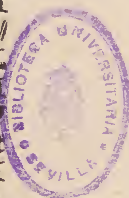
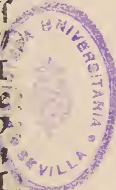

Registrum
huius ope-
ris libri cro-
nicarum
cū figuris et ymagi-
bus ab inicio mūdi:

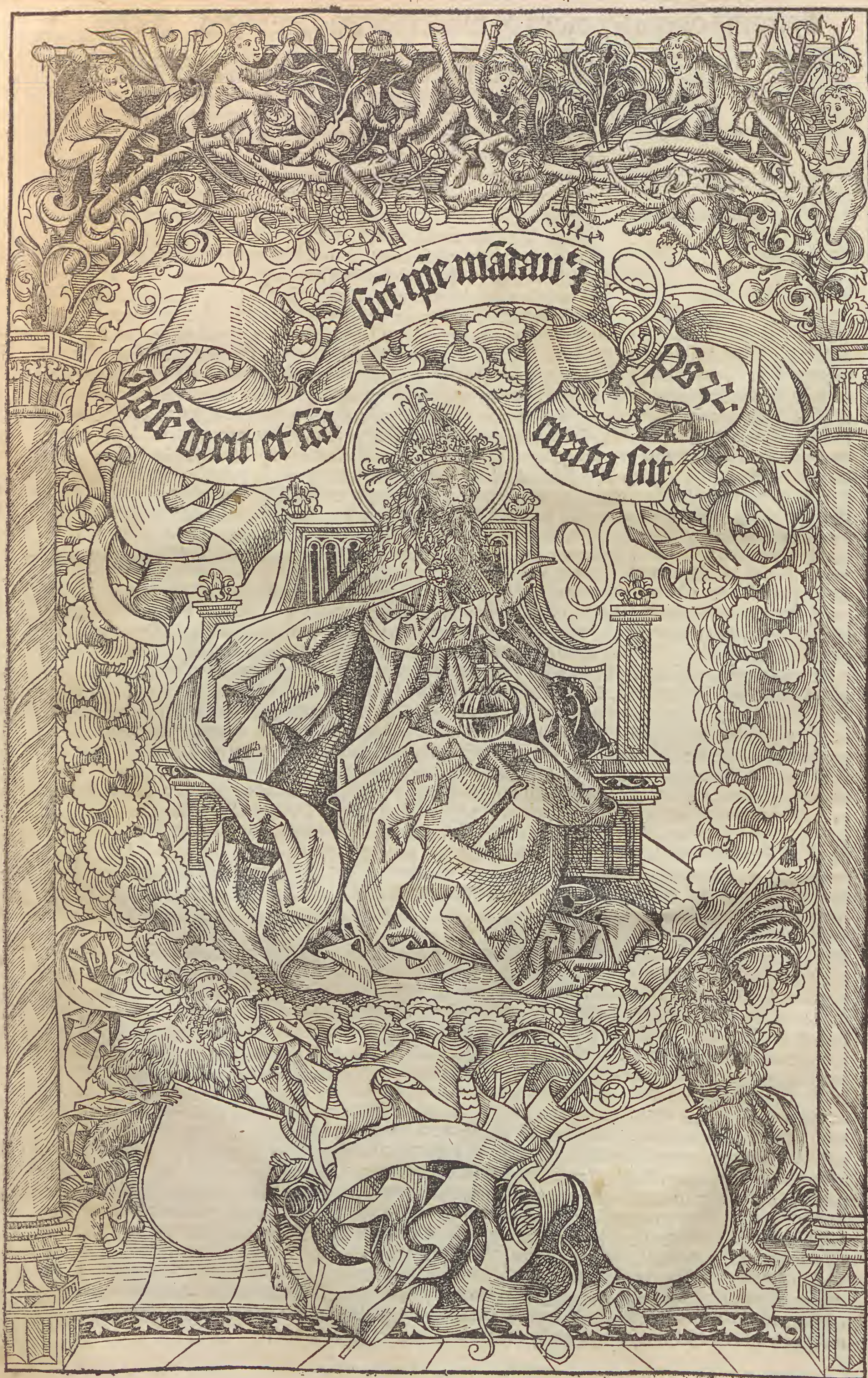
Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi. vt historiarum rerūqꝫ ceterarū ac vrbiū in se sparsim varieqꝫ ꝯscriptarum. Exoptāti singula facilia īuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomīa rerum sūt ordinata. E directoqꝫ cuius rei nominis nūerus apparens chartā foliorum indicat.

Finit registrum

Vm apud doctissimos et prestantissimos vi-
ros ꝗ verā naturaꝫ et historiaꝫ tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima ho
minū generatione: duplex opinio fert: a priscis enim illis tꝑib⁹ sumpto
initio: scribem⁹ breuissime q̄ntū in tā remotis (ꝓpter ātiq̄tatē) reb⁹ lice-
bit. Quidā mūdū ingenituꝫ: et incorruptibileꝫ: et genus humanum ab
eterno extisse neq̄ꝫ habuisse ortus principiū sensere. Quidam genitum
corruptibilemq̄ꝫ arbitrati: ⁊ homines dixerūt generatōnis inicium tem
pore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerūt: affir-
marūt. Vnā ante iniciū omniū celi ⁊ terre cūctis simul ꝯfusis formā fu-
isse: postea disseparatis: diuisisq̄ꝫ molibus cepisse mundū hunc ordineꝫ
quem videmus. Aerem hūc motu ꝯtinuum et igneam ꝑtem cuius supe
riora loca ꝓpter leuitatē aiūt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarū
multitudinē volutōne totius circūferri: Partem autē turbidam atq̄ꝫ ter-
restrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateꝫ descendisse que
cum mixta essent. ex humidis quidē mare effectū. Ex durioribus vero terram lutosam euasisse: ⁊ omnino
mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula sint
excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem caloreꝫ sor
tita sunt in superiorē regionem volatilia abierūt: sicciora ⁊ grauiora: serpentia ac terrestria euaserunt ani
mantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore
tum ventis arefacta: mutua ꝯmixtione sexuū ꝑfectiora generant. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore
physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris
pastum querentes. siluestri ⁊ incondita vita vixisse quibus herbe ⁊ arborū fructus vltro victum prebue-
runt. In huius deniq̄ꝫ enarratōne cum per multos elaborasse latinos grecosq̄ꝫ videmus: preterea chalde
os et hebreos veteres nouosq̄ꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mun
di fabrica: ⁊ celebratis illis operibus sex dierum ꝑlustrabimus. Quibus totius nature secreta cōtinent.
Nam moyses ꝓpheta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro verita
tis: excepit hec oīa. Quem cum nostrorum: tum suorum: tum gentium deniq̄ꝫ testimonia prorsus huma-
ne sapientie: doctrinarumq̄ꝫ omnium et litterarum cōsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomo-
nis liber: cui sapiā titulus: in quo vir nature reruꝫ interpres se illiusmodi disciplinā de mosayce legis pe-
netralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas ⁊ philon autores grauissimi: illū in vniuersa egy-
ptiorum doctrina fuisse eruditissimū. Sed ⁊ hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima
in suā philosophiā transtulisse. Notū illud Numenij philosophi: nō aliud esse platonē q̄ꝫ atticū moyseꝫ.
In primordio deniq̄ꝫ sui operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis
vere philosophie defossi sunt. Factūq̄ꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruꝫ omniū emanatōe a deo de
gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altissime philosophat. Propterea fuit decretum vete-
rum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōeꝫ quisq̄ꝫ: nisi matura iam etate at-
tingeret. Que aūt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius ⁊ Augustinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remi
gius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. the-
odoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Gēnadius. Crisostomus ⁊c. scripserunt intacta penitus a nobis re-
linquent. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel
ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Isaac. Joseph: aut iuniores Gersonides.
Sadias. Abraam ⁊c. ꝯscripserunt: nullam nos in p̄sentia mentōnem habebimus. Afferemusq̄ꝫ ꝑ moduꝫ
epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis li
teris traditur.
Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primū ⁊ maximū filium prefecit operi immenso. Eoq̄ꝫ simul
et cōsiliatore vsus est ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendisq̄ꝫ rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et
potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oīa eniꝫ
fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus ⁊ vanis: oculos eo tēdere vbi sedes: vbi
habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: ꝗ solē
rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accēdit. Terris au-
tem maria circumfūdit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere val-
les: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vtiq̄ꝫ omnia nō iupiter fecit: sed ille opifex reꝝ mū
d[...]melioris origo: qui vocat deus: cuius ꝑncipiū qm̄ nō potest comprehendi nec q̄ri debet. Satis est ho
mini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet ⁊ honorificet communem parenteꝫ ge-
neris humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: supremum omniuꝫ
vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic
celestem: postremum omniū sublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: ce
lum ex luce ⁊ tenebris temperat. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniātur
que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in
quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celestis spūs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ sensus: et ratio et
angelica mens: ⁊ dei similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus
opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus etiaꝫ
ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oīa faceret ꝺm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem
mosaica littera de celebratis operibus sex dierū edocet: cursim absoluemus.

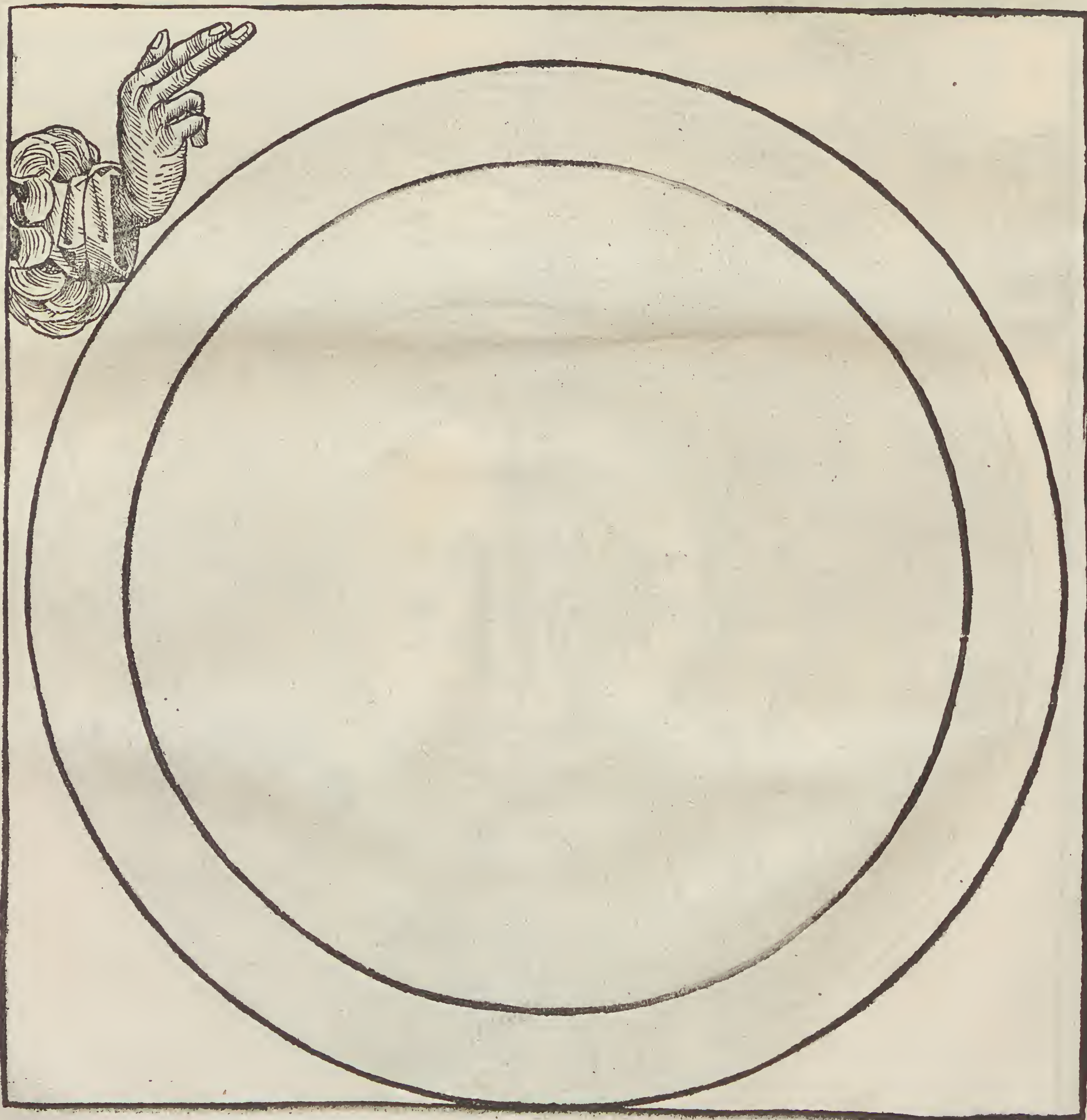

Ipse dixit et fa
ct ipse mādauit ꝛ
creata sūt
Ps 32.

IN principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt sup̱ faciem abissi: et spūs dn̄i ferebať sup̱ aq̄s. Moyses diuinus ꝓph̄a atqꝫ historicꝰ. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis antecessit edocet: quō deꝰ machinator constitutorqꝫ reꝝ. cū hoc opꝰ adoriretur: fecit p̄mū oīm celū: et ī sblime suspēdit: qđ eēt sedes ipsiꝰ dei ꝯditoris: deinde terrā fundauit: ac celo sbdidit. Tenebras aūt cōstituit ī terra. Nihil em̄ p se ꝯtinet lumīs: nisi accipiat a celo. In q̄ posuit lucē ꝑennē: ⁊ superos ⁊ vitā ꝑpetuā. Et ꝯ̄ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortē. Moyses v̄o cū deū creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Arestotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno deū ydeas ylen. Et in p̄ncipio de yle mūdū fuisse factū testať. ylen greci p̄mā materiā reꝝ nō formatam appellāt. Qua visibilia hec elemēta formata sunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯueniūt. Aliūtqꝫ ceteri de materia ⁊ forma: aut de athomis factis fuisse: deꝰ tn̄ mūdū sine p̄iacēti ⁊ p̄parata materia creauit: cū prudētissimꝰ esset ad excogitādū: ⁊ ad faciēdū solertissimꝰ anteq̄ ordireť hoc opꝰ mūdi. q̄m pleni ⁊ ꝯsummati boni fons ī ip̄o erat: vt ab eo bono tāq̄ riuꝰ oriereť. Angelos ī p̄ncipio oīm creaturaꝝ p̄mordiales fecit. ⁊ ex eo qđ n̄ ē: q: p eternitatē fortꝭ ē: p fortitudinē ptātꝭ īmēse: q̄ fine ac mō caret: sic̄ vita facturis. Quid ergo mirū si facturus mūdū: p̄us materiā de q̄ faceret p̄parauit: ex eo qđ nō erat. Qđ intellexerūt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos āgelos a deo de tenebris ad lucē: adīpletosqꝫ eterna leticia. In q̄busdā tn̄ indolis diuie stirpis nō ꝑmāsit. Auctorē huiꝰ rei ex bono p se malū effectū greci diabolū appellant: nos crimīatorē vocamꝰ. Terra erat īanis (vt trāstulit diuꝰ Hiero. vl' vt septingēta) inuisibil' ⁊ īcoposita: Quā p sui ꝯfusiōe abyssum vocat: quā ⁊ greci chaos dicūt. Abyssum vocat terrā. i. materiā trino dimēsu ī altissimas profunditates extensam: de hoc etiā Ouidiꝰ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qđ tegit oīa celū. Vnꝰ erat toto nature vultꝰ in orbe. Quē dixere chaos rudis indigestaqꝫ moles. Nec q̄cq̄ nisi pōdus iners: ꝯgestaqꝫ eodē. Nō bene iūctarū discordia semina rerū. Nullus adhuc mūdo p̄bebat lumina titan. Et spūs dn̄i: organuz diuine artis ferebať sup̱ aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū disponit. Cū perfecta sint opa dei. Creatio reꝝ senario numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria sunt. que in trigonū surgāt. In primo creationē. In secundo ⁊ tercio dispositionē. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dieꝝ ostendit.

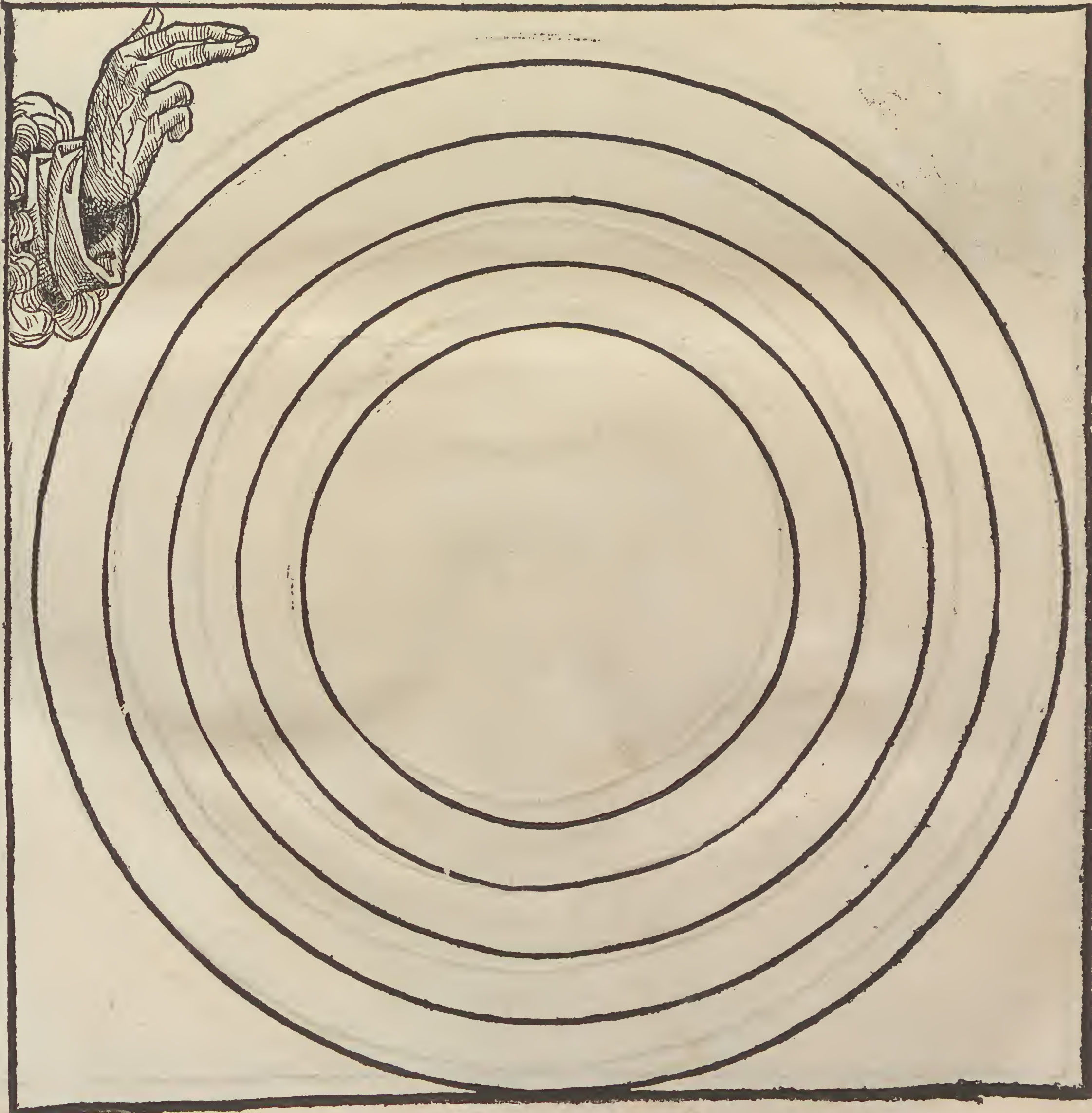

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq; ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria totiꝰ nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostentat. ꝗ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū supat. Gl'iosus eñ deꝰ. ꝗ ē vera lux. lucēq; diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vsq; ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq; nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atq; optimū. suā pulcritudinē maxīe cōicans. Cū pūctꝰ minimꝰ totiꝰ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. ꝗ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: ꝑ īmundaq; sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud sit ꝙ̄ ꝓmi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis silitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ⁊ ꝑuadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ꝑtes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: ꝑ modū solis agitata: supiꝰ emisperiū: ⁊ vicissim inferiꝰ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emisperia vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate ꝗ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hāꝝ ꝑtiū dimēsionē diē fecit ⁊ noctē. ꝗ spacia ⁊ orbes tēpoꝝ ꝑpetuos ac volubiles quos vocamꝰ annos alterna ꝑ vices successione ꝯficiāt. Ac factū ē dies vnꝰ: ꝗ fuit ꝓmꝰ dies seculi: nō ꝓmꝰ dieꝝ oīm ideo nō ꝓmꝰ ſ vnꝰ noiatꝰ ē. Et sic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c. Ipiꝰ q̄3 terre binas ꝑtes ꝯ̄rias inter se diuersasq; ꝯstituit. s. orientē occidentēq;. Ex q̄bus oriens deo accēset. q: ipē luminis fons ⁊ illustrator ē reꝝ. Et qḋ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ꝯturbate illi ꝑueq; mēti ascribit. qḋ lumē abscōdat. qḋ tenebras sꝑ inducat. Et qḋ hoīes faciat occidere ⁊ interire pctīs. Nā sic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio vsat. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors ⁊ interitꝰ ꝯtinet. Deīde alteras ꝑtes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: ꝗ ꝑtes illis duabꝰ societate iungūt. Ea ei ꝗ ē solꝰ calore flagrātior ꝓxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa ꝗ frigoribus ⁊ ꝑpetuo gelu torpet. eiusdē ē cuiꝰ extremꝰ occasus. Nā sic ꝯ̄rie sunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Ut igit calor lumini ē ꝓximus: sic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

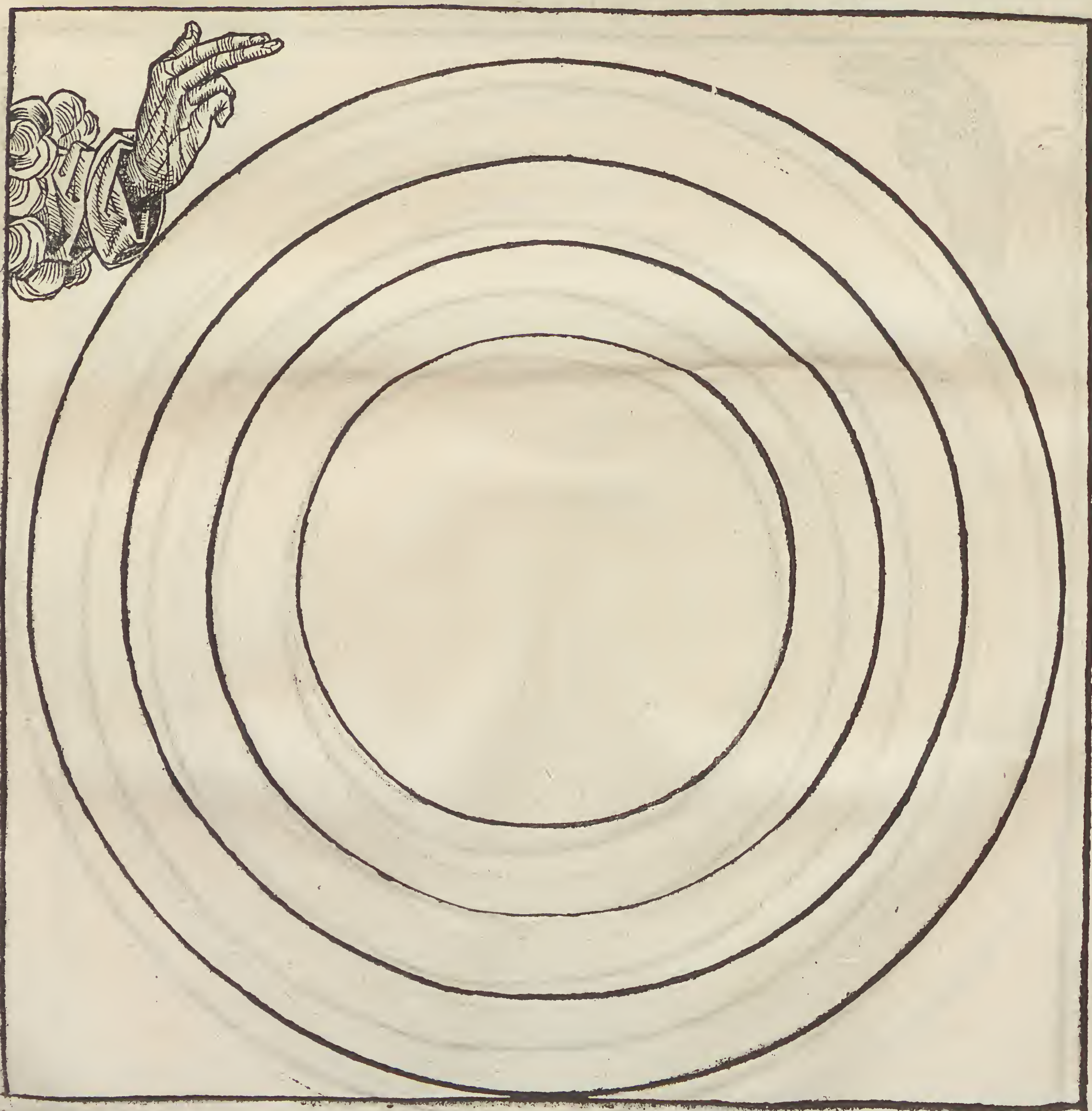

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit em̄ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoꝝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoruꝫ orbes id est septem planetas: ꝛ speram octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non sensu deprehensus est: primusqꝫ est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ꝛ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ꝛ Beda: ſꝫ a pluribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philosophis ꝛ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ꝛ ysaac philosophū: quoꝝ vterqꝫ hoc attestatur: quin ꝛ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex em̄ particio corpoꝝ sublunariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ꝛ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ꝛ legitima elemēta. Alia infra ipam aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuꝫ purum nullum (neqꝫ em̄ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreqꝫ parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ꝛ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgūra: fulmina: tonitrua: comete ꝛ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ꝛ nature ꝓprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ꝛ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitqꝫ firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ꝛ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducit.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ꝛ appareat arida: vocauitqꝫ aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Uidens ꝙ bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ꝛ semen facientem: ꝛ lignum pomiferum facientem fructum iuxta genꝰ suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ꝛ positura: ꝛ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ꝛ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanqꝫ in matricem coalescere. Necqꝫ enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis disclusisqꝫ in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumqꝫ fluēta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atqꝫ diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ꝛ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ꝛ animalium ꝛ nostris vsibus idonea: cuꝫ ab eo secedens mari magis magisqꝫ sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qđ hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atqꝫ apparet: ꝛ herbarum ꝛ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ꝛ florescentem. In medio autem mundi tanqꝫ centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoqꝫ herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeqꝫ semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoqꝫ eodem die paradisuꝫ ab eo factum id est ortum fecundissimum ꝛ amenissimū: omni genere ligni arborumqꝫ. Quem omni amenitate fontium: ꝛ terre virentium: lignorumqꝫ fructum vberrimū producentium conseruit.

QUarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄esset diei: ⁊ luminare min⁹: vt p̄esset nocti ⁊ stellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyses p̄mo celestiū meminit ꝙ posuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quib⁹ ip̄a supior mundi ps ornat᷑: vti terra ornat᷑ his ꝙ in ea fiunt metallis: plātis: aīantib⁹. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opib⁹ siderū: deq; eoꝝ officio dissereret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū em̄ corpoꝝ due ī vniuersum manifeste opatōes mot⁹ ⁊ illūiatio: mot⁹ duplex statuit᷑. Alter mūdi toti⁹ ꝙ celū ⁊ ether. 24. horis: ꝑ totū spaciū vniuersi ꝑfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̊s p̄ncipalis motus solis: ꝙ spacio. xij. mensiū zodiaci signa om̄ia circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autē annū. Reliqui siderū motus varijs tempoꝝ interuallis ꝑaguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expresse reliquā opationē sideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol em̄ ꝙ oritur in die: licet sit vnus (vñ solē esse appellatū Cicero vult videri) ꝙ obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū ⁊ ꝑfecte plenitudinis lumē est ⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis em̄ stelle innumerabiles micare ac radiare videant᷑: tamē q2 non sunt plena ac solida lumīa: nec caloris ꝑferūt ꝗcq̄: nec tenebras multitudine sua vincūt. Duo igit᷑ p̄ncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ ɔ̄riā sibi hn̄t potestatē calor ⁊ humor: que mirabiliter de⁹ ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ꝑtractāde essent q̄stiones: ⁊ ꝙ sibi singule iustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ꝑtes eius nobiliores: an vt aīalia in suis speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per astra: ⁊ p̄noscēdi futuros euētus: sciam hinc ɔfirmātib⁹ ꝙ Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura siderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq; om̄i siderali sciētia. Verū quāq; sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: et volatile super terrā sub firmamento celi. Creauitq̧ deus cete grandia: et omnem animam viuentem atq̧ motabilem quas produxerāt aque in species suas: et omne volatile scd̄m genus suum. Videns quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris: auesq̧ multiplicentur super terram. Ornauit igitur eo die deus aerem et aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia et belluas: maioraq̧ terrestribus animalibus ex habundātia humoris et mōstrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: et in mari esse vulgi opinio fert. Manifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt et mouentur: quamq̧ et in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aūt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuq̧ participant: et hic a Moyse: et in Timeo in volatilia: et in aquis degētia: et terrestria distinguūtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq̧ de celestibus dixit terrestrium animaliū meminit ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerū seminarie rationes: sit ne item vita brutorū de sinu educta materie: an diuino potius principio om̄is vita proueniat: vt cōstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit̄ hoc loco ꝓpheta suffragari. Cū postq̧ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animā viuentē: vbi nō id dūtaxat quispiā obseruaret q̄ et aq̄ ꝓducāt deo iubente: et deinde etiā deus ꝓducat: verū et illud qd̄ vbi de dei ope agit̄ scriptū est: creauit deus animā viuentē. vbi aūt de aq̄s: nō aīam. ſ; reptile aīe viuentis q̄si aquis vehiculū. Inter aīalia terre tria memorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Plurima aūt et maxima in indico mari aīalia. E quibus balene quaternū iugerū. Et in mari bellue circa solsticia maxime visunt̄. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbres: tūc deiecte mōtiū iugis ꝓcelle ab imo vertūt maria. pulsatasq̧ ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluūt. auiū quoq̧ grādissime et pene bestiarum generis strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium et piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

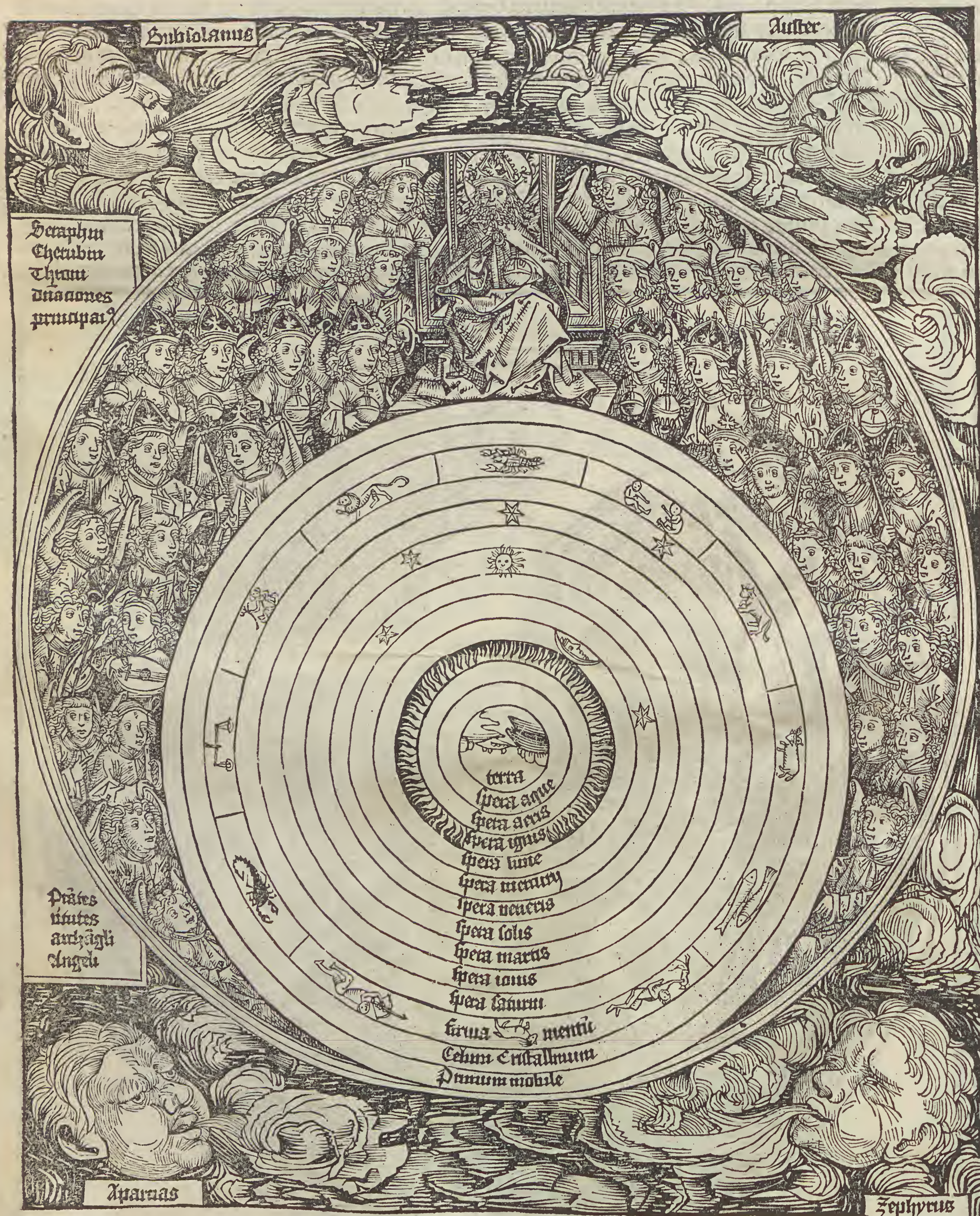

Sexta die dixit de⁹. ꝑducat terra aīam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit de⁹ qd eēt bonũ: ait. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Et p̄sit piscib⁹ mar̄. ⁊ volatilib⁹ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit de⁹ hoīem ad imaginē ⁊ silitudine suā. Ornatis supiorib⁹ mũdi ptib⁹ tādē sexta die terrā generib⁹ aīaliũ ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In qb⁹ tres dr̄ias brutoꝝ irrōnabiliũ in cōe nob insinuat. Sũt em̄ bestie q̄ pfecta sunt phātasia: mediũ īter irrōnalia locũ sortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māsuescere nesciũt. Sũt reptilia q̄ īpfectā hn̄t phātasiā: q̄si media īter bruta ⁊ plātas. Sũt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: discipline tn̄ hũane q̄q̄mō capaces cũ sint: rōis aliq̄d pticipare videt̄: mediā q̄si sortita ꝯditōem īter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autē varij gener̄ dissilib⁹ formis. ⁊ mag̃ ⁊ miora vt fierēt īpauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sex⁹ singl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Deditq; his oīb⁹ generatim de⁹ alimēta de terra: vt vsui eē hoīb⁹ possent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia vo ad vestimētũ. Que āt magrũ sunt viriũ: vt ī excolēda terra iuuarent. vñ dicta sunt iumēta. Hacten⁹ de trib⁹ mũdis: supcelesti: celesti: ⁊ sblũari. Nũc agēdũ de hoīe vt de quarto mũdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili descp̄tione cōposit̄: regnũ sibi eternũ pare cōstituit. Et innũerabiles aīas ꝑcreare. qb⁹ īmortalitatē daret. Tũ fecit ipe simulacꝝ sensibl'e atq̄ ītelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil p̄t eē pfecti⁹: hoīem figurauit ex limo terre: vñ hō nũcupat⁹ ē. q̄ sit fact⁹ ex humo. De⁹ rerũ oīm machinator fecit hoīem (qd Cicero q̄uis expers celestiũ lraꝝ: vidit tn̄) q̄ libro de legib⁹ p̄mo h̄ idē tradidit qd ꝓphe. Cui⁹ verba sbiecim⁹. Hoc aīal ꝓuidũ: sagax: mltiplex: acutũ: memor: plenũ rōis ⁊ ꝯsilij quē vocam⁹ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatũ eē a summo deo solũ. Est em̄ ex tot aīantiũ generib⁹ atq̄ natur̄: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cũ cetera sint oīa exptia. Est āt plerũq; ꝯsuetudo a regib⁹ vsurpata ⁊ p̄ncipib⁹ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē cītatē ꝯdiderit. iā vrbe absoluta imaginē suā ī medio illi⁹ visendā oīb⁹ spectādāq; ꝯstituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deũ fecisse vide⁹. q̄ tō mūdi machīa ꝯstructa: postremũ oīm hoīem in medio illi⁹ statuit ad imaginē suā ⁊ silitudiēz formatũ. vt libeat exclamare illd mercurij. Magnũ o asclepi miraclm ē hō. Hoc p̄cipuo noīe gl'iari hũana ꝯditio p̄t: q̄ ēt fctm̄: vt s'uire illi: nulla creata sba dedignet̄: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta sunt p̄sto: ⁊ famulāt̄. huic militat celũ. huic salutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirũ alicui videri debet: amari illũ ab om̄ibus. In quo om̄ia suũ aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua om̄ia agnoscũt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati em̄ dispositi ⁊ ornati tandē pfecti sunt celi ⁊ terra. Compleuit de⁹ gl'iosus opus suū: ⁊ requieuit die septimo ab operib⁹ manuum suarū: postq̄ cūctum mundū: ⁊ omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ sanctificauit illū: vocauitq̄ ipsum Sabatū quod nomem hebraica lingua requiem significat. Eo q̄ in ipso cessauerat ab om̄i opere qd̄ patrarat. Vn̄ ⁊ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem ⁊ ante legez certe gentes celebrem obseruarunt. Jamq̄ ad calcem ventum est operum diuinorum. Jllum ergo timeamus: amemus: ⁊ veneremur. Jn quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data om̄is potestas in celo ⁊ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

Distinctō orbiū tam celestiū q̄ȝ elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilȝ empyreum. cristallinum ꝛ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinenꝰ septem orbes septem planetaruȝ qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine auteȝ celi cristallini siue aquei intelligiꝰ prima pars materie prime que bm philosophū formata est ī duos orbes: quorum supior est primū mobile. Istoꝝ orbium natura est ꝙ omnes mouenꝰ: excepto empyreo celo: qd̄ quietū est. Natura vero elemētaris in q̄ttuor speras principales distinguiꝰ. scilicȝ ignis aeris. terre ꝛ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremū qd̄ vocaꝰ igneuȝ: ac mediū ꝛ infimū quod vocaꝰ olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocaꝰ ethereum: ꝛ medium ac infimū qd̄ diciꝰ aereum. Et in supremo est calor ꝛ lux propter solis ꝓpinquitateȝ. Similiter est ꝛ in infimo: sed ꝓpter radioꝝ repcussionem a terra. In medio aūt interstitio ad quod nō ptingere potest repcussio radioꝝ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiaȝ fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et sīlia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ꝛ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ꝛ super oīa. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsq̄ȝ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsq̄ȝ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsq̄ȝ ad venerem tantū. A venere vsq̄ȝ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsq̄ȝ ad martē sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsq̄ȝ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsq̄ȝ ad saturnum tantum. A saturno vsq̄ȝ ad firmamentuȝ. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seq̄tur ꝙ a terra vsq̄ȝ ad celum stellatū sunt centum ꝛ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctōnem. scilicet supnaturalem. id est supcelestem. celestem ꝛ subcelestem. Supcelestis est in tribus psonis vt q̄dam dixerunt ꝛ male. quia bm Dyonisium hierachia dicit ordinē: ꝛ ille absolute nō est in tribus psonis: sed tm̄ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidiꝰ ī superiorem: mediā ꝛ inferiorem. Superior continet tres ordines scȝ seraphin ꝛ cherubin ꝛ thronos. Quoꝝ primi ɔsiderant dei bonitatē. Secundi virtute. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In scd̄is noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quoruȝ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus p̄sunt populoꝝ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominaꝰ vt maiestas: in sequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis teneꝰ vt salus. Inferior hierarchia siliter ptinet tres ordines. scȝ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad secūdos magnorū negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus opatur vt virtꝰ. In scd̄is reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirāſ Hec dicta sunt bm Gregoriū. Sed bm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas psonaruȝ diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori q̄ȝ media q̄ȝ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunꝰ similitudinarie iuxta etates homīs: sunt aūt sex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ꝛ durat vsq̄ȝ ad diluuiū: ꝛ habuit bm hebraicam veritatē annos. 1656. Scd̄m septuaginta interp̄tes (sicut Isidorus exponit) ꝛ alios q̄ȝ plurimos quos hic seq̄mur huit annos. 2242 ꝛ sic differūt in ānis. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hanc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodeȝ tm̄ anno quo diluuiuȝ fuit. Scd̄a etas incipit a diluuio: et durat vsq̄ȝ ad natiuitatem abrahe: ꝛ habuit bm hebreos annos. 292. bm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ꝛ durauit vsq̄ȝ ad iniciū regni Dauid hn̄s bm hebreos annos. 941. bm septuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ꝛ durat vsq̄ȝ ad transmigratōeȝ babilonis: ꝛ habet annos. 484. bm hebreos. bm septuaginta. 485. Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilȝ qn̄ hierusalē destructa fuit: ꝛ templū in ea incensum: et durauit vsq̄ȝ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos bm hunc modū pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio de supputatōne annoꝝ huiꝰ etatis diuersi diuersimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ꝛ durat vsq̄ȝ ad finem mundi cuiꝰ terminum solus deus nouit ꝛ hec diciꝰ senectus: siue hora nouissima. His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiuȝ. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro bm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scd̄a. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia homīs a natiuitate hoīs vsq̄ȝ ad ānos. 7. Scd̄a etas est puericia vsq̄ȝ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno vsq̄ȝ in. 38. Quarta ē iuuētꝰ vsq̄ȝ ad. 49. Quinta ē senectꝰ a. 50. āno vsq̄ȝ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsq̄ȝ dum vita finiꝰ.

Prima etas mundi ab Adā vsqꝫ ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interpretes Iſidorū ⁊ plures alios quorū numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cōmūicare suū bonū ⁊ alijs fecit creaturā rationalem q̄ summū bonū intelligeret: itelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit deꝰ aūt primū hoīez formādo corpꝰ eiꝰ ꝑ miniſterium angeloꝝ de limo terre i agro damaſceno ⁊ inſpirauit i faciē eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quā corpori facto vniuit. Factꝰ aūt ē homo ad ymaginē dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſilitudinē in gratuitis. Ecce dn̄s mirabili pfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſilitudinē suā primū finxiſſet: tū etiā feminā ꝯfigurauit adipſius hoīs effigiem vt duo inter ſe pmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnē terrā multitudine opplere.

Formatis aīantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductis ad Adā vt videret ea: cū adā nō īueniret adiutor ſilis ſibi. immiſit dn̄s ſoporē in Adā ⁊ tulit vnā de coſtis eiꝰ: replēs carnē ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſibꝰ meis h̄ vocabit̄ Iſſa qđ latie mlr interptat̄: qꝛ de viro ſūpta ē. Factū igit̄ adā deꝰ in padiſum traſtulit: ⁊ ibi de coſta dormiētis Euā ꝑduxit: ſibiqꝫ ſociā formauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dn̄aret̄: nō de pede viri ne ꝯtēneret̄: ſꝫ de latere vt amoris vinculū ꝓbaret̄: etiā vt nō loci generis nobilitate: ſꝫ virtute vnuſqſqꝫ ſibi cōparet gr̄am. Jđ extra padiſū vir factꝰ ē: mulier vero itra paradiſū. Creat̄ deniqꝫ extra padiſū ſꝫ eſt i inferiori loco vir factꝰ melior inuenit̄ ꝓ Eua q̄ in padiſo facta fuit Adā igit̄ ꝓthoplaſtū primū hoīem ſummꝰ oīm reꝝ fabicator deus ſexto die ſeclo q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſqꝫ reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo i agro damaſceno tāq̄ creaturaꝝ omniū finē ⁊ poſſeſſorē finxit.

QUnq; suggerente diabolo in forma serpentis ꝓthoparētes mandatuz dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia ⁊ bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoq; dixit. Mltiplicabo erūnas tuas: ⁊ cōceptus tuos: in dolore paries filios ⁊ sb viri potestate eris: ⁊ ipē domiābitur tibi. Ade vō dixit Maledicta terra in opere tuo ī laboribus comedes ex ea: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecissz eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

ADam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatꝭ: in terram maledictionis vt iuxta imprecationez domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoq; in erūnis viueret filios quoq; pareret in dolore. quam imcompabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: ⁊ virū suū in sententiam suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolores sepius exꝑta fuisset cuz laboribus in senū ⁊ tande in mortez sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso et quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arborū genere consitum Ubi et lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsqз ad celum perfecte vallatuз aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam et Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulsi. In eocз positi Enoch voluptuantur et helyas morituri manibus antixpi: hic autez locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omī amenitate cōspicuus scribitur. Qui habз salubritatem amenitatem atqз iocunditatez de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quicqз in quatuor nascentia diuiditur flumina vt expositores Genesos profitentur.

Ganges qui et phison

Primus fluui⁹ phison q̄ et gāges appellaᷓ fluuius indie pergrādis atqз famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atqз nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunqз autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimuз centum altitudinis nusqз minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atqз forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vortiginibus vndaruз circumagi atqз absorbi vna cum insidente cerneret auūt iratuз iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atqз eqtem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicaᷓ certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui et Nilus

Gion qui et nilus secundus appellaᷓ fluuius totius orbis p̄maxim⁹ fluuius arbitratur. Huic b̄m quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: et ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant p̄pter limū quem trahit: et eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia sepe rat: et plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ astusapes qd̄ idē sonat quod latens. Et ptim asper partimqз nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsqз ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam et meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atqз vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremeto. Et demum egiptio mari p̄ septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immanū productorem et crocodrillorū et hippotamoruз et cē. Preterea calami atqз papiri: et agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: et ad medium vsqз virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: et tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis hui⁹ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui scd̄m Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̄ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor padisi delitiarū exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic eīn sagittam volucrem medi vocant: nec diu et comperto aritissa lacu cursuqз seruato violentus et integer atqз discolor p̄ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiᷓ. Et p̄ latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Zorāda appellatur omnia demersa ferens: factusqз iterum fluuius in cuniculos mergiᷓ iterato. Et postqз. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nymphenm adeo p̄pinquus Arsenie fluuio in regione Arthem: vt quom quacūqз ex causa intumuerit: seruatis sibi quisqз vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthenos et alios disiūgit. Et vt asserunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Coridriorum circa Apamiam Seleutiā atqз babiloniā. xxv. mil. passuuз in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridensem vocant Seleuciam et Messenem alluit. Alter autē in septētriones versus campos cacasi irrigat: et vbi in vnum redire alueus tigris dictus est. Uerum

cum hos.lx.mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carnicis oppidi persicum ī mare defertur: nec vno tamē hostio sed pluribꝰ miscetur eidem. Allij vo dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veterꝫ litteris ꝙ exundationibus suis. Hūc quidaꝫ volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurū mōtem vires experitꝰ suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atqꝫ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiā. Uerū sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorū alium in tigrim effuudi dicūt: reliquū vo p meatis medorꝫ gordianorumqꝫ terris in Mesopotamiā ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeorꝫ reginam in ptes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postqꝫ aliqādiu effluxit qui nauigabilis ꝛ ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficitꝰ riuus ꝛ incognitus (vt aiūt) nusqꝫ aperto exitu effluit. Esto sint q dicant eū in mare rubrū fundi. Uolunt in suo hūc nili more ꝛ fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atqꝫ fecūdam facere et sese in alueū statuto tempore reuocare. Quāobrem euꝫ nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphratas fertilitas appelletꝰ: dicunt ꝛ alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā īcolimus ablui occeano ꝓdidit. Necqꝫ alienū est insulam eam esse. Naꝫ quocūqꝫ accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare īuenitur. Quod occeanū appellamus: ꝛ hūc nostre habitabilis terminum quaqꝫ versum existimāt Occeanus autem quem greci sic nomināt de celeritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere europam radit. africamqꝫ dextro scissisqꝫ calpe et abīna montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur ꝛ hispaniaꝫ. at freto isto quodaꝫ ostio aperit limē interni equoris mixtꝰ mediterraneis finibus quousqꝫ ad orientēꝫ ꝓpellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. ꝛ balearicus qui in narbonēsem ꝓuinciam: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quem greci Ionū vel tyrrhenū Itali inferum vocāt. a sicilia vsqꝫ cretam siculus: inde creticus qui in pamphiliam ꝛ egiptum ptendit. Que aqrum moles torto in septemtrionē prius lateremfractibus magnis iuxta greciās yllirricum ꝛ hellespontum in angustias stringitur ꝓpontidis Que ꝓpontis asiam Europā

ꝙ discriminat. Causam nominuꝫ nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoenicīū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuꝫ cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis badriaticum argolicum. ꝛc. Egiptiū pelagus asie datur. gallicum Europe. africanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremēta circa littora indie vehementissime proruunt: maximoſqꝫ ibi exitus faciunt. siue quod suspēsius altius tollatur vi caloris. siue ꝙ in ea parte orbis ꝛ fontium ꝛ fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intollerabilem estum. boreale quoniā frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Julius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter solis ardorem peruiā negauerunt facta vlꝰ getiū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: om̄e mare qꝺ ab india vsqꝫ in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispaniēsibus naufragijs fuisse recognita: ꝛ annone florēte Carthaginis potentia circūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Cornelius quoqꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quendam sua etate cum lathirū regeꝫ fugeret Arabico sinu egressum Gades vsqꝫ profectum cōmemorat. Celiūqꝫ antipatrem a se visuꝫ: qui ex hispania cōmercij gratia vsqꝫ in Ethiopiam nauigarit. De septemtrionali occeano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cōstat vsqꝫ ad Cimbrorum promontoriū. Caspia vo littora Macedonum armis Seleuco ꝛ Anthiocho regnātibus ita explorata et pernauigata sunt: vt puo breuius ꝙ totus hinc atqꝫ illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepos testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuoruꝫ indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicū legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium ꝛ negociatores indos in germanico littore fuisse dephensos: quos vētis agitatos ingratis: ab oriētali plaga venisse cōstabat qꝺ accidere minime potuisset si (vt plerisqꝫ visum ē) septētrionale pelagus innauigabile cōcretumqꝫ esset. A colūnis herculeis mauritanie atqꝫ hispanie et galliarum circuitus: totusqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqꝫ imperiorum diuersitas. tū barbaries immēsa reddidit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ſm doctores diuine ſcripture

Eſt aũt ille locus ſm Damaſce. exultationis vniuerſe, pmptuariũ q̃ terre excelſior poſitus eſt. τ tpato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemp̃ floridis comatus eſt: bono odore plen⁹ nullũ irrõnabiliũ inhabitat. Eſt etiã ſm yſido. oĩmi genere ligni τ pomiferũ arborꝫ conſitus: nõ eſtus ſed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons, pcurrens totum nemus irrigat. Et ſm mgr̃m ĩ hiſtorijs ſup Geñ. Paradiſus ẽ in principio mũdi partis orientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis ipm̃ nõ attigerũt: q2 ſm Strabũ τ Bedã pertingit paradiſus vſq3 ad globũ lunarem qđ tamen q̃dam impugnãt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidã. τ eſt locus ameniſſimus lõgo tractu terre τ maris: τ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundũ fecit: τ paradiſum ampliaſſet. ſic ꝙ omẽs homines cõcluſiſſet. Arbores paradiſi comã nunq̃ perdunt. Ibiq3 Enoch τ Helias vſq3 hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̃ in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ ethereã regionem contingat. τ ꝙ aque cadentes de eo tm̃ faciũt ſtrepitum hominibus in vicinio cõmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹. vt dicit Baſilius in exameron τ ſanct⁹ Ambroſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fonte paradiſi. τ generant quatuor riuos. ſ. phiſon q̃ τ ganges dicit̃. Geon qui et Nilus. Tigrim τ Eufratẽ. quo ipſi verò quatuor riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum magnũ: locus temperatiſſim⁹ libre τ arieti pene ſuppoſitus. quia in oriente iuxta torridã zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrũ paradiſi. τ eſt ibi aer ſubtiliſſimus τ incorruptus: τ ſemper equinoctium: τ vterq3 polus ibi videtur: ab Helya τ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̃libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. τ duplex hyems in anno: et vtrũq3 noſtrum ſolſticium ẽ eis profundiſſima hiems: τ vtrũq3 equinoctiũ profundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis ãnis due ſunt eſtates τ fruges bis metũtur. Patet igitur ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tẽperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum Irriguũ fontium. Ambroſitas arborꝫ. Ubertas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus ordinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ort⁹ omniũ delitiarum dicitur.

Fecit quoq3 deus ad ornatum et decoreꝫ paradiſi triplex genus lignorꝫ ſm yſid. τ Auguſti. de ciuitate dei. Unũ ad ſuſtẽtationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̃ceptum affirmatiuũ dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad, pbatõneꝫ obedientie. ſ. lignum ſciẽtie boni τ mali: de quo dedit preceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ ſciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcẽdum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant ſicut quidã falſe imaginati ſunt. Et cognito pruritu carnis τ libidinis in ſe. τ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerũt perizomata id eſt ſuccintoria ſiue bracas de folijs ficus vt ſic ſe cooperirẽt τ defenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ peccatum Ade τ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inordinati preponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ẽ prohibitum: quia pctm̃ τ malũ ſicut homicidiũ furtũ τ mendaciũ. Aliud vͦo eſt pctm̃ ex eo: quia ẽ, phibitũ ſic fuit hic. Comeſtor dicit ꝙ lignũ ſcientie boni τ mali dictũ eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtõne ſecutũ eſt: q2 ſenſerũt ſtatim poſt comeſtõnem malum egritudinis τ imbecillitatis ac rebellionis carnis cõtra rationem. et ſic ceperũt cognoſcere bonũ ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitat) ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit morbos cũ non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipẽ infirmatur. Nam quod prius nouit per ſcientiã: poſtea diſcit per exp̃ientiam. Naꝫ dulcia non meminit qui nũq3 guſtauit amara τ econuerſo. Tercium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. lignuꝫ vite τ hoc tripliciter. Primo ꝑpter effectum. q2 dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis τ, p hibebat cauſaꝫ infirmitatis τ imbecillitatis: nõ tamẽ virtute naturali pure: ſ3 magis gratuite ꝑpter virtutẽ anime obedientis deo: que erat immortalitatis cauſa principalis ipſius corporis ſm Tho. in ſcripto ſecũdi ſenten. quia quotiẽs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſꝫ τ ſanitati datus fuiſſet: τ hoc ſic cõtinuaſſet vſq3 dum numerus electorum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scđo ꝑpter ſitum: quia ſitum erat ĩ medio paradiſi q̃ſi precioſius et dignius oĩm. ſicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem chriſti viuificantis totũ mundũ et trahentis ad ſe omnia. Ioh. xij. Tercio ꝑpter ſacramentũ ſm Augu. vbi ſup̃ vbi dicit ꝙ per lignũ ſcientie boni τ mali ſignificatur liberꝫ volũtatis arbitriũ. per lignũ vͦo vite xp̃s ſignificat̃. Ezech. xxxi. Omẽ lignũ padiſi ñ ẽ aſſilatũ illi. q2 Cãti. iiij. Emiſſiões tuẽ paradiſus malorꝫ punicorꝫ cũ pomorꝫ fructibus.

Huius aũt loci poſt pctm̃ hoĩs adit⁹ iter cluſus eſt: ſepius em̃ vndiq3 rũphea flãmea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt eius cũ celo pene iũgat̃ incendiũ. Cherubin q̃z. i. angelorꝫ p̃ſidiũ arcendis ſpiritib⁹ malis ſup̃ rumphee flagrãtiã ordinatũ ẽ: vt hoĩes flãme: angelos vͦo malos angeli boni ſũmoueant ne cuiq̃ carni vl' ſpũi trãſgreſſiõis aditus padiſi pateat. Hec ille.

Duplex fuit cã immortalitat) hoĩs ĩ ſtatu ĩnocẽtie. ſ. intrĩſeca q̃ erat vis ꝯtẽtiua pſi⁹ aĩme τ hec a deo. Alia extrĩſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiã lignũ vitã longeuã dediſſet homĩ poſt pctm̃ ſm Aug. ĩ li. de q̃ſtõib⁹ no. τ ve. teſt. ſ3 hoĩ guſt⁹ eius, phibit⁹ fuit poſt pctm̃. idõ dr̃ geñ. iij. Ipſis ãgelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite τ viuat ĩeternũ. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcvij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte ſumme. q. xiiij. ar. xx.

ADam vir sctũs cũctꝭ dieb⁹ vite sue ꝓphie spũ claruit: pñiaꝫ magnã ac diuturnã fecit filijs suis ꝑcepta iusticie ꝺdit: ꝑcipiẽs vt a ꝯsortio cayn ac filiorũ ei⁹ oĩno abstinerent. nec cũ eis mr̃imonia iũgerẽt. Hic ꝑm⁹ nr̄ parẽs vno pctõ a ꝑadiso nos expulit: ꝭ sctã ꝯuersatõe sua ac pñia sua exm̃ nobis dedit ad regni celestꝭ gaudia remeãdi: q̃ ãt ħ ñ seq̃t̃ de ipo iuste cõq̃ri nõ poterit. Comestor dic̃. Adã geñisse. 30. filios ⁊ totidẽ filias ꝑter cayn ⁊ abel. adã fuit pr̄ ⁊ socer cayn q² cayn ꝯxit mr̃imoniũ cũ calmana sorore sua. Augus. Adã vo mortu⁹ ẽ hñs ãnos nõgẽtos ⁊. xxx. vt dr̄ ĩ ymagĩe mũdi. postq̃ꝫ genuit. xxx. filios ⁊c̃. ⁊ sepult⁹ ẽ ĩ loco caluarie circa hierl'm: vbi postq̃ꝫ aliq̃ꝫdiu req̃euit. trãslatũ ẽ corp⁹ ei⁹ ĩ ebrõ ĩ terrã de q̃ sumpt⁹ ẽ: cui sñie concordat Athanasi⁹ ⁊ docto. hebrei. q² ꝯuenit vt ibi corpus suuꝫ xp̃us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptũ: ⁊ vbi seminata est corruptio ibiq̃ꝫ incorruptõ orietur: quaten⁹ sic medicina morbo corrñderet. Jo͞hes tñ in ꝯriũ sonat vt patet.

AUgustinus. xiij. de ciuitate dei. humanũ genus ideo ex vno homine deus instituit vt cõmẽdaret q̃ꝫ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuꝫ electis prodest: sanctis angelis in eterna pace sociãdis: verũ tãta immanitate peccãdi defecerꝰt hoĩes vt tuti⁹ atꝫ pacati⁹ ĩter se bestie viuerẽt. Neq̃ꝫ. n. vnq̃ꝫ inter se leones aut ĩter se dracões q̃lia hoĩes bella gesserũt. vinculũ cõcordie diligit deus.

ADam itaq̃ꝫ ⁊ Eua ꝑmũ oĩm pãrẽtes. xxx. supꝫ nõgentos vixere ãnos. ⁊ ꝑter Cayn Abel ⁊ Seth cũ sororibus suis q̊s scriptura cõmemorat. xxx. alios genueratꝭ filios. Demũ q̊ꝫ infirmitate correptus Seth filio atꝫ alijs interdixit ne ei⁹ filij cũ filijs cayn ꝯmiscerẽt̃. Illũ ꝑ oleo mĩe ĩpetrãdo ad paradisum vt aiunt: transmisit tandẽ deficiẽs in Ebron sepelitur. Sũt tñ q̃ dicũt eũ ĩ caluãrie loco sepultũ fuisse

Nota de paradiso hec sequentia sm doctores diuine scripture

Fuit aũt ille locus sm Damasce. exultationis vniuerse, pmptuariũ q̃ terre excelsior positus est. ⁊ tpato ac purissimo aere refulget: plantis semp̱ floridis comatus est: bono odore plen⁹ nullũ irrõnabiliũ inhabitat. Est etiã sm ysido. oĩni genere ligni ⁊ pomiferũ arboꝝ consitus: nõ estus sed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons pcurrens totum nemus irrigat. Et sm mgr̃m ĩ historijs sup̱ Geñ. Paradisus ẽ in principio mũdi partis orientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuersalis ipm nõ attigerũt: qꝛ sm Strabũ ⁊ Bedã pertingit paradisus vsqꝫ ad globũ lunarem qđ tamen q̃dam impugnãt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidã. ⁊ est locus amenissimus lõgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ si homo non peccasset deus qui totum mundũ fecit: ⁊ paradisum ampliasset. sic ꝙ oĩes homines cõclusisset. Arbores paradisi comã nunqꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias vsqꝫ hodie incorrupti perseuerant: vt dicit mgr̃ in historijs. Et paradisus tante est altitudinis. ꝙ est inaccessibilis sm Bedam. et tam altus ꝙ ethereã regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̃ faciũt strepitum hominibus in vicinio cõmorantibus: vt perdant sensum audit⁹. vt dicit Basilius in exameron ⁊ sanct⁹ Ambrosius. Iste aque sunt que procedunt de vno fonte paradisi. ⁊ generant quatuor riuos. s. phison q̃ ⁊ ganges dicit᷑. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratẽ. quo ipsi vero quatuor riui fluant habetur Geneb. ij. Et est paradisus sm Albertum magnũ: locus temperatissim⁹ libre ⁊ arieti pene suppositus. quia in oriente iuxta torridaꝫ zonam. Ideo bis in anno sol pertransit centrũ paradisi. ⁊ est ibi aer subtilissimus ⁊ incorruptus: ⁊ semper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̊libet anno fructificant. quia duplex est ibi estas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrũqꝫ nostrum solsticium ẽ eis profundissima hiems: ⁊ vtrũqꝫ equinoctiũ profundissima estas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India singulis ãnis due sunt estates ⁊ fruges bis metũtur. Patet igitur ꝙ est locus altissimus terre. Secretissimus. Tẽperatissimus. Amenissimus. quia est ibi loci viriditas: florum venustas: flagrantia aromatum Irriguũ fontium. Ambrositas arboruꝫ. Vbertas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus ordinatissimus. Sexto fertilissimus. ideo bene ort⁹ omniũ deliciarum dicitur.

Fecit quoqꝫ deus ad ornatum et decoreꝫ paradisi triplex genus lignoꝝ sm ysiđ. ⁊ Augusti. de ciuitate dei. Vnũ ad sustẽtationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̃ceptum affirmatiuũ dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradisi comede. Aliud fuit ad pbatõneꝫ obedientie. s. lignum sciẽtie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ sciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato pomo aperti sunt oculi eorum. s. ad concupiscẽdum seinuicem. ad quod ante non patebant sm Augusti. ibidem in glosa. non ꝙ ante ceci erant sicut quidã false imaginati sunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in se. ⁊ se esse gratia spoliatos consuerũt perizomata id est succintoria siue bracas de folijs ficus vt sic se cooperirẽt ⁊ defenderent. Non tamen est intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel esus eiusdem vt dicit Augusti. de ciuitate dei. sed ratione affectus inordinati preponentis se diuine iussioni: quia aliud ẽ prohibitum: quia pctm̃ ⁊ malũ sicut homicidiũ furtũ ⁊ mendaciũ. Aliud vͦ est pctm̃ ex eo: quia ẽ phibitũ sic fuit hic. Comestor dicit ꝙ lignũ scientie boni ⁊ mali dictũ est ex eo. ꝙ ex eius comestõne secutũ est: qꝛ senserũt statim post comestõnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cõtra rationem. et sic ceperũt cognoscere bonũ sanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatꝫ ac inobedientie. sicut medicus melius nouit morbos cũ non solum infirmos visitat sed cum ipe infirmatur. Nam quod prius nouit per scientiã: postea discit per expientiam. Naꝫ dulcia non meminit qui nũqꝫ gustauit amara ⁊ econuerso. Tercium fuit lignum in paradiso nobilius alijs. s. lignuꝫ vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ dabat se comedenti causam immortalitatis ⁊ phibebat causaꝫ infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nõ tamẽ virtute naturali pure: ꝫ magis gratuite ꝓpter virtutẽ anime obedientis deo: que erat immortalitatis causa principalis ipsius corporis sm Tho. in scripto secũdi senten. quia quotiẽs homo fuisset infirmatus de isto ligno sumpsissꝫ ⁊ sanitati datus fuisset: ⁊ hoc sic cõtinuasset vsqꝫ dum numerus electorum completus fuisset. tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Scđo ꝓpter situm: quia situm erat ĩ medio paradisi q̃si preciosius et dignius oĩm. sicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem christi viuificantis totũ mundũ et trahentis ad se omnia. Ioh. xij. Tercio ꝓpter sacramentũ sm Augu. vbi sup̃ vbi dicit ꝙ per lignũ scientie boni ⁊ mali significatur liberꝝ volũtatis arbitriũ. per lignũ vͦ vite xp̃s significat᷑. Esech. xxxi. Oĩe lignũ p̱adisi ñ ẽ assilatũ illi. qꝛ Cãti. iiij. Emissiões tue p̱adisus maloꝝ punicoꝝ cũ pomoꝝ fructibus.

Huius aũt loci post pctm̃ hoĩs adit⁹ ĩterclusus est: sepius eĩn vndiqꝫ rũphea flãmea id est muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹ cũ celo pene iũgat᷑ incendiũ. Cherubin q̊ꝫ. i. angeloꝝ p̃sidiũ arcendis spiritib⁹ malis sup̱ rumphee flagrãtiã ordinatũ ẽ: vt hoĩes flãme: angelos vͦ malos angeli boni sꝰmoueant ne cui carni vl' spũi trãsgressiõis aditus p̱adisi pateat. Hec ille.

Duplex fuit cã immortalitatꝫ hoĩs ĩ statu ĩnocẽtie. s. intrinseca q̃ erat vis ꝯtẽtiua ipsi⁹ aĩme ⁊ hec a deo. Alia extrĩseca. s. esus ligni. Istud etiã lignũ vitã longeuã dedisset homĩ post pctm̃ sm Aug. ĩ li. de q̃stõib⁹ no. ⁊ ve. test. ꝫ hoĩ gust⁹ ei⁹ phibit⁹ fuit post pctm̃. iõ dꝛ geñ. iij. Ipis ãgelis videte ne forte Adam sumat de ligno vite ⁊ viuat ĩeternũ. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcviij. arti. iiij. Et Alex. ij. p̱te summe. q. xiiij. ar. xx.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero filiorꝝ Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitatē ꝯdidit appellās eā noīe eiꝰ Enochiā quā ꝛ sua ꝓle repletā vidit. dicit em̄ Josephꝰ. Qđ chayn rapinis ꝛ violentijs opes cōgregās filios suos ad latrocinia icitabat. Timēsqꝫ eos ꝗs ledebat filios suos in cītate recollegit. Absurdū tn̄ nō ē ꝭm augus. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit cītatē cuꝫ vix q̄tuor viros scriptura dicat tūc fuisse. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ꝫ illos tm̄ noīare nec̄e putauit ꝗs suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum vndenario numero finit̄ q̄ pctm̄ significat̄ ꝛ ip̄e numerꝰ femīa claudit̄ a q̄ sexu factuꝫ ē inicium pcti.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vl̄ phisice humane curiositati debuiētes a filijs lamech legūt̄ inuēte ꝛ sic filij adulterini pmū ſbtiliores alijs fuerūt: ꝛ qꝛ tiebant futurꝫ piclm̄ diluuij ꝛ ignis Jō tubalcaim easdē artes ī duabꝰ colūnis sculpsit. Una latericia ꝛ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra syria: vt. s. si ꝯstructa lateribꝰ ab imbribꝰ extermiaret̄ lapidea pmanēs p̄beret hoībꝰ sc̄pta cognoscere.

Matusalem Enoch filꝰ cētesimo ei ꝛ octuagesimoseptio anno natꝰ lamech filiū hūit q̄ nato duos ꝛ octoginta supra septīgētos superuixit ānos. Et sic Matusalē diutiꝰ vixisse ferūt oībꝰ ꝗs scriptura cōmemorat.

Matusalem

Malaleel filꝰ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuꝫ sexagitaq̄nqꝫ hn̄s etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ꝯ illđ qđ dictū fuit ab Adā spū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ virū. i. cayn īter frutecta iacētē sagitta īterfecit adolescētēqꝫ eū ducētē arcu pcussum occidit. Puitꝰ ē igr̄ ꝓpter occisionem caī septuagies septies qꝛ septuagita ꝛ. vij. aīe ď eo egresse ī diluuio pierīt.

Ada Lamech Sella

Cōcupiā oculorꝫ

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artē ferrareā primꝰ inueit: res bellicas exercuit sculpturas ī metallis in libidineꝫ oculorꝫ fabricauit sumens exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem aurū consonantias excogitauit.

Iste Jabel filꝰ Lamech ex vxore Ada icepit ꝯdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝓ gregibꝰ nutriēdis nil nisi ꝯiugiū carnale meditās ꝛ pascua vetꝰ. ꝫ ꝭm cōmestorē greges ordiauit ꝛ caracteribꝰ distīxit sepauitqꝫ ꝭm genera greges ouiū a gregibꝰ edorꝫ ꝛ ꝭm q̄litatē vnicolores a grege spsi velleris: ꝛ ꝭm etatē anicłos a maturioribꝰ ꝛ cōmissuras certꝫ tpibꝰ faciēdas itellexit

Cōcupiā aurium

Iste Tubal filꝰ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ꝛ organo qꝛ musicā inuenisse dr̄ nō tn̄ instra musicalia adinuenit ꝭm ꝯmestorē q̄ postea lōge iueta referūt̄ ꝫ ꝯsonātias inuenit vt labor pastoral' quē frater suꝰ iabel ꝑamauit ī delitias vteret̄ ꝛ in delicijs exerceret̄: postea tn̄ mlti adiuenerīt ꝯsonātias melodiarꝫ ꝛ diuersa instra musicalia sic moises de sonitu aq̄rꝫ dr̄ armonias ꝑpēdisse. Sūt tn̄ q̄ dicāt ꝙ archades popl'i ꝑ calamos breues ꝛ logos ꝑmi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

Concupiā carnis

Noema filia Lamech ex Sella soror Tubalcayn artem varie diuersęqꝫ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ꝛ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Nā antea pellibus bestiarum vtebantur.

Jabel Tubal

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mūdi sm̄ Hebre. 470. sm̄. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. ꝙ plures ante diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄. ꝓlixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū τ ad sciētiarū principia inuenienda. Tum etiā scd̄m naturam: qꝫ homines erant melioris cōplexionis τ maioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa quidem homines ꝙ̄ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaꝫ magnitudo gigantoꝝ videaᵗ alicui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ centum dentes scd̄m modulum nostre fieri potuissent. Dixitqꝫ August. 12. ꝙ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: ꝙ decem de illis faciunt vnum de nostris: atqꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius adhuc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vl' saporans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimuꝫ Gen̄. v. mūdi v̄o dcc. lx. scd̄m he. ve. ſ scd̄m. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos τ sexaginta duos. Dicit Augusti. ꝙ multi sunt geniti ante diluuiū de seth τ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū τ ciuitatū dei τ diaboli discretio concretioqꝫ numeraret τ ad Abraham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha τ o: Appocalip. i. ꝓpter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam τ genuit Enoch. nō est consequēs ꝙ Enoch fuit eius primogenitus. τ sic de alijs. Huius v̄o tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Caym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen̄. v. mūdi vero 1022. scd̄m he. ve. Sꝫ sm̄. lxx. 1122. Anni vite eius fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit τ translatus est in paradisuꝫ: τ septima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāsfertur omnis qui tanq̄ꝫ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis τ sp̄us tranquillitate cū helya vsqꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio coronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab antiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero sm̄ lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissimus fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. sm̄ lxx. interp̄tuꝫ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: ꝙ eodē āno diluuij mortuus sit. Septemqꝫ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v̄o eum cum patre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: τ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ τ hebreoꝝ: sm̄ August. τ Rab. τ ysi. qui omnes dicunt eum absqꝫ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tātū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui sm̄ textum nostrū Gen̄. v. clxxxvij. anno vero mundi sm̄ lxx. 1454. vixit autem annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui maledixit dominus. Et genuit preter Noe filios τ filias. Et cum vixisset septingētos τ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo τ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiqꝫ famosi τ incredibilis potentie scientes bellum.

Linea Christi

Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

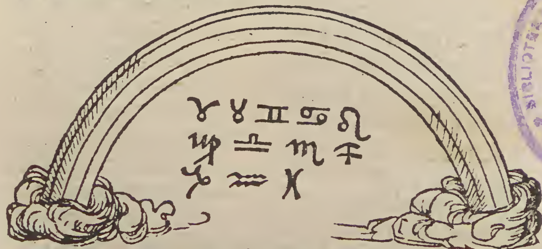

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qđ fuit vniuersale p totū Anno sexcētesimo vite Noe a pncipio aūt mundi ꝟm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ꝟm .lxx. interptes quos Beda et ysido. approbāt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vsqꝫ ad abraham ꝟm he. 292. annis. Sed ꝟm .lxx. 842. annis. Ante diluuiū vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amatoꝛ filius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer inuenit grām coram dño. Cū cogitatio hominū pna erat ad malū. Omi tpe omēs in viam rectā deducere satagebat. Cūqꝫ instaret finis vniuerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de lignis lenigatis bituminatā intus et extra. que sit trecētoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ꝛ post eū Augusti. ꝛ Hugo. Cubitū geometricū sex cubitos visuales facere dicūt: quā pticaꝫ noīant. Sit itaqꝫ trecētoꝝ pticaꝝ lōgitudis: qnq̄ginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fundo vsqꝫ ad tabulatū sb tignis. Et ī cubito cōsummab illā. In q̄ māsiūculas cenacl'a fenestrā ꝛ ostium ī latere deorsum facies. Noe igit post cētuꝫ ꝛ xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ p solatio vite erant ncc̄ria cōportauit. Cūctorūqꝫ aīaliū ad ꝟuādū genus eoꝝ masclos sil' ꝛ feminas piter introduxit. Ipe deniqꝫ ꝛ filij ei⁹ vxoꝛ ꝛ vxores filioꝝ primo die meꝟ apꝛil' ingressus ē. Facto diluuio cuꝫ dñs oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetitqꝫ arca sup altissimos mōtes armenie. Qui loc⁹ egressoꝝ vocat. Egressi deo grās egerūt. Et altare facto: deo sacrificabant.

Hoc signū federis qđ do inter me et vos ꝛ ad omnē animā. Gñ. ix.

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hr̄e sex vel quatuoꝛ colores. tm̄ duos colores pncipaliter habet. q̄ duo iudicia repn̄tant. aq̄us diluuiuꝫ pteritū figurat ne ampli⁹ timeat. igneus futurū iudiciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet.

Illo diluuij Anno prima seculi etas termīata ē ab Adaꝫ vsqꝫ ad diluuiū inclusiue. Etas scđa incepit q̄ ꝛ ad abrahe natiuitatē vsqꝫ perdurat.

Noe vna cū filijs ꝛ vxore ac filiorū vxorib⁹ ex archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cūctis pecorib⁹ volatilibusqꝫ mūdis holocausta dño obtulit. Et ei⁹ odorē suauitatis odorat⁹ est dñs. Propter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad pro
priā naturā reuersa Noe cepit vir agricole eē.
⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad pascua
emisit. Cūqꝫ (vt aiūt) hircū capraꝝ in coricū cili/
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come
dens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornib⁹
petere cepit. Hoc noe cōperto: lambrusce virtu-
tem agnouit. cōfestimqꝫ ipsam sanguine leonis
porci agniqꝫ et Symie addito inseruit: at lam-
brusca in bonā vineā inserta: fructū fecit pfectuꝫ
⁊ vindemiauit eū. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt
ex illo statim tanqꝫ agnus in soporē resolutus ē
nudatus inhoneste iacebat: vidensqꝫ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pr̄ chanaan) pr̄is verenda nudata
e vestigio irridendū frībus nūciauit ⁊ ostendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in
pr̄em cōmoti palliuꝫ imposuerūt humeris suis
retrorsum incedētes: patris verenda operuere.
Eorū quippe facies verse erāt: ne. s. pr̄is virilia
viderent. Qđ dū noe sensisset alijs quideꝫ filijs
felicitatē optauit. Cham vō ꝓpter cognitionem
sui nō quidem maledixit: ſꝫ eius ꝓli. Noe vō cū
vixisset post diluuiū trecētis ⁊ q̄nquaginta an-
nis: qđ quidē tēpus feliciter egit: cum cōplesset
annos nongētos q̄nquaginta mortuus ē. Pre
ter aūt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios:
aliosqꝫ post diluuiū genuit filios ⁊ filias. vidit/
qꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vs-
qꝫ generationes.

Monstruosoruꝫ quoqꝫ multa hoīm gene
ra post linguaꝝ varietatē a deo factā va
rijs in locis ꝓducta fuisse cōmemoran/
tur. Deus eīm ipe cū sciret quaꝝ ptiū similitudi/
ne vel diuersitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuer/
si: etiaꝫ monstruosos hoīes in mundū ꝓducere
voluit. E q̄bus q̄dam dicant̄ repiri q̄ in media
fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi ap-
pellātur. Alios statura eē cubitales: q̊s pigme
os greci vocāt: qui ꝑ annū octauū viuendo non
excedūt. Hij ꝑpli plinio. vij. naturalis historie
testāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ occeano
salubri celo sempqꝫ vernāte hn̄t singulare bellū
ꝯtra grues: teste Homero: hoꝝ mulieres Soli/
nus anno q̄nto parere dicit: ⁊ octauo senescere:
fama ē insidētes arietū caprarū dorsis armatos
sagittis veris tpe vniuerso agmine ad mare de/
scendere ⁊ oua pullosqꝫ earū alitum cōsumere.
Casas eoꝝ luto pennisqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus
cōstrui. Arestoteles ī cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gētes alie sunt in q̄bus singuli sin
gula crura in pedibus maximis hn̄t nō flecten/
tes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis q̊s scio
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testā-
te ꝑ estiuū tempus in terra supini iacētes peduꝫ
se vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt.
Hos idem Plinius in desertis indie ptibus ha
bitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habē/
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorū canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoꝝ que in sequētib⁹ patebūt.
Cum multi reperiūtur hominū fetus ab vsitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob/
mittendi in historijs ducūtur maxime longius

a mari degentes in q̄bus ꝓdigiosa aliqua ⁊ in/
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis eīm ethiopes anq̄ꝫ cerneret crederet: Aut
cui nō miraclo ē cū pmū in noticiā venit: Quā
multa fieri nō posse (pus q̄ꝫ facta sint) iudicātur
Nature vō reꝝ vis atꝫ maiestas ī oībus momē
tis fide caret: si q̊s mō ꝑtes ei⁹ ac nō totā cōple
ctat̄ aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus:
Mō ne sit fastidio grecos auscultari qui maio-
re diligētia ⁊ vetustiore cura de hijs scripserunt
Ferūt etiā scitharū genera ad septētrionē haud
ꝓcul ab ipo aq̄lonis ex ortu specuqꝫ eius dicto
quē locū gesglithron appellāt: ꝓdūt̄ arimaspi
q̊s vt in folio seq̄nti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellū eē circa
metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. mlt̄i ſꝫ
maxīe illustres herodot⁹ ⁊ aristeas ꝓconesius
scribit: sup alios aūt antropophagos scithas ī
q̄daꝫ ꝯualle mag̃ timaui mōtis regio ē q̄ vocat̄
abarimon. In q̄ siluestres viuūt hoīes auersis
post crura plātis eximie velocitatis passim cum
feris vagātes hos in alio nō spirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nō ꝑtrahi. Neqꝫ ad alexā
drū magnū ꝑtractos heton itineꝝ ei⁹ mēsoꝝ ꝓ-
didit. Precipue tn̄ india ethiopūqꝫ tract⁹ mira
culis scatēt. Maxīa ī india gignūtur aīalia indi
cio sunt canes grādiores ceter̄. Arbores q̄dem
tante ꝓceritat̄ tradūtur: vt sagittis supari neq̄-
unt. Hec facit vbertas soli tēperies celi: aquarū
habūdātia. arūdies vō tāte ꝓceritat̄: vt singl'a
internodia aluco nauigabili ternos interdū ho
mīes ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē
auersis plant̄ octonos digitos ī singul' pedib⁹
hn̄tes auctor ē Megaschenes. In mlt̄ aūt mō/
tibus gen⁹ hoīm capitib⁹ caninis feraꝝ pellib⁹
velari ꝓ voce latratū edere vnguib⁹ armatū ve/
natu ⁊ aucupio vesci. Cresias scribit in q̄da gen
te indie femīas sel' in vita parere genitosqꝫ cōfe/
stim canescere. Megaschenes gētē inter noma/
das indos narīū loco foramīa tātū hn̄tē. ad ex/
tremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis
Astomoꝝ gētē sine ore: corpe toto hirtam: vesti
ri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odo
re quē narib⁹ trahūt. Nullūqꝫ illis cibū nullūqꝫ
potū. Tantū radicū florūqꝫ varios odores sil-
uestriū maloꝝ q̄ secum portant longiore itinere
ne desit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Onesicritus quibus ī locis
indie vmbre nō sint corpa hoīm cubitoꝝ q̄nū ⁊
binoꝝ palmoꝝ existere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec
senescere. ſꝫ vt medio euo mori. Cresias gēteꝫ ex
ijs q̄ appellat̄ pandore in ꝯuallibus sitam. an-
nos ducētos viuere ī iuuēta cādido capillo q̄ ī
senectute nigrescat. Artemidorus ī taprobana
insula longissimaꝫ vitā sine vllo corpis languo
re traduci. Soritas ab indis arab fluui⁹ dister-
minat. Ii nullū aliū cibū nouere q̄ꝫ pisciū quos
vnguibus dissectos sole torreant. atqꝫ ita panē
ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. in affrice soli-
tudinibus hominū species obuie subinde fiūt:
momētoqꝫ euanescūt. Hec atqꝫ talia ex hoīm ge
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe/
cit natura ad degendā eius potentiā sequētes
gentes inter prodigia ponere libuit.

De homib⁹ diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli.li.vij.
ca.ij.Et Aug.li.xvi.de ci.dei.ca.viij.Et Isi
dorus Ethi.li.xi.ca.iij. oīa q̄ sequūtur in in
dia. Cenocephali homines sunt canina capita habē
tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli.
qui omnes vesciūtur pellibus animaliū.
Cicoples in India vnū oculum hn̄t in fronte sup na
sum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa/
gite vocātur supra nasomonas confinesqꝫ illorū ho/
mines esse: vtriusqꝫ nature inter se vicibus coeūtes.
Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram mā-
mam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermo-
froditas appellamus.
Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine
naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Ali
os supiore labro orbas. alios sine linguis ⁊ alijs cō
creta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ po-
tū haurietes.
Item homines habentes labiū inferius. ita magnū
vt totam faciem contegant labio dormientes.
Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt mo
nachi.
Pannothi in scithia aures tam magnas hn̄t. vt con
tegant totum corpus.
Artabrite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ⁊ ali-
qui viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.
Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua ī
frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus similes qualē in so
litudine sanctus Antonius abbas vidit.
In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede la/
tissimo tam veloces vt bestias insequantur.
In Scithia Ipopedes sunt humanā formaꝫ eq̄nos
pedes habentes.
In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ⁊
Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt p/
bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eius-
dem generis in tribalis et illirijs adijcit Isogon⁹ q̄
visu quoqꝫ effastinent iratis pcipue oculis: quod eo
rū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q͛ pu
pillas binas in oculis singulis habeant.
Item hoīes. v. cubitoꝝ nūqꝫ infirmi vsqꝫ ad morteꝫ
Hec oīa scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ ī gest|
Alexādri q͛ ī india sunt aliq̄ hoīes sex man⁹ hn̄tes.
Itē hoīes nudi ⁊ pilosi in flumine morātes.
Itē hoīes manib⁹ ⁊ pedib⁹ sex digitos habentes.
Itē apothami ī aq̄s morantes medij hoīes ⁊ medij
caballi.
Item mulieres cū barbis vsqꝫ ad pect⁹ ꝫ capite pla/
no sine crinibus.
In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. oclos hn̄tes
In Eripia sunt hoīes formosi ⁊ collo gruino cū ro-
stris aīalium hoīmqꝫ effigies mōstriferas circa extre
mitates gigni mūne mirū. Artifici ad formanda cor
pora effigiesqꝫ celandas mobilitate ignea.
Antipodes āt eē. i. hoīes a ꝯria pte terre vbi sol orit̄
qn̄ occidit nob̄ aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia
nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In-
gēs tn̄ h̄ pug̃ lr̄aꝝ ꝯtraqꝫ vulgi opīoeꝫ circūfundi ter
re hoīes vndiqꝫ cōuersisqꝫ īter se pedib⁹ stare et cūct|
silem eē celi v̄ticē. Ac sili mō ex q̄cūqꝫ pte mediā cal-
cari. Cur āt n̄ decidāt: miret̄ ⁊ illi nos n̄ decidere: nā
eīn repugnāte: ⁊ quo cadāt negāte vt possint cadere.
Nā sic ignis sedes nō ē nisi ī ignib⁹: aq̄rū nisi ī aq̄s.
spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se
locus non est.

IAPHET

Chorus qui et agrestes.

Fauonius zephirus

Affricus

uel lips

Nili fluuius

Libanotus

uel Euroauster

Ventorum quatuor cardinales sunt primus Septetrio flat tertius ab axe faciens frigora et nubes huic dexter Circius niues et grandines A sinistris boreas constringens Secundus subsolanus ab ortu tpatus vulturnus desiccans eurus nubes generans Tercius auster humidus fulmineus A dextris euro auster calidus a sinistris euro nothus tempestuosus Quartus zephirus hiemem resoluens producens flores a latere affricus generans ful mina et corpus nubila faciens

ORbis dicitur a rota ⁊ est q̄libet figura sperica ⁊ rotunda. Et ideo mūd⁹ orbis dr̄. qꝛ rotūd⁹ ē: ⁊ dr̄ orb terre vl̄ orbisterrarū. Dicūt āt ƀm vincē. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Isid. in li. Ethy. asserit ꝙ orbis diuisus ē in tres partes ƀ nō eq̄liter. Nā asia a meridie ꝑ orientem vsqꝫ ad septētrionem ꝑuenit. Europa v̄o a septētrione vsqꝫ ad occidentē ꝑtingit. Sed affrica ad occidentem ꝑ meridiez se extendit. Sola quoqꝫ Asia

continet vnam partem nostre habitabilis.s.medietatem: alie vo ptes.s.affrica ⁊ europa aliam medietatē sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur.easqꝫ intersecat: quapropter si in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: cham affricam possederunt. vt dicit glo.super Gen̄.x. ⁊ super libro Paralippo.primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Asie. Asia ex nomie cuiusdam mulieris est appellata b̄m Vinc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas ⁊ regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qđ latine delicie interpretatur. quod simul iūctum resultat ortus deliciaruz. Est enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum consitum: habēs etiam lignuz vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totuz. Diuiditur aūt in quatuor flumina vt patet Gen̄. ij. huiꝰ loci post pctm̄ est aditus interclusus. India q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari porrecta vsq̧ ad ortuz solis: ⁊ a septētrione vsq̧ ad montez caucasum peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Insulam quoq̧ thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Crisen ⁊ arginē auro et argento fecundas. Tilem quoq̧ arborem folijs nunq̧ carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypanez illustrantes indos. Terra indie fauonij spiritu saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis echesias patit̄. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron bestiam id est vnicornū. psitachum auem. ebenum quoq̧ lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoq̧ ebur lapidesq̧ pciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiaz sunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos ⁊ immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber pr̄ ingressus ē vtpote q̄ indis sbactis primꝰ oīm triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuīcie multe in asia: et reḡ videlz Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ assiria ⁊ mesopotamia in eiꝰ nomen aliq̄n trāsierūt. Arabia ꝓuīcia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̧ thuriferos hēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habet̄. Et ibi nascit̄ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. Siria hz in se plures ꝓuīcias. s. Cōmagenā pheniciam ⁊ palestinam. cuiꝰ ps ē Judea. absq̧ sarracenis ⁊ nabuhꝫis. In phenicia est thirꝰ ad quā ysaias loq̄tur. Judea ex noīe iude appellata. s. eo q̧ reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā siue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulsis iudei eā dn̄o ꝓcedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illustris. balsamꝰ opima.

Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt sedez regni reges isrl̄. sicut in hierl̄m reges iudee. Hec ē media inter ꝓuīciā iudee ⁊ ꝓuīciā galilee: similis ē terra iudee in bonitate Galilea ꝓuīcia etiam palestine. Et ē duplex. s. supior ⁊ inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ palestine: quinq̧ ciuitatum Sodome ⁊c. celesti igne consumptarum. Nabathea a filio ysmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiaz

Egyptus, que prius dicitur essea: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione sua fecundat adeo copiose vt impleat necessarijs mercibus orbem terre Scithia sicut ⁊ gothia magoth a filio Japhet fert̄ cognominata. Hircana dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo q̧ albo crine nascant̄ homīes. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. ī hac herbe tincture vtilis nascūtur. Capadocia z vrbs ꝓpria nominauit hec est in capite Syrie sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuīcias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariaz. pamphiliam. ysauriā. liciā atq̧ ciliciam Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens veneni haustu animā spirauit. Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia europis filia. hc ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem sunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia smirnā habet. Minor vo ylium ⁊ lichaoniam. Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq̧ aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. Licia autez sic nominatur eo q̧ ab oriente sit iūcta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estibꝰ ignē exalat sicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zwickau.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa. Europa q̄ppe ab agenoris regis libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thannai: descendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vsq̧ ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et in insulas cades finit̄. Prima europe regio est Schithia inferior. q̄ a meothidis paludibꝰ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū septētrionalē vsq̧ germaniā porrigit̄. q̄ terra p barbaras gentes a q̄bꝰ inhitatur generaliter barbaria dicit̄.

Huiꝰ ps p̄ma alania ē: post hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū conclusa cingit̄. terra diues virū ac pplis numerosis ⁊ immanibus. Vn̄ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignēdoꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum ⁊ Succinum. due vo sunt germanie superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouīcie aūt q̄s danubiꝰ a barbarico ad mediterraneū mare se cludit sunt. prima

messia a messiū puentu vocata: ꝑpter abūdātiā.
Post messiā pannonia postq̃ rethie frugib⁹ ferax. q̃ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tracie tirias iaphet fili⁹ nomē dedisse phibet. Alij seuicia incolaꝝ traciā appellatā dixerūt. Huic ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu macedonia illi sbiacet. cuius regionē olim diuersarū gentiū ppl'i mesi: gethe: sarmate scithe ꝛ alie natōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē q̃ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt puīcie grecie plures: ꝛ q̄ꝝ pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thesalia. īde macedonia: inde achaya: ꝛ due ī mari creta ꝛ ciclades. Illiric⁹ aūt generalr ꝛ oīs grecia ꝛ dalmacia a delīn maxia illi⁹ puīcie citate dicta est.
Epir⁹ a pirro achillis filio dr̄ cui⁹ ps chaona ē: q̄ añ mollosa ē dicta: a molloso filio pirri quē de andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege ellena deucalionis ꝛ pirrhi filio: a q̄ pri⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē ꝛ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ lraꝝ ꝛ ph'oꝝ nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq̄ nobilius.
Ellades aūt due sunt puīcie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciuilia bella detonauerūt vbi nati sunt apollo ꝛ hercules: maioꝝ ille theban⁹ peloponeb. scda ps elladis a pelope rege atthice vocata ē. Tesalia a thesalo rege dicta ē. m'lta sunt ī thesalia fluīa ꝛ oppida: īter q̄ pcipua ē thesaloīca ibi ē ꝛ mōs pnasus q̄ndā appollini ꝯsecr⁹. In thesalia q̄ et pria fuit achillis pmū solidi aurei facti sunt: domādorū q̄z eq̄ꝝ vsus primū īuēt⁹ ē. Macedoīa a macedo q̄ fuit deucaliōis nepos mīr̄⁹ nomē accepit. Postq̄ ibi accepit pncipatū q̄ pri⁹ emathia dicebat: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ꝛ argēteis optia. Mōs olimp⁹ ī ea ē ita alt⁹ vt ī cacuīe ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt. Achaia ab acheo rege ꝛ vrbs ꝛ puīcia appellata ē. Hec pene īsula ē hui⁹ caput ē corīthus grecie dec⁹ archadia sin⁹ ē achaie ipa ē ꝛ sicaonia a sitione rege a q̄ ꝛ regnū sicionoꝝ ē dc̄m. hz abeston lapidē q̄ sel' accēsus nūq̄ extiguit. Pānoniā ab alpib⁹ appēninis dicta ē: qb⁹ ab ytalia secernit regio fort' et solo leta. Hystriā hyster fluui⁹ vocauit q̄ terrā illā īfluit. Ipe ē danubius: hz āt a septētriōe pānoniā.
Italia olim a grecis ppl'is occupata mag̃ grecia nūcupata ē. deīde a regis noīe saturnia moꝝ ꝛ latiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria ꝛ fertil': pabuli vbtate gr̄tissima: hz lac⁹ venatū. alūnū atq̄ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ꝛ tepētes fōtib⁹ baias. Gignit gēmas sericū: ꝛ corallū. ꝛ liguriū boam q̄z spētē. ytalia aūt ꝛ hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo stella nauigēt: ꝛ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe discernūt. Aut hespiā solā dic ꝛ significas ytaliā: aut addis vltimā ꝛ signas hispaniā q̄ ī occidentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie. Umbria vo ps tuscie. vmbria vo dcā vt historie narrant: eo q̄ tpe aq̄se cladis ymbrib⁹ supfuerit. Est ei ī iugis appēninis sita mōt in pte ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ē ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēdebāt vsq̄ ad ripā tiber. Rome oīm fines vni⁹ tū tiberis ripa tenebāt. Dicit tuscia Tuscia aūt a freq̄ntia sacrificij ꝛ thuris dcā ē. illic ꝛ auruspiciā dicūt eē īuētā. Apulia ē vbi brūdusiū quā tholi secuti dyomedem ducē ꝯdiderūt. Cāpania puincia ytalie hz terras hyeme oī estateq̄ vernātes Et sol ibi mitis: g̃ta tēperies: aer pur⁹ ꝛ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine lac dr̄. Mōtes eīn̄ ꝛ rigor celi ab ea pte sol' ardorē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i n̄ coloret. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu occeanus icludit a meridie prupta pirenei: a septētriōe rheni fluēta atq̄ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aīantiū apta: Flumib⁹ q̄z ꝛ fōtib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rheno ꝛ rhodano fluuibus
Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica puīcia dcā ē. Cisalpina q̄ citra alpes trāsalpina q̄ vltra alpes. Retia q̄ iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obliq̄s aq̄s ligeris flumīs est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vocata. Ipa ē ꝛ hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ꝛ affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a reliq̄s ptib⁹ vndiq̄ mari ꝯclusa. Salubritatē celi eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metalloꝝq̄ ditissima: iterfluūt eas flumia mag̃ beth⁹ inne⁹: yber ꝛ tag⁹: hz puīcias sex: Tarraconensem: Carthagineseꝝ. Lusitaniā. Galiciā. Bethicam ꝛ trāsfreta ī regiōe affrice tingitanā. Due sunt aūt hispanie: anterioꝛ ꝛ exterioꝛ.
De affrica alia pte tercia mūdi affricas sic noīatā: q̄dā extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli ꝛ sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsq̄ ad athlante mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudit: ꝯtīcta hz puīcias libiā cireneseꝝ. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanaꝝ. Et circa sol' ardorē ethiopiā. Libia cireneb ī pte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nūcupata. Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exn̄tib⁹ magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ꝛ bernice sic denaiate a rgib⁹ suis. Getbula ps affrice mediterranee. Mauritania dr̄ a mauro qd nomē est grecū: latie sonās nigꝝ. Uñ a nigredīe ppl'i hitant dcā est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ puīcie citate dcā ē. Hec rgio gignit feras. symias. dracoēs. strutoēs. ꝛ olī elephātes nūc sola india hos ptturit. Garramātis ob oppido dcā garrania ibi exn̄ti. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ꝛ calet frigore noctis. Ethiopia dcā ē a calore ppl'oꝝ q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi īgēs est⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē sb meridiano cardīe ē: plurimas hz gētes diso vultu. ꝛ mōstruosa spē horribiles ferūq̄ ꝛ spentū m'ltitudie referta. Ibi rinocerata bestia ꝛ cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones īgētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrahūt iacinct⁹ ꝛ crisopassos ibi īueniūt. Et ciamomū colligit
Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera circa occasū ī mauritāia. Extra tres ptes orbis: q̄rta ē ps trāsocceanū iteriorē ī meridie q̄ sol' ardorib⁹ nob incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Noe priarcha

Noe filius lamech decimꝰ ab Adam: cuiꝰ anno sexcentesimo primo hoc
ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: natꝰ ē āno pa-
tris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta be.
ve. ꝫ ꝫm Orosiū Bedā ꝛ. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄taẜ req-
es ꝫm ysi. ꝛ Rabanū. vbi sup̄. Ab eo ꝙ ꝫ illo oīa retro quieuer̄t p diluuiū. He
brei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arā
di terram cū animalibus. Ideo dꝛ Gen̄. v. Ipse consolabitur nos ab operibus
Nam prius foderūt soli homines agrū: ꝫ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt
hoīes alleuiati: ideo etiā dꝛ: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de istis tribꝰ filijs Noe. s. sem. cham. ꝛ Japhet
lxxij. gētes ꝑcreate sunt. vt pꝫ Gen̄. x. Harꝝ autē gentiū vocabula ꝑtim
māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ꝛ
ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi
antiq̄ssimas ꝑscrutātes historias. Chā. 2. filiꝰ noe Cathaflua vxor eiꝰ
nec oīm ꝫ aliq̄ꝝ ex istis origine gē-
tiū repire potuerūt. Et si oīa ꝯside-
renẜ pl̄a mutata q̄ȝ manentia noīa
apparent.

Iste Jonichus fuit q̄rtus fili-
us Noe natus est tercio anno
post diluuiū de quo Moyses tacet.
Sapiens primo astronomiā inue-
nit. ꝛ q̄dam futura preuidit ꝛ maxi
me de ortu q̄tuor regnorū ꝛ eorum
occasu. Cūq̄ pꝛ dedisset ei munera
iuit in terrā Ethan ꝛ habitauit ibi
gentē ꝯstituēs. Hec em̄ Eliopolis. i. solis terra
ē ad quā nōnulli filioꝝ Japhet viri clarissimi ac
cedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic
ferẜ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare possꝫ
fuit autē vir ingenio eminentissimus ꝛ astronomꝰ permaximus. qui oīm
sideꝝ cursus ꝛ stellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem discipli-
na vt dictū est ortū ꝑiter ꝛ occasum q̄tuor regnoꝝ principaliū ꝑuidit ꝛ do-
cuit. Huic aūt mortuo cosdron eiꝰ filius successit.

ionichꝰ. 4. fi. noe

Chus filiꝰ chā a q̄: vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethi-
opes fuere. Hij p̄mū a semetipis ꝛ ab asianis chusei vocabanẜ. In
de Ethiopes. ꝛ a q̄bus ethiopia regia hec ꝑuincia in Mauritanie finibꝰ
ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ꝛ hūit. xi. filios q̄
possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dꝛ ꝑmissionis q̄ nūc Ju
dea nūcupaẜ ꝛ ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Etheꝰ
a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄ꝝ duoꝝ fuit hierl̄m. Amo
reꝰ a q̄ amorei. Gerseꝰ a quo gersei. Eueus a q̄ euei. i. gaba-
onite. Archeꝰ qui archas oppidū ꝯdidit ꝯ tripolim ī radicibꝰ
libani sitū. Cineꝰ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā posse
derūt angusto freto a phenicis littore sepatum. Samarites a q̄
sirie nobilis ciuitasq̄ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ꝛ libici ppl̄i q̄ ici-
pit ab athlante mauritanie mōte. ꝛ ab eo r̄gio phutēẜ appellata ē

Messaraym. 3. filiꝰ a q̄ Egyptij exorti sunt. ꝛ hꝫ. v. filios: egi-
ptij em̄ ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄ꝝ princeps fu-
it egyptū. Lydin a quo lydi ppl̄i ꝛ a quibus lydia prouīcia no
men accepit ꝑuincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Jobis apo-
stoli sedes. Ananim a q̄ ananij. ꝛ laobim a q̄ cibarij ꝛ alios q̄ꝝ
natōes ignote habēẜ: q̄ꝛ bello ethiopico subuersevsq̄ ad obliui-
onem p̄teritoꝝ nominū ꝑuenerūt. Masrā filiꝰ chā. 3. ex se septē ꝑtulit natōes q̄ꝝū sexta ꝑ cesloim natio
scꝫ palestinoꝝ: q̄ mō palestini dicūẜ ppl̄i. Et palestīa ꝑuīcia ꝭ ī syria est arabie ꝯtermina dicta a philistea
vrbe philistei. Tusim a q̄ philistijm. Cellū Sabatha a q̄ sabatheni q̄ nominantur a grecis astabari.

Chus quartus filius Cham
habuit q̄tuor filios cū vxore

Regina habꝫ duos filios ꝛ sabatha antiq̄ postmodū vocabula ꝑdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethi
opia in occidētali plaga descendisse putāẜ. Sabaa a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūdꝰ
filioꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Eulei. q̄ nūc Getuli appellanẜ ppl̄i. s. q̄ in remotioribꝰ aphrice ꝑtibꝰ hītare
ꝯsueuer̄t. Saba a q̄ sabeꝰ al̄ sabei ꝛ hij arabes vt scribit Josephꝰ appellāẜ. s. in libano et ātilibano ꝯmo
rāẜ: ꝛ ab istꝭ arabia regio dicta quā solinꝰ sacrā īterp̄taẜ. Nebroth filꝰ chꝰ filij chaꝫ Gigas q̄dē ꝛ vasto
corpe vir. cū eēt īter filios filioꝝ Noe audacissimꝰ apō babilonios ꝑmanēs tyrānidē p̄mꝰ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuseus
Amorreus
Gergeseus
Eueus
Aratheus
Cyneus
Aradius
Samarites
Amathe?
Phuth
Mesraym
Lydim
Anamim
Laabim
thusim
Cellum
Sabatha
Regma
Saba
Nemrot
Sabaa
Dadan
Euila

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno pr̄is sui.l. mūdi vo ƀm.lxx.interp̄.2244. ƀm heb.1658.ƀ ē an̄ xp̄i natiuitatē.2957.anni vite ei⁹ fuere.600. Iste sem biēnio post diluuiū genuit arphaxat ꝛ fert̄ fuisse melchisedech q̄ pm⁹ post diluuium ꝯdidit salē vrbē ip̄a ē hierl'm ꝛ ab eo descēderūt generatōes.27. Protulit aūt sem.v. filios e q̄bus q̄nq₃ singulares ꝓdiere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p̄sidis principes. Sem aūt anno cētesimo vite genuit Arphaxat: ꝛ alios filios ꝛ filias ꝛ mortuus est.

Sem.1.fi.noe ꝑsla vxor.ei⁹

Iste assur.2.fili⁹ sem a q̄ assiriorū pullulauit impiū. q: nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turris babel. cū nēbroth: iō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq₃ ꝑus nō hītatam q̄ ex ei⁹ noīe vocat̄ assiria. ꝛ edificauit ciuitatē q̄ postea vocata est niniue. que fuit metropolis totius regni assyriorꝝ. Iste pp̄l's sp̄ crudelitatis infamiā hūit.

Arphaxat.3.fili⁹ sem nat⁹ ē anno mūdi ƀm hebr.1693. ƀm interp̄. lxx.2279. Vixit aūt ānis.338. ꝛ mortu⁹ ē. Ab isto Arphaxat emersere chaldei a q̄bus ꝛ Caldea regio appellata ē. Hec in asie ptibus ē. Arabie cōtermia longe plana ꝛ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ sem. habuit.iiij. filios ꝛ ab eo ꝓgeniti sūt siri q̄rū metropol' damasc⁹ in hebreo syria dr̄ aram.

Prim⁹ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē īter palestinā ꝛ celesirie. i ea ē husterre iudee ꝯfmia ex q̄ iob ꝓpha ortū hūit

Noe cū plantasset vineā bibēsq₃ de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēsq₃ cham verēda pr̄is annūciauit duobus frībus suis: q̄ imposito pallio humeris operuert̄ pr̄is verēda: auersisq₃ oculis virilia ei⁹ n̄ viderēt. Noe igit̄ volēs maledicere chā quē de⁹ bn̄dixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā pr̄is eius: de his in superioribus fit mentio.

IAphet tercius filius noe habz septem filios q̃ et europam sortitus est. Iste iaphet a p̃re bñdictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationē q̃ ei imp̃cabat. ⁊ ab eo descenderūt generatōnes .xv. Septē autē gētes per iaphet filios institute fuerūt. Gomer p̃mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas instituit: q̃ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̃bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusitanie cōterminia quā a meridie hz. Ab occidēte vo ⁊ septētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē sequaue ⁊ germanie ꝓuīcias. Gomer g̃ primus fi. iaphet a q̃ galathij ⁊ hz .3. filios. Primꝰ astanes a q̃ sarmacia. hij scithaꝝ hoīes sunt ī paludis meothidis p̃fundo hitātes q̃ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta. Scd̄s Riphath al' raphaa a q̃ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h̄ ē minoris asie regio. Terci⁹ Thegorma a q̃ friges emersere. ⁊ a q̃b⁹ frigia minoris asie ꝓuīcia cog̃nīata fuit: q̃ postea dardania. deinde troia cog̃nīata ē. Scd̄s fi. iaphet magog a q̃ scithe ⁊ a q̃bus schia ⁊ gothia nomen hūere. Terci⁹ Medar siue made⁹ a q̃ medi a q̃b⁹ media regio nomē sortita ē q̃ ē assyrie ⁊ p̄sie vicina. Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̃ greci. hic .iiij. genuit filios iste ꝯdidit iones grecos et a q̃b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. īter cariā ⁊ eoliā q̃ nunc Turchia dr̄. Prim⁹ belissan a q̃ helisey. q̃ postea eolij a grecis nūcupati sunt. a q̃bus eolia īsula in siculo mari vigītiq̃ q̃nq̃ passuū milib⁹ ab ytalia distare dr̄. Scd̄s tharꝭ q̃ in minori asia tarsos ꝯdidit q̃ ātiq̃t⁹ cilices dicebāt inde ꝓuīcia cilicia pauli apl'i p̄ria. Terci⁹ thalysa al' cethim a q̃ cyp̄a īsula cethina dcā fuit de q̃ circa īsulas de socio ei⁹ ptz. Q̄rt⁹ dodamin a q̃ burgūdi. h̄ ī insulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quīt⁹ fi. thubal a q̃ hispani a q̃b⁹ hispaīa europe r̄gio p̄maxīa. Sext⁹ fi. mosoch a q̃ Capadoces ⁊ regio Capadocia maiori asie vicīa Septī⁹ fi. thiras suos thirēses appellauit. a q̃ tracia ꝓuīcia. q̃ ī scithie p̄tib⁹ ē noīat.

Japhet Funda vxor

Sale qui et caynan dr Luce. iij. satis intelligendo vt infra vbi thare filius Arphaxat natus est anno patris sui. xxxv. completo Gen. xi. Mundi vero. 2379. hic ciuitatem salem primo edificauit imponens ei nomen suum. que postea hierusalem est appellata. vixit autem annis. 433. ab isto Sarmate qui et indi prodiere qui primum indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictione filiorum Noe vsque ad Abraham nulla fit mentio aliquorum iustorum. nec eos tamen defuisse crediderim. sed si omnes commemorarentur: nimis longum fieret et esset hec magis hystorica diligentia quam prophetica prudentia.

Heber filius sale natus est anno patris sui. 30. Gen. xi. mundi vero. 2509. diebus quibus vixit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei iudei nominati sunt. nam in domo et familia illius in diuisione linguarum sola hebrea lingua remansisse dr que etiam ante diuisionem linguarum non dicebatur hebrea: sed humana simpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Augustinus quod secundum opinionem quorundam hebrei dicuntur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult quod hebrei dicuntur ab heber denominatione proprij nominis. sed ab Abraham ex eo quia abraham veniens de Mesopotamia venit per flumen ideo dicebatur hebreus id est transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicuntur. Patet igitur vtramque assertionem bene valere.

Iste Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes principales. Sed populi secundum Hieronimum non sunt nobis noti vel propter longinquitatem terrarum. vel propter mutationes populorum et nominum. vel contriti gueris alijsue causis. Et istorum habitatio massa pergentibus vsque Sephar montem orientalem.

Iste phaleg natus est anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit confusio linguarum. quasi ipse diuisus sit ab alijs. quia in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea conspiratione non fuit. Unde secundum Augustinum in hoc non paruum iusticie vestigium apparuit quod ista domus libera fuit ab hac pena. quasi non fuerit particeps in culpa. Et nota secundum eundem: quod numerus linguarum fuit secundum numerum generationum. s. 72. Auctus autem est numerus gentium: multo amplius quam linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus est anno mundi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempore templa multa primum constructa fuisse referuntur. Et quidam gentium principes adorari ceperunt. Scitharum quoque regnum dr exortum.

Linea Christi

Sale

He ber

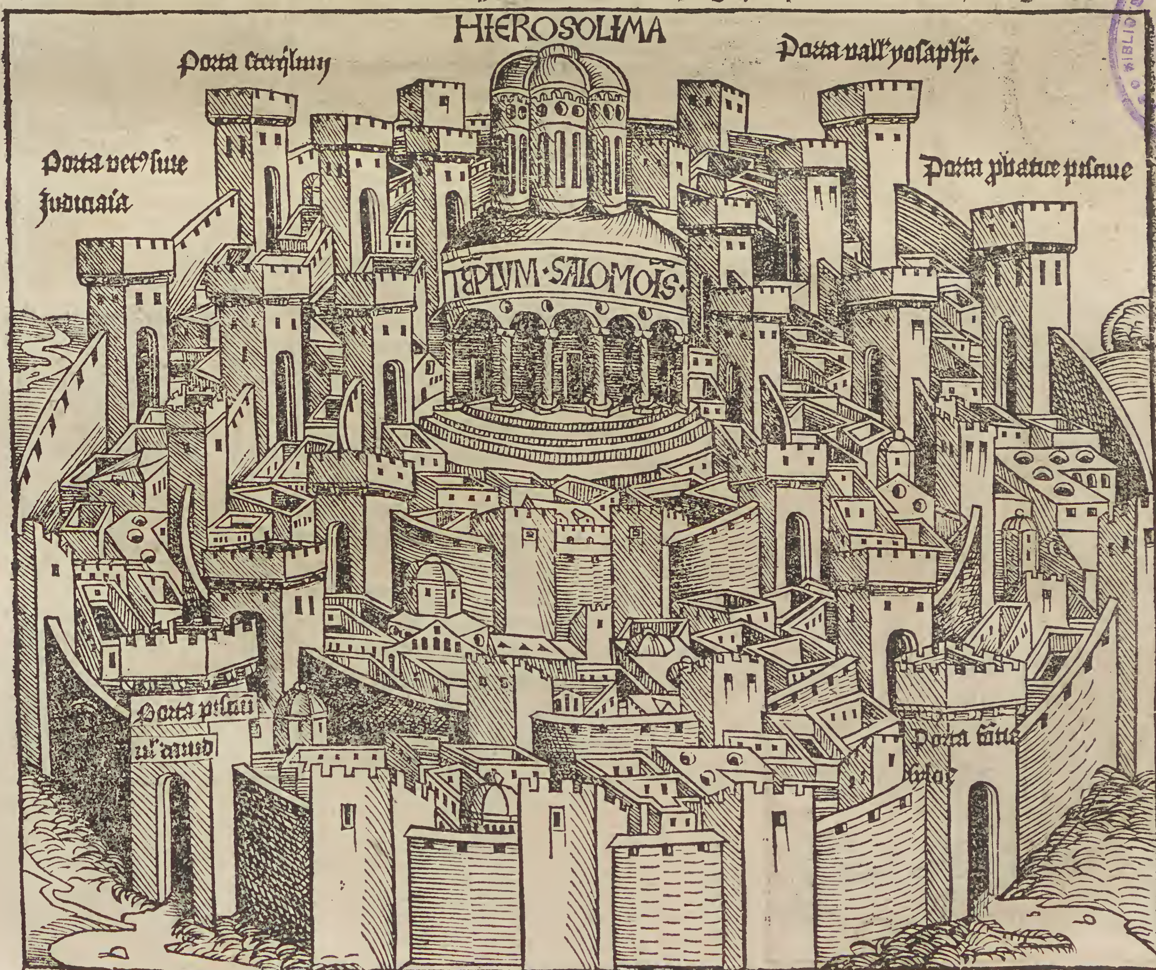
Pha leg

reuvel ragau

HIerosolima nomẽ vrbis in palestina me
tropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. postea salẽ.
tercio hierosolima. vltio helia dicta. Cu
ius vrbis prim⁹ ꝯditor fuit (vt Joseph⁹ testat̃)
Canaan q̃ iust⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̃ q̃dẽ mel
chisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui
cũ ibidẽ phanũ edificasset illud Solimã appella
uit. solimi fuerũt ppl'i iuxta liciã q̃s homer⁹ pu
gnatissimos: ⁊ a bellerophõte deuictos dicit. et
in mõtib⁹ h̃itasse. Et corneli⁹ tacit⁹ cũ de iudeoꝝ
origine opiõnẽ narrat ait. Alij clara iudeoꝝ ini
tia solimos carmib⁹ celebratã homeri gẽtẽ ꝯdi
tam vrbẽ hierosolimã noĩe suo fecisse. vñ Juue
nalis interpres legũ solimaꝝ. q̃ ciuitas cananee
gẽtis vsq; ad tpa dauid reg' h̃itatio fuit. Nec io
sue iudeorũ prĩceps eos cananeos seu iebuseos
expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cũ ci
uitatem reedificasset eã hierosolimã. i. munitissi
mã nũcupauit. Hui⁹ vrb' situs ⁊ munitio petro
sa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̃ vt Strabo
ait interi⁹ aq̃s abundans exteri⁹ vo oĩno siccam
fossam h̃ebat i lapide excisam. xl. pedũ ꝓfundi
tate. latitudo vo. cc. l. E lapide aũt exciso educta
erant celeberrimi tẽpli menia. Hec hierosolima
lõge clarissima vrbium oriẽtis sup̃ duos colles
erat ꝯdita iteruallo discretos i quã dom⁹ creber
rime desinebãt. Colliũ alter q̃ supior citas excel
sior ⁊ i ꝑlixitate directior castellũ dauid diceba
tur. Alter q̃ iferiorẽ sustinet citatez vndiq; decli
uis ẽ vall' i medio ad syloã ptinz ita fõtẽ q̃ dulc'
ẽ vocabãt. firmissime ãt dõ salomõis aliorũq; i
terra regũ opa ornata fuit. agrippa eẽ ptez citat'
addiderat ⁊ cinxerat. Exuberãs eñ mltitudine
paulatĩ extra menia ꝓpebat. Noĩata ẽ ps addi
ta noua citas. Oĩne ãt citat' i giro spaciũ. xxx. ⁊
trib⁹ stadijs finiebat̃. Et si i toto admirabil'. ter
cius mur⁹ admirabilior ob excellẽtiaz turri' q̃ ad
septẽtrionẽ occidẽtẽq; surgebat i ãgulo. de q̃ so
le orto arabia ꝓspici poterat ⁊ mare vsq; ad fi
nes hebreoꝝ. Et iuxta eã turri' yppico: ⁊ due q̃s
herodes i ãtiq̃ muro edificauerat. Mirabil' fuit
lapidũ magnitudo ex secto marmore cãdido ita
aduãti vt singl'e turres singl'a saxa viderẽt̃. hijs
i septẽtrioali pte aula r̃gia ꝓstãtissima ꝯiũgeba
tur. Muro alto cincta ac varietate saxorũ ornata
Miste deniq; portic⁹ p circl'm flexe colũneq; i sin
gulis: q̃ iter eas s̃b diuo patebãt spacia vbi erãt
viridaria cũ cisternis eneis. q̃b⁹ aq̃ effundebat̃.
Pudet dicere h̃ r̃gia q̃l' fuerat cũ flãma ab ĩtesti
nis ĩsidiatorib⁹ oĩa ꝯsumpsit. De excidio tñ h⁹
regie vrb' ĩferi⁹ patebit: vrbẽ aũt sacraz reddidit
mors xp̃i. Placq; sac̃ i eo loco videre possumus
Amnẽ. s. q̃ lot⁹ ẽ xp̃s. Tẽplũ seu tẽpli ruinaz i q̃
docuit. loca vbi cũ sũma hũilitate passus ẽ corpe
vt nos aĩ passionib⁹ libaret. sepulcꝝ vbi sactissi
mũ illõ corp⁹ s̃bstitit. Et vñ ascẽdit in celũ. q̃ ad
iudiciũ ruersur⁹ credit̃. vbi vẽt' ⁊ fluctib⁹ ĩpauit
vbi deiq; elegit idiotas atq; iopes piscatores. q̃
rũ hamis ⁊ rhetib⁹ piscarẽt̃ ĩpatores ⁊ r̃ges gẽ
tiuz. vbi cecos illũiauit. leprosos mũdauit. pa
raliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq; ⁊
alia q̃ lõge ꝓseq̃ tediosũ eẽt. cũ ex euãge. nõ sint

ISti tres principes Jectan.s. Nembroth ⁊ Suphena cum suis populis formidantes diluuiū iterū posse inundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ptingat vsq ad celū ⁊c. Geñ.xi. Deus autē videns q non cessarent a stulto suo consilio confudit eoꝝ linguas: ⁊ ita factum est vt per totum mūdum dispergerentur.

Jectan frater phaleg de sem | Nebroth princeps de Cham | Suphena de Japhet

INitium regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ꝑsas adijt. regno relicto filio suo belo. Augustinus vo dicit eum inde fugatū: ⁊ q filij Assur regnum illud obtinuerunt vsq ad annos.1305.

ISte Belus dicitur regnasse in obscuro qr paruū dominiū habuit. Et primꝰ fuit quē error populi deū putauit. Vñ diuerse gētes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

HIc oriūtur plura regna. primo scitarū qd licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ꝑpter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium ⁊ occeanum septētrionalem vsq ad germanianiā porrigitur. Et est prima pars europē gothi vngari ⁊ dani sunt de hijs. Secūdum regnū massitagetarū. Terciū sichionioꝝ de quo varro velut antiquo tempore extorsus peruenit ad athenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptioꝝ de quibus in sequenti folio.

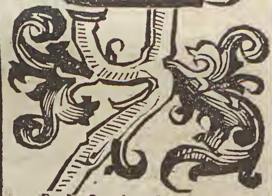
SEcōm Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assirioꝝ ⁊ romanorum tempibꝰ ⁊ locis ordinata ⁊ distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atq in fine illius initiū huius fuit. Secūdus igitur rex assirioꝝ et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis suis bella intulit. quos ꝑpter bellandi imperitiam cito subegit. Totamq asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentor ydolatrie ex eo q pr̄i suo belo mortuo ymaginem in leuimentū doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eā cōfugerent securitatē. ⁊ sic adorari cepit. Cuius exemplo ⁊ alij huiusmodi ymagiēs fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

Cathalogꝰ regum assirioꝝ.

Belꝰ Primꝰ 1ꝰ

Ninꝰ rex 2ꝰ

De Turri Babyl vel Babilonie.

Nembroth gigas manu fortissimus. Noe pauo suo vita functo libidine dñandi succesus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni pncipiũ in campo Sennaar incepit. in quo couentionem habuit vir audacissimus et eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis psuasit vt lateres facerent et igni coquerent et turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq; ad celum pertingeret tanq; ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarẽt magna eoꝝ superbia se cõtra deum erigentes. Edificãtium temeritatem dñs hac sola animaduersione pcussit. vt gentes due et septuaginta q̃ ibi couenerant: et descenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaruz confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aũt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiũ nobile chaldeorũ ꝓpe Eufratẽ Baldach vocitatam. Ibi incole aiũt non longe ab vrbe videri magnã cõgeriem lapidum et deuastationem. Et ꝓpter rupes et animalia venenosa nõ patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M.clxxiiij. passuũ a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatũ ẽ nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiũ vniuerse terre. Et dñs super faciem cũctaꝝ regionũ eos dispersit.

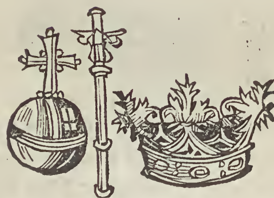
Regnum Scithaꝝ in regione septẽtrionali Initiũ sumpsit. Vbi primũ regnauit Thanaus. a quo et thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quẽq; Niualem appellauit Virgilius in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. et vna pars remanet in europa. Altera in asia protẽditur. Que aũt est in europa ad Traciam terminatur: et pauca gignit animalia: et a flumine remanet illesa. Que vo in asia ad orientem vergens: diuersas cõtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cõmuniter aũt omnes Scithice gẽtes equitantes deferunt arcus. Qui nõ ex aratro: ſ ex feris quas venant victitant. Regnũ hoc quãq; vetustissimũ sit: quia barbaꝝ est. Inter quatuor regna principalia non cõputatur. Nulli tamẽ hoĩm Schitica gens vnq; cessit: imo et dariũ persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Sipbirionam alexandri magni ducem deleuit. Vesoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu et belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello subegit: et per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierũt: qui res magnas gesserunt E quibus amasones primo clarissime mulieres: que i bellis clara gessere facinora. Bactriani et parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus et alij sui qui pannoniam subegit: et aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeliorbes hunorũ rex qui contra Iustiniauum imperatorẽ insurrexit ex scithia originem duxit. Vngari Cathelani Gothiq; vniuersi ex scithis emersere. Dani quoq; ac Turci ex scithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortũ habuit. Barbara eñ gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes et ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

Regnum Assirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiũ sumpsit. Qd quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nẽbrothide vsq; ad Sardanapallũ vltimũ: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aũt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari et egipto terminat. A septẽtrione vo habet Armeniam et Capadociam a meridie autem Sinũ Arabicum habet. Et hec est Syria.

REgnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos sumpsisse ortũ ferũt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ⁊ lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie partem subegerũt. vbi Ephesum ⁊ Smirnam atq; alias plerasq; ciuitates condiderũt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se p̃sentirẽt. A quibus si mares nasci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas ãputatis inustisq; dexterioribus mãmis bellica exercebant officia. Unde ⁊ amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: ⁊ mãma: quasi sine mãma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Justinũ in primo Epitho. libro. ⁊ diodorum Siculum.

REgnum Egiptiorum tempore Ragau initiũ sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primũ regnauit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legimus. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitq; vsq; ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesran filio Cham habitari primũ cepta est. Regio siquidez affricana. queq; vt nõnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriẽte rubro mari Assiriecq; cõiungitur. Ab occasu Cyrenen ⁊ Aphrice residuũ habet. Et a meridie vsq; in Ethiopiã protenditur. A septẽtrione vo Egiptiũ mare habet. Et cum in ea raro aut nũq; pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

REgnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiũ sumpsisse Eusebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruũ erat. de quo etiam Uarro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodũ ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsq; ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinq; ⁊ viginti. Ac duobus ⁊ sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo q̄ in salo. i. mari site sunt. Ex his notissime et maxime ponēde sunt. Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliarum parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus eius q̄dragiesocties septuaginta quinq̄ milia passuū. multa et magna flumina in ea: fontes calidi: et metallorum copia larga et varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicitur cōmunis anglia. Thanathos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sepata. Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē sm̄ solinū. Hec fert palmas oleū et vineas. hec oēs terras hoc solo miraculo vincit q̄ quecunq̄ arbor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt et. xiij. coluntur. Scotia eadem et hibernia ꝓxima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices et beate fructuū vbertate vnde et gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: secūda Inniona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie. Gorgondes insule sunt occeani. Itē Espidū insule crise et argire. Taprobana hec oēs insule occeani. Sunt et alie insule que ab helesponto vsq̄ ad gades in mari magno sunt cōstitute. Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. et paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter et enutritus. Fuit autem quondam centum vrbibus nobilis: vnde et centopolis dicta est. Prima remis et sagittis clarui. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis et dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes et alia ferarū noxia nusq̄ gignit serpēs nullus: nulla noctua et si inueniatur statim moritur: larga est vitibus et arboribus: diptamus herba ibi nascitur. phalangos venenatos gignit. Abidos insula est europe super hellespōtum posita. Choos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē pma arte lanificij i ornamētū feminarum claruit. Ciclades insule greci quidaz autumant dictas: eo q̄ et si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non q̄ in orbem digeste; sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter egeum et maleum mare constitute. Circūdantur etiaz pelago mirtheo. Sunt aūt oēs nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos est insula ī medio cicladuz sita: et dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi tempibus notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaq̄ ex ea nomē q̄ prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est et ortigia vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē et dyanā. Delos autem et ciuitas dicitur et insula.

Rhodus prima cicladum est. Carpathos est vna alia ex cicladibus. Cithereа alia est ex cicladibus vbi est orta venus. Ycharia ē alia.

Chyon insula Sira lingua appellatur: eo q̄ ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia et pitagoras samius a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula pmo vasa fictilia repta dicuntur. Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Prius āt trinacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuz: h ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris fructifera: vētis et sulphure plena. Vn̄ et ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla et caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum et postea nutrix tyrannorum: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit et achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insularum et qm̄ ex earum nebulis et fumo futuros predicebat flatus ventorum ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule et vulchane vocantur q̄ et ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez nouem habentes ꝓpria nomina. quaruz prima lipparis: altera trasia. Sardus herculis filius cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaz occupauit et ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuz in latitudie. xl. passuū. In ea neq̄ serpēs gignitur neq̄ lupus: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. Ebosus insula est hyspanie. Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades et Gemasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū qbus lapides emittūtur. multe et alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia e regio. ptim in asia. ptim i europa q albanie e vicina. Et ab amazonibus e vocata. Fuerut aut amazones gotoz qui exierut de inferiori scithia europe vt dicit Isido li. ix. q maritis suis in dolo interfectis viroz suoz arma arripiêtes hostes virili animo aggresse. de maritoz suoz necc sumpserut debitá vltione. Ná oem masculú a senc vsq ad puulú i ore gladij pimerut. et femias reb'nátes et hostiú spolia deripiêtes. deinceps piter sine masculoz psortio viuere decreuerut q duas reginas. s. Marthesiá et Lampedoná maritoz exéplo (cuz sp duo solebát esse reges) sup sestatuerut: qrum vna pcedés cu exercitu ɔ hostes dimicabat. altera interim républicaz gubernabat effecte sunt aut tam fortes breui tempore bellatrices q magnam partez asie fere. C. annis dominio suo subiecerunt. inter ipsas vo nullum penitus masculum viuere vel morari ratóne aliqua pmiserut. ex finitimis gétib' maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ɔceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerut. masculos auté filios vel emactabant vel debito tempe pribus transmittebant: filias vo sibi reseruantes eas ad sagittandum et venandum informabát: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impediretur eis in. vij. vt dr anno mámillas dextras exurebát. et ideo amasones sunt dicte. i. sine máma vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimámas antiquitus multi vocauerut. Quarum feritatem domuit vt dicitur p mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q per vires: sicut in gestis grecorum et Amasonum continetur. Dicit autem Isidor' q per alexandrum magnum amasones vsq ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum q cuz feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succubere te cótingat: merito es cófusus cum a mulieribus sis deuictus. q si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triuphasti. super cuius responso ad ammiratóem duct' rex generosus. dixit: decens fore nó per gladiuz et furorem mulieres vincere: sed potius p amorem. propter qd libertatem eis concessit et ipsas non violentia sed poti' amicicia suo imperio subiugauit. De eorum regno scriptum est in folio pcedenti.

Amasones

NObilitas circa hec tempa fert introducta. Et nota q̄ pluribus de causis nobilitas īstituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente eñ humano genere: cū homines ad malū proni essent. oportuit ꝓhibere insult⁹ prauoꝝ aduersus bonos. ⁊ ideo eligebat̄ aliq̄s vir bonus iustioꝛ ceteris atq̄ prudentioꝛ. q̄ cōitati ꝓsideret: v̄tuosos ꝓmoueret. mediocres defenderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi q̄ nobiles q̄dam necessitate cōstringātur: ne ab antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: q̄ nihil magnipēdere valuerūt. nisi q̄d vulgari opinione celebrabat̄. Vñ expediebat pro ipsaꝝ pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliū principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ eñ cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerūt vt q̄cūq̄ patriā a talibus liberaret. Ius nobilitatis ꝓ se ⁊ heredibus suis ꝑpetuo obtineret. H̄ mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaꝝ sumitur. Aliq̄n eñ populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ⁊ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoscerēt. Inueniūtur etiā q̄dam nobilitates p̄ diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ⁊ ieroboam: ⁊ quorūdā alioꝝ. plurime quoq̄ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ⁊ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota q̄ s̄m veteres historias raro aut nūq̄ in paganismo nobiliū stirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter supbiam ⁊ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. s̄m illud Eccl. x. Sedes ducū superboꝝ destruxit dñs. ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Item nota q̄ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: q̄ʒ ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde piculū q̄d in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis ī sancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipsemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̃. q̄ vix paucissimi ad tātam sublimitatē ydonei fuerunt.

NIniuem siue Ninisin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioꝝ p̄re eius belo morte sublato (vt ante patuit) ⁊ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ⁊ quasi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ⁊ rudis adhuc ad resistendū populos supauit: ⁊ ad libie finē vsq̄ puenit. Ninus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur ꝓximis accessione viriū fortioꝛ ad alios transiret: ⁊ ꝓxima queq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ⁊ sideꝝ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ⁊ ip̄e decessit relicto impubere Nino ⁊ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Ionas ꝓpha. quē hebrei virū sanctū nomināt. Is cū videret pctōres ciuitatis Niniue dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videret̄ falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ɔspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter q̄d ī mare demersus a ceto deglutit⁹ ē.

IDolatrie scelus execrandū q̄d fuit oīs mali principiū his tēpib⁹ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝝ monumētis colligere possumus hoīes ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. s. timore adulatione ⁊ artificū diligentia circa sculpturas.

Nachor vero octo de melcha genuit filios e q̄bus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiā et laban filiū. Iste nachaor scd̄us filius thare. vxor eius melcha. Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. Hus scd̄s filiꝰ nachor habuitq̄ duos filios videlicet beor primꝰ. balaam scd̄us. Batuel terciꝰ filius nachor filiū habuit vnū laban ⁊ vnā filiā rebeccā. s. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. Lya prīa filia laban primaq̄ vxor iacob lippa oculis genuit sex filios ⁊ vnā filiā. Scd̄a filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios ⁊ mortua in partu. sepelitur ppe bethleē. Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filius abrahā in vxorem quā heliezer seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. qua annuente inoleuit vt desponsanda prius requiratur de cōsensu. Camuel quartus filiꝰ nachor. Caseth quintus filius. Aran sextus filius, Pheldas septimus filius. Bela octauus filius,

Saruch filius ragau natus ẽ ãno mũdi. 2905. vixit autẽ ãnis. 230. et mortuus est.

Nachor fi. saruch nat⁹ ẽ an. mõdi. 3035. anni vite ei⁹ .i48. ꝛ defunctus.

Thare fi. nachor nat⁹ ẽ ãno mõdi. 3114. ꝛ habuit. iij. filios. vixit aũt. 205. geũit aũt abraham nachor et arã. Arã. 3⁹. fi. thare hũit vnũ fi. ꝛ duas fi. sarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth fili⁹ Arã hũit duos fi. s. moab .i. pr̃ moabitaꝝ amõ 2⁹ pr̃ amoitarũ

ARam cũ genuisset Loth filiũ vnicũ ꝛ sarai ꝛ melchã filias inter chaldeos mortu⁹ ẽ i citate caldeoꝝ q̃ dr̃ hur. Ei⁹ aũt filias frẽs sui duxerũt vxores. nachor. s. melcham ꝛ abrahã saray. porro thare dũ terrã caldeoꝝ odio hũissꝫ ꝓpt ydola q̃ apd̃ eos i p̃cio hẽbãt ꝗ igne adorabãt. et ꝓpter luctũ Arã filij sui migũit cũ suis in charã mesopotamie citatẽ: vbi ꝛ demũ mortu⁹ ẽ: cũ vixisset ãnis. cc. v. iã em̃ hoĩs vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebãt breuiores vsqꝫ ad generatõꝫ moysi.

Sarai
Melcha

SOdoma ꝛ Gomorra atqꝫ ciuitates alie ob nepharij pcti vindictã a dño ꝓhibent̃ succẽse. solo loth cuꝫ duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cũ oĩb⁹ aduẽtantib⁹ cõtumeliã faciebãt. Jdõ de⁹ vniuersam regionẽ simul exterminare fecit. Cũ em̃ abrahã eẽt nonagintanouẽ ãnoꝝ accepit legẽ circũcisiõis recepit etiam repromissionẽ de ysaac nasciturо. Eodẽ q̃ꝫ tpe veniẽtib⁹ sero duob⁹ ãgelis v̉sus sodomã. loth ꝓhũan⁹ atqꝫ benignꝰ sedẽs in forib⁹ ciuitat| ad inuitãdũ paupes. q̃b⁹ visis occurrit rogãs ꝛ cogẽs eos vt declinarẽt in domũ suaꝫ cũ sero esset. Qui ingressi domũ ei⁹. oĩs ppl̃us sodomorũ circũdederũt domũ loth dicẽtes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intẽdẽtes abuti eis. loth aũt obtulit eis duas filias suas v̉gines ad vtendũ eis ne illis iuuenib⁹ hospitio receptis talẽ iniuriã facerẽt. Qui nolẽtes audire. ꝭ q̃si rũpẽtes ostiũ. ꝭ angeli introduxerũt loth in domũ. ꝛ illos oẽs pcusserũt cecitate. vt ostiũ inuenire nõ possent. p̃dixerũtqꝫ angeli ſ̃uersionẽ sodome fiendã. Et cũ nũciasset ħ loth gener| suis cõtẽpserũt. demũ duxerunt angeli loth vxorẽ et duas filias ei⁹ de ciuitate. p̃cipiẽtes vt i mõtẽ se saluas facerẽt. nec retro aspicerẽt. ꝓgẽtib⁹ aũt cũ vxor respexisset retro ꝯ angeloꝝ p̃ceptũ ꝛ citat| curã hr̃e videret̃ v̉sa fuit i statuã salis. Pluitqꝫ desup sodomã ꝛ gomorrã ꝛ alias citates ignẽ ꝛ sulphur deinde ſ̃uerse sunt ꝛ v̉sa ẽ regio i lacũ salsum ꝛ sterilẽ q̃ dr̃ mare mortuũ. Ascẽdẽtẽ aũt i mõtẽ ꝛ ibi manentẽ loth. inebriauerũt filie prẽm suũ. ꝛ maior cũ eo se ebriose cõmiscẽs ꝯcepit ex eo ꝛ pepit moab filiũ. Minor idẽ faciẽs ꝯcepit ex eo ꝛ peperit filiũ quẽ vocauit Amon. a q̃b⁹ amonite ꝛ moabite. hee gẽtes in valle Syrie habitauerũt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ꝛ durat vsq₃ ad dauid ꝫm heb. 940. ānis. ꝫ ꝫm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarcharꝫ nr̄oꝫ q̄ veꝫ deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq₃ pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝫ nascit. anno mūdi ꝫm hebre. 2453. ꝫm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ꝛ reꝫ diuinaꝫ hūanarūq₃ eruditissim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝑnūcians. ꝓpter qđ caldei i eū surgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re suo thare de hur caldeoꝫ venerat ī aram. ibiq₃ habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ꝛ de cognatōe tua ꝛ de domo p̄ris tui. ꝛ veni in terrā quā mōstrauero tibi. Postq₃ Abrahā redisset de occisione q̄nq₃ regū assirioꝫ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchisedech rex salē q̄ erat sacerdos dei summi offerēs panē ꝛ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm spolioꝫ bn̄dixit abrahe q̄ t̄bdiderat ei inimicos. Hūc melchisedech dicūt hebrei fuisse Sem filiū Noe p̄mogenitū ꝛ vixisse vsq₃ ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ꝛ ꝑmisit ei filiū quē m̄tiplicaret sicut stellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu sterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit ysaac nonagenaria mulier sctā.
Cethura scd̄a vxor abrahe ꝛ hūit. vi. filios sapīa ornatos ꝛ industria. hāc duxit abrahā post mortem sare. noīa filioꝫ. zamrā. iectā. medan. madiā. iesboth ꝛ Sue. Agar cōcubina abrahe. Ysmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla sare. a q̄ ysmahelitaꝫ gens. q̄ postea agareni postremo saraceni dicti sunt; eiect⁹ ē de domo p̄ris cum m̄re. quia ludebat

Linea Christi

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ꝛ ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare p̄re suo nachorqꝫ fratre suo ꝛ familia araꝫ pegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo p̄re suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth ꝛ saray ꝛ omni familia ꝛ substātia sua precepto dn̄i pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semi tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. ꝙ semē suū pegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et ꝙ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ꝛ ysmahelē filiū suū. omnēqꝫ domū suā ꝛ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Abraham

Memphis vel Chayrum

an̄ ysaac. i. icitabat eū ad ydolatriā ꝛ ad oēm ymaginū qs faciebat de luto. qđ vidēs sara dicebat eiꝫ ce ācillā ꝛ filiū ei⁹. Cū natus eēt ysmahel quē p̄r in xiij. āno circūcidi voluit illi sara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: ꝫ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suasitqꝫ abrahe vt i aliā regionē trāsmitteret. ꝗ cuꝫ ad etatē pueiliꝫ. mr̄ ei vxorē egiptiā coniūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. ꝗ oēs terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsqꝫ tenuerūt.

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. historꝫ. scđo Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbeꝫ oīm egipti preclarissimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ptes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanq̄ꝫ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaꝫ. Unde ꝛ posteri reges fere omnes relictis thebis ꝛ regiam habitationem in ea edificaruūt. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ꝛ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ꝛ eum vt deum adorare ceperūt. ꝛ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est bouem. Sic eīn bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ꝛ Pli-

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt et adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus stato die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoqꝫ. et omni musicorum genere prosequūtur. qui ad motum et stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsqꝫ coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaqꝫ bonis pluribus refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eā gloriosa virgo maria cū puero Jesu et Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiā docti viri accesserūt Pithagoras et Plato etc. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqꝫ ingentes hec regio habet et varia memorabilia que diffuse apud plerosqꝫ scribuntur.

In Nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus et pmisit qꝫ filius de sara vxore nasceretur quē ysaac vocari iussit. Cūqꝫ ysaac q̄nqꝫ et .xx. esset annorum volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter et ad altare accessisset. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui qꝫ timeas dominū. Et cōfestim arietē ex iprouiso vepribus inherētē ad sacrificiū ptulit. Cū abrahā obedisset dn̄o in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianorum fuit quē Ninus assiriorum rex bello interfecit. et libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilibus mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sensus differtur in .lxij. diem. Itaqꝫ vnū nouimus eodē die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. qꝫ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artē post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe thare pr̄is Abrahe.

Zoroastes

Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentū. 1947. temporibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus) e regno cū magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosq; viarū anfractus in belgiam galliarū prouinciā tandem peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cū vniuersam puinciā (traiecto rheno flumine) subiecit. Ei viceconsulem et q̄storē dedit. Qui vsq; ad imperij inclinatiōnem ibidem persiterūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semp opulētissima fuit. Et inter quasq; belge prouincie ciuitates principatū dignitatis et antiq̄tatis obtinuit. Eius archiepus e septē electoribus imperatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄ opibus deniq; cōfertissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Monstrat' ibi pallatium miri operis qd' ad instar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla operꝝ arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nūc moribus et ornatu legibusq; ob mercatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem admodū culti et humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatem germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu et exercitu et quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hn̄tur: et equitatu et peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoq; ibi ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine ferro iunctorū cōpacta in supficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis psulis Poponis in ecclesia ab eodē epo facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio epo beati petri discipulo primo xpi euangeliū suscepit. inde a beato paulino eiusdē epo viro sctissimo illustrata fuit. qui et a cōstantio impatore ob catholicā fidem exilio relegatus et vsq; ad mortē. etiā extra xpianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud phrisiā defunctus beate passionis coronā a dn̄o pcepit. Ibi etiam floruit maximus epus a quo athanasius antistes psecutionē cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoq; hec ciuitas Nicenū epum totius sanctitatis virū et alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. E q̄bus nr̄is tpibus insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. insignem pfugus nostram qui condidit vrbem.

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe servos fundasse sacre tradūt lr̄e. Estq̧ campestris agrū hn̄s natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq̄ irrigent supne fistulis cuniculisq̧ subducte. Quarꝫ humor terrā reddit oīm fertilē: ꝛ cōsitōnibus p̄stantissimā puuisq̧ amnis in regiōe vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe p̄ciosissimis contecta. Hec insignis civitas damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl'm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ꝓpe eū locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule qd me ꝑseq̄ris. Qui post baptismū in sinagogis p̄dicabat xp̄m. ob īsidias iudeoꝝ e damasco noctu in sporta p murū demissus fuit: vbi ꝛ domus ananie a q̄ baptismuꝫ accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ꝑpessa. postremo cū Conradus romanoꝝ rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assumpsit. Itaq̧ ductu eius in damascum tres xp̄iani reges cardinalē quoq̧ legatū. ꝛ simul p̄triarcham hierosolimitanū: multos quoq̧ ep̄os expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq̧ munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatē breui ventura erat. q̄ꝫ aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantiūq̧ q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues scirēt. ne succisis cuniculoꝝ meatibus: qd̄ haud quaquā operosum nimis fore intelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assirij hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq̧ regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ꝑtem mutatis: menia vires suas frustrātia oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitōnibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione ꝓhibuerūt. qd̄q̧ par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat importari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re īfecta ad Jopem redisset Conradus luduicusq̧ reges cōmunitos male habitosq̧ exercit⁹ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus ꝛ quinquagesimus supra decies centenum.

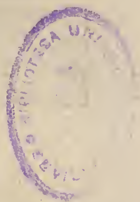
Damascus

Regnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāqꝫ ex armenia egressus primus hispaniaꝝ regnū (Isido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ sedem sibi cōstituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circuiēs vsqꝫ in borealē occeanū ꝓtenditur. ita vt omīa in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione est. Decez nāqꝫ milibus stadijs eius latitudo comensuratur longitudo vo prorsus eadem esse videt. Illamqꝫ postea diuerse gentes ⁊ varijs nominibꝰ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat p̄cipue velocissimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̄rū fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio cesare alijsqꝫ ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto debellati. Postq̄ aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnq̄ memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in hirrhenoꝝ iugo sita sunt. Scipionum monumenca nō longe a Taracone spectant. In hostetania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaqꝫ his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia ⁊c. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ⁊c. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosqꝫ impatores vt Nervā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tꝑibus. Videamus quid ꝑ hispaniā xp̄iane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ vestigia imitati ferdinādus rex ⁊ Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Ilipula magna dicta est ad xp̄i cultum ⁊ obsequiū reduxerūt.

Regnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit em̄ olim inculta nemoribus atqꝫ sentibus aspera feris q̄ hominibus aptior: eius autē frater Leches exilij comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusqꝫ potentē ad orientē ꝓfectꝰ. in mag̃ cāpoꝝ planicie sedez collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noīat. Q̊ꝝ heredes cū inūerosaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerīt post eiꝰ mortē Crockū i p̄ncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliq̄t. Libussa vt natu minor post obitū patris ꝓuinciā gubernauit ⁊ arcē vissegradensem cōmūiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vniꝰ femine subesse arbitrio. Ideo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Estote liberi virū qui prosit dabo. Ite equū meū in campos adducite. seq̄ntes quocūqꝫ ierit. Deniqꝫ ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi coniunx vobis princeps erit. Is aūt primislaū cōstituit aratorem: quē in ducem poscunt: p̄mislaus igitur in verso vomere caseoqꝫ apposito cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nā calceos querno robore factos secū aferret: seruādos in arce vissegradeū. respondit vt scirēt posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Id reg num deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in m axima gloria vsqꝫ i nitiū heresis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. et si Belus Nembrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbē omnes greci et latini historici pariter et poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiarū scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticū hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi et verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē ampliatam et exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinium protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ tantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄ supba foret babilon spolianda tropheis. Huius muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorū et octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Plinius vero libro historie naturalis sexto. Murorū dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorū. Altitudinem vero quater tantū. Itaq̄ fuit menibus ac ortis pensilibus tēploq̄ et arce maxime admirabilis. Nec hijs cōtenta Semiramis. ethiopiam quoq̄ suo adiecit imperio. Indis quoq̄ bellū intulit. quo p̄ter illam: et alexandrū magnū nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persarū suo loco ma festinabitur.

Jupiter

Jupiter p̄mus ethe ris et (vt aiūt) dei filius cui p̄priū nomē lisania fuit hisdē tēporibus apud archadyā magno in p̄cio habitus est. Cuius ob v̄tutes id p̄clarissimū iouis nomen adeptus ē. Is lysania ex heber filijs videlicet ierari origine duxit. Ibidēq̄ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ atticos rudes. bestialiq̄ ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legibus illos publico instituto viuere docuit. Cunq̄ eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. et aras: templa: sacerdotesq̄ instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. et multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atq̄ cōmendarent: eū existimantes deum Jouem vocauere. regemq̄ suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū et hūidū t̄patūq̄: modestū et patiē obseruatorē: ac in p̄iculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic huius hois pōderatis moribus et v̄tutibus cū ioue ꝯuenire dixer̄t. quē nō terrenū s̄ celestiū virū arbitrabant̄. Qd̄ q̄dē nomē postq̄ ab ātiq̄s planete et lysanie isti ꝯcessū ē etiā mlt̄s alijs cōcessū fuit. s. ioui scd̄o celi filio necnō et ioui tercio cretēsi regi saturni filio. multos eni ioui filios et filias veteres ascribē ꝯsueuerūt. Quorū p̄ma minerua. Scd̄s apis. Tercius sol. Quarta diana. Quintus mercurius et. vij. alios

Semiramis Nini magni assirioꝝ regis vxoꝛ anno a natiuitate abꝛahe duodecimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis 42. Cū Nin⁹ decessisz filicto ipubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et cuz iuuencula esset. ⁊ eius vnic⁹ filius Ninia puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grāde filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā astu muliebꝛi excogitata fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine parituris: simulat se ꝑ vxore Niniā filiū ꝑ femīa pueꝝ. Nā ⁊ statura vtriqꝫ mediocris et vox pariter gracilis ⁊ forma liniamentoꝝ equalitas. matri ac filio silis. Igit̄ bꝛachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ more incedere cepit. Eodez ornatu et ppłum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret̄. que morē vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita puer credita ē. Et femia puerū simulās maiestatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fatetur: queue simulasset. nec metuit omibus aperire qđ esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ꝫ admiratōnem auxit. ꝙ mulier nō feminas mō ỽtute. ꝫ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. muruqꝫ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato vt pꝛehabita ondunt. Multa alia p̄clara hui⁹ regine fuere. Ad postremū cū concubitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos post Ninū regno potita.

Ninia q̄ a q̄busdā zameis ⁊ Ninias scribit̄: Magni Nini ex semiramide fili⁹ quartus assirioꝝ rex. Anno q̄nq̄gesimotercio natiuitatis abꝛahe. post semiramidē mr̄em. quā ipse obtrūcauerat Assyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38. Is cōtentus elaboꝛato a parētibus impio belli studia deposuit. ⁊ veluti sexū cum mr̄e mutasset. raro a viris visus in feminaꝝ turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres prim⁹ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuisse. a q̄b⁹ iupiter abscōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. hi Gnoson ciuitatē in cretaz cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ⁊ Arali⁹ dr̄ q̄nt⁹ assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ⁊ regnūit annis. 30. Circa ista tpa abꝛaham ex ancilla agar generat hismael. a q̄ hismahelitaꝝ gen⁹. hismahelē aūt filiū abꝛaham anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmahelite postea agareni: ⁊ postremo sarraceni dicti sunt: sara em̄ Abꝛahe vxoꝛ (vt scriptura sacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abꝛahā maritū suū. Ingredere ad ancillā meā agar. si foꝛte ex ea suscipias filios. q̄ facto statim cōcepit: post hec nat⁹ ē hismahel: quē p̄mit⁹ sara tanq̄ ꝓpriū filiū diligebat ⁊ p̄ncipat⁹ heredē. Sz ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Ideo suasu ei⁹ cū mr̄e ei⁹ in aliā regionē missus. q̄ cū ad etatez puenisset agar mr̄ eius ei egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges ꝓcreauit. q̄ oēm terrā ab eupꝛate ad mare rubꝛū tenuerūt.

Sol gētiliū de⁹

Diana prima dea

Ceres dea frugū

Posteri reges assirioꝝ. exēpla p̄cedētiū secuti: rn̄sa gentib⁹ p internūcios dabāt. impiū aūt assyrij q̄ postea syrij dicti sunt ānos. M. ccc. tenuere. Postremis apud eos regnauit sardana palus vir muliere coꝛruptioꝛ vt in sequentibus patebit.

Solem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruisse Tulli⁹ dic̄: virū vtiqꝫ insignē ac splēdidū hoīem ⁊ ingentis regijqꝫ animi p̄claꝝ. quē ob ingētes ỽtutes eū claro noīe declararūt. putabāt em̄ veteres a nebꝛoth gigāte seducti primā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē sole dare nō poterāt. seu ꝙ eū celestē putarēt hoīem. seu dīuū e celo venisse rōne pꝛofunditatis ingenij.

Diana pr̄ia hui⁹ sol soroꝛ: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ipa hac tēpestate i p̄cio fuit: de q̄ tulli⁹ vbi d nā deoꝝ scribit mlta cōmeoꝛat ⁊ iouis ascepticiā fuisse ait. Hac tn̄ eā n̄ eē dicūt quā poete isignē ỽginitate ꝑpetua voluere. cuz legat̄ hāc ex mercurio liberi ⁊ ꝓserpine filio pinnatū ꝯcepisse cupidinē.

Ceres q̄z apud Siculos i p̄cio fuit. cū sicano siculoꝝ regis piugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitasset: pr̄ia apđ siculos boues domuit: ⁊ aratro terrā sulcis ꝓscidit: ⁊ semia tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū ātea hoīes glādib⁹ ⁊ pomis siluestribus sustētarēt̄. Ob qđ meritū cū moꝛtal̄ fēia eēt: eā deā frugū arbitrati sunt. Et eam diuinis honoꝛibus extulere.

Linea regū Assirioꝝ

Semiramis.

Ninia

Arius

Mamylas

Sparetus

Amyntas

Linea pontificũ

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiã tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampson natus est.

Bala ancilla lye cõcubi nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit p̃mogenita

LEui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Chore fili⁹ Ysuar ꝯtendit de sacerdotio cũ Aaron eo ꝙ ip̃e fuerat de p̃mogenito Ysuar. et ideo cũ 250 viris igne diuio perijt ⁊c̃. Fuit aũt cognat⁹ moysi ex leuitarum tribu natus: Uir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi ꝓphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glo͛se cecinit. vij. diebus leprosa fuit ꝓpter murmur contra moysen Moritur aũt in cades deserti sin et ibi sepelitur

IAcob ex lya natu maiore sex suscepit filios Judã a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dñs nr̃ ihesus xp̃s. Ruben q̃ pdidit p̃mogenita: Simeon et leui a q̃ leuitarũ genus Jsachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

INcensa impia sodomorũ ciuitate Abraham cẽtenarius diuio iussu Saram cognouit vxorẽ que cõcipiens Anno expleto filiũ peperit quẽ ⁊ iussu dñi vocauit Jsaac significans gentes magnas ex eo futuras; quo nato die octauo circũcidit carnem prepucij eius

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi. 3284. vir deo carus post patres valde longeu⁹. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omni v̄tute plenus cū vixisset centū octoginta quinqꝫ annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vēditis primogenitis fri suo Jacob ꝑ cibo lēticule, ⁊ a lēticula fulua dict⁹ Edom ducti vxorib⁹ chananeis sine cōsensu parentū supplātat⁹ a fratre suo in benedictiōe pr̄na. ipm iacob conabat̄ occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothania occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat⁹ est An. mūdi. 3344. vixit an. 147. et habuit. iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.

Beniamin scōs fili⁹ iacob Joseph Ascenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit vxor iacob diu steril'. tandez genuit duos filios. et mortua in ptu, sepeliturqz ppe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manasse Asser ⁊ gad.

Jacob patriarcha vir sctissim⁹ ex Isaac natus. Et ipse p⁹ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato supuixit ānis quinquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

Linea reguz Sichimorum

Egialeus

Apis

Thesalion

In regno Sychymoruz regnauit Egialeus p̄m⁹ rex vt s̄ patuit. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat̄. Deinde Europes scōus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Apis quart⁹ rex Sichymoꝝ Selchin p̄re defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ est Semiramis xxxv. regnuitqꝫ ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ pri⁹ Egialea nūc v̄o peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex assiriorum sub quo nat⁹ est ysaac scōm Aug⁹.

Iste Thesalion Sichimoꝝ quītus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tpa fuere et eū defunctum velut deū coluerīt sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primit⁹ fecerūt. Huic successit Tiramach⁹ circa cui⁹ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiqu⁹ qui et balane⁹ vocatur sub quo nat⁹ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3430. Diluuiuz particulare permaximuz in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiriorum

Artus

Xerses

Sela filiꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō dedit eū iu
das thamar q̄ fuerat vxor her ꝛ onam: sed remisit eā
viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit euz
dare ne occideret: sic̄ fratres eiꝰ. Vn̄ thamar meretricez se
caute simulās ꝛ sedēs in biuio cōcepit de iuda ꝛ pepit pha
res et zaram. vtz Gen̄. 38.

Vincētiꝰ in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic
hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima
et honestissima sed elata et supba cōtemnēs om̄em virū: ꝛ
quē priꝰ noluit postea sūme desiderauit: scz habere ioseph
in virū visa pulchritudine ꝛ sapia ꝛ modestia sua: sed ipse
noluit assentire: nisi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et con
tristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula litie Rhodꝰ nomē accepit
ante natiuitatē xp̄i. 7 40. tpe ioseph a Telchinis et
a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaz diu deuictis cōdi
ta est. et prima cycladū veniētibꝰ ab oriēte in qua vt pom/
ponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderet̄ in
uentū. a q̄ ciuitas ꝛ insula cognomīata putat̄. Nā rhodos
grece latine rosa dicit̄. hec insula nongētoꝝ stadioꝝ ambi
tu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collosꝰ
rhodi quē fecerat lyndꝰ lisippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubito
rum altitudīs fuit. Qui pꝰ quīquagesimūsextū annū terre
motu ꝓstratꝰ. iacēs quoqꝫ miraclo. Atz de septē mirabili-
bus vnū fuit: hec insula in oriētali ꝓmōtorio sita. Que et
portibꝰ ꝛ vijs et menibꝰ olim sic̄ ꝛ nūc ceteras asie vrbes
supauit. Multa h̄ ciuitas bella ꝛ a turcis ppessa fuit dam/
na. Neqꝫ vllo pacto turcis restitisset. nisi milites btō iohā/
ni dicati curā īsule recepissēt Qui nō solū insulā tutati sūt
sed ꝛ Cypris alijs finitimis xp̄ianis auxilio esse cepert̄ An
no igit̄. M ccc. viij. In ptātem xp̄ianoꝝ puenit Turci vero
vicibꝰ q̄tuor dictā oppugnauert̄ vrbē. Nouissime anno. M cccc lxxx. Machometus ottomānus Turcoꝝ
impator ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ꝛ sexdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ꝛ rhodioꝝ militū
religionez delere ꝓposuit. Tandez post cruentissima p̄lia. auxilio mgr̄i petri danbuson natione galli Turci
cum ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi. 3 4 34.

Egiptiorũ Reges om̃es tunc pharaones dicebã/tur nõ hoc ꝓpriũ habẽtes nomẽ. sed ꝑ dignitate reges tũc vtebant: sic ⁊ apud nos imperatores Augusti appellãt. Habebat ĝ vnusq̃sq; pharao ꝓpriũ nomẽ.

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter somnioꝝ interpretationẽ: dãs ei ãnulũ in manu et stolã bissinam et torquẽ circa collũ. faciẽs eũ circuire ꝑ egiptũ: precone ante eũ clamãte. vt om̃es genuflecterẽt ante eũ. Uocauitq; nomẽ eius saluatorẽ mõi. Deditq; illi vxorẽ asenech filiã putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mũdi. 3 4 45.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chencres qui contradixit ꝑ moysen deo: atq; mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex Mefre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: Postea sũmersus fuit cũ suis ĩ mari rubro.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Joseph desiderioꝝ vir ⁊ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Assenech putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scz et effraim. Hic ab adolescentia cũ forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̾tute et sapia frẽs ꝑcelleret. pr̃ eũ pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cõflauit inuidias. quaz ob ante quĩtodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Uxor aũt regis in eũ libidine ducta ait dormi mecũ: q̃ respondit oĩa tradidit mihi dñs preter te. Illa aũt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehẽso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ẽ ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliũ oñdit. Credul⁹ ioseph ĩ carcerẽ tradidit. Is deinde somnia regis interp̃tans p̃nũciauit septẽ annos vbertatis futuros. et septẽ steriles. Rex euz e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit̃ postq̃ in egipto octoginta annis regnasset cõpletis centuz ⁊ decez annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quãdo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Pharao mephres — Joseph somnioꝝ interpres filius iacob — Uxor putifar

Esrom Anno mundi. 3495. Aram vero anno mūdi. 3544.

Hic orit regnū argiuorū vbi Inach⁹ oceani ꝛ terre (vt aiūt) filius sexagesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia prim⁹ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis. 544. Cecrops aūt egipti⁹ q̄rto ꝛ nonagesimo iudaice huitutis āno regno argiuoꝝ relicto p̄m⁹ atheniēsib⁹ regnauit ānis. 50.

Linea Christi
Esrom

Aram

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe. Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de natura deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū ei⁹ vrbis cōditorē fuisse. Eāq; vocabulo egiptio cognomiasse. qḋ lingua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā ꝯdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoīasse. quā ea arbor d̄signat. ꝛ ligua greca athena dr̄. Verꝝ alij ab eo nō cōditā s; instauratā putāt. q̄ tpe Athena apd̄ illos ꝓ dea colebat. De ei⁹ nomie Diu⁹ augustin⁹ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instaurante subito aq̄ vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus ꝓdigijs sciscitat⁹ apollo delphicus q̄d intelligēdū. q̄due faciēdū foret respōdisse fertur Qḋ olea mineruā. Aqua vo neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Essetq; in eoꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteri⁹ duoꝝ deoꝝ nomie ciuitas vocaret. Cōgregatis oībus vtriusq; sex⁹ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ꝛ obtinuerūt vt ex minerue nomie ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognomiauerit qḋ latine Mineruā dicim⁹. Eo q̄ mulieruz voces vna viroꝝ numerꝝ superarint. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ Marinis estuātibus vndis atheniensiū terras populat⁹ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Scd̄o vt null⁹ nascētium cognomē maternuz acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ꝛ minerua athenas cōdidisse. Sed cū de nomīs impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq̄s p̄ntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ ꝑcussa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptun⁹ aūt tridēte suo ꝑcussa terra. Equū ꝓduxit belli omen. At minerua hasta ꝑiecta oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que q̄m vtilior eoꝝ iudicio visa fuit. ex suo nomie athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit. de q̄ lucan⁹ libro sexto ait. Prim⁹ ab eq̄rea ꝑcussus cuspide saxis. Thessalic⁹ sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgili⁹ georgicoꝝ p̄mo. Tuq; o cui prima frementē fudit equū tell⁹ ꝑcussa tridēte neptune. Apud atheniēses p̄io regnāuit Cecrops egipti⁹ Anno quarto ꝛ nonagesimo iudaice huitutis. Decimusseptim⁹ ꝛ vltim⁹ eoꝝ rex fuit Codr⁹ tpe samuelis. Postea p magistrat⁹ respublica atheniēsiū fuit admistrata. Hec vrbs atheniēsis quondaz nobilissima fuit. nulli⁹ indigua p̄conij. tāta ei⁹ supfluit claritas: doctoꝝ ph̄oꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tpe parui oppidi spēm gerit. In eo tn̄ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est p omnē greciā noīata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētin⁹ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoruz auxilijs null⁹ opem īuenerit. Rurā ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerua cantatissima mulier anno etatꝭ Isaac. 58. Apud tritonidē lacū apparuit. Ex cuiꝰ nomine postea Tritonia appellata est. dicebat̃ ⁊ pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec quippe iouis primi priogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū multa an̄ nō cognita reperisset nō solū affri sed et greci eā absq̄ matre ex iouis cerebro genitā credidere. cū eiꝰ origo minꝰ innotuit. Ipa em̄ primo lanificiū omnibus antea icognitū adinuenit. Naz ostēso q̊ ordine purgata lana: ⁊ dentibꝰ ferreis pectinata atz colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vn̄ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textricesq̄ pucelle (teste ouidio tercio fastoꝝ libro) eiꝰ festura religiose celebrare ceperūt. Vsuz insup olei eo vsq̄ mortalibꝰ incognitū hec ipa inuenit atz docuit. Ipa eadē (vt cicero ait) sapiē dea ⁊ artiū inuētrix dr̄. Tandez cū eiꝰ fama ⁊ numis reuerētia late diffussa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōstruxerūt. p̄cipue rome iuxta tēpluz Jouis

Iste armanitres septimꝰ. ſm Augꝰ. est octauꝰ rex assiriorū: sub q̊ deꝰ apparuit ysaac pmittēs ei q̄ pmiserat prī eiꝰ: regnāte apd sichimos leocippo ec̄. viij. rege.

Promethęꝰ his tpibus in archadia claruit. Vir vtiq̄ acutissimi ingenij ⁊ spectate peritie. q̄ hoīes incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Simulacra quoq̄ hoīm primꝰ de terra formauit. ⁊ arte quadaz veluti spm̄ habētia moueri fecit. Inde cū i altissimo caucasi motꝭ resideret astrologiā didicisset eā primꝰ assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice primꝰ eduxit: vt plinꝰ testatus est. Vsū preterea anuli (sed ferrei) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial vene portare suasit. Tpe deinde pcedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesq̄ aureo vterent̃: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyrioꝝ: Locutꝰ est dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̄ patribꝰ suis pmiserat: q̄ sunt hec duo Possessionē terre pmissionis id est chanaan. ⁊ bn̄dictionē oīm gentiū in semīe eiꝰ quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas ⁊ ipē archadicꝰ hac q̊z tēpestate. Vir multe cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui astroꝝ cursum puigili studio cōphendit. ⁊ primꝰ de astrologia iter grecos disseruit: ppter qd̄ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noie nūcupet̃. Cuiꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videat̃. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

Baleus iste fuit decimꝰ rex assyrioꝝ sub q̊ mortuꝰ est isaac. Et regnauit ſm Eusebi ānis. 52. Regnāte tūc apd sichimos Messapo. ix. rege.

Appollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater suꝰ Esculapiꝰ ampliauit q̄ ⁊ fulmine interijt. Iste appollo delphicꝰ clarꝰ habet̃. ⁊ pꝰ mortē deꝰ habitus est. Is em̄ a poetis phitonis ⁊ sapiē deꝰ appellatus est. Qui medicine artꝭ reptor ⁊ viriū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamoph. scribit. Medicina meum est opiferq̄ p orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Iste fuit. xij. rex assyrioꝝ ſb q̊ mortuꝰ ē Joseph regnāte sichimoꝝ plēmeo. xi.

Iste Jupiter deꝰ p̄dicat̃ eiq̄ bouē offerūt. primꝰ etheris: ⁊ (vt aiūt) diei filius cui pprīū nomē Lysania fuit. his tpibus apud archadiā magno in p̄cio habitus est. Cuiꝰ ob virtutes id p̄clarissimū iouis nomē adeptꝰ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit̃. Ibidēq̄ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ atticos rudes. bestialiq̄ ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legibꝰ. illos publico instituto viuere docuit. Cūq̄ eos ad hūanos mores redegisset. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. sacerdotesq̄ istituit ⁊ multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarent̃ atq̄ cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq̄ suū cōfestim fecere

Iste fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaso.

Linea regū assiriorum

Armanitres

Belocus

Baleus

Amichus

Saffrus

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est puincia in achaya siue peloponeso a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomie etiā sparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartā vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat In differenter tamē p alterutra. tam ab illo q̄ ab alijs auctoribus legit. Sed quā ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatū suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quinquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eoꝝq; regno consumpto principiū habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus labor ⁊ milicia in studio est q̄ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūq; gerēs ⁊ virginis arma spartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidā nomie patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Js lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus aūt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoq; lacedemonioꝝ princeps ⁊ legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirand⁹. Inclit⁹ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarc⁹ valeri⁹ ⁊ iustin⁹ ⁊ aristoteles in polliticis mlta scripsere.

Lacedemonia

Mercurius

Iste mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū seu interpretē fuisse oēs poete describūt. Dictusq; ē de⁹ facūdie. mercatoꝝ palestra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipe etiā lyrā septicordem comperit. Hic in omi doctrine genere et q̄ maxie phisice edoct⁹ fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tm̄ mortuos suscitasse. Vn̄ ⁊ post mortē inter deos relat⁹ ⁊ stellificat⁹ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ⁊ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bach⁹

Iste Bach⁹ prim⁹ i grecia vinū iuenit et p deo cult⁹ est. q̄ dict⁹ est liber pr̄ et argos cōdidit. Ipe est dyonisius bach⁹ filius Semele inde in mōo pagrās similimodo domesticis regiōibus vinū pbuit. potū q; ex ordeo germanos conficere docuit Secutusq; est eum Silenus illius nutritor.

Omagir⁹

Iste Omagirus prim⁹ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

Hec sūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferocissime. q̄ assumētes arma p centū ānos seuissima bella ꝯfecerunt tā in Asia q̄ i Europa. mltas vrbes delēdo ⁊ magnā asie ptē sbegerūt. Hac ḡ etate Amazones cū i asia regnābat In pmis marsepia et lampedo q̄ ephesū Dein smyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite p⁹ hāc orethia post illā panthasilea. Hāc occidit pirrus fili⁹ achillis apud troyā.

Hoc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vsq₃ ad tpa iudicū isrl̕ barach ⁊ delbore. Tūc perse⁹ criseo nō spōte interfecto timēs reliqͭ argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post q̄ illuc regnauerūt aurite⁹ acre⁹. His temporibus scđm cōmestorē (q̄ dicit̄ mgr̄ hystorie scolastice) phoroneus fili⁹ ynachi et nyobis prim⁹ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ sc₃ iura reddunt̄) ab eo forū denomiari Soror ipi⁹ ysis in egiptuz nauigauit. Et quasdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cuz yo diceret̄ ysis ab eo dicta est qđ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h̄ p⁹ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Fili⁹ etiā phoronei q̄ apis dict⁹ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoronei vir ysidis fuisse tradūt. ⁊ siliter ab egiptijs deificat⁹ ē.

Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia prim⁹ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius successorem.

ysis

Isis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiq₃ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qđ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuz impulsa. acceptis qᵹbusdā amicisuis. nauē cōscendit Et ꝓsperovento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiq₃ cū repisset rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamq₃: semina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapsaz crediderunt.

Phoroneus prim⁹ in grecia leges instituit. Hic habuit frēm qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qđ a rudi populo inter deos cōnumerat⁹ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusq₃ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocat̄ tō deucaliōis. qꝛ in ei⁹ regno maxīe fuit.

Bos i egipto exit d̄ flumie i festo Serapis ⁊ eleuat̄ i aere et rursuz itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit̄ a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū nauigio venisset. ⁊ ibi mortu⁹. fact⁹ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ de⁹. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo qꝫ viuus coleret̄. et illo mortuo. demones vitulū similē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pplm̄. Inde venit qꝫ filij isrl̕ similiter delirabant in oreb vt₃. Quid eīn hac stulticia miserabili⁹ in hoīe rationali.

Argus iste quart⁹ rex argiuoꝝ fuit. ex cui⁹ nomie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiaz tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminib⁹.

Job vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ⁊ arabie finib⁹: ex zareth pře matreq₃ bosra nascit̄. Hic erat iust⁹. rect⁹. modestus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Ideo q̄q₃ continēs. ac mirūimmoduz patiēs. Ex vxore sex filios ⁊ femias tres suscepit. Diues qppe inter omnes sui tpis oriētales: Cui⁹ possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagita iuga bouz quingētesq₃ asine ac familia multa nimis. Cui⁹ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmisit vt a diabolo tentaret̄. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosq₃ omnes ⁊ filias. ꝑdidit: eūq₃ graui vulnē vlcerauit. quib⁹ in omnib⁹ Job labijs suis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abstulit ⁊c̄ Ad eum deniq₃ cōuersus dominus: Omnia q̄cunq₃ ei a principio fuerāt duplicia addidit. Supuixit deīn Job p⁹ flagella quadragita ⁊ cētuz annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsq₃ ad quartā generationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ mortuus est.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyses verus: et omniũ prophetarũ summ⁹: historiographoꝝ princeps: vir sane mãsuetissimus: sup omes gentes pplm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipe em dilectus deo ꝛ hoībus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ꝛ non cõburentẽ Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ tñ nõ cõburebat: pcipiẽs ei vt in egyptũ descenderet. ad liberandũ pplm isrł: Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ꝛ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circũcisione: Iste in pꝑucio testimoniũ de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ꝛ insigni eloquẽtia ornat⁹ digne summũ sacerdotiũ sibi assumpsit ꝛ testamentũ eternũ sibi ꝛ filijs suis statuit. filiusq3 ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaz sacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ꝛ abyu percussi sunt a deo pro eo q̃ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

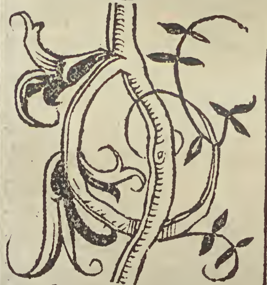

Linea christi

Aminadab

Naason

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidātib⁹. ꝓpter qđ regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitaum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dn̄m prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem ꝙ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝑgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ ꝑcuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

Naason anno mūdi. 3688. Iosue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝯstitut⁹ fuit sup isrl' vt pplo terrā diuidēt. Missusq3 ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occl'te dimisit eos abire ipsiq3 via patefacta p iordanē miracl'ose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit.

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppresiōe reg' mesopothamie. quē etiā ꝑcussit. Hic habet ꝙ angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios isrl' de trāsgressione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. q2 plurib⁹ vicib⁹ recessēt a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in ꝟuitutē plurīū tyrānorū et penitētes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth ꝑcussit eglon regē moabitarū et liberauit israel. fuit eñ vir fortis et vtraq3 manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Linea Iudicum

Iosue

Othoniel

Ahoth

Sangar

MOyses frater aaron ⁊ filij isrl' cū fuissent in egipto .cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipit a p̄ma promissiōe facta abrahe ī mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl'. Qui post .x. plagas q̄bus de⁹ egiptū attriuit, pcesserūt p desertū v̄sus mare rubꝝ. ⁊ pharaonē penituisset pplm dimisisse: angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vn̄ ⁊ pharao ꝯgregatis exercitib⁹ suis et curribus insecut⁹ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyses p̄m⁹ iuxta p̄ceptū dn̄i agno pascali comesto cū pplo isrl'. vidētesqꝫ filij isrl' appropinq̄re egiptios: ceperūt murmurare ꝯ̄ moysen ꝙ eduxisset eos de egipto. Oranteqꝫ moyse ⁊ ex dn̄i iussiōe extēdēte v̄gā sup mare rubrū. diuise sunt aq̄: factis vijs ī medio mari: p q̄s incedentes libere filij isrl'. pharao p dictas vias cū suis exercitib⁹ insequebat. Sꝫ egressis oīb⁹ de pplo hebreoꝝ moyse extendēte v̄gā sup mare. reuerse sunt aq̄ vt p̄us submersis pharaone cū suis ī medijs fluctibus. Cecinerūt q̄ moyses cū pplo. ⁊ maria sorore ei⁹ cū mulierib⁹ timpanistris canticū istud dn̄o. Cantem⁹ dn̄o gloriose ⁊c.

DE Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices ei⁹. Ibiqꝫ mādauit dn̄s eis p moysen vt filij isrl' se sctificarēt ⁊ lauarēt vestimēta sua duob⁹ dieb⁹: ⁊ tercia die ascenderēt sup mōtē. nullusqꝫ accederet nec etiā tangeret ipm mōtē nec iumētū. alioq̄n moreret. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ sonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes densissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pplo suo ī mōte synai tercō mēse egressiōis de egypto. Que lex diuidit ī triplex gen⁹ p̄ceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē sunt .x. p̄cepta que hn̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim ī dūsis locis pēthateuci p̄cipue ī deutronomio. Sꝫ reducūt ad decalogū. ⁊ hꝫ sp obligauerūt ⁊ obligabūt ad obſuātiā eoꝝ. eē oēs natōes. Et p̄ia tria sculpta ī vna tabla lapidea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad pxim. Judicialia aūt ordīata erāt ad ꝯſuandū pacificū cōuictum ppli adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. sicuti statuta ciuitatū. obligabāt soluꝫ illū pplm vsqꝫ ad passionem xp̄i ⁊c.

Vitulum conflatilem filij israel Hisdem etiã temporib⁹: egiptioꝝ more (Qui busiridẽ adorabãt) si-
bi fecerũt: Cũ eñ Moyses cũ dño in mõte moram faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis de-
os q̊s coleret. ⁊ precederẽt eos: Quib⁹ hur restitit: sputis ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timẽs
ait. Tollite inaures aureas vxorũ ⁊ liberoꝝ. Quas cũ accepisset: formauit ex eis vitulũ cõflatilẽ opere fuso-
rio: Et dixit pplus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerũt de terra egipti: fecitq; aaron altare. ⁊ in crastinũ in
dixit solennitatẽ. Mane surgẽtes obtulerũt hostias: seditq; pplus mãducare ⁊ bibere ⁊ surrexerũt ludere id
est adorare. Tũc ait dñs ad moysen. descẽde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleã eos. Cui
moyses. Queso dñe quiescat ira tua: ne dicãt egiptij callide eduxit eos. impotẽs eis dare terrã quã ꝓmise-
rat. Placato dño descẽdit moyses ferẽs secũ tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicẽs:
Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiũ. Et appropinquãs vidit vitulũ ⁊ choros
et irat⁹ ꝓiecit tabulas: et cõfracte sunt. Et post rep̃hensionẽ aaron de fabricatiõe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem:
vitulũ cõbussit. ⁊ massaz in puluerẽ redegit. quẽ sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarũ
apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ce-
ciderunt eo die multa milia virorum.

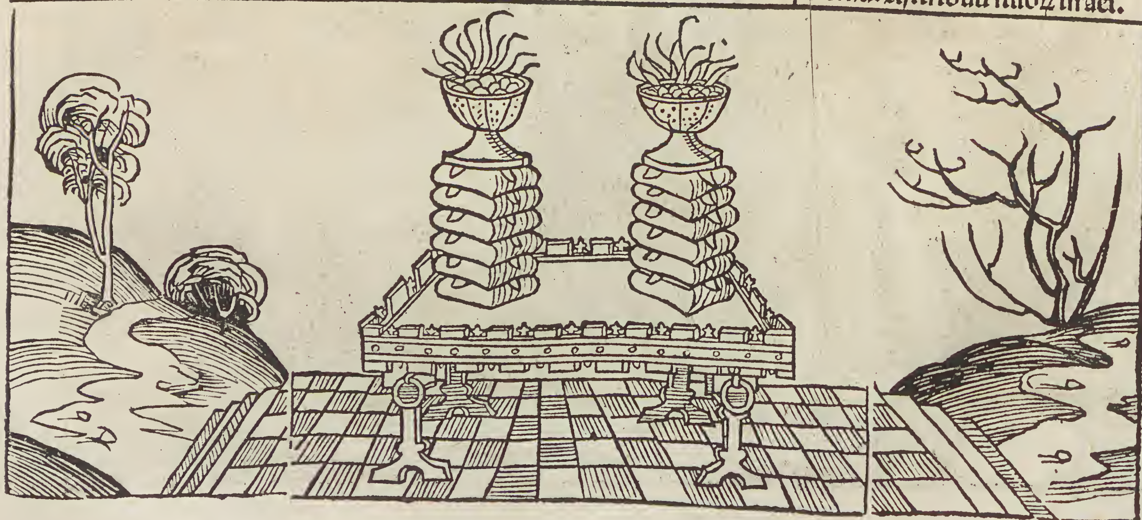

Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archaz de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cui⁹ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. ⁊ similiter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam aureā eiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cui⁹ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut coopculū. qd̄ dicebaṫ oraculū: Per vtrūqȝ latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis sethim deaurati mittebanṫ. Quib⁹ archa ferrebaṫ. nec vnqȝ extrahebanṫ: Ex vtraqȝ vero pte oraculi. scȝ in duob⁹ angulis anteriorib⁹ positi sunt duo cherubin aurei. vn⁹ alterum respiciebat. versis tamē vultib⁹ in propiciatoriū: duabus qȝ alis expassis. ⁊ mutuo se tangētibus velabant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebanṫ in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Uirga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scd̄m Rabi salomonē. Figura Arche scd̄m doctores catholicos.

Simili modo ait dn̄s Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis lamibus cooptaz. hn̄s quattuor pedes: In singlis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib⁹ ferebaṫ mēsa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferi⁹ ad decorē pēdebat. Et ponebanṫ sup eaz duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebaṫ patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ⁊ calidi imponebanṫ: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales dicebanṫ. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoqȝ panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dn̄o in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

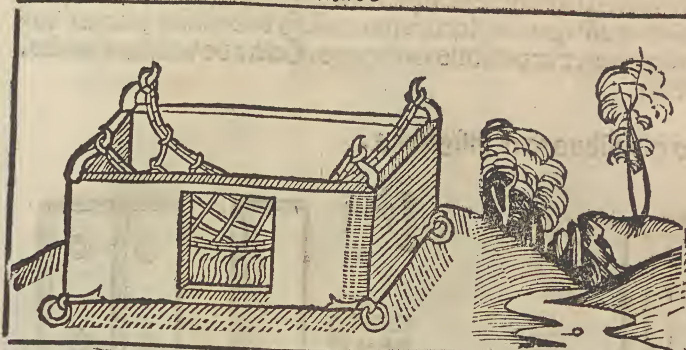
PRecepit quoqꝫ dñs fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius hastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter se iungebant tanqꝫ duo ciphi erant in moduz nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili essent quiqꝫ calami in hūc modū copulati. Quattuoꝛ ibi iūcture erāt. Quarū queqꝫ habebat q̄si ciphos duos iūctos ⁊ sperulas sił ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hñs tres pedes. Et sursuz hēbat sex calamos egrediētes de hastili, tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuz obliq̄. Quousqꝫ ꝑtingerēt ad altitudinē hastił: In hastili v̄o quattuoꝛ ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita φ duo ciphi positi vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calam⁹ ꝑ mediuz ciphi trāsiret: Sperulecꝫ sił ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ꝑtibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūqꝫ vero modo factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: sup que ponebātur septez lucerne aure: Ita φ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebaṫ lucernis. Erāt qꝫ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quib⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbustuz de licinio. et residuū licinij ad incendenduz aptabaṫ. Uasa q̄z plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pond⁹ ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei v̄o dicūt centenariū auri: Ne sciṫ ꝑfecte pond⁹ quāqꝫ magnū auri pond⁹ requirebaṫ ad tantū opus ꝑficiendū. Positū aūt erat ad austruz cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

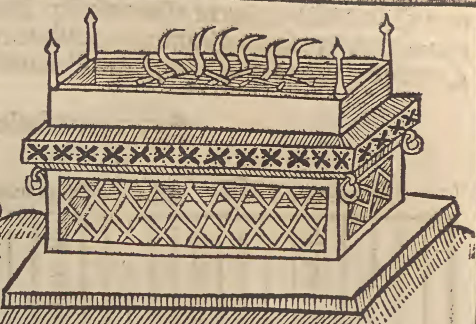

Altare quoqȝ holocaustorũ siue sacrificiorꝝ iussit dñs fieri de lignis sethim. Erat aũt altare quadratuȝ In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitorꝝ. Et in altitudine triũ. Eratqȝ concauũ instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erãt ere intus ⁊ extra: siue lamĩs eneis: vt vri nõ possent: Area ei⁹ siue arula erea erat tanqȝ fundus arche. sup̱ quẽ fiebat ignis: Qui p̱ fenestrã que erat in latere orietali imponebatur. In quattuor angulis sup̱ioribus erãt extra quattuor recurua cornua. In q̃bus quattuor cathene anulis inserebanť. de quib⁹ dependẽs craticula erea in modũ rethis facta. vsqȝ ad mediũ altaris descẽdebat sup̱ quã cremãda in odorem dño ponebanť. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli ereiꝫ in q̃bus vectes imponebanť de lignis sethim opti ere ad portandũ altare. Positum autem erat altare ante tabaculum sub diuo.

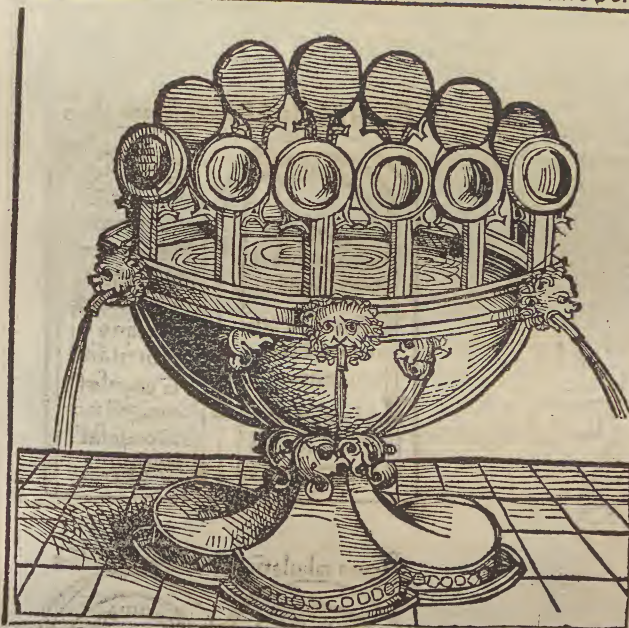
Altare holocasti scd̄m latinos

Altare holocasti scd̄m hebreos

Hstitit q3 dn̄s Moysi dicēs Q sacerdotiū sctm̄ Aaron fri suo dare deberet. Ordinationeq3 de vestimentis sacerdotalib9 fiēdis p̄mittēs: Quattuor erātvestes cōmunes oībus sacerdotib9 etiā minorib9: feminale lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus lat9 q̄si digit| quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutu3. Sup hec quattuor ꝓpijs vestib9 induebat summ9 sacerdos: Pria erat tunica iacictina. Que stricta erat vt tunicella. In cui9 extremitate inferiori erāt tintinabula ꝛ malogranata intexta. Scd̄m ornamētu3 suphumerale sine manicis. descēdēs vsq3 ad renes. adeo vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̊ erāt duodecī lapides p̄ciosi Quartū ornamētū erat Balthe9 seu cingulū de quiq3 colorib9: Quītū erat mitra iacinctina in capite sup̄ bissinaz: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inscriptū: facta deinde ad modū corone. Que ꝑtendebaf ab aure ad aurē per frontem.

Locut9 est iterū dn̄s ad moysen. Facies ꝛ labiū eneu3 cū basi sua. vas sc3 lauatoriū. qd̄ alibi labrū ꝛ luter (vt Rabi salomō ponit) vocitaf. Qd̄ erat inter tabernaculu3 ꝛ altare holocaustoꝝ: In q̊ missa aq̄. lauabāt sacerdotes manus suas ꝛ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. ꝛ egressuri: vt aarō ꝛ filij ei9 fecerūt. portātes de sanguine hostie imolate ꝑ pctis populi. Et qn̄ accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qd̄ dr̄ factū de speculis mulieꝝ excubantiū ad ingressū tabnaculi: Uel poti9 in circuitū labij supremi circūposita specula fuerūt: In quib9 sacerdotes videre possent: si facie vel veste maculam abluendam haberent.

DRecepit quoq3 dn̄s Moysi: vt faceret tabernaculū in huc modū. Tabernaculū erat dom9 deo dicata Quadrata ꝛ oblōga: tribus clausa parietib9: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei9 illustraref: modo introit9 ecciaꝝ fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethi. xx. stātes Quaꝝ vnaqueq3 i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̄ttuor: In latitudie cubitū ꝛ semissem: Jungebanf aūt sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraq3 parte. Supposite vero singl'e duab9 basib9 argenteis ꝑforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonar|: Ad occidentē vero erāt. vi. tab ule ꝑ omīa si-

miles. In medio aūt tabernaculi mādauit dñs fieri ꝑ latitudinē velū pulchrū appēsuȝ sup quattuoꝛ columnis: Qđ diuidebat sancta a sanctasctoꝝ. Habebat aūt quadruplex operimentū: scȝ de coꝛtinis intextis varijs coloꝛib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus ꝯnulis. Coꝛtinis ⁊ Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

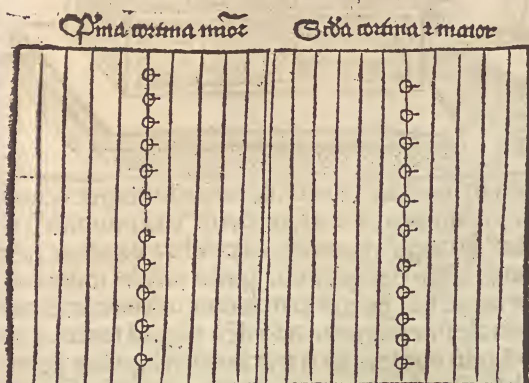
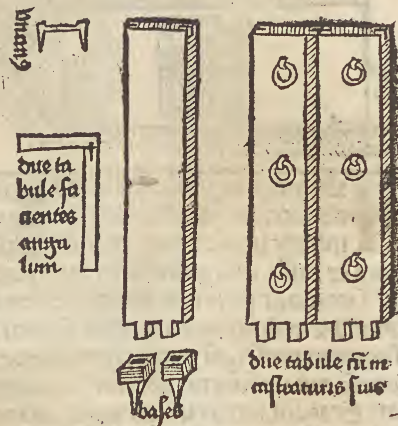
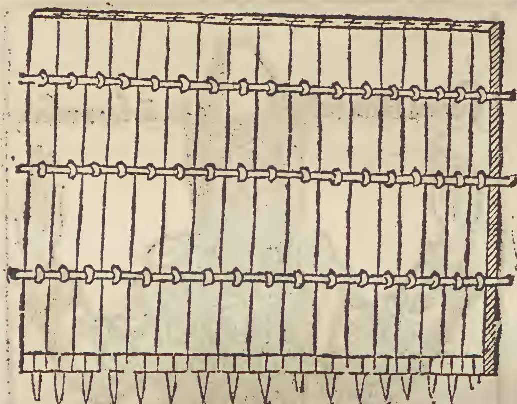

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et bases quibus insiguntur.

Moyses primo anno tabernaculū dño cōstruit. Et septeȝ mēsibus op⁹ ꝑficiēs. mēse pmo anni secūdi prima die erexit. Iudei quoqȝ ꝑ Moysen legē sił cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dñs ad moysen ait. Cū filios israel numerab: dabit q̄sqȝ p̄ciuȝ ꝓ aīa sua: ne sit ī eis plaga dimidiū sicli. iuxta mēsurā sanctuarij. Sicl⁹ vigiti obolos hȝ: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebaꝫ. Cōpletisqȝ ꝫmonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuio nō hūano inscriptas decalogo ex vtraqȝ pte. Et vt hebꝛei tradūt in vno latere figurata. similē figurā ī alio opposito dabāt. qđ miraclo ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ p̄cipue diuus Augus. tria p̄cepta in pma tabula testimonij que hoīem ad deū ordināt. In scđa septē q̄ ad proximū ordinanꝫ scripta ponūt. Rabi tñ Salomon et hebꝛei quīqȝ in vna ⁊ q̄nqȝ ī alia p̄cepta distinguunt. Postea vo vt ī figura vituli videꝫ. descendens Moyses ⁊ vidēs vitulū ⁊ choꝛos irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularū scđm doctores aliq̄s

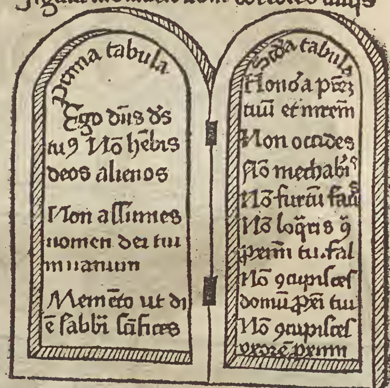
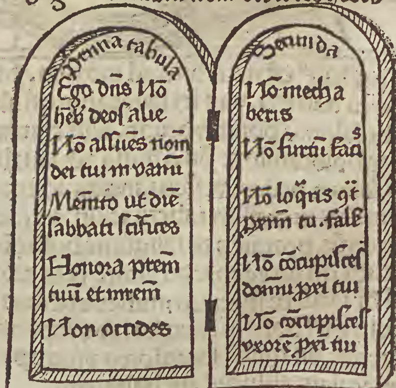

Figura tabularū scđm doctores hebꝛos

Vt ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regū assiriorum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. huiꝰ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrāt. Et post ibidē filiꝰ regnauit ꝛ dictus fuit auidis legesqꝫ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū pꝛiceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsuqꝫ litterarū tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gāma Delta.

α · B · Y · D ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone Aeoli sup Ischmō ī medio maris ionijꝫ ꝛ egei cōstructa fuit. Octuagesimo etatꝫ moysi āno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliū Ephyreaqꝫ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pꝛicipatū obtinebāt. Eo ꝙ ibi pulcherria ꝛ artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sꝫ pꝰ hꝰ euersa ꝛ ab Corintho Orestis filio īstaurata Corinthꝰ cognoīata fuit. Vltio a romanis accensa nūqꝫ coaluit vt oñdit florꝰ ꝛ iustinꝰ. Fuitqꝫ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios pmū imperiū assumpsit ꝛ regnuit Atletes grecus luctator victoriosissimꝰ. Regnatūqꝫ ē in Corintho sb regibꝰ duodeci. annis 32 3. Postea respublica p annuos magistratꝰ gubernari cepta est. Poloponesus puīcia quā hodie latini Moreā vocāt totiꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ꝛ Joniū. platani folio similis. Angustia vñ pcedit Ischmos appellaꝛ. in ea strictura q̄ Cheroneson efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipas angustias (vt piniꝰ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Cesar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infausto (vt oī exitu patuit) incepto Greci pncipes postqꝫ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare pducto p angustias muro peloponessuꝫ a reliq̄ grecia disiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ aplus ratioībꝰ ꝛ doctrina atꝫ miraclis ptraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

Iste Salmon filius Naason. nat⁹ est anno mōdi scdm. lxx. interpretes. 5725. hoc est ante natiuitatē xpi. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit. et cū Josue terraꝫ promissionis intrauit scdm glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitlo.

Linea christi
Salmon

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur: Hic de yetro cognato Moysi descendit. et conuersus fuit ad Judaismum.

Ytalus Rex

Rechab

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter orientem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee instaurata: in honoreꝫ Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibet. Et in ea terminat regio decapoleos a deceꝫ ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ ꝑpter magnitudinē et aque immobilitatē mortuū mare dicit. Naꝫ neqꝫ ventis mouet resistente turbinib⁹ bitumie: quo aqua stagnatur Neqꝫ nauigatiōib⁹ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ et nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuuꝫ. Latitudine maxima vigintiquiqꝫ implet. minima sex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq; noīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuisse Janus. qui pallaciuz extruxit qđ Janiculum dicit̄. Postea ꝑ magno deo habit⁹ est. Figurat̄ aūt cū duab⁹ faciebus. atq; in principio anni ei⁹ festuz celebrat̄. Ob hoc ꝙ esset finis p̄teriti principiūq; futuri. Et inde mēsis ianuari⁹ est dict⁹ Ideo bifrons dicit̄.

Saturnus pater iouis rex cretenꝭ tp̄e ysaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Ninie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense p filium suū Jouē. Uidēs igit̄ Jan⁹ saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partit⁹ est ⁊ genuit ibi saturn⁹ picū. q̄ post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al'. stercutiū. qꝛ ab eo tanq; a pitissimo agricola inuētuz est vt in fimo aīaliū agri fecundarent̄. Ideo eum deū agri fecerūt et totius ꝓsperitatis post mortē ei⁹. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīm vultu tristis senex ⁊ capite can⁹. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flamiuomū draconē. tristis qꝛ regno crete pulsus. vel qꝛ ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex qꝛ sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquari⁹ (q̄bus p̄est saturn⁹) sunt signa frigida. can⁹ qꝛ pruinas ⁊ niues ꝑcreat in p̄dictis signis. falcē gessit qꝛ agriculturā inuenit. vel qꝛ scd̄m Seruiū inimicus est humane nature. qꝛ frigidissim⁹. ideo scd̄m euz in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōsumerent̄. vel etiā draconē in dextra portauit qꝛ finis est anni: p̄r iouis dicitur. qꝛ eo supior scd̄m mltos habet̄. Glauco cooptus fuit amictu. qꝛ stella ei⁹ frigide ⁊ aq̄se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectat̄ eīm diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq; piunx ea etate fuit. Hec errore gētiliuz deoꝝ regina dicta fuit et ꝓterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruz fecerūt deam sic et cōiugij Et ideo parturiētib⁹ ipam p̄esse voluerūt. Illi insup insignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄z tanq; regine excellētissime. xiiij. nymphas pedisseq̄s ascripserūt vt in cui⁹ ꝑsona virgili⁹ dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: In cui⁹ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cui⁹ caude dīc Ouidi⁹ eā argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius. primus rex laurentuz fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos conumeratus est.

Faunus scd̄us rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerūt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib⁹ nūcupate. vel ab vni⁹ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cui⁹ mētionē fecit Nicanor q̄ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cui⁹ meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquit̄ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄z neui⁹ in libris belli punici: Piso in annalib⁹ noīat. Quintā erythreā: q̄z Appolodor⁹ affirmat suā fuisse ciuē. Eāq; grais iliuz petētib⁹ vaticinatā perituram esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalib⁹ samioꝝ repisse se scriptū. Septīa Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat̄. Eamq; nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū prisci: Et ꝑ eis trecētos philippeos postulasse. regēq; aspernatū preciꝫ magnitudinē ⁊ mulieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at ꝑ reliq̄s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo trib⁹ alijs exustis. cū in eodē precio ꝑseueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoꝝ postea numer⁹ sic act⁹: capitolio refecto. qđ ex oībus ciuitatib⁹ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allatiq; fuut romani: cuiuscūq; Sibylle noīe fuerūt. Octauā hellespōticā in agro troyano natā vico marmesso tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomie Albuneā que tiburi colit̄ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt̄. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tn̄ Erytbrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄si admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo deorsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germiabit vt radix. Siccabit vt foliū. Nō apparebit venustas ei⁹: Circūdabit alu⁹ matern⁹: ⁊ florebit de⁹ leticia sempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabit. Nascet ex matre vt de⁹: ⁊ cōuersabit vt pctōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s densa tenebrarū ⁊ soluetur nex⁹ synagoge. ⁊ desinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in miscdia. ⁊ vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctorū.

Sibilla delphica

Sibilla frigia

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata pphetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq̄ matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachiis antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibilla europa

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hn̄s formosum pect⁹ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet de paupcula. Et bestie terrarū adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atriis celorum.

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in paupertate. ⁊ dn̄abit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet dn̄s in orbē terrarū. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes ei⁹ i valitudie hoīm. Inuisibile v̄bū palpabit.

Sibylla Persica

Sibilla quam valde religiosa

Inueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle c⁹ nomē n̄ inueni de xp̄o testificātis videlicz. Exurget mulier de stirpe hebreorū nomīe Maria. hn̄s sponsuz nomīe Joseph et pcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de spūsctō filius dei nomīe Jesus. Et ipa erit virgo ante partū ⁊ virgo post partuz. Qui vero ex ea nascet erit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo et adimplebit legē Judeorū: ⁊ suā adiūget ppriā. ⁊ pmanebit regnū ei⁹ i secla seclorū. Venietq̄z sup eū vox dicēs Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm audite. Mortuorū resurrectō erit: et claudorū cursus velocissim⁹. Et surdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent nō loquētes. Et de quinq̄z panibus et duobus piscibus multa hominuz milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq̄z furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse berithrea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit ples diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̄z sibi ex piscatoribus et eiectis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re-gnauit et troyā condidit.

Anchises

Anchises ex dea venē ꝫm errorez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regnauit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit ⁊ Exiona filia eius capit ⁊ ducit i greciā ꝑt q̄ bella ꝗuissima secuta sunt et mala horrendissima

Troya regio minoris asie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatissima. Nōnunq̄ vero ꝓ ipa vrbe troya ponitur. Et ꝫm homerū oīm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quidē insignissima est troya. Nūc aūt ingens Troya totiꝰ asie columē ita extincta est. vt vix vestigiū aliqḋ appareat. qḋ Ouidiꝰ inq̄t. Jam seges est vbi troya fuit. Siłter virgilius. Campꝰ vbi troya fuit. Cū ea exusta lapides ⁊ quecunq̄ alia inde ablata sunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis aioth iam veteranꝰ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ ꝑitissimꝰ. ampliato regno ex suo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat Troyā appellauit. Dardanꝰ eñ fuit ex Joue, ⁊ electra filia Athlātis genita. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo natꝰ Erichtoniꝰ ex eo tros qui iusticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Isq̄ꝫ vt memoriā sui noīs faceret Troyā appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion Asara. cumq̄ primꝰ maior natu regnās troyā de suo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus est. Is troyā pꝰ suā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ āpliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidibꝰ marmoreis cū muro altissimo extruxit ⁊ munitissimā reddidit. multitudineq̄ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret. vt priꝰ tpe laomedōtis opp̄ssa fuit. Regiā q̄ꝫ edificauit ⁊ iouis statuā: ⁊ arā ꝯsecrauit. Ilio sex portas fecit. q̄rū h̄ sūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. T[illegible] Per mediū ciuitatis fluuꝰ Xantꝰ decurrebat. Simois q̄ꝫ fluuꝰ ex Ida troyano mōte scaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t xanto cōmiscet. Et in paludē coactꝰ iuxta sigeum ꝓmontoriū in mare descendit Priamꝰ āt ex heccuba vxore hos hūit lib̄os. Hectorē prio natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Cassandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis ꝑ grecos ānis. x. ⁊ mēsibꝰ sex. Prio Esebon iudicij āno. cꝰ causaꝫ dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dictꝰ ē in Ida silua cū venatu abijssꝫ i somnis Mercuriū ad-

Troya

duxisse. Junonē venerē ⁊ mineruā; vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venere; pollicita; esse: si suā spēm meliorē harū specie iudicasset. daturā se ei vxorē que ī grecia speciosior forma videret. Vñ cū ita audisset optima facie venerē dicit iudicasse. Postea helenā regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. hoc bellū decēnale disertissime pscribūt Dares frigi⁹ ⁊ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breui⁹. nil clari⁹ ⁊ tersius repiri poterit. Fuit eñ capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē condita; cccc. xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcursu; mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Porro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. q̄ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vero [illegible] venerūt in auxilium duces. xxxiij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria daretis. quā transtulit corneli⁹ ista est. Castor et pollux audientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ⁊ cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad troyam quesierūt ⁊ nō inuenientes crediderunt. immortales deos factos. Cōuenerūt igit apō athenas grecoꝝ duces. xlvij. cu; nauib⁹ mille ducētis duab⁹. Missiq̄ sunt pmo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infectoq̄ negotio pugnatu; est inter eos. Et in pmo bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit

In scdo bello patroclu; ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo recognouisset erat eñ natus de Esiona sorore priami

Prime inducie date sunt grays petētibus p biennium. In tercio pllio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. In quarto pllio Alexander menelay femur sagitta transfixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. viij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. q: ī somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellu; qd̄ cum facere non posset: antianacē filium suu; ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum

In bello. xi. Palamides qui rex p comotiōe; factus fuerat occidit. In bello. xij. troyl⁹ multos occidit: In. xiij. pllio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achillem sauciat ⁊ pugnat cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Menon dux persaꝝ

Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiace; sauciat: ⁊ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere stati morit. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthassilea regine amazonū viriliter neopthonemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa occidit. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā pdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatu; est ad troyam annis. x. mensib⁹ vij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex arguuis octigenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad opidū proditū. Eo aūt pdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander greciā inierat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe leaus cū cassandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Troyanoꝝ clade meminisse. ⁊ eo locorū nominū et gestoꝝ cu; lectores deuenerint ꝓpter. historie ignoratōe; cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad historias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tps vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuisas temporibus. nominibus. locis ⁊ sic demu; accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. sz geri. non describi. sed rursus tractari ⁊ ipi bello interesse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya eni quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimā instaurauit mille ꝛ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hercules ille cū Iasone troyā vastauit que statim a priamo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōstituit et bella multa cōfecit que dicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Hector

Iste hector fuit pmogenitus priami ex hecuba vxore incōparabilis fortitudinis et strenuitatis. Idō ob maximū eiꝰ militie fulgorem apud troyanos maxio in precio habitus est. Nā ob incredibilē eiꝰ prudētiā atꝫ fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atꝫ glīa splēdidā fecit. hic ex Andromacha ꝯiuge plres genuit filios. E qbꝰ fracꝰ vnꝰ fuit A q (vt ait vincētiꝰ hystorialꝭ burgūdꝰ) fracī originē habuere.

Menelaꝰ Helena

Helena fuit vxor menelai regis ꝛ a paride filio priami rapitur. ꝛ ad troyā pducitur. ppter qđ troyanū bellū exortuz Ipsam tn̄ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q gaudēs nauim cū illa cōscēdit patriam petiturꝰ: sed tēpestatibꝰ acti in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeqꝫ discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebiꝰ) tandez in patriam redierunt.

Paris

Paris qui et Alexāder dictꝰ est eiusdē hectoris frater: ex priamo ꝛ hecuba natꝰ: sb specie legatiōis cū. xx. nauibꝰ in greciā mittitur Et a menelao hospicio suscipit. Cuiꝰ cū aspexisset vxorez illaz. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentibꝰ multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux totiꝰ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q tandem traditorie et turpissime capit. fuitqꝫ Atrei regis filiꝰ. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugez ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ꝛ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ꝛ illi palamedes suffectꝰ est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Uerum ꝛ ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

Franco quidē ex hectore filiꝰ priami nepos a quo francoꝝ nomē tractū est. a troya fugatꝰ postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliqꝫdiu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

Franco

Turcus filiꝰ Troili filij regis Priami. A q pplm ab eo descendentē. quidem turcos denoiari dicūt. Alij eoꝝ originē ex Scythia referunt.

Linea pontificū

Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cū madianitis. adorantes ydola eoꝝ ꝓpter quod dn̄s mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse sacerdos dei ꝑcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortē placauit iram dn̄i. Cecideruntq; ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit ꝓphissa ⁊ iudicauit israel. sub qua ꝑcussus est Jabin rex chanaan ⁊ pīceps exercitus Sysare. Sysara eñ de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatꝰ. lactis potum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibisset obdormiuit. Jlla vero dormiēti clauū ferreū p tp̄s infixit. ⁊ malleo cū terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarūactiōe ꝓ victoria ppl̄i sui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel annis. xl. ꝑcussit quattuor reges madianitaꝝ scꝫ. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpt iniqtates pristinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eñ apparēs gedeoni purgāti triticū ꝓnūciauit liberatōnē fiendā p eū. qui angelꝰ virga ꝑcutiēs: carnes ius desup fusum ⁊ azima posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in area positū rore complere: area sicca remanēte. postea iterū ecōuerso. qđ totū factū est vtꝫ Judi. vi. mortuꝰ est tandem gedeon senex ⁊ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius nālis ille gittimꝰ tn̄ gedeonis. suasit viris sichen vt occiderent. lxx. fr̄es suos legittīos filios gedeōis vt ip̄e solus dn̄aret. Qđ ⁊ fecerūt sup lapidē vnū decapitātes illos excepto mīno dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Jdeo cū dn̄s mala morte ꝑire fecit. Qui sychionitis dixit ꝑabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demū ad ramnū: id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aūt dissensionē summēs postea cū sychionitis ignē supposuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ip̄e obsidens thebes cū de muro ꝑcussus fuissꝫ dū ꝓxime venisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs caput ipiꝰ repēte ꝑcussit. Et cadēs in terrā sauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Jsrael. xxiij. ānis: hn̄s. xxx. filios īsidētes asinis ꝑncipes. xxx. ciuitatū q̄bꝰ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes dn̄o afflicti sunt mltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis Moriens tandē in Sanir sepelit.

Ozy sacerdos fuit d̄ semīe Aaron p lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ summꝰ sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel habuit. xxx. filios bonos q̄s ꝑncipes. xxx. ciuitatū cōstituit. ⁊ quia tp̄a bona in silētio ⁊ pace transierūt. Patet q̄ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair scꝫ: israel dn̄o adhesit. ⁊ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ vigīti ānis id dignitatis munꝰ tenuisset senex defunctus est. Post cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhonestā vitam ⁊ iniuriā dei atq; legum delata est. Quāobrem palestini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

SArdinia insula a Sardo hercul' filio ap
pellata: qui cuꝫ innumerabili mltitudīe
e libia discessit. Et in tyrreno mari īsulā
Sardinie occupās que icus a grecis vocabat̄ de
suo nomīe sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitu
dinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis ve
ro. ccxx. Alij eiꝰ ambitū quattuor milia stadia
esse referūt. Habet em̄ hec insula multā partem
asperā mīmeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus
oībus felicē precipue tritico et pecoribꝰ atqꝫ pa
scuis. Ibi nullꝰ lupꝰ gignit̄: nullꝰ serpēs repit̄
Est tamē hec insula estiuo tp̄e morbosa in locis
maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates in
ter quas p̄cipua Calaris est: vbi Corallorꝫ ma-
gna reperit̄ piscatio. Que ⁊ longo tp̄e beatissi-
mi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea
insula antiquitus nascebant̄ arietes q̄ pro lana
piluꝫ caprinuꝫ procreabant. quos Musimones
vocabāt: quorꝫ pellibꝰ Sardi thoracis modo se
se muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenses dicebāt̄
Indeqꝫ iolen herculis Amasiam ferunt sardum
ip̄m. et plerosqꝫ herculis filios eo adduxisse: et
cū accolis habitasse. A quibꝰ postea sardinīēses
dicti sunt. Illiꝰ postmodū imperij dignitatē pe-
ni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus
germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti
sunt. Cuiꝰ insule dominiū romani ꝑ multa tem-
pora potiti sunt. mltas quoqꝫ postmodū clades
et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus
ꝑpessa. tandē in Arrogonensiū manꝰ ē deducta.

COrsica a Cyrino eiusdē sardi fratre ⁊ her-
culis filio. Qui vt Rabano placet ex libia
veniēs insulaꝫ quā hodie Corsicā dicimꝰ ab eo
primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit.
Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria
taurū depasceret ip̄m anīal transnatādo mare in
insulā peruenit. Mulier aūt ꝓ tanto sollicita na
uigio statim inscijs parētibꝰ illo delata est. Com
pertoqꝫ in pascuis vberrimis thauro. delectata
insule pulchritudine ibidē habitare ꝯstituit. Et
a se eam Corsicā noīauit. Cuiꝰ insule longitudo
clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambitꝰ āt
ip̄ius tria milia ⁊ ducēta stadia. Hec quippe in-
sula in lygustico mari est. sed a septētrione thu-
sco propior. Inter hanc ⁊ Sardiniā īsulaꝫ inter
iacent. xx. miliaria. Scd̄m aūt pliniū in tercio li
bro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempo
re Strabōis vt ip̄e scribit maligne colebat̄. Et
multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ eiꝰ
montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes
beluas immanitate superabunt. In manibꝰ pꝰ
modum romanorꝫ deducta cū feracissimaꝫ multi
in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates
In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates
diu post varios casus Corsi acti. et a mauris q̄ꝫ
maxime oppressi. Ademarꝰ quidam genuensis
dux eam liberauit. Et tp̄e Caroli magni in ma-
nus genuensiū deuenit. Sed postmodū floren-
te pisanorꝫ repub. ꝑ aliquod tp̄s eisdem paruit
Interdūqꝫ ecclesie romane: tandē superatis pi-
sanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc
vsqꝫ durat. Hec ip̄a (vt aiūt) insula: preter opti-
mum vinū alios fructꝰ suauissimos gignit. Ha
bundatqꝫ bobus: capris et ouibꝰ ac alijs anīali
bus. Et inter cetera canes ferocissimos ꝓducit.

CReta insula in qua Cres siue Criō demo
gorgonis (vt quibusdā placet) filius. Pri
mus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scri
bit. ⁊ a se cretā nomīauit. Primo a celi temperie
Aerea dicebat̄: postmodū Macoroneson id est
beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia de-
nominationē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tena
ci terra q̄ creta appellat̄. quia ibi melior reperit̄
dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad
principatū grecie preclara sita. cūcto namqꝫ im-
minet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā cen
tum īsignibus vrbibꝰ insignataqꝫ fuit. Et curetes
Gnosum ciuitatē et Cybelis deorꝫ matris tem-
plum in ea condiderunt. Ipsaqꝫ prima remis ⁊
sagittis valuit. Studiū quoqꝫ musicum in ea ce
ptum fuit. Capris copiosa est ceruosqꝫ agitat lu
pos et vulpes. Aliaqꝫ ferarꝫ noxia nusq̄ꝫ gignit
Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur
Et si inueniat̄ statim emorit̄. Abest aūt modi-
cum a peloponeso que est archadia. in medio eī
mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione ege-
um mare est. ab occiduo Ioniū seu Mirtheuꝫ q̄
europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū
mare atqꝫ egiptum que Asiatica maria sunt. Et
a meridie deniqꝫ ⁊ occiduo affro abluit̄ ponto.

SIcilia a siculo Neptuni filio: qui in eā in-
sulam veniēs post sicanū fratrem ibidē re
gnare cepit. Et a se insulam siciliam denomīari
voluit. Primo ip̄a Trinacria dicebat̄. deinde a
sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed ter
remotu superueniente (vt plinius ait) ab italia di
uisa est quibusdā vndis interueniētibus et sine
requie fluctuantibꝰ. Que et triangularis est et ī
angulis tria ꝓmōtoria habere dicit̄. Ex quibꝰ
vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit̄
Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat̄.
Nec plus distat ab italia q̄ꝫ mille quīgētis passi
bus. Alius autem in libiam ⁊ occasum tēdit atꝫ
in ipsam carthaginem maxime spectare videt̄.
Nec ab affrico littore plusqꝫ centū viginti milia
passuū distare constat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et
hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū
quidē ad affricaꝫ exponunt. Reliqua vero duo
latera versus italiam coartantes. Insulaꝫ in pe-
lorum deducūt. hanc antiqui rome horreū voca
uere. Que oībus in rebus supior alijs italie p̄ti
bus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle.
alijsqꝫ ꝑ multis. Et non fructibus modo sed et
pecoribus. pellibus. lana et caseo.

CYprus insula a Cethin qui fuit tercius fili
us Iauan ⁊ nepos Iaphet Cethina dicta
cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insu-
las celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et
veterum diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui pluri
mum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cyprꝰ
aūt cadentibꝰ rebꝰ romanis diu sub imperio gre
corum fuit. Qui post Constantinū apud Bizā-
cium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex
insula deiecit cū hierosolimā Classe petēs: eo tē
pestate delatus portu prohiberet̄: Indignatus
em̄ arma que in saracenos parauerat in grecos
vertit. eisqꝫ insulā abstulit. Spoliatamqꝫ firmo
suorum presidio cōmunitā reliquit. Nec diu po
stea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contendebat: eam pmisit Quā ille ab anglico acceptā sibi et posteris suis vsq; in varia tempora obtinuit. Post varias successiones regnū ad duos fratres puenit. Quorum alter nomine petrus Classe instructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptiorū inuasit. Ingressusq; vrbē mediam diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptiorum copijs: fuge se commiserit. Ingentem tamē predā et ditissima spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla em̄ sancta reperitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituit. sed neq; ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec insula magnas calamitates. nunc autem sub dominio venetorum habetur.

Euboya insula nominatissima quā nostro seculo Nicropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quā quidem Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro. 3.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana et celebris atq; pugnatissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea q̄ppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem instituit atq; victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a se habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcorum imperator quartodecimo. kal. Junij Anno salutis. 1 4 71. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xp̄ianorum et maxime venetorum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere pcepit.

AT in gallia quas referre conueniat sole insule sunt Stoecades ab ora ligurū ad massilias vsq; disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsq; ad euersionem frugum cuniculis aīalib⁹ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib⁹ acceptis maiores minoresq; perhibent: Castella sunt in minoribus Samo et Mago: In maioribus parma et polentia colonie. In atlantico quoq; mari vsq; occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane adhuc monstruosa gens habitat. distant a continēti bidui nauigatiōe. Prodidit deniq; Xonophōlampsacenus Harmenopem regem in eas pmeauisse. reptasq; ibi feminas aliti pernicitate: atq; ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam hirto atq; aspero corpore. vt ad argumentū spectande rei duarum cutes miraculi gracia in fe donaria iunonis suspenderint: que durauere vsq; in tempora excidij carthaginensis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Sebosus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub meridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montium stagnis madescunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expresse liquores reddunt amarissimus: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram insulam Junoniam appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomine nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis plusq; referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semp niualis: Deinde canaria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui i eā vndosi mari belluas: deiñ cum mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic infici tetro colore. Ideoq; non penit⁹ ad nūcupationem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethice vbi extrem⁹ est noti orbis terminus insula a continenti septigentis passibus seperatur. Quā tyrij erithream: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs insulis in generali descriptione habitum est in superioribus.

POst isulam famosam maris mediterranei ac aliam descriptionē Pauca de latitudie terre subiungem⁹.

LAtitudinem terre quatenus habitatam existimarunt maiores nostri in septem dimata diuiserūt. Quorū primū ab insula Meroe vsq; ad Sienem p milia passuū quadringēta et quadraginta ptendit. A cu⁹ fine Secundū incipiēs in alexandria egipti finit. quadringētis passuū milib⁹ amplius. Tercium in rhodo desinit. Hui⁹ latitudo tercētis et quiquaginta milib⁹ passuū extenta est. Quartū rhodiense appellant: eiq; trecēta milia passuū latitudinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et quiquaginta miliū. Sextum ad Boristenem vsq; amnem pducūt. ducētis et duodecim millibus patens. Septimū ad Riphеos mōtes p millia passuū centū et octuagintaquiq;. Atq; ita oīm climatū latitudo sup vicies centena cētum quadraginta duo milia passuū complectit Queadmodum his visum qui de terre climatibus scriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occasum protrahit. Tantūq; alterum ab altero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna ps germanie sita est. Et tota Noruegia: ipsaq; britannie insula atq; hibernie. In quibus maximi dies haud min⁹ quā duas de viginti horas assumūt. Quas in septimo climate terminari qui decim tradiderūt. An vero sub equinoctio habitacio sit: Indiscussum nunc relinquimus, historiam temporū prosequentes.

Parisius regia et inclita Galliarum vrbs in Senonensi prouincia post Troyanū excidiū habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya secedens: vnacꝫ cum francōe hectoris filio in Galliaz ꝓficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni ꝑami ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ Meothidas paludes ī scythiā ꝑuenere. Ibicꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Manseruntcꝫ romanis vectigales vt alij scythe vscꝫ ad tempora valētiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēnium imperator ꝓmisit vt alanorum ferocitatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibicꝫ diu consedisset germanicum effectam est. Verum cū cresceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vscꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naz quicquid francis suberat frācia vocabāt. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanorum vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo sacrum xpi euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Ornatur hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorucꝫ plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodã Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germãie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famã et⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trãs rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus et⁹ a Nerone fratre q̃ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recõditū de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magũtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionuz in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendũ prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimũ Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est; in quo superi cum inferis germani cõueniunt bis singulis annis. Ibiq; imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eaz autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Nec q; alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̃ moganus efficere possit. Et hodie quidẽ inferiores germani vsq; ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuz exonerat. Ob quã rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorũ Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 5975.

REgnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

BOos filius salmon nascit' anno patris sui. 48. mundi vero lxx. 3775.

REgnum Corinthiorum orit' vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cū se plurimum posse in corintho viderет. et populum quo vellet aut vi aut per suasione pduceret imperiū sibi assumpsit

Atlelthes

NOta q̄ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos et obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt. 272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̄z rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̄ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed hoc pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̄ inter principiū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̄z ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccclxviij. Ubi tn̄ nisi tres ab euāgelistis generatōes ponūt.

RUth Moabithides genere fuit. Que virū nomie Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs suis migrauere. Ibiq̄z dum cūcta eisdē bene pcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scz Chelion Orpham: et Maalon Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech et duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū suū in terrā suā iuda regredi pposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nō tollerabāt: nūc ipa sine eis pficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Noemi socr⁹ sociā sibi duxit in Judeā. Cūq̄z in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domū suā. Procedente deinde tpe Booz cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: et ipe sine vxore esset: scdm legē Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium Quē Neomi socr⁹ sumēs suo cōsilio vocauit euz Obeth. eo q̄ in eius senectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

Isti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Jepte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ est dux exercitꝰ a galaatidis vt pugnaret contra āmonitas. ꝛ missis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dn̄o cōcessas. cū nollet eū audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cū tympano: vt votū seruaret ymolauit eā. stultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septimꝰ. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ꝛ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagita tribꝰ anteq̄ roma ipsa cōstrueret vt dixit Justinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qr ꝑ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq; solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Coriū eīn illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq; de natura deorum libro secūdo. Postq; tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadē teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centū viginti annis romanis emula fuit. Pluries eīn destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ꝛ claritate ante omnes affrice ꝛ hyspanie ꝓuinciarum vrbes memorāda. Primo autē excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul factꝰ sex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat viuere saltē liceret. Eo in bello mulierū viginti q̄nq; milia: viroꝝ vero trigita trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eoꝝ rex vltro transfugiēs eiꝰ vxorē. se suosq; filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebꝰ arsit. Et miserū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ ꝓbuit spectaculū. ꝛ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq; euersa fuit vigesimoscd̄o anno lelio cecilio motello. ꝛ T. Q. flamineo cōsulibꝰ repari iussa est. qua repata Romani ciues eo mlti deducti sunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flammeos ignes euomēs calidis cineribꝰ exusta est. tecta destruxit. Cuiꝰ subleuande calamitatis causa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā ꝑ tpa Gethorū calamitates ꝑtulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū sedes. ꝛ regia nūc vsq; habita est. Que et vernacla lingua Tunicū appellata est.

Carthago

Sine iudice Linea Judicum

Yepte

Abessan

Abyalon

Abdon

Primus rex israel Saul

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamin filiꝰ duodecimo sacerdotiȷ Samuelis anno a domino in regē electꝰ Regnauit cuꝫ ip̄o Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppressor suoꝝ subditoꝝ euasit. Tandē post multas dauid regi psecutiōes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie ꝓuicie pugnaret ab eisdē fusus ꝛ supatꝰ suis oībus pene ꝓstratis. postremo ꝛ ip̄e grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ est. Hoc vidēs eiꝰ armiger seip̄m interfecit.

David se presentāte sauli Jonathas filiꝰ ibi p̄sens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omnibus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentibꝰ antē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria ꝛ choris puellaruꝫ cū musicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul ꝑcussit mille. et dauid decē milia. contristatꝰ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ꝛ quadā die psallentē coraꝫ eo in cythara: Saul lancea q̄siuit eū trāsfigere Postea aūt fecit eum tribunū sup gentes armoꝝ. Promisitq̧ saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū p̄pucia philistinoꝝ: scꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs attulit ducēta p̄pucia: occidēs illos in bello iusto: q̄ꝛ inimici erāt populi israel. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis suis recōciliauit eū p̄ri suo sauli: quē q̄rebat occidere. Et cū i bello habito ꝯ philisteos: Dauid fecisset plagaꝫ magnaꝫ in philisteos: Saul iteꝝ q̄siuit hasta sua cōfigere dauid cytharizantē corā eo: Sꝫ dō declinauit ictū: Fugientēq̧ ad domū cū saul misissꝫ satellites ad capiēdū eū ꝛ occidēdū Michol vxor sua nūciauit ei: ꝛ emisit eū p fenestrā. Cūq̧ nūciatū fuissꝫ sauli q̄ esset i aioth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid plres ꝛ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inueniētes ꝓphantes cū samuele ꝛ dauid. et ipi cū eis ꝓphabant laudātes deū. demū ip̄e saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

In iudicatu illoꝝ triū scꝫ Abesson Abyalon: et abdon: tp̄a q̄eta fuerūt ꝛ ideo nil notabile actū est tūc in israel. Sꝫ nota q̄ istū Abyalō. lxx. nō hn̄t nec etiam tp̄s sine iudice suprapositū. Ḡ ista tp̄a assignat Josue q̄ nō hꝫ tp̄s spāliter distinctū. scd̄m hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda suppotationes annorum hm quēlibet alioquin errabis.

Narrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico cōsolatu li. iiij. Metro. iij. Q Ulixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Sycliā vsus cū vnica naui fortūe grā ad insulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebat habitauit applicuit ꝛ itrauit. Ista p icantatiōes ꝛ carmina miscuit quedā pocula: p q̄ oēs bibētes trāsmutauit sic voluit a nā hūana i bestias. Vn̄ stati sociȷs vlixis porrexit de potatiōe sua. vn̄ ꝛ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi vo dederat mercuriꝰ (q̄ suꝰ ꝛ archadie deꝰ dicit) vnū floreꝫ cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatiōes resistere. Unde nihil passus. magam insequit et eam ad reparatione socioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ip̄o vlixe: vlixbonaꝫ nomen accepisse. De eius erroribus penolopeq̧ vxoris casibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmie scripsit. Quos odyssee volumen appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimulech

Abyathar

Iste heli sacerdos ⁊ iudex. habuit hos duos filios scz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filiis tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaq̧ strage filiorū et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ⁊ nonaginta vixisset annos.

Samson duodecimus et vltimus iudicū israel Iudicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thannata pabola de leone conuiuis ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū incendisset. ⁊ mille viros mandibula azini aquā dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinibꝰ concussa domo plures strauit mortuus q̄ꝫ viuus. Cōcussis em̄ columnis tota domus sup̄ principes vniuersos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ⁊ ip̄e vna cū eis defunctus est. Venientesq̧ fratres eiꝰ sustulerūt corpus ⁊ sepelierunt in sepulcro patris sui.

Achitob filius Phinees filii heli fuit pater Achimelech quē ꝑcussit Saul cum omni domo sua ꝓpter dauid vt patet sup̄.

Post samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominatꝰ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filiis Eleazar. hic primus de filiis ythamar arripuit. Forsitan ip̄emet factus iudex sacerdotiū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hystoria ruth de q̄ sup̄.

Samuel sanctissimus propheta domī hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ⁊ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scz Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup̄ quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: q̄ vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scz Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsq̧ ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obiit. quē singuli ex pp̄lo israel tanq̄ ꝓpriū fleuere parentem Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Judicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq̃ ꝑclara Campanie: olim parthenope dicta. Cuꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝑplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq̃ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jaz publiꝰ inter palepolim neapolimq̃ loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tñ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaz fuisse. Que postq̃ romanis se sbiecit: eisdē alijsq̃ principibꝰ. ⁊ dñis fidē semꝑ seruauit. Liuiꝰ q̃z dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Usi vero sūt semꝑ postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dños cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hiertonē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̃draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̃s quidē senatꝰ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̃as egit. Cūq̃ hanibal Neapoli summope potiri q̃sierit: Neapolitani in romanoꝝ ꝑtibꝰ ꝑstiterūt. floruit aūt semꝑ postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulibꝰ. ⁊ pariter sub ꝑncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoniꝰ de nerone reuersus e grecia neapolim. qꝛ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta ꝑte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̃is celebratos. Virgiliuz diu. Titū liuiū aliq̃n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Seruiꝰ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciscꝰ q̃z petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes suꝑbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. Jn q̃s preclarūq̃ virginis clare mōsteriū. qđ a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiq̃ ꝓximū esse videt̃ sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tñ arcē vnā. Castellū nouū appellatuz mari imminētez Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ siue nouis opibꝰ monumētis ⁊ structuris ꝑferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝq̃ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūq̃ ⁊ singularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ eiusmodi reruz existimet. Vesuuiꝰ q̃z mons cāpanie: ab omi alio mōte solutꝰ: Neapoli ad q̃tuor milia passuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibusdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sz ꝑceteris vini vbertate admirabil'. qđ iam grecū vocāt. Eructauit q̃nq̃ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Jta vt ex illis campi vsq̃ ad arboꝝ cacumia intumuerint. Et tꝑibus Traiani imꝑatoris plinius scđus ex Messanensi classe cui ꝑerat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiriorū. Thatanes

Athanis

Thineus

Sub isto factū ē excidiū troye forte prime ꝛ nō scđe.

Erat principalis grecoꝝ ꝓpt hāc victoriā troye greci hystorias. ꝛ alia facta scripserūt āno prīo vel scđo ꝛc̄ Post captā troyā ipe est terciꝰ annꝰ Abdon iudicis israel.

Anno mundi. 4025.

Sub isto bella troyana facta describunt regnāte apđ athenienēses Mnesteo apud sycbomos poliside.

Iste Thineus. 28. Rex assyriorū sub quo etiam cessauit regnū sycbomorū tpe heli sacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mđi. 4075.

Iesse vel ysay babuit septem filios et duas filias quorum nomina patent bic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Obeth

yesse ul ysay

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecorū clarissimus de cuius tpe ac vita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt aut helynandus li. iiij. ab Atheniēsibꝰ pro insano habitꝰ est. eo ꝙ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiã vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quibꝰ dum impudentiꝰ ⁊ procaciꝰ derideret: vir verecūdi ingenij quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad mortē spiritū exaluit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat eīn homerꝰ spaciatū in littore maris aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuatꝰ: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes deriserunt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit qd haberent. q̄ dixerūt. quotq̄t cepimꝰ nō habemꝰ. ⁊ qd nō cepimus retinemꝰ. Uermes eīn in vestibꝰ scrutabant̄. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Ayūt vero quidā euz ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Uixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt ꝙ ipe virtute pariter ⁊ etate nō solū poetaꝝ sed ⁊ philosophoꝝ princeps vocari pariter ⁊ haberi apud grecos iure meruit. Naz ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ⁊ oībus veriꝰ ⁊ lucidiꝰ quicqd dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numez grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis versibꝰ edidit. qd opus Iliades nomiauit. Alterū quoq̄ hisdē versibꝰ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Uixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchises Venꝰ dea

Anchises Capis troiani filiꝰ a Sibilla phrigia pmonitꝰ ciuitatē troyanam fore peritura. in nemora secessit et solitudines coluit. ⁊ armētoꝝ atq̄ gregum curā suscepit. Circa q̄ vt plurimuz diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilectꝰ est. Et eiꝰ amicicia atq̄ cōcubitu visus ex dea venere generauit Eneam q̄ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppłoꝝ confinxerūt quibꝰ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchise filiꝰ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclitꝰ fuit. q̄ cū patre ⁊ Ascanio filio ac Cayeta nutrice mltis troyanis cōsociatꝰ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauibꝰ. ⁊ plurima bella cōstituit. Hic fertur in cōiugē habuisse filiā priami. ⁊ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

Codrꝰ ille Melanti regis filiꝰ vltimꝰ rex Atheniēsiū fuit. septimo ⁊ vigesimo principatꝰ Samuelis sacerdotis anno pꝰ patrē athenensibꝰ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Post cuiꝰ mortē atheniēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignotꝰ esset seipm volūtarie morti tradēs. vt morte sua pplm suū ab hostibꝰ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis immitādum principibꝰ reliqt. Uñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctoribꝰ allegari solet quasi quedā figura xpi in eo ꝓcessisset. Naz cū sciebat ꝙ peloponēses respōsuz habuissent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaz. cuiꝰ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercitꝰ suꝰ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ⁊ atheniēses liberātur Maluit hic certe sic mori vt sui vincerēt q̄ʒ suis supatis gloriosus viuere. Codro itaq̄ defuncto atheniēsiū respublica tamdiu p magistratꝰ postea est administrata quousq̄ solon insignis legulator in ducē fuit electꝰ. Reges aūt atheniēsiū a centesimo hebreoꝝ seruitutis Anno vsq̄ ad istū. 487. annis regnauere.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Ascanꝰ

Iste Ascaniꝰ filiꝰ Enee ex Creusa priami regis filia scd̄s rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit ibiq̄ regnauit. Unde dictꝰ est rex albanoꝝ. Posteriq̄ sui dicti sunt Albani: ⁊ fuit primꝰ rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

Venecia ciuitas nostro evo cantatissima: emporiū nobile ytalie. terra mariqꝫ potentissima. Quã quidam ab Eneto seu veneto Troyano iniciū habuisse dicūt. Troya eñ euersa anthenoꝛ cū in intimuz sinum adriatici maris classe vectꝰ aduenit. Erat cū eo multitudo Enetū: qui seditiõe (vt Titus liuius memoꝛat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo huiꝰ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimūt) amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos supra mille quĩgentos mãsit. Bello ipsam ⁊ qui erãt vicini Cisalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarūt ac populati sunt. Om̄i vero seuissimꝰ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã funditus diruit. Tum isto rege Padua capta ⁊ succensa. Aquilegia ⁊ altinū euerse. Primates nomĩs veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas insulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatẽ ꝓ regione appellarūt. Aquilegienses igit̃ gradū Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex portas diuisam habebãt. Sex qꝫ in stagnoꝝ insulas opida cõdiderūt. Torcellū. maioꝛbum burianū. amoꝛiacū Constãciacū et aimanū patauinoꝛū pars Riuū altū. et postea doꝛsuz durū. Monte silicenses adeustã methamaucū. Albiolam palestriolã. Et fossaz Clodiam. Venetos quoqꝫ troyana stirpe oꝛtos esse auctoꝛ est Cato. Primi eiꝰ vrbis magistratꝰ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cõtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiqꝫ eiꝰ opes intantū vt mari terraqꝫ finitimis terroꝛi essent. Procedente tp̃e eoꝝ imperium ad oꝛtū ꝓpagari ceptū. multaqꝫ in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempoꝛe sue ditionis fecere. Et in oꝛa pontici maris non pauca gessere. moxqꝫ ad Tanaym vsqꝫ veneta arma pꝛomota sunt. rursus et in Syria per se nõ pauca. multa quoqꝫ sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoꝛis tempoꝛa que nauali pꝛelio ad apostolice sedis obsequiū retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioꝛibus ditioꝛibusqꝫ olim regionis venete. fuit a pꝛicipio habitata. Poꝛro ducalis sedes pꝛimū ĩ Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. ꝙ tutus esse locus hostili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruisana. Pars fori iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cū plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde pataui scđa transmigratione in stagnum veneciarum confugientes. Riuum altum implerunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopiuȝ condidere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasqȝ basilicas celeberrimas. Ciues postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Justiniani ducis venetorum anno scđo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inextimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuoalti subliceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situȝ vrbis potius mirari q̄ȝ digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumia accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducaȝ et in naualibus immensam innumerosamqȝ classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem moruȝ sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Q̄ȝ venetum ruet imperiū sanctusqȝ senat⁹.

Padua

PAtauina vrbs ytalice vetustissima celeb
rima qꝫ. quã anthenorẽ Troya ꝓfugũ
cõdidisse virgiliꝰ testat̃: hic tamẽ ille vr
bem patauí sedesqꝫ locauit. Et titꝰ liuius decus
patauinorũ idem seriose narrat. Anthenor eñ
ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit sinꝰ. ⁊ re
gna liburnorũ: ad intimũ adriatici pelagꝰ acces-
sit. Expulsis euganeis q̃ ea loca tenuerãt vrbẽ cõ
didit Patauiũ. Cicero aũt in philippicis patau
nos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem-
publicã difficilimis tꝑibus armis ⁊ pecunia iu
uerũt. Fuit aũt postea Padua ꝑfelicissima stãte
R.p. tꝑa romanorũ colonia nõ eo modo deducta
quo cetere deducebãt̃ deductis nouis ꝑplis in co
loniã: sed datũ est paduanis ius lacij in designã
dis rome magistratibꝰ ferẽdi suffragij ius habe
rent. Nullã aũt edificiorũ pulchritudine ꝑsertim
publicorũ in ytalia sibi silẽm eẽ tenenꝰ. Sũt eñ
noua q̃cũqꝫ in ea nũc extãt vel publica vl' ꝓuata
qm̃ Attila rex hunorũ ferro igniqꝫ imunitaꝫ reli
qt: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatibꝰ
lõgobardi deiñ incẽsaꝫ deuastarũt. Aucta vo est
mirabili incremẽto ꝑ karoli magni ⁊ filiorũ nepo
tumqꝫ imꝑij tꝑa. quousqꝫ friderici primi tꝑibus
Ecelinus tirãnorũ oĩm crudelissimꝰ eã sibi sube-
git: ⁊ innumeras cedes ac ꝓscriptiões ciuiũ pe-
git. Charrariẽses deiñ sub capitaneatꝰ titulo re
rum in patauio potiti sunt qui eã vrbẽ paulo plꝰ
minꝰ centũ ꝑ varias successiones possessaꝫ opu-
lentiorẽ ornatiorẽqꝫ reddiderũt. Nã gentis no-
bilis Charrarie oꝑa maiori ex ꝑte excitata orna
taqꝫ fuerũt menia. q̃bus triplici circuitu ⁊ muro
patauiũ cõmunit̃. Et licet ꝑ eam Timauꝰ fuerit
delapsus. m̃ltis tamẽ varijsqꝫ fossis magno ⁊ in
genti oꝑe manufactis aque circũ vrbẽ ⁊ ꝑ diuer
sa agri loca ornamẽto vrbi cõmodoqꝫ ab eisdẽ
Charrariẽsibꝰ sũt ꝑducte. et arx in vrbe munitis
sima ⁊ pallaciũ facile ĩ ytalia ꝓmariũ. Et varia
eorũ oꝑa. Heinricꝰ q̃rtꝰ imꝑator germanicꝰ Ca-
thedralẽ patauij ecc̃iam q̃ extat edificauit. Pre-
toriũqꝫ q̃ nullũ in orbe pulchriꝰ. qd̃ postea casu
crematũ: speciosiꝰ veneti ꝯstruxerũt. Et ossa Ti
ti liuij in cõspicuo loco collocarũt. Est in ea insi
gnis cui in ytalia rarissime sũt siles btĩ Antonij
basilica. Est ⁊ in ea Iustine v̄ginis templũ qd̃
ꝓuat. S. luce euãgeliste ⁊ ꝓsdocimi ⁊c̃. corꝑa cũ
diue Iustine reliquijs qd̃ iouis tẽpluꝫ fuisse as-
serit̃. nũc mõsteriũ ãplissimũ ordini diui benedi
cti dicatũ. In ipa q̃ꝫ gymnasiũ hr̃ oĩm italie cele
berrimũ. vbi sũt edes ãplissime studẽtiũ q̃bꝰ sũt
opes tenuiores deputate. Viros q̃ꝫ ꝑter Titũ li
uiũ genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Pau
luꝫ iuris ꝯsultũ. Petrũ d̃ Apono cõciliatorẽ sũ-
mũ ⁊ mathematicũ ⁊ phisicũ. Cuiꝰ ꝑclarissima
scripta ad cõmunẽ hoĩm vtilitatẽ maxĩo ĩ hono
re sũt hita. Albertũ ordis heremitarũ theologũ
et declamatorẽ celeberrimũ. Stellã. flaccũ ⁊ volu-
siũ ⁊ cõplurimos ĩ oĩ arte excellẽtes. A mari sur-
suꝫ hꝫ nauigatiõꝫ fluuio brinta q̃ secꝰ eã fluit. A
lucia fusina sexto miliario fossa manu facta pa-
duam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuisse dicimꝰ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequētata. vt liuiꝰ et Uirgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea ꝗ ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeaẜ. Hec ideo latina appellata est. quia Saturnꝰ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his versibus posuit dicēs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptꝰ. Js genꝰ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesꝫ dedit laciūꝫ vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in orꝭ. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Seruiꝰ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscéribꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminanẜ. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicꝫ. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pādana atqꝫ mōs Circeꝰ. Jn mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas a qua albani reges. Jn hac igiẜ regione fuere ppl̄i qui aborigines rutuli. Uolsci. Hernici. Eq̄coli et Marsi dicebanẜ. Magnuꝫ eīn hec regio habet circuitū. Janus aūt pater ⁊ deoꝝ deꝰ cognomiatꝰ vir vtiqꝫ ꝑhumanꝰ bonusꝫ atꝫ summꝰ hospitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Js inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partitꝰ est.

Jtalia quippe Europe regio est oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineꝫ ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferum: et a iugis alpiuꝫ: dorsoꝫ apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsqꝫ ad reginū verticē ⁊ littora brutioꝝ extendiẜ. in vltimo sui in duo scindiẜ cornua. Quoꝝ alterū Joniū spectat mare. Alterū siculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Eiꝰ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ ꝑ romaꝫ capuāqꝫ porrigiẜ vsqꝫ ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuū colligiẜ. Latitudo vero quadragintadecem. Ubi maior latitudo. Ubi vero minor centū trigintasex. Habetqꝫ vmbilicuꝫ in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuꝫ pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. Jn quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroꝝ vbertate siue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Jsti quiqꝫ	Eneas siluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ.50.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rūt añ.200.	Alba siluius	11	añ.39.	Auētinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egiptꝰ siluꝰ	12	añ.24.	Procas	19.	añ.25.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Ascanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

Pisarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib' inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaz ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestaz rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgili' dicit quom ait. Nos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̃uis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̃ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni z filiorum tempora ytalie rebus eam quã postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestãtissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirũmmoduz aucta fuit. Quo factũ est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq̃ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq̃ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̃ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq̃ extnanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimũ q̃d campus sanctus nuncupatur. Atq̃ Turrim cãponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq̃ Huguitionez grãmaticum. et alios multos.

Pisa

Anglia insula quā veteres Albion a qbusdā albis mōtibꝰ q̄ ad eā nauigātibꝰ priꝰ apparēt vocauere
tum Brittāniā a bruto Siluij postumi latinoꝝ reg] filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā
ab ipo brittāniā appellauit. Et hꝫ brittānia maior ad mioris brittānie differētias gallias ꝯtingētis
dicebat. Nūc a q̄daꝫ anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangl'aris ē inter
septētrionē ⁊ occidētē sita. q̄ ab oī ꝯtinēte habet diuisa. Naꝫ a germania q̄ sb septētriōe est incipit. Et iuxta
galliā ⁊ hyspaniā versus occidētē ꝑtendit. Et iō solinꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi brită/
nia insula nomē pene orbis alteriꝰ mereret. Vñ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuisos orbe brittānos. Brutꝰ aūt
cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio secꝰ Ramessis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vr-
bem munitissimā. Et q̄dez oībus copijs feracissimā ad veter] Troye memoriā recēsendā. Brutū hūc tres ge
nuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū ⁊ Cambrē. Qui prio insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori
media insula ps obuenit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr
Vrbs mercatoribꝰ ⁊ negociatoribꝰ maxīe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges pricipesq̄ȝ ac senatꝰ ppl'i cum
mercatoribꝰ cōuenire vt pl'rimū tradūt. Albaneto vō eiꝰ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit di
cta. Et hꝫ scocia nūc nūcupat. Est eī eiꝰ insula in q̄ est anglia scocia supma ps in aq̄lonez versa flumībꝰ haud
magnis ⁊ mōte q̄daꝫ ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr insula inter septē-
trionalē plagā ⁊ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognit] a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole de cancri sidere faci
ente trāsitū nox nulla. brumali solsticio pinde dies nullꝰ. Huiꝰ insule maxīa ps fructifera ē. Abūdat pecore
Auro ⁊ argēto ferroq̄ȝ. Efferūturq̄ȝ ex ea pelles ⁊ mācipia. Et canes ad venādū aptissimi. Mult] insulis nec
ignobilibꝰ circūdat. q̄ꝝ hibernia ei ꝓximat magnitudīe: paruo a brittānis disiūcta freto. Et īsule pue Or-
chades appellate. Gregoriꝰ btissimꝰ pōtifex hꝰ noīs scōs eo missis Augustino mileto ⁊ iohāne mōchis cuꝫ
alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deiñ m'lti reges claruere miraclis. Circui
tu brittāniā patere triginta octo milia passus septuagīta quiq̄ȝ milias pythias ⁊ ysidorus tradūt. in q̄ spacō
magna ⁊ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̄ȝ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq3 ad trasmigrationem babilonis. Et habet scd'm hebreos annos. 484. Sed scd'm septuaginta interpretes hab3. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Incboatur autem quarta Etas in dauid. non qz primus regum: sed qz primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xp̄o nasci turo de tribu iuda. Gesta aūt eius patent per totum scd'm librū regum ₇c. Vn̄ dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitq3 carmē lugubre. qz rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Isai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cōputatis in hierusalē ₇ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusq3 ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝑ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq3 operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitq3 eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Linea Christi
Dauid secūdus rex Isrl'
Anno mdi. 4085.

Filij dauid in Ebron quattuor

6 Aietta 5 Saphatias 4 Adonias 3 Absolon 2 Chelial Prim amon

Salomō (anno mdi. 4165) Dauid regis ex Bersabea fili⁹. scd's hebreoruz rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atq3 sanctissimo educandum nutriendumq3 dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratrib⁹ abiectis dauid in regnuz ꝑfecit. Is hostes debellans pacem vndiq3 obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Salomon Rex

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntq3 alter alteri magna munera. Fecitq3 Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq3 terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit em̄ cultrix vni⁹ veri dei.

Saba

DAuid ex cõsilio domini ascendit cũ suis in Ebron: ibiq; in adolescẽtia sua in regẽ electus vnctusq; per Samuelẽ solũ sup tribũ iuda. Et hysboseth fili⁹ saulis opante abner auũculo ei⁹: fact⁹ est rex sup alias. xi. trib⁹ israel: q̄ regnauit duob⁹ annis. Cõgregatis aũt exercitu dauid sub Joab principe exercit⁹ ei⁹ et abner principe exercit⁹ hysboseth ex cõmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerũt adinuicẽ: et alter alterũ occidit vno ictu Fugiẽtibusq; his q̄ erãt cũ abner. asael german⁹ Joab persequẽs abner nolẽsq; ad p̃ces ei⁹ omittere psecutionẽ: Demũ fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortu⁹ est. Longa igitur cõcertatiõe facta inter domũ Saul ⁊ domũ dauid. Dauid pficiens ⁊ semp seip̃o robustior. Dom⁹ aũt Saulis decrescẽs quottidie. Nati sũt aũt dauid in Ebron p̃mogenit⁹ ãmon: scd̃us cheliab Tercius absalon. Quart⁹ adomas. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aũt q̄ regebat domũ hysboseth redargut⁹ ab eo. qz cognouerat cõcubinã saul. indignat⁹ cõtra eũ accessit ad dauid ⁊ pmisit ei populũ totũ isrl' reducere ad subiectionẽ ei⁹. Quod cũ tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eũ Joab pditorie occidit ip̃m abner in vltionẽ fratris sui azahel: quod dauid displicuit: ⁊ fecit eũ honorabiliter sepeliri associãs cadauer cũ suis. lugẽs ⁊ ieiunãs p morte illi⁹.

Hic dauid quasi stupor quidã in hũano genere relucet in q̄ nũq; hec siml' cõuenerũt. tanta sublimitas ⁊ hũilitas tanta. tãta strenuitas ac tanta mititas: tam grandis seculariũ cura. Tam pura ⁊ deuota spiritualiuz cõtemplatio. tot homĩes pimere. totq; lacrimas effundere. Jn tanta cadere pctã. et talẽ agere penitẽtiaz Natiq; sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathã Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq; filijs cõcubinarum. Hic deniq; regno in pace adepto contra legẽ Moysi (qua precipit nõ dinumerandũ esse populũ) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centuz milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decẽsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Gad Nathan Aseph

Filij dauid in hierusalem nati

SAlomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi ꝛ obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor sapiēs ꝙ nullus ante similis tui fuerit Primūqꝫ iudicium in quo ostensa est sapientia eiꝰ fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitq̄ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiqꝫ dari iussit.

Judicium Salomonis

TEmplum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q̄ fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuz hac dispositione ꝙ a pauimēto iuxta terram vsqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqꝫ ad scōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scꝫ in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter sancta et sanctasanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamīs aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqꝫ deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasanctorum in festo propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrꝝ aureū qđ fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝓpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusdē scematis sed maioris quātitatis. quīqꝫ ad dextrā. ꝛ quīqꝫ ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

Linea pontificũ

Sadoch filius achitob

Sadoch sumus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nũero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas nou⁹ summus hebreorũ sacerdos clarus fuit. τ maxima in veneratiõe apud iudeos habitus est.

Achias ꝓpheta

Achias silonites ꝓpha ꝓdixit hieroboã q̃ esset regtur⁹ sup. x. trib⁹ isrl. Iste Hieroboã decẽ scissuras pallij ab Achia ꝓpha accipiẽs τ in egiptũ fugiẽs. mortuo Salomõe a decẽ tribub⁹ elect⁹ ĩ regez Vitulos aureos cõflatiles in dan τ neptalĩ posuit ydolatra pessim⁹ effectus. peccare fecit isrl ppl̃m ad ydolatriã ĩducẽdo. Vñ toti⁹ ppl̃i isrl destructio secuta ẽ.

Semeias ꝓpha compescuit Roboã ne pugnaret cõtra Hieroboã. τ scripsit eoꝝ regũ gesta. Iste etiaz ꝓphauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit ĩ terra iuda anno scʒ quinto roboam.

Semeias

Abdo propheta

Nadab hieroboã regis fili⁹ scd̃s israhelitaꝝ rex incepit regnare scd̃o anno Aza regis Iude et fecit malũ sic̃ pater ei⁹. Et ꝑcussit euz baassa τ regñuit ꝓ eo scd̃m ꝓphetiã Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cõtra vitulos aureos τ man⁹ hieroboã aruit. dñ reuerteret ĩ hierosolimã ĩ via a leone ĩterfect⁹ ẽ.

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelitaꝝ rex fecit malũ corã dño ambulãdo in oĩbus pctĩs hieroboã nec audiuit Hieu ꝓphetaz ad eũ missuz ſ; occidit eũ τ ipse a chreõe pẽpt⁹

Hela baase regis filius q̃rt⁹ regũ isrl. Illũ interfecit ei⁹ seruus Zambri cũ omni domo pris sui vsq₃ mingentem ad parietem scd̃m prophete dictum.

Linea regũ israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

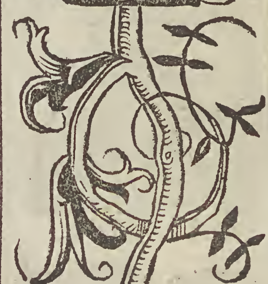

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inť ethruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditā iniciū sumpsit: Quis alij Troyanum quendā principē noīe perusiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomiauit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Qz eandē pene status et rex condictionē quā ante conditā vrbem Romā: et postmodū roma sub regibꝰ cōsulibꝰ et impatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatiōes. Quā romani post mortē alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditiōē acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Nā ⁊ perusinis auctoribꝰ post deductū a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄ttuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ cesar ī Perusia obsedit. famemq̄ raro alias similē auditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs diruta q̄ est. Eam tamen breui instauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portisq̄ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustā (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis causam ponit Liuius libro. cxxv. Est itaq̄ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̄ munitius: nec certe amenꝰ inueniri possit. Nā prerupt vndiq̄ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliq̄n eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̄ viris et legibus instituta. In ea sunt templa p̄magnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gynnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ oīfariam fructuū feracissimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo scisso ferratensi Juriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinꝰ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

CIrca hec tpa sanctoꝝ doctorũ scripta gentiliũ hystorias nõ cõmemorãt ex illa forsitã causa: ꝙ ad intellectũ sacre scripture nihil conferũt. Unde vsqꝫ ad sardanapallum vltimũ monarchã assyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

ISte Roboã filiꝰ Salomonis terciꝰ hebreoꝝ rex pr̃i suo in regno: sed nõ in sapientia successit. spreto nãqꝫ senioꝝ cõsilio ꝑ adolescentũ temeritate cõturbans ppl̃m: duas tribꝰ retinuit. Et dictũ est regnũ istud iuda. q̃ pctĩs suis exigẽtibus impetũ Sisach regis egipti eũ inuestãtis sustinuit. Jste roboã habuit vxores. 18. et cõcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scd̃m cõmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nũqꝫ readunata.

HYeu ille filius anani prophe mittit̃ cõtra baaza et martiriũ constãti aĩo vsqꝫ ad mortẽ ꝑtulit.

ISti tres scꝫ hyeu eliezer ⁊ oziel cũ azaria ꝓphetauerũt regibꝰ Juda scꝫ Aza ⁊ Josaphat ⁊ Jorã

AB isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequẽtes dicti sunt siluij. q̃ ⁊ fuit in silua nutritꝰ ⁊ venatiõe. Hic natꝰ est post mortẽ patris: vñ posthumꝰ dicit̃ Enee. qꝛ post humatiõẽ ipsius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu posthumꝰ plebis. et regnauit annis. 29.

ISte Eneas filiꝰ p̃dicti siluij posthumi regnauit ãnis. xxxi. Js latino post se herede relicto exspirauit

ISte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboam ex macha vxore filia Absalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malũ corã dño ambulãdo in pctĩs pr̃is sui. et ideo paucis ãnis regnauit. Mouit aũt cõtra eũ bellũ hieroboã rex isrl̃ hñs in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quẽ ad se veniẽtẽ cũ tali ingenti exercitu facile cõpescuit ac supauit. Ex cuiꝰ quidez exercitu ad quĩq̃gita hoĩm milia vno p̃lio ĩterfeci

ISte Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

LAtinus siluiꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

ISte alba siluiꝰ fuit Enee siluij filiꝰ edificauitqꝫ Albaꝫ ciuitatẽ a q̃ reges albanorum dicti sunt. Forte priꝰ fundata. et hic instaurata.

AChis ille regnauit tẽpe Roboã annis. xxiiij. capi filio derelicto.

ASa ille in principio regni sui ac deinceps vsqꝫ ad annũ tricesimũsextũ fecit bonũ coraꝫ dño ambulãdo in vijs pr̃is sui dauid abstulit ydola. ⁊ ꝑcussit ethiopes cõtra se veniẽtes. Demũ inijt fedus cũ rege Syrie benedab qd̃ deo displicuit. vñ misit ad eũ ꝓphãm Anani quẽ incarcerauit ꝓpter qd̃ dolore pedũ ꝑcussus obijt. Regnãs aũt Aza ⁊ regnũ scd̃m legẽ dñi cõpescuit egressus est contra eũ Zara ethiopie rex cũ exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiãs dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansqꝫ inter cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth ꝓpħa clarus habetur qui ꝛ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuz aza regis iuda. ꝛ cōfortatus est in verbis ꝓpħe. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia ꝓpħa oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic past⁹ est a coruo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē ꝛ carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cui⁹ filiū mortuū matri viuū restituit eum pauit. Ipe etiā corā pplo isrl' congregato in mōte carmeli ignē descēdere fecit de celo sup sacrifitiū qd̄ qꝛ quadringēti sacerdotes ydoloꝝ facere nequiuerūt occidi fecit. Et ꝓpter hoc cū Jezabel in vltionē ipsoꝝ vbiqꝫ ꝑsecut⁹ est. perexit in desertū sub iunipero dormienti angelus apparuit excitans euz ad esuz panis subcineritij sibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ fortitudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vsqꝫ ad mōtē oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

ABdyas vn⁹ de. xij. ꝓphis ponit' in figura. dicit' fuisse dispēsator dom⁹ achab regis isrl'. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphetas domini. abscōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in speluncis pauitqꝫ eos. ꝛ iō meruit a dn̄o spm̄ ꝓphie

AChab sext⁹ rex isrl' sup oēs q̄ erant ante eū iniq egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello ꝑcussus sagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioꝝ toti⁹ malicie prodigium. que occidit Naboth et ꝓphas dn̄i. Ipa vero interfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

MIcheas ꝓpħa de tribu ephrem ort⁹ in morasti. qm̄ peccantē achab sepius arguebat. ꝛ ipm̄ predixit morturū sub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChosias rex isrl' septim⁹ misit ad beelzebub deum accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie: Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinct⁹ est aūt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

JOnas propheta filius Amathi clarus habet' et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit' autez ꝙ ipsuz helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutit⁹. passionē xp̄i naufragio ꝑfigurauit.

IStum Joram octauū regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberat⁹ est. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed qꝛ secutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. q̄uis per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū ꝓphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit ꝛ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

In Jericho olim regalis ciuitas et famosa. nũc in paruã villaȝ redacta. In loco pulcherrimo atqȝ in valle iordanis sita. Vix octo habẽs domos. et oĩa monimenta sacroꝝ locoruȝ in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominũ multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionẽ dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̃s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeũ ꝓphaȝ deludẽtes ab vrsis deuorati. Et ꝓpe eam dñs cecũ illuminauit ꝛc. Fuit aũt prope hãc ciuitatẽ olim opobalsami ortus de cuiꝰ amenitate scribit Justinꝰ abbreuiator trogi pompey. Est nãqȝ vallis que cõtinuis mõtibꝰ velut muro quodã ad instar horcoꝝ claudit. spaciũ loci ducẽta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate ꝛ amenitate insignis. Siquidẽ palmento ꝛ opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi ꝙ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cũ toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Venientes ad Jordanis fluuiũ percussis aquis pallio helye facta via per mediũ transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qd̓ vellȝ anteqȝ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditqȝ ei se hoc recepturũ si euȝ videret cũ tolleret ab eo. Sermociocinãtibꝰ aũt sit apparuit curꝛꝰ igneꝰ cũ equis igneis in quẽ helias ascẽdens assumptꝰ est in celũ id ẽ in paradisuȝ terrestrẽ. Vbi viuꝰ ꝑmanet cum Enoch vsqȝ ad tp̃a antixp̃i. ꝯtra quẽ descẽdet ad predicãdũ. Helizeo aũt vidẽte ꝛ clamante pater mi pater mi currꝰ isrl̃ ꝛ auriga eiꝰ ꝛc. acceptiqȝ palliũ helie. qd̓ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanẽ tangẽdo ip̃o pallio scd̃a vice aquas diuise sunt. Veniẽs aũt ad habitandum in hiericho. Ibiqȝ ad p̃ces habitatoruȝ loci sanauit aquas pessimas illiꝰ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cũ ascẽderet bethel: deridẽtibꝰ cũ pueris et dicentibꝰ. Ascende calue maledixit eos post qd̓ duo vrsi de salto egressi lacerauerũt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaꝝ sui temporis ꝑ hoc tp̃s ab hominibꝰ est ablatꝰ. Cuiꝰ finẽ nemo cognouit. hic m̃ltis miracl̃is quo aduixit claruit. Atȝ sicut ignis ardẽs totꝰ erat. Ita et verba eiꝰ q̃si facula ardebãt. Tandẽ a dño (vt dictũ est helíseo vidente) per turbinem in celum vectꝰ est Relicto in eius loco helisco propheta.

Helizeus ꝓpha Helyas tesbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie iniȷ̄t fedus cū baasa rege israel: q̄ rupto pcussit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnū isrl' vtz. Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ɔtra Achab regē israel in preliū. ⁊ dn̄s p pphām predixit victoriā: quod ⁊ factū est illis fugatis: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus q̄ dij mōtium erāt dij isrl': ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie occisis centū milib⁹ de eis. ⁊ decem ⁊ septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aspersis capitib⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ppheta quidā redarguit in habitu simulato ⁊ sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. q̄ q̄ dimiserat benadab dignum morte. ⁊ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regē Syrie vt affligeret filios isrl'. Iste est sup quo fleuit helizeus pphās eū futurū regē syrie. ⁊ multa mala facturū israel. Qui etiam pter peccata hieu missus est a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. ⁊ fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Joathas. sed Joas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

Zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ pcussit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt volūt hebrei.

Iste Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq̄ Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legit̄ vixisse. c xxx. annis. Hic etiā diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ⁊ cepit ciuitatē ipm̄q̄ interfecit: ⁊ trāstulit ppl'm.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias p zelo legis cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtz.

Linea regū syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Jesrahelita

Naboth iesrahelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ⁊ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ⁊ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Aquileia vrbiū quondā ytalie trāspadane primaria potentissimaq3 atq3 etiā pulcherrima a mari aliquātisper semota: nostro etiā seculo pene derelicta: p hec tpa (Carino historico teste) a quodā troyano nomīe Equilo e Troya cū alijs pulso cōdictiōis sue principiū sumpsit. et a se Aquileiā noīauit. Uel vt mgr̄ in historijs ait. Aquileia quasi aqs ligata cognomentū accepit. Nūc aūt preter sacerdotes canonicos numero haud quāq3 multos: ornatissima speciosissimaq3 in basilica diuīe faciēde rei additos p̄ter pastores piscatoresq3 rarissimos. nulli nūc incolūt ppl'i. vt vix castellulū tāta olim vrbs nūc possit appellari. Sūtq3 ⁊ eccīa sup' dicta ⁊ p̄riarchale atriū ⁊ muri oppidulo circūducti Et mōsteriū virginib' deputatū Peponis p̄riarche operū reliq̄e. Florere aūt cepit q̄ tpe primum romanis subigēdis barbaris ad danubiū incolētibus manū apponere ceperūt. Uñ octauianus Cesar august'. Et si maiorē belloꝝ ptem p legatos admīstrauit vt illis ꝓpinquior esset. In his ytalie ptib' frequēter obuiat' est. Nā Suetonius ait reliq̄ bella p legatos admīstrauit. vt tam q̄busdā pānonicis atq3 germanic] aut interueniret: Aut nō longe abesset. Rauēnā vel mediolanū vel aq̄leiā vsq3 ab vrbe ꝓgressus est. Et iulia eū comitata aborsu facto puerū amisit. Gloriosissime de aq̄leia scribit Juli' capitolin'. Pretereundū ne illud quidē est. ꝙ tanta fide aq̄leiēses ꝯtra maximinos ꝓ senatu fuerīt. vt funes de capillis mulieꝝ facerēt quom deficerēt nerui ad sagittas emittēdas atq3 ob idipm in honorē matronaꝝ senatū veneri calue templū dedicasse. Auxit aūt mirabili incremēto ⁊ immēse ditauit aq̄leiam oriētaliū occidētaliūq3 mercimonioꝝ mutua ꝯportatio ibidē īstituta. ꝙ null' stāte aq̄leia loc' alter circa adriaticū mare fuit. in cui' portu et diuersorio occidētales oriētalesq3 ꝓ cōmutādis mercādis coemēdisq3 ⁊ vēdēdis inuicē reb' cōuenirēt. Hec cū ml'to tpe floruerit. Postremo ab Attila rege omnīo diruta fuit. Cui' īcole venecias ꝯuolātes rē venetā mirūimmodū auxerīt Hāc aūt celebrē ciuitatē euāgelista Marc' dux a btō petro aplo'ꝝ xp̄i p̄ncipe ī Alexādriā mitteretur nauigatur' naues illic ex more opireť. Aquileiēses ad xp̄i fidē cōuertit. Sanctuq3 euāgeliū suū. Cui' codex manu exarat' sua venetijs nūc veneratissime seruať. Hermacorasq3 ⁊ ip̄e sctūs ad marci p̄dicatiōe ꝯuersus a btō petro aq̄leie ⁊ oīs venecie ꝓthopresul institut' omem eā regionē deo nr̄o lucrat' est. Quē Nero impator ⁊ sil' fortunatū sb'dyaconē securi ꝑcussit. Fuit ⁊ aquileiēsis Chromati' ad quē glosus hieronimus multa scripsit. Et ruffin' p̄sbiter latinis grecisq3 lr̄is adeo erudit' vt ei' q̄ extant tū opa. tū trāslationes nullis cuiuspiā eccīe doctoris opib' secūdas eloquentia ornatuq3 ducamus.

Aquileya

Taruisium

Taruisiũ ipsius Marchie Taruisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonẽsi episcopo placz) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autez imo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius propinquioribus montib⁹ exijt. alijsqꝫ vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac silus in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitatẽ inchoasse videt̃ quã nũc habet. Eo q̃ Totile p̄r rex ibidẽ sedẽ regni sibi cõstituit. Vñ totila q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ⁊ q̄dẽ p̄stantissim⁹ taruisij nat⁹ educatusqꝫ est. Postea longobardoꝝ regni inicio quom alboin⁹ rex ei⁹ gẽtis prim⁹ ytaliã esset ingressus. Aqleiamqꝫ q̄lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditionem cepisset. Taruisiũ q̃ ei⁹ incole deditiõz tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cõstituerat nisi felix ipsi⁹ vrbis ep̄us (vt Gregori⁹ scribit) Vir timorat⁹ rauẽna oriund⁹ regis barbariẽ sua prudẽtia ⁊ precũ instantia delinisset. Ornataqꝫ fuit ea ciuitas altero prestãte ep̄o hermolao barbaro. Qui sicut decet ep̄m pp̄lo magis p desse adnitebat̃ q̃ preesse. Qd̄ aũt ab hac vrbe vniuersa regio Taruisana marchia denomĩetur factũ credo a mĩori nomĩs absurditate vt hec appellatio marchie Taruisane in ip̄a mãserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atqꝫ Patauiũ. Que semp ⁊ dignitate atqꝫ potẽtatu necnõ ⁊ opulẽtia Taruisio anteierint: Longobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quã obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducib⁹ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuẽtanã spoletanam: taurinensem ⁊ forouiliensem: duasqꝫ opulentia ⁊ amplitudine superioribus pares Anconitanam atqꝫ taruisanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmissione ⁊ decreto impetrasset. eas filijs atqꝫ agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemqꝫ haberet. Nomenqꝫ hunc significans perpetuuz magistratum in longobarda. barbarie marchionatus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊ Alberti ei⁹ germani de rumano (sicut patauiuz) tyrannide non caruit. A quibus innumeras ptulit calamitates.

Linea Christi

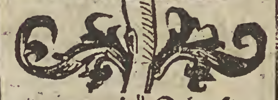
Josaphat

Joram

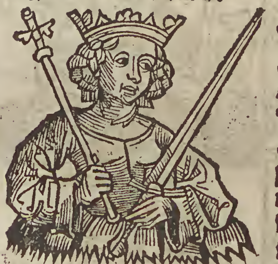

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

Hic Josaphat fecit bonū coram dño. nec legit de eo magna reprehēsione dignū. nisi qđ impijs regibus isrl' qñq; pstitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extirpit. Idola quoq; deleuit patrūq; decreta obseruauit. his em̄ virtutib⁹ beniuolētiam oim̄ cōfinuū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperūt. cuꝫ vixisset annis sexaginta cui⁹ corp⁹ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

Iste Capis silui⁹ edificauit Capuā in campania. Et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

Joram pessim⁹ (Anno mūdi. 4291.) occidit fr̄es suos. ꝛ ambulauit in vijs regū isrl'. Ideo infelix fuit in oībus ꝛ miserabiliter mortu⁹. Hic de religioso p̄re genit⁹ declinauit ad pfidiā. ꝛ fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatioꝫ Achab cui⁹ filiā nomie athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄termisit q̄ min⁹ aliqđ quotidie noue impietatis efficeret. ꝛ qđ ad vastationē paterne traditiōis attēderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

Ochosias Joram regis fili⁹ (Anno mūdi 4299) octau⁹ regū iuda fecit malū corā dño sicut p̄r ei⁹ et stati occisus est ab hieu. Hūc regē ꝛ duos sequētes scꝫ Joas ꝛ Amasiā p̄termittit matheus. qꝛ voluit tantuꝫ ponere tres q̄terdenas. vel qꝛ scđm Hieronimus ꝛ Aug⁹. Jorā accepit vxorē filiā impijssime Jesabelis ideo filij ei⁹ vsq; ad quartā generatioꝫ dñi de genealogia excludūt. ambulauit em̄ ochosias in vijs Achab aui sui materni vtꝫ i quarto regū. ix. ca. Hūc hieu p̄nceps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymoꝝ ibiq; sepultum.

Iste Tyberi⁹ regnauit ānis. 9. et qꝛ in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ꝛ fecit eū Romul⁹ deū. qꝛ credidit eū inter deos translatuꝫ. ꝛ esse numen illi⁹ fluuij. cui⁹ vsus rome fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier efferata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā surripuit regnū. Interfecitq; om̄e semē regiū p̄ter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignomiose interepta est cū septē annos regnasset.

Iste Agrippa silui⁹ rex albanoꝝ siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitq; annis quadraginta.

Jonadab fili⁹ Rechab clar⁹ habet. a quo stirps valde religiosa Rechabitaꝝ descēdit. Iste est q̄ p̄phetauit hieu qñ voluit occidere p̄phetas baal. qꝛ fuit zelator diuini cult⁹ ꝛ maxie abstinētie ꝛ religiōis cū filijs suis. Nota etiā q filij Rechab ex p̄cepto p̄ris q̄ si pegrini et hospites sup terrā seorsuꝫ habitabant ab homib⁹ in tabernaclis domū nō edificabāt sementuꝫ non serebant nec vinum bibebant.

Tempore Joraꝫ regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant⁹ iussu regis. quia huiusq; sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quo vsq; ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpētus silui⁹

Tiberius silui⁹

Agrippa siluius

Lycurgus

Lycurgus scdm̄ Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs composuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuioq̧ iuri cōsonas dedit. Nec quicq̄d censuit. cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argēti q̧ vsuz et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia nemunē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iussit. ne alicuiꝰ diuitie vel luxurie in occulto essent. Iuuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veste vti toto anno: nec aliq̧ cultiꝰ q̧ aliū ꝓgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi singula nō pecunia sed cōpatiōe merciū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: ſ in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redire q̧ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusq̧ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētuz ſ senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia silia q̄ solutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legibꝰ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se iterum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄cq̧ diminuēdum his legibꝰ videretur. Profectꝰ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferri ꝯtigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putarēt.

Ysaias

Hieu filius Iosaphat regis iuda decimꝰ rex israel vnctꝰ a puero helizei ꝑcussit Iorā cū omni domo achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. Sz heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo Asael rex syrie missus a dn̄o m̄ltos occidit in isrl̄ vbi ⁊ moritur postq̧ regnauit. 28. annis.

Ysayas ꝓpha nobilis: magl̄ euāgelista a btō hieronimo dicit̄ q̧ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor p̄ncipaliorībus circa h̄ tp̄a clarꝰ habet̄ ꝓpter euidētiā ꝓphie sue.

Iste Ioachas valde attritꝰ est cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat̄ dominum et pauxillum releuatus est.

Osee

Osee ꝓpha primus de. xij. mittit̄ contra decem tribus. Hic fuit filiꝰ Beeri q̧uis ꝓphia beeri nō habeat̄ apud nos. ꝓphauit aūt Osee tēpe ieroboā regis israel filij Ioas qui ioas simul regnauit cuz osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee prophauit vt dicit̄ osee. i. scz osias. Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iste Ioas ꝑcussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Asaelis. restituitq̧ regno suo. Ipse etiā afflixit amasiam non volēs sed compulsus. supbiam eiꝰ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regl̄ Iude.

Iohel

Iohel scd̄us propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contriuitq̧ regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Ione ꝓphete. Attende q̧ sit instabilis status regnorum israel. cōtritus vsq̧ ab nouissimum humiliatus est valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt̄. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum ꝙ pauci electi ad hoc assumuntur a domino et ꝙ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt m̄ltis ꝓsunt. ecōtra. si mali ⁊c̄.

Linea Regum israel

Hieu

Ioachas

Ioas

Ieroboam

Linea Christi

Linea regum italie

ISte Jonas (Anno mōdi. 4306.) cū septē esset annorū a Joiade pontifice rex constitutꝰ est. Fecitq3 bonū cūctis diebꝰ Joiade. Post eiꝰ vero mortē delinitus blandicijs magnatorū: Cor eiꝰ depravatū est in interitū suū. Iste ioas lapidari iussit zachariā filiū ioiade summi pōtificis: inter templū ⁊ altare qd erat i atrio Anno regni sui penultimo.

ARemulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui posuit presidiū albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētinꝰ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mōdi. 4346.) pꝰ bona inicia malū habuit finē: qd cōmune satis vsq3 hodie in potestatibꝰ appet. Multos nāq3 officiū destruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

ISte auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

PRochas filiꝰ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgiliꝰ hoc versu extollit. Proximꝰ ille prochas troyane glia gentis. Hic duos pꝰ se reliqt filios videlicz. Amuliū ⁊ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

REgnū iude post mortē Amasie fuit. xiij. annis sine rege: qd subtiliter oportet accipe ex collatiōe annorū regū isrl et iuda. quia Amasias cepit āno scdo Joas regis isrl. et osias filiꝰ amasie cepit Anno. 27. Jeroboā regis isrl qd tps extēdit se ad. 41. annos. a qbus subtrahe annos amasie: ⁊ sic remanēt. 13. quibꝰ Osias paruulꝰ erat: nec adhuc ad regnū aptꝰ. hoc aūt lxx. et multe alie hystorie nō habēt. sed alibi hō supplēt et scdm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

NAaman princeps militie regis Syrie factꝰ leprosus: accessit cū lris recōmendatorijs ad regē isrl vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisset ad domū helisei Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane ⁊ mūdaret. Qd ⁊ si priꝰ indignās nō acqesceret: demū ad suasionē seruorū ꝑgens ad iordanē: ⁊ lauās se: mūdatus est a lepra. q reuertēs ad heliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipulꝰ helisei occulte accessit ad naamā postq3 recesserat. ⁊ petijt ex pte helisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scelꝰ detexit helisēꝰ: ⁊ ꝓpter hoc lepra ꝑcussus est Giezi ⁊ semē eius vsq3 in sempiternum.

ISte Amuliꝰ fratrē suū Numitorē de regno eiecit. ⁊ Lausū filiū eiꝰ interfecit et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste ppetuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea geminos peperit filios. s. Remū ⁊ romulū. ⁊ postea amuliꝰ a Romulo ⁊ remo cū adoleuissent occisus est. ⁊ Numitor restitutꝰ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

HIc est Heliseꝰ ꝓpheta q pallio helie iordanē diuisit. cū sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudētibus maledixit qs vrsi deuorauerūt. tribꝰ regibꝰ aquā dedit sufficiētē exercitui toti Oleū vidue mltiplicauit. filiū sunamitis resuscitauit. colloqntidas emēdauit Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie sua leprosuz fecit. exercitū syrie cecauit. samariā a fame ⁊ obsidiōe liberari ꝓphetauit. Asahel regem syrie ⁊ hieu regem super israel constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuūq3 suscitauit.

NUmitor iste restitutꝰ in regnū. statī pꝰ occisus fuit a romulo.

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit sine rege annis. 33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos fuit tercius de duodecim ꝓphetis ꝯtra gentes infitas ꝓphetat ⁊ specialiter ꝯ. x. trib⁹

Abdias fuit q̄rtus de. xij. ꝓphetis prophetat cōtra Edom. is antiq̄ssim⁹ moriens in sepulchro helize sepultus.

Eo tp̄e spartani seu lacedemonij per annos. l. bellando vagātes scripserūt vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Jonas ꝓpheta d̄ xij. ꝓphetis mittit̄ ad niniuitas q̄ audierunt eū.

Micheas iste est sextus de. xij prophetis.

Iste Naū est septimus de. xij. prophetis.

Hic texit̄ hystoria thobie exemplaris tota.

Amos

Abdias

Jonas

Micheas

Naum

Thobias

Moritur autē thobias annoꝝ. 120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophētie spiritu clarus. ꝓphetauit nāq̄ꝫ de destructione hierusalem ⁊ templi q̄si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem ꝓphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cū filijs suis Niniue destructa fuit.

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iude fecitq̄ꝫ malū sicut p̄decessores sui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et ꝑcussit eum Sellū ⁊ regnauit ꝓ eo. q̄ statim ꝑcussus A manahen: regū et vita caruit. vtꝫ 4. regū. 15.

Iste manahē cepit regnare āno. 39. osie regis iude fecitq̄ꝫ malū coraꝫ dn̄o. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiaꝫ fecit malū corā dn̄o eumq̄ꝫ ꝑcussit phacee et regnauit pro eo.

Istū phacee Interfecit ozee ⁊ regnauit pro eo: fecitq̄ꝫ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. ⁊ captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Israel transfertur in assyrios.

Anno. xi. Osie qui est annus mūdi. 3151. Etatis vero q̄rte. cclxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit caran⁹ vel carnaus ānis. 28. ⁊ cucurrit istud regnū vsq̄ꝫ ad alexādrū magnū inclusiue p. 24. reges. q̄ q̄deꝫ cepit āno mūdi. 5530. et regnauit p ānos. 12. ⁊ 6. mēses q̄ mortuo apud babilonē impiū ad alios trāsferē.

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis Sardanapallus ei ultimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqꝫ scribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortoruꝫ greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in coīuratione excitauit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqꝫ vt Tullius libro quinto tusculanaꝝ questionū refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queqꝫ ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosqꝫ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Ipam eñ orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nō re quidēz ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Veruntñ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqꝫ ad Niniue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano conter mina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. i. Verum Cyrꝰ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a septentrione hircano mari terminat̄. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie perside. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ excluditur. Strabo quoqꝫ dicit mediā multū ⁊ olim potentē regionē in medio Taurositam esse eā in duas ꝑtes diuiserūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ⁊ parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt cū sit frigida. hyemē vero seleucie que secus tygrim est ꝓpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declaratꝰ regionē hāc a media sequestrauit cuiꝰ successores regnū cōtinuātes cū armenioꝝ regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissimꝰ Post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniā ortus sui prouinciam sibi subijciens. in eaqꝫ regni sedem primus constituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenimꝰ. quā (Solino teste) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamē in isto principio angustis termīs. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiū thessalicumqꝫ erat solum. nunc oīne vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū itaqꝫ macedonicum illustre potensqꝫ fuit. Et q̄ꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed onie pontificis iudeorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigisse ꝙ cum illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerent̄qꝫ macedones ꝯmissa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē posito. acrius repetiere certamē. quasi ideo victi essent. ꝙ bellātibꝰ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. ostendētes hostibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuisse cuiꝰ quidē regis nomē ignorat̄. Macedonia aūt terraꝝ imperio quōdaꝫ potita que inter duo maria ꝓtendit̄ Egeū ⁊ Adriaticum Latus eiꝰ meridionale thessalie atqꝫ magnesie terga ꝓtegūt. Partē septentrionalē peonia ⁊ paphlagonia excipit et ipē regiones in macedonum postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedoniā ⁊ Illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi
ne insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit te
ste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dici
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis
regis filio fratreqꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non
possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamqꝫ partem que ad mare inferum versa est: quā eti
am Tyrrenam a se nomīauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vr
bes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a
persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomīa et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a
captiuitate troye vsqꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli atheniensium iudicis secūdo
anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor.
Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui consti
tuuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cōstituit. Quāqꝫ alij
scribant ꝙ hercules octauo Jair iudicis israel anno Olympia cum agonē apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mōte prim⁹ ꝯstituit qđ de q̄nquēnio ī q̄nquēniū quattuor in medio āņis expletis fieri voluit.
A quo vsqꝫ in presens tempus suppotantur anni. 405. Greci aūt quīquēnale certamē celebrare assueti eti
am quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoꝝ olym
piadem appellauerunt. Quadriēnio scꝫ in vna olympiade supputato: hec nāqꝫ festiuitates et ludi in quin
quēnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum ni
mietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nona
gesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̄s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hysto
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqꝫ visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedeniorum regē mortuo. eorumqꝫ regno
consumpto. hoc modo principium habuisse Justinus in tercio Epitomatum suorū refert. Lacedemo
nios cōtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tā lon
gam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati
sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli eīm pater existebat cuius in patrimo
nium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaqꝫ nec salutatis matribus quarū
adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuqꝫ per varios casus ia
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. se
dem sibi constituunt: Quoruꝫ postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri
Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium ꝑ
turbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joa than

Achas

Eze chias

Ma nasses

OZias (Anno mūdi. 4388.) Amasie regis fi/
lius: duodecim⁹ regū iuda multe māsuetudi
nis ꝛ dignitatꝭ. Uir iste fec̄ qđ bonū erat co
raꝫ dn̄o: excepto ꝙ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub
azaria pōtifice. Jn eo ꝙ voluit adolere incēsum sup
altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra ꝑcussus est: ꝛ ter
re mot⁹ fact⁹. Ex q̊ media ꝑs motis scissa est ꝛ ortos
regales opp̄ssit. hostes tn̄ ꝑ circuitū ꝓstrauit ꝛ hieru
salē exornauit ꝛ muros q̊s ioas destruxerat restituit
lepros⁹ fact⁹ zacharias ꝫm legē moysi extra ciuitatē
eū expulit: ꝛ Joathā fili⁹ ei⁹ ꝓ eo rexit. Uerū cū ob/
isset trāstulerūt eū i hierl'm ꝛ sepelierūt i sepulchrꝭ regū

ISte Sardanapall⁹ omī muliere corruptior fuit
prim⁹ puluinaria iuenit: hītu femīeo indut⁹ int̄
meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū ꝑ ar/
bacē p̄fectū medorū idicto sibi bello deuict⁹. cernēs
se nō posse euadē seip̄m cū diuitijs ꝯcremauit: cessa
uitqꝫ illa mag̃ mōrchia assyrioꝝ: q̄ stetit vltra. 1305.
annos. Et surgūt tp̄a horrēda pene ad xp̄i natiuita-
tē in q̊b⁹ sanguis hūan⁹ in toto mūdo q̄si aq̄ effus⁹ ē.

PHull rex Assyrioꝝ ꝛ sequētes volētes recupa-
re monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte Theglathphalazar cepit terraꝫ neptalim et
gallileā. Et eos q̊ trāsiordanē erāt trāstulit in as
syrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū
et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariā ꝛ trāstulit isrl' in as
sirios. ꝛ cessauit regnū isrl' qđ stetit ānis. 282.

ISte Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iu
da post mortē patris sui Joathā: Hic pessimus
fuit ydolatrie dedit⁹: cōtra quē veniēs in preliū pha
cee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia
bellatoꝝ: ꝛ ducēta milia pueroꝝ: ꝛ puellaꝝ. et mulie
rum duxerūt captiua: q̊s tamē refectos remiserūt cō
sulente ꝓpha. Cui⁹ tp̄e condita est roma.

EZechias Anno mūdi. 4472. filius Achab qn
tusdecim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reducēs
populū ad cultū dei: hui⁹ tp̄e regnū isrl'. s. decē tribu
um defecit: trāslatus a rege salmanassar assyrioꝝ: hu
ius Ezechie tp̄e sennacherib rege Assyrioꝝ veniente
cōtra ezechiā ꝛ regnū ei⁹: ꝛ obsidēte hierusalē oratō
nib⁹ ei⁹ ꝛ ysaye ꝛ humiliatiōib⁹ in vna nocte angel⁹
dn̄i interfecit centū octogintaquiqꝫ milia exercit⁹ sen
nacherib: sicqꝫ liberat⁹ est: Jp̄e aūt Ezechias siue ꝓ
pter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsqꝫ
infirmat⁹ ē. Sed penitēs sanat⁹ signo sibi dato de re
uersiōe solis ꝑ decē lineas q̊ oratorib⁹ babilonie ostē/
dit oēs thesauros. Cui ysayas p̄dixit oīa a babilo-
nijs asportāda: phase aūt solēnissime a pp'lo celebra
ri fecit. Dormiuit deniqꝫ Ezechias cū patrib⁹ suis.

ISte Sēnacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaꝫ
virū sc̄tm̄. ꝛ ꝑcussit dn̄s exercitū ei⁹ vt sup̄. Jpse
aūt turpiter fugiēs ꝑuenit in niniuē ꝛ afflixit iudeos
et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mūdi. 4501.) fili⁹ Ezechie post
eū regnauit in iuda quīquagītaquiqꝫ ānis: hic
pessim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ ꝛ augurijs. ꝓphas occi
dens ꝛ p̄cipue ysayā serra lignea secari faciēs. Qui
tn̄ captiu⁹ duct⁹ in babilonē penitēs ꝛ valde hūiliat⁹
in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suum
reduct⁹ est. cui successit fili⁹ ei⁹ amon patrē imitat⁹ in
vicijs ꝫ nō in pn̄ia. q̊ ꝛ a suis occisus est.

ISte Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificũ

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chusi nobilissimi inter hebreos viri fili⁹: ꝓphetauit destructionẽ hierusalem et reedificationẽ.

Urias

Iste Urias ꝓpha occisus est a rege ieconia.

Prophate minores

Baruch

Abacuck

Abacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decim⁹ ꝓphie spiritu plenus: apud iudeã in precio fuit: ꝓphauit cõtra Nabuchodonosor ⁊ babilonẽ hic etiã danieli prandiũ attulit dum in lacu leonuꝫ esset apud babilonem.

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cõsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias ꝓpha sctissimus ⁊ ab ipo matris vtero sctificat⁹ ex sacerdotib⁹ nat⁹ incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Josie contra hierusalẽ ⁊ tẽplũ ꝓphizauit antẽ annis. xl. preter hos qb⁹ ꝓphauit in egipto. Ibideꝫ post mltas iniurias sibi illatas apd Taphnas ab eodeꝫ pplo lapidibus obrut⁹ occubuit. Eoqꝫ i loco sepult⁹. ⁊ qr serpẽtes fugauerat post mortẽ eum venerati sunt.

Olda ꝓphetissa

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda ꝓphetissa fuit vxor Sellũ summi sacerdot[is] claruit ac ꝓphauit Josie regi et presertim hierosolimoꝝ euersionẽ ac populi ipius captiuitatem.

Omnes isti sex cũ Joachim rege adhuc pueri in babilonẽ ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuã aureã. lx. cubitoꝝ altitudine in campo statuit ⁊ cõuocauit oẽs principes regionũ ad dedicationẽ statue. ⁊ preco clamabat. Adorate statuã q̃ nõ adorauerit eadẽ hora mittet in fornacẽ ignis ardentis. Et adorauerũt oẽs preter socios danielis: ⁊ accusati sunt ad regẽ ⁊ succensa est fornax septuplũ: ⁊ missi sunt vincti cũ vestib⁹ in mediũ fornacis. Viros autẽ illos q̃ miserãt eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aũt induxit quasi ventũ roris flantẽ refrigerantẽ eos. Tũc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel. ananias. azaria.

Daniel.

Ezechiel.

Mardocheus.

Josedech pontifex fili⁹ Azarie egressus est quãdo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuis in babilonẽ: dicunt aliqui istum fuisse Esdrã scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo vescalis

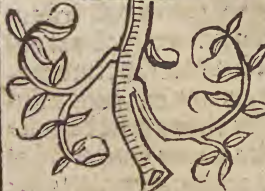

Regnū romāorū Romulus

Remus

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tēpestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vescalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ꝛ Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deueni re: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: ꝛ relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matremq₃ sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq₃ educauit sustētatosq₃ fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue q: in luco martis enixi sunt. siue q: a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires ꝛ pernicitatē auxere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum ꝛ latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorū regum defecere nomina. vbi sub vno ꝛ viginti regibus sexcētis ꝛ viginti tribus annis regnatū est.

Remus Rhee vescalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo ꝛ auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cū gemini erant: vter auspicaretur ꝛ regeret: adhibuere piacula. Rem⁹ montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini ꝛ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbat. q: dū irridet angustias Rem⁹: idq₃ icrepat. saltu dubiū an iussu fr̄is occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimū regni dauid anno: etatisq₃ sue primo ꝛ vicesimo numitore perempto: regnoq₃ latinorū in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaq₃ munito conditam ꝛ a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq₃ seruilis erat: sed quandā regiam magnitudinē ac ꝓbitatē prese ferebat. Eminebat in eo natura facilis ꝛ ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asiliū fecit et statim mira vis hominum latini tusciq₃ pastores quidam et transmarini phriges q̄ sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vti iuuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes sen⁹ esset his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Numa pompiliꝰ

Numa pompiliꝰ scd's Romanoꝝ rex. septimo ⁊ .xx. regni Ezechie āno pꝰ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis .41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ⁊ cere monias omnemq̃ cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq̃ p sacerdotia. Annū quoq̃ in duodecim menses: fastos dies nephastosq̃ descripsit. Hec omnia quasi moniti dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq̃ ferocem populum redegit vt qd' vi ⁊ iniuria occupauerat impius religione atq̃ iusticia gubernaret. Obijt deniq̃ octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis .31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ⁊ postea adolescētia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum fastibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbē adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniq̃ pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anchꝰ Marciꝰ

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartꝰ Romanorū rex. q̃rto Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis .25. Hic nulli superiorum regum belli paciſq̃ artibus ac gloria vnq̃ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auētinum ianiculumq̃ montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq̃ in ipso maris fluminiſq̃ confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquiniꝰ priscꝰ

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post anchum Marciū rex delectus. regnauit annis .37. Is trāsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ⁊ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neq̃ pace tarquinius q̃ bello promptior. xij. namq̃ tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ simlacris haste addūtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ⁊ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad euꝫ venit: cognita hominis seuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugitꝰ videret: quo accepto illum includi iussit. Et primꝰ artificij sui prebuit expimentum vt Ouidiꝰ dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̃ necis artifices arte perire sua hec ipē phaleris Atheniēsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant em̄ huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epistole.

Sibylla Erithrea omnium aliarū clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do
mina in latio ad amnē tyberī sita. A ro-
mulo eiꝰ ꝯditore noīata. vndecimo Eze
chie regꝫ iuda āno: Scđoqꝫ octaue olympiadis
āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius
vrbis Plinius ex traditionibꝰ Augusti scribit
milia passus vigīti. Flauiꝰ vopiscꝰ scribit Aure
liuꝫ imꝑatorē ambitū vrbis ad trigīta milia pas
suum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a pri-
scorū ratiōe multū variat: si ad nr̄e etatis con-
suetudinē metiri volemꝰ vix passuū milia qua-
tuordecim oīs rome ⁊ ianicule siue trāstiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a septētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Janiculū: q̄ duo regiōꝫ
trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane
vrbis ambitꝰ septē ꝯplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ septē clausas fuisse scribit
pliniꝰ. Noīa que apud priscos vsitata fuerāt elu
cidare libet. Nā cū diuersis tꝑibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo
inuestigari oīs relinq̄mꝰ. Flumētana p̄ma por
ta appellata: q2 tyberim eaꝫ influxisse affirmāt.
nouissime porta ppl'i dicta Scđa piciana a colla
tia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q̄ nūc sala
ria fuisse quirinalē postea collinā q2 ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scte agne
tis aut numētana. q2 ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina q2 in exquilijs itur. nūc sancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior dicit. Septima
Asinaria nūc scti iohānis. a priscis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa
cernit ⁊ metrodori porta dicit: Gabiusam fuis-
se a maioribꝰ appellatā. Latina deinde porta i-
mutatū retinet vocabulū qđ ea in latinam duce-
bat. Porta appia olim Capena. Ultima trige-
nina intra tyberim aliq̄n hostiensis ⁊ scti pauli
appellatā restat. cū ad eiꝰ basilicā ducat ⁊ hosti-
am versus. Est ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmētalis. Postremo porta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate nostra extat ꝑ quā triumphi
agebant. Cuiꝰ fundamētorū moles in extrema
tiberis ripa cōspici possunt. ⁊ pons similiter ad
illā cōducēs vsqꝫ ad hospitale sctispūs et via q̄
ab eo pōte vsqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
callicule obeliscꝰ aspicit. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupat. ⁊ ad sinistrū latꝰ basilice btī Petri adia-
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā
vaticanū collē eū esse qui eccīe btī Petri adiacꝫ
p̄ cūctis eīn rebꝰ celebrior ⁊ religiosior cōspicit
vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelsa basilica
et romani pōtificis pallatio qđ Nicolaꝰ papa se
cundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Janiculꝰ regiōꝫ ipam totā trāstiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero primitꝰ leo pa-
pa quartus muro muniuit ⁊ de suo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habꝫ
prima in Janiculū dimittēs ab eccīa cui subia-
cet sanctispūs nomē accepit. Alia est edita in col
le ꝑtusa. hec ⁊ pforata vocat. Tercia posterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis sub-
iacet viridaria vocat. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc castꝝ sancti angeli vocat. porta san
cti angeli dicit. Sexta sb adriani meta ad vrbē
ꝑ pontē cōducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur
Colles septē rome ab auctoribꝰ describunt di-
cēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et rex
facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna sibi mu
ro circūdedit arces. Quorū noīa sunt Capitoli
nus. Auētinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exq̄linꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et absqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
septicollis ipa vrbs dicebat. Capitolinꝰ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētuꝫ est ⁊ ante Tarpeiꝰ a tor-
peya virgine vestali dicebat. ⁊ mōs saturni a q̄
saturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri-
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangore anserū ⁊ alarū strepitu
M. manliꝰ gallos in p̄cipiciū dedit. huiꝰ totius
arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa eū locū duo fora iū
gebant boariū ⁊ pistariū. Nūc aūt preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis suꝑ edifi-
catam p̄ter are celi fratrū btī francisci eccīaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exorna
tus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagī
ta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu hoīm vl'
a rege auētino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in h̄
mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit su
per eodē mōte lauretū silua ioui sacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōsteriū san-
cte Sabine ⁊ aliud scti bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis p̄ter sancti Alexij cenobiū
quod mihi vetustissimū cōspicit contectus est.
Palatinꝰ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Suꝑ hoc mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̄
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōsules postea imꝑatores maiori ex ꝑte se-
dem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victorie q̄ est in palatio ꝑtulere
Fuit ⁊ in palatio teste plinio phanū febri dicatū
Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsum-
ptum C. Calicula suꝑ templuꝫ hoc ponte trans-
misso palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq
as quasdā adhuc cōspicere libet. Idē cesar Au
gustꝰ templū appollinis in ea ꝑte excitauit. Ad
didit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam senior sepe senatū habuit. Id edifi-
cium admirādis oꝑibꝰ exornatū erat. cōpluraqꝫ
a multis extructa sunt. Nūc p̄ter sancti Nicolai
eccīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō-
spiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et
soli in p̄ma vrbe a Romulo conp̄hensi fuerūt se
clusis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par-
te pallacij quā septētrionē versus in triūphaleꝫ
Constantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ insignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaꝝ euertit. ⁊ postea ibi habitauit: ⁊ curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Vespasianꝰ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorūq3 deorum edes Are ⁊ templa. Et macellū magnū. Antruꝝ ciclopis lupanaria. cohortes quinq3 vigilū: castra pegrina ⁊ armentariū. Medio in eiꝰ dorso bine aqueductus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc eccl'ijs xp̄ianis mōs est ornatꝰ in ea parte ad palatinū montē vergēs monasteriū est btī Gregorij in paternis edibꝰ ab eo edificatū. Inde sanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccl'ia. Estq3 in eo hospitale saluatoris: ⁊ eccl'ia sancte Marie in dn̄ica. Alteraq3 eccl'ia sctī Steffani rotunda de ipo mōte celio cognomē hn̄s: Ea in fauni ede priꝰ fundata fuit. Simpliciꝰ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad eiꝰ mōtis sinistrā sctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctiq3 erasmi mōsteriū. Proximū noui opis in mōte celio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomiata: qꝛ in lateranēsiū nobilissime gētis edibꝰ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apostoloꝝ seruat ceteraq3 sctimonia: ediūq3 supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data btō Siluestro cōstātiniana basilica appellata. Ea sic Romanoꝝ pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quibꝰ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Visit quoq3 in celio mōte porta maior neuia dicta ⁊ amphiteatrū semidirutū: qd̄ statilij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia basilica sctē crucis i hierusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūq3 est mōsteriū qd̄ Cartusiēsibꝰ nūc incolit. Exquilini mōtis oīm maximꝰ varro longā posuit expositionē ab excubijs regis Tullij dictꝰ. Exquilie em̄ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turribꝰ quas comitū ⁊ militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: ⁊ ad termas vsq3 diocletianas ꝓtendit Et in portā exq̄linam q̄ iam sctī Laurētij noiat desinit. Altera ps collis via intersecat que patricij vicꝰ dicitur. Et sup hac pte eccl'ia est celeberrima sctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vsq3 ad amphiteatrū qd̄ collosseū vocamꝰ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

ROMA

mo a turri militiarū ascēdendo cernunt̄ ruine termaꝝ Constātini: ⁊ ingētes seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt̄ Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis loza tenētib⁹ miro artificio cōpacti quoꝝ vn⁹ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inscribit̄. Inde nō longe sunt dioceciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodē colle macellū ⁊ ibi cōspicit̄ eccia scti Uiti cui cōtigu⁹ est arc⁹ triūphalis galieni. multeq̄ eccie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Uiminalis collis a Joue vimineo cui⁹ ibi are sunt. Etsi plura i eo fuerūt edificia: nil tn̄ certū repitur q̄ tres speciosissimas i illo toti⁹ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerit in illo scd̄m aliquos Salustiani horti quoꝝ reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctā vsq̄ Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edez fortune p̄mogenie habuit. Uarro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liui⁹ Seruiū regē addidisse cū amplificādevrbi animū adiecisset. inibiq̄ vt loco dignitas fieret habitasse. Aggeris fossa ⁊ muro circūdedisse vrbē. Claudit̄ roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū muris equit q̄ maxie patebat aditu plano. estq̄ is tumul⁹ quē nūc sctē marie in pp̄lo supeminētē ad pinciani vsq̄ pallacij fundamta ptendi videm⁹. Camp⁹ marci⁹ sic describit̄ a liuio agger tarquinoꝝ q̄ inter vrbē ⁊ tyberi fuit campū marciū dixerūt: cū eo tp̄e vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret̄. Et virginea aq̄ p q̄rinalis colli cauernas campum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit̄ illabit̄. hec sola aqua ex exteris iā romā ingredit̄. Habuit camp⁹ marci⁹ edificia olim admirāda. quoꝝ puule ruine adhuc restāt. Et adhuc eccia cōspicit̄ q̄ sctē Marie in ecuria vocitatur. Erat ⁊ templuz Isidis: cōspicit̄ adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Juxta hanc q̄nq̄ Comitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueduct⁹ mirabiles. Hi sunt arc⁹ altissimi sbleuati. Arcus q̄z triūphales fuisse q̄ plrimos ⁊ legim⁹ ⁊ cōspicim⁹ quosdā tamē dirutos: quosdā ruinis cooptos. q̄sdam nouis edificiolis ab aspectu hoīm semotos. Cernūt̄ q̄ diuersoꝝ edificioꝝ spectande insignesq̄ ruine ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl'ia prisca patet. Sed tu⁹ hic pp'lus muris de fossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina et regina. quaz etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqꝫ in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam et cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib9 hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytaloꝝ rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui9 sigilli inscriptio sic haberi dicit. Griffus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionez haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postqꝫ tempora ligurib9 genuensibusqꝫ amicicioribus vsi fuerunt. quib9 quuz magne copie variaqꝫ bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqꝫ filius rex ytalie et successores franci reges per annos circiter cētuz summa cum iusticia et humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas toti9 ligustici sin9 emporiū est Que a q̄drin gentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuz. Unde et ingentes nacta vires et portu edibusqꝫ superbissimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vsqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqꝫ et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos multos maris imperio potiretur et piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuilib9 agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes et oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqꝫ diffussum pene exhaustum est. Peraz enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Ciprie insule columen. Chium insulam: aliasqꝫ grecanicasqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijsqꝫ gentib9 ablatas deperdidit vl' tributarias fecit. Capha etiam eius coloniā in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄cursoris domini. Et cathino quodam Smaragdino inpreciabili quem tradunt illum fuisse in q̄ dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tēporibus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scḋm quem ꝛ septez sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis mileti: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autē de conuersione ꝛ equinoctio: ꝛ primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ꝛ solares eclipses ꝛ versiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt em̄ coniuge eum caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūqꝫ aīatum dixit ꝛ demonibus plenum. Tempora quoqꝫ anni fertur inuenisse. ꝛ in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream siue mēsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros p̄emineret: his auditis taleti pho data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie ꝛ etiam premiū ipsam scꝫ mēsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ꝛ olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturqꝫ de ipso q̄ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoqꝫ lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celis sunt posses cognoscere? obijt aūt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philozophus Athenēsis scḋus de septem sapientib⁹ athenis floruit. Atheniēsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaqꝫ beneficia eis cōtulit: ꝛ multo tpe eos sua prudentia a seruitute ꝛ tyrānide liberauit. ꝛ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ꝛ virtuosi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnusquisqꝫ plura q̄nqꝫ pauciora signat. Ac sic in ꝯspectu tyranni q̄nqꝫ magni dicunt ꝛ clari: q̄nqꝫ autē ꝛ honore carentes. Interrogat⁹ etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videret ait Tribalanus athenēsis ꝛ cleobis ꝛ bico ignoti ꝛ homines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornans se omīode regijsqꝫ fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos ꝛ pauones naturali enim colore ꝛ flore decorati sunt ꝛ millesies meliori. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q̄ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet q̄ sui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatib⁹ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūqꝫ intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ꝛ doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum substantia pueniet: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli venditi: ꝛ si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Uiceuersa ipe geminis careat: ꝛ q̄ princeps si ebriosus fuerit damnet nece. Respōsa solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbū silentio. Quo firmat silentiū tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela qꝫ si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptransit tela rescissa. Mortu⁹ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius athenis claruit terci⁹ de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloqu⁹ dictus est. Hic iūgēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces ꝛ seniores popli ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanorū quorū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatorib⁹ cōtraxisse societatē. Interrogat⁹ q̄d est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos em̄ excecat. Docebat aūt Chilon dominari ligue: ꝛ presertim in cōuiuijs. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabit. Itez non esse minandū cuiqꝫ: quoniā hoc est muliebre. Citius ad calamitatem amicorum q̄ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere sibijpi. Dānum malle q̄ prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaqꝫ. Nō irridere infelicem dominatorem ꝛ fortem mansuetum esse decet. vt eū subditi magis reuereantur q̄ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Pitacus Asianus mitilenus illustris phus quart⁹ de .vij. sapiētibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter atheniēses ꝛ Mitilenos instaret. q2 ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamīe ꝛ rhete habēs sub scuto furtim circūuoluit firmonē: ꝛ occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: ꝛ ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. ꝛ cum pdiues esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitilen̄ crescere: volēs ebrietati hominuz pcauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupliciter puniref. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: ꝛ bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad presens bn̄facere: qd fidele: terra: quid infidele: mare. Uixit aūt annis .lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

Bias Asian⁹ pimensis phus quīt⁹ de .vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter Primēses et messanēses instaret bellū ꝛ primēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: ꝛ puellas captiuas liberās: tanq̄ ꝓprias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis et singlis dotes tribuēs: sb fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tpe dum Aliat⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū ꝛ victu alium palliauit: duas em̄ mulas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostib⁹ caperet. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄z ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primen̄: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cumq̄z legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens ꝛ diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: ꝛ sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: ꝛ qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄z quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus

Cleobolus phus Lindius sextus de .vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: immortales autē cum sint corrumpuntur omnes ꝛ deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater ꝛc. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄z inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatuz malum: nocendiq̄z fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. ꝛ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminuz Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander

Periander Corinthius phus e septem sapientibus phis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sētentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ꝛ infelicibus idez sis. Quodcūq̄z promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phus scita genere. Hic licet magnus et audax in rebus bellicis strennu⁹ esset: vt in doctrina grecorum moribusqz pficeret iuit athenas. et ad Solonis sapientissimi domu profectus: nūciari soloni fecit q venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre et eius amicus fieri si effici possit. Solonis aut̄ responsum fuit: q in pprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipe in patria sum: ideoqz licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philozophus est effectus per Solonem. Huius sententie hec sunt. Interrogatus quo quis fieri posset nō amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūqz erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantuz: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiatus locus ad decipiendū et superādum seinuicem. Ait etiaz turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam meli⁹ est vnum amicum habere multis dignum: qz multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresqz athenensium in scitas introducere conabatur et volens patrie profectū afferre: ob quā causaz inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus pbo infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluat⁹ sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Empimenides phus cretensis: hic duz iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: duz autem non inueniret: iuit ad agrum et trasmutata omnia videns: et penes aliuz possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamqz ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniēsibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali dec⁹: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinqz milibus versuum: necnon de diuersis naturis reruz libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis et fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere qz loqui: neminez em̄ tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat consciētia in aduersis. Solatiū em̄ est homini non meruisse quod patit. Fortuna deserit innocentes sepe: bona spes nunqz. Hic octogesimum annum habens composuit et docuit carmina et gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate pdicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidem visum restituit substantiamqz omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicens interitum niniue et instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et p filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obijtqꝫ in domo sua propria peremptus eumqꝫ cuz patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusalez ductus migrauit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseuerauitqꝫ vsqꝫ in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini ꝙ dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Ioachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cuz filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Uerum tota ciuitas aliqꝫdiu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtrisqꝫ vsum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis tempamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorez partitus est. Disce o xpiane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri ꝓ iusta lege sua ꝙ eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachī etiā fuit filiꝰ Iosie ⁊ cōstitutꝰ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et qꝛ fecit malū corā dn̄o ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitqꝫ eum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomēto Ieconias fuit filiꝰ ieconie: fecitqꝫ malū corā dn̄o: iō statim est amotꝰ ne regnaret ⁊ vinctꝰ est trāslatꝰ in babilonē. Māsit aūt ioachī iste in carcere apd chaldeos. 37. annis ⁊ filiꝰ eū a vīculꝰ post morte pr̄is Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Iosie et vltimus reguz Iuda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiqꝫ sunt oculi eiꝰ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinctꝰ duceretur ad babilonicum regem. Capto igiť rege vniuersuz populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Tales milesius vnꝰ de vij. sapiētibꝰ clarus habetur: ꝗ post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis ⁊ lune vt dicit Augustinꝰ. de his folia precedentia gesta ac dicta eoruz manifestant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

septem sapiētes

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Linea Christi

Amon

Iosias

Ioathas

Ieconias

Ioachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝓfugis cō-dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiū iuuentꝰ hostio tyberis inuecta ami-ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu-res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnasqꝫ res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuenť: si-ue dum vltro lacessunt a quibꝰ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nāqꝫ phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare qꝫ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunqꝫ etiam latrocinio maris (que illis temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaqꝫ in vltima oceani ora ꝓcedere ausi: in sinū gallicū hostio Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto si-nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximio extitit. Hu-ic portꝰ subiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-ci pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulsando intantū enituerūt: vt victis hostibꝰ multas colonias cōstituerūt. Ab his igiť galli et vsum vite cultioris: deposita ⁊ māsuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didiceŕt. Tūc et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoqꝫ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impositꝰ est nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videreť. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi-lioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis transmittebanť: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modestus semꝑ fue-rat. Cūqꝫ varios sortita fuisset vel dn̄os vel tyrānos: pro vt se tp̄a offerebāt. nūqꝫ tamē aut legē aut ab alie-nigenis suspēdia pertulit. preterqꝫ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis suscitauit primꝰ ab apo-stolis destinatꝰ fuit episcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcusqꝫ magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoqꝫ et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo-ruere viri. Saluianus ⁊ Museꝰ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atqꝫ. Gennadius similiter pre-sbiter greca latinaqꝫ lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ cor-uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philozophus egregiꝰ pittaci philozophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui primꝰ apud grecos de natura ⁊ de diis scripsit. primusqꝫ teste Cicerõe libro. I. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbãtur. Hic etiã Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitqꝫ preterea Pythagore philozophi preceptor. Et Taleti philozopho lr̃as plurimas scripsit. Et ab eodẽ mľtas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philozophus natõne samiꝰ. Et ipse tẽpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimũ doctus fuisset cuiꝰ principia apud grecos primus ad artem ꝑduxit. Et geometriam omnẽ ꝑfecit: atqꝫ pondera et mensuras inueniens etiã grecis primũ contulit. In primis namqꝫ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominũ de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalẽ se tamen sapientez appellari erubuit: sed se phm id est amatore sapientie dixit. Italis legem dedit: cũ apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutũ fuit ne scolas eius intrans de philozophicis ante quiquennium disputaret. Eius libri ab Atheniensibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnaz hic apponimꝰ. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab aĩa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cũctis rebꝰ intẽperatia.

Sapho poetissa

Sapho Crexea diuini ingenii poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitqꝫ discipulas Anagoram Milesiam Congillam Colophoniam ⁊c. quas etiaz lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autẽ hec modulos lyricos Epygrãmata: elegiam. iambos ⁊ monades: fuit quoqꝫ vates nobilissima.

Ezechiel ꝓpheta

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. ꝓphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum ꝓphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorũ Dan ⁊ Gad quibus predixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filii noe sepultus.

Daniel ꝓpheta

Daniel desideriorum vir et ꝓpheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonẽ cuz Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postqꝫ paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionẽ soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cũ litteras in pariete expossuisset terminũ eiꝰ pronunciauit. Destructo autem babiloniorũ rege a dario Astyagis filio in Mediam ꝑductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum ꝓphetie in decem visiones diuisuz quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresqꝫ sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tãdem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone boionia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appeninum primaria et postea boiorum caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrumqꝫ eum fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani trium milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autem dicit octauianum bononiensibus q in anthoniorum cliëtela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurandi cum tota ytalia pro partibus suis. Idecqꝫ neronem imperatorem orasse latine pro bononiësibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimum supra octingentesimum Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cum copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis dannisqꝫ affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui iam preterierat exercitu vltionis modum excessit. Or post agri vastationem factamqꝫ in insontibus per vicos villasqꝫ repertis cedem. obsessam vrbem captamqꝫ reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationem prohiberet tribusqꝫ annis bello contenderit. quo sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundatam muro quē nūc habet ac diu postea opibus amplificatam cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia queqꝫ ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimum omnium disciplinarum gymnasium a temporibus thedosij vsqꝫ ad nostra tempora summa cū gloria in ea et pmāsit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. q ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumqꝫ litterarum disciplinę tradanf. Ex ea viri sanctitate doctrinaqꝫ coplurimi emersere. Sed q̄ maxie prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Xerses phus

ISte Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obediuit Assaradon similiter nec rex medorũ. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesq̧ Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiã misit munera Ezechie.

LUdus scacorũ reperitur ab Xerse philizopho pro correctõne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueuerat; quo solatio retract⁹ fuit a tyrãnide ad emẽdatiõẽ.

NAbuchodonosor iste rex babilonie victorisissimus fuit. eo q̧ esset virga furoris dñi: vt puniret pctã pplor. obtinuit regnũ assyrior qd destructũ erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̃ postea cũ feris habitãs septẽ mẽsib⁹. pce Danielis ĩ pristinã nabuchodonosor formã septẽ ãnis penitẽs ẽ restitut⁹. Cui res geste magni cognomẽ dedere. mlta cũ finitimas bella cõfecit; et q̃ maxie cũ egiptijs. ad extremũ iudeã deuicit. Et syriam durissimo sibi sbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ successorẽ cũ vasis dñi ĩ babilonẽ trãstulit. ⁊ Sedechiã patruũ suũ loco suo suffecit. Porro dũ vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

BIsantiũ vrbs tracie maritima a grecis sic noĩata. Lacedemonij cõdidere eã pmo. qb⁹ appollinẽ ↄsulẽtib⁹ vbi nã sedes q̃rerẽt mãdasse oraclm memorie: pditũ est vt cõtra cecos habitationẽ locarẽt. Cecos aũt megarẽses appellauit Calcedonis cõditores. Qui cũ pri⁹ in traciã nauigassent; sitũq̧ vbi postea bizantiũ edificatũ est ↄspexissent. Omissa tã locupleta ripa tenuiorẽ regionẽ ĩ asia elegissent: vt Strabo refert. Ut aũt Justin⁹ ⁊ Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno añ aduẽtũ xpi. 663. In grecia ex opposito calcedoneñ agri loco quidẽ optimo ⁊ munitissimo a pausania spartanor rege pri⁹ ↄditiõis sue initiũ habuit. Et cũ pua admodũ eẽt: Postea a Cõstãtino magno impatore q̃ eã adauxit ⁊ exornauit Constãtinopolis dictã. de qua latissime circa sua tpa describẽt laude digna.

Bisantium

Nabuchodonosor

COnstituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub
tributo interposito religione iurisiurādi:et mutato nominevocauit eum Sedechiam. Vicesimūpri
mum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et.xi.annis regnauit in hierusalem:
Fecitqꝫ malum coram domino. Erat eñ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum:nec iusiurādū re/
gi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab
egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub
ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare:et in libertatem se vendicare tentauit. Et ius
iurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit
et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam
noctem:fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes
diluculo:et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum
ingratum fuisse percepti ab eo imperij:et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt
adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech:et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innume-
ros quoqꝫ ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et
incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factuꝫ
est oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie re-
gio arabie cōterminia longe plana sed fontiū ꝗꝫ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni
caput erat. Medorum quoqꝫ regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus ꝛ vltimus rex medorū.38.an/
nis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

HJerosolima nobilissima ꝛ vetustissima ciuitas ꝑ varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babilonio
rum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit
ibiqꝫ magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde ꝓfectꝰ
contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaꝫ hiero-
solimam rursus mittit. Ibiqꝫ decē ꝛ octo mensibꝰ statione firmata iudei se ꝛ vrbeꝫ caldeis ignominiose tra
diderunt. Qui rege interfecto muros ꝛ turres euerterūt. templa incenderūt. eiusqꝫ vasa sustulerūt. Et ꝑ.lxx
annos templi solitudo ꝑmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Da/
rio rege ꝑsarum ꝛ medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que eñ passa est iudea a medis egiptijs
macedonibusqꝫ non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oīm tyranno facta est euersio.
Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitqꝫ homines im
pios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuꝫ
domini:sed iouis olimpi cognominare ꝛ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuꝫ
hierosolima: ꝛ tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompeiꝰ eam cepit:obseruato ieiunij die: duꝫ ab om
ni opere iudei abstinerent impleta fossa ꝛ admotis scalis. iussitqꝫ menia omnia conuelli. Post hos quinto
Gabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ꝛ ꝑcipue hierosolime insultauere: ꝛ herodes magnus ꝛ sosius
captam:oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno scdo imperij vespasiani die octa-
ua mensis septembris:a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis me
nibus:fossas etiā impleri iussit. Vrbē aūt illā quā vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse di
xerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fames miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cōmunia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Titꝰ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimuꝫ egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitatē traxerunt multis confossuꝫ vulneribꝰ interfecerūt. Vespasianꝰ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ preciosiora instrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ꝛ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa latronū sicarioꝝqꝫ facta est receptaculū. Et p quīquagīta annos: deinde ciuitatis māsere reliquie. Quā postea Adrianus impator menibꝰ ꝛ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad paulinū scribit ab adriani tpibus vsqꝫ ad impium Constātini p annos circiter. c lxxx. In loco resurrectiōis simulacrū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilibꝰ posita colebaṫ. Estimātibꝰ psecutōis auctoribꝰ ꝙ tollerēt nobis fidē resurrectiōis ꝛ crucis: si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deiñ nostri gloriosissimā ciuitatē diu possessaꝫ. tandē amiserūt. Karolus eñ magnꝰ multo sudore primo vrbē illaꝫ vendicauit, deinde pditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus cesar: Ludouicusqꝫ rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitibꝰ in asiam ꝓficisci. At cū nr̄i principes postea desidie sese dederūt neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nr̄a remāsere. Heu pudor: heu dolor fons ꝛ origo nr̄e salutis defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo dominꝰ tociēs p̄dicauit: Bethleē in qua natꝰ est. Caluariam in qua crucifixꝰ Ipsius crucis possidēt inimici. Sepulcruꝫ dn̄i gloriosum in quo ꝓpter nos obdormiuit in dn̄o: saraceni in ptāte habēt. Et nisi velint xp̄iani inuisere nō possunt. En ipam dei viuētis ciuitatem officinasqꝫ nr̄e redēptiōis: quā deꝰ nr̄ miraclis illustrauit ꝛ ꝓprio sanguīe dedicauit: In q̄ p̄me resurrectionis flores apparuerūt: Machometi satellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate genti impio paret.

QUinta seculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratqȝ vsqȝ ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Quis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secūdū Darij annuȝ terminabunt. Joseph⁹ et diuus Hieronimus a. 13. Josie regis vsqȝ ad tercium Cyri regis annuȝ. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsqȝ ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiōis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q̄. s. facta est anno ab exordio mōi. 4610. A diluuio aūt. 2569. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudqȝ lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apō Caldeos nabuchodonosor p̄mus.

CAptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalez perueniret.

Linea pōtificuz

Jhesus

Linea Christi

Salatiel

Post reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihseus summus pontifex tanq̄ regēs. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vsq̄ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuz innumera mlti tudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponē dum templum congregantes vniuersam prouinciaz construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autez renouare templum sed paulo post defunctus est.

Iste Salatiel (anno mōi. 4 6 5 4.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Joachim

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scd̄m Josephum nominatus est Josedech. Sub quo sorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuz et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

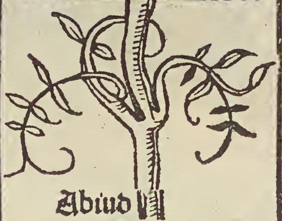

Sorobabel

Iste Sorobabel (anno mōi. 4 6 5 9.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

Abiud

De illo Abiud (anno mōi. 4 7 0 9.) et sequentibus vsq̄ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ⁊c̄. vt Matthe⁹ in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi ⁊ tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̄ templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt ꝙ ore eodem quo prophetauerat angel⁹ domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helespōtīa

Hellespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̄ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea reguz Babilonie

Nabuchodonosor

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnuz succedens regnauit annis. 10. Vir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multaqꝫ magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor ꝑcedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filiꝰ. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Euilmerodach

Ragusar

Saba dardacus

Balthasar

Linea reguz Romanorum

Seruius Tullius

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis. 54. Quē is matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacl'a vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ augere fossisqꝫ ac muro circumdedit: tandez a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanoruz rex factus regnauit annis. 35. Hic regnum auitū qd a Seruio tenebatur rapere maluit qꝫ expectare: qui suscepto regno mox ꝑmores ciuitatꝭ quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraqꝫ per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eṁ regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar enilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cuiꝰ regni anno ꝑmo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is deniꝗ captꝰ est: ⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ funditꝰ euersa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiuz Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit ⁊ auffert eiꝰ ptās. Hec ꝑma ⁊ maxia ciuitas totiꝰ orbis dr: ⁊ qꝫ eā hūano ope extrui vel hūanis viribꝰ destrui potuisse pene icredibile videbat. Que destructio facta ē p Dariuz ⁊ Cyrū ꝑmos reges mōrchie persarum.

Babilon

Linea pontificū

Elizaphat

Joiade vel Judas

Johānes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Circa hec tpa vt dicit Orosiꝰ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et saxea grando scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scđm Bedaz de qbꝰ inter doctores est grādis altercatō.

Templo domini in modū castri sexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ꝛ ornatu solēni laudauerīt deū.

Templuz Salomonis perficitur anno . vii. darii regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorū summus pōtifex successit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutonem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoqꝫ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierū phurym. Constat eñ hūc multe doctrine ꝛ sanctitatis fuisse virū: multis tamē seditionibus agitatum.

Iohānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebaꝶ iesus qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagosi prefecti trans flumē. Cū autē sup hoc altricaretur cū iesu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagosius omnia ornamēta templi sustulit. Azor Anno mđi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mđi. 4859.) etiā nihil habeꝶ nisi q̄ poniꝶ Matthei primo cū ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo ꝓphetauit ī egipto. Cū qꝫ peccata popoli increpasset lapidatꝰ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrutꝰ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cuz quosdam redargueret exacerbati ipm equis distraxerunt per crepidines saxorum atqꝫ excerebrauerūt. Et in sepulchro Sem filij Noe ꝛ arphaxat eiꝰ filio sepultꝰ.

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno scđo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et solicitabant Sorobabel vt loquaretur super hoc regi. et annuit rex: et accensuz est cor populi vt edificarent templū. Tandez post multa bona opera cōpleto templo. Et ipe obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudicissima formaqꝫ ꝛ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarq̄nio igiꝶ expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

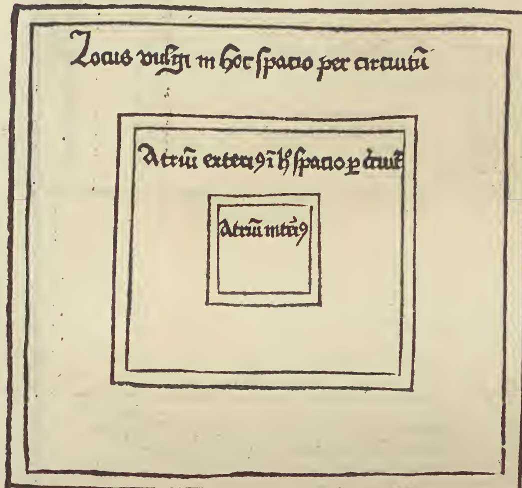

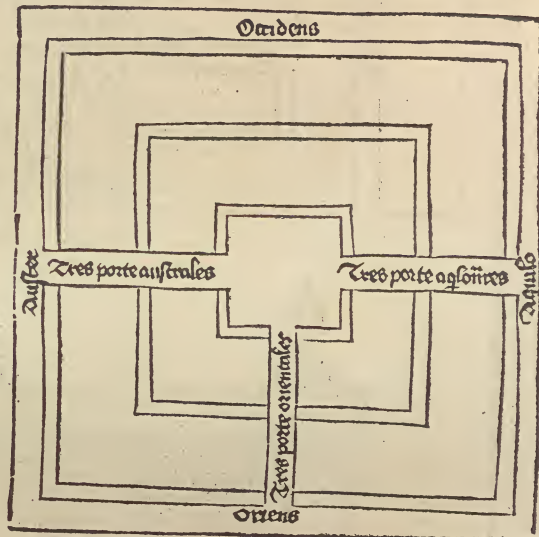
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusqʒ fundamento ac edificatione scriptitant: p̄cipue diuinꝰ ꝓpheta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est annꝰ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū manꝰ dn̄i facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrl' sup montē excelsum. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentibꝰ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāqʒ certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xp̄o ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licʒ ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

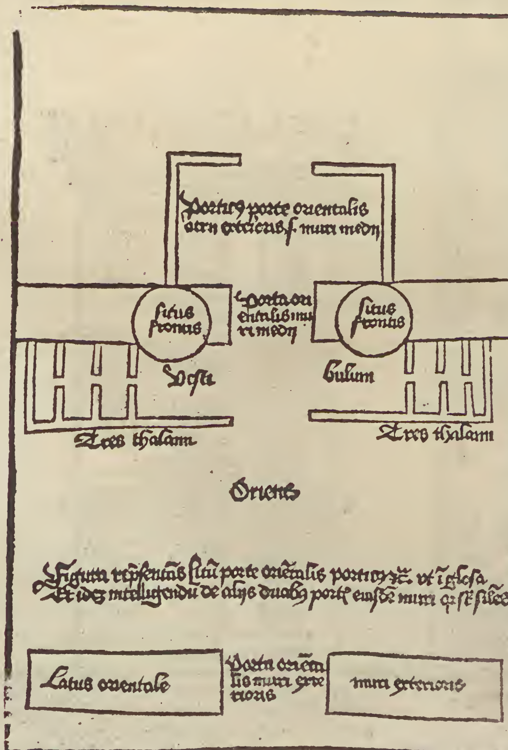
Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte reprsentāt

Occidens
Murus exterior occidentalis
Locus vulgi
Murus medius occidentalis
Appendicia templi occidentalis
Auster
Murus exterior australis
Murus medius australis
Latitudo l. cubi.
Ps posterior edificij australis
Pars orientalis edificij australis
Longitudo edificij centu cubitorum
Appendicia templi australia
Sanctum sanctorum
Sanctum
Porticus
Cochlea
Cochlea
Deambulatorium longitudinis .x. cub. latitudinis .x.
Appendicia templi aquilonaria
Longitudo centu cubitorum
Longitudo l. cubi.
Pars posterior edificij aquilonaris
Pars orientalis edificij aquilonaris
Murus medius aquilonaris
Murus aquilonaris exterior
Aquilo
Murus atrij exterioris
Oriens

Figura posterioris partis edificij templi sm lineas fundamentales Ezechiel. xlij.

Cochlea
Mansio templi superior hns xl. cubitos altitudinis
Cochlea
Cochlea
Mansio media templi hns xl. cubitos in altitudine
Cochlea
Cochlea
Mansio templi inferior
hns xl. cubitos altitudinis
Cochlea
Hec appendicia stant extra cochleam si graviori pictura fieret depicta. ideo hic posita sunt

Mansio superior habens xxv. cubitos in altitudine
Mansio media hns xxv. cubitos in altitudine
Mansio inferior habens xxv. cubitos in altitudine

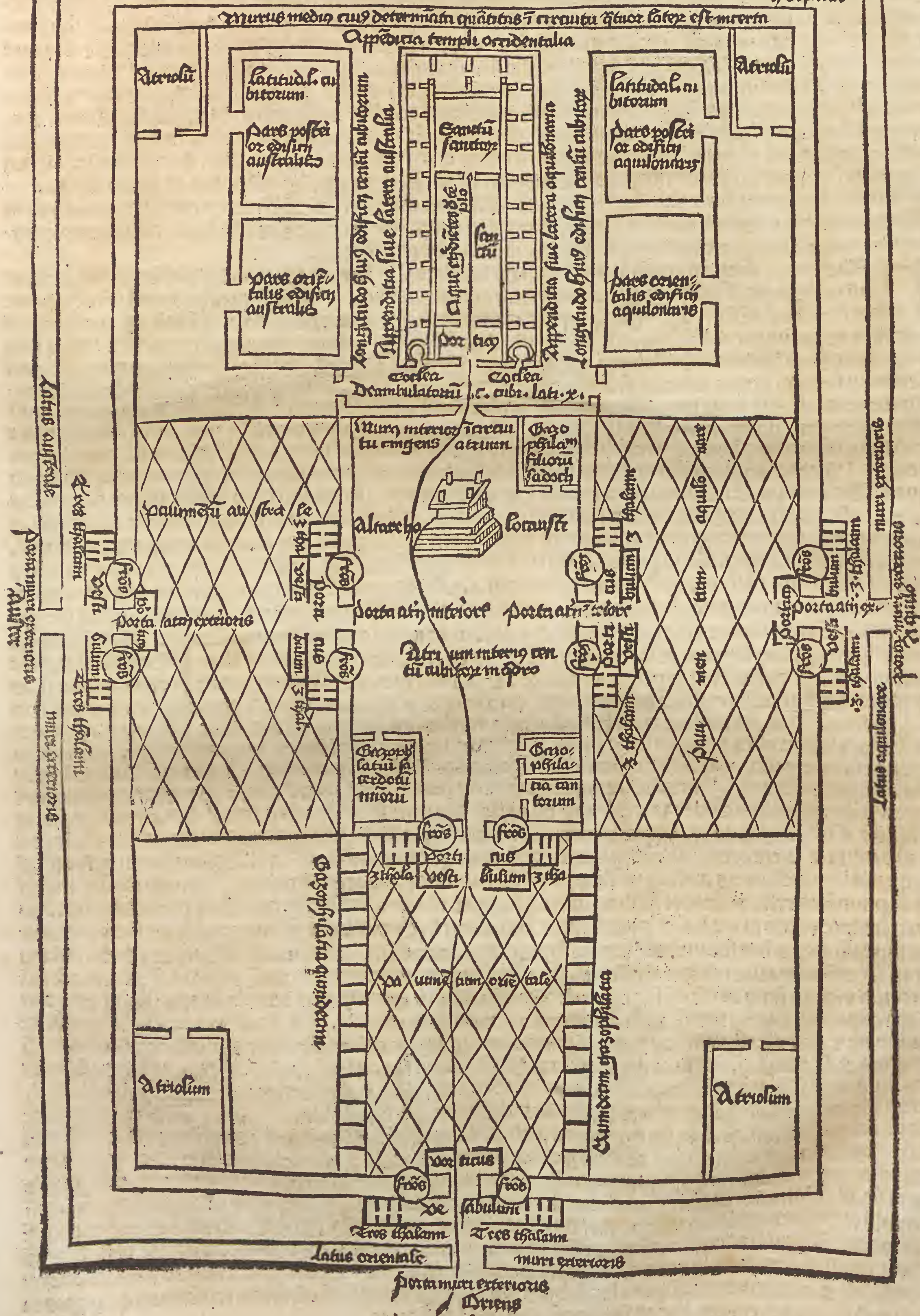
Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditorum circa ipsum Ezechielis. xlj.

Aspectus edificij aquilonaris sm altitudinem et longitudinem suam Ezech. xlij. Et simile edificium debet imaginari situatum esse in parte australi templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissuꝫ est incepit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sedechias annis. xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni potest: mltas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacl'a ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis q̄ꝫ aquilonari. Angelꝰ aūt stans in porta muri exterioris locutꝰ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igiť templi edificiū in spacio quadrato situ erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem positū: oppisitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex murꝰ: Exterior. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebať atriū exteriꝰ. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabať. Gentiles em̄ ad orandū ob deuotionē templū accesserit. Totum vero quadratū ꝑtim in summitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā posita est prima figura.

IN orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respicietes. In latere deniq̄ꝫ muroꝝ aquilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

HAbebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus ꝑ. vij. gradus ad portā foret. Vestibulū q̄ꝫ habuit spaciū ante apturā medij muri quiq̄ꝫ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū situ sup aperturā muri medij: ⁊ ex ꝑte interiori ipius muri trāsiens vltra mediū ꝑ. viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vsq̄ꝫ ad summitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quīquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaꝝ altitudo lx: cubitoꝝ sicuti in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā ⁊ scd̄am) sequētes: Quaꝝ prima situ porte porticꝰ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamorū scd̄m lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a ꝑte orientali ostentat. Porticꝰ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones supiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Vltra aūt portā scd̄i muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. Trigīta quoq̄ꝫ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad latꝰ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna ꝑte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponuť iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in ꝑte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt. c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maioreꝫ distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portaꝝ ⁊ vestubuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. Ostiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuersaꝝ erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item ꝑietes existētes ex vtraq̄ꝫ ꝑte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo ꝑietes. xij. cubitoruꝫ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ. viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis similiter. x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsecꝰ deinde sanctū sctōꝝ ponebať qđ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moisi interiꝰ tabernaculū) dicebať: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pondꝰ diuidebat sanctum et sctm̄sctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia lateribꝰ templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qđ est multo longiꝰ. xxx. Et similiter in australi qđ est equalis lōgitudinis: in oriētali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. Pilarij tandeꝫ annexi fuerūt ꝓminētes extra ꝑietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali ꝑte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ꝑforatur vno sup aliū atq̄ꝫ in his foraminibꝰ trabes figunť ad portandū tria tabulata: ita disposita vt p̄muꝫ distat a terra ꝑ sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ꝫ ascendūt iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferior aūt māsio templi vsq̄ꝫ ad p̄mū tabulatū seu cenaculū ponēda est. xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt ꝑies templi ad recipiendū lumē ꝑ fenestras sine obstaculo ꝑ. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi scꝫ aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunť a muris templi ꝑ. xx. cubitos distantia: et qđlibet. c. cubitoꝝ lōgitudinis et. l. latitudīs. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedētis. Prima rep̄sentat scd̄m lineas fundamētales totiꝰ edifitij posteriorē ꝑtem. Scd̄a altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm̄. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustorū ex ꝑtibus compositū fuit. Prima ꝑs iuxta terrā dicebať sinus siue fundamētū: et eleuať sup terrā cubitū vnū Scd̄a crepido minor et restringiť edificiū ꝑ cubitū vnuꝫ et ascendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringiť, ⁊ eleuať sursuꝫ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocať simili mō ꝑ. iiij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit. xi. cubitoꝝ. Aque egrediebanť de templo ꝑ modū fonticuli scaturiētis de limine scti sctōꝝ et in ꝑ templū trāsibāt declināndo paruꝑ ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interiꝰ ab occidēte in oriente. Aliqui has aquas ante egressuꝫ de atrio interiori diuiserūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egressū de porta oriētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationeꝫ et dispositōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium rep̄sentans qđ ꝑ ꝑtes superius est figuratum et scd̄m lineas fundamētales cuncta ostentat.

Occidens
Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterum quingentos calamos
Appendicia templi occidentalia
Atriolum
Sanctum sanctorum
Sanctum
Porticus
Cortea
Cortea
Deambulatorium
Altare holocausti
Porta atrii interioris
Porta atrii exterioris
Porta atrii exterioris
Tres thalami
Vestibulum
Atrium interius centum cubitorum in quadro
Pavimentum australe
Pavimentum orientale
Atriolum
Atriolum
Latus australe
Latus aquilonare
Latus orientale
muri exterioris
Tres thalami
Tres thalami
Porta muri exterioris
Oriens

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alipibus finitimam. Quã athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romã ceperũt ⁊ pariter Mediolanũ: brixiam et bergomũ edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epi sententie inherentes: post Troye excidium constructã asserunt. Nec tamen minꝰ cingit q̄ diuidit veronã Athesis vt custodie simul ornamẽtoq̄ ⁊ subuehẽdis reuehendisq̄ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronẽsibus: quandoquidẽ supra infraq̄ ⁊ circum ager est precipue bonitatis multa gignẽs in vrbẽ conuehenda: olei vim maximam: frumẽta incolis in mercaturã supabundantiã: vinorũ varietatẽ atq̄ p̄stantiam: pomorꝝ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane p̄stantiam greges ⁊ armenta a pastionis ꝓprietate accipiunt. Quã prata campiq̄ ꝓspectu quoq̄ amenissimi naturaliter p̄stant. Quũ tamen mons altissimꝰ orbi supeminẽs Balbus nomĩe: et eandẽ herbis suis ingenitam et multo maiorẽ virtutem prestet. ꝙ herbilogi vndiq̄ confluentes multa herbarũ radicũq̄ genera animantiũ saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam ꝑ agrũ veronensem scaturiũt aque non minus ornamento a natura q̄ vsui attribute. Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrũ romano more nõ nullaq̄ alia cõstructa sint edificia. Ibiq̄ deinde a Gottis longobardisq̄ regibꝰ: nec nõ et ab alijs principibꝰ domus excelse ⁊ alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerũt constructa. Vinorꝝ prestantia vno extollitur argumẽto. Theodatus ostrogothorꝝ rex terciꝰ: quũ sciret in veronẽsi agro esse vinũ sicut Cassiodorus appellat accinati odoris saporisq̄ suauissimi. illud romã nauibꝰ Athesi in superꝝ mare delapsis comportari curauit. Urbis huiꝰ gesta sub vario fuerũt euentu. Attila enĩ Gottorꝝ rex eam euertit ⁊ incẽdit. Alboinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariũ impatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorũ familia ⁊ ipa veronensis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cũ maximo splendore verone dominata est. Tandez ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamẽta viros om̃is etatis p̄stantes attingamus. Zenoq̄ sicut religionẽ xp̄ianam ⁊ suam ipius decꝫ sanctitatẽ primꝰ erit qui verone presul m̄lta scripsit extantia sacras vtriusq̄ testamẽti litteras declarantia. Emiliũ marcũ veronensem poetã. Eusebiꝰ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterq̄ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice anni⁹ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisqꝫ multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atqꝫ eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodū aduersus cresum lydorum regem ꝛ qui babiloniis auxilium tulerat profect⁹ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisqꝫ ei omnib⁹ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumqꝫ Cyrus asyam totum pene orientē in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omneqꝫ eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositis in montib⁹ insidiis cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filii vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidētia propter acceptum vulnus cum insidiis refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias ꝑduxit: ibidēqꝫ eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vn⁹ quidē tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corp⁹ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto auferri caput et in vtrē sanguine suorum plenum immitti ꝑcepit: vt quasi superbo regi dignū exhibuisset tumulū dixit. Sume cyre sanguinem quem semꝑ sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierūt. In cui⁹ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptū. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impiū ꝯstitui.

Persia aūt asie maioris regio ē: que a persio Acrisii argiuorū regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipius regionis caput condidit. Quā postea greci regiis concrematis vastauerūt hec ita qꝫ regio Caramanis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa ꝑmaxime est. Et ꝑpter estum ac ventos fructuum inops esse ꝓhibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. ꝑsertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabiis superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorū rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: ei⁹ autem imperium et si aliquando ꝑmaximū fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisqꝫ diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignē coluerunt: et Lune mineruegꝫ sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē sequunt. Persica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgii martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesii ꝛ Taletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiā primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. netnon et materialē speram construxit. Et ꝑpterea Plinius libro scdo eum peritissimum astrologū dixit. Obiit deniqꝫ sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit ꝛ alius Anaximāder milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipam. Obiit vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Esdras vir sanctus atqȝ doctissimus velut alter Moyses in pplo venerād⁹ habit⁹ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot⁹ rediit vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosqȝ libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudīe magna regalib⁹ ꝑuilegiis: vt doceret pplm. Obiit in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrin⁹ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex ꝑmus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaȝ vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr⁹ ꝓuidit. Astyagi regnuȝ hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne ꝑcipu⁹: qui cum opus dn̄i explesset miraculose ignē sctm̄ reperierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu⁹ est. ibiqȝ sepult⁹ iuxta murū quē edificauit.

Cambises fili⁹ Cyri scd̄us persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer⁹ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ⁊ templū reedificaret Is em̄ imperiuȝ suscipiēs militari gloria atqȝ iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: ⁊ multas ꝓuincias suo adiecit imperio: pleraqȝ tm̄ bella ꝑ holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui⁹ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeri⁹ in sexto refert: ꝙ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

Mardocheus

Iste Mardocheus vir sanct⁹ clarus habet in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annorum scd̄m computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis ꝑfecerat fratrem suum nomine et facie similimum regem declarauit. ⁊ priorem occiderat. ꝓpter quā fraudeȝ dari⁹ histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizeteȝ trucidauit. Et ip̄e p⁹ triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur⁹. Fuit autem Judith vidua mulier ꝑstātissimi animi et incredibilis aspectus et postq̄ holofernem pricipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ꝑpetuisqȝ preconiis celebraretur. Et cum centum et quinqȝ annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise ī egipto.

Linea Cōsulum Romaonrum

Brutus Tarqnus collatinus

Valeriꝰ publicola Postumꝰ

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorū consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant᷑ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsemia rege etruscorū. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini prisci vestita aurea veste. librum apertū ꝛ altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculoꝝ nascit᷑ ordo iam reddit et virgo redeūt saturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit᷑ alto. Tu modo nascēti puero quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs aurea mūdo. Casta faue lucina tuꝰ iā regn̄t appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triūphatum est. et Valerius fataliter mortuꝰ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōsternati creant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manliꝰ torquatus

Iste. T. Manliꝰ Lelij manlij filius. bellū cum gallis inchoauit. ꝑcussoq; gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem auream de collo eius tulit suoq; imposuit. Vn̄ dictus est torquatus ꝛ torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moribꝰ incondita. ob hoc ipa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium stragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt sex mēsibus barbari: et Manliꝰ nocte subeuntes clangore anseris excitatꝰ a summa rupe deiecit.

Popilia v̄go vestalis

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutō

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omibꝰ obsequeret᷑ et largū al's lerciū dictatorē primū ꝛ Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institutꝰ est itaq; dictator vt auctoritate et potētia cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime q2 porsemia clusij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquiniū supbum reducere conatꝰ esset. qd̄ ne fieret dictator obstitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani porsemia sūmis receptꝰ honoribꝰ. Quinciꝰ cincinatꝰ prestantissimꝰ postea dictator cū agriculture operā daret: a senatu rogatꝰ: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatē inuitꝰ suscepit. Js nedū romanos obsessos sed hostiū quoq; exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita redijt ad boues: victoriāq; q̄si securā tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq; fugitiui inuaserunt capitoliū ꝛ incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: q̄ ipse consul fuit occisus: Publicola quoq; romanꝰ patriciꝰ cui pub liꝰ valeriꝰ ꝓpriū nomē ante fuerat. Et ipe ꝑ hoc tēpꝰ expulsis Tarq̄nijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffectꝰ de quo sup̄. Js cōmissa pugna in quo brutꝰ occubuit ipe de Tarq̄nij exercitu quindecim milia ꝛ trecētos viros interfecit qua victoria primꝰ ex cōsulibꝰ in curru inuectꝰ triūphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla inuidia ꝓbuit. fuit aūt magne iusticie ꝛ eq̄tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

Aracus Astrologus et poeta clarissimus cū eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ꝛ numera eas si potes. geneß. xv. Quomodo eñ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignar⁹ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq₃ optimis versibus. Aracum de celo stellisq₃ dixisse et conscripsisse.

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit ꝛ vi vt homīs sepulturā interpretantib⁹ aruspicib⁹ expetebat. Rome eñ (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu aliā aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia: Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̄ mortuo statī hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

Esopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ꝛ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. ꝛ filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homīes. Et vt vitam hominū ostendat ꝛ mores: inducit aues. arbores. bestiasq₃ loquentes ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca ꝓ apposita que et risu miscent ꝛ ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis psarum fertur fuisse ꝑemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipsius Esopi vita Rinuti⁹ quidā erudit⁹ vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

Duodecimo Artaxersis regni āno. ccc. ꝛ altero ab vrbe cōdita. C. meneuio ꝛ. P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. cicius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum hucusq₃ legem non haberent magnaq₃ inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq₃ erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq₃ magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ꝛ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat durissima: ꝛ eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ꝛ ara fortune constructa sunt insuꝑ cum null⁹ vsq₃ in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ ꝑstaret honor sanccitū est vt mulieribus homīes semꝑ assurgerent ꝛ in via eis cederēt qd nuncusq₃ apd nobiles seruatur. Et ꝙ eis liceret vti auro ꝛ purpurea veste aureisq₃ fibulis ꝛ armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarũ

Darius histapsis

Xerses

Artabanus

Artaxerses

Democritus philozophus

Heraclitus

Darius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim et patizetem magum eius fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equus sequenti die in ortu solis hynnitũ ante regiam prius emitteret ille persaruz rex haberet. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante omes hynnitũ equus eius primo daret: quo facto: euestigio rex creatus est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xersem etiã alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: et pro edificatione templi viginti argenti talẽta per singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarũt. Verũ anteq̃ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses darij ex Atosa filius quintus persarũ rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis prĩne colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimus crudelitatis et seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cũ vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellũ intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandẽ leonide Spartanorum ducis solercia duobus acceptis vulneribus fugiẽs: qui prius mare nauibus strauerat: in piscatoria scapha vix trepidus aufugit. Et nõ multa post ab Artabano eius prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui pro anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomie Darius et Artaxerses: Juniorẽ in maioris necem solicitauit: Affirmans illũ proprium obtruncasse patrẽ. Vagabusus aũt huius sceleris conscius: Artaxerse filio rem postea pdidit omnẽ. Is cõuocans omnes armatos: numerũ militũ recensurus: vbi Artabanus inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorẽ simulat habere loricam q̃ deceret: iubens secuz cõmutare. Quo nudato euestigio cũ septez filijs eũ transfodi iussit: atq̃ ita Artaxerses egregius iuuenis cedẽ patris: necemq̃ fratris et seipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerses septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omniũ hominum pulcherrimus fuit: sed tanta ei erat brachiorũ longitudo vt genua contingeret: et propterea longimanus dictus est. Qui tributa persis pmus instituit, eo q̃ maximã impensaz auri atq̃ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentuz Et cum pacis auctor et conseruator haberet: Idcirco ab omnibus amari promeruit. Esdras quoq̃ sacerdos et dei propheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̃ eius et Darij pincerna fuit.

Democritus abderites philozophus per hoc tps floruit: is primo quosdam magos caldeos audiẽs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam perciperet in persidem et ad mare prexit: postq̃ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̃ se trãstulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratẽ cognouit. Tandẽ doctissimus in patriam reuersus: patrios agros et innumerabiles opes reipublice sue cõcessit. Satius dicens eum paupertate studiorum libertate letari: q̃ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi et nature secreta subtilius rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionũ refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut nẽ videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimã habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̃ luxum in alieno: parcitas enim necessitatis remedium est.

Heraclitus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc tempore in precio fuit. Cuius libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligeretur. vnde et propter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuz in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium pferret. Nihil respondit: sed digitum voluẽs significabat omnia inferiora in cõtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles atheniẽsis phus: ⁊ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tꝑibus: tam sciẽtia quã rei militaris gloria inclitꝰ et clarꝰ habitꝰ est. Cuiꝰ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab atheniẽsibꝰ: Cũ adhuc puerulꝰ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cũ a disciplinis ꝑcipiendis animũ laxare licebat: nõ ludis aut inercie sed cõponendis oratiõibꝰ sese dedit. Glorieq; cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̃ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem phum atheniensem virum vtiq; disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cõem referunt vtilitatem: ex quibus iusti nomẽ assecutus est: huic plato tantũ tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eũ solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sũptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studẽdi desiderio ductus: patrimoniũ omne suis concessit: ⁊ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego saluꝰ nisi iste perissent. Cuidã dicẽti. Nõne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidẽ atq; ita dicens: digitũ celum versus extendit. Interrogatꝰ ad q̃d factus fuisset. Ad contẽplandum inquit solem ⁊ lunam ⁊ celũ. Hic audita morte filij illi qui nũciauerat ait: nihil noui nũcias. Ego eñ ex me natuz sciebã esse mortalem. Cunq; annis. 72. vixisset ab atheniẽsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidẽm ignitum dicebat: quẽ illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Atheniẽsis his tempꝰibus laudat̄: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Qꝫ cum hospite eius iuuenis quidã furibundꝰ inuaderet eo q̄ patrem eiꝰ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiã temperarit. Huiꝰ autẽ hec fuit sentẽtia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scꝫ affluentie mobilis contemptꝰ: future felicitatis appetitus: ⁊ mentis illustratio. Quoꝝ primo nihil honestius: scd̃o nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitq; deuz Deus est spera cuius centrum est vbiq; ⁊ circũferentia nusq;. Arbitratus deniq; animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiã temp estate inclita fuit: honestis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mẽtis vt etate florens ⁊ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplio ri feruore animi ingenijq; suasa viuacitate conscenso studio vigili p abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non rennuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsq; in hodiernum clarissimum suum carmem testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓterea illi erecta fuit statua enea: suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Eiꝰ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ⁊ ipe etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculũ ad magnam gloriam perduxit. Opesq; tantas acquisiuit vt institueret donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno ꝑmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentẽ ad quas aduolarẽt aues: processit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̃ pueꝝ Nam et si hunc consũmassez aues ipse timuissent. Idem etiam scd̃m Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoq; hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descẽdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandẽ remoto lintheo et ostensa pictura atq; errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ipe aues fefellisset.

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio aliisqz edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condite finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. eiqz iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cōcessit. Atqz ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidē Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan9 archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litterarum gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini et aliquorum apostolorum reliquie summo venerātur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atqz e summa capitolij arce p omes gradus precipitatus capite colliso excussoqz cerebro et omi corpe dilaniato dignā ibi xpo exalauit animā.

Turo quoqz gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit: ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Qui et pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atqz alium nomie perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres totiꝰ Cisalpine gallie metropolꝰ ⁊ vrbiū ceteraꝝ Mater Originē habuit: quā Liuiꝰ patauinꝰ ⁊ Trogꝰ pompeyꝰ narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam ascēderāt populiqꝫ loca incolētes in quibꝰ est edificata Insubres appellabāt impante assuero persarū rege a gallis senonēsibꝰ nō cōdita vt multi astruere: sed aucta ⁊ instaurata fuit. Eā tn̄ Josue hebreoꝝ iudicis tpe aliq̄ pmo conditā fuisse dicūt. Et tpibus troyanoꝝ clarissimā fuisse. Cū Sicambri germanie ppl'i a sicambria pami sorore dicti tpe Sampsonis occupatis germanie puincijs Mediolanū versus hostili anio aciez dirigētes Juliū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa pcussere vt vnꝰ populꝰ ⁊ vnū efficeret regnū: fuit tamē vsqꝫ ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Eiꝰ aduentu mirūīmmoduz aucta ⁊ instaurata. Cū antea Subria ⁊ Mesopia ⁊c. dicta fuerit. Mediolanū qḋ mltoꝝ annū circūdata appellata ē. Scribit Liuiꝰ exercitū romanū tūc pmū vltra paduz fuisse ductū: ⁊ gallos insubres aliquot p̄lijs supatos in deditiōz tūc primū venisse qḋ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuisse videt. Claudius marcellꝰ deinde boios ⁊ insubres gallos subegit ⁊ triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēs p annos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomīata: adeo florēs fuit. vt illā p̄ncipes romani (quo ad poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ maximianꝰ philippꝰ ⁊c. Emporiū certe totiꝰ longobardie fuit: ⁊ agrū vniuersuz in oī bonitate feracissimū habet. Eam herculeꝰ maximianꝰ menibꝰ ornauit: murū scḋm adiecit ⁊ vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum struxit: qḋ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitatē primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantibꝰ. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Instauratāqꝫ parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs molestijs agitata est. Illis a karolo magno domitis p annos sexagīta ⁊ trecētos floruit: quousqꝫ Fridericꝰ barbarusso impator eā solo eq̄uit. Deinde Mediolanēses a parmēsibꝰ ⁊ placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt anīoꝝ ardore: vt intra trienniū. ditior. potētior frequētiorqꝫ solito facta videret. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū eīn phisico nāli situ suo ab incedijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigoribꝰ eq̄liter abesse Alexāder q̄ntꝰ noīe summꝰ pontifex scribit ⁊ ppterea locum totiꝰ orbis tempatissimū aeremqꝫ serenissimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontibꝰ salubritatē obtinere. Quā tamē lacꝰ pulcherrimi decē ⁊ septē: ⁊ sexagīta q̄tuor flumīa terre supficiē irrigātia in illiꝰ agro repiant. Porro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clarissimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ pbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aqꝫ etate floreat: tū potētissimoꝝ dn̄oꝝ ducali maiestati obsequētiū: tū vtriusqꝫ sexꝰ cōtuberniū religiosoꝝ inhabitantiū. Ac caterua huiꝰ vrbis equestris ordinis virorū ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīmfariā vestimētoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit p̄scriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū p̄mū fuisse mediolanēs eccīe epm̄. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosiꝰ doctor eccīe celeberrimꝰ. A q̄ sctūs Aureliꝰ augustinꝰ doctor ⁊ ipe excellētissimꝰ in ipo Mediolano ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea ⁊ hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ꝫ plurimis exornarūt.

Monarchia regū persarū
Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

Xerses eiꝰ nomīs scdus: Octauꝰ psarum rex regnauit duobꝰ tm̄ mensibꝰ; pꝰ quē Sogdianꝰ nonus regnauit mēsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

Ille iesus filiꝰ syrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccliasticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qd̄ est totū. 7 rethon qd̄ est virtꝰ; quasi totꝰ virtuosus In quo de oī virtute tam theologica q̄ꝫ politica pulcherrime tractat. Quez ideo ecclesiasticū noīauit: Eo q̄ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseqꝫ cōuersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

Herodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ oībꝰ grecis p̄ferendꝰ ea tēpestate hystoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legisset p̄rimū honoratꝰ est qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis 7 cādidꝰ. Plinꝰ li. 12. nālis hystorie dicit eū scripsisse hystoriā.

Darius cognomēto notꝰ decimꝰ psarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝯtra Atheniēses grauissima mouit bella. Ideo ꝯuersi in fugā nec deinceps psis occurrere sunt ausi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo discessit.

Sophodes atheniēsis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus tragediā in certamie ad iudiciū peritoꝝ miserat: 7 intellexerat q̄ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

Artaxerses eiꝰ noīs scdus cognomēto Memnō quē hebrei Assuerū noīant vndecimꝰ psarū rex regnauit ānis. 40. Darij filꝰ potētissimꝰ sup oēs q̄ an eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsqꝫ Ethiopiā super. c xxvij. p̄uīciās fuit. Tercio regni sui āno grāde cōuiuiū p̄parauit 7 subiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz abiecit. Et honorē hester p̄buit: 7 in locuz eiꝰ p regina habuit.

Artaxerses terciꝰ qui 7 ochꝰ Assuerī ex Hester filꝰ duodecimꝰ psaruz rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atqꝫ īmanis vt suis facinoribus eternā sibi apd̄ psas cōparet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege ī ethiopiā pulso ad suū reuocauit regnū. Hic suoꝝ cōiuratiōe euer̄itꝰ: cognatoꝝ cede: pricipūqꝫ strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguinis aut sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

Arsanꝰ ochi regis filꝰ. 13. psarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ memīt: de eo aūt nil memorie dignū habet̄. Iadus vero sextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ip̄o āno in de mortui iohānis pōtificis p̄ris pōtificatu succedēs. sedit annis. 50. vir certe bonus. 7 pacis amator.

Parmenides p̄hus atheniēsis cōsortia hoīm fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

Dariꝰ Arsani p̄dicti regis filꝰ vltimꝰ psarum rex 7 ip̄e primo anno regni Alexandri psarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissimꝰ eēt: ne regie maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandez ab eo victꝰ 7 superatꝰ: 7 a cognatis turpiter occisus. vitā pariter cū psaꝝ regn̄ finiuit.

Melissus p̄hus ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: quez Aristoteles p̄sepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonēsiū gallorū dux. Monuchri angloꝝ regis filius. 13. assueri psarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloruz relicto p̄rio solo ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorūqꝫ vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iustino testibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

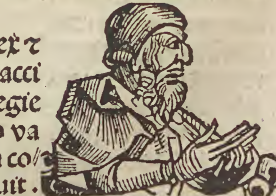
Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medic⁹

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorum (licet quidam scribāt asclepij) fili⁹: et pitagore discipul⁹: oīm medicorū pnceps: in insula Choo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu⁹ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusqz ostenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiqz motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinqz. Cui⁹ hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de omi apposito gratias agit; et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozoph⁹

Zeno philozophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitqz napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atqz infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Vescebatur libēter ficub⁹ recentibus ⁊ ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitqz vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quorū sententia fuit. Id summū bonum qd honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud atheniēses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntqz ipm aurea corona ⁊ imagine erea: hocipm ⁊ sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor: cui ⁊ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

Socrates atheniēsis philozoph⁹ clarissim⁹ ex pago alopecēsi fili⁹ sophronisci marmorarij: ⁊ phanerete obstetricis filius. Fuitqz vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterqz Platonis ⁊ pmus ethice inuentor his tempibus floruit: philozophiam eni vt Cicero scribit euocauit e celo ⁊ in vrbib⁹ collocauit: demosqz introduxit. ⁊ coēgit de vita ⁊ moribus rebusqz bonis ⁊ malis qrere. Quā obrē vt scribit Solin⁹ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitqz orator pmptus ⁊ acer: et pmus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsqz ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit ⁊ licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronim⁹ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qd nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsqz virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic⁹ hominis est sapiētia eius Inimicus vero homis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec pciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotium et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus q derideret quercum: canes ⁊ hyrcos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunct⁹ est Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grec⁹

Isocrates natione grecus orator clarissim⁹: Gorgie auditor multorum phorum preceptor eximi⁹: vt Macrobi⁹ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitid⁹ fuit ⁊ compt⁹: ⁊ palestre magis q pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis ⁊ honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura ei⁹ reprehēdat. Hui⁹ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxima voluptate legunt. Edidit quoqz libellū exhortatoriū in quo hec ponit sentētia. Talis fias parētib⁹: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

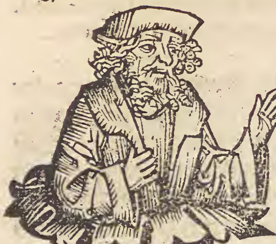
Thucydides grecus hystoricus ⁊ quidē grauissim⁹ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscit. Et teste quintiliano: est densus ⁊ breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quorum opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

Xenophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus et speciosus vltraqz dici possit. moratusqz probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus et platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciuitatisqz administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium phorum scripsit hystoriam. Fuit etiam dux strennuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilimis itineribus per infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

Archita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filius philozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyonisio necādus esset per epistolas eripuit. Multaqz composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est qz voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū deniqz scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato phus

Plato philozophus nominatissimus per hoc tempus Eusebio referēte omnium phorum clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictonia siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimum duxit genus: Similiter aristo illius pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortū duxit. Litteras didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namqz picture studuit: poemata edidit et tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatus cum prius Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū et hermogenē. Annorum. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profectus theodorū audiuit: Postea in egiptū profectus prophetas sacerdotesqz audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terqz in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogatus aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de preteritis recordari. Obijt deniqz plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Antistenes

Anthistenes atheniensis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: et deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisqz illius imitator effectus. Cynicam prior sectam inchoauit: princepsqz in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos et diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra iouinianū scribit. qz cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qd scitis est nescire.

Speusippus

Speusippus atheniensis phus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebatur facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manum dedit. Unde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralysi solueretur: orauit xenocratem vt sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescētibus interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus lignis fieret vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plimꝰ velle videtur fuisse conditā a po
pulis leuijs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri per
sarum regis tempibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamēta iacta sunt. Verū longe ante insubres
galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt
effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trabicit. Et a Ticino flumie Ticinū appellat vbi insignis scipi
onis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ ⁊ aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoꝝ ⁊ po
stea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et ꝓpterea cū media
lano magnitudine facie. antiq̄tate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe
tamē ⁊ nūc ⁊ olim clare illustresq̄ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vastauit: et cū paulo post
instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestē patriciū Augustuli nuꝑ genitorē in eo obsessum viq̄ captū in
terfecit. Ticinūq̄ vrbs crudeliter ab eo direpta atq̄ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanoꝝ
quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum
occupante: ꝑ septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captā
q̄ ferro igniq̄ vastarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieq̄ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti fi
lij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumq̄ ytalia a malis que diu fuerat ꝑ
pessa respirare cepit. Perthārit longobardoꝝ rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā
sancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Linthprandꝰ lōgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex
Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt deferri curauit. et sepulchꝝ ex cādidissimo marmore mira celeri
tate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemq̄ rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apd bo
lonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina
ecclesiam sancti Iohānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguineꝰ ecciā sancti Sauini pa
pie construxerūt. Eiꝰ postea exornande vrbis ꝑ ceteris Iohānes galeatius maria vicecomes primꝰ Medio
lanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnifi
centissimū regio apparatu cū amplissima bibliotheca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in
quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cuiꝰ medio suꝑbissimū monasterium ordinis
carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambitꝰ est centū ⁊ viginti cubitorum
Habet nūc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phie et medicine scientia claros. Ge
nuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis p̄cipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis eps do
ctrina ⁊ sctitate laudatissimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētissimꝰ. Habuit et Antoniū Guaynerū medicū sua eta
te celeberrimū q̄ in curis medicinalibꝰ multa cōposuit. Et cattonē saccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Hermes egiptius qui a nostris dicit Mercurius phus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissimus tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitqz libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui ad huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia τ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo τc. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius qz vir animo perfecte bonus.

Apuleius

Plotinus phus platonis quoqz discipulus τ porphirij pceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus τ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaqz locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoqz illum desideria ceperunt. Et pterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitqz animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup naturam nisi deum: qui sicut Sol lunaz illuminat ita τ deus animam illustrat.

Plotinus phus

Dyogenes magnus phus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q apprime omēs voluptates a se abdicauerat. Pallium pmus duplex habuit pter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem τ alia pauca: cuius sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Diogenes

Philippus pdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Uir vtiqz bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieqz ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autez blandus alloquio: malens amari qz timeri sed τ moribus grauis: vini nimis cupidus: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumqz p imperij sui finibus tuendis procul exijsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugez pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte cum mater olimpias concepit visa p quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs grās ago non tam p inde qz natus sit qz p eo qz nasci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te cruditus dignus fiat: Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et p quinquēnium sub eo pho creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit τ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoz responsis cognoscere qz post eum regnaturus esset. Unde τ currum regium τ eqs cum summa auri ei dedit: qui contra regez Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde impio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Philippus rex macedonū

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹ macedonum rex vltimio Arsani persarū regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis. 12. et mensib⁹. 6. viginti ꝙpe erat annorum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiriam (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti animo subegit. Et romanoruꝫ insulas obtinuit: statimqꝫ cum in Aphricam transfretasset eam totā superauit. Deinde Syriaꝫ rebellantē ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Sydonem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: inter inicia quoqꝫ multas gentes rebellantes compescuit: oriētis nōnullas seditiones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nunciatur atheniēses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab eo ad Persas defecisse. Quibus motibus occursurus tanta celeritate instructo paratoqꝫ exercitu greciam oppressit: vt quem venire non senserant videre se vix crederent. Et athenienses sicuti p̃mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiqꝫ ab anaximene pħo placatus immunitateꝫ pariter ⁊ pacem eisdē Atheniēsibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoqꝫ intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quā ex suo nomīe vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem ꝓcessisset et darius suam puericiam vilipēderet. Audita legatione matris Olīpiadis que grauiter infirmabatur Macedoniaꝫ repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asiam ꝑ Hellespontum traijceret phrigiaꝫ supauit Macedoniam ꝑueniens matrem conualescentē inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratē suo adiecisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius ꝑsaruꝫ rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingēti: naues centum. lxxxij. hac tam parua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit admirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incertum est. Cum ad tam ꝑiculosuꝫ bellum exercituꝫ legerit non iuuenes robustos: nec p̃mo flore etatis sed veteranos plerosqꝫ etiam emerite militie qui cum patre patruisqꝫ militauerant elegit: vt non tam milites q̄ mgr̃os militie electos putares. Ordines quoqꝫ nemo nisi sexagenari⁹ duxit: vt p̃ncipia castrorum quasi senat⁹ reipubilice videretur. Itaqꝫ nemo in p̄lio fugaꝫ sed victoriam cogitauit. Contra rex ꝑsarum darius fiducia viriū nil astringere affirmās suis occulta cōsilia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝑsarū sexcēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alexandri q̄ virtute macedonū superata terga verterunt. Post victoriam maior pars asye ad eū defecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exercitu aduentare itaqꝫ timēs angustias magna celeritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē peruenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuꝫ milibus equituꝫ in aciem ꝓcedit. Alexander cōualescēs exercitum in hostem duxit: post hec p̄lium ingentibus animis committit. In eo vterqꝫ rex vulnerat᷑ tamdiu certamen anceps fuit q̊ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes ꝑsarum secuta est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus cecidere pedestres. c xxx. equites. cl. in castris ꝑsarum multum auri ceterarūqꝫ opum inuentum. Inter captiuos castroꝝ mater ⁊ vxor eademqꝫ soror ⁊ filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarūqꝫ apparatum cōtemplatus: admiratione tantarum rerum capit᷑ et tunc bersaneꝫ captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexādro magnam pecuniam pollicet᷑: qui non pecuniam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat quadringētis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. post hec prelium committit᷑ Macedones in ferrum cum contemptu totiēs a se victi hostis ruebant: econtra perse mori q̄ vinci p̄optabant. Raro enim vllo p̄lio tantum sanguinis fusum est. Darius cuꝫ vinci suos videret voluit mori ⁊ ip̄e: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc p̄lio asye impiū rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et ꝑsipolim caput persici regni

Darius a cognatis suis captus in gratiaꝫ victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic ꝑsarum regnum finem accepit tum regnatum fuit sꝫ. 14 regibus annis. 254. Post hircaniam mardosqꝫ subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc. milibus mulieribus. Post hec indiaꝫ petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus est. Tandem cū in babyloniam redijsset mlt̄is diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente veluti telo confixus ingemuit: ꝑ Cassandrum antipatris filium datur venenū Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō testa continere᷑ nec aliter ferri nisi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mortem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad postremum corpus suum in hāmontis templo condi iubet. Cum quererēt quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. sexto die p̄clusa voce exemptum digito annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiaꝫ animi magnitudine preditus.

Linea pontificuz

Jadus

Onyas filius Jadi

Iste Jadus sext⁹ iudeoꝝ pontifex post mortem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 50: vir certe bon⁹ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qñ volebat vastare hierusalē indut⁹ pontificalib⁹ quē vidēs placat⁹ sbito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq venerat⁹ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ cuz coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitq maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et concessit iudeis libertate suis legib⁹ vtēdi. et q septimus ann⁹ esset absq tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis fili⁹ septim⁹ hebreoꝝ pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pōtificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaz gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxis munerib⁹ ornauerūt.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vtpz Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Syriaꝝ regni principium

Siria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio restituit. Js postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laborib⁹ vsq ad octogenarios annos semp bellū gessit. Jn q̄ depugnās tandē extinct⁹ est.

Antigon⁹ Philippi regis fili⁹ ⁊ alexandri frater post euz in Asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ṗncipes vn⁹ habebat. Uir certe supbissim⁹. ideo multa bella gessit. Jn quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ fili⁹ fuga sibi salutem petijt.

Sarabella pfect⁹ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat gener su⁹. Et hic incipit Scisma iudeoꝝ. qꝛ m̄lti adheserēt ei q̄ ꝓphani vel excomunicati dicti sūt Samaritani. qd̄ scisma vsq ad destructionē tēpli p romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Antiochus Sother

Antigonus

Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triste apud omnes totāq babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quib⁹ regnum diuiserat cōcordare non possent. Jnfinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Jta vt Seleucus rex esset in syria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ vo in assyria regret.

Demas phus

DEmas philozophus atheniensis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ꝛ obsideret Athenas restitit: psuadens atheniē. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Verū atheniēsibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quītus curcius

QUintus Curcius phus increpauit alexandrum eo ꝙ sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ꝛ nō auferas. Si homo semp id cogita alijs postpositis.

IN diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerūt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguine sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsqꝫ ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis ꝛ testarum fragmentis terram latissime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti ꝛ Syrie fit psecutio: quia iudeis quādoqꝫ infesti quandoqꝫ fauorabiles fuerūt reges ipi9 qd ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cuꝫ egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationib9.

Reges Egipti

Ptolome9 lagi q ꝛ sother

Ptolome9 philadelph9

ISte Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorū rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāqꝫ amplum successoribus suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

PTolomeus philadelphus scd9s egipti rex regnauit annis. 38. Hic cuꝫ ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quorū pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm preceptorem habuisset bibliotecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsqꝫ ad centuꝫ viginti milia. Et eos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici p diuinis scripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater ꝛ asinoa vxor ex qua suscepit euergetez ꝛ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator — Quintius cincinatus dictator

Lucius genutius — Quintus seruilius

Gayus sulpitius dictator — Marcus valerius

Manilius torquatus — Decius

Fabricius — Papirius

ISte Camillus furius expugnauit veientos qui ꝑ decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: ꝛ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: ꝛ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq₃ defendi quicq₃ nisi capitoli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauissimeq₃ victi sunt. Postea tn̄ accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt ꝛ aurū qḋ bis datuz fuerat. ꝛ oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scd̄us delat⁹ est.

QUinti⁹ cincinat⁹ inuent⁹ in rure ꝛ ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et prenestam accepit.

TEmpe illoꝝ cōsulū grauissima pestilētia vniuersaz romā ꝑ bienniuz afflixit. ꝓ qua depellādā pōtifices ludos scenicos instituerīt: et sic ꝓ depellāda peste corpoꝝ accessit morb⁹ animarū.

TEmpe illoꝝ duoꝝ cōsulū romane matrone multos veneno ꝑemerūt et ꝑ ancillā quandā ꝓdite coacte sunt libere venena q̄ coxerāt: quib⁹ hausti cōsumpte sunt: fuerūtq₃. ccc lxx. damnate ꝯscie facinoris.

ANno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

ISte marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ꝛ grauiter trucidauit.

SUb istis cōsulib⁹ Publio Cornelio ꝛ Marco curio finitū est samniticū belluz qḋ ꝑ. xlix. annos durauit cū multa clade romanorū: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

ISti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manili⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra imꝑium cōsulum contra hostes pugnasset ꝛ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

Linea consulum Romanorum

Claudius marcus — Valerius flactus

Fabius maximus — Quintus decius

Publius cornel⁹ rufin⁹ — Marcus Curius dentatus

Dolobella — Domicius

SUb Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis ꝛ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo sepͭē tribuni militum sunt occisi ꝛ decem ꝛ octo milia romanorū ꝓstrati. Sed cuz romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eīn sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄₃ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

ISte Papirius cum adbuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eīn matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas baberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

ISte antiochus eiꝰ noīs scd̾us cognomēto Theos Antiochi pⁱmi filiꝰ: terciꝰ syrie rex: regnauit annis. 15. pⁱmo vxore laodiceā habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicq̃ pacati.

Eliud filius achym anno mūdi. 4959.

ANtiochꝰ galericꝰ eiꝰ noīs terciꝰ: quartꝰ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat filiꝰ antiochi theos de pⁱma vxore laodicea: que virū suū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūq̃ galericum filiū suū ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qd̾ euergetes syriā vastauit. Verū ptolomeꝰ postmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ⁊ Antiocho magͦ derelictis

IOsephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atq̃ magnanimꝰ: Qui ꝓplm iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas ꝑduxerat: postq̃ viginti ⁊ duobꝰ annis syrie et phenicis ⁊ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatiōe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabil' virtutis atq̃ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit ani prudētiā: pater eiꝰ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine duoꝝ dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouū: celans lora quibꝰ ligarētur: Quod vidēs hircanꝰ quoddā virile maiꝰ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. ꝑ que boues ligarent terrāq̃ seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius symonis

ISte Symon cognomēto iustꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreorū summꝰ pōtifex mortuo pr̄e pontificatū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ⁊ iustū regimē, ꝑnāq̃ in suas ciues clemētiā iustꝰ cognōiatꝰ fuit

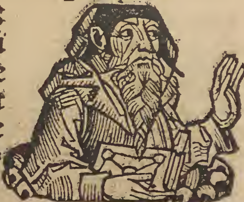
ELeazarꝰ pontifex symonis iusti frater mortuo pr̄e et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo ipē sacerdocij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: q̄ aūt dicimus. lxx. tm̄: vsus scripture obtinuit q̄ quāq̃ paruū numerū excrescentem obticet.

ELeazarꝰ accepta ep̄la a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ⁊ doctos q̄ interp̄tatiōz legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qd̾ postulabat ita scripsit ex vna q̄si tribu doctissimos viros elegi legē ferentes q̄s post legis transcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo venisset seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo beīgnissime susceptī. Ostensoq̃ regi legis rotulo ī q̄ lr̄is aureis ꝯscripte leges ꝯtinebāt et singlos in singlis cellulis reclusit Qui in. 72. diebꝰ legē de hebreo ī grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustinꝰ testat) sine aliq̄ verboꝝ aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetriꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: gras egit ⁊ remisit eos: donās vnicuiq̃ optimas tres stolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vniꝰ talēti ⁊ totū couiuatorium.

LXX. Interpretes

Josephus

Jason

Menelaus

Alchimus

ONias eiꝰ noīs scd̾s symonis iusti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis. 9. puulꝰ mēte: pecunijs auarꝰ zelo legis vel potiꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qd̾ tota pene iudea periclitata fuit ⁊ iudei turbabāt. Josephꝰ vō inter suos nobilis pacē reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Judee constituit.

ISti tres scz Jason. Menelaus. alchimꝰ q̄uis fuerunt de genere sacerdotali: non tn̄ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ pessima opa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentū.20.sup̄.ccc.ab Alexandro magno Justino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder em̄ magnꝰ ad Jouē ammonē ꝑgens cōsulturꝰ ⁊ de euentu futurorum ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ diuocratē architectū (vt scripsit Vitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solinꝰ: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā struxit idē alexāder in asya. Aliā in scitbia sup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qd̄ Juliꝰ cesar post thessalicū diē: mortēqꝫ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmotꝰ ꝑ speciē religionis descēdisse legitur. Et augustꝰ Cesar post victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūqꝫ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regeꝫ ait se videre velle: nō mortuos. Eiꝰ sitꝰ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqꝫ latera que in longū tendebāt circumulabat̄ stadijs ferme.30. hanc vniuersaꝫ vijs distinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ coduci possunt: sed duabꝰ latissimis que plus integro expādunt̄. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit̄ aūt (vt Josephꝰ iudeus tradidit) vndiqꝫ aut icōmeabili solitudie: aut iportuoso mari: aut flumibꝰ: aut siluosis paludibꝰ. Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc q̊ꝫ ciuitas optīe munita est: decoris menibꝰ firmisqꝫ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo nō ciuitas sed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ desolationibꝰ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoqꝫ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie colūna ex vno lapide p̄cisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet q̊ꝫ eccl̄iam ad sctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ em̄ euāgelista huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab apl'is ep̄us fuisset ordinatꝰ eccl̄ias ordinauit mltas q̊ mortuo Ananꝰ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens p̄sbiter. Origenes p̄sbiter oīm excellētissimꝰ. Athanasiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēses vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōseruant̄. Cathelani q̊ꝫ in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in q̊bꝰ diuina ꝑagunt̄. Turci q̊ꝫ Tartari ⁊ alie gētes suas ornatas habēt domos: q̄ in nocte ꝑ sarracenos claudūt̄. Est aūt hec vrbs in vna ꝑte mare magno cincta: in alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat̄. Portꝰ custodiā sarraceni nūc diligētissime obseruāt. Mōtesqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduentētes ꝓspiciētibꝰ ostēdūt. Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em̄ antiq̄tus vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedibꝰ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Demosthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrē in officina gladiorū fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone ⁊ forpicib⁹ gladiosq; parante incude: ⁊ lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiā hauriens summ⁹ orator effect⁹ est. Cui⁹ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeri⁹. Cum philipp⁹ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amiciciā contraherēt: quod cū pastorib⁹ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quib⁹ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratorib⁹ philipp⁹ Atheniensib⁹ factur⁹ esset. Quo audito atheniēses ei⁹ concilio acquieuerūt: ⁊ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qđ bene scieris.

Aristoteles

Aristoteles phōrum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidē ipse nisi quod hui⁹ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco posit⁹ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinā alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu ꝓfecto ipē athenas redijt. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cui⁹ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: ꝙ qui ꝓpalam quod nescit. Fuit autem Aristoteles facund⁹ eloquio (et vt Hieronim⁹ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeq; miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phōrum inuidia accusatus ꝙ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio periculū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis phus: Heraclites dicit eum samij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas redijsse. Quo tempe Xenocrates in accademia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone ⁊ atheniensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas redijt sub anaxicrate: ibiq; cum aliquatenus cū ceteris philozophat⁹ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitect⁹ hūc lacerat lasciue tanꝗ nimiū loquentem ⁊ alia ꝗplura. Uerum alij magnā hui⁹ viri in omnes phos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Nat⁹ est annis septē post platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calestenes

Calistenem insignem phm Aristotelis discipulū ꝑ hoc idem tempus floruisse constat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus seriose differuerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalib⁹ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semꝑ te esse cogita: ꝓpter quod irat⁹ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deformē in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonensis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semꝑ ac serio habitu ⁊ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum ei⁹ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: phrilene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partem accepit demum cum multa ne quicꝗ orasset: impfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tn̄ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitq; in Achademia speusippo scolāq; tenuit annis vigintiquinq;. Moriturq; noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quart⁹ egiptiorũ rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admĩstrando segnis: luxui eñ se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ pdita recupauit: spoliassetq̃ antiochũ regno si virt⁹ fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretriciũ illecebris capit: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt. Alexãdri ad romanos miserũt vt pupilli tutelã susciperẽt.

Dion phus

Dion Syracusan⁹ nobilis phus postq̃ vtraq̃ dyonisij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud syracusanã vrbẽ interimit. Nam supior ille dyonisius aristomachẽ dyonis sororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum pcreauit: totidemq̃ filias quarũ primã eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipi dyoni patruo: qui pter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generosaz maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes ydoneum magnãq̃ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̃s ipe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Ista Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis plixa: sedens sup sedẽ stratam; puerum nutriens dans ei ad comedendum ius pprium: lac de celo missum.

Anaximenes

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: q͞ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suuz: sciens q̃ alexander q͞ anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturũ quicq̃ ille petierit: peto inquit vt lausatum diruas; et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeides phus

Carmeides philozophus floruisse dicitur: eo q͞ ab Atheniensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuz ad mensam sederet; cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quã vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur; corpore vero quasi alieno circundatus videbatur; centesimo deniq̃ vite sue anno philozophãdo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus phus patria calcidonensis hoc etiaz tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas phus a quo incepit secta A/chademicorum hic habuit amicū paupez et egrotum sed vtrunqꝫ p̄ verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compisset: iudicauit sine confusione secretius fore succurrendum: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulminari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄ꝫ dono acciperet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

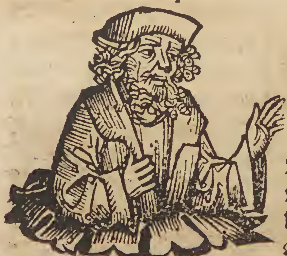

Marcus Valerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adolescēs p̄stantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ⁊ ipe cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū p̄cessisset et nondum manū cōseruisset euiꝰ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valeriū galea nunq̄ꝫ discessit imo et rostro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hostē tali p̄digio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellatꝰ est.

Consules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis .xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi possuz. Malo diuitibꝰ imperare q̄ꝫ locuples fieri.

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe q̄ꝛ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus essz Quītio fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabiꝰ autē adolescēs: vt erat aīo strenuꝰ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: e vestigio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atqꝫ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atqꝫ ita calcaribꝰ concitatos in hostiū agmen p̄misit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itaqꝫ victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantaqꝫ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipe vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Semicius Sempronius

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

Seleucꝰ Ceraunus eiꝰ nois scds. Quitꝰ syrie rex regnuit ānis.2. Is cōtra ciuitates q̄ a pr̄e defecerāt ingentē classez cōpauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit pter nudū corpꝰ ⁊ paucos comites. Dein post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoꝝ.14. sup̄ etatē regni cupidꝰ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Isti duo frēs Antiochꝰ magnꝰ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vīdicare sanguinē pr̄is sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit. Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euerget. Sed añ cōgressuz Seleucꝰ morit: et antiochꝰ psequit bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū pdidit. Rursumq̄ cōgregās exercitū ⁊ ɔtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū mltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̄ ɔtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄ Scopā ducē eiꝰ. iudeā q̄z cū mltis alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oīa gnauit. Et q2 armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epihani filiā suā vt sic quasi amicꝰ regnūītraret. S3 nō pualuit cum res innotuit.

Antiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ nois q̄rtus Sextꝰ syrie rex: syrijs regnare cepit regnuit ānis.36. Is ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū viribꝰ ⁊ diuitijs plrimū habūdaret ita exercitū īstruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ɔsulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̄ recederet se ītra thauꝝ contineret: ⁊.20. obsidibꝰ datis decē milia talētoꝝ q̄t ānis psolueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotibꝰ fallaciter pmissi psidē intrass3 in fano fortune ab ipis sacerdotibꝰ pemptꝰ ⁊ mēbratim cōcisus e templo piectus est.

Seleucꝰ ille q̄ ⁊ philopator septimꝰ asie ⁊ syrie rex regnuit ānis.12. Uir q̄dez īgenio ebes ⁊ iniquꝰ: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ intq̄ iudicās p angelū flagellatꝰ vix ad vitā redijt Onia p eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū mltis alijs martyrio coronāt. qui martyres ante incarnatione filij dei p lege dei vsq̄ ad morte grauissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea pontificū

Simon filiꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an.m. 5009.

Ille symō onye pōtificis filꝰ duodecimus hebreoꝝ sūmꝰ pōtifex sedit ānis.12. Uir bonꝰ: magna hn̄s pcōnia laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ⁊ ciuitatē pua fuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a pditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magnꝰ simonis filꝰ pōtificatū obtinēs sedit ānis. 29. q̄ pter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq̄ extruxit templū adinstar tēpli ī hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo supsticiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit filꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuz ⁊ Johannem Qui ad tres pric̄ipatꝰ Sacerdocij puenerunt.

Onias pius fuit vir sanctꝰ gratꝰ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occisꝰ ē. At rex de iustissimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā pemerat tādiu vsq̄ cedi fec donec expiraret

Sena

SEna vrbiū ethrurie. virībꝰ opibusqꝫ nunc scđa amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto
tradit a gallis senonēsibus tꝑibus brennij ante xp̄i aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita ꝓ
senibus suis ⁊ armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo qui-
dem validior. Qꝫ senēses ⁊ liniamētis membroꝝ ⁊ venustate faciei ⁊ coloris gratia: moribꝰ quoqꝫ ip̄is ad
gallos ⁊ britones a quibꝰ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetustas tp̄is: orbis plaga: situs regi-
onis. cōuictꝰ finitimoꝝ quibꝰ sanguine ⁊ moribꝰ diu ꝑmixti sunt ex magna ꝑte mutauerit. Sed reuera in-
ter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis repiať: nullaqꝫ antiq̄tatis vestigia in ea appare-
ant. Sunt q̄ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eaꝫ cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs
sct̄i Georgij de alga (qđ gl'iosus pontifex Eugeniꝰ relicto primū seculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis
pecunia) inueniť in libro litteris scripto ꝑuetustis. Johannē romanū pontificē nomīs ordine duo de vice-
simū acceptis de perusina clusiēsi. Aretina. fesulana. florētina. ⁊ volaterrana diocesibꝰ. sex plebatibꝰ. ciuita-
tem hāc edificasse: q̄ ab ip̄o sex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle
cuiusdā penīsule iacet vndiqꝫ q̄si ripas iugosas habēs: in supiore tamē vrbis ꝑte solū aliquātulū habꝫ or-
tis viridarijsqꝫ ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Uidelicet gymnasiū ꝑpulcrū ⁊ foꝝ ⁊ por-
ticus et regia palatia. Hospitaleqꝫ sumptuosissimū pietissime gubernatum. Ampla q̄ꝫ et libera est cū turri-
bus ⁊ ꝓpugnaculis ac optīs instituta moribꝰ: pp̄lo neqꝫ rudi neqꝫ inurbano. Eiꝰ ager maximꝰ ⁊ herbidus
semꝑ boū bubaloꝝ ouiūqꝫ multoꝝ nutritor. Frumēti q̄ꝫ vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans.
Hec a roma stadijs octingētis distat. Cuiꝰ viri inter etruscos religione moribꝰ ac lingua p̄stare noscuntur.
Habuit aūt Sena illustrās sidꝰ sctm̄ Bernardinū cuiꝰ reliquie apud aquilā vrbē miraclis ꝑ singulos dies
mltiplicatis coruscāt: Is p̄mꝰ oīm ordinē beati Francisci ad eā q̄ nūc tantoꝑe viget obseruāciā regule ꝑdu-
xerit. Ornataqꝫ fuit Hugone medico ⁊ ph'o qui ceteris sui seculi post functū vita Jacobū forliuiēsem docti-
or clarioreqꝫ habitꝰ. Et friderico iuris cōsultissimo: qui ea in doctrina cōsilia plima reliq̄t. Sena q̄ꝫ Siluio
enea ꝑsis p̄mū laurea: post: episcopali ⁊ papali mitra redimito. Uirisqꝫ plimis ⁊ pōtificibꝰ doctriua excul-
tis ornatur. Umbronē senēsis agri fluuiū inter ⁊ paludē danaam siue fluuiū paliā que ea palus efficit mul-
ta sunt mōtana ⁊ campestria opida. Inestqꝫ clusiū vetustissima vrbs de qua Pliniꝰ plura scribit: que olim
Carmon fuit nomīata: nūc vrbi senensi subiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

PTolomeus Epiphanes quītꝰ egiptioꝝ rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nodū quatuoꝛ excesserat ānos: et cū eiꝰ infantia cōsulit et roboris compos esse nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū om̄e defensarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeoꝝ pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antiochꝰ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atꝫ filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūqꝫ vniuersaꝫ egiptū sibi subiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolomeus philometoꝛ

PTolomeꝰ iste philometoꝛ sextꝰ egiptioꝝ rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi sororis filiꝰ segnis admodū vir: huic adolescēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qđ legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis pces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: platoqꝫ senatꝰ decreto et eū cunctari videret cōsultationēqꝫ ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuꝫ amicos cōsulere iubet: nec priꝰ exeat q̄ senatui respōsuꝫ det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec austeritas animū regis fregit vt se parituru senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri sibi p Arabū regē facta p̄ gaudio expirauit

Minucia

CAproma Monialis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

TItus liuius Tragediarum scriptoꝛ clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

MInucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

THeopstrastus chresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis filiꝰ. In propria patria audiuit primo leucippū ciueꝫ suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoqꝫ in calcidē ꝑfecto illi in scole regimie successit: fuit vir summe prudētie studijqꝫ singlaris atꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaꝫ aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta libroꝝ volumia edidit: pgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipuloꝝ Inter q̄s nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc semp in oꝛe. Sumptꝰ pciosissimus tempus est. Obijt annoꝝ octuagintaquiqꝫ.

Menander

MEnāder poeta comicꝰ Theophrasti discipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipimꝰ efficienda sufficit. Ita omnē vite ymaginē expssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnibꝰ rebꝰ psonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidꝰ ppetuo duraturuꝫ. Hūc ꝛ paulꝰ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corinth. os. xv.

Demetrius

MEnippus phus Cynicꝰ genere phenix condictiōe seruꝰ: cuiꝰ dn̄s fuit bachꝰ quidā ponticꝰ. Fuitqꝫ (vt retulit herinippꝰ) diurnꝰ feneratoꝛ: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

DEmetriꝰ phaleriꝰ cognomēto phus Thephrasti discipłus: disputatoꝛ subtilis ꝛ oratoꝛ: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apd athenienses ob eximias eiꝰ v̄tutes. 10. annos pfuisset trecētis ꝛ sexagita ereis statuis honoratꝰ fuit. eo q̄ ciuitatē redditibꝰ ꝛ edificijs plrimuꝫ auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qđ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cuiꝰ gra illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Caproma

Titus liuius

Theophrastus

Menippus

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanorū essent census est habitus: tū inuenta sunt capita. cc lxxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāq̄ a cōdita vrbe nūq̄ bella cessassent: ⁊ contra affros bellū susceptū est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appius claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hanniba le seniore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptus est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vnā naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq̄ milia occidit: neq̄ vlla victoria romāis gratior fuit: qd̄ inuicti terra iā etiā mari plurimū possēt.

Crispus philozophus

Crispus stoicus philosophus natione Elius per hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opus esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius nobilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opus. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam ⁊ sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phus

Polemon Atheniensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cū iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille p̄termissa oratione: quā increpauerat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq̄ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq̄ est Consules vsq̄ ad cartaginem p̄cesserūt multisq̄ vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt atilius regulus in affrica remāsit. Is ꝯtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xviij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius scipio — C florus aquilio

M. atillius regulus — Lucius mallius vulso

Marco Emilio — Paulus seruius

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ fili⁹ epiphanis

Demetrius sother

Linea Christi
Mathan fili⁹ Eleazary.

Iste antioch⁹ nobilis siue illustris regnuit annis xi. pessim⁹ fuit ꝛ figura antixpi. Hic audita morte patris fratrisq̧ sui inercia cū rome esset obses: clā fugit ꝛ veniēs in syriā recept⁹ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq̧ frē ꝑ eo regnauit: ꝛ vendito sacerdocio ꝓmū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq̧ iudeos ydolis sacrificare: ꝛ trāsire ad rit⁹ gentiū: ponēs in templo ydolū Jouis olimpii: ꝓhibuit circucisionē: interficiēs circūcidētes: septē frēs cū mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētis occidit. qui oēs aīo cōstāti ꝑ obseruatiōe legū martiriū ꝑtulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalē cecidit de curru ꝯfractusq̧ ꝛ demū a vermib⁹ cōsumpt⁹. miserabilit mortuus est in terra aliena.

Antioch⁹ iste Eupator regnuit ānis. 2. hic patre ablato puul⁹ relict⁹ est adhuc adolēscēs habuit tutorem lysiā: ꝛ cū cōtra iudeos exercitū duxissent nō lōge p⁹ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq̧ filios coniuges

Iste demetrius sother decimus syrie ꝛ Asie rex priuigno interfecto regnuit ānis. 12. filius Seleuc. antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯstituit cū q̄ bachides missus hierusalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanorē a iuda machabeo occisū amisit: ꝛ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro vict⁹. illū vita pariter ꝛ regī ꝓuauit.

Mathathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ꝛ glorie fama apud iudeos plurimum honorat⁹ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quinq̧ filios eiusdem zeli verū ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̄ ꝛ machabe⁹ vir fortissim⁹ ꝛ bellicosus mathathie fili⁹ fuit strēnuissim⁹ bellator ꝛ triumphator in isrl'. q̄ nec añ se nec p⁹ sı̄lem hūit e⁹ gloriosa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝑ dei legib⁹ mortē sustinēs cū trib⁹ ānis pontificatū admīstrasset.

Templū purgat a iuda et fratrib⁹ postq̧ ꝑ trib⁹ ānis fuerat ꝓphanatū.

Jonathas iudeoꝝ dux pariter ꝛ pōtifex ppl'm iudeoꝝ p⁹ iudā rexit ānis. 19. nō impar frī suo machabeo v̄tute fuit. Tandē a triphone dolosē capt⁹ cū filijs interficit. Cui⁹ corp⁹ symon frater ei⁹ cū luctu sepeliuit.

Aristarcus

Bacubius

Aristarc⁹ ḡmatic⁹ claruit tpe Machabeoꝝ.

Bacubi⁹ brūdusin⁹ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit prio rome inde postmo duz tharētū regressus ē: et nonagenari⁹ mortu⁹ est.

Simō mathathie fili⁹ terci⁹ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis. 8. religiosus ꝛ prudēt issimus fuit: ab adolescetia sua optīe ꝯuersat⁹ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō ꝛ ionathas frēs iude p⁹ ei⁹ occisiōē corp⁹ ab hostib⁹ redimētes ī modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolome⁹ q̄z cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duob⁹ filijs interfecit. Et ipi⁹ symonis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in his finit prim⁹ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq; germanꝰ septimus egiptiorum rex: regnauit annis.29. Uir quidē pessimꝰ atq; seuissimꝰ ob cuius seuitiam frater eius ⁊ Cleopatra soror sibi timentes regnū ei p legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et sic ciuibꝰ suis cruentꝰ extitit: Ita quoq; romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Justinꝰ scribit. Uultu deformis erat statura breuis et sagina ventris beluē psimilis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiaz sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuz membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis.17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander nonꝰ Egiptiorū rex regnauit expulso fratre annis.10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq; cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ sother reuocatꝰ in regnum. Igit alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruz recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philton siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Hanibal

Hannibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinq; et viginti etatis annos habens Impator carthaginensiuz exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioq; ad pericula capescēda anteibat. Impator factꝰ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreq; suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū transijt. Et postq; ad alpes puenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnq; cum exercitu preterq; hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa strues comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam.lxxx.milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaq; Hannibal in Thaurinenses agros. Et puagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idez p ligures fecit Postea appenninū transiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculoꝝ morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̄ facto fabiꝰ maximꝰ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius feruorem delusit. ⁊ repta occasione aretinorū auxilio vicit. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē p̄lio tot romanoꝝ milia cesa sunt: vt tres ānuloꝝ aureoꝝ modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoq; viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coactꝰ ytaliaz relinquere ⁊ opē patrie sue ferre que a publio scipione pmebat. Cū carthaginēses cuz romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet cōfestim gustato veneno qd in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et sic eo genere mortis a romanoꝝ vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Anno ab vrbe condita. cccclxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā: nō inquerebat numer⁹ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mōi maximum fuisse testantur.

Strato phus

Strato lampsacenus phus Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripsit de regno: de iusticia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuē vt sine sensu moreretur. Silphon quoq̄ phus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Colossus.

Crates phus

Crates atheniēsis academic⁹ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusq̄ successor scole: q̄ adeo se viuētes amarūt: vt eadē semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: q̄s antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quorū diuino ex ore doctrina manauit sacra viteq̄ mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Silphon phus

Panetius phus claruit tpe Scipiōis rome c⁹ et pceptor fuit. Qui stoice secte phus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sentencia. Uitam hominum qui etatem in medio rerū agūt ac sibi suisq̄ vsibus esse volūt ad cauenda picula ex improuiso assidua ⁊ ppe quotidiana: oportet aīo esse pmpto semper et intento.

Silphon megarensis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atq̄ sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq̄ suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Licon phus

Possidonius phus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Erasistrat⁹ q̄z atheniēsis medic⁹ scdm Eusebiū his tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam exim⁹ medic⁹ euasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plin⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon troadēsis phus clar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisq̄ pueris maxie idone⁹. Dicebat em necessario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissim⁹ ⁊ vestiū incredibili mūdicie atq̄ nitore: Et cū ēet corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole pncipatū ānis. 44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates phus etiā suis tpib⁹ floruit hic duz iuuenis esset mltis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiq̄ philozophiā ⁊ oratoriā artem didicit atq̄ exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omīb⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantuz numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tn̄ milia hostium capta et interfecta septez milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidez animi feroces: corpa plusq̄ȝ humana erant. sed experimento deprehēsuz est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄ȝ virorū est. Ita sequens minor q̄ȝ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt: z leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatuz est finitūq̄ȝ est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Galloruz peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforius M. Mallius

Lucius censorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum scđm romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flammini⁹ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret; et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander fili⁹ antiochi

Demetrius fili⁹ demetry

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et asye rex regnauit scd̄m Eusebiū annis. 9. semp iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū sother: et regnauit p eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitq̧ Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonuz cum alijs duobus paruulis. Cunq̧ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ⁊ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq̧ ducatu strennu⁹. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a phariseis et essenis ptulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsq̧ in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusq̧ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitq̧ rex et sacerdos: fratremq̧ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra pmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ⁊ tanq̄ maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scd̄o a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit q̄ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq̧ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verūz vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdā placet a Manta Thireſie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thireſiā theſei tp̄ibus fuiſſe. Et in eiꝰ ſeruitutē deueniſſe: que poſt p̄ris interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū socijs grecꝫ mātuaꝫ cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thuſco rege oenꝰ natꝰ eſſet: ⁊ ad ip̄m oppidū thuſci et veneti cōfluerēt. Oenꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a m̄re Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam p̄ris agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thuſci filiꝰ amnis. Qui muros matriſqꝫ dedit tibi Mantua nomē. Cōſtat tamē eam vrbē vetuſtiſſimā ab Etruſcis conditā: et vnā fuiſſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trāſapenninū ab ea gente miſſas. preſertim cū poeta inſignis virgiliꝰ ciuis ſuꝰ id orbi faciat notiſſimū. diffuſiuſqꝫ eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis ſed nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui galliā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina eſt. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo mīciꝰ effluit qui exundās Mantuā vſqꝫ labit᷑ ibiqꝫ lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgredieſ breui curſu padū influit. Paſſa eſt ſup̄iorıbꝰ tp̄ibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgiliano verſu ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñqꝫ ſpoliata. qñqꝫ menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad ſolū vſqꝫ euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat᷑. Mathildis nobil᷑ comitiſſa eam diu tenuit. mirificeqꝫ ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ ſcōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: hanc per multa tp̄a poſt Mathildim m̄lti poſſiderūt. In qua p̄clariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqñ prefuere Demū poſt varios caſus inclite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulſis paſſerinis: ea vſqꝫ in p̄ſenſ cū maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaqꝫ pulcherrimis pōtibꝰ ſup̱ lacū iactis tum ſup̱biſſimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illuſtrata eſt. Vnde ⁊ nūc ampla ciuitas habita eſt: et rerū abūdās que ad vſuꝫ hūanū neceſſarie ſunt. Mātue p̱ Karoli magni tēp̱a ſanguis xp̄i miraculoſus app̱uit. Ad quē viſendū ſcōs Leo papa ſe cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū acceſſit. Karoluſqꝫ caluus magni filꝰ Mantua veneno perijt. qd̄ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anſhelmꝰ lucenſis ep̄us vir ſanctꝰ et eruditione moribuſqꝫ inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Johēnes bonus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corp̱e xp̄i edidit. et Matheuꝫ medicū clariſſimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perſcripſit.

Mantua

Nevius poeta comicus

Nevius poeta Comicus anno .2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Utice moritur: pulsus roma factione nobilium et precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Dein de neuius qui feruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliu. In sexto consequitur hos terrencius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimu addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vmbrie arpinas qs sarsinas ciuitate rome morit. Ex cuius sermone (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postq bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et quamq a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum couerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi pperare epicharmi dicit. Hic vt varro et plerique alij memorie pdiderunt: cum pecunia omni qua in operis artificu scenicorum pepererat: in mercationibus pdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circuagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acvendere solit erat. Mortuus est circiter centesima et quadragesima quintam olimpiade. Iussitq tale suo sepulchro epigrama incidi vt varro de poetis dicit. Postq est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq et numeri innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romam translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentus et vnius ancille ministerio: semp psuadens anias esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus p ora virum. Idemq poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiu esse inter ciues corpa nudare. Hic cum comedias optimas elegantissimasq edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade .153. interijt. Sepultusq fuit i scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

Scipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oim romanorum ferme pmarius vigesimuquartum agens annu duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittit: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cu intellexisset senatum pter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id phibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie pmissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq pgens aphrorum ducem cum Siphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cu hannibale congressus ita eius equitatum fudit vt sup viginti penorum milia cesa: totidemq fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis pfugerit: terra mariq pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq scdm bellum punicum terminatum est: quod p annos .18. gestum fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginem romano impio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius pclare fuere sententie dicebat eni: nunq se minus ociosum: q cum ociosus esset: nec minus solum: q cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum rusticulum exulans: tandem .52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̃ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quẽ ideo sapientie librũ nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cõmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cõmemorat.

Catho philozophus

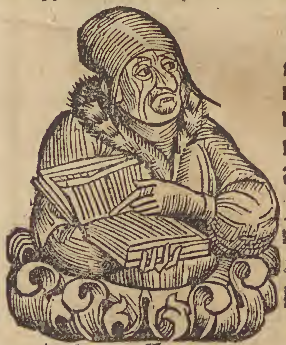
Cathon phũs stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. mlta scripta reliquit. Cuius habẽtur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Queris quid pfecerim: Respõdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquãdo quesitũ fuit. An beneficium seruꝰ dñ̃o dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam ministeria. Beneficiũ inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autẽ est qui potuit sine reprehẽsione cessare. Officiũ est filij vxorisqꝫ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. ⁊ opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

Catho primus phũs romanus atqꝫ iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarũ tam grecarũ qꝫ latinarũ apud romanos decus. Hic primũ cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quĩto questor Tarẽtum missus fuit vbi Enniũ poetam inueniẽs romam secũ adduxit. Postmodum cũ Scipione illo viro optimo affricam trãsuectꝰ rempub. nõ mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul ⁊ post consulatũ quẽ strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cũ sero ⁊ pene senex latinas literas didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias ⁊ rem militarem tractauit: atqꝫ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam coparasset gloriã. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namqꝫ ⁊ extra Senatũ cõtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellẽtia superauit. Censorinus aũt appellatus fuit: ꝙ censure officiũ sibi specialiter fuerit cõmendatũ. Eiꝰ quoqꝫ ornamenta fuerũt senatꝰ. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos om̃i virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortẽ factus Aphrica sibi decreta est. Veniẽsqꝫ carthaginẽ cum sex continuis diebus noctibusqꝫ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionẽ traxit. petẽtesqꝫ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atqꝫ ita primũ mulierũ agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorũ. 30. milia captiuorũ memorie proditũ est. Hasdrubal vero imꝑator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosqꝫ quodam femineo furore in mediũ se iecit incendium Ipsa aũt ciuitas supposito igne sedecim cõtinuis diebꝰ ardens: miserũqꝫ victoribꝰ prebuit spectaculũ. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qđ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

Publius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̃dicto vt quidem existimãt in seruiturẽ ex aphrica ductꝰ ꝑpter ingenij magnitudinẽ ⁊ forme p̃stantiã libertate donatꝰ est. Alij scribunt: ꝙ rome Terrẽcꝰ lucano senatori seruiuit. a q̃ ob ingeniũ ⁊ formã nõ institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissis. Hic cũ mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cũ scipione aphricano ⁊ cũ lelio. Scripsit comedias elegãti studio sex. In q̃bus mltor mores ad precauẽda ꝑicula ãnotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyã fecit: naui cũ semel ɔscendit: visus ẽ nũquã. Ceteri mortuũ esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradũt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ɔsulibꝰ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hũc affranius om̃ibus comicis p̃fert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiũ inscriptũ fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Dscripsi mores hominũ iuuenũqꝫ senũqꝫ Qualiter ⁊ serui decipiãt dominos
Quid meretrix: q̃d leno: dolis ɔfingat auarꝰ Hec q̃cũqꝫ leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cõsules Gallis transalpinis bellũ intulerũt atq; eoꝝ regi viturto infinitaz multitudinẽ iuxta rhodanũ fluuiũ interfecerũt. Deniq; cũ viturt⁹ paucitatẽ romanoꝝ vix ad escã canib⁹ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipe. c lxxx. milia armatoꝝ hr̃et: cõserta pugna a romanis supatus est. Ex cui⁹ exercitu partim in bello: partim submersi cuz ponte: quẽ sibi iũctis nauib⁹ supra rhodanũ extruxerãt. cl. m. perierunt. Preda ex torquib⁹ galloꝝ ingens sublata est: magnaq; gloria cõsules ambo triumpharũt. M. porcio Catone ꝛ Quĩto marco cõsulib⁹ Narbone in gallia colonia deducta est annoq; eodẽ Licinio metello ꝛ quĩto lucio Sceuola consulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cõsulum iugurthe Numidaꝝ regi bellũ illatum est. Qꝺ Aderbalẽ ꝛ Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: ꝛ ppl'i romani amicos intercmisset. Missus aduersus cũ cõsul Calphurni⁹ bestia: qui corrupt⁹ regis pecunia pacẽ cũ eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cõtra eũdẽ in sequẽti anno Spurius albin⁹ posthumi⁹ ꝑfectus est. Is quoq; p fratrẽ ignominiose cõtra numidas pugnauit. Tercio missus Quĩtus cecilius Metell⁹ cõsul. Is exercitũ ingẽti seueritate ꝛ moderatione correctũ: cũ nihil in queq̃ corruptum faceret ad disciplinã romanã reduxit. Iugurtã varijs prelijs vicit: Elephãtes eius occidit vel cepit ꝛ multas ciuitates: et cũ iam finẽ bello impositur⁹ esset: successuz est ei a Caio mario. Is iugurtã ꝛ bochũ mauritonie regem qui auxiliũ iugurte ferre ceperat piter supauit. xx. milia armatorũ ad internitionẽ cecidit. Tandẽ ante currũ Marij iugurta cũ duobus filijs duct⁹ est cathenat⁹. Et mox iussu cõsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinã secũdo cõsul fact⁹ est. Bellumq; ei contra Cymbros ꝛ Theutones decretũ est. Tercio quoq; ei ꝛ quarto delatus est cõsulat⁹: quia bellũ Cymbricũ ꝓtrahebatur. Sed in quĩto cõsulatu collegam habuit Quĩtum lucanũ catulũ Cũ priores cõsules a Cymbris ꝛ Theutonib⁹ ꝛ Ambronib⁹ que erant Germanorum ꝛ gallorũ gentes victi sunt iuxta flumem rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quãtum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuz Cymbrias itaq; cõflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiũ cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ꝛ Theutones quoꝝ copia adhuc ĩfinita erat ad ytaliã transierũt. Iterũ a Caio mario ꝛ Quĩto catulo cõtra eos dimicatũ est; sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo ꝓlio qꝺ simul ambo gesserunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu. ccc. perierũt. Tria ꝛ trigĩta Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eorũ mulierib⁹ grauiorẽ pene q̃ ab ipis pugnaz romani expti sunt: Hee etem plaustris in modũ castroꝝ depositis ipe desup ꝓpugnantes diu obstitere romanis. Sed cũ ab eis ipe nouo cedis genere terrerẽtur: abscisis eñ cũ crine ceruicib⁹ inhonesto satis vulnere turpes relinquebãtur. Ferruz qꝺ in hostes sumpserãt in se suosq; verterũt. Nã missa ad mariũ legatione cũ libertatẽ ac sacerdotiũ non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq; passim infantib⁹ suis aut mutuis cõcidere vulnerib⁹ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisq; plaustroꝝ pependerũt.

Linea Consulum romanorum

Caius Cassi⁹ Longinus

Sextus domicius Caluinus

Scipio Nasica

Calphurnius bestia

Caius Marius

Quintus Catulus

Gneus octauius

Cornelius Cinna

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secũdo: primũ rome bellũ ciuile cõmotũ est. Eodẽ ãno etiam Mithridaticuz: causam bello ciuili Caius marius sexies cõsul dedit. Nam cũ Silla cõsul contra Mithridatẽ gesturus bellũ (qui asiam ꝛ achaiã occupauerat) mitteref. Iisq; exercitũ in Campania paulisp teneret: vt belli socialis qꝺ intra ytaliã gestũ fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticũ mitteref. Quare silla cõmotus cũ exercitu ad vrbẽ venit. Illic cõtra mariũ ꝛ Sulpicium dimicauit: prim⁹ vrbẽ armat⁹ ingressus est Sulpiciũ interfecit. Mariũ fugauit. Atq; ita cõsulib⁹ ordinatis in futurũ annũ Gneo octauio ꝛ Cornelio Cinna ad asiam ꝑfect⁹ est. In tpe ipo dira ꝓdigia visa sunt. Nam sub ortu solis glob⁹ igne⁹ regione septẽtrionis cũ maximo celi fragore emicuit. Apud arretinos incõuiuio cruor e panib⁹ fluxit. Tum etiã oĩm generũ animalia que inter hoĩes viuere solita erant: relictis stabulis pascuisq; cũ balatu hinnitu mugituq; miserabili ad siluas mõtesq; fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Silla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidisset facinora. Imperatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ⁊ asia vicit. Hic ex antiqua atq; ꝑclara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūq; flagicijs inqnatā vsq; ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adeptꝰ est. In q quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpescuit: socialis belli luctꝰ repressit: cynne dn̄atiōnē fregit: ⁊ mariū ꝓscriptū ⁊ exulē esse coegit. Erat aūt lr̄is grecis latinisq; optie eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qđ sociale dicebaꝣ: ⁊ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta sunt ꝑ decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinqginta milia hominū: viros consulares. xxiiij. Senatores fere. ccc. Absq; his qui in tota italia passim deleti sunt.

Cum silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulibꝰ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ⁊ sicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertoriꝰ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quintꝰ: Ceciliꝰ: Metellus filiꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scribonꝰ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vsq; ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi simul triūphi fuerūt.

Bellū seruile primū inter inicia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q̄ bellū. Mox imperio ꝑ diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruentiꝰ seruili q̄ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo suburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaꝣ. Tandē ꝑpenna imperatore de eis supplicium sumptum est: fuitq; de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpibꝰ hoꝝ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dep̄hēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipē victꝰ ꝑlio est ⁊ interfectꝰ. Deinde anno sequēti Junio sillano ⁊ L. murena cōsulibꝰ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maximꝰ romanoꝝ imperator maximo in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyrratis iterato contra vigintiduos reges oriētis imperator designatus est: qui mitridatē ī armenia minore nocturno ꝑlio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē eoꝝ herodē prudēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox itureos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaq; maxīe munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniq; romaꝫ cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano ⁊ L. murena cōsulibus.

Gaius iulius cesar qui postea imꝑauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ⁊ cisalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ senatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ decem annos bellans grauissima ꝑlia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vsq; ad oceanū britānicū ꝓcessit. Deinde Ariouistū regē cui auxiliabaꝣ Arudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ⁊c. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noīe germani vocanꝣ. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenuꝫ ⁊ oceanum est: ⁊ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar eni e gallia rediens victor aliū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusq; vt dimissis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ⁊ pompeiꝰ cū imꝑio missus est ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ plusq; bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Silla

Marcus Emilius — Quintus Catulus

Marcus Tuliꝰ Cicero — Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius — Lucius Bibulus

Florentia nobilissima ꝛ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo refert in sillanoꝝ militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primū eius loci mentio facta est fluentinos dicit: pfluenti arno appositos. Deuerunt vero hi milites ad annū condite vrbis rome sexcentesimū ꝛ septimū supra sexagesimū. vnde iniciū habuisse videt florentia ante christi dei nostri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igit fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ꝛ prisci homines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas p circuitū ciuitates excellere: mirisqꝫ modis imperiū ꝓpagare cepisset Florentia longe melius q̄ fluētia dicta est. Multis ea ciuitas p Gothorum tempora incomodis agitata est. Totila enim eam immunitā ꝛ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ꝛ magistratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ꝛ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ꝛ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ꝛ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe p priores artiū ꝛ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ꝛ stupendo opis fornice est ornata: gloriosęqꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item supbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scꝫ.1071. ꝓductū est pomeriū: ꝛ menibus vrbs est ampliata: ꝛ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ꝛ tricesimū excitata. Ibi p cursoris index maxima in veneratione habet: ob cuius honorē edes p̄clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quā baptisteriū dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi
storie inenarrabili ope sculpte habent. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet: ettā p̄ter pulchri-
tudinē ⁊ ciuiū vrbanitatē: viros quoqꝫ in omni genere virtutis p̄stantiores habuit. Duobusqꝫ poetis or
nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiū nat⁹
⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentib⁹ florētie natus. obijt
Rauenne patria exul. Paulopost totum habuit pictorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quoqꝫ ac
cursiū iurisconsultoꝝ principē: qui ius ciuile egregie interp̄tatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium
clarissimū. Ornataqꝫ fuit cosimo mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate supantem ciues
europe celebrem reddūt. Cumulantqꝫ eius felicitatē filij sui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addide-
runt ornamenta. Monasteriū p̄cipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄
alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma-
noꝝ opibus compande. Florentissime aūt vrbis originē gestasqꝫ res abunde complexus est Leonardus
aretin⁹. Secus florentinā fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis p̄sertim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt
vel vt sup̄ in florentiā populū opesqꝫ mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt Munio torrēs orit
florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun
ctus. Vallem arni supiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū p̄fluēti ar-
no apposita planicies ambit fuisse palustrē aiunt. Cōmendanda est multis in rebus florentinoꝝ p̄uiden-
tia: tum maxīe qd̄ eligēdis cancellarijs que oratoriā spectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatꝭ studia p̄itos acceptāt: vt
Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ añ eos colluciū q̄ scribēdi dictādiqꝫ artē disertissime tradiderūt.

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

Iste antiochus confortatus Triphonẽ persecutus est et in fugaȝ verti. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochũ: deinde cogitauit Triphon occidere antiochũ ⁊ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strennuũ defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrũ suoruȝ: ⁊ cõuenerũt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorã ⁊ conclusit triphonẽ: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ fili⁹ ⁊ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusq́ꝫ qui cum puer parẽtib⁹ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatẽ redegit Et cũ romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentib⁹ cruentissimũ gessit bellũ. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniã ⁊ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferũt hũc duos et viginti linguas (tot em̃ nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisq́ꝫ lingua eũ postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cũ lr̃is grecis imbutus esset musice etiã operã dabat. Sobrietatis eximie: laboruȝ patiẽtissim⁹. Cũ tandẽ Cn. pompei⁹ nocturno ꝓlio vicit castra diripuit quadraginta mille ei⁹ occidit. Pharnaces filius ei⁹ cũ alios filios trucidasset exercitũ aduersus patrẽ duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiũ frustra ꝓcatus. Statim descendens ad vxores pelices ⁊ filias suas venenũ oĩbus dedit. Qđ cũ ipse nouissimus oĩm hausisset: nec tñ ꝑpter remedia quib⁹ se ꝓmuniuerat veneno infici posset Gallũ quendã vitigis militẽ inuitauit: eiq́ꝫ iugulũ prebuit. Perijt autẽ apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̃draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Demetrius iste frater Anthiochi precedẽtis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltim⁹ Syrie ⁊ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnãte Anthiochus ei⁹ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quẽ statim philipp⁹ hic a gabino consule captus: regnũ ei⁹ in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnũ finẽ accepit qđ ꝑ ducentos viginti annos sub regibus xviij. durauit.

Linea presidum Sirie

Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

Post vltimũ regem syrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimã veniens vrbem cepit: templũ reserauit ⁊ ad sancta sanctoꝝ vsq́ꝫ accessit: hircano principatũ sacerdotij donauit. Aristobolũ ei⁹ fratreȝ abduxit. Ex tũc iudei libertatẽ penit⁹ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperũt Et pompei⁹ scauro principi: regionis curã cõmisit relictis secũ duab⁹ cohortib⁹.

Gabinus in syriã missus est: vt scauro succederet. Is cõmẽdata cura tẽpli hircano: gẽtẽ iudeoꝝ in q̃nq́ꝫ cõuet⁹ diuisit q̃si pẽtharchias iudee frãgẽs supbiã

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locũ suũ a senatu surrogaꝭ: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes repri meret. Vir quidẽ cupidissim⁹ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quã pompeius intactã reliquerat: vrbem ingressus: templum ꝑuadit: opes duoꝝ miliũ talentoꝝ abstulit: inde diuertens ꝑ mesopotamiã ĩ parthiã ꝑuenit: moxq́ꝫ eufraten transiuit: ⁊ cũ ꝓpe carã ventũ esset parthi subito ingruentes sagittis ꝓpressere romanos: ⁊ rapido ectatu crassum ꝑsecuti sunt: ⁊ eũ circũuentũ turpiter interfecerũt: quidã scribũt aurũ ĩ os ei⁹ infusũ eũ interijsse.

Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandẽ mouit exercitũ contra Octauianũ nongenta argẽti talenta a iudeis extorquens: demũ a philippis occisus est.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusqꝫ miscentur condita fuit. Quāqꝫ franciscꝰ petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanorū colonia est: paulūqꝫ vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanusqꝫ conueniūt. Sonam incole appellāt. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta virorꝝ clarissimorꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā argenteā atqꝫ aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā ab vniuersis gallis cōmuni designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuiorū est coitio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūqꝫ singularū statua vna: hanc vrbē genti olim Segosianorū presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuiorꝝ medio iacet. Relique dehinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāqꝫ amnes ab alpibus delati deinde in vnū alueū cōfluētes delabunť in rhodanū. Rursus aūt superās rhodanꝰ viennā deferť allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē deferanť. Jāqꝫ in vnū tandē amne cōfluens in austrū iterū curuatꝰ excurrit. Quoad erūpat: alijs acceptis flumibus. Et hinc reliquum in mare cursuz p̄ficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustū est. Quā vrbē inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū cuz Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc sanctꝰ Desiderius episcopus. Et S. Baldomerꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidē vitā heremiticā duxit. et multorū extitit pater monachorꝝ. Ornať etiā hec ciuitas sancto Nicetio episcopo: ⁊ Hyreno epo policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus eps et anachorita. Antiochusqꝫ epus qui in dn̄o quiescūt. Justꝰ preterea angelis p̄rimꝰ ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francorꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Ubi et pilatus ⁊ Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequētiꝰ hibernāte dictū est. Lugda em̄ gallica lingua idez quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacitꝰ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomīa sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ suus moriens Hircanū ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo q̄ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobolꝰ vo efficax ⁊ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqꝫ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mlta gessit ad regni ꝯseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret anq̄ vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue pduxit Et post mortez multis miserijs regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Denicqꝫ cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuꝫ

Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p̄dicta alexandra filius vigesimusterciꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯstitutꝰ post mortem matris maximas questiones ⁊ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egressi essent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethbam regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri, hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus

Aristobolus p pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz productus est. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemqꝫ filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ⁊ subiecti romanis esse ceperūt. Sirie ⁊ iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elapsꝰ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoniꝰ aristobolꝰ p gabinū captꝰ est. iterū romā pductꝰ. In discidio pompei ⁊ cesaris in syriā cū duabꝰ cohortibꝰ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex filiꝰ aristoboli. Is duz romā cuz p̄re duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ⁊ Macheruntа. Occisus deinde antiochie a scipione securi pcussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q̄ in romanos admiserat

Antigonus

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū strennuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsqꝫ ad obitum cesaris ꝑmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Bellū ciuile cesaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo pter calamitates que in plijs accidere ɔsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēqꝫ oīm nimia felicitas. Cum enim cesar galliā inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupaṫ. decem annos traxit ista dn̄atio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebanṫ. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Iulie cesaris filie que nupta pōpeio generi socerīqꝫ concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit tam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūqꝫ cesar europe quieto potireṫ imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ supueniētis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā pcessit: quē pompeius cū maximis copijs insecutus vtrinqꝫ acies struxerūt. pugnatū est itaqꝫ ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompeiꝰ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissimꝰ fortunā magis q̄ amicitiā sequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quibꝰ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potitꝰ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanoꝝ consul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volscoꝝ regem referebat: patreqꝫ tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eqles excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ptor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidiṫ: eiꝰ tn̄ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiqꝫ iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir ⁊ omnium facinorosoꝝ dux: boꝝ cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagiciosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ꝑpalata detectisqꝫ coniuratoꝝ noībus. Lentulus ex clarissima cornelioꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabinꝰ ⁊ ceparꝰ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoniꝰ cū quibusdā legionibꝰ ipm psequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atqꝫ ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationibꝰ seruata est.

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis supioris pnepos: cui ppriū nomen. M. portius cato stoicus phus: quem vticensem quidā appellant: q̄ se apud vticam interfecit vir doctissimꝰ: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū senatus agereṫ a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac scꝫ industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporibꝰ. hic docebat rempublicā magis virtutibꝰ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus socioꝝ ciuiū pterea armoꝝ atqꝫ equoꝝ maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoqꝫ quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria sequebatur. Quiqꝫ inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam moralē cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legiṫ excerptꝰ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceaṫ conteritur. Si vero non exerceaṫ rubigine consumiṫ. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatiēter ferens: eiqꝫ subijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicā filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maiorē sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee p̄fecit.

Ptolomeus dionysi⁹.12.egyptioꝝ rex. regnauit annis.30. Ad eum pompei⁹ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutor eius a senatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratissim⁹ pompeiū occidit. Mortuo igit̄ pompeio cesar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa p ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando pvenit. Sed paulo post nauali p̄lio regiā classem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad litt⁹ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiq̧ regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginā constituit post morte v̄o cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrā sūmis cōplexus est honorib⁹ adeo vt eā sibi vxorē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. Nā antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā v̄o vt viuā in ptātem reducerēt. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atq̧ oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū euersum est; quod p annos.306. sub regibus tredecim pmansit: ⁊ augustus furente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnũ suscipiẽs: regnauit annis .37. Antipater em̃
tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiũ cõiugiũ meruerit. Et regis arabũ nepti vxorē
acceperit. Ex qua q̃tuor filios suscepit scꝫ phaselũ: herodē hũc cognomēto ascalonitã: iosippũ ⁊ feroam: ⁊
vnicã filiã noĩe salomã. postea veneno extinctus. Et phaselus p̃mogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium
cõfugiẽs. inde iudee rex coronat⁹. Cõtradiditq; ei august⁹ tracõitidē ⁊ itureã totãq; maritimã. Edifica-
uit aũt in aschalone domũ regiã. Et deinde agnomĩatus est aschalonita. Natione em̃ idume⁹ fuit ex patre
arabs vero ex matre. Et extũc xpi dñi nr̃i ntĩtate vicina. Regnũ ⁊ sacerdotiũ iudee qd̃ pri⁹ p successiones
maioꝝ tenebat destructũ est. Ac sic moysi ꝓphetia cõpleta. Nõ deficiet princeps de iuda: nec dux de femori
bus ei⁹ donec veniat cui repositũ est: ⁊ ipse erit expectatio gentiũ. Ipse suscepto regno samariã a fundamē
tis erigēs. Augustã in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitq; aquilã aureã sup speciosam por
tã tẽpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoq; herodion in q̃ sepult⁹ est. Templũ magnificētissime decorauit. De
mũ anno. 26. hircanũ principē sacerdotũ ⁊ ei⁹ filiũ qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. So
rorēq; ei⁹ vxorē suã cũ duob⁹ filijs ꝓprijs iã adolescētib⁹ atq; vxoris matrē oẽs interemit. Predicti quoq;
crudelitatib⁹ hoc addidit: q̄ sororis sui noĩe salome virũ occidit. ⁊ cũ eã alteri vxorē dedisset etiã ipsum e
vita sustulit. Scribas p̃terea oẽs ac diuine legis interp̃tes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir
cũ ihũ xpi ntĩtatē magoꝝ inditio cognouisset. oẽs puulos bethleē gladijs interemit. Quo facto repēte mor-
bo intercutis pcussus: ⁊ scatētib⁹ toto corpe vermib⁹ miserã exalauit aĩam. quinq; supstitib⁹ filijs relictis scꝫ
archelao; herode antipa; antipatro; lysania; ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̃tuor fuere tetrarche vt ex euãgelio hr̄.

Agrippa colonia q̃ ad sinistrũ rhenũ lat⁹ sita est. loc⁹ ꝛ situ ꝛ flumĩe clar⁹ ꝛ ppl'o. quã alij scribunt Agrippinã dictã q̃ nũc Colonia dicit. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad citerioris rheni ripas sita. Temporib⁹ enee troiani a q̃dã troiano colono noĩe (vt sicard⁹ cremonẽsis ḣꝫ) initiũ sũpsit: ꝫ postmodũ Claudij imꝑatoris iussu qui agrippine marit⁹ fuit. ꝛ vbiorũ ppl'is a sueuis fugatꝭ instaurata extitit. ꝛ ab agrippina vxore ex coꝝ ꝓgenia ducta appellata. quã vrbẽ sic cõditaꝫ vbij ppl'i habitare cepeꝛunt. Veriores tñ historici oẽs asserunt q̄ M. agrippa colonie illi⁹ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cõstruxit. illam tñ ex oib⁹ dignã cẽsuit. cui suũ nomẽ imponeret. Edificator ac bellator egregi⁹ dignusq̄ habit⁹. quẽ august⁹ sibi generũ ex toto orbe deligeret: nõ q̃liscũq̄ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste. Is vrbẽ in emulationẽ Treueris opulentissimã ordinauit: vt seditiones gallie cõprimere posset Hildericus aũt rex frãcoꝝ lõge postea ex agrippina fautores Egidij romani eiecit: francis impositis ex francoꝝ incolatu Coloniã appellauit quãq̄ nonulli coloniam romanoꝝ esse dixerũt.

Que ciuitas cũ romanoꝝ socia esset: fatali igne ꝯsumpta est: in q̃ capitoliũ ꝛ edificia ꝛ rit⁹ romanoꝝ instar fuere ꝛ adhuc nõnulla extant: habet eñ capitoliũ ad effigiẽ romani nisi q̄ ꝓ senatu illic pacis ꝛ belli consilia agitante: hic famosi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cõcinunt eterna cõcordia. Ibi rotarũ ꝛ armoꝝ strepit⁹ ac gemit⁹ captiuoꝝ. hic quies ꝛ gaudiũ ac iocantiũ voces. deniq̄ illic bellũ illuc pacificus triũphatoꝛ ingredit. Videt ibi templũ vrbe media pulcherrimũ quãuis inexpletũ qd̄ haud immerito sũmũ vocãt. Magoꝝ ibi regũ corpa ab ortu vsq̄ ad occasum tribus saltibus transuecta Quos ad ethereũ quondã regẽ ad presepia vagientẽ cũ munerib⁹ veneratos legimus. hec libera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius archiepiscop⁹ romanũ eligit impatorẽ. In ea multi scia ꝛ sctitate claruere viri: quoꝝ de numero seuerin⁹ ipsius vrbis epũs. Et albertus magnus cui⁹ corpus apud predicatores obseruat. Ibi 50. ex thebeoꝝ legione cursuꝫ sui agonis cõpleuerũt. Ursula q̄ꝫ cũ vndeci virginũ milib⁹ ꝛ alij nõnulli in ea martiriũ ꝓmeruerũt. Mirũ aũt est quãta ibi ciuilitas que vrbis spẽs: que viroꝛuꝫ

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustū ꝫ gētis colonie ritū esse vulgo ꝑsuasū ꝫ presertī femineo Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Omis ripa preclaro ⁊ ingenti mulierū agmine tegit͛: ⁊ incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq̃ȝ alacres pars herbis odoriferis intinctis reductisq̃ȝ post cubitū manicis candidas in gurgite manꝰ ⁊ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ⁊ deinceps letiora succedere. Itaq̃ȝ lustrationē esse annuam in exhausto semꝑ studio cultū colendūq̃ȝ. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoꝝ nec padus vnq̃ȝ valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. ⁊ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentibꝰ illiꝰ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et p̄ma inde imperij auspicia capescerēt: q̄ hodieq̃ȝ seruat͛: seruabit͛ q̄ȝdiu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponiꝰ historicꝰ ⁊ orator atellanaꝝ sc̄ptor ꝑ h̄ tēpꝰ (eusebio teste) clarꝰ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̊ vrbiū distantias ⁊ loca queq̃ȝ mensurat.

Leoneus

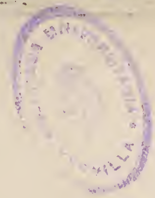
Leoneꝰ grāmaticus doctissimꝰ Gn. pōpei libertꝰ. Is iussu dn̄i sui pōpei ꝯmētaria ī medicina q̄ pōpeiꝰ deuicto metridate ī suis scrinijs cōpererat: ī nr̄m trāstulit sermonē. metridates em̄ medicine curiosus ab oībus subiectis suis singula medicialia exq̄rēs comētationū boꝝ ⁊ exēplaria ī archanis suis reliq̄rat.

M. agrippa

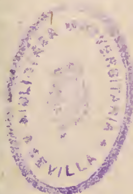
Agrippa gener octauiani edificator egregiꝰ rome q̄ multa cōstruxit ī edilitate sua adiecta v̄ginea aq̄ ceterisq̃ȝ corriuatis atq̃ȝ emēdatis lacꝰ septīgētos fecit: idq̃ȝ fuit qđ octauianū augustū pp̄lo romāo vinū peteti subiratū rn̄disse scribit suetoniꝰ tot aq̄s ītroduxit agrippa gener meꝰ ⁊ vinū q̄ritis. colonieq̃ȝ nomē ⁊ dignitatē dedit.

AUgusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustis-
simā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem sueuoꝝ a Japhet descendentē: eam primo
inhabitasse ꝓuinciā scribunt. Ibiq; eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia
oportuna de facili haberi possent. Uenientes enim sueui ad rettiam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū
natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vindē ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt.
Eamq; vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsq; ad alpes vindelica dicebat̃. Uni-
uersaq; montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindelicisq; tenet̃ vt Strabo ponit. Eam autē
more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq; europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis
armis ⁊ securibus p̄acutis ex hac vrbe cedere vsq; ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante
cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant̃. Et temporib⁹ exitus filioꝝ israbel de egy-
pto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt
Eligentes aūt sibi deam Zizam quā cererē fuisse opinant̃. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum
vsq; ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmansit. Id vetustate collapsuȝ nomē collis seruauit. Qui ab incolis Ey-
senberg hodie vocitat̃. Per vindelicos deindē ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A
romanis plurima bella ꝑpessa est. Cū libertatem semꝑ optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo di-
uus Octauianus Augustus Titū Enniū p̄torē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua
Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Uarro tribun⁹ mili-
tum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis.
In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma
reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more littatus. Pe-
rijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoq; cedis
nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis ro-
manam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Uarro quem verrem nominant anne

AVGVSTA

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obiit. Et vt Suetonius refert q̄ Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq̄ duas omnino nec alibi q̄ in germania accepit. lolianam atq̄ varrianam. varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū duce legatisq̄ ⁊ auxiliis cōmunibus cesis. Deinde augustus p̄ Tiberiū Neronē (Cum Drusus frater ei9 renales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq̄ vrbem eoꝝ īmunitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milib9 cesar augustus missis vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq̄ auspiciis Augusti victa ⁊ aucta erat in honorē augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bella sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p̄ omne tempus amazoma securi dextras obarment ⁊c. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbē p̄ tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis p̄mansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto ⁊ quinquagesimo sup̄ nōgentesimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: variisq̄ cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus imp̄ator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosq̄ tandem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoq̄ in eo prelio eoꝝ regulos captos a militib9 suis ad eū p̄ductos cum ob clementiā seruare conaret̄. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Vdalrici ⁊ Regniboldus fili9 sororis sue. Deinde diuus Vdalricus episcopus vrbem illustriorē fecit. ⁊ eccl'iam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis lesionem sensit. Et eccl'iam sancti Johannis ⁊ sancti Stephani cōstruxit. Ornat̄ q̄ hec imp̄ialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificiis pulcherrimis. Et p̄sertim basilica ep̄ali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobii sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti ep̄i ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ p̄cipuo honore obseruant̄; qui auguste variis ob tormētis martiriū p̄meruerūt

Tres soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt et apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt et in eundē orbez cōuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij et M. antonij atq̧ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q2 noticia trini et vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoq̧ aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defituros esse q̄ frumenta.

Bibliotheca toto orbe terrarū noīatissima. 40. miliū libroꝝ in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles et bibliothecā et scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: et egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq̧ philadelph⁹ maximū numerū libroꝝ collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut et Liui⁹ qui elegantie cureq̧ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē q̄n nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq̧ ignaris etiam seruiliū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

M. Varro

Virgilius Maro

Horacius Flaccus

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō et de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atice et narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē et acutissimi ingenij vir: atq̧ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens. 35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq̧ qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq̧ legere credam⁹: hic quoq̧ teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos. 413. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq̧ diuisit. Edidit insup et librū de lingua latina: et librū moralē: de quo sn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit et librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit et p̄cipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: et M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is et grecis et latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq̧ studio indulsit medicine et mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq̧ esset: se in vrbez contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: et illuz pollioni cōmēdauit. Corpore et statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq̧ plerūq̧ ab stomacho et faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq̧ ab augusto petijt repulsam habuit nunq̄. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniq̧ brundusij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra. M. antoniū et augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se conuertit. Scripsitq̧ odas poetriā et ep̄las. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

CAius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxoremq̧ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis p̄ter comiciū ac forum basilicasq̧: etiā capitoliū ornauit. Ex p̄tura deinde sortit⁹ hispaniā cū bibulo cōsul creat⁹ inito honore prim⁹ omniū instituit. vt tā senat⁹ q̧ populi diurna acta conficerent̄ ⁊ publicarent̄. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi ī ꝯsulatu duxit vxorē suāq̧ iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusq̧ ⁊ monte gebēna fluminib⁹ rheno ⁊ rhodano cōtinet̄. Eodē tp̄is spacio matrē primo deinde filiā: nec multopost neptē amisit. cōfectis bellis quinq̧es triūphauit. primū ⁊ excellētissimū egit gallicū: sequentē alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit̄ excelsa statura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq̧ oculis valitudine ꝓspera: nisi ꝙ tp̄e extremo repente aīo linqui atq̧ etiā ꝑ somniū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib⁹: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiū caucior ne an audacior. Compositis vbiq̧ ciuilib⁹ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imꝑare cepit. ⁊ imꝑauit annis. 4. mensib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate p̄staret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampli⁹. C. cassio. M. q̧ ⁊ decimo bruto. Ei tñ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denūciata est. Cūq̧ in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circūsteterūt. a quib⁹ trib⁹ ⁊ viginti vulnerib⁹ cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ rostris combustū est. ꝑcussorum aūt fere neq̧ triennio quisq̧ amplius sup̄uixit. neq̧ sua morte defunctus est.

OCtauianus Augustus patre Octauio senatore genit⁹ nat⁹ est. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯsulib⁹. ix. kal. octobr paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib⁹ donis triūpho cesaris affricano donat⁹ est. Bella ciuilia quinq̧ gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: attiacū. Ex quib⁹ primū ⁊ nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū ⁊ cassium. Terciū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Iniciū hoꝝ ⁊ causa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit q̧ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī Item rhetiā ⁊ vindelicos ⁊ salassos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacoꝝ incursiones trib⁹ eoꝝ ducibus cū magna copia cesis. Germanosq̧ vltra albim fluuiū summouit. Aliasq̧ nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica oꝑa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ⁊ assiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificētia oēs antecessit. Sponsā habuit adolescēs. P. seruili filiā. Sed recōciliat⁹ antonio p̄uignā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix dū nubilē ac simultate cū fuluia socru exorta intactā adhuc scriboniā in m̄rimoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā m̄rimonio tiberij neronis ⁊ quidē p̄gnantē abduxit. dilexitq̧ vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillū leuiter inflexū ⁊ sufflauū: sup̄cilia cōiuncta: mediocres aures: nasum ⁊ a sūmo eminentionē ⁊ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūq̧: staturā breuē. Eloquētiā studiaq̧ liberalia ab etate prima cupide ⁊ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Deniq̧ cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū August⁹ eo ꝙ rempub. auxerat cōsalutat⁹ est. Et extunc summā rerū p̄tātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitq̧ romā edificijs multis: isto gloriās dicto. Vrbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Imꝑauit annis. 56. Ianū quirinū semel atq̧ iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq̧ pace parta interclusit: ꝑ que pacis tp̄a Saluator nr̄ ihs xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oīb⁹ dimissis in osculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale sortitus exitū facilē ⁊ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

MArcus Antoni⁹ cōsul a senatu hostis adiudicat⁹ missi ad eū ꝑsequendū pansa ⁊ hirci⁹ ⁊ octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt August⁹ hispanias gallias ⁊ italiā teneret. Antoni⁹ asiam pontū ⁊ oriētem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq̧ bellū ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū ⁊ desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicq̧ egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

SIbilla tiburtina vates p̄cipua: cui ꝓpriū nomē albunea fuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ q2 tiburre ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat̃: iō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipsiꝰ flumīs cuiꝰ simulacrū tenēs ī manu librū inuētū fuit: hāc augustꝰ octauianꝰ (cū rōani ei diuinos honores exhiberēt) ꝯsuluit. Que pꝰ triū dierū ieiuniū rn̄dit ea q̄ diuꝰ augustinꝰ refert: iudicii signū tellꝰ sudore madescet. E celo rex adueniet p̱ secula futurꝰ. Et sūt. 27. versus q̊rū vltimꝰ est. Decidet e celo ignisq̄ ⁊ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teste eodē: hūc sensum reddūt: ih̄s xp̄s dei filiꝰ saluator. Quibꝰ dictꝭ illico (vidēte augusto) celū apertū est: ⁊ nimiꝰ splēdor irruit super eū Viditq̄ in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū baiulātē: q̄ visa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq̄ ita augustꝰ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem augustꝰ deū se appellari oīno recusauit: q̊ ī loco postea ad rei mēoriā templū sub titulo sctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo bti Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scriptū tenentē. Nascet̃ xp̄s in bethleē: annūciabit̃ in nazareth regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabunt.

PRodigia in ntīitate xp̄i visa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alii testant̃) Rome e taberna meritoria in trāstiberina regione ex terra p̱ tota effluxit diē: denuncians christi gratiā omnibꝰ gentibꝰ datam: quo etiā die aureꝰ circulus circa solē apparuit: romuli quoq̄ statua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

PVbl. ouidiꝰ naso sulmonēsis clarissimꝰ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipse testat̃: sulmo mihi patria est gelidis vberrimꝰ vndis: miliaq̄ nonies distat ab vrbe decē. Js apō athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optīe didicit: veniēsq̄ romā apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dierū curricula anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegatꝰ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso minꝰ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triste preciū magister habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis v̄o sue. 54. obiit.

Titꝰ liuiꝰ historicꝰ

TItꝰ liuiꝰ patauinꝰ magnꝰ ⁊ historicoꝝ tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ p̄riceps. anno. 16. an̄ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq̄ finibꝰ quosdā venisse nobiles legimꝰ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: vniꝰ hoīs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditū oībꝰ seculis celeberrimūq̄ miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honoribꝰ ⁊ diuiciis honoratꝰ fuit diligētissimꝰ historiarū indagator: centum ⁊ decē historiarū libros ꝯscripsit. Cuiꝰ operū maximā partē (tꝑoꝝ malignitate) amisimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidē sepultꝰ. Cuiꝰ sepulchrū adhuc ī diue v̄ginis Justine vestibulo extat his titulis adornatū. Ti. liuiꝰ. Ti. fi. q̄rte legiōis: Aliis cōcordialis pataui sibi ⁊ suis oībꝰ. Eiꝰ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui pretoriū ipsiꝰ vrbis cōcrematū instaurauerunt in cōspicuo ipsiꝰ fastigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

VAleriꝰ maximꝰ romanꝰ ph̄us ⁊ orator luculentissimꝰ. Anno. 15. an̄ xp̄i aduētū rome clarꝰ fuit: ac augusto cesari charissimꝰ habitꝰ: q̄ inter cetera libros nouem s̄mone lucutētissimo cōposuit scȝ de dictꝭ factisq̄ mēorabilibꝰ viroꝝ: q̄ apō romāos ⁊ grecos habebāt̃ illustres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationē vicioꝝq̄ detestationē pertinētia Ex q̄bꝰ hāc mēorabilē excerpimꝰ sn̄iam. Lento em̄ ḡdu ad vindictā sui diuina ꝓcedit ira. tarditatēq̄ supplicii grauitate cōpensat.

Solinus

SOlinū q̊q̄ historicū ⁊ oratorē grauissimū tempestate istac ex libris ipsius floruisse conijcimꝰ. cū ⁊ ipse collectanoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. Jn quo similit̃ terrā pingit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eūq̄ librū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabonē etiā historicū ꝛ geographū ac phm: necnō homerice maiestatis expositorē (vt qbusdā placet) natione cretēsem hisdē tpibꝰ illustrē fuisse ex opibꝰ suis inuenimꝰ. qui cū doctissimꝰ vir eēt ꝛ magnarū rerū cognitione peritissimꝰ haberet. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi decem ꝛ septē libros ꝑpulchros edidit. In quibꝰ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ptes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: pplos nationes res gestas: mōtes: maria: ꝛ eorū termīos ante oculos nr̄os clarissime posuit. hic ex mitridatis regis sanguīe maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clarissimū opꝰ diu latinis incognitū Nicolaꝰ papa qntꝰ p gregoriū Typernatē trāsferri ī pte voluit. Reliquū vō opis mancū videlʒ europā guarinꝰ veronēsis absolutū reddidit

Anna mulier hebrea ysachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis ꝛ sine ꝓle stetisset: post multas orationes ꝛ lachrimas angelica monitione premissa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alterā mariam Cleophe suscepit filiā. Cleophas aūt mariam filiastrā ṗdictā ioseph copulauit vxorē. Sed ꝛ mariā filiā suam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati sunt Jacobꝰ alphei Symō chananeꝰ ꝛ Judas thadeꝰ. Mortuo q̄ʒ cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noīe Salome nupsit. ex q̄ terciā filiā noīe mariam solome genuit. que tandē zebedeo despōsata. Jacobū maiorē ꝛ Johannē euangelistā pepit filios. Hec qppe anna sororē noīe ysmeriā habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ꝛ in vijs dn̄i toto tpe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias hebreꝰ de vico abia sacerdos ꝛ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiste genitor vir totiꝰ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ꝛ grā sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ꝛ iam Elizabeth ꝓcessisset ī dies suos: ꝛ muliebria ei fieri desijssent. dn̄s eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiū tandē noīe Johannē baptistā dedit. Nā cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret ꝛ incensum adoleret. Solus templum dn̄i ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū ꝛ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt. ꝛ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ꝛ siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ꝛ vxor mea ꝓcessit in diebꝰ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: qꝛ mutꝰ eris quousq̄ʒ hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ꝛ statim Elizabeth concepit. ꝛ pre verecundia quinq̄ʒ mensibꝰ se occultauit. In sexto deniq̄ʒ mēse Maria virgo ꝛ dn̄i mater a spiritusancto impregnata ad salutandā eam ꝑrexit. Cuiꝰ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniq̄ʒ filiū Elizabeth ꝛ vicini ꝛ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēsq̄ʒ calamū scripsit. Johannes est nomē eiꝰ. ꝛ cōfestim aptū est os eiꝰ ꝛ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ isrl̄ ꝛc. Tandē in oī sanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ est.

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq̄ʒ ꝑpetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̄ʒ Anna nascit. Puella siquidē elegātissima oīmq̄ʒ oculis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli seruicio cū reliqs virginibꝰ manciparūt. quo in loco ṗter etatē sicut ceteras nobilitate ꝛ pulchritudine ṗcellebat. ita ꝛ doctrinā ꝛ sancte viuēdi rōnē ab ipsis teneris annis ꝛ exemplo ꝛ lectione didicit. adeo vt breui ꝛ religione ꝛ sanctitate: nec nō ꝛ humilitate tū in rebꝰ diuinis tū in humanis reliqs sacris virginibꝰ fieret incōperabilis: quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tredecimū etatis sue explesset annū diuino disponēte cōsilio Joseph de tribu sua cōnubio cōiuncta fuit. Qua despōsata cōfestim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ꝛ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ꝛ eam his verbis salutauit. Aue grā plena dn̄s tecū. Adieciteq̄ʒ Inuenisti grāꝫ apud dn̄m. Ecce cōcipies ꝛ paries filiū ꝛ vocabis nomē eiꝰ ihm̄. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ḃm verbū tuū. Et subito verbū caro factū est. Quibꝰ gestis repēte ad Elisabeth visitādā ꝑrexit: vbi p tres mēses ꝑmāsit. Ibiq̄ʒ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq̄ʒ Johanne baptista. Maria iam grauida domū redijt. qd vbi Joseph vir eiꝰ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i p somniū ipm̄ monuit ꝙ natū in eo erat hoc de spūsctō esse ꝯtestatꝰ est. Reliq̄ vō beatissime virginis marie gesta ꝛ obseq̄a ꝛ actus vite eiꝰ vsq̄ʒ ad passionē filij eiꝰ. ex euangelio colligi possunt.

Linea xristi Joseph.

Nãtas bte vg marie

Despõsatõ vg maie.

Annũciatõ dñica.

IOhãnes baptista xp̄i ihũ precursor ex sctissimis parẽtib⁹ Zacharia ꝛ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ꝛ inter mulierũ natos (dño testãte) nõ surrexit maior isto: qppe ꝓpha ꝛ plus q̃ ꝓpheta fuit cũ xp̄m redẽptorẽ digito mõstrauit dicẽs. Ecce agnus dei ꝛc̄. Js trãsactis infantie annis lz tenellus ꝛ parẽtib⁹ antiq̃s vnicus ob amorẽ celestis patrie heremũ petijt. Post hec cũ trigesimũ vite sue annũ attigisset duodecimo impij Tiberij cesaris anno ꝓcurãte põtio pilato iudeã factũ est verbũ dñi sup eũ in deserto. Et venit ĩ oẽm iordanis regionẽ: predicãs baptismũ pñie. eã ob rem multis ad eũ cõcurrẽtibus singulis quibuscũq̃ interrogãtibus: cõueniẽtia dabat respõsa. Demũ ab herode antipa pauloante predicationẽ xp̄i captus carceri mãcipat⁹. Arguebat em̃ ipsuz dicẽs. Nõ licet tibi habere vxorẽ frĩs tui. Et illa instigãte p annuz pedore carceris ꝛ maxĩa inedia cũ macerari fecit: post annũ adueniente die natalis herodis cõuocauit cũctos gallilee pricipes ꝛ nobiliores ad cõuiuiũ: q̃bus epulãtib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiuit ac saltauit: ꝛ sũme placuit regi: q̃ iurãdo pollicit⁹ est dare q̃dcũq̃ postulasset: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in disco. Rex cotristatus ꝓpter iusiurandũ misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johãnis baptiste precursoris dñi.

Sexta seculi etas nato dño nr̃o ihesu xp̃o inchoata est. In principio q̃dragesimi secũdi anni imperij Augusti cesaris: p̃mo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cõdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntĩtate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cõceptione iohãnis baptiste mẽse sexto. Durabitq̃ p̱ temp⁹ totũ qd̉ gr̃e appellat̃. Et ꝓtracta est a xp̃i ihesu bñdicta ntĩtate vsq̃ in temp⁹ pñs p̱ annos mille q̃dringẽtos nonagintaduos. Habebitq̃ decursuz vsq̃ ad tp̃a antixp̃i: aut ad cõsũmationẽ seculi: que nulla generationũ aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita toti⁹ mũdi morte erit finiẽda: hãc etatẽ vt scriptũ est quidã ab incarnatiõe xp̃i incipiũt: quidã a baptismo xp̃i ꝓpter vim regeneratiuã aquis datam iam circũcisione terminata. Alij aũt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiũ. Et ex hac sexta etate originẽ ac fundamẽtũ: christianũ imperium ⁊ summum pontificũ cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob inuidiã occidit̃. Nã vt ioseph⁹ ait tãte tamq̃ inuise pulchritudis clara fuit: vt nõ solũ eo tp̃e formositate feĩas anteire crederet̃ ꝫ celestis arbitraret̃ imago. Tãdẽ a matre ⁊ sorore herodi accusat̃ ꝙ effigiẽ suã ad octauianũ trãsmisisset: vt i sui desideriũ ꝓuocaret q̃ cũ crederet herodes: capitali sñia eã occidi iussit.

Non defuit pricep̃s ex iudeis vsq̃ ad hũc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenã. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo ꝓmissuz est testamẽto: vt ipse esset expectatio gẽtiũ. Cessauit g̃ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiũ: q₂ ex danielis sñia sanct⁹ sctõꝝ venerat.

Jhesus xp̄us dei fili⁹ saluator ⁊ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuz orbi imp̄itabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tuz preside: vniuerso orbe pacato ī bethleem iude nascit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex sp̄usancto cōcepit ⁊ pepit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qđ tam mirabilit̄ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templū circūcisionis grā: ⁊ ihesus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ muneri b⁹ in syriā prexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē ꝓfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ⁊c̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq₃ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

Procuratores Judee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

Archela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re sublato regnuit annis. 9. Ipsuz august⁹ ob p̄ris amorē cuz ceteris fratrib⁹ maxio sp̄ honore ꝓsecut⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegat⁹ fuit. ⁊ fines ei⁹ in ꝓuīciā redacti sunt.

Christus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētib⁹ ad diē festū celebrādum hierosolimā de more petijt. Ibiq₃ ī tēplo duz inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō de⁹: s₃ admirāde indolis puer ab eis credit⁹ est: parētes v̄o inde abeuntes cū pueꝝ subseq̄ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq₃ inter sacre legis doctores sciscitātē īuenerunt. a q̄bus bene monit⁹ in patriaz cuz eisdē reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

Componi⁹ q̄ cirini collega fuit ab augusto: p⁹ archelauz mittit̄ ꝓcurator.

Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

Anni⁹ ruffus successit marco. s₃ q̄ moritur august⁹ dn̄o. 15. annum agente.

Domin⁹ ih̄s cuz. 30. annoꝝ etatis esset ad ap̄iendaz vite eterne ianuaz. ī iordanis alueo se a ioh̄e baptizari voluit: statimq₃ vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹ ⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ spirit⁹ sanct⁹ in modū columbe sup̄ euz mansit. deinde ī desertuz duct⁹. 40. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit: ⁊ postea esurijt. Inde q̄₃ sup̄atis diaboli tētatiōib⁹. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

Valeri⁹ roman⁹ ex illustri graccoꝝ familia nat⁹ āno p̄mo imp̄ij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator p⁹ anniū ruffū ī iudeā mittit̄: q̄ ingr̄atu suscepto p̄m⁹ apđ iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

Pilat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe nat⁹ vir callid⁹ ⁊ facinorosus. Anno 13. imp̄ij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā supp̄ssit: ⁊ postmodū eoꝝ suggestione ih̄m cruci affixit. deinde sibi timens de ei⁹ doctrina morteq₃ admonere tiberiuz curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senat⁹ vetuit qꝛ nō ad se p̄ri⁹ s₃ ad tiberiuz scp̄sisset: inde ꝓpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amot⁹: apđ lugdunū ort⁹ sui ciuitatē ꝑpetuo exilio ī opprobriū gētis sue relegatus fuit: ⁊ malo fine perijt.

Linea Imperatoꝝ
Tiberius

Tiberi⁹ claudi⁹ nero terci⁹ romanoꝝ imperatoꝝ imꝑauit annis. 23. ⁊ aliquot dieb⁹. hic liuie augusti vxoris fili⁹: ⁊ ipsi⁹ octauiani preuign⁹ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiā pueiciāqʒ habuit luxuriosā ⁊ exercitatā. nouē nat⁹ annos: defunctum atrē ꝓ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: sublato ex eo filio druso: quāqꝫ bene cōuenietē: rursusqꝫ grauidā dimittere ac iuliā augusti filiā cōfestim coact⁹ est ducere: nō sine magno languore aī. Drusum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ꝑtās tribunicia in qnquenīū delegatus pacande germanie stat⁹. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii sñia egit. A germania in vrbē post bienīū regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē qsi coact⁹ ⁊ querēs miserā ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitib⁹ ꝑpositos ꝙ nō de reb⁹ gestis senatui scriberēt. Presidib⁹ onerādas tributo ꝓuīcias suadētib⁹ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pec⁹: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosqꝫ rit⁹ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In ꝑmis tuēde pacis a latrociniis seditionūqꝫ licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tꝑe preterqꝫ in propinq oppida nusqꝫ abfuit: deīde orbat⁹ vtroqꝫ filio quoꝝ germanic⁹ in syria: drusus rome obierat: secessuꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nact⁹: ⁊ qsi ciuitatis oculis remot⁹: cūcta simul vicia male diu dissimulata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberi⁹ ꝓ Claudio caldi⁹: ꝓ nerone mero vocabaƭ: pecunie parc⁹ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto statura q̄ iustā excederet: lat⁹ ab humeris ⁊ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qđ gētile in illo videbaƭ: facie honesta cū pregrādib⁹ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū Et morte eius letatus est populus.

Linea pontificum
Annas

Cayphas

Cum valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo quidem amanū a sacerdotio amouens: hismaelis rabi cuiusdā filiū pontificem designauit: sed ⁊ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdotio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaꝫ cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quā vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū constituit. Virum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangelista cōmemorat Captus em̄ ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe Et annas misit eum ad cayphā Et ꝙ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videreƭ: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cui⁹ suasione (vt sacra euāgelii habet historia) Christus dn̄s noster morti traditus est.

Passus est christus ih̄s anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duob⁹ geminis cōsulib⁹ mense primo: q̄ nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaƭ. Inuidia em̄ sacerdotū ꝓcurāte a discipulo ei⁹ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusat⁹ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellat⁹. ⁊ spuētes in faciē ei⁹ colaphis eū ceciderūt: ac corona spinea coronaƭ sputis deturpaƭ. Ac deniqꝫ cruci affigiƭ: ⁊ transeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit oīs terra: sol obscurat⁹ fuit ⁊ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde ecclie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce depositus: sepultureqꝫ tradit⁹. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentib⁹ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re hierosolymis mortē subiit: cū is loc⁹ sacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas vo vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune sacrificiū sui corpis habereƭ.

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis filiꝰ post archelaū p̄dictū fratrē galilee p̄fectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnū in quatuor tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic gallilea obuenit que est quarta regni pars: hic impijssimꝰ atqꝫ crudelissimꝰ fuit. quia ī ciues suos siccariꝰ. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos p̄do habebaꝛ. q̄ppe plebis interemptor erat: filioꝝ occisor: extraneoꝝ homicida: ꝓprioꝝ paricida vniuersa nempe ꝓphanauit: qꝛ sacerdotiū iudeoꝝ oīno sustulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Johāne baptista cūmoneꝛ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euāgelista ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebaꝛ: sed illū comp̄hendens posuit in carcerē in castello macherūta. ⁊ pauloante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in irl'm suscipiēs: illusum tandē ad eundē remisit. eo q̄ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respōdere noluisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atqꝫ a caio cū vxore herodiade honorifice suscepti fuissent. supuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ esse in suis ciuitatibꝰ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miserabiliter vitā finiuit. Uxori aūt sue qꝛ soror erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa v̄o comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōicauerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

Erant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes. Phariseoꝝ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ⁊ hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in irl'm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij historia elicere possumꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersationeqꝫ diuisi erāt. Cultu enī austeriore ⁊ victu parcissimo vtebanꝛ. Statutisqꝫ suis mosaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebanꝛ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerenꝛ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ⁊ marmene idest fato: p̄positis suis ⁊ maioribꝰ natu nūqꝫ cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā esse ⁊ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ⁊ p̄dicabāt. hi nāqꝫ xp̄o dn̄o nostro plurimuꝫ aduersabanꝛ ⁊ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ⁊ p̄cij cū phariseis marmenem negant. deū inspectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm situm esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quinqꝫ libros moysi recipiebant. Et qꝛ seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

Esseoꝝ quoqꝫ alia ibidem vigebat secta atqꝫ religio qui vere in omnibꝰ monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm successionē perimēda censerent. sed cauendā intemꝑantiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Uerū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēptores ⁊ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter frēs vnū esse p̄rimoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: squalore decus putabāt. dūmodo ī veste candida semꝑ essent. designatos aūt cōium rerū ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitū siue calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis prioribꝰ aut lōgi tp̄is vsu cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil ꝓfani loquentes solē vt oriaꝛ orantes. post vsqꝫ ad quītā horā opantes. Rursus in vnū cōgregāꝛ lintheis p̄cincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neqꝫ gustare queqꝫ fas est nisi priꝰ deo celebreꝛ oro: post finē quoqꝫ prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi modꝰ saturitate definiꝛ. Tumultꝰ aut clamor in eorum hospicijs nusq̄ꝫ audiebaꝛ. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt ꝓ ꝑiurio. Secte sue neminē adhibētes: nisi sub anni ꝓbatione receptū. cōpellebanꝛ qꝫ iurare q̄ deo fidē hoībꝰ iusticiā: ⁊ p̄ncipibꝰ obediētiā seruarēt. Et si cōtingeret ipsos aliq̄n p̄esse: nūq̄ꝫ abuterenꝛ viribꝰ ptātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō minꝰ q̄ꝫ centū ꝑsone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta postea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas transportarēt: aut quasi aluū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaqꝫ veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderenꝛ: purgatoqꝫ aluo terrā egestam suꝑ foueam reducebāt: hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonestꝰ ꝑmo de eis ī scp̄turis habeꝛ. hoc de p̄his iudeoꝝ.

Veronica

Veronica mulier hierosolimitana xp̄i discipula matrona quidē sctitate ꝛ pudicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xp̄i romam accersit. Detinebatꝰ quippe idē cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ꝛ xp̄i imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Ob qđ miratuluꝫ ipa veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibideꝫ em̄ vsqꝫ ad mortē cū petro ꝛ paulo ap̄lis atqꝫ clemēte pōtifice eccl'iaꝫ dei ꝯstituēs pseuerauit Hec ipa est quā dn̄s a sanguis fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hꝫ historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tp̄e eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ꝛ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsqꝫ ibideꝫ in beati petri tēplo a xp̄i fidelibus maxīa cū religione inuisit. Quā ꝛ multi p tpa exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataqꝫ veronice ob signū amoris ꝛc.

Xenarchus ph̄s

Xenarchus ph̄s peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicūt: sed aut alexandrie aut athenis romeqꝫ docendi causa elect⁹ vsqꝫ ad senectutē: magno i honore semp habitus fuit: dehinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa ān̄qꝫ mortē obiret visū amisit.

Philo iudeus

Philo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i p̄cio multo fuit: ꝛ multa elegāter grauiterqꝫ cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaqꝫ appionis grāmatici temeritatē ꝯ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobreꝫ mlti eloquētiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut philo platonē seqꝰ aut plato philonē. hic romā deniqꝫ veniēs cū petro ap̄lo ꝯuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testatꝰ hieronym⁹) inter eccl'iasticos cōputantꝰ codices ꝛ quāmaxīe in q̄nqꝫ moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ꝛ alia eius cōplurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

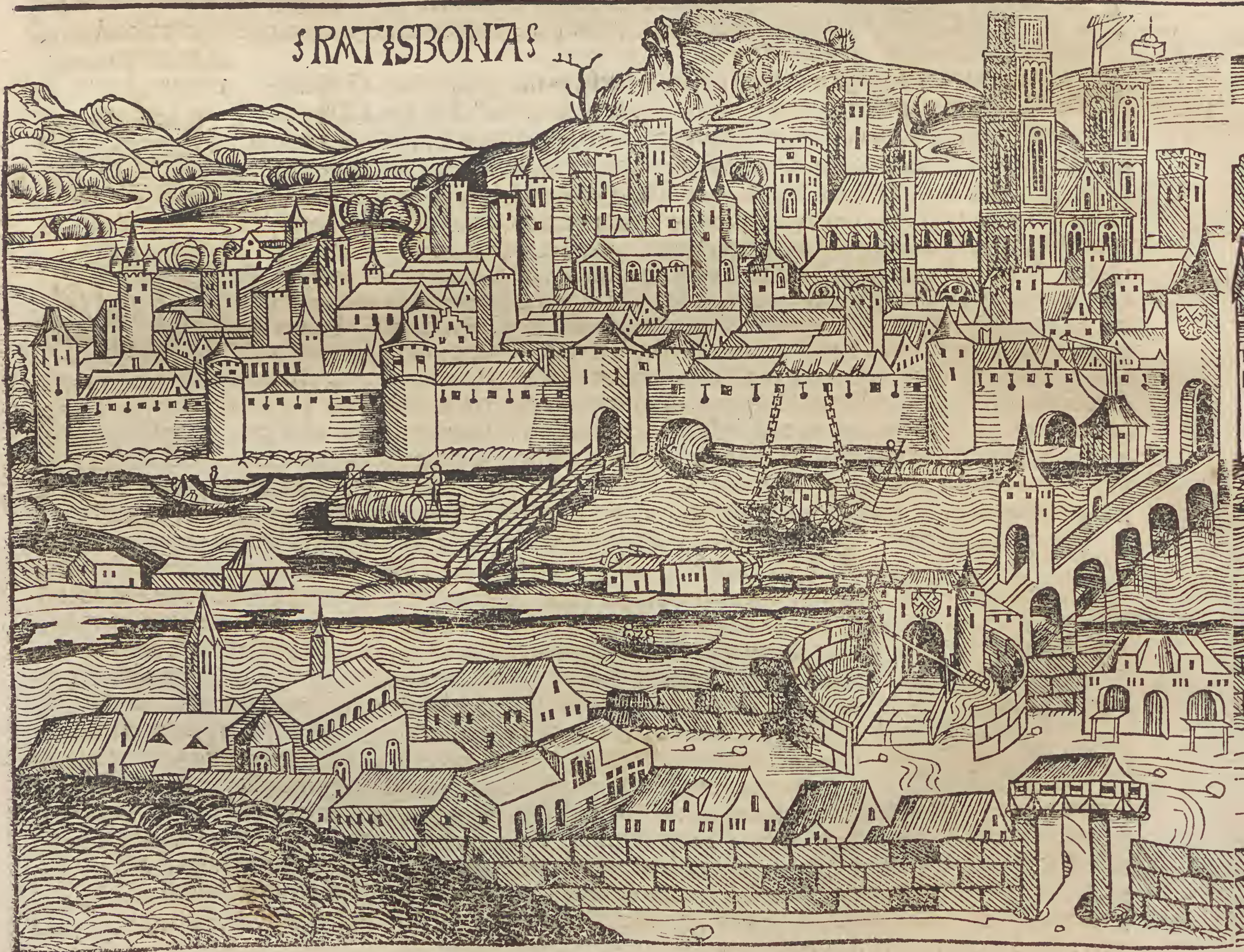
Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computatꝰ. hoc tp̄e a Tiberio multis iniurijs vexata: mortē sibiīpsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ꝛ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduꝫ romanis p̄fuit. ꝛ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippīa neronis mater extitit. Cū ope tiberij pr̄is vt p compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ꝛ femineo ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuꝫ incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ꝛ obiurgationib⁹ plurimis infestaretꝰ. Sed egregia mulier indignū rata qđ i se agebatꝰ a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere disposuit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daretꝰ: fame generoso aīo accersire statuit. ꝛ ꝯfestim a quocūqꝫ cibo abstinere cepit. qđ cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil p̄ficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū capet: eo vsqꝫ deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter inpingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebatꝰ iniurijs: tāto acrioris p̄positi ꝛ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā moriēs supauit. qua quidē morte ꝛ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magn⁹ aristoboli regis fili⁹ patri i regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ꝛ ciuitatē irl'm p̄prijs sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: resides rome ad aliq̄rū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset p̄uat⁹. Qui cū futurū eū aliq̄n p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsqꝫ ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebatꝰ. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ꝛ tetrarchiā philippi ei tradidit iam e m̄ iste decesserat ꝛ regem appellauit. ꝛ p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqꝫ e roma p̄rexisset irl'm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiqꝫ cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more ꝯstruxit ꝛ amphiteatrū: ꝛ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari p̄misisset ab angelo p̄cussus: ꝛ tumēte corpe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc mortis nexib⁹ ꝯstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ꝛ tres filias beronicē: mariā ꝛ drusillā. Habuit quoqꝫ frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

Ratisbona insignis et memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioarie olim metropolis. hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cui adhuc portio trans danubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quaz moderni bauariā dicunt. et a bois baioaricum nomen descendisse p̄suasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios gallorum gentes e finibus iecerunt. Inde migrantes circuiacētes histro loco cuz thauristis habitarūt. Constat igitur eos in pannonia consedisse: et inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quāq̄ oliz deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas et ambitiosas ciuitates habēs et oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄ sunt: quaruz nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄atus oliz clarissimus fuit: cui et tota bohemia s̄biecta erat. hec vrbs septē noībus insignita fuit. quibus in suis iuribus et libertatibus claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat. Tiberius em̄ liuie augusti vxoris filius: et ipsius augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos et vindelicos misit: qui eos i p̄elio supauit et hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā et quadratis lapidibus magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veterum murorum retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol ob ruditatē p̄pli agrestis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia p̄ferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū p̄pe ciuitatē cōfluxu. cū danubius naba et ymber etc. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinßheim a populo germante qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui ciuitati p̄fuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū et regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatorum ostēdūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluuius septētrionē versus i danubiū fluit. et vernacula ligua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona dicit. cuz rates ob mercimonia et tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: et tāq̄ firmiter sita et edificijs roborata: hodie ratisbona appellat. Danubius aūt

fluuius germanie pmaximus. qui et hister dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis orit̃: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexaginta amnes in se recipit ferme oẽs nauigabiles: hanc vrbem insignẽ preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artiũ ciuitatẽ cũ suburbio iũgit. De quo scribit. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis decẽ semiqꝫ denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator cũ armis baioariã sibi subiecit: et taxilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quẽ prius deuicit stimulis vxoris concitat⁹ hunis sibi ↄfinibus sollicitatis bellũ in karolũ mouet. Is sua celeritate pacẽ cõfecit obsidib⁹ ante receptis. vrbẽ ratisbonã tũc q̃dratã dictã aggressus cõuersus in eos q̃ eã occupabãt a fide nr̃a alienos. Et eaꝫ vi cepit coegitqꝫ vt xp̃i fidẽ integre reciperẽt. In eo bello magna cedes hoĩm ante ratisbonã edita. Et magna multitudo infideliũ ac hunoꝝ absũpta de suis q̃ꝫ aliq̃s amisit: qui in basilica sctĩ petri extra muros vrbis sepulti sũt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnũ incrementuꝫ accepit. Basilica q̃ꝫ decorat̃ episcopali sũmo: in honore tandẽ sctĩ petri dicata: pr⁹ ob fraternitatẽ canonicoꝝ ratisbonensiũ et remẽsiũ eccl'ia sctĩ remigij appellata. Opus preclarissimũ in vrbe nondũ cõpletũ. Et cenobio sctĩ Emmerãmi ordinis sctĩ bñdicti amplissimo: mõasteriaqꝫ dñarũ plura hꝫ: precipue super⁹ monasteriũ virginis glĩose. Inferius in q̃ diuus Erhardus ep̃s quiescit. Plures ĩ ciuitate domus cõsecratas ecclesias hñt: et ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aũt impator q̃ hũc locũ pre ceteris imperij locis sũme dilexit. mur[os] ampliauit et monasteriũ sancti emerãmi inclusit et plurimũ adornauit. A cede eñ nortmãnoꝝ rediẽs baioariã ossa sancti dionysij ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cũ libro euãgelioꝝ ornatissimo ac lr̃is aureis ꝑscripto: et demũ apud eos sepult⁹. Ornat̃ et hꝫ ciuitas glorioso martyre sctõ Emmerãmo epõ: et sctõ wolfgango eius loci vndecimo epõ: q̃ mira apд eos gessit: monasteriũqꝫ sctĩ pauli ↄstruxit. Albertus q̃ꝫ magn⁹ oĩm doctrinarũ peritissimus apud eos ep̃atũ rexit. Ideo de his patronis per ratisbonẽses scribit.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerãmus laude nec imus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamĩe tard⁹
Quatuor istoꝝ precibus necnõ alioꝝ
Hic cõtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

Uienna pānonie nūc austrie vrbs precla
rissima ad danubiū sita. Is fluuius ba
uariā: austriā: vngariā secās: p rasciam
atqꝫ bulgariā cū sexaginta nauigalibꝰ ī euxinū
descēdit. Multasqꝫ ⁊ memorabiles alluit vrbes
Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nul/
la vetustior est qꝫ Uienna australium ciuitatū re
gionisqꝫ caput. Hec olim flauianū (vt in vetust[
ducū ꝑuilegijs habet) appellata. A flauio pre-
fecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit
aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝓfecto vt
aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi
cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūqꝫ
flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō est ab
re longo tpis tractu: prima vocabuli sillaba re-
mota (vt plerūqꝫ fieri cōperimꝰ) bien remansisse
Indeqꝫ dicta Uienna. Quāqꝫ aliq̄ a paruo flu-
mine qđ inter suburbia fluit noīe vienna dictuꝫ
putāt. Uienna aūt vrbs magnifica ambitu mu/
roꝝ cīgit duoꝝ miliū passuū: ꝭ habet suburbia
maxima ⁊ ambiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. vrbs
aūt fossatū magnū habet: indeqꝫ aggerē preal-
tum: menia deinde spissa ⁊ sublimia frequētesqꝫ
turres: ⁊ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes
ciuium ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma
alte domoꝝ facies magnificeqꝫ visunt. Unū id
dedecori est qꝫ tecta plerūqꝫ ligna contegūt pau
ca lateres. Cetera edificia muro lapideo consi-
stunt. picte domus: ⁊ interiꝰ ⁊ exterius splendēt
Ingressus cuiusqꝫ domū in edes te pricipis ve
nisse putabis. Nobiliū prelatoꝝqꝫ domꝰ libere
sunt. Sanctis celū tenentibꝰ ipsisqꝫ maximo deo
templa dicata ⁊ ampla ⁊ splendida secto lapide
cōstructa ꝑlucida: ⁊ colūnarū ordinibꝰ admirā/
da. Sanctoꝝ plurime ⁊ preciose reliquie. Argē
to auro ⁊ gēmis vestite. temploꝝ ingens orna/
tus. Ciuitas in episcopatu Pataui̅esi est: maior
filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti
⁊ canonici regulares sancti augustini admoduꝫ
diuites habiti. Moniales qꝫ sacre ⁊ sancte virgi
nes. Ibi q̄ꝫ monasteriū est ad sanctum hierony
mū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse repe
riunt: que die ac nocte hymnos lingua theoto-
nica decantant: quarū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā sanctāq3 vitā. Rarus de his sīmo mal' audit. Scola q3 hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tñ ⁊ ab vrbano sexto papa ꝯcessa: magn' studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib' superioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cō muicātiū credit. Cōsulatus octo ⁊ decē viroꝝ eligit tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunt quoꝝ potestas annua est Incredibile videri pōt quot ꝑ dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoꝝ ⁊ cancrorum mlte quadrige aduenīūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferunt: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ꝓtendit. Nullo nō die trecenti currus onusti vino bis terq3 inferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op' vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducat vini quod vel Vienne bibit vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quā supra terrā edificioꝝ apud Viennam esse ferat Plateaꝝ solū: stratū lapide duro vt neq3 plaustroꝝ rotis facile conterat. In domibus multa ⁊ munda suppellex. Equoꝝ iumentoꝝ ⁊ oīs generis capacia stabula vbiq3 fornices aule late verum his estuaria sunt loco tricliniorū que ab his stube vocant: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq3 vitree ꝑlucet: ⁊ hostia plerūq3 ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Viennēsibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

NVREMBERGA
S.Laurencius.
S.Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaqꝫ. Emporiū
germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi su
pereminet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum
fuisse quidam arbitrant̄. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā
Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enī ce
sar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) gra
uidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroqꝫ libe
rorū superstite Tiberio drusoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat̄ lin
gua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incursionibus ⁊ prin
cipum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū gessit
Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadragin
ta milia dediticioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaz rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās
⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus acces
sit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊
sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹
tradit) prudens in armis: satisqꝫ fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appel
lari iussit. Vetustissimi tamen historicoꝝ codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū ap
pellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusqꝫ insidentes: ab incursibus ꝓhiberent. In col
libus ⁊ tumulis norice ac plerisqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimo
nio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissim⁹ autor
tradit) ⁊ thaurisci habitēt hoꝝ omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Dru
sus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant.
vallesqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum sciat aerias alpes ⁊
norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterre
rent. Habet itaqꝫ hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Glorio
sus quoqꝫ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium fran
conie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Norberga enim noricuz
montem significat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc
portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat̄. Ciuitas tamen in dio
cesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones vi
deri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabit̄. ⁊ in ꝑtes
duas diuidit̄: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit̄. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atqꝫ ob eam
rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūqꝫ negociatores prudentissi
mi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum
plurimū conducunt. Quamq̄ꝫ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat̄. cum paucis
in veterū monumentis reperiat̄: nullaqꝫ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude
⁊ vetustate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igit̄ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus tem
poribus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Ve
rum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisqꝫ dn̄am quam nunc romani incolunt
vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt̄ qui
vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata sit ab alijs: neqꝫ vt deserta fuerit: nemo quicq̄ꝫ habet certi q̄d dicat.
quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Re
liqua igit̄ prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim
magnus rex francoꝝ qui talia tāq̄ꝫ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūqꝫ imperiū instauraret. saxoni
bus domitis: hittonibusqꝫ: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cuz Tassilone baioarioꝝ duce. Adriano
pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas
mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū par
te tercia copiarū Nurembergę: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones
ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū descedit. Cum itaqꝫ Ka
rolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit:
quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie
oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Rediēs ro
mā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilis
simi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus
deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄ꝫ in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio ro
manū imperiū coluit. Regibusqꝫ romanis fidē constantissimā semꝑ seruauit. In discordia tamē cesarū ca
lamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em̄ quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diui
nam vt videt̄ vltionē: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaqꝫ filius. in Nurembergēses fidē genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cū baioarijs: castrum noricū obsidione cingit. Ipsoq; expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater e uestigio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde pgressus ratisbonensiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchiā p bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducēde in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clareualensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasteriū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceterisq; romanis imperatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoruz maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq; ppugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinq; ⁊ sexaginta supra trecentas. Estq; edibus ciuiū amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesq; sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificentia amplissimū ⁊ pulcherrimū. atq; sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāq; karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē prestant. Datur enīz hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornat q; q̄maxime impreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xpi latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima: ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quot annis visunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Vrbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Justiciam sacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innitit sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāq; est propagata ecclesia: ⁊ vsq; ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisq; effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aūt muneris sacramentū ita dn̄s ad omniū apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū indiuidue vnitatis assumptum. Id qd̄ dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc eccl̄iam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā p̄ualerent.

Data est mihi potestas
in celo et in terra:
Saluator:

S. Petrus.

S. Johannes.

Andreas.

S. Jacobus maior.

S. Thomas.

Jacobus minor.

Philippus.

Bartholomeus.

S. Matheus.

S. Judas.

S. Simon.

S. Mathias.

Credo in spiritum sanctum:

Sanctam ecclesiam catholicam

remissionem peccatorum:

maria virgine.

Marcus

Lucas

Johannes

Summus deus ac parẽs oĩm: vt nouis cultoribus nouã legẽ daret doctorẽ iusticie misit e celo. Is vt premissũ est cruci affixus vltro spm̃ posuit. Sed qm̃ predixerat se tercia die ab inferis resurrecturũ: metuẽtes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eũ crederẽt: detraxerunt eũ cruci: ⁊ cõclusum in monumẽto firmiter militari custodia circũdederũt. Uerũ tercio die ante lucẽ: terremotu facto: repente patefactũ est sepulchrũ. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in galileã, pfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte lras id est, pphꝫarũ archana patefecit: que anteq̃ pateret perspici nullo modo poterãt: q2 ipsũ passioneq̃ eius annũciabãt. Ordinato vo discipulis suis euãgelio: ac nois sui predicatione circũfudit se repente nubes: eũq̃ in celum sustulit q̃dragesimo post passionẽ die. Post beatã eñ ⁊ gloriosam resurrectionẽ quo verũ dei templum iudaica impietate resolutũ: diuina in triduo potẽtia suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis p̃ntie extẽdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Apli itaq̃ ⁊ discipuli oẽs post ascẽsionẽ dñi (sicut Lucas i actibus aploꝝ meminit) a mõte oliueti regressi statim venerũt hierosolymã: ⁊ ascenderũt in cenaculũ vbi manebãt in orõne ⁊ humanitate pseuerãtes cum mulieribus ⁊ maria matre ihũ ⁊ fribus eius meditãtes in lege dñi: ac mãdatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur vtute ex alto. In his aũt diebus q̃ inter resurrectionẽ dñi ⁊ ascẽsionẽ fluxerũt motꝰ dire mortis aufert. Et nõ solũ aĩe: sed etiã carnis imortalitas declarat. In his per insufflationẽ dñi infundit aplis oĩbus spũssanctus: ⁊ btõ aplo petro supra ceteros post regni claues ouilis dñici cura mandat. Per omne deniq̃ hoc tẽpus, puidẽtia dei curauit: atq̃ suoꝝ ⁊ oculis insinuant ⁊ cordibus: vt dñs ihs vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus ⁊ passus ⁊ mortuus. Ab illo aũt die quo dñs super oẽm celoꝝ altitudinẽ ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdẽ resurrectione q̃nquagesimus: vt sacra testat historia. Cũ discipuli pariter essent: acceperunt munera spũs sancti pmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ⁊ repleuit totam domum vbi sedebant ⁊ apparuerunt illis dispartite lingue tãq̃ ignis: ⁊ repleti sunt oẽs spiritusancto: ⁊ ceperunt loqui varijs linguis. Sicut eñ hebreo quondã populo ab egyptijs liberato: quinquagesimo die post imolationẽ agni lex data est in monte syna. Ita post passionẽ qua verus dei agnus occisus est: q̃nquagesimo a resurrectionis eius die in aplos plebeq̃ credentiũ spũssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̃ianus agnoscat inicia veteris testamenti euãgelicis ministrasse principijs: ⁊ ab eodem spũ conditũ fedus a quo primũ fuerat institutũ. His aũt muneribus imbuti apli oĩa que de xp̃o p pphetas scripta fuerãt, ptinus intellexerũt: Cõmuniq̃ decreto simbolũ edentes: nr̃e fidei fundamẽta iecere. Et petrus quidẽ aploꝝ princeps iuxta hieremie pphetiã ⁊ isaie atq̃ psalmiste dixit. Credo in vnũ deum patrẽ oĩpotentẽ creatorẽ celi ⁊ terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xp̃m filiũ eius vnicũ dñm nr̃m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spũsancto natus ex maria vgine. vt isaias predixerat. Ecce vgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ. Jacobus vero ⁊ Isaie pphetiã affirmãs dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Thomas deinde Osee pphetiã contestãs ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacobꝰ maior ptulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterã dei patris oĩpotẽtis. Philippus q̃3 mox adiciens inquit Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholomeꝰ postmodũ cecinit dicens. Credo in spũsanctũ. Cui Matheus subiecit Sanctã eccliã catholicã. Symon vo ⁊ Judas atq̃ Mathias deniq̃ reliquũ pfecerũt dicẽtes. Sanctoꝝ cõiõnẽ. Carnis resurrectionẽ. Et vitã eternam Amen. Symboloq̃ pfecto apli multa ꝯstituere de oĩ ecclia: inde diuino cultu intenti Jacobũ frẽm dñi hierosolymoꝝ põtifice cõstituerũt virũ a ntitate sanctissimũ: q̃ missã simplici ritu celebrare cepit dicẽdo pater nr̃ ⁊c. Hac q̃ppe rõne xp̃iana respublica viroꝝ scõ ⁊ mulierũ crescere multũ cepit. Propter qđ petrus apls bonis institutis eccliã ꝯfirmaturus septẽ diaconos delegit videlꝫ Stephanũ: philippũ: pcorũ: nicanorẽ: tymonẽ: parmenã ⁊ nicolaũ anthiocenũ aduenã. Illi q̃ ad veros xp̃i ministros ptinebãt pagere ceperũt. Totũ postremo orbẽ p puincias inter se partiti sunt. Et thomas quidẽ parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ⁊ interna gentiũ indoꝝ sortitꝰ est. Matheꝰ macedoniã ⁊ ethiopiã. Bartholomeꝰ licaoniã ⁊ citeriorẽ indiã. Andreas achaiã ⁊ scithiã. Johãnes post mortẽ virginis marie asiã. Petro aũt pontus gallacia bithinia capadocia italia ⁊ tandẽ roma obtigit. Jacobꝰ maior hispaniã: Judas mesopotamiã. Symon zelotes egyptũ: Philippus gallias ⁊c. accepit: de q̃bus aplis mox narrabimꝰ. Discipuli itaq̃ p puincias dispsi fundamenta ecclie vbiq̃ posuerũt: faciẽtes ⁊ ipsi i noĩe magistri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̃ descendens instruxerat eos virtute ac ptãte qua posset noue annũciationis ratio fundari ⁊ cõfirmari.

Spiritussancti missio

Gloriosissima sempq̄ virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dn̄i ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū(lu ca in actibus aplo͂ꝝ testāte)generaliter cum aplis habuit: q̄usq̄ repleti fuerunt gr̄a spūssancti. Post missiōe vo spūssancti ꝛ aplo͂ꝝ disp sionē vt diuus Hieronymꝰ refert. Gabriel archāgelus tāq̄ celestis pa ranymphus eā virginē sanctā ꝛ corpe ꝛ mēte intactā custodiuit: atq̄ io hānes euāgelista cui eā de cruce filiꝰ cōmiserat: virgo vginē seruauit of ficiosissime vsq̄ in finē vite sue: ꝛ tāq̄ adoptiuꝰ filiꝰ administrauit. Ha bitatio aūt eiꝰ vsq̄ ad mortē pre nimio amore i loco illo fuit vbi oīa in q̄ bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaret aspectibus. ꝛ in mōte syon cella vbi morabat ꝛ Johānes missaꝝ celebrauit ondit: quia (vt diuus hieronymꝰ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuū hꝫ vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christꝰ est ab oībus amādus: multo ardentiꝰ ab ea cuiꝰ et dn̄s ꝛ filiꝰ erat. Multis eq̄dē afficiebat dolorībꝰ ꝛ amoris ardorībꝰ estuauerat post filij ad celos ascen sum: duꝫ secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ꝛ cognouerat Tādeꝫ cū oī plena esset gr̄a: diuq̄ vtute illustrata. Anno a ntītate filij eiꝰ ihesu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo sue. 63. abdormiuit in pace: vber rimeq̄ claritatis eterne gr̄am possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apl̄i. Et dn̄s ipse nr̄ ihesus christus cū tota ce loꝝ curia: quātuꝫ fas est credere: eidē totꝰ festiuus occurrit: ꝛ cuꝫ gaudio eā in aīa ꝛ corpe in celum assumpsit. Secūq̄ i throno collocauit. Vixit aūt post morte filij. 16. annis: cuꝫ antea. 47. etatis haberet annos. Nul li aūt dubium in eius gloriosa assumptione ꝛ coronatione oēm illā cele stem irl̄m tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabi li charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec miruꝫ q̄ꝫ honor maternꝰ eiꝰ est. qui est natus ex ea queꝫ oīs celoꝝ ordo venerat ꝛ adorat: sup se ele uatū cū pr̄e in sede maiestatis dn̄i. Ad throni igit celsitudinē intemerata mater ꝛ vgo ꝓcessit: atq̄ in regni solio sublimata: pꝰ xp̄m gl̄iosa resedit.

Petrus papa primus: aplo͂ꝝ princeps: natione gallileus ex beth saide vico: iohānis filius andree apl̄i frater: primus sedit annis septē post ascensionē dn̄i i episcopali sede apud antiochiā vrbeꝫ fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: q̄ꝫ caro ꝛ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est i ce lis. Et tu es petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo eccl̄iam meā. Ac tibi da bo claues regni celestis: ptātemq̄ ligādi ꝛ soluendi. Is vo oīm diligen tissimus vbi asiaticas ecclias satis confirmasset: cōfutatis eoꝝ opinioni bus qui circūcisioneꝫ approbabāt post predicationē dispersionis de cir cūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithinia. ab herodis car cere liberatus: in Italiā venit ꝛ rome primā cathedrā tenere cepit secun do Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ꝛ mensibus se ptem. Petrus itaq̄ romā tunc venit ꝛ q̄ꝺ hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ꝛ huc ꝓfectuꝫ intellexerat symonē magū samarita num quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaꝫ deduxerat populū roma num: vt deus crederet. Rome eñ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum i sa maria esset tamdiu se credere i christū simulauit: quoad baptismū a phi lippo vno ex septē diacōibꝰ acciperet: quo q̄deꝫ postea in malā parteꝫ vtens: multaꝝ heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris sociā habuit: ꝓuocare petruꝫ miraculis morte pueri homo nepharius ausus est: quē eius carmina pmo mouere visa sunt: verū cuꝫ postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit. hāc obreꝫ indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicet. Cum iam volaret rogatu petri ad celū ma num tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum po pulū sineret symon decidit ꝛ crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūssancti emere ꝛ vēdere ꝯsueuere ꝛc̄. Primus postea Petrus quadra gesimale ieiuniū instituit. Duas q̄ꝫ eplas q̄ canonice nomiant scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ꝛ predica tioni vacaret duos episcopos ordinauit Linum scꝫ ꝛ Cletum: qui sacer dotale ministeriū populo romano ꝛ alijs exhiberent.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose vir ginis Marie In celis

ā mūdi. 5233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

Caius cognomēto caligula: filiꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos qrtus romanoꝝ imꝑator. mortuo eñ tiberio a castrensi loco ducto impiū occupat. caligule cognomē traxit: qꝛ manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis insignitas. māsit i liuie auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atqꝫ eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atqꝫ ꝓbrosaȝ inbibere poterat. cōsulatꝰ qtuor gessit. opa sub tiberio semiꝑfecta teplū augusti theatruqꝫ pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxīa ceruicꝭ ⁊ cruriū ⁊ oculis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neqꝫ corporis neqꝫ animi ꝯstitit. vestitu calciatuqꝫ ⁊ cetero habitu neqꝫ patrio neqꝫ ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasqꝫ indutꝰ penulas: īmanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm scelestissimꝰ iudicatꝰ. nil eñ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororibꝰ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat vtinā ppls romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glīe inuidit: vt paululū abfuerit: qn eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis trudē necat impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxix. Cadauer clā i ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū

Claudius

Claudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos i ludibriū rebuauerat: impiuȝ acciēs qntꝰ romanoꝝ imꝑator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt iosephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q pmū ara ibi augusto dedicata est: apꝑellatusqꝫ tiberꝰ claudiꝰ drusus disciplinis liberalibꝰ ab etate pma nō mediocrē opam dedit qnqgesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neqꝫ añ Juliū cesarē neqꝫ post eum quisqꝫ attingere ausus est: in deditionē accepit: orchades insulas romano adiecit impio: sexto qꝫ ꝑfectꝰ erat mēse romā rediit: triūphauitqꝫ maxīo apparatu. Opa magna potiꝰ qꝫ necessaria ꝑfecit: ꝑ tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi sine intermissione elaborātibꝰ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaqꝫ brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxorē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā i matrimoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs preallectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitasqꝫ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie caniciecqꝫ pulchra: opimis ceruicibus. cibi viniqꝫ tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. funeratusqꝫ est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero

Nero claudij ꝓuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filꝰ sextus romanoꝝ imꝑator. natꝰ est añ nouē mēses qꝫ tiberꝰ excessit cui ꝓpriuȝ nomē domicius sicut ⁊ pri. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem dedisset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel pcipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatiȝ vo inualescentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitqꝫ auunculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante pterea luxurie fuit vt frigidis lauaret vnguētis, retibusqꝫ aureis piscaret q attrahere funibꝰ purpureis ꝯsueuerat. Hec oīa vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oībꝰ ꝑ se ferret. statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. sufflauo capillo. vultu pulchro magis qꝫ venusto: oculis cesus ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a cliuo scauri ad exqlias vsqꝫ sex diebꝰ vagatū. mltas fortunas ciuiū cū ꝯsupsisset: ac oīs culpa pncipi ascriberet. Ipse: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q id factū a xp̄ianis causarent. vnde ⁊ totꝰ capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadaueribꝰ ꝑ aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt. Sūt tñ q dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis silitudinē cerneret. Sua seuicia qꝫ in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q i pcio apd ciues erāt vsus est. Tandē ppli romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad qrtū miliariū in suburbano liberti sui semetipsuȝ interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatꝭ anno impij vo quartodecimo.

Lapidatio sancti Stephani

STephanꝰ ꝓthomartir natiōe hierosolimitanus: e septē diaconibꝰ primus ob sctītatē ⁊ moꝝ disciplinā diaconꝰ ab aplis electus: signa ⁊ ꝓdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratione fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaq̄ sapiē ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo q̄ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsū extra ciuitatē eijciētes lapidibus perimerūt: vt expeditiꝰ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̄ lapidaret genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ihm stantē ꝓ lapidātibꝰ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciū. Is em̄ viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateret ⁊ saxeus ille nimbꝰ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūq̄ dimotus in futurā spem tota intentione ꝓfusus: magnū patiētie documentū posteris allaturꝰ Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit ī pace. Lapidatusq̄ fuit eodē anno q̊ xps crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij āno dn̄i. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊. lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

PHilippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postq̄ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ v̄tutibus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oībus sanctus habitus. Tres q̄z filie in eiꝰ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diaconoꝝ apd̄ anthiochiā dei ecclīam nup ab aplis excitatā fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̄z q̄rtus diaconus cū hierosolymis grā fidei ⁊ virtute vsq̄ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū ꝓ dn̄o suscepit. Tymon q̄ntus diaconꝰ primū ad beroam resedit. deinde verbū dn̄i disseminās corinthū ꝑuenit: vbi a iudeis ⁊ grecis ꝑmo flāmis iniectus: ſ nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatiōis officiū plena fide cōsūmauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyrij glīaz adeptus est.
Nicolaus v̄o aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo iniciū sūpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apli

PAulus ihu xpi dignissimꝰ apls electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ giscalis noīat q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsuz cilicie vrbem (vbi eiꝰ pater ciuilitate romana donatꝰ est) cōmigrauit. Mos siquidē tūc roma noꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquireret: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent coꝝq̄ frēs dicerent. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobilioribꝰ tharsensibꝰ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝯsularē vestē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qd̄ ⁊ paulus hic apls ciuis romanꝰ habitus est. Cū aūt xpi religio ꝑ vniuersaz excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificibꝰ tēpli eplas accipiēs: eos q̄ xp̄m verū esse deū ꝓfiterent ꝑseq̄ decreuit: vn̄ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuisset: ⁊ oīm lapidātiū eū vestimēta ꝯuaret: tāq̄ manibus oīm lapidaret Stephanꝰ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: q̄z paulopost dū damascū ꝑgeret (vt lucas testat) spū diuino tactus ad fidē xpi venire cōpulsus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̊ ⁊ xps passus est. Statiq̄ vocatꝰ xpi euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaq̄ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis cā cōmendatus. Post aūt eius ꝯuersatione vna cū barnaba aplo mltis vrbibus ꝑagratis hierosolimā redijt cū petro iohāne ⁊ iacobo xpi euāgeliū cōtulit: q̊ audito gentiū apls ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi grā nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus scd̄o hierosolymā scd̄o imꝑij neronis anno: a festo iudee ꝓcuratore vinctus romā (vt ciuis romanꝰ) mittit: vbi bienio ī libera custodia manēs: cū iudeis q̄ttidie disputabat: tandē a nerone dimissus mlta ꝑ̄dicauit ⁊ scp̄sit.

Sanctus marcus euangelista

MArcus euāgelista genere leuiticꝰ sacerdosq̄ cū petro magistro suo: ex baptismo filiꝰ atq̄ interpres: ad ꝓpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentez audierat: rogatꝰ rome a fratribꝰ breue scripsit euāgeliū. Qđ cū petrꝰ audisset ꝓbauit ecclesijs legendū: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aūt petrꝰ vidēs cōstantiā viri ipsuz alexandriā destinauit aquilegiēses vo sua predicatione ad xpi fidē priꝰ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēsez virū doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aqlegiensez epm̄ creare fecit: inde alexandriā prexit: ⁊ primꝰ ibi xpm̄ annūciās: cōstituit eccl'iam: tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs sectatores xpi ad exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq̄z aūt diu eccl'iam docendo scribendo cōstituisset octauo neronis anno a pontificibꝰ templorꝝ in solēnitate pascali cū missaz celebraret captꝰ: fune in collo eiꝰ misso ipsum ꝑ ciuitatē trahebāt: donec spm̄ emisit. ⁊ sepultꝰ est alexandrie succedēte sibi amano. Anno vo dñi. dccc. xxix. fuit Justianꝰ patricius veneciarꝝ dux. anno eiꝰ secūdo beati marci euāgeliste corpꝰ venetias est trāslatū ⁊ eo q̄ secutus est anno cōdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̄dringētesimo eccl'ia que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patronꝰ constitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipsius q̄z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

FEnicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnopere Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulibus. Allatūq̄z esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq̄z plumeo apice honestare. Auctor manilius senator est neminē extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisq̄z surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

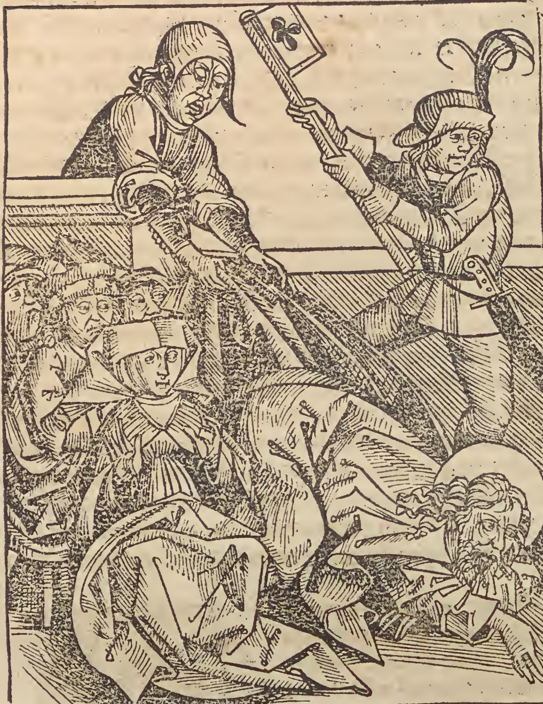
Jacobus maior apostolus

IAcobꝰ maior apl's dñi: zebedeiq̄z ex maria salome filiꝰ: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior cū priꝰ altero vocatꝰ ad apl'atū: ⁊ ꝑ martyriū ad regnū celorꝝ fuit. quē dñs vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim̄. quiq̄z relictis retibus secuti fuerūt eū. post aduentū spiritussancti hispaniā accessit ad predicandū. postq̄z vniuersam ꝑdicādo ꝑagrasset hispaniā: in qua nouē tātuz cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem ī iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in ir'lm fr̄is vices gerebat: obtrucatione capitis martyrij palmā adeptus est. Vt dicit die qua ⁊ xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vo duceret ad locū passionis ꝑ Josiā scribā: ⁊ in via paraliticū sanasset: iosias credidit: priꝰ baptizatꝰ capite priuatꝰ cū iacobo fuit. Eiꝰ aūt sacratissimū corpꝰ discipl'i eiꝰ nocte rapiētes de ir'lm ad hispanias trāstulerūt. ⁊ cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes ī vltimis finibꝰ hispaniarū cōdidē. Ibiq̄z celeberrima gentiū illiꝰ ⁊ ꝑegrinarū nationū veneratione excolit. Stupēda effecit q̄z deuotio fidelium infusa mentibꝰ in visitādo limina eiꝰ ⁊ eccl'ia firmauit: in eo voto nullus preter apl'icā sedē dispēsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris apl'is illi ī vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatē vite eiꝰ: hoc quasi diuina munificētia post mortē suppleuerit.

PRima ꝑsecutio xpianorꝝ terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is ī xpianos ꝑmꝰ exercere cepit. in q̄ ꝑter petrū ⁊ paulū apl'os vt illico patebit etiā infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi gloriosio martyrio coronati sunt. quorꝝ de nūero q̄draginta septē fuere a bto petro apl'o baptizati: q̄ cū eodez apl'o ī custodia cōtinent: tandē sub deuotissima fidei ꝯfessione ibidē neroniano gladio. 2. ydꝰ marcij ꝯsūpti sūt.

Jacobus iustus minor apostolus

IAcobꝰ apl̄s cognomēto iustus dictus minor respectu maioris: nō quo ad sctitatē: sed ob vocationē ad apl̄atū. Dñi (ex sorore marie matris eiꝰ) frater post ascēsionē dñi ab apl̄is hierosolomitane eccl̄ie primus ep̄s ordinatꝰ: Sedit annis .xxx. vsq͡ȝ ad septimū annū Neronis. Uir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̄ vinū ⁊ sicerā nō bibit: nec carnē mādùcauit: ferrū ī caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnctꝰ: nec balneo vsus est: veste linea sup̲indutꝰ solus sancta sanctoꝝ ingrediebaꝷ ⁊ ita assidue ꝓ salute ppl̄i flexis genibꝰ orabat: vt eius genua cameloꝝ more occalluerint. ꝓ hac sūma iusticia: iustus appellatꝰ. ⁊ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ⁊ mō cōuersationis xp̄o ih̄u similimꝰ fuit: ac si frēs gemelli fuissent. Hūc itaq͡ȝ annanꝰ pōtifex iudeoꝝ: recedēte festo ex iudea ipsiꝰ ꝓuīcie gubernatore cōprehēdit. Et xp̄m negare attēptauit. Posuerūtq͡ȝ sup̲ pīnaculū tēpli ⁊ ꝯgregata multitudine xp̄m verū deū vētuꝝ ad iudicādū viuos ⁊ mortuos ꝓclamauit. xp̄iani gauisi. pharisei ꝯturbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terraȝ collapsuȝ lapidibꝰ obrui p̄ceperūt: ꝑut tñ potuit manꝰ ad celū tetēdit ⁊ ꝓ ꝑsecutoribꝰ orauit. Quo adhuc spirāte fullonis fuste ī capite ꝑcussus expirauit. Sepultꝰ iuxta tēplū. huic pꝰ resurrectionē dñs apparuit ei panē bñdicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuȝ qꝛ a mortuis filiꝰ hoīs resurrexit: cū votū emisisset non gustatuꝝ panē nisi eū priꝰ vidēt. eū tante sctitatis fuisse dic̄ iosephꝰ ꝙ ob necē eiꝰ ierl̄ꝫyma euēsa fuit creditū sit.

PEtrus vir sanctissimꝰ cū tm̄ sibi noīs apud oēs compaꝛauerat vt plurimū colereꝷ: hāc ob reȝ indignatꝰ Nero mortē eiꝰ q̄rere cepit: vñ petrꝰ monētibꝰ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe discedēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dñe quo venis: tuȝ xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat sacellū eo loco vt v̄ba hic sunt habita ideo ad vrbē rediꝫt clemētē ep̄m ꝯsecrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necaꝷ vltimo eiꝰ anno: diuersis tñ cruciatibꝰ. Petrꝰ eñ cruci affigiꝷ capite in terrā verso: eleuatisq͡ȝ in sublime pedibꝰ ita ei voluit. Sepultꝰ est ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia secꝰ ortos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiq͡ȝ. Paulus v̄o eodē die capite mulctatꝰ: funeraꝷ via hostiensi anno post mortē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separenꝷ abinuicē inq̄t paulꝰ pax tecū fundamētū eccl̄iarū ⁊ pastor oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus r̄ndit. Uade in pace p̄dicator bonoꝝ: mediator ⁊ dux salutis iustoruȝ. Marcellus ⁊ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatibꝰ sepelierūt. Hodie capita apl̄oꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gēmis exornata in eccl̄ia lateranensi sancti iohānis reposita ppl̄o ostenduntꝷ.

Crucifixio Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus stoicus phus natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronymꝰ meminit dicens q̄ fuerit vir cōtinentissime vite: ⁊ ꝓpterea euȝ in cathalogo sctōꝝ ponit: ⁊ maxīe ꝓpter frequētes eplas pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum eēt neronis magister ⁊ illius tpis potētissimꝰ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cuiꝰ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera graruȝ suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq̄ integerrime recitaret. Quē tandeȝ ante biennīū q̄ȝ petrus ⁊ paulus martirio coronarent a Nerone seuissimo discipulo retributiōis grā interfectū fuisse legimꝰ. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone p centuriones senece indictuȝ fuit ut sibi ipsi morteȝ deligeret: q̄ cognita imperatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneret: ⁊ ibideȝ omnes vene eidem aperirent donec spm̄ exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq̄ doctissimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

LUcanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingenij tn̄ magnitudine par illi habitꝰ est: hic nāq̄ senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ p̄mo rome sb̄ cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: psiuȝ ⁊ bassum (q̄s mirūīmoduȝ dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratissimꝰ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandeȝ de cōiuratione pisoniane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidē fecit: q̄bus expletis stati e vita discessit p̄die kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

PErsius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse describit lune potiꝰ natꝰ est: mediocri aūt statura insigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia p̄re mortuo. Qu. rēnīū palemoneȝ grāmaticū vicentinuȝ audiuit. Mox rhetorice sb̄ virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū phm̄ ꝯferens familiariter secū ad interitū vsq̄ vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs librꝫ in q̄ vere laudis plurimū meruit: lꝫ impfectū. his q̄ȝ tpibus cornutus phs ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat: qui pre nimio amore persij discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

PHilippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio ap̄lus vocatus: ut eū seq̄ret. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euȝ q̄ ad ap̄latuȝ nō fuit vocatꝰ: ne ꝯuersio hoīm ad fidē humane peritie attribueret. hic ap̄ls cū p. xx. annos p vniuersam scythiā p̄dicasset. Illaq̄ pene totā ad xp̄i fideȝ ꝯuertisset. hieropoli asie vrbeȝ veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantasticā carneȝ sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolāduȝ statue martis adductꝰ sub base statue draco egrediens filiū pōtificis q̄ igneȝ ī sacrificio mīstrabat ⁊ duos tribunos q̄ꝝ mīstri ap̄lm̄ detinebāt occidit: ⁊ plurios lāgudos reddidit: precibus tn̄ ap̄li disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obreȝ ī fideles euȝ tenentes anno etatis sue septuagesimooctauo cruci quā p̄dicabat ad instar mgr̄i sui affixerunt: ⁊ martires christi fecerūt. Iste duas filias v̄gines post se dereliq̄t q̄ ambe cuȝ p̄re sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

BArnabas e septuagītaduobꝰ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī sociū paulo ab ap̄lis ad p̄dicāduȝ gentibꝰ. Is ī italiā veniens ex p̄cepto petri oēs lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ p se suosq̄ discip̄los cisalpinā galliā ad xp̄i fideȝ ꝯuertit. ⁊ apō mediolanū p̄mꝰ cathedraleȝ locū tenuit relicto ibi ep̄o cipriū regressus cuȝ euāgelio mathei p̄les sanās apō salaminā paulo añ petri martiriū ⁊ ipse ibidē martirio coronatꝰ ē

Anno mundi. 5273. Anno christi. lxxiij.

LInus ab vltimo anno neronis btõ Petro succedẽs vsqꝫ ad vespasiani tpa puenit. a cõsolatu saturnini ⁊ scipionis vsqꝫ ad capitonẽ ⁊ ruffum cõsules. Sunt q̃ hũc locũ clemẽti ascribãt ⁊ linũ ⁊ cletũ pretermittant: quos nõ solũ historia: verũ etiã hieronymi autoritas reprehẽdit. Quart⁹ inq̃t post petrũ rome epũs clemẽs fuit. siquidẽ linus secũdus. Cletus terci⁹ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriqꝫ post petrũ statim clementẽ numerent. quem certe cõstat: tante eñ modestie fuit: co egisse linũ ac cletum ante se munus põtificat⁹ obire: ne posteris hec principat⁹ ambitio ꝑniciosi exempli haberet. licet eidez petrus q̃si ex testamẽto successionis locũ tradiderit. Fuit aũt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe morib⁹ ⁊ sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯstituit: neq̃ mulier nisi velato capite templũ ingrederet. ⁊ ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decẽ ⁊ octo. Episcopos vndeci creat Scripsit ⁊ res gestas petri: maxĩe vo ei⁹ cõtentionẽ cũ symone mago. qui cũ demones effugaret: mortuosqꝫ ad vitã reduceret. a saturnino cõsule cui⁹ filiã a demonib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp⁹ sepelit. cũ sedisset in põtificatu annos vndecim mẽses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriũ episcopũ ostiensem in ostiã trãstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 5284. Anno christi lxxxiiij.

CLetus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemẽte põtificatus mun⁹ inuitus suscepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimũ apud suos valeret. vir q̃z optim⁹ atqꝫ sanctissim⁹ qui nihil ꝑtermisit. qd̕ ad augendã eccl'iam dei ꝑtineret. Quã cũ optime ꝓ tpe cõstituisset. redactis in ordinẽ ex mãdatis petri vigintiquinqꝫ pr̃bris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btĩ petri corp⁹ in vaticano quinto kal' Maij. Et primus: vt aiunt: lr̃is ap'licis salutẽ ⁊ ap'licã benedictionẽ scripsit. Fuit aũt tpib⁹ vespasiani ⁊ titi a cõsulatu vespasiani septimo ⁊ domiciani quinto vsqꝫ ad domicianũ ⁊ ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aũt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Linea sũmoꝝ pontificum

Linus

Cletus.

Bartholomeus apostolus

BArtholome⁹ ap'ls vn⁹ ex senatorib⁹ celi. is post ad aduentũ spũssancti postqꝫ in lycaonia ⁊ india xp̃i euãgeliũ predicasset. in albanã maioris armenie vrbẽ veniẽs cõfestim tẽplũ vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullũ cultorib⁹ suis respõsuz prebe ret: ꝑgentes ad vicinã ciuitatẽ: ab ydolo rñsum habuerunt ob ingressum bartholomei coꝝ deuz cathenis ligatũ vt loq̃ nõ valeret. ⁊ vt eũ oñderet ait. capilli ei⁹ nigri ⁊ crispi. caro cãdida. oculi grãdes. nares eq̃les ⁊ directe barba ꝓlixa. hñsqꝫ paucos canos capillos. statura eq̃lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qd̕ ꝑ singl'os angulos gẽmas hꝫ purpureas cencies flexis genib⁹ ꝑ diẽ orat ⁊c̃. Ibi euãgeliũ predicãs polemiũ ipsi⁹ vrbis regẽ ac reginã cũ duodecĩ ciuitatib⁹ ad xp̃m cõuertit. ⁊ demonẽ deformẽ oñdit: ꝓpter qd̕ põtifices tẽpli indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sibi ĩ fensissimo p̃mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrũcari fecere q̃ ad celeste gaudiũ triũphũ ꝑegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidẽ cũ oĩ veneratiõe tumulatũ: postea ad lipparim delatũ. inde beneuentũ ⁊ vt aliq̃ sentiũt demũ romã trãslatũ: fuit aũt nobilissimis ortus parentib⁹: qui hierosolymã veniens audita xp̃i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

APpollinaris rauẽnatus ep̃s sctissim⁹ vir ab ap'lo Petro ordinat⁹ rauẽnas missus: scuis verbeꝝ flagellis sepe ꝯterit ⁊ senile corp⁹ ab impijs horrẽd⁹ cruciatib⁹ laniat. ne aũt fideles de suis vexationib⁹ trepidarẽt signa ap'lica ꝑfecit. puellã mortuã suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loq'lã. leprosos mũdat. atqꝫ portẽtũ simulachrũ vna cũ tẽplo ĩ terrã deiecit. Tãdẽ apd̕ eãdẽ vrbẽ inter succedẽtia tormẽta gl'iosuz ꝯsũmauit martiriũ decimo scꝫ kal. augusti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies cesarū in nerone defecit (q̄d euidētissimo signo apparuit. Augusti eīm sceptrū e manib⁹ excussuz est) neroni successit nullo gradu ꝯtingēs cesarū domū. In hiberia imꝑator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝓfestim venit septim⁹ romanoꝝ imꝑator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ⁊ iuri opaꝫ dedit ⁊ vita priuata insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ꝯsul. sepe ꝓconsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capitē caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̄ articulari morbo distortissimus vt neq̄ calceū ꝑpeti. neq̄ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexterio re latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiā hiberno añ lucē capere ꝯsueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacū curcij cū pisone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē susceperat iugulat⁹ est. Perijt aūt tercio ⁊ septuagesimo etatis anno imꝑij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Otho octau⁹ romanoꝝ imꝑator patre equite matre humili: materno tñ q̄ paterno nobilior: a prima adolescētia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per gr̄az liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm cōsilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̄ inuasit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat⁹. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̄ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ⁊ apud volaterranā ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etat͡ anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̄nto imperij die fuisse aūt tradit͛ stature modice ⁊ male pedat⁹: caluusq̄: mūdiciarū vͦo pene muliebriū: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata q̄ nobili romā veniēs. puericiā primāq̄ adolescētiā capreis egit inter tiberina scorta. sequēti etate oīb⁹ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee studiū: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̄ principū indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝓcōsulatu affrice. ⁊ curā operū publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vͦo ingressus nihil cuiq̄ poscēti negauit ideo in veste domestica imꝑator est ꝯsalutatus. ac imperio potitus in oēm nequiciā seuiciā ⁊ ingluuiē ꝓlapsus est. Nam tante voracitat͡ fuit vt sepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia pisciū: ⁊ septem milia auiū apposita sint. ferunt eīm eū fuisse rubicūdissime faciei ⁊ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cuꝫ legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aīat⁹ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem succenso oēs cōcremati sūnt. Superueniēte vespasiano e cella pallatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deducit͛ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit͛. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. imꝑator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasianus aūt natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augustus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit tituꝫ ⁊ domicianū ⁊ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ⁊ brittaniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēnue gessit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemētissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq̄ membris. vultu veluti nitentis. offensaruꝫ minime memor. colligendarū tñ pecuniarū nimiū studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̄ ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatoriū: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̄ multas deduxisset colonias ꝑ fluuio ventris vsq̄ ad defectionem soluto imperatorē ait stantem mori oportere. Dumq̄ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Imperatoꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione crucis soci⁹. Is primo fuit discipulus Johānis baptiste; postea secut⁹ est ihm quē iohānes ondit dicēs. Ecce agn⁹ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaꝫ grecie ꝓuinciā ꝓfectus est. adhuc vespasiano imperāte: ⁊ cū scithis euāgeliū ꝑdicasset ⁊ in achaia plures ad fidem cōuertisset. ⁊ ꝑcipue maximillā egee ꝓcōsulis ꝓuincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea comꝓhēsus: post longā disputationē de xp̄o in carcerē trudit. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedit. ⁊ ad vltimū in cruce funib⁹ appendit vt longiorē cruciatuꝫ sufferret. ⁊ cū popul⁹ seditionē mouit cōtra ꝑsidē obnixe rogauit: ne impediret martiriū ei⁹. Nā magister eorum in sua passione patiētiā exhibuit. Uidēs crucem eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xp̄i dedicata es: ⁊ ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vo ipsi⁹ egee vxor cōfestim apl'i corp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ sepeliuit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊ quidā ferunt q̄ nūc requiescit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdus e peloponesso romā auectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac ph's celeberrim⁹ natione hispanus hisdem temporibus cum in ꝑcio magno esset: a galba ꝑdicto cesare romam ꝑductus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Uir certe eruditissimus atq̄ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ causarū librum ꝑutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoꝝ nroꝝ mores nō ipsi ꝑderemus. Infantiā eniꝫ statim delicijs soluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis deperditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditissimo circa annum domini. 1 4 1 4. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̄ ita eius ope transcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus est.

Thomas apostolus.

Thomas apl's qui didim⁹ dicit vel gemin⁹: vn⁹ ex duodecim apl'is fuit. Is dubitans de resurrectione xp̄i mag's nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̄ magdalene credulitas: testis factus. non solum ꝑ auditum ⁊ visum: sed etiaꝫ ꝑ tactū. Hic cū xp̄i euangeliū partbis medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis ꝑdicasset. etiaꝫ in indiā supiorem ⁊ inferiorem ꝓficiscens multos cōuertit. Et migdoniā caritij cognati regis vxorē baptisans xp̄o consecrauit. Ibidem quoq̄ multas adhuc extātes ecclesias fundauit. Indeq̄ vt Crisostomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xp̄m venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xp̄iane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illesus tn̄ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: apl'us genub⁹ flexis ait. Adoro dn̄m meū ihm xp̄m: ꝑcipioq̄ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis pforatus martyriū coronā ꝓmeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō affuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aīe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi i terris quod prati populo ostendit.

Matheus apostolus

MAtheus apl's vocat⁹ a xpo in theolonio ex publicanis actibus apl'us ꝛ euāgelista factus clarissimus. ꝛ ipse post dn̄i ascēsionē euāgelio christi ī iudea predicato: cū ad gētes exteras transire statuisset: ī ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice scripsit: ꝓ iudeis cōuersis ad fidē: qd̄ quidē fr̄ibus ꝛ maxie barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cui⁹ principio christi incarnationē in medio predicationē ꝛ ī fine ei⁹ passionē ostēdit. Qd̄ quidē barnabas apl's ad predicationis officiū ꝑ diuersas pagrās ciuitates secum deferebat: ꝛ super egros ponebat: qui oēs cōfestim sanitatis bn̄ficiū cōsequebant̄. In ethiopiā mathe⁹ trāsiēs totā ferme regionē illā ꝑcurrit predicando atq; īnumeros ethiopuȝ ppl'os christi iugo subdēs: ꝛ ethiopū gentē ablutā fonte baptismati de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virginib⁹ christo ꝯsecrasset a rege spiculatore misso ad perdēdū dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis ī celū manib⁹ iuxta altare īmerso a tergo gladio eū occidit: ꝛ martyriū passus est vndecio kal'. octobris. Rex morbo elephātie correpti⁹ vite tedio seipsuȝ interfecit. apl's ꝑ visū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōstitueret. q̄ postea. 70. annis regens eccl'ias erexit ꝛ ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eunuch⁹ quē phillipp⁹ baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie suscepit.

Processus ꝛ martinian⁹

PRocessus ꝛ martinianus romani milites a diuo Petro ī carcē baptizati ꝛ ipsi cū nerōis iussu oris ꝯtusionē: eculeū: flāmas fusces: scorpionesq; ꝑpessi fuissent: nouissime sexto nōs Julij martirio coronati sunt.

Nere⁹ q̄z archela⁹ frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Silū mō torpet⁹: torquat⁹ ꝛ secūdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant̄. Naracus preterea affricani patricij romani fili⁹ a btō lino baptizatus. marcellus quoq; ꝛ apuleus ꝛ alij.

Tecla virgo

TEcla v̄go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̄ꝫ ꝓ cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ꝑtulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal'. octob. ī pace q̄euit.

Judas qui ꝛ Tadeus apl's

IUdas q̄ ꝛ thade⁹ symonis chananei ꝛ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili⁹ ꝛ xp̄i apl's Is p̄mo post aduentū sp̄ūsctī in mesopotamia ꝛ ī inferiori regione pōti christi euāgeliū predicauit: ꝛ efferas ꝛ indomitas gētes q̄si beluarū naturas sctō dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone apl'o in persidē ꝓfecti sunt ꝛ vt eccl'iastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epl'aȝ ad xp̄m an̄ passionē ei⁹ ꝑscripsit cui xp̄s scripto r̄ndit: q̄ cū irremediabili corpis morbo tenebat̄ quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone apl'o martyriū cōpleuit. Sepultus ī netri armenie vrbe: cui⁹ festiuitas quinto kal'. nouembris celebrat̄. Scripsit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet̄.

Diascorides

DIascorides medicus grecus ꝛ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboꝝ lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: imo vt de seipso testat̄: quecūq; (inq̄t) posui nō ex opinione aut fama cognui: ſꝫ ex electione ꝛ experimēto didici: de quo etiā Plini⁹ mentionē facit.

Symon apostolus

Symon cleophe fili⁹ ⁊ dñi nr̄i ih̄u xp̄i apl's ac cōsobrin⁹: appellat⁹ chananeus german⁹ thadei fuit q̄ dictus est iudas. Zelo dñi feruēs par in cognomēto petri cui in sorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat postq̄ circūquaq; xp̄i euāgeliū p̄dicasset ⁊ ex ꝯsensu aploꝝ post martyriū iacobi apl'i hierosolimitanā rexit eccl'iā. Cū aūt centesimū ⁊ vigesimū ageret annū ⁊ ad simulachrū solis cū iuda apl'o ꝓductus fuisset vt ostēderēt ea plena esse demonib⁹ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cōfregerūt. Qđ pōtifices vidētes in apl'os irruerūt eos trucidātes. Et vt alij hñt apō atticū cōsularē ab hereticis accusatus qđ xp̄ianus esset post multa ⁊ grauissima supplicia: iussus est simili quā dñs ptulerat passione vitā finire: oībus admirantibus q̄ tam senex id crucis suppliciū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū ep̄m hierosolyme fuisse attestant. Verū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die festū beati Jude apl'i eius simili honore celebrat.

Petronella.

Petronella virgo sacratissima diui petri apl'i filia ⁊ quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ⁊ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit tñ vt eis ministraret deinde rediret ad lectū. At vbi in timore dei pfecta esse cepit: sanitatū remedia a patre recepit. Eā q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̄ in tpe ieiunijs ⁊ orōnibus vacās tercio die statim vt xp̄i dñi nr̄i sacrm̄ a sctō nicomede p̄sbytero accepit emisit sp̄m. Quāobrem flaccus vidēs se fore delusum euestigio felicolā eius sociā ⁊ nicomedē p̄sbyteꝝ varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat.

Lazarus marte ⁊ marie magdalene soroꝝ germanus ⁊ massiliēsis ep̄s. quē dñs noster ih̄s xp̄s a mortuis suscitauerat: ⁊ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiā soror martha nō lōge post p annū eū in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quā beat⁹ frōtin⁹ sepulture tradidit. in q̄rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea exstructa fuit eccl'ia. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eoꝝ cōseruabat. Marcella vo ei⁹ pedissequa ꝯscripsisse vitā ei⁹ dr̄: q̄ postea ī sclauoniā pergens: ⁊ pl'es ad fidē ꝯuertes: p⁹ decē anos a dormitiōe marthe ī dño q̄euit hui⁹ q̄ppe sctissimi viri lazari ⁊ soroꝝ reliq̄e apō vrbē massiliā p̄cipuo venerant obseq̄o. ei⁹ festiuitas. i6. kal. ianuarij celebrat.

Lazarus

Mathias apostolus

Mathias apl's natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̄ post ascēsionē dñi ab apl'is sorte ī coꝝ nūero fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ aploꝝ ꝯtestat⁹ est. ⁊ post aduētū sp̄ūsancti iudeā ī sortē accepit p̄dicationi ⁊ miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q̄ treueris eē debet. q̄ mathias ī lege dñi erat doctissimus: corpe mūdus: aīo prudēs: ī ꝯsilio ꝓuidus: ī sermone expedit⁹. iudei ei aduersātes: eū de blasphemia accusabāt iō duos statuerūt q̄ eū lapidib⁹ oppeterēt: a q̄dā aūt int hec tormēta securi ꝑcutit: extēsis manib⁹ sp̄m deo reddidit. Cui⁹ corp⁹ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treueris trāslatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal. marcij celebrat. Licet de tpe ei⁹ martyrij varie referant snīe. Certū tamē est eū in locū iude scariothis substitutū ab apl'is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euāgelista

LUcas euāgelista xp̄iq̃ȝ discipulus natiōe syrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nō ignar⁹: sectator pauli apl'i: ⁊ oīs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cū duo intellexisset esse euāgelia p matheū quidē in iudea: ⁊ marcū in italia. ⁊ ipse instigāte spūsancto in achaie ptibus ꝓut a paulo didicerat suū ꝯscripsit euāgeliū: de q̄ paulus. Misim⁹ inq̄t cū illo frēm cui⁹ laus ē ī euāgelio p oēs eccl'ias. Et ad collocen̄. Salutat vos lucas medicus charissim⁹ meus. Suū tñ euāgeliū nō mō ab apl'o paulo didicerat: ſ etiā a ceteris apl'is vti narrat. sicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipsi viderūt: ⁊ ministri fuerūt ſmonis: ferūt etiā cū a btā dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctuȝ fuisse. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: ꝓpter ꝯuersationē quā iugiter cū btā virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹) ei⁹ imaginē pluries depinxit. E q̄bus nūc rome due ꝓhibent̄: quarū vna apud sanctam mariā de pp'lo maxia veneratiōe custodit̄. Cōscripsit ⁊ actus apl'oꝝ ꝓut ipe viderat. Cūq̃ȝ q̄tuor ⁊. lxx. annis sine vxore pmāsisset in bithinia. i 8. die octob. diē obijt. Cui⁹ ossa vigesimo ꝯstātij anno ꝯstātinopolim trāslata fuerūt. nūc padue ī basilica sctē iustine quiescūt.

Euax rex

EUax arabū rex insignis ph's ⁊ medicus ⁊ rhetor tēpestate hac floruit. Qui int̄ cetera sue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a se cōpositū neroni trāsmisit. in quo nō solū herbarū medicinaliū: sed ⁊ lapidū spēs noīa ⁊ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri scripsit. de quo etiā plini⁹ meminit. Uectius q̄ȝ valēs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome ī medicinis nouā sectā instituit: ⁊ se tam veteribus q̄ȝ nouissimis effrenata temeritate preposuit. Ipocratē supplātauit. ipsum tñ Galienus ignorātissimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

MAria magdalena insignissima xp̄i ī apl'a ab adolescētia sua (ut sacra ei⁹ hȝ historia) cū eēt cūctis puellis pulchritudine p̄lata: ex marthe sororis lazariq̃ȝ germani sn̄ia ī magdalū castellū marito tradita fuit. Sȝ ꝯfestim voluptatū fallacia vanaq̃ȝ leticia seducta: hierosolimam petijt: magnasq̃ȝ opes p̄rimonij inter se diuidētes: marthe bethania castellū ꝓpe hierosolimā ei castrū magdalū a q̄ nomē sortita ꝯtigit. Lazaro aūt militie vacāti ps nō modica hierosolimoꝝ. hec q̄ppe gener̄ sui īmemor peccatrix euasit. verū dn̄o ih'u p̄dicāte culpas suas punire cepit ⁊ ad eū ī domo symōis leprosi ꝯuiuāte venit: ad pedesq̃ȝ ei⁹ retro accessit: vbi vberti lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capit̄ sui tergēs exosculabat̄: vngētoq̃ȝ p̄ciosissio vngebat (vt sacra hȝ historia) dn̄s ad illā inquit O mulier remittunt̄ tibi pctā tua vade ī pace. deinde xp̄o q̄ad vixit ardēti ſſime adhesit. Eius q̄ȝ dilectiōe lazarū frēm quadriduanum a mortuis suscitauit. Optimāq̃ȝ ptē (eo testāte) elegit post dn̄i ascēsionē diuino nutu massiliā venit: deniq̃ȝ diuine cōtēplatiōi auida: asprimā heremū petijt in loco diuinit⁹ p̄pato: trigita annoꝝ spacio hoīb⁹ incognita māsit vbi nec aq̄ꝝ fluēta: nec arboꝝ solacia ⁊ q̄libȝ die septē horis canonic̄ ab angel' ī ethera eleuabat̄ ⁊ celestiū agminuȝ glIosos ꝯcent⁹ corpalib⁹ etiā aurib⁹ reficiebat̄. vñ dieb⁹ singulis his suauissimis satiata ꝯuiuijs p eosoē angelos ad ꝓpriū locū īde reuocata alimēt̄ corpalib⁹ nullaten⁹ īdigebat. tādē reuelata p h̄ēmitā maximino ep̄o q̄ eā dn̄ica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duob⁹ cubit̄ a terra eleuata ī medio āgeloꝝ m'sto lumine circūdata sūpta eukaristia cū lacrimis spm̄ deo reddidit vndecio kal'. augusti.

Anno mundi.5294. Anno christi.94.

Clemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tpib⁹ fuit: post cletū pōtificē sedit annis.9.dieb⁹.10. q̄rtus igit̄ erat rome episcop⁹ post Petruz. tametsi plerīq; latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex ep̄la ad beatū iacobū hierosolimitanū ep̄m missa constat. Uerū hic oīm modestissim⁹ Linū ꝛ Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ꝛ religione ac pietate insignis haberet̄ ep̄las ecclie noīe edidit. Deinde eccl'iam romanam institutis ꝛ morib⁹ cōfirmatur⁹. cōstituit ne quis vnq̄ ep̄s absente diacono te lebrare presumeret. Uetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. ꝛ re/giones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquini⁹ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cui⁹ imperio in insulā clemēs deportat̄: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret̄ quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ɔscēdēs agnū vidit: sub cui⁹ dextro pede fons diuinit⁹ abūdantē aquā scaturiebat: q̄ q̄dē ꝛ recreati oēs sunt: ꝛ mlti ad fidē cōuersi vn̄ mot⁹ traian⁹ satellites quosdā misit q̄ alligata collo ei⁹ anchora eū decimo kal. decēbris ī mare piecerūt. cui⁹ sacratissimū corp⁹ nō multo post ad litt⁹ delatū est atq; eo loci sepultū vn̄ fons emanauerat: ei⁹ in morte dies. xxij. sedes vacat.

Anno mundi.5303. Anno christi.104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre nat⁹ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tpib⁹. hūc Eusebi⁹ pretermittēs dicit ipsuz esse cletū. Damasus tn̄ in cronica sua cletū ab anacleto patria ꝛ genere mortis differre ostēdit. Nā clet⁹ natione roman⁹ sub domiciano. Anaclet⁹ vo atheniēsis sb̄ traiano morit̄. Hic aūt ꝛ mēoriā Petri cōposuit. ꝛ seorsuz a plebe loca vbi martyres sepelirent̄ assignauit. ꝛ sacris ordinib⁹ semel mense decēbri habitis presbyteros q̄nq;: diaconos tres: ep̄os diuersis in locis sex numero creauit. Sʒ ꝛ institutis ꝛ morib⁹ romā eccl'iaʒ ɔfirmatur⁹. Cōstituit ne ep̄s a paucioribꝰ q̄ꝫ a tribus ordinaret̄ ep̄is: simplex vo sacerdos ab vno ep̄o. ꝛ ne ep̄s alienos sb̄ditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb̄ traiano p̄ncipe vltio supplicio pempto vacat ep̄at⁹ dieb⁹.13. sedit aūt annis.9. mensib⁹ duob⁹ dies.10.

Euaristus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ꝛ integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: ꝛ septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent ep̄m predicantē p̄ter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in ep̄m accusatio reciperet̄. Uetuit clādestina m̄rimonia: ꝛ vt sponsus ꝛ sponsa a sacerdote benedicerent̄. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep̄os p diuersa loca numero quinq; creauit. Deniq; vt quidā tradūt martyrio coronat̄ vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib⁹ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Uacat tum sedes dies. xix.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

Johannes missus in oleum

Persecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus. xij. sui imperij anno post nerone in christianos exercere cepit. in qua ꝛ iohānes ap̄lus ꝛ euāgelista a domiciano imp̄atore romā adductus post immissionē in olei feruentis doliuz ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina ꝛ theodora atq; alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est.

Hermocoras quoq; aquilegiensis archiepiscop⁹ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiq; sunt inter ceteros Cletus ꝛ Anaclet⁹ apostolici ꝛ alij quoq; multi.

Titus primꝰ vespasiani filiꝰ vndecimꝰ romanoꝝ imꝑator: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētissimꝰ. virtutē aūt titi filij vespasianus tanti semꝑ fecit: vt tumultuantibꝰ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū imꝑio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amor ⁊ delicie humani generis habere͛t. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissimꝰ in bello: ⁊ clementissimꝰ in delinquētes est habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicꝫ negaret: hoc cū rephenderēt amici: rn̄disse fert᷑ neminē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordatꝰ: ꝙ nihil cuicꝫ muneri dedisset: amici diē ꝑdidi. Qui ⁊ latine grececꝫ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatꝰ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: tēplocꝫ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt᷑. licet Josephꝰ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captacꝫ ad centū milia ac publice venundata. Deuictis iudeis triūpharūt pater ⁊ filiꝰ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuiꝰ triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta ꝙ̊ꝫ candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa pꝰ bienniū ⁊ menses duos diescꝫ. xx. quā successerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etatis anno: delatuscꝫ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

Domicianus titi frater ⁊ vespasiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ imꝑator: inicia principatus quottidie sibi secretū horariū sumē solebat nec q̄cꝫ amplius ꝙ̄ꝫ muscas captare ⁊ ꝑacuto stilo cōfigere: vnde quidē ꝓdiens interrogatꝰ esse ne quispiā cū cesare. Rn̄dit ꝑ iocum ne musca quidē. Neroni ꝙ̊ꝫ aut gallicule similior quā patri vespasiano aut fratri moderacior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: plerosꝫ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima oꝑa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris mēoria. Jus ꝙ̊ꝫ diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminibꝰ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi colicꝫ iusserit. Tādē diuina supueniēte vltione a suis interficit᷑ in cubiculo: huiꝰ v̓o cadauer ꝑ vespiliones delatū ignominiose sepelit᷑ āno etatis sue. 35. impij q̄ntodecimo. Statura fuit ꝓcera. vultu modesto. ı uborisꝫ pleno. grādibꝰ oclis. ꝑterea pulcher maxie ī iuuēta.

Nerua tredecimꝰ romanoꝝ imꝑator post domicianū imꝑator eleciꝰ: iā senio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tuꝫ priuate princeps. equissimū se atcꝫ vtilē rei publice ꝑstitit. hic suscepto imꝑio cū oīa ipsiꝰ imꝑij sceptra: ex ꝑdecessoris tumultu offendisset: se equissimū atcꝫ vtilē oībꝰ ꝑstare conatus est vnde eiꝰ oꝑa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vn̄ multi ab exilio rediere. plericꝫ v̓o bona sua quibꝰ antea spoliati fuerant huiꝰ beneficio receꝑe. verū post primū sui principatꝰ annū cū iam senio ꝑmere͛t ⁊ mors instaret. reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptionē accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit᷑. Imperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cuiꝰ corpus ī hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senatꝰ decreto) retulerunt.

Traianus genere hispanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū imꝑator: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes suꝑauit. Nā fines imꝑij longe ⁊ late diffudit. Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiū gentes imꝑio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ tigrim ꝓuincias fecit: vscꝫ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Denicꝫ vbicꝫ terrarū ita se equalē oībus ꝑbuit: vt vscꝫ ad iustiani tꝑa in creatione ꝑncipū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea v̓o tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio dare͛t: vnde dictū illud imꝑatore dignū ꝓdijt. Talem priuatis imꝑatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aūt diuicias facultates: ꝑmia bene merentibꝰ eque distribuit. Nihil in vita agens: qd̓ ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret. hac tanta gloria bello domicꝫ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qd̓ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit᷑: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimothe⁹ pauli apli discipul⁹ ephesi eps filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinat⁹. post multos ꝓ christo agones martirio coronaẜ. Sunt tñ qui dicũt eũ sub nerone passum. Cui dũ torqreẜ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronã gẽmatã tenentẽ atq₃ dicentẽ sibi hãc de manu mea accipies. Qđ ut quidã noĩe appollinaris vidit se baptizari fecit. qua ꝓpter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit eplas.

Titus similiter pauli apli discipulus cretensiũ eps postq̃ predicationis officiũ fidelissime exercuisset. beatũ finẽ adept⁹ est. cui Paul⁹ ex nicopoli scpsit eplãz. Crescẽti q₃ Pauli discipul⁹ q̃ supiorib⁹ dieb⁹ ꝑ galliã trãsitũ faciẽs multos v̄bo pdicationis ad fidẽ xpi cõuerterat: tandẽ q̃nto kal. Julij in pace qeuit.

Dionysius

Dionysius ariopagita phs clarissim⁹ in hac psecutiõe domiciana cũ eleutherio presbytero ⁊ rustico diacono in parisio passionẽ meruit. q̃ cum a clemẽte ro. põtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis grã direct⁹ fuisset. ⁊ opus dñi cõmissuz ardenter egisset, a prefecto parisioꝝ vrbis noĩe fescennio. vna cũ socijs nonagenari⁹ prius colaphisat⁹ cõsputus ac derisus ⁊ sup cratem ferreã positus flãmis nudus extensus ⁊ alia tormẽta passus fuisset: tandẽ genib⁹ flexis capite percussus martiriũ cõpleuit. deinde caput suũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi postea requieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut de⁹ nature patiẜ aut tota mũdi machina destrueẜ. Quẽ postea paulus apls baptizatuz diligẽter instruxit. ⁊ atheniẽsiuz epm ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xpiane fidei subiugauit. Deinde in gallijs septio id⁹ octobris martirio coronat⁹ cũ doctissim⁹ habereẜ multa preclara reliquit scripta. ⁊ cũ ceteris aplis (vt i libro de diuinis nominib⁹ ipsemet testaẜ dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset aplos Petrũ ⁊ paulũ a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente epo ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorin⁹ scitate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis dignissim⁹ eps. is ex vrbe ad neruã principẽ tãq₃ christian⁹ adduct⁹ statim iussu ipsi⁹ capite deorsuz suspẽdiẜ in loco vbi putetes ⁊ sulphuree aque emanabãt. vbi cũ ꝑ triduũ id martyriũ genus ꝓ noĩe ihesu christi cõstantissime ꝓtulisset. nonis septẽbris gloriose coronatus migrauit ad christuz. Sub nerua q₃ impatore eutices ⁊ marcus passi sunt. Aurelianus eñ spõsus domicille cũ intelligeret eã plus diligere hos sctõs ꝓpter fidem ⁊ virtutẽ eoꝝ ⁊ nereum ⁊ achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos ꝑ singula predia sua diuisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oĩbus graciosi essent ⁊ miracula facerent. Tandẽ ab aureliano diuersis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Johannes aplus ⁊ euangelista

Johãnes apls ⁊ euãgelista iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria salome christi ihũ predilectissim⁹. in mĩori etate ad discipulatũ ascit⁹ est. hũc virũ sanctissimũ vsq₃ ad traiani tpa ꝑuenisse ferũt. qui cũ asianas erexisset ecclias: nouissim⁹ oĩm scripsit euãgeliũ. ⁊ ea q̃ a matheo marco ⁊ luca conscripta fuerũt cõfirmauit: ferũt ⁊ ob eã rem a iohãne postremo factũ. quo ebionitarũ dogma ꝯsurgẽs infringeret q̃ asserebãt ⁊ impudenter quidẽ xpm ante mariã nõ fuisse. eius eñ diuinã naturã Johãnes explicat In principio erat verbuz ⁊c. Scripsit ⁊ alia multa. tuz vero apocalypsim relegat⁹ a domiciano i pathmon insulam: quo postea interempto ⁊ act₃ ei⁹ ob nimiã crudelitatẽ a senatu rescissis impante nerua ephesuz rediit. ibiq₃ vsq₃ ad traianũ principẽ ꝯsilio ⁊ scriptis ecclias sustentãs: senio cõfectus sexagesimooctauo p⁹ passionẽ xpi anno in dño quieuit. Cũ eñ nonagita eẽt annoꝝ dñica die a pmo pulloꝝ cãtu intrãs ecclĩam: ⁊ pplo pdicãs demũ foueã q̃drată qua i eccl'ia fieri iusserat intrãs: luce i mẽsa apparẽte vt videri nõ possz: q̃ recedẽte fouea plena mãna scaturiẽte iuẽta e nec repitũ ẽ corp⁹ ei⁹. liber aũt apocalipß (vt diu⁹ hiero. scribit) tot hz sacra q̃t v̄ba i q̃b⁹ latẽt sñie:

PErsecutio xpianoꝝ tercia. Cũ augebat mirũ ĩmodũ xpiana respu. Traianus lꝫ singularis iusticie ⁊ humanitatis pnceps esset decimo impij sui annoꝝ quorũdã malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne qd detrimenti romanũ imperiũ inde caperet. terciã psecutionẽ in xpianos ꝯcessit qua quidem multi interempti sunt. At vo plinius secũdus qui tum ꝓuinciã gubernabat. misericordia ob multitudinẽ interẽptorũ mot⁹ ad Traianũ scribit. Innumera hoĩm milia quottidie obtrũcari. in qbus nihil oĩno sceleris deprehenderet. vt aliquid qd romanas leges offenderet: nisi hoc solũ qd ante lucanos hymnos xpo cuidaꝫ canerent deo. adulteria vo aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus rescribit christianos qdem nõ esse requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius episcopus

IGnati⁹ eps anthiochie eccl'ie terci⁹ post Petrũ eps. btĩ Johãnis euãgeliste discipul⁹ sub hac psecutione cũ multis annis rexisset eccl'iaꝫ a traiano ĩ antiochia capt⁹ ⁊ dãnatus ad bestias. dum romã a satellitib⁹ traheret̃ quos decẽ leopardos vocat. Oẽs xpianos in itinere oꝛone vel lr̃is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiẽs vt ihm xpm inueniã. ignis: crux: bestie: cõfractio ossiũ: ⁊ toci⁹ corpis ꝯtentio ⁊ tormẽta diaboli ĩ me veniãt dũmodo christo fruar. Cũ aũt iam audiret leonũ rugitũ. frumẽtũ xpi suꝫ inqt. dentib⁹ bestiarũ molar. vt panis mũd⁹ inueniar. Hic cũ sup montẽ quendã staret audiuit angelos antiphonas cantãtes q̃ pmot⁹ ⁊ ipse in eccl'ia cãtari instituit. Mariã qꝫ in pluribus quas ad eã scripsit ep̃las christiferam salutat. Morit̃ aũt martyrio vndecimo anno Traiani eiusqꝫ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

EUstachi⁹ cognomẽto placidus: ipsi⁹ Traiani militũ magister hac seuissima tẽpestate vna cũ vxore Theospita nec nõ ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal'. octobris ꝓ xpo martyrio coronati sunt. quoꝝ miri legunt̃ act⁹ de cõuersione eoꝝ. Cũ princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruũ pre ceteris pulchriorẽ eũ insecut⁹ ⁊ ĩ loco sublimi ceru⁹ se fremasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

HErmes qꝫ roman⁹ ciuis ⁊ illustrissim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cũ vxore ⁊ filijs ac sorore theodoꝛa atqꝫ mille ducẽtis qnqꝫginta ei⁹ buis ⁊ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. sub hac psecutiõe cõprehẽsus pmo carceri mãcipat̃. deinde cedẽte gladio. 5. kal'. septẽbris martirij gl'iaꝫ cũ oib⁹ pdictis ⁊ alijs plurimis est adept⁹

Josephus

IOseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ sacerdos ⁊ mathatie eius gẽtis sacerdotis fili⁹ historic⁹, qdeꝫ celeberrim⁹ multarũqꝫ reꝝ pitissim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ pdictis nerone ⁊ reliqs a vespasiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acqsita capit̃. ⁊ in suitutẽ honestã deducit̃. vir sane bonus ⁊ egregi⁹ q̃ de xpo optime sensit. Js igit̃ bello captus ac vita donatus qd ⁊ mortẽ neronis. ⁊ vespasianũ impatorẽ breui futuꝝ predixerat. qd ⁊ factũ est: ꝓpter qd idẽ vespasian⁹ eũ ab oĩ seruitute liberauit. romã deinde pduct⁹ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus est. Ubi cũ eisdẽ impatorib⁹ ꝑ annos quindecim feliciter vixit. Jn qbus cũ singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septẽ libros scripsit. ꝓ qbus ⁊ statuã (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiqtate iudeoꝝ ab exordio mũdi vsqꝫ ad bellũ iudaicũ. Et alios duos aduersus apionẽ grãmaticũ: atqꝫ alia post se reliqt scripta Que oĩa a ruffino aqlegiẽsi in latinã linguã trãslata postea fuere. Et cũ nat⁹ iosephus hic etiã qñ xps cruci affixus fuerit. vixit vsqꝫ ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Stati⁹ neapolitanus sellis tñ epirotico oppido oriũdus rome floruit. ibidẽ de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librũ de achillis infantia. Jtẽ siluarũ libꝝ ꝓ qbus rure albano donat⁹. Js admodũ iuuenis claudiã apolinaris filiã duxit vxorẽ. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

MArcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilim patriã habet rome ob ingenij sui magnitudinem ⁊ epigrãmata cõfecta magno in precio habitus. Js sub traiano senio cõfectus in patriã rediens obijt.

Stella

Juuenalis

STellã quoqꝫ patauinũ poetã nõ ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillã eius litterature habuit quã vnice dilexit.

IUuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertũ alũnus an fili⁹: heres tñ. hic cũ tpa figurate notasset. statim p honorẽ militie quaqꝫ octogenarius vrbe sũmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atqꝫ ioculari delicto par esset. Uerũ intra breuissimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsqꝫ ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaq; gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpositarū q̄si media mater triū ciuitatū. ab aq̄lone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: τ ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄z ppl'i inter belgas finitimi treueri tulēsibus τ triboeis hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis vo nomē a metio sortita est. Is tn̄ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cū ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreq; ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm p vicina oppida: pq; vicinas vrbes in ciuitatē ipsaz sūmo gaudio reduxit. Eiq; nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit meti⁹ vrbē: ferunt τ aliq̄ diuidunū hoc est montē deoꝝ dictā. A septētrione eni τ occidente eminere cernit. Posita est hec vrbs ī ripis moselle τ salie ppl'o frequēs: τ in potētissimā euasit ciuitatē episcopalez τ a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape tā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis grā directo: sacrū xp̄i euāgeliuz suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cuz gallia diuersis errorib⁹ viueret euz ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēduz delegit. Cū celeste presbytero: τ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri ɔstruētes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortissima: bellis τ armis semp assueta: rerū opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq; florētissima: pestifera tn̄ cōtagiōe pene deserta fuit: cuz in loco statuto arenaꝝ vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuz ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē τ orientalē ingressus cunctoꝝ phiberet. beatus clemens sua v̄tute ac doctrina ppl'm ad cultuz diuinum pducēs: p stolā suā hoc aīal τ oē virus pestiferum amouit ut deinceps locus iste ab imundis aīalibus tutior repiat: deinde eccl'iam sancti petri infra muros totius pōtificat⁹ dn̄am cōstituit. inde p deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā pfecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄z eccl'iam haud multuz ab vrbe distantē pfecit: ut liberius ɔtēplationi vacare posset: in q̄ τ criptā fonteq; salutiferuz fecit. Et an̄ ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apl'i: τ cuz hunc locuz a sordibus maximis dn̄o acquisisset τ eccl'ie metensi bono regimine prefuisset annis q̄nq; sup viginti τ mensibus quatuor nono kalendas decembris sp̄m deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus et causidicus ac eplaꝝ magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in pcio fuit. Deinde sub adriano principe carus et acceptus magne auctoritatis euasit: eo q plinio nouocomensi multa beniuolentia coiunctus fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: pclarū opus de .12. cesarib⁹ predictis edidit. In quo et mltas historias et annales veterū replicauit. Sed et de viris illustrib⁹ elegāti stilo librū scripsit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus est imitari. Itez ludicrā historiam: necnō et de genere vestiū cōposuit: qd opus adhuc extare dicit. Ipsum tñ hadrianus imperator tandez a magistratu amouit. q cū sabina eius vxore et imperatrice nimiā cōsuetudinē ptraxisset: murmur quippe erat q ipsa abuteret: puenit aūt vsq ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plini⁹ secūdus nouacomēsis phs et orator atq historicus celeberrim⁹ p hec tpa in pcio habet. qui licet pcurationes publicas et cōtinuas quottidie sūma integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita opam dabat: vt nō temere qs plura eo in ocio cōscribē potuisset. Erat em ei acre ingeniū: incredibile studiū: sūma vigilātia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat. annotabat: excerpebatq. Nihil em vnq legit qd nō excerperet. dicere etiā solebat nullū esse librū tā malū vt nō aliq pte pdesset. Perire qz omne temp⁹ arbitrabat qd studijs nō impartiret. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaq cōposuit. De vita pomponij secūdi duo. a quo singulariter amat⁹: Belloꝝ germanic. xx. quib⁹ oia que cū germanis romani bella gessere collegit. cū in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarū. xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ variū q ipsa natura. Perijt tandē cū missenēsi classi pesset. et flagrante vesuuio ad explorādas pprius causas lyburnicas ptendisset: neq (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo et sexto vite sue anno

Plutarchus

Plutarchus cherone⁹ phs atq historicus eloquētissim⁹ traianiq pceptor ac institutor: p hoc temp⁹ et ingenio et auctoritate maxio in pcio habit⁹ est De quo policrates in suis historijs sic hz: plutarchus phs: hō in sentētijs fidelis: in verbis luculētus: et in sacrario moꝝ tātus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci pceptor. hic itaq principi et discipulo suo regnāti: quatuor ingerere conabat dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditoꝝ affectū et ptectionē. Qui cū eruditissim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlz de educādis liberis. de politica cōstitutione: de pacietia: de homero poeta: de magistratuū moderatione: de simphoniacis: apothegmata que pleriq nri dicta vel dicteria noiarūt. Cū apud traianū coiunctissime viueret munus pgratū illi sua industria collegit. Vitasq preterea multoꝝ tam grecoꝝ q latinoꝝ viroꝝ illustriuz diffuse eleganterq collegit. scripsit et alia multa.

Hi oēs sub domiciano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr
Sileas martyriū passus apud macedoniā
Julianus eps cenomanensis
Paulus episcopus
Saturninus eps Tolosanus
Aristarcus martyr Maron martyr
Marcialis eps zandeñ.
Eutropius eps Aquitaneñ.
Gregorius bellatus eps Eutices etc.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

Hereneus eps Lugduneñ.
Iouin⁹ pſbr et martyr. S. Dionysij dis.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. discipul⁹ beati petri
Eutropius eps cantu. et Eufrosina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus eps meldensis dis. dionysij
Thaurinus eps eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus eps cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

Egesippū virū quidez scissimuz atq doctissimū hoc etiā tpe floruisse eusebi⁹ refert q inter alia a passiōe dñi nři ihu xpi: vsq ad hāc etatē oēs ecclīasticoꝝ actuū texuit hostorias: vt qrū sectabat vitā: dicendi qz exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philosophus ex prusie ciuitate ortus p hoc tempus claruit et de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

Basilidas quidā hereticus vir acutissim⁹ tēpestate hac finē fecit vite vigititria volumina i euāgelijs a se cōfecta post se reliquit. Agrippa autez cognomēto pastor xpianoꝝ sui tpis doctissim⁹ basilidis pdicti heretici volumīa i euāgelijs cōscripta sua doctrina mirifice pfutauit atq deridēs ad terrorem alioꝝ.

Anno mundi.5315. Anno christi.114.

Alexander papa patria romanus: pre alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē iuuenis etate: moribus senior. euaristo succedēs vsqz ad hadriani tpa puenit. Suaqz scia atqz sanctitate magnā senatorū ptem cōuertit ad dnm. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. et pmo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus añ secularē iudicē accusaret. Statuit qz vt vna tm missa ab vno die vno celebraret et oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē primus ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie qz pateret zc. Instituit item vt aqua quā sanctā appellamus sale admixta interpositis sacris orationibus et i teplis et i cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter inumera miracula int qz balbinā qrini tribuni filiā sanauit. et ipsuz tribunū cū oi domo baptisasset: post ordinationes tres: qs habuit mēse decēbri martyrio coronat cū Euentio et Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit qz i via nomētana vbi interfectus est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: mensibus septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies. 25.

Anno mundi.5325. Anno christi.124.

Sixtus papa natione romanus patre pastore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoqz nisi a ministris sacrorū mysteria: et vasa sancta tangerent. maxie vo a feminis. neue qd sacerdotes corpale vocāt ex alio qz ex lineo pāno: et quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sanctus sanctus deus sabaoth cantaret. Missarū eni acta primo nuda et simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus pter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xpi pfiteri auderent. Et galli christiani presulez sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat: et in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensibus tribus: diebus. xxi. Vacat tum sedes biduo tm.

Anno mundi.5335. Anno christi.134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine et virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadibus ante pasca ieiuniū obseruaret. vtqz i natali dni ihu xpi noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt añ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia i excelsis deo. At vo cū ordinationes quatuor mēse decebri habuisset. creassetqz psbros qndecim. diaconos octo. epos tredeci. martyriū subegēs apd bti petri corpus in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsibus tribus: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi.5345. Anno christi.144.

Higinus papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcopus tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitqz ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent qz sine arbitratu metropolitani vl episcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū et vnā matrinā i baptismo vel pfirmatione interesse. Vir certe doctissimus qz eplaz eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oibus xpifidelibus legendā scripsit. Deniqz bene de ecclia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit et apud beati petri corpus i vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: menses tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5355. Anno christi.154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angelus pastoris psonā induens ei mādat vt oibus psuadeat pasca die dnico celebrari: qd et fecit. Constituit item pius ne hereticus qspiā ex iudeorū heresi baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaqz dona huic templo obtulit: et sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi et fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine et corpe aliquid perire pmitterent. et vbicūqz deciderit lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi i ordinationibus suis que quinqz fuere mense decembri: presbyteros decē et nouē: diaconos nouem et viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. et apud beati petri corpus in vaticano sepelit quīto ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Linea pontificum

Alexander primus

Sixtus

Thelesphorus

Higinus

Pius

ADrianus cognomẽto heliꝰ cõsobrine traiani filꝰ quĩdecimꝰ romanoꝝ imperator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensibus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aũt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianũ ⁊ celiũ eqtez tutores habuit. Imbutusꝫ impẽsiꝰ grecis studijs: ingenio eiꝰ sic ad ea sic declinãte vt a nõnullis greculus diceret. q̃ntodecimo anno ad patriã redijt ac militiã inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝓ filio habitꝰ. deinde imperiũ accipiẽs inter optimos ꝑncipes merito annumerãdus. Is ꝑmo quidem xp̃ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ĩ eos admoduz beneficus fuit. De pplo romano bñ meritus: pater patrie statim appellat. nã liberalis: splẽdidus: magnificus: clemẽs: ac vtraꝫ lingua eruditꝰ. musice medicineꝫ artis sciẽtissimꝰ fuit. ⁊ leges multas cõposuit. atheniẽsibꝰ legẽ petentibꝰ ex draconis ⁊ solonis sñia iura cõposuit: ⁊ eis bibliothecã insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agothoclis pħoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ⁊ rome sui noĩs pontẽ q̃ adhuc extat. ⁊ sepulchrũ in vaticano apud tyberim quo nũc artifices ꝓ arce vtunt que sctĩ angeli castellũ nũcupat. Mirificeꝫ plura alia edificauit: ⁊ potissimũ ĩ iudea hierosolymã a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt passionis ihu xp̃i locũ intra menia ɔcluserit. ⁊ ex suo nomĩe helyã appellauit. p̃cepit ne cui iudeo sed tm̃ xp̃ianis introeundi facultas daret. Deinde ingruẽte tristissima valitudĩe antoninũ (qui postea piꝰ dictꝰ) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duũ iuliarũ perijt morbo intercutaneo: vigesimoscdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelit puteolis ĩ villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcerꝰ. forma cõptus: flexo ad pectinẽ capillo ꝓmissa barba.

ANtoniꝰ pius sedecimꝰ romanoꝝ imperator: vna cũ filijs aurelio lucioꝫ imperij principatũ suscepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionẽ filiꝰ: paternum genꝰ e gallia originẽ habuit. Imperauit aũt tanta modestia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentũ adeptꝰ sit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli eñ vnq̃ tuz priuatim tuz publice acerbꝰ fuit. ⁊ hoc verbũ ꝑsepe dixisse ferũt: malle se vnũ ciuẽ seruare q̃ mille hostes occidere. Tãte aũt iusticie pius fuit: vt multi reges multeꝫ nationes positis eiꝰ iussu armis ad hoĩez cõtrouersias suas litesꝫ deferrẽt eiusdẽꝫ sñie statim parerẽt. Fuit aũt statura eleuata decorus. sed cũ eẽt longus ⁊ senex incuruaret q̃: tiliaticijs tabulis ĩ pectore positis fasciebat vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ⁊ sonora. Cũ iocũditate a senatu diuus est appellatus cuz oẽs eius pietatẽ clemẽtiã: ingeniũ: sanctimoniã laudarent: vt cũ numa pompilio bonoꝝ oĩm sñia compari põt. Is p̃terea cũ tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tuz priuata tum publica sua impẽsa ciues ĩ restituẽda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconẽsez ⁊ caietanũ portũ restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ⁊ templũ cõstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mẽsibus tribus: apud loriũ villã duodecimo ab vrbe miliario distantẽ quasi dormiret spiritũ reddidit.

MArcus antoninꝰ qui ⁊ verus cognomẽto pħs natꝰ rome ĩ mõte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grãmatic greco alexandro. oratoribꝰ aũt precipue frontono. cuiꝰ statuã in senatu petijt. Ascitus in imperatoriã dignitatẽ ad domũ tm̃ appolonij discẽdi cã venit. Audiuit ⁊ sextũ plutarci nepotem. Educatus q̃z in hadriani gremio illũ verissimum nominabat. deinde vna cũ L. aurelio cõmodo fratre annis decẽ ⁊ nouem imperiũ equo iure administrauit. Bellũ aũt cõtra parthos simul susceptũ admirabili virtute ⁊ felicitate gesserũt: de hostibusꝫ triũpharũt. Verum nõ multo post apoplexie morbo e medio sublato cõmodo fratre. antoninꝰ solus imperiũ obtinet. Fuit aũt a teneris annis eiusdẽ animi: eiusdẽꝫ vultꝰ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cũ doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̃ eũ a rebus bellicis nequaq̃ retardauit Nã germanos: marcomãnos: squados: sarmatas ingẽti v̄tute ⁊ felicitate vna cũ filio cõmodo antonino superauit: ac triũphũ egit. Iturus aũt ad hoc bellũ cũ nõ haberet vñ stipẽdia militibꝰ p̄beret: ex hausto erario oẽm imperatoriã supellectilẽ: oẽmꝫ ornatũ vxoris ĩ foro traiani haste subiecit. Verũ cũ postea superato hoste ĩ patriã redijsset: emptoribꝰ p̄cia restituit. nemi tm̃ molestꝰ fuit: q̃ reddẽ empta noluisset. parta victoria ĩ oẽs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̃busdã ꝓuincijs remisit. leges seueriores nouis ɔstitutionibꝰ temperauit: his rebus gestis factũ ẽ: vt ab oĩbꝰ ita amaret: vt sacrilegi nomẽ incurreret q̃ eiꝰ imaginẽ domi nõ habuisset. Postremo ĩ pãnonia ɔstitutꝰ repẽtino morte interijt. Dimisso eñ filio ne ĩ cũ morbꝰ trãsiret: nocte aĩaz efflauit. xviij. impij ãno vite. lxj

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureliꝰ Cõmodus

Quarta ꝑsecutio ecclesie tpe marci antonini ꝛ lucij aurelij facta est: mlticꝫ martyrio coronati sunt: ipsaꝫ tamē ꝑsecutionē secuta est lues magna: que multas late ꝓuincias deuastauit maxiecꝫ italiā adeo attriuit: vt passim ville ꝛ agri sine cultore ꝛ habitatore remanerent. ab armis deniqꝫ nulla vnqꝫ quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoqꝫ nō sine interitu ciuitatuꝫ ꝛ inundationes fluminū crebrescebant: ꝛ locuste agros infestabant.

Sophia

Seraphia

Sophia matrona nobil' cū trib⁹ filiab⁹ fide. spe: ꝛ caritate ad vrbē venit: ꝛ exēplo religiōis sue ꝛ sobrietatis multas nobiles femias ꝯuertit ad xp̄m qḋ cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q̄ cū pulcherrime eēnt ꝛ i diuinis scpturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit ꝛ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore deꝑssa i pace q̄euit.

Seraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc temp⁹ rome pro xp̄o passa: que missa i obscurissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa ꝑmansit: lāpadibus inflāmari: ꝛ iussu ꝑsidis fustib⁹ durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina ꝑ eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Sabina

Quadratus

Sabina illustrissima mulier: vxor quondaꝫ p̄clarissimi valētini ꝛ herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta i fide xp̄i ih̄u edocta: opib⁹ misericordie insistēs his tumultib⁹ apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio ꝑcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadrat⁹ atheniēsis ep̄s ꝛ aplor̄ discipulus vir vtiqꝫ doctissim⁹ hac tēpestate eccl'iaꝫ grādi terrore dispsam fide ꝛ industria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei ꝛ rōnis atqꝫ ap̄lica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipsi⁹ defensione passus est. septimo kal'. Junij.

Quirinus

Achacius

Quirin⁹ p̄mo tribun⁹ postea ep̄s fact⁹: ꝑ id tēpus apḋ illiricū id est sclauoniā i scisia vrbe .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudēti⁹ ait) ligato ad manū ei⁹ molari saxo i flumie p̄cipitat⁹ est. ꝛ cū astātibus diu locut⁹ fuisset: ne ei⁹ terrerent̄ supplicio: vix p̄cib⁹ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patrici⁹ roman⁹ cū decē milib⁹ ꝛ ducētis frib⁹ rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus est.

Achati⁹ primicer⁹ cū decē milib⁹ i mōte ararath ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuersi ꝑ angelū victoriā ꝯ hostes obtinētes cū adrian⁹ ꝛ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multidinē clauor̄ acutissimor̄ trigenor̄ spargi i terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib⁹ sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad instar xp̄i martyriū passi sunt: ꝛ aīe eor̄ translate ad superos.

Papias

Aristides

Papias hierosolimitan⁹ ep̄s iohis apl'i auditor q̄ nō tm̄ historie veter̄ discipulor̄ dn̄i: quātū voce aristonis ꝛ senioris iohānis adhuc viuētis delectat⁹ est. vn̄ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oīm fere aplor̄ mētionē fecisset. altū esse iohānē q̄ int̄ aplos locat̄. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q̄ certe doctissim⁹ est habitus queqꝫ etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoqꝫ predictus.

Aristides aūt atheniēsis ph̄s sub ꝑstino habitu xp̄i discipul⁹ volumē nr̄i dogmat̄ rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ ꝛ quadratus adriano pricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū est vt adrian⁹ iniustū fore existimās xp̄ianos indicta causa vbiqꝫ occidi. Minucio fundano asie ꝓcōsuli scripserit: nemine occidendum: nisi de accusatore ꝛ crimine constaret.

Secundus atheniensis phs hoc tpe in pcio fuit qui semp silentiũ seruãs pythagoricã vitã duxit: cuius taciturnitatis cã hec fuit. Qd cũ matrẽ ppriã de illicito cõcubitu tẽptasset: et illa (incognito filio) assentisset: vt cũ cognouit esse filiũ pre pudore spm exhalauit: qd aĩaduertens secundus id matri propter suã loquelã accidisse: hanc a se in posterũ exegit penã: vt de cetero vnqȝ nemini loqueretur: quod cũ hadriano qui apud athenas esset nunciatũ fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quẽ cũ nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis pposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatẽ atqȝ constantiã dixit. Cũ ista silentij lex a te nullo modo solui põt: manu tñ tua pplеumatibus meis respõdere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille pfestim rescripsit. Deus est imortalis mens incõtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplex qȝ spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens et optimũ bonũ. Fuere et alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Tiburtinã latine regionis ciuitatẽ que hodie vetus tibur appellaẽ p hoc tẽpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testaẽ) miro sumptu edificauit. et ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. 16. passuũ milibus a roma distare videẽ. et iuxta anienem fluuiũ in cliuoso loco cõstituta est. quam tñ ciuitatẽ longe ante romanã vrbem a grecis originem et cõdictionẽ habuisse Strabo et Virgilius volunt. aiunt eñ q ipsius primus cõditor fuit quidã tiburtus coracis et catilli frater. Hi nãqȝ fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitũ a patre in italia pgeniti: singuli postea oppidũ ex suo nomine pstruxere q testis est quidã mons ppinquus qui catillus adhuc diciẽ. Et corax aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaqȝ tiburtina hec quondã nobilis ciuitas cui etiã testimonia phibẽt ppin que adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes et magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatẽ vrbis pre se ferunt. eo siquidẽ loco tiburtinus lapis fortissimus fodiẽ: qui ad cõstruẽdam conseruandãqȝ romanã vrbẽ multũ adiumẽto fuit. Hanc eñ vrbẽ Fridericus cognomẽto barbarossa impator: ab alijs theotonicis supiorib' annis dirutã reedificauit. et deinde multi sũmi põtifices multiqȝ cardinales auxere et mltis edificijs illustrauẽ. ex hac simplici' roman' põtifex et alij viri scia et dignitate clarissimi ortũ habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctissimꝰ vir fuit natione grecus: patria sibi pgamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas ⁊ humeros latos ⁊ grossos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: sciētificus ī astrologia arismetrica ⁊ alijs hmōi. Magistrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝑ acquirēda scīa: prādebat parū: scꝫ tm̄ ficubus ⁊ pane ꝯtētus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis reputatus litigiosus: qꝛ logicus erat. hi em̄ sibi obijciētes dicebāt. hic qdē nutritꝰ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpibꝰ diui antonini pij. Nūq̄ʒ in curis erubuit: nūq̄ʒ in ꝑnostico errauit. Asserit aūt cōstantinus eū. C. ⁊ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus est cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ⁊ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ⁊ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus phs

Justinus phs ex neapoli vrbe palestine his tpibꝰ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q ⁊ antonino pio pn̄cipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes scriptū: ⁊ dialogū ꝯ triphonē pr̄cipē iudeoꝝ habuit. Jnuectus est ⁊ ī marcionē q cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonū alterū iustū dn̄m asseruit: tāq̄ʒ duo ꝯtria pn̄cipia creationis ⁊ bonitatꝭ. Jmpugnauit ⁊ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝑ dignitate christiani noīs sanguinem fudit.

Aquila

Aquila q̄ʒ iudeus natiōe pōticus cū p̄scillia vxore edicto claudij discedēs vsq̄ʒ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuaginta q philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veterꝭ testamēti ex hebreo ī grecū optīe trāstulit ⁊ ꝓphe verba de v̾gine maria ꝓlata ad iuuēculā quādam ascripsit.

Cerdo hereticus

Cerdo qdā hereticꝰ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāq̄ʒ duo fuisse pn̄cipia ꝯtria.

Marcion hereticus

Marcion item hereticus eiꝰ discipulus stoicꝰ phs cū migro suo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuisse deū creatorē: q ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqn̄ policarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretq̄ʒ an se agn̄sceret. cog̃sco (rn̄dit policarpꝰ) p̄mogenitū diaboli.

Ualentinianꝰ hereticus

Ualētinianus aliꝰ hereticus platonicus phs a q valētiniana heresis noīata est: eodē q̄ʒ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil sumpsisse: sed per eaꝫ tāq̄ʒ per fistulā quendā purum transisse.

Theophilus eps

Theophilꝰ anthiocēsis eccl'ie eps ⁊ ipse his diebus floruit: ⁊ ꝯ marcionē p̄dictū hereticū libruꝫ edidit impante. M. antonio. Scripsit ⁊ libꝝ ꝯ hermogenis heresiꝫ q mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: mām elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria q̄ʒ volumina cōtra etholū cōposuit ⁊ plura alia.

Melito episcopus

Melito seu miletus asianus natione sordēsis eps frontonisq̄ʒ oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirūimmodū laudat: dicitq̄ʒ a plerisq̄ʒ nostroꝝ prophetaꝫ habitū esse. eo q multa ꝓphetica scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

Appolinaris eps

Appollinaris asie hieropolitanus eps huius tpe in precio est habitꝰ qui insigne volumen de fide xp̄i. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ⁊ maximilla insaniebant vaticinantes. Jncipiente tamen montano. sed ⁊ alios aduersus gentes quinq̄ʒ libros scripsit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

Policarpus iohānis aplī discipulus. smirneus eps ab eo creatus. ac totius asie religione ꝛ doctrina tuꝫ facile princeps: hoc anno pio presulante romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ꝛ valentiniani falsa ꝑsuasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Negabat em̄ patrē xp̄i deū esse creatorē: qui ꝑ filiū mundū fecerat. Postea vo imperante. M. antonino ꝛ. L. aurelio cōmodo quarta post nerone ꝑsecutione smirne sedente a ꝓconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōsūmauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses ꝓutilē scripsit eplām. passus est aūt septimo kal. februarij.

Praxedis

Praxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ꝛ gloriosissime pudētiane ṽginis soror. virgo siquidē ī diuina lege eruditissima ꝑ hoc temp⁹ vsq ad anicetū fuit postq patrimoniū suū vna cū sorore ꝑdicta in sustentatione pauperū erogasset: ꝛ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ꝛ orōnibus atq ieiunijs assiduis cōtriuisset: ꝛ vniuersam familiā numero. 90. manumisisset. At postq multorꝫ martyrū corpa sepelisset. ꝛ ipa beatissima. xij. kal. augusti migrauit ad dn̄m coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suā pudētianā ī cimiterio priscille sepelit. q etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū septē filijs

Felicitas romana femīa matrona siquidē sctīssima ꝑ hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis scꝫ ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atq marciale: rome martyriū suscepit. Hec em̄ ꝑissima mulier mēte ꝛ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperet. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: ꝑlūbatis occisus est. felix vo ꝛ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ ꝑcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq ꝛ vitalis atq marcialis capitali snīa sunt puniti. Nouissime aūt ꝛ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ꝛ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fidei nostre ante oculos positū est. Eorꝫ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

Ptolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac insignis astrologus: qui post tpa adriani impatoris claruit hoc tēpore agnoscit. qui vir ꝑstantissimus plus astronomie addidit q id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ꝛ almagestum opus diuinum ꝛ perspectiuā edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitū opus. ꝛ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq annis. 88. Ex eius aūt ꝓuerbijs hec duo notāda inserimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu sit mūdus: hic mūdo altior est Et illud. Qui ꝑ alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator ꝛ insignis quidez grāmaticus hoc tpe clarus existēs agnoscit. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma ꝑ hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmetarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo ꝑnotauit. ideo de eo scribit. Si quē cecropia claruꝫ latiaq camena esse iuuat: gelli scripta ꝓbanda legat. Attica nox luci nūq cessura diurne. Ad varias artes q bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

Cathaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paraclitum in phrygia ꝛ multos seduxit ꝛ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq ꝛ priscam ꝛ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ꝛ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum spūssancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in veritate sed hoīm fantasia hoībus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ꝛ suis scriptis percōmode irridere conat. Tacianus quoq hereticus primo xp̄ianus noīatus: deinde seueriani heretici ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi.5365. Anno christi.164.

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: eccl'ie romane ꝯsulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm ap'li pceptū. Neue ep̄s consecrari posset a paucioribus q̄ȝ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqȝ q̄s decēbri habuit p̄sb'ros. xix. diaconos quatuor. ep̄os nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est i calixti cimiterio via appia. xv. kal'. maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes v̄o dies. xvij. post eius mortē vacat.

Linea summor pontificum

Anicetus

Anno mundi.5375. Anno christi.174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tēpibus L. cōmodi fuit. Is lȝ in multis p̄iculis ꝯstitutus: animū tn̄ in tātis malis ad reȝ diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus i acerrā poneret duȝ sacrificia fierēt. Eius extabat ep'la hac de re scripta ad ep̄os italie. Instituit itē ne legittima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: reiciēs multa p̄icula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improbor̄: q̄ i nouas nuptias cadere solēt. At vbi p ordinationes q̄nqȝ mēse decēbris habitas p̄sb'ros octo. episcopos vndeci creasset: morit' ac sepelit' via appia i cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tuȝ sedes dies totidē.

Sother

Anno mundi.5385. Anno christi.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. L. antonino cōmodo impante fuit. Is statuit ne quis ob supstitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret'. Noluit p̄terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret'. huius q̄ȝ pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xp̄ianū p oēm terrā mirūimmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fideȝ recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno ep'lam accepit: vt se ac suos in xp̄ianor̄ numerū susciperet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presb'ros ac ep̄os ordinasset. Morit' ⁊ apud btī petri corpus sepelit'. vij. kal'. Junij. Sedit aūt annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuȝ sedes dies quinqȝ.

Eleutherius

Anno mundi.5395. Anno christi.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dn̄ica die a. xiiij. luna primi mēsis vsqȝ i. xxj. celebraret: cū prius cū iudeis. i4. luna celebrabat'. Cuius decretū postea i cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio morit' ⁊ apud beatū petrū i vaticano sepelit'. cuius diē festū q̄nto kal'. augusti celebramus. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Victor

Anno mundi.5405. Anno christi.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tp̄ib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ȝ humane intētus. Unde ⁊ ꝯstituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaret' q̄d postea i calcedonēsi cōcilio ꝯfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetituȝ eīn est ne in ligneo fieret ꝑpter raritatē qua imbibit': neqȝ in vitro ꝑpter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi ⁊ remensi cōcilio scriptū apparet. Ideȝ preterea instituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes singulis annis i solēni die pasce publice cōicarent. q̄d Innocētius terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictor̄ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros ⁊ ep̄os creasset: morit' seueri tp̄ibus. ac i via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit' septīo kal'. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

Sepherinus

Anno mundi.5415. Anno christi.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna tum vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū ꝑturbatione cū sceleratis impatoribus nequaq̄ȝ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tp̄ib⁹ deinceps ratio sacror̄ ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝯsueuisset. Cimiteriū q̄ȝ de suo noīe cōdidit via appia: vbi multor̄ martyr̄ corpora reposita fuerāt. Verū cū palmachiū virū ꝯsulare ⁊ simpliciū senatorē atqȝ felicē nobilē virū cū cor̄ domib⁹ baptisasset. ⁊ m'ltos p̄sb'ros ⁊ ep̄os ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronat': deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Calixtus

COmmodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ impator: post M. antoninū verū patrē suū impauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustia ei⁹ mater pregnās visa ⁊ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū ferociorē: pepit aūt cōmodū ⁊ antoninū eo mortuo. marcus pcept| optimoꝝ cōmodū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuz capellā. oratorē atteius. hi tñ mgr̄i nihil ei pfuerūt. Uerū a prima statim puericia turpis improb⁹ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo. pfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū neq₃ pudori: neq₃ sumptui pepercit. Tandeq₃ nil cōmune cū patre habuit: sed oib⁹ incōmod⁹: nisi qd̄ ⁊ ipse ꝯtra germanos adiuuātib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt pcib⁹ xp̄ianoꝝ militū aquā diuitus e celo missā: pluraq₃ fulmina i germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ⁊ obscenitatis dedecora plabit̄. Gladiatorijs q₃ armis i ludo nerone imitat⁹ depugnauit. plurimos q₃ senatores interfecit: ⁊ eos maxīe q̄s nobilitate industriaq₃ excellere aīaduertit: quosdā pscripsit: vendidit etiā puīcias ⁊ admistrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ⁊ sermone incōdito capillo sp fucato: adurēs comā ⁊ barbā timore tōsoris. Tēporib⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat̄: mēsez decēbrē ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idq₃ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperij sui anno ⁊ mense septīno e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco traheret̄ atq₃ in tiberim mitteret̄ senat⁹ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu ptinacis in monumētū adriani translatum est.

HElius ptinax decim⁹ octau⁹ ro. impator nat⁹ in appēnino i villa mart| quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiq₃ rhetias ⁊ noricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissim⁹ fuit. cōmodo plurimū placuit. fact⁹ sexagenario maior impator rogat⁹ vt vxorē augustā faceret ⁊ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imparet inuit⁹. Et cū i impatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis ⁊ sordid⁹ haberet̄ qb⁹ dimidiatas lactucas ⁊ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq̄ puato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ⁊ magis blādus q̄ benign⁹. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit̄. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vn⁹ e tungris in irā ⁊ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pect⁹ ptinacis obiecit. Tūc ille pcat⁹ iouē vltorē toga caput operuit atq₃ a ceteris ꝯfossus est. Milites eīn eū ⁊ aulici odio habuerūt. pp̄lus mortē eius indignissime tulit: iō p senatū in deos relatus est.

IUlian⁹ didius successor ptinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p vrbē in castra ptulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus est. Cū id i pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ⁊ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q̄ ppetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cui⁹ pgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt bō pessimus miserrime viuēs: vn̄ odiosus pp̄lo desertus ab oib⁹: quiq₃ septimo mēse postea q̄ im pare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfect⁹ est.

SEuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia i p̄ma puericia cū lr̄is grecis ⁊ latinis imbuet̄ qb⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci pcurator: mox tribun⁹ militaris p gradus alios vsq₃ ad imꝑium puenit: parc⁹ admodū: natura seuus: multis bellis lacessit⁹: fortissime quidē rē publicā lz laboriosissime gubernauit: phīe tñ admodū studiosus fuit: foris parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ puīciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoīat̄. Edificijs pterea publicis vrbem exornauit. nā ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizoniū extruxit. Sibi fuit parcissim⁹: exiguis vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqn̄ cupidus: carnis frequēter ignar⁹: ipse decorus: ipse ingēs pmissa barba: cano capite ⁊ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. ꝑ affrū quiddā vsq₃ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs ⁊ piculis distrahit̄. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tñ in gallia nō incrueto plio supauit. Inde in brittāniā pfect⁹ deficiētib⁹ vere socijs oib⁹ varijs casib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit̄ anno impij sui. xvij. duob⁹ filijs relict| bassiano ⁊ geta. olei tm̄ reliqt vt p q̄nquēniū nō solū vsib⁹ sed ⁊ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiq₃ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄ senex ⁊ pedib⁹ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cōmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex

Emerita soror eius

Lucius anglorum rex: coilli regis iusti filius apud anglos seu brittānos regnū accipiens a dn̄o vocat̄: eplam eleutherio pōtifici maximo misit. qua rogabat̄ vt se ac suos in xp̄ianorum numerū reciperet. quare fugaciū et damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsuz ac pplm̄ baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices, quinqʒ et viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebant̄: quorum ī loco tres archiepī ꝯstituti sunt. prothoflamīnū vero loco pmitiua eccl̄ia patriarchas instituit. Verū lucius baptismo suscepto: mox imobilia cūcta pridez gentiliū templis collocata xp̄i ecclesijs ampliata cotulit. Relicta patria regnoqʒ galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat̄. hos populos dn̄o subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trimis appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris hab et. Totāqʒ bauariā et rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

Dionysius corinthiorum episcopus

Trogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q totius orbis historiā a belo Nini regis assyriorum patre vsqʒ ad monarchiā cesaris latino ꝯscripsit sermone. et in quattuor et quadraginta eā distinxit libros. quorum epithoma id est abbreuiatione iustinus historicus fecit.

Dionysiū chorinthiorum epm̄ sotheris tpibus fuisse eusebius scribit qui tāte eloquētie et industrie fuit, vt nō solū sue ciuitatis et ꝓuincie populos. verū etiā aliarū vrbiuz ac ꝓuinciarū epos suis eplis erudiret. Instructus em̄ pauli apl̄i doctrina facilime potuit sanctitate et eruditione alios in officio ꝯtinere. suisqʒ erudiuit eplis ex qbus vnā ad lacedemonios aliā ad atheniēses: terciā ad nicomediēses: quartā vero ad cretēses ac quintā ad eccl̄ias pōticas: et sextā ad romanos scr̄psit putilē. Fuere et alij cōplurimi viri doctissimi h tpe.

Theodocion

Clemens presbyter

Theodocion genere asianus patria ephesinus vir doctissimus ac lrarum sciētissimus: tercius diuinarum scr̄pturarū interpres cū superioribus floruit: qui preter interpretationē et translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudibus reliqt mouumēta. hic taciani viri eruditissimi pdicti anteqʒ ī heresim incideret discipulus fuit. Maxime vero appellem hereticū scriptis suis pcōmode irridet. qd deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em̄ xp̄m nō deū in veritate: sed hoīem in fantasia apparuisse.

Appolonius

Tertullianus

Clementē p̄sbrūz alexādrinū virū egregiū et eruditissimū cū his floruisse diuus hieronymus scribit qui multa cōscripsit e quibus illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationuz libri totidē. cōtra gētes vnus. huius aūt discipulū origenē fuisse constat. extant et eius eple.

Apollonius senator romanus vir eruditissimus cum pōtificatu eleutherij pax eccl̄ie data fuit: solus appolonius orator insignis martyriū tuz passus est: habita prius orōne de laudibus xp̄iane fidei: qd illis tpibus capitale habebat̄. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē pio cūde ī senatu legē fecit. postea a suo ꝓditus q xp̄ianus eēt. i 4. kal maij p xp̄i cōfessione capite trūcatus est. Mortuo appolonio mlte hereses inualuere. Marcionis qppe secta varie diuisa est. Alij em̄ vnū principiū fatebant̄: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Tertullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā pcōsularis filiū: virū ingenio et doctrina clarissimū. his tpibus floruisse diuus hieronimus tradidit. Is ad mediā etatē clericorum noiatissimus romane vrbis īuidia adeo ꝯtumelijs et iniurijs cl̄icorum attritus fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem et multa volumia ꝯ orthodoxā et catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsqʒ ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymus paulū quendā cōcordie qd oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretqʒ ciprianū nūqʒ absqʒ tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

Persecutio xpianorum quinta his annis ira ac iussu Seueri imperatoris initium sumpsit: cum quintus a nerone persecutionem in xpianos mouet. continuo tamen varijs periculis et bellis distrahitur: diuinaque vltio in romanos non defuit. quia mox ciuilia bella mirumimodum eos attriuere. In qua quidem persecutione hi precipue passi inueniuntur.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunensis episcopus: vir doctissimus iam grandeuus apud eandem vrbem pro christi nomine martyr efficitur. floruerat enim quam maxime sub comodo principe: et policarpi martyris (vt diuus scribit hieronymus) discipulus fuit. a quo cum eruditissimus euasisset. quinque libros aduersus hereseos scripsit. et contra gentes aliud breue volumen: et de disciplina aliud: et alia plura. Demum vero seuiente hac persecutione a seuero positus in duos colles: cum in vno crucem: in alio ydolum posuisset vt mortem per crucem vel vitam per ydolum eligeret: cum populo tamen ad crucem veniens: omnes martyrio coronati sunt. 4. kal. Iulij.

Leonides pater origenis

Leonidem etiam alexandrinum magni origenis patrem virum quidem optimum sub hac persecutione passum fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cuius quidem martyrium origenes decimo seueri pertinacis anno paruulus subsequi decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multorum vtilitatem reseruatus per maternam solitudinem impeditus fuisset. Nam mater eius cum in crastinum in publicum prodire: et christum confiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. et sic puerum a tyrannorum cede reseruauit. Ipse autem adolescens patrem ad martyrium adhortatus est cum sex fratribus et matre vidua pauper relinquitur: redactis in fiscum paternis bonis: quod christum verum deum profiteretur: vnde gramatica sibi ac suis victum quesiuit. Leonides autem apud alexandriam vrbem martyrij palmam constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a comodo imperatore in egyptum: virgo pulchra liberalibus artibus erudita. cum protho et iacintho eunuchis relictis parentibus per helenum episcopum baptisata deinde virili habitu in monasterio degebat: per melanciam feminam de oppressione accusata: et ad prefectum adducta paratis eculeis et flammis: cum tunicam qua induta erat scidisset femina apparuit ostendens se filiam eius. factum est gaudium populi cum timore. Melancia enim cum tota domo diuino igne consumpta est. Genitores baptizantur cum tota familia. Postea cum matre et fratribus: protho et iacintho romam reuersi sunt plures exemplo virtutum ad fidem prouocarunt: precipue basillam ad castitatem perpetuam animauit: quamobrem cum diane sacrificare nollet cum saxo alligata in tyberim proijcitur. saxo rupto illesa permansit. Tandem post varia tormenta die natalis domini missus est speculator qui eam in carcere percussit. cuius corpus non longe ab vrbe in proprio predio sepultum est.

Perpetua et Felicitas

Perpetua quoque et felicitas matrone quidem sanctissime. et ipse in mauritania tiburbitanorum ciuitate cum reuocato saturnino et secundolo nonis marcij passe sunt. Nam cum secundolus in carcere quieuisset ipse sanctissime mulieres cum reliquis bestijs tradite et dilacerate martyrium consumauerunt.

Narcissus patriarcha

Narcissus ierosolimorum patriarcha fuit circa tempora victoris pape et seueri imperatoris: cum luminaribus in die solemni oleum deesset: aquam infundi luminaribus precepit et non aque in pinguedinem versa splendore luminum reddidit clariorem a testibus falsis accusatus quod diuina pena molestati desertum locum petijt. Tandem cum in senio preesse non posset. alexander capadotie eps cum desiderio locorum sacrorum ierosolimam peruenisset: audita est vox. Suscipite epm qui vobis adeo destinatus est: admittete narcisso hierosolimitane ecclesie gubernaculum suscepit: deinde martyrio coronatus est sub decio ardente persecutione

Iulius et eusebius martyres

Eusebius potencianus

Eusebius potentianus vincentius ac peregrinus viri nobilissimi romani ante hec tempora sub comodo augusto pro fide xpi necantur. hi primo in eculeo positi et neruis acerrime distenti: deinde fustibus crudelissime cesi. Sed cum in dei laude adhuc permanerent fidelissimi vsque ad emissionem spiritus mactati fuerunt. 8. kal. octobris.

Iulius senator ad horum doctrinam compunctus credidit in xpm cum domo sua et baptismum per ruffinum presbyterum suscepit audiens cesar iussit tandiu fustibus cedi quousque spiritum exalaret. Eusebius deinde corpus rapiens sepeliuit. io vitellius iudex precepit ei linguam abscidi que abscisa laudes cecinit io antonius credidit qui in via aurelia decollatus est. eusebius deinde tandiu plumbatis cesus quieuit in domino.

Anno mundi. 5425. Anno christi. 224.

Linea sūmorū pontificum

Urbanus

Urban⁹ prim⁹ papa: natione roman⁹: p̄re ponciano. M. aurelio antonio imp̄atore fuit. anno xp̄i. ccxxiiij. ab vrbe v̄o cōdita nongentesimo ⁊. lxx. Uir siquidē doctrina ⁊ sctītate vite eminētissim⁹ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie spōsum: ⁊ tiburciū ei⁹ frēm q̄ postea martyriū ↄstāti aīo tulere. hic multa ↄstituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in ep̄m eligeret nisi pri⁹ aut sacerdos aut diaconus cōsecrat⁹ fuisset. Eiusdē q̄z institutū fuit: vt eccl'ia p̄dia ac fundos a fidelib⁹ oblatos recip̄et: pariterq̧ ꝓuent⁹ clericis oīb⁹ viritim: nihilq̧ cuiuspiā p̄uatū eēt sed in cōe bonū qđ hodie aboleuit: tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōib⁹ q̄nquies mēse decēbri habit̄ p̄sb̄ros nouē: diaconos q̄nq̧: ep̄os nouē creasset. ip̄e nono kal. iunij martyrio coronat⁹ est. ⁊ sepult⁹ in cimiterio p̄textati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tum vacat.

Pontianus

Pontian⁹ papa natione roman⁹ patre calphurnio: tp̄ib⁹ alexandri imp̄atoris fuit. anno ab vrbe cōdita. dcccclxxiiij. anno v̄o xp̄i. cc. ⁊. xlviij. Uir q̄dē optim⁹ atq̧ sctīssim⁹. instigantib⁹ sacrificulis idoloꝝ mādato p̄ncipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo p̄sb̄ro deportat̄. vbi m̄ltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in sardinia passus tandē morit̄. Cui⁹ corp⁹ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac toti⁹ cleri supplicationib⁹ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē: mēsib⁹ q̄nq̧: dieb⁹ duob⁹. vacat tūc sedes martyrio eius dies decē.

Nota q̄ in q̄busdā histoꝛijs habet̄ q̄ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret̄: s̄ rō tp̄is hoc nō p̄mittit: vt p̄z in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tñ anno vno ⁊ trib⁹ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tñ pōtificū posit⁹ nō est cū ꝯ volūtatē patrū papa tui cessit.

Anno mundi. 5433. Anno christi. 234.

Antherus

Antherus papa natiōe grec⁹ p̄re romulo pōtifex creat̄. vir optim⁹. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent̄. Cōscriptas recōdi in erario eccl'ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret̄. Censuit itē ep̄m omisso p̄mo ep̄atu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non sui ip̄si⁹ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qđ hodie a plerisq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā respiciētes imo voluptatē vt habeant vnde explēt ad vberiorē semp̄ respiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: qđ est officiū boni pastoris: s̄ sciscitātes quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aīarū p̄ua fit mētio. de augēdis ꝓuētib⁹ magna quo multa iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ stolidos domi alāt. Antherus v̄o cū vno tm̄mō ep̄o creato: martiriū subiēs ī cimiterio calixti via appia sepelit̄. iij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: dieb⁹ xij. vacat tū sedes dies. xiij.

Tiburci⁹ ⁊ valerian⁹

Tiburcius ⁊ valerian⁹ ciues romani p̄clarissimi frēs quos eo tp̄e auxilio cecilie vrban⁹ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyꝝ: post hec almachi⁹ p̄fect⁹ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosynas distribuētes cōprehendēs: post longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōstanti aīo passi sunt: quos p̄mo fustib⁹ cedi durissime fecit: ⁊ tandez gladio interfici p̄cepit. Maxim⁹ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ian⁹ effect⁹ tā diu plūbat̄ cesus est donec sp̄m exalaret. Cui⁹ corp⁹ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri. i 8. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sctītate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes ei⁹ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni m̄rimonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m p̄docuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ↄstātiā. Quā cōditionē etiā virgo ip̄sa subijt ī domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̄rere cepit. Ceciliā vt cōiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cuz ad hoc a parētib⁹ vrget̄: dato p̄claro rñso q̄ nollet: cū se ꝓfiteret̄ esse xp̄ianā. Iussit eā almachi⁹ ī domo sua bulienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illesa māsit: q̄ audito iussit eā ī balneo decolari: quā spiculatoꝛ trib⁹ ictib⁹ ꝑcutiēs neq̧ caput amputare potuit. Et q̄ decretū erat ne quartā ꝑcussiōnē decollādus recipet: eā semiuiuente reliquit. deinde ꝑ triduū oīa sua paup̄ib⁹ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē ↄuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o postulaui inducias vt hāc domū meā eccl'iam cōsecrares. his dictis sp̄m emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dn̄i. cc. xx. tp̄e Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Bassianus predicti seueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ imꝑator. seuerus eni cũ eboraci admodũ senex discessit: filios duos successores reliquit bassianũ ⁊ getã: sed bassiano nomẽ antonini a senatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus est. M. aureliꝰ antoninꝰ pꝛicqꝫ successit. naz geta hostis publicus iudicatꝰ est ac interfectꝰ. cũ ad vitã eiꝰ oibus ꝓbris cõtaminatã: tum vel maxĩe qꝛ pãpinianũ iuris ciuilis alterũ asilũ sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto a senatu antonini noĩe imperij potitus est ac caracalle cognomẽtũ accepit a genere vestis: quã ꝑplo dono dedit. Is aũt patre asꝑior ⁊ oĩ libidine intempacior: nullũ genꝰ facinoris ĩ vita preterınisit ⁊ nouercã suã ĩ vxorẽ duxit. Nihil egregiũ de se reliqt preter thermas antonianas qˢ ipse ĩchoauit ⁊ alexander ꝑfecit eos preterea capitali pena affecit q̃ remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestarẽt. Dãnati ꝑterea ab eo sũt q̃ ad statuas minxissent. Hic postremo duz bellũ in parthos mouet apud edessam ⁊ coras circũuentus occidit. vj. impij sui ãno mẽse secũdo: vir egressus etatis q̃dragesimũtercĩũ ãnũ alij eũ a macrio ꝑfecto occisũ fuisse scribũt. corpꝰ eiꝰ ãtoninoꝝ sepulchro illatũ ẽ

Linea Imperatoꝝ
Bassianus antoninus
Caracalla

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla impiũz obtinuit. q̃ ꝑfectꝰ põt: erat. cũ filio ⁊ albino facti imꝑatores nihil mẽorabile ex tpis breuitate gesserũt. nã impiũz eoꝝ duoꝝ mensiũ ⁊ vniꝰ anni fuit. seditiõe militari deinde occisi sunt. Macrinꝰ eni ab heliogabolo apd anthiochiã interfectus est. Diadumenꝰ aũt a p̃re antoninus dictus: ad eũ pueꝝ exercitũ ꝑ conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aũt puer oĩm speciosimꝰ statura lõgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oẽz decorẽ: mẽto cõposito: ore ad oscula pato hic vbi ꝑmũ indumẽta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrẽsia imperij signa accepit quasi sydereꝰ emicuit vt amaret ab oibꝰ Clodius qˢ albinus ĩ gallia imꝑatoꝛ dictus de nobili familia. hi aũt cũ parũ imparũt tũz vl maxĩe qꝛ nihil mẽoria dignũ gessere: quidã noĩa eoꝝ ꝑtermittũt. Solus tñ albinus ob edacitatẽ nomẽ aliqd apud pastores ꝯsecutus est: vt ait cornelius. q̃ centũ persica cãpana. decẽ melones hostiẽses q̃ngẽtas ficus passarias: q̃dragĩta ostrea vna cena comedebat.

Diadumenus

Macrinus opilius
Albinus

Marcus aurelius antoninus q̃ varius etiã dictus est imperiũ suscepit: hic vt putabatꝰ caracalle filius ex sem iamira cõcubina formosissima: erant q̃ dicerent eũ vulgo cõceptũ. romã veniẽs magna oĩm expectatione impiũz adeptus. Heliogabili nomẽ sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices eni heliogabalũ solem vocant. Is matrẽ suã in senatum rogari iussit solusqꝫ oĩm imꝑatoꝝ fuit sub q̃ mulier loco viri senatũ ingressa est: fecit ⁊ ĩ colle senatulũ id est mulierũ senatu. Sed symiamire senatus ꝯsulto sunt facta ridicula de legibus matronalibus: q̃ quo vestitu incederet: q̃ cui cedẽ aut assurgere deberet ⁊c. Veꝝ ⁊ preter expectationẽ heliogabalus vixit vt nullã de se nisi flagitioꝝ totiusqꝫ obscenitatis mẽoriã reliq̃rit. Nã ⁊ ĩ virgines vestales incestũ cõmisit: ⁊ ꝓbrosas mulieres semꝑ domi habuit: ⁊ iracũdia incitatus sabinũ cõsularẽ virũ (ad quẽ vulpianꝰ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aũt ⁊ honores malis ac flagiciosis cõmittebat. primus romanoꝝ mẽsas ⁊ capsas argẽteas habuit. admonẽtibus amicis: caueret ne ad inopiã redigeretꝰ. Rñdit q̃d melius qˢ vt ipse mihi heres sim ⁊ vxori mee. Oppressit ĩ triclinijs versatilibꝰ parasitos suos violis ⁊ floribus vt aĩam aliqui efflauerint libidinũ genera q̃dã inuenit: hac vero insania adeo cõtemni ceptus est vt tumultu militari exortoꝛ ipse cũ matre necaretꝰ. Aiũt cũ ei a sacerdotibꝰ siris dictũ esset vi moriturũz eũ parasse funẽ serico ⁊ cocco intortũ quo vitã laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̃bus se occideret. Sed nihil valuerũt occisus est ꝑ scurras: ⁊ per plateas tractus sordidissime: ꝑ cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est q̃rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

M. Aurelius antoninus
Heliogabalus

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiũ. nã aureliꝰ alexãder seuerus vrbe arcena genitus: cũ antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomẽ recepit: cui mãmea mater fuit xpiana. fuit aũt vnicũ virtutis exemplar ad cõponẽdã rempu. vicio superioꝝ pꝛicipũ labefactatã animũ adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliũ frontinũ virũ doctissimũ. vulpianũ ⁊ paulũ viros ĩ iure ciuili prestãtissimos: ꝓcul oĩ pompa ⁊ ambitione vixit: erat tãte prudẽtie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes ꝯtẽpsit: gemas reiecit: statuas sũmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cõquisitas in foro trãsitorio locauit. thermas q̃ hodie antoninc vocantꝰ ꝑfecit ⁊ ornauit. tẽplũ xpo edificare voluit eũqꝫ inter deos recipe habuit ꝑterea xpm ipsiũz ⁊ abrahã ĩ lario suo. Alexãder igitꝰ tot virtutibꝰ insignis iuuenis admodũ imꝑatoꝛ creatꝰ bellũ statiz ꝯ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regẽ ꝯstãtissime vicit: Discipline ꝙo militaris adeo seuerꝰ emẽdatoꝛ fuit: vt q̃sdã etiã integras legiones exauctorauerit: q̃ seueritate factũ est vt militari tumultu apud magũciã in gallia occideretꝰ. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexãder inclamabat sepius qꝫ a quibusdã xpianis audiuerat ⁊ tenebat: Idqꝫ ꝑ preconẽ significauit cũ aliquã emendaret. qđ tibi fieri non vis alteri ne feceris. quã sñiam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Alexander

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filius: et ecclesie alexandrine presbyter philosophorum ac theologorum omnium sui temporis princeps his temporibus alexandrie floruit. hic cum ab ipsis cunabulis christianissimus esset: et eminentissimi ingenii adolescens euasisset: qui decimo seueri pertinacis anno (persecutione in christianos mota) leonida patre interempto quem adolescens ad martyrium adhortatus est: post patris obitum christi fideles a tyrannis per tormenta oppressos pro posse fouit et ad mortem perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem conuersus predicandi officium habuit. Tanti autem ingenii fuit vt nulla eum lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebatur continentia in cibo et potu abstinentia in rebus alienis. Nam et paupertatem christi imitatus est: et multis annis nudis ambulauit pedibus. Huius virtutem plerique imitati martyrium pro fide christi equo animo passi sunt. Indeque hebianitarum heresim impugnauit: qui et christum ex ioseph et maria natum purum hominem dicebant: et legem iudaico ritu seruandam predicabant: hoc idem et symachus sentiebat. Super lectum preterea plumis stratum nunquam dormiuit et a carnibus se omnino abstinuit. Et in tantum castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet non bene sciam se castrauerit. Secutus illud quod in euangelio dicitur et si puerile habetur: quia sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum dei. Ob eius doctrinam et eloquentiam et artam vitam a mamea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in precio habitus: mulierem christianam fide edoctam relinquens: in quem alexander filius vnice prius fuit. Tanti autem ingenii fuit origines et doctrine vt septem notarii sibi inuicem succedentes homini vix sufficerent. Librarios habuit totidem et puellas apprime eruditas quos omnes ingenii copiam et vbertatem effundendo defatigabat: hunc quidem et si hoste sibi porphirius desumpserit christiani nominis acerrimus persecutor. Ita tamen interdum laudat vt nunc doctissimum philosophum principem vocet. Et dicat eum omnia platonis secreta consecutum. Scripsisse origenem ad sex milia volumina librorum hieronymus ipse refert. Errauit tamen (vt augustino et hieronymo placet) in plerisque: maxime vero in libro de principatu quem periarchon appellauit inde origeniana heresis processit: qui dicunt christum quandoque ex maxima misericordia non solum homines sed et apostatas angelos fore redempturum. Iuxta psalmistam non in perpetuum irascetur deus neque in eternum comminabitur. Uerum ipse origenes vt quidam aiunt in scripto ad fabianum papam penitentiam de male prolatis agere videtur. Causam sui erroris refundunt certi in ambrosium suum emulum quendam qui non emendata in publicum protulit. Ideo a nonnullis vt ab eusebio et ruffino et aliis quam maxime laudatur. Ecclesia quoque nonnulla eius scripta recipit. Denique anno salutis nostre. 256. Et etatis sue sexagesimo primo deficiens apud tyrum sepelitur.

Ulpianus

Julius frontinus

Minutius felix

VLpianus iurisconsultus vir prestantissimus alexandrique predicti assessor: hisdem temporibus teste eusebio propter eximiam eius scientiam atque doctrinam apud eundem imperatorem maxio in precio habitus est. Et pre ceteris doctoribus vocabula et leges antiquas explanauit. Atque alia multa monimenta scripto post se reliquit.

PAulus patauinus siluester in philosophia et iure ciuili celebratissimus per hec tempora floruit et ad componendam rempublicam romam superiorum imperatorum vicio et sordibus labefactatam alexandro predicto imperatori plurimum auxilio fuit: et nonnulla ea in facultate composuit que adhuc extare videntur: quem nonnulli alio tempore fuisse scribunt tanta est diuersitas temporum.

IUlium quoque frontinum philosophum et in omni doctrina scientissimum cum superioribus floruisse et alexandro auxilio fuisse constat. Nam et ipse multa composuit et alexandro ipsi ad res componendas adiumento fuit.

TRiphonem origenis auditorem his temporibus fuisse constat ad quem nonnulle extant epistole: que librum precipue composuit de vacca ruffa in deutronomio: et coequalibus etate animalibus que offerebantur in lege et de diuisionibus que cum columba et turture ab abraham ponitur in genesi vir enim eruditissimus fuit.

MInutius item felix insignis tunc rome causidicus dialogum scripsit: quo christianum et ethnicum disputantes inducit: qui octauius inscribitur. Scripsit et de fato et contra mathematicos quamquam stilus superiori non conueniat cuius etiam Lactancius meminit.

Paulus patauus.

Tripho

Ambrosius

AMbrosius grecus diaconus per hoc tempus confessionis gloriam plurimum insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dominice glorie insignis fuit: huius industria et sumptu etiam ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed et ipse vir nobilis et non inelegantis ingenii obiit parum ante mortem origenis. Reprehensus a plerisque quod vir locuples amici sui senis et pauperis moriens non recordatus sit

Agapitus

Agapitus illustris adolescētulus p hoc tempꝰ apud prenestinā sabinoꝝ vrbē quidē eis iussu alexādri impatoris martyrio coronať. Ipse ei cū q̄n decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab impatore cōprehen/ diť. ⁊ primo neruis crudis cediť: deinde vrbis presidi vt sacrificare cōpelleretur tradiť q̄ eū durissimo ⁊ squalido carceri statī reclusit vbi p q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē presidi exibitꝰ prunas ardētes eidē sup caput eiꝰ apponi iussit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū cediť ⁊ nudus capite deorsū verso su-spēdiť: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ pfundiť. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregissent preses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito impator eū leonibus obijci precepit. Sed fere māsuete facte pedibꝰ martyris se inclinauerūt. vidētes sceleris mīstri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio pcusserunt sub die. xv. kal. septēbris. Corpꝰ vo eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

Quirinus martyr

Martina romana virgo ⁊ q̄dē sctissima p hoc tēpꝰ cū eximie christiane veritatis virtutisq̧ esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xp̄m negare oīno recusaret diuersis tormētoꝝ generibꝰ cruciať cū em̄ pulcherrima erat i eiꝰ amore exarsit. exhortať q̧ ad culturā ydoloꝝ vt eā sociā impij haberet. Apollo aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ est: deo em̄ se vouit mēte ⁊ corpe castā. Jussa deinde cedi: ⁊ i carcere posita in q̄ i menso lūie pfusa i manu hn̄s tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dn̄e oīa i sapīa fecisti. iussit postea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ spatis incidi: in oibꝰ deum glorificās. immissus leo ad eā in cunctis illesa cū i fide imobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij pmeruit.

Berillus eps

Porphirius phs

Quiricꝰ preterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipse vna cum Julita matre hac tēpestate apd romanā ciuitatē alijs inūerabilibꝰ secū iūctis martyriū ydibꝰ Julij cōpleuerūt: lz historia eoꝝ inter apocriphos reperiať.

Berillus arabs bostrenꝰ eps vir doctissimꝰ cū aliquāto tpe gloriose rexisset eccl'iam ad extremū lapsus i heresim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat origenis tn̄ ope ad veritatē reductꝰ varia postmodū scripsit opuscula: maxie vo ep̄las aliq̄t: qbꝰ origeni p sana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berillū hereseos arguit.

Hipolitus eps

Julius aphricanꝰ

Porphiriꝰ atheniēsis phs ⁊ quidē excellētissimꝰ p hec tpa maxio i precio fuit. q̄ ⁊ si origenis presbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuisset: christiani tn̄ nois acerrimꝰ psecutor fuit: ⁊ ppterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē igessit q̄s diuꝰ augustinꝰ refellit: lz trinitatē pfectā ponat: hic q̧ inter cetera ysagogas. i. itroductiōes ad arestotel' cathegorias. i. pdicamēta adiecit ⁊ ꝯscpsit alia mlta.

Hipolitꝰ cuiusdā eccl'ie eps: q̄ rōne pasce ⁊ tpoꝝ canones scripsit vsq̧ ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ eusebio q̄ sup eodē pasca. xix. annoꝝ circulū cōposuit occasione dedit clarꝰ habeť. Scripsit etiā nonullos inscripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in pphet'.

Julium q̧ affricanū inter scriptores sui tpis nobilissimū his tpibus fuisse ⁊ floruisse (diuꝰ hieronymus refert) Cuius quinq̧ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perscripsit. ⁊ ad magnū origenē ep̄lam in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quē docta ep̄las scripsit origenes. hic cū lraꝝ cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vrbem bibliothecā insignem suo noi cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū habereť sub. M. aurelio antonino cesare legationē p restauratione castelli emaus suscepit qđ postea reedificās Nichopolim appellauit.

Linea sūmorū pontificum

Fabianus

Fabianus papa natione romanꝰ ex patre fabio post antherū pōtificē, dū in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinitꝰ quedā colūba super caput eius astitit ꝛ sic diuinitꝰ electus: statim p septē diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrū res gestas colligerēt: ad ceteroꝝ exemplū: qui xp̄i fidē ꝓfitebant. Idē q̄z cimiteriū ꝓ dignitate martyrū edificauit. Statuit preterea vt singulis q̄buscq̄ annis i cena dn̄i crisma renouaret: ac vetus i eccl'ia cōbureret. huiꝰ tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat ubi ex q̄nq̄ ordinationibꝰ mense decēbri habitis. presb̄ros duos ꝛ. xx. diaconos septē. ep̄os vndecim creasset. Sepultus est aūt i cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die nataliciū eius: vna cū diuo sebastiano celebrat. Uacat aūt dies sex. Ad hūc magnꝰ ille origenes (m̄ltis sublatis heresibꝰ) de ordine fidei seruādo multa ꝯscripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū rome. 60. episcopoꝝ

Scisma primū cū nouatiꝰ vrbis rome presbyter his tp̄ibꝰ eccl'iaꝝ dei scindere ꝛ ꝑturbare curauit. isq̄ ob cupiditatē ep̄atꝰ oīa diuina atq̄ hūana miscebat: ꝛ ne pōtificatꝰ i manus cornelij q̄ fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepatꝰ: semet ac suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitētes recipiēdos eē. Hāc ob rē cōciliū sexaginta ep̄oꝝ: totidē p̄sbiteroꝝ cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa im ꝓbat. qđ saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. ꝛ sic primū romane eccl'ie scisma finitū fuit. Alie etiā hereses huiꝰ tp̄ibꝰ pullulare cepere. Origenes eñ heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporibꝰ interire. Rursūq̄ i anastasi (quā nr̄i resurrectionē vocāt) vna cū corporibꝰ suscitari. Sustulit ꝛ heresim helcheiatarū qui paulū ap̄l'm oīno respuūt quicq̄ asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri ꝛ recti sit cordis.

Cornelius

Cornelius papa natione romanꝰ patre castino: vir certe eruditissimꝰ q̄ multas scripsit ep̄l'as. vnā ad fabiū anthiocenū ep̄m de synodo romano ꝛ italica atq̄ aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianū extra ecclesiā ordinauit ꝛ i aphrica nicostratū. quāobrem ꝯfessores qui a cornelio secesserāt: cū maxio presbytero ac moyse sentiētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis ep̄s in carcerem cōiectus l'ras mittit. quibꝰ intellexit ꝛ amici calamitatē ꝛ exilij sui cōfirmationē. Extant ꝛ alie cypriani ad corneliū ep̄l'e plene religionis ꝛ fidei. Priusq̄ in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri ꝛ pauli e cathecūbis vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i predio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrū vbi crucis martyriū subijt. in templo apollinis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacroꝝ iniciādoꝝ ꝑtātes bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atq̄ deinceps ad templū martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad suppliciū ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcat. huiꝰ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysiꝰ alexādrie ep̄s

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissimꝰ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. 17. hic in cypriani ꝛ affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas misit ep̄l'as: sed ꝛ ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit ep̄l'aꝫ: ꝛ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq̄ duos libros aduersus nepotē ep̄m ꝛ ad origenē magistrū suū de martyrio, ꝛ alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̃ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoritate impator elect⁹ est. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq̃ procer q̄ latronib⁹ insidiaret ⁊ suos ab incursib⁹ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus morib⁹. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoib⁹ diceret. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xpianos ꝑsequeret anno tercio posteaq̃ regnare cepat: a pupieno aqlegie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aqlegienses ꝯ maximinū ꝑ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent neruī ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos: maximū aūt cū exercitu missuꝫ ⁊ apud rauennā bellū parasse. aqlegiā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ maximinū pugnasse apud aqlegiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuꝫ filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenari⁹ ⁊ plurimis ꝓuīcijs ꝑfuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit duo pater ⁊ fili⁹ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati Gordianus vō adolescēs augustus declarat⁹ sex annis imperiū tenuit. cuꝫ maximinus ꝑter senatus auctem imperium vsurpasset ad deturbāduꝫ euꝫ tres declarauit impatores e q̄bus pupien⁹ ⁊ albin⁹ ī palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexagitaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuisse dr̄. deniq̃ duꝫ ad triuphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchꝝ milites apd̄ circeū castꝝ fecerunt tituluꝫ hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persic ⁊ iudaic lr̄is: diuo gordiano victori ꝑsaꝝ: victori gothoꝝ: victori sarmathaꝝ depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria ī italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̃ impat. hūc aūt p̄mū imperatorē xpiani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̃ est ausus nisi ꝯfessus. post terciū vō imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus impletus est. vn̄ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̃z anno repetebant. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd̄ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lꝫ diuersis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit. annis q̄nq̃ imparunt. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusq̃ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patreq̃ secularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe ī thratia ꝯstruxit. ⁊ cū deciū infensuꝫ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuꝫ maximū decius in xpianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xpianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatores. Belluꝫ ciuile qd̄ in gallia motuꝫ fuerat oppressit: filiuꝫ suuꝫ cesarē fecit: romelauacrū edificauit. cum biēnio postea cuꝫ filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimit e q̄bus senior gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̃ repertuꝫ sit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post neronē persecutionē in xpianos mouens. multos sctissimos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit: cuꝫ eutropius scribit q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniorē sub quo passus fabianus ⁊ corneli⁹ ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quib⁹ passi lucius stephan⁹ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolit⁹. Ideo galien⁹ binomius asserit dictus decius galienus. Veꝝ aliq̄ deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuꝫ antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatores fuerunt.

Persecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret; tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

Pontion martyr

Pontiū beatissimū martyrē philippos impatores ad fidē xp̄i ꝯuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ⁊ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit tñ puerū sine omni macula. quē cū nitebat interficere: pater ait. Sinas cū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cū in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūqꝫ voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c̄. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ⁊ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ⁊ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ⁊ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite ceso martyriū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Andecius discipulus policarpi
Siminus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
342. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

Temporib⁹ decij cū post varias p̄secutiones ephesū deci⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusqꝫ penarū terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrē ⁊ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: iohānes ⁊ cōstantinus ydola spernentes ieiunijs ⁊ orōnib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ⁊ vsqꝫ ad temp⁹ p̄secutionis finē de latere decreuerūt: quib⁹ vnus admistrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt de⁹ voluit obdormiuerūt. Deci⁹ os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ⁊ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

SEptima psecutio post neronē facta est a decio imꝑatore. qua quidē multi diuersis in locis ꝓ fidei cōstātia passi fuere. q̄ cū philippo imꝑatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādū: dolose eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dn̄m suū qꝛ xp̄ianus erat: mouit psecutionē dirā ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imꝑatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

Agatha

ABdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba psarū vrbe oriūdi his tumultib⁹ ꝑ multos carceris squalores romā cathenis obligati ꝑducūt vbi cū diu diuersis penaꝝ generib⁹ diu fuissent macerati. Cū em̄ deci⁹ imꝑator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos īterfecit. Eoꝝ aūt corpa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandē tercio kalēdas Augusti gladio ꝑcussi martyrium compleuerunt.

AGatha sicula virgo genere nobilis ꝑclarissima: ꝑ hoc temp⁹ in cathania ciuitate sicilie ꝓ xp̄o martyrio coronat᷑. Nā quintian⁹ ꝑfect⁹ audita ei⁹ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ ꝙ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑsuasionib⁹ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui postq̄ cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte i carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatib⁹ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

APpolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa ꝑ hoc temp⁹ martyriū ꝓ xp̄i noīe ꝑtulit acerbissimū. Nā psecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent᷑ eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repēte de manib⁹ impioꝝ se ꝓrupit ⁊ in ignē paratū ꝓsiliuit: vt ꝑterrerent᷑ crudelitatis actores: qꝛ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄ꝫ psecutor ad penaꝫ. ac sic martyrij palmā quito ydus februarij ꝓmeruit. Ei⁹ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaz lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat᷑.

Appolonia

Serapion

SErapion patria alexandrin⁹ ⁊ ipē vir sanctissim⁹ eodē anno apud alexandriā a psecutorib⁹ capt⁹ crudelib⁹ supplicib⁹ affici᷑ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture p̄ri⁹ soluerent᷑: sed adhuc viuēs a ministris diaboli de supioꝛib⁹ sue dom⁹ partib⁹ ꝑcipitatus xp̄i martyr effici᷑. ⁊ ei⁹ natale. 18. kal. decēbris celebra᷑. Iustinus quoq̄ presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

MEniacus ethruscus vir celeberrim⁹: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuib⁹ suis plurimū venerant᷑. Valentin⁹ quoq̄ ⁊ laurentin⁹ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

VIctoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana psecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ opa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio ꝑcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possum⁹. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi.5453. Anno christi 254.

Lucius papa natione roman⁹ patre porphirio post corneliū imperante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusian⁹ imperator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiq̧ locoꝝ epm comitarent: cui⁹ vite ꝛ actiōis testes qui etiā anq̧ ad martyriū iubēte valeriano duceret: oēm ptātem ecclie stephano archidiacono suo pmisit. Ter aūt dandis ordinib⁹ sacris vacauit. Et postq̧ martyrio vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis trib⁹: men.iij.dieb⁹.iij. Dies q̄nq̧ ꝛ trigita sedes tūc vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā ecclīaꝫ cō uersus. Instituit ne sacerdotes ꝛ leuite vestib⁹ sacris alibi q̄ȝ in ecclīa ꝛ peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra ꝓphanis manib⁹ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que corneli⁹ pōtifex: neq̧ vllo modo his recomunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ꝛ verbis multos gentiles ad fidē xp̄i cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos ꝑsequebant: vna cū plerisq̧ suoꝝ ad martyriū rapit. capite multctatus ī calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsib⁹ quinq̧ dieb⁹ duob⁹. Sedes aūt ad dies duos ꝛ viginti tum vacat.

Sixtus secūdus papa natione grecus: patria athenīēsis ex philosopho xp̄i discipulus factus est: durāte adhuc deciana ꝛ valeriana ꝑsecutione vir sane doctissim⁹: q̄ sūmope hereses exortas videlꝫ sabellianoꝝ ꝛ nepocianoꝝ cōfutare ꝛ extinguere meditabat. verū accusat⁹ q̄ð xp̄i fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad suppliciū laurēti⁹ archidiaconus alloquit. Quo ꝓgrederis sine filio pater: ꝛ sine ministro ꝓperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi ꝓ fide xp̄i supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magn⁹: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacroꝝ ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ ī cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ v̄o martyres iacēt in cimiterio ptextati ī agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres ꝛ viginti. Uacat tum sedes dies quinq̧ ꝛ triginta

Dionysius papa cui⁹ originē damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: p̄sbyteris ecclīas ꝛ cimiteria ī vrbe roma statim diuisit: parrochias ꝛ dioceses foris distribuit que quisq̧ finibus suis liminibusue ꝯtentus eēt. Mādauit itē iudicib⁹ tam secularib⁹ q̄ȝ ecclīasticis: vt neminē dānarēt anteq̄ȝ p testes ydoneos ꝯuinceret. hic licet decrepite esset etatꝭ: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ paulū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ꝓpter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tñ de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: ep̄os septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Uacat tum sedes dies sex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

Felix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiq̧ iustus ꝛ omni laude dignus: qui ꝛ martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xp̄i sacerdotib⁹ decetero celebrarent vtq̧ nullibi q̄ȝ in loco sacro ꝛ a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoq̧ temploꝝ etiā solēniter celebrari mādauit. Q̄ð si de cōsecratione alicuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate ꝛ abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit. Qui deniq̧ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinq̧: episcopos quinq̧ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men.ij. dies.xv. Uacat tum sedes in vrbe dies quinq̧.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Gallus hostilianꝰ ⁊ galli filiꝰ volusianus mox im
peratores creati sunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionē xp̄ia
ni nois tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ nedū ci
uitates ⁊ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatē
senserint. Nihilqȝ oīno clarū gesserūt. Sola hec pesti
lentia morbis atqȝ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ
fuit. Verū gallus ⁊ volusianꝰ dū ꝯ emilianū res no
uas agitante bellū ciuile moliunt̄, interamne necant̄.
Emilianus aūt obscurissime natꝰ: obscurius impauit
cū maurꝰ fuerat. ⁊ tercio mēse extinctꝰ est. hec aūt pe
stis ac calamitas maxīe apud egyptū ⁊ alexandriā se
uiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo non
dū cōpleto impiȷ sui biēnio vt premissū est interierūt

Volusianus filiꝰ

Valerianꝰ imperiū suscipiēs cū galieno eius filio
impauit annis. 15. Valerianꝰ em̄ in rhetia ⁊ no
rico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu impa
tores eligunt̄. hoꝝ imperiū perniciosū romano noī
⁊ pene exiciabile fuit: pricipū ignauia ⁊ i xp̄ianos se
uicia. Nā germani rauenā vsqȝ ꝑuenere ferro ⁊ flāma
oīa vastātes. Valerianꝰ aūt in mesopotamia bellū ge
rens a sapore persarū rege captꝰ in huitute turpiter vi
xit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo em̄
vt scabello persaꝝ rex equū cōscensurꝰ vtebat̄: pedē
eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ⁊ id merito cū stati vbi impiū
arripuit octauā ꝑsecutionē i xp̄ianos mouit. Territꝰ
aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē ecclīe tribuit. Cum
aūt adolescēs factꝰ esset augustus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vlti
mū perniciose gessit. erat em̄ i galieno subite virtutis audacia. Barbari tn̄ oēs
in fines romanos eruperāt. Et tyrāni qdā perniciosi exorti sunt: qui qd̄ dñi
relictū erat ab externo hoste ꝑ effunderet. Galienꝰ vo cū rēpublicā deseruisset
ac mediolani libidinibꝰ operā daret missis ꝑcussoribꝰ interēptus est impiȷ an
no nono. Et vt qdā ferūt auxilio cecropiȷ dalmataꝝ ducis vbi ⁊ frater eiꝰ va
lerianꝰ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidit̄. Alamāni em̄ exhausti gal
lis suo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adie
cta amissa est. Germani vsqȝ ad hispanias penetrauerūt. Cum iā desperatis re
bus ⁊ deleto impio romano posthumꝰ i gallia obscurissime natꝰ purpurā sum
psit: ⁊ per tyrānidem annis. x. impauit: vsus ingenti moderatione: pulsis ho
stibꝰ ꝓuinciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia
cū interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarū accepit imperiū vir strēnuissimꝰ ꝟ dum
nimie libidis esset ⁊ aliena mr̄imonia corruperet. agrippine occidit̄ sui impiȷ
anno secūdo. Huic successit tetricus senator: q̄ aquitaniā honore presidis ad
mīstrās absens a militibꝰ imperator electꝰ est. dū hec i gallia agerent̄ ꝑ odena
tū perse victi defensa syria mesopotamia vsqȝ ad thesiphontē recpta est.

Galienus

Claudius huiꝰ nois secūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a se
natu appellatꝰ augustus: imperiū suscepit: hic gothos illiricū mecedo
niāqȝ vastātes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hāc obrē in curia aureꝰ
clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atqȝ mo
destus ⁊ iusti tenax atqȝ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia ala
manoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco i silua que lugana dicit̄ dimicās: tantā mul
titudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tn̄ morbo correptus apō
syrmiū morit̄. nōdū expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quinti
liꝰ frater ab exercitu imperator eligit̄. vir qdem vnice moderationis ⁊ qui so
lus fratri preferri posset. Is quoqȝ decimoseptimo imperiȷ die interficit̄.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiū
adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello
potens: animi tn̄ modici: ⁊ ad crudelitatē ꝓpensioris. Gothos apud danu
biū graui ꝑlio superat. Romanā orbem triennio ab inuasoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos dia
dema capiti innexuit: gēmisqȝ ⁊ aurata veste (qd̄ vere romanis incognitū moribꝰ) vsus est. hic muris vali
dioribꝰ ⁊ laxioribꝰ vrbē sepsit. Tēplū appollini edificauit in asiā traiiciens zenobiā que occiso odenacho
marito orietis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqȝ in triūphū vna cū tetrico ducit. ad
gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū rediȷt. Sȝ cū iter faceret apud
zenophoriū māsionē que est inter heracliā ⁊ bizantiū: malicia notariȷ sui interemptus est: qui nonā perse
cutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqȝ men
ses sex. Triūphū eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Linea Imperatoꝝ

Gallus hostilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quītiliꝰ frater

Aurelianus

Octaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imperatoris: q ubi imperiu arripuit octauus a nerone adigi tormentis xpianos idola colere: abnegantesq interfici. vbicq iusserit: hic tn a principio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quedã magũ seu hereticum corruptus et deprauatus: catholicã fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq seuicia dei iudicio orbi nõ modicũ perniciosa fuit. nam paulopost germani e puincia erũpetes cũ magno impetu hostili aio rauennã vsq peruenere: et oia igni et ferro vastauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor eccl'ie eruditissim⁹ et cartaginẽsis eps iubẽte valeriano pncipe post longũ exiliũ octauo kal. octobris a galerio maximo pconsule durissimo viro detrũcatione capitis martyriũ cõsumauit. Referunt et cũ eo apud eandẽ vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aũt in primis Cyprianus gentilis et excellentissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiũ studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricã docuit: deinde suadẽte psbro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo et cognomẽ sortit⁹ est: ad xpianos trãsiẽs oẽs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginẽsis eps creat⁹. vbi tum docendo monẽdo ac scribendo xpi ecclesie prodesse curauit. Eius aũt clarissimã vitã et martyriũ pontius eiusdẽ cipriani psbyter et exilij comes: egregio volumie cõposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica scti Laurentij cũ oĩ gloria ob seruat. Scripsit aũt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq eñ moreret cyprian⁹ venerat in sniam eccl'ie romane. Nõ esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ impositione grãm recipiẽdos. hac de re inter cyprianũ et corneliũ magna fuerat olim cõtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hispan⁹: sixti põtificis archidiaconus et fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multũ virtutũ insignia et plurima tormẽtoꝝ genera videlz carceris: in quo cecũ illumiauit et hypolitũ baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros ecclesie ostẽderet) plũbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimũ nocte a valeriano et decio vt dijs sacrificaret: cõpulsus ait. Mea nox obscurũ nõ habet sed oĩa i luce clarescũt. post dirã oris pcussionẽ: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiũ exustũ ferũt. grãsq deo agens: spm deo reddidit et martyriũ pstantissime cõpleuit Hypolitus aũt cũ iustino corpus exustũ sepelierũt. Hunc nõnulli cuiusdã hispaniarũ ducis filiũ fuisse dicunt. Quẽ demon infantulũ e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus pdictus cũ in eadẽ puincia pdicaret: eũ sub quadã arbore lauro diuinitus inueniẽs laurentiũ appellauit: et diligenti cura ipsum enutriri et edoceri fecit. Quo adulto illũ secũ vna cũ vincentio romã perduxit. Vbi postea factus pontifex cõstituit eũ suũ archidiaconũ post sixtũ aũt triduo post: vna cũ claudio subdiacono et seuero psbytero et crescentio lectore et romano hostiario varijs cruciatibus necat vt pmissum est.

Sabellius hereticus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tãq ab auctore puerse secte inuẽtore vocati sũt: ea aũt tẽpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidẽ que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatẽ plena blasphemijs in deũ patre et in xpm: quẽ sũmi dei filiũ esse negabat: primogenitũq oĩs creature: simul etiã spũs scti intellectũ auferebãt. Dicebat eñ et pdicabat vnaz tm pris et filij et spũscti esse psonã. Quas ob res magne dissensiones et scãdala in eccl'ijs tã occidẽtalib⁹ q orietalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinũ iudiciũ euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolitus

Hipolit⁹ roman⁹ patricius eo anno et mẽse postq beatũ laurentiũ sepeliuit cõprehẽsus eo q xpianus esset diu acriter cedit: cũ nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedẽtes deficerẽt. Deci⁹ ira plenus valeriano pfecto pcepit: vt eũ crudeli examiatione interficeret. q iussa cõplẽs oẽm familiã in cspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitoꝝ equoꝝ p cardos et tribulos crudeliter trahi taz diu fecit donec emitteret spm. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit i agro vetano ydibus augusti.

Concordia

Concordia pdicti hypoliti nutrix. cui pses dixit cõsiderate vitã vrãm: ne cũ dño vro pereatis: ait nos cũ dño desideram⁹ magis mori q ipudice viuere Iussit eã tã diu plũbatis cedi, donec emitteret spm.

Romanus

Roman⁹ q miles et ipse sequẽti die eo i loco passus est. Is i pfessiõe bti laurẽtij diuit⁹ ex visiõe angeli cõpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eũ fustigatũ exhiberi: et visa ei⁹ pstãtia decollat⁹ est. 5. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucã ethrurie vrbem delatũ honorifice sepultũ est.

Quirinus

Valentinus

QUirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac ꝑsecutione p⁹ lingue abscisionē: ⁊ manuū ac pedū ꝓ xp̄o detrūcatione: in via rome que nuncupaṫ appia agonē martyrij .iij. kal'. aprilis gladio cōsūmmauit.

THeodora q̄ꝫ v̄go hermetis martyris soror his tp̄ib⁹ ab aureliano capta martyriū ītrepide sustinuit

VAlentin⁹ roman⁹ p̄sb̄r hisdē tp̄ib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capiṫ. Interrogat⁹ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios miserrios hoīes fuisse: deinde asterij filiā illumīauit quaꝫ cū oī domo sua nūero .xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutissime fustib⁹ cediṫ. ad vltimum vo capite trūcaṫ ⁊ .16. kal'. marcij sepeliṫ. Cirillā q̄ꝫ decij imperatoris filiā xp̄ianissimā rome gladio iugulatā historie tradūt q̄nto kal'. nouembris.

NOnā persecutionē eccl'ie Aurelian⁹ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis ꝯsilijs subordinat⁹ cū de ea re ad ꝓuinciarū p̄sides l'ras misisset: diuino iudicio de celo tact⁹ turpiṫ occubuit

GEbennarū clarissimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus ī gallijs hoc anno ꝯcōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos .xx. ⁊ eo ampli⁹ ob seuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperaṫ. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima est ⁊ lacu lemāno siue lusitano abluiṫ. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaq̧ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̧ ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū ꝓuincie emporium esse videṫ. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunṫ diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc subest. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfessor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri sctītate ⁊ doctrina precipuꝰ: ac let⁹ p̄sbyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ꝓtensa: habetq̧ vineta vberrima. Est q̄ꝫ ī ea sedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū p̄mogenito suo tradidit eccl'iasticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad basileā ꝑrexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus ꝓ more seruatis: romane eccl'ie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi. 5473. Anno christi. 274.

Linea Summorum pontificum

Euticianus

Caius

Euticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ꝛ eruditus. Instituit vt ī altari noue fruges bn̄dicerent: maxīe vo fabe ꝛ vue. Cōstituit itē ne q̄ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet se nesciēte presertī. Trecētos eīn hic martyres se ꝑpria manu sepelisse fert. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij: diaconos quinqꝫ epos nouē creasset martyrio coronat. Et ī cimiterio calixti via appia sepelit octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imperatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ꝛ carino imperantibus vir vtiqꝫ diuinus q̄ ordines ī ecclīa distinxit: quib᷒ tāqꝫ gradibus q̄busdā ad epatū ascenderet. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus p̄sbyter: eps. Idē q̄ꝫ (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberet. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xp̄ianū hoīem ꝑtātē haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe dioclesiani tanta ꝑsecutione quāta nūqꝫ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a ꝑsecutorib᷒ vna cū gabinio fr̄e eiusqꝫ filia susanna martyrio coronat. ꝛ via appia ī cimiterio calixti sepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. menses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros q̄nqꝫ ꝛ vigīti: diaconos octo epos quinqꝫ creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndeci. hunc tñ q̄ndecim annis sedisse eusebius scribit.

Paulus samosaten᷒ epūs

Paulū quedā samosatenū epm virū vtiqꝫ eruditissimū ꝑ hec tpa ab orthodoxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que q̄dē heresis marie virginitati ꝯdicebat: asserebatqꝫ ꝙ post xp̄m natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ꝛ alios filios ꝓcreasse. hic itaqꝫ paulus in demortui epi locū anthiocenus eps creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū eīn pre supbia ꝛ lr̄as relegebat ꝛ dictabat epl̄as: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vn̄ ꝓpter hoīs arrogātiā christianā religionē pleriqꝫ detestabant. Sed q̄d facerēt nr̄a tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eq̄s preferocibus videret. si subseq̄ntiū presbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusqꝫ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter similitudinē quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis assert inflatus opiniōe suipsius ac tribunal alti᷒ q̄rēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: s; a maria cepisse originē ꝛ initiū e terra habuisse. hāc obrē ī ꝯcilio anthioceno oīm epoꝝ q̄ aderāt ꝯsensu publice dānat᷒ est. maxīe vo gregorij cesariēsis epi viri sctissimi snīa q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ꝛ postea ꝓ fide xp̄i martyrij penā subijt.

Manes hereticus

Manes q̄dā hereticus gente ꝑsa vir vtiqꝫ callidus ꝛ diabolicus vita ꝛ moribus barbarus: his tpibus fuit ꝛ multa dāna xp̄i ecclesijs intulit. Is ei ꝯfiteri se xp̄m ausus est: ascitis in societatē duodeciꝫ discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ꝛ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ꝛ fabulosis mēdacijs texuit. Et ꝑ has insanarū opinionū ruinas se suosqꝫ seq̄ces decepit: vt falsi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa testat) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusqꝫ ꝓbuisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ꝛ seq̄cib᷒ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ꝛ alterū tenebrarū. Testamētūqꝫ vet᷒ respuēs ꝛ nouū solū recipiēs. ab eo manicheoꝝ heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnat manes ob impietatē ꝛ supbiā: ita maxime laudat anatolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ꝛ doctrinā.

Cesari᷒ ꝛ alij martyres

Felix p̄sbyter ꝛ eusebi᷒ monach᷒ his ꝑsecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti sunt. nā eusebi᷒ cū sanctos martyres iulianū ꝛ cesariū p̄sbros sepelisset: ꝛ hui᷒ rei grā mltos ad fidē cōuertisset q̄s predict᷒ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent᷒ ad foruꝫ iudicis ignominiose ꝑducit cū oīno sacrificare nollet decollat᷒ est nonis noueb. Cesariū aūt diaconū ꝛ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse eīn cesarius diaconus cuꝫ multis diebus ī custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ꝛ in mare precipitatus kal. nouembris martyrium compleuit. Adiochus quoqꝫ presbyter ꝛ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronant quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Linea Imperatorꝝ

Tacitus

Florianus

Probus

Nume Carus Carin⁹
rianus

Dioclecian⁹ Maximiā⁹

Tacitus romanoꝝ imꝑator post aurelianū a senatu ppłoqꝫ romano imꝑerīū suscepit. in cui⁹ electiōe velius cornifici⁹ gordian⁹ ꝯsul dixit. Cū exercitus sine principe recte diuti⁹ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Nā limitez trāsrhenū germani rupisse dicunt̄ occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: q̄re agite ⁊ ꝑncipē dicite. post h̄ oīs senat⁹ acclamauit tacite auguste dij te seruēt: te principē facim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vsus est q̄ b⁹ ꝑuat⁹. Thermas oēs añ lucernā claudi iussit ne q̄d ꝑ nocte seditionis orireť. corneliū tacitū scriptorē auguste ī oīb⁹ bibliotecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: balneis raro vsus est atqꝫ validior fuit ī senectute. vitreoꝝ diuersitate atqꝫ opositate delectat⁹ est. Panē nisi siccū nūq̄ꝫ comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: marmoꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas l̄ras ad stuporē. Et q̄m a meotide multi barbari eruperāt interempt⁹ est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū imꝑiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Gessit aūt ꝑpter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septēbrem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est imꝑator.

Florian⁹ qui frater taciti german⁹ fuit: post frēm arripuit imꝑiuz nō senatus auc̄te sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratuz esse ī senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: ſ₃ optimū aliquē principē faceret. Deniqꝫ vix duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a militib⁹ q̄ probū audierāt imꝑare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ fr̄is imitator: nec t̄n vsqꝫquaqꝫ. Nā effusionē in eo frater frugi repꝛhēdebat. hec ipsa imꝑādi cupiditas alijs cū moribus oñdit fuisse q̄ꝫ fratrē.

Probus romanoꝝ imꝑator: vir domi forisqꝫ ꝯspicuus: q̄ post tacitū oīm iudicio bonoꝝ imꝑator est fact⁹ orbēqꝫ pacatissimū gubernauit. hic oriūdus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre q̄ꝫ patre patrimonio moderato: affinitate nō magna: tā priuat⁹ q̄ꝫ imꝑator nobilissimis virtutib⁹ claruit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice adm̄istratione. Gallias a barbaris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igiť reb⁹ ī gallia l̄ras ad senatū dedit. sublata est oīs q̄ tendiť late germania: oēs iā barbari vobis arāt Nā ⁊ q̄dragita milia hoīm cesa sūt ⁊ septuagita vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. ⁊ oēs penit⁹ gallie liberate ꝑda oīs recepta est. ago igiť dijs īmortalib⁹ gr̄as ⁊c̄. Habuit q̄ꝫ nō leues tyrānicoꝝ mot⁹. Nā ⁊ saturninū q̄ oriētis imꝑiuz arripuerat varijs ꝑlioꝝ generib⁹ sup̄auit. deinde cū ꝓculus ⁊ bonosus apud agrippinā ī gallia imꝑeriū arripuissent. magna celeritate opp̄ssit. ⁊ de eis oīb⁹ triūphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac soliū patriū effecūdari cuperet ⁊ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipse specule cā̄ exedificauerat interemerūt anno imꝑij sui sexto. postea t̄n ingēs ei sepulchꝛuz elatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic ꝓb⁹ imꝑator ⁊ vere ꝓb⁹ sit⁹ est. victor oīm gētiū barbararꝫ victor etiā tyrānoꝝ

Carus ro. imꝑator post probū imꝑiuz suscepit: cui⁹ patria ambigue a plerisqꝫ ꝑdiť q̄dā ī illirico quidā narbone ī gallia natū scribūt. Is ꝯfestim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula imꝑij traduxit ac cesares fecit cū q̄bus regnit duobus ānis. ſ₃ dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato ꝑsarū tumultu ad oriētē ꝑfectus ipsos ꝑlio fudit. Cocleuis ⁊ thesiphonte nobilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Numerianus v̄o q̄ cū patre erat adolescēs egregie indolis redīēs in lecticula ob dolorē oculoꝝ impulsore apro ꝑ insidias occisus est. Is oēs poetas sui tp̄is vicerat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili t̄n bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Dioclecianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlj. ab exercitu imꝑator elect⁹. aprū virū audacissimū: qui numerianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu poti⁹ q̄ꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At v̄o circūstrepētib⁹ vndiqꝫ bellis cū solus diocletian⁹ resistere tot ꝑiculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū v̄o ⁊ maximianū galeriū cesares creat. Maximian⁹ aūt hercule⁹ carusio fraude interēpto. bꝛittāniā post annos decē recepit. at cōstanti⁹ cū ꝑmo ī gallia male pugnasset renouata scd̄o pugna m̄ta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interī ī egyptū vadēs captā alexandriā quā achilleo resistēte mēsib⁹ octo obsederat: diripiēdā militib⁹ dedit. Fuit aūt diocletian⁹ morigerat⁹ calli de: sagax ꝑterea ⁊ admodū s̄btilis igenio diligētissim⁹ q̄ꝫ ⁊ solertissim⁹ ꝑnceps. adorariqꝫ se iussit cū añ cū cūcti salutarētur: ornamēta gēmarꝫ vestib⁹ calciamētisqꝫ addidit. hercule⁹ aūt ꝑpalā fer⁹ ⁊ incinilis ingenij: asꝑitatē suā etiā vult⁹ horrore significās. Pacat̄ igiť vndiqꝫ reb⁹ diocletian⁹ ī oriēte. maximian⁹ v̄o hercule⁹ ī occidēte vastari ecc̄ias mandāt imꝑeriūqꝫ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹ ꝑclaro ocio senuit. ⁊ p⁹. xx. annū veneno extinct⁹ ē vixit annos. 75. quez apud mediolanū maximian⁹ secut⁹ fuit post triūphū inclituz quem rome perfecit.

Decima psecutio in xpianos post neronē a quodā veturio militie mgr̄o excitata his tpib⁹ diocletiani ⁊ maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus q̄z in oriēte: maximianus vo herculeus in occidēte: vastari ecclīas: xpianos affligi interficiq̧ mandāt: que certe oībus diuturnior ⁊ imanior est habita. Nā ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si q̄s xpianus ī mgr̄atu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo seruī q̄ in xpianismo pdurabant: libertatē ꝯsequi nō poterāt. Milites itē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq̧ deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto ⁊ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq̧ viuos ī igni conijci iubet. Eadē q̄z seuicia vsi sunt q̄ in miletene ꝓuincia in syria: ī affrica: in thebaide: ī egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine ⁊ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt. Nullū aūt genus tormēti xpianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoim vtriusq̧ sexus dieb⁹. xxx. p diuersas ꝓuincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq̧ lapides damnati: que multitudo ꝑpe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq̧ morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsq̧ scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Alexander

Adauctus romanus patricius vir xpianissim⁹ ac sctissim⁹ apd phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. q2 ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos ī fide retinēte. cū ⁊ ipse idolis sacrificare rennuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit obtrūcatione martyr efficit.

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apd bergomū ciuitatē cū xpi dn̄i nr̄i nomē cōstātissime pdicaret: post inumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal: septēbris abscisiōe capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs ī ꝓprio predio sepeliuit quo ī loco celeberrimū ī eius honore tēplū extructum fuit qd̄ nuncusq̧ vetustissimū extare videt.

Barbara

Anastasia

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius ī turri excelsa collocauit: timēs ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūscto edocta: cū pr̄e inotuit eā occidē voluit: q̄ se abscōdit: qua iuēta ad p̄sidē ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadaruz exustione ⁊ māmillarū abscisiōe: postq̧ inumerabiliū tormētoꝝ cruciatiōnē ad extremū pr̄ eius ꝓprijs manibus caput eius p̄scidit scd̄o nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit ⁊ ī puluerē redegit.

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xpiana effecta: mira apud xpianos opa misc̄die pfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā ī carcē. ꝑ xpo macerata a grisogono scriptis ꝯfortata q̄ postea capit detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt virīs ⁊ cū mult mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianoꝝ anastasia a pfecto ad palos ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄arū eruditissima ⁊ de ei⁹ psecutiōe ad grisogonū extāt ep̄le eloq̄ntia plene.

Simphorianus
Claudius ⁊c̄

Crispinus ⁊
Crispinianus

Claudius ⁊ nicostratus symphorianusq̧ ac simplicius viri clarissimi: ⁊ ī arte q̄dratatia pitissimi rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud suesionē vrbē capti ⁊ iudici pn̄tati p⁹ imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

Mauricius et Exuperius Cādidus ac victor cū innocētio sacre Thebeorꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte psecutōnis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milib⁹ sexcentis sexagintasex p xpo gloriosissime martirio coronant. Hij nāqꝫ ex orientalib⁹ regionib⁹ ꝛ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimo ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Viri in bellicis reb⁹ strenui. virtuteqꝫ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ august⁹ contra xp̄ianos destinasset atqꝫ iussisset vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari pcepit. Mauricius eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ꝛ circūquaqꝫ trucidant. Primiceriorꝝ corpa p⁹ m̄ltos passiōis annos scō ep̄o Theodoro reuelata. i eoꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebrat.

Vincentius

Vincentius leuita vir inuictissim⁹ atqꝫ sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiqꝫ laurētij martiris scientia ꝛ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̄is tradit⁹. gemina sciētia efficacissime claruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs p oēs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūqꝫ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia feruēs insania dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conat. vt pfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Vincenti⁹: iusserat lectū tyrann⁹ cū ferratis costis pferri: ꝛ addita subtus carbonū cōgerie ꝛ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ꝛ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atqꝫ ibi testas acutissimas congeri in lignoqꝫ pedes ei⁹ affigi ꝛ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexib⁹. ꝛ athleta dei magno lumie refect⁹. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sum⁹. pcepitvt mollibus fouerent vt eū ampli⁹ cruciaret. mox aūt pciosaꝫ resolut⁹ in mortē celo sp̄m reddidit. p⁹ psecutiōꝫ corp⁹ extra muros valētie sb altari cuiusdā ecc̄ie xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobileqꝫ triūphū prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ q̄ꝫ huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac psecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuib⁹ romanis iuuēcula corpe tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuertit a pfecto filio adamat. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igit a pfecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula rēnuit Ideo nudā ad lupanar pfectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill' dn̄s ptulit vt q̄i vestibus tegeret: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit pparatū. q̄ stolā cādidissimā ppauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius pfecti. q̄ ab angelo pfocatus ē. Sꝫ illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Dein post minas et terrores ac verbera plurima i ignē pꝛecta sed mīme lesa Tandē aspasius i guttur eius gladiū imergi iussit septio kal. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

Ciriacū quoqꝫ diaconū cū largo ꝛ smaragdo p hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā saporis psaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquiqꝫ reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. p⁹ eius mortē filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde p iudicē Carpasiū educt⁹ caput eius pice liq̄ta pfundi fecit. ꝛ iterū i carcerē retrudi. Ceteꝛ post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ꝛ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ꝛ alijs vigīti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo pmiscui sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasi⁹ ꝛ Prothasi⁹

Geruasius ꝛ Prothasius germāi natiōe Mediolanēses pr̄e vitale viro scō m̄re valeria vno ptu geniti hac tumultuāte pcella i ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāqꝫ pn̄tibus orbati pfesti vniuersū p̄rimoniū vēdidert ꝛ paupib⁹ erogarūt oroibus ꝛ lectiōibus p pl'res ānos vacabāt. Astasio pfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixert. nisi faceret geruasiū ꝛ pthasiū dijs suis imolare victoriam reportare nō posset. Pn̄tati corā comite cū nō acq̄escerēt idol' sacrificare Geruasius plūbatꝫ cesus ē donec sp̄m exalaret. Prothasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis m̄ltis icognita fuissēt. diuus Ambrosius domio reuelāte incorrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Martirizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

Georgius capadocus tribun⁹ ꝛ verus xp̄i miles hoc tpe. Cū venisset de capadocia i persidā ciuitatē dyospolim velut alter curci⁹ roman⁹ ꝛ codr⁹ athe niensiū rex ꝓ patrie sue liberatiōe sese īternitiōi ad draconis occisionē ꝛ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ eculei extēsionē totiusq̄ corpis laceratiōē ꝛ viscez effusionē. nec nō ꝛ alioꝝ tormētoꝝ ꝑpessiōē. ad vltimū martiriū capit̄ abscisiōe cōpleuit. Cui⁹ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt̄ ipi⁹ tñ illustrissimū martiriū inter coronas martiꝝ dei eccl'ia venerabiliter honorat. qd̄ etiā Ambrosi⁹ attestat̄ qui scribit Georius fidelissim⁹ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeret̄. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuīa gr̄a cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penaꝝ. hui⁹ incliti martiris caput cū postmodū venecijs delatū fuisset. in eius honore monasteriū ꝛ eccl'ia erecta fuit qd̄ nūc vsq̄ maxīa cū veneratiōe ꝑseuerat. Vexillū q̄ꝫ ei⁹ apd̄ germanicā natiōē bamberge maxīa cū solēnitate ōndit̄. Ei⁹ natale die. ix. kal'. maij ab oib⁹ xp̄icol' celebrat̄

Erasmus

Erasm⁹ campan⁹ ep̄s vir illustrissim⁹ atq̄ sctīssim⁹. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūq̄ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasm⁹ in heremo p septē ānos habitauit. orōi ꝛ cōtemplationi vacās. cui dn̄s escā p coruū mīstrabat. veniēs voce angelica p̄missa ad ciuitatē m̄ltos a demōib⁹ liberauit. ꝛ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Diocleciā⁹ hīs audit̄ sibi eū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ꝛ fustib⁹ grauiter macerat̄ ꝛ dilaniat̄. Deīn resina sulphure pice oleoq̄ ꝑfundit̄. nec minie ledit̄. quo miracl'o multi cōpūcti ydol' abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimū cū imēso ferri pōdere. a quo angel⁹ dn̄i eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent̄ miracl'a a Maximiano imꝑatore detinet̄: ꝛ i sartaginē plūbo pice resina ignitā īmergi p̄cepit. illesus tñ māsit custodie mācipat⁹. Angel⁹ eū nocte ad litt⁹ maris pduxit. vbi diuīa ꝓuisiōe i formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandē vidēs rutilātē coronā sup eū illabi ait dn̄e suscipe sp̄m meū. et tercio nonas iunij sancto fine q̄euit. dicit̄ corp⁹ ei⁹ Caiete q̄escere vbi caput ei⁹ ostenditur.

Cosmas ꝛ Damian⁹

Cristoferus

Cristofer⁹ martir ꝓcere stature īcōperabil' magnitudinis ꝛ v̄tutis vir p hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attrit⁹. flāmisq̄ exust⁹ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittaꝝ ictib⁹ cōfossus martiriū tandem. 8. kal'. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes p flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

Cosmas ꝛ Damian⁹ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apd̄ Egrā ciuitatē cōprehensi. hoc tpe p⁹ vincula ꝛ carceres. p⁹ maris dimersiōē atq̄ ignē lapidatiōē q̄ꝫ ac sagittas. diuinit⁹ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ꝛ Damianus Antim⁹ Leōtius ꝛ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Gorgomus

Methodius primū Olympiade ꝛ postea Tyri ciuitatum episcop⁹. his tpibus i calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt diu⁹ scribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū eruditissim⁹ esset vir m̄lta edidit documēta. Et p̄serti de mōi creatōe eidē i carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiq̄ sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

Gorgoni⁹ roman⁹ miles. cū his tpibus apd̄ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōē quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū detestaret̄. ab ipso imꝑatore capt⁹. iussus ē suspēdi ꝛ laniari ꝛ s̄b craticula crudelissime assari. sed aduc suꝑuiuente. 5. id⁹ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ꝛ Marcellian⁹

Maximus ꝛ Cladius

Marc⁹ ꝛ Marcellian⁹ germani ꝛ ciues romāi s̄b hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi statī ad stipitē ligati. in eoꝝ pedib⁹ acutos sudes īfigi p̄cepit Sꝫ cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihu xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrāt

Maxim⁹ q̄dā ꝛ Cladius viri clarissimi p hoc ipsū tp̄s cū predigna vxore primi ꝛ duob⁹ filijs i vrbe hostia a satellitib⁹ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄ Et. xij. kal'. marcij incendio cōcremant̄. ac sic eo icendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebianus

Sebastian⁹ illustrissim⁹ vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabanť veruscʒ dei cultor. hoc q̄dē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationib⁹ ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū gemīos ⁊ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmasset q̄s eēt in trepide sese xp̄ianū eē cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletian⁹ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari ⁊ quasi signū ad sagittā a militib⁹ sagittis figi: qui eū vndicʒ impleuerūt vt ferme q̄si erici⁹ eēt hirsutus sagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuʒ temp⁹ sanitatē recupauit imꝑatorib⁹ in pallatio eoꝝ ꝑsecutionē iniustā fore decla rans qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec sp̄m redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corp⁹ ei⁹ in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū cor poris sui ⁊ q̄d in vnco pendebat q̄d nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās cata chumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe ro ma sub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

Lucia virgo deo deuota natione sicula ⁊ speciosissima inter ceteras insule il li⁹ virgines ī hac ꝑsecutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visiscʒ beate agathe miracu lis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noīare dignareť quā grām tandē ob tinere ꝓmeruit. At illa ꝯfestim amplū patrimoniū paupib⁹ ⁊ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝯsularis litē ꝓponit: dicēs sponsaʒ suaʒ christianā esse: ⁊ cōtra leges viuere augustoꝝ. quā idē pascasius corripiēs ad sa crificia demonū ꝑsuasit. ⁊ nisi dictis obtemꝑaueris te ad lupanar tanq̄ʒ scortum adduci faciā. ⁊ statim lenonib⁹ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq̄ʒ inquinatur corp⁹ viciose nisi de cōsensu mentis. Nā si inuitā violari me fecer[is] castitas mihi du plicabiť ad coronā. Eam aūt sp̄ūssanct⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ moueri non posset. etiā adhibitis funib⁹ ⁊ bobus. his territis pascasi⁹ ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in ei⁹ guttur mer gi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cui⁹ passione ⁊ sctītate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Vitus

Vitus puerulus natiōe siculus: his tpib⁹ cū modesto ⁊ crescētia nutrice sua apud syciliā insulā martyriū ꝑtulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim an noꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentib⁹ ministrauit: cū eēt virtutib⁹ matur⁹ a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blā dis patris sermonib⁹ acq̄escere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflict⁹ est. deinde angelico monitu nauē ꝯscēdit. ⁊ comitantib⁹ secū modesto pedagogo ei⁹ ⁊ crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi p aliq̄d temp⁹ in orōnib⁹ in cognit⁹ ꝑsistēs: ad diocletianū ꝓdente demone adduct⁹ est. cui⁹ filiū a demonib⁹ obsessum curauit. Cui diocletian⁹ ꝑsuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed cū nō acq̄esceret vinculis ferreis astringiť ī carcere teterrimo. Sed cū in fide im mobilis ꝑmaneret. Jussi sunt in ollā resina ⁊ pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Demū ī catasta extēsi sunt ⁊ dissipata sunt ossa eoꝝ vt viscera ap pareret. ⁊ fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ ⁊ angel⁹ dn̄i eripuit eos ⁊ ꝑduxit iuxta fluuiū syler ibicʒ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra ⁊ hilaria

Affra filia regis cypri cui⁹ pater ī bello vict⁹ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā ꝑuenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi liā veneri dicauit. Cū ven⁹ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dice bāt: ⁊ i cypro phanū ei⁹ ꝯstructū fuit. Inde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tñ seruicio veneris dedita fuit: tpib⁹ seue ꝑsecutionis diocle tiani Narcissus cū felice diacono domū ei⁹ ignorās ingressus cū orōnib⁹ vota ꝑ solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antistitē se turpē peccatricē ꝓfiteť: qui eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit: p⁹ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdiť iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄d iubes nunq̄ʒ faciā: Ducta igiť ad insulā flumīs lici haud longe ab augusta vbi eā sti piti colligarūt igne accēso ait grās dn̄e q̄ me dignat⁹ es hostiā accipe ꝓ noīe tuo ⁊ emisit sp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon

Pantaleon vir illustris ⁊ medicine art[is] erudit⁹ ⁊ ip̄e hoc tpe apō nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciat⁹ est. Is fuit fili⁹ senatoris medicinaʒ adhuc puer addiscēs. a p̄ceptore duct⁹ ad palatiū ꝓpter decorē laudat⁹. Cui hermola⁹ p̄sby ter pollicebať si in xp̄m crederet oēs egrotos sine medicina ī ei⁹ noīe sanaret. a q̄ postea baptizat⁹. inde p̄nte patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximian⁹ intellexisset eū adduci iubet ⁊ paraliticū sanauit. Eculei igiť pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lāpadarū exustione mirumīmodū cruciatus a dn̄o tamen confortat⁹ missuscʒ ī sartaginē plumbo bulliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiascʒ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore suo her molao ⁊ alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consummauit.

Dorothea

Eleutherius

Dorothea v̾go glīosa apud cesareā capadocie vrbem: ꝑ hoc temp⁹ cōprehēsa ꝓ xp̄o martyriū ꝑtulit. primo ī catasta leuat tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In ei⁹ cōfessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xp̄i rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in sportula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tēp⁹ hruinale frigidū mēsis februarij cū hee rose p̄ntate fuerūt ⁊ ip̄e deide g̃uissime tort⁹ nouissīe gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissim⁹ miles sub hac ꝑsecutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs īnūerabilib⁹ martyr efficit̄. e q̄b⁹ alij gladijs obtrūcati alij ignib⁹ cōcremati. alijq̄ in mari p̄cipites dati. Postremo ⁊ ipse eleutherius: hic cū diu ꝑ singula corporis mēbra cruciaret̄. ⁊ semper validior efficeret̄. demum veluti aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuor coronati

Sergi⁹ ⁊ bach⁹ viri nobilissimi ꝑ hos tumult⁹ cū essent primicerij palatij apud maximianū impatorē accusati q̄ xp̄iani eēnt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bach⁹ extēsus neruis crudis vsq̄ ad fluxū sanguis ⁊ disruptionē vētris ⁊ iecoris laniat̄: expirās extra castrū ꝓijcit̄ volucres a bestijs corp⁹ illesum s̄uarūt: q̄usq̄ fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū īflectē nō posset clauatis subtularib⁹ calciatū añ currū mi̾tis miliarib⁹ currē iussit cūī fide fixus stetit nonis octob. eū decollari p̄cepit.

Quatuor coronati sc̄z seuerinus: seuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occisi sunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus sebastianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. ⁊ cū eoruz nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent̄: quoꝝ noīa postea reuelata sunt.

Fides ⁊ caprasius

Euphemia

Fides v̾go sctissima ī vrbe ageno a daciano adolescētula xp̄iana. cū nec blandicijs nec minis ad īmolādū dijs gētiliū induci posset: sup cratē eneā extensa substratis carbonib⁹. dum sic torq̃ret̄ multos ad xp̄m cōuertit. Sanct⁹ caprasi⁹ q̄ terrorē ꝑsibis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ eā vitricē faceret vidit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā auro gēmisq̄ lucentē sup caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xp̄ianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati sunt omnes.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ fortunatus

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calchedonēsem asie vrbē a ꝓcōsule quodā noīe prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti īmolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa ꝓ xp̄o cōstāter ꝑtulit videlz carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: bestias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq̄ a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie ep̄s cū adaucto ⁊ ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectoribus his temporibus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ siciliam cuz multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occisione gladij consūmati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt; sed cū minime lesi; data sententia tercio ydus Iunij capite truncati sunt.

Margaretha

Maximilianus eps ⁊ martyr

Margaretha vgo pulcherrima. natiõe antiochena de parẽtib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spõte se baptizari fecit. p⁹ mortẽ matris apd nutricẽ custodiẽs ac pauẽs oues ei⁹. cũ quidecimũ annũ attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa vgine in ɔcupiscentiã ei⁹ exarsit. Cũ tñ eã xpianã esse didicit in carcerẽ cõiecit. ⁊ deĩn cũ dijs imolare recusaret suspẽsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerẽ detrudit vbi dyabol⁹ ĩ forma draconis apparẽs qĩ eã deuoraturã facto signo cruc euanuit. postea iudex pcepit eã decollari. facta orõe p oĩb⁹ etiã psecutoĩb⁹. ⁊ parturiẽtib⁹ se ei in partu cõmẽdãtib⁹. martiriũ. xiij. ydus iulij compleuit.

Blasius

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescẽtia amisit. in virũ eruditũ virtuosũ euasit. Cũ aũt sctũs Quirinus p ãnos plures gubernasset laureacẽses ecclam ĩ primatem aqlegiẽß eccle assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oib⁹ in laureacẽsem archiepm maximilian⁹ eligit. qui pplo salubri doctrina pfuit. Tpib⁹ vero cari ⁊ numeriani impatorib⁹. Eulasi⁹ pfectus ad ceylã missus hoĩes ad sacrificãdũ marti cõpulit. qua occasiõe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longã cõcertatiõẽ acqescere nolẽs. a satellitib⁹ suis ad phanũ martis duct⁹. ibi martirij palmã meruit apud Ceylã extra muros. Anno xpi. 289. quarto yd⁹ octob. quẽ dux baioarioꝝ in patauiã sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Juliana

Blasius eps. Cũ in oĩ sctitate ⁊ mãsuetudine polleret. Et ĩ sebaste ciuitate cappadocie. xpiani ĩ epm eũ eligerẽt. Js ad vitãdũ rabiẽ psecutiõis intrauit speluncã cuiusdã mõtis cõuenerẽt ad eũ bestie qs sanauit. corui qz alimoniã ei deferebãt. qd cũ psidi nũciatũ fuisset eũ adduci iubet. in via miracla faciẽs: filiũ cuiusdã mulieris ĩ extremis laborãtẽ pp̃ter os piscis trãsuersũ in gutture ei⁹ eo tãgẽte liberauit. post carceres cũ sacrificare rẽnuit: impauit eũ ligno suspẽdi ⁊ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ laniari. Septẽ aũt mulieres xpiane sanguinẽ excipiebãt: q postea decollate fuerẽt. Blasius qz cũ duob⁹ puulis filijs harũ mulieꝝ capite truncatus est.

Primus ⁊ felicianus

Pamphilus

Juliana vgo pclarissima natiõe comẽsis: hoc ipso tpe apud comũ cisalpine gallie vrbẽ capta martyriũ seuissimũ ptulit: q spõso suo eleusio pfecto vrbis cũ p noĩe xpi ad oĩa supplicia se offerret. pmo cesa virgis a septẽ militib⁹ nolẽte sacrificare diane p capillos septẽ horis suspẽsa qppe cũ varia tormẽta ɔstãtissime ptulisset: postea palã cũ diabolo ɔflixit. ⁊ de ipso clarissime triũphauit. Jndeqz flãmas igniũ ⁊ ollã feruẽtẽ supans ⁊ rotã ferreã cum acutis gladijs palmã martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Quintinus

Ruffus ⁊c̃

Primus ⁊ felician⁹ romani viri religiosi hac psecutione a põtificib⁹ temploꝝ apud dioclecianũ accusati ferro vincti in carcerẽ recludunt quos angelus dñi ɔsolat⁹ est: deinde ad herculis phanũ pducti cum nollet sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerũt eos extra ciuitatẽ via numẽtana miliario. 15. ferro vinctos post exqsita tormẽta: tãdẽ simul. 5. ydus Junij vite cursũ gladio ɔsũmauerũt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numẽtanos iuxta arenariũ christiani sepelierunt.

Pamphilus grecus psbyter eusebij cesariẽsis necessari⁹ insignis quidẽ theologus sub hac psecutione testãte hieronymo apud cesareã palestine vrbẽ passus est. cui⁹ vitã idẽ eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminũ cupidus fuit vt magnã partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tãta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scdo kalendas nouembris martyriũ pertulit gloriosum. cuius corpus post quinqz ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptũ repertũ fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cũ omni domo sua multis plagis affectus xpi martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cõmemorare libuit.

Anno mundi.5485. Anno xpi.284.

MArcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ꝛ maximiani tꝑibus fuit post gaium pōtificē: hic sexto pōtificatus anno iā diocletiani ꝑsecutione seuiente a carnificibꝰ captꝰ: ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu ꝑterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū ꝛ.lxxx epoꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo ꝛ marcellinꝰ squalidus ꝛ puluerulentꝰ ac cilicio indutus ꝓficiscit: petitq; vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vnꝰ inuentꝰ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellinꝰ. iratus diocletianum adijt hoīesq; increpat q̄ se impulerit dijs gentiū imolare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcellinꝰ cum claudio: cyrino antonino xpi fidelibus. Intereūdū vo marcellū pſbꝛꝫ admonet ne diocletiāi ꝑcepti obtempet ī rebꝰ maxie ad fidē ꝑtinentibꝰ: neue corpꝰ suū sepulture traderet qd dixerat ob negatū saluatorē se id neq̄q; mereri horū aūt simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies.vi.ꝛ.xxx. insepulta iacuerūt via publica. vn̄ petri aplī iussu q̄ marcello ī somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt sexto kal.maias. sedit aūt annis.ix. mēses.ij. diebus.xvi. Vacat tum sedes dies quinq; ꝛ viginti.

Cōciliū cētū ꝛ.lxxx.epoꝝ ī sinuessa vrbe cāpanie

Anno mundi.5495. Anno xpi.294.

MArcellus papa natione romanꝰ patre bn̄dicto ex regione vie late a cōstātio ꝛ galerio vsq; ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinibꝰ vexatꝰ diuino tn̄ cultui intentꝰ: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā q̄z matronā romanā eiꝰ suasu impulit cimiteriū suis sumptibꝰ via salaria cōstruere. titulosq; quinq; ꝛ viginti ī vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentibꝰ quottidie veniebāt. Cōsultū iri: ꝛ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quinq; sedēs menses sex diebꝰ vno ꝛ vigīti. Maxencius vo vbi lucinā matronā instituisse eccliaꝫ dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. iratꝰ ꝛ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere minis conatꝰ est. vt ꝛ episcopatu se abdicaret. ꝛ xpianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua ꝑcepta vidit. ad custodiēda aīalia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia ꝑtermisit. parrochiasq; eplīs gubernabat. a clericis liberatꝰ: iterato in stabulum seu cacabalum. Maxentiꝰ iratus eum redigit. vbi cū fede ꝛ īcommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat eiꝰ morte romana sedes dies.xx.

EVsebiꝰ papa natiōe grecꝰ. pr̄e medico: pōtificatū adijt Cōstātino ꝛ Maxentio imꝑantibꝰ. Cōstituit ne ꝓphani in iudiciū suū epm̄ vocare ꝑsumāt. Is duꝫ ī papatu viueret crux dn̄i inuēta est q̄nto nonas maij. hereticos q̄z idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacroruꝫ ordinū mēse decēbri. cū pſbꝛos.xiij. diaconos tres. epos.xiiij. creasset: rome morit. ꝛ in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

MElciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximī tꝑibꝰ fuit. Vir sane sctītate ꝛ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate ꝑclarꝰ. Cōstituit ne q̄s vnq; aliqua suspitiōe: aut an̄ verā ꝓbatiōꝫ cōdemnaret. Eius q̄z institutū fuit. ne die dn̄ico: neq; quīta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̄si sacros celebrānt. Multa q̄z in oblatiōibus faciēdis ꝯstituit: qd Manicheoꝝ heresis ī vrbe romanā maxime inualescebat. His aūt ꝑ actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petrꝰ Alexandrinus epus et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijq; complures episcopi et sacerdotes. Sepultꝰ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuoꝛ menses septem. diebus.ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Summoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

Constātius ⁊ Galerius abdicātibus se ab imperio diocleciano ⁊ maximiano imperij gubernacla suscipientes. ꝓuīcias inter se partiti sunt. Cōstantius igr̄ ⁊ Galerius augusti creati sunt: Diuisusqꝫ est inter eos ita romanus orbis. Nam galerius illiricū Asiā ⁊ orientez sortitus est. Cōstantius ṽo singulari moderatiōe vsus. Gallia tantū ⁊ hysp ania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia sorte obtigerit. Cōstantius eī cōtentus dignitate augusti italie atꝫ affrice admīstrāde sollicitudinē recusauit. Vir egregiꝰ ⁊ ꝑstātissime ciuilitatꝭ: diuitijs ꝓuīcialiū ac ꝑuatoꝝ studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicēsqꝫ melius publicas opes a priuatis haberi. ꝗ intra vnuz claustruz reseruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoꝝ ei argēto hostiatī petito triclinia sterneret. Hic nō modo amabilis. sed etiā venerabilꝭ gallis fuit. ꝑcipue quod diocleciani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinariaz temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstantiꝰ hic Claudij scḋi ex filia nepos. quē vt Dioclecianꝰ impator vna cū Galerio sibi affinitatez beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani ꝑuignā ei vxorē dedit. Ex qua postq̃ sex filios suscepisset eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorez duxit. Cōstantiꝰ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Boraci in brittānia pricipatus sui anno tredecimo morit̄. Atqꝫ ī diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē ⁊ clementiam.

Galerius vir ⁊ probe moratus. et egregiꝰ in re militari. Cū italiā quoqꝫ sinente constātio admīstratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti ꝑfecit. Et Seuerū cui italiaz dedit. Ipē illirico cōmoratꝰ est. Retinuit eī illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximianꝰ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem erectus resumēdi fastigij qḋ inuitꝰ amiserat romaz aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuatꝰ elegerat ī agris amenissimis cōsenescēs. Dioclecianūqꝫ etiaz ꝑ litteras adhortatꝰ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habuit. Cōtra hos motꝰ missus a galerio Seuerꝰ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuentꝰ: fugiens. demum rauēne occidit̄. Paulū etiā abfuit. q̄n Maximianꝰ pater militū beniuolentiam pollicitatōibꝰ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret̄. Is aūt ī gallias ad cōstantinū generū ꝓfectꝰ. dolo cōposito tanq̃ a filio esset expulsus moliens aūt cōstātinū reperta occasiōe īterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ⁊ ꝓuīcialiuz iā fauore regnabat. Cesis frācis atꝫ alamanis captisqꝫ coꝝ regibꝰ. dc tecto ꝑ faustā eiꝰ filiā dolo que rez oēm marito apuit: fugiēs. ac massilie herculiꝰ ꝓfugit. ibiqꝫ oppꝛ̄ssus suoꝝ sceleꝝ penas tandē luit: vel seipm (vt q̄daz volunt desperatꝭ rebꝰ) interfecit: a Galerio aūt liciniꝰ imptor factꝰ mors galeriuz cōfestim secuta est.

Licinius impator factꝰ est. ex Dacia oriūndꝰ a Galerio in partē imperij recipit̄ ꝓpter eiꝰ in re militari prestantiā: notusqꝫ galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello qḋ aduersuz Narseū gesserat laboribꝰ strēnuus ⁊ officijs acceptꝰ. Cōstantinꝰ tn̄ vir ingens pricipatuz totiꝰ orbis affectās. Licinio belluz intulit. ꝗuis necessitudo illi ⁊ affinitas cuz eo esset. Naz soror eius cōstantia nupta Licinio erat. Ac ꝑmo euz in pānonia. scḋo ingēti apparatu belluz apḋ Cibalias instruentē repentinꝰ oppꝛ̄ssit. omīqꝫ dardania mesca macedonia potitꝰ īnumerosas prouīcias occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaqꝫ est. postremo liciniꝰ nauali ⁊ terrestri ꝑlio victꝰ apud nicomediā se dedit. ⁊ contra religiōꝫ sacramēti Thessalonice ꝑuatꝰ occisus est. Hic liciniꝰ annuz domīationis fere pꝰ quītūdecimuz vite ꝓxime sexagesimuz occidit̄. auaricie cupidīe omnīuz pessimꝰ. neqꝫ alienꝰ a luxu venereo. Asper admoduz aut mediocriter impaciens. infestꝰ lr̄is quas ꝓpter insciciā īmodicā virus ac pestez publicā nomīabat ꝑcipue forensez industriā. Agaribꝰ plane ⁊ rusticātibꝰ. qḋ ab eo genere ortꝰ alitusqꝫ erat satis vtilis ac milicie custos. ad veteꝝ instituta seuerissimꝰ. Spadonuz et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄ator. tineas soricesqꝫ pallacij eos appellans.

Maxentiꝰ (cuz cōstantiꝰ mortuꝰ Cōstantinꝰ filiꝰ eiꝰ in brittānia creatꝰ est imperator. ⁊ in locuz pr̄is exoptatissimꝰ moderator accessit) Rome augustus nunccupatꝰ est: Rome eī ꝑtoriani excitato tumultu Maxenciuz herculij filiuz. qui haud ꝓcul ab vrbe ī villa publica morabat̄ augustuz nunccupauerīt. Vir sane seuissimꝰ ⁊ xp̄ianoꝝ acerrimꝰ ꝑsecutor. lr̄aꝝ tn̄ amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plīmuz delectabat̄. Quīto tn̄ cōstantinꝰ imperij sui anno belluz aduersꝰ Maxēciuz ciuile cōmouit. Copias eiꝰ multis ꝑlijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oībus exitijs seuientē apud pontē miluiuz vicit. Italiaqꝫ est potitꝰ. vt duz ꝑ dolore suaꝝ fraudū oblitꝰ pontem ad decipiendum hostez structuz decipulis transit. cuz magna parte suoꝝ satellituz submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti imꝑatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in ꝓcio. xp̄ianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tn̄ milites clanculū mittebāt qui obuiū queqꝫ cederēt. Arte quoqꝫ magica delectatus: grauidas maxīe vero xp̄ianas funestis sacris adbibitas scīdebat infantū causa: quoꝝ cineribus in magia vtebat̄. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā ꝑ nephas posse. Simili vesania ⁊ crudelitate. Maximianus quoqꝫ in oriēte vtebat̄. Qui magoꝝ mgr̄is ⁊ malaꝝ arciū doctoribꝰ p̄mia etiā decernebat. augurijs. diuinatiōibus fidē p̄stās. Seuior ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatisqꝫ intestinis ita distendit̄. vt inter se ⁊ putridū cadauer nil interesset: scatētibus vndiqꝫ vermibꝰ. ⁊ tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc em̄ in xp̄ianos. nūc ꝓ xp̄ianis agebat. hec volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoqꝫ maximinꝰ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissimꝰ consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebat̄. ꝓpter quā multi enecabant̄. Unde ⁊ multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoqꝫ q̄ in precedenti ꝑsecutiōe ⁊ nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

CRistina virgo celeberrima sub p̄dicta ꝑsecutiōe maximiani in Tiro passa ē. Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset ⁊ a plibus in cōiugiū peteret̄. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo ꝑsolueret. A spū aūt sctō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Iussit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ postea vngulis radi ⁊ mēbra eiꝰ tenera disrūpi. Cristina aūt de carnibꝰ suis accipiēs in vultū patris ꝓiecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Iratꝰ pr̄ eā in rotā imposuit ⁊ ignē ⁊ oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quigētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus asscribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū eiꝰ ligato in mare nocte preciparet̄. Quā angeli assūmūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandem post varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abscisionē. Julianꝰ sagittas ī cor eiꝰ duas ⁊ vnā in latꝰ direxit. Sicqꝫ cū palma martyrij ad celū glīosa ascendit

Menna miles

Victor

MEnna miles egiptius nobilissimis ortꝰ natalibꝰ ꝑ hec tpa ī Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Nā postqꝫ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū ꝓcedens: se xp̄ianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyrrhꝰ dux misit eū apprehēdi ⁊ suis aspectibꝰ p̄sentari. Cui dixit sacrifica dijs ⁊ omīa que ꝑ ignorātiā gessisti ignoscent̄ tibi. qꝫ cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuatꝰ lāpadibus adurit̄. Deinde depositꝰ ligatis manibꝰ ⁊ pedibus ꝑ sudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus ⁊ cruciatibꝰ vsqꝫ ad finē in laude ⁊ ꝯfessione oīpotētis dei īmobilis ꝑmāsit. Denicqꝫ data sentētia gladio aīaduerti iussus fuit. Cuiꝰ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xp̄ianis furtī ereptū mūdis linthcamibꝰ debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditus est. Postea in cōstātinopoli translatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

Saturninus

IUlianus quidā genere anthiocēsis. vir xp̄ianissimus apud romanā vrbē in hac ꝑsecutōe p̄fata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunt̄ passiones. cū quibꝰ fuit venerabilis multitudo sacerdotū. et ministroꝝ eccīe xp̄i. qꝫ ꝓpter īmanitatem ꝑsecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoniꝰ p̄sbiter et Anastasius ⁊ celsus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ꝑtulere.

Susanna

VIctor mediolanēsis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus hiis temporibꝰ cū in castris Maximini augusti milicie d̄seruiret. ad ipm tanqꝫ xp̄ianus ꝑducit̄. Et cū compelleret̄ ydolis īmolare. cōstanti aīo recusauit. ꝓpter qd̄ grauiter cedi iussus est: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficeret̄. plūbo bulliēti ꝑfundit̄. et cū nil etiā ex hoc penitꝰ lederet̄ iubente Maximiano octauo ydꝰ may capite cesus est.

SAturninusqꝫ presbyter ⁊ Sisinus diaconꝰ rome cōprehensi in carcere diu marcerant̄. Indeqꝫ exibiti ob cristi confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant̄. ⁊ ibidem neruis attractant̄ ac fustibus scorpiōibusqꝫ grauissime ceduntur. nouissime cū adhuc supuiuerēt gladio trūcati sunt. Quoꝝ corpa via salaria sepulta fuerunt.

SUsanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Cayqꝫ pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

CAtherina ꝑclarissima v̄go egypciaca his tꝑibꝰ floruisse ⁊ martyriū ꝑtulisse eiꝰ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguīe orta. cuiꝰ pater noīe costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ si ī iuuenili etate p̄re rege a quo magnū p̄rimoniū accepit orbata fuit: nō tn̄ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ mollicie femineę dedita sed tanta reꝝ peritaꝝ scīa predita legiť vt mirabile visum sit in tam tenera etate qđ certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac spōsa eiꝰ affecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani ꝑsecutione ⁊ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos flentes metu mortis ꝯspexisset: ad ꝓphana sacrificia impelli. etatis q̄z. xviij. ānoꝝ ad ꝯspectū maxencij audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoꝝ ⁊ eū de crudelitate duriꝰ increpauit. Jussit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā ꝯcertationē cū de eiꝰ eloquētia ac sapīa mirareť. quinquaginta phos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide ꝯfirmati eos oratores ꝯburi precepit. Jussitqꝫ eā in obscurū carcerē recludi ꝑ dies duodeciꝫ fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: qꝛ tecū est dn̄s: ꝑ te multi ꝯuersi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij necessariū cū ducētis militibꝰ ac ipsiꝰ cesaris vxorē atqꝫ alios vtriusqꝫ sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: ⁊ ad celestia regna ꝑ martyriū p̄misit. Jnde rotaꝝ gladijs attonita: tēpestas subito ꝑfregit: ac plures lesit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ mēoriā passionis eiꝰ fecerint. Decollata lac e corꝑe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē ꝑ. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrať. 8. kal. decembris.

SOphronia quoqꝫ a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobiꝰ ⁊ alij

ARnobius africanꝰ clarissimꝰ phs ⁊ orator disertissimꝰ Lactantij firmiani p̄ceptor his tꝑibus (lꝫ valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud africā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoqꝫ eloquētissimꝰ vir ⁊ nicomediensis eccl'ie presbyter ꝑ hoc tempꝰ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos ep̄las multas. ac etiā in sacraꝝ lr̄aruꝫ studio multū laborasset in helinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriū cōstanti ꝑtulit aīo. Jacobus item cognomēto sapiēs nisibine persarū vrbis ep̄s: multa ꝑ hec tp̄a composuit. que vigintisex voluminibus comprehenduntur videlꝫ de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuersione de regno persarū ⁊ de ꝑsecutione xp̄ianoꝝ. Obijt deniqꝫ (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

LActantiū insuꝑ firmianū phm ⁊ oratorē eminētissimū arnobij predicti phi discipulū hisdē tꝑibus floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ noīs fuisse cōstat: eo qꝺ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac scīe magnitudinē vocatꝰ cuꝫ flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū ꝑ aliqđ tēpus docuisset tandē ob discipuloꝝ penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad scribēdū ⁊ cōponēdū libros se cōtulit. in qua q̄dē re etiā multū valuit. Jpse em̄ secūdus post ciceronis tp̄a ea in disciplina habebať. Demū in extrema senectute ꝯstitutꝰ cesaris crispi filij cōstantini p̄ceptor ī gallia datus est. Perfecit aūt oꝑa de diuinis institutionibꝰ aduersus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad probum ep̄l'is. ad asclepiađ. de persecutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā odepericū de affrica vsqꝫ nicomediā exametris versibꝰ ⁊ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

EUsebiꝰ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pāphili martyris amicitiā pamphili nomē accepit. eo qꝺ cū eodē pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissimꝰ extiterit: vir quidem memoratu dignissimꝰ ꝑ hec tp̄a tuꝫ multaꝝ rerum pericia tuꝫ ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter phos p̄cipuus ⁊ nobilissimꝰ habitus est. hic cū aliq̄n arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs sp̄ūsancto inspiratꝰ patruꝫ sn̄iam secutꝰ est. ac deinceps vsqꝫ ad mortē sanctissime cuꝫ orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis scripturis studiosissimꝰ. ac bibliothece diuine cuꝫ pāphilo martyre diligentissimꝰ inuestigator. multa eisdē tꝑibus scripsit: maxīe vero libros euāgelice p̄parationis: ecclesiastice historie ī porphiriū xp̄ianoꝝ hostē acerrimū. Apologias item sex ꝓ origine cōposuit. De vita pomphili martyris a quo ob amorē cognomentuꝫ accepit libros tres. Jteꝫ cōmentarios eruditissimos in centuꝫ ⁊ q̄nq̄ginta psalmos. Preterea vt legiť oīm ꝓuinciarū cuꝫ multos sctoꝝ martyruꝫ passiones ⁊ cōfessoꝝ vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoqꝫ cronicoꝝ historiā a primo anno abrahe vsqꝫ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniqꝫ eusebius hic post conuersionē cōstantini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi. 5513. Anno christi. 314.

Siluester papa natione roman⁹ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vtiq3 diuin⁹: aspectu sc3 angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanct⁹ ↄsilio magnus ꝛ maturus fide catholicus: spe patiētissim⁹ ac oīm caritate diffusus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xpianis: verū ꝛ a gentilibus miro coleret̃ affectu. Hic nāq3 baptizato ↄstantino ꝛ plurib⁹ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab epo tm̄ cōsecraret̃. vt epi baptizatū signarēt ꝑpter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an̄ iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neq3 serico neq3 panno tincto vtat̃: ſ3 lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat queadmodū ī linea syndone ꝛ alba xpi corp⁹ sepultū fuit. Grad⁹ q̄3 in ordinib⁹ eccl'iasticis ↄstituit vt vnusquisq3 vno tm̄ ordine ↄtentus sit. ꝛ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissim⁹ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda fert̃ romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ꝛ. xl. diaconos sex ꝛ. xxx. epos quinq3 ꝛ lx. creasset. Morit̃ ac sepelit̃ in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal'. Januarij. Sedit aūt annos tres ꝛ. xx. mēses decem. dies vndecim. Vacat tum sedes dies. xv.

Anno mundi. 5533. Anno christi. 334.

Marcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tpib⁹ fuit: vir bon⁹ ꝛ xpiane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad curā xpiane religionis cōuersus instituit vt eps hostiēsis a quo roman⁹ cōsecratur pallio vteret̃. voluit p̄terea dieb⁹ solēnib⁹ statim post euāgelium simbolū a clero ꝛ populo magna voce decantari. ꝛ eo modo quo fuerat in niceno ↄcilio declaratū. Duas itē ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ꝛ sepult⁹ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ↄstātin⁹ mūerib⁹ exornauit ꝛ auxit Js posteaq3 ex sacris ordinib⁹ bis mēse decēbri habitis diaconos p̄sbros ꝛ epos creasset. morit̃ ac sepelit̃ in cimiterio balbine via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duob⁹: mēsib⁹ octo: dieb⁹. xx. Vacat tu3 sedes dies. xx.

Anno mundi. 5535. Anno christi. 336.

Julius papa natione roman⁹ patre rustico tpib⁹ constātij fuit mirande sctitatis vir ꝛ doctrine. Js arriana inualescēte ꝑfidia: multis incōmodis vexat⁹ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. Jn tanta aūt reru3 ꝑturbatione tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orientales epos reprehendere maxime vo arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionib⁹ duas basilicas edificauit vnā iuxta for3 romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄3 apud iudicē eccl'iasticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ꝛ vt oīa ad eccl'iam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primicerū notarioꝝ ↄscriberent̃. hos hodie (vt arbitror) ꝑthonotarios vocam⁹. Juli⁹ vo cū ex sacris ordinib⁹ ter mēse decēbri ī vrbe habitis p̄sbros. xviij. diaconos tres: epos nouē creasset. morit̃ ac sepelit̃ via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos. xv. menses duos: dies sex. Vacat tu3 sedes dies quinq3 ꝛ viginti.

Anno mundi. 5545. Anno xpi. 344.

Liberius papa natione roman⁹: patre augusto cōstantij ꝛ cōstātis tpib⁹ fuit. hui⁹ tpe ↄcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt̃. Preterea vo cū in synodo ariminēsi orientales sacerdotes callidi hoīes ꝛ acuti occidentales simplices ꝛ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā disputationē p̄termittim⁹ xp̄m em̄ cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt q2 primū liberi⁹ pōtifex aperte impugnabat q̄dq3 etiā athanasiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit̃. atq3 ita trienio ab vrbe abfuit. At vo sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ꝛ. xl. epoꝝ cōuētu duos p̄sbyteros vrsaciū ꝛ valentē ab eccl'ia seperarunt. Jnde rogatu ꝛ precibus eorūdem constantius liberū ab exilio reuocat ꝛ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametsi cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄3 diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ꝛ basilicā quā de noīe suo fecit apud macellū lidie. Deniq3 cū sacros ordines bis celebrasset rome morit̃ ac sepelit̃ via salaria ī cimiterio priscille. ix. kal'. maij: Sedit ānos sex: ſm alios. xvj. men. iij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summoꝝ pontificum

Siluester

Marcus

Julius

Liberius

Linea Imperatorꝛ
Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

Constantin⁹ magnus. ex obscuriori mrīmonio fili⁹ Cōstancij augusti in Brittānia creat⁹ est impator. Cū res publica a quattuor impatoribus tenebat: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ꝛ maximiano nouis hoib⁹. Constātin⁹ tū vir ingens: ꝛ oia efficere nites: que aio pparasset. sit principatū toti⁹ orbis affectās. ceteros vt pmissuz est vicit. Vir prio imperij tepore optimis pricipibus: vltimo medijs coparādus: innumere in eo ani corpisq̄ virtutes claruerūt. militaris glie appetētissim⁹: fortūa i bellis pspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie pfligauit. Ciuilib⁹ artibus ꝛ liberalib⁹ studijs dedit⁹: affectator iusticie ꝛ amoris. Anno igit ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo prio. dnī vero ano. ccc xxxix. sub hoc pricipe xpiani a tyrannis ante oppssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em petētib⁹ libēter dedit. liberalitate ꝛ gra oim sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ꝛ bono supfluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noie suo cōderꝫ: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conat⁹: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri ei⁹ statua indicabant Is igit tant⁹ priceps oia circūspiciēs vbi honestate xpiane religiōis intellexit. Eā ita cōplex⁹ est vt itur⁹ ad bellū: nō alio q̄ crucis signo vteret: qd sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ꝛ viderat ꝛ adorauerat. Astātesq̄ angelos audierat dicētes. Cōstantine: . qd etiā fecit ꝛ tyrannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xpinoꝝq̄ oim depulit. Tantū itaq̄ principez ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinuz erga xpianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccia dei pmerendū reddidit. Naz ꝛ pōtificib⁹ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qd quidem Siluester aspernat⁹ tanq̄ religiose capiti minime couenies: phrygia mitra et candida tantūmodo ɔtent⁹ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. Q̄q̄ aliqui false dicāt eū vsq̄ ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ꝛ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ꝛ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors ei⁹ etiā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq̄ inter diuos meruit referri.

Constanti⁹ post morte Cōstantini magni pris cū cōstantino ꝛ cōstante fratribus imperiū adept⁹: eoq̄ tpe res romana sub vno Augusto ꝛ trib⁹ cesaribus. qd nūq̄ als fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq̄ vnū fris filium: Uez dalmatic⁹ cesar pspria indole neq̄ patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari opprimit. Sinēte poci⁹ Cōstantō patrueli suo quā iubēte Cōstantinū porro bellū fratri inferentē: ꝛ apud aquilegiā inconsulti⁹ plurium aggressuz. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

Constans impiuz aggressus qd aliquādiu strēnuū ꝛ iustuz fuit. Mox cuz ꝛ valitudine improspa ꝛ amicis prauiorib⁹ vteret: ad grauia vicia ɔuersus Cū intollerabilis puicialibus: militibus iniocūdus eēt. factiōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij fortuna fuit. A persis em multa et grauia ppessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Saporē regē persaꝝ pspeꝝ bellum fuit. nisi qd apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militūz amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Uetrauione ad impium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerꝫ. virum pbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Uetrauioni imperiū. Rome quoq̄ tumultus fuit Nepociano constātini sororis fili⁹ p gladiatorum manus imperiuz vindicante: qui seuis exordijs dignum exitum nactus est. Uigesimo enim atq̄ octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apd mursam maxentius pfligatus est. Orieti mox cesar est datus gallus: maxentiusq̄ diuersis plijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mese septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox ꝛ ad tyrānidē pnior si suo iure impare licuisset. Siluanus q̄z i gallia res nouas molitus an diē trigesimū ꝛ ipse extinctus est. Solus i impio romano cōstātius augustus fuit. Mox iulianū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mrīmoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ꝛ galloꝝ ꝛ germanoꝝ mot⁹ virtute sua compescuit. Constantius inde particis bellis occupat⁹ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq̄ anno imperij octauo ꝛ trigesimo etatis quinto ꝛ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimis ꝛ amicis ꝛ familiaribus credens.

Constātinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. ⁊ cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noiarūt. Constātinꝰ em̄ impator cognomine magnꝰ: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in oriente trāsferre: quo faciliꝰ parthoꝝ excursationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quondam agamenon: ceteriqꝫ grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xpo saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cuiꝰ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atqꝫ in traciā nauigantē bizantiū petiuisse. Cūqꝫ sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificētissimis tuꝫ priuatis: tuꝫ publicis operibꝰ exornasse. Tātūqꝫ illi decoris adiecisse: vt altera roma nō īmerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deorum potiꝰ in terris habitaculū ꝙ impatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā impator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cōditore potiꝰ Constātinopolis vocitaret. Quā eiꝰ successores impatores passim tuꝫ publicis edibꝰ: tuꝫ priuatis ciuiū pallacijs ⁊ quidē supbissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis splēdorē admirati: nō tam mortaliū ꝙ celestiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qd̄ reliquū est ad terras vergens: post alta menia ⁊ antemuralia. ingēti claudit fossa. Habetqꝫ hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipsiꝰ pre se ferētes. quarū noīa hec sunt: aurea: pāgea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: bacmagona: phara: theodosia: ⁊ sylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētissima edificia templū Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotibꝰ celebratū: mirabili ope: ꝑciosa materia cōstructū. Ea deniqꝫ vrbs tanto splēdore insignita fuit vt totiꝰ orientis columen: ⁊ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter eiꝰ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinqꝫ ⁊ quīquaginta annos possidere. postea palealogoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsqꝫ in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomanus thurcoꝝ impator eā cepit diripuitq̄. Sic nobilissima vrbs in man⁹ infide-
liū venit. Ab ei⁹ cōditione. Mcxxx. vl' circa. Tātoq̄ tpe paulo pluri senior roma steterat. q̄n p̄mo a gothis
capta est Athalaric⁹ eñi anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctōꝝ effringerēt edi-
xit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: i vrbe regia reliq̄t. sacratissia ei⁹ tēpla machometee spurcicie
dedicarūt. Legim⁹ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtē-
nēda respublica. clare oliͣ micene: larissa potēs: pluresq̄ mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc reqras muros: nec
ruinas iuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstatinopolis supa
bat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ glorie habuit: vt oim ciuitatū damna: hec vrbs sola re-
cōpēsare videreť. Et licet post diuisuz imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis i man⁹ hostiū ve
nerit: nūq̄ tm̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq̄ bibliothece cōbuste: neq̄ despoliata penit⁹ monasteria. Itaq̄
māsit vsq̄ i hūc annū vetuste sapie apud ꝯstātinopoliz monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doct⁹ pote-
rat: nisi p temp⁹ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato reddit⁹. inde aristotelis: demostenis: xenophō
tis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (dieb⁹ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub
thurcoꝝ impio sec⁹ eueniet: seuissimoꝝ hoim: bonoꝝ moꝝ atq̄ litteraꝝ hostiū. Nūc g̊ ⁊ homero ⁊ pindaro
menādro ⁊ oib⁹ illustriorib⁹ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ phoꝝ vltim⁹ patebit interit⁹. Innume-
rabiles eñi ex hac celeberrima vrbe in oi scia atq̄ virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto io
hānes crisostom⁹ ipsi⁹ vrbis eps. Atticus eps cui⁹ de virginitate liber extat. gennadi⁹: cassian⁹ ⁊c̄. Et no-
uissime emanuel crisoloras q̄ grecas lr̄as tpe cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus
est aūt nunc fluui⁹ oim doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateor multis locis apud latinos studia lr̄arū
esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontib⁹ deriuati. A fonte precide riuū: p̄cisus arescit.
Nihil aūt sub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt impator thurcoꝝ machomet⁹ aio voluerat vrbē in medio thur
coꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̄ nomini decus mai⁹ accedere posset: si eā vrbem expugna
ret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq̄ tandē expugnauit: vt h ec ciuitas in po
testatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq̄ sexus persone cum imperatore
paleogolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio impatore oīa clarescent.

Sancta Helena

Helena mater cōstātini augusti femina incomparabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglor regis filiā licet captiuā Alij vt ambrosi⁹ stabulariā ⁊ humilē a pricipio fuisse dicūt. hec quippe baptizato filio cū vidisset pdigia a btō siluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudine animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis pquireret. Difficile id quidā erat: qꝛ ab antiqs psecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris collocatū fuerat: vt xpiani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione pcita vbi locū ipm ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscriptio illa legabat trib⁹ linguis ihs nazaren⁹ rex iudeor. Astabat aūt macharī⁹ illi⁹ vrbis tum eps qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dñi inuēta est quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizat ⁊ iudas crucis inuētor quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci affixū fuerat secū ad filiū portat. hor ille vnū in frenos equi trāstulit: qbus in plio vteret. Cōstātin⁹ quoqz motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret. Cōstātinus aūt magnus augende xpiane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: ⁊ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat ⁊ iussu impatoris in atrio sessoriano basilica sub titulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū deo deqz hoībus bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

Arrius psbyter quidā apud alexādriā vir qdē specie ⁊ forma magis qz virtute insignis: ⁊ laudis ac glorie poti⁹ qz veritatis cupidus serere discordiā ī fide xpi cepit. Separare em̄ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei pris substātia conabat his verbis erat aliqn qn nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandez in trinitate subam. cū dictū sit ego ⁊ pater vnū sum⁹: atqz his suis fraudib⁹ puallere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis inualuit. fauēte constātio q nros cogebat arriū recipe. Secūdo itaqz cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit: eo cōuenere catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōucia versus magicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis arsenij brachio. Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō pmisit inpunē: qꝛ haud multo post epor ⁊ ppli frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine demisit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Nicenum

Nicena synodus prima oīm synodor hoc anno qui est sextus decim⁹ imperij constātini annus contra hui⁹ pfidi arrij dogma silūio pōtifice ⁊ cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis eps frustra reuocare arriū ab errore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impēsa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cōciliū generale indicit. Cui. ccc. ⁊ xviij. epi interfuere. Disputatū est eo in loco aliqādiu: ⁊ quidem acriter. Nā viri aliq in qstionib⁹ callidi: arrio tū qdem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. lz ex his quidā doctissim⁹ pbs diuino spū mot⁹ vno momēto fidē nrām quā antea impugnabat: vt sanctā ⁊ integrā statim amplexus sit. Tādez vero reipsa cōcilio diligēter discussa cōcludit scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septez affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex ipsa patris diuinitate pgenitū. Cognita aūt tante cōtrouersie veritate. Cōstātin⁹ decretū cōcilij affirmat: pposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui em̄ in sniam bene iudicantiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epo gallogrecie nomē ducentes q ebionitarū heresim imitati affirmabāt xpm a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati ⁊ sabelliani q vnā tm̄ psonā patri filio ⁊ spūisancto ascribunt. In eo qz cōcilio qrimoniarū libellos (vt fit) epi ipsi constātino dabant: seinuicē accusantes: expetentesqz a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ rñdit: cōbustis eor libellis. eo dei tm̄modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū e[illegible] qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa deniqz alia ad honestatem ⁊ pac[illegible] eccl'ie vt in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaȝ (vt diuꝰ scribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ɔfestiȝ inter choros aploꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerac hic post mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter sedecim. lr̄is tā grecis ꝙ̄ egyptiacis apprime eruditꝰ, mãsueti aīi deū valde amans. Et duȝ ꝑsecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuȝ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde vestibulū qd̄ apto desup celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qd̄ a deo sibi offerret͂ habitaculo oēm ibidē in orōnibꝰ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimētū ei palma ꝑbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. ⁊ inter sermocinationes cōspiciūt alitez coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū deposuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidiū panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolutꝰ: erecta ceruice extensisq̄ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: ⁊ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

ANtoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ⁊ ꝙ̄maxie sermone ⁊ ope potēs his tpibꝰ claruit hic tanta sapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ studiuȝ humanū sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletꝰ. Constātinꝰ impator lr̄as (rogatꝰ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄z eplas vt diuꝰ testat͂ hieronymꝰ egyptiace scripsit ac ad eccl̄ias egypti destinauit: que tpibꝰ illis legebāt͂ vt eple pauli in ecclesijs: quas postmodū ob sn̄ias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Ualuit aūt multū suis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ sanctissima auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ nisi ī occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbis eps insigni volumine ꝑscripsit. Obijt aūt hic vir oī ꝑconio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occuluisset postea imperāte iustiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuȝ. postea ī galliā trāslatū apō viennā ɔdigno honore nūc vsq̄ requiescit. eiꝰ aūt natale. 16. kal̄. februarij celebrat͂.

Hilarius eps

HIlariꝰ illustrissimꝰ pictauiensis eps ⁊ oīm lr̄aꝝ eruditissimꝰ ac semꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidissent pictauiēses ꝙ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm̄ elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā sed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultibꝰ accusatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuȝ missus ad insulā gallinariā plenā serpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed deniq̄ post multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanasius eps

ATbanasiꝰ alexandrinꝰ eps vir sanctitate ⁊ scia cōspicuus hisdē tpibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑsecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naȝ supiorībꝰ annis in laodicensi cōcilio ꝯ arrianos cōstitutꝰ cū rōnibꝰ euidētissimis atq̄ argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qd̄ arrius ⁊ eiꝰ seq̄ces refellere nō poterāt: vniuersuȝ pene orbē in suī ꝑsecutionē cōcitauit. Arriani q̄z brachiū a cadauere ꝑcidētes impatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tñ clāculū custoditꝰ tandē brachia ostēdit ⁊ eoꝝ fallaciaȝ detegit. Dānat͂ itaq̄ violēter iubente constantio athanasiꝰ: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nūq̄ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet͂. dei monitu ad cōstantis partes ɔfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij vō sui sexto ⁊ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ⁊ plures alios cū simbolo. Quicūq̄ vult saluus esse ⁊c̄.

IUuencus hispanus poeta p̄sbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuor libris composuit. Scripsit ⁊ quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ ordinē pertinentia.

HIberoꝝ quoq̄ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege oēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit.

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū et felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelluntur atqꝫ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiū introduxit. vnde psecutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis psbyteri et clerici passim necarentur.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 355.

Felix secundus papa natione roman⁹ p̄re anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tñ statim vbi pontificatū inijt. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū et secūdo rebaptizatū pmulgat ab eusebio nicomediensi epo in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset et quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū et felicem) arriana heresis bifariā diuiditur. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficitur. Sepelitur qꝫ in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5565. Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus et optim⁹ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaretur. Mandauit em̄ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ pmulgatis pacata tandē ecclia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas pōtificū oim qui ante se fuere cōscripsit: easqꝫ ad hieronymū misit. Nō destitit tñ et templa et cultū diuinū augere. duas em̄ basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versib⁹ quoqꝫ elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi q̄z alternis vicib⁹ in ecclia canerentur. in fineqꝫ eoꝝ verba hec ponerentur. Gloria pr̄i et filio et sp̄uisancto istituit Prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū prī⁹. lxx. interptuz scripta tm̄modo in p̄cio essent. Nā et hieronymi biblia legi cepta est: et psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerentur. Tandē cū multos p̄sbros et epos. ij. et. lx. creasset moritur ac sepelitur via ardeatina cū matre et sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū et. xx.

Scisma terciū fuit inter damasum et vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicinini appellatur: vbi multi vtrinqꝫ cecidere in ipso templo cū res nō suffragij s tm̄ sed vi et armis tractaretur: Verū nō ita multo post sacerdotū et ppl'i cōsensu damasus eps cōfirmatur. et vrsicinus ad neapolitanā eccliam traducitur. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico ꝯcilio cām dixit: vbi et innocēs absoluitur. Et cōcordi⁹ atqꝫ calixtus diaconi falsi accusatores damnati et reiecti ab ecclia sunt. Cautūqꝫ lege est vt deinceps penā talionis subeāt q̄ aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Syricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentiniani tpib⁹ fuit. Is censuit monachos quoꝝ vita pbata eēt: posse sacris initiari. a primis ordinib⁹ vsqꝫ ad epatum. censuit item ordines p interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt et redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederentur atqꝫ ibi ieiunijs et orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Viaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epo tm̄ censuit. Instituit itē vt q̄cūqꝫ aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab eccl'iastico officio pelleretur. hereticos quoqꝫ p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex et viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ et triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Moritur ac sepelitur in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinqꝫ et viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Iulian⁹ galli cesaris german⁹. cũ solus in impio romano constanti⁹ augu/stus fuit mox iulianũ patruelẽ suũ. quippe qui ex cõstantio patris cõstan tini fratre nat⁹ erat cesarẽ creatũ In gallias seditione quorũdã tyrãnoꝝ tumul tuãtes misit: tradita in mr̃imoniũ sorore: a quo modicis copijs apud argenti nã tum gallie vrbẽ ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissim⁹ ca ptus: gallie restitute. Submotiqꝫ vltra rhenum germani. neqꝫ multo post cuꝫ germani etiã exercit⁹ galliarũ p̃sidio tollerent̃ ꝯsensu militũ fact⁹ est augustus quo audito ꝯstanti⁹ apoplexia obijt. hoc aũt morbo dixere medici hoiem in/terijsse ob dolorẽ aĩ ⁊ grauẽ cogitationẽ in quã rebellãte iuliano inciderat. vir aũt erat iulian⁹ egregi⁹ ⁊ rẽ publicã insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Li beralib⁹ disciplinis apprime erudit⁹: grecis doctior. facũdia ingenti ⁊ ꝓmpta mẽorie tenacissime. ĩ amicos liberalis. ꝓuincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus Verũ hec oĩa ad extremũ euertit duꝫ xp̃ianos ꝑsequit̃. Callidior tñ ceteris ꝑ/secutor nouis neqꝫ tormẽtis primo ß p̃mijs honorib⁹ blãdicijs ꝑsuasionibus maiorẽ fere ppl̃i partẽ q̃ꝫ si atrocior fuisset elicuit. Vetuit aũt ne xp̃iani aucto/rũ gentiliũ studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasqꝫ venerarent̃ pa terent. Sunt q̃ scribũt hũc antea clericũ fuisse postea a fide nr̃a defecisse: vnde hoiem apostatã vocant. hinc rerũ publicarũ potit⁹ ingenti apparatu parthis intulit bellũ. assyriãqꝫ populat⁹. remeãsqꝫ victor duꝫ se incõsult⁹ ꝑlijs inseruit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal'. iulij impij ãno septio etat̃ altero ⁊ trigesimo

Iouinian⁹ genit⁹ patre varraniano incola agri singidonẽsis ꝓuincie pãno nie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lr̃arũ studiosus ad obtinendum imperiũ. cõsensu exercitu lect⁹ est cõmẽdatione patris militibus q̃ꝫ sua notior Impator aũt ab exercitu elect⁹ non prius ꝓfiteri impatoris nomẽ voluit: q̃ꝫ oẽs cõclamarũt se xp̃ianos eẽ. quib⁹ collaudatis ⁊ imperiũ suscepit ⁊ exercitũ e manib⁹ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quoqꝫ inopia la borante: vno a persis atqꝫ altero ꝑlio vict⁹: pacẽ cũ Sapore necessariã quidẽ sed ignobilẽ fecit mutat̃ finib⁹: ac nõnulla impij romani pte tradita. qd ante eũ annis. ccc. ⁊ viginti duob⁹ fere exquo romanũ imperiũ conditũ erat nunq̃ꝫ accidit. Tandẽ illiricũ petens in gallicie finib⁹ repẽtina morte obijt. vir alias neqꝫ iners neqꝫ imprudens. Multi exanimatũ opinant̃ nimia edulitate. alij odore cubiculi qd ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam ni mietate prunarũ quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal'. marcias. etatis vt qui plurimũ vel minimũ tradunt tercio ⁊ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodũ liberalis fuit.

Valẽtinianus e pãnonia cibaliensi editus cũ esset tribun⁹ scutarioꝝ apud nicẽã august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cẽtesimo nono decimo. frẽm valente cõstantinopoli in cõmunionẽ regni assumpsit. q̃ cũ sub iuliano augusto xp̃ianitat̃ integrã fideꝫ gereret. iussus ab impatore sacrilego aut ĩmolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano in terfecto. iouinianoqꝫ mortuo valẽtinian⁹ qui ꝑ noĩe xp̃i amiserat tribunatũ in locũ ꝑsecutoris sui accepit imperiũ. postea vo imperij sui anno tercio: gra/tianũ filiũ nec duꝫ bene puberẽ hortatu socru s ⁊ vxoris augustũ creauit. Pro copiũ virũ audacẽ apud ꝯstãtinopolim tyrãnidẽ inuadẽs res nouas moliẽtẽ mira celeritate opprimit. Valẽs interea ab eudoxio arriane hereseos epo ba/ptizat⁹: in seuissimã heresim dilapsus nostros ꝑsequit̃ ⁊ in exiliũ pellit: mor/tuo p̃sertim anastasio: quo viuẽte res xp̃iana sex ⁊. xl. annis mirifice sustenta/ta est sed fratris auctoritate cõpressus est. Valentinian⁹ quoqꝫ saxones gẽteꝫ in littorib⁹ ⁊ paludib⁹ in vijs sitam romanis finib⁹ eruptionẽ meditãtẽ ĩ fran/coꝝ finib⁹ oppressit. Deniqꝫ anno imperij sui vndecimo cũ sarmate sese ꝑ pan nonias diffudissent dum apud brigionẽ oppidũ squadoꝝ legationi respõde ret anno ei⁹ quĩto ⁊ quĩquagesimo subita effusione sanguinis que grece apo plexis vocat̃ voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aũt impator egregius vultu decens: sol erti ingenio: aĩo grauis: sermone cultissim⁹: infestus vicijs maxĩe auaricie: ad loquẽdũ parcus: seuerus: vehemẽs ⁊c.

Valẽs imperiũ oriẽtis q̃tuor annis valẽtiniano mortuo tenuit graciano valẽtiniani filio ĩ occidẽtali parte regnãte. q̃ sibi valẽtinianũ frẽm par/uulũ admodũ sociũ creauit imperij. Valens aũt a lucio cõstãtinopolitano re bapt[illegible] hostilẽ in modũ nr̃os ꝑsequẽs. Neqꝫ illis quidẽ parcẽs q̃ in heremo erãt: lege data vt monachi [illegible]tarẽt. nolẽtes ꝑ tribunos ⁊ milites fustib⁹ iussit interfici. quoꝝ ĩnumera multitudo ꝑ vastas tũc egy/pti solitudines diffusa ꝯstat. p̃cipueqꝫ apud nitriã martyrij ꝯsecuta palmã. tum gothi sedib⁹ eius pulsi ꝑ oẽs se tracias effundũt. quib⁹ dum valẽs ire cũ exercitu parat: sed sero ab exilio epos ⁊ monachos reuoca ri p̃cepit. Ipse cũ sagitta sauci⁹: versusqꝫ in fugã ob dolorẽ nimiũ sepe equo laberet̃ atqꝫ ĩ vilissimã casulã deportat⁹ esset: supueniẽtibus gothis igneqꝫ supposito cõcrematus est quarto imperij sui anno. hec eru/ptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit.

Linea Impera/torum

Julianus

Jouinianus

Walentinianus

Walens

Nicolaus eps

Nicolaꝰ ex illustri ꝓsapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleret: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis qdā cōuicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qđ vbi vir sanctꝰ cōperit. miserrimo hoī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū p fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de aliȷs fecit. Postea mirroꝝ eps electꝰ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus ī corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis choruscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt p̄cipue in ꝓcellis ac naufragiȷs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dn̄e speraui. postremo dicēs. In manꝰ tuas ⁊c̄. deo aīam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiꝰ festū. 8. idꝰ decēbris celebramꝰ.

Donatꝰ hereticus

Eunomiꝰ hereticus

Donatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos scripsit ⁊ totā pene affricā atqꝫ iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cuiꝰ error fuit ꝙ filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ spm̄sanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tn̄ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime librū de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Macedoniꝰ heretic'

Eunomiꝰ alter hereticꝰ his tpibꝰ fuit. vn̄ eunomiani heretici, vir corpe ⁊ aīo leprosus. nec secꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primū arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā q̄ꝫ adiecit ⁊ dissemināuit falsitatē. affirmabat ī rebꝰ oībꝰ ⁊ filiū dissimilē p̄ri: ⁊ spm̄sanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Donatꝰ grāmaticꝰ

Macedoniꝰ q̄ꝫ quē nr̄i ante errorē cōstātinopolitanū epm fecerāt. ab arrianis expellit̄ qꝛ filiū p̄ri silem fatebat̄: lꝫ spm̄sanctū nō secꝰ atqꝫ illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti sūt.

Donatꝰ grāmaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ac phs diui hieronymi p̄ceptor rome tuꝫ insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatꝰ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsqꝫ hodie in scolis a pueris legit̄ prima rudimēta grāmatice discentibus.

Iulianꝰ impator vanitati magice deditꝰ erat ⁊ vt nr̄is stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄ꝫ antea restituere conarent̄. veꝝ nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ īmisso ⁊ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēqꝫ exclamasse manu ad celum extēsa vicisti gallilee vicisti. Nā xp̄m gallileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

Johānes ⁊ paulꝰ xp̄ianissimi viri frēs romani p̄clarissimi. audiēs iulianꝰ ꝙ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apđ romanā vrbē post īnūera verbera iussu iuliani sexto kal̄. iuliȷ palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ ī foueā domꝰ abscōditi. dicēs eos ī exiliū missos tādē a filio eiꝰ obsesso manifestati p̄r cū filio fidē recepit.

Gordianꝰ ⁊ epimachus viri p̄clarissimi ⁊ ipsi sb̄ hoc tumultu rome ī via que latina nūcupat̄ martyrio coronant̄. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝯfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maiȷ capite trūcat̄ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

Iulianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal̄. Iuliȷ. spiritum emisit.

Quiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus eps hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubibꝰ pluuie mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus ꝑ orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte sua crudelissime ꝑsequit̄ ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū q̄z plusq̄z .lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̄ tñ nō multo post tp̄e xp̄iani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens hunoꝝ diu inaccessis seclusa mōtibꝰ repentina rabie parcita: exarsit in gothos: eosq̄z cōturbatos ab antiq̄s sedibꝰ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese ꝑ tracias infudere: oīa cedibꝰ incendijsq̄z vastātes. Deniq̄z petentibꝰ gothis vt eis ep̄os mitteret a quibꝰ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̄z vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vͦo impatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

COnstat eā gentē que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vͦo primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montibꝰ ripheis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt̄.

Basilius magnꝰ

BAsiliꝰ magnꝰ cesaree capadocie (q̄ priꝰ maza vocabat̄) ep̄s ⁊ monachorum multoꝝ institutor ⁊ pater. Uir certe oī sapia oīq̄z virtute ꝯspicuꝰ: ꝑ hec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis ⁊ sctītatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q̄ cū egregiꝰ doctor haberet̄ ꝯ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de sp̄usancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̄z alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. qbꝰ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̄z sctīssimꝰ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clarꝰ: mēoriā vite sue omnibꝰ derelinquēs q̄ ḃm opationē sp̄usancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpibꝰ aliqua volumia. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebiꝰ: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregoriꝰ nazianzenꝰ

GRegoriꝰ nazianzenꝰ ep̄s q̄ basiliū ad monasteriū ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. his diebꝰ ob sctītatē eruditionēq̄z ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxīe vͦo in laudē cipriani athanasij maximi ph̄i. Scripsit ⁊ ꝯ eunomiū duos libros. cōtra iuliānū impatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝯstātinopolitanos ab heresi rōnibꝰ: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secutꝰ est. Is postremo dux senex admodū eēt: successorē sibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic vͦo sub theodosio postea morit̄. Epiphaniꝰ q̄z cipri salamine ep̄s hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̄z senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs deniq̄z vt sanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in syria btī antonij discipuli magne auctis tūc erāt. quoꝝ alter in supiore: alter in inferiore habitabat heremo. coꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti ꝓuincie diuꝰ hieronymꝰ cōscripsit. Hilarion q̄z sctīssimꝰ abbas ꝑ hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissimꝰ viso antonio post asprimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arseniꝰ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie ꝑrexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis saluꝰ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in seruicio xp̄i anno vite sue nonagesimoquīto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̄z videre voluit. Paphnuciꝰ q̄z abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xp̄m ꝯuertit cū btī onufrij vitā cōscripsit. tandē videntibꝰ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tp̄e fuisse dicimꝰ q̄ ꝑ trienniū lapidē ore detulit vt silētij virtutē pcipe meteret̄ pluresq̄z alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix p̄mo appellata: deinde sctītatis ⁊ p̄nie ac ꝑseuerācie exemplū. quadraginta eīm septē annis in heremo p̄nias artissimā pegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex qbꝰ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs april migrauit ad dñm. cuius corpꝰ zozimas sctīssimus abbas sepeliuit.

EUphrosia q̄z genere ⁊ virtutibus p̄stantissima in monasterio ꝑ decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̄z labore vsq̄z ad trigesimū vite sue annū ꝑmansit. Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersatiōnē heremiticas diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Anno mundi.5593. Anno xpi.394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syriciū pōtificē imꝑante graciano vrbis rome eps creat. qui pōtificatu inito rei diuine ca nēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui et venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut canerent aut legerent i ecclīa dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperent. nisi quiqꝫ epoꝝ pre se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝓpter manicheos qui tūc in affrica magno in pcio erāt et ad corrūpendā fidē de suis quoqꝫ versus mittebāt. Cōstituit itē ne debiles et manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperent. Basilicā q̄ꝫ (que crescētina vocat) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēse decebri habitis: p̄sbyteros octo: dia conos quīqꝫ: epos decē creasset morit et sepelit in cimiterio ad vrsū pilleatū. 5. kal. maij. annos vo tres: dies. x. sedit. Uacat tūc sedes dies vnū et. xx.

Anno mundi.5603. Anno xpi.404.

Innocētius huius nois prim⁹ papa natione albanus pre innocētio parti ceps theodosij tpoꝝ fuit. hic sanct⁹ fuit et multa ad religionē ptinētia trā quillitate impij et beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enī vt sabatho ieiuniū celebraret. Et q tali die xps in sepulchro iacuisset et ei⁹ disci puli ieiunassent. De iudeis q̄ꝫ et paganis deqꝫ monachis regulas quasdā tu lit. voluit vt ecclīa semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecraret. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca et maximilla ab vr be expulit. Preterea vo pelagiū monachū et celestinū hereseos dānauit eo q liberū arbitriū diuine grē anteferret: et q diceret ad implēda diuina iussa vo lūtatē p se sufficiētē eē. Basilicā vo geruasij et ꝓthasij dedicauit. vestine mu lieris impēsa structā et ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i eccle sijs ante sacri receptionē pax xpicolis daret. demū vbi p sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. epos q̄tuor et q̄nquagita creas set p diuersa loca. morit ac sepelit in cimiterio ad vrsū pileatū. 5. kal. augusti Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quīqꝫ. Uacat tūc sedes dies. ij. et. xx.

Zozimus papa natione grecus pre abrahā post innocentiū mortuo theo dosio archadij et honorij qui patri impio successere tpib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atqꝫ optimus in multa rerū pturbatione rem diuinā nunqꝫ omisit. Con stituit eīn vt diaconi dum celebraret leuas tectas haberēt linostimis. Cōces sit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit et potū publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Uetuit etiā ne serui in clerū reciperent q huiuscemodi viros libe ros et integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliū faustinū epm duosqꝫ vrbis rome presbyteros vt ostēderet nil vsqꝫ publice agi debere sine cōsensu ecclīe romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄sbyteris decē: diaconis trib⁹. epis octo. morit ac sepelit via tiburtina apud corp⁹ bea ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Uacat tum sedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno.414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucando p̄sbytero hono rij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Nā duo bonifacius in basilica iulij vrbis rome creat. Eulalius in cōstantiniana basili ca pontifex electus huic statim obicit. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dici tur. Qd vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valātiniano ambo ab vrbe pellunt. Reuocat tū septimo mense post bo nifacius. et solus vrbis presul constituit. Qui postqꝫ potificatū pacifice ade ptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha sacra tam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer dos ante annos. 30. ordinet. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū re ciperet. Uoluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent aut dam narent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis marty ris. eiusqꝫ sepulchrū ornauit marmoribus et argento. Nā et patenā argenteā librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. et scyphū argen teū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyte ros et epos creasset. morit ac via salaria sepelit apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sed. annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocāt: q̄ ve indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Linea Rūmoꝝ pontificum

Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Linea Impe ratoꝝ

Gracianus

Theodosius

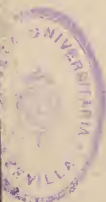

Archadius

Honorius

GRacianꝰ valētiniani senioris filiꝰ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: ꝗ̃uis iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū eī iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finibꝰ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusꝗ̃. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant̄. hoc deniꝗ̃ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosiꝰ ep̄s fuisset electꝰ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa īstaurare fecit. Porro gratianꝰ cū aīaduertisset thraciā daciāꝗ̃ tāꝗ̃ genitales terras possidētibꝰ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētibꝰ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ⁊ trigesimū agentē. oriētisꝗ̃ ⁊ thracie simul imꝑio p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisꝗ̃ p̄lijs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interī v̄o maximꝰ brittānia tyrānide occupās ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊. xx. annos habentē. quare valētinianꝰ iunior frater metu ꝑterritꝰ ad theodosiū in orientē ↄfugit ⁊ paterna pietate susceptꝰ est. fuit aūt gracianꝰ l̄ris haud mediocriter institutꝰ. carmē facē. ꝓbatꝰ: ornate loꝗ̄: parcꝰ cibi sōniꝗ̃ ac libidinis victor.

THeodosiꝰ senior genere hispanꝰ genitꝰ p̄re theodosio matre termācia: interfecto ꝑ maximū graciano: imꝑiū romani orbis obtinuit solꝰ: māsitꝗ̃ in eo annis. xj. cū iā in oriētis ꝑtibꝰ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singl'ari celeritate ⁊ ↄsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apd̄ aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxīo ipsi martinꝰ vir sc̄tissimꝰ an̄ p̄dixerat duz britāniā militaribꝰ copijs spoliat in italiā ꝯ iꝰs fasꝗ̃ vētūrꝰ. Theodosiꝰ q̄z diuino auxilio fretꝰ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q̄ valētinianū iuniorē apud viennā eiꝰ dolo strāgulauit ac eugeniū tyrānos mira celeritate vsus opprimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atꝗ̃ defensor eximiꝰ moribꝰ ⁊ corꝑe traiano similis q̄ꝫtū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs statꝰ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q̊ plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccl'iam vellet mysteria visurꝰ. ꝓhibitꝰ ob qōdā facinꝰ (vt fieri solet) ab īgressu eccl'ie nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio gr̄as egerit atꝗ̃ penituerit. huic sociata ī ↄiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. itaꝗ̃ q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apd̄ mediolanū rebꝰ excessit humanis republicā q̄etā filijs relinquēs corpꝰ eiꝰ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atꝗ̃ sepultū est.

ARchadiꝰ theodosij magni filiꝰ augustus in oriēte factus. honoriꝰ frater eius in occidēte comune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixitꝗ̃ archadiꝰ post p̄ris excessuz annis duodecim. verū q2 pater eoꝝ theodosiꝰ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliq̄rit viros potētissimos q̄ curā gereret. reliq̄ritꝗ̃ ruffinū q̄ orientē. stilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spretis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti masceleger frater eiꝰ crudelitatē veritus hoīem fugat. q̄ vel dolore aī vel veneno post morit̄. Masceleger tāta victoria elatꝰ cū nec deo nec hoībꝰ parceret a militibꝰ occidit̄. Ruffinꝰ v̄o ab archadio opprimit̄. Stilco q̄z occidētis tutor imperij collatoꝝ beneficioꝝ īmemor ⁊ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ⁊ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Imꝑator indignatus duces misit qui eum interficerent.

HOnorius archadij p̄dicti frater: vir moribꝰ ⁊ religiōe: theodosio p̄ri cōsimilis. Is principatu suscepto duz vires reipu. quottidianis cenereet labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ↄstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsibꝰ euolutis hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ⁊ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius v̄o postꝗ̃ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim imꝑasset cū iaz antea cū fratre annis duobꝰ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusꝗ̃ eiꝰ iuxta beati petri ap̄li atriū in mauseolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Sanctus ambrosius

Ambrosius mediolanēsis eps: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus et oīm doctorū sui tpis pcipuus atqz supremus. post auxētij serā morte ex pagano iudice subito apd mediolanū diuino nutu eps fuit e cūctis electus: moxqz catholico baptismate tinctus presulqz ordinat⁹. subito em infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanensiū creat eps. Cūqz p fide catholica libros graciano impatori porrexisset: ac reuerētia qua debuerat suscept⁹ eēt. vniuersa stati ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē postea impatori theodosio ambrosi⁹ apd mediolanū eccl'ie introitū: nisi peniteret interdixit. cū agēte curialiū suoꝝ malicia eius iussu ad qnqz hoīm milia occisa sunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit em ambrosio tāta comitas. moꝝ sanctitas: ingenij acumē: diuinaqz scia vt nō modo viuēs: sed et vita functus. Italiā et oēm orbem ī sui deuotionē ac venerationēqz pduxerit. qui etiā platoni pho et ortu et infantia atqz disciplina psimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciē cōpleuit: ac si in alueolū intrādi et exeūdi motū faceret: que pdigia ex ei⁹ ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere significabāt qd postea verissime demōstratū est: si eius dicēdi scribēdiqz dulcedinē contēplemur. Scripsit em emēdatissimos libros quoꝝ sententie sunt fidei et eccl'ie firmissime colūne. In quib⁹ romana relucet fides: qz inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt denīqz hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

Martin⁹ monach⁹ et eps turonēsis vir sanctitate et pietate clarissim⁹: q sabaudie pānonioꝝ oppido oriūdus: et in italia ticin id est papie nutrit⁹ cū patre suo tribuno militum sub ꝯstātio et postea sub iuliano impatore militauit qūuis inuitus. tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambiensis transiēs paupi obuio. arrepto ense clamidē q sibi sola superat in elemosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xpm vidit vestitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem epm perrexit: se ei⁹ disciplinē subbijciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in epm turonēsem assūptus est. Eius deinde vita tātis extitit gl'iosa miraculis vt post aplos null⁹ ei eqparet. cū triū mortuoꝝ (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandē anno pmo tpib⁹ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etatis vo sue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. et eius sctitatē et virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin⁹ pphani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib⁹ demonia seua exclusit: ac varijs laborātes languorib⁹ salutis remedio subleuauit: qz ita pfectus est vt xpm texisset in paupe etc.

Theodosi⁹ impator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo pcussit athanaricus cōstātinopolim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate et affectione recepit deniqz cū athanaric⁹ vrbem intrasset. et tā edificia ciuitatis qz exornati ad diem festū ppli freqūtiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingressus obseqa officiaqz diuersa ꝯspiceret: sine dubio inqt. deꝰ terren⁹ est impator. Cōtra quē qcūqz man⁹ leuare missus fuerit: ipe sui sanguis re⁹ existat. Nec mora tn̄ supueniēte valitudine reb⁹ humanis excessit. cui⁹ exequias impator ipse pcedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoꝝ gentes rege defūcto aspiciētes virtutē benignitatēqz impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

Prudentius

Claudian⁹ poeta natione hispan⁹ his tpib⁹ apud florētiā ethrurie vrbē ī pcio existēs duos libros claudianū scz maiorē et minorē edidit. In qbus certe multe extant snīe celebres ac notabilia puerbia. Librū qz de theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. et ꝯiurati veniūt ad classica vēti.

Prudētiū etiā poetā xpianū virū vtriqz secularium lrarū sciētissimū p hos dies claruisse tradūt qui et nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero eoꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate etc. atqz aduersus simacuz idola defendentē librū cōposuit et quedā alia.

His tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputādo vehemēs et ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aīam a dn̄o in dispensatione susceptum. postea vo cum rōnibus vrgeret̄ aīt vz quidē habuisse aīam. nō tn̄ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad supplementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē snīa et a damaso ante. et a petro alexandrino epo explosa est. hinc appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HIeronymꝰ vir sanctissimꝰ ac doctor celeberrimꝰ sancte romane ecclie cardinalis p̃sbr natꝰ p̃re eusebio oppido stridonis. qđ a gothis euersuz dalmacie quõdã pãnonieq3 cõfiniũ fuit. Is toto orbe doctrinis ac scia clarus apud bethleem ciuitatẽ palestine situs eã radiabat. quãtũ eñ iste iuuerit eccliaz dei vita ⁊ scriptis: non attinet dicere cũ ⁊ vita eiꝰ sctissima oĩbꝰ p̃luceat. ⁊ scripta eiꝰ ita in p̃cio ⁊ in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̃sertim: fuit eñ eloquẽtissimꝰ ⁊ diuersarũ lrarũ periciã ⁊ linguarũ experientiã habuit: cũ romanã adijt vrbẽ in q̃ lris grecis ⁊ latinis apprime eruditus p̃sbyter q̃3 cardinalis ibidẽ est ordinatꝰ. Donatũq3 grãmaticũ ⁊ victorinũ rhetorẽ p̃ceptores habuit. Gregoriũ q̃3 naziazenũ magistrũ suũ fuisse testat vt sacrarũ scpturarũ studijs eũ erudiret. Industriãq3 ad hebreos arabicos caldeosq3 elemẽtorũ apices habuit. inde pbatissimorũ monachorũ habitũ imitatꝰ in syriam prexit. Ad deserta deinde loca quadriẽnio pnie exacto ad bethleez oppidũ remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̃terea libris aplorũ pphetarũq3 cõstructionibꝰ editis ĩmobilẽ catholice ecclie turrim quã p̃fidorũ iacula cõsũmauit. Danielẽ in caldaico stilo. Job iustũ arabico plocutũ in romanaz linguam mutauit. Matheũ ex hebreo fecit romanũ. Impossibile est de isto viro eiusq3 districte vite ⁊ illiꝰ moribꝰ retexere oĩa. quadã die aduesperante cũ beatus hieronymꝰ cũ fribus ad lectionẽ audiendã sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspẽsus pede zenobij claustra ingressus est. q̃ viso frẽs pterriti. ipse veluti aduẽtãti hospiti intrepidꝰ obuiauit. leo p̃ri: lesi quã habebat pedis obtulit plantã vulneratã a sentibꝰ. adhibita cura de lesionis ictu cõualuit. Inde cepit inter eos vltro citroq3 q̃si domesticũ aĩal cõmorari. Tandẽ diuꝰ hieronymꝰ apđ bethleẽ palestine tpibꝰ honorij ⁊ theodosij iunioris expletis nonagita ⁊ octo vite annis ad xp̃m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier sane sctitate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̃o filia atq3 discipula: hoc anno quo ⁊ sanctꝰ martinꝰ etatis sue. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cuiꝰ quidẽ dignitatẽ monasticãq3 cõuersationẽ: desertionẽ patrie: ⁊ ad hierosolymã pfectionẽ. diuus ipse hieronymꝰ libello quodã: magnis effert laudibꝰ. vbi etiã eiꝰ pegrinationẽ p loca sancta hũilitatẽq3 ac cõtinẽtiã pfusaz in paupes beneficẽtiã: incredibilẽ patiẽtiã: hospitalitatẽq3 ac fidẽ ⁊ aduersus hereticos ɔstãtiã. ⁊ ad extremũ eius felicẽ exitũ. ⁊ in exequijs sanctorũ cõcursum narrat. eo ĩ libello ipsius filiã eustochium ⁊ virtutis heredẽ cõsolat. Eam deniq3 paulã ab agamenone rege p̃dicto q̃ troiã deleuit traxisse originẽ aiunt que tradita fuit viro clarissimo iuliorũ famulia pcreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmẽ. Respicis angustũ precisa rupe sepulchrũ. hospicium paule celestia regna tenentis ⁊c̃.

Pelagiꝰ hereticus

PElagiꝰ quidã monachus ⁊ heresiarcha pessimꝰ e roma ĩ angliã pficiscẽs insulã illã oẽm execrabili infecit errore. p̃dicabat eñ hoiem sine gr̃a dei saluari posse: ⁊ vnũquẽq3 suis meritis ppriaq3 virtute ad iusticiam regi: Infantesq3 p̃terea sine originali peccato nasci dicebat: nõ iõ baptizari oportere vt a pctõ liberarent. Cõtra quẽ diuus augustinꝰ cũ ceteris p̃sbris viriliter se opponẽs librũ de baptismo paruulorũ: ⁊ aliũ librum cõscripsit. ⁊ sanctus hieronymus dialogũ cõtra eũ pscripsit.

Alexius

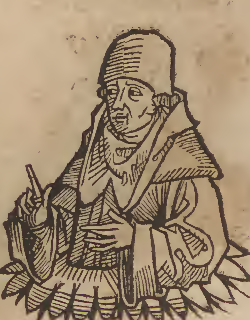
ALexiꝰ romanus patricius cõfessor dignissimus atq3 sanctissimus. xvj. kal. augusti rome ĩ domo p̃ris sui noĩe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dñm. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honorius imperatores. pro dño eñ sponsaz elegãtissimã deseruit.

Johãnes crisostomus

IOhãnes cognomẽto crisostomꝰ ɔstãtinopolitanus ep̃s hoc tpe: postq̃3 xp̃iane religioni verbo ⁊ exẽplo atq3 doctrina plurimũ pfuisset. 6. kal. februarij in pace qeuit. hic pp̃ter veritatẽ ⁊ iusticiã defendẽdã ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio mltas ptulit iiurias: s̃ iter h̃ p̃ter sctitatẽ maxiaz elegãtissios edidit libros ⁊ s̃mões ac eplas

Cassianus

CAssianꝰ itẽ monachꝰ cõstãtinopolitanꝰ vel scytha iohãnis crisostomi diaconꝰ: hũc nãq3 massiliã ex cõstãtinopoli mittẽs: duo ibidẽ mõasteria cõdidit: vbi multos vtriusq3 sexus ɔgregãs monachos. inde multa edidit opuscula sc3 de monachorũ habitu. Collationes patrũ egypti cum eis q̃nq3 habitãs digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus spm̃. De tribus antiquis monachorũ generibus. ⁊ quarto nũc exorto similiter pleraq3 alia.

Concilium constantinopolitanū

Secunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani τ theodosij principum ac damasi pape cyrilliqʒ hierosolymitani atqʒ nectarij alexandrini patriarche tꝑibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanuʒ epm τ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata ꝑfata heresi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū τ viuificantē τ deū spm̄sanctū. τ pr̄i filioqʒ cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. ꝑterea ꝯ appollinarē laodicie epm τ sabellū blasphemos. τ qui similia sentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atqʒ intellectu humano τ i morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In ꝑdicta qʒ synodo theodosi⁹ impator resistens patrib⁹: hos ꝑsuasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in ꝑriarchatū sublimarūt qḋ postea semiariū discordie fuit

Dydimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. τ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā τ dialeticā que magno vsu indigent tam grandis natu cum primis elementis didicit vt ꝑclara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoqʒ τ in euangeliū mathei τ iohannis τ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia τ laborē: cōtinuasqʒ vigilias: vt qḋ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

Ingressus tum sub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ ꝑñtiūqʒ hostium inter hec acta longe īmanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex τ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Nā fuisse in ei⁹ populo plusqʒ ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudine indomitamqʒ virtutē barbarus erat τ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat᷑ a cunctis. sed hec ideo ꝑpeti qḋ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xp̄i tanqʒ lues aliqua ꝓbris ingrauant᷑. Conducunt᷑ a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus τ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame τ siti cōficerent᷑. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit᷑: ac paulisper retentus vita priuat᷑. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert᷑: vt in vilissimarū pecuduꝫ modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent᷑.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

Huic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset τ voluit τ iuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sede qua cuꝫ suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯsilio, ei gallias cōcessit: qdum gallias pergens ob repatiōnē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in ꝑnitiōnē reipublice gothos ꝑtentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāqʒ eoꝝ partē ꝓstrauit. demū arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant᷑: omissa gallia romā cōtedunt. cuncta ꝑ que ierant igni ferroqʒ vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo τ quadringētesimo. hac tn̄ moderatione vsus est alaricus τ clemētia vt suis mādauerit: a cede τ sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri τ pauli parceret᷑. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos τ brucios proficiscit᷑. inde in siciliā transfretare cupientes ꝑpessi naufragiū. Inter hec alaricus apḋ cesentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

Regē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯstituētes. qui ob affinitateꝫ τ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ tempatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamqʒ gothiā appellare. τ impatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent᷑. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū τ honoriuꝫ ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

Augustin⁹ beati ambrosij ī fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctissim⁹. hippone ī affrica eps: fidē nr̄am scriptis ꝛ disputationib⁹ tū maxime tuebaꝛ. fuit aūt natione apher ex honestis parentib⁹: p̄re patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eoꝝ accuratissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas ꝑ semetip̄m nullo tradēte doctore didicit ꝛ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāsit. Habuit q̄z filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄ vo in carthagine rhetoricā mltis annis legisset. Audiēs ꝓfect⁹ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho ꝓfecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi ꝛ paulo post ꝓcib⁹ suis ꝛ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: ꝛ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ꝛ vsq̄ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio oꝛōnib⁹ ꝛ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ꝛ ꝑ etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ꝛ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū manicheis ꝯflixit. e roma ꝓfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquiꝛ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ꝛ sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthagine adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: ꝛ ī nemore monasterio extructo ſm regulā ab apl̄is cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ in hipponēsi eccl'ia lz inuit⁹ eps ꝓmot⁹ quadraginta annos supuixit vbi ꝛ monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere scriptitauit: vt ne numerari quidē ne duz legi queant. Tandē cū sextū ꝛ septuagesimū vite ageret annū obijt. ꝛ ī basilica diuo stephano dicata sepeliꝛ. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

Monica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs ꝛ in orādo ꝯtēplādoq̄ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ꝛ elemosynis elargiendis assidua. Ei⁹ aūt sctissimū corp⁹ ibidē a filio ꝯditū vsq̄ ad martini quinti pōtificis tp̄a ꝑ mille ꝛ. xx. annos ꝑstitit. verū eo ꝓsulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tp̄is laudatissim⁹. ꝛ tūc martini pape datari⁹ mauseolum mira arte elaboratū extruere fecit. ꝛ in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videlz. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ꝛc. cū pluribus carminibus laude dignis.

Ruffin⁹ aquileiēsis p̄sbr vir clarissim⁹ atq̄ eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit ep̄las. in q̄b⁹ eū tanq̄ amicū dulcib⁹ alloquiꝛ verbis ꝛ ad caritatis ꝑseuerētiā exhortaꝛ. ſ3 paulopost amicitie ꝑseuerātia inter eos destitit: hic itaq̄ cū erudit⁹ eēt (ꝛ si op⁹ aliq̄d nō ediderit) tn̄ in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit.

Lucian⁹ ierlimitan⁹ p̄sbr vir scitate ꝛ scīa ꝓcipu⁹: tēpestate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as stephani ꝓthomartyris ꝛ gamalielis pauli p̄ceptoris iuenisse aiūt. eāq̄ reuelationē ꝛ inuētionē (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs eccl'ias a greco ſmōe ꝯscripsit: quā scriptionē postea habundi⁹ p̄sbyter hispan⁹ latinā fecit ad orosiū p̄sbyteꝝ.

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: ꝑ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cōposuit.

Predestinatoꝝ etiā heresis ꝑ hec tp̄a serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdesse q̄ hoīes virtuose viuerēt: sicut hꝛ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā.

Nestoꝛ heresiarcha ꝯstātinopolitan⁹ eps hoc tp̄e postq̄ pōtificatu donat⁹ fuisset aptū se eccl'ie hoste ostēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamatoꝛ esset. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ꝛ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ꝯfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Eufrosina

Proba mulier elegātissima adelphi ꝓcōsulis romani vxoꝛ: ſ3 ꝑuigili cura virgilij carmib⁹ q̄cq̄d historie ī veteri atq̄ nouo legiꝛ testamēto ꝛ vsq̄ ad missionē sp̄ussancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudez quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina a p̄re edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū ꝑgens smaragdi nomē sumpsit ī habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ in finē ꝑmansit de qua elegās historia in vitas patrū habeꝛ

Marina q̄z virgo eodē habitu ī monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifaciū tpib⁹ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oib⁹ canerent. qđ fieri nō cōsueuerat. plecta eī epl'a ⁊ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Judica me de⁹ ⁊ discerne cām meā. qđ in pncipio sacrificij dicit̄ ei⁹ inuentū fuisse. Graduale q̄z huic ascribit̄. Multa p̄terea cōstituit que tū in archiuis legebant̄. Dedicauit ⁊ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit sil'r gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt eccl'iasticos canones. At vbi ex sacris ordinib⁹ ter ī vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. epos. ij. ⁊. xl. creasset morit̄. ac sepelit̄ in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cōsederat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Uacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Synodus Ephezina

Synod⁹ tercia vl'is ephezia magno theodosio iuniore pncipe: ⁊ pōtifice celestio iuuenale q̄z cōstantinopolitano epo atq̄z cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud ephesuz synodo. cc. epoꝝ. impi⁹ nestori⁹ cū heresi nois sui cūq̄z pelagianis oib⁹: q̄ dogma illud ppe conatū iuuabāt. cū pdicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ⁊ nō deū natū eiq̄z diuinitatē collatā eē p meritis. cui impietati ⁊ cyrill⁹ alexandrin⁹ eps ⁊ celestin⁹ pōtifex mirūimmodum aduersati sunt. vn̄ diffinituz fuit ꝙ beata maria virgo vocaret̄ Theotocos id est mater dn̄i. Et inde oīm consensu. xij. canonibus coꝝ stulticiā impugnātibus damnant̄.

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ p̄e sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit̄. Hic aūt cōgregata septē ⁊ q̄nquaginta epoꝝ synodo. Jta cām dixit vt ab oib⁹ vno cōsensu absolueret̄: dānat̄ bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia ei⁹ matre in exiliūq̄z mittit̄. cui⁹ pdia nō fisco sed eccl'ie ascribunt̄. Aūt bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maioꝛ vocat̄ ⁊ multa dona obtulit. Jnde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut pauperib⁹ erogasset. Morit̄ ac sepelit̄ ī cripta vie tiburtine apud corp⁹ bti laurentij Sedit annis octo dieb⁹. xix. Uacat tum sedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ p̄cipuā doctrinā cognomēto magn⁹: ⁊ dignitate prim⁹ habitus fuit: eo ꝙ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione ⁊ pcordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ⁊ cū esset doctissim⁹ decretales epl'as plurimas ⁊ omelias ⁊ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ⁊ tēpla cōuersus. Jn honorē bti cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteōa masteriū ꝑpe. s. petrū pdidit. Postremo creat⁊ ex institutione: morit̄ ac sepelit̄ apud sanctū petrū ī vaticano. 4. yd⁹ apꝛil'. sedit anno vno ⁊. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5655. Anno christi. 454.

Hilari⁹ papa natione sardus: p̄e crispino ad leonis tpa puenit. Js ī multa pturbatione rerū: diuinā rez intermisit nūq̄z. Instituit ne pōtifices deinceps successorē sibi deligerent. que institutio ad oēs eccl'iasticos grad⁹ ptinet. epl'as scripsit de fide catholica. tres synodos p̄firmātes: nicenā: ephesinā ⁊ calcidonēsem. Tria q̄z oratoria edificauit: duasq̄z bibliothecas. ad lunā fō monasteriū ī vrbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisq̄z: tuz etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue pbēdo creatis pr⁹ de more. 25. p̄sbris: diaconis quinq̄z: epis. 22. Sepelit̄ post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Uacat tum sedes dies decem.

Linea Imperatorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Theodosius iunior archadij filiꝰ: dū q̄ndeciz annis imꝑasset cū honorio germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honorio in imꝑio ꝯfirmatꝰ. ful tus tn̄ ꝑsidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosiꝰ ori entalē regebat imperiū: q̄ cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesarē effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidē tis dirigit regnū. quo tp̄e iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bel lare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valētinianꝰ mira felicitate eū op primūt. Theodosius v̄o princeps xp̄ianissimꝰ atq; ꝑhumanꝰ imperiū in mul ta rerū ꝑturbatione accepit ⁊ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde va lentinianꝰ totiꝰ italie cōsensu imꝑator creatus gubernacula imperij apd̄ rauen nā suscipiēs hostes romani noīs in italia cōpescuit. At v̄o theodosiꝰ dū absq; viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ⁊ viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero vigintiquiq; trā segit: apd̄ cōstantinopolim dum ipsis hunoꝝ ostrogothoꝝq; regibꝰ resistere curaret pe stilencia corruptus interijt: ibiq; sepultus est.

Valētinianꝰ occidētalis imꝑij gubernator: pacē cū genserico vandaloꝝ re ge inijt: ac certis finibꝰ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolē dā dedit. Interim v̄o dux valētinianꝰ cōstātinopolim ꝓficiscit̄: ⁊ theodosij fi liā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Atti la q̄z dux hec in affrica gererent̄ aīm sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq; celeriter colligit atq; iter statim carpit. Qd̄ vbi etius intellexis set legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ⁊ paribꝰ copijs bellū ꝯ attilā gereret̄. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq; oēs fere occidētales ppl̄i. Tan dē superueniente attila in campis cathelonias ꝑliū cōmittit̄: pugnatum acriter quousq; nox superueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoīm eo in ꝑlio vtrinq; cecidisse cōstat. Et q̄z virtus semꝑ inuidiā parit Valētinianꝰ imꝑator q̄ntū res docuit, ꝓsperos etij successus ꝑtimescēs cum gla dio pemit. Ita vir bellicosissimꝰ etius ⁊ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētl̄ imperiū salusq; reipu. corruit. Sed neq; valentiniano mors etij impune cessit. Nā ⁊ ipse anno sequenti a trasila etij mi lite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquiq;: cū marciano quinq; imperauit.

Marcianꝰ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: orietali aule ꝓ ficit̄ imꝑator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq; plurimū fauēs: qui vt imꝑaret theodosij sororē cū orientl̄ imꝑio vxorē accepit. ⁊ atila mortuo eadē nocte ꝑ somnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaq; imꝑante imperiū occidēta le ab orientali quasi diuisuz fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāq; sar maciā ⁊ ceteras ꝓuīcias ad danubiū rhenūq; sitas ꝑdidit romana respubli ca. hispania q̄z vlterior aq̄tania ⁊ vasconia atq; illa eduēsiū vesuntionūq; gal lie pars q̄z burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pari ter factū est de senonēsi parisioꝝ francis subiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝑ romanoꝝ imꝑio est recepta. Quo in tp̄e romani vrbe frequētata Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt imꝑatorē. cū quo marcianꝰ mitissi mi vir ingenij damnis ⁊ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq; salubriter admīstrari pos set. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septi mo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim au gustali potitꝰ est dignitate. qui deinceps sequēti tp̄e leonē filiū suum im perij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie imꝑatorē habuit: quāq; ꝑhibēt aliq̄ nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriundux ꝑ cuiꝰ tp̄a (sexdecim nā annis imꝑauit) vrbē romā italiāq; ⁊ vniuersum roma no principi cōmissuz imperiū varij motꝰ laboresq; agitauerūt. Itaq; p̄mo leo nis imperij anno cū auitus rome mortuꝰ esset maioranū quēdā exercitꝰ apud rauennā leone suadente imꝑatorē assumpsit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subrogatꝰ v̄o est illi ꝑ romanos seuerianꝰ: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemiꝰ qui fuerat marciani imꝑatoris gener in imꝑatorē est suffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine moritur̄ intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ⁊ zenonis isau rici filiū instituit imꝑij successorē. Ip̄e v̄o puer leo cū paucis mēsibꝰ imperiū gubernasset zenonē genito rem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq; orientale decem ⁊ septez annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Gensericus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex q̄uis medio tp̄e regni sui hispanos gallosq̄ ac romanos cōtriuerit. hac tñ tēpestate cū bonifaciꝰ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cernēsq̄ sibi piculū instare: in pniciem reipublice efferuescēs alanoꝝ vandaloꝝq̄ gentē cū genserico suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate subuertere. pulsis i exiliū q̄busdā ep̄is bene sentiētibꝰ. Sub hac turbine beatissimꝰ augustinꝰ de quo p̄missuz est hipponēsis ep̄s: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tercio eiꝰ obsidionis mēse: sex ⁊ septuaginta annis vite expletis. ex q̄bꝰ quadraginta in clericatu seu ep̄atu trāsegerat: ad xp̄m prexit quīto kal. septēbris. Inde gensericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēsq̄ opes eiꝰ excruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuibꝰ: in ius suū vertit: nec ab ecclīarū spoliatione abstinēs. Igit̄ carthago a vandalis capta est annis quingētis octoginta ⁊ quinq̄ euolutis: postq̄ romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā traijciēs: magnis calamitatibꝰ affligit. Idem fecere pictauij ⁊ scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū etiꝰ patricius vir fortissimꝰ ⁊ bellicis artibꝰ insignis. genitor cuiꝰ noīe gaudentiꝰ ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui etius etiaz burgundiones nouos tūc primū parētes motꝰ bello ꝓsecutꝰ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas īsederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit i germaniā. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regesq̄ habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit. Cū itaq̄ primores britānie romanoꝝ legibꝰ moribꝰq̄ assueti pictoꝝ ⁊ scothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad hunc etiū miserunt p̄sidia implorātes. dedit etiꝰ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. britānias q̄zdiu affuit ꝓ romano impio ꝯseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio destituti ab anglis ⁊ saxonibꝰ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his eñ opp̄ssi ⁊ patriā simul ⁊ nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

ATthila de scythia hunoꝝ rex p̄re genitꝰ mūdizico: cuiꝰ fuere germani ottar ⁊ rohas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant̄: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat vͦ athila supbus incessu: huc illucq̄ circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄z in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē amator: sed ipse manu temꝑans. cōsilio validissimꝰ. supplicātibꝰ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom virū micioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū ꝑ fraudē ꝑemit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi potiꝰ q̄z socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit sedibꝰ nō scythe modo populos: sed ad latissimā q̄z danubij orā vndiq̄ expositos. in quibꝰ notissimi fuere ardaricꝰ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli ⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperimꝰ. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat supplemēto ⁊ auxilijs ad primi exercitꝰ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaz italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus orā circūuectus est. ⁊ traguriū: sebinicū: belgradum: iaderam: sigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani imꝑatoris cura essent nullo firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā vͦ fluuiū ⁊ tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ. Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menibꝰ romanoq̄ p̄sidio defensabat̄. ne illic sedendo tempꝰ vsq̄ quaq̄ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat breui fuit potitꝰ. Ingressus vrbē adusq̄ solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit̄ cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terrorēq̄ populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabāt. Qđ cū leo pōtifex romanꝰ eius noīs primus cerneret mestus cōpatiēsq̄ populis. atq̄z etiā cohortante valentiniano legationē ad euz suscepit: quē reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq̄z vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. que res oēm execitū in admirationē adduxit. sciscitātibus vͦ causam respondisse athilā fama est. Nō se presulis adductū oratione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuisse credunt̄. Igit̄ athila tali modo a sua seuicia repressus: relicta italia pannonias repetit.

UEneta vrbs his tp̄ibus augmentū ⁊ originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēses (sicut ostendimꝰ post deuastationē troie catho eñ venetos origine troianos fuisse ait) cōcordienses patauini ⁊ alij paludes in quas sua miserant frequētauere. ⁊ aquis eleuatiora apud riuū altū dorsumq̄z cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi. p̄mente metu vbicūq̄z potuerūt eisdē in paludibꝰ ꝯsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico mari cōstat terminari: ꝑ hūc modū populi amenissimis ⁊ vberrimis oīm italie soli in regionibꝰ nutriti: patrios auitosq̄z lares cōmutauere. Informē in vliginē stagnaq̄z omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit ꝓ securitatē electio postponendā: vt nequaq̄ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui futura optima: que tranquillis securisq̄z rebus nulla prudentia elegisset.

FErūt hoc tp̄e diabolū ꝑsona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissionis ad silitudinē historie veteris sicco pede ꝑ mare deducere pollicet̄. Multi eñ ex his falsuz moysen secuti in vndis periere. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse deū credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sexcentoꝝ ⁊ .xxx. epōꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit͛. Juuenalis q̄ꝫ hierosolimitani ⁊ anatholi cōstātinopoli epōꝝ tpib⁹. cōtra euticen cōstātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā ꝑmanere. Hoꝝ vō patrū aucte decernit͛ credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtqꝫ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ⁊ hō crederet͛. quib⁹ ex snīa decretis statim nestorius ⁊ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ ꝑsul damnant͛: ⁊ oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Uiginti q̄ꝫ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxīe sanct⁹ anotholius eps̄ fuit.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ⁊ mlͭarū rex cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ⁊ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac belloꝝ inquietudies replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsqꝫ ad sua tpa scripsit. Et de ormusta id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̄ꝫ augustinū (ꝓ adipiscēda aīe rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dum rediret etiā quasdā btī stephani ꝓthomartyris reliq̄as nuꝑ inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Johannē damascenū monachū optimū atqꝫ doctissimū ac p̄cipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo ꝙ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaqꝫ cū theologus p̄cipu⁹ haberet͛: etiā quatuor snīarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq̄. in quibus de fide. deqꝫ xp̄i humanitate atqꝫ baptismo optime ꝑtractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūqꝫ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ⁊ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̄ꝫ medice artis edidisse fert͛. In quib⁹ morboꝝ cās describit ⁊ medelas. In hui⁹ aūt viri p̄coniū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula

Ursula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica pricipis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij dum nubilis a filio regis ad nuptias peteret͛: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiūctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsqꝫ ꝑduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiab⁹ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea ꝑgens: se vsqꝫ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret͛ maxim⁹ ⁊ african⁹ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝ scripserūt. vt cū coloniā applicaret illā multitudinē trucidaret. Ursula igit͛ apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat͛. 12. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxīo ī p̄cio semꝑ habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui ꝑmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tn̄ earū eccl'ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̄ theodosio impatori ⁊ plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ⁊ claruit. hui⁹ mater demecie regl filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq̄ cognouisse cōtestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeqꝫ euanescentē grauidā se cognouisse: ⁊ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigeri⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensū auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ⁊ futura p̄dixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuꝫ esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ⁊ quis cōflictu suo adinuicē ꝑualeret. Arthurū vō quē aprum cornubie vocat: p̄dixit ꝙ eccl'ie dei succurrēt ꝙ gallicanas ꝓuincias possideret: ꝙ romano exercitui terribilē se exiberet ⁊ ꝙ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiū latissimas terras occupat: quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septētrionē ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter suetiam ⁊ saxoniam latissimo regno: sed palustri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone speciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepusiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cuprū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāq; nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vsq; ad tisciā flumen teysch puenere. Matrin⁹ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dn̄i quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. ⁊ buda fratre eius supuiuentib⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituēs bledā fratrē suum reginunis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniã misiã ⁊ achaiã vtrasq̃ tracias: imanissima rabie deuastaret. Inde cũ sycambrie demoraret. buda frater eius terminos sui regiminis trãsegisse ac regnũ in eius absentia optasse accusatus est. Cũq̃ sycambriã in recessu suo vrbem athile vocari pcepit. Buda vero illã a suo noĩe budawara appellauit. Quãobrem bledã germanũ suũ regniq̃ consortẽ proprijs manibus pemit. Ac in danubiũ precipitari fecit. Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nõ obseruãtes illã budawara vocauerũt. Hungari q̃z vsq̃ in hũc diem obuda vocant. Theutoni edictũ regis magis formidãtes: ciuitatẽ ob metũ etzelpurg id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq̃ annis quieuit. Speculatores ad varias regiones ordinãs. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuosa est: si vrbis sitũ inspicias. Cuius loci cõditio ea est: vt nec quicq̃ munitius: nec certe amenius in tota ferme hungaria inueniri possit. In ea nõnulla extant religiosorum monasteria celeberrima. alijsq̃ publicis priuatisq̃ edificijs ornatissimis pre ceteris in ea regione vrbibus euasit clarissima. Ideo regia dignitate insignita. ⁊ basilicis menibus ⁊ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (sicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: precipue miscegradiũ castrũ nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hũgarie miro decore ornauit. Cũctis nũc antiq̃s monumẽtis pferendũ in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberrime esse referunt. hanc pterfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septẽ hostijs pontum influit. Septimũ tñ pigrũ ad palustri speciẽ nõ habet: qd amni cõparet. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lõgitudinem. xl. miliũ passuũ nõ misceant equori: dulceq̃ haustũ incorrupto detineant sapore.

ARgentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argētuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenū sita. Cum
treueris metropolis belge, puincie tpibus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētatu aucta. hec vrbs pri
mo sub dominio treuerēsiū fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersaꝫ puinciaꝫ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. tra
iecto rheno fluuio subiecit. Cui ꝯsulē ⁊ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ p tributis soluen
dis pfecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝑstiterūt. Athila po
stea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania puagata. ac cunctis
ciuitatibꝰ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismūdus rex eiusdē
terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato suo do
minio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanoruꝫ
nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruēdo murū eiꝰ in diuersis locis vt cunctis
aduenientibꝰ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus pberet. edicēs firmissime ne ipsius murꝰ rege
ipso viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat
Straspurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: bur
gundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios domi
niū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯstituerūt. Pater qꝫ sancte otilie ne
dum vrbis: sed ⁊ puincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōstruxit. post eū albertꝰ filius ⁊ succeden
tes gubernarūt. Tandē p romanos impatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q a
sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui
apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac ecclīam ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet
hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū pmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā singulari pstan-
tio cōstructā. Nobilitatē qꝫ p vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciui
tas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuibus p vicissitudinē guber
nant. Episcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs insi
gnis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

Profectum italia athilā vt pmissum est: auxilio leonis pape. ꝛ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit: statiua ducentē athilā honoria valētiniani impatoris soror p eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē pcibus minisqꝫ a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ꝛ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ꝛ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāqꝫ post cōuiuiū pfusi⁹ hilariusqꝫ celebratū: resupin⁹ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus pfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse p somniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamqꝫ: sarmaciā ꝛ ceteras puincias ad danubiū rhenumqꝫ sitas perdidit romana res publica. Hispania quoqꝫ vlterior aquitania ꝛ vasconia atqꝫ illa eduensinm vesuncio vnūqꝫ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quorum omniū puinciarū nulla postmodum p romanoꝝ imperio est recepta.

Euthices hereticus

Euthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suū dogmatizat errorē. ꝛ ne sentire cū nestorio videret diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūqꝫ factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cū flauianus cōstantinopolitan⁹ eps damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoro alexandro epo psidēte. euthices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur

Thimotheus quoqꝫ hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

Linea summorum pontificum

Simplicius

Simplici⁹ papa patria tiburt⁹ p̄re castino post hilariū. imp̄ante leone secū do: ⁊ zenone fuit. hic vir sctīssim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in ep̄m penit⁹ p̄moueret: ⁊ ne cleric⁹ vllus possessionē bn̄ficij a laico recognosceret: qd̄ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccl̄iarū declarat. Urbē p̄terea p̄sbyteris in quinq̧ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani p̄thomartyris in celio mōte. basilicā andree ap̄li nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccl̄iā romanā nō institut solū. verū etiā donis auxisset. creassetq̧ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ ep̄os morit̄ ⁊ sepelit̄ in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

Felix

Felix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresim in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse. vn̄ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ ex aucte sedis ap̄lice ꝯcilio bene sentiētiū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodem ꝯcilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semꝑ ꝓpter respōsionē darent̄ inducie Instituit p̄terea vt eccl̄ie ab ep̄is ꝯsecrarent̄. Idē q̧ felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacror ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nq̧: ep̄os triginta creasset. morit̄ ⁊ sepelit̄ in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndecī: dies decē ⁊ septē. Uacat tum sedes dies q̄nq̧.

Mamercus ep̄s

Mamercus vienēsis ep̄s hisdē t̄pib⁹ ob sctītatē atq̧ doctrinā magno habet̄ in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monumēta: prim⁹ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tum pp̄lm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt̄: ad maior d̄ram q̄s magn⁹ gregori⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

Remigiū etiā remēsē ep̄m virū sctīssimū ac doctissimū hui⁹ t̄pib⁹ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueum (vt historie referūt) fracor regē cū innumerabilib⁹ fracis baptizauerit. qui p̄ter sctītatē maximā cū i diuis scripturis p̄clarissim⁹ habet̄. cōmētarios ꝑutiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo ampli⁹ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sctītatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit̄. Obijt aūt anno dn̄i. 468. kal'. octobris.

Gelasius

Gelasi⁹ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eorūq̧ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad eccl̄iasticū cultū ꝑtinebāt. ⁊ primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis ap̄lice) p̄mouet̄. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaret̄ p̄sbyter. hymnos q̧ m̄ltos ad imitationē ambrosij cōposuit. Et libros quinq̧ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditq̧ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigita: diaconos duos: ep̄os septem ⁊ sexagita creasset: morit̄ ac sepelit̄ i basilica petri ap̄li. xj. kal'. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē ⁊ septē. Uacat tū sedes dies septē.

Anastasius

Anastasius papa ei⁹ nōis secūdus: patria roman⁹: p̄re fortunato anastasio imp̄ante fuit. Hic cū p̄mū bon⁹ ⁊ catholicus haberet̄ ab achatio seduct⁹: dum eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tum maxime subtraxit: ꝙ etiā sine catholicor ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tum achacij errorē imitabat̄. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoīem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina dum necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū imp̄atorē ꝙ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal'. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

Zeno factꝰ impatoꝛ cū leo primꝰ valitudine correptꝰ: leonē secūdum ex mariagene sorore sua nepotē ⁊ zenonis isaurici filiuz eiꝰ imperij designauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nactꝰ est dignitatē. leone aūt de quo ꝑmissum est quē pater leo in regni asciuerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū forma silem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iustiniani vsqꝫ tp̄a vixit. Ipso qꝫ anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunt adouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā ꝑperare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vsus est ptāte. vn̄ augustulus inopinabili metu pterritꝰ: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix. xi. mēsibꝰ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M. cc. xxix. ab incarnatione vo dn̄i anno quadringentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno aūt augustus cū ꝑ annos. xvij. reipublice ꝑfuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasiꝰ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dn̄i. cccxcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebāt) abstulisset p̄ciosaz transmisit tunicā eūqꝫ patriciū creauit: sed postmodū ꝑ achaciū cōstātinopolitanū ep̄m correptꝰ factꝰ est hereticꝰ. Anastasius itaqꝫ diu in heresi q̄ delapsus fuerat pseueraret. duasqꝫ ī xp̄o naturas: deitatis videlꝫ ⁊ humanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem ep̄m. Aliosqꝫ cū eo cōstātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄tenꝰ anastasiū ad eccl'ie reduceret gremiū. Is nō solū salubria eoꝝ monita spreuit: ſ insuꝑ etiā a suis aspectibꝰ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ potifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiqꝫ fragili impositos mādat ne vspiā ꝑ totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ⁊ vigesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladiz imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illiꝰ emuli suscitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioribꝰ danubij hostijs sunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ durith athile filijs a seipis alijsqꝫ pplis ꝑlio supatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaqꝫ italiā ingressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosqꝫ ⁊ inde ī brixianos iter flexerūt. Igit augustulꝰ impatoꝛ de odoacris aduētu certioꝛ factꝰ imisit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. Insecutꝰ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: recepitqꝫ diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝqꝫ legionū facta ⁊ neduz direpta vrbs ticinū. ſ ⁊ cū agro igni ferroqꝫ vastata. Orrestē aūt captū placēciāqꝫ ꝑductū odoacer ipse inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. qbꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere ꝑrexerūt. Odoacer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aūt ꝯstātinopoli imperās theodorico psuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatoribꝰ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ syrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia suꝑ sontiū amnem victores gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dn̄ationis eēnt. veꝝ hec regni societas nō diu ꝑmāsit. cū occultas inter se suspiciōes haberet. ꝑueniēs theodoricꝰ odoacrū ad cenā īuitatū occidit.

Odeacer rex Theodoricꝰ rex

Theodoricꝰ theodomir| ostrogothoꝝ reg| ex arilena ꝯcubina filiꝰ sextodecio impij zenonis anno italie totiꝰ dn̄io potitꝰ est. ⁊ solꝰ cū gothis ꝑ italiā dn̄at. fuit eiꝰ dn̄atio nō admodū dura: ⁊ si ꝑtē agroꝝ vt nuꝑ odoacer diuisit ⁊ ꝓ suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates ꝑ seipas ac ꝑ ciues suos gubernari ꝑmisit. Ipse vo sedē regni rauenne ꝯstituit: ibiqꝫ inhabitauit septē ⁊ trigita annis theodoricꝰ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitissimꝰ q̄ ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchꝛ octauij īstaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas plerasqꝫ restituit: nihilqꝫ omisit qd̄ ad optimū principē ꝑtineret. at vo vt regnū aliq̄n stabiliret. ⁊ clodouei frācie reg| filiā andefledā ī vxorē duxit. Et sororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato ī matrimoniū collocauit. indeqꝫ paulo pꝰ clodoueo frācoꝝ regi socero suo bellū itulit eo ꝙ alaricū visegothoꝝ regē geneꝝ suū interfecisset: ⁊ vasconiā ꝑtē regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ̄ frācos trāsiuit. ac gallis īgeti ꝑlio supat|. vasconiā iterato recepit. Nec postea ī terra segnis ociosusqꝫ ꝑmāsit. nā ⁊ siciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā qꝫ sibi subditā fecit. itaqꝫ m̄lta gessit dū rex fuit ⁊ nomē eiꝰ admodū celebre ⁊ gl'iosuz fuit nisi ꝙ extremo tp̄e crudelitat| īfamia sbijt. obsimachū ⁊ boetiū senato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē ī alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correptꝰ statī expirauit

Terremot⁹ maxim⁹ apud cōstātinopolim p̄ q̄tuor meses cōtinuos hisdē tpib⁹ fuisse dicit. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ꝛ imortalis miserē nobis. stati oīno cessauit. Qđ quidē verbū postmodū i calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

Signa q̄z plurima in celo apparuerūt. In aqlone celum videbat igneum. fulgurātes q̄z haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud tolosam. riu⁹ deniq̄z largissim⁹ de fluxit.

Acephaloꝝ pessima heresis calcedonēse ꝯciliū impugnātiū p hoc temp⁹ exorit. qui ideo acephali dicti eo q sine capite. i. sine auctore habeant. vt pz in canone. i 4. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe duarū subarū ꝓprietatē i xp̄o negabāt. vnā tm̄ i eiusdē psone nām p̄dicātes.

Ferunt ea tēpestate ꝛ elisei ossa in alexandriā trāslata esse. ꝛ corp⁹ barnabe apli cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis archāgeli reuelationē gelasio iā p̄missō pōtificāte apud apuliā i mōte gargano tercio kal. octobris factā fuisse tradūt. vbi ꝛ postea templuz miris edificijs extructū fuit: eoq̄z loci ob deuotionē: tantā pplōꝝ frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xp̄iani sed ꝛ infideles quoq̄z ad patrocinium sancti angeli implorandū frequentent.

Michaelis reuelatio

Epiphani⁹ papiensis eps: vir diuina humanaq̄z sapiētia prudentissim⁹: his tpibus apud theodoricū regē ꝓpter eloquentiā ꝛ sanctitatē magno in p̄cio habitus est: cui⁹ auctoritate ꝛ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt q̄ scribāt germanū altisiodorensem ꝛ lupū trecharen̄. epos his tpib⁹ fuisse. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua v̄go q̄ germāo p̄nte deo v̄gītate deuouit apd parisi⁹ claret.

Boetius

Boetius anici⁹ manili⁹ seuerin⁹ xp̄ianissim⁹ vir ꝛ ꝯsulari dignitate insignit⁹: poetaq̄z ac ph̄s celeberrim⁹. simachiq̄z gener. his q̄z tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo manliū vocant. eo q a manlio torquato originē duxisse tradāt q̄ cū vere catholic⁹ esset nec arrianis (etiā p̄sepe rogat⁹) obtpare vellet: ꝛ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinij exulare iubet. vbi postmodū instigātib⁹ hereticis p̄petuo carceri dānat. In qua q̄dē calamitate cōstitut⁹: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterinū e neruo prim⁹ excogitauit ꝛ excidit. qđ quidē modernis tpib⁹ musicis celebre instrumētū habet. Ibidem q̄z cōstitut⁹ ad multoꝝ vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula. de cōsolatione phisica. de trinitate. ꝛ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraq̄z etiā ex aristotele trāstulit. hūc deniq̄z viꝝ optimū ꝛ sanctū theoderic⁹ rex cuz in sn̄iam suā oīno flecti nō posset. arrianoꝝ rabie cōcitat⁹. post longā carceris squalorē impante iustino seniore augusto anno. s. dn̄i nr̄i. 520. apud papiā ꝓ catholica fide occidi iussit. cui⁹ corp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet cōditū. Et sunt qui dicunt euz i cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: ꝛ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus

Symach⁹ patrici⁹ ac senator roman⁹ orator ac ph̄s insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet: a theodorico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat. ꝛ in carcere p aliqđ tēpus trudit. deinde ab exilio reuocat⁹: diris supplicijs tandē interfect⁹ est. hic naq̄z romanā rempub. sua sapientia suisq̄z scriptis plurimū illustrasse dicit: eo q librū ep̄larū elegātissimū scripserit. in quo hec sn̄ia. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Fulgēti⁹ natione apher rupēsis eps ꝛ p̄clarissim⁹ doctor his tpib⁹ floruit. q̄ in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil p̄termisit qđ ad verā xp̄i fidē ptineret: docēdo p̄dicādo monēdo. Edidit ꝛ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ꝛ ꝯ palagianā heresim. orōnes q̄z habuit ad pplos elegātes q̄dē ꝛ graues. ꝛ p̄sertim de ntitate dn̄i ꝛc. Scripsit de ꝯtinētia ꝯiugatoꝝ hūanda ad theodoꝝ senatorē libꝝ vnū. ad ꝓbā de virginitate seruāda ꝛ plura alia.

Fulgentius

Gennadius

Gennadi⁹ eps vir greca latinaq̄z lingua erudit⁹: librū de dogmatib⁹ xp̄ianis cōposuit. ꝛ ibidē q̄d cuiq̄z ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina q̄z ac morib⁹ eccl̄ie catholice multū ꝓfuit. ꝛ diuū hieronimū imitat⁹ libruz de viris illustrib⁹ edidit. Uictorin⁹ aūt natione aq̄tan⁹ arithmetic⁹ insignis rōne pasce ad cursuz lune tū redegit. eusebiū ꝛ theophilū ea i re supans.

Uiuit etiā scriptis suis eccl̄iam dei hegesippus vir doctissimus qui ꝛ monachoꝝ regulas composuit: ꝛ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

Faustus aūt apud gallos eps multa tum scripsit copiose ꝛ ornate. precipue opus eius laudat contra arrianos scriptum.

Rauenna: ⁊ſi vrbs vetuſta. auxit tamē eam oſtrogotha gens. fuit aūt olim oppiduꝫ ſabinoꝝ: cinxitqꝫ
rauēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clauſam. que
aurea dicit̄ quadrato lapide ſpecioſam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊
liberis. cūqꝫ oībus rebus ſuis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obſederunt. hec obſidio
longiꝰ remorata eſt gothos q̄ꝫ ipſi ab inicio exiſtimarēt. Idqꝫ accidit nō loci: qđ neqꝫ a mari faciliter obſi-
deri rauēna pōt: cū ſit in ipſo littore cōſtituta: neqꝫ a mediterranea regione: cū foſſam habeat ex pado deri
uatā. ac ſtagnis quibuſdā ⁊ paludibꝰ coartet̄. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. poſt pa
ctione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipſam oſtrogotha gens cuiꝰ rex theodo-
ricus italie oīs: dalmacie: bungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragita
eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōſtat ſuꝑbas in ea edes baſilicaſqꝫ cōſtruxit. Viſit̄ eius regis monumētum
ab amalaſuntha filia poſitū extra rauēne menia. in quo ſancte marie monaſteriū eſt edificatū in rotundo.
ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ eccl'ie chorüſqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt eſt moris ī ſtallo pſal
lentiū: vnico atqꝫ integro rotundo lapide conteguntͬ. Valentinianus etiam impator cuꝫ triginta annis q̄
bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epō duodecim ciuitatū ſubiecit epōs. vi-
delꝫ arimini: ceſene: forliuiȷ̄: fori pōpiliȷ̄: fauēcie: fori corneliȷ̄ que ymola dicit̄: briciȷ̄: bononie: mutine: re-
giȷ̄: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates poſtea ſub exbarcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm̄ iohannē tunc appellatū pallio ex
candida lana vti voluit: quo tunc ſolus vtebat̄ impator. vnde poſtea cū romanis pōtificibꝰ rauēnates cō
tendere p̄ſumpſerunt. fuit q̄ꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ ſedes: nunc aūt ſenatui veneto ſubdita. Populo q̄ꝫ
nunc rauēna eſt infrequens: que viros olim habuit: tum ſanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊
eius filios geruaſiū ⁊ prothaſium. Vrcinūqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Johannē nominis ordi
ne decimūſeptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori corneliȷ̄ epm̄. qui multas ſacri eloquiȷ̄ ſcri-
pturas eloquētiſſime dilucidauit. Et caſſiodoꝝ vrbis rome ſenatorē: regumqꝫ oſtrogothoꝝ ep'lare ſcripto
rē ⁊ poſt monachū. Genuitqꝫ ſuꝑiori ſeculo rauēna Guilielmū phiſicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notiſſimū
amiciſſimūqꝫ ſibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēqꝫ doctiſſi
mū: quē ſolitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in re: ſ potiſſime in hac vna grauiſſimꝰ locupletiſſimuſqꝫ teſtis
fuiſſe primū. a quo eloquētie ſtudia tātope nūc florētia. lōgo poſtliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5695. Anno xp̄i. 494.

Simmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō tifex creat᷑: nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud basilicā cōstantinianā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī senatu ⁊ populo romano biffariā diuiso orta est. vñ oīm ꝯsensu: cōciliū rauēne indicit᷑. discussaq̃z re p̄nte theodorico. simmachꝰ tandē in pōtificatu cōfirmat᷑. q̄ certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nuterinis ep̄m dedit. Simmachus vero manicheos tuz ab vrbe expulit. eorūq̃z libros ante fores cōstantiniane basilice cōcremauit. basilicas vero multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupibꝰ q̃z ad basilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq̃z ne q̄d eis deesset: qđ ad victū ptineret. amator em̄ pauperū fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuersis puīcijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs martyrū caneret᷑ hymnꝰ. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qđ ad oīpotētis dei gloriā ptineret. Creatis deniq̃z duobus ⁊. lxxx. p̄sbris: diaconis. xvj. ep̄is. cxvij. habitis de more sacris ordinibꝰ moriēs ad basilicā petri sepelit᷑. 14. kal. augusti. sedit aūt ānis. xv. men. vj. diebꝰ. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

Scisma quintū fuit inter simmachū ⁊ laurentiū vt pmissuz est. verū anno q̄rto post clerici quidā seditionibꝰ gaudētes. adiuuantibꝰ festo ⁊ pro bino senatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignatꝰ rex petrū altiniep̄m romā mittit: qui pulso vtroq̃z sedem teneret. Verū simmachꝰ habita centū ⁊. xx. epōrū synodo: ⁊ obiecta cōstanti aīo diluit: ⁊ oīm sententijs obtinuit: vt laurentiꝰ ⁊ petrus malorū oīm capita relegarent᷑. Orta aūt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent᷑: nec sacris virginibꝰ parcerent. Opprimunt᷑ eo tumultu gordianꝰ p̄sbyter vir optimus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul clericus miseratꝰ: cōtra probinū tanti mali auctorē arma sumpsisset.

Hormisda papa natione campanꝰ: patria frusinonīꝰ: patre iusto: hic pontificatu inito hortante theodorico puīncialē synodū in vrbe habuit: omniūq̃z ꝯsensu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̃z synodo multa cōstituit: ⁊ primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordines pmoueret᷑. Voluit itē xp̄ianorū nuptias nō occulte sed publice fieri debere. Vetuit p̄terea sacerdotibꝰ ⁊ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine sp̄ali ep̄i licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq̃z cōposuit. francorū rex ei dona p̄ciosa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq̃z euāgelia cū tabulis aureis gēmis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tēplū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊. xl. librarū. Certauit ⁊ hormisda muneribꝰ cū his principibꝰ. Locauit em̄ ante altare cōstātiniane basilice coronā argenteā librarū. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sententia pactis cū ordinibus ex more. morit᷑ ac sepelit᷑ in basilica petri. viij. idꝰ augusti. Sedit annis nouē. diebꝰ. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

Iohannes eius noīs primꝰ papa: natione thuscus: patre cōstantio orthodoxe fidei diligentissimꝰ obseruator. vt tandē hereticorū nomē extinguere arrianos expulit: eorūq̃z eccl'ias catholicis assignauit: quā quidē rem theodoricus egreferēs. iohannē pontificē theodorū duosq̃z agapitos oratores ad iustinū mittit: qui eū adhortarent᷑ vt arrianos restitueret: sin secus oēs eccl'ias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō possent ad lachrymas versi petētes vt periture italie subueniret. eo piū hoīem pepulē vt arrianos suis legibꝰ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū rediēs in carcerē ꝓpere coniicit᷑. ac parū abfuit q̄n eū stati occideret: adeo in hoīez exarserat ⁊ fide ⁊ moribꝰ cū iustino sentiētē. Perijt tñ sctissimꝰ hō ī carcere pedore: situ ⁊ inedia. Priꝰ tñ tria restituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priscille. ferūt corpꝰ eiꝰ ex rauēna ad vrbē delatū: sepultūq̃z in basilica petri. vj. kal. iunij. Sedit annis duobꝰ. men. viij. Vacat tuz sedes dies. 58.

Anno mundi. 5715. Anno xp̄i. 514.

Felix eiꝰ noīs quartꝰ papa: natione samiꝰ: patre castorio. Post iohannis pōtificis felicem dormitionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̃z optimꝰ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime cosme ⁊ damiani templū: qđ adhuc extat. basilicā q̃z sancti saturnini via salaria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apl'i. mādauit infirmos ante obitū inungi. Deniq̃z habitis de more sacris ordinibꝰ. vbi p̄sbyteros quinq̃z ⁊ quīquagīta creasset. diaconos quatuor. epōs nouē ⁊ viginti. morit᷑ ac in basilica petri sepelit᷑ quarto idus octobris. annis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea summorū pontificum

Simmachus

Hormisda

Johannes

Felix

Linea Imperatorũ
Justinus senior

Justinꝰ senior anno ab incarnatione dñi qngẽtesimo octauo decimo: punito anastasio heretico: augustali potitꝰ est solio. Js cũ imperiũ accepit: orthodoxe fidei amator ⁊ ptector acerrimꝰ fuit: ac statim nũcios ad põtificẽ mittit: q̃ ⁊ sedis aplice auctẽm cõfirmaret: ⁊ pacẽ ecclesijs oibꝰ exqreret: quantũ p religionẽ cõcederet: ad hunc ob cãm reintegrande fidei directꝰ ab hormisda põtifice vir sanctitate pcipuus germanꝰ capuane vrbis eps digne susceptꝰ est. Multorũqꝫ dubia corda in fide solidauit: vt tandẽ diligẽtissimũ fidei obseruatorẽ se pfiteret: hereticorũ nomẽ p viribꝰ extinxit. ⁊ qꝫmaxie arrianos oẽs ex cõstantinopolitana vrbe expulit: atqꝫ eorũ ecclias catholicis assignauit. qđ q̃dẽ theodoricꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferẽs simmachũ ⁊ boetiũ ro. cõsules vt pmissuz est papiã relegauit. ac iohãnẽ põtificẽ romanũ i carcerẽ misit. eo qꝫ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eũ. simul cũ socijs carceris afflictione pemit. Sed hãc eiꝰ imanissimã crudelitatẽ mox aĩaduersio diuina secuta est. nã nonagesimo octauo post facinꝰ die: subita morte defunctus est cuiꝰ aĩam solitari quidã apud lipparã insulã vir magne virtutis aspexit. inter iohãnẽ papã ⁊ simmachũ patriciũ deduci: ⁊ in vulcani ollam q̃ ei loco pxima erat demergi. At vo iustinꝰ admodũ senex cum augustalẽ dignitatẽ annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio imperatore designato: apud cõstantinopolim in pace quieuit.

Clodoueꝰ rex francie

Clodoueꝰ francorũ rex primꝰ xpianꝰ childerico patre eiꝰ morte sublato in regnũ successit: ⁊ regnuit annis. 30. vir vtiqꝫ potẽs ⁊ armis strẽnuus crothildem chilperici burgũdionũ regis (quẽ chilpericũ frater suꝰ gondobaldꝰ occiderat) filiã p hũc modũ accepit vxorẽ. Audierat clodoueꝰ crothildẽ forma egregiã: virtute etiã puellas id etatis pstare: missis nũcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regis fama ⁊ regni potẽtia esset nota: cõsensit: eaqꝫ i spõsione id solũ est pacta. vt cũ ipa esset xpiana. Clodoueꝰ q̃ cũ suis frãcis idolatra erat: fieret xpianꝰ. Gundebaldꝰ burgũdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quãlqꝫ vo pacta vxori clodoueꝰ de baptismate suscipiẽdo in seipo nequaqꝫ seruauerit tñ duos filios ex ea susceptos xpianos fieri pmisit. Nõ multo postqꝫ crothildez accepat vxorẽ bellũ gessit aduersus gundobaldũ vxoris patruũ ⁊ burgũdiones quo i bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanã amnes sita suo adiunxit imperio. Interuẽtu tñ vxoris sedato. Alterũ qđ mltos durauit ãnos suscepit aduersus alemãnos. Cũ q̃ gẽte non minꝰ qꝫ sua viris fortibꝰ armisqꝫ instructissima: plio decertauit: quo in plio suos i fugã cõuersos vidẽs: memor est factꝰ pmissionis quã multociẽs reqsitꝰ vxori seruare neglexerat ⁊ ipsaz plij aduersitatẽ ob id solũ sibi accidẽ suspicatꝰ est. hinc deo celi ⁊ terre: quẽ crotildis vxor pdicaret vouit illiꝰ cõsilio pcibusqꝫ acqescere: si sui strato hostili exercitu victoriã obtineret: tãtaqꝫ mox facta est cõuersio: vt q̃ multa cede afflicti ⁊ vi repressi pmo fugiebant franci: hostẽ repellerẽt ac cede cõmissa in fedam cõuerterẽt fugaz. alemannis in deditionẽ acceptis. Clodoueꝰ eis tributa imposuit q̃t annis psoluẽda: ⁊ in franciã reuersus. vigesimoqnto regni sui anno a sancto remigio remẽsi epo cũ oi francorũ multitudine baptizatꝰ fuit. Ac deinceps francorũ regnũ augeri cepit. Respirãte deinde aliquãtulũ republica xpiana. Clodoueꝰ pulsis arrianis hereticis, ⁊ catholicos reduxit. ⁊ pariseorũ ciuitatẽ regni caput constituit in qua post mortẽ q̃euit. vxorqꝫ eius regina bonis opibꝰ pollẽs: apud vrbẽ thuronicã plena dierũ ad dñm migrauit. delatãqꝫ fuit inde corpꝰ parisi a filijs eiꝰ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueũ magno honore sepulta.

Amalasiuntha regia

Amalasiuntha filia tũc vidua: theodorico rege gothorũ sine ple virili defuncto. cũ athalarico eiꝰ nato i regno successit. Erat vo athalaricꝰ admodũ puer: itaqꝫ cura atqꝫ gubernatio tota regine incũbebat. Statim igiť regina puerũ gubernationẽ suscipiẽs: lr̃is latinis erudiendũ ⁊ moribꝰ informandũ curauit. Jpa vo seuere admodũ gubernationẽ exercebat: phibẽs gothorũ iniurias: supra sexũ em prudentia vsa: ⁊ patris decreta: mala psertim emẽdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscũ delata restituit. Acclamãtibꝰ aũt gothis filiũ nõ lr̃is sed rei militaris disciplina regẽ suũ imbuendũ esse. Js igiť vite lasciuia in varias egrotatiões plapsus. decimooctauo etatis anno defunctꝰ est. Amalasiuntha vo seditionibꝰ gothorũ diu vexata: mortuo filio athalarico quo cũ moleste vixit. theodatũ cõsobrinũ suũ regni cõsortẽ fecit. Erat aũt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis lr̃is edoctꝰ: vt ⁊ tporũ suorũ historiã elegãter scripserit: ⁊ platonicã disciplinã optime calluerit. segnis tñ ad res agendas habebať. Js ergo ad regnũ beneficio regine assumptus: statim ingratitudinẽ ostendit. eam qꝫ captũ in vulsini lacũ insulã relegauit. Hec pfidia multos gothos pturbauit. inde eam occidi pmisit: ac filiã eiꝰ in vxorẽ ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodũ quinqꝫ annis regnauit. Jdqꝫ imperator iustinianꝰ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumẽtũ supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriũ edificatũ habeť. qđ monachi sancte iustine nunc incolere dicunť.

Dionysius abbas ⁊ doctor egregius per id tempꝰ laudať eo qꝫ rome computũ suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

Seuerus q̃z eps treuereñ. vir omni sctitate insignis hac tẽpestate claruit. Et sanctꝰ victorinꝰ eps massilieñ: qui filiũ maruchas regis persarũ a demonio liberauit. Et eutberiꝰ eps lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Conciliū aurelianēse terciū tēpestate hac clodouei regis iussu indicit. qđ quidē sanct⁹ mellani⁹ cōgregasse dicit: quo ī loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epo. Secūdū auctore aureliano epo. Terciū hoc idē mellanio epo auctore. Quartum auctore albino andegauensi epo. Quintū honorato bituricensi epo auctore qđ pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē et qdē cātatissimū p h tpa regnū suscepisse ferūt virū sane bellicosissimum atqz fortissimū. q et lorica pulcerrima vtebat. Regi qdē tāto cōdigna: h et in capite aurea galea ī qua draco sculpt⁹ videbat. Clipeū qz aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oī re reducere posset. Lanceā pterea arduā latāqz et cladib⁹ aptā quā quocūqz ibat secū deferri faciebat: et gladiū habuisse et portasse dicit. cū quo qdringētos et sexaginta viros vno plio eū interfecisse phibet. hūc vir xpianissimū fuisse ferūt: et fidē catholicaz ampliasse. ac qđ plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrez et rotūdā mensaz apud cornubiā ciuitatē instituit Tandē in prelio cum multas hostiū strages dedisset: et ipse vulnerat⁹ in insulā defert. inde sublatus nusqz cōparuit. quē et nunc vsqz britones expectare dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach⁹ rauenēsis vir quidē doctissim⁹ his tpib⁹ ob clarissimā ei⁹ doctrinā magno fuit in pcio. qui cū primū cōsul esset et senator. diuino tact⁹ spū res mūdanas spreuit: et monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellari⁹. et ex pte ei⁹ multas eplas edidit ad personas diuersas de negotijs secularib⁹. et ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atqz impatorib⁹ cōpilauit. In qua psertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit pterea librum de ratione anime et librū de orthograuia.

Priscianus

Priscianum qz eruditissimū grāmaticū atqz phm patria cesariēsem: hoīem certe greca et latina lingua doctissimū p hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q cū grāmaticoꝝ oim princeps haberet. ea ī facultate putilia edidit opuscula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter et de cōstructiōe: deqz accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ qz questionib⁹ ad cosdre psaꝝ regem volumē egregiū scripsit. Atqz de cosmographia libellū cōposuisse fertur.

Arator etc

Arator scte romane ecclie cardinalis diaconus et poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij et virtutis sue opa aploꝝ act⁹ versu exametro exornauit: atqz alia elegāter cōposuit.

Brandan⁹ deniqz hibernēsis abbas sctissim⁹ p hec tpa ob eximiā sctitatem atqz doctrinā maxio ī pcio habit⁹ fuit. de q etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex pfecto fact⁹ eps vir hm seculi dignitate nobilissim⁹. et lrali disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles eplas scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scothica imperante seniore iustino refulsit sanctitate et miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes despōsare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album et vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde suā virginalē coronā dño offerebat. vocatis messorib⁹ cū tota prouincia pluuia ex undaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruisiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

BEnedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: his tpibus dispersos monachos ī vnū collegit: atqꝫ diuino spū illustrat⁹ eis regularē vitā cōposuit. Ei⁹ sctissimi viri vitā insignē ꝛ miracul' clarā beat⁹ gregori⁹ scribit. Fuit itaqꝫ bn̄dict⁹ ex nobili genere in pūincia nursie ort⁹. Vetustū igit' a scriptorib⁹ celebratū est nursie nomē: qḋ quidē oppidū libertate: sed in pmis beato benedicto monachoꝝ pr̄e aluno clarissimū. Ibi etatē morib⁹ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lr̄arum studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos p abrupta vicioꝝ ire cerneret: euꝫ quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in pcipitiū tot⁹ iret. Despectꝭ itaqꝫ lr̄aꝝ studijs: relicta domo rebusqꝫ paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca p aliqt temp⁹ incognit⁹ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regiōne super⁹ celsis in mōtib⁹ sublacū velut plini⁹ appellat, sublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiusdē ꝛ tn̄ prisci nois imminēs: redditqꝫ vtrūqꝫ fama celebratū btī bn̄dicti ibi magꝭ diuturnā cōuersatio q̄ ei⁹ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit' ibi i dextra amenis ripa ab ipo sublaci lacu ad vicū vsqꝫ varronis incisus: saxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q formis partim in eo incisis modo: partiꝫ altū defossis: partiꝫ sublimi fornice muroqꝫ excitatꝭ romā q̄dragesimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū puenies q ab vrbe roma. xl. milib⁹ passuū abest i artissimo specu trib⁹ annis excepto romano monacho hoib⁹ incognit⁹ māsit: ꝛ artissimā vitā varijs tētationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clarescent postea in castro cassiñ. qḋ clarū appellat': ꝛ magne vite meritꝭ ꝛ aplicis virtutib⁹ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta pphetico spū illustrat⁹. quo multa futura ꝛ occulta cognouit. cui⁹ fama totila ostrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret ei⁹ sctimoniā sese famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu pmisit: quē stati cognitū vir sanct⁹ lꝫ sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū vocauit: ꝛ q illi erāt vētura pnūciauit: nouē annis regbis decio moriens inde eū i sūma veneratiōe habuit. pluraqꝫ alia sctitatꝭ signa ōndit pcipue i vase vitreo i q venenū vino miscuerūt fr̄es: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dn̄o anno salutis. 536.

Monasteriū cassinense

ORdo monachoꝝ btī benedicti ortū habuit nō longe ab aqno abrucij ciuitate i mōte cassino vbi oliꝫ cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ eni bn̄dict⁹ monachis p⁹ extructū mōasteriū regulā ꝛ optimū modū viuēdi prim⁹ dedit: Cuius lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tn̄ sanct⁹ vir diu i solitudine virtutib⁹ signisqꝫ succresceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝯstrueret. In qb⁹ statutis pr̄ib⁹ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Ex cui⁹ clarissimo ordine cū plurimi tū sctitate tum scia emersere viri. Illāqꝫ regulā pmū mōachis nigꝭ ꝯtulit Eā tn̄ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt cisterciēn. a diuo bernardo plimū aucti. camalduēn. cluniacēn. celestini. mōtis oliueti. nou⁹ ordo. siluestrini. ꝛ q hūiliati appellant'. hi oēs ꝛ alij plurimi Cuius diuerso habitu: diuersisqꝫ ꝯstitutiōib⁹ inter se differant. eā tn̄ pfitent' regulā dignissimā atqꝫ approbatā. In germania qꝫ i eodē ordine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses: ꝛ burffeldēses i ea vigēt. Idē qꝫ ordo cū a fūdatoris sui reglarib⁹ institutꝭ psepe declinasset: non modicā reformationē anno salutꝭ. 1409. apd patauinā vrbē i mōasterio sancte iustine sumpsit: ꝛ eoꝝ institutiones eugeni⁹ qrt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex huiusmōi sctissimi pr̄is ordinē ad. 24. sūmos pōtifices emersisse. Cardinales vo: 183. Archiepōs ꝛ epōs. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atqꝫ canōizati mōachi (vt iohes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

SColastica germana diui bn̄dicti ab infantia deo dicata: quā fr̄ semel i ãno visē ꝯsueuēat cū certo die i laudib⁹ dei sacrisqꝫ colloqis vsqꝫ noctē tps ptraxisset: acceptꝭ cibis cū repetē mōasteriū cupet. soror sctā mōal' petijt vt secū maneret: de celestꝭ vite gaudijs locutura: q extra cellā manere nō se velle dicēt: ad ei⁹ pces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū fr̄ibus suis extra limē pedē mouē potuisset. in totā noctē insomnē p sacra spirital' vite colloqa duxerūt. Seqnti die cū vir sanct⁹ ad mōasteriū redijsset: p⁹ triduū in cella eleuatꝭ i aera oculis vidit sororis sue aiaꝫ de corpe i colūbe spē celi secreta penetrare. Is ei⁹ glie ꝯgaudēs: ei⁹ obitū frib⁹ denūciauit quos illico misit vt sacrū corp⁹ ad monasteriū deferret. at in sepulchro qḋ sibi pparauit sepeliret. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna semp fuerat in dn̄o. eoꝝ qꝫ corpa nec sepultura separaret.

Bonifaci⁹ eius noīs secūdus papa: natione roman⁹ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ꝛ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creat⁹ fuit. nā ꝛ dioscor⁹ diuiso biffariā clero. in demortui felicis locū sub rogaꝛ. Exagitat⁹ aūt clerus hac seditione dieb⁹ octo ꝛ viginti morte dioscori a tanta ꝑturbatione tandē liberaꝛ. vñ bonifaci⁹ ad cōfirmādā eccl'iaꝫ ꝯuersus instituit ne quispiā sibi in ep̄atu successorē deligeret. qd̄ postea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Instituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficereꝛ ne dilatio seditionē faceret. diuisit ꝛ populū a clero dum celebrareꝛ. Vetuitq꜀ q̄ neq꜀ ciuili neq꜀ criminali causa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duob⁹. dieb⁹ duob⁹. moriꝛ ꝛ ī basilica petri sepeliꝛ. Sedes aūt mensib⁹ duob⁹ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno christi. 524.

Iohānes secūdus papa: patria roman⁹: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tp̄e fuit. qui statim vbi pōtificatū inijt. antbimū ep̄m dānauit: q̄ in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc ep̄m costantinopolitanū fuisse. Iustinian⁹ vō sedē romanā veneratur⁹ hippatū ꝛ cemetaū ep̄os romā cum munerib⁹ mittit. quo ꝛ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ꝛ munera hec bti petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ sex. scyphos argenteos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Iohānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. moriꝛ vbi ex sacris ordinib⁹ semel habitis p̄sbyteros quindecim. ep̄os vnū ꝛ viginti creasset. Sepeliꝛq꜀ in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Agapit⁹ papa: patria roman⁹: patre gordiano p̄sbytero eccl'ie sanctoꝝ iohānis ꝛ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittiꝛ. ꝛ infensuꝫ q̄ amalasiuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiq꜀ iusserat cui⁹ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaq꜀ eo missus ac benigne ꝛ honorifice susceptus. cū pace impetrasset. ab imperatore tentaꝛ vt eutbicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iustinianus ab eare hoīem sanctissimū abhorrere cerneret. p̄cibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū principē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xp̄ianoꝝ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ꝛ dei nutu iustinianus permot⁹: ꝛ fidem catholicā amplexus est: ꝛ pulso anthemio constātinopolitano ep̄o qui eutbicianā heresim tuebaꝛ: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli moriꝛ. cuius corp⁹ loculis plūbeis clusum romam deferꝛ: ac in basilica petri sepeliꝛ. Sedit aūt mensib⁹ vndecim. diebus vndeuiginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

Siluerius papa natione campan⁹: patre hormisda ep̄o. theodato iubēte pōtifex creaꝛ. cum antea nō regū: sed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine q̄ decreti rō. mortē eñ his clericis minat⁹ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ꝛ apocrisiano theodora augusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoīem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis moriꝛ: vbi annū vnū: menses quinq꜀: dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

Vigili⁹ papa: patria roman⁹: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creaꝛ. instabat tuꝫ theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceret anthemiūq꜀ restitueꝛ: cū id negat se factuꝫ ideo adiuuātib⁹ q̄busdā romanis ad ꝯstātinopolim ꝑduciꝛ. vbi theodora tētare cepit vt id p̄staret. cui ille: malle se q̄duis supplicium pati r̄ndit: q̄ sn̄iaꝫ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit qn̄ tuꝫ occidereꝛ. fugiēs itaq꜀ ī tēplū scͤte euphemie qd̄ haud ꝓcul aberat. inde a crassatorib⁹ trahiꝛ. ꝛ iniecto ī colle ei⁹ fune: tāq꜀ latro ꝑ totā vrbē vsq꜀ ad vesperā trahiꝛ. deinde carceri inclusus pane ꝛ aqua aliq̄diu vitā duxit. ita patiēter ꝛ equo aīo: vt sp̄ diceret se etiā peiora meritū si digna ꝓ peccatis pena irrogareꝛ. inde instāte narsate cū romanis vigili⁹ reuocat⁹ cū syracusas ī siciliā peruenisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo moriꝛ. eiusq꜀ corpus romā deferꝛ ꝛ apud sanctū marcellū via salaria sepeliꝛ. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ꝛ viginti.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Linea Imperatorum
Iustinianus

IUstinian⁹ sororis iustini fili⁹ romanoꝝ principũ maxim⁹ augustalẽ adeptus est principatũ: q̃ mox vt imꝑialia iura suscepit ad reparationẽ rei publice stat⁹ aĩm intẽdit: ⁊ august⁹ romanũ felici sorte regebat ĩperiũ q̃ ⁊ bella ꝓspere gessit: ⁊ in causis ciuilib⁹ mirific⁹ fuit. Nã ꝑ belisariũ patricium ingentẽ virũ ꝑsas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentẽ capto eoꝝ rege gelismero vsqꝫ ad internitionẽ deleuit. Affricãqꝫ totã post annos .xcvj. imꝑio romano restituit. Rursusqꝫ belisarij virib⁹ gothoꝝ in italia gentẽ capto vitigis eoꝝ rege suꝑauit. Maurosqꝫ post hec affricã infestãtes: eoꝝqꝫ regẽ athilã ꝑ iohannẽ excõsulẽ mirabili virtute ꝓstrauit: pari etiã modo vt alias gẽtes belli iure cõpressit: quã ob cãm ꝓpter honoꝝ oĩm victorias vt alamanicus: gothic⁹: alanicus: vandelicus: affricanusqꝫ diceret̃ hr̃e hec noĩa meruit. Extruxit q̃ꝫ idẽ prĩceps intra ꝯstãtinopolim vrbẽ ipsi dño q̃ est sapiã dei patris templũ qd̃ greco vocabulo agiã sophiã id est sanctã sapiam noĩauit. Cui⁹ opus adeo cũcta edificia excellit: vt ĩ totis terrarũ spacijs huic sĩle nõ possit inueniri. Erat eñ hic prĩceps fide catholic⁹. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iust⁹. Ideoqꝫ oĩa ei ꝯcurrebãt ĩ bonũ. Leges etiã romanoꝝ q̃rũ ꝓlixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonãtia mirabili: breuitate correxit. Cũ eñ imꝑatorẽ tãti ꝯstat ingenij: tãteqꝫ doctrine fuisse: vt mirũ nõ sit: si leges romanas sparsas ⁊ icõpositas ĩ ordinẽ ad vtilitatẽ hoĩm redegerit. Hac tñ ĩ re ꝯsilio ⁊ oꝑa iohãnis patricij tribuniani theophili dorothei vsus est: q̃ tuꝫ doctrina ⁊ auctẽ insignes habebãt̃. Immẽsuꝫ nãqꝫ illud libroꝝ pelag⁹ (q̃ vsqꝫ ad duo milia pene libros erãt extẽse) coaceruatis simul ab vrbe cõdita vsqꝫ ad hec tꝑa tot iudicijs. in quĩquagĩta libros titulatiꝫ digessit: quos nũc digesta: nũc pandecta appellãt qd̃ oem ciuilẽ doctrinã ꝯtineãt. Idẽ q̃ꝫ legũ epitomen fecit libroꝝ q̃tuor in q̃b⁹ breuiter vniuersaꝝ leguꝫ textus comprehendit̃. has aũt leges institutiones vocat. Dicim⁹ etiã iustiniani codicẽ vbi oẽs cõstitutiones prĩcipũ que vtiqꝫ ĩ multis voluminib⁹ habebant̃. intra duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis .xxxviij. vita decessit Et iustinus minor apud cõstãtinopolim rempublicã regendã suscepit.

Concilium Constantinopolitanũ

QUinta synodus habita est apud cõstãtinopolim. iussu agapiti põtific[is] ac iustiniani imꝑatoris: iã diu inchoata tꝑe vigilij anno salut[is] .558. ꝑfecta fuit. Cõtra theodoꝝ ⁊ oẽs hereticos. q̃ affirmabãt btĩssimã virginẽ mariã solũ hoĩem: nõ etiã deũ ⁊ hoĩem peperisse. quo quidẽ in synodo statutũ est: vt btã virgo maria diceret̃ q[uod] deũ nobis suo partu edidisset. Ibi q̃ꝫ ꝑfuerunt euthices archieꝑs cõstanti⁹: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrin⁹ cũ vigilio papa qui oẽs .xiiij. capitula anathematizãdo scripserũt ꝯ ꝑdicti theodori ⁊ socioꝝ ei⁹ blasphemias. declarãtes virginẽ gloriosaꝫ vt ꝑmissuꝫ est deũ ⁊ hoĩeꝫ peperisse. Cui synodi vniuersalis eccl'ia auctoritatẽ maximã cõtulit.

BElisarius patrici⁹ vir in armis strẽnuus belli dux a iustiniano imꝑatore cũ ingẽti multitudine cõstitut⁹. primũ persas aggressus est: qui trãsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant̃: quos magnis ꝑlijs fudit. atqꝫ ex voluntate prĩcipis cõstantinopolim triũphans ingressus est. Interea ad affricã quã iã m[u]ltis annis vandali possidebãt a iustiniano cũ exercitu belisarius missus est. q̃ mox ꝑlio cũ vãdalis cõmisso eoꝝ magnas copias fudit. Regẽqꝫ ipoꝝ gelismerũ capiẽs ꝯstãtinopolim misit. Carthago q̃ꝫ post annũ sue excessionis .lxxxvj. recepta est. Inde iustinian⁹ belisarium multis iam ꝑlijs gloriosuꝫ aduersus theodatũ dirigit: vtqꝫ etiã italiã a gothoꝝ seruicio liberaret. belisari⁹ itaqꝫ duꝫ aliquãtũ tꝑis apud siciliã morã faceret. Rex gothoꝝ theodat⁹ extinct⁹ est. hui⁹ in loco vitigis successit. Cõceptas ꝙ̃ ꝯ theodatũ belli vires in vitigem cõuertit. Egressus ex sicilia ad campaniã: neapolim venit: quã tandẽ ꝑ vim capiẽs ingressus: nõ etati nec sexui parcẽs plures perimẽs cũcta rapinis diripiẽs. indeqꝫ egrediẽs romã ꝓperauit quo ingresso gothi q̃ ĩ vrbe morabant̃ noctu egressi: relictis patẽtib⁹ portis: rauẽnam fugiunt. Belisari⁹ aũt suꝑuenturũ vitigim cũ magno exercitu rat⁹. menia vrbis ꝓ tꝑe vallo ac fossa celerrime muniuit vitigi suꝑueniẽte cũ exercitu: ad centũ nãqꝫ milia hoĩm secũ duxisse fert̃. Interim belisari⁹ auctis copijs cũ ꝑ annũ integrũ ⁊ dies nouẽ menia vrbis tutat⁹ esset. egredi cõstituit vitigis copijs suis diffidẽs incensis castr[is] rauennã ꝓficiscit̃. eo belisari⁹ ꝓꝑat vitigim in vrbe captũ cõstantinopolim secum ducit quinto anno posteaqꝫ in italiã venerat.

Belisarius

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis gothꝰ: obscuro genere inter eos natꝰ. his tpibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creat̄: ⁊ quinq3 annis regnauit. vir certe rei militaris scīa p̄clarꝰ. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝑperauit ⁊ oēs gothos dispsos p italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicit̄. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūq3 romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensat̄ industria. Augebat̄ insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersū mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissimꝰ dacius mediolanēsis antistes retulit) q̄ plereq3 matres infelicium natoꝝ mēbra comederēt. cū p annū ꝯtinuū gothi romā obsedissent demū territi rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaq3 maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē ꝑsequens viuum comprehendit. Romaq3 ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinianꝰ valde letatus est. Cūq3 nō multum post patricium effectū. administrationē illi iuxta ꝑsarum terminos tribuit. Ibiq3 vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

Tottila q̄ ⁊ baduilla dicit̄ vltimꝰ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadani chelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimit̄. Cui successit erarīꝰ: ⁊ ipse nondū anno expleto iugulatꝰ. dehinc sibi baduillā q̄ ⁊ totila dicebat̄ in regnū p̄ficiūt. Moxq3 collecto vndiq3 exercitu: vniuersā rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā viriq3 dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt p que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regiū ꝑficiscunt̄. Nec mora siculū trāsgressi fretū siciliā inuadūt. inde q̄3 romā petunt. eāq3 obsidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpessa est. vt p magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbē ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q̄ se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerent̄: aut q̄buscūq3 locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videt̄ aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitatꝭ extiterat) btī patris bn̄dicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq̄ e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝑperāt. q̄bꝰ calamitatibꝰ roma subiceret̄ principi narrant qui statī narsen eunuchū suū ⁊ cubiculariū cū manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cū gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decē annos regnauerat interfecit. vniuersāq3 italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scd̄o anno postq3 theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio sup̄fuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo q̄ in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

Narses iustiniani eunuchꝰ: quē nōnulli scribūt bibliopolā p̄mo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciatꝰ asciuit. Pietatis em̄ religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuc oībꝰ erat. Is igit̄ calculariꝰ impialis acceptꝭ auxiliaribꝰ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄bꝰ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidit̄. ⁊ theias in eiꝰ locū suffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsētis opprimit̄: onerati igit̄ longobardi multis muneribꝰ ad ꝑpria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātibꝰ q̄busdā delatoribꝰ: q̄ narsetē oderant: hoīem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses rn̄det: se talē orsurū telā que inextricabiles errores emulis atq3 inimicis suis p̄staret. Itaq3 odio metuq3 exagitatꝰ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura desererent. ⁊ ad italiā cunctis repletꝭ diuicijs possidenda venirēt. Simulq3 multimodo pinoꝝ genera aliarūq3 rerū species: quaꝝ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīedi aīos posset allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempꝰ ex hac luce subtractus est.

Patricius eps

Patricius genere brito priori tpe archieps scotoꝝ ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neq3 se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis certiores fierent q̄3 promissis. apparens postea dn̄s post ieiunia ⁊ orōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in desertū locū eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgaret̄. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi ecclīam cōstruxit ⁊ canonicos btī augustini constituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupat̄.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee em̄ acies i celo apparuerunt: ꝛ sanguis stillauit a nubib⁹: humanū q̄z sanguinē q̄ postea effusus est significarūt. Ac deinde ꝯtinuatꝭ imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹: tāta aq̄ꝝ vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppl'i hūiliora loca sbmergeret. ꝛ silr mō i aliis ciuitatib⁹ ꝛ locꝭ accidit. In flumie aīalia forma viri: ꝛ mulieris rep̄ntātes apparuerūt a mane vsq̄ ad nonā: cū cesarie ꝓlixa vsq̄z ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. Ferunt q̄z montem scissum in gallia magnū sonitum dedisse ꝛ inde casum cum basilicis ꝛ hominibus mirandum demū dedisse.

Sanct⁹ leonardus

Leonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriūd⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est: ab eoq̄z salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q̄ ep̄atū renuit relictꝭ oīb⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōstructa. cū regina partu ibi piclitaret̄. leonard⁹ in nemore inuētus: a rege introducit̄. fusa aūt ob p̄ces regis orōne ad deū impetrauit regi duplex gaudiū. matrē cū ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro ꝛ argēto offerens: q̄ renuit: admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit: q̄ cuīs rex totū dare vellet: solā accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriū cōstruxit: ꝛ cū duob⁹ adiunctis monachis i abstinētia multa degebat. Locū nobiliacū (eo q̄ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. ꝛ quicūq̄z i carcere nomē ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quāta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri ꝛ varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ btīssimi p̄ris bn̄dicti p̄cipuus discipulus. Multi em̄ ex romana nobilitate bn̄dicti sctītate moti. in mōtē cassinū puenere religionis grā. inter quos maur⁹ quidē ac placidus insignes habent̄. Ferūt aūt gallos nūciis ꝛ lr̄is benedictū rogasse: vt vnū aliquē ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bn̄dict⁹ maurū eo misit. qui oīb⁹ vita ꝛ morib⁹ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quiq̄z etiā multa monasteria cōstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviii. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nō sine magna sctītatis opinione bona senectute. i 8. kal. februarii q̄euit i pace. cui⁹ diei festū eo die celebrat̄.

Sanct⁹ colūbanus

Colūban⁹ abbas vir religione ꝛ sctītate insignis p hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multꝭ cōstructꝭ monasteriis postea i burgundiā venit. Ibidēq̄z luxoniense monasteriū ꝯstituēs innumerabilē q̄si gentem aggregauit. ꝛ rectū viuēdi moduz oīb⁹ tradidit. Cepit q̄z increpare theodoricū regē cū cōcubinarū adulteriis misceret̄. Ideo i eū auia brunichildis exarsit ingēti furore. ꝛ rex eū de monasterio ammoueri p̄cepit. egressus itaq̄z apud aualonē castrū pueniēs. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcussus inter fragātis ignis incēdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victū pcipiēs. ꝛ minister ei⁹ nūciās ei q̄ tpe collectionis vrsum inuenisset comedētē. p̄cepit ei vt fruct⁹ ꝛ poma diuideret ꝛ vrse partē ꝓ sui sustētatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aīal aūt obediēs nihil de pte ꝓ viro assignatā gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt ꝛ spālē grāz eiiciēdi sp̄us a dño pcepisse legit̄ ep̄atū oblatū renuit ꝛ post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̄s

Herculan⁹ ep̄s perusiñ. cū septimo anno obsidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̄ p̄erat exercitui ad totilā misit inquirēs q̄d de ep̄o agēdū eēt: ait. ep̄o pri⁹ a vertice vsq̄z ad calcaneū tolle corrigiā ꝛ tūc caput amputa. hūc herculanū ep̄m pusinū sup vrbis murū deductū capite trūcauit: ꝛ cutē incidit ꝛ corp⁹ extra murū ꝓiecit. q̄dā caput adiūgētes cū puero sepelierūt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄sierūt vt i ecc'lia ponerēt. ꝛ corp⁹ pueri v'mib⁹ scatetē ꝛ herculanū integrū (vt nec capitꝭ abscisionē p aliq̄ vestigia videret) reperierūt

Simeon in colūna

Medard⁹ q̄z sanct⁹ torinaceñ. ep̄s miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celuz aptum fuit vt diuina luminaria an̄ eum p horas tres splēdorē dederūt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomageñ. ep̄s fuit ꝛ ambo vno die nati vterini ꝛ pontifices creati.

Simeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt̄ Is primo egit vitā monasticā inde vt feruñt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finē vite sue sup columnā stetit.

Linea sūmorū pontificum

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

Pelagius papa ei⁹ nōis prim⁹: patria roman⁹: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic tsi in multis periculis ⁊ turbationib⁹ ostrogothoꝝ fuit. ecclīam tn̄ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici ⁊ scismatici cohercerentur etiā seculariū manu possent: qn̄ ad sanitatē rōnib⁹ nō ducerenť. ⁊ clericis ī sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusat⁹ ꝙ maloꝝ vigilij causa fuisset. cū iustinian⁹ vigilio ꝑferret eū. vidēte ꝑplo ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ reb⁹ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel ꝓcio ad q̄suis sacros ordines admittať. Tandē vndecimo sui pōtificat⁹ anno mēse decimo: die octauo ⁊ vigesimo moriť. ⁊ in basilica petri sepeliť: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mēse decembri habitis. p̄sbros sex ⁊. xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensib⁹ tribus diebus sex ⁊ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

Iohannes terci⁹ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iustini tꝑib⁹ fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissim⁹ mitisqꝫ hic pōtifex ⁊ sanctoꝝ cimiteria restituit. ⁊ iacobi ac philippi ecclīam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū ꝙ de se male opinarentur. idqꝫ ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses moriť: cui⁹ corpus loculis impositū constantinopolim deferť. Johānis q̄ꝫ pōtifici tꝑib⁹ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentib⁹ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝑtendere ꝓdigia illa tēpestate visa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝑmissum est. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus moriť: ac in basilica petri sepeliť: pontificatus sui āno duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ⁊ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tꝑibus fuit. vir sane optim⁹ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ presertim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptā. Interuenientib⁹ benedicti pontificis precib⁹ quē tyberius mirūīmmodū dilexit ⁊ obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat moriť. quarto pontificatus sui anno mense vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

Pelagius secūdus: patria roman⁹: patre vingeldo a tyberio ad impatorē mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iussu principis cū pontifex creat⁹ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tūc a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandū impatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oīa peregisset: nequaqꝫ ocio ⁊ ingenio suo abusus. ⁊ libros moraliū in iob cōposuit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis epm̄ ita p̄nte augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereqꝫ subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ⁊ videte qꝛ sp̄us carnē ⁊ ossa nō habet: queadmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ⁊ basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia moriť. que tūc maxime europā oēm vexabat. Anno pōtificat⁹ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepult⁹ est aūt i eccl'ia btī petri in vaticano. Vacat tū sedes mēsib⁹ sex: dies octo ⁊. xx.

Linea Imperatorum

Justin⁹ mīor vl' iunior

Tiberius secūdus

IUstinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam
suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Ei ī nulla re similis fuit. vir ī
oī auaricia dedit⁹ rapax deoꝝ atqꝫ hoīm ꝯtēptor hit⁹ ē. senatoꝝ spoliator. Cui
tāta fuit cupiditatꝭ rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qb⁹ ea q̄ rapie/
bat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsuz. Hic
cū a diuīs aūrē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis ītellectu. amēs
effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl' singulas ꝓuincias guber
naret. hoīem iustū ꝛ strēnuū. Uxor q̄z ei⁹ sophia impiū vsqꝫ ad tyberij secūdi
tpa gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝯstātinopolitano iugo
ꝑ longobardos ablatū ē. Igit' cū iustin⁹. xi. ānis regnasset amentiā quā īcur
rerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ꝯdidisse.
Et ex suo noīe eā Justinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo ꝓ/
pter barbaroꝝ incursiones ꝯstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerēt'.

TIberius Cōstantinus mortuo iustino romanoꝝ regū sumpsit imperiū.
Hic vt iaz dixim⁹ iustino adbuc cesare cū palaciū regeret. ꝛ eū ꝑ adopti
onē in filiū ꝛ regni heredē susceperat. ac merito certe cuz in hoīe ea ornamēta
essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapi
entia. ꝯstātia. Et ꝑpetua fortitado. Uez inter alias ei⁹ ṽtutes benign⁹ ꝛ libe
ralis in oēs. potissimū ṽo erga paupes habit⁹ ē. Et cū multa de thesauris q̄s
iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat
eū q̄d rem publicā redigisset ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. q̄ nō dee/
rit pecunia fisco nr̄o. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt'
Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās ṽo ꝑ palatiū vidit in pauimento do
mus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica sculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē
nr̄am ꝛ pectora munire debem⁹. Eā sub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius
iussit eandez tabulā auferri melioriqꝫ loco atqꝫ honestiore reponi. Post h̄ ṽo
vna. atqꝫ altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ꝛ argenti reperit. q̄ntā ho/
mis bn̄ficiētia requirebat. Cui⁹ q̄dem magnā ptē paupibus erogauit. Ferūt
etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ꝯflatis ad ma
gnificentiam ꝛ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas
miserat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄z antea. Hoc requirebāt
eius merita erga genus humanuz. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficen/
tia erga populū romanū. que ꝛ armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post
q̄z imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste
Mauricium genere capadocez virum strennuū ad imperium elegit. ornatamqꝫ suam filiam regalibus or/
namentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semꝑ
vt equitate ꝛ iusticia delecteris. Hec postq̄z dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū
ppl'is de sua morte relinquēs fuit eī summe bonitatis ī elemosinis ꝓmpt⁹. in iudicio iust⁹. In vindicādo
cautissim⁹. nullū despiciēs s̄ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipeqꝫ dilectus ab omnibus.

LOngobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germa-
nie insula occeaui originem habuere. Ex qua profecti Aionē ꝛ Thatonem habuerunt duces. Jisqꝫ
fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoqꝫ a populis quos dicūt bulgaros histri accolis inter/
fecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosqꝫ maxi/
ma afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus ꝙ meretrix quedaz vno partu septem edidit filios
quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hasta
q̄z manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia mo
tus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lanusium nomi/
nauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regna
uit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū si/
bi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoruz regno prefectus est. Cui successit
Claffo. Inde subrogat⁹ ē in septimuz regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus
est. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit successorem. Post quem decimus ꝛ non nonus ꝑ
ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fu/
it. Postq̄z ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ip̄o
andoino primū ꝛ postea s̄b Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgo
bardi habitauere. dignitate aucti ꝛ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fu
isse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstā
tinopolim imꝑante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē portam que ab ip̄o conditi orbis initio relicta fu/
isse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanqꝫ pannonia ꝑ noricū q̄ prius bauaria. nunc ca
in parte dicitur austria ꝑuenere. Liburneam que tūc sicut ꝛ nūc dictus est ꝓuincia foriiulij. Oppidoqꝫ fo/
roiulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditōez potiti ad planē fluuiū consederunt.

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt p̄missum ē cū omi-
bus copijs postq̄ gunimudū gepidaꝝ regē occidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad
internitōem deleuisset: E pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄
in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis
monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum omibus longobardis tam
viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. saxonū milibus. cū ipis vxoribꝰ ac
liberis armētis q̄q̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm
veneciā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam
triennio obsessam in p̄tātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria letꝰ. veronā
se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exactꝰ
ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethru
ria ⁊ arimino ac cisalpine gallie partibꝰ a bononia papiam vsq̄ oībus (excepto
Grex illo) potitus vel vrbibus vl' oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vr
be vxorē diuitiasq̄ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus autē vt erant
tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qd̄ omia apud eam barbariē superabat ludoꝝ leticieq̄ ge-
nere cōuiuijs ebrietatibusq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pā-
nonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cū immoderatius hausisset hilarioꝝ ac
ꝓprie amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ipe alta incla
mitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea hora
statuerit p̄rni cranei ludibriū viri īteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis
erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adolescentia florens. ⁊ corpore famosissimus. puellā de
peribat. rosimūde obsequio insistentem. Qd̄ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qd̄ ardenter cupiebat
sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in senten-
tiam trahendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cuꝰ po-
stea consuetudine rosimūda quidem delectabat̄. queq̄ in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe al-
boinū obtrūcare compulit. Veꝝ cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longi
nū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū
claudunt.

Lōginꝰ exarchꝰ ytalie

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuer-
sam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus
ytalie. qui interp̄tabat̄ summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nū
q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo
ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant.
Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni preessꝫ preses
siue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodi
rentur. regerēturq̄ magistratibꝰ. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vr
bem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qd̄
impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appel
lati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut
Narniensis spoletanusq̄ est dictus. neq̄ post basilium qui cum Narsete consul
fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus
ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus fer-
me centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq̄ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

LEander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis epus. Vir plane san
ctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certa
bant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p Recare
dum eoꝝ regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa eēm cōposuit. tum ad cō
firmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq̄ te-
terrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Hu-
ic aūt insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū suorum
libros scripsit. Cuiusq̄ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit: Ido inter
sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebrat̄.

IOannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus.
per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit
legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios
habuerit signa quoq̄ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis ope-
ra faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonciꝰ q̄dam neapoleos ciprioꝝ insule epus vt in vitaspatruꝫ
historiam pulcerrimam scripsit.

AEtum tum demū de noie ytalico putassem in tanta reꝝ pturbatione: nisi sanctissimi viri piture puin-
cie succurrissent. Preerat eccle aqleiensi paulꝰ p̄riarcha vir sctitati fama ꝯspicuꝰ. Is vrbis aqleie pau
lo an̄ nouo paruq̄ valido muro cincte mūitioni diffisus. cū clero sctōꝝ reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile mi
grauit gdū. p̄erat ec taruisine eccle felix eps rauēna oriūdꝰ vir vt ea tēpestate doctꝰ. ⁊ cū vita integer is lōgo
bardos adesse ītelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruisinis vt nouerat iratum salutem ⁊ bonoꝝ eccle sue con-
seruationem impetrauit:

Fortunatus episcopus

Sampson epus

Gregorius thuronensis episcopus

Germanus epus

Amandus epus

Radegūdis regina fracie

Fortunatus epus tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ȝ ab obsessis corporibus legiones demonuȝ pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiusdam militis in rabiem vsuȝ: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudineȝ reduxit. cuidaȝ quoqȝ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Fortunat⁹ alter vir singularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit scriptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum em̄ eoꝝ regem libellum de gubernando regno ꝓscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. gratia. humanitate sit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipsi nō imitaret̄: tātū valēt boni pastoris exēpla.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quousqȝ epus ordinatus fuit. Suus quoqȝ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Iustini anno ordinatus in omibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in sede aplica sbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū frācoꝝ. Miracula q̄qȝ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex beregario orta. post deuictaȝ p̄riam regal' p̄da abducit̄. Ea ī sorte lotharij reg' ī veromādēseȝ ducta ad nutriēdā custodita. inde ī successiōe nupsit terreno p̄ncipi. nō tn̄ sepabat̄ a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouionij mutata veste dn̄o cōsecrauit. porro mōasteriū pictauis coopante dei gr̄a mōasteriū p ordinatōeȝ lotharij reg' ꝯstruxit. vbi ī m̄ltitudine mag̃ abbatissa ī oī abstinētia ⁊ miracul' vixit. morsqȝ ei⁹ gl'iosa fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregorius magnus doctor

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie p̄cipue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea omēs doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea omīa deseruit ⁊ religionis statū p̄elegit. varijs tn̄ seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sb̄ honore sancti andree apostoli ꝓprijs fabricauit. In quo relictis sericis auro gēmisqȝ: vili monastico habitu tegebat̄. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsistere valeret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūqȝ rome pro xp̄iana religione ad multoꝝ eruditionē edidit opa. Moraliū ī Job libros dialogoꝝ pastoraliū. Itē registꝝ sup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c̄.

Anno mundi. 5793. Anno xpi. 594.

Gregorius magnus papa. eius nominis primus. patria romanus pater Gordiano. viro senatorio: vno oīm ꝯsensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dn̄i ꝛc. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ꝯsensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauriciū obsecrarent: ne pateref electionē cleri ꝛ ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scriptecꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumcꝫ eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itacꝫ Mauricius nūcios qui Gregoriū ꝯfirmarent: cogerentcꝫ pontificatus gubernacula suscipere. Is itacꝫ non sibi:ūpi. ꝯ vtilitati hoīmcꝫ ac honori diuino ꝯsulens. quem certe ob religionem ꝛ pietatez rebus oīmibus semper ante tulerat. spretis opibus. posthabitis voluptatibus atqꝫ oīm ambitione ꝛ potentia. gubernacula reipublice xpiane suscipiens. ita vixit. vtvscꝫ ad tēpora nostra. nemīnē ex successorib⁹ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina ꝛ scriptis: doctor etiā humilim⁹ primus oīm pontificū se seruū seruoꝝ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris ꝑsertim ab eo est inuenta ꝛ approbata. Supplicationescꝫ maiores ꝑpter ꝑ pestez sedandam ac stationes instituit. Exornatis quocꝫ q̄buscūqꝫ rebus potuit basilicis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriū redegit. Quo in loco ꝛ hospites ꝯtinuo accipiebat. Et paupes vndiqꝫ confluentes cibo ꝛ potu in vita retinebat. Uir certe oīm laude dignus. Tādem confirmata oīm ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur: Phocedo imperatoris āno secundo. sepeliturqꝫ collacrimātibus oīmibus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinqꝫ. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

Sabinianus papa cui⁹ patria ignoraf ac merito quidem Gregorio successit: homo em̄ obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laborarettur. instarentqꝫ paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaref: nil aliud respondebat. q̄ꝫ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccle largitionibus dissipasse. Paululū etiaz abfuit q̄ libri eius cōburerenf. Adeo in Gregoriū ira ꝛ inuidia exarserat homo maliuolus. Hic tn̄ statuit vt hore in ecclesijs distinguerenf officij gratia. Et accense lampades ꝯtinuo retinerentur. potissimū vo in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum. menses quinqꝫ. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur. funusqꝫ eius a sancto Joanne per portam asinariā ꝛ pontem miluiū in basilicaz petri defertur. Uacat sedes ei⁹ morte. menses xj. dies sex ꝛ viginti.

Bonifacius tercius papa. patria romanus. Uir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita ꝛ diceretur ꝛ haberef ab omib⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝑncipibus. Merito em̄ sedes romana ceteris āfertur. Ei⁹ ītegritate ꝛ ꝯstātia cūcte hereses ꝯfutate sunt ꝛ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ꝛ decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. diebus sex Anno mundi. 5813. Anno xpi. 614.

Bonifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Joanne medico. Hic templuz sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ꝛ oīmibus dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūqꝫ martyrum Eiectis prius gentiū simulacris. lustratoqꝫ templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosqꝫ suos monasterio ascribit ī monachorum vsum. Quibus ꝛ predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Uerū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame ꝛ inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹. vij. dieb⁹ q̄nqꝫ ꝛ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifaciu s quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic em̄ tsi cappadox erat. imperiū tamē ob vtutem ⁊ strenuitatē in rebus agendis ꝯmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Euthariṁ regem sibi creant. Quē ⁊ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū fracoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōꝑato galloꝝ ⁊ germanoꝝ mag exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo supatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsq; ad fretum siculū puenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus vo vrbe roma diu obsessa potirent. fecere hymbres. ⁊ quidē frequentes quibus hostes a menibus ꝓpellunt. Interea vo mauricius supatis i etruria ⁊ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapsis. legem tulit vt qui romane militie ascriptus esset. nisi finita militia. vt manchus ⁊ debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hancobrem motus Gregorius hoīem admonet ne eius religionez impugnet. Cuiꝰ benignitate ex īfima sorte hoīm ad summū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū epm vniuersalē patriarchaz creasset. monuissetq; Gregoriū vt obtemparet. Respōdit homo constantis ingeniū ⁊ fidei potestatem ligandi ⁊ soluendi petro traditam eiusq; successoribꝰ. nō epis ꝯstantinopolitanis. Nequaq; his malis cōtentus longobardos adhortat. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatibꝰ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō sponte. ſ coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tn̄ vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni q̄ȝ q̄ auares appellant eiꝰ virtute deuicti sunt. Interim vo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē imꝑatorem creant: ⁊ Mauriciū obtrūcant. postq̄ȝ vnū ⁊. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino ⁊ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝑ octo annoꝝ curricula principatꝰ est. Veniensq; cōstantinopolim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. ſ rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo tpe ꝑse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Templa xpianoꝝ ꝓphanāt ⁊ diripiūt. Lignū dn̄ice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu spretus phocas ab heraclio copiarum ⁊ affrice prouincie duce imperio ⁊ vita priuatur. Remq; publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

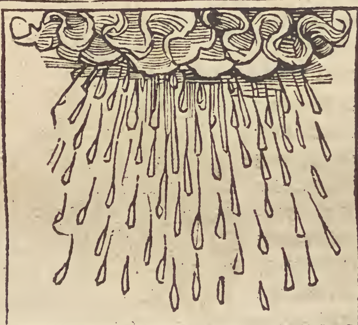
Conciliū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ire ecclesie deesset) quatuor ⁊ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. mlta etiā addidit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo q̄tuor ꝯcilia. s. Nicenū. Constantinopolitanū. Ephesinū. ⁊ Calcedonense decreto publico approbauit. ⁊ cōfirmauit. nec non et q̄ntū veneratꝰ ē. Vetuit in eo ꝯcilio vt nullꝰ bigamus ordinaret ꝑsbiter. Statuit etiā vt eps semel dūtaxat ꝯsecraret. Mādauit ꝑterea vltimā volūtatem modis oībꝰ obſuare debere. Instituit ꝑterea ne q̄d ornatus ⁊ ꝯcētus inter sacrificandū deesset. vt adversu vniꝰ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson caneret ⁊ all'a. in canonē redegit. diesq; nr̄os i tua pace disponas. Preterea supplicatōnes maiores (q̄s greci letanias vocāt) ꝑmꝰ instituit stationū q̄ȝ magnā ꝑtē marie q̄ in basilica petri hn̄tur. Quid plura omnē ecc'iastici officij īstitutōez ipe sctissimꝰ pōtifex instituit ⁊ approbauit.

Synodū q̄ȝ hūit postea bonifaciꝰ papa. iij. eporū duo ⁊. lxx. ꝑsbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogaret. nisi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q̄ largitione vl' gr̄a ad pontificatū vl' epatū aditū sibi q̄rerent. Voluit itē electōem epi a clero piter ⁊ pplo fieri. eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus pannus quod corporale dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

Ferũt iudeũ quẽdã imaginẽ crucifixi telo transfixisse p hec tp̃a a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculã contraxit. xp̃iani id videtes p vestigia sanguinis ad imaginẽ sanguinez emittentẽ puenerũt. quo comperto iudeũ lapidibus obruerũt.

Tanta inundatio aquaꝝ. anno sexto Mauricij impatoris fuit vt noe diluuiũ renouatũ crederet. fuit eñ diluuiũ in finibus venetiarũ ⁊ ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaꝝ hoĩmqꝫ pariter et animãtũ magnus interitus. Tantũ tunc athesis fluuius excreuit. vt circa basilicã zenonis martyris. q̃ extra veronensis vrbis muros sita ẽ vsqꝫ ad supiores fenestras aque ptingerent. facta ẽ autem hec inũdatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruscationes ⁊ tonitrua fuerũt. q̃nte fieri vix estiuo tpe solent. In tantũ tũc fluuius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ sup muros vrbis influerẽt. Et maximas in ea regiones occuparẽt. Tũc p alueũ eiusdẽ flumis. cũ multa serpentũ multitudine. draco etiã magne mireqꝫ magnitudinis per vrbẽ transiens vsqꝫ ad mare descendit. Subsecuta ẽ statim hãc inundationẽ grauissima pestilentia. quã inguinariã appellant. Que tante pp̃lum stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primũqꝫ pelagiũ papã pculit deinde pastore interẽpto. sese p pp̃lum extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius papa electus ẽ q̃ dum septiformẽ letaniã fieri ordinasset. Uni⁹ p̃ spacio dũ hi deũ pcarent. Octuaginta ex eis subito ad terrã corruentes spiritũ exalarunt. Septiformis aũt letania dicta ẽ. qꝛ om̃is vrbis populus a beato gregorio in septẽ ptibus depcatur ijs dñm diuisus ẽ. In primo nãqꝫ choro fuit om̃is clerus. In scd̃o om̃es abbates cũ monachis suis. In tercio om̃es abbatisse cũ cõgregationibus suis. In quarto om̃es infantes. In q̃nto om̃es laici. In sexto vniuerse vidue In septimo om̃es mulieres coniugate.

Misit hac tẽpestate diuus gregori⁹ magnus augustinũ melitum ⁊ ioannẽ. cumqꝫ his mõchos q̃sdã pbatissime vite. q̃rũ monitis ⁊ pdicationib⁹ fidei nr̃e dogma Angli tũ p̃mũ integre recepert. augustin⁹ ei ⁊ melit⁹ optimi monachi ⁊ anglorũ ep̃i atqꝫ ap̃li i pcio habiti deo auxiliãte. ⁊ monitis ⁊ efficacissimis exhortationib⁹ totã illã ĩsulã ad fidẽ xp̃i tãdẽ pduxẽ. ibidẽqꝫ demũ senio ꝯfecti ñ sine magnitate opinione in dño q̇euere. ⁊ cũ sc̃ti fuerit. eoꝝ festa septio kal. iulij celebrãt.

Augusti⁹ ⁊ melit⁹ mõchi

Tunica inconsutilis

Tunica incõsutilis dñi nr̃i ih̃u xp̃i a. b. v̇gie maria ꝯfecta. q̃ sorte vni militũ obtigerat. his tpib⁹ nõ pcul ab hierl̃m apud vrbẽ Zaphat in archa marmorea eo loci repositã. ab ep̃is Gregorio antiocheno. thomaqꝫ hierosolimitano. ac ioanne ꝯstantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxio in pcio habita fuit. qui ip̃aꝫ suscipiẽtes hierosolimã detulerũt. ⁊ in eburnea archa collocauerũt. Ferũtqꝫ hanc tunicã post captõez vrbis ꝯstãtinopolitane in man⁹ thurcorum deuenisse.

Hermigildis Rex

Hermigildus q̃dã visigothoꝝ rex hispaniaꝝ ⁊ visigothoꝝ regis filius. per id temp⁹ a patre leuuigildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopost iniquissime interficit. eo q leandri hispalẽsis ep̃i viri sanctissimi pdicatõib⁹ ab arriana im pietate ad verã catholicãqꝫ fidẽ ꝯuersus fuisset. Nã cũ leander ip̃e hermigildum cõuertisset. ⁊ ip̃m catholicũ declarasset. p̃r ira cõmot⁹ leandrũ pontificẽ multis incõmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiũ ip̃m ꝯstantissimũ tandẽ iterfecit. ad cui⁹ corp⁹ post modũ cãt⁹ ãgelic⁹ audit⁹ fuit. lãpadesqꝫ ardẽtes vise. Sꝫ ⁊ ip̃e p̃r paulopost i egritudinẽ plapsus leãdrũ reduxit. Et de iiuria atqꝫ pctõ veniã postulauit. ⁊ Ricardũ secũdũ filiũ regẽ cõstituens catholicũ ⁊ veꝝ xp̃ianũ effici procurauit.

Basolus abbas
Sindolph⁹ p̃sbiter reclusus i frãcia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̃sbiter
Hangeric⁹ ep̃s cameraceñ.
Furfrus fili⁹ regis ybernie

Corpus. b. stephani pthomartyris romã translatum est
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colũbani
Deicola discipulus. s. colũbani
Cũbert⁹ ep̃s coloneñ. sc̃titate claret
Bauo p. s. amãdũ ex pdone ꝯuersus vitã solitariã in artissima pnia pagens ceteris sc̃titatis exẽpla pbuit.

Artharis rex

Artharis flauius longobardoꝝ rex. postq̃ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creatꝰ rex. regnit annis septē. Hic daphonis regis filiꝰ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lz adolescens rex sublimatus fuerit. multis tñ editis facinoribꝰ laudes ingentes ꝑmeruit. Quas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatē in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad siculum fretū oīa ꝯq̄siuit. ac multas ytalie ciuitates ī suā potestatē redegit Sz ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atq̃ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̃ francilionē romanū ducem ex como ciuitate Cumacinaq̃ īsula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes īde diuitias sustulit. Qua ditatus p̄da statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilpericꝰ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimicissimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generū fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regia

Theudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si ī p̄mordio regni sui etate iuuenis formaq̃ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Cuiꝰ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus misisse. Cuiꝰ lectione p̄ferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat eñ matrona īsignis: ⁊ fidei xp̄iane studiosissima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modoecie edificauit. Qd̄ oppidum decem milibꝰ passuū a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus rex

Agilulphus longobardoꝝ rex post artharim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̃ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcūq̃ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Is ī regē ab omibus acciperet fuit nāq̃ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cuiꝰ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̃ iudicio de se facto vsa: agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaq̃ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papiensiū oppidū declarauit. Prima vō cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ip̄o rege pacem implorare. paceq̃ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire. ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū resciscet gandulfus bergomensis dux illiꝰ exēplo territꝰ sibi ꝓspicere cepit. obsessus tñ venia petita deditionē policitū abire ꝑmisit. Sz ⁊ vlfari taruisinus dux eodē tp̄e res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusq̃ pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaq̃ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasterium Cassinense inuasit: ⁊ abbate monachisq̃ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructū fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quartꝰ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissā īpietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij venerationemq̃ suasit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantisq̃ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine menibꝰ et frequentia ciuiū fuit. primūq̃ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq̃ constructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq̃ sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Monsilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cū longobardis cōplexus. ecclesiasticorum bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cū theudolinda matre successorem reliquit.

DEusdedit papa, p̄ria romanus. p̄re stephano subdiacono. pontificatū oi/bus suffragijs adeptꝰ. Hic cū esset optimus pater clerū mirūimmodum dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aūt ne filiꝰ patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus aūt dedit eius tp̄a ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. morit̄ pōti/ficatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelit̄ in basilica petri sexto ydꝰ nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēsem vnū. dies. xvj.

Sisebutus rex

SIsebutus visegothoꝝ rex. eo tp̄e Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis esset xp̄ianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoqꝫ oēs in regno dep̄hēsos grauioribꝰ supplicijs ad xp̄i fidem compulisse. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūci/sis esse. Cū tñ postea haud satis fati necessitatem circūspiciēs a sarracenis circūcisionē obseruātibus oppressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir oēs hispaniarū ciuitates romanis abstulit. at tum demū Constātinopolitani impatores ī hispania impare desiert.

BOnifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. p̄re Joanne pontificatū inijt eo tp̄e quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata io/annis exarchi morte. semetip̄m regem ytalie creat. Vir certe singularis humanitatis ⁊ clemētie mag̃ in oēs benignitate ⁊ gr̃a vtens. nullū genꝰ officij (qd̄ bonū pastorē deceret) p̄termisit q̄ cū esset doctꝰ. ne qui ad eccīas ꝯfugerent inde vi retraherent̄. ne ve acholiti reliquias martyrū attractarent. qd̄ est p̄sbiteri aut subdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisa/rent̄. Utue testamentū iussu principis vbiqꝫ valeret. Cimiteriū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos v̄o integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto. die. x. ⁊ in basilica petri collacrimātibꝰ oībꝰ sepelit̄. Eiꝰ aūt in morte diebꝰ. 13. sedes tū vacat.

HOnorius p̄mus papa. natione campanus. p̄re petronio viro ꝯsulari. eo tp̄e pontificatū inijt quo theudelinda morit̄. hic rebus externis aliquā/tulū quietus doctrina moribus sanctissimis oēm prope clerū renouauit. atqꝫ multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoqꝫ anastasij ad aquas salinas. templū quatuor coronatorū. atqꝫ alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mē/se. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit̄. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

SEuerinus primꝰ papa. patria romanꝰ. p̄re Labieno in demortui honorij locū subrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ꝯfirmatur. vana tūc em̄ hebat̄ cleri electio. nisi id impatores aut eoꝝ exarchi ꝯfirmassent. Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperū. in calamitosos benignus. in oēs munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cū in hijs summop̄e versaret̄. pontificatus sui anno primo. mēse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū sedes. menses quatuor. dies vndetriginta.

IOannes quartus papa natione dalmata. p̄re venancio pontificatū inijēs statim mira pietate vsus ē. Ex reliquis em̄ thesauris quos ysaciꝰ apud lateranū reliquerat captiuos oēs quos potuit: Istros ⁊ dalmatas a captiui/tate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Suo quoqꝫ tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū successerat. li/cet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusqꝫ ē vt eodē tp̄e oībus regni sui ciuitatibus duo ep̄i pari p̄tāte p̄essent. alter ei ca/tholicus. alter arrianus habebat̄. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus sui anno p̄mo: mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelit̄ quarto ydus octobris: vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

Linea summoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Eraclius in Augustū assumptus A sergio pr̄iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq₃ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq₃ focas in ꝓximis asie ⁊ europe ꝓuinciis habuerat: quasq₃ genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq₃ aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret Nā cosdras mesapotamia palestinaq₃ occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq₃ vrbe tūc opulētissima potitus diruerat eccl'ias ⁊ loca sancta. q̄q̄uā nō nihil venerationis videt̄ sacratissime cruci dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt ꝑtem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq₃ ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto p̄se om̄i asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq₃ capta paulisper se continuere ꝙ eraclian⁹ imp̄atoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. ꝗ obijt eo t̄pe eraclian⁹ qđ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit̄ t̄pe eraclius magno comparato exercitu multas ꝓuincias a p̄sis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem p̄saꝝ singulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē p̄saꝝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoꝝ p̄tez militibus tribuit. partē vo reparandis templis. que p̄se diripuerāt designat. ip̄e p̄terea alia omnibus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablataz secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a p̄sis in patriam remittit. tantisq₃ rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducere crucem dn̄i ip̄e sic manibus vlnisq₃ gestauit. ventum est ad portam que in locuz caluariē foras ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā substitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura laspidibusq₃. quibus ille pauptatis mgr̄ caruit onerari s. humilians se imp̄ator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in cōstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Mathaeseos est conuersus aruspicine incantationūq₃ presagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq₃ imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad eutichianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dn̄i constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo ītercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum imp̄asset annis. xxx.

Linea Imperatorum

Ferūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Irideq₃ grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq₃ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eadem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq₃ multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Naz vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud insulam Belon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volũt psa fuit. nobili ortus parente. deos gentiũ adorãte. ꝟ mrem hebraice gẽtis habuit ysmahelitã. Is ex duabus huiusmõi omnino sibiinuicẽ aduersantibus supstitionũ sectis originẽ trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. ꝟ homo acerrimi callidissimiq; ingenij inter xp̄ianos ꝯuersatus. pniciosissimũ humano generi ex duaꝝ hmõi gentiũ legib᷒ cõflauit incendiũ. Nãq; inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locũ publice ꝯcionatus ẽ. nõ iniuria cosdroẽ cũ omi familia deletum esse. ꝙ se ꝓ deo adorari fecisset. homo omiũ scelestissimus. qui ⁊ ip̄e ydola sculptiliaq; manu facta adorare solitus fuiss;. Subseq̄nter de lege hebreorũ quã magna ex pte arabes sectabant. xp̄ianorũq; traditionibus ita disputabat. vt vnam eadẽq; esse vtrãq; affirmaret. Lic; magnis vtraq; gens abduceret erroribus. quos q̄dem errores ita ip̄e moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xp̄m ex v̄gine natũ negantes. qd̄ sui maiores futurũ expectandũq; p̄dixierant aduenisse. xp̄ianos nõ redargueret leuitatis. q̄b᷒ psuasum sit ihm dei amicissimũ ⁊ ex v̄gine natũ obprobria ⁊ demũ crucis mortem a iudeis ppeti voluisse Et suã ip̄e p̄dicans legem futurã affirmabat: vt si eã acciperẽt custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nũcio obseq̄rentur. sese in libertatẽ asserãt. ⁊ p̄ncipatu regnoq; finitimos pociant. Ausus est etiam cõparato ingenti arabũ exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cõpescuit. solicitatis eius ad defectõe; militib᷒ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandẽ sarraceni ⁊ arabes arma sumẽtes a natiuitate xp̄i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces suparunt vt hoĩem felicem p̄mo mox infelicissimu; reddiderint duce mahometo. qui cũ magnũ se dei ꝓphetã assereret. ⁊ magicis artib᷒ asianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdã cõcitauit noua a se religione imbutos. vt paulũ abfuerit. quin omino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq; alijs sirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualescit ei᷒ secta nũc multo magis q̄ ante. Nam tota asia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis principibus subiecta est Instant nũc thurci terra ac mari. vt nos tanq̄ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet᷒ quoq; (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̄iana se iũgeret hereticos q̄sdam in cõponendis legibus maxime v̄o nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligẽs. ac in vnũ q̄si corpus redigens. Et vt seductos pp̄los fortius irretiret. statuit ꝙ homo tot vxores p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cõcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tñ vsum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis seruarẽt ꝓmisit padisu; videl; delitiaꝝ ortũ: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexũ. angelos mistrãtes esse asseruit. Qui v̄o legem ꝯtemnerẽt infernũ cõminatus ẽ. Cũ demũ sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis v̄o sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultũ a sarracenis ⁊ thurcis maximo in p̄cio nũc vsq; habitum est.

Isidorus episcopus

Isydorus hispanus hispalensis ep̄us. leandri successor. btĩ Gregorij pape discipulus. hijs tp̄ibus ꝓpter doctrinã v̄tutesq; ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tũ scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo em̄ bono. de viris illustrib᷒. ethimologiaꝝ libros. historiã p̄terea ab Adã vsq; ad tp̄a heraclij. vitas q̄rũdã sctõꝝ. historiã lõgobardoꝝ atq; alia pene innũerabilia. Et cũ cõstet eũ q̄uis laude dignũ ob doctrinã ⁊ sanctitatem. Ei᷒ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

Goar veniẽs ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. qui ĩ suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasq; sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo s̄uiebat vigilijs oratõe p̄dicatõne multos ad fidẽ rectã deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuũ ac loquẽtem reddidit. Episcopatum treuerẽsem oblatum a Sigberto rege francoru; rẽnuit. Demũ in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam i vita sancti nomē mereref. Floruit itaqʒ tempibus heraclij impatoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ɔstanciensi epatu cōstructū fuit In quo p plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. sancte viuerēt. vnus noīe Erubrinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ꝛ sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium quendā ysidoro equalem vita ꝛ moribus ꝛ doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdineñ eps

Joannes monachus gerūdinensis postea epus. religionē xpi pdicatōne ꝛ scriptis vbiqʒ tuebatur. hic eñ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid p etatem cepisset. constantinopolim pficiscens. ita grece ꝛ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tūc inualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Uez postea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in priam rediēs. Et multa scripsit ad doctrinā nrām pertinētia. ꝛ monasteriū condidit. Rōnemqʒ viuendi monachis scripsit.

Adoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post prem cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāqʒ pr ad acquirēdū psidiū. vix dū quadriēnio theodoberti francoꝝ regis filiā desposauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū omibus longobardis ytalicisqʒ p decēnū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ꝛ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ꝛ smaragduz exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis epus. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro ꝛ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqʒ fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat vt qcqd poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsqʒ tpa dagoberti simoniaca pestis i gallia viguit. p q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post acharū epm ad epatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli tornacensi q̄ʒ regali ciuitati quondā. nouiomēsi q̄ʒ ꝛ flandrēsi et gandensi ꝛ cartuaricensi certis tn̄ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti qntini reuelauit p eū dn̄s. suessionis q̄ʒ inuenit sanctos martyres. Crispinuz ꝛ Crispinianum. apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento ꝛ gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ꝛ Juliani. Et pcipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege pbente impensas. Mortuꝰ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoqʒ ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

Rupertus eps ex regia stirpe frācoꝝ ortꝰ. Tpe hildeberti regis frācoꝝ wormacēsem rexit epatū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ eū cū pceribus relictis ydolis cū freqntia ppli baptisans. p noricū vsqʒ pānoniā pdicās xpm lumē fidei mīstrādo puenit. Tandē ad iuuauꝝ fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaf pficiscens. q̄ olim iter barbaras vrbes emīnebat nobilissima. ꝫ dilapsa ꝛ virgultis opta. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydoneū. pprietate a duce baioarioꝝ accipiens. basilicā i honore. s. petri ɔstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fidem pduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ꝛc. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Aozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ꝛ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

SAltzburga olim Juuauia ⁊ petena dicta. norici vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe
Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc con-
fusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thau-
risci olim dicti sunt. hoc quocꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicū-
tur. Cimbris em̄ illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cō-
flixit. Atcꝫ re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vo longe interiecto tempore cum tres fortissime gen-
tes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plu-
tarchus ait. vtercꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ
loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. ⁊ centum qn-
quaginta capta scribit liuius. Fuit mot9 ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formi-
dabilis. Ideo romana arma citro vltrocꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene do-
mestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub
initio gallici belli qd vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qd proximū fuit. vt ipe scribit in gal-
liam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate pcipite saxo scul-
ptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C.
Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Julius enim cesar socero generocꝫ
suffragantibus ex omnibus puincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate ido-
nea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxcꝫ p senatū co-
matam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltz-
burga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus
montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea
auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Flu-
uius quocꝫ cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ꝛ montes. paludes pascua prebent. aucupia ꝛ venationes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incomode exhibent. colles ac montes germani trāsalpinaꝝ merciūꝫ causa ꝑtranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ꝛ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xp̄i reduxissꝫ Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaꝫ ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ꝛ vepribus. ꝛ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successoreꝫ. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghard⁹ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menib⁹ ambit̄. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ꝛ arcis edificijs ꝑpulcris exornat̄. Multis ꝑterea sctōꝝ reliquijs excolit̄.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ꝛ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ip̄e vitalem

Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos ex⁹ venerād⁹
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit eandem
Virgili⁹ exul post hūc meruit fore presul.

Anno mūdi. 5833. Anno xpi. 634.

Theodorus papa natione grecus. p̄re theodoro epō hierosolimis. pontificatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabaẗ circūspiciebat. vt bonū pastorem decet. In om̄es maxime aūt erga paupes mira benignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictionē fieri in sabbato sancto. Censuitq̧ neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū ⁊ sergiū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctoꝝ corpa primi ⁊ feliciani martyrū reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani protbomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̧ basilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio ⁊ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Hijs ita constanter ⁊ sancte peractis moriẗ pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturq̧ in basilica petri. pridie ydus maij. Epatus aūt diebus duobus ⁊ quinq̄ginta tum vacat.

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. p̄re fabricio in theodori locū suffectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortareẗ vt omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingredereẗ; at monitis pontificis obtpare noluit. ideo eū dignitate priuauit ob qđ constantius imꝑator indignatus. Olimpiū cubiculariū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū ꝑuenere captaq̧ vrbe colossum. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferūt. Constātius vō tot calamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cū his mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoq̧ tempe martinū pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simularet. homini cathenas inijcit. Eūq̧ constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus presul exulauerat. Martinus autē multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerum omniū ꝑssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutū signis vsq̧ in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli heretici cōstantinopolim sufficiẗ. Hic em̄ ⁊ si melius aliquātulū de religione sensit q̧ paulus. non tñ vsq̧ adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet eps carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotū domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq̧ monachis ne quauis ex causa sine sui supioris licentia claustꝝ exirent; fuit aūt vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepeliẗ. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. p̄re anastasio pōtificatū inijt. Uir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atq̧ assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiepūm ⁊ badrianū abbatem viros doctissimos atq̧ optimos in britanniā mittit. quā angliam vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur ī basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum epatus mē. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Uir religione ⁊ omi comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos misericors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit ⁊ monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs ⁊ fundis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demū vō pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq̧. vir sanctissimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Linea summoꝝ pōtificū

Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Vitalianus

Adeodatus

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pris primo sufficit. Cuz enī cosdroas rex psarꝫ victorijs insolescens vt premissum ē paci vt psentiret nullis pcibus pmijue pollicitatiōib⁹ adduci potuit. Quaobrem imꝑator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. pmiuꝫ oim ꝯstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili ptriarcha ꝛ bonoso ptricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ pre absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ꝛ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tp̄e q̄ cyrrus sergi⁹ ꝛ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opatiōnē in xp̄o hūanitatis. s. ꝛ diuinitatis. vnāqꝫ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercioꝛ ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusqꝫ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud ꝯstantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ꝛ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā ē reuersus. Ubi postqꝫ flagitiū illud martine ꝛ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q̄ꝫ tanto q̄situ scelere ptriarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ꝛ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem qꝫ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus impatoꝛ. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in impatoreꝫ assumptus. Et in de mortui pyrrhi locū paulus ptriarcha a senatu ꝛ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p lr̄as requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ꝛ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ꝛ martinū papā in cersonā poti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. s̄ vt vrbem romā ꝛ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ꝛ ornamētis spoliaret. Eūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ꝛ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqꝫ impatoꝛ btī Petri p̄mo ꝛ post alias vrbis eccīas accuratissime inuisit. Et postqꝫ p̄mis q̄nqꝫ aduētus sui diebus basilicas ꝛ publica rome loca pambulauerat: direptioni operā impendit Etem̄ q̄cunqꝫ vidisset ex ere aut marmoꝛe ad oꝛnatum posita. p singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ipe oꝛnamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit, quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p quos impiū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ꝛ postea in siciliam nauigauit. Desedit v̄o syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ oꝛdines in oꝛientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuꝫ cōstantiū putant imperatoꝛ a militibus creatur.

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Conciliū Rome tp̄e martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ꝛ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū ptriarchā ꝯstātinopolitanuꝫ. e⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ꝛ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu ī diuersas īsulas relegati fuerāt. qd̄ cū audisset martin⁹ in eo synodo rome ꝯgregatā p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ꝛ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanoꝝ ptriarchaꝝ īnouauit. deinde paulū p̄ntē ptriarchā dānauit ꝛ ptriarchatu cēsuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerent pax ytalie q̄ īter rōnos ꝛ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta e. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recusantib⁹ romanis q̄ pter ius fasqꝫ mandarētur. maxime v̄o cū rothbaris arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ꝛ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Egiltrudis regina

Jodocus heremita sanctus. ꝑ hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuz secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandez in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o q̄euit. Sunt q̄ scribūt eo tp̄e ⁊ vincentiū beluacensem ep̄m ⁊ meduardū archiep̄m Remensem sc̄titate ⁊ doctrina in precio fuisse. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sc̄titate insignē. ⁊ renaldū traiectensem ep̄um vita ⁊ miraculis clarum.

Egiltrudis regīa anglie circa illa tp̄a claruit. que trib⁹ nupta viris v̄go ꝑmansit. cui⁹ mortue corpus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Forseus

Aurea

Aurea virgo sc̄tissima ipi⁹ eligij potificis discipula. ꝑ ip̄m tp̄us apud parisios disciplina sanctitate ⁊ p̄cipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ⁊ prudentia ꝑmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus q̄z hibernie reḡ fili⁹ ꝑ id tp̄s cū duobus germanis ꝯtēptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝯstruxit. Nec m̄lto post ordinat̄ fr̄ibus. mig̃uit ad dn̄m. post q̄tuor autez ānos ab eligio ⁊ ausberto ep̄is imaculatū corpus sine vlla putredine trāsfert. hui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Gerdrudis

Oswaldus

Oswaldus rex nordmānoꝝ anno p̄mo heraclionis imꝑatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos ī suā s̄biectōem accepit. h⁹ dextera multaꝝ elemosinaꝝ largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corꝑe in cineres dissoluto. que a fr̄e Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ istinctu sc̄ti amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit. q̄ die sui obitus apꝑuit cuidā abbatisse treuerēsi noīe modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Vigilius epus

Leodegarius eps

Leodegarius ep̄us tꝑibus Cōstantini imꝑatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in gr̄am recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ⁊ carceris squalorem. post oculoꝝ euulsionez. post plantaꝝ cōcisionē. post lingue ⁊ labioꝝ excisionē. consummauit tandē martyriū ꝑ capit̄ abscisionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauēsi ep̄o eruditus. inde ob ꝓuidentiā ⁊ ꝯsiliū cū in regio palacio moraret̄. tantā sc̄om deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret̄ in pontificem ꝓmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Vigilius quoq̄ circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodoreñ. ep̄atu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē ecc̄iam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qd̄ dom⁹ dei ap
pellatur. Hic ꝓpter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in sco
tia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occidi
fecerat. Et ip̄e ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓ
priā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad
prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina psar

CEsarea psar regina. Circa hec tpa de psíde exiens nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xpiane fidei amorē. ꝯstantinopolim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que qdē ab impatore honorifice suscepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat suscepit. ꝛ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psar rex. legatos statim ꝯstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rn̄dit impator in arbitrio regine esse standi vl' discedēdi. ꝑinde eā sciscitētur. Interrogata regina respondet. Nūq̄ reditura in pꝛiam. nisi rex xpiani nomē susciperet. Qui statim recognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab impatore suscept⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ꝛ ab Augusto de fonte leuatus. catholica fide ꝯfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ꝛ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit̄.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis ꝑditus v̄tutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē ꝑcipitant̄ traxit. vt in ciuitatib⁹ sbiectis duos hēbat epōs vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā ꝛ liguriā cum locis maritimis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in seriē q̄ndā redegerit. ꝛ librū edictū appellari mādauerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipō in codē codice referēte) ann⁹ septuagesimusprim⁹ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patz. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē rotharis sine filijs defunctus est.

ROdoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ꝛ gundibertū reliquit successores. quoꝝ tpibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ huauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugasset. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione magnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra reꝝ omī copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in īsidijs constiterāt. galli v̄o castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis ꝛ vino replent̄. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti pecora ab hostibus ceduntur.

SArracenīq̄ ꝑ id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ꝛ quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhoduz insulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho sctō aggressus cesis omībus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege mlte preclare corporis ꝛ anime dotes. tātū em̄ prudentia ꝛ cōsilio valuit. nō solū in rebus externis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris stature corpore validus. capite caluo ꝓmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄z corpe ꝓmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitasset erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie ī basilica beati ambrosij quā ipē sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

COnstātio īpatore sblato cū oēs passim dilaberent̄. supuenientib⁹ cū mag̃ classe sarracenis. ꝛ syracuse ꝛ tota insula occupat̄. vnde postea onusti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ constantius aduexerat.

Dagobert⁹ rex frācoꝝ

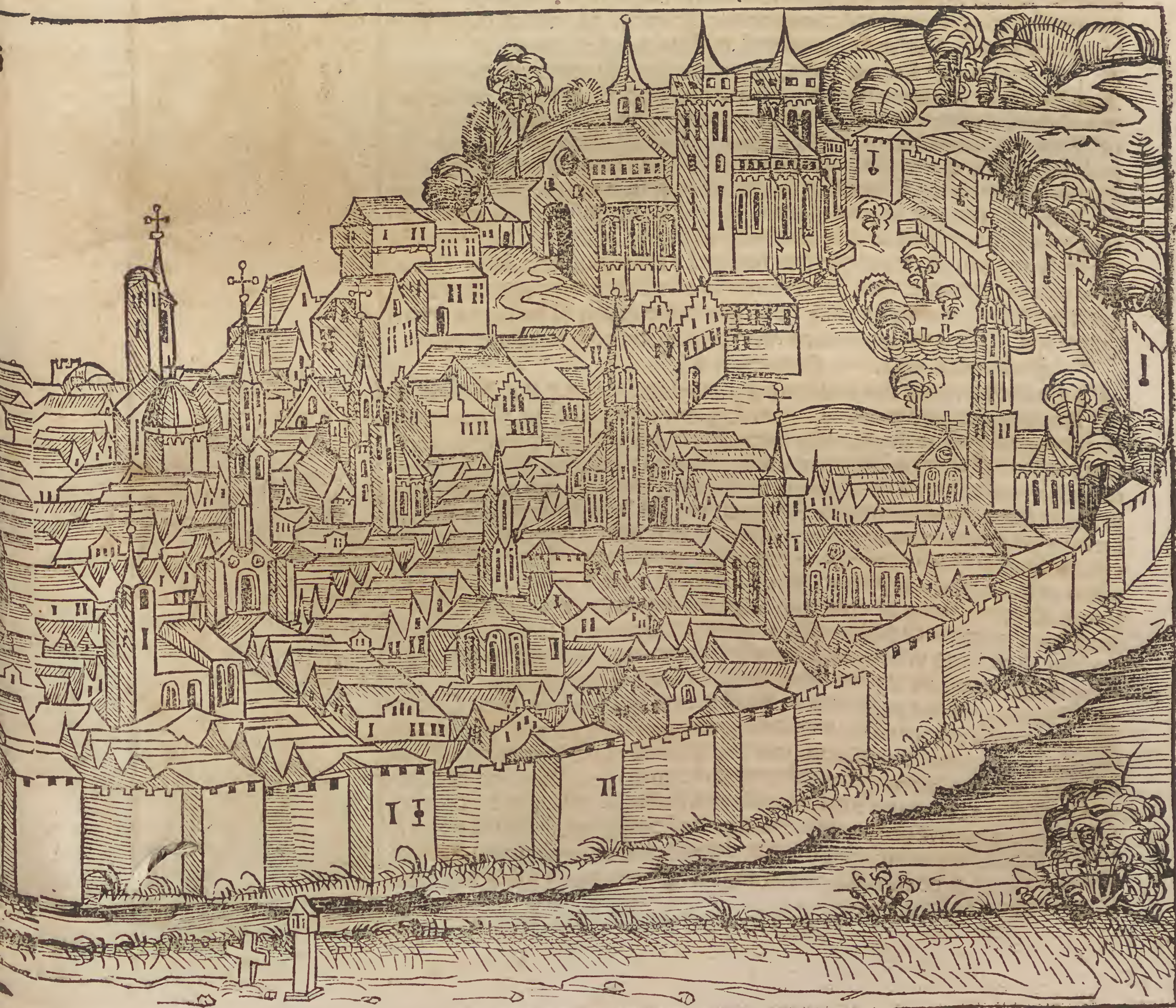
DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio minus q̄z manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ꝛ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Ueꝝ ab anglis infensus ꝑpetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic ītercessiōe heraclij oēs iudeos ī suo reg̃ baptisare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs prouincie thuringie caput. a priscis erphesfurt appellata, mōtem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij imꝑatoris sub archadio ꝛ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus abiecerūt. Et se regi ꝓprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in eo monte. ꝛ castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qḋ vulgares Merwisburg nominānt. Post eius obitum bassinus in thuringia regnum sucepit. Cuiꝰ vxorem postea hildericus rex francie duxit ī cōiugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in bruleto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ꝛ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgatur. ꝛ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinaꝫ transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū salutis trigesimūoctauū ꝛ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ transitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mōte desolatum monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons santti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoqꝫ sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepūs maguntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose sempꝗꝫ virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ꝛ herba fullonū que sandix ac saponaiā dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cuiꝰ arua gera fluuius ꝛ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ꝛ pecoꝝ pascuis habundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima sedes fuit. eo ꝙ totius regionis ferme media sit. ꝛ bladis alijsqꝫ necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colaniensi liber euasisset. In omīa genera flagitioꝝ ruptis tꝑantie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

colliculosq3 saxonie ꝛ thuringie castellis munitissimis extruxit. ṕsidiūq3 imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent ꝑmisit. vt ex ꝓximis villis ꝛ agris hostili more predas agerent. ꝛ ad ipa castella munienda circūquaq3 manentes cogerent. Rex ne manifesta tyrannide notaret̃ si ꝯtra innocentes atq3 in regnū ꝓpriū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiepm̄ maguntinū modis omibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coacturꝝ. Ea tamē pactione vt ipaꝝ decimaꝝ ꝑtem sibi. q̄ ꝛ regie magnificentie ꝛ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps̄ vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps̄ ꝛ hermānus babenbergensis epūs ꝛ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ꝛ fiducia potissimū in abbate fuldensi ꝛ herueldensi nitebatur. Cū hij eccias decimales plurimas et ṕdia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo ꝑ deū archiepm̄ rogabant. vt antiq̄tus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ꝛ sedes aplica ꝛ veteribus ꝛ recētibus scriptis crebro firmasset. Et ṕdecessores archiepi sui nūq3 īfringere tēptassent. Id atroci responso archieps̄ repulit: ṕdecessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ꝛ pfectis solidū cibū ministrare. Tanpem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt ß rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis qd̄ occasionem inuenissent. vt traditas sibi a pr̄ibus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctoꝝ corpa ꝑ illustrissimos delata sunt. videlz Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ꝛ vincentie quibus ꝛ aras ꝛ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq3 anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Ubi sunt edes amplissime studentiū ꝛ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi ꝓdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones ꝑ incendia varia. Neq3 aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ ꝑ fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo eīn geruasij Anno. M.cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ꝛ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq3 rapaꝝ ꝛ añ gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Linea summoꝝ pōtificū

Donus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes quintus

DOnus papa. pr̄ia romanus. pr̄e mauricio. eo tp̄e pontificatū inijt q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex moritͬ. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulmībus afflati iterie re. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ⁊ doctrina valens. vt clerū diuersis ordinibus distinxit. ⁊ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio bocciano dep̄hensos ⁊ castigatos in varia monasteria diuisit. p̄terea rauēnatem eccl̄iam a romana iam pridem segregatā ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtꝑantem reddiderit. Hic insup̄ honori ⁊ cultui diuino ꝯsulens vestibulū sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmorib⁹ strauit. Instaurauit p̄terea. ⁊ restitutas dedicauit eccl̄iam apostoloꝝ via hostiensi. Et eccl̄iam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. moritͬ ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte episcopat⁹ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5865. Anno xp̄i. 664.

AGatho primus papa natione siculus. pr̄e romano ex monacho pontifex creatͬ. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante p̄terea mansuetudinis ⁊ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ tristem dimiserit. Nactus itaq̄ imꝑatorem moribus suis haud quaq̄ dissimilē. monochelitaꝝ causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̄ donec constantinus a bello in p̄riam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem ep̄m ⁊ Joannē romane eccl̄ie dyaconē. Hos ꝑ benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ⁊ sophisticis altercationibus. ex equo ⁊ bono om̄i controuersia sublata duas eccl̄ias vnā tandē facerent. agatho vero cui⁹ tp̄e post solis ⁊ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelitͬ ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cui⁹ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

LEo eius nomis secūdus papa. natione siculus. pr̄e paulo vir doctissimus fuit. latine āc grece vt eius scripta indicāt. Preterea v̄o adeo musice pit⁹ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ instituit vt in celebratiōe pax populo daretur. Sextā v̄o synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus p̄sente cōstantino damnauerat. Concessitq̄ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit p̄terea ne ad archiep̄atum assumptus pro vsu pallij alioꝝue officioꝝ quicq̄ eccl̄ie ꝑsolueret. qđ vtinā hodie obseruaretͬ. Cū ex hac largitione q̄tidie mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ⁊ eloq̄ntiā singularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturq̄ collacrimātibus om̄ibus tanq̄ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5885. Anno xp̄i. 684.

BEnedictus iunior siue secūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hoīs sanctitate p̄motus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus populus exercitusq̄ romanus in pontificem delegisset. eundē statim veꝝ xp̄i vicariū esse om̄es crederent. basilicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac b̄ti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturq̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab omibus vt sanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

IOannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo imꝑator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ⁊ mansuetudinis atq̄ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ⁊ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniq̄ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturq̄ ad. s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

COnstantinus constantij augusti filius extincto vt premissum ē apud Syciliā ɔstante augusto. punitoq3 q̄ ei successerat mesentio siue missesso tyranno. romanorum regnū suscepit regendū. Romaniq3 principatus ē annis decem et septem. Is aūt cōstantin⁹ q̄ prius fuit a ɔstancio genitore in consortē imperij assumptus. illo interfecto vt ostēdimus territus est. et oīa vbiq3 adeo trepide administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amissurus. Vir postea catholicus modestusq3 ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heracliū atq3 tyberiū fr̄es suos in imperij consortiū accepit. Licet sint q̄ scribāt eosdē fr̄es pueros ne ad imperiū aspirarent naribus mutilasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atq3 alias denuo edificauit. Et cū esset armorum vir strennuus sarracenos romano imperio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo enim imperij eius anno ʒ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū imperio pendere ꝓmiserāt. Accidit q3 oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari post pacem traciam inuaserūt. Congressusq3 illis pannoniā inter et mesiā superiorē ɔstantinus insignē accepit cladem. cūq3 potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acquieuit. Satis nāq3 bulgaris feracissimi agri ꝓuincias danubio cōtinētes romani pn̄cipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ɔstātinopolim rediit. Et vt grecos romane ecclie vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniq3 cū esset bonis opib⁹ plen⁹ morit filio iustiniano i imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

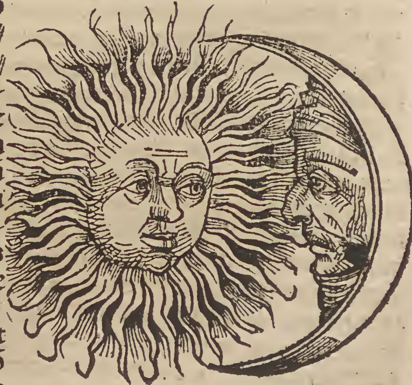

SExtam vniuersalē synodū apud ɔstantinopolim constantin⁹ imperator celebrari iussit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Ioānes portuensis epūs et alter Ioannes romane ecclie dyacon⁹. Conuenerūtq3 ad imperatoris edictū ducenti octuagintanouem epī. Acta aūt est cā monochelitarum q̄s supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse. vnicā tantūmō eē in xpo voluntatem. Erantq3 duo pmarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopolitan⁹ et machari⁹ anthiocenus epī. quorum Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicorum sententiā adduci ē passus. macharius aūt ptinax. et nimis diu pr̄ibus resistens. nō solum ē dignitate ꝓuatus. s3 simul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo et petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extremūq3 cū aliquot ꝑfidie cōplicibus romā relegatus Et theophanū abbatē vero sentiētē in locū macharij anthiocenū epm̄ creant. Hac aūt re ex sententia feliciter gesta. vt deo gratie agerētur q̄ vtrāq3 ecclīam vnā fecisset. sententia et animis Joannes eps portuensis octaua pasce corā pn̄cipe et p̄triarcha. corāq3 pp̄lo constātinopolitano in basilica sancte Sophie missam latine celebrat. approbantibus oīb⁹ q̄ tū aderāt. verum esse et scm̄ illū sacrificādi morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto et honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cyrilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyonisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hieronimi. sn̄ia conclusum ē. duas naturas et opatōes in xpo eē. Explosaq3 illorum ptinatia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vn̄ monochelithe vocati sunt. Ea reintegrata fidei leticia agatho et romani paucos menses sunt gauisi. q̄ pestis tūc q̄nta raro alias ꝑ tres meses romam populata est. et ipse agatho est defunctus.

Cometa

Eclipsis solis et lune

STella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝑfecto tot clades q̄ trib⁹ cōtinuis mēsib⁹ apparuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūq̄ ātea fuere. vise sunt elemēta i vrbis rome et ytalie excidiū ɔiurasse. Nāq3 tāti tāq3 ɔtinuati imbres tonitruis fulgorib⁹ immixti fuerīt. vt maximā armētorum passim morientiū iacturā pp̄li sint ꝑpessi. Eq3 quā plīmos viros ea tēpestate fulmīb⁹ afflatos iterisse inuenim⁹ et maturescētia pluuiarum initio i cāpis frumēta emarcuisse [illegible]tatio fuerint populis legumina. quorum fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

POst solis quoq3 ac lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent et in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Linea summoꝝ pōtificū

Conon

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educatꝰ. Inde romane ecclie militans ex pſbitero pōtifex creaṫ. Uir siqdem bonus ⁊ tanto pncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiepm exercitus vo theodoꝝ pſbiterꝝ in Joannis demortui locū sufficere conaretur. Tandē post longā altercatione in hanc sententiā venere om̄es: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis, ⁊ integri. modestie ⁊ iusticie singulari. ꝯstantie et prudentie plusq̄ humane semper ē habitus. Hāc obrem e vestigio om̄es ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tñ post initiū pontificatū statim inualitudinem incidit. vñ paschalis archipſbiter ac thesauri pontificis dispensatoꝝ regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernaṫ. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiserat pſtiterit. Moriṫ aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq̄ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. diebꝰ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xpi. 694.

Sergius

Sergius papa natione syrus. pria anthiocenus pre tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in cleꝝ romanū asciscitur. Deinde vo ob eiꝰ doctrinā ⁊ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens scte susanne ad duas domꝰ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū sibi nomis cōpauit. vt defuncto conone in eiꝰ locū suffectꝰ sit. nō sine altercatōe tñ. Nā cū pars ppli romani maxime theodoꝝ archipſbiteꝝ peteret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noiassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus impatoꝝ cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū p zachariā ꝓthospatariū suū trahere pcepit. ꝯ milites ytalici id admittere noluerūt. Ueꝝ cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄maxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē dñice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corpꝰ vilꝰ iacēs honestiore loco reposuit. Constituit pterea vt in fractōne dñici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ⁊. xx. moriṫ. Et in basilica Petri collacrimātibus om̄ibus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes sextus

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo piꝰ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyrū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad cathecūbas sebastianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septimus

Joannes septimꝰ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū iniit quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cuiꝰ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ quorūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā pterea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sctoꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctorum culciores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xviij. Sepeliturq̄ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ipe extruxerat. q̄ntodecimo kal. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sisinnus

Sysinnus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xpiane curam gessit. vt nil ptermiserit. Et ante pontificatū ⁊ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Uerū subita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Uacat tum sedes mensem vnū. ⁊ dies. xviij.

Iustinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post prēm in imperio relictus. imperauit prima vice ānis. x. Uir siqdē pmo bonus et prudēs ac elemosinarum pfusus largitor. Quasobrēs cōstantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cum p. x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cum eisdem pacem terrā mariqz fecit. Sicut affricā libiāqz ammittere defuncti pris res noue fecerāt Ita easdē puincias exorte pariter in sarracenis noue res recipere adiuuarūt. Si qdem gizite sarracenorum ammirathus sub idem tpis quo cōstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperij iura oīm puinciarum consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica et libia in primis fuerūt imperio restitute. Affirmantqz nōnulli scriptores eo in federe interuenisse. vt p annos. x. q terminus in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoq die nūmos mille aureos soluere seruūqz vnū ex gente sua. et vnū item equū romano imperatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homines mira incōstantia vsus. Et sarracenos et bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a qbus certe plus incōmodi accepit qz intulit. Et cōstantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus op seuiciā pfecti vrbis nō cōpescuit. Qd qz synodū habuisset ad qd cū romani pontificis clericqz cōuenissent oratores. iterata sunt sexte synodi acta qbus intermixta sunt aliq ritu catholico abhorrentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed earum subscriptionē sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vo e iustinianus et mittēs zachariā pthospatariū romā iussit sergiū pontificem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ferre armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaqz iustinianus pfidie q in oēs vtebatur. et impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patricius annuēte gallinico patriarcho cōstantinopolitano insurgēs pplum ad arma cōegit. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoqz pedori addictos. iustinianum imperio deiectum cepit. naresqz mutilatum curauit cersonam pōti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus īpator pulso iustiniano impiū occupās īpauit ānis. 3. Eos ipij motus exploratos hns habdimelech sarracenorum ammirathus affricā inuasit. in quē leoncius imperator ioannē patricium militie mgrm cū exercitu misit. et qdem ioanes sarracenis cōgressus. eos fugere cōpulsos oīm affrica extermīauit. Uerum nō mlto post seditione iter eos orta. Tiberiū qndā ciuē cōstātinopolitanū impatorē creāt. Qui cōfestim cōstātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. et eodē affectū supplicio q iustinianū dixim in carcerē cōnijcit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius impator leoncio capto et incarcerato imperauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cum exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimarum cui tyberio fuit cognomen ducem primo post imperatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q situm: vt alij oblatū accipiens nequaqz moras sibi apud affricā trahendas existimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim peruenit. fauebant vo ciues affinū agnatorumqz factio potentissima. vñ dum leoncius forum palaciūqz seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutilauit et in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto pncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Uerum iustinianus in ponto ad regem bauarorum confugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit et ad recupandū impium auxiliū prestitit qui tyberium eiecit et imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bauarorum et bulgarorum constantinopolim reuersus imperauit ānis. xxvi. Cū eni ad sexti Joannis pontificatus initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p se ferret residendi impij intentionem. ciues absimaro imperatore fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tn anno vix dum elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū et hospitem et generum prodere est pactus. quod cum rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illum p arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoqz a quo fuerat imperio deiectum in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqz inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū patriarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus murcū abstergeret quēpiā aduersariū partium excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iustinianus secū dus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Iusti nianus

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ omes hereticos q beatā mariā solū hoiem nō deū ⁊ hoiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt b. maria sp vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoiem s vere deū ⁊ hoiem genuit.

Theodorus

Theodorus Angloꝝ archieps vir doctissimus optimusqz p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q declarauit q penitentia vnūqdqz pctm dilui posset. sed ⁊ alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicib' scripsit. Sanctus qqz theodor' augustudinēsis eps virtutibus claruit.

Lambertus epus

Lambert' vir sctissim' apd leodiū eā tēpestate martyriū subijt. eo q pipinū repꝛhēderit. q vxori pellicē alpiadē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aiūt q postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo lrīs eruditus ita p sanctitate sua ab oibus amabat. vt traiectensi eccie post theodardū mgrm suū pmoueri in epm mereret. Cū vo childericus q euz pmouit q eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iterꝝ reductus. vbi multos vbo ⁊ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari'. Eū p modū crucis in orone pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccīaz pduxerūt. ⁊ ppt hostes illico sepelierūt. Sctūs āt chunbert' successor ei' celit' admonit' corp'. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag miracloꝝ gl'ia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaqz lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpianā religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. psbiter ordinat' ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo q docendo ⁊ pdicando vsqz in seniū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ libros cōponere nūqz lassus visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atqz modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit eñ multa in actus aploꝝ. in lucam ⁊c. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliasqz plerasqz quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoqz cōmentarios in vetus ac nouū testm. ⁊ libꝝ de gestis angloꝝ. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in sanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoqz et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoꝝ alter plerasqz omelias eleganti sermone cōposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Corp'. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū pter solitudinē loci ⁊ in galliam translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacen. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux ⁊ gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexiss bertariū qndam ignobilē. Cui' opa theoderic' frācie rex plurimū vtebat oib' odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis signis fundit fugatqz. Salutē sibi bertharius fuga qsiuit. In regnū vo theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem ⁊ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victorez regnūz admistrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo [illegible] io i admistratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quã ciuitatẽ primũ menibus circũdatã a smaragdo patricio ꝛ ytalie exarcho. circa annũ dñi. 700. ꝛ ornatam fuisse historie tradũt. Nominis causam banc asserũt. vetusta rauennatũ ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iuriũ eccie sue loca a trib⁹ metallorꝫ noibus appellauerint. Aureolũ forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ꝛ argentã pado primario oppositã ab argento. Ferrariãqꝫ a ferro. Cuꝫ aũt ferraria ab ipo cõditionis initio in ptibus rauennatũ romanorũqꝫ simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationẽ de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandẽ quo tpe germani impatores eccie aduersari ceperũt ipa quoqꝫ ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annũ salutis vndecies centenũ matildis comitissa venetorꝫ rauennatũqꝫ auxilio eandẽ vrbẽ ab beinrico tercio ecclesie boste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ꝛ vigesimoprimo quẽ marchiones estenses amicitijs diuitijsqꝫ potentissimi in ferraria essent salinguerra quidẽ ferrariensis ꝑ eorꝫ ꝛ ecelini amicicie occasionem ꝑsidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioqꝫ ferrarie dominium occupauit. In eaqꝫ regnauit annis decem ꝛ nouẽ. quẽ innocentius quartus pontifex roman⁹ venetorꝫ auxilio. ad annũ salutis duodecies centenũ atqꝫ quadragesimũ expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo ꝑfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo ꝑsulante clemente q̃nto cum Asso estensis marchio beatricẽ Caroli secũdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cõiectus est ꝛ a venetis impetrato auxilio ferrariã potitus est. Qui cũ vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariã incẽdit. ꝓpter quã iniuriã. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ꝛ ex ciuiũ deditione ferraria sunt potiti. eamqꝫ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̃nt⁹ pontifex ro. ciuitatẽ venetiarꝫ ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vñ oĩa eorꝫ bona per galliam britanniãqꝫ direpta fuerũt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallagurra florentinorũ ꝛ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ꝛ armis ferraria primũ. post castello thealdo quod ad pontem retinebãt magnis vtrinqꝫ cõmissis cedibus deturbasset. Fuitqꝫ postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamẽ lege vt quot annis decem milia nũmũ aureorꝫ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cõuentiones cum venetis habuerunt quorꝫ obedientia ꝛ pace opibus potentiaqꝫ plurimũ creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero ꝑteritis temporibus noue. ꝭ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiũ pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiũ sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. ꝑsertim viros habuit nobiles litteris bũanitatis ornatissimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyana dea vsqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide orthodoxa instruxit. filius hetanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primā ecclesiam construxit. Et cuꝫ regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Itaqꝫ plerūqꝫ arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum pducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et qꝫquā terra in mltos partita sit dominos. tn̄ herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ꝛ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ꝛ franconū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estqꝫ ꝓpe vrbē in excelso monte (quē montem nostre domine appellant) arx arte ꝛ opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū residet. Estqꝫ super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. ꝓfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiqꝫ ꝓpugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus cācelli duplex est in medio platea est articularis. Estqꝫ in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt ꝛ ibi mansiones qꝫ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ꝛ stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ sancti benedicti ad sanctum Stephanū locum aptum possidet. Cartusiensesqꝫ domini theutonici. ꝛ sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent Quinqꝫ etiam monasteria sanctimonialiū. Extant ꝛ in ea quinqꝫ parrochie. ꝛ duo hospitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesqꝫ perpulcre canonicoꝝ ꝛ ciuiū hanc vrbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Linea summorū pontificum

Constantinus

Gregorius secūdus

Gregorius tercius

Constantinus papa. natione syrus. pr̄e ioanne. vir doctissimus ꝛ lingua latina grecaqꝫ eruditus. eo tp̄e pontificatū iniit. quo rome triennio fame laboratū est. qua quidē in re ita om̄es tum vel maxime paupes iuuit. vt constā tinū celitus missum homines arbitrarent̄. Et cū iustinianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qd̄ sedem ap̄licam veneratione deinceps obseruauit tutatusqꝫ ē videndiqꝫ constantini pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se ꝓficiscatur p̄missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cōstantino tyberius iustiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄triarcha cuꝫ om̄i clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingressi in regiaꝫ ꝑduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit̄. verū etiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus em̄ habita synodo nō modo philippici ꝛ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaꝫ decernit vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex concilijs ab om̄ibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexisset eas a philippico e parietibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne imperatoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue reciperet̄. Postea morit̄ cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī basilica Petri sepelit̄. tercio yd⁹ februarij. sedes mēses vnū. ꝛ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

Gregorius secūdus papa. p̄ria romanus. pr̄e marcello. vir certe optimus atqꝫ sanctissimus: tanteqꝫ eruditionis ꝛ facūdie habitus vt facile cōuinceret om̄es male de catholica fide sentientes. Nā sub sergio pontifice sacris initiatus. sacellis ꝛ bibliothece p̄fuit. tante fidei ꝛ integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficiscitur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acute respondit. vt om̄ibus ingenij sui ꝛ doctrine admirationē inijceret. Post ꝑstātinū deinde in pontificē electus. quāqꝫ aliqui stephanū secundū illi suffectū scribant. Inito aūt pontificatu ꝛ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijqꝫ martyris extra muros. Monasteriū quoqꝫ via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et monasteriū sancti andree qd̄ barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea hec peculiaris laus est. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio ꝛ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris parta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adijcit. basilicam nāqꝫ sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoqꝫ loci monasteriū extruxit. Indeqꝫ leonem impatorem herericū habita synodo excōmunicauit. Eo ꝙ sanctoꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur qꝫ ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū vacat dies quinqꝫ ꝛ. xxx. Centū autē ꝛ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ꝛ humanitatis. precipue greca ꝛ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̄dicatione atqꝫ interpretatione rerum occultarum ꝛ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates ꝛ amicicias susceperit. non armis. nō minis cuiuspiā e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ꝛ paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaqꝫ pontificatu inito statim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio simul ꝛ cōmunione fidelium priuauit ꝙ sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ꝛ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Petri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoqꝫ misse hec verba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ꝛ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua integre ꝛ sancte viuerent. Instaurauit ꝛ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe desertis. Tandem bene de deo ꝛ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ꝛ xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal̄. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes dies tantummodo octo.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Philippicus q̄ ⁊ bardanus imꝑator post iustinianū imꝑauit anno vno ⁊ menſ. vj. Vir sane magni animi ⁊ maximi ꝯsilij. Cū ꝯstantin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortaꝛ. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Verū iustinianus ꝯsilio pōtificis bn̄ monētis neq̄ obtemperans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cōstantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et ꝑliū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id ꝑliū atrox. ⁊ post multā vtriusq̄ exercitus cedem imꝑatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eoꝝ copijs eo in ꝑlio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici ꝑuerso vsus ꝯsilio lr̄as ad ꝯstātinū pōtificē clerūq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ⁊ clerus. ſ romāo ꝑplo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius noīs aut impij mentio hr̄etur. Nec diuturna fuit ipa in impio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯstātin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ipm philippicum imꝑio deiectum cepit. ⁊ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ imꝑator post philippū imꝑauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras ꝑterea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defensorem futuꝝ pollicetꝛ. Anastasio aūt imꝑante patronax ciuis brixian⁹ pontificis romanis suasionibus. b. bn̄dicti monasteriū cassinēse edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero imꝑator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas ex more confirmatas ꝑdecessoꝝ pontificū ⁊ ꝯciliorꝝ sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani impij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ pata ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus spretus imꝑio deijcitur. Cogitur q̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius noīs tercius supato anastasio impiū occupans imꝑauit anno vno. Cū eīm duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ imꝑatorē theodosiū q̄ndā q̄ ⁊ si erat ignobilis. ⁊ apud publicanos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus imꝑator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imꝑij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam confixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaꝫ q̄ ne vltra vt ꝑmissum ē de imꝑio cogitaret clericū ordinauit. Verū suscepto impio catholicus imꝑator statim ymagines sanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno impij ꝑmo nō dū elapso a leone tercio deiectus. ⁊ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius imꝑator post theodosiū imꝑauit cū cōstantino filio annis vigintiquatuor. Theodosio eīm eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ sub eo calamitates subiecte imperio ꝓuincie acceperunt. Nā primo ei⁹ impij anno. ⁊ quādo Athinus amortrusq̄ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terraꝫ mariq̄ obsedit. Ciuitas vo ꝯstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tn̄ perpessa ē calamitateꝫ que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo imꝑator queꝫ hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ sarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtēpatur. Verum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabanꝛ. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatoreꝫ deligeret. Verū cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Egidius abbas

Egidius natione grec⁹ atheniēs ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scīa exē-plo ⁊ miraculis insignis fuit. lr̄is etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū pr̄imonij. xp̄m fecit heredē. verꝫ hūane glorie deuitās piculū. clam littus maris pe tijt. repertis nautis nauē cōscendit. factaqꝫ orone tēpestas sedata fuit. Et cū arela-tem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis ep̄o mansit. vbi febricitantē trien nio curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoqꝫ heremita viro san-cto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vterqꝫ miraculis coru-scaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑpatam in nutricez habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi ꝑbebat. Cū die q̄daz serui regis in venatione cer-uam insequerent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dn̄s illesam ꝯseruaret. vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites spelūcā aperientes. vi dentes sctm̄ senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā peti-erūt. quē rex carolus cū om̄i honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud ne-maiensem vrbe filiū pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i frībus obitū suū nūcians vt ꝓ eo ora-rent. sp̄m dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

Bonifacius primus archiep̄s tpibus p̄dictoꝝ pōtificū floruit. Qui mona-chus ex nō̄s doctissim⁹ atqꝫ eloqūtissim⁹. ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ sanctitate. petē te pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯsti tuit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝯposita euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i. dccxv. auctori-tate sedis ap̄lice ⁊ p̄ncipū francie duas ep̄ales sedes ꝯstituit. vnā in castro wirtz purg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄-fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiepus secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum v̄bū indesinēter p̄dicasset ac ꝑfuisset eccle̅ annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

Circa hec tpa ducatus venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a p̄triarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribusqꝫ cūctisqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus suffect⁹ ē. a ꝯditōne em̄ vrbis gubernatōīs formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freqūtes aduersarioꝝ incursus reprimēdos. de cōi omniū ꝯsilio. Hūc hoīem tāto dignū hono-re delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus inijt ⁊ venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit. pui em̄ mo menti āñ fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisqꝫ classibus huc illucqꝫ ꝓ negociatōnibus nauigare ce-perunt in pyratas q̄qꝫ repressit.

Cesarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia p̄clarus. ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter ce tera scripta edidit. Sanct⁹ q̄ꝫ wolfrānus zenonen̄ ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amat⁹ archiep̄s angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ . s. kilian⁹ . s. Totnan⁹

Sanctus kilianus ep̄s in francia oriētali hoc tempe cla-ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgre diēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is lr̄is edoctus spretis hūanis reb⁹ monasteriū ingressus. In om̄i obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde p ecclasticos ordies p̄sbiter ordiat⁹. cū ad curā cenobij eligeref vt liberi⁹ ꝯtēplationi opam dare pos-set. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā per ueniēs. herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā martyꝝ optaret degebat. nec semē dei effudit. veꝝ prius ro-mā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac i ep̄um ordinauit. vr bem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totnano diacono. ite-rato ad castꝝ wirtziburg ostrofrancie puenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū vnaculā linguā illico addisceret semen dei ꝓgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe se fidei s̄biecit. ⁊ i die resurrectōnis dn̄i ba ptisat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fr̄is ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci ꝑsuasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝑsecuta. ordinatis tortorib⁹. viros sctōs reuelatōe diuia p̄moni tos i orone ꝑsistētes īterfici iussit. Cūqꝫ palmā martyrij obtinueft. claz sepulti sunt cū libris ac sacris vesti bus. ne palā fieret eoꝝ iterit⁹. tādē iuēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ se laniās. alter ra-biē v̄sus gladio se pemit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. Iuste torq̄or. q̄ sctis viris tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi martyres totā franciaz orientalē mira-culis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epūs

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue
uorꝝ duce. atqꝫ angloꝝ rege. Bunnaqꝫ castissima fe
mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atqꝫ terrā sanctam
peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a grego
rio tercō summo pōtifice. Cui tūc ꝓpter religionē tū fidei
sinceritatē dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se-
dis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q
eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat.
Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno sa
lutis. 740. sue vō etatis. 41. episcopio Eystetensi prefi-
citur. qd sanctus bonifacius ex pdijs ⁊ mancipijs a swi-
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis ma
guntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ
priuilegio dotatur. vt ipe eiusqꝫ successores officio scribe
sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi maguntini pri-
mū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo-
tes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumi-
nis quod alimoniū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In
qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virgi
nis admirabilis, que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus pre
bens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhel
mus ortus ex nobili familia reichenawe.

EISTETT

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q̄ votis et precibus a deo hanc sobolem impetrarūt. Ab ineūte etate disciplinis ac lr̄is traditus. p̄ adipiscēdis liberalibus artibus in adolescentia parisius petijt. Cū eruditissim⁹ euasisset. Uirgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Uerū spretis mūdialibus pompis. relicto regno spōsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̄a. romā pueniens. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū et wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudīe nemorꝝ religiosissimā ac pfectissimā vitā. vsq̧ in finē exegit. Ubi p̄ter doctrinā pp̄lo exhibitā. miraculorꝝ gloria nominatissimus euasit. Tandē plen⁹ dierꝝ ad oratoriū fratrū. sancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dn̄m. Cuius sanctū corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi pōtifices ꝓpter crebra miracula in sanctorꝝ cōfessorꝝ numerꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius festū per vniuersum orbem. xiiij. kal. septēbr. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni honore et gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

Luitprandus aisprandi p̄dicti filius longobardorꝝ rex. supstite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno et triginta. et mensibus septē. Uir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq̧ vasto. et manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua ī re maiorē ꝓmeretur laudē. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmiserit vnq̄. papie quoq̧ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. et ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū quoq̧ filiū in cisalpinā galliam. vt ei ex more capillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq̧ oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q2 terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie principem statim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq̧ tp̄e laboranti rome et ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrocinū ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obsideat. obtemperat. atq̧ vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā p̄terea et anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat restituit. Uerꝝ nō ita multo post etate grādeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq̧ corpus in basilica beati hadriani sepultum fuit.

Richoldus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij senonensiū ep̄i cōuertit. q̄ cū baptismum suscipere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q̄ in inferno. statim intinctus retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̄ pauciores sequar. atq̧ ita in sua fatuitate delusus. morte in premeditata raptus est.

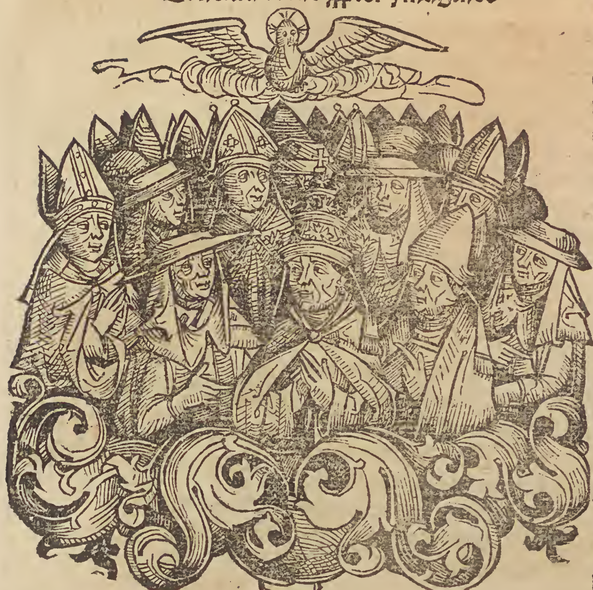
Comete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quorꝝ vnus solem precedebat. Alter v̄o vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris ac v̄tutib⁹ instruct⁹. Inde titulo s̄cti florini ad sacerdotiū ꝓmot⁹. et p̄ victorē comitē ob suā religiōē ac famā in p̄latū assumpt⁹. et p̄ balchramū ī cellā b̄ti galli et pipini aucte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atq̧ edificijs. mirā obsuans abstinentiā. paupꝝ amator. et elemosinarū largitor. et asello p̄ equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt pr̄ pauperꝝ diceret. Ideo hospitale p̄ eis extruxit. Ab emulis tn̄ psequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine decessit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p̄ lacū p̄stantiensem miraculis multis. et sedatā tempestate p̄duct⁹ fuit. Uasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

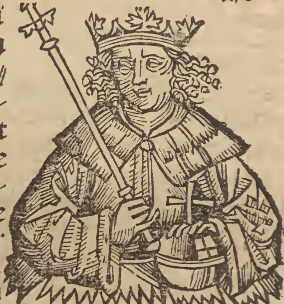
Conciliū rome ꝓpter ymagines

Concilium mille pene epõrū celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. ī basilica beati petri rome. In quo quidē leonē imperatorem. vt dictus est. imperio simul ⁊ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ statuas ⁊ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q̄ cōcilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝑ ut antea cōseruari. declarauitq̃ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctaꝝ venerationē esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excōicationis santentia innodauit vt habet' in canone de conse. di. iij. c. perlatū. Cū eni Leo. iij. impator apte inuehi in pontificem nō posset. edictum ꝓponit. vt omēs q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angelorū statuas atq̃ ymagines e templis abraderent ⁊ auferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset eū se ꝓ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati omēs catholicos post cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto pn̄cipis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini senioris filius hijs tpibus pallacio regis francie ꝑficit' cū pipinꝰ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supstesq̃ erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius ꝙ nouercam venerabat'. Nec tñ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu copijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū pn̄cipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege ⁊ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vo prelij clamores hij duo in fugam vsi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝯstituit. Coloniā itaq̃ ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illa vo clam omibus longū emēsa iter ad danubiū ⁊ eo transmisso peruenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Uerꝝ carolus marcellus trāsmisso sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq̃. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Uerꝝ cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscit' et vincit. non longe a Turonū finibus. ⁊ ex sarracenis trecenta ⁊ septuagintaq̃nq̃ milia fuisse occisa. Cuꝫ ex francis mille tantū ⁊ q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinctū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtpat atq̃ vrbē obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vsus. eos vi capit. ⁊ pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ⁊ xp̄iani nois inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄ꝫ arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaq̃ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscit'. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inera t planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq̃ pugnatū est. cadente amoreo. fundunt hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyreneū se deinceps ꝯtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria ⁊ sueuia. pipino vo iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni ⁊ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigesimo. Sepeliturq̃ parisius in basilica dyonisij martyris.

Carolus marcellus

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Linea summorū pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Anno mundi.5933. Anno xpi.734.

Zacharias papa.natione grecus.ex pr̄e policramo. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos pncipes numeraē.fuit ei vir mitissimi ingenij.mire suauitatis ⁊ gratie oīm̄ vtute pditus.cleri ac ppl'i romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ sui ardēte bellis ytaliā inueniēs.legatos de pace cōponēda statim ad luithprandū lōgobardoꝝ regē misit pseq̄ntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Uerꝫ cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos ꝓficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regeꝫ pōtifici honoris causa obuiā factuꝫ.ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solēnia oꝛonem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regeꝫ xp̄ianū deceret. siue pacē siue bella gerat. ac oꝛone pmotus rex arbitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq3 parta multas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoq3 ac turrim an̄ basilicaꝫ lateranēsem a fundāmentis erexit.bibliotecā beati petri restituit. Ideꝫ quoq3 basilicam beati gregorij in velabro cōdidit.Eoq3 loci caput ipsius sancti collocauit. Uenetis pterea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunq3 greca latinaq3 lingua eruditissimus haberet. Quatuoꝛ dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāstulit.Cū v̄o ita sancte ⁊ integre populuꝫ dei annis.x.mensibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernasset.moritur ac sepelit̄ in basilica petri .ydibus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tuꝫ vacat diebus duodecim.

Anno mūdi.5943. Anno xpi.744.

Stephanus secūdus papa.natione romanus. pr̄e cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat om̄ibus gratus) ī basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana dr̄ deportat̄. Erat ei vir singularis religiōis ⁊ prudētie.amatoꝛ cleri.elemosinaꝝ restitutoꝛ.xp̄iane doctrine diligēs pdicatoꝛ ⁊ scriptoꝛ.pr̄ pauperū.pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ defensoꝛ. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ⁊ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei causa ꝓficisci ad pipinū regem frācie instituit.Cui pipinus carolū filiū adolescētem.qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapideꝫ honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sctīssimi exosculatus ē.frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq3 perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq3 imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executiōni mādauit. Foris itaq3 pace parta atq3 aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atq3 eoꝝ pastores recenset. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid presbyteruꝫ. quid deniq3 oēs sacris initiatos ꝓponit. restituit ⁊ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq3 om̄ibus xp̄ianis meritus.pontificatus sui āno quinto.mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq3 cōi parēte orbatis.sexto kalē. Maij. Uacat tum sedes dies duos ⁊ triginta.

Paulus primus papa.natione romanus.patre cōstantino. stephani secūdi frater.homo sane mitissimus ac clemētissimus.qui ī pr̄iarchatu mores ⁊ doctrinam ecclesiasticam perdidicit.sub Gregorio secundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Uerū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successoꝛ quereret̄. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent.post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritatem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur.constantini ⁊ leonis temporibus.fuit autē saluatoris nostri imitatoꝛ. vt nulli vnq3 malum pro malo redderet.sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit. vt noctu cuꝫ duobus ⁊ eo ampli⁹ tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēq3 eorum ⁊ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudineꝫ coboꝛtatus. Carcerē quoq3 frequenter adibat. Indeq3 plerosq3 ere alieno nexos persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq3 congregato clero vniuersoq3 populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq3 celebritate agente. atq3 corpus ip̄m sanctissimū in tēplum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ⁊ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq3 corpus magna ⁊ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. menb̄.j.

Constantinus q̄ntus leonis īpatoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. 35. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ⁊ patrū sanctiones ꝓ viribus ꝑsequi nō destitit. Et in om̄i vite sue t̄pe maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijsq̄ deuixit. Iste q̄ cōstātinus impator sacras ymagines vbiq̄ demolitus. ꝯstantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistentē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetaꝫ spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse om̄i ex p̄te religioni ꝯsulens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ impatorē adhortarent. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo ꝑtinax. ⁊ sanas admonitōnes ꝯtēpsit ⁊ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus eius impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq̄ monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus impator plaga pessimi incendij diuinitus ꝑcutit. Et clamās adhuc viuus igni sum̄i inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem impator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulieꝝ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōstantinū. Huius leonis t̄pe vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtīnue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq̄ mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domū intrepidus rediit. Et ocio deditus se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimā q̄ sctē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ ꝑ vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diuina vltione ꝑmutantes. illū ad interitū ꝑpe necis p̄ne similez perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius constantinus imperium acceperūt.

Constantinus sextus leonis p̄dicti ex hyrene vxore filius impauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ⁊ religiosa impatrix. que forma speciosissima athenīense p̄re genita iuste impium ⁊ magna cū ꝑploꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq̄ filiū ne auita p̄rnaq̄ vicia in quo illū nature ꝓcliuez esse intelligebat imitaret. Et cū religiosa esset Therasiūq̄ ꝯstantinopolitanū tūc laudate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta epoꝝ cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantiū ymaginū sacraꝝ veneratione heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris impiū. q̄ p̄ris flagitia subsecutus. p̄ualuitq̄ ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q̄ salutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Is q̄ primū in p̄ncipatu solus ingenitam potuit maliciā exercere. in m̄ltos deseuit. In primisq̄ delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. Adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̄ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̄. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq̄ imperauit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Linea ip̄eratoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constatinus sextus Hyrena

Aistulphus rex

Aistulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq̄ fedauit. quem pōtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruiturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq̄ est. vt nisi sese ⁊ vrbez romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spez presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

GAngolfus vir sanctus circa tpa dicti cõstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emit τ eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. denuda brachiū tuū. τ affer lapillū de fonte sine lesione. q̄ cū immersisset statim cōbu/stū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceref ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ancilla vxori nūciasset subridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq₃ anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qd̄ ei postea euenit in oīni vita sua sextis ferijs. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqd̄ pferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qd̄ pipinus experiri dignatus est.

AMelius τ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō sibi cōsimi/les. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narranf mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cuz a parentib⁹ baptismi grā romā deferrenf. In luca ciuitate seinuicē inuenerūt. Et so/cietate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tātaq₃ inter puulos societas τ volūtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubicu/lo q̄escere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi roma/noꝝ militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesse/rūt in vita. q̄ recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ꝯiūxit in vita. morte quoq₃ separi noluit. Cū in diuersis ecclesijs tpe Ca/roli sepulti eēnt. mane corp⁹ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcopha/gum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

BUrkardus episcopus herbipolensis sanctitate τ miraculis claruit. Is i anglia ex nobilissima parētela floruit cuz fratre Suiduno postea ibi epo q̄ ꝯterranei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepisco/pū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū diocesi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarna/tionis septingen tesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū ger/manie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. τ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute τ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. τ nauim cōscen dit adiūctis sex monachis τ codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi i cōtemplatione ac oīni sanctitate mi/grauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Burkardus

CArolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria τ sueuia pipino vo iuniori burgūdia τ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud mul/to post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq₃ suo eius ꝓpositi desi/derio fratri patefacto τ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasti/cum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasterīū accedens pro/fessionē in eo τ perpertuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frā/ciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam τ bellū in longobardos dissuade/ret. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasterīū relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq₃ interijt.

Carolomannus

Albinus episcopus

ALbinus episcopus Andegauensis. miraculis τ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

SAluius quoq₃ episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triū/phum martyrij adeptus est.

COrpus sancti Benedicti iā. xxxiiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablatū p p̄ces carolomāni ad zacha/riam p pipinum ex floriacensi monasterio. q̄uis moleste nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. q̄uis quidē ferāt. cū monachi floriacēsis vide/tes se tāto p̄re orbari ad oroem cū lacrimis se ꝯtulisse τ corp⁹ apd̄ eos ꝑmāsisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem pr̄is. cui burgūdia ꝛ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auitaqꝫ vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosqꝫ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ꝛ eiꝰ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄ꝫ ꝙ regem ꝑe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripserūt aiunt. ꝓceres populosqꝫ eius gentis. pipini v̄tutē. ꝛ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romanū. ꝯsuluisse. ineptū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandū regia dignitate censeret. Cūqꝫ respōdisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atqꝫ ita regū familia meronigorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ꝛ viginti. Pipinꝰ aūt a zacharia papa. ꝛ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In ecclia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝯstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentiāqꝫ adaugebat. Quo eni tpe ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūqꝫ expeditionē iuberent dare ꝓmiserūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū claremontē. ꝛ multa de auernis cepit. faustisqꝫ auspicijs militiā carolus inchoauit. vt āno inde septimo ducti alterne a pipino genitore ꝛ ipo carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ꝛ eius vite vltimus fuit. p eius pontificis tpa tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

Turci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiā inuadentes. alanos primo. post colchos ꝛ armenios. Inde asie minoris pp̄los. ꝛ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ꝛ mortaliū magnis reptorū aut cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dn̄i septingentesimoquinquagesimoquinto. Fuerūt ꝗ ipi turci scythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hypboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuꝫ alij tradāt scriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci eni vt ethicus phūs tradit i asiatica scythia vltra pyrricheos montes ꝛ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Gēs truculēta ꝛ ignominiosa in cūctis stupris ꝛ lupanaribꝰ fornicaria. comedit q̄ ceteri abbominātur. Regnāte apud francos pipino caucauseas egressi portas exinde pōtum capadociāqꝫ transgressi. ad reliq̄s finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū hr̄e nulla alia potuerūt rōne. q̄ꝫ restituto ꝑsaꝝ regni noīe. q̄d sarracenos foce ꝛ eraclij tpibus in suū ostendimus confudisse. Veꝝ post multas illatas inuicē ꝛ acceptas clades. de pace inter sarracenos ꝛ turcos ꝯuenisset decretū ē. vt turci q̄ in ꝑside habitabāt sarraceni appellarent. atqꝫ ita equiore aīo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et ꝙ etiā eos breui acceptu ros mahumetanā sup̄stitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deniqꝫ ꝓcedenti tpe nō solū pontū ꝛ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. pisidiā vtrāqꝫ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ꝛ oēm asiā q̄ minor vocat̄ vltra citraqꝫ thauꝝ ad oras ionie. ꝛ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarchatꝰ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna fineꝫ habuit. postq̄ꝫ ingratus exarchoꝝ a ꝯstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ꝛ septuagesimo supra centesimū. magno rome ꝛ ytalie malo. narsete delecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsqꝫ ad hoc tempus sub decem exarchis. ipa nāqꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebat oīe. q̄cquid a placentinis. agriqꝫ papiensis finibꝰ padi inter apennini paludes stagnaqꝫ venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ corneliū nūc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ꝛ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumqꝫ cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus ꝛ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Theodorus item tycinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ꝛ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi. 5963. Anno xpi. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q̄ longobardis semp studuisse desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis suscipi curaret. Js toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit eorūq₃ armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione ꝛ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem prophanatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur ꝛ gregorius p̄nestinus eps constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atq₃ episcopū inungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō posset Cum vo constantinus munera pontificatus per annum obstinate exercuisset. ꝛ episcopos presbiterosq₃ more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijcit̄ a populo romano ira ꝛ indignitate rei pcito p p̄micerium xpofeꝝ coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Jnde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijcit̄. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5975. Anno xpi. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimoctauo pontificatum iniit. Uir certe doctus atq₃ eruditus. ꝛ in rebus agendis. maxime vo ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic eni a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ꝛ doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Uocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ꝛ doctrina ab oībus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. ꝛ ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaq₃ concilio e gallia p̄sertim ꝛ ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constātinū predictum abrogarunt ꝛ primo eius decretis abrogatis. institutum ē oīm consensu ne quisq₃ laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est pretere a vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū ꝛ chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent̄. quibus ꝛ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice ꝛ hominibus qui tum aderant. maxima oīi religione. Tandem hic pastor oīs diligentissimus ꝛ verus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. ꝛ. xx. sepelitur q₃ i basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq₃ a maioribus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina ꝛ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt. Uir patria ꝛ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correspondens. rem romanā ytalicamq₃ ab illo erigi adiuuaret. Uix dum facta summo cōsensu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ꝛ patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesq₃ in p̄riam reuocauit. qđ cū restituisset desiderius tanti viri amiciciā ne frācis regib⁹ adhereret̄. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. ꝛ in primis cū gente longobarda iniret. ad que r̄ndit pontifex. se q̄ pace cū oībus ꝛ in p̄mis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā posse vbis desiderij fidē adhiberi q̄ viderit federa stephano pontifici pmissa totiens violasse. Misit ad carolū oratores opē imminēti rez ecc̄ie excidio imploratū. Interea carolus desideriū regem ꝛ clausos secū in papia longobardos illas obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ꝛ sexto mense obsidionis carolus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secum epīs ꝛ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant bti Petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. s̄ oībus scale gradibus prius ꝛ postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ꝛ a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasq₃ basilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres ꝛ murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qđ ad bonū principē ꝛ optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus sui anno tercio ꝛ vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq₃ magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea summoꝝ pontificum

Constantinus secūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipse etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūqʒ reuerita imperatorem proprijs vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. omīa vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirbas sarracenorꝫ trecenta milia in subiectas constātinopolitano imperio asie prouincias duxit. Eius aduentu imperator perdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniquissimis conditōnibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. pro imperij ydemptitate. et tria item milia pro capitis sui salute in tributa persoluere. Paulo tn̄ post nequaqʒ saniori vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij consortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuʒ sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incomoda. nicephorus aūt bulgarorꝫ bello implicitus multis erat victorijs vsus. Qui priusqʒ ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantinopoli firmandā redire potuerit. in prelio qd̄ apud mesiā superiorem cū chruno bulgarorꝫ rege gessit superatus occubuit. et scauratius filius vulnere scdm̄ aūt eodē in prelio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq̄ volūt sed tercio imperij mēse michael sororius eius deposuit. et illi in ipso successit

Michael constantinopolitanus imperator post scauraciū sororiū suū imperiū assumens imperauit annis duobus. Uir sane pius et sanctarꝫ traditionū emulator. Eiqʒ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuʒ caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint scriptores paucissimis explicant verbis. vt orientem cū constantinopoli michael. et carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniarꝫ partes. quibus recipiendis tantopere carolus insudauerat imperatori greco redditas fuisse. et venetorꝫ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaꝫ vrbem ea conditione in constantinopolitani partibus mansisse. vt immunitatibus p̄dem a carolo habitis per ytaliā vteret. Detulit vo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipse aquisgranū mitteret paci formulam reddituros. fuerūtqʒ hij michael episcopus. et arsacius theognistrisqʒ protospatarij q̄ cū aquisgrañ. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus concessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros prelians superior extitis. Postremo apud andronopolim victus fugatusqʒ copias atqʒ animū amisit. constantinopolimqʒ reuersus imperio se abdicauit. et monasteriū intrās vsqʒ ad mortē ibidē religiosissime vixit. Huius temporibus vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriēte barbari continue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Idō i seqntibus perraro fit mentio de imperatoribus constātinopolitanis siue grecis. Uerꝫ de carolo magno et eius successoribus prosequimur historiam.

Linea imperatorꝫ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudentissima et religiosa statim adepto imperio conciliū secūduʒ in nicena vrbe trecentorꝫ et. 50. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. perpetuo anathemate necterentur. Sancitūqʒ fuit spūmsanctum a patre filioqʒ procedere.

Hadrianus quoqʒ papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentorꝫ et. 50. epoꝝ habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse. dist. 3. c. septimo. Mandatumqʒ fuit laicis vt nullo mō de pōtifice Ro. electōe se itromittere p̄sumāt. vt in canoe. 63. di. c. nullus laicorꝫ. Uetuit eē pōtifex hadrianus infames ad sacerdotiū promoueri. 6. q. 1. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra forꝫ suū i iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniqʒ scribūt qd̄ theophilatius et stephanus epi insignes nomine synodum francorum germanorumqʒ episcoporum habuere in qua etiā feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Aurea᷑ laminā hisdē tēpibus apud ꝯstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. sb ꝯstātino ⁊ hyrene. o sol iteꝝ me videbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis. 18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset, statim regnū inuasurus longobardoꝝ copias vndiq̃ꝫ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ̄ rachesiū q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace cōsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardorū v̄tus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oīm aduersarioꝝ metu liberatus a sp̄ōsionibus pontifici ⁊ romanis factis, animū reuocauit. multasq̃ꝫ iniurias illis inferre cepit. Vn̄ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. paratur igit̄ vtrinq̃ꝫ exercitus ꝫ carolus mira celeritate vsus. p̄missa p̄te copiaꝝ q̄ in transitu alpiū. iouis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fusoq̃ꝫ ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat̄ ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā veniētes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaꝝ veronam p̄ficiscit̄. aldegisius vo desiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ꝯfugit carolus acceptis in deditionē oībus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā petit. Ubi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani grā in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̄ꝫ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ijsdem pene v̄bis habēt. illum tunc castra reuersum. papiaq̃ꝫ p deditionē potitū. adduxisse in fraunciā desideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq̃ꝫ alij scribāt. Qz in desideriū clementia vsus. hoīem spoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Ubi postea longobardis francos p̄fecit. qui eos in pace retinerent. atq̃ꝫ ita anno salutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū fineꝫ accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq̃ꝫ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̄triarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄cioq̃ꝫ aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoīem desiderij libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. Vn̄ post aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsq̃ꝫ ad primi iustiniani tempa oīa p̄scribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsq̃ꝫ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq̃ꝫ a quo fuerat ob litteraturā p̄uatus vicissim accepit. Rogatuq̃ꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoq̃ꝫ elegantissimos edidit.

Jsuardus monach⁹

Jsuardum quoq̃ꝫ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̄ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oēs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. q̄d martyrilogiū appellauit. Reperit quoq̃ꝫ q̄ singulis diebus plusq̃ꝫ trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret̄ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaq̃ꝫ lingua egregie doct⁹. necnō ⁊ theologoꝝ phorumq̃ꝫ sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit; Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq̃ꝫ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq̃ꝫ eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuꝫ eruditus theologus haberet̄ libros de trinitate cū questionibus speculū p̄uuloꝝ. de ecclastico dogmate. de rōne aīe ⁊ p̄les alios libros ad xp̄ianā religōne pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine rex gestaꝝ magnꝰ cognomen fuit. p̄re pipino defuncto regnū accipiēs. regnūt in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ꝛ auctoritate pōtificis ꝛ francoꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere supstites filij duo. carolus ꝛ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem, q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus morit. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr. pipinusq̄ p̄r cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane ecclie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ꝛ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quasi hostes in gallia essent exercitū parat. ꝛ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrinq̄ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiam cū paucis militibus petit. carolus regē psecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādem capit desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bn̄ficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt pfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qd biennio ꝛ a prefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plꝰs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. s apud frācos nullus plenissimā victoriā domita eoꝝ pfidia psecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine reseruata. Igitur ingentē exercitum parat diem dicit. q̄ die ꝑe ripā fluminis rheni oēs couenīāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄. Tres em̄ ꝛ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penitꝰ saxones debellati. se suaq̄ oīa ptāti caroli pmisere. Victis imposite leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ dijs postbabitis xp̄ianā fidē pfiterētur. Cū vo ea tempestate barbare gētes hispaniā graui fruitute oppssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim supatis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ꝛ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabant vi capte ac prede militibꝰ date sic hispania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoīm cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē vo hunoꝝ multitudinē ꝛ pene nobilissimū quēq̄ eo bello absumptū maximā q̄zvim auri atq̄ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status rex in gallia esset romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ꝛ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

Taxilo baioarie dux

ROlandus palatinꝰ comes caroli ex sorore nepos. vir pstans fortitudine incōpabilis ꝛ vtutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝑe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et p̄lio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō vtute cōmissa ansielmus ꝛ Egibardꝰ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eorū reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ penas dedere.

TAxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente spectat sibi pfines erant societate ꝛ federe iūgit. Erat ei piūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunam p̄ris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Nemīnē esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. Hijs mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo pterritus tandem parere constituit ꝛ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

ALdegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cum magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū pflictus a francis auspicio prefectoꝝ superatus ꝛ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

Linea summoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

LEo eius noīs terciꝰ papa. arrupio pr̄e. pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educatꝰ et eruditꝰ disciplina ecclesiastica. vt dignꝰ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūdꝰ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaq̄ ad se p̄mijs alliceret. Eorūq̄ consuetudine mirūimmodū delectaret. p̄dicationibꝰ q̄z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ⁊ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq̄ pontifex vno oīm ɔsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cū ppl'o ⁊ clero pascalis primicerius ⁊ cōpulus p̄sbyteri q̄ꝝ vite sordes a supioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud edē btī siluestri captꝰ. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē p̄sternētes lingua captus ps illū excecatura: pluribꝰ etiā digitis ⁊ incuruis vnguibus q̄z oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud scti erasmi monasteriū in custodia ē habitꝰ. Quo in loco loq̄lam illi ⁊ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallēns ad btī petri basilicā p̄duxit. ⁊ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. S paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑperauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortatꝰ. Redeunti romā leoni clerus ppl'usq̄ romanus ad miluiū vsq̄ pontē p̄cessit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis apl'oꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad eiꝰ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cleꝝ ⁊ ppl'um in btī petri basilica ɔuocauit pōtifex ambone ɔscenso euāgelia xpī cernuus tenuit ⁊ iureiurādo affirmauit se oīm reꝝ q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies ydū decebris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ip̄as. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex ppl'i romāi scito p̄cibusq̄. carolū impatorē romanoꝝ declaratū. dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc ppl'us romanꝰ q̄ aderat freq̄ntissimꝰ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ⁊ pacifico impatori vita ⁊ victoria. sacro inungensq̄ ɔfecto balsami oleiq̄ liq̄mine ad pipinū se ɔuertit. eūq̄ ytalie regē declaratū pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit aūt in basilica petri pridie ydus Iunij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

STephanus quartus. p̄ria romanus. pr̄e iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias p̄ficiscitur. q̄ in aurelianis erat. ⁊ bonoratissimū ei quoq̄ obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratione in vrbem introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ⁊ integritatis. vt facile apud oēs sctitati nomē nanciscceret. ⁊ vt feruent ludouicū inūxit atq̄ coronauit. ⁊ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni pōderis magneq̄ estimationis detulit. quā ludouicus sua īpensa beato petro dicauerat. at sanctissimꝰ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis eiꝰ noīs primus papa. p̄ria romanꝰ. pr̄e bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatū inijt. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ eiꝰ rei culpam omnes in cleꝝ ⁊ ppl'm reijcerent. q̄ ab hijs vi coactus esset pōtificiū munꝰ obire. accepta hac satisfactione ludouicus rn̄dit ppl'o ⁊ clero maioꝝ instituta ⁊ pacta s̄uāda. cauerēt ne deinceps maiestatē lederēt. hūc autem stephanus pōtifex dū viueret ob eiꝰ v̄tutes ⁊ doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit pontificatu corpa sanctoꝝ mīnꝰ religiose iacentia in vrbem cū maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ⁊ btē cecilie. eoq̄ loci ⁊ ip̄ius virginis ⁊ eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multasq̄ basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit. sepeliturq̄ in basilica petri. Uacat tum sedes dies quatuor.

Carolus cognomento magnus. ꝑ suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuȝ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqꝫ in germania danubio ⁊ salo fluuio. Et hijs aq̄taniā vasconiā hyspaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adiecissetqꝫ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqꝫ pannoniā. ⁊ vltra danubiū datiā histriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Oēs deniqꝫ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis subactas. ꝑtim beneficio allectas in suā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanqꝫ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ſ; etiaȝ ꝑ vniuersum orbē ꝯꝑauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitatē (Posteaqꝫ cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientē decedit ⁊ sublatū impiū trecentis ⁊ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua v̄tute occidenti restituit. ⁊ august⁹ appellatus. impator nomē dignitatemqꝫ suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē assenciente ſ; etiā applaudente pp̄lo romano. atqꝫ ita impauit annis. 14. factus itaqꝫ romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeȝ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuȝ summa celebritate restituit. Omnēqꝫ nobilitatē ꝑ oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab omibus pp̄lis incredibili honore atqꝫ amore. cū bella septem ⁊ quadraginta annis (tot eīn regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaȝ animi. tum etiam ingenij atqꝫ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqꝫ oculis naso paulo eminētiore. forma deniqꝫ ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiūctum. habeb atqꝫ in voce splendorem. Et in incessu totoqꝫ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqꝫ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qđ sudariū ⁊ beatissime v̄ginis marie camisiam transmisit. Vez ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqꝫ dicendi ⁊ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoqꝫ doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij successorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqꝫ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāqꝫ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuȝ a regia aquisgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ⁊ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ⁊ xp̄iane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqꝫ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ⁊ ꝑ pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusqꝫ ratione habita filijs filiabus nepotibusqꝫ tum seruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ⁊ vna aurea pcipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebať ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqꝫ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montuē allatum. ibidem vsqꝫ in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū seditionibus semꝑ vexareť. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visenduȝ xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula. qđ ⁊ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret. ⁊ de rebus ytalicis vt premissum est.

Anno mūdi.6023. Anno xpi.824.

Eugenius eius nominis secūdus papa. pa̅tria romanus. pa̅tre boemūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugeni⁹ dignitate corpis. ⁊ pstātia animi insignis. ob hūanitatē ⁊ eloquētiā. oīm ꝯsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. spret꜄ reb⁹ oīb⁹ humanis. vł poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄sus. Adeo rem frumentariaꝫ curauit. vt nullibi vilius. q̄ȝ rome annona vēderet. ac pauperꝝ pupilloꝝ viduaꝝ causas ⁊ vitā ita tutatus est. vt ab oībus merito pr̄ pauperꝝ diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus i pontificatu annis q̄tuor vixisset morit̄ collacrimātibus oībus. Et suā vicē poti⁹ q̄ȝ morte sanctissimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in basilica petri aploꝝ principis cum omni deuotione sepelitur.

Ualentinus papa. pa̅tria roman⁹. pa̅tre leontio. q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq̄ȝ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt pleriq̄ȝ oēs adolescētes faciūt. ꝯ doctrinā ⁊ bn̄ viuendi normam ex lectione veterꝝ ⁊ exemplo sanctoꝝ pontificū sumens. Cūq̄ȝ tante v̄tutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dū p̄sbiter. ꝯ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. merit꜄ hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōq̄rentibus oībus eū hoīeȝ sibi morte sblatū esse. quo stante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi.6033. Anno xpi.854.

Gregorius quartus papa. pa̅tria romanus. pa̅tre ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Uir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero ppl'oq̄ȝ romano nō prius pōtificiū munus obire voluit. q̄ȝ a legatis Ludouici imꝑatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ꝯfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. ꝯ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ⁊ humanissim⁹ sit habitus. quiq̄ȝ iura eccl'ie ⁊ dignitatē semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq̄ȝ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corpa sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trāslata fuisse. Insup ⁊ rogatu ludouici imꝑatoris oīm sanctoꝝ celebritatē kal'. nouēbris instituit obh̄uādaȝ quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani p̄mo obh̄uare ceperūt. eāq̄ȝ rem magnopere a rabano monacho theologo insigni carminibus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona opa morit̄ gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepeliturq̄ȝ in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Linea summoꝝ pontificum

Eugenius secundus

Ualentinus

Gregorius quartus

Pipinus rex

Pipin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pa̅tre a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 15. Uir q̄dem clarissimus nec pa̅tri vlla in v̄tute dissimilis. queȝ pater in vngaros misit. quos cito grauibus ꝓlijs supatos ad deditionē cōpulit. Eoq̄ȝ bello cōfecto. ipm̄ in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eosq̄ȝ ꝑdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde theate obsedit captaq̄ȝ vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ⁊ paulo post luceria in deditōem acceptis. hūc etiā pr̄ in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eracliū atq̄ȝ eq̄liū inuasit ꝓpter q̄d multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus gestis etiā multis alijs ꝓlijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

Bernardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt i oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ successori obtparet. Uerꝫ carolo mortuo mādat꜄ obseq̄ noluit. q̄busdā ytalicis epīs ⁊ seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipso oīno defecit. Et citates ac pplos i sua v̄ba iurare coegit. Et cū rescisset ipator. cā in ꝯuētu ꝓposita. nepotē lese maiestat꜄ crimīe dānatū. hostē iudicauit. Exind̄ copijs coact꜄ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorū ꝓuīcie i ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalicos ꝓditionis ꝯiūctos iugulari iussit. Bernardū aūt ⁊ si illico ad imꝑator꜄ aduētuȝ armis deposit꜄ ad misericordiam ꝯfugerat. Et simul epos ī franciā ꝑduxit. Et ꝯuētu iterꝫ sup iudicio aq̄sgranū habito gladio trucidatus. Epi v̄o sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea īperatoꝝ
Ludouicus primus

Ludouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū impatoꝛ. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperiū suscipiens. imperauit cū lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū p̄rem obiisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiū celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ꝛ francoꝝ regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōstantinopolitani impatoris. qui michaeli p id tēpus suffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vo hiemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. qd cum imperatoꝛ rexq̄ intellexissent. medio ferme herētes itinere ad padebrūnaꝫ saxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiurasse. imperatoꝛ regē in ytaliā ire iussit curaturū. ne quid detrimēti regnū ytalie pateref. Ingressus romā bernardus rex illico in grauē piculosumq̄ morbum incidit. res romanas p gerardū comitem composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū impatorem apud aurelianas inunxit ꝛ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cōtra guascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestatē redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tn̄ tuendis danoꝝ regibus negociū impatori fuit. q̄ saxonū obsidebant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ꝛ gotfredi filijs cōflixerūt. illisq̄ prelio fusis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperatoꝛ conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōpositis. Lothariū primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq̄ tūc secūdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescēs ingenij quorūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ꝛ aurelianēsis episcopi impatori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus se ꝑpararet ꝛ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se impatoꝛ. Eo cum venisset oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc supstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lothariū postea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a pascali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū coronatūq̄ regem ytalie primo. ꝛ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impatoꝛ ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuoꝛ romani pontifices quos viginti septem annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ ꝑsecutionibus sepenumero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros post petitam impetratamq̄ pacem pannonioꝝ limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oīibus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia reclusit. Verū eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituit. Tandē michael ipe impatoꝛ grecus primo ꝛ breui post gregori⁹ pōtifex. ꝛ ludouic⁹ īpatoꝛ eodem ferme mēse. diē obierūt. ipe i bti arnolphi basilica sepelit.

Mauri hijs tpib⁹ in siciliā classe delati extēsione facta late incēdia cōmiserūt. delata i siciliā classis veneta eaten⁹ ꝓfuit infideles q̄ p̄mū vela alonge ꝯspexerūt i africā redierūt. p id tpis venetoꝝ dux iustinian⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēsent. sacerdotes ꝓmissionib⁹ mercatoꝝ ducti capsa q̄ sctm̄ huabat corp⁹ apta. illō sporte īposuerūt q̄ mercatoꝝ hui cōmeatū ad naues ꝑferre ꝯsueuerāt. Tūc pati ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportā olerib⁹ porcinisq̄ carnib⁹ supiectis plenā medio foro iocabūdi ꝑgebāt. obuiauerūt a sarracenis portorij exactores. porcinisq̄ carnibus qb⁹ machometici supstitiōe vesci ꝓhibēt. ideoq̄ visu quoq̄ abhorrēt. inter olera reptis canzir qd porcus eoꝝ ligua ē sportā ad nauim ferri ꝑmiserūt. inde p oliuesem portū corp⁹ i vrbē ꝑuexerūt. q̄ āno ꝛ seqnti eccia q̄ nūc extat scti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc senatus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas fuldens postea magūtin⁹ archieps theolog⁹ qdem p̄clarissim⁹ ac isignis poeta. p h̄ tp̄s. in ꝓsa ꝛ carmine plīmū valuit q̄ ex igenij sui magnitudie mltos edidit libros p̄cipue op⁹ mirādū d laudib⁹ scte crucis ꝯmētat⁹ ē idē librū palipomenō ꝛ Machabeoꝝ hūit ec hmōes satis elegantes ad ppl̄m potissimū in celebritate oīm sanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētissim⁹ gall⁹ ꝛ ꝯmētatoꝛ diligētissim⁹. rabani p̄dci auditoꝛ. p h̄ q̄ tpa ipso preceptore suo inferioꝛ non fuit. qui in libros biblie ppulcre cōmentatus est. Scripsitq̄ de officijs ecclesie ad ludouicū impatorem ꝛ multa alia.

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Linea summorū pontificum

Sergius secūdus

Leo quartus

Joannes septimus

SErgius eius nominis secūdus papa. pria romanus. pre Sergio e regione quarta. post Gregoriū pontificatū iniȷt. Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit. Eamq̧ ɔsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licz ab oībus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq̧ a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. ⁊ Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaq̧ pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easq̧ mlta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipsius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoq̧ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xpi vicariū ⁊ vnicū p̄rie parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq̧ in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

LEo q̄rtus papa. pria roman⁹. pre rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dez: vir em̄ fuit in oīm vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue isignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri orōnibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duz onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia i vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoq̧ tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis orōnibus e fornice sancte lucie v̄ginis i orphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuz illud signo crucis extinxit qd̄ diu p domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq̧ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hec v̄o. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq̧ diligentia corpa sanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit. Eorūq̧ tēplū in splendidiorē formaz instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̧ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq̧ aduentabant. Ipse illico q̄ta potuit manu hostiā ꝓficisci. suosq̧ p̄mo ad cōtonem adhortatus orōnem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturq̧. inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leoninaq̧ vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret eccīam bti petri leui incursione spoliare. hāc autez vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs v̄o sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccīa dei. deq̧ vrbe roma. ac noīe xpiano meritus. morit anno pōtificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepeliturq̧ in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

IOannes anglicus (⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ort⁹. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus em̄ sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficisci. Ibiq̧ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hr̄et. ne dū supiores. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone i ei⁹ locū (vt Martin⁹ ait) oīm ɔsensu pōtifex crearet. Ver postea a familiari cōpressa. cū aliq̄n occulte ventrē tulisset. tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝓficisceret. intra theatrū (qd̄ colloseū vocāt) a neronis colloso ⁊ sanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoq̧ loci mortua. pontificatus sui anno secūdo. mense vno. diebus q̄tuor. sine vllo honore sepelit. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ipm̄ qn̄ ad lateranensem basilicam ꝓficisci. detestandi facinoris causa. ⁊ viā illā ɔsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroris cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

THeodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq̧ ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio ex̄ns apud ludouicū impatorē falso accusat⁹. ⁊ carceri mācipat⁹. vbi insignia edidit monumenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruz cantantur) cōposuit videlicet Gloria laus ⁊ honor tibi xp̄e redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū episcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem epūm absoluit ⁊ ad suū epatum cum gloria remisit.

Linea iperator

Lothàrius

Lotharius Ludouici predicti imꝑatoris filius. post prēm impauit cū ludouico filio. quem impij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ipius defuncti imꝑatoris fr̄es lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie successionem vehemētissimis inter se odijs exarserūt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post cathelanicū cū athila prelium gallie senserūt. Namqꝫ in antisiodorēsi agro apud fontanicū coactis copijs. quas vnusquisqꝫ eoꝝ summis conatibus ducere potuit. ꝑliū est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francoꝝ gētis quāta nusqꝫ alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus carolusqꝫ supiores euaserint eorū tamen sicut ⁊ lotharij vires adeo imminūt. vt finiū ab extremis tuendoꝝ facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharı⁹ cū fracto lacероqꝫ exercitu suo. aqsgrañ. se recepit. Cūqꝫ insecuti fr̄es illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens ꝑ lugdunū viennā delatus copias repauit. Tam multis inde ytalie galliaꝝ ⁊ germanie ꝓuinciaꝝ. ac vrbiū ⁊ optimatū legatōibus pulsati sunt ipi fratres. vt inducias cōsenserint ꝓ quaꝝ occasione de pace ⁊ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia q̄dam iussu sergij ꝓfecti sunt. inter quos georgius archiepūs rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lothariū componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū ⁊ carolū inclinasset. totum comitatū in ꝑelio amittens. Eo em̄ cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga ꝓlapsus est. Atuero ij cōmunē totius regni calamitatē ⁊ interitū miserati federa pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ꝑtes a brittānico occeano vsqꝫ ad mosam fluuium. In qua parte regni francoꝝ maneret nomē possideret. ludouico cederet om̄es germanie terram vsqꝫ rheni fluenta. ⁊ trāsrhenū q̄cunqꝫ genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliā. ac ꝓuinciā galliaꝝ romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea galliaꝝ item ꝑticula scaldū inter ⁊ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imꝑatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni sociū asciuerat ꝑfecit. Eo deniqꝫ anno q̄ a fonteuenticio prelio quintusdecimus lotharium imꝑatorem abdicasse se imperio ⁊ monasticū induisse habitū historici tradūt. Per qd̄ tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū imꝑatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

Senserūt ⁊ tūc gallie sicut ⁊ ytalia cū sarracenis. quantū mali imꝑatoris lotharij ⁊ fratꝝ discordia attulit rebus suis. Nāqꝫ normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege ꝑ ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotqꝫ monasteria sunt cremata. Exinde normāni ꝑ galliā longe lateqꝫ vagati burdegalam sanctonam engolismā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen aasi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradūt que pecora multa. ⁊ nōnullos homines interemit. Uisa ē tūc in ipis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

Terre quoqꝫ motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mōtes corruerūt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā opierūt. herbas segetes ⁊ arbores ac vniuersa viriditatē hn̄tia deuastarūt. Tandē ꝓiecte in mare ⁊ ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaleqꝫ hoim̄ interitū suscitarūt. Anno quoqꝫ lotharij impij secūdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris iteꝝ in ytaliā redeūtibus prospe pugnarūt romani. Uerū sarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā spoliatāqꝫ incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppl'i fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte mauroꝝ manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus angloꝝ rex vir q̄deꝫ xp̄ianissim⁹ ⁊ romane eccl'ie deuotissim⁹. circa illa tꝑa ꝑmo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. eccl'ie tributariā fecit. Uoluit nāqꝫ vt singule dom⁹ q̄tannis singulos argēteos eccl'ie ⁊ sancto Petro tributum persoluerent.

Eadimūdus rex

Eadimūd⁹ postea āgloꝝ rex. vir q̄dē r̄ligiōe ⁊ scītitate ꝑcipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xp̄iane r̄ligionis defensor. mlt'a bella ꝯ danos infideles gessit tādem supatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Benedictus tercius papa. patria romanus. prē petro. Is ob vite sanctitatem. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. sub gregorio em̄ militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaq; in eius electione oēs tanq; ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq; dignū esse. q̄ tante sedi pficeret dicebat. Sed om̄ibus acclamantibus ⁊ eius electoēm approbātib⁹ inuit⁹ pōtificiū mun⁹ suscipiens. in atriuz lateranense pducit. ⁊ in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie ad p̄sepe ductus ieiunijs triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiaz suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factoēm secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum pferre conati fuerant. S cognito errore veniam petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere ⁊ ludouici imperatoris legati. ad ofirmandam cleri ac populi electōez romā missi. tante em̄ mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe. ⁊ animo. vt tam in ingratu constitutus q̄ in vita priuata om̄ibus carus ⁊ gratus videret. multas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū S re ipa comprobauit. sacerdotuz em̄ funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl'ie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. epatus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xpi. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōqsitum in atriū lateranense perduxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Ei postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioannem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. pter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xpi litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis epos ⁊ psbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in om̄i genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad pdecessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Linea summoꝝ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Uir quidem optimus liberalisq; ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim om̄es vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maioꝝ vnūquemq; ad bene beateq; viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua ⁊ pulsus phocius vir seditiosus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq; rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina insignem in puinciam mitteret. vt in fide retineretur qui aliquos misit. q̄q̄uā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese om̄ibus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inducturus esset moritur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

LUdouicus eius nois secūdus. p̄re lothario defuncto. anno salutis octingētesimo quinq̄gesimosexto. imparuit solus annis. xxi. q̄ olim a Sergio papa in regē inuictus fuerat. Nam lotharius ludouicū filiū quē regni sociū vt p̄missum est, asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem epm atq̄ alios viros ecclesiasticos prudentia et auctoritate dignos. quorum consilijs vteretur. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus, quacūq̄ iter fecit cedibus omia et rapinis vastat. incendit, et diruit. Uerum cū vrbi appropinquasset. eiq̄ obuiā honoris causa romani ciues obuiā p̄dijssent. deposita feritate illa gallica mitior esse cepit. quod ei p̄ter sententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt ex quo venerat die. videtibus omibus q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq̄ beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. imperij corona eum coronauit. atq̄ q̄cq̄d honesti postulasset (quotiēs ab vrbe discederet) facile cōcessit. Cesar itaq̄ et augustus declaratus et coronatus. statim romā egrediens pacato agmine papiā cōcessit. vbi et deinceps omnē vitā suā romā eūdo et redeūdo cōtriuit. Suis quoq̄ diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanorum regionē deuastabant. in quos impator ludouicus copijs illico vndecūq̄ cōtractis lothariū frēm in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique et enormiter iret. tū ex calore. tū morsibus aranearum de gente sua p multos amisit. Ipse vo lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouicus lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus suauissimus imperator vltimū diem clausit anno imperij sui vt supra.

SAnguinē tribus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse historici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

TYberis quoq̄ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi lintribus de vico ad vicū transire liceret. Nā et ecclesiā sancti laurētij in lucina. et monasteriū bti siluestri. et totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā et ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione et multe domus euerse sunt. et plures arbores euulse. et sata passim disiecta. Nec hoc semel eo anno. sed iterum decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū genus officij et pietatis in suos omisit.

BUlgaria his temporibus lris et admonitōibus Nicolai pape ad fidē xpi veniēs cuius rex cū omi p̄uincia cōuersus ē. Uerum nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius tpe scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eorūq̄ rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex, subditaq̄ illi sclauorum gente q̄ a bohemis germanis originem habuit, tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi. Pontifex autē epos atq̄ p̄sbiteros (vt premissum ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Horum nāq̄ rex tante fuit p̄fectōnis et sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idem filius corruptus ydolis ymolaret. pater zelo fidei succēsus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq̄ eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iunioreq̄ filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tn̄ mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanorum sacerdotū donis et pollicitatōibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes malorum īcendia inter grecos et latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tpis regni dalmacie diuisio. Cuius membrorum noia. etate etiam nr̄a in vsu habent. Siquidē vetusti nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsq̄ croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsq̄ croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vsq̄ rasciam et citra flumē bosnam vocauere. Rassiaq̄ et bosna pro regni croacie regionibus habentur.

ET fere p eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea omi sunt potiti: quorum ps maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū tenentes tenuerūt: vel desertas fugientibus habitatoribus incēderunt: alijsq̄ tamē tūc i locis res xpianis p̄spere succedebant.

PAcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē et andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is enim iūctis sibi cāpanis et lucanis atq̄ samnitibus: et vana grecorum spe subleuatus a ludouico imperatore rebellās illius fines hostis ingreditur: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obsidet: donec in danorum refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: verum aliquāto post andalisius p fraudē impatorē necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

SUnt q̄ scribāt btm̄ cyrillū ex chersona pōti scti clemētis corpus romā tū detulisse. Idq̄ i eccīa hijs temporibus scti clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

ARioldum quoq̄ regem danorum cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui ipator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

Ioannes octauus papa. pr̄ia romanus. pr̄e guido. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat imꝑatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula coniicit. Hac obrem nō ita multo post adiuuatibus q̄busdā amicis e vinculis ꝓlapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit, vbi ꝑ annū immoratus. ⁊ regē inūxit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecclasticos ortas sustulit. Vn̄ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ⁊ multa ad fidem ꝑtinentia sunt instituta. Et flandrē. quí tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt ep̄s datus ē. verꝫ cū ytalia a sarracenis vastaret̄. Cūqꝫ iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xp̄ianis agarenoꝝ magnā ꝑtem ytalie ac sicilia expulit. Carolū ꝑterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impꝑij corona donauit terciusqꝫ carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si q̄s sacerdos aut laycus homicidiū faceret ꝑpetuo irregularis haberet̄. ⁊ ad sacros ordines nullatenus admitteret̄. Vir sane ita vtraqꝫ lingua doct⁹. vt e greco in latinū ⁊ septimā vniuersalem sydodū. ⁊ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ⁊ docte transtulerit. Cū v̄o in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit̄. ⁊ in basilica petri sepelitur. Vitā quoqꝫ gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secūdus natione gallus. pr̄e palūbo. post ioannez pontificatum iniit. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaqꝫ. cui⁹ vita ideo breuior ē qꝫ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝓiecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit̄. annū eīn ⁊ menses duos tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius papa. pr̄ia romanus. pr̄e bn̄dicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūqꝫ retulerit. anno dn̄i octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtificē imꝑatoris auctoritas expectaret̄. qd̄ q̄dem institutū a nicolao ꝑmo temptatū potius q̄ꝫ inchoatum dr̄. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus ppl̄usqꝫ romanus magnā spem cōceperat. ob eius v̄tutē ⁊ magnitudinē animi. anno primo ⁊ mense secūdo pontificatus sui morit̄. Sepeliturqꝫ in basilica petri collacrimātibus oībus ⁊ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus hui⁹ noīs q̄nt⁹ papa. pr̄ia roman⁹. ex via lata. pr̄e hadriano. pōtificatū iniit eo tpe quo normāni adiūctis dacis vastarūt Galliam. Hic itaqꝫ quoaduixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ semper fuit. ꝟ multoꝝ viroꝝ illustriū in tanta reꝝ ꝑturbatione ⁊ q̄ꝫ maxime scitate Luitprandi ticinensis eccl̄e diaconi. valdridi bauari. berardi pictauēsis ep̄i mirifice recreabat̄. Quoꝝ vita ⁊ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ⁊ monasteria multa ⁊ sacella magnis sumptibus in vtraqꝫ gallia sint cōdita. Morit̄ autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinqꝫ.

Synodus quinta Constantinopolis

Synod⁹ q̄nta apd̄ cōstātinopoli fieri curauit iobes. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat̄. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ⁊ tres sup̄ octoginta pr̄es fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit synodus canonū libri dn̄t. Sꝫ qd̄ nobis constat nulla grecos inter ⁊ latinos secuta ē fedeꝝ oppositio. ꝑ quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eodē eī āno illi creta īsula egressi dalmacie oram īuaserūt. ⁊ nō solū exposita mari loca. ꝟ fctā plerisqꝫ ī locl extēsione mediterranea vexarit. q̄ grād̄u vsqꝫ ꝑlati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. q꜀ veneti vicine vrbis ꝑiculo excitati laborātib⁹ ꝑsidiū attulerāt. ⁊ fugatos inde sarracēos mari q̄ꝫ supo expulerāt. Iō basili⁹ imꝑator ꝯstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū ꝑthospatariū imꝑialeꝫ declarauerit. q̄. xij. cāpanas magni ponderis imꝑatori dono misit. eas ꝑmas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Linea īperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

Carolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ꝛ regnauit annis. 6. Js cū brittonibus bellū p quīqꝫ ꝯtinuos gessit ānos. ꝛ deserere nō audedat. veritus nē cū in normānos ducere cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neqret. Carolus aūt interea bo meuoio britonū duce primo. ꝛ postea crispoio eiꝰ filio supatis occisisqꝫ britannia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingressus. Per qḋ etiā tps alter eiꝰ frater baioarioꝝ ꝛ germanoꝝ rex ī frāckford. obijt. Jmplicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse romanū imperiū. ꝛ regno germanie sua imposuisse ꝑsidia magis cōfuse ac inide tradi ab oibus. apud omēs tū scriptores constat qḋ carolus caluus impatoris noie assumpto romā se cōtulit. ꝛ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpositisqꝫ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomānus ꝛ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oibus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduersus patruū ducere ꝯstituerant. mouerantqꝫ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝯsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo cognomē fuit frācie regi vt impatoꝛ declararet̄ studuit. Cōtra vō nulli ex nobilitate romana carolū tercū germanie regem. qui vt ostendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiuuarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Jlle vō fuga ꝑlapsus vt pmissuz ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuz regez amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus redijt. eūqꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissimꝰ ac deuotissimus. multa monasteria atqꝫ eccīas celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Carolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ꝛ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. Jn ytaliam mouēs exercitū. totaqꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberiꝰ viuere liceret impij corona donatus. Augustꝰ appellatꝰ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ꝛ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ꝛ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignitꝰ. ꝯfestim in normānos copias duxit. q̄ franciā ꝛ lotharingiā infestabāt rapinis ꝛ incendijs. compta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ꝛ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacentez igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ꝛ a principibus germanie ꝛ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ꝛ frisonibꝰ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitqꝫ vt rothifredus eoꝝ rex pacē petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impatoꝛ de baptismatis fontibꝰ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ꝑtāte delectuz ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corpis ꝛ ingenij tarditate. in locūqꝫ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seqnti ludouicus filꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat̄ subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus grataanter accepisset.

Tempibꝰ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neqꝫ tante opulentie ac noīs. eo tpe erat sicut nūc cernit̄. s̄ a forestarijs regis frācoꝝ regebat̄. quoꝝ lidericus ꝛ ingerlanus ꝛ audacrus s̄b pipino ꝛ carolomāno ꝛ ludouico rectores flādrie fuerī nec tūc comites dicebāt̄. Balduinꝰ aūt filꝰ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝓpter qḋ ab oī ecclīa cōsensu epoꝝ excōicatꝰ ē ex iussu caroli. Jnde epoꝝ ꝛ optimatū suoꝝ ꝯsilio recōciliatus. carolus impatoꝛ balduino ꝛ iudith flandriam dedit. Jn comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

Joannes Scotꝰ vir ꝑspicacis ingenij ac diuini. ꝛ mellite facūdie. ꝛ ī diuīs scpturis eruditissimus. apḋ carolū pdcm̄. mlto ī pcio fuit. Js ex scotia ꝓuīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ipiꝰ īpatorꝭ iussu ꝛ rogatu hierarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ꝛ librū ḋ nature diuisiōe. demū mūificētia elfredi allectꝰ venit ī ägliā et apḋ mōsteriū melberiēse a discipulꝭ q̄s docebat stilis ꝯfossus mortē ꝑtulit. ꝛ martyriū. Liber eiꝰ ḋ eucharistia postea ī vcellēsi synodo a leone nono celebrata dānatꝰ ē. fecit ꝛ cometare ī hierachiā.

Anastasius

Anastasiꝰ ecclīe ro. bibliothecariꝰ eo tpe vtraqꝫ lingua plīmū eruditꝰ ī pcio hītꝰ. septimā vl'em sinodū ꝛ vnā dyo. hierarchiā ac mltas scoꝝ vitas caroli īpatorꝭ pdci grā ī latinū trāstulit. ꝛ pl'a elegāter ꝯposuit

Anno mūdi. 6093. Anno xpi. 894.

Linea summoꝝ pontificū

Formosus

Formosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epus aliqū ioānis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omī ecclastica dignitate priuat. ꝓphana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. ꝙ eius cōiuratōnis cōscius ⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cōiectus est. hac itaqꝫ cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūqꝫ postea vl' romā vel ad epatū rediturus. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā ⁊ pristinā dignitatē restituit. vn̄ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus q̄busdam assumitur. Qui statim inito magistratu. ecciam. b. petri principis aplorū leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bonifacius sextus

Bibliothecarius lateranēsis vigintiunius summoꝝ pontificū. q̄ p eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieqꝫ pontificū illoꝝ nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ scriptores ⁊ si de gestis rebus. ꝓuinciaꝝ vn̄ originē habent. aliqua ⁊ aliqn̄ vana ⁊ supflua dicuut. pauca tn̄ ad romanū imperiū romanosqꝫ pōtifices ex scriptoꝝ ariditate facietēs. ānoꝝ ad. lx. p quos dicti pōtifices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impatoꝝ simul etiā pontificū virtus ⁊ integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. pcipue aūt hij octo seq̄ntes pontifices breui tpe sederūt. varijsqꝫ cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seq̄ntesqꝫ pauca laude digna factitarūt

Stephanus sextus

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus eīn alij minus quidā tempis huc ascribūt. plures tn̄ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex ⁊. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vo i basilica petri sepelit.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei⁹ decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ipm stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntqꝫ stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumqꝫ seculari. sepulture laicoꝝ mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus i consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. ꝙ vt ipe dicebat contra ius sacramēti romā ⁊ sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia ⁊ pessimi exempli. cuꝫ postea fere sp seruata hec consuetudo sit. vt acta prioꝝ pontificum sequentes aut infringerēt. aut omino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ⁊ acta. statim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificuꝫ intentio atqꝫ virt⁹ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

Theodor⁹ secūdus

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia seditiosoꝝ sequitur. Nam ⁊ formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho: De isto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Js eīn Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est galloruꝫ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā descendisse. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fideꝫ xpi accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. ⁊ hodie normādia dicit. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem duces plura bella gesserūt.

Arnulphus septimus gallor imꝑator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. imꝑauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a pseqntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo quidem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq; romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronatus in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normanos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q theutonicū regnū dicebat. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. et lothoringiā rexit. fraciam vero oddo saxoniā ducis filius tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Uerū postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo in fastidio et cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq; felicibus et cum multis europe ꝓuincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat imꝑare. Si quis vero eius tpis gestas res. et vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt annos cōparabit. ꝑfecto intelliget. nulla vnq; tempora sibiinuicē magis fuisse cōtraria. vt queadmodū afflictaz laceratam. et omibus bonis sub exarchor a constantinopoli missor tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli et qsi oim eius successor magnificentia bonitas liberalitasq; erexit instaurauitq;. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. et incursantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad desolatōem interitūq; ꝑduxerit. efficitq; bor tepor malignitas. vt omis fere scriptor diligentia cessauerit.

Hunni gēs scithyca. q superioribus diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad ꝯsanguineos. vngaros. pānonias incolētes ꝑuenit. ꝑualuitq; ea immitior gens. et factos humaniores. cōtinuata cū nrīs p mlta secula ꝯuersatione. Ex huius primo bauaros et postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiq; videmus eā gētē. qn tūc pmū aduenit. calētibus adhuc patrie moribus. crudis carnibus et aliqn hūanis vesci solitā. Post paucos itaq; ānos q aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt docuimus qnti pōtificatus tpe in ipatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta icolētes. siue qz in pdicte vngaror gētis psidio aduersus arnulphū imꝑatorē sꝑauerint. siue ex rebus ytalie i maximū adductus dissidiū romanos pufecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq; et ceteri ytali nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affutur itelligētes. berēgariū forouliēsem ducē roma oriūdū creāt ipatorē. Huni iterim siue q ipi aduētus sui pncipio dicti sunt vngari. pma i germanos expeditiōe delati. mltis mortalibus vel cesis vel captis. loca sacra atq; ꝓphana et spoliart. et ferro igniq; destruxert. nec miorē i gallijs. vel rex pdā vel edificior dmolitōz edidert

Monasteriū Signiacū et Cluniacū

Guillielmus cogmēto pius aquitanie dux. et aluernie omes. Hisdē ec tpibus. et fide ꝯuersatiōe moribus religioneq; atq; doctrina in precio maximo fuit. q cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in pprio fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē pfecit. maximis ꝓuētibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Berno abbas gigniaci cenobij pria burgūdus ex qdā comitū clarissima familia natus his tpibus ob scītatē et clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus corona sibi iposita rex burgūdionū statuit. qd regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

Hermo abbas

Rudolphus rex

Remigius qz ātisiodoreñ. epus in exponēdis scripturis diuinis et humanis hoc tempe claruit.

Linea iperatorum

Arnulphus

Linea summoꝝ pontificū

Joannes nonus

Joannes nonus papa. pr̄ia romanus. post theodoꝝ pontifex creat⁹. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppl'i romani parte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝫ pfectus. iiij. et. lxx. epoꝝ habito conuentu. ꝛ stephani res gestas improbauit. ꝛ formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iteꝝ ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qꝫ pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xp̄iana ignauos ꝛ desides principes habebat quoꝝ maxime intererat naiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne si gubernatoꝛ aliqñ resipisceret. principes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus sui āno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi qꝫ seditiones quasdam ꝑpe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus

Benedictus quartus papa. pr̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatē ꝛ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter ꝛ sine infamie nota perduxit. Ueꝝ nec quicqꝫ ab ipo factitatū cōptū habem⁹. qꝫ magnope laudari possit. acciderat ei illi etati qꝫ om̄is vtus. tam in capite. qꝫ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccl'ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta. a qbus ambitione sctissima petri sedes occupata ē potius qꝫ possessa. hec tū b̄ndicti laus ē. qꝫ in tam corruptis moribus grauiter ꝛ constanter vitā ducens. pōtificat⁹ sui anno. iij. mēse. iiij. morit̄. vacat tū sedes dieb⁹ sex

Leo quintus

Leo qntus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit̄. ꝛ in vinculis conijcitur. qđ sine magna seditione. ꝛ multoꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaqꝫ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se honore spoliatum (ꝛ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Christoferus

Christoferus papa. cui⁹ patriā ꝛ cognomentum ob ignobilitatem ignorat̄ leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem eiectus. monasticam vitam vnicuꝫ calamitosoꝝ refugium obire cogitur. in monasteria eñ tanqꝫ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabant̄. Sergius autem eius successoꝛ postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ꝛ in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū reuinxit. vbi ꝛ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. āte hec tempora in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijsqꝫ alioqꝫ apparatu clarissimo conditum fuit. ad qđ nunc vsqꝫ totius xp̄iani orbis populi maximo concursu frequentare dicitur.

Post hec quoqꝫ tēpora ignee faces in celo ꝛ stelle micantes discurrentesqꝫ pter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecqꝫ clades. Cometaqꝫ solito rutilantioꝛ appaurit. Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

Sergius tercius

Sergius eius nom̄is tercius papa. natione ro. p̄re benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaqꝫ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseqret̄ plurimū psecutus fuit Ea ꝓpter a formoso reprobatus fuit. Sꝫ ipe suscepto pōtificatu ī galliā pfect⁹ Lotharij grā ꝛ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordīe dignos censuerat. ꝛ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusqꝫ ipm in tyberim pijci iussit. tanqꝫ sepultura ꝛ honore hūano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atqꝫ dū funus celebrat̄ sctōꝝ ymagines que ī templo locate erant. corpus ipm veneratus fuisse. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificat⁹ sui āno. mēse. iiij. die. xvi. morit̄.

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. patri successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā imperij puenire potuit. quē tñ franci in regē fracorum germanorūqȝ genitori in titulo imperij subrogarūt. Et i oppido forchē rex creat. vtqȝ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro ignīqȝ deuastabat. tandē a comitib⁹ stefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccccv. Ludouicus filius bosonis puincie romane ⁊ burgūdie regis filius p taurinos ytaliā est ingressus. Cūqȝ totius ytalie regno p suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ⁊ apud fracos germanosqȝ impator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qd annis centū ⁊ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab omibus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

Linea imperatorum

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio pdicti ducis ottonis. q regnū accipe renuit. cōsensu oīm francorum rex creatur. anno dñi. dccccxiij. quē alij ponūt nouissimū oīm carulorum. hic ad coronā imperij nō puenit. ⁊ cū in ytalia nō impauerat. ytali eū inter impatores nō numerant. impauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septē. anno regni ei⁹ pmo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenum sternūtur. post dux baioariorum arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsqȝ ad obitū conradi pmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dccccxx. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqȝ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q illustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmqȝ aliarum virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ⁊ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoqȝ sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xpi ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ⁊ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis anglorum. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Temporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes fracorum ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q a qbusdā ludouici regis fili⁹ fuisse di⁹) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse pficere dubitaret. hattonis archiepi magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q historia i descriptōne ciuitatis babēbergēß infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptam romano impio adiecisse tradit.

Albertus comes babenbergēsis

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qd cū iam torquē aurerā archieps fabricasset. Que collo ducis secū conuiuantis inijceret. dolo pdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicqȝ ruendo rues.

Hatto archieps magūtinēsis

BAbenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneratꝰ ꝑbet
qꝫ babenbergensibꝰ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum
descendēs q̄ nō paucas frāconie ꝑlabitꝰ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ⁊ arte munita. Lu
itolfus princeps saxonie suis tꝑibus claruit: cuiꝰ filiꝰ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūqꝫ re
gem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitatꝰ. Quāqꝫ nōnulli monte pa
uonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie
occidit. nongentesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. ꝑscripti ottonis saxonie
ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit.
Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videba
tur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto ep̄s magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui ꝑfectꝰ ad
albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitqꝫ albertū. vt ad imꝑatorē in castra descenderet. qꝫ vel pacē ei daret.
vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde
recepta fide ⁊ ꝓmissione battonis archiepī. cū eo ꝑgens a castro suo. Vix aūt arcē egressi tū hatto vereor
inquit. ne diu apud imꝑatorē morari oporteat. Vtiliꝰ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Lauda-
uit albertus verba ꝑsulis. Et in castellū rediens. hattoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab epō reqsita
quo sumpto ad imꝑatorē cū eo ꝑrexit. vbi mox captꝰ. ⁊ capitali sentētia dānatꝰ. cōdemnatꝰ monet archie-
piscopū de facta securitatis sue ꝓmissione. Rn̄dit paꝝ religiosus epūs. se fidei et ꝓmissioni satisfecisse. ipm
qꝫ a castro egressum. incolumē sel' in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisis-
se. Infelix Albertꝰ gladio obtrūcatꝰ ē. Meliꝰ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romaꝫ
missis. vinctū rmisere. ꝑdia q̄ albertꝰ hūit ipio postea cessert. otto vo. iij. ipator ꝑdia pleraqꝫ diuo heinri-
co tradidit vt in ꝑuilegio eius scribitur. Nouerint oēs xp̄i fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorũ duci heinrico quoddã iuris nostri prediũ. ciuitatẽ videlicz babẽberg noĩatam. cũ oĩbus ad hãc respicientib⁹ ꝛc. nr̃a imꝑiali potẽtiã ĩ ꝑpetue vsuz ꝓprietatꝭ cõcessim⁹. firmiterqꝫ donauimus ꝛc. Eam vrbẽ deinde heinricus imꝑator sanct⁹ plurimũ exornauit. Ecclesiã ac aulã ep̃alem celeberrimã in ea fundauit. cũ sua conthorali sancta v̓gine kunegũda. Nã nil in vita ꝑtermiserũt. qd̓ ad honorẽ dei ꝑtinere. secernerẽt. q̃ post mortẽ in eadẽ basilica summa ac regali. multis miraculis clarẽt. ibiqꝫ berengari⁹ sepultus ẽ. q̃ regnũ ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz ductus. illic exulans obijt. Ornaturqꝫ hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ꝑpulchris. habꝫ ꝛ sanctũ ottonẽ eius loci ep̃m ap̃licũ pãmeramie. cũ vexillo diui georij. credũt quoqꝫ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinũ ex aqua factũ. a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiũ cum quo petrus malcho auriculã amputauit. Laudem v̓o vrbis ac descriptionẽ gottefridus viterbiensis elegans hystoric⁹ hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecqꝫ vagãdo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomĩe vulgato mons babẽberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqꝫ terra rigatur
Ponsqꝫ supstrat⁹. cingit vtrũqꝫ latus
Urbs laudãda nimis mõtis sbcrescit ab imis
Indeqꝫ sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tñ culmina clerus habet
Agmine muroꝝ series ꝑcincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mõtis caput auget ꝛ ornat
Mons pauonis hꝫ colles sibi collaterales
Tres q̃si cõsiles. vrbis quoqꝫ principales
Ipe nitẽs medi⁹. ꝑeminet absqꝫ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqꝫ multoꝝ reliqt dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio p̃bet vtrũqꝫ forum
In crucis q̃ modũ. posuit sibi pauo colonũ
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hꝫ
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqꝫ secus fluuiũ. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec ꝛ maiora multa fuere bona
Cuius ꝛ ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝓtulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasi⁹ terci⁹ papa. pña roman⁹. sergio pōtifici surrogat⁹. pōtificatum iniȷ̄t. Quo landulphus beneuētan⁹ pnceps graui prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bon⁹ modeste ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in se q̄cquā habuit. q̄ rephendi possit. quē pōtificē hac vna ī re laudare possum⁹. q neminē eoꝝ. q̄ añ se in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia psecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestuz sit. secūdo anno pontificat⁹ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa pña roman⁹ anastasio successit. Hui⁹ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martin⁹ sentit. ⁊ gothefridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposuisse. q̄ minus beregari⁹. ⁊ rudolphus comit\| guidonis fili⁹. inter se decertaret. Land⁹ aūt sexto pōtificat⁹ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit.

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bñdicti incepit

Ordo cluniacensiū anno dñi nongētesimo terciodecimo: sub regula diui pris Bñdicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissimo initiū sumpsit. Nā berno abbas moritur⁹. oddonem olim musicū cluniacensis cenobiȷ̄ ꝯstituit abbatez ea ꝯditōe vt eccia cluniacēsis q̄tannis gigniacēsi psolueret. xiȷ̄. denarios. Oddo aūt mire ac incōpabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a pmis eoꝝ pris bñdicti institutōibus plimū declinauerant. Quā obrem pmot⁹ oddo abbas feruorem semimortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ instructōem scripsit. Et laudabilē īstitutionē bti bñdicti in diuersis cenobiȷ̄s reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a pmo ē eruditus historiā de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post in domino sanctissime quieuit.

Oddo pm⁹ pz cluniaceb

Joannes eius nominis decimus. pña roman⁹. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniȷ̄t. presul rauēnas is antea fuerat. epatu deiecto ppli tumultu. Uerū lando mortuo pōtificatū adeptus. spūs militares magis q̄ religioni deditos gessit. Indigebat autez huiuscemodi pōtifice eccia. q̄ ꝯfestim ꝯ sarracenos ytaliā ī multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione ī auxiliū accito ꝯflixit. ⁊ superās ab vrbis finibus sbmouit. Is ī triūphi modū romā rediēs alberici odium ī se concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros ī ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ sarraceni ytalie intulere. Joannes aūt seditiōe militaria militib⁹ guidonis comit\| captus. ⁊ ī vincula ꝯiectus. ceruicali in os ꝯiecto necat. pōtificat⁹ sui āno. xiȷ̄. mēse secūdo. die tercio. Eius ī locū alter ioannes subrogat̄ veꝝ qz vi sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

Leo sext⁹. pña roman⁹. legitimis suffragiȷ̄s pōtifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānicū ī vita p se tulit itegre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diuine ꝯsulens. reuocare ciues ad ꝯcordiā temeritate poꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hostē. ꝑpulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hiȷ̄s opibus laudabilib⁹ vsaret̄. septimo mēse. die q̄ntodecimo pōtificatus sui morit̄. sepeliturq̄ ad sanctū petrū.

Stephan⁹ ei⁹ nois septim⁹ pña roman⁹. eo tpe pōtificatum iniȷ̄t q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄ pplantes. ab heinrico germanie rege apō mersburgā ingēti clade supati sunt. ei⁹ āt vita māsuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pōtificat⁹ sui āno. mēse vno. die. xiȷ̄. morit̄. Inq̄z b. petri basilica sepelitur.

Linea summoꝝ pontificū

Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus. foroiulianor dux. roma oriundus ex longobardor regum stirpe pgenitus. et in bellicis artibus prudētissim9. ludouico predicto supato. primus in ytalia imperiū sibi vendicauit. impauitqz annis. 4. romani eni et ceteri ytali nullū ab impatore diffidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem foroiuliensem crearunt impatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia vo creati principes noui. inter se diffidentes. aliquot cōmissis p lijs cōcurrerūt. pmiscqz in cōgressibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonē in etrurie ciuitatibus qs tenebat. in suoqz ducatu spoletano se oporteruit continere. Itidē fecisse dr ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sublatis et interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qd quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno successisse certū est. cum quo plurimas pcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postqz ab vngaris cū quatuordecim armator milibus apud foroiuliū fugatus fuerat. apud veronā supat9 est. Berengarius imperij sui vires nomēqz ad eam ytalie ptem q nūc longobardia ad alpes vsqz obtinebat. Magna eni tum erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij concertatio. Vn et grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multor interitu. omiqz puinciar calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqz imperij nomen in puincia retinere. ferunt igit berengariū a landone potifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū impauit in ytalia annis. x. hunc delegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q berengariū imperio priuauerat cui cedens absqz contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam cor a quibus vocatus fuerat fidem. et dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. qr arnoldus bauaror dux a factiosis exulibus. alijsqz domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Vicitqz Hugo et veronensibus reiectam in racheriū epm suū rebellionis culpam depcantibus pepercit. epus papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ipo apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengariū primum accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqz cū cisalpinā galliam tantūmō tueret. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem pdam asportarunt. Per idqz tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei9 potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusqz in ytaliam accersito. qui perditorum hoim ytalie magnatū potius qz exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondam imperij pte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos ear regionū eque ac pfidos afflixit. Etenim vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia p que incedebant vastantes. papiam obsederunt et vi captam ferro et igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius secūdus

Berengarius tercius

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis nongentesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo et quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephani septimi pontificis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabrisqz noua excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliatamqz incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsiqz adducti guidonem comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari9 qz imperiū quieteqz in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federaqz cū hūgaris firmauit. hūgariqz rabie q in ytalos tot p annos assueti fuerāt in externos vsa alemaniā denuo pplare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq hunc berengarium annis octo regnasse. Licz alij ea aliaqz de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pr̄ia romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indiciū. Nam et genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit. Et vngari ytaliā ingressi longe oīa ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit. vacat tū sedes dies. xij.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone et lothario in ytalia imperantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pōtificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe orā oēm etrurie maritimā populati sunt. et genuā circūacti. vrbēq3 graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe eī spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tn̄ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

CUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno impijs q3 titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat9 est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. s̄ in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q2 populi romani amicus esset vel q2 breui regnauit. biennio eñ post mortem patris supuixit. Stephanus vō pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Bipertus

BIpertus quez alij Ugibertū appellant. lotharingie puincie nobilis princeps. vir sanctitate et ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobiū in francia proprijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq3 fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui et future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq3 peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. pr̄ia romanus. Uir quidem mansuetissimus qui placabilitatem et mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum eñ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē hui9 temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam igredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq3 cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq3 fame et penuria rez oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. et in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui9 ope inter hunc pontificem et ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasq3 vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. et reipublice xpiane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monasterij abbas in domino q̄uit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

Reges ytalie

Lotharius

LOtharius eiꝰ noīs secũdus hugonis pdicti filiꝰ. pr̄e defuncto impiũ suscipiens imparauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoꝝ adductis copijs ī ytaliã reuersus. ad pmã cuius aduentantis famã rebelles in vgonez animi. multis ī ytalie regionibus sunt ostesi. Is cũ puidisse vgo qȯ viribus nequisset. ꝯsilio puidere perrexit. Missis nãq ad hostẽ iã aduentantẽ oratoribus cũ eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ beregarius ytalie reges equo iure oĩa administrarent. Viguitq̄ aliquotannis solo nomine cōsortiũ. quod berẽgarius acri vir ingenio lothariũ spreuit. q apud papiã cũ vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eã ciuitatẽ ⁊ multa oppida obtinebãt se ꝯtinẽs iniuriã dissimulauit. Vgo interim post pax q̄ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aũt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonẽ heinrici filiũ bellũ durissimũ suscepit. qꝛ cũ otto romã ingredi ãnitteret. hic eidem aduersari cepit. p quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secũdus tũc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius solo noīe rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet primonij sui dominiuz. Et ytalie regnũ p dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaz carceri mancipauit. Eo aũt mortuo ottoni nupsit.

Rudolphus

RUdolphus q apud veronã berengariũ supauit. quẽ ferũt postea tribꝰ annis impio potitum esse vt pmissum est. Is rudolphus burgũdie dux. q superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomẽ auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit scriptoꝝ ariditas. Igit cũ obscure de berẽgarijs mentio fiat nullꝰ mirabit. q vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiepi. Sicardi cremonẽsis epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne em̄ omes eoꝝ hac in re errores qȯ longuz eẽ recenseamus. quũ aliq eoꝝ dicãt pmũ berengariũ qͣtuor. ⁊ secũdũ. xij. annis imperium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahũt. vt quq ipos impatores latinos cũ regibus ⁊ tyrãnis interiectis. p ãnos duos de triginta tantumõ in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucẽsis affirmet. Quã q̄ igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regũ ⁊ tyrãnoꝝ tempora distinguere possint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi impatoris coronationem a ioanne duodecimo pōtifice romano factam. annos ad qnquaginta intercessisse. Et ipm othonẽ berengariũ in lōbardia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

Beregariꝰ qrtus

BErengarius quartus quẽ alij p tercio ponũt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ãnis. xj. Vir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricũ bauarie ducem hungaros supasse. Is em̄ aquilegia capta. cum forte tunc hũgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenert. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis plio hũgari accepta primo ⁊ iterũ clade repulsi in hungariã redierũt. Inde omnẽ ytalie ptẽ ditissimã que aquilegiã papiãq intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiã pperare cepit. Qȯ cum habuisset exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padũ. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriã se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaz obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiũ ytalie regem nũcupauit. Cũq nimiũ oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundã lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali p agapitũ othonẽ regem in ytaliã vocãt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

Albertꝰ filiꝰ suus

ALbertus berengarij filius apud rauẽnam constitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclensiũ em̄ nauigio quod illi haud quaq tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorũ nauibus incenderũt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cuipiã aduersum se obedirẽt astrictos dimiserũt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demũ ambo vitam finierunt.

Taxis hūgarie rex

Taxis rex hungaroꝝ. hūgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalia regnare opinaret vlturus. patissimo exercitu ytaliā irrupit. tantusq̧ ytaloꝝ animos tūc pauor inuasit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremisceret. Berengarius vo siue ꝑiciore vsus fortuna. siue cōsilij prudentia. Albertū mittēs filiū taxim multa oratū ꝑuicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

Hungari em postq̧ ꝑ germaniā primo postmodū ꝑ galliā satis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis alluuio tot tantasq̧ nationes ⁊ ꝓuincias satis supq̧ inūdauerat. ytalia sue calamitatis pte nō caruit. ytaliāq̧ ingressi. Venerūtq̧ via forouliensi. malo ytaloꝝ ab initio mūdi barbaris patefacta. furētesq̧ hungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vastantes. Albericus q̄z marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudinēq̧ e roma pulsus fuit. vngaros ad oppssionē romane vrbis accersiuit. Ea aūt gens romani agri fines qō in pmis albericus q̄siuerat nequaq̧ attigit. Etruriā vo oēm quā albericus saluaz esse pactus fuerat. cōmissis summa ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe destitutā desertāq̧ reddidit omes em mortales feminas atq̧ hac mares q̄ cedibus supfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo impatore impetū in germaniam fecerunt.

Boemia aū hec tpa ad xp̄m cōuersa. vbi worziuous vltim⁹ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiepō cū ludimilla cōiuge ad baptismi grām ꝑductus ē. nongētesimo quinto anno. post christi saluatoris ortū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruisse fert. Christianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnopere ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Psew quod postea melinca dictum ē.

Spitigne⁹ Vratisla⁹ Duces bohemie

Spitigneus fili⁹ borziwogij primi xpiani ducis bohemie. post obitum ei⁹ principatum obtinuit. Is em ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios spitigneū ⁊ vratislaū. primus patri successit. sed moriens sine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratislai drabomitia de durissima gente luticeñ. saxis. mulier audax ⁊ ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeslaū ⁊ boleslaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ipa nutriuit. alūpni ex nutribus innati mores ventzeslaus pietatem colere. mansuetudinē pre se ferre. xpiana sacra venerari. elargari multa paupibus. nulli obnoxius esse. boleslaus ydoloꝝ sectari culturam. honores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in scelera cuncta prolabi. pr̄ suprema ordinās ludimille quousq̧ liberi adoleuissent gubernationē ꝓuincie dimiserat. Id egre drabomicie fuerat socrū i castello thetin strangulari iussit. ipa imperiū accipiens in omes crudelis etiā ventzslao filio infesta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzslaus dux bohemie

Wenceslaus dux bohemie filius vratislai quē beata ludimilla. vt nepotē carissimū in fide xpiana gloriosissima matrona bohemorum prima margarita. ac sacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq̧ parcissimū fuisse tradūt. corporis maiestatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaq̧ nūq̄z neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime sensisse. Iniūsse eum iubente populo (adhuc viuēte matre) principatū creuerat iam ventzeslai nomē. miraq̧ populi caritate atq̧ admiratione celebrabaf. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius se in odiū fratris matrisq̧ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslaū matre iubēte. vocaf ventzeslaus qui ⁊ si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdote ex more xpiano ꝯfessione. fraternā domū ingredif. Ibiq̧ statim boleslai manu ꝑcussus interijt. vētzeslai sanctitatem. Quo die cesus est xp̄i deum testimoniū perstitisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ visum apparens. suo martyri edem construi mandauit. ipm aūt ventzeslaū multis miraculis claruisse atq̧ inter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto primus rex

Otto ex mathildo filia theoderici regis saxonū ⁊ heinrici regis filius ei successit in regno. Is pclarissima multa maximaq̧ i regnis frācie ⁊ germanie gessit. ⁊ cū ei⁹ virtutis fama etiā in ytalia celebris haberef. agapit⁹ pōtifex multiq̧ ꝓceres berēgarij albertiq̧ filij tirānidē exosi. illi⁹ opem reb⁹ afflictis italie poposcerūt. q̄ cū q̄nquagita ⁊ eo vt aliq̄ volūt āpli⁹ armatoꝝ milib⁹ mouit. trita et apta ꝑ foriulij regionē via. italiā ingressus berēgarū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaq̧ potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secūdo fuit appellatio. Ottoq̧ rex interea boleslaum bohemoꝝ ducem inimicos i se animos ꝑferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex prestantissimus. idemq̧ vir optimus otto vtif. gloriosi ⁊ simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperij ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis gallisqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in
germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsqꝫ cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in ger
manoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de
progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qd̄ maximi aucto-
res tam legū interpretes: qꝫ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas, quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuē
di dux est. Cuiqꝫ om̄es parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiso delitiarum primis
parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ sibi ferino vitam pro
pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū
maxime conducere. societatemqꝫ fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis mo
re ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mḡro insimul conuenere. societa-
tes instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis
inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ
consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic
nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare societatē: fidē fran
gere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena.
phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat litiū suiqꝫ prodiga cupiditas passa est diu manere ius san
cte societatis illesum. Cum ergo premeret ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū
aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equita
te constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. sed in pluribus factum est.
Atqꝫ hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendorū causam publica dedit vtilitas
iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiqꝫ
cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret. honoraretur ab om̄ibus. ac preciperet omnibus. nisi
vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt
fit) pluritas principum discordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iurisdictione ɔtēderent.
Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret, strepentibus ac furenti-
bus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac suauissi
mū humane societatis cōmertiū ꝓhibebat. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que
suapte ingenio ad optima tendit. necvult q̄ sunt queqꝫ futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad
vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri v̄o imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄
aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus
alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cū
hec imperia nūqꝫ sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓpterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Pla-
cuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Ro-
ma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēqꝫ regibus paruit. Quibus exactꝭ duo
constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ senatus satis ꝓbe ꝓuin-
cias vrbēqꝫ regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicq̄d ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū ce-
sarem p̄stitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. popul⁹
ei ⁊ in eum om̄e suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qd̄ polliticū. vel opti-
moꝝ ciuiū qd̄ aristocraticum appellat. tam iustum tamqꝫ pacificū esse potest. quā monarchicū qd̄ in roma
no principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros.
dalmatasqꝫ constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud constantinopolim tante gloria
dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyoclecian⁹ ⁊ maximian⁹. non
nūqꝫ etiā plures. Id tamē vsurpatione magis qꝫ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius p̄iceps
vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc po
puli vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū v̄o negligentibus romā grecis: eā-
qꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄
parat imperium. Quiqꝫ suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Caro-
lum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraqꝫ loca ab omni hostiū concursione de-
fendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ɔsensu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ ma-
gno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsqꝫ ad ludouicū arnulphi filiūz imperiū apud gallos nō par
uū habuit incrementū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tene
bras conuersus est. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos
deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliqꝫ modo in ger
manos romanū imperiū constat esse translatum. atqꝫ vsqꝫ in presens obseruatur. Quod per varias man⁹
deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriua-
tum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter ꝑagant: pacē de-
corent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. om̄esqꝫ reges ac p̄n
cipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

Linea summorū pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bñdictus sextus

IOannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pr̄is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauian⁹ is q̄dem primo vocabaẗ. Albericus em̄ q̄dam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ inuitam. pcꝫ vim clero ⁊ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ſ3 cuicūcꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe reꝝ p̄essent. Et p̄fectus ite n ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. q̄bus de carconib⁹ erat appellatio. senat⁹ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant v̄o romanis a q̄bus migratus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūcꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marsis reatinisꝫ ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itacꝫ potētia i satis libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequacꝫ couenies sibi desummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pp̄lmcꝫ romanū e manibus beregarij ioannisꝫ duodecimi vendicare conereẗ. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituā. Quorū ioannes vtercꝫ noīe. diaconus vtercꝫ dignitate. ⁊ ordine erat. Similesꝫ lr̄as ad othonem multi ytalie pp̄li ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectareẗ re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturcꝫ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannoniecꝫ titulo. Translato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. cū a flagitijs deterrens. ad v̄tutem cohortabaẗ. Verū cū nequacꝫ moueri e sentētia v̄bis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciuꝫ reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto Eius v̄o in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factionecꝫ coiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. ꝓterui tñ bn̄dictū in petri ap̄lo sede ꝓ romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra v̄bis cōminationibuscꝫ agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates. ⁊ oppida pleracꝫ capi diripi ac magna exp̄te vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestatē triginta aureis venūdatū fuerit. tantiscꝫ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quincꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronensis ecc̄ie ꝓthoscenarius a clero pp̄locꝫ romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bn̄dictū. quē otto in sede petri ꝯfirmauit. q̄ cū furētes romani ⁊ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eos vi ⁊ armis ꝯpulit leonem suscipe. q̄ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populocꝫ romano ad impatorē trāstulit. Leocꝫ p̄iter vix ad terciū mensem q̄ restitutus fuerat superstes fuit. Anno em̄ p̄mo. mense quarto moriẗ.

IOannes. xiij. papa. narnieñ ep̄s. p̄ria rōnus p̄t ioāne ep̄o leoni successit. q̄uā petrus vrbis p̄fect⁹ capitali odio ꝑsecut⁹ ē. Accersit⁹ autē Jofred⁹ in cāpaniaꝫ comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. ꝑduxitcꝫ i adriani molē. quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexcꝫ ibi aliq̄t custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹. Veꝝ interfecto iofredo ei⁹cꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā ꝓpere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonib⁹ i vincla conijcit. Inde cū otto senio ꝯfect⁹ obijt. nō m̄lto post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa p̄ria rōnus ioāni i pōtificatu ⁊ calamitatib⁹ successit. q̄ ⁊ ip̄e a cincio ciue rōno. ⁊ q̄dē ꝑpotenti i castellū s̄cti. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulaẗ vel vt alij h̄nt fame moriẗ anno p̄rio. mense sexto sui pontificatus.

Linea iperatoꝝ
Otto primus

OTto primus germanoꝝ impatoꝛ. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̃ȝ in germania decē ⁊ octo annis regnauit impatoꝛ a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepō magūtino primꝰ coronatus. Vir vtiqȝ xpianissimꝰ ⁊ eccīe romane amatoꝛ atqȝ acerrimus defensoꝛ. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno reddit. Eodemqȝ tpe Vgo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in m̄rimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis ꝑ nūcios litterasqȝ ꝓficeret. secūda expeditione in franciā delatus ipē cōpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoqȝ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorez aduersus francos vt hostis ad andernacū ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnez redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoqȝ siue qꝛ vicinos ꝯtiguosqȝ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue qꝛ illum francie expeditionibus occupatū minꝰ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atqȝ supꝛ licum fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto ꝑ̄cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epī motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animoꝝ ardoribus paribusqȝ hincinde odijs ꝑ̄lio. qđ aliqđ diebus ꝑ solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāqȝ v̄o ottoni ⁊ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit em̄ in eo ꝑ̄lio gener regis cōradus ⁊ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiqȝ potius q̄ȝ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoqȝ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tꝑibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui ꝑducti sunt. quos germani ottone etiā vt ꝓhiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ea tot tantarūqȝ diu ⁊ multis ꝯtinuataꝝ ī locꝭ victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytalisqȝ suasit. vt cū berengarij albertiqȝ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quererēt. ottonē orauerūt vt romanā ecclīam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonez nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūqȝ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēqȝ duodecimū ottonem in cesarem romanūqȝ impatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis institit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad impatorem cōcursus factus. efflagitatūqȝ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ⁊ populo leonē cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Is quoqȝ grecos in apulia ⁊ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atqȝ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic impatoꝛ strēnue gessit. Erat em̄ mitissimi ⁊ singularis clementie homo. Suscepta itaqȝ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. senio ꝯfectus. vienne moriť. Cuiꝰ corpꝰ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo sctī mauricij qđ ipē sumptuosissime construxerat sepelitur.

FErūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuisse. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente vētoꝝ ⁊ hymbriū ꝓcella. Et in vestibꝰ multoꝝ signū crucis ac q̄dē cruēte diuinitꝰ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ⁊ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

SCisma quoqȝ decimū ⁊ vndecimū sustulit otto magnus imperatoꝛ. deposito em̄ ioanne cuȝ populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone eiecto benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Cometa

ECLipsim horribilē sol passus ē die venerꝭ hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xpianissimo rege gallicie in bello superatus est.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexqȝ otto corpus sancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. anno quoqȝ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arreptꝰ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdareť. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperatoꝛ. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere partheniā appellata: q̄ ibi colebat̃. Et vrbs ꝟginū dicta. metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohemiā morauiamqꝫ disterminat. Et ꝓuinciā mediā ferme perlabit̃. p̄mo in occidentē. deinde in septētrionēꝫ versus. vt ꝓuinciā relinquit ꝑ angustias montiū ⁊ abrupta ꝯualliū p̄ceps saxoniā petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiqꝫ a rheno flumine eq̄ terrarum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neqꝫ romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē pleriqꝫ germanie terminū sarmacieqꝫ quondā dixere. Hec inclita vrbs impatoꝝ pontificūqꝫ honesta sedes. Tres in ꝑtes diuiditur. Estqꝫ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoqꝫ ac fossatis excellit. In eaqꝫ sunt magnifice dom⁹. ꝓpolite platee. ampla ⁊ ornatissima tēpla. Carolus q̊ꝫ magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Confecto enī longobardoꝝ bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxonicū q̄ppe intermissum bellū eū domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanoꝝ oīm. hi falsos colentes deos. cū neqꝫ diuini neqꝫ humani iuris quicq̄ꝫ pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominesqꝫ ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniusq̄ꝫ a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum forocissimus gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq̄ꝫ omnia potestati caroli permisere. Victis imposite leges vt patrijs ceremonijs. falsisq̄ꝫ dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numeꝝ obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima pōtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgeñ. super basam fluuiū in honore petri q̄ꝫ summe coluit. Secunda halberstadeñ. in honore sancti stephani. que prius ī Oesterwick fuit. Tercia myndēsis sup wesarā fluuiū in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus
primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in hāmonis id
est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgē
sis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a caro
lo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia ap-
pellantur. deinde trāslata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem glori
osum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū
alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz
hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum no
bile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoqz vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄
factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea e
ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram τ minorem apud hildemenses esse affirmāt
Vexillum quoqz sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbre
uiatum τ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firma-
tum tradunt. Eoqz in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna τ venerabilis earum legum aucto
ritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudi-
ne vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a va
sconibus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore τ animi
magnitudine. longe ceteris alijs prestisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi.6173. Anno xpi.974.

Bonus secūdus.patria roman⁹.bñdicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ẽ. Anno aũt pontificatus sui primo moriť. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

Bonifacius septimus papa. cui⁹ pría ⁊ cognomẽ ob ignobilitatẽ reticet Hic cũ malis artibus pōtificatũ adeptus fuisset. male etiã amisit. Nam inito ingratu cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbẽ coactus. Inde qꝫ recedens pciosissima queqꝫ e basilica santi petri subtrahẽs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̃ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̃bus tanq̃ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabãt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diacon⁹ cardinalis. quẽ capti adiuuantibus q̃busdam pniciosis hoĩbus oculis statim priuauit. atqꝫ ipe tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitẽtia patrati sceleris in seditione turpiť vitam finiuit. Vixit aũt in pontificatu mensibus septẽ. diebus quinqꝫ. vacat tum sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

Udalricus eṗs augusteñ. ex clarissima comitũ de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̃ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitũ religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cũ eũ futurũ eṗm denũciaret. a cōsanguineis deinde eṗo adelberano tradit⁹. Tandẽ diuino nutu in eṗm ꝓmotus. totũ se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̃ suis ṽtutibus ac orationib⁹ mira gessit. in hũgarica expeditōne pcipue cũ otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldũ frem ⁊ regniboldũ filiũ sororꝫ. Inde ecciam diue affre instaurãs ac ecclĩam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiẽtie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis ṽo octuagesimotercio. Sacerdotij q̃nquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango eṗo ratisponẽsi ĩ eccĩa sancte affre. fuitqꝫ sc̄titate ac miraculis clarissim⁹

Benedictus septim⁹ papa. pría roman⁹. Statim inito pōtificatu synodũ Remensem celebrauit. vbi gilbertũ seditiosum virũ ⁊ nigromanticũ dãnans. arnulphũ eṗm ab ipo gilberto pulsum in integrũ restituit. Hic annuẽte ottone sene ottonẽ eius filiũ cũ theophonia vxore in lateranẽsi ecclĩa coronauit. Vir autẽ optimus instabat vnũquẽqꝫ rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mẽse sexto. Vacat qꝫ sedes diebus quinqꝫ.

Ioannes decimusquartus papa. pría roman⁹ vel (vt nōnulli volũt) papiẽsis bñdicto surrogatus. Hic post assumptũ pontificatum mẽse tercio a romanis capiť. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decẽ. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiã ⁊ tyrannidẽ vt quidã coniectãt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

Ioannes. xv. papa. pría roman⁹. pře leone pbitero e regiōe galline albe pōtificatũ adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vñ ⁊ merito ab ipsis clericis odio hit⁹ ẽ. maxĩe ṽo q̃ð diuĩa hũanaqꝫ oĩa cogñis ⁊ affinib⁹ suis elargiebať post hĩto dei honore ⁊ rōne sedis dignitate. quẽ certe errorẽ ita posteris tradidit. vt ad nr̃a q̃z tpa puenisse cernimus. Hijs deniqꝫ erroꝛib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volẽte moriť. octauo pōtificatus sui mẽse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

S. Cōradus eṗs

Conrad⁹ q̃z ꝯstancieñ eṗs p id tṗs ⁊ ipe religiōe sc̄titateqꝫ ac doctria atqꝫ alijs ṽtutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ ĩ germania ort⁹ pentib⁹. lrĩs erudit⁹. a nothingo eṗo ꝯstãciẽsi auditor cãr inde ṗposit⁹ effect⁹. p⁹ ei⁹ obitũ a. s. vdalrico ac clero ĩ eṗm elect⁹. inde ecciam ꝯstãcie ⁊ duas aň portã ꝯstrui fec. Et cũ tercia vice hierosolimã petijsset. ĩ eccĩa. s. mauricij sepulcꝫ dñi adistar hierosolimitam ꝯstrui fec. Celebrãs ĩ die pasce araneã ĩ calice delapsam cũ fiducia sũpsit. q̃ p⁹ea hora prãdij sine lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandẽ dieꝝ p⁹ varia miracl̃a obijt. vj. kal. decẽbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificũ

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquart⁹

Joannes quintusdecim⁹

Linea iperatoꝝ

Otto secundus

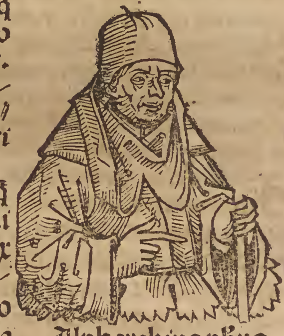
Otto secūdus impatoꝛ. quē otto magn⁹ pr̄ impij cōsoꝛte fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxoꝛe i lateranēsi eccīa coronauerat. anno domini. 975. solus impare cepit. Uir qdē ⁊ ipe optim⁹ ⁊ eccīe ro. accerrimus defensoꝛ. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯstantinopolitani impatoꝛis soꝛoꝛe in mrimonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosq̧ bñ gesta. reuersum ꝯsoꝛtem imperij asciuit. Uoluitq̧ in iperatoꝛē a romano pplo ex prisca ꝯsuetudīe acclamari. quē pontifex inunctū impial: diademate insigniuit. Hic post moꝛtem prīs in germaniā rediȷt. Et heinricū bauaroꝝ duce sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat̄ expeditōe otto impatoꝛ. Lothari⁹ rex frācoꝝ in lothoꝛingiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuīciaꝫ occupauit. Et aqsgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoꝛingia in potestate facta. Lotharius in ꝑsius est reuersus. ottoq̧ in fraciam ingressus laudunensiū suessionūq̧ agros vastatis. parisioꝝ q̄ꝫ suburbia i cendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maioꝛe exercitu in ytaliā ꝯ basiliū ⁊ constantinū impatoꝛes grecoꝝ Joanni genitoꝛi defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ⁊ eaꝫ ptem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā ṽgit. apud basentellū supdtus. otto impatoꝛ fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq̧ pductus. ⁊ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq̧ pduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuꝫ romā puenisset otto pquirēdis ꝯgregandisq̧ fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et qꝛ copiaꝝ ꝑsidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei coꝛpoꝛe romeqꝫ in insula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebat̄. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei coꝛpus rome moꝛtuū. Et in vestibulo. b. petri (qđ paradisium vocant) labro poꝛphiretico. qđ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honoꝛificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successoꝛe ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxoꝛe.

Bruno episcopus

Bruno Coloniensis eps. Ottonis pmi german⁹ ob vite sanctitatē maximo in pcio habitus est. q̄ pter doctrinā ⁊ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud coloniaꝫ sb titulo btī panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē pfecit. Is post wifridū archiepatum colonīensiū suscepit. Hui⁹ opa a roma coloniā coꝛpa sctoꝝ Elysij. patrocli cū baclo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

Odiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū p annos. lvi. miro religionis feruoꝛe. Qui inter cetera sue sctitatis memoꝛāda cōmemoratiōnē oīm defunctoꝝ post festū oīm sanctorū in burgundia primū adinuenit ⁊ instituit. Qđ qdē sctm̄ institutū ad oēs eccīas ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmisit ⁊ approbauit. Is anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis spm̄ btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

Eduardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūq̧ sctitate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue dolis ac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. miraculis claruit multis.

Alpharabius pħus

Alpharabiū natōe arabū insignē qdē pħm hisdem tpib⁹ viguisse multaq̧ scripsisse tradunt de qbus etiā pauca apud latinos hñtur cōmentaria.

Ludouicus rex

Ludouic⁹ qrt⁹ ei⁹ noīs frācoꝝ rex ⁊ vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. p⁹ lotharīū frācis regn̄re cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuissimo militi ex testō regnū ⁊ vxoꝛē donat. Cui⁹ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

Thedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes atbone pr̄e comite defuncto successit. Uir aīo ⁊ reb⁹ ḡestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝯcessit. Qui cenobiū i agro mōtuano celeberrimū i honoꝛe diui bñdicti fundauit. Qđ postea glōiosa matildis filia ei⁹ celeberrime pfecit magnis adhibitis oꝛnamentis ⁊ pꝛedijs.

Joannes sextusdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū inijt ottone imperāte. ſ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati hominis cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vo crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipsius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoīem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. pollicetur qꝫ se ei in oībus obtemperatuꝝ. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs. pdeūte obuiā crescētio cū oībus magratibus ꝛ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtificis exosculat i sunt. atqꝫ ita in ꝯcordiā redacti vitā sic cū q̄ete i finē traduxere. Morit̄ aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

Gregorius ei⁹ noīs q̄ntus natione saxo. prē ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Vez ottone in germania exnte seditionib⁹ romanoꝝ ꝛ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā p̄mo. mox i germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ꝯsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄ꝫ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē supprimūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magn o exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ꝛ portas q̄ꝫ diligentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est Superueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neqꝫ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescenti⁹ ꝛ ioannes ꝯsilij ꝛ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝯ hostes tuebātur. Vez ꝑposita spe venie. dū ex arce ad impatoreꝫ se ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝯfodit̄. ioannes autem effossis p̄us o culis pōtificatu sic̄ ꝛ vita priuat̄. In pristināqꝫ sedem gregori⁹ vndecimo mēse q̄ꝫ pulsus fuerat restituit̄. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. morit̄. Vacat tum sedes diebus. xv.

Joannes decimusseptim⁹ placētin⁹ eps. vt dixim⁹ potētia crescētij romani cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti ꝑ factōnem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Siluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ ꝛ floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se totum diabo lo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ꝛ Robertum regē francie. ac alios insignes p̄clarosqꝫ viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatoreqꝫ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q̄ꝫdiu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaqꝫ pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroreꝫ suum corā populo fassus. Et oēs prim o post habita ambitione. ꝛ diabolicis fraudibus ad bn̄ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēqꝫ rogauit. vt post morteꝫ corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ꝛ laceratū. sup currū imponerēt. eoqꝫ loci sepelirēt q̄ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaqꝫ dei nutu ꝛ ꝓuidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoqꝫ loci sepultu m corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Joannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl̄ a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uisus ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes co ncusse.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctau⁹

Linea iperatorꝝ

OTto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pr̄i in regnū succedēs. impauit ānis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus eccieq; romane defensione nō degenerās bella multa, etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq; ytali q̄dam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postq; impator creatus fuit. priusq; romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā pfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bn̄dictionem diademaq; accepit. Eiusq; facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt, ⁊ cū ad impatorē se pferrēt exeūtes, ī medio itinere intercipiūtur. ⁊ crescentius euestigio cōfossus. Ioānes oculis orbatus ē vt p̄missum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus, acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonibꝰ historici scribāt tam feroces v̄o tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit, Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Eiꝰ corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est em̄ romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū prage epūm. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē ⁊ doctrinā pragēsis episcopus maximo ī precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ⁊ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi gr̄am perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi p̄dicatoꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quā diligentissime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obitū sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

MAlatestarū vetustissima ⁊ regia flāminee prouincie familia. his tpibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cuiꝰ bn̄ficia atq; s̄uitia otto terciꝰ cesar arriminū vrbē eidē ꝯcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi pricipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus eps

WOlfgangꝰ eps Ratisponēs ī ordie. xj. Is natōe sueuꝰ ex nobilibꝰ ortus parētibꝰ. in cenobio augēsi. ac ī herbipoli prīo ediscēs artiū rudimēta. Cū postea ī arte hūanitatis doctꝰ euasisset. sui noī rōnem ī armario posuit struxerat ediculā mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archipsuli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac ī clericū ordinatꝰ. decanꝰ electꝰ clericos in om̄i honestate vouit. Vex archiep̄o rome mortuo ad tp̄s brunoni coloniensi archiep̄o adhesit. postea relictis mūdialibꝰ pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū ep̄m factꝰ p̄sbiter. Visiōe scti Othmari hita licētia sui abbatis exul ī noricū veniēs oriente v̄sus pannoniā p̄dicatōis gr̄a petijt. vbi heremiticam vitā in om̄i scīmonia pegit. Fretꝰ auxilio piligrini patauiēs epi ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi ecclie p̄ficit eps. Vbi in om̄i doctrina salubri ac v̄tutibus p̄celsis miraculisq; p ānos. vj. ⁊. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus em̄ dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcrū sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se morituꝝ. His trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

S. Dunstanus

RAcherius episcopus veronensis prius mona-chus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste eñ episcopus erudititissimus ⁊ ceteri cōprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminarent Dicebantur aūt antropormothite, vt gracian⁹. xxiiij. q. iiij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos eñ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec eñ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Etbgarus rex

DUnstanus archiepūs Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctōnis vt ferẽ ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuꝫ ⁊ dominator eorum

Adeobaldus

ETgarus angloruꝫ rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habeẽ ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Theodoricus episcopus

ADeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hisdē q̊ꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudeꝫ virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

THeodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliq̄as de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus

HAtto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hademarus abbas fuldensis monasteriuꝫ fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. q꞉ multitudinē paupeꝝ in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus

ODo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. ep̄us. ⁊ gerbardus ep̄us cameraceñ.

Abbates insignes

OMnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt guilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrū in vasconia

MOnstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ sursuꝫ diuisa. habēs quoqꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

Hugo. ix. rex fracie

HUgo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoꝝ rege defuncto ex ipi⁹ testō regnū obtinēs regnuit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius pr̄ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariū fuisse dic̄. hic tñ frācoꝝ regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc etenī oīs transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones imperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgiure. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

Potestas Imperialis. regalisqꝫ potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū saluatorem nostrum ihm̄ xp̄m dei filium. in cuius manu sunt om̄ia regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus describeret orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoqꝫ an cesari censum dare liceret. Viso nūmismate. reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari. ⁊ que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinian⁹ cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāqꝫ sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche primatesqꝫ ceteriqꝫ pontifices ⁊ prelati subiecti sunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum hussitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq̄ firmissimis colūnis formata fuit Cognita em̄ imperij imbecillitate. varietateqꝫ fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeqꝫ preceteris precesset. qui v̄tute ⁊ dignitate ceteris prestaret. Gregorius quintus summ⁹ pōtifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vsqꝫ ad tempora nostra seruatā videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiqꝫ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisqꝫ principem sese ausus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istoꝝ proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti ꝑfecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliūde. non est opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciū. Certum est talia priuilegia non valere que summā auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes absqꝫ numero. Cum pace turbata hinc atqꝫ inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus possit imponere modū. Qđ si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent obedientiā si vnū dumtaxat in tempalibus supremū principem recognosceremus. Floreret vbiqꝫ terraꝝ pax. optima dulciqꝫ omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei signum manifestum ꝙ ab initio nascentis mūdi vsqꝫ in hoc eui nunq̄ pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnū cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xp̄i redemptoris nostri tūc contigerit q̄ nostram humanamqꝫ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūqꝫ veniant potestate non habere vigorem. Eaqꝫ non solum per successorem ſ ab ipo quoqꝫ qui concessit esse cassanda. Nec em̄ tollerare principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs se virtutibus id priuilegij se meruisse. q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt em̄ se suis armis. suoqꝫ sanguine. prouincias vendicasse. q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xp̄iani nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod q̄ ridiculosum atqꝫ iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nāqꝫ maior est vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓpterea regum ⁊ aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumqꝫ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri om̄es pro salute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trāsitum. elargiri cōmeatū. nihilqꝫ fugere qđ cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dn̄o prestēt impatori.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate subsisteret fundatuꝫ. firmatumqꝫ dicitur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

De institutione electorum imperii.

Spirituales

Seculares

Rex bohemie
Palatinꝰ reni
Dux saxonie.
Marchio brandē.
Lothring
Quatuor Lātgrauij.
Hassie.
Leuchtēbergs
Alsacie.
Düringen
Strūburgs
Frauēberg
Swartzbürgs.
Quatuor comites.
Klefen
Zilie
Sophey.

Electorum imperii institutio

Sanctionē de imꝑatoris electione. fecit gregoriꝰ q̄ntus. ad vndecimū quā obierat mensem rome restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone em̄ tercio ꝑ successionem nō sine difficultate imꝑatore creato. idē pontifex ex eadē gente natꝰ. cognoscens impꝑij imbecillitatē ac fortune mutabilitatē. vt diutiꝰ apud germanos summa impꝑij maiestas remanere posset. Synodo ꝯgregata statutū tulit de imꝑatore deligēdo, solis licere germanis (q̄ inde electores sunt dicti) ꝑncipē deligere. Quā sanctionem huc vsq̧ ꝑ annos supra q̄dringentos ꝓuatam videmꝰ. vt ī futuꝝ nō ꝑ sanguinis successionē imꝑium duceret. Sȝ ꝑ solos germanos ꝓceres. vna cū bohemie rege imꝑator deligeret. Qui cesar tūc ⁊ romanorū rex dictus. si a romano pontifice coronabit imꝑator augustꝰ appellet. De q̄ ꝯfirmatōne pleniꝰ hr̄ extra de elec. c. venerabilē. Suntq̧ hij electores. vt in figura claret. Magūtinꝰ. Treuerēsis. ⁊ coloniensis archiepi. Et marchio brādeburgensis. Palatinꝰ comes. Dux saxonie. Rex bohomie. Distincta sunt aūt inter eos officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie primꝰ. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis marchio camerariꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē tn̄ hijs additū ferūt ad tollendas electoꝝ discordias. De h̄ quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Maguntinus Treuerensis Coloniēsis. Quilibet impꝑij sit cācellariꝰ horꝝ. Inde palatinꝰ dapifer. dux portitor ensis. Marchio ꝑpositus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seruātq̧ ꝑ ordinē legem. Atq̧ creant dn̄m cūctis per secula summū. Annū in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scdm̄ supra millesimū xp̄iane salutis fuisse inuenimus.

FOrmam aũt ⁊ modũ deligendi regem nouũ per septem principes electores romani imperij. ⁊ eorũ cõductum ac vocationẽ quõ adesse teneant franckfordie in vrbe circa Moganũ. Et q̃ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quã carolus quartus romanoꝝ impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tũ demũ impator ⁊ augustus habet. si eũ romanus pontifex cõfirmat. Nostri em̃ impatores cũ eligunt añ consecrationẽ coronationẽq; romanoꝝ reges appellant. quasi pluris existimandũ impatoꝝ q̃ regũ nomen. Atuero prisci romani post expulsum Tarquiniũ supbum ob odiũ regũ. nomẽ regiũ funditus sustulerũt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bñ ⁊ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em̃ gradus maioꝝ dignitatũ apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema oĩm potestas rex fuit. Post regem vo secũdũ tenuit dignitatis locũ dictatura post dictaturã impiũ tercio gradu cõseqtur. Juli⁹ aũt cesar cũ sepi⁹ post partã victoriã. esset impator ab exercitu appellat⁹. nõ impatoꝝ aut regũ. s dictatoris nomẽ vsurpauit. tantũ odiũ regis nomẽ in vrbe cõtraxerat. Cũ aũt cupet regis nomẽ. ⁊ vereret ppl'i indignationẽ. molitus expeditionẽ in pthos atq; asserẽs in libris Sibillinis cõtineri. nõ nisi a rege parthos supari posse. se regẽ dici pcurauit. Qđ maturãde mortis sue cãm p̃buit cõiuratis. Est ãt ĩperiũ armoꝝ exercituũq; ad tutãdã augẽdãq; rẽpublicã cõmissa auctas. Ueꝝ qm̃ mos ille aboleuit om̃ino. Nec soluz ex vsu. s ex memoria q̃z germanoꝝ abijt. Hũc recentionẽ per plures ferme annos seruatũ antiquũ arbitremur. Sequamur a nr̃is maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq; traducta que consensus xp̃ifideliũ approbauit. Ac deinceps diligẽtissimis doctissimoꝝ historicoꝝ scriptis (qđ vnicũ ẽ refugiũ) oblectemur. Nec curiosi q̃d ceteri loqntur.

Anno mundi.6203. Anno xpi.1004.

Joannes decimusnonus papa. pātria romanus e regione porte metropolitane. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatū iniens. ad ociū cōuersus. Et ipse nil dignū memoria gessit. Is aūt (vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

Sergius eius nois quartus papa. pātria roman⁹. pr̄e Martino ort⁹ fuit. post ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq̄ cōsuetudinis. Et añ pontificatū ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in ɔtumaces modestus. Tāte p̄terea prudentie fuit. vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit. quo merito rephendi gubernātis negligentia posset. In deū eīm mentem oēm cōuertēs. qd̄ facere pontifices oēs deberent. iuste atq̄ integre oīa ex animi sui sentētia bñ natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio ⁊ monitionib⁹ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. idq̄ moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi normādie ducis filius adiuuantib⁹ etiā campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent. laborante ytalia ⁊ fere toto vrbe terrar̄ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit̄. sepeliturq̄ in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xpi.1014.

Benedictus octauus papa. pātria tusculanus. pr̄e Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū impatorē scdm institutionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus heinrici cesaris defensione vtebat̄. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionē. alio in locū eius suffecto pellitur. Uer̄ postea inita cū inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cū dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctor de isto benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem. eūq̄ interrogasse. quid cause hoc esset. cur mortuus equo nigro veheret̄. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedictum homine rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinar̄ noīe. nil ei profuisse. quia ex rapinis parta cōstabāt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

Joannes eius nominis vigesimus papa. pātria roman⁹. patre gregorio. episcopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris añ initiatus pontificiū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq̄ exitiū interminatus est si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes autem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui āno. die nono moritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xpi.1024.

Benedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hūc romani tanq̄ hominez ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In ciusq̄ locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē ⁊. xl. dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die. 21. cum cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Joannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū munus libere cessit. vl' (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab omibus bn̄dictus ipe accusatus est. ⁊ iudicio diuino damnatus. Constat eīm simulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogatūq̄ quid illa horrēda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oībus probris fedaui. simulacrū meū plus feritatis q̄ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontificatum vendiderit. Scisma igitur. xiiij. ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea summor̄ pontificū

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Linea īperatoꝝ

Heinricus secūdus kunegūdis

Heinricus eiꝰ noīs secūdus īmpatoꝛ anno dñi millesimo pri mo. vel vt aliȷ volūt. anno incarnationis tercō supra mille simū. ottone mortuo germani electores ꝯcesso iuri tūc primū ini tentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q̄ nō p successionē ꝟ ab electoꝛibꝰ p̄dictꝫ cesar ⁊ augustꝰ electus. impauit ānis. xxȷ. Uez ab historicis p̄sertim ytalicis heinricus primꝰ appellat̄. vi dimꝰ tñ eiꝰ scripta babēberge in q̄bꝰ se secūdū scribit. Gothfridꝰ quoq; viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post eū antonius floreti nus epūs claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit̄ in se quētibus obseruabimꝰ. Cūāit tradi vidvarꝰ suū in ytaliā aduen tum p annos. xȷ. distulisse. Multa em̄ cū gallis plurima cū metē sibus bella gessit. inde ꝯciliatis sibi animis q̄rūdam principum in regē regni inungit̄ a willigiso magūtino archiepō sclauos itē dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo im patoꝛ augustusq; appellatus ē. dyademate oꝛnatus. Qui prima expeditiōe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedē tes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq; vrbē ī apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obsidibus romā ē reuer sus. Fuit aūt xp̄ianissimꝰ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kune gunda vxoꝛe v̄ginitatem vl̄ certe diuinā castitatē ꝟuauit. Quoꝝ suasione ⁊ precū instantia stephanꝰ hūgarie rex ⁊ sbiecti sibi pplī ad fidē xp̄i fuerūt ꝯuersi. Soroꝛē em̄ suā regi hūgaroꝝ ī vxoꝛem collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxoꝛe vixit vt vterq; in moꝛ te miraculis claruerit. In vita em̄ nil p̄termisere q̄d ad honoꝛem dei ptineret. Nā ⁊ babenbergēsem fundarūt epātū. Et diuus im peratoꝛ multis p̄diȷs dotauit ac oꝛnamētis decoꝛauit. Sedes q̄z epāles hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madebur gā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū scla uoꝝ vastate fuerāt restaurauit. Deniq; post multa bella in bohemia germania ytaliaq; strēnue gesta. Obiȷt ad annū salutꝫ xp̄iane primū ⁊ vigesimū sup̄ mil lesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post moꝛtē etiā multis claruit miraculis.

Conradus secūdus

Conradus secūdus oꝛigine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt oꝛiginem traxe rat. defuncto heinrico impatoꝛe anno salutis. M. xxȷ. ab electoꝛibꝰ in germa nia cesar deligitur. Qui in heinrici impatoꝛis milicia oꝛdines duxerat. Et suū in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per q̄d tp̄s multi ytalie magna tes ⁊ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesare cuꝫ aduenisset armis repellere ꝯstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neq; em̄ in ytalia obscuꝝ. veniēs in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū ve nisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō primꝰ inde motuꝝ se cōminatus q̄z pa riter incēsum vrbē solo equaret. ꝟ dū in die penthecostes coloniēꝰ archiepus missaꝝ solēnia in ꝓping vr bi eccl'ia celebraret. p spūm vidit. cōradoq; dixit beatū ambꝛosiū germanis excidiū. nisi absce deret comi nari. Itaq; conradus motis a mediolano castris. romā veniēs aurea a ioanne vigesimo coꝛona ⁊ imperȷ titulis inter eudonē angloꝝ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē oꝛnatus. inde roma ꝓfectus. pacataꝫ post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in hūgaros duxit. cōpressisq; illoꝝ motibus exercitū apud tre ueros metensesq; reductū distribuit in hiberna. Conradus vo impatoꝛ apud treueros ꝯstitutus cum Ru dolphus burgūdionū rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Coradi fidei ⁊ pricinio se cōmisit. re gnū illi burgūdionū pmisit. q̄d ab impatoꝛe in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe impia lis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā suā heinrico cōradi impatoꝛis filio in mr̄imoniū collocauit. Inde cō radus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs distempantia aeris multos amisit principes re uersus in franciā in traiecto inferioꝛi moꝛitur. anno regni sui. xvȷ. impȷ vo. xiȷ. Fuit vir armis strēnuus consilio prouidus. sapientia foꝛensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

Cometes Anno tercio heinrici hoꝛribilis aspectu apparuit. flāmas huc atq; illuc dispergēs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq; in sangui nem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup̄ ⁊ facula ardens instar turris cum magno fragoꝛe ecelo decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ oꝛbe valida fames est subsecuta. pau loq; post in ytalia tanta peste laboꝛatū ē. vt plures moꝛ tui q̄z superstites haberentur. quā calamitatē fons in lo thoꝛingia in sanguinem versus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris

GLoriosi atqȝ sanctissimi imperatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis v̄gine sancta. vite sanctitate ac v̄tutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis impatricis posuimus. Qui i morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit̄ descripte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ꝛ frondibus ab eo descendentibus. Filij ꝛ nepotes vsqȝ ad heinricuȝ sanctum ponitur. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

TEmporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ꝛ fidem xp̄i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusqȝ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū danis gessit ꝛ i mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat̄. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt p̄missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituit̄. Mortuo quoqȝ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝯuersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ꝛ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducẽ baioarie. Otto magnus genuit ottonẽ ruffum q̃ otto secũdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricũ sanctũ. Is hezilo dictus q̃ ab incarnatione dñi. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerãmi cũ tali epigrãmate. Heinricus romani regis pr̃ ⁊ defensio leg̃ bauarie cultus p̃ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerũt ei nati duo filij ⁊ filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea ĩpator scõus bruno eps̃ augusteñ. filia aũt geysila q̃ nupta stephão regi hũgarie regnũ ad xp̃i fidẽ ꝯuertit. Diu⁹ aũt heinricus ĩpator vxorẽ vt sororẽ diligens. quã nũq̃ȝ cognouit. Cũ ꝓlem se nõ habiturũ sciret. terrena in celestia cõmutans ep̃atum in honore sancti petri sctiq̃ȝ georgij ꝯstituit. pluraq̃ȝ alia pietatis opa. Is appropinquãs morti. multitudo ingẽs demonũ magno strepitu añ cellã heremite sancti trãsiens. heremita aperiẽs fenestrã vltimũ de societate interrogãs. q̃s esset. Is rñdit legio demonũ sumus. q̃ ad mortẽ cesaris ꝓperamus. si in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolũ vt rediret. q̃ reuertens ait. Nihil ꝑfecim⁹. bona em̃ ⁊ mala eius in statera posita. adustus ille laurẽtius ollã aureã immensi ponderis attulit. Et dũ superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurẽ vnã olle ꝑfregi. Appellauit aũt calicẽ diabolus ollã quã ĩpator eccie mersburgensi in honorẽ diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinẽ due aures inerãt q̃ adhuc pp̃lo quotannis ostendit. Repertũq̃ȝ ẽ ĩpatorem heinricum tũc ad dñm migrasse. Et vnã aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

CArolus quoq̃ȝ magnus optime de romana eccĩa meritus. ac solenni decreto a pontifice summo impator ꝓnũciatus tandẽ senio grauis ludouicũ filiũ aquitanie regẽ ⁊ imperij successorẽ reliquit. Ludouicus aũt cognomẽto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolũ regem gallie. Alterũ ludouicũ regem frãcie. Terciũ Sigifridũ rheni comitẽ palatinũ. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiã vnicã genuit. Theodericus primus ep̃atũ metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noĩe ꝓuinciã baioarie sibi adiũxit. Cui filia a deo data fuit om̃i probitate ⁊ sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegũdis diuo heinrico ĩpatori mr̃imonio iũcta. cũ eo in om̃i castitate vsq̃ȝ ad obitũ vitã celebre ꝑegit. Verũ instigante diabolo eã de milite suspectã hũit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eã incedere fecit. q̃ ascendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico ⁊ oĩbus alijs intactã nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ẽ dicere. Virgo maria te ṽginẽ liberabit. Totamq̃ȝ candentẽ massam illesa ꝑcurrit. Tandẽ cũ post obitũ mariti in monasterio a se fundato in hassia cũ om̃i sanctitate ac ṽtutibus diuinis ãnis. xv. vixisset. migrauit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quã Innocẽti⁹ q̃rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sctãꝝ cetui aggregauit. Cui⁹ festũ tercõ marcij celebre hr̃.

Coreizantes per annum

COntigit tꝑibus heinrici ĩperatoris mirabile pri⁹ inauditu. Cũ in villa q̃daȝ saxonie in madeburgẽsi diocesi. vbi erat eccĩa sancti magni q̃dã sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dñi. decem ⁊ octo viri sil̃ cũ. xv. mulieribus ĩ cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarẽt. sacerdotemq̃ȝ ip̃m celebrãtẽ impediebãt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederẽt q̃ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imꝑcando inquit. Placeat deo ⁊ sctõ magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vsq̃ȝ ad ãnũ corisantes. Et ita factum ẽvt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarẽt. Mirabile dictu toto illo tẽpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimẽta nec calciamẽta eoꝝ toto illo tp̃e attrita sunt. Anno aũt reuoluto horebert⁹ archiep̃s in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cõtigit ad locũ veniẽs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̃ȝ añ altare dicte eccĩe reconciliauit. filia p̃sbiyteri cũ duob⁹ alijs ꝯtinuo exanimata ẽ. ceteri cõtinuis trib⁹ noctibus ꝓximis dormierũt aliq̃ postea obierũt. Ceteri ṽo penã suã mẽbroꝝ tremore ꝓdiert. hoc scriptũ reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegisus ep̃s

VIllegisus archiep̃s magũtin⁹. Is ortũ hũilem hñs p̃rem q̃ currũ ⁊ bigas facere solebat. iõ ĩ thalamo ornato grossis lr̃is scribi iussit. Cui⁹ ip̃e clauẽ ſb diligẽt ĩ custodia hñãs ĩtroire solus ꝯsueuit. Et legere scripturã. q̃ talis erat. willigise r̃cole vñ venerꝭ. h̃ appẽdit ⁊ rotas ĩ ꝑiete vt statũ sue pauꝑtatꝭ ag̃sceret. inde rote in vexillo eccĩe moguntine habẽtur. Is heinricũ consecrauit.

Geisila regina

GEisia ṽgo nobilissima soror heinrici ĩpatorꝭ stephano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ip̃e ⁊ pp̃li hũgarie integram xp̃i fidem accepere.

Reges hungarie
S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

Stephanus hungarie rex. fili⁹ geyche. ex sarolth filia gyula nat⁹ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem forte ꝛ potentem gloriosum gessit. ꝛ victoriā obtinuit. postq̄ regie celsitudinis coronā diuinit⁹ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam misit ꝛ rgionē ei⁹ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta vō vxore geisila matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis adiuuāte alberto pragensi epō primus stephan⁹ rex vir eius. ꝛ postmodū oēs regni populi ꝯuersi. ꝛ xp̄i sc̄e fidei subiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephan⁹ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex cui⁹ spolijs cenobiū in honore sc̄ti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̄ extrui fecit. Cū vō omes vicinas nationes sbiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tn̄ morte p̄uent⁹ Stephan⁹ igit̄ exacerbat⁹ graui morbo corept⁹. Tandē sanctitate ꝛ gr̄a plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sc̄toꝝ ꝯsortio adiūgitur. Sepult⁹ in basilica albensi. quā in honore dei genitric̄ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua contborali.

Emericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore fili⁹. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē hoīm naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ꝛ patiētia armatus. fuitq̄ deo amabilis ꝛ hominib⁹ honorabilis. Cui p̄r administratōnis ꝛ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua v̄go existens. migrauit ad dn̄m. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab om̄ibus extimatus est.

Ladislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinit⁹ data pplo interp̄tat̄. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq̄ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. sbleuator oppressoꝝ. pius p̄r orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabat̄. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ croaciā adiūxit. Bella q̄z plura ꝯ cunos h̄uit. de q̄b⁹ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ dn̄s cunos. ꝛ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit ꝛ rusciā q̄ regi fidelitatē polliciti sunt. Irruitq̄ in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Post hec in procbia castri bihor inter flumē kewres in venatone sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noīauit) cōstruere fecit. sc̄titate tandē ac v̄tutib⁹ plen⁹ migrauit ad ꝯsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepult⁹ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

Robert⁹ rex frācie ea tēpestate. nō min⁹ piam. quā regalē vitā ducebat. Nā ꝛ doctrina ꝛ sc̄titate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationib⁹ nulli secūdus haberet̄. quē merito laudamus. Cui⁹ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi p̄ occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostib⁹ obsideret. neq̄ horas suas intermitteret. menia hostiū diuinit⁹ corruerāt. statimq̄ irruentibus suis oppidū caperet̄. Et cū ꝑitissimus essꝫ musicus ferūt eū seq̄ntiā Sanctisp̄us assit nobis gr̄a cōposuisse ꝛ alia.

Fulbert⁹ q̄z eps̄ carnoteñ. ympnū chor⁹ noue hierl̄m fecit ꝛ solē iusticie ꝛ stirps yesse. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

Heribertus item archieps̄ colonieñ. v̄tutibus ꝛ sanctitate claruit.

Gebhardus p̄ricius venet⁹ pannonū eps̄ vir vtiq̄ bon⁹ atq̄ doctissimus hisdē tp̄ib⁹ martyriū ab hostib⁹ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ꝑtulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altissimo educentes p̄cipitem dederunt. ꝛ turpiter laceratum interfecerūt.

Udo archieps̄ madeburgēs. Is in eadē vrbe scolar̄ indocil' obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̄ sapiam ꝛ ep̄atū. ꝛ cū doct⁹ euasisset. metropolitan⁹ postea efficit̄. imemor ꝓprie salut̄ voluptati idulgēs bona eccl'ie neglexit. iō oib⁹ odiosus. Inde i valle lilioꝝ abbatissam ordis cistercieñ. ad libitū h̄uit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo. q̄z lusisti sat̄ Udo. q̄ in delitijs ꝑseuerās. Tādē frideric⁹ canonic⁹ eiusdēz eccl'ie nocte i choro sancti mauricij videbat turbā sc̄toꝝ. ꝛ vdonē pena capit̄ dānatūq̄ pugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adduct⁹ fuit. ꝛ a v̄gīe maria corā filio accusatus. ac sic infelici fine ꝑijt. h⁹ horrēdi ꝓdigij meōrtā. cruor ifelic̄ vdonis i marmore cādido oñtat ad terrorē alioꝝ epoꝝ.

Heriger⁹ q̄z abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū claruerīt. sc̄tūs q̄z mederic⁹ abbas edoueñ ac emotus eps̄ leodieñ sapiā ac sciā clar⁹. Silr̄ rogeri⁹ eps̄ beluaceñ om̄i virtute preclarus.

Siluester eius nomis terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹. p̄re laurētio. in locū pulsi b̄ndicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Nono ei ꝛ q̄dragesimo die factione suoꝝ b̄ndictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā ap̄licam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. b̄ndictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq̄ꝫ vno supra vigesimū p̄manens. eā Joanni archidiacono p̄rino suo vel vendidit vel p̄misit kalēdis maijs. q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione. non scītate vite ꝛ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ssis ꝛ reiect⁊ obtineret. quē morē vtinā nō retinuissent n̄ra tp̄a. Hic cū primū sabin⁹ cardialis nō a collegio s̄ largitōe pontifex creatus. quo pulso b̄ndict⁹ denuo restituitur. tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pp̄lus recto caruit ꝛ malos plures q̄ꝫ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

Gregorius sext⁹ papa. sancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹. vl' vt alij scribūt archicanonic⁹. pōtificatuꝫ a b̄ndicto (vt diximꝰ) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. iniq̄ vt debuit aīo ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̄ꝫ turbatā rem eccl̄sticam cōponere ē annisus. p̄ribus itaq̄ꝫ nō rome solum s̄ vicinaꝝ q̄ꝫ ytalie ptiū ac ordinū q̄rūcūq̄ꝫ religiosis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ b̄ndict⁹ nonus. siluester tercius. ꝛ gregori⁹ sunt dānati. Cūq̄ꝫ tanq̄ꝫ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Syndegerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbert⁹ tn̄ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuꝫ latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabantur. e medio sustulit. ideo a perniciosis hoībus homicidam ꝛ sanguinis hūani appetentissimū habitū idq̄ꝫ a cardinalib⁹ p̄dicari solitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id qđ iuste fecisset liuore reprehēderēt. Inquit cū mortuus fuero corp⁹ an̄ fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq̄ꝫ porte coborto graui vento aperte sunt. ꝛ corpus oīm admiratione introlatuꝫ magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duob⁹. mēsib⁹. vij. durante scismate.

Clemēs eius nomis secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoq̄ꝫ heinricus augusti impatorisq̄ꝫ titulis p̄nte synodo ē ornat⁹. Tradūt vō multi hūc clemente romanos ne ī errores supiorib⁹ sil'es inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ p̄hibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum queq̄ꝫ ꝛ potētē q̄uis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragijs tātā dignitate cōsequit. Interim heinricus capuā vsq̄ꝫ ꝓfect⁹ postq̄ꝫ satis ꝓuinciā composuerat. romā ꝛ inde in germaniā ē reuersus. Uix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ sui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damasus secūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatuꝫ post clemētē inijt. Js an̄ stephan⁹ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt infectū. qđ ea rōne aliq̄ credūt. q̄ꝛ illico post clementis mortē pōtificatum p̄ vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ꝛ. xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq̄ꝫ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani priusq̄ꝫ de noui principis creatione q̄cq̄ꝫ intentaret. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq̄ꝫ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se vertit ꝓuicitq̄ꝫ p̄cibus brunonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui p̄ vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ꝛ yldebrandus monach⁹ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq̄ꝫ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis ꝛ pauperibus semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane quesitus nusq̄ꝫ repertus xp̄m pauperis loco recubituꝫ creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea summoꝝ pontificū

Siluester tercius

Gregorius sextus

Clemens secundus

Damasus scūdus

Leo quintus

Linea imperatorum
Heinricus tercius

Heinricus eius nominis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dn̄i. M. xl. imparauit annis decem et septē. Is genitori suo nō dissimilis in v̄tutibus. immo p̄celsior p̄hibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio false accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯsensit. et in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos et ioculatores iussit expelli. Atq̧ oīa q̄ illis more principū in vestibus equis et pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omībus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius et largus. heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoꝝ hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ pares bohemoꝝ germanorūq̧ copias. pares quoq̧ p̄lioꝝ euētus habere vidit. Sꝫ eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreq̧ exercitu eūdē aggressus oldericū regem p̄lio superauit. Cū captoq̧ et p̄ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo t̄pe hūgari. et magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. s̄ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq̧ finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro et alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaq̧ nihilomin⁹ et certamina inter principes et populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroꝝ saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq̧ restituto. regni illius contentiones motusq̧ sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bn̄dictū. 9. siluestrū. 3. et gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. et syndegeꝝ ep̄m bambergen̄. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq̧ interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā p̄ficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq̧ inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi omībus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs p̄uincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

Vincentius gallus et martinus cū gottefrido viterbiensi historiaꝝ scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaq̧ p̄motione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus eīm imp̄ator secundus nulli violatori pacis parcens. Vn̄ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imp̄atore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit imp̄atore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi p̄noctasse qua nocte vxor comitis masculuꝫ pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ip̄ator infans iste. erit tibi gener et heres. Qua voce trina vice audita īpator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis p̄ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iussit. et in filiuꝫ adoptauit. Longo post imp̄ator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euꝫ suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. p̄cipiens vt l̄ras regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti l̄ras subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā n̄ram dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis p̄fecto deus in omībus operibus suis.

Ignea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē et oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit.

Heinricus hic nobilis imp̄ator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret et paulo ante missam loca iuxta imp̄atorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini et abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem p̄rius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiū vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq̧ furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis et alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus et indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis et pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Cāpanus astronom⁹

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporib⁹ quoqꝫ heinrici tercij impatoris ecclīa gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ӡ ei egiptiorū potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoqꝫ sancta cū adiacente regiōe in eoꝝ deuenit potestatem. Inde pfectus calipha omī impietate plenꝯ deo ꝛ hominib⁹ odibilis. inter cetera nephanda ecclīam dominice resurrectionis (que per venerabilem viruӡ maximū eiusdē loci epm pcipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij impatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M.xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus berestus nomine eiusdem tyranni auūculus: mrīs eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ pluribus augurijs in peius se vtit. Exempto rebus humanis pscripto tyranno. filius eius dabermitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelib⁹ concessit. Cum autem vires xpianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de pprio fisco sumptus necessarios ministrari pcepit. Eāqꝫ vt nūc est ecclīam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. M.xlviij. miro ardore reedificarūt.

Hugo abbas

Guido musicus

Lanfrancus

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maxim⁹ astronomus. Hac tempestate in precio exn̄s. nonnulla accuratissime scribit. atqꝫ errorem aliquātuluӡ. in ptolomei magni astronomi. calculatione adinuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō puenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Theobaldus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduӡ in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo melliusculum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacensis abbas homo sane (pter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Hermānus cōtractus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ꝛ anshelmi egregij doctoris pceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissim⁹ fuit. q̄ cū apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissim⁹ haberet. tact⁹ diuino spiritu scol abrenūciauit. ꝛ ad ppria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ad vixit soli deo tanq̄ӡ verus xpi bu⁹ militauit. q̄ postea ex abbate cadom. fact⁹ archieps cātuarieñ. pleraqꝫ bona in ecclījs anglie fecit. Hic p ceteris libꝛ insignē noīe Scintillarē ꝫ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia pclara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ӡ tpibus apud vicētinos ꝛ doctrina ꝛ vite sctītate multo ī pcio fuit. ac quedam composuit.

Hermān⁹ pterea ꝫctus ꝛ ipe religiosus pria alemān⁹ ingenij pstantissimi vir hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissim⁹ esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqꝫ in honorē vginis marie nōnullas celebresqꝫ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli mlta ꝛ docte ꝛ accute descripsit. ac quedam alia.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitratur. quāuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. ſ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ semis mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā ſbtilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer ſbintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat[is] erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ ꝓcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione turonenſ andegauenſ archidiacon⁹ ꝑ hec tēpora cuz diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipo suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̄ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̄ ꝑ duprimus labore manuuz suaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Conciliū q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat̄ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā eccl̄iastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundator ⁊ īstitutor ordinis vallis vmbrose. ſb regula militantis bti bn̄dicti. cū q̄busdā ꝯstitutōnibus eoꝝ supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut[is] spes sibi ꝓponeret̄. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. suplex ꝑ ihm xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes om̄e illud qd̄ susceperat odiū. de fratris nece statim infregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgressus ecclesiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ om̄e crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepcisſz Adhuc crux illa ꝑ iudicio tanti miraculi in eccl̄ia miniatis ꝓpe florentiā in monte cuz veneratione vsq̄ in hoc tp̄s demonstrat̄. vbi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir sanct⁹ ꝑmot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini ꝑtem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se grām maiorē exꝑtus ē. atq̄ ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sctitate ⁊ scia clarissimis floruit. Joannes aūt fact⁹ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnez domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde ī miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt[is] deuote sacramētis spūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die ī ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Joannes gualbertus monachus

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant cōmoda. Cum vō hec īclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipā vō vlma tū muris fossatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta sit, ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmiŋ e edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At ꝙ ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. ꝙ apta
Ulmetis plena posita est vligine terra
Nanqꝫ vbi defoditur circū vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Ui belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Prefluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipā profundis
Turribus excelsis. domibusqꝫ impleta decoris

Afluit et pluri populo. q̃ multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extāt
Pulcras inter habet structuras grāde labore et
Arte atq̃ expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoq̃ molis in altū
Sustentat laquearia magna: capaxq̃ frequētis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebrō est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: q̃ multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniq̃ fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq̃ parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū est: hoīm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΟΚΤΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ·

VIctor secūdus papa gebhardus antea vocatꝰ. eccīe eysteteñ (q̄ olim aureata dicebaꝝ) eṗs in ordine decimusseptimꝰ. natione alemanꝰ ex bauaria pōtificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici grā. ꝗ̄ quā aliq̄ scribāt liberis suffragijs. Verebaꝝ eñ clerus ꝑplusqꝫ romanꝰ heinrici potentiā. victorē igiꝝ ꝓponūt legato Ildebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri impatorisqꝫ ꝑfecit. at victor in sede oīm ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte impatore florētie hūit. In q̄ quidē multos eṗos. tū symonie. tū fornicationis causa eṗatu ꝓuauit. clerūqꝫ admonuit q̄d maxime ad se ꝑtineret. ꝓposita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederenꝝ. Sūt q̄ scribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētissimeqꝫ ab eo habitū. alij vō yldebrandū eo ꝓfectū putant Is eñ heinricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum sbdiaconē ad illū misit. q̄ opportune cuꝫ accidit vt impator graui quo obijt morbo implicitꝰ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo moriꝝ. vacat tū sedes dies. xi.

STephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cassinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccīa q̄ a romana ducentis fere annis insolenniter se subtraxerat. Inter alias eā maiorem supioremqꝫ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaꝫ atqꝫ burgundiam labe symoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū arcbidiaconē ipis purgandis reformādisqꝫ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ꝛ ceteris diligenter atqꝫ feliciter vsus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūqꝫ ꝑiter diem defunctus est. Florentie quoqꝫ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

BEnedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ nūcius dicebaꝝ. duꝫ vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ꝛ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. primꝰ tn̄ oīm gregorius de tusculano ex gēte patricia romanꝰ mintiū velitrensem eṗm inuitis ac reclamātibus cardinalibus ꝛ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vō tēpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemqꝫ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus arcbidiaconꝰ cardinales ꝛ episcopi alijqꝫ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaqꝫ mēse nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

NIcolaus secundus papa natione allobrogus gerbardus antea vocatus episcopus florentinus. ob virtutem ꝛ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isqꝫ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit ꝗ̄ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōtifici. patribusqꝫ placuit generale conciliū apd̄ sutriū conuocari. Ibiqꝫ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ꝛ proceres interfuere benedictuꝫ abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo ꝛ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ꝛ. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

ALexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ꝛ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Isqꝫ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligereꝝ. Siberto parmensi viro potentissimo admodū annitente ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuersi igiꝝ in longobardiā pseudo eṗi cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem ī antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtpauere. ꝑter mathildim optimaꝫ feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōt graue pliū ꝯmittiꝝ. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti filꝰ postea egre ī arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ īpator alexādro restitutꝰ. Veniēs ad vrbē pōtificatꝰ sui āno. xi mēse. vi. moriꝝ. ī basilicaqꝫ lateranēsi sepeliꝝ.

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secūdus

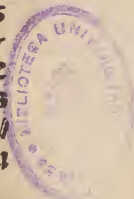

Alexander secūdus

Linea imperatorum
Heinricus q̄rtus

HEinricus quartus heinrici tercij p̄dicti fili⁹. anno dn̄i. M.lvij. patre de-
functo licz adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit ānis. 48.
vel vt alij h̄nt q̄nquaginta. Mortuo nanq̄ p̄re sb̄ custodia m̄ris sue agnetis i-
peratricis fuit. q̄ aliquāto t̄pe prudenter imperiū rexit. cuz pace gubernans. Is
postmodū ꝯcilio suoꝝ deceptus. spretis m̄ris cōsilijs ab eo alienatus. q̄ discef-
sio maxime discordie semīariū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet
fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ⁊ ad monasteriū fructua-
riense se ꝯtulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis coloniēsis archiepi tyrānī-
de pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñditur. Nā locoꝝ sanctoꝝ dul
cedine capta sanct[e] opibus ⁊ elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. Cui⁹ corp⁹
in eccl̄a. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post t̄pe Cō
radus eius filius secūdo genitus quē p̄r adhuc viuens ytalie p̄fecerat. morit̄
⁊ florēte honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus
p̄ apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo t̄pe princeps
admoduz gloriosus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis
largus. in re militari fortunatissim⁹. quāuis in fine imp̄ij ob recōpensatiōnē atrocitatū ⁊ p̄secutionū. mul
tas. ne dū a principibus verū a ꝓprio filio ꝓtulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere
p̄ ceteris regionib⁹ cepit. Uerū cū cepisset nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̄ administrāde iu
sticie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. eū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare ce-
pit. Relicta igit̄ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoꝝ pontificū aucto
ritatē potētiāq̄ diminuere statuisset. Et ꝯ̄ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem ep̄um
agnete ei⁹ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bel
lo saxonuz implicitus. Et si illos insigni prelio supauit. tamē s̄bigere nequiuit. Nec t̄n ei victoria cessit in-
cruenta. q̄ cesa suoꝝ militū q̄nq̄ milia amisit. Ea v̄o ex victoria tantū intumuit. vt nepharia queq̄ in pon
tificem sit ausus. primūq̄ illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiep̄o maguntino iniunxit.
Cui⁹ edicto apud wormaciā cōciliabulū ꝯuocatū ē. ⁊ ep̄i abbatesq̄ regnoꝝ heinrici. ne gregoriū in pōti
ficem haberet sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos ep̄os cōmissis priuauit ecclesijs. Heinri-
co autē gubernatiōnē titulum ⁊ dignitatē regni interdixit oībus principibus ⁊ ppl̄is auctoritate ap̄lica
absolutis. Inde p̄lati principes ⁊ ppl̄i pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari cepe
runt. primiq̄ saxones exarserūt in bellum. Cognita itaq̄ gregorij censura heinricus p̄ litteras supplex ve-
niam precat̄. Eius precibus ꝓmotus pontifex canussum agri regiensis oppidū ad mathildim cocessit. Il
luc heinricus cū oībus copijs ꝓpere ꝓperās. deposito impiali ornamēto. denegatūq̄ primo die igressum
eq̄nimiter tollerās. loco p̄ nocte nō mouit. ⁊ glacie ferūt cōculcataq̄ diu niue p̄ asprimū hyemis sydus so-
lum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis co-
mitis interuentu introductū. regē in sinū m̄ris eccl̄ie recepit. pace iureiurādo firmata. impator papiam ver
sus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quorūdā epoꝝ sedi-
tionibus ꝯcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē ar
chiep̄m pontificē creat. eūq̄ clementē appellat. ⁊ secū romā hostili animo adduxit. vbi ꝓphanata basilica
petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. ⁊ cum magno impetu romaz
venit. pauefactus heinric⁹ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo no-
nagesimonono aquisgrañ. filiū iuniorē heinricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄rem ira excande
scens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē euz p̄lio supauit. qua iniuria ⁊ dāno cōfractus
cū merore vitā egit lugubrē. ac demuz cuz dedecore aīam exalauit. añ hunc impatorē. nullum ipatorē a pō
tifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit̄ p̄mo sepult⁹ inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄nq̄ annis inhu
matus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

RUdolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. paci
hem federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝓpu-
lit. apud forcheym i regē eleuat̄. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄dragesi
me a Sigefrido metropolitano i regē inungit̄. posthabito heinrico primo pe-
cijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni de-
pelleret. Id v̄o cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ⁊ incerta
victoria vtrūq̄ dimicatū ē. Missi tū q̄dem ab vtroq̄ legati ad pontificē rogatū
vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ip̄e respondit. q̄ vt ab armis di
scederent. sed ꝑusq̄ ea perferrent̄ iussa. illi iterū primo grauiore p̄lio concurre-
runt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti
v̄o erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis ep̄us
cardinalis. aquileiensis p̄riarcha. ⁊ paduanus episcopus. quibus rn̄dit hein-
ricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̄ coactis
summo conatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenie-
ti trinis castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscu-
le retrocessit heinricus fuga ꝑlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fue-
rit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Mersburga sepelitur.

Ordo grandimōtensis Initiū habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēsis sb p̄re stephano. Anno dn̄i. M. lxxvj. ortū habuit. hic filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a p̄re suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiepō xij. annis educatus regulā bn̄ viuēdi didicit. deniqꝫ discedens pagratis multis heremis. ꝛ de canonicoꝝ monachoꝝ ꝛ heremitaꝝ vita q̄ imitanda sunt memorie ꝯmendans. in aqtania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce ꝑuenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. ꝛ iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ꝛ domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis ꝛ requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephanꝰ. ibi deo se biuiturū oīm tpe spopōdit. Trigesimū etatis sue annuꝫ agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ꝛ orōnibus ꝯtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ꝛ aq̄ ꝛ interdū farine siliginee sorbiciūcula atqꝫ postqꝫ disponēte deo discipulorum eiꝰ numerus creuit. Insimul nō q̄si vnꝰ ex illis factus est. ꝫ minor oībus illis. Tādem ī infirmitate ꝯstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amādo pauptatem ei adheseritis. ipe ꝓuidētia q̄ gubernabat oīa vobis largief q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dn̄m anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pio p̄re orbati frēs petruꝫ lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo biuebāt ceperūt calūniari. ꝓtendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ꝛ palliū volebāt dimittere. hr̄e locū aliū ꝑqrebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloqꝫ idoneo repto. Tandē ꝯsiliū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agnꝰ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ꝛ nonnulli frēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ꝛ domos fecerunt. Et accipiētes sctm̄ corpus in grandi mōtē trāstulerūt. Paucisqꝫ sciētibus subtus p̄sbiterium ān altare recondiderūt. vbi post paliticus positꝰ inscius sanitatē accepit. ꝛ cecus visum. ꝛ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Jo. Serapion

PEtrus damianuus doctor ꝛ eccl̄e ro. cardinalis ep̄s. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hītus ē. in ytalia vita ꝛ scia insignis. q̄ ꝛ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄ꝫ elegātes. scripsit ꝛ regulā heremiticā. ꝛ de ordie vite heremitice. Itē libꝝ ꝯ iudeos. narrat ꝛ plura exempla q̄ suis tpibus cōtigerūt. Erat eni vir religione ꝛ hūilitate ac sapīa noīatissimꝰ. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruiret ep̄atui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderef librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs roem q̄re ep̄atū dimiserit. Dn̄icus ait lorica ferrea vestitus erat ad carneꝫ. duobusqꝫ ferreis circulis cinctus in corpe ꝛ duos ꝑ armos brachiorū.

Jsaac medicus

Seno ꝛ Arnulphus

IOannes medicus cognomēto serapion ꝑ idē tēpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cōscripsit ac libruꝫ breuiarij de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognominatus ē. Sorapio eni roseū sonat vt testis ē Pliniꝰ lib. 12. ca. 13.

ISaac Benimirā medicus celeberrimꝰ salomōis medici filius. Et ipe tepestate istac. in medicina pluraꝫ scripsit. de dictis vniuersalibus ꝛ pticularibus de febribus de vrina. ꝛ stomacho. In ph̄ia q̄ꝫ de elementis ꝛ diffinitōnibus tractatus composuit.

SEno ep̄us treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico captꝰ. ꝛ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio ꝑcussus interijt.

ARnulphꝰ q̄ꝫ sctūs cenobio scti medardi signis ꝛ vtutibꝰ pollebat sua sctitate elegit ꝓpositū inclusionis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugduñ. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape septimi ꝛ heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccīa btī qntini beluacēsi. Qui primū ab aplīs. postea a btō Augustino epō ꝛ doctore eximio regulariter institutus sub mgr̄o yuone venerabili eiusdē eccīe p̄posito. postea carnotensi epō. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istū q̄z ordinē ptinere videt̄ ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonuz doctor ꝛ carnotēsis episcopus apud gallos maxio ī p̄cio habet̄. q̄ ꝛ inter cetera sue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. p ost ysidoꝝ hispalensem epm decreta collegit. Et abbreuiauit aplīca. atqꜫ ea ī vnū collegit volumē. q̄ postmodū ꝛ q̄dā hugo cathalanensis eps. Et post eū Gracianus in meliorē formā redegit alia q̄z meōratu digna composuit.

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe penus seu aphrican⁹ h̄ tpe viguit ꝛ clarissimus fuit. Cui alij bachilo ꝓpriū nomē fuisse tradūt. s̄ Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meamethū eū appellat. q̄ cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus añ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ īcuraꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūqꜫ almansoris ad regez ei⁹ nominis. Deqꜫ morbis pueroꝝ librū. ac diuisionū librū vnū. In astrologia quoqꜫ aphorismoꝝ atqꜫ in alchimia libros duos ꝛ alia multa.

Rasis medicus

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima ꝛ optīa atqꜫ illustris femina. p hoc tp̄s cū ro. eccīa bene sentiēs. v̄tute ꝛ rebus optime gestis clara ꝛ inclita vbiqꜫ p̄dicat̄. Hec em̄ nobilissimū bonifaciū ꝛ magnificū virū. ꝛ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ip̄os parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātueqꜫ ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄rimoniū vocam⁹ successit. Quāobrē ī tota ytalia clarissima fuit. Et ꝓpterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi ꝛ guilielmi apulie ꝛ calabrie ducū. s̄ ꝛ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Veꝝ cuz heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dū apud parmā vrbem mathildim ꝛ ei⁹ virū ꝓfligasset. ꝛ gothefridū interfecisset. ip̄a mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt ptin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps orōnibus ꝛ vigilijs deo ꝛ ro. eccīe militare studuit. Tandē vo āno salutꝭ nr̄e. [illegible] iiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāqꜫ omēs suos ꝛ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queqꜫ aurea ꝛ argentea. vestes quoqꜫ om̄es preciosissimas ecclesijs ꝯdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ip̄a ꝓ maiori pte sua impensa cōstructum. ac canussiū frixionariūqꜫ mōasteria. atqꜫ alias basilicas plurimas p̄dijs ꝛ alijs donarijs innūerabilib⁹ ampliauit. His gestis in extremis cōstituta om̄ia xp̄i sacra ab anshelmo epō deuotissime ꝛ reuerenter suscipiens. postqꜫ etiā om̄e eius p̄rimoniū beato petro cōdonauit. sanctā aīam deo reddidit. Eiusqꜫ corp⁹ (nullo honoris genere qđ impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ꝛ populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. ꝛ mausoleo quod nūc cernit̄ sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoꝝ male sentientiū synodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ꝛ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝛ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit ꝛ in vrbē deditōnē recepit. Eādem post multa gesta morte subitania correptus sceleꝝ penas dedit.

Anno mundi. 6273. Anno xpi. 1074.

Gregorius eius noīs. vij. papa. natione hetruscus. pr̄e soanensis. pr̄e bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq̧ clamores exciti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice delegerūt. quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus. p qđ tp̄s bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratissimus. prudens. iustus. clemēs. pauper pupillor. ac viduar. patronus. Et eccl'ie ro. ꝯ hereticor. improbitatē ⁊ malor. principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare conantiū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū imparorem admonet. ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bn̄ficia alicui p symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregorius itaq̧ oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret. nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret. aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p̄buit. Nihilominus mīn⁹ pstitit in sentētia heinricus. quāobrē oratores bremense ep̄o q̄ regis puitacie adiutor impulsorq̧ fuerat excōicato. romā sunt reuersi. paulopost hermānū bambergensem ⁊ aliū constanciensem ep̄os rome agētes. ⁊ de symonia conuictos pontifex dignitate p̄uauit. ieiunio subinde q̄dragesimali aduenienite gregorius pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cui⁹ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtpare noluit. immo gibertus vir seditiosus ꝯtra gregoriū Cinciū ro. ciuē prefectiq̧ vrbis filiū virū vtiq̧ temerariū ꝯcitat. qui structis insidijs pontificē i natalis dn̄i nocte celebrantē cepit. ⁊ in turrim reclusit. romani seq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū psequūtur edes eius subuertūt. q̄ ad heinricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores. heinricū q̧ꝫ dignitate regia p̄uauit. Verū paulopost synodo habita in ea multa constituit. heinricus itē habitu ꝯuentu ep̄or. male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat. clementēq̧ appellat romā venietes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberat⁹ secūq̧ cassinū ac salernū pducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mēse vno. diebus tribus sancte ⁊ pie moritur.

Victor tercius papa desideri⁹ antea vocat⁹. montis cassini abbas pontifex creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū impatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt ei⁹ fraude (vt martin⁹ scribit) veneno in calicē iecto. dū sacrificat necat. Ver. vt Vincenti⁹ sentit dissinteria perijt q̧ꝫquā id a suspitōe veneni nequaq̧ alienū. veneno em̄ petiti corruptis ⁊ labefactatis intestinis interdū in dissinteriā vtunt. anno igitur vno. mense quarto. pōtificat⁹ sui. non sine suspitōne dati veneni moritur.

Linea summor. pontificū

Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Anno mūdi. 6283. Anno xpi. 1084.

Urban⁹ ei⁹ noīs secūd⁹. otto vel odo antea vocat⁹. monachus ebomacensis primo. deinde cardinalis hostiēsis. postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creat. vir q̄dē doctrina ⁊ scītate vite q̄uis grādi magistratu dignus. Cui⁹ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is vo parū romanis reb⁹ nouis studētib⁹ fidens. melphim se cōtulit synodū hītur⁹ q̄ tuti⁹ eo pficisci liceret. pontifex itaq̧ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias pfecturus. placentie synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā eccl'iasticor. mirifice compescuit. Inde vo in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq̧ inuenim⁹ gibertū antipapā postea vouisse. vt vrbanus secūdus pontifex roman⁹ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatūq̧ claromontensi in ꝯcilio statuisset. eo anno q̄ xp̄iane salutis nonagesim⁹ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excellentissimūq̧ oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ⁊ auctoritate hacten⁹ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisq̧ hierosolime ⁊ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xp̄iano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq̧ crucis susceperint. quo facto romam statim redijt vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq̧ animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie statū animū adijcit. Tandē vir scītus post multas psecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die. xix. apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit. q̄rto kal. augusti. eius corp⁹ p transhiberniā regionem ad vitandas inimicor. insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt ad. s. petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusienſiũ in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in dioceſi gratianopolitaneſi a brunone theologo viro ſanctiſſimo initiũ ſumpſit. ꝗ poſt ſue inſtitutõnis originẽ auſpice xp̃o in omnibus ac pſonis augmentũ accepit. idõ ab alexandro tercio ⁊ q̃rto ⁊ ceteris põtificibus ſummis. approbatus ſic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cũ inter om̃es ordines eccl̃iaſticos p̃matũ non rõne tp̃is ſꝫ rigoroſitatis ſemp tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimã eccl̃ie colũnã appellant. Ex hꝫ q̃ꝫ ſtupendo euentu principiũ habuit. Cũ ĩ florida ciuitate pariſius gynnaſiũ celeberrimũ floreret. ⁊ ĩ om̃i genere doctrinaꝝ ex varijs regiõibus ſcolares atq̃ꝫ doctores clariſſimi lr̃is operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitũ in eccl̃ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quẽ honorandũ ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ⁊ alioꝝ cõueniebat. Corpus vͦo mortuũ in feretro poſitũ dũ exequie celebrarentᷣ ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cũctis audientibꝰ clamauit. Iuſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt priꝰ iacuit. de qua voce om̃es territi obſtupuerũt decreuerũt ne ſepulture ea nocte tradereᷣ. ſꝫ die ſeq̃nti iterũ cõuenirẽt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculũ cõuenerũt ꝗ eadẽ forma p̃fata vͥba dixit. Et vt exitũ huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Iuſto dei iudicio damnatꝰ ſum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl̃iaſtica ſepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculũ bruno ꝗ diſcipulis ait. Videtis quõ tam celeberrimus ac ab oĩbus ſanctus reputatus miſere perijt. Nũq̃d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nõ potius ſaluari. nõ eſt locus ſalutis niſi mũdum relinquamus. Sic cõpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̃mꝰ cartuſieñ

BRuno vir ſanctꝰ ⁊ clariſſimꝰ ph̃us atq̃ꝫ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̃is a primeua etate eruditꝰ. remẽſis eccl̃ie canonicus ſcolarũ q̃ꝫ apud pariſiꝰ mgr̃ hiſdẽ tp̃ibꝰ cũ ĩ gallijs legẽdo ſcribẽdo ⁊ diſputãdo clariſſimꝰ habereᷣ. Relicto ſeculo ⁊ pompis eiꝰ. cũ ſeptẽ viris doctiſſimis in heremũ cartuſie receſſit. Ibiq̃ꝫ monaſterio ſtructo ꝓpoſitũ monaſtice cõuerſationis ſatis arduũ ibidẽ inſtitituit. Quẽ rigorẽ obſuantiaꝝ poſt ãnos q̃dringentos vſq̃ꝫ in preſentẽ annũ ſeq̃ntes ſumme obſuarũt. habẽt em̃ ꝓlixa ieiunia. omnibus ſextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab eſu carniũ ſp abſtinẽt. etiã in grauiſſima egritudine. ꝗ ad veſtitũ ſp cilicio ad carnẽ induũᷣ. ꝗ ad ſolitudinẽ. nũq̃ꝫ exeũt excepto p̃ore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis ſoli manẽt cũ arto ſilentio. vigilias magnas hñt ob officij prolixitatẽ. Cuiꝰ ſctĩ ꝓpoſiti hugo gratianopolitanꝰ ep̃s ꝗ ab eodẽ brunone habitũ monaſticũ pcepit auctor fuit. Ferũt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnũ fuiſſe.

Hugo ep̃s gr̃anopolitãꝰ

HUgo Gracianopolitanus ep̃s. Cuiꝰ mr̃ de eo pregnãs p ſomniũ elegantem pueꝝ ꝯcepiſſe ait. quẽ ſiſtendũ dei aſpectibꝰ ſctĩ in q̃bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant ĩ celũ. ideo natus ⁊ puer factus addiſcendis lr̃is applicatꝰ fuit. Sperabaᷣ em̃ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deũ. diuĩa q̃ꝫ gr̃a plurima virtutũ ornamenta ĩ eũ cõgeſſit. heremꝰ cartuſie calienſis. Abbatia excubiaꝝ: heremꝰ canonicoꝝ regulariũ ⁊ apud ſanctũ mihennũ. ⁊ apud gregoriũ domꝰ. ip̃o annuente ceperũt. Ip̃aq̃ꝫ ſp̃ualiter ⁊ corpaliter fouẽte pfecerũt. Hic ĩ ſolitudine cartuſie deus ſue dignationi ꝯſtruẽtẽ hĩtaculũ vidit p ſomniũ. ſtellaſq̃ꝫ ſeptẽ ſibi p̃ſtãtes itineris ducatũ. Et ſctĩtatꝭ eiꝰ odore tracti ad ip̃m venerũt ſeptẽ viri ꝗ oẽs vno deſiderio ſuccẽſi locũ heremitice vite cõgruũ q̃rebãt. Horũ p̃mus vt p̃miſſum fuit mgr̃ bruno vir religione ⁊ ſciã famoſiſſimꝰ alijq̃ꝫ q̃tuor lr̃ati ⁊ duo laici. q̊s hugo benigne ſuſcepit ac voti cõpotes fecit. Cuiꝰ ꝯſilio cartuſie ſolitudinẽ intrarũt atq̃ꝫ extruxerũt. Hic ãt ſctũs vir mľtis vͥtutibꝰ ornatꝰ ꝗ cũctꝭ inibi hĩtantibꝰ inſigne ſctĩtatꝭ exẽplũ p̃buit eccl̃ie dei admodũ vtiľ. ep̃alẽ ſarcinã exuere ac q̃eti aĩe vacare deſiderãs. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. Quis ſenio grauatus. Credebaᷣ em̃ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubiecte plebi ꝓdeſſe poſſe debilis ⁊ egrotus. q̃ꝫ quiuis aliꝰ ſanꝰ ⁊ robuſtꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderãt viri de cartuſia ⁊ de caleſienſi ⁊ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiũ admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Innocẽtium ſecundũ ſanctoꝝ cathalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xpianoꝝ ꝑ liberanda hierosolima facta tp̄e vrbani secūdi. Anno. 1094.

TEmporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̄ oīm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Viri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et ituri in expeditionem ꝑseueraturiq; in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum vo pontifex cum p̄ribus de imperatore deligendo consultant. m̄ta hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq; intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq; oīm petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq; perrexit. Cui gothefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ⁊ quidā potentissimi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vo prestantiū ducū ⁊ nobiliū manus. hinc podiensis ep̄s belli dux. ⁊ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et robert⁹ flādrie. ⁊ stephan⁹ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bn̄dictione habita. Tripartito ꝑfecte copie. vna brundusiū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ hominū ytalice iuuētutis in eādē expeditionē ꝑficiscit̄. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosq; ductos adeo continere sciuit. quin in constātinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝑmotus itaq; suoꝝ malis alexius imꝑator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ traijcere. q̄ nycomediā primo. mox niceā ꝑueniētes ciuitatez ipam natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vo nō mō tunc. s; priusq; a claramōte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniq; perferēde necessarijs cōmunita. Verum cum obsidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturq; passim milites xp̄iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus constātinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret ⁊ cōmeatū p̄beret. Iterūq; ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non
paucis. in lacūq; missis. reꝝ oīm inopia oppidani pressi: dies post duos ⁊ q̄nq̄ginta ab initio obsidionis
deditionē fecere. Inde munita nicea. iter ꝑ loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē
boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito euz sar
raceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ⁊ gothifredꝰ cum q̄draginta milibꝰ eq̄tū ꝯfestim opē tulissent
Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄dra
ginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde
xp̄iani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē ꝑuenere
Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum balduinꝰ
prestantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in cili-
ciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat̄. Capta deinde cesarea capadocie ī anthiochiā mouere: trās-
missis altissimis mōtibus. Aliquot inde ꝓgressi milia passuū xp̄iani ad flumē ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe
cōtiguū farfar noīe. qđ vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ꝯtemplati. captiuos
sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. R̄nderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumen
ta hn̄t. Reblata prius inde ab antiochio oriētis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplici-
q; circūdatur muro. pars cuius īterior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaq; superbaz p̄ se ferens
speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt̄. In quoꝝ celsior ad orientē solē
spectant̄ cacumine arx ē. natura loci munita. vt oēs sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia inge
nia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus.
agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. vicinusq; lacus optimis habūdat piscibꝰ. Recedit a ma-
ri cilitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt
ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qđ petrus apostoloꝝ princeps primā in eam
patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate actꝰ
apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt ꝓphani regis antiochi nomē abole-
ret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres supra q̄nquagin-
ta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccl̄ias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani
ad eam vrbem natura loci densissimo sublimiq; muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in
concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit̄ salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs anti
ochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; cla-
rissimo. post durissimā obsidionē capit̄ pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebē-
te. Qui boamūdi v̄tutem admiratus. deditur ū se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū impe
rio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani oībus fere pepercere ī p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō
sceuitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā
dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traijcit̄. Verꝝ superueniēte corbane persaꝝ regis mili-
tie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pu
gnandi copiam facit. Penuria reꝝ oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oīa despe
rationis. plena in ꝓpe diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelam
q; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanq; lancea q̄ ihu xp̄i latus in cruce apuit
per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reper-
ta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuz ho
stibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua
christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boe-
mūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quinde
cim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema in
opia ad summā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miracu
lum peruenerunt.

Hildebertus ep̄us

Hildebertus cenomānorum gallie episcopus. vir i
genio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco
carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac car
ceres ac vincula apud romā pro christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Vbi ⁊ epistolas
plures elegantes edidit, ac versus quosdam elegancıores de suo exilio. librūq;
perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metrice. par
timue prosaice composuit, atq; orationem deniq; ad trinitatez pulcerrimā ac ad-
uersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate precla-
rus, eo tempore vixit.

ORdo cisterciensiū anno dñi millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ ɔfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriū religione ɔspicuū ac fama celeberrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessioib⁹ atqꝫ viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas vtutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹ ꝛ viginti mōachi cū pře roberto egressi. post abrupta cōuallīū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit' a deo pordinatū locū acceptant. Ibiqꝫ nouū locū religionis ꝛ ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepī lugdonēsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonēsis epī. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oibus mirūimmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina ꝛ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti qtuor sanctoꝝ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

Ordo Cisterciensium

RObertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cuꝫ alberico. odone iohanne. stephano. letaldo ꝛ petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepī lugdunēsis ac omnis burgūdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonēsi diocesi monasteriū fundauit. Inde ad molisinū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuꝫ successit. Cui⁹ industria in sctā religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pascali summo pōtifice priuilegijs exēptōibusqꝫ dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

STephan⁹ abbas cistercij religionis pauptatis ac discipline regularis amator. anno. M.cvij. tpib⁹ heinrici qnti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes obſuantiā admodū rigidam. in nocte p somniū vidit ingētē mltitudinē hoīm claustrū adijsse Illico seqnti die bernardus cuꝫ fratribus ꝛ comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Stephanus abbas

Hierosolimoꝝ recupatio, ꝛ regni eius apud xpianos principium.

DUces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōuenietes. Tortosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ɔsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisqꝫ castris bethelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā puenere. Et sb inde ad sagittā post ad surrū dehinc ad acrū singulis castris ē descēsum: petētesqꝫ p diē q̄ secuta ē itineri initi. nonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus asserit hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē ɔ maritimos insano extructaꝫ opere. de augusta cesaris octauij noīe cesareā appellasse. Morati apud eaꝫ dies duos. tercio ramolas adeūtes. eaꝫ inuenerūt metu a turcꝭ sarracenisqꝫ desertā. Exinde mot de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in
gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars et canticis optimū maximū ihesum venerari.
pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū
dn̄i salutabat. Ea aūt vrbs (vt pmissum ē in supioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mō
tibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut pximo in agro. nec fontes habet pter vnicū syloe
amnē tenui et qn̄q; p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat.
quā ob aquar necessitatē. cisternas aquā ptinentes pluuiā intus et extra ager multas et pe infinitas ha-
bet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab oriē
tali plaga. Sedumei egiptij et philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ et Acon
Tyrus et Tripolis. ab occidentali. tyberiasq; cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septētriona
li in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq; cprimum ad hierosolime menia portasq; ventū ē. nihil anti-
quius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca ducibus exercituiq;
diuidere. Christiani igit compato omifariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ ador/
ti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tn̄ in recupanda tanta vrbe
laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduino/
q; potestatē fecit. vt in vrbē descendens xpianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes
facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoim supgrederet. Cepissent eadē quoq;
die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. mi/
serabili voce planctuq; supplicantibus. Et per eos psidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq; modum
hierosolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono et nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq; he
raclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. et illius purga/
tione a cadaueribus sarracenis iniūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dn̄i sepulcrū cernui vel poti⁹ repentes
perrexere. idem fecit om̄is xpianor multitudo. Petiti postea latebris pdeūtes xpiani numero paucissimi
hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberat⁹
vbi passus vbi deinde obseruatus. et demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex
hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vr/
bi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū ois cōuenisset xpianor exer
citus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qd illico gotfredū boliomū
regem non magis multitudo omnis. q; ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq;
ducū humeris ad sacrosanctū dn̄i sepulcrū gotfredus inter missar solennia accu
ratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius do
minū vrbis qd tanta principū populorūq; xpiane expeditionis concordia obla
tum erat accepit. regni vo titulū et insignia ideo se nolle dixit. q indecēs nepha
riūq; duceret diadema aureū peccatore homūtionē capiti imponere. ea in vrbe
in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine co
ronam gestasset. Inde arnulphus psbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd ad fe
licitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri cor/
reptus moritur.

Balduinus rex secūdus
hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oim xpia-
norum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus
sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xpiane salutis supra millesimū cē-
tesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq; re ab
se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane car/
ceribus et ipe liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni ma/
gnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos par csul-
te intulit conflictus. tandem vocauit genuēses et venetos et acon vrbem terram
mariq; oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indeq; egiptios se
cundo prelio superauit et caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa ves
perū in austrū et occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper
splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dn̄i. vi
se sunt due lune parum ante diem. vna in oriente et altera in occidente. Non multo
post Cometes longos et flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua qui-
dā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis ma-
tribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem intu/
eor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi. 6293. Anno xpi. 1094.

Linea summoꝝ pontificū

Pascalis secūdus

Gelasius secundus

Calistus secūdus

PAscalis eiꝰ noīs secūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre crescentio. mr̄e alfacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici sb̄stitutꝰ. quē gregorius septimus ob virtutē ꝛ doctrinā sctī clemētis p̄sbyteꝝ creauit. In q̄ q̄dē loco clerus ip̄e post vrbani mortē. eūdē pascalē vita p̄uata ꝯtentū q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ꝛ latitantē pontificē creat. q̄ dicerat humeros suos neq̄ꝙ tanto oneri suffecturos. sed expetente pp̄lo. eligente clero collaudante cardinaliū senatu pontificū munus suscepit. maxime vō cū ter acclamatū esset sanctꝰ petrus raynerīū virū optimū pontificē elegit. Cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante pp̄lo ꝛ clero equo albo ad lateranū p̄ducitur. Inde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti q̄rūdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mittit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tñ eccīa dei nō statim quieuit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam sufficit attellanū ciuē q̄ statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coactꝰ relegat̄. Cauerses aūt agri p̄nestini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Veꝝ iȷ̄ q̄ꝫ p̄nia ducti q̄nto ꝛ centesimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana pascalis vir magni ingenij animi vrbē castellanā ꝛ beneuentuꝫ ab hostibus occupatā recepit. Hijs ꝛ alijs plurimis facinoribus strennue gestis in cisalpinā p̄ficiscit̄ vbi guardastallū agri cremonēsis oppidū conuentu multoꝝ principū ꝛ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea eccl̄ias. xv. cōsecrauit. Dedicataq̄ꝫ p̄neste agapiti basilica romā effusa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandeꝫ redijt. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie sacris cohorta tusq̄ꝫ cleꝝ ad pacē ꝛ cōcordiā. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. moritur q̄ntodecimo kal. februarij sepeliturq̄ꝫ in basilica constantiniana.

GElasius secūdus ioannes antea vocatꝰ p̄ria caietanꝰ p̄re crescētio nobili genere natus ingenueq̄ꝫ a teneris annis educatus ꝛ doctꝰ in mōte cassino religionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secūdo romā accitus. Vir ꝛ ip̄e sanctissimꝰ ꝛ omī laude dignꝰ. si vitā ꝯtinētissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā ꝛ cōstanter ꝛ sancte in tantis p̄cellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝯsensu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē p̄citus q̄ vnū ex suis cardinalibꝰ collegio p̄posuerat quē pōtificē eligerēt. in monasteriū palladij cū armatis satellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēq̄uā p̄cutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaq̄ꝫ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ꝛ equis deijcit nullūq̄ꝫ genus ꝯtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfesti liberatꝰ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Persequēte deinde illū henrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice ꝛ splendide suscipit̄ intereundū eccl̄ias in tillano ꝛ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriū p̄ueniens. Ibi dū multa i eccl̄ie reformatōem tutelāq̄ꝫ cū regibus ꝛ principibus mollireē. pleuresi correptꝰ pontificatꝰ sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

CAlistus secundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienensis archiepiscopus originē a regibus francie anglie atq̄ꝫ etiā alemanie p̄sapia ducens ꝛ vt alij habent comitꝰ burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificū habitum sibi desumpsit q̄ꝫ intellexit se ab hijs quoq̄ꝫ cardinalibus confirmari qui rome ꝛ in ytalia remāserant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus omībus. Rebꝰ aūt ex sentētia rome compositis beneuentū p̄ficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando p̄miserūt se in potestate pape semꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad henricum imꝑatorem mittit. Qui pace sine vlla ꝯtentione composita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit̄ leticia exorta est. Pontifexq̄ꝫ interea beneuentū delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ip̄e mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusq̄ꝫ relatus est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticum statuꝫ reformauit. Et q̄ꝺ plurimi faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ subueniret missis cum vexillo ecclesie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ꝫ hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dn̄o moritur.

Linea imperatoꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nomīs q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electorībꝰ delectꝰ impare cepit ⁊ imꝑauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat ꝓsecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq̄ȝ est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄misse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priusq̄ȝ q̄ȝ henricus filius accessisset sui pōte deturbati clade haudquaq̄ȝ sunt confecti. Recessit itaq̄ȝ Henricus filius in coloniēses fidē genitori seruātes auxilio archiep̄i fauētē sibi fretus Coloniā paruo obsesso tp̄e recepit. Inde ep̄m Rothardū i Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonibꝰ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli restituit ⁊ auxilio Ratisponē siū filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illiꝰ obsidionē priusq̄ȝ potiret nullatenꝰ relinquēdā. cōtinuaueratq̄ȝ mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̄nquagesimū eo in angore animi ē defunctꝰ. ⁊ heinricus ip̄e filiꝰ eiꝰ nomīe q̄ntus regna quibꝰ tūc pociebat̄ retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquūq̄ȝ qđ in patris fuerat potestate a populis ē p̄missum inde annos q̄nq̄ȝ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ȝ q̄ ⁊ ip̄e epōs aliosq̄ȝ eccl̄iasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūq̄ȝ pōtifice eā auctoritatē petitā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextuȝ regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄misit. q̄ ostensis mādatis regē spospōderūt si ad coronationē admitteret̄ iuratuꝝ se oēm inuestiturā oīno omissurū vt oēs regnoꝝ suoꝝ eccl̄ie iura ꝓpria. ⁊ btūs Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Luduico Heinrico scto ⁊ alijs imꝑatoribꝰ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝓmisit. Venit itaq̄ȝ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ malꝰ dicit̄. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝝ atrij gradꝰ ꝓstrauit se rex ad pōtific pedes ⁊ eleuatū ille ad or osculū admisit priusq̄ȝ introducere ꝓfessionē ex more imꝑatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice imꝑator appellatus ē. postea petijt imꝑatorē pontifex vt ꝓmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Pascalē cū vniuersis eccl̄ie p̄latis ꝑ fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Postera die populus romanꝰ armis correptus ꝯtra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Imꝑator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tn̄ vt se admitterēt muneribus donisq̄ȝ tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūq̄ȝ admitteret̄ q̄ȝ pontifex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis igit̄ rebus imꝑator a pōtifice cōfirmat̄ ⁊ coronat̄. Voti compos factꝰ in Germaniā cū pace redijt atq̄ȝ Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in manꝰ Calisti pape iura eccl̄ie resignauit absolutionis bn̄ficiū impetrauit. Postremo dū inferiores ꝑtes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diē clausit extremū. Inde ꝑ coloniā ad spirā ductꝰ iuxta auū cultu regio sepelit̄. Ad cuiꝰ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadē q̄ȝ basilica Spire de his imꝑatoribus p̄missis hec scripta i sepulchris marmoreis ꝯtinēt̄. Conradꝰ scđs ip̄ator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici filiꝰ tercius dictꝰ niger romanoꝝ imꝑator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus senior ro. imꝑator M.c.vi. septimo ydꝰ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus q̄ntus iunior romanoꝝ imꝑator. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv.x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus lucensis ep̄s vir doctrina ac sanctitate p̄cipuꝰ ꝑ hec tp̄a floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaret̄. eodemq̄ȝ in loco sepultus. ac Mantuā deinde translatꝰ in cathedralē eccl̄iam ne a vicinis furto subriperet̄ cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vsq̄ȝ miraculis clarus quiescit.

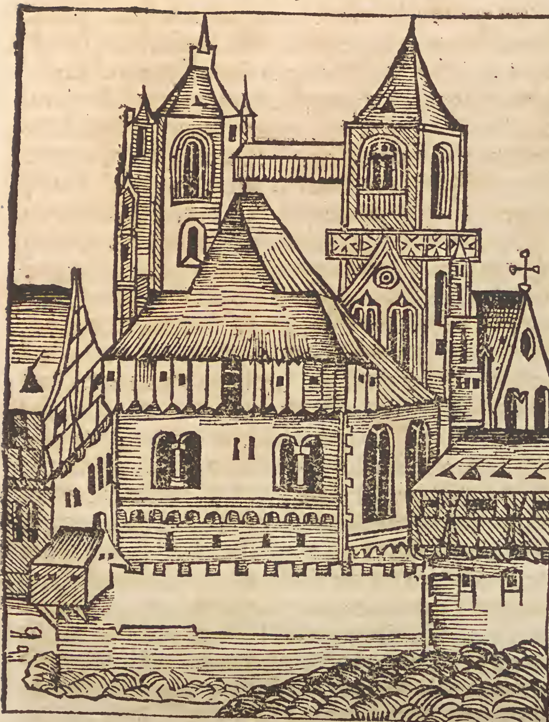
Anshelmus ep̄s

Anshelmū q̄ȝ aliū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissimꝰ ⁊ apđ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. de inde Cantuarēsis archiep̄s sit factus ⁊ p̄clarissima opa composuit de meditationibus. Cur deꝰ homo de libero arbitrio. de similitudinibꝰ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. ꝑtim in francia ac normānia ad sanctitate pegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candoniēsis cenobij regimine assumptus ip̄e prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq̄ȝ hec tp̄a fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenses virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝝ ingeniosus. temporum descriptor post hec tp̄a obijt.

Ordo templatorum

ORdo templatorꝝ militũ (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimã initiũ sumpsit ⁊ ducẽtos ferme p annos pdurauit. Aiũt eñi veteres post subactũ a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrl'm regnũ quosdã pios hoĩes de militari disciplina ꝯspicuos. eo ꝙ peregrinos venerãda loca deuotione visitãtes incursionib⁹ ⁊ latrocinijs cernerent infestari. deo suã militiã deuouisse ⁊ apud iherosolimã cõmorãtes pegrinãtib⁹ vltro sua subsidia impẽdebãt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volũtaria paupertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiã sortiti cognomẽ. habitãtes itaq̄ nõ longe a dñi sepulchro pegrinos ingẽti charitate suscipiebãt atq̄ eos per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersariorꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ grã multi peregrini in europã redeũtes mirũmmodũ cõmendabant. ⁊ elemosinas donariaq̄ largissima eis conferebant. Cũ plurimo pio opi adhererẽt ab honorio summo pontifice palliũ albũ p habitu ⁊ vite regula ꝯcessum est. cui pallio postmodũ ab eugenio successore rubea crux supaddita. cui militarent clarius pbuit argumentũ. quibus ⁊ btũs Bernhardus abbas regulam cõposuit obseruandã. Sane dũ pene eos pauptas nouerca libidinũ viguit militie votũ ⁊ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamẽ dũ pio opi vndiq̄ xpianorꝝ opa affluẽter opem afferũt. sensim subintrare delicie atq̄ libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoĩes sacro opi subintrabãt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperũt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quietẽ. seruis bella cõmittere ⁊ militie magistratũ oneris olim officiũ in honorẽ potissimum sublimare. quibus sic ĩ decliuũ a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatiõe (vt scribit Vincẽtius) cepit ordo tẽplaris militie. qui dicũt sci Johãnis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habẽtes habitũ nigrũ mõ laycali s cũ cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnãdũ corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdũt magno magistro rhodi. Similiter omnia eorꝝ oratoria p orbem dispsa q̄ multa sunt ⁊ opulẽta. ⁊ q̄a pauci eorꝝ sunt clerici. priuilegio tñ psonali ⁊ reali clericorꝝ gaudẽtes sunt. horasq̄ suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies pficiũt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale ⁊ pcipuũ est cognomẽ suorꝝ patriarcharũ Johãnis pbiteri. q̄s in pmis Matheus aplus. deĩn eunuchus Cãdacis regine in ethiopia ꝯstituere. ⁊ Indiã beat⁹ Thomas aplus ad fidẽ conuertit. Johãnes aũt pbiter non solũ pontifex sed et magnus impator censet. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quorꝝ regnis. xxvij. supra cẽtũ archiepi psident. In ciuitate aũt pmaxima noie Bibritb sedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aũt dñi. M. c. xx. Johãnes patriarcha vn⁹ de maximis Indorꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris platis in publica assistentia narrauit quõ sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectũ dignis ⁊ retractũ ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quẽ Heinricus q̄ntus impator secũdo gelasio pontifice viuo in ydolũ erexerat sutrij se continuerat. cui benedict⁹ nomẽ datũ fuerat p id tpis apud vrbe romam secũdo calisto pontifice romano rebus ecciasticis intẽto contra eũ pontificis nomẽ vsurpare volẽs. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumq̄ calistus concilio intẽtus esset vias illi claudiam ⁊ aurelianã adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romã tutus securusq̄ posset accedere. Quobrem calistus pontifex copijs vndiq̄ contractis sutriũ obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum e vestigio dederũt. Isq̄ camelo ꝯuersa in bestie caudã facie impositus romãq̄ pductus non minus in vrbe q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hoĩs sanguine illum in cauẽse monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso q̄ irato dum molit obijt vt supra pmissum est.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareuellensis

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgūdiorum castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex castro montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū qnq̄ filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝑduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasterijs deseruire possent) enutriuit. Uidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ⁊ latrantē p̄sagiū futurorum vt magnos latentos in detractores eccīe faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M.c.xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qd̄ a Stephano religiosissimo viro añ ꝑ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tp̄is spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxīa cū gloria ꝑ sex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ ī vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccīam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculorum glīa. Preter eīm laudabilē vitā ⁊ sanctitatē maximā īgenij sui plurima edidit monimēta. de ꝯsideratiōe ad eugeniū papā. de cātic cāticorum. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄z varias. ep̄las ac sermones. Cū apud oriētales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noī xp̄iano īiustā ignominie notā īdignissime tulit. Is p̄cipes p̄latos nobiles et populos galliarum pene singlos adiēs ineūdā eē expeditionē vexilla cruci ī barbaros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē de expeditionis mun⁹ induxit. Deniq̄ p⁹ m̄lta miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Petrus alfonsus

Petrus alfonsus circa annū dn̄i M.c. claruit genere iudeus antea moises vocat⁹. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū ꝑ modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij t̄n scribūt illuz ad conuersionē venisse circa ānū dn̄i M.c.vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū ī die natalis ap̄lorum petri ⁊ pauli. vñ ob veneratiōnē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantiorē esse conclusit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte m̄lti accēdūt. mēbris istar carbonū nigrescētib⁹. q̄obrē anno dn̄i M.c.xxviij. m̄lti d̄ pago suessionico sacro igne succēsi ad eccīam b. marie ī ciuitate suessionum sitā conuenerūt. ibi diebus paucis miaz dei ⁊ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ⁊ flamīeo pluit ⁊ apud rauēnā ⁊ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit.

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs facie habentē. eodē quoq̄ anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est.

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ ꝑ totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle ꝑplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. sufusa aq̄ fum⁹ cū sono exibat.

Hyēs insuꝑ asperrima fuit ꝓ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoīm mortalitas luesq̄ aīaliū agrestiū ⁊ domesticorum. strages quoq̄ auiū mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta dierum spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta nocte stell' lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā gemini corꝑis mulr peperit ante habens faciem hoīs retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mūdi.6323. Anno christi.1124.

Linea sumoꝝ pontificū

Honorius secundus

Honorius secundus q̄ τ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tpe pontifex creaē q̄ Balduinus ab hostib⁹ pcio redempt⁹ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̄atura τ moribus tanto magistratu dignus videbaē. verū nō adeo eius ingressus laudaē cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄ oīm bonoꝝ pōtificatū inierit. nā populus ipe Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄ȝ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄ȝ electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutaē. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus moriē τ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū τ vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ viribus ad eā rē aggrediendā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitu in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄ȝ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis ecclias aureis argēteisq̄ȝ ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē sibi τ suis timēs Innocētus Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuȝ cardinalib⁹ τ curia p pisas τ genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cōcilio Petrū antipapā τ sectatores cuȝ damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. τ cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū τ rege in auentium montē a populo p̄ductis q̄es pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄ȝ synodo laterani cōstitutōȝ q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tpe omēȝ ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardialis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis terciū τ q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creaē oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis q̄d nōnulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici potest q̄ nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitroꝛ causam. q̄a vbiq̄ȝ peste laboratū ē. ex q̄ τ ipe pōtificatus sui mēse q̄nto moriē sepeliturq̄ȝ in lateranensi.

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus τ Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie ī curiā henrici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in epm Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuoꝛ p̄fuisset Pomeraniā p̄uinciaȝ adijt. ea eīn iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que ī occeano Daciā habȝ in alia Prussiam τ in tercia parte Poloniā attingit vsq̄ȝ ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit τ ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄ȝ monasteria in plerisq̄ȝ locis extruxit. Celeberrimū q̄ȝ fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig τ alia monasteria ī ep̄atu halberstaten pataueīsi τ aq̄legieīsi fundauit. Is itaq̄ vir sctūs τ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus moriē. Sepultus in choro cenobij montis mōachoꝝ quē locū singulari affectōe sp̄ coluit ac edificijs ornauit τ fontē plūbeis fistulis e vicino mōte ī monasteriū reduxit τ a pōtifice ob miracl'a τ eas res in sanctoꝝ confessorum consortiū refertus est.

Balduin⁹ rex. iij. ihrl'ime

Balduinus ei⁹ nomis terci⁹ iherosolimoꝝ rex prioꝛ Balduini cōsobrin⁹ fuit. qui anno scd̄o regni sui gazim turcoꝝ mioris Asie ducē supatū ꝯphendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aīo petentē fudit. antiochiaq̄ȝ ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deīn asclaonitaꝝ regē vnico p̄lio repulit. τ Balduinū damasci regulū. tādē defūct⁹ nullū filiū ſ̄ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

Lotharius q̃ ꝛ lintherius dux saxonie pr̄e gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato ecclie romane cōuenientibus in demortui heinrici imꝑatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens ꝛ se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M.cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici castigās ideo fridericū ꝛ frēm eiꝰ conradū nepotes ex sorore heinrici imꝑatoris rebelles habuit. Vn̄ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq̧ suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adactꝰ ē expeditionis breui parande. cū qua tutꝰ romā vere ꝓximo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cū pontifice venit. Romāq̧ ingressi pōtificem i lateranū ꝑduxit. ꝛ mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cuiꝰ beneficio ductus innocentius ipm̄ imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutiōnes quasdā edidit. Illico rome ꝛ in rogerij principatu studiosi ꝑ pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersitꝰ a pontifice lotharius imperatoꝛ romā cū exercitu aduolauit. ꝛ reductā classem pauloante pisani paratissimam eduxerūt. Pontifex aūt ꝛ imꝑatoꝛ terra ꝑfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex ratiōnē lotharij imꝑatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus ꝑfecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ꝫ faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq̧ imꝑatoꝛ multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qd̄ merito ab aliquo rep̄hendi potuerit. Qui tandē de deo. deq̧ hominibus bene meritus in p̄riam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hierosolime

Fulco andegauensiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. ꝛ in armis acerrimus ꝓpugnatoꝛ. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteref legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primosq̧ oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroꝝ milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaꝫ vsq̧ ducere. Rex factus ē certioꝛ. q̄n antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tn̄ in illos ꝛ cōgressus audacissime irruentibꝰ tria milia interfecit. totidēq̧ ex eis captos tanq̄ in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄ꝫ arabibus. Caldeis. Babiloniꝫsq̧ auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduinꝰ Gotfredi frēm qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq̧ a barbaris vrbs summa ꝛ alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate cōmissam. archiepiscopus ꝛ clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qd̄ oīa supare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. ꝛ nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd̄ scirēt nr̄is religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam sacre tradūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq̧ btūs thadeus aplus ad fidē xp̄i ꝑdicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (bti thome apl̄i ossibus decorata) abagarus rex fuerit. q̄n ad dominū ihm̄ datē ep̄le sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rn̄sa ꝑcipe. Que postq̄ꝫ q̄tuoꝛ ꝛ. xl. annis a xp̄iano pplo fuerit refecta. p̄ter humane ꝯditionis mores talia a barbaris sit ꝑpessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄ꝫ oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusq̧ filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemq̧ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus scīa. melioꝛ cōscia. optimus temꝑantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandem senio grauatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis ꝛ innocentie thesauros custodiret. ꝛ in domino quieuit.

Helinandus epūs

Helinadus item laudunen̄. episcopus in oīmi sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcopꝰ rothomagensis miraculis insignis claruit.

Patauia preclara. diuesq̃ olim ciuitas. inter danubiũ. Enũq̃ sita. quam prisci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̃ germaniam ab ytalia disterminant. atq̃ in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longũ tenditur. nec magno negocio formã insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus ⁊ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniũgit. Est ⁊ alius pons super danubiũ. per quez via est ad montes qui bohemiam respiciũt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciã patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq̃ tria flumina vno in loco coniũgũtur. ac propterea locum istũ quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam ⁊ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ⁊ hodie fieri videm᷒. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s; nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eã partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiuz due quoq̃ sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ⁊ niger bohemie fluui᷒ (q̃ etiã fert vniones) ꝯiũgũt. Est ad sublimiorẽ arcẽ grãdis ascẽsus atq̃ difficilis. q̃ tãtũ ex vno ãgulo p̃t oppugnari. S; tot ibi mũitiones addite sunt tã muroꝝ q̃ foueaꝝ vt expugñri posse nulla vi hoĩm videat. Ibi ⁊ aule sunt ⁊ camere splẽdidissime. q̃s q̃ viderit. nec ornaci᷒ aliq̃d. nec mũici᷒ vsq̃ eẽ putauerit. at vbi descẽderis ĩ arcẽ q̃ ĩfra iacet ornatũ maiorẽ videbis. testudinatas cameras. ⁊ aulas q̃ ples: sunt

eñ theutonici mirabiles mathematici. oēs quoqꝫ gentes in architectura superant. Ornaturqꝫ hec ciuitas insignis patauia corporibus sancti valentini. qd̄ taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertū ex laureata in patauiaꝫ translatū. Fuit eñ laureata vrbs admodū insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumē qd̄ anasum vocant. a quo nūc vrbs nomē anasum habet. Ubi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusqꝫ maximilianus (vt premissuꝫ ē) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postqꝫ athila rex hunoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vō metropolitica in Saltzburgā trāslata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ parisiensiuꝫ clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ sentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet, ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū librū. ꝛ alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoꝝ speculum ꝛc̃. Sermones quoqꝫ elegantes cōposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. ꝛ seruus ad dn̄m suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ scti petri corbiēsis asserit̄ fuisse canonic⁹ singl'aris eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de claustro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de securitate claustri. ꝛ periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus edisse direptionis 7 nroꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. 7 nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus pr̄ia bononiensis pr̄e alberto tituli sancte crucis in hierl'm pr̄biter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓpriis expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qd̄ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallensis vir 7 sctitate et doctrina insignis. vt pmissum ē. procinium religionis xp̄iane assumēs. principes oēs xp̄ianos tū lr̄is. tū nūciis adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Ueꝝ dū pontifex in his v̄sare₹ peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Eugeni⁹ tercius pisis oriūdus. sancti anastasii abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccl'ia sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄ⱳ reꝝ gerēdaꝝ pericie spe a p̄ribus delectus. Cū tn̄ postea haud quaq̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ꝯfirmare₹ senatores noctu abiit In sabinosq̄ farsense monasteriū delatus cardinalibus 7 curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Ueꝝ cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiā facta cōtēneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ solenni pompa 7 summa populi leticia introductus. Qui postea cum resciſſet romanos nequaq̄ bono animo ſ fraude in grām secum rediisse. insidias veritus tyberi dilabi₹. quē romani haud secus q̄ⱳ Gelasiū olim armis telisq̄ iniectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciā nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ 7 quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene 7 honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄ i vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytiam. 7 norbam 7 fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyoce₹ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si et aliq̄n viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam 7 aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto 7 vigesimo moritur. Sepeliturq̄ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius secūdus

Eugenius tercius

Anastasius q̄rtus

Richard⁹ de sctō victore

Richardus de sancto victore. Uir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus 7 inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem 7 copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi 7 alia. Sermones ad populū elegantes 7 doctos.

Malachias ep̄us

Malachias ortus in hibernia vbi edueatus 7 edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices ep̄i gessit Uacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. veꝝ 7 scotiā. Cumq̄ hebernia pallio careret. qd̄ ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igi₹ Eugeniū ptransiens clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviii. quarto nonas nouembris.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario imꝑatore rebus hũanis exempto apud cõfluentiã cõmuni principũ voto ad gubernandũ impiũ assumit̃ ꝑsente Theodorico portuẽsi epo aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronã regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebãt tñ saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinricꝰ cognominatꝰ supbus. Cõuentio principũ babenberge postmodũ extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiã regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia ĩ castro Nurmberge occupabat cũ ad regnuz aspirabat. coactus tandem crucẽ lanceaz ⁊ alia reddidit. iudicio principũ a rege ꝓscriptus quatnor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitã finiuit. Conradus igit̃ qui in regnũ romani noĩs successerat. habita pace in germania in militiã nomẽ dedit. Fuit em̃ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernbardo abbate plurimũ dilectꝰ. cuius hortatu in sarracenos crucẽ vna cũ ludouico frãcoꝝ rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsq̃ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nõ ex Germania magis q̃ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelq̃ secundus grecoꝝ impator vir celestissimus christiano nomĩ cõtra ac simulabat hostis aduenam ducẽ blande exceptũ q̃tũ potuit dolosis artibus in suã pollicere amiciciam est adnixus. ꝑcibusq̃ cõpellitur nullo cõpato cõmeatu iconiũ statim ducere. se em̃ ꝑstaturũ oĩa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat̃. Obsessa ẽ vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̃diu ⁊ acriter. ⁊ dum tãtus desidet magis q̃ oppuguat exercitus valitudo ⁊ nõ magis corpoꝝ q̃ animoꝝ egritudo quosq̃ valẽtes deq̃ ac inualidos debilesq̃ consternat. Nec satis intellectu est tũc qd ab ipis postea rescitũ grecis morboꝝ q̃litas effectusq̃ edocuit gipsum farine ac pani quẽ greci importarẽ fuisse cõmixtum. Q̃obrez Conradus re infecta in Thraciã retrocessit. Postea cõradus lodouicusq̃ reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenũ conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suã operam sunt polliciti. visumq̃ est nihil magis conducere q̃ damascum copias ducere. tãdem iherusalem ꝑueniẽs secutus fuerat lodouicũ regẽ diuerso itinere portuensis quidez epũs cardinalis quẽ Eugeniꝰ papa sedis aplice legatũ miserat iherosolimã. itaq̃ ducturi in Damascum tres xpiani reges. cardinalem q̃z legatũ ⁊ simul patriarchã iherosolimitanum. multos quoq̃z epõs expeditiõi interesse curauerãt. iunctis copijs animisq̃ magnis conatibꝰ obsident. quã vrbẽ seruos abrahe fundasse cõstat loco cãpestri naturaq̃ arido sed artificio vbere atq̃ fecundo. ager em̃ effossis cuniculis ductisq̃ fistulis vnde irrigari potest mirã vbertatẽ ꝑ se fert. Paruus amnis in regione vnicus ꝑterlabẽs lingulã quandã facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiõe oppidani poterant. verũ assirio quodã ꝑsuadente cui maxime balduinus in rebꝰ arduis credebat. castra ad alterã vrbis partem transferunt̃. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibẽt. quare cũ siti fameq̃ laborarent̃ soluta osidione cũ tantus exercitus re infecta ad iopẽ redijsset. cõradus lodouicusq̃ cõmunitos male habitos q̃z exercitus suos in europã reducẽtes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius q̃z a põtifice in regem sublimatus Guelfonẽ ꝑdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductũ cõtra cõraduz ad bella mouit. qui apd castrum winßberg victus. Eũdem postea heinricꝰ filius cõradi qui post euz regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cõradus anteq̃ bñdictionem impialem percipere potuisset anno dñi M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimãt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestiferꝝ nomẽ maxĩe in italia inualuit. cũ auferat vnitatẽ ⁊ pacẽ vt nũq̃ inde poterat extirpari. nã hic Guelfo viuente cõrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominiũ in ytalia detractãt vsq̃ in diem hodiernum guelfi nũcupant̃. sed qui in italia aliã partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicãtur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingẽtis animi ⁊ virtutis. qui diligẽs ea q̃ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cõrado cesare cum ingẽti multitudĩe xpianorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuz xpianoꝝ (qui ibi indies ferebant̃ deficere) animosissime transijt. veniẽs Cõstãtinopolim inde trãsiẽs per hellespontum in bithiniam descẽdit. interea ꝑ aliquot dies ephesuz cõmoratꝰ Tãdem appropinquãs ad iherosolimam rex romanorum conradꝰ patriarchã obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciã ꝑactam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno ꝑmãsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud oriẽtales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius sola eoꝝ nomĩa hostibus formidini erant. Tãdem hoꝝ principum ꝑsentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xpianorum suspectas habuerũt. ideo norodinꝰ antiochenã ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cuꝫ laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferē ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit̄ etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloꝛiā absqꝫ merito habere volūt ⁊ meritū absqꝫ ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monach⁹ patria etruscus ꝯ Clusina ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiaꝫ italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supioꝛi carmia ostētant eū plura ꝯdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratissime collegit. cuius ꝑncipiū ē Humanum genus duobus regit̄. qđ q̄dem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legenduꝫ publicis gynnasiis ꝯcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄ꝫ in q̄nqꝫ distinctōes diuiserit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentatoꝛ seu glosatoꝛ fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoqꝫ notabilem fecit Archidiaconus qui dicit̄ rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝑ id q̄ꝫ tp̄s (vt Uincētius gallus testat̄) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ prioꝝ seculoꝝ lr̄is oꝛnatissimus. ⁊ bonitate vite atqꝫ ingenij acumie clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a sentētiaꝝ libros accurate doctissimeqꝫ composuit. laboꝛiosum certe opus ex multoꝝ sanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoqꝫ maioꝛes glosas psalterij ⁊ epl̄aꝝ pauli de multorū dictis oꝛdinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā epl̄aꝝ ⁊ psalterij ab anshelmo ꝑ glosulas interlineales margīalesqꝫ distinctaꝫ. ⁊ postea a Giliberto ꝯtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaqꝫ de dictis sanctoꝝ addidit. atqꝫ sermones multos ⁊ doctos atꝫ elegātes ad populuꝫ habuit

Petrus comestoꝛ

Petrus cognomēto comestoꝛ circa idem temp⁹ floruit cū ꝑdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusqꝫ testamēti histoꝛiaꝫ diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium histoꝛias locis ꝯgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit̄ cētenario annoꝛuꝫ post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumiata est. Quidaꝫ affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātuꝫ doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt Quis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer i anglia crucifigit̄ a iudeis in die parasceue in vrbe noꝛwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsqꝫ ⁊ gloꝛia ad modū clari haberent̄ a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinnerunt cum ipius scilicꝫ nota. ꝙ ⁊ nūc vsqꝫ apud eos in fidem ꝓmissoꝛum fideliter seruatū est. nam vsqꝫ ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibus vniuerso orbi clarissimus habet. qz vt fertur dn̄s cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tn̄ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pr̄ibus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. qz pulsando ⁊ cantando libꝝ fecit cāticoꝝ. Et vt fert satis iuuenis mortuus ē. Nō em attigit qnquagesimū ānū. Scripsit tn̄ vltra medicinā in oīmi genere disciplinē. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in omi genere disciplinē eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tn̄ certū est qd̓ tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq̄ somniant. M. em̄. ⁊. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri eplas mutuas inter vtrosqz qd̓ absurdū est. mirabile em̄ esset. cū in volumine eplaꝝ augustini ad viles psonas eple scripte sunt. Et eple ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas asportatas ō sancto iacobo noiat. q̄ tpe augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noiat ⁊ eoꝝ cōsuetudines de carne ⁊ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant ⁊ nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in omi doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusqz ac clarius p̄ ceteris medicas post alios medicos in lingua arabica. postqz oīm medicoꝝ scripta vidisset. Medicinā omnē in qnqz libris descripsit. Scripsit quoqz de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cōmentator

Auerrois quoqz medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. ⁊ ipe apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em̄ a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄tlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici imp̄atoris. Multa aūt cōposuit ⁊ adeo excellenter in omes arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū p̄meruerit. Deinde de sb̄a orbis de tiriaca. librū qz pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

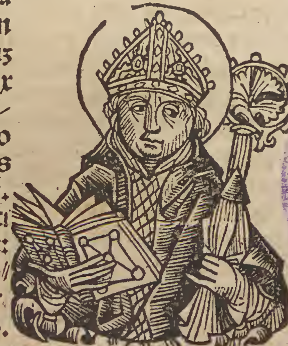
Auenzoar medicus

Soar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dr̄ hisdem tpibus fuisse ⁊ claruisse ipemet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat⁹ est. atqz cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir librū medicine noīe theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeqz nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqz se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aaboali Abinceni sunt noia arabica p̄rēz ⁊ auū significantia. Abon em̄ ⁊ abin apud arabes idē ē qd̓ fili⁹. Mos em̄ (vt omes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē p̄ris ⁊ aui ponerent ⁊ suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps Cantuarien̄.

Thomas archieps cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt sua prudētia malignoꝝ hoīm seuiciā tparet. q̄ post decessum archiepi eccie p̄ficere p̄curauit. Cū autē rex scm̄ thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaret. Cūqz post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cū duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus ⁊ sanctissimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura sua ⁊ ecclīasticas dignitates quas sibi p̄dictus rex ⁊ publica eius ptās vsurpauerat resarcire: et in statū pristinū reuocare anniteret. post exiliū damna cōtumelias atqz obprobria postqz parentū ⁊ amicoꝝ prescriptōem ⁊ alia: atqz alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctoꝝ cathalogo ascripsit.

Noruegia prouincia hijsdem quoqz temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi.6353. Anno cristi.1154.

Linea summoꝝ pōtificū

Adrianus quartus

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Noruegiā missus esset: vt pmissum est, puinciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis pfecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum pcibus tū minis vt psulibus liberam vrbis administrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranū pficisceret faciende consecrationis causa. qđ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. ⁊ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qđ cū popul⁹ egerrime ferret: pe ruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Sicilie regē qui multas eccle occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creat⁹ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a romāis tumult⁹ excitaret. pōtificis pcib⁹ impator lenit. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū sancte Cristine multa castella muniuit. ⁊ Radicophanū qđ nunc Senenses obtinēt muro ⁊ arce ppe inexpūgnabile reddidit. primusqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē redijsset vexaretqꝫ a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post morit pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Alexander tercius

Anno mundi.6359. Anno christi.1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū pfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā pfectus cōsenso nauigio in franciā contendit, cōuētuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū statim enūtiat: quā ob causaz Fridericus tres alios ɔ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Pascalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt congratulantibus omnibus pbenigne suscipit. Cisalpine igit Gallie populi i spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi pmiserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū accessit. eius ꝗs vires phorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias pfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū pfectus. ab incolis recipit. Et ortulo preficit. Post aliquot vo menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum omī apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum omī gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē ⁊ senatū cū omī pplo bn̄dixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastian⁹ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venetias vinctū pduxit. ad pontificē ductus eo pcurante pax inter pontificē ⁊ prēm augustū componit. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. ⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant eccl'iastice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astan te populo. impatori iussit. vt se humi psterneret ⁊ veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspidem ⁊ basiliscū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi inqt sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorē ⁊ pontificē pace ɔposita. Et ducem atqꝫ senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri eccl'iastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiscopi consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūqꝫ tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ɔstitueret. Interim post lōgos ⁊ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea impatorꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici duc suevorꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karulorꝝ. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. Anno dñi M.c.liij. impauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queq𝔷 vrbem veterem primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tñ hincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones exhibuit. a quo breui post in principis aplorꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano pax ꝯcordes ꝓpter ꝯsules impatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magnꝰ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē ⁊ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impator incensis in romanos animis ferebaẜ. quē pōtifex exoratū tantisp̱ deliniuit vt captiuis dimissis ciuitati culpa𝔷. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Impator paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob ꝯsanguitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoq𝔷 tp̱e ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Austrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecc̄ie terra𝔷 et vrbes vexabat. Terdonaq𝔷 primo spoliata. Mediolanūq𝔷 post solo equata ē. cuiꝰ populum in sex portarꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceterorꝝ italie populorꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi ꝯsilij auctores. quorꝝ suasionibus constat veronēses. patauionesq𝔷 ⁊ vicentinos societatem belli conditionibꝰ inijsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndiq𝔷 conuocauit ⁊ papiensium cremonēsiumq𝔷 auxiliū fretus veronā duxit. Verebaẜ autē ne alexandri auctoritas sibi aliqñ afferret incōmodū. papam igiẜ dolis aggressus est. Cū deiñ otto filiꝰ captus venetijs tenebaẜ. venetorꝝ op̱a fridericus absolutionis bñficiū (vt p̄missum ē) ꝓmeruit. Sebastiano aūt duci ⁊ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ⁊ p̄mo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item ꝙ plumbo eoru𝔷 ep̄l'as sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero ꝯsimile. Quarto venetorꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam p̱petuo duraturam obtinuerūt. que vsq𝔷 in p̄sens p̱durāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto deniq𝔷 cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci p̱pulcre depicta habenẜ. Fridericus tādem ecc̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis p̱ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siriā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q̊𝔷 exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimq𝔷 castris p̱ hungariam bulgariāq𝔷 et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē vt bosphorꝝ q̄𝔷 celerrime trasmitteret. Isaac impator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illiꝰ diu antea formidauerat. Primam vō de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum q̄𝔷 adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsq𝔷 vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄𝔷 exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit ꝙ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisq𝔷 mitigandi auidior temere ⁊ in explarato ingressus tantorꝝ exercituum impator euectus est. Mortuꝰ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq𝔷 p̄clarus. magnanimus. largꝰ. strennuusq𝔷 atq𝔷 facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisq𝔷. preter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensiu𝔷 seu pauperum de lugduno p̱ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomie Valdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum habereẜ opibus relictis ⁊ pauperibꝰ erogatis diabo lica quadam suasione ductus euāgelicam paup̱tate𝔷 omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctorꝝ dictis sibi cōscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflatꝰ spiritu p̄dicando sanctorꝝ aplorꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaq𝔷 innumerabilibꝰ quasi discipul' multos ⁊ quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q̄𝔷 hominibus. ⁊ cū in suo sensu obduratus p̱sisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmuz heremitam ordinis heremitaꝝ virũ vtiq̃ sanctissimũ olĩ aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dñi. 1157. in gallijs virtutibꝰ et miraculis clarũ fuisse cõstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsioꝛ haberet mortez p̄ oculis sibi constituere voluit timensq̃ ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastã heremũ secessit ⁊ ibidẽ sub diui patris augustini regula pfectꝰ xp̄i seruus esse cepit. factusq̃ religiosus quãto altioꝛ in honore fuit tanto se hũilius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ꝓpulsare cõsueuit. ita ĩ deum cõuersus loricã sup nudũ induẽs crebris orõnibus vigilijs ⁊ ieiunijs suũ corpus affligere voluit. hanc obrẽ multi nõ modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atq̃ alij priuati ad eũ confluebant ⁊ tanq̃ bonũ patrem ordinisq̃ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cũ cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimũ auctũ ⁊ maximo in p̄cio habitum. suũq̃ heremitarũ ordinẽ adeo in omnibus labefactatũ diruiũq̃ atq̃ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanq̃ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullũ ferme religiõis inditiũ in eo videbat. Ordinis sui vir sanctꝰ calamitate ꝑmotus aĩm ad instaurandũ adiecit vt breui cõualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasterioꝝ meliorẽ faciẽ ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrẽ ordinis cõditorẽ appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaq̃ cõcessione anastasij põtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primũ ex heremitis incolere cepit. ⁊ primũ monasteriũ apud parisius sub mẽdicationis titulo extruxit. huius aũt p̄cipuꝰ albertus gallus fuit. qui viuendũ sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodũ auxit. hic siquidem Guilielmitaꝝ titulus in galijs vsq̃ ad innocentij quarti põtificis tpa ꝑseuerauit. veꝝ eo mandãte post habita eiꝰ denoĩatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiq̃ accersitis innocentius ⁊ successores oẽs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq̃ precepit.

Soles tres p hoc tẽpus nonis septembris in occidente simul vise sũt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat solꝰ occidit. Similiq̃ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media signum crucis. Hec visiones iterp̃tabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinaliũ in electione pape ⁊ principũ in electione imparatoris cũ cõtra alexandrũ vt p̄missum quatuoꝛ electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiã circa hoc tp̃s pluribꝰ annis nõnullas quassauere ꝓuincias ⁊ q̃maxime Siriam atq̃ Ciliciaz. in quibꝰ multe vrbes diu nutarunt. quedã cum magna populoꝝ strage corruerũt

Jo. mesue medicus

Iohannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ip̄e hisdez tẽporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilẽ scripsit. Aliũ quoq̃ aromatarijs ac medicis ꝓutilẽ quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̃ canones vniuersales posuit. et cũ de curis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchũ opus reliquit quod postea petrus apponus patauinꝰ perfecit. licet etiam incõplete. Franciscus tamen de pedemontiuz egregiam addicionem perfecit. An xp̄ianꝰ fuerit quidam dubitant licet tanq̃ fidelis ⁊ bonus deum ꝑsepe appellet.

Jo. carnotensis epũs

Iohannes carnotensis epũs ⁊ beati thome canthuariensis familiarissimꝰ homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philozophorum ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atq̃ alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixeñ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio patauiēsi ortus in adolescen cie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cōradus saltzburgeñ. epūs eū iuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit. mox aūt p̄positus factus corpusculū suum multis ieiunijs vigilijs alijsq̄ supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēsi in demortui locū cōmuni voto clericoꝝ in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ꝛ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratōi ac ꝯtemplationi se totū dedit. Summa insup eius abstinētia fuit ꝛ mirabilis vite austeritas. Cilicio q̄q̄ sb habitu uteb at. oua lacticiniaq̄ ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem em suā plurimū macerabat. a friderico imꝑatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessorē deinceps eum semper colebat. Claruerunt igit eo tpe due oliue in eccīa dei. Eberhardus archiepūs saltzburgeñ. qui in solsticio estiuali. x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixenēsi p̄fuit ꝛ omne tp̄s vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. ꝛ qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem dieꝝ positus in balneo aquaꝝ in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animaꝫ deo reddidit. sed postq̄ sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. iħrłimoꝝ rex

Almericus sextus iherosolimoꝝ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir ꝑ omnia strennuus ꝛ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq̄ Ascolonā tēplarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā. et inde expeditus cū in egiptios duxisset dregmoni regi egiptij copiaꝝ ꝓfecto cōgressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus primariam egyptioꝝ vrbem quā tiracunus saladini turcoꝝ regis p̄fectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eū nullo pacto xp̄ianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se ꝓmiserint vt in soldani potestatem ꝑ manus suas reducerent. almericusq̄ pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexādrie potestatē. q̄ in pecuniaꝝ dissolutiōe cū fraudē almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nūc chairū vrbeꝫ potentissimaꝫ obsedit. quā cū aliq̄n obsedisset potiundi quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloq̄ post in ascolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecoꝝ imꝑatoꝛ contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. ꝛ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Anshelmus epūs

Albertus milles gloriosus post gloriosa certamīa martirio coronatus est.

Anshelmus epūs beluacensis ꝑ hec tpa cuꝫ in omni sanctitate moribusq̄ p̄claris vixisset diē obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philipp⁹ rex francoꝝ

Philippus francoꝝ rex lodouici supioris regis fili⁹. post patrē regnauit annis. 44. Is postea cū audisset iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xp̄ianoꝝ p̄ricipib⁹ siriā adnauigauit. cūq̄ ptolomaidē vna cū richardo angloꝝ rege se recepisset. ꝛ inde iherosolimam repetituri essent ambo de iherosolimoꝝ regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus simulata infirmitate in europaꝫ (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹ reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit. ferunt histoꝛie hunc philippū religiosoꝝ orationibus miraculose fuisse natū. q̄a cū lodouicus pater iā sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dn̄m instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Linea summorum pontificum

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi. 6384. Anno xpi. 1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe et gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus diem obijt oīm ɔsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo em̄ ex nobilitate populoq̄ ro. ope et auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ɔuertēs fastidiisset innitebat. sed adeo cōsularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo em̄ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ɔsuluerint effossis oculis sunt cecati. et pōtifex fuge sue necessitate ad bonū ɔuersum ɔsilium quod rome destinauerat veronam ɔcilium cōuocauit. rebus hierosolime titubātibus suppecias allaturus. veronam ꝓfect⁹ cōcilio habito et romanorum licentiam ac supbiam improbauit. et principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrerent. verū dū ob hāc rem nunciī vltro citroq̄ mitterent lucius vir optimus pōtificatus sui anno quarto mense secundo die decimooctauo verone morit sepelit q̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuincijs et vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū ꝓfecit. Qui q̄primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos principes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui et tripolitani comitis dissidia. et quē Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xp̄ianorum generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ quū serius negligentiusq̄ ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstituerat xp̄ianā eo militiā festinatius copiosiusq̄ sua ꝑsentia cōuocaturus. Iāq̄ ferrariā attigerat quū i felicis ꝑlij rumore primū. post cerciore. atq̄ q̄ erat maiore xp̄ianarum rerum exterminij nūcio ad se plato febre et dolore correptus ē. ex q̄ breui mens⁹ ferrarie i itinere morit pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par suo ꝑdecessori. sed tpe acceleratiorē habuit mortis euentum. et statim nūcios et litteras ad principes xp̄ianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. et cū ad mittēda in terram sanctam xp̄ianorum militum auxilia totis animi corporisq̄ viribus insudat. pisas se ɔtulit. quo pisanos inter et genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumq̄ populū bello maritimo ꝑpotentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem vt classe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in asia vexātes dū hec intētiore cura vir sanctissimus agit pisis morit pōtificatus die sui quinq̄gesimo septio.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime doctrine et excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apd guilhelmum regem et calabros omnes clarus et inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi ꝑsentia differebat. cū prius nō multū ab hoīe doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū de scripturarum difficultates enodaret. et cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. et q̄maxime in apocalipsim. vbi et multa predixit. et potissimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petrum lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ et reprobat⁹ fuit. sicut pз i pricipio libri decretaliū. Fert q̄q̄ multa scripsisse. librosq̄ suos dn̄o pape emēdandos obtulisse. et ei multa de futuris reserata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid sibi de expeditione sarraconorum sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iherusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos rerum incertarum ꝑsagium relinquere conuenit iudicio posteriorum. alia quoq̄ ꝑpulcra scripto mandauit.

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici superioris filius septimꝰ Iherosolimoꝝ rex pꝰ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra ꝑcussus fuit. regnū fortiter prudēterqꝫ admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat᷑. Cū em̄ ad terciū vtriusqꝫ regni annū apꝺ Ascolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduinꝰ fudit. ⁊ altero itez ꝓlio apꝺ Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝓsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit᷑ Saladino turcoꝝ regi ꝓstantissimo q̄tiēs ꝯgrederet᷑ fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄iauoꝝ asie rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū em̄ deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitutꝰ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namqꝫ sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduinꝰ lepra magis q̄ꝫ senio confectus interierat. quintusqꝫ Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tꝑibꝰ quā maxie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tam̄ scribunt sub imꝑatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus ꝓdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulieribꝰ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi ꝯsensu vestibus induti albis ad imꝑatorē accessere miam deꝓcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝯmotꝰ annuit vt ī patriā rediret. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ꝯuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corꝑalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝓcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtqꝫ ꝓ norma viuēdi partes regule btī Benedicti suꝑiores eoꝝ ꝓpositos noīantes. Deinde facultatibꝰ tū ꝑsonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ꝫ monialiū ꝑ ꝑtes Tuscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite sctitatē approbatꝰ ē ordo ⁊ modꝰ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ postea ꝑ successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ip̄e rex successerat. cuius regni curā tripolitanꝰ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent: duqꝫ res ip̄a magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunctꝰ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝓcognitā texit futuꝝ qꝺ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iherosolime accersiret. multisqꝫ astuta mulier nō magis pollicitationibꝰ q̄ꝫ largitionibus a patriarcha. epīs. ꝓceribus magnatibusqꝫ Guidonē virū suū ꝓsentē ⁊ ipm̄ instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vō grauiter tantā iniuriā Raimundꝰ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus seꝑarūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoqꝫ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tꝑis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōꝑato Ptolomaidē primo pꝰ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusqꝫ ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atqꝫ alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiqꝫ ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝝ adducti q̄ꝫ oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝑmitterent᷑. Inuenimꝰ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq̄ꝫ in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice debinc etiam eccl'ie christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum, manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens tercius

Celestinus tercius

Clemēs tercius. pr̄ia roman⁹. pr̄e ioanne cognomēto scolaris. demādatū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictū ꝓponit. Rem xp̄ianoꝝ in asia magis magisqȝ indies periclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̄ianos admonet. excitat. hortať vt crucis salutifere signo non magis humeris q̄ȝ cordibus affixo arma ī barbaros assumāt: de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritura. Cōcitiit v̄o ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis principes fridericū romanoꝝ ipatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepoꝝum epoꝝ ⁊ alioꝝ principū viroꝝ multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ⁊ pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonib⁹ quoqȝ ⁊ dacis triremes qnquaginta. duodecimqȝ ex flandrensib⁹ xp̄ianā expeditōēȝ sunt secute. ⁊ guilhelmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqȝ exercitibus nauauit. q̄ classe sua mare a barbaris pyratisqȝ pacatū vbiqȝ reddidit. Insupqȝ annonā ex apulia siciliaqȝ importauit. Hij principes ī asia postmodū varia vsi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl'iasticas animū adiecit Nam ⁊ mores clericoꝝ q̄rundā nō satis ꝓbatos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templūqȝ vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. pr̄e petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ⁊ v̄tute insignis in terciū celestinū ē suffect⁹. Qui egreferēs apertā siculoꝝ rebellionē in suū p̄decessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q̄dē p̄ omnia bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoadu ixit nil pretermisit. quo terra sctā (Ita em̄ hierosolimam vocant) recupareť. in tantis autē ꝑturbationibus reꝝ. tantoqȝ sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices p̄ cōmode possent. Preterea v̄o nomen viterbio dedit. eccl'iamqȝ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore ⁊ desiderio hominis lacrimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. ei⁹ loco tāq̄ȝ vir fortissimus ⁊ strēnuus ab oīb⁹ s̄brogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello ꝓcessit. q̄ tādem capto et occiso vniuersam egiptū ⁊ syriā oēm cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde in xp̄ianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu ingēte pecoris hoīmqȝ abegit predā. ⁊ cōgressos p̄datorib⁹ xp̄ianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex p̄te occidit: Attn̄ p̄mo ⁊ secūdo p̄lio a balduino rege leproso s̄upatis. Vex ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū regem mouet. quē ⁊ simulata fuga aliqn̄ ī angustias ꝯualles ꝓtrahēs tādē s̄upat ⁊ capit. Cui⁹ victoria elat⁹ ī xp̄ianos de hierosolimoꝝ regno ꝯtendētes cū maximo exercitu ꝓcessit. Ipam tandē ciuitatē sctām (quā xp̄iani reges post gotbefridū regē p̄ ānos octo ⁊ octuagita cū magna gloria possederāt) post maximā xp̄ianoꝝ stragē vt p̄missum ē cepit. ⁊ de ea triūphauit. Templūqȝ salomonis q̄ turcis p̄iter ⁊ sarracenis sicut ⁊ xp̄ianis consueuerat sanctū eē. illudqȝ prius q̄ȝ saladin⁹ ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. ⁊ suis lustrari execrationib⁹ curauit. ꝑfect⁹ inde impiger saladin⁹ ī tyrū duxit. quā vrbē cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris q̄ eo ꝯfugerāt xp̄ianis publico ꝑmittēte ꝯcilio defensandā ⁊ ꝑpetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe saladinus clarissim⁹ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laudē nisi xp̄iani noīs caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funer' tropheū tale an̄ corp⁹ suuȝ deferri spectaculū. videlȝ pānū nigrū ī lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans Asie toti⁹ domitor ex tanto regno tantisqȝ opib⁹ moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctā de cudota eo t̄pe claruit. Cui diuinit⁹ collatū ē annis multis in corpe degere ⁊ corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqȝ bubulca. sic corpe marcida. ⁊ pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tn̄ ⁊ corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret̄ frequēter rapiebatur in excelsis ⁊ angelo duce freta: Illud quoqȝ admirandū feminā rure editam ⁊ educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs ⁊ circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem pleriqȝ arbitrabantur.

Heinricus eius noīs sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯsensu principū romanoꝝ imꝑatoꝝ delectus imꝑauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in graciā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ imꝑatorem constituit. ea inūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraq̨ fretum siculum ꝓprijs recupato sumptibus ⁊ cēsum solueret annuū ⁊ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idq̨ quo rex facilius assequeret̄ cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eaq̨ natu grādiorez q̃z q̃ filios ꝓcuratura videret̄ dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit Reddidit vo heinricus imꝑator primā oīm vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Isq̨ ꝑter hec vna in re ꝯsiderantissimus ro. po. ꝑmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeret̄ ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruant̄. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniā accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratq̨ secum Constātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē ꝑter omniū opiniones nimis annosa peperat) Isq̨ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝑsecutus est. paruoq̨ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet̄. ⁊ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaq̨ successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoq̨ pontifex celesti. multa egit vt recupande hierosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝑ se noluerit per legatos exequi spopondit. priusq̨ ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterq̨ alpes transgressus archiepm maguntinū ⁊ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum ꝑlio castelle regē supatumq̨ ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē betbicā olim. nūc granatam vsq̨ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ⁊ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. q̃tū in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationē regni sicilie quousq̨ filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoq̨ testamento panormi diē obijt. ea igit̄ mors et rem in asia xpianā ⁊ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eīn in agēdis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

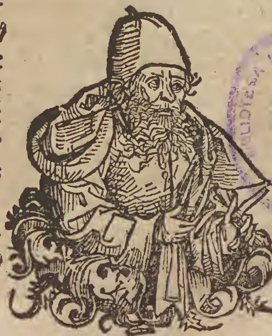

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsq̨ ad hec tempora composuit ac in maxio volumie digessit. At hoc op⁹ ita dissipatū ⁊ dispersū ē vt nusq̨ totū reperiat̄. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermōes

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera ꝑter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime scripsit. atq̨ plures eplas elegantes doctasq̨ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem ꝑterea patria bononiensem viꝝ vtiq̨ celeberrimum atq̨ insignem ⁊ in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū ꝑdictis floruisse constat q̃tum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̃o euo magno habetur in ꝑcio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ professionis doctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tpe floruit. quem angelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificũ
Innocentius tercius

Anno mundi.6405. Anno christi.1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasi
mũdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissim⁹ atqꝫ do-
ctissimus. q̄ a primeua etate parisius l̄ris operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctria
et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū referf. quo mortuo in ei⁹
locū oīm consensu pōtifex sufficif. Q̄tū autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius
ostētant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaꝫ ha-
beret venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq̄ꝫ ab alieno exigeret
preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoqꝫ a notario-
rum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoqꝫ vbi magistratū iniit bel
lo asiatico animū adiiciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes
retinere in officio l̄ris. nunciis. premiis. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id fru-
stra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud latera-
num maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stātissimi. Postmo
dū multa libroꝝ volumia composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis
humane. ꝛ libros de sacramēto eucharistie. de sacramēto baptismi. habuit item sermones temporibus ꝛ so
lennibus diebus accomodatos. Decretales quoqꝫ antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir do
ctissimus ꝛ omī ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales
quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de induciis habef. Quotiēs orbis p̄n
ceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principib⁹
q̄tūuis maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habef singularis fuit. Iuuere hui⁹ pō
tificis virtutē ꝛ doctrinā beati Dn̄ici ꝛ Francisci assisiatis sanctitas. Improbauit p̄terea abbatis Ioachim li
bellum quēdam nō sanam doctrinam p̄ se ferētem. Damnauit ꝛ errores almerici heretici qui postea parisi⁹
cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ꝛ creare ꝛ creari. cū in eo nil
nisi eternū ꝛ incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocen
cius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ: vtilita
te ꝛ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ꝛ Saxonib⁹ ibi solitis habitare ap-
pellatum. quod in vaticani suburbio celebre ꝛ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et alteꝝ tur-
ris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estq̄ꝫ
ad forū olim neruе ad veteris subure principiū que p etatē nostrā ꝛ diu ante inhabitata nulli omnino vsui
est aut fuit. indeq̄ꝫ basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Pe
rusii tollende discordie causa (que inter Genuenses ꝛ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset morif. pontificatus
sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum re
rum que in vita egerit laudauerit improbaueritq̄ꝫ immutatū sit. hic quoqꝫ primū ordinē diui Augustini he
remiticum sub tutela apostolica suscepit.

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab
Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda ihe-
rosolima celebraf. cui interfuere mille ꝛ trecenti p̄la-
ti cum iherusolimitano ꝛ constātinopolitano patriar
cha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringen-
ti duodeciꝫ. Abbates. priores. cōuentuales octingē
ti. Greci ꝛ romani imperii legati. Reguꝫ vo iherusa
lem. francie. hispanie. angli e ꝛ cipri oratores. Vene
rē multa tum quidem in cōsultationem nec decerni ta
men quicq̄ꝫ aperte potuit. q̄ꝛ ꝛ pisani ꝛ genuēses ma
ritimo ꝛ cisalpini terrestri bello inter se certabant. ve
rum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ꝫ
clericorum mores componerentur.

Iohānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui augustini
instaurator natiōe Mantuanus his temporib⁹ i
flaminia ꝛ vmbria vitam riligiosissimam ac sanctissi
maꝫ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres
ꝫābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir san
ctus. 50. ānis in flaminia ꝯmorat⁹ fuisset ī patriā re
uersus plen⁹ dieꝝ ꝛ opib⁹ bōis. āno a natiuitate dn̄i
1222. migrauit ad dn̄m. Cuius corp⁹ translatuꝫ in
mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabre-
factū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Concilium lateranense

Philipp⁹ sueuie pnceps ꝛ ethrurie dux heinrici imperatoꝝ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania em̄ electorū pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit cōseruandū. ꝛ res bello difficilijsqꝫ diutissime acta ꝙ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. pꝑter hanc dissensionem imperatoris deligendi ytali neqꝫ philippū neqꝫ othonē ad imperiū admittunt. pter id tantū tpis quod inter coronationem ꝛ depositionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē imperatoꝝ tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ꝛ in suaꝫ potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum i gratiā sumpsit. Innocentius vo pontifex quia cōstabat heinricū ꝛ fridericū patrem ꝫ romanā egisse ecciam othonem imperatorem pnūciauit. Philipp⁹ ira succensus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho qꝫ composito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntqꝫ singularia certamina pcipue apud coloniam. Ad annū qꝫ pontificat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē imperatorēqꝫ instituerat a philippo vbiqꝫ succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsuꝫ postremū oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoqꝫ facta eruptione cōgressus supatusqꝫ a coloniensib⁹ est expulsus. qui tempori cedentes philippo imperatori debitā obedientiā pstiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ imperator declarat⁹. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiqꝫ p arma impio quies. quem lantgraui⁹ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalend iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attn̄ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dn̄i M.cc.ix. cū philippus imperator a comite palatino interceptus fuisset. imperator a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romam pficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram eccie hostiliter inuasit. nā radicophanum montē faliscū siue vt corrupte appellant flasconem ꝛ totā pene romandiolaꝫ p diuersas legiones diuersosqꝫ legatos occupauit. ꝛ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas qꝫ caperet est adnixus. Friderico secū do quē romani pōtificis auctoritas ꝛ pmissa ptectio secuꝝ redderet. nihil tantis motibus suspicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui eū suadendo. hortando. admonendo puincere conarent vt capta de eccie terra feudatario redderet. ꝙ peiora indies moliebat. vnde pontifex eū anathemate primū pcussit. deinde pseuerantem ꝛ vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio ꝛ alemanie regno priuatū depositūqꝫ pnunciauit. Secutos eū platos ꝛ pceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt nō magis possent qꝫ deberent ab eius imperio reuerentia ꝛ obedientia se subtrahere. qꝫobrē rex bohemie. langraui⁹ thuringie ac archiepi Maguntin⁹ Treuerensisqꝫ dux austrie ꝛ ex militibus pstantiores quiqꝫ eū deseruert. Cū etiam germani electores imperij philippo suadente francoꝝ rege qꝫ primū de priuatione othonis certiores facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ rehē declarauerūt. Philipp⁹ em̄ francie rex othonē ioannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quib⁹ tandē deterritus malis atqꝫ periculis otho in alemāniā se recepit ꝛ quecūqꝫ de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiqꝫ sicilie regis potestatē redierе. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatum supatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto imperator mestus languensqꝫ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fide armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archieps coloniensis post destructam mediolanū a friderico imperatore corpa triū regū ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoqꝫ puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. qꝫ obrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotanuis mala pegisse in vituperium xpianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in sinodo lateranēsi diu inchoatus sed aliqn̄ intermissus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id q̄ maxie factū ē eo ꝙ quedā albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantā in populo romano cleroq̄ seditionē excitauerat q̄tā vnq̄ antea. q̄ obrē causaꝫ pōtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝫ eos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaꝫ sopitū ꝛ oblitteratū instaurans multis priuilegijs ꝛ gratijs mirabiliter auxit. eidēꝫ aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū existens regulā cōposuit ꝛ dedit in quo p̄cepit ipsis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius aūt ordinis auctoreꝫ et ducē Quiriacū epm ꝛ martireꝫ tpe constantini magni Helene matris primū fuisse tradunt. qui etiam cuꝫ Juliano apostata cū multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermevsq̄ in presens redactus.

Tartarorum regni principium

Dauid quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oib⁹ sue gētis viri ac mlierib⁹ hostili aīo egressus p vicinas quasq̄ vrbes spolia multa exegit ꝛ populū suū h mō allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit ꝛ pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe puadens circa meotidis paludis littore concessit vbi ꝛ accolis suis sedes cōstituens in maximā euasit potentiā vt regnū eoꝝ nunc multū creuit in finibus hungarie polonie ꝛ iuxta mare ponticum ꝛ in aquilone. ꝛ hi nūc vsonē cassanū habent principē. Sunt auteꝫ tartari hoies turpes oculos grossos pminentes habent latas facies et frontes nasosq̄ latos mediocres. ꝛ statura tante arrogantie vt dn̄m suū cham filiū dei appellent. pluraq̄ de eoꝝ moribus historici scribunt.

Ordo carmelitaꝝ p hoc tps in syria apud carmelū montē ab Alberto ierosolimitano patriarcha excitat ꝛ multis priuilegijs ab eo sublimat. atq̄ eidem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtulit ꝛ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdaꝫ largis virgis scꝫ albis ꝛ griseis circulatā more helye pphete (vt tradūt) assignauit ꝛ deferendā ꝯstituit. Isq̄ ordo cū in orbē diffunderet ac locis ꝛ viris p̄stantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib⁹ ptulit. sed postmodū Honorius pontifex eius noīs tercius cernens ipam sanctam religionē ꝛ ordinē a multis impugnatū ꝛ aliqn̄ psecutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione motus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ꝛ cōfirmauit. aiūt eni ordinē istū dū in siria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia ꝛ deuotiōe apud soldanū egypti extitisse ꝛ multas illi elemosinas ꝛ beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus ꝛ regno suo eiecisse. q̄ obrē necesse fuit illuꝫ i europā traijcere vbi mirū inmodū excrescēs clarissimos ꝛ sanctitate ꝛ scientia viros ptulit. Quoꝝ de numero p̄cipui fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̄ pter libros multos a se editos spū pphetie claruit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

S. Dominicus

Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exomensis diocesis nat⁹. Cui⁹ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat̄. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascituꝝ. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoq̧ cū eo misericordia creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fr̄ibus socijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq̧ galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erāt v̄o q̄ armis eā sectam tueri adniterent̄. Qua comes tolosanus notabat̄ infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū coborte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiū arma conatusq̧ retudit. tantisq̧ ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus audit[is] eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq̧ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabalis ac ꝓdigus vsq̧ ad annū. xxv. Inde terrena oīa despiciēs xp̄m in omī vita secut⁹ est. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouūꝫ mox ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret̄. pauptatē quoq̧ dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄ꝫ laudes audire. omīq̧ studio precauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad sup̄flua difflueret. ardentissimoq̧ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum omī honore suscepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq̧ coniūctis affixū. alaꝝ v̄o duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat̄. Cunq̧ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latusq̧ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fr̄ibus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a ꝯuersione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem cōuentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

Terremotus atq̧ portēta multa hijs annis vbiq̧ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq̧ damascus magna ex p̄te corruerint. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaꝫ pelagus retrocessit. ⁊ hoīm ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

Visum est quoq̧ signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Eiusq̧ radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xp̄i. 1214.

Linea summoꝝ pontificū

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Honorius tercius papa. p̄ria romanus. p̄re almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. ꝛ ip̄m eius noīs terciū. perusie cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū p̄decessoris diem obitus facta. maioꝛ solito adhibita ē festinā tia ꝙ perusini ciues difficultatē hierosolim e rex. ꝛ belloꝝ ytalie sedandoꝝ necessitates ꝑpenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maioꝛe facta vt ꝑperarēt. vini honestissimā attulerūt. ꝯsecratusq̄ pōtifex destinatū a p̄decessore pacē in ytalia cōstituende tractatū p̄ oratores legatosq̄ cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p̄ sabinos se cōtulit. Sollicitabat em̄ eū petrus antisidoꝛēsis impatoꝛ cōstantinopolitanus. quē paulo post ꝛ iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xp̄ianoꝝ in romana ꝯsulturus q̄ hierosolimis ꝓfuture viderenť ioannē de colūna cardinalem romanū portuensem ep̄m apostolice sedis legatū declarauit. impialesq̄ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ꝓtegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicatoꝝ ꝛ minoꝝ cōfirmare voluit. hierosolimoꝝ regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extant vo honorij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctoꝝ ad lateranēseꝫ eccclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū. Hn aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiij. moriť. Sepeliturq̄ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione hernicus. p̄ria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ꝛ laterano vbi creatus fuerat ananiam p̄ estati caumata se contulit. Vn̄ fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto pridem cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequereť excōicationis priuationisq̄ sententias ab honorio p̄decessore in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atq̄ etiā aggrauaret. Promisitq̄ fridericus sese vouerat. dictūq̄ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundusij. venerat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius hassie. q̄ brundusij vna cū magna p̄te militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita em̄ lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omneq̄ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde perusij pontifex assisiū petiturus. vt q̄ de francisco viro sanctissimo miracula audierat p̄ns cognosceret re comperta vt audierat. in sanctoꝝ numerū statim retulit. Ceperant iterim romani senatores q̄nq̄ vnū. q̄nq̄ binos creare. Hanibalq̄ ex hanibalda gente romana nobilis senatoꝛ heresi ꝯsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiq̄ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt ꝟ diuina vltio cōpescuit. Tyberis em̄ eā in alluuionē excrescens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisq̄ vix superfuerit. Pontifex mira clemētia vsus publice oēs priuatimq̄ etiā distributa pecunia ꝯsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasq̄ plurimas construi curauit. Vrbis dignitati ꝛ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctoꝝ confessoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie ꝛ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xp̄iani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariq̄ vias p̄clusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmodum tenti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ꝛ prelatoꝝ impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quartodecimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis ꝛ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita ꝛ doctrina insignis senex admodum ꝛ valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusq̄ fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo devicesimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt successoꝛ daretur vno ꝛ vicesimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus ꝛ collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. ꝛ imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea imꝑatoꝝ
Fridericus secũdus

FRidericus eius nominis secũdus imꝑatoꝛ. anno dñi. 1212. ottone ꝑdicto imperij titulis priuato. ab electoribꝰ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. imꝑauit annis. 33. Natꝰ ex heinrico sexto ⁊ cōstantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret omīs suspitio ⁊ mulieres liberũ haberēt aditũ in lucē editus Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde potentissimꝰ imꝑatoꝛ ytalie. sicilie. sardinie. ihrl̄m ⁊ sueuie. dñs quo nullus magnificentioꝛ romanũ imperiũ tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica ꝑitꝰ. vigorosus liberalis ⁊ magnificꝰ. Vex vicijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tꝑale. cũ mltis pōtificibꝰ romane eccīe bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Validissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricũ ⁊ cōradũ. quos ꝯsortes regni fecit. Ex secũda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericũ regē antiochie manfredũ principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardinie. Fridericus itaq; ꝑnio post habitā magũtie regũ alem ānoꝝ coronā. In sueuia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranũ imꝑatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deũ ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit subsidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaz pontifici quoq; romano ingratꝰ esse videret. comitatũ de regno sicilie ꝑmisit fundari ꝑpetuo eiꝰ donationis iure a romana eccīa peculialiter possidendũ. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius imꝑiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorũ qua prudentie plena. q̄ viso filiũ adolescentiā supergredi incipientez. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē inv̄tutũ via cōtinuisse. ꝙ ea de medio sublata. mores vsq;q̄q; mutauit In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisq; indies spreuit. Unde eũ duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendũ. sub ipm fridericus impio priuatus. vt rebꝰ ꝯsuleret alemanie. Quibꝰ ob noui imꝑatoris subrogationē timebat. heinricũ filiũ decēnem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qđ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad terciũ ydus augusti cũ omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatuz in acconē cursum velis ardentissime remisq; cōtendũt. Fridericus noctu cũ trireme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cũ intellexit fridericũ in ytaliā reuertisse: q̄ntis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo mlitie sue mgr̄o cũ copijs ptolomaidā ꝑmisso. q̄ soldani conatꝰ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restitisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primũ de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaz magister militie theutonice prutenorũ. q̄ cũ ipo friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in friderici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā, ducens studio eā priuauit. qđ tunc primũ paduā ē translatũ. inde in mutinēses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝯtentus fuit. Continuatũ postea ē duos ferme annos belluz atrox variũq; ⁊ longobardie ac omī ytalie ꝑniciosissimũ omībus quos ꝑ ytaliā partiũ gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militũ q̄ȝ pecuniaꝝ odio partiũ vtrũq; cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depositionis priuationisq; sententiā in fridericũ ꝓnũciauit. omībus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouũ quē vellent principē deligendi. ꝓut in sexto de iudicijs nũc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ipe in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā prelio sꝑatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmatꝰ manfredi filij ausu, veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

EClipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaz ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat ꝺm iudicium (quod fallax vt plurimũ censetur) mortem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus saluijs ad quinq; hominũ milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoīm milia demersa referuntur.

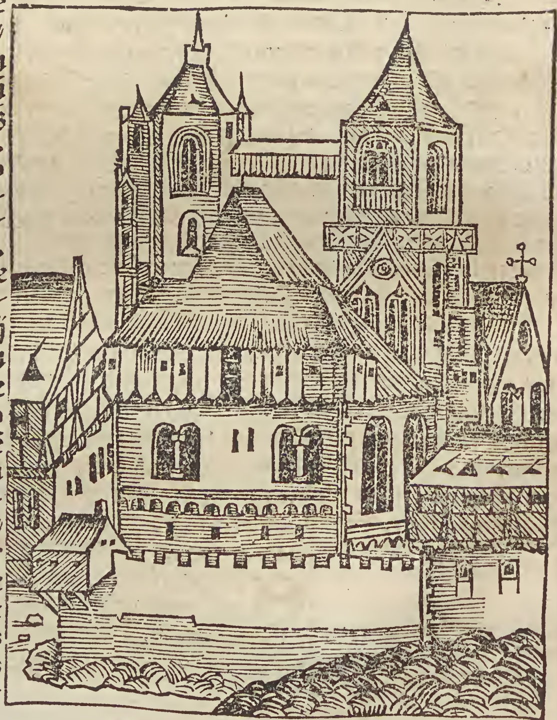
Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hĳs tꝑibꝰ. veluti nouū sydus
a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et sub regula
diui augustini institutꝰ. Dū em̄ ad lateranēse ꝯciliuꝫ
cū fulcone tholosano epō. ⁊ ad innocentiū adĳsset. pe
tens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exi
beret. Nocte in somnis videns lateraneñ. ecclām suis
cōpagibus resolutā grauē minās ruinam. Cui occur
rebat vir dei dn̄icus humeris suis casuraꝫ fabricā su
stentare videbaꝛ. q̄ visione motꝰ. petitionē attēte ac
ceptauit. hortans vt cū frībus regulam eligant. reuer
sus ad .xvi. fratres tholose regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordina
rūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scri
pto pontifice ipo p̄re dn̄ico instante auctoritate aplī
ca tandē approbaꝛ ⁊ ꝯfirmaꝛ. Ordo hic īter ceteros
ordines ꝯ hereticos q̄ꝫ maxime extinguēdos sp̄ impe
tuosissimꝰ ē habitꝰ. Et ne p̄dicationis officiū impedi
retur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus
annuales ꝓrsus abĳcere. qd̄ postea in caplō generali
bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita
q̄ꝫ ordinis sb̄ regula augustini ⁊ cōstitutōibꝰ additis
ab honorio accepit. Ip̄m ordinē postea raymūdꝰ do
minici successor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ꝫ ordinatō
nibꝰ mirūīmmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui
fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ⁊
Vincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de
Tarantasia Innocētiꝰ quintꝰ appellatꝰ. ⁊ Bn̄dictus
xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albertꝰ
magnꝰ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antoninꝰ archiep̄s florētinꝰ. Et aliĳ innumerabiles do
ctores ⁊ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝓ viribꝰ auxere. Rogeriꝰ ⁊ Albertꝰ brixiēsis Ugo de argētina Tho
mas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atq̄ꝫ aliĳ historici plurimi q̄ sua doctrina mo
ribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decē
bris honoriꝰ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) con
firmauit. Nouerat em̄ antiquus hostis hūc ordinē in
ecclīa dei admodū ꝓfuturū. ideo obstitit. vt ad nih ilū
redigereꝛ. Hunc itaq̄ꝫ ordinē diuus franciscus ta nq̄ꝫ
voluptatis ac pauptatis ortū mlto labore plantauit.
in q̄ vt quietius ⁊ securiꝰ a mūdi fluctibꝰ elongatꝰ so
li deo vacare posset. Ip̄e franciscus btissimus p̄mo ī
troiuit. vt reliquos sp̄ualibꝰ ⁊ doctrine grē aquis ir
rigaret. ibidē ergo constitutꝰ diuino afflante spiritu.
post suā ad deū ꝑfectā cōuersionē. cernens accrescere
fratrū ⁊ filiorū suorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cō
posuit atq̄ꝫ descripsit interpositis in ea sacri euangelĳ
v̄bis. ad eius ꝑfectōem feruētissime anhelabat. Huan
damq̄ꝫ ꝯfratres suos v̄bo ꝑiter ⁊ exēplo edocuit. Re
gula aūt ⁊ vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dn̄i no
stri ih̄u xp̄i sctm̄ euāgeliū obƀuare. viuēdo in obediē
tia. sine proprio. ⁊ in castitate vsq̄ꝫ ad mortē. Et cū in
numerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ip̄um si
gnis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūeraꝛ lu
douicus ep̄us. antoniꝰ vlixbonēsis. bonauētura car
dinalis. Et bernardinꝰ senēsis. in cathalogo sctoꝝ re
lati. Sꝫ ⁊ Nicolaū eiꝰ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊
Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄bꝰ ⁊ alĳs latius
infra diciꝛ. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis
annūeraꝛ alexander de ales. Richardꝰ de media vil
la. ⁊ innumerabiles alĳ.

ANno salutis p̄mo vicesimo. duodeciesq̄ꝫ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄ꝫ maiorē dire
ptas vastatasq̄ꝫ suo sb̄iecerūt impio. inde ripheis mōtibꝰ trāsmissis ad eas delati vastissimas regio
nes. Que transsiluanam ꝯtingūt. in poloniā ⁊ post ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populatio
nibus incendĳsq̄ꝫ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

HIerusalē citas q̄ꝫ a cordirio magni saladini filio obsidētibꝰ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice funditꝰ euer
tiꝛ. tēplo dn̄i tantūmō ītegro relicto. ⁊ cū sepulcrū dn̄i nostri ihesu christi violare etiā statuisset preci
bus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara ṽgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cuiꝰ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plimū erudita. Hijs tpibꝰ apud assisiū vrbē ṽtute sctitat ⁊ gr̄a in pcio habita. q̄ ad ecclam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū dominarū ordinē incboauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue maceratōe ⁊ ī opibꝰ virtutū claruit. diuersa q3 miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccla. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū sctm̄. intra claustrū ṽginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agmen se duci iubet. Et añ hostes poni pcedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ⁊ ī orone cū lacrimis ait placet mi dn̄e inermes ancillas tuas manibꝰ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalibꝰ eam visitās. ab eo remissionē oīm peccatorū obtinuit. in dn̄o ↄfortata. xvij. diebꝰ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aīam suā. vade secura. q2 bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci pmo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror eiꝰ ad agni nuptias euocata interiectis diebꝰ ↄsecuta est. Et cum sanctissime vsq3 ad vite exitū vixisset. ⁊ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctaru3 cathalogo eā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoniꝰ de padua

Antonius pr̄ia hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisq3 minorū frater Uir vtiq3 sanctus. ⁊ multis ṽtutibꝰ adornatꝰ. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūq3 audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corpꝰ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu requeuit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis pdicaret. linguā sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q3 anglici oīes q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s3 priorū seculorū oībus lr̄is ornatissimꝰ haberet̄. Sacrarū lr̄arū archa cognomīari meruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologia3 egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infinitꝰ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res statim in sanctorū cōfessorū ↄsortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Inuenta est postea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua eiꝰ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. qua3 beatꝰ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecclam pgrandem atq3 pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

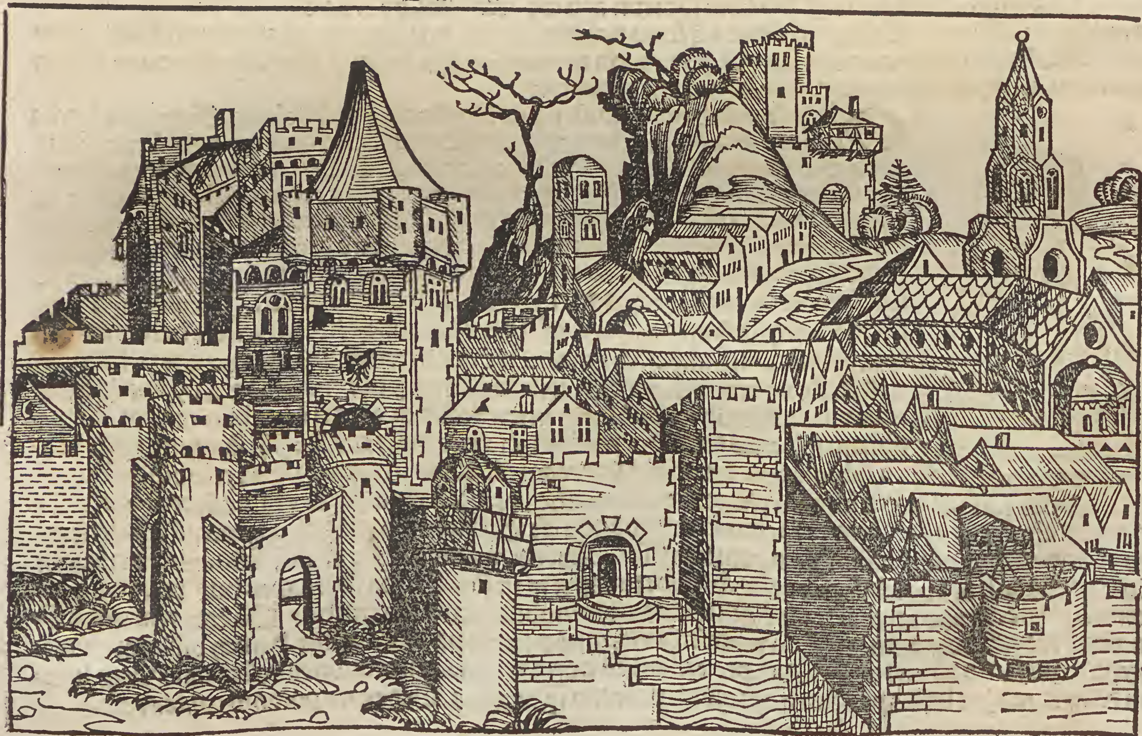

ORdo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ⁊ ydolorū cultrix. vsq3 ad fridericū impatorē eius nois secūdu3 fuit. Sub eius ṽo īperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminiā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosq3 vicinos excurrere ad orientē em̄ massonite poloniq3 rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atq3 hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator puinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq3 dux mosauie ⁊ Cuyame q̄ secꝰ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ↄcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt: frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. ml̄ta ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperatꝰ. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Arcē item nobilem ⁊ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones huiꝰ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barba3 oīes nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neq3 litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q3 regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranēsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā: partim mari cōstantinopolim. Et inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ꝯtulerant. Fuerūtq̄ primarij inter eos ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qđ libēter dederāt. q2 ius eis cocessit ꝙ in omni dalmacia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusq̄ niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius. q̄bus ioannes hierosolime regi cōiunctis. in cōcilio actū est. damiatam egipti vrbem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea em̄ in ꝑtāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cōtiguas vrbes amplissimas ⁊ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo soldanoꝝ gentis sarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries sarracena nō solū hierosolima ⁊ terra sancta. ꝫ orbe ipo terraꝝ exterminaref. Itum ē itaq̄ nō magis cupientissimis q̄ cōfidentib⁹ ꝓceꝝ militūq̄ animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ⁊ duodecies ceteni. damiate obsidio īchoata. Ea citas olim eriopol' a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dēsissimoꝝ munimēto cingit̄. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt insulā ꝫ oblōgā arctamq̄ efficiat. A babilone q̄z noua itur ad damiatā v̄sus oriētē. distās ab ea dietis tribus. Itur quoq̄ ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. sex per aquaz. Porro vsq̄ ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq̄ erat pharea nō q̄dez crassitudine ⁊ celsitudine illi similis. quā ad pharon ⁊ nilū stante romano impio fuisse legimus. ꝫ q̄ suburbiū ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisq̄ p̄donibus tutaref. quāobrē sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq̄ p̄sidia ⁊ munitiones vndiq̄ instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitiones turrimq̄ vndiq3 machinis quatiūt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuz tñ ea maior in barbarie accisio cōmitteref. Euicitq̄ fortissimoꝝ ex omī ꝓuincia alternis pugnātiū nostroꝝ virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altū sopitos esse aut ꝑ errorē ab esse ꝑcipiēs socios aduocauit. scalas cōportant. portam securibus malleisq3 refringūt. Accurrētes q̄ ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiq3 interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atq3 integro postq̄ fuerat obsessa. portis vbiq3 munitionibusq3 xp̄iano militi ad custodiam attributus. Prima v̄o omī machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeq3 ciuitatis speciem. repertamq3 in ea rerum oīm copiam auri argētiq3 ⁊ ditissime suppellectilis vim maximā. legatus regesq3 ⁊ duces exercitus militi xp̄iano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione ī tempore facienda actum est.

Damiata

Apud damiatam interea res xp̄iana p̄ singulos dies. magis magisq̄ floruerat. cardinalis de coluna legatus apostolicus. ꝛ andreas rex hūgarie. ꝛ ceteri proceres in bonā venerāt spem. fore vt soldanū sarracenosq̄ breui cōficerēt. Tandē placuit omībus in cayrū babilonēq̄ ducendū ad quas vrbes soldanus omēs prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq̄ igit̄ xp̄iani duces in castris populationibusq̄ iocia ti occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catharactas vbiq̄ defodi curauit iumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qđ in castris paratū erat destructū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoq̄ angebant̄ maiore. q̄ reddituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere verebant̄. Itaq̄ missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus ī ea repertis soldano dimissa. ꝑtemq̄ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄iani aconē thyrūq̄ redirent. Quibus vrbibus ꝛ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq̄ seruanda. Que igit̄ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquināda. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ duodeciesq̄ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis mltas ꝑsecutōes passa a ꝯsiliarijs sp̄osi. ꝛ a p̄rimis suis contēpta. Sed cū dn̄m exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa tempalia suorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei spectant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq̄ ad mortē ꝑseuerans delectabilia ori proprio subtrahēs paupibus ministrabat. eosq̄ balneabat. ꝛ lectos eoꝝ sternebat. eosq̄ tegebat. fila trahebat. vasa coq̄naria mūdabat. hospitale pauperꝝ ꝯstruxit. Que bonis v̄tutib⁹ erudita. tot operꝝ bonoꝝ manipulos ꝑtulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit ꝛ mūdane glorie. depositis vestimētis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsi⁹ iactātia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal'. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eā ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ꝛ ip̄e gregorius nonus ip̄am in sanctaꝝ numero ascribi ꝛ aggregari voluit. Et ei⁹ festū 13. kal'. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri q̄nq̄ ad similitudinē q̄nq̄ corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in q̄nq̄ partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ꝛ fide catholica. deq̄ constitutōnibus. de rescriptis. ꝛ ceteris officijs tractat̄. In secūda v̄o de iudicijs ꝛ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ꝛ honestate clericoꝝ. In quarta q̄z de sponsalib⁹ ꝛ m̄rimonijs. Demū in q̄nta de crimib⁹ ꝛ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Raymūd⁹ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ post iordanē secundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in q̄nq̄ decretaliū libris cōponēti ꝛ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄z ius canonicū edocuit. Et summā de casibus p̄utilē cōfecit. Inde ordinatōnes ꝛ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirmatus ī dn̄o q̄euit. ꝛ vt fert̄ miraculis claruit.

Accursius legū doctor

Accursi⁹ natione florētin⁹. ꝯsultissim⁹ vir. superioris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄emet in autētica ꝯtestat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū studijs ornat⁹ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde plurimū insignit⁹ haberet̄. Totū ciuilis iuris corp⁹ primus glosis ornauit ꝛ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretoꝝ doctor istis tp̄ib⁹ clar⁹ exn̄s additōes ad decreti glosas eo ordine q̄ nūc h̄n̄tur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scripsit p̄terea ep̄laꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ꝛc.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq̄ auditor. eo tpe cū vtriusq̄ iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregium ꝛ vtilissimum opus composuit.

Anno mundi.6443. Anno christi.1244.

Linea summoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

INnocentius quartus papa synebaldꝰ antea vocatꝰ; pr̄ia genuensis. familia flisca e lauonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus impator nō admoduꝫ delectatꝰ est. Norat em̄ hoīs ꝟtutē. ⁊ animi magnitudinē. Is em̄ mētis sue ꝯscius. fertur ex cōposito respōdisse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applausu suscipit. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt. de pace cū friderico ineūda mētionē facit. Verū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiū nauigio fretus qd̄ apud centūcellas in portu cōsederat. Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit: vbi ꝑiculosissimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rhodano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione excipi curauit. deduciq3 lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuꝫ celebrare cōstituisset. sue primū ꝯsulit honestati. fridericū admonēs vt lugdunum se cōferret. Et cū morā grauiter pontifex p̄resq3 ferebant. Sentētiam ī fridericū excōicationis depositōisq3 ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentiꝰ tandem nono accessus sui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaꝫ rediret mouere cōstituit. Quē gallici om̄es magno honore magnoq3 fauore ꝓsecuti sunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud lugdunū ⁊ scripsit ⁊ edidit. cōmētarios in vetꝰ testamētū. apparatꝰ nouellasq3 ⁊ autēticas decretaliū. Et de iurisdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libros fecit. Et sanctū eadimūdū cantuariensem ī sanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniq3 ab eo pōtifice qd̄ seruatur primū ē cōstitutum vt romane eccl'ie cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte insignirent. nō solū quo a ceterꝭ sint īferioribus cōspicui. ſ3 vt ipi admoneant debere. qui illa post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ⁊ xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse. Cū vͦo perusiam iam peruenisset. petrū veronēsem ordinis predicatoꝝ ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Ideꝫ fecit de sancto Stanislao cracouiensi ep̄o qui in vita miraculis claruit. accersitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni siculi neapolim ꝓficiscitur. ibiq3 moritur. ⁊ sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificatꝰ sui anno vndecimo. mense secūdo. die duodecimo. Cuiꝰ quoq3 decretū fuit vt octaua natiuitatꝭ marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

ALexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū salutꝭ quartum quinquagesimuꝫ duodeciesq3 centenum inchoantem mense ianuario prereptꝰ est. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui om̄es in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent. Manfredum statim admonet ne quicq̄3 contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōsilij vir beneficus. maxime vͦo erga paupes xp̄i. ⁊ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄3 primuꝫ ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimā. Et eselinū de rumano atq3 alios tyrannos persequi vbiq3 non timuit. Sed ⁊ inter genuenses ⁊ venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū augustinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predecessore inchoatam ip̄e perfecit. Ordineq3 ipm (relicta heremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confessionis audiende aucti. sicut ⁊ ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝯfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira beniuolentia summaq3 deuotione semper prosequi non destitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus episcopatusq3 dignitates multos prouexit. Tādem postq̄3 alexander claram virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Uaria ⁊ maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac sciuerat. Et vrbē florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesq3 eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pōtifices psecut⁹ cū maxīs calamitatibus romanaʒ se dem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. ꝛ regnis sicilie ꝛ apulie priuat. post cu ius depositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsqꝫ ad Gregoriū decimū ꝛ Rudolphuz impatorē.

Heinricus huius nois septimus rex ro. declarat. res em̄ germanie inquie tissime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuatio ni ꝛ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regez designauerant. ꝛ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ꝛ possessione armis impetijt sed pdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce signatis multos in noui regis lantgrauij psidia fauto resqꝫ cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius pfluuio ventris sine berede sepultus in Isinaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lant grauij contra fridericū ab ele ctoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ꝛ a frisonibus ē occisus. ꝛ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ꝛ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ꝛ gibellinoꝝ pniciosissima noia ad tocius italie interitū p hec tē pora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuicez romano pontifice ꝛ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena i aliud mat⁹ seipsaz pcipitauit. i mult em̄ ac pe ne oibus populis eo tunc dementie impietatisqꝫ pcessuz est. vt quem pater fili um. frater fratrez videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi re pugnantē. factūqꝫ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesqꝫ ꝛ populo rū sectiones p omnē ethruriā pene dinoscerent. cui infectioni a friderico disse minate noia quoqꝫ aut ipse aut ex suis germanis vt pmisim⁹ aliq idedere. ver bo em̄ quod certe germanicū est studiosos eccle Guelfos ꝛ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ꝛ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noia primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā pter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quin quaginta ducentis ꝛ eo amplius annis ad hec vsqꝫ tpa sub infausto eoꝝ nomi titulo seuitus est vt peiora inter seipsos scelera q̄nqꝫ itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ppessi. vrbs em̄ in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia ꝙ haꝝ partiū causa ges sere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesqꝫ solū ea debachati sunt insania atqꝫ pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egeni. eq ae diuites ꝛ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo em̄ diuisa sunt insignia in plijs pferenda. sed colores. terre fructus. vestiū ha bitus. ipi hoīs incessus. digitoꝝ cōcrepitus ꝛ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Jole Johannis iherosolimitani regis filia susceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ ap̄ florenziola graui ꝛ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Man fredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatuūqꝫ oīs successio deuoluebat. Isqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lant grauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patri mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝝ p se cōtinuit. Tandē conradus ami cicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaz tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūqꝫ exercitū in apuliā transportauit. Erat vo quod rex euentus ꝛ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ꝛ malignitate pꝫqꝫ similis. sed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā p se ferebat carens vt prudentia illū vel po tius patris astutia destituisse videat. idē neapolim furēs miarūqꝫ redundās obsedit menia ipius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ꝛ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania desedit. partim recipiendo sicilie regno vsqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procu rāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus re gni sicilie administrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus septimus

wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte dehiscēs vallesqꝫ coartās multa agricolaꝝ milia oppressit. ⁊ vt auctor faciculi tpm refert ⁊ cucurrit ꝑ multa miliaria ac qnqꝫ milia hominū suffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter accessit.

Sanctꝰ cirillꝰ grecus melliflui carmeli prior doctorqꝫ tū vite sanctitate tū ꝓphetie spiritu cōspicuꝰ multa posteris seculis ꝓ futura cōscripsit ⁊ copiosis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoqꝫ stuporem.

Corossoni siue grossoini gens arabica eoꝝ deuota supstitiōe soldano babilonis impellente xpianos ī asia habentes ꝑ id tpis diuersis agitarūt in locis. ꝯgressosqꝫ templarios ⁊ hospitalarios sepenumero male mulctatos represserūt. demūqꝫ iherosolimā delati tūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos ꝑcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occisione. Sepulchrū vo dn̄icū ad ea intactū tpa ꝯuatū quāta maxia fieri potuit ignominia ⁊ simul vastitate fedatuꝫ est.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eiꝰ genitore lodouico anno. xiiij. etatis sue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cū xpiane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt̄ curante balduino impatore constātinopolitano pignora reliquit pciosissima venetis ab ipo impatore concessa lanceam spongeāqꝫ ⁊ partem ligni crucis dn̄ice passionis. Copijs igit̄ xpianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saraceni domiatā incolentes vrbe populariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legatꝰ patriarcha iherosolimitanus. Ineraut ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauien̄. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit. quā lodouicus difficillimo ꝓlio obtinuit eaqꝫ capta cū saracenis varia ꝓlia gessit. tandē ab eis supatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe ꝓspere dimicans. morbo tandeꝫ in exercitu eius ꝓualente vna cū Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni sui interijt. quē postmodū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postqꝫ corpus suū relatū fuit parisius.

S. Eadimūdus archieps

Eadimundus canthuariensis archieps anno dn̄i M.cc.lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dn̄m migrauit. vir mire sanctitatis ⁊ magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa origineꝫ duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vsqꝫ ad obitū pmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q consuetudo scolaribus suis ꝓfuit. Inde sese ad theologie studiū transtulit. postea euasit ꝑdicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiepali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. ꝑsecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia ⁊ mari transito ad potegniacū monasteriū ꝑuenit inde solciacū adijt. post ꝑceptionē sacramēti infirmꝰ existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obijt. xvi. kaln. decēbris. corpꝰ ad pōtigniacū in eccia sancti iacobi sepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. deꝰ em mirificauit sctm̄ suū ex oī pene genere lāguoꝝ colēdūqꝫ ꝓbuit vniuersis.

S. Stanislaus epūs

Stanislaus epūs cracouiensis in polonia vir doctrina ⁊ sanctitate illustris ꝑ hec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoqꝫ Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaqꝫ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti Gabrielis cecidit. habēs signuꝫ crucis ⁊ imaginē christi expressam. ⁊ desuper aureis literis habens scriptuꝫ ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecū illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatorꝝ

Petrus nouus martyr. pr̄ia veronēsis ordinis fratꝝ p̄dicatorꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ʒ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheorꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesq̄ʒ relinquens ordinē predicatorꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac morte subire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fratrū suorꝝ ordinis predicatorꝝ porfuit. ꝓ exeq̄nda inq̄sitione ꝯ̄ hereticos sibi ap̄lica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal̄. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū vo fidei pugil hereticorꝝ dogma pestiferꝝ in vita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ꝛ miraculis choruscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccl̄e redirēt. Ob cuius sanctitatē ꝛ frequētia miracula ip̄m innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus alberinusq̄ʒ fratres de romano: cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrariensē. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cuʒ ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cu⁹ auus eiusdē no̅is theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic vo sub friderico secundo cū esset vita ꝛ morib⁹ ꝑ q̄ʒ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannideʒ sibi ꝯstituerit maiorē ceteris oi̅bus. quas absq̄ʒ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝓtulerit. Primaq̄ʒ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaʒ est reuersus. primi quoq̄ʒ oi̅m patauini blandicijs dolosisq̄ʒ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ꝑtes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ʒ coborte ita imisso vt sarracenis portas alemānisq̄ʒ pallatiū seruantibus in aptam ꝟuitutē padua sit redacta. Presertim q̄r carrariensiū odio atq̄ʒ inuidia azo estēsis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terrorē oi̅bus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Uerꝫ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuꝫ sibi subijcere temptasset. Om̄es vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud fontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ʒ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ꝛ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita ꝛ doctrina insignis. cuꝫ innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctorꝝ virorꝝ familiaritate mirifice delectabat̄. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝓus frater habebat̄. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliret̄. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excomunicatus fuisset. ꝛ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ʒ factiones mouet. maxime vo florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaq̄ʒ pōtificis ꝑtes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ̄ manfredū obiecit. Tandeʒ beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia m̄ltis vtriq̄ʒ interfectis. Manfredū deniq̄ʒ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Urbanus q̃rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. pr̃iarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit̃. Hic ꝛ si humili loco natus. pstanti tñ ꝛ elegāti lingua fuit. q̃ aliqñ lacessitus. ꝙ vili p̃re ort⁹ eēt Rñdit nobilē virū nō nasci. ꝭ fieri. vtutis ꝛ nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto eādē māfredi tyrānidē q̃ꝫ alexāder passus e gallijs statim milites puocauit. quos māfredo obijceret. Cui⁹ fuit postea institutū solennitatem corpis xpi cū pcessionibus ꝛ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. p q̃bus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidiorēq̃ꝫ reb⁹ suis eccie opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende spem q̃ꝫ p̃mum ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile i sentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ꝛ andegauoꝝ comes ipius ludouici cōsobrinus ac gener iurib⁹ potiret̃. Carolusq̃ꝫ pōtifici ꝛ regi facilē se prebēs oīa disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̃ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū est ꝯstitutū caroli facin⁹ turbaturā. Pontificatus em̄ sui vrbanus morit̃ perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ꝛ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̃nq̃ꝫ. hic ordines mēdicantiū fauoribus ꝛ priuilegijs multū iuuit.

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quartus

Elemens quartus

Clemens q̃rtus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē ꝛ doctrinā pontifex creatur. Is em̄ iure cōsultoꝝ totius gallie p̃marius prestātis q̃ꝫ aduocati causarū in regū francie curia laude ornat⁹ esset. vxorēq̃ꝫ ꝛ filios habuit. qua defuncta podiēsis primo eps. post narbonēsis archieps. demum ꝛ cardinalis ꝛ sabinēs simul eps fuit. Eū itaq̃ꝫ celebris fame ꝛ magne reꝝ expientie cardinalē pontifex vrbanus cōponēdis inter heinricū anglie regē ꝛ symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū ꝯtentionib⁹ legatū miserat. de q̃ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̃ꝫ alias quicq̃ꝫ opportunius accidisse visum est. q̃ꝫ ei⁹ pontificis in ytaliā aduent⁹. Quē manfredi insidias timentem nauigio q̃dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Qō ꝯstat perusiā primo cū aduenisset accersiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̃ vrbe amoliri ꝛ parare cepit. q̃ caroli⁹ ꝓpe diē affuturi conatibus accōmoda iudicauit. Quāq̃ꝫ carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. triremibus i tyberim est delat⁹ romāq̃ꝫ ꝑuenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. hūanitate modestia ꝛ caritate in ꝓximū ꝛ paupem xp̄i ornatus. Bona eccie ita acute dispensauit. vt plus deo q̃ꝫ affinitati ꝛ cognationi tribuisse videat̃. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaꝝ altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̃ marito sue ꝯditōnis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noīe numerari iussit. hac ꝯditōne ne q̃duncq̃ꝫ amplius peteret. habuit ꝛ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita em̄ canonicatus vocāt) hr̃e optiōnez facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̃ret. Ueꝝ instantibus amicis vt nō soluz q̃ habebat nepoti dimitteret. ꝭ maiora ꝛ plura tribueret. Rñdit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ꝛ sanguini victuꝝ. Deū ita velle vt sua in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̃ plus cognatōni q̃ꝫ pietati ꝛ christo tribueret. Dū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieiunijs vigilijs oronibus alijsq̃ꝫ bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud oēs relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus doctor

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ ꝛ iuris vtriusq̃ꝫ doctor innocētij supioris familiaris ꝛ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ꝛ diligētia excitat⁹. libꝝ i p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ꝛ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometes noua stella in celo āno dñi. M.cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt. ꝛ ipe extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Cometa insignis

Imperij electores. post obitū friderici ꝛ cōradi filij anno. 1256. de imperatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sꝫ neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaꝶ. vsqꝫ ad tpa gregorij decimi ꝛ rudolphi romanorum regis.

Linea imperatoꝝ

Inter regnū

Alphonsus

Richardus

Ptolomeus lucensis se q̄cq̄d rex eius tpis gestaꝝ scripsit. vidisse p̄fat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ꝛ sicilie regē ꝛ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄ꝫ ꝙ carolus dictoꝝ regnoruꝫ corona ornādus ꝑ solennē stipulationē cōscriptaqꝫ q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē subiectionisqꝫ ꝛ recognitionis romane spopondit eccl'ie. Visqꝫ in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admistranduꝫ. Nā ꝛ si terrebat pōtificem friderici primi ꝛ secūdi imꝑatoꝝ memoria. P̄ntis quoqꝫ tpis mot⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impiū ad qd̄ incōtrouersia electus erat. armis ꝛ largitōe adnitebaꝶ accipe. Et comitē cornubie fratreꝫ regis anglie illius aduersariū ꝑfacientes. Germani electores i carolū faciliter ꝯsensissent. Nec id eq̄ tulisset aio alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mirabilis ꝑegrinatio ppl'oꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agminibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ꝛ pacē supplices cōmearent. Pueri quoqꝫ vsqꝫ ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac ꝑ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis eps. ꝛ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tpib⁹ parisius clarissim⁹ ꝛ oibus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sctitate ꝛ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei anponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratisponensi eccle eps in ordine. xxviij. p̄ficiꝶ. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. ꝑ multos annos colonie ꝛ parisius publice theologiā ꝛ phiam docuit. Qui ꝛ oia opera Arestotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ꝑtem biblie exposuit. Euāgelia ꝛ epl'as Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoqꝫ librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et i choro ecclesie sancte crucis ante summuꝫ altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoqꝫ in vita ꝛ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ꝛ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ꝛ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānode lectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ipsius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mister ꝛ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ꝛ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ꝛ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasqꝫ super lucam, ꝛ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoqꝫ francisci historiaꝫ maiorem ꝛ minorem compilauit. atqꝫ ordinis cōstitutiones. Eas ob res ꝛ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipse hec tpa clarissima reddidit. Qui ī vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiāꝫ ac pⁱcipuā eius deuotōem. q̄ꝫ habebat ad beatissimā v̄ginē mariā minoꝝ habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliq̄d postulāti si possibilitas foret ꝑ viribꝰ adimplere pollicebaᷓ. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo b̄uietis cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat magr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Is r̄n̄dit statim te seq̄r ⁊ faciā qd̄ petisti. seculum deserens ordinē minoꝝ ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā ⁊ celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouū testamētū postillauit. ꝓpter qd̄ fons vite appellari ꝓmeruit.

Martinus scotus

Guido bonatꝰ astrologus ꝑ idē tp̄us in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissimꝰ ⁊ celeberrimꝰ fuit. Cui adeo ea ī facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Alexander de villa dei

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir ꝑ hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ historiā breuē cōposuit. quaꝫ martinianā appellauit. Hanc tm̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei sacraꝝ lraꝝ professor. de ordine sancti bn̄dicti. quāuis aliq̄ frēm minoꝝ fuisse scribant. ꝑ id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et ī ꝑtes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c̄.

Vincētiꝰ gallꝰ or. p̄di.

Vincentius gallus p̄ria burgūdus beluacēsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater ꝑ hoc ip̄m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis s̄b voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de om̄i scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Historiale. qd̄ vsq̄ꝫ ad annum domini 1254. perduxit. atq̄ꝫ alia multa cōposuit. videlꝫ libruꝫ gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libꝝ de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ consolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertateꝫ sese vendicantes ⁊ guelphos ab ip̄o cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. ⁊ ius populo dicerent.

Discordie quoq̄ꝫ ac lites ꝑmaxime inter ianuēses ⁊ venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ip̄a ciuitatibus ip̄is plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiū apud ꝯstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodero impatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq̄ꝫ theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis sp̄us vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qd̄ ꝑ annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vsq̄ꝫ ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Heinricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir hūani diuiniq̄ꝫ iuris ꝑitissimꝰ. hoc tp̄e eas ob res apud Alexādꝝ pōtificē maximo habeᷓ in precio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus sup̄ toto decretaliū titulo lecturas ꝑutiles cōposuit. Sed ⁊ summā admiratione dignā in vtroq̄ꝫ iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a sup̄iore celeberrimꝰ legū doctor. His tp̄ibꝰ floruit; ⁊ ea ī disciplia nōnulla ꝯposuit. ⁊ q̄ꝫ maxie sup̄ codice digestoq̄ꝫ toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minoꝝ generalē ministrū theologū sanctissimuꝫ cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiariū alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aq̄no ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ꝛ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt̄. Quo in tp̄e Cōradus ex gente sueua īperator aq̄nū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ria ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄r landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ꝛ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac p̄fectissimā vitā vsqꝫ in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini ph̄ie ꝛ theologie sc̄ia secūdus habeat̄. Coloniā ei p̄gens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie ī tres ptes diuisam ī q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ꝛ plīma alia. Totam q̄ꝫ naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ꝛ Job. Composuit ꝛ officiū de xp̄i corpe. Quo ī opere plīme figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p̄ Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre pt⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ꝛ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. cccxxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atqꝫ ita paulopost sicilie ꝛ apulie regna in suā p̄tātem redegit. In quibus cōpositis rebus euestigio viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontifice venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiqꝫ magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ꝛ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis inijt. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani s̄bsidiū traiecit. Ibiqꝫ ludouico fr̄e ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p̄petuo annis singulis sibi suisqꝫ successoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū redijt. vbi petro aragonēsi siciliā se s̄bdidisse reperit. deniqꝫ ꝛ ipse carolus morit̄. ꝛ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. q꞉ maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ꝛ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisqꝫ locis circa fidem. ꝛ sacramēta eccl̄ie. Que postremo in p̄te igne ꝛ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ꝛ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa p̄motus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ꝛ venetos ad quinquenniū composuit. Multa quoqꝫ ꝛ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalenē corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ꝛ maiore sacello exornauit. Eiusqꝫ caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoqꝫ consimilia ꝛ multo maiora confecit opera.

Linea summorum pontificum

Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. pꝛia placētinus e viceconitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenꝭ archidiacon⁹ in asya exñs. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat. Vir certe in omi vita clarus prudētia rerū gerendaꝝ. fortitudīe animi. q̄ pecunias ꝛ res humanas cōtemnebat. vsus hūanitate. benignitate in paupes xp̄i. ꝛ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis aplice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genuēses ꝛ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaqꝫ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sucuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesqꝫ agebant. Et carolo rege in suam p̄ducto sniam illis reducendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. p̄fectus inde pōtifex recto itinere lugdunū p̄uenit. p̄ celebrādo generali ꝯcilio. quo ꝛ paleologus impatoꝛ cōstantinopolitan⁹ p̄fectus. Et rudolphus in impatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bn̄ gesta pontifex gregoꝛ⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadoꝛ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝯsenserit. Inde per viennā lusanamqꝫ transmissis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūqꝫ aretiū p̄uenisset sanct⁹ ꝛ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcꝝ scītitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dn̄ici insignis theologus. sacris lr̄is doctissim⁹ Anno dn̄i. M.cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ipmqꝫ tp̄s florentini legatione solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ꝛ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ꝛ venetos dissidētes in suā sniam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ꝛ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros mlta egregie ꝯposuit.

Hadrian⁹ q̄nt⁹ papa. pꝛia genueñ. familia fliska othobonus antea vocat⁹ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome i atrio lateranēsi i pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiqꝫ adriani diacon⁹ cardinalis ab eodē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū stati p̄ficiscit. vt caroli potentiā minueret ad rudolfumqꝫ illico miserat. q̄ ꝯ ac gregorio. x. p̄miserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. impij iura spernē videbat. Tutiōremqꝫ ytaliā a carolo ꝛ alijs tyrānis reddidisset. ꝛ ꝯstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi moꝛs obstetisset. Que ꝛ alia dux magno hadrian⁹ molit aīo. ad q̄nq̄gesimū vł vt aliq̄ hn̄t q̄dragesimū pōtificat⁹ die viterbij obijt. sepeliturqꝫ in ꝯuētu fratꝝ mioꝝ. vacat tū sedes dies octo ꝛ viginti.

Concilium lugdunense

Conciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit. vbi attentiore in p̄mis cura atqꝫ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit ꝺo se ad id conciliū michael paleologus grecoꝝ impatoꝛ. cū magno comitatu. p̄uectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes p̄traxit. Et vnioni oꝛiētalis ad occidentalē eccl̄iam tridētia tūc eius gentis peroratione ꝯsensit. Secutiqꝫ illū nōnulli tartaree gētis scithie p̄ceres sacro baptismatis caractare p̄fusi. xp̄ianos se ꝛ catholicos fore p̄fessi sunt. Sꝫ ꝛ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis i rōnoꝝ regē imperatorēqꝫ declarat⁹. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifice i ꝯcilio ē accept⁹. vt seq̄nti āno i ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemqꝫ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaqꝫ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Linea imperatorꝝ

Rudolphus

Anno domini.1273.

RUdolphꝰ comes de habspurg. post lōgā vacationē impꝭ. ⁊ deuastatōem honorꝝ ī regꝰ rōnorꝝ electꝰ ē. cōi voto ꝑncipū. Et rex rōnorꝝ designatus hac ꝯditiōe. vt seqnti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē. Fuit eī vir prudēs ī agendis strēnuus ī armis iustꝰ. deuꝫ ti/mens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaꝛ. Robustissimo q̄dē corꝑe ac pulcerrimo aspectu viguit. Cōsilio q̄ꝫ ac magnitudīe aī ac egregia liberalitate extitit decoratꝰ. Hijs ꝯditiōibꝰ cesar factꝰ impauit ānis. 19. implicitus multis agēdis ī regꝰ germāie. Alfonsus q̄ꝫ ꝑsuasiōe gregorij pape ius om̄e suū rudol-pho ꝯcessit. Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ othocari regꝭ bohemie olim fuerat. ve rū xp̄iane publice ꝑfectꝰ inde nō minus belli q̄ꝫ domi clarꝰ. missis ad othocarꝝ legatꝭ austriā ⁊ carinthiā ceterasq̄ꝫ vicinis ytalie ꝓuicias tanq̄ꝫ iurꝭ impꝭ repe tit. Js eī othocarꝰ q̄ ⁊ ꝑmisꝭ ꝫus dicebaꝛ q̄ntꝰ bohemie rex. cū obijsset fridericus dux austrie sine liberꝭ soror eiꝰ margarita hereditatē accepit. hec anꝰ otho/carū sibi virū acciuit. q̄ nō tam cōiugꝭ etatē q̄ꝫ dotez aīo voluens sterile mr̄imo/niū ꝯxit. ⁊ ꝑncipatū nobilez cōsecutꝰ. Et vlricꝰ q̄ eo tp̄e carinthiorꝝ ꝑncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igiꝛ rudolphus q̄n̄ nec austria muliebre feudū eēt. nec carinthiā ī iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset. rennuit othocarꝰ ⁊ impatori q̄ aliq̄n̄ sibi ꝑuiuisset impacato r̄n̄dit aīo. Sꝫ interueniētibꝰ amicꝭ ea lege recōciliati sunt vt austria impatori cederet. Exin datꝭ acceptisq̄ꝫ filiabꝰ affinitas vtrinq̄ꝫ iūgereꝛ prouīcie de q̄bꝰ lis esseut dotales fierēt. ⁊ othocarꝝ ī vba sua iurare more maiorꝝ exposcit. Tādē ꝓuocatꝰ vbis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōuenīūt ābo cū exercitibꝰ ī campis austrie trāsdanubiū. cōmissum ē atrox ꝑliū ipa die btī ruffi āno ſb incarnatōe vbi. viij. ⁊. lxx. post. cc. ⁊ mille. diuq̄ꝫ marte dubio pugnatū. Ad extremuꝫ relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiꝛ. corpꝰ eiꝰ ꝑmittēte rudolpho ī bohemiā trāslatū regio honore sepultū. Et ventzeslaus filiꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos natꝰ. marchio brādeburgēn̄. tutorio noīe. v. ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄ꝫ caroli potētiā imminuere. idq̄ꝫ intētatū atq̄ꝫ ꝑfectū ē. vicariatū eī impꝭ ī etruria illi obligaturꝰ rudolphū ipatorē excusatōi sue ꝑtendit quem simulauit opē hierosolime rebꝰ ex ꝯstituto afferre reqsitū r̄n̄disse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisisset quā simulatōem vtrinq̄ꝫ pōtifex cōtinuauit. Rodulphꝰ em̄ ꝑpō etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinitꝰ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ eccl̄ie reddidit. Nā post fractas apud forūliuiū bonoñesiū ⁊ florētinorꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat secuta ꝑtes. Et minima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio ſb imperio titulo liberos esse dixit. tandeꝫ rudolphꝰ senio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M.ccxci. die. xxij. Iulij.

Conradinus

COnradinus friderici sueui impatorꝭ ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝯ guelphos ī ytaliā vocatꝰ. cū maxio alemānorꝝ suorꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeq̄ꝫ ꝑ carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt. postea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinorꝝ ꝯpato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marstalani regꝭ caroli apud aretiū interfecit. inde romā cō/cessit. pōtifex viterbij cū trāseūtē adolēscentē videret. dixit ipm̄ tanq̄ꝫ agnū ad cedem ꝑduci. Sū em̄ cū carolo campestri loco pugnauit. Conradinꝰ ⁊ austrie dux adolescētes etate. sicut ⁊ īfortunio pares signa vbi toto ꝑlij tp̄e fuerāt r̄linq̄ntes secesserūt agasonis cuculione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iussit. Post huiꝰ conradi mortē ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ⁊ armis defecit, Cūq̄ꝫ impiū romanū duces sueuie vsq̄ꝫ ꝑ annū. 1250. gloriose rexerūt.

S. Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi regꝭ cornubie olim comitis tūc defuncti filiꝰ mlta p̄ri olim regna negocia apud sedē ap̄licā tractaturꝰ. Guido mōtefortꝭ ⁊ ip̄e adolescēs cū philippo rege frācorꝝ eodē se ꝯtulit. forte ac/cidit vtrūq̄ꝫ ad rē diuinā scti Laurētij eccl̄iam q̄ viterbij ē celebris. eadē hora petere. ſꝫ guido posterior ingressus ꝯspectū liberali ac regia potiꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ symō p̄r in anglia ꝑ dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄ꝫ loci tētus reuerētia incautū aggressus interfecit. Equitibꝰ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuꝫ etrurie prefectum incolumis peruenit.

HEgwidis ducissa polonie. vidua mire sctitatꝭ. p̄rnū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi. duceq̄ꝫ merauie. mr̄nū ex agneta filia marchiōis orietāl ⁊ comi/tis de Rochlitz ꝯxit. ī oppido kitzing lr̄is edocta heinrico cognoīeto cū barba duci Slesie in vxorē data. tres filios. totidēq̄ꝫ filias genuit. Cuius senior in bello ꝯ tartaros defecit. Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū ī trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū vginibꝰ ꝑfecit. Et post obitū mariti vitā celibē ī eo duxit. Inter ymagines quas venerabaꝛ. beate vginis eburneam miro amore amplexabaꝛ. in manibus gerēs neq̄ꝫ ī morte dimisit. Tandē cū ī om̄i vtute ac abstinentia vi/tam deduxisset longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Linea summorū pontificū

Joānes vicesim⁹ pⁱm⁹

Joannes vicesimus prim⁹. natione hispan⁹ vł portugalensis. pr̄ia vlixbonensis. thusculanus eps̄ cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat̄. Js vir alioq̄n doctus ⁊ virorꝫ doctrina cultorꝫ amantissim⁹. tn̄ ignoratione rerꝫ gerendarꝫ ⁊ morꝫ ineq̄litate leuis fuisse dr̄. ferunt hūc petrū hyspanū medicū. i vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam ptinentes atq̄ librū quē medici thesaurꝫ pauperꝫ vocāt. Et ab eo probleumata ad imitatione Aresto. edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem paleologū ad pmissum ꝯstitutāq̄ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt nisi eā seruasset. Carolo ipi regi fauorē fuerit ꝑstiturus. p eiusdē pōtificis tp̄a veneti anconitanos bello mariq̄ acerrimo ꝑsecuti sunt. Eodē q̄z tp̄e templarij tyrū vrbē p expeditione xp̄iana admīstrantes solitā an̄ bellū gemuēse iurisdictionē ⁊ portoriorꝫ exemptionē venetis ī ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuersatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppressus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbij interijt.

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus tercius

Nicolaus terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt nouū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio functur⁹ munere cōclauis custodie curam habuit. Que rebus ecc̄ie multū sibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ptinaciterq̄ gallicū potius q̄ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio sextū ꝑpe mensem cū magno rerꝫ orbis xp̄iani damno atq̄ incōmodo est dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū q̄ pplorꝫ ytalie odiū incurrit. Subsecuta est ei⁹ creatū tam repentina q̄ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Js em̄ gente oriūdus vrsina in romanis ꝑstantissima animi dotibus corporisq̄ ornatissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ⁊ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tn̄ in pōtificatu duxit antiquius q̄ caroli potentiā iminuere id sua ingenij dexteritate pfectū est bertoldo em̄ vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā p ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos ī etruriā vicariatu impij liberā sedis ap̄lice legat⁹ accessit. Js ꝑstantissim⁹ ⁊ auūculi pontificis v̄tuti r̄ndens om̄i etrurie ad pacē quieteq̄ ꝑducte. Gibellinis florētiā ac ī ceteras vrbis reductis ecc̄ie ingratus imposuit. a q̄bus etruria q̄diu is pōtifex vixit ꝑ ecc̄ia ē retenta. fuit aūt vir magni cōsilij. vt cultor ⁊ amator doctorꝫ virorꝫ diceret. in pcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Jdeo Albanū ex ordine minorꝫ hostiēsem ⁊ portuensem ex ordine p̄dicatorꝫ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriū. s. petri. basilicas petri ⁊ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm sacrificare religiosius visum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruantissimus. Nō caruit tn̄ reprehensione cū suos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataq̄ apud scti petri basilicā. apudq̄ lateranū palatia ⁊ suriani ī cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. Jn q̄ tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis v̄tutū opib⁹ si lōgior fuisset vita gl'iosissime decorādā. Vacauit inde mensib⁹ q̄nq̄z.

Guilhemus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus sui temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹ vniuersis. postea quatuor libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

Guilhelmus durandi ordinis predicatorꝫ vt aiunt professor cognomēto speculator prouincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonū prestantissim⁹ doctor. hoc tempore sicut ipsemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ⁊ ipse speculatoris cognomentū accepit. Aliud quoq̄ volumen edidit vt q̄dā ferūt qđ Rationale diuinorꝫ officiorꝫ appellauit.

Sarraceni ex aphrica soluentes vtrosq̄ hyspanias opprimūt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

CUm in traiecto. homines vtriusq3 sex9 super pontē coreis ac vanitatib9 operā daret. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ꝑtrāsire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atq3 perierunt.

MUlier q̄dā nobilis in ꝯstanciēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Eum leonem visu mirabilem hac tempestatē peperit.

MOnstrum quoq3 in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vsq3 ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respiciētia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ꝛ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles sueuie q̄ndecim federe se ꝯiūgentes. rudolpho imperatori molestias q̄3 plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. helffenstein ꝛ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tn̄ bonis ac possessionib9 vastatis. imperio sbijciendos perpetuo cogit. Deinde castra p̄donum ī germania in plerisq3 locis deuastans ab alpibus ytalie vsq3 ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant ad i d vsq3 tēporis veneti ꝛ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loci dederit ducim9. ad ānū terciū sexagesimuz duodeciesq3 centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq3 ꝛ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuq3 apud tyruz obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia īgressus tyro vt potiret adnix9 ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tn̄ conat9 inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasq3 decē venetijs solituras. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopoluz in insidijs expectaret. Sz admoniti ab exploratorib9 veneti expositis in litt9 mercimonijs ab epyrotis p̄tecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ꝛ. xx. triremiū. trib9 genuēsiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borboni9 apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ꝯflictusq3 habit9 ē acerrim9. in q̄ maximuz genueħ respu. accepit incōmoduz. Nanq3 trib9 ex suis triremibus ī p̄lio crematis. cetere oēs p̄lio supate vtrimq3 crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illi9 societate spreta inducias cuz venetis ꝯstituerit q̄nquēnales. Eodēq3 anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis. xxx. apud mothonū cōcursure quū viderent retrocessit genueħ. Et nauis oneraria mercib9 venetoꝝ magni valoris plena. apd euripū expugnata potiti sunt Eadēq3 genuensis classis orā crete circūuecta Caneā illi9 insule oppidū cepit. spoliatūq3 penitus diripuit.

SCribit ptolome9 luceħ nicolaū pōtificē nisi ei9 cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruscis fuisse datuꝝ q̄ regib9 sicilie atq3 germanis ipī titulo abutētib9 euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeret. inuitq3 vrsinos eū poti9 fuisse. q̄3 alios ad id fastigij euectuꝝ. Quinetiā ꝯstat pōtificē ipm deturbādo sicilia carolo nō nihil init9 dedisse petro arragonū rege ioānis porthicij operā suaso. vt iure hereditario ꝯstātie vxoris sue p̄tēso. id regnū recipe adniteret. Cōstituit do is pontifex lege p̄mulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq3 fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. supant. Et multis eoꝝ īterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq3 insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ꝛ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentionem qui ad q̄ntū ꝛ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuitati ob impetū in cardinales vrsinos factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq̄ꝫ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiq̄ꝫ pontificis amplexū cucurrisset. oblataꝫ ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq̄ꝫ instantia paleologū imꝑatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non ſuantē. Et petrū arragonēseꝫ contra ius fasq̄ꝫ siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ꝛ duodecies cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editaꝫ in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. ſ͛ missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccīe cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra foroiulianos ab eccl̄ia deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit͛ vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturq̄ꝫ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōstitit mentis ꝛ oīa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Martinus quartus

Honorius quartus

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. p̄ria romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis ap̄lice vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis ap̄lice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaꝫ dignitatem tūgerente. per cui⁹ tempa mg̃ratus. romana res iuste ꝛ q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc desertas dirutasq̄ꝫ videmus. fouitq̄ꝫ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiq̄ꝫ ꝑtes. Fuit aūt vir ī om̄i vita ꝓbatissimus ꝛ xp̄iane religionis amantissimus. Nā ꝛ ordinē carmelitaꝝ nō satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dicēs ꝛ eosdē bonos ꝛ doctos nō etiā rudes ꝛ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̊tannis estate p̄sertim tybur ꝓficiscere͛ vitandi estus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūt͛. Cū v͛o armis a guidone feltrano vexare͛. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ post morit͛ pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq̄ꝫ ei⁹ a sc̄tā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transfert͛ sepeliturq̄ꝫ sepulcro marmoreo qd̄ adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue habere͛. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus impator cācellariū suū ī etruriā mittēs pricipalē de flisco genuensem oēs q̄ pecūiam attribuer͛t ī libtate dimissos ipi͛j fideles ꝓnūciauit. ꝑ quā occasionē lucēses duodecim milibus aurei datis libtate donati sunt. Et florētin⁹ pp̄ls ad q̄etē iā ꝑduct⁹ nouā inchoauit saluberrimāq̄ꝫ regiminis formā. Que ī nr̄a q̄ꝫ tp̄a licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta ꝑuenit. Creati ei sunt sex mg̃rat⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in supiori sueuia q̄ prius ville censebant͛. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling ꝛ heilbrūna.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrahētes vllulatū ꝛ hois planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos ī stuporē sui ꝯuertit. Et signū magnū dissidij fuit.

Verulus villosus ꝛ vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

Carolus secūdus sicilie regis fili⁹. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallor̄ suor̄ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multor̄ vtriusq̄ ꝑtis cedes petrū ip̄m carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cū etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate, etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares et q̄nq̄ femellas. Quor̄ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minor̄ induit. Et postea in sctōr̄ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi et p̄ri in regnū successor fuit.

Wentzeslaus secūdus rex Bohemie

Wentzeslaus ei⁹ nois secūdus. rex bohemie sext⁹. filius othocari post interitum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgē si in franconiā adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb̄ imperio m̄ris fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoip̄o āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq̄ diem tenet̄. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustā liberalitate regis ciuiūq̄ diligētia atq̄ impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret̄. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū f̄rem suū et maritum diremit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse et polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq̄ sui nois. xiij. annos natu petētibus hungaris regē dedisse. Sz cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatū et sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortē ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em̄ mansuetus et clementissimus princeps et admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

Thadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tp̄ibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissim⁹ hr̄etur adeo obscura oīa hippocratis et alior̄ p̄cipū ī medicina detexit et explanauit. vt alter hippocrates suo tp̄e habitus fuerit. Et q̄ nūc ad man⁹ hn̄tur hec sunt. Expositio afforismor̄ hippocratis. et pronosticorū eiusdē. Duasq̄ expositōes diuersis tp̄ib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de suanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij et aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit̄ bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honorio vo summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statuerēt̄. Vn̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācor̄ rex

Philippus frācor̄ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ip̄o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̄ bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ip̄ius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̄ cū teplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eor̄ mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Iudeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam et quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitarū generalis prior et bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. vt quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina ꝓspiciāt̄. hic nāq̄ ex illustri colūnēsiū rōnorū familia nat⁹ cū lōgo tp̄e ordinē suum oēmq̄ ecciam doctria et morib⁹ illustrasset. plimoq̄ labore p̄ceptoris sui thome aq̄natis opa apō p̄ist⁹ defensasset. tādē miraclis clar⁹ btō fine q̄euit. Quo scitat merito btūs doctor appellat⁹ ē. Plaq̄ edidit librorū volumia. Sup libros sniarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rhetoricorū q̄olibeta et varia alia.

Anno mũdi. 6487. Anno xpi. 1288.

Linea summorꝫ pontificũ

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Nicolaus q̃rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorũ frater deinde p̃sbyter cardinalis apud sanctam sabinã decimo mense post mortẽ honorij pontifex creat᷑. Collocaturq̃ in petri ip̃ius sancti cathedra. Isq̃ illico se cũ curia ad vrbẽ transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorẽ curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̃ pariter amabat. nec plus se debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat᷑. basilicam apud mariã maiorẽ cũ iacobo colũna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vñ saluatoris ip̃iusq̃ põtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit᷑. anteriorẽ q̃z ꝛ posteriorẽ ꝑtem basilice lateranẽsis restituit. Per ei⁹ viri alioq̃n boni tempa multa i orbe xp̃iano infelicissima acciderũt. In primisq̃ vrbs roma ciuiũ agitata dissidijs incẽdia atq̃ cedes plurimas ꝑtulit. Vnicũ tñ habuit secũdus põtificat⁹ p̃dicti ann⁹ letissimũ. pace arrogones iter ꝛ gallicos reges ꝯstitutã. Ea v̓o cõstitute pacis leticia haud quaq̃ fuit xp̃iano pp̃lo diuturna. Tripolis em̃ secundo pontificatus anno ferro ac flãma a soldano euersa fuit. quaq̃ multos milites proprio ere trãsmisit. aliosq̃ plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai põtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq̃ assumptus ẽ. Nicolaus autẽ tedio animi (vt q̃dam putant) q̃ꝺ male sibi cedere oĩa videret rome põtificat⁹ sui anno quarto mẽse vno. die viij. morit᷑. ꝛ apud sanctã mariã maiorẽ ad caput basilice sepelit᷑. Postea cardinales perusiũ profecti. vt liberius eligere pontificẽ liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio mensesq̃ tercio in longum deduxere.

Celestinus q̃ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfessione anachorita p̃ria esernienſis secũdo a sulmone miliario cenobiũ incolens ad maielle mõtis radices peligne genti religione p̃ ceteris venerandũ. instãte carolo rege ꝛ latino cardinali põtifex creatur. Isq̃ decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniq̃ tercij nomẽ assummẽs a collegio rogatus adduci nõ potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilã vrbẽ vsq̃ accessit. vbi cõsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit v̓o eandẽ vite normã austeritateq̃ celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ꝯcessis. Cui inseruire ac se accomodare ꝓ viribus ẽ adnixus. Sed ꝑtim cuꝫ parua ac oĩno nulla destituit expientia. ꝑtim calliditas ꝛ importuna aulicorꝫ decepit auaricia. ꝑtim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actõne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq̃ ꝑperam ꝛ sordide cõmitti cepta. Inde ꝑniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renũciata suaserũt. vt male populo xp̃iano sibi ꝛ aĩe sue pei⁹. assumptũ põtificij muneris onus abrenũciãdo dimitteret. id cũ multis cõicatũ ad caroli regis aures ꝑuenisset. eũ ꝑpulit vt pontificẽ amãtissimũ regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittẽdi ꝓposito videretur. Ferũt aũt bñdictũ Caietanũ cardinalẽ ananinũ gratia dolose vsuꝫ qua apud põtificẽ ceteros antecedebat. iuris põtificij decreta q̃ excellẽter doct⁹ erat vndiq̃ ad suã intentionẽ selecta ea rõne illi oñdisse. vt impositũ sibi salutis aĩarꝫ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturũ existimãs dimittere statuerat. Q̃ꝺ cũ esseꝫ facturus ꝯstitutionẽ edidit declararantẽ potifici licere romano pontificaleꝫ dimittere dignitatẽ. Post parũq̃ cardinalibus collegialiter cõgregatis. pontificatu quẽ paulomin⁹ sex mẽsib⁹ admĩstrauerat se abdicãs alteri⁹ subrogandi potestateꝫ illis arbitriũq̃ ꝑmisit. Nec m̃lti itercesserũt dies cũ bñdict⁹ ip̃e i põtificẽ ẽ delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomẽ. Petrus auteꝫ morrone⁹ ad priscã anhelãs heremi vitã clãdestine neapoli ẽ ꝓfect⁹. Q̃ꝺ cũ bonifacio ẽ renũciatũ. missis eq̃tibus retractũ de via illũ i custodia haberi iussit. Verebat᷑ em̃ vir ip̃e astut⁹ ne pp̃li petrũ poti⁹ sanctitate recognita cõspicuũ. q̃z se doctrina ꝛ elatõe redũdantẽ ꝓ petri vicario seq̃rent᷑. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortẽ illi acceleratã fuisse sit creditũ. Sũt q̃ scribũt eũ post mortem miraculis claruisse. quẽ clemẽs q̃nt⁹ sctõrꝫ nũero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal. Iulij obseruatur.

Vgolinus ep̃us

Vgolin⁹ vrbeuetan⁹ ordĩs heremitarꝫ diui augustini luculẽtissimus theologus ꝛ doctor. ꝓmo arriminẽsis ep̃s. Et postea ꝯstãtinopolitan⁹ p̃riarcha p̃ h̃ tp̃s p̃sius p̃mã cathedrã tenẽs maximo i p̃cio habit⁹ ẽ. q̃ vna cũ l̃ris morib⁹ etiã ornatissimus eẽt. Et ip̃e ecclesiam dei tum docendo legendo ꝛ scribẽdo mirũinmodũ adiuuit. Scripsit hic primo de differẽtia ydeomatũ lib. j. ꝛ sup̱ quatuor sententiarũ libros laudabilia cõposuit cõmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oĩm iudicio dignissima disputauit.

Vgo quoq̃ boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ꝛ cardinalis p̃sbyter hec ip̃sa tempora tũ vite sanctimonia tumq̃ voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Io. de parma ordinis minorꝫ ꝓfessus sacre theologie magister ornatissimus.

Adolphus comes de nassaw vir strennu⁹ a germanis electorib⁹ post obitū rudolphi oīm suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq̃ assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed paꝝ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio suscepto q̄uis a pontifice nō coronatus fuisset. anno dn̄i M.cc.xcij. exercitū mouit ⁊ potenter misnam ingredit᷑. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunhaym vbi filiū suū rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeslai ꝑ sponsalia iungunt. marchionatumq̃ misnensez imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam principū electoꝝ cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmacen̄. ꝓpter militū paucitatē potius oppressus q̄ supatus. ab alberto filio rudolphi occidit᷑ apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi ⁊ martiniani.

Linea imperatoꝝ
Adolffus

De amissione locorum orientalium

Tripolis. vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno osidione ⁊ viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post commissaz in mortalibus cedem maximam. postq̃ abactā. asportatā omnifariam reꝝ predam igni primū. post ferro absumi dirimiq̃ curauit. Progressusq̃ eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ earū vrbiū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Isq; princeps astu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta noīs xp̄iani principes occidentales in asiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝯcessit Nicolaus tamen pontifex ꝑ crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille q̄ngentos ip̄e equites ex publico eccl̄ie fisco curauit cōportari. quos ⁊ multi in magnū exercitū sine certo ꝑstantiq; duce secuti sunt. qui quo plures eo ꝑniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuū gentiumq; generibus premebat᷑. Ea militū multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̄diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq; diutius. q̄re soldanus tandem anno ip̄o exacto centum q̄nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ip̄e morbo implicitus tenebat᷑. Filius ꝑ etatez ardētior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori solito vsus oppugnatione. ad eamq̃ paulopost animoꝝ ꝯsternationem est ventū vt publico omnes ꝯsilio mulieres primū ꝑuulos ⁊ debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝯstituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha hierosolime. templariorumq̃ magistri. qui nō prius vrbem destruere q̄ soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit ⁊ mortalibus in ea repertis ad vnnz cesis. Sz tanto tenebat᷑ ill ius excidende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximā partē absumpserit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duodeciesq; centen⁹ quando tandē reliquias amisim⁹ victorie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducētesimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

ORdo celestinoꝝ a celestino ꝑdicto papa eius auctore cognominat⁹ tempestate hac sub regula diui benedicti initiū ⁊ mirū incrementum sumpsit. eo q̄ ip̄o sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri spretis seculi bonis ⁊ pompis ordinē ingressi cito ⁊ virorum nūero ac cenobioꝝ ꝯstructiōe mirabilit᷑ ordinē auxere

Ordo Seruorum

ORdinis q̄z seruoꝝ virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atq; ip̄am verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuz benedict⁹ postea vndecimus ⁊ bonifacius atq; vrbanus sextus et alij priuilegijs ⁊ exēptionib⁹ munierūt. ⁊ inter mēdicātes ꝯnumerauerūt q ordo viris doctissimis ⁊ in declamationib⁹ clarissimis ac locoꝝ multitudine multo habetur in precio.

Linea summoꝝ pontificū

Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ pr̄ia anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat̄ in vigilia natalis dn̄i millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ꝛ experientia reꝝ insignis. diu em̄ in curia versatus fuerat ꝛ ꝑ oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus pr̄biter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ꝛ fraude ꝑtermiserit qd̄ ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitraret̄. Aiūt clanculū quosdā subornasse qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei ꝑsuaderet vt pontificatū dimiteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝑsequebat̄. Jdeo petrū ꝛ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ꝛ apl̄is ꝛ euangelistis ꝛ q̄tuor ecc̄ie doctoribus gregorio. augustino. hieronimo. ꝛ ambrosio statuit. Jdē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortuȝ ex carolo sc̄do ordinis sancti francisci ꝓfessum in sc̄tos retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno sc̄ds. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄ȝ eugubiū que gibellinoꝝ ausp icijs ab eccl̄ia defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq̄ȝ petenti negauit. Jubileū q̄ȝ idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaȝ delictoꝝ oīm remissionem his pr̄stabat qui limina aploꝝ visitassent. ad exemplum testamenti veteris. Jubileū nāq̄ȝ q̄nquagesimo q̄ȝ anno repetebat. Jdem etiaȝ centesimo q̄ȝ anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ȝ hominū multitudo romā venit vt vix incedere ꝑ vrbem amplam quidē ꝛ vastā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusgentiū alberto impatori subiecit ꝛ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯcessit vt rex q̄ȝ francoꝝ fieri pateret̄. qd̄ cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄ȝ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ꝛ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sarā q̄ȝ in latinā rediderat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ȝ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ꝛ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄ȝ in basilica petri sepulchro a se antea extructo qd̄ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creat̄. Territi em̄ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuenerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū pr̄stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeat̄. Js guilhelmū cū q̄nq̄ȝ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluȝ. libertates ꝛ priuilegia restituit. Johannē ꝛ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Jnde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ꝛ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ꝛ nuncijs ad tantaȝ rem conficiendā ꝯtinuo inuitabat̄ vt comodius efficeret statim cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepelit̄ aūt magna pompa in eccl̄ia fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ꝛ publico edicto obseruari. ꝛ i publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo sc̄do rege sicilie. matre maria regina sicilie ꝛ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in catheloniā cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses ꝓ liberatione regis caroli genitoris vbi ꝑ septennū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiȝ disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq̄ȝ loqueret̄. corpus castigabat assidue. Jnde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ꝛ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. consummatis em̄ operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Albertus huius noĩs primus dux austrie rudolphi olim imꝑatoris filius Anno .1 2 9 8. adolffo imꝑatore opꝑesso ac interfecto germanorũ imꝑator declarat̃. ⁊ imperauit annis decẽ. Verũ cũ in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret̃. Iterato electores cõmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronã regni accepit. vir vtiq; bello ⁊ armis strennus. licet quidã eũ monoculũ ⁊ agrestẽ aspectu auariciaq; susceptũ scribant. cũ liberorũ suoꝝ cõmuni vtilitati comodũ proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cõfirmationẽ expostulauit. quã ab arrogantissimo obtinere nõ potuit. Cũ a bonifacio pontifice vt eũ de more cõfirmaret missis terq; quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verũ cũ inter philippũ francorum regẽ ⁊ bonifaciũ ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodũ suborta fuisset dissensio eo q; philippus apud parisius magnũ ꝯgregasset conuentũ vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiã eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira ꝯcitus ꝯcilio habito nõ solum albertũ ꝯfirmauit s; etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus imꝑatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noĩe agnes nupsit. q̃ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ẽ iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̃ ei sertum viride in obprobrium misit. Deniq; hic albertus cũ multa strennue gessisset. et rhenũ fluuium transisset iohãnes ꝑdictus albertũ patruũ suũ circa reinfelden nõ lõge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum põtificẽ maximũ qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Põtifex imperatoris occisorem ab imꝑatore iudicandum ait. venit g̃ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. vij. eius nominis imꝑator ꝯsidebat. a q̃ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaq; perpetuo penitere nõ recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cũ accepisset germanum suũ wentzeslaũ contentum regno bohemie oblatum imperiũ recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq; vna mihi modo desit. aut quod reliquũ est subijciam. aut imperio excidam.

Linea imꝑatoꝝ
Albertus primus

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortẽ supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinq;. eorũq; maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanũ paterna hereditate expectabant. Terciusq; philippus tarentinũ obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frãcie primogenito nupta erat. Scđa nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̃nto Carolo martelloq; ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniũ acceperat. Cum eo itẽ ex pacis federe leonorã terciã Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornat⁹ vxorẽ habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius ꝑdicti wentzeslai. qui cũ ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies noctesq; indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dũ solus in domo decani pontificalis edis ꝑambulabat tribus vulneribus cõfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor q̃uis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nã is prius obtruncatus est populi tumultu q̃ crimen confiteret̃. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus imꝑator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumq; filiũ suũ regẽ constituitus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniũ ei tradita quo regnũ eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absq; liberis decessit. Ob eius obitũ dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricũ quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̃uis albertus imꝑator cum magnis copijs bohemiã ingressus regionem longe lateq; afflixerit. heinricum tñ regno eijcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occisus q̃ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciũ hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xpianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̃tus antea nũq̃ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tp̄e quidam electores imperij. p̄cipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adophum dn̄m suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium ꝑagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent̄ ne aliquod malū vituꝑatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidā ostentabat se fore fridericū imꝑatorē indicijs varijs. quē olī ꝑditū fuisse ac nullui postea inuē-tum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab imꝑatore ꝯp̄hensus detectis fallacijs igne ꝯbustus fuit.

Iudei q̄z anno primo alberti imꝑatoris aucti in plerisq̄ȝ locis ob male gesta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in plerisq̄ȝ locis finitimis igni traditi sunt. nī sexui nō etati parcentes. infelicē gentem aliq̄t milia perijsse ferunt̄ seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vndetrictēsimo ⁊ millesimo iacobuȝ arragonē siculū regē obijsse diē icrebuissȝ robert⁹ calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliā traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ q̄ȝ tarentinus dux frater suus cū ꝑatissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent̄ terra mariq̄ȝ parauerant. ⁊ fridericū arragonē eavocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo ꝯseruādū eē. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea solutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p̄ se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostētare. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi q̄ȝ primū e longinquo apparuit absq̄ȝ bellici apparatus armatura obuiā est ꝓgressa. in vtrāq̄ȝ igit̄ classem pari socordia sed motu ventoq̄ȝ dispari vicissim se petentē siculoꝝ classis magno ordine. maiori q̄ȝ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaq̄ȝ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisq̄ȝ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe ꝑliū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaq̄ȝ in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraq̄ȝ classe suꝑfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriusq̄ȝ peritissim⁹ doctor hoc tp̄e claruit. ⁊ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. disputando. decidēdoq̄ȝ tantā loquēdi vim habuit q̄ eo p̄sente vniuersalis legalis ph̄ie synodus adeē videret̄. ⁊ ꝓpterea copiose eleganterq̄ȝ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā suꝑ infortiato digestoq̄ȝ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insuꝑ ⁊ de mandato bonifacij pape ⁊ post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgūd⁹ p̄dicti dini ꝓfessionis ⁊ doctrine ꝯsilis hisdē tp̄ibus floruit. q̄ ⁊ ipo dino nō min⁹ docte ⁊ accurate suꝑ toto digesto codiceq̄ȝ ac institutis scripsit. Habent̄ etiā eius centū disputationes a se edite ⁊ in maximo p̄cio apud doctos habite.

Iacob⁹ de arena iur. ꝯsult⁹

Ann⁹ aduenerat salutis millen⁹ terdeciesq̄ȝ cēten⁹ in q̄ octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt p̄missū ē prudēti pioq̄ȝ vsus ꝯsilio p̄res imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. cēteno inde quoq̄ futuꝝ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex trāsalpinis vltra marinisq̄ȝ veniētes octo. q̄ ex italia ⁊ ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ ⁊ acerrimis etiā capitalibusq̄ȝ inimicicijs publice ⁊ priuatim vsi in pacem beniuolentiāq̄ȝ conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natōe pormēsis iuris ꝯsult⁹ ꝑitissim⁹. cui⁹ opiniones ī explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat̄ sp̄ de mēte iuris extitert. his tp̄ib⁹ breuit̄ vtilit̄ q̄ȝ suꝑ digesto toto ⁊ codice scripsit. indeq̄ȝ disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli his ꝯtēporane⁹ existēs suꝑ prima) infortiati ⁊ toto volumie copiose ⁊ pulchre ꝯscripsit, ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. minoꝝ

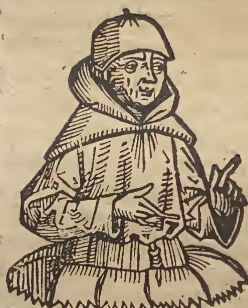
IOannes scotus ordinis minoꝝ theologus ſbtiliſſimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis ſbtiliſſima q̄dam opa edidit. Et ſup librum ſentētiaꝝ p̄cipue ſup q̄tuor ſentētiaꝝ quē ipſe (vt aiūt) in ordinē redegit multa ſubtilia ſcripſit. Unde ⁊ doctor ſubtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima diſputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios ⁊ alios tractatus edidit. Qui q̄dem cōmentarij q̄d valeant abſq̄ nr̄o teſtimonio ipi oſtendūt. Sup libros Areſto. q̄ maxime. methaphiſice q̄ſtones putiles diſputauit. ⁊ alia cōplurima cōpoſuit. Huc aūt lacte ſue ſapiētie multos enutriſſe diſcipulos tradunt. ſ qui maxime ꝓficere hos fuiſſe dicūt. Franciſcū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq̄ alios cōplurimos. Quoꝝ ingenijs miruimmodū phia creuit. Deniq̄ apopleticus interijt. Quis a pleriſq̄ putetur quod viuus fuerit defoſſus.

Raynerius or. p̄dicatoꝝ

RAynerius pyſanus ordinis p̄dicatoꝝ nigr̄ egregius doctrina et eloq̄ntia grauis. Uir optim⁹ ac ꝓpemodū ſanctus. vt ex eius opibus habem⁹. ſumma in veneratione hac tempeſtate habet. Et ſummā copioſiſſimā multaꝝ lucubrationū ⁊ vigiliarū plenā cōſcribere orſus ē. In qua certe quāteq̄ litterature ac ſanctimonie vir fuerit. vl̄ ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati ſue neceſſariū ē. diuinarum ſcripturaꝝ ſtudio pleniſſime inueniat. ſine ſui laude ⁊ p̄fatiōe (vt plerūq̄ fieri ſolet) abſolute ſic incipit. Abſolutio ⁊c̄.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minoꝝ ordinis theologus eminentiſſimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeorū impietatē ⁊ diſputatōnibus ⁊ ſcriptis diu aduerſatus fuiſſet. Etiam nouū ⁊ vetus teſtamentū in eoꝝ cōtumeliam ⁊ obprobriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus eſt. ꝓpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulſit. Cū ſatis vtile ⁊ dilatatū opus edidit. Et ſm ſenſum lr̄alem bibliam expoſuit reprobans opiniones hebreoꝝ falſas. ⁊ extortas exponens ex eoruz libris cōfutans. Addidit quoq̄ aliud volumen magnū in quo ponit expoſitiones hyſtoriarū ſm ſenſum miſticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuiſſe. Et ꝓpterea eorū linguā optime agnouiſſe. Qui ex hebreo peritiſſimo i doctrina iudaica conuerſus ad xp̄m ⁊ habitum minorū ſuſcepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuerſalē. nō nulli hijs tpib⁹ aſcribūt. Qui cū in om̄i ſcia admirādus eſſet p̄cipue tn̄ in theologia ac philoſophia excedēs vniuerſalitatis vocabulo inſigniri meruit. Cui⁹ ſepultura i loco Cyſtercij oſtendit. Exeūtibus de oratorio eccl̄e ad dexteram. in ſepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuerſalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo ſepeliuit. Qui duo qui ſeptez qui totū ſcibile ſciuit.

Clara v̄go Eremitarū

CLaram oppidi montiſfalconi oriūdam auguſtiniane religionis eremitarū alūnam. v̄ginē vtiq̄ inſignē ⁊ ſinceritate vite clariſſimā. anno. 1299. apud eūdem montiſfalconi ſpoletane vrbis oppidū animā celo reddidiſſe ferūt. Que ſanctiſſima virgo tant certe extitit decorata meritis ⁊ miraculis. vt ſanctorū cathalogo pie aſcriptam putari poſſit. De cui⁹ ſanctitatis p̄conio hoc vnū referimus teſtimoniū quod apertis oculis videri poteſt. quodq̄ de quouis ſancto nūq̄ lectitatum vel repertum eſt. Ea ſiquidem defuncta in eius corde ſtatim crucifixi ymago clara ⁊ aperta viſa eſt. Cum ipius paſſionis inſignibus in quo etiam tres lapilluli eiuſdem pōderis inuenti ſunt eminentiſſimū ſanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione ⁊ hereſis eoꝝ. a bonifacio pontifice damnat. ⁊ vbiq̄ diligenti cura perq̄ſita exterminari iubet. vn̄ hermāni corpus eiuſdez ſecte auctorē apud ferrariā. xx. annis ſepultū. q̄ ꝓ ſancto colebat exhumari ⁊ exuri fecit. Qd malū tpe ioannis xxij. diffuſum ē. q̄ ſuis ꝯuenticulis clam initis ſummis pōtificibus aduerſari ceperūt. In antris noctu cōuenietes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt maſculuz ⁊ feminā carnali copula cōmiſceri. Lumib⁹ illico extinctis quēq̄ virū ꝓximā mulierem ꝓſternebat. Et execranda cū infantulo poſtea nato exercebāt ꝑ ſingulas manus tradebat baiulandus. quouſq̄ aīam exulabat. inde aſſabāt collectoſq̄ cineres in vaſculū mittentes. vinū ſuperinfundebāt. Quo nouicios ⁊ execrabilibus hmōi conſecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudeliſſima ⁊ diabolica hereſi aliquibus in locis abditis ⁊ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in ſua perfidia permanentes.

Anno mundi.6504. Anno xp̄i.1305

Linea sūmoꝝ pontificū

Clemens q̄ntus

Clemens q̄ntus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus gotho antea vocatus. p̄re bertrādo milite nat⁹. post longā ꝯtentionē pontifex creat̃. Cardinales eñ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hēc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentē i gallijs cōuenerūt. Is decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ꝯtulit. Et clemētis q̄nti noīe assumpto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis q̄nti terdeciesq̃ centeni accesserūt. Fuitq̃ ea curie translatio annis septuagintaquor. Que multas dei eccl'ie preuaricatōnes. multa innexit xp̄iano pp̄lo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie. carolusq̃ frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux britannie ꝛ q̄cquid nobilitatis om̄is gallia tūc habebat. Dumq̃ pompa eius celebritatis ex more ꝛ p̄ vrbē duceret̃. muri p̄ina gētiū pressura incubantiū impulsa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ꝛ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ꝛ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mitra ex capite excussa iaspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit v̄o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura om̄es assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. ytalie aūt ꝛ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ꝛ ioanne colūnēsibus. quos ad capellum ꝛ integrā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ip̄a roma ꝛ ytalia om̄is gubernabat̃ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templarioꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Idem in florentinos ꝛ lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ceperūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ꝯcilia habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confectus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps v̄o varijs egritudinibus afflictatus. nūc eñ dissinteria. nūc stomachi ꝛ lateꝝ dolore cruciabat̃. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. diebus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minor quidē discordia inter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriā suam defertur. vbi in beate marie de vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Dulcinus ꝛ margarita vxor sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq̃ inciderūt. sectatores vtriusq̃ sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ꝛ religiosos in populoꝝ inuidiam adductos. spernentes simulatā puritatē quādam ꝛ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femellis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq̃ a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ꝛ frigore confectos ad vnū sustulerunt. Captis deniq̃ dulcino ꝛ margarita vercellas perduci iubentur. ꝛ primo lacerari inde eorum ossa cōcremari ꝛ in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tridentinis aliq̄ue eius reliquie remanserunt.

Concilium Uienense

Anno domini millesimo. cccxi. kal'. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusq̃. ccc. ep̄i vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. conciliū assentire noluit. ꝓcessum tñ in regem francie iniustū declarauit. Statutū fuit q̄ om̄ia bona ꝛ possessiōes q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospitalis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝯstitutōes generales ꝯcernētes statū religiosoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē vienēsi ꝯcilio clemēs edidit. Petrū q̄z morroneū q̄ celestinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ꝯcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subueniēdo hierosolime multa v̄ba fecit. Que i irritū cecidere. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea imperatorum
Heinricus octauus

Heinricus eius nois octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēsis (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfecissz Electores germani apud franckfordiā ꝯuenietes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M.cccviij. eū delegerūt. quē ꝛ aquisgrani germani regni corona ꝛ infulis decorarūt. Legatiqꝫ ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bienniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expectauit heinricus. S; pmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqꝫ ex ytalis aditi sunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōis sue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatorij in ytalia atqꝫ ceteris oibus hostes esse. Nā multos cōstat ytalos patria pulsos. pſertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis spem erectū. quid agēdum ꝓuidendūqꝫ esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus ꝛ graciosus. ī armis strēnuus catholicus ꝛ honestus. cōsilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minorī mrimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝯpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. longobardosqꝫ oēs in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepō magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̄s primū descensurus erat. populariter obuiā pfecti sese ꝛ vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vicecomites potentatu pares gubernarūt: guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum pncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosqꝫ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōstituende auidus vrbē ab vtrisqꝫ publico cōsilio in dn̄atum accepit. Leupoldusqꝫ austrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi pſidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit s; mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset pbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportaret̄ur. Per qđ item temp⁹ veronēses vicentini ꝛ patauini ꝛ taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ipē deducētibus q̄ apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti ꝛ pisanoꝝ genuensiūqꝫ oratoribus p placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūqꝫ pisas petijt. Equitatu terra per lucensꝫ premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eīn cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi ꝛ pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqꝫ in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt conualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaqꝫ est boncōuentū qđ oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vō lucensis affirmat veneno euz perisse a pdicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusqꝫ addidit id florentinorum industria factum esse. quicqđ et rei veritas habeat. satis supraqꝫ certum est. non magis florentino ꝛ lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vō econtra ea mors incomoda perniciemqꝫ attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqꝫ ꝛ mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Fecerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanqꝫ tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno aū sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hrēt in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij de/nūcians mgr̄m templi ⁊ mansionis suosq̧ frēs q̄busdā erroribus infectos. ⁊ scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij mul tis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pniciosissimi. xp̄iani em̄ sper/nentes blasphemātesq̧ ac penitus deridentes ꝓ q̄ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis ⁊ sarracenis ꝯsensisse. ⁊ nr̄orū expeditionib⁹ fuisse aduersatos ꝯstitit. Vñ multis eorū vario affectis supplicio ceteri omes p̄lijs redditibusq̧ ⁊ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim¦ noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in superioribus p̄missum ē) augebaᵗ tantū nūc minuebaᵗ ⁊ sanctitas. iacobus burgūdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua p̄fect⁹ prioratui ditissimo moriēte mgr̄o interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūq̧ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatoēm incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates omes. vna ⁊ eadem die. philippi iussu. ꝑ omne suū regnū capti detinerenᵗ. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū omi suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiq̧ deducti parisius. Quibus diu ꝓuatis in vinculis cuz varia ⁊ obscena obiecta essent. ⁊ frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs reꝓuato. ceteri dānati incēdio. Vex palis alligati ⁊ añ oculos staret ignis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xp̄ianos aiebāt ⁊ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Jacob⁹ deīn cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retract⁹ ꝑsius dū corā duob⁹ legat¦ ex latē sn̄ia legereᵗ. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēb frater erat. se mori dignū ꝓtestatus. nō q̄ vnq̧ q̄ legebāᵗ ꝑpetrasset. hinc tñ in deletoēm tēplarioꝝ sn̄ia subsecuta. Jacobus cū frē delphini ad suppliciū deduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide ⁊ ꝯstāter obire. nil aliud q̄̄ q̄ dudum occubuere testātes.

Trusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq̧ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic q̄z cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis hitū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Trusianus medicus plusq̧ comentator

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis mioꝝ ijsdem tpibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ iter multa ingenij sui monimenta. quatuor sn̄iaꝝ libros optīe ⁊ vtilissime explanauit. Extāt q̄z ⁊ mlte ei⁹ postille ⁊ alia mlta

Jacobus de viterbio ordis heremitaꝝ sancti Augustini sacre pagine celeberrimus ꝑfessor. ⁊ neapolitane ecclesie archieps dignissimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. ꝑ hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richard⁹ de media villa

Anno millesimo. cccxiiij. Tres sil lune in celo apparuere. Et fulgor quez dicūt Cometēq̧ aqlone v̄sus apparebat q̄si ad finē v̄ginis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnauit. Cū īvenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eq̄tabat se īgessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tpis. statura magn⁹ optīe ꝯposita hn̄s mēbra. Vex dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaz regni suis relinquēs quibus nimiuz credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tp̄e reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinanṫ quia in gradibus ꝓhibitis ↄtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

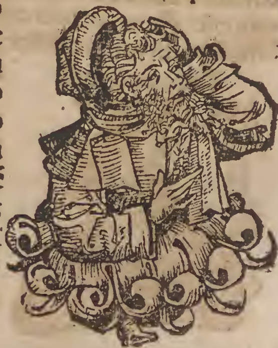
Rhodus insula cuius descriptionē supra ꝑfecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xp̄ianoꝝ ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatis auctoritate pōtificis ↄmendaṫ. Hij nempe religiosi cū hierosolima omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neq̄ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restitisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ⁊ vrbē pene dirutaꝫ instaurantes: ⁊ desolatā xp̄ianoꝝ suffragijs instaurauērunt. naualiaq̄ ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ip̄am tutati sunt ſʒ cipris ⁊ alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄sidio fuerunt. quoꝝ virtute quicq̄d in oriente nostre religionis est xp̄o seruatum fateri licet. Ipis igiṫ militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xp̄ianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione ꝑmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis ecclasticis honorati sunt. Soldanus egyti dn̄s toto quiēnio armata classe cū eos vexasset maiora ꝑtulit q̄ʒ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xp̄iani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluanṫ. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq̄ʒ aduentantibus blandiunṫ turchos aūt latratu prodant ⁊ morsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Johannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alteraʒ wentzeslai sororem matrimonio ↄiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̄ʒ regno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre ꝟo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq̄ʒ nō paucis annis tutatus est. Brixia eñ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq̄ʒ alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectionēʒ susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subijciūṫ. Geriṫ ⁊ aduersus australes belluʒ in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq̄ʒ memorabili se immiscuit in q̊ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ↄspicuus ac theologorū p̄cipu⁹ tempestate istac claruit. Uir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substāti e semper tn̄ phisicis atq̄ʒ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ⁊ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atq̄ʒ diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. in q̊ oīm celestiū terrestriūq̄ʒ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtēplat⁹ singl'a q̄qʒ historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̊ʒ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset Friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniqʒ mortuo cane principe veronēsi ⁊ ip̄e apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā ꝑ eccīa administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frena i posuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxore susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄q̄ diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensib⁹ nōnullis epoq̄ʒ in p̄mis adnitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq̄ʒ veneti copias frisco auxiliares cū nauigio immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod castellum absq̄ʒ nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuʒ miserat venetis sub anathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Huiusq̄ʒ machinis interea castello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ ecclīe dominiū acclamabant vbiq̄ʒ incensis. partē q̄ʒ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter ꝑlij tumultum legati iussa potuerunt q̄ʒ pons a venitis igni ferroq̄ʒ interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit occupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū ductore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parūꝑ a venetis tumultu deditione illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq̄ʒ ferrarienses tanq̄ʒ in subiectionē accepti a motib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate ap̄lica vite eterne premijs venetos ferrariensesq̄ʒ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūq̄ʒ reperirent capi iussit pro seruisq̄ʒ venundari. quā ob rez factū est vt apud londonū flandrensesq̄ʒ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a locorū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄ʒ in ethruriam cardinales vi eius prouincie motus bellaq̄ʒ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare decus. quiq̄ʒ ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄ʒ poetis titulis plurimis fuerit decoratus. Eo q̄ꝑ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ phus. ac singularis medicine p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ſ etiā cū esset etate grandeuus ⁊ senex etiā in poesi franciscū petrarchaʒ audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē ecclīe nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imꝑatorē romā misisset heinricus ira succensus robertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuensium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo sup̄stite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū post se regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semꝑ admistrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominij principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄ʒ magnus ⁊ rebus bene gestis clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis fere viginti. quā certe tāta iustitia sapientiaq̄ʒ ac pietate gubernauit vt etiā picenū siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ʒ alijs armis aut missilib⁹ sibi subegerit. Erat nanq̄ʒ multe eloquentie princeps comesq̄ʒ ꝑhuman⁹ necnō ⁊ in omnes liberalis atq̄ʒ doctoꝝ viroꝝ tū ecclīasticoꝝ tūq̄ʒ oratoꝝ ⁊ historicoꝝ ac poetaꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄stantiam magnis honoribus sꝑ prosequi voluit. Tandē suā vrbē veronam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij sine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipsius valuas adhuc ꝑmagnificū extat sepulchrum sua ymagine ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regnauit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos ꝑ diuersa gallie oppida diu delituisse. eo q̄ꝑ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congregarent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes iacobuʒ portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ipse rex finem vite sue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiũ nobiliũ princeps. cũ patauij dñatũ desumpsisset ⁊ in ea nõ tirannice ꝫ paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaligeri veeitus potentiã eidem vrbis dñatũ sponte cessit. sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiũ reassumẽs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cũ sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamẽto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensiũ princeps

Anno dñi M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultũ sensit. Cũ buiamons rex nouarũ cupidus vna cũ querinis ⁊ basilijs regnũ affectans maximũ tumultũ in vrbe excitauit ꝯ petrũ grandenigũ ducẽ. ꝫ eiꝰ prudentia cito vrbi quies data illi de domo quirinorũ cũ eorũ sequacibꝰ e ciuitate pulsi destructis eorũ domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cũ duobus florentinis decapitati sunt. ideo cõsiliũ decezvirale in vrbe inchoatũ fuit. Deinde cũ iohannes sorantius ducatũ venetorũ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicã subuertere tẽptassent. ꝑditione coniuncti capitali sñia puniri fecit. quibus cesis ad ꝑcauenda in futurũ malũ sex ꝓcuratores sancti marci ex senatus consilio cõstituti sunt qui rẽpublicã diligẽter curarẽt. Hic dux prudẽtissimꝰ. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationẽ vt ꝑmissum est anathemate notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiũ sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldꝰ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. parisius dogma suũ exercuit. ⁊ p ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebat aduẽtũ antixpi ⁊ ꝑsecutionẽ eccle futurã esse. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dñi annũ ferme i M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librũ edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus. Cũ magros parisienses cõplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitorũ deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in siciliam. qui tandẽ missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit em xps. Nõ est vestrũ nosse tpa vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vñ omnes volẽtes determinatũ tẽpus in his assignare aduentus scz xpi vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francorũ regis frater. Johãne eiusdez ludouici filio defuncto i regnũ succedẽs regnauit annis qnqꝫ.

Petrꝰ de abano ꝯciliator

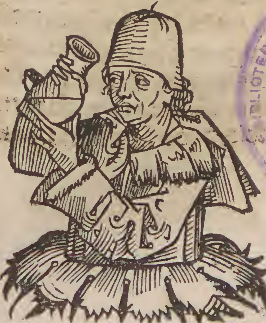
Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ⁊ philozophus oĩ etate admirandus ⁊ peripateticus italicorũ oĩm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librũ ibidem discolias in medicina sedantem. inchoantẽ. conciliatorẽ fama cognitũ tandẽ in ꝓpria euganea vrbe feliciter termiauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundissimũ illud problematũ aristotilis cõmentariũ edidit. ꝓpter cuius intentũ constantinopolitanã vrbem vt grecũ disceret ꝑmeauit. quo tandẽ instructissimꝰ multa galieni volumina nõ parũ medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinũ. Hic sub regie vrbis padue cõmuni ꝑplorũ regimine floruit. liberaliũqꝫ omniũ peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimũ enituit. Lucidatorẽ inquã opꝰ grauissimũ ꝯpilauit. scripsitqꝫ iohãni pon. ro. librũ de venenis pulchrum. Ac mesue librũ in medicinis mancũ a corde vsqꝫ ad calcẽ ꝑfecit. ferunt quidẽ hunc magicum maximũ fuisse ⁊ multa p eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cũ brunũ patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennã ediderit ꝯmentaria. Scripsit ⁊ in galienũ de malitia complexionis diuerse. Atqꝫ in hypocratem de natura fetus. qn ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medicꝰ hoc ipo tpe diui ꝑteriti medici nõ inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potissimũ eius accuratissimi cõmentarij in auicenne libris testimoniũ ꝑhibẽt. fuit em subtilissimꝰ rimator verborũ auicẽne. Hic etiã ꝑter ꝑdictos cõmentarios ꝯsilia varia etiã cõtra pestem composuit. ac questiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aũt siluaticum medicũ mantuanum genere nobilissimum hisdẽ temporibus floruisse constat. eo ꝙ ad robertum sicilie regem ⁊ medicuz diuinum opꝰ de oĩbus simplicibus medicinis ⁊ earuz ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summorum pontificum
Johānes vigesimussecūdus

Benedictus duodecimus

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. Eps portuensis post longā vigintitriū cardināliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdecies centeno ro. eccie cardinales philippi pictauorum comitis lodouici francorum regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ptinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vero auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dni creauit. quorum de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. et iohānes caietani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q pter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa psumpserat facere et concedere. Impatoris ro. legittime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiq doctissim⁹ et multa prudentia decoratus et doctorum virorum amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiepatū transtulit. Cui⁹ quidem castella sex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipse studuit vt simplices epatus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. et abbatias in epatus et epatus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tn gratitudie vsus est q clementinarum editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improborum factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additisq institutionib⁹ quibusdā quib⁹ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccliam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quinq cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatis. Instituit et nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē eccliasticam cōcernentia. thomā vnū erphordensem epm. et alterū thomā aqnatē pdicatorū ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctorum xpi dni confessorum. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdecies centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniq hereticos damnauit. Et psertim glosulā quandā fratris petri qui puētum ad imitandā xpi pauptatē aiauerat. affirmātes xpm eiusq discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quorum numero multi damnati et exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo morit auenioe pontifitatus decimonono anno mēse qrto. relicta in thesauris tāta vi auri qtam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus scte prisce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdecies centeno defunct⁹ est ad dieq abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusq in pontificatu nihil duxit antiquius q pmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēq repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliq in italia bello socij hinc pōtificis morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia psumebāt. qre vrbes quatuor qs solas in romane eccie reuerentia iohānes bohem⁹ rex psidijs cōseruabat. inter se pstitutis federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pontifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemq eius frarrē archiepm mediolanensem. mediolani aliarūq vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pariq forma mastinus scaliger verone et vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue et regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine et argente vicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia porcio estensi data iuriū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis psoluendū Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex psbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel pcario vel pollicitationibus nunq potuerit. bonos em diligebat et vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie et eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus et pometis inchoauit ac pfecit. suoq iussu impensaq basilice sancti petri tectum restituit. queadmodū epigramma ad ei⁹ statuā i eadē basilica positū idicat. Morit aūt pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis et doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius, quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis et eos sepe mutare. Optime conseruant amici si pces eorum cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus ꝑ cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico em̃ mortuo in germania electores aquisgrani ꝯuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Belloqꝫ inter eos orto.id durauit annis octo.tandẽ copijs de repente contractis ꝓlio inter muldorff ⁊ ottingen ĩ quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinqꝫ ſ₃ in australibus maior fuit.fridericusqꝫ ſupatus ⁊ captus in carcerez est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt decetero nullus ducũ austrie ꝓ adipiscẽdo imperio ꝯtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝓmissi ĩmemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ ĩpatore illico sese gessit multa disponens concedensqꝫ que confirmatũ coronatũqꝫ decuit ro.pon.consilio iudicioqꝫ ſ₃ ijcere. Ardentibus em̃ dissidijs atꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro.autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũqꝫ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ĩpudẽci⁹ ceperint aspirare. Romã igiť profectur⁹ vicecomites oĩno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex viceconutes ⁊ ludouicum impatorem cũ guelphos opprimebant anathematbe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum poulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atꝫ ibidem a guidone petramala epo corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ⁊ in graciã susceptos in ethrurã accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasqꝫ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die ꝓfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi.anno domini.1327.corona illum insigniuit. Vrbem em̃ romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ qñqꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minoruz debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomĩto bauarũ appellãt. Johannes igiť pontifex a cõmunione eccĩe eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igiť huius discordie inter papam ⁊ impatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Is ob diffamatiõz nurmberge ꝑ.xv.ꝓlatos se insontem reddens. In vindictã lr̃is regis inseruit summũ pontificem bestiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebať.de qua re impator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaz rustici obijt. Anno dñi.1347. ip̃o die gereonis sepultus in prochiali eccĩa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Is elector imperij. in electione friderico duci austric adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus impator summa beniuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoqꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. post quem septem annos sub varia pricipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare flumis sita. Inter vrbes principū in germania pclarissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeat nobilibus tñ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et q̄q̄ temporibus ottonis primi imperatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam pscripto imperatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit. in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domiciliū habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontem vltra flumen ppe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmuneq̄ iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs ꝛ immunitatibus dannū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā prope vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomie. pauloq̄ post vxor Ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisq̄ locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtq̄ imperatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initium cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies augmentū in pplo ac structuris sensit vsq̄ ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū conradus eps frisingen. eccie pfuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit puisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib' ludouici quarti ducis baioarie ac romanoꝝ imperatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ꝛ alia edificia pleraq̄ addidit. ꝛ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ꝛ cenobiū heremitaꝝ sancti Augustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult' fuit. vbi corona imperialis cum suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsit' nōnunq̄ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat. habetq̄ nūc arcē ornatissimā. ꝛ edē pricipū amplissimā. in qua aule ꝛ camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornati' aliquid nec munitius in eo loco vnq̄ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti' q̄ ꝯmendari possunt. Cū vo hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ imperatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et quamquam plinius scribat in europa inter acheloū tantū et nesum amnes leones esse sed lōge virib⁹ pstātiores ijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tn̄ vrbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaq3 forestoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis et pōtificij abūde doctus, sed et eloquētia et rerū gerendaꝝ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter easdē pclarissimas virtutes apud ludouicū bauarū imperatorē maximo in pcio habitus est qui et indultis et priuilegijs eisdē gratis concessis optime ꝯtestatus est. Nā eidem successoribusq3 suis ob grata forestoꝝ familie obseq̄a in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis et exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresq3 eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios et tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse cōstituere et ordinare. Id priuilegiū datū fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumq3 habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dn̄atum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atq3 inde frisco a cōciuibus pulso et interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc et nicolaum forma elegantes et strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resumentes statim galloꝝ p̄sidia eiecerunt. et vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaq3 in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis eccie oppidū regno adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati sunt. Cum vo carolus et mamphredus cū beltrando copiarum eccie duce eos hostes adoriunt et in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit et eccie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xp̄i his tꝑibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xp̄o diceretur. in lusitania (que portugalia dicit̃) q̄ sarracenis resisterent circūquaq̨ discurrentibus. ⁊ bethicam atq̨ afficam incolentibꝰ. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat̃ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat. Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusq̨ omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tꝑibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gynnasia legendum transmisit. mandauitq̨ doctoribus omnibus publicorum gynnasioꝝ vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs em̄ p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosoꝝ statum concernentes cōstituerat. vt habet̃ eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat̃ forma seruanda. Illas igit̃ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico imꝑatore vel fauente in antipapam ꝓhanat̃. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat̃. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq̨ pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat̃. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia ꝑditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalatꝰ presulatusq̨ ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane ꝓ viribus augere annixus est. Affirmabant em̄ hij ad coopimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis synodo ꝯgregata. req̨ diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ꝑtinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ⁊ ad gynnasia publica transmisit. deniq̨ cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē ꝑductꝰ fuisset venia petita in carcere ꝑ triennium mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustinꝰ de ancono

Augustinū etiā achonitanū ordinis heremitaꝝ diui augustini ꝓfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝯstat. q̄ et ip̄e librū de ecc̄iastica ꝑtāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̃. S ⁊ sup actꝰ ap̄loꝝ sup apocalipsim ⁊ ep̄las canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractatꝰ q̄z sup magnificat composuit.

Albertꝰ patauinꝰ or. here.

Albertꝰ siñr patauinꝰ eiusdē heremitaꝝ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p̄ h tp̄s in declamationibꝰ ad papā p̄̄ceps p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū esset doctissimꝰ cōplurimos s̄mōes tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū ppl̄mq̨ erudiendū edidit. Sz ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauinꝰ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime ecc̄ie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dño) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibo ꝛ potu parcissimo vti cepit. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplā egenis prorsus distribuere cepit. ꝛ principatu se abdicans patruo suo oppida paterna ꝯmendauit. ꝛ abiectis reb⁹ omnibus breui veste indutus cū pileo ꝛ pera ꝛ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ ꝑuenit. vbi plures ciuitates ꝛ castella vicꝫ romā aquā pendentē. cesenā ꝛ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placētiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. ꝛ ad quoddā hospitale diuertit ꝛ egrotantes omnes ad vnū videt signat ꝛ sanat. Labore igit̄ somnoq; grauat⁹ a deo p̄monitus q cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre ꝛ sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā quietē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeq; digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armorū strepitu vexabat̄ ac bello. in paterno denique oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq; explorator ꝯphensus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia ꝛ vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innocarent a peste ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos signis ꝛ miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q constantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella ꝛ are per vrbes ꝑ vicos ꝛ castella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius festū. xvi. kalenđ. septembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu ꝛ populo summa gloria exceptum est. ꝛ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus ꝛ pōtificij q maxime vberrimus fons tempestate istac floruit. ꝛ nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq; accuratissime glosauit. Atq; in sexto alias nouellas ꝯposuit. Insup ꝛ opus mercuriale. ꝛ in aditionibus speculi aliud pegregiū edidit. ꝛ in laudē diui hieronimi opus hieronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta ꝛ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipius extra de vita ꝛ ho. cle. in titulo de filijs p̄sbiterorū optime colligunt̄. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste. ꝓ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. ꝛ mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldorū familia nat⁹ dini auditor ꝛ p̄dicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimis sui seculi doctor ꝑ id temp⁹ lecturā ꝑutilem sup codice castigata ꝛ accurata doctrina cōscripsit. atꝫ sup primo digesti veteris ꝑte vsqꝫ ad ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in scđa ꝑte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ꝑtes ꝑ viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū dini discipulū ꝛ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē ꝑ ipm tempus floruisse constat. Qui ꝛ ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas ꝛ consiliorū pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipuus filius ꝛ discipulus eruditione ꝛ sanctimonia insignis. ꝛ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atqꝫ scribendo plurimū illustrauit. eo q ipius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯsiliorū in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaꝫ partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ꝛ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie ꝛ indie varijs linguis ad oblectationes ꝯscripsit. ꝛ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minorū theologus doctissimus ꝛ ipe eodem tēpore multa opuscula ad xpianā religionē ꝑtinētia edidit. ꝛ q maxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minorū generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem ꝛ sup sententiarū librum ꝑpulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio ꝑuatus. dixit em xpm ac discipulos nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis ꝛ rationibus se innocentem ostendit. ꝛ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie et eduardũ regem anglie initiũ sumpsit. philipp⁹ em francoꝝ rex triũ regum frater scꝫ ludouici philippi et caroli patruelis regnare francis anno.1328. cepit et.xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiã sepius vict⁹ fuit. et cũ multa pdidisset tñ vienensium principatum emit et regno suo adiecit. Benedictus qꝫ.xij. componere ite pacem inter philippũ francie et eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus cõsepissime inter se concertarũt. nã eduardi classis supra sclusas nõ lõge a portu flandrie tanta vi cũ gallis dimicauit et vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referãt. Etvt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctũ videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisqꝫ pñtib⁹ fuit. qb⁹ pria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis.1304. die lune ad aurorẽ kalend. augusti. ingenio vo sublimi et ad omne bonũ et salubre studiũ apto. ƀ ad moralẽ pcipue philozophiã et ad poeticam prono. corpus iuueni nõ magnaꝝ viriũ obtigit ƀ dextreitatis eximie. forma illi elegans fuit et maiestas quedã ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundiora membra et in senectute ad crassitudinẽ corp⁹ vergens. colore erat viuido inter candidũ subnigrũ et visu plongũ tempus acerrimo ita vt ad.lx. annũ munitissimas quasqꝫ lras sine adminiculo legeret. sanissimũ p omnem vitam corpus habuit pterqꝫ in extrema senectute. Is aretij natus pmũ vite annum nec integrũ ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauũ pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuã rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas literas aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legũ nõ sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eũ iuris studium sequi. poetas colere et i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eũ reddidit. inde poeta insignis et orator facundissim⁹ euasit. Post hec gallias et germaniam pagrauit in qua parisius vrbem et plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ẽ. Post hec auinionẽ redijt et in valle p exigua amena q̃ clausa dr buccolicũ carmen scripsit. et vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertũ et verone cuꝫ dñis de la scala versat⁹ vbiqꝫ car⁹. iacobi de carraria beniuolẽtiã adept⁹. patauinũ veniẽs et a venetis cũ magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribẽdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dñi.1374. apopleticus sanctã xpo reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aũt.70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiã de remedio vtriusqꝫ fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignorantia sui et aliorum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricã et materna lingua librũ sanctoꝝ et triũphoꝝ et pleraqꝫ alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditissimus iuris cõsultus p hec tpa pter doctrinã et singularem eloquentiã quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica em floruit continẽtia et vitam suam a vino et a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs et orationibus disciplinas vigiliasqꝫ admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamqꝫ omnem cum pauperibus quos pcurando ptegebat conuersationem duxit humilimã. patrimoniũ amplũ cũ haberet spem in deo collocans paupeꝝ et orphanoꝝ ac viduarum causas p virili semp tueri voluit. Hic igit almificus yuo aduocatorum oĩm lucerna condignam laboris sui mercedem a dño percepit. quo mortuo cũ crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festũ sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit. yuo pater legum custos ptector et amplum egregiumqꝫ decus cui se debere fatentur. Iura tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo et virtutibus pstans atqꝫ pclarus his annis quadã calliditate atqꝫ prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit et in se suosqꝫ successores vsqꝫ in hodiernũ diẽ transtulit. Passerinus ipe et sui pdecessores ipm pricipatũ per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inoleuit vt cuiqꝫ factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani et impatores pter egregias huius pclari familie virtutes ipam vrbem et principatũ eisdem confirmarunt. Quis quidem scribant gonzagas non factione sed cõmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̃ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta ītertur chorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq; ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaz obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ipe patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. ipoq; mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū sup̄atū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq; deficiens pazaitem primogenitum imp̄atorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q; turchoꝝ nomen auctum est vt q̃ olim asia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis em̄ vniuersa possidetur.

Odericus or. minoꝝ

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martiruz corpora de ciuitate hormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ insignis decretorum doctor p̄ hoc ipm tempus pisis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que p̄utile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qd sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā em̄ (ipo referēte) p̄fecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ipe summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliqn̄ beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate p̄optime vitam dn̄i nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄; studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄; humanarū. ⁊ potissimū ipius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄z laude digna hic deuot⁹ atz venerandus pr̄ edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruisse ferūt. q̃ sup̄ quatuor sententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrariensis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex ap̄lica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo deniq; mortuo cum Marsilius eius filus successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis suscepit.

A Stefanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoruz omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄; in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xpi. 1343.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens sextus

Innocentius sextus

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archieps rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeqꝫ eloquentie. liberalis in omnes ⁊ ꝑhumanus. Qui primo anno pōtificatus sui octo p̄sbiteros cardinales creat. diaconos duos. scꝫ fratrem suum monachum tullensis ꝓfessionis ⁊ gulielmū ex sorore nepotē. Verū cum intelligeret totam italiam in tumults esse solos luchinum ⁊ iohannē vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat em̄ solos vicecomites ludouico bauaro resistere posse in italiā (vt ipse p̄dicabat) descensuro. atqꝫ etiā tridentū vsqꝫ ꝑuenit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pōtificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ꝑpetuis incomodis turbinibusqꝫ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio imꝑial' est factus. Eo deniqꝫ titulo galeotus maletesta ⁊ fratres arimini ī romādiola pisauri faniqꝫ in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus ⁊ ita in alijs plerisqꝫ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardinales ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnensem ⁊ iohannem vrsi filium senatores declararūt. ⁊ nicolaus rencij public⁹ scriba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense mutata veste ad carolum in bohemiā ꝓficiscit. que clemens pontifex ob multarꝫ linguarꝫ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesarē designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dn̄i. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesimo qꝫ anno (quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoꝝ omnium remissionem visitantibus limina aploꝝ petri ⁊ pauli quīquagesimo qꝫ anno id facere libenter annuit. Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non posse. Clemens igit sextus ad quīquēnariū numerū reduxit. qui est ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome pressuram potius q̄ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpianū ꝓfessa nomen illa ꝯfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisqꝫ ex millesimo homine supfuerit. nec id quidem mirꝫ cū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū squalore situ pedore oīa inficeret.

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisqꝫ iuris vir consultissimus. ꝓcurator primo. mox eps claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdeciesqꝫ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ constātie ⁊ seueritatis. qui ecciastica beneficia nō nisi ꝓbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes p̄lati omnesqꝫ qui beneficia habebāt ad eccias suas sub anathematis pena ꝓficiscerent. dicebat em̄ oues pascuas a ꝓprio pastore nō a mercenario custodiri debere. Impensam quoqꝫ domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum ⁊ honestum redigens numerum. viroꝝ ꝓbatissimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea sacri pallacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Jsqꝫ cum curiā purgasset p̄latis in ea diffidentibus quos ad suas queqꝫ eccias ire iussit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris eccie tyrannis vi deturbatur reciperent. Legatusqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoꝝ eps cardinalis vir quo ad vires ⁊ potentatū licuit. Traiano Hadriano ⁊ theodosio virtute equipand⁹. quos principes hispanici romane reip. potentissimos pridem saluberrimosqꝫ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis suasione ⁊ prudentia inter genuenses ⁊ venetos deniqꝫ fedus initum est. ac inter pisanos ⁊ florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos ⁊ gallos gerebat. parare ⁊ classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In tātis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto morit ⁊ in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd ipse extra auinionē ꝓprijs ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linia impatorum ro.
Carolus quartus

Carolus eius nominis quartus iohannis regis bohemie filius et heinrici imperatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo quadragesimoseptimo. iubente enim clemente sexto pontifice in lodouici dedecus et depositionem in cesaremque eum fecerat declarari. ab electoribus imperator designatus imperauit annis. 32. Vir multarum linguarum et litterarum peritissimus iustusque et rectus ac timens deum. bonos diligens et malos sceleratosque odio habens. Is ob iustitiam nonnullas leges condidit que adhuc extant et caroline nuncupantur. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutatus est. pugnauit adolescens cum veronensibus eosque prelio fudit. in ea pugna bis equo deiectus non dubitauit tercio conscendere facinoraque fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francorum rege mutatum est. apud quem puericie rudimenta peregit. Fuitque carolus vir magnorum operum. qui regnum bohemie tum religionis cultu tum legum ac bonorum morum disciplina illustrauit. Nam scola liberalium arcium ab eo in praga erecta est. Noua ciuitas menibus cincta. pallacium regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperium rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnam mantue moram. cuius presentie timor vicecomites contra ac ille expectauerat concordes effecerat. quare ad solam anhelans coronationem socios belli de lombardis cum vicecomitibus per inducias quietos reddidit et mediolanum delatus ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusque in vrbem factiosos vtriusque partis a quibus introductus erat pari ingratitudine depressit. Senenses illico sese illi absque vllo federe permiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abest poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandem peruenit romam carolus et a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gibellinis qui iampridem florentia exulauerant eiectis. guelfos in suum locum restituit. longobardos in potestatem accepit. Reliquis ethrurie partibus pro suo arbitrio leges dedit. Coronatus itaque rome magnifico apparatu nouatores rerum qui aduersus ecclesiam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igitur quatuor innocentij pontificatus annis carolus imperator his (de quibus diximus) per ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriam. inde in lombardiam. moxque in germaniam rediit. Iohanni deinde fratri suo morauiam possidendam concessit. vicegradum nouis muris ac propugnaculis communiuit. Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticum decus erexit. Cum antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis quam Romani imperij quesiuisset. et wenceslaum ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset. Idque pecunia. nam cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. quod virtute obtinere non potuit precio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cum representare non posset publico illis romane rei publice vectigalia obligauit perpetuum imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus autem cum omnem ferme etatem vltro citroque ex ytalia in germaniam eundo et redeundo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti proprie consulens wenceslaum filium vt premissum est Anno domini. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cum patre filius imperauit annis octo. Postremo carolus imperator cum pleraque gloriosissime in imperio gessisset anno. 1378. humana functus vita decessit

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundam electorum. vel electione principum carolo quarto romanorum imperatori sese opposuit. scribens nominansque se romanorum imperatorem. qui collectis copijs cum bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. et nec pace nec terroribus flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum per quendam phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventorum estus subsecuti sunt. et celestis trabs pre ore ardente parte per celum labi visa est. Scribuntque ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse quantam nunquam antea. visum itaque omnibus est tante mortis planetam etiam signa aliqua dedisse.

Fulgens quoque vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientium terrore. per celum dilapsus est et bestiolas multiplicato numero in oriente e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Uerum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū ꝛ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semꝑ obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliq; cōiūgit. In quo sita est regia ꝛ sancti viti pontificale augustumq; templū. Uetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ꝓtorium ꝛ forum ꝛ letā curiā ꝛ collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudib᷒. Iungit̄ aūt minori prage lapideo ponte quatuor ꝛ viginti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. ꝛ vtrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ē ad colles vsq; ꝓtendit̄. quoꝝ alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi ꝛ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat̄ pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificiabus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qd̄ bohemice ꝓha dicit̄. indeq; nomen vrbi datū. ſ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tp̄e amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea duces vsq; ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ꝛ. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xp̄i apud magūtiū in ꝯcilio principū ab impatore heinrico ei᷒ nois q̄nto rex declarat᷒ fuit. morauoꝝ reg̃ qd̄ ꝓus extīctū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ iꝑio adiecte. Silbert᷒ treueroꝝ archieps cū eo pragā miss᷒ q̄ corā ꝓuicialib᷒ regē iungat regalib᷒q; adornet isignib᷒. In eodē āno fctm̄ accīs

mante populo Vratislao regi salus honor atqꝫ victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiū canonicoꝝ regularū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit̃ diuina non p̄positus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusqꝫ ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et p̄positus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit̃. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noīe ſ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao natū ab imperatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup̄ multauiam qua vetus praga minori iungeret̃ magni operis edificauit. quē ratisponensi p̄ferunt in quatuor ⁊ .xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili sobole careret accepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt p̄missum est. Nullū em̄ regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudīe atqꝫ amplitudine mirabili fornicibus tegebant̃ lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctoꝝ reliquie tegebant̃ onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄ciosissima supellex. fenestre alte atqꝫ amplissime. cōspicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neqꝫ hec tantū in oppidis atqꝫ vrbibus ſ in villis quoqꝫ admirari licebat. Fuerat inter cetera monasterīū aule regie apud rippam multauie qua missa fluuius illi iūgit̃ sitū in quo regū corpa condebant̃ singularis excellentie. nā p̄ter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitorīū. ceterasqꝫ officinas monachoꝝ magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclusit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūqꝫ testamentū ab initio genesis vsqꝫ ad apocalipsim Johannis lr̄is maiusculis in tabulis scripcum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibꝰ ita vt a summo vsqꝫ deorsum facilis lectio preberetur. Flos igr̃ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atqꝫ reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū habet. faxit deus vt p̄ori redolentie atqꝫ splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius. secundꝰ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorū in oppido baioarie nomīe deckendorff sito in littore danubij anno dñi.1337. maiestatē ihesu xpi ī diuinissimo sacramēto mirūmodū ꝯtēpsit ꝛ religionem nostrā illusit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tn̄ ab igne mãsit. in incude q̃ȝ malleis ꝑcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis affixerūt ꝛ neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccia sepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̃ȝ oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. seq̄nti videlicet tpe ꝯbusti sunt. eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ꝯfessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas ꝛ omnes fructꝰ terre. q̃rū corruptione ꝛ fetore execrabilꝫ pestelētia subsecuta ē

Pestis lugubris ꝛ miseranda hoc anno.1348. incepit ꝛ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata est. q̄ p̄mo in asiā apd̄ indos ob easdē bestiolas incipiens passim ꝑ ꝓuincias irrepens vsq̃ȝ in brittannos. Per mare igiť anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie ꝛ britannie. demū germanie ꝓuincias ꝛ hungarie sua ꝯtagione infecit. adeoq̃ȝ deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̃ȝ ex millesimo hoīe supfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. ꝛ pleraq̃ȝ loca ne dū campestria. verū arces. oppida ꝛ vrbes ꝓrsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordīs heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ lraꝝ clarissimū interpretem hac ipa tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̃ȝ ingenij eminētissimū ꝛ btī Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de p̄scriptionibus ꝛ de vsucaptionibus ꝛ de vsuris ceterisq̃ȝ ꝯtractibꝰ opuscula edidit. quibꝰ diuꝰ bernbardinꝰ ꝯterraneus suꝰ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Huc etiam tractatū Io. an. eiꝰ ꝯtēporaneꝰ multis in locis ꝛ maxīe mercurialibꝰ plurimū ꝯmēdat

Gerhardꝰ itē eiusdē ordīs ꝛ doctrine ꝓfessor patria bergomēsis ꝛ sauonēsis eps̄ eo tpe in p̄cio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet epm̄ magis ꝓdesse adnixus ē q̃ȝ ꝑesse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. ꝛ multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. qdlibeta duo parisiꝰ disputauit ꝛ multa opuscula edidit. moriens deniq̃ȝ nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ diui q̄ndā medici filꝰ hisdē tpibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sumā pulchrā pꝰ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultoꝝ supioris seculi princeps ꝛ eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator. Cyni ꝛ iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus ꝛ auditor. His q̃ȝ temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ꝛ p̄ ceteris legū interp̄tibus in digesto nouo ꝛ veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmentaria. q̃ȝ celebritate atq̃ȝ p̄stantia ipe vulgatissimus habitꝰ ē. Scripsit ꝛ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ꝛ gibellinis. Feruntꝰ etiā eiꝰ p̄clara ꝯsilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̃ȝ albergotus natione aretinus solidus legum doctor ꝛ explanator bartoli amicissimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobinꝰ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit h anno postq̄ȝ q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. ꝛ ipe a guilielmo eius ex pelice filio interficiť. cuiꝰ parricidij hec cā fuit ꝙ ab eo ꝯtumeliose spuriꝰ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accersiuit ꝛ gladio impetens eū cōfodit. ꝛ statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacueť verbum xpi qui gladio feriet gladio pibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens ꝛ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitqꝫ padua ꝛ bononia in ethruriā iter. dū pisis ageret lucanos pisanis ꝛ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝑ imperio accepit. nōnihilqꝫ pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti eis de ethruria populi procliues erant. si modo princeps ꝯstitisset assensum. sed is romā delatus ꝛ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū ꝙ aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanū stimulauit vt apłoꝝ petri ꝛ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi eccłia extāte multo argento auroqꝫ vndiqꝫ gemmato plurimū exornata. In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanoꝝ imꝑator. cū disputantes liberaliū arcium magistros in horas quatuor audiss; idqꝫ purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nā cena mea hec est. Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiqꝫ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ꝛ misericordē principē ferire nullo pacto possum. Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurmberge ꝑclara superioris germanie vrbe. adherentibus eñ consiliarijs ꝛ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. industria tñ caroli sedata est hec factio. depositis eñ conuenticulis ꝛ collegijs artificū; q̄ vulgo zunfft appellāt tāqꝫ monopoliū seminātib⁹ i meliore policiā vrbē ꝓfatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū qꝛ carolo ꝯsiliarijsqꝫ adheserat ꝑpetuo q̄dā ludo carnispriuij ꝑuilegiauit

Ordo iniesuatoꝝ fratrum

Ordo Iniesuatorum fratrum Urbano sequenti pontifice ꝯsulante apud senam ethrurie vrbem initium sumpsit. hi nanqꝫ turmatī ꝑ domos seculari habitu induti religiosoꝝ more cū ingenti caritate ꝛ simplici quadā religiositate in sudore ꝛ labore manuū suarum in vnū viuere ꝛ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ꝛ a se laudatos cū tunica alba ꝛ caputio cōtemptibili sibi ꝑ habitu datis abire ꝑmisit. ꝛ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotē suū virū grauissimū ꝛ religiosissimū in ꝓtectorē assignauit. q̄ ꝛ ipe mox ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desuꝑ deferendā sine calceamentis contulit. atqꝫ eos in priuilegijs ꝛ gratijs plurimū cōmuniuit. ꝛ ꝑ priuilegiū speciale illos clericos apłicos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ꝛ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni precij ꝛ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter scopetini nuncupatus etiā in senēsi agro sancti saluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ꝛ iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaꝝ diui augustini initiū sumpsit ꝛ breui magno in ꝓcio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quidē congregationē postea grego. vndecimus huius vrbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāqꝫ sue prime religionis ꝛ pristini habit⁹ semꝑ claustrale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo ꝛ asta suꝑ camiseam lineā deferre voluere. ꝛ quecūqꝫ statuta ꝛ primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus eñ viuunt. nō predicant sed confessiones alioꝝ more audiunt. magni eñ ꝓcij. maiorisqꝫ opinionis in dei ecclesia nunc vsqꝫ habiti sunt. viros eñ integerrimos tum scientia tumqꝫ vite sanctitate protulit.

Iohānes francoꝝ rex

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ꝛ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in pituriensi agro superatur ꝛ cuꝫ philippo ei⁹ filio capit᷑. ꝛ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Uerū tercio ciuitatis sue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunqꝫ contra se belluꝫ gerere ꝓsumeret. ꝟ nō ita multo post fidefrag⁹. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ꝛ eūvsqꝫ ad internitionem ꝓsequi impulit. armatis igit᷑ centū ꝛ q̄nq̄gita rostrat[is] nauib⁹ ingentē exercitū ꝯtra iohannē i galliā duxit ꝛ maxīa clade vniuersū regnū diu affecit.

Anno mundi.6562. Anno christi.1363.

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelm⁹ gri/
sant antea vocat⁹ sctī victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione
tūc ad vicecomitē fungebat̄ oīm ꝯsensu apd̄ auinionē pō. creat⁹. vocat⁹ itaqꝫ a/
uinionē pon. iniēs. vir singl'aris v̄tut|. ingēt| animi. innocētissime vite. Iſqꝫ
ꝑ sua prudētia res italie callēs nihil duxit antiquius ꝙ̄ egidiū cardinalē hispanū
italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ ꝛ itinerum italie ex-
perientissimus tridentina via ingressus est. inuentūqꝫ verone scaligerum canez
deinde accersitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē estensem ꝛ franciscuz
carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt p̄lio supatus ꝛ saucius
egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quar
tum sui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ reꝝ causa. ei legatus e/
gidius corneti fit obuiam. romā ꝓficiscit̄. liberatus tāte legationis onere quie
turus ob senium. viterbiū rediījt vbi ꝛ tercio mense post morit̄. vir singularis
virtutis ꝛ p̄stantie. qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū delat⁹
in ecclesia beati francisci tumulat̄. At cum carolus impator intellexisset vrbanū
romam profectū eo ꝛ ip̄e vt premissuz est aduolans. Urbanus apl'oꝝ capita a-
pud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ ba-
silice lateranensis collocant̄. Dūqꝫ ea rome agit in vrbeveteri ꝛ mōte falisco pal
lacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā
conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ ro/
mani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuer
surus iohannē baucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere missum copijs illis omni/
bus p̄fecit. q̄ antea sub egidio militauerāt. sed reuersus in gallias apd̄ massiliā i
terijt pō. sui āno octauo mēse q̄rto sctitat| vite fama ꝯstāti opiniōe celebratissim⁹

Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea
vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex om/
nium consensu creat̄. Hunc em̄ adolescentē vix decimūseptimū annū attingētē
clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. ꝛ ne videret̄ carni ꝛ sanguini magis ꝙ̄ eccie consuluisse
Eūdē ad exq̄sitissimos doctores. maxime v̄o ad baldum qui tum perusij legebat discipline gratia stati mi
sit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit p̄terea tante innocentie ꝛ placabilitatis adeoqꝫ humanus et
pius vt ab omnibus vnice diligeret̄. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasti
cas recenseret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant em̄ inimici
omnes (viceconitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū
esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditor fuerat prudenter cō/
siderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecciasticam instaurare. ꝛ forte eo sic cogitante epi-
scopus quem de reditu ad suam ecclesiā admonebat familiaritatis confidentia. ꝛ tu inquit pater sancte cur
non ad tuam ip̄e accedis ecclesiam: Quare gregorius instituit ꝑperare. ß cū agnatis ꝛ gallicis id in p̄mis
odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt ꝛ breui post pontifex cū
illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz
triremibus vna ꝛ viginti genuam primo. post cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno salutis se-
xto septuagesimo terdeciesqꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus ꝛ relegationis in gallias romane ec-
clesie septuagesimus annumerabat̄. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. ꝙ om
nes existimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rez ecclesiasticam breui cū
tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ꝯmenia ꝛ basilice ac pri
uata edificia vbiqꝫ ruinam minabant̄. que certe magna ex parte restituit. vt turris suo iussu edificata ad san
ctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret̄
vtqꝫ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Colloca
ta itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bonū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio ad
uentus sui natura mitis ꝛ optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrati ma
gnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere ꝛ ad bernabouem conuersi antiquum hostē
Sed cum pontificis in ytaliā reditus esset formidolosus intercessione eius iohannē haucuth pecunia cor-
ruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini ta
men sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad pō
tificem pertinent intollerabili vesice dolore morit̄ sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kal.
aprilis millesimo tricētesimo septuagesimo octauo. sepeliturqꝫ in basilica Marie i via noua sepulchro mar
moreo quod adhuc visit̄ cuz magno gemitu ꝛ lachrimis. lugebāt nō modo p̄sentē ß etiā futurā calamitatez

Brigitta vidua domina Suecie

Brigida alias birgitta vocitata deuotissima xp̄i mulier natione germana. suecie prouincie princeps ⁊ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus deuotisq3 ꝓgenitoribus ortuz habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriaz passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob ꝓlem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat̄. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit̄. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudīe atq3 labore ꝑmāsit. Post mortē viri oīa bona inter filios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebat̄. aspero induta cilicio. carnez macerabat. Ex ꝑcepto xp̄i romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem ꝑsentauit ne auinionē accederet. Successoriq3 gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens ꝑfecta peregrinatione romam remeauit. ⁊ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igit̄ prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis ⁊ indicijs ostensus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ choruscationē ab vrbe roma in monasteriū vastenā. ⁊ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sācta ⁊ gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellat̄. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasterioꝝ duplicū videlicet viroꝝ ⁊ mulierū excitauit ⁊ instituit. Huiusce tn̄ religionis primū auctorem ⁊ institutorem diuū basiliū in grecia fuisse dicunt. Verū ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum ⁊ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vō spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroruq3 edificia ꝯnexa ⁊ cōtigua haberent̄. habitationes tn̄ ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset Eoꝝ tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vō seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantumō diuina misteria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut ꝑor appellaret̄. ⁊ alijs ꝑesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ⁊ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratruz ⁊ soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oīm victus ⁊ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi ꝑsumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ⁊ sorores ꝑ episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi ⁊ tam femine q̄ȝ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. sed carnibus vescunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. ⁊ nihilominus diui augustini regulam profitent̄ additis brigide sancte constitutionibus. ⁊ tā in fratribus q̄ȝ in sororibus certū assignauit numerū scd̄m suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ⁊ dictata confessa est. Quaz ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis speciali ꝑuilegio approbatā ⁊ confirmatā esse voluerūt hec em̄ ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris ꝑdixit. de quibusdaz regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit ⁊ apud multos in ꝑcio habētur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monasteria habent̄. in suecia vō ⁊ germania magna quidē ⁊ plurima ac opulētissima esse cernūt̄. Hij religiosi secularīū cōfessiōes alioꝝ more audiūt. ⁊ dieb⁹ festiuis ꝑdicāt. ꝯuersos hn̄t q̄s in exteriorib⁹ occupāt

Johannes bochacius

Johannes bochaci⁹ de certaldo natiōe floretin⁹ poeta ⁊ ph̄ilozophoꝝ atq3 astronimus clarissimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis annorū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir ⁊ in latina patriaq3 lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14 de ꝓclaris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ⁊c. belloꝝ egregium opus. gesta impatorū ⁊ pontificū edocens. ⁊ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorū ⁊ plura alia. vernacula quoq3 lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

Anno mūdi.6577. Anno xpi.1378.

Linea summorum pontificum

Urbanus sextus

Clemens sextus

Bonifacius nonus

Benedictus tredecim⁹

Urbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex suffect⁹. Uir certe callidus ⁊ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius ꝙ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ꝟ magis cardinaliuz ⁊ ioanne regine iniurias vlcisci ꝓ viribus conatus ē. ꝓpter qḋ florentinos anathemate notatos. vt ī suā deducēt sententiā absoluit. Inde cū natura inqet⁹ eēt apud nuceriā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsqꝫ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝯfirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres vō fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome moriť. sepeliturqꝫ in beati petri basilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimumsecundū oīm pessimū ⁊ scandalosissimū quod ꝑ nouez ⁊ triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo em̄ gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vō numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebanť. ⁊ inter quatuor italici romaniqꝫ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vō casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vō penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝯfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde estatis caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum nanqꝫ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiqꝫ septimo clementi indita est appellatio. ꝑ orbem lr̄as disseminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc scisma magnū in eccl̄ia dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerenť. ytalia em̄ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vō gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens vō multas acceptasqꝫ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auinonem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ⁊ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creať. Anno dn̄i M.ccc.lxxxix. Hic etsi annoꝝ circiter triginta esset dum pontificatum iniȷ̄t. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obijci posset. Fuit ꝑterea tanti animi consilijqꝫ vt prim⁹ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̄e subiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani ꝙ rome dn̄os reddidit. lege em̄ ꝓmulgata constituit. non licere cuiqꝫ sacerdotij ad quod ꝓmoueret beneficiū adipisci. priusqꝫ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliqꝫ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē moriť pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M.cccc. quarto Sepeliturqꝫ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsqꝫ ad conciliū constantiense. cū clemēs antipapa auinioē obijsset in eius locum ꝓbanatus petr⁹ hispanus de luna ań vocat⁹ vir doctissimus ⁊ vita omni. si ab ea tempe rasset ambitione ꝑstantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cuz de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatorꝝ
wentzeslaus rex

Wentzeslaus caroli imperatoris pdicti filius. imperator anno. 1379. pre defuncto. Cū iam vna cū patre imparasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. imparauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunꝗ obtinuerit. wentzslaus eñ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in omibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laborꝝ fugiens. vini prorsus. ꝗ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue ī extrema germania in otio ꝛ libidinibus cōsumpsit. Ob ꝗ rem captus a baronibus. xvij. ebdomad in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ꝛ secūdo per sygismundū bungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaȝ babita. quibus exinde cognomē praga datū. ꝙ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoꝗ rursus potitus ē. Neꝗ tñ vitā mutauit. ß priore consuetudine vino ciboꝗ marcēs. lucem dormiendo nocti cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus eñ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ꝛ hominis socordiam zelo cōmotus ꝛ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe nolens suffectus fuit. Sub hoc vero rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtꝗ in posterꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. puoꝗ tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū qđ ipe cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratoribꝰ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ptoriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q remanserūt ꝛ cum hijs iudex vrbis atꝗ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in forꝝ precipitati. lanceis ac verubꝰ irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiꝗ circūstātes attoniti facinꝰ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec pscierā. Quem rex indignatꝰ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conatꝰ ē interficere. ß impeditus a circūstantibꝰ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atꝗ īfra ꝛ. viij. dies signatis noībus hereticorꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ꝛ amicorꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. ꝗ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinꝗ ꝛ quinꝗginta. vixisset duobꝰ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añꝗ sepelirentur. viij. diebꝰ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiꝗ. Et sequentibꝰ amicꝭ ꝛ baronibꝰ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad ecclīam sancti viti in arce. ꝛ inde ad aulam regiā. ibiꝗ conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraꝗ abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solitꝰ. regem quem amauerat corpꝰ clam collegit. ꝛ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. rebꝰ in meliorem formam redactꝭ. Cū ventzeslai corpꝰ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege funꝰ exibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodocꝰ marchio morauie

Iodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanorꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntiñ. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūꝗ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem ediū partem. atꝗ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea ꝙ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. ꝙ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensꝗ successorem mihi datum accipio. Cūꝗ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neꝗ imperiū inuitus depono. neꝗ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaꝗ animo esto. Imperiūꝗ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanꝗ tui (vt libet) vtere letumꝗ ꝛ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumꝗ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Vratislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasq̧ gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripaȝ odere sita est. Slesia eñ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoq̧ habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq̧ in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresq̧ ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ⁊. s. Lazari cum plerisq̧ alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mutationem dominij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoruȝ recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ȝ dux Slesie occuparat heinricus. Legniciū quoq̧. ⁊ q̄ȝ plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuȝ prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus eñ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

petijt. ibiqz pragensibus veniam petẽtibus. Ea lege pepercit. vt cathenas & repagula tota vrbe deponerent. suosqz magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celũ manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusqz rectores sine cõtrouersia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex brũna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamqz Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrũcauerat. Cuius sceleris auctores securi percusset. Quod vbi prage renũciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiũ veriti. manifesto desciuerunt. Et allecto p̃mijs cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̃z regni perdendi. qui antiquas pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autẽ a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie & bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̃z odera nõ alluit. fossa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nõ facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. & ꝓpugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt om̃i splẽdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positũ est. Vbi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Ventzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio feriretur. Hūc principes electores velut inertem atqȝ socordē vt premissum ē imperio deiecerūt. Ruperto bauoario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hinc iurisiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri vtginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qđ furstenberg baccareacense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minorū insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiarū libros accurate docteqȝ scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carcerē trusus multa de futuris tāq̄ ꝓpheta scribere voluit. videlȝ de duob⁹ antixp̄is. ꝛ de eccl'ie cōculcatione ꝛ desolatione terrarū. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ꝛ alia multa. q̄ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dño ihū xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. ꝫ oppositū in oībus fuisse cōstat. hmōi aūt ꝓnosticatores m̄lti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ sati⁹ fuisset silere q̄ȝ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nō est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theolog⁹ ꝛ egregi⁹ predicator. ꝑ id temp⁹ tāq̄ medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelistarū interpres. ꝛ ihesu christi imitator verus. oīa ipsius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed ꝛ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina sp̄ualiū. opuscula autē hec miro ꝛ quasi diuino ordine collegit. Ep̄las quoqȝ edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̄ȝ maxime sp̄u ꝓphetie floruit. ꝛ multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto ꝑ octauas celebrandū ad formā festiuitatis corpis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē eccl'ie in scismate meritis semꝑ virginis marie.

Frācisc⁹ carrariensiū dñs

Franciscus Carrariēsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fr̄e ei⁹ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄rnū succedens. regnauit annis. xi. Uir q̄dem splendidus ꝛ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs ꝛ edib⁹ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ꝛ p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. ꝑ quibus regno suo multa p̄stitit incremēta. Uerū cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare statuisset. nō mō eū liberauit. ꝫ ꝛ regnū oīe ac deniqȝ vitā ꝓpriā ꝑdidit. Quia ab eodē tandē galeatio supat⁹ ꝛ captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹ eū interire ꝑmisit. Deniqȝ de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. ꝛ aromatib⁹ cōditū patauiū cū maxio apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica senarū vrbis ethrurie oriūda. Cui⁹ historiā fr̄ Raymund⁹ de capua generalis ordīs p̄dicatorū ꝑscripsit. Ex p̄re iacobo pānorū tinctore ꝛ lapa m̄re ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto ꝯiugio p̄dicatorū tercij ordis ꝓfessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate ꝛ abstinētia vixit. ꝛ mirabiles victorias ī abstinētia habuit atqȝ visiones. quā xp̄s desp̄ōsauit anulo habēte q̄tuor margaritas ꝛ adamātē ī summitate. dñs q̄ȝ cor ei⁹ abstulit tribuensqȝ suū. ī latē cicatrix māsit. dono ꝓphetie admodū īsignita. Tādē āno etatis sue trigesimo. m̄ltis patratis miraclis rome deuotōis cā exīs. vite sue finē fecit. atqȝ ibidem ei⁹ scīssimū corp⁹ in basilica de minerua ordīs p̄dicatorū maxia cū ꝑplorū freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ꝛ reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctarū v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄ȝte qȝ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeacius primus dux mediolanensiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā tribus annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernabouē patruū dñatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloq; post francis cuz patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoq; senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. elegantī aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth boheme regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaz katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir essz postq;. 30. annis sub titulo comitatus virtutū imparasset anno. 1395. septembri mēse archiepō mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p manus ipsius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitq; ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte pūentus fuisset ad id forte pūenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorū copiā contraxit q̄tā alibi pauci viderūt. leporariūq; cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atq; dotauit. vbi ⁊ corpus suuz tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladislaus igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cuz adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res parū prospere ei succederent expeditione nō pauca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaz veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atq; oīm regū potentia ⁊ rerū psperitate omnibus p circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoq; fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eorū sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao pdicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsq; ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xpiane acerrimus ppugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoq; populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsq; protensas cū capucijs instar religiosorū capparū quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericiq; ac religiosi cuiuscūq; ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horū siquidē dealbatorū longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ pcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordiaz supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄maxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitq; huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusq; sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaz sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifacius pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ɔphendere fecit. ⁊ tanq; supsticiosuz ad se pductū igni exuri fec. horū āt crucifixi imaginē q̄ āñ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxia veneratiōe ɔseruant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoīm multitudo ɔuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatorū frequentiā tantā pestilentiā vbiq; fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt. Quarto quoq; anno wēcesai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funerū. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atq; in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiūt. domos incendunt. atq; intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis psbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄ primū esset p vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus et multarum magnarumq rerum experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani et bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. preterea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cum romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tanq ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pontifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio et ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quorum de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. et petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. et ludouicum pdictum agri piceni marchionem ↄstituit. ipe vo non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq in basilica petri ī sacello qd olim pontificibus dedicatum erat. quodq vetustate et situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Linea summorum pontificū

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarius seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis et sanctimonie pcipue reuerendus. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs et testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq abdicaret. Cohortantes igit in principio sese predicti pontifices et ad mutuam abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vterq venire posset mentio haberet. neq de ea re satis inter eos conueniret. collusores et fidefragi ab vtroq cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisiones concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt et alexander eligit. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi pfugus de concilio ariminū pfectus a carolo malatesta pbenigne et splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū panischole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq veri pontifices cardinales crearūt. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelmarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius qrtus appellatus est. Hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit p q̄ libera abdicatione ↄuētus oīs eū agri piceni legatū creauit & nō multo ps recanati aī dolore defecit vbi et honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minorum frater et doctor archieps mediolanensis. vir doctrina et sanctitate vite pclarus hoc anno in concilio pisano gregorio et benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita et etate pstans. ab adolescentia ordinē minorum ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq disciplineq vacauit. vt breui et publicā scolam habuerit. et in libros sententiarum docte et acute scripserit. magnus quoq orator. magnus pdicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat deinde rogatu galeacij vicētinus eps. postea nouariēsis mutato loco. postremo psul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim aplorum creat. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p iocū iterdū dicere solebat se diuitem epm fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re et etate accrescit simul. Tanti pterea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno pdiderit. Soluto concilio bononiā pficiscit. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit q bononie in ecclesia fratrum minorum.

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno millesimo quadrigentesimo wentzeslao bohemo pdicto imperatore tanq inutili (ppter ignauiam et socordiā) imperio priuato ab electoribus imperator delectus imperauit annis. x. Colonie ab archiepo coloniesi corona decoratus fuit. homo sane xpianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strennuus et in defensione oppressorum sollicitus. et ppterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ppter ipsius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani ducem vltima desperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accersiuerunt vt non prius pmissam ingentē pecuniam acciperet q vicecomitis terraz cū exercitu attigisset. venitq extremo autumno imperator vt et benedictiones imperialem a summo pontifice acciperet. et agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarū iam pcepta galeacij copijs congressus fractusq tridentum redijt. Coloniensis presul et leopoldus austrie dux ab imperatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiū paduam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellū resumeret transmiserunt. Ductoresq earum copiarz fuerunt Sfortia attendulus cutignola romādiole oppido oriundus tunc primū nosci ceptus. et baldesar mutinensis. Cūq pecuniarz quoq paucitatem addidissent florentini et in altercatione p menses psisterent et solutio pecuniarz negaret indignatione concepta imperator abire constituit. equitatu igit per terram ad taruisium pmisso ipse venetias petijt visendiq causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aūt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tādem vo cum neq pontifex romanus neq veneti in fauorē auxiliūq eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniā redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus et fridericus ante patrem obierunt. supstites reliquit ludouicū. stephanū iohanē et ottonē inclitos duces. Filias quoq tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti cleuē que sigismundus imperator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aūt cum filijs vsq ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanuz nō rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in impio et in germania. anno dnī M. cccc. x. in oppenheim mortē obijt et in haidelberga ad sctm spm sepultus.

Linea imperatorum
Ruptus rex romanorum

Concilium pisanum

Concilium pisanum p vnione ecclesie pisis celebratuz fuit. sublata em spe conueniendi benedictū et gregorium anno dnī M. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longā disputationē florētie an ob pessimū scisma ecclesie nociuū cardiales cōcilium conuocare possent. determinatū p doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusq pontificis cardinales p celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōsensit. vnde significanter gesta p nūcios et lras vocarūt ad conciliū omnes epos plātos principes et cōmunitates. conuenitq tandem in eo loco multitudo magna cunctarz fere nationū. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrūq vt ad locum accederēt. quoz operam benedictus derisit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliū ait. Tandē ambo priuati sunt et alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quā ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cōscientia bene acte vite motus se existimare et credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atq integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq sedere inceperat mortuus. quo anno laboratū est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegauen. filius eius ludouici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naz ladislaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaq cum exercitu contra ladislaum missus Cūq eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen pfecerunt. et fere circa vrbem romam cōmorātes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicato

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cui⁹ pater notari⁹ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriusqꝫ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusiensium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Tercium vincentiū qui in virginitate p̄mansit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimū illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non modo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto anno. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū ī morte ⁊ post mortem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno deinde dn̄i. 1455. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate venetensi in eccl̄ia cathedrali q̄ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt ī vita sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timorē conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p̱ hoc ip̄m tp̄s in precio existens. cuꝫ multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura scripsit Johannes rusbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ⁊ illuīat⁹. etiā mlta scripta ī theutonico reliqt

Heinricus yota sacre theologie professor. Heinricus quoqꝫ de hassia etiam doctor theologie. hij duo luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis discipulus. ⁊ ip̄e vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ip̄a tempora clarissima reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret principatum infinita ꝑe edidit libroꝝ volumia. Sup toto em̄ iuris ciuilis corpore p̄egregie cōmentatus est. Insup ⁊ in sc̄do decretoliū ac feudis scripsit. Additiones ad speculum ꝯposuit. atqꝫ clarissima consilia post se reliquit. Tandeꝫ ob doctrine p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vocatus. anno dn̄i. 1423. mense aprili ibidē defunctus apd̄ frēs minores sepelit̄

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p̱ hoc tem pus floruit ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ip̄o egit vt a bonifacio pō. p̄uilegiū ꝯuocādi studiū ī ferraria obtineꝫ

Nicola⁹ floretin⁹ medic⁹

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p̱ hec tp̄a existens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̄ de omni medicina ex veteriorib⁹ ⁊ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniqꝫ florentie post multas curationes anno dn̄i. 1412.

Marsili⁹ de sctā sophia patauin⁹ medic⁹. ⁊ ip̄e mltarū rerū cognitiōe insignitus cum quedaꝫ edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scriptores ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohes rauennat⁹ grāmatic⁹ ⁊ rhetor luculētissim⁹ his tp̄ib⁹ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ discipulus testat̄ primus fuit a q̄ eloquētie studia tantope longo postliminio in ytaliā sunt redacta. Hic cū a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ip̄e viros seq̄ntes excellētissimos habuit discipulos.

Crisoloras constantinopolitanus

Hemanuel crisoloras bizantinus patria cōstātinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ nobilior atqꝫ p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat⁹ et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaqꝫ cū in italiā venisset primo venetias multos adolescentes grecas docuit litteras. indeqꝫ a florentinis publico solario vocat⁹ plurimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus strotia. petrus paulus vergerius iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹ pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeqꝫ curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale conciliū celebraret̄ accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verborū suorū allecti eū sequi voluerunt. Hic aūt ⁊ si omni sciētia edoct⁹ fuerit nihil tñ scripto qd̄ extat reliqt. Constantie aūt deficiēs a pogio florētino meliflua orōne cū epigrāmate honestat⁹ ē.

Tamerlanes

Tamerlanes magn⁹ tartaroꝝ seu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno .1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsitoq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā minorē appellam⁹ obtriuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcoꝝ dn̄m cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos plio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaq; i modū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiq; arti loco ad vite vsuz necessaria. summa semp rez copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello suptum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ⁊ deserta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Schythas negociatores pmisit. q̄ preciosissimas aīaliū pelles minori quā ↄsueuerūt pcio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moxq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oīa in cinerē couertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditōnem neglexisset. pueros puellasq; omēs in candida veste ramos oliue p se ferētes exiuisse vt principis irā placaret illū omēs ab equitatu coculcari atq; cōteri iussit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali similē. Deletis regibus vastatis pluribus puincijs onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostiuz spolijs exornauit. Uita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

Paulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nō ⁊ disputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q̄ cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtrouersia supauerit. ac etiam tanq̄ alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte pūentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisq; scriptis supasset. Attn̄ in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ⁊ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in primis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

Iordanis itē alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ⁊ multaꝝ antiqtatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

Iacobus eiusdem ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersaz ferme scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōposuit pcellentissimū ad diuinā sapientiaz perqrendaz suasoriū. Quod quidem volumen quanti facūdum sit multis epigrāmatibus declaratur.

Verona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrariensib⁹ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. p franciscuz ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmēto ipsius permansit.

Pise item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditionez potestatemq; deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq; interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiũ magne potetentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccvi. obsidione a venetis oppressa in venetorũ manus deuenit. Franciscus eñ iunior carrari⁹ frãcisci senioris filius cũ in vicẽtinos exercitũ duxit. Cui statim venetorũ dux et senatus tybicinẽ mittens rogat ne vicẽtinos vectigales bello attingat alioqñ senatũ venetũ haberet inimicũ. Sz frãciscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cuz frãcisco ganzaga fedus pcutientes generalẽ ducẽ p eũ constituerũt. primo veronã cepit pcedẽte mediolanensi ducissa. Et capto iacobo carrariensi vinctũ venetias transmisit. Inde in patauiũ exercitũ ducẽs p⁹ aliqs mẽses cũ fama oppssa eẽt. et peste grauissima et cõtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portã sancte crucis sibi a ciuibus apertã copias introduxit. Et casu carrariũ reperiens. vbis cõuenerũt. vt galeazio castri dominio pcesso. ipe carrarius ad senatũ p misericordia impetranda cõmigraret. Et si qꝫ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aũt regrediẽs i pristino statu restitueretur. Ideo carrarius cũ francisco tercio filio ad senatũ i veste humili accessit. a q̃ nullã grãm pmeruit. Sz objurgationibus mulctatus. i carcerẽ cũ filio recludi iubet. Et statim missis cõmissarijs ciuitas noĩe senatus occupata ẽ. Que res galeatio molestissima fuit. Frãciscus postmodũ strangulat⁹. fili⁹ q̃ mortis genere perierit dubiũ. Supfuerãt eius duo filij Obertinus et Marsili⁹ q̃ añ captiuitatẽ vrbis ad etruscos pfugerãt. At sic eo anno qrto kal. decẽbris veneti patauiũ obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligerorũ et Carrariensiũ pter eorũ dissensiones sue diuturnitatis et potentie. vno qsi tpe finẽ acceperũt. Qui in verona et patauio p annos multos maxima cũ gloria imperij sceptra tenuerũt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerũt. et eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

ORdo monachorũ alborũ. qui mõtis oliueti ordo nũcupat. Huius scismatis tpibus in senẽsi agro a qbusdam nobilissimis senẽsibus initiũ sumpsit. Multi nãqꝫ clarissimi senenses qs scismatũ et bellicarũ tedebat pturbatio. spũsancti grã inspirati. vrbe vno animo egressi. nõ longe in montẽ q̃ oliuetus dictus accessere. vbi i vnũ congregati. Et a curis mũdialibus semoti. tãqꝫ eremite deuotissimi deo in oronibus et vigilijs ac crebris ieiunijs deseruire ceperũt. Quorũ exemplo multi nobiles et adolescẽtes permoti. desiderio celestis prie ad eosdẽ cõfluxere. Quãobrẽ incredibili feruore in dei huitio excrescere ceperũt. Quorũ fama cũ ad põtificez puenisset principaliores ad se romã vocauit. Et eorũ viuendi ppositũ diligenti examinatõne intelligere voluit. Cognitisqꝫ eorũ votis. Exclamauit dicẽs. hãc plantationẽ esse diuinã. nõ humani cõsilij. Exhilaratusqꝫ pontifex illorũ vitã et modũ viuendi. sicut eorum priuilegijs pstare dicit. qlibentissime comprobauit. Et vt id diuinũ opus sceptũ stabilitatẽ susciperet statim albũ habitũ ad diue vginis marie reuerentiã cũ regula beatissimi bñdicti eisdẽ contulit. Quas maximis pͥuilegijs et gratijs cõmuniẽs inter mõchos diui bñdicti annũerauit. et insta mõsteria icolẽda pcessit.

ORdo nouus mendicãtiũ sub diui hieronimi titulo. psulante Innocẽtio septimo põtifice nup defuncto ex tercio ordĩe seraphici francisci. a qdã Redo noĩe mõtis granelli comite apud fesulanã ethrurie vrbẽ primo excitatus ẽ. Ei⁹ aũt coadiutor hĩ in sctõ opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis et integritatis viri huiusce regularis obßuãtie et disciplĩe fundatores et auctores fuere. Et sanctissimis institutis cũ doctrina atqꝫ exemplo mirũimmodũ erexere. Quẽ qdẽ ordinẽ gregorius. xij. iste priuilegijs approbãs sb regula btissimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate pfirmauit. Eugenius deinde qrtus vir vtiqꝫ religiosissimus et ipe eadẽ auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iterũ approbauit et confirmauit. Eisdem aũt in memoriã pristine tercij ordinis religionis habitũ griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

ORdo alius canonicus celestini habit⁹ cõgregatõnis sancti georij de alga apud venetias hisdẽ tpib⁹ a religiosissimo viro postea priarcha laurentio iustiniano atqꝫ alijs religiosis primum incredibili fauore et qdã austeritate initiũ sumpsit. Quã cõgregationẽ Gregorius pdictus qbusdã cõstitutionibus sibi datis sb prima bti petri regula pfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorũ de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ qrt⁹. Qui mõasteriũ a pncipio prna hereditate plimũ ãpliauit et exornauit. Fuere et alij ea i pgregatõe successores vita et morib⁹ pclarissimi. Qui religiõez doctrina atqꝫ optimis exẽplis p virili sua illustrarũt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. et mapha⁹ cõtaren⁹ venet⁹ postea priarcha et alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno q̄nquagesimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem ī modum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus est. q̄m ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit necꝫ adhuc extīcta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolaꝫ pragenseꝫ primo theutones id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomitꝭ. Ex q̄bus vir q̄dā genere nobil' ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lr̄is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de realibus vniuersalibus titulus inscribit̄ magnope illis oblectabat̄ exemplaria secum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra clerum. pleraqꝫ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ip̄e wiclefistarū veneno ⁊ ad nocedū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui theutonicoꝝ odio tenebant̄. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ⁊ lingua diserta multūqꝫ dialecticis oblectaret̄ ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistaruꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutonicos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succederet a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaret̄. Ea res magistratū scole theutonib⁹ abstulit. Quam ob causam cōmoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circit̄ tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū dierum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū ac confirmatum fuit. ⁊ ꝑ illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctꝭ augmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. q̄ꝝ p̄ceps habit⁹ est iohannes hus lingua potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē ꝯtineri. adijciensqꝫ crebro inter p̄dicandū se postq̄ꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que wicleffi anima puenisset. quem virū fuisse bonum celoqꝫ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuariensi ⁊ alijs ep̄is ⁊ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebant̄ tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati sceleribus insignes ⁊ ab eccl̄ia catholica recedentes ip̄am valdensiū sectā ⁊ insaniaꝫ amplexi sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis episcopis parem esse. Purgatoriuꝫ ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ⁊ auaricie sacerdotalis inuentuꝫ. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sacerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Sufficere sua queqꝫ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūqꝫ loco sacruꝫ xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tp̄a teri. Ieiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse meriti. atqꝫ alios plerosqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus dresensis. id est oppidū misne super albim situm. qui apud ecclesiaꝫ sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misneñ. aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sꝫ vna tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaꝫ ⁊ apostolū xp̄i sub duplici specie panis ⁊ vini summi debere videat̄. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij ꝑsertim ⁊ cypriani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quoquo pacto negligerent. Huic heritici consensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenissent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsqꝫ ad conciliū constantiense sine fructu. Apud eñ glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi sitū a fundamentis deijciunt. eaqꝫ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurrit̄ in ecclesias monasteriaqꝫ passim nobilissima superis dicata templa. ferro atqꝫ igne vastant̄. Per idem ferme tempus surrexit ⁊ alius pseudo sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ip̄ius monachus ⁊ in om̄e scelus audax. cū neqꝫ bene sapere videret̄ monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pacto tueret̄ crebris nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. q͞ si mox exercitum pragam duxisset anteqꝫ vires hereticorum coaluissent nunq̄ꝫ ea incendia germaniam exuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemiam amisit ⁊ hungariā non defendit. Eapropter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqꝫ deinde die noctuqꝫ quīqꝫ diebus seuissimis ausis. multi vtriqꝫ cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Anno mundi.6609. Anno xpi.1410.

Linea sūmoꝝ pontificum

Johānes vigesimusterci⁹

Martinus quintus

Johannes eius nomis vigesimustercius papa.patria neapolitanus ⁊ nobilis.Baldesar cognomento cossa antea vocatus.sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno ꝑdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus.sedit annis.4.menses.x.Sunt qui scribant id factū violenter esse.qꝛ ⁊ legatus bononiensis esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ statione habuerat.vt si ꝑcario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur.Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit.date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici.ille pallium humeris suis imponens.papa ait ego sum.id q̄uis patribus displicuisset.vtcūqꝫ est.constat eum pontificem creatū fuisse ad eamqꝫ dignitatē semꝑ aspirasse.Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iuriū peritissimus.vir in temporalibus quidē magnus.in spiritualibus nullus omnino atz ineptus.⁊ rerꝝ gerendarū experientia magisqꝫ vite sanctimonia preditus.Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus.⁊ postmodum romā ꝓfectus est.fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai.Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare.inde ꝑ tarquinatem ad vrbez fuit.post hec apparatus facti.misseqꝫ aduersus ladislaum copie.duces militie erant paulus vrsus ⁊ Sfortia.Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit.Ideo pontifex timore correptus florentiā primo.postmodum bononiam venit.⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝓfectus est.ibidemqꝫ ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit.Inde ad conciliuz Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit.qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent.Constantia igit᷑ germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝓficiscunt᷑ omnes.⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret.eo tamen profectus.Verū supueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt.quoꝝ causa mutato habitu familiaqꝫ clanculū noctu fugiens.Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans.iussu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit᷑ ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur.Causam fuge concilium disquirere tum cepit.ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt.merito e pontificatu deiectus.ad ludouicū igit᷑ bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est.Tandez eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret᷑ iohannē a carceribus liberauit.Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit.Martinus ea hūilitate cōmotus.primus cardinalis efficit᷑ tusculan⁹.Nec annū integrū supstes florentie e vita migrauit.vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi.6616. Anno xpi.1417.

Martinus quintus papa.patria romanus.otto cognomento colūna prius vocatus.Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali dyacono in constantinsi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur.Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus.vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit.vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus.Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus.humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat.In conuentu constantiensi cū multe in vtrāqꝫ partem altercationes haberent᷑ ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semꝑ consulens.Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus.Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo.Vir antea nequaqꝫ sagax existimatus sed benignus.In pontificatu tm̄ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa.benignitas vo non supflua neqꝫ minima reperiret᷑.Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolanen̄.Mantuanoꝝ ferrariensiū rauennatū florentiā venit.bononiā vitans que se per id tp̄s in libertatē vendicarat.florentie vo bienniū fere resedit ꝑopportuno loco ad rē ecclesie componendā.Nā ⁊ cū bractio q̄ ecclesie oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit.Illiusqꝫ post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē.⁊ ceteras vrbes vbiqꝫ recepit.ex quo eius plurimū creuit auctoritas.florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus ꝑuenit.vniuersa vrbe eidem obuiā effusa.que eū nō secus ac patrie parentē expectabat.quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat᷑.Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosqꝫ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualescens meliorē faciē ꝑ se tulerit.plura in vrbe restituit.Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit᷑.etatis sue anno sexagesimotercio.Sepelit᷑qꝫ eius mandato in basilica constantiana ante capita aplo͛ꝝ sepulchro eneo.comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q̄ si ecc͞ia dei si vrbs roma vnico atz optimo ꝑnte orbata fuiss꞉.vacat tū sedes dies.xij.

Linea imperatoꝝ
Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia pagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqꝫ maiestate ac decore illustris. Erat eñ p̄clara facie. inclitus specioso atqꝫ robusto corpore magnitudineqꝫ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto regͣ stat cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā galliā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa pagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata lebefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqꝫ martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoqꝫ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariuꝫ q̄ꝫ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit q̄ꝫ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceteruꝫ bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Vxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriqꝫ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓudentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ꝫ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea compatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Varia aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a q̄b⁹ honorificētissime except⁹ apō eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Io. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortaꝰ regni quietez. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēqꝫ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemioꝝ prīcipibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebaꝰ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iuruearunt. ⁊ magistratus quos ip̄e constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteriorum abbates. Iamqꝫ reges ei populiqꝫ xp̄iani de recupato regno congratulabanꝰ. Eugenius quoqꝫ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incomodū. Barbara īperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier tā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteq̄ꝫ vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supp̄remā suā voluntatē exequāꝰ. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq̃ amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicũ regia stirpe natũ in germaniã proficisci iussit. qui cõtra bohemicam labem in arma concurrerẽt. Cui ꝛ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ꝛ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p̃fuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq̃ ꝛ ciuitates sueuoꝝ imperiales ingressi bohemiã tribus locis. siluã penetrauere. iuncti sil' castrametati sunt. Sed cũ heretici collecto raptim milite in eos ꝑperare nunciaret̃ nõ visum hostẽ fugerunt Nõ dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̃cibus vt redirent in hostẽ hortat̃. quod cũ frustra niteret̃ vix siluã egressi superuenientes bohemi postremũ agmen lacessere ceperũt. facta ẽ p̃fusior fuga. machinis quoq̃ bellicis potiti sunt. Exin misniã populati. Cũ frãconiã redirent ne brandeburgensem agrũ nurmbergensemq̃ vastarent pecunia placati diuitẽ exercitũ reduxere. Sigismundus his cognitis nurmbergã p̃fectus noua principũ auxilia cõparat. Martinus quoq̃ pontifex maximus Julianũ cardinalem sancti angeli lr̃is ac moribus excellentem cũ ea legatione in teuthoniã mittit vt bohemis bellũ inferat. ꝛ adueniente tp̃e in basiliensi ꝯcilio quod ꝓpe diẽ futurũ erat noĩe apl̃ico p̃sideat. Is germaniã ingressus mox nurmbergã ad Sigismundũ se confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauũ kal'. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret̃. Ingressus bohemiã in comitatu cardinalis. iohannes ꝛ albertus principes brãdeburgenses cũ patre. Herbipoleñ. babenbergeñ. ꝛ eysteteñ. epi̅. ꝛ imperialiũ ciuitatum magistratus. Treuereñ. ꝛ colonieñ. antistites auxilia miserant. ꝛ cũ his ꝓuinciaꝝ suaꝝ primores supra. xl. milia equitũ fuisse tradunt̃. Ingressus cardinalis numerosum exercitũ ducens multas villas oppidaq̃ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui tãp̃idẽ hostẽ affuturũ acceperant. expeditas in armis legiones coegerãt. interea siue ꝓditio in exercitu fideliũ fuit (qd̃ plurimi putauere) siue maius sua sponte mẽtes hoĩm pauor inuasit totis castris trepidatũ ẽ. ꝛ priusq̃ hostis vllus in ꝯspectu daret̃ fedissima capta fuga. miraẗ iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aĩo hostẽ expectarẽt. ß frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt raptim signa ꝛ rapido cursu fugã maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p̃da potit⁹ ẽ. Albert⁹ austrie dux cũ accepisset bohemiã intrasse cardinalẽ raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ß fuga cogni ta p morauiã que nõ dũ ei parebat infesta signa circũferens. 500. villas ferro ꝛ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliũ. maximã cedẽ fecit. adeoq̃ gentẽ illã afflixit vt iugũ eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionẽ id sequi teneret̃ qd̃ basiliense conciliũ decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq̃ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoꝝ regulariũ ꝛ congregatio sancte Justine ꝛ Hieronimi

Ordo nouus canonicoꝝ regulariũ apud ethruriaz in lucẽsi agro monasterio frisonarie initiũ sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranẽsis appellata est. ꝛ speciali priuilegio canonicis regularibus bt̃i augustini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidẽ nigrã cũ nigro scapulari biretoq̃ nigro sumpsere. ꝛ albo scapulari deposito camiseã lineã eius loco induere voluerunt. quã ob rẽ vulgo fratres de la camisia ꝯgnominauit. Habuerunt aũt viros plurimos omni doctrina ꝛ eloquentia ꝛ sanctimonia celebres.

Congregatio etiã sctĩ benedicti que sctẽ iustine nũcupat̃ hac tempestate in ꝓuincia taruisana apud patauinã vrbẽ in monasterio sctẽ iustine primo p ludouicũ barbũ patriciũ venetũ initiũ seu reformationẽ accepit ꝛ ad viã veritatis reduxit ꝛ ad regularẽ obseruantiã ꝑduxit. que congregatio viris p̃stantissimis ꝛ locis bonisq̃ tã tp̃alibus q̃ sp̃ualibus excrescens. Eugenius quartus põtifex eã maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nõ modo iuriũ ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarũ q̃ latinarũ ornatissimi fuerunt.

Ordo deniq̃ monachorũ eremitaꝝ diui Jheronimi ꝛ iã patrũ institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius ordinis generali p̃posito nouis institutionibus ex dictis beati iheronimi instauratus ẽ. quã martino pape obtulit ꝛ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ꝛ ipa p omnia viuit. nisi q̃ griseo colore in indumentis ꝛ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaz aduesperasceret. eaq; in regia recōdita fuere. Cum cubitū esset cesar. dū cogitat in quem nam vsum eam pecuniā conuertat somnus eū destitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. consiliarios ducesq; militū huc accersite Uocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeūt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleq; nobis dormire licet. nā quod mihi somnū ademerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Concilium generale apud constantiam sueuoꝝ vrbē ad scisma tollendū quod nouē τ triginta annis ꝑdurauerat Sigismundi cesaris iussu τ industria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinq; aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū suffragijs decernebat id ita ratū erat atq; p ꝑconem aut p notarium publicum ꝑ curia enunciabat si omniū consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoq; ꝑfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibusdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qd etiā contigit. Proficiscens tñ cū viris quibusdam in omni genere doctrine ꝑstantibus diu multumq; germanos disputationibus incertos τ ambiguos tenuit quod potissimū decernerent. Uerū superueniente sigismundo factaq; omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Gregorius vo carolum malatestā legatū mittens sponte se abdicauit. Benedictus discussa aliq̄zdiu re pontificatu tandem priuat. reiectisq; natōnibus que cū eo sentiebant. In eodem quoq; concilio nonnulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo ꝑuincia sanari possit. Condemnata est igit iohannis wicleff heresis τ duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus τ iheronimus eius discipulus tanq̄ȝ heresiarche. Cūq; ibi quadriēnio ferme ad tollendos scismaticos τ ad restituendam ecclesiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principesq; ꝑstitissent. Tādem de eligendo nouo pontifice sermo habitus est. Placuit ex vna quaq; natione viros sex delegi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingressi deligerent. Anno igit millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris conclaue ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus τ triginta. nationibusq; omnibus ꝑter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓstratus summa veneratione pedes exosculatus est. que ꝯtra pontifex amplexus non secus ac fratrē habuit gratias egit q̄ sua opa pax tandē eccle dei reddita esset. His gestis cū per annū in concilio ꝑstitisset τ multa ad xp̄ianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis iperatorisq; iussu dissolutū fuit τ in pace abiere.

Jo. gerson cancellarius parisiensis

Johannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit τ in concilio constantiēsi nōnulla pro rege francie τ alijs absoluit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacraꝝ lraꝝ christianissimus doctor. qui scripta varia τ libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno dñi M.cccc.xxix. superos pecijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Caspar slick dominus inter principes denominat⁹ matre italica ex comitibus alticollis agri taruisini patre theutonico natus ex familia lazana ꝑuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia suaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūq; ageret. quem simul atq; fortuna atq; virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuz cesarum successiue regnantiū cancellarie ꝑfuerit. Unius ex ducibus slesie filiā sibi in matrimoniū tradere non recusauerit. Sigismundus egram illi τ cubitū τ alia i frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium τ albam ecclesiam. Fridericus in austria gretziū. Uersatile ꝑfecto ingeniū τ nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vsus eneas pius episcopatum tergestinū. vnde relique dignitates ꝑuenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia τ apud carmelitas cū coniuge sepultus.

Constantia vrbs germanie non admodũ magna ꝫ opulenta atqꝫ formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergẽs rursus in alueũ redit. Pons in eo ẽ qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ptinet. Vtraqꝫ pontẽ crebra edificia secus alterã fluuij ripã. Lacus aũt omniũ amenissimus est. multaqꝫ castella ⁊ vicos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac ꝑspicuo. pisces fert varios quidẽ ⁊ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodũ copiosos. Viginti milia passuũ in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuũ extendiť. Rhenus eñ curienses ꝑcurrens agrũ dũ fines constãciensiũ attingit duos lacus facit. Venetũ scilicet ⁊ acroniũ vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs sortiti nomĩa. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoĩatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie ṽo antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ⁊ memoriã. nedũ vrbis tenere videnť. Si tamen diligentius ꝑscruteris tabulam inuenies marmoreã vetustas lr̃am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̃ a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est hanc vrbẽ nomen cepisse cũ prius vitudura nuncupareť. Hanc tabulã perpauci constantiensiũ legere sciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio esse sanctuariũ quoddã p̃cipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eã manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutorum christiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝫ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbẽ incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aũt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusqꝫ animaduertendi potestatẽ hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agať. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunť. ibi ⁊ accusatoribus ⁊ defensoribus dicendi contra reum. ⁊ pro reo fa

cultas dat. Auditis omnibus in sententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magistratus supplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratũ & eius consiliũ. quia liberã iudicãdi potestatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaq; si qui diserti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimũ & gratia & dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em̃ sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis & officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestrem dignitatẽ obseruant. Si quis plebei⁹ ditior factus ad equestrem locũ puenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo xp̃bana ri. aut pollui dignitatem suã arbitratur hoc eñ facere pmittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis finibus consistit. Cũ equites ad mercaturas & solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autẽ ad equestrem dignitatẽ se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis & nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiũ. xx. milia passuum oppidũ extat Uelchirchiñ id est opulentũ atq; vrbanũ. Edificia habet speciosa. vinetis & pometis plurimũ habundat. Flumen quoq; rheni orit in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia transit⁹ fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens & suo gurgite & multoꝝ incrementis adiutum ingens & robustũ decurrit inter orientem & septentrionẽ recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam & viridez cursum rapidum. alueum arenosuz. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

HErunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xp̃iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani & angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex & Sigismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. p̃sbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̃tuor ordinuz. Duces. xxiij. Comites cxl. Cõmunitates quoq; vrbiũ tam ytalie q̃z germanie superioris & inferioris. Post electionem vo Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q̧ necessarium reipublice xp̃iane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresi archa

Johānes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomētū mutuat⁹. Hic cū esset ingenio pacri ⁊ lingua diserta multūqꝫ dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wiclefistarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit sigismundo imꝑatore suadente patribus in ꝯcilio ꝯstantiēsi vt bohemia sanari possit iohannē ⁊ iheronimū ad synodū euocari. qui cuꝫ ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereciū principes habebant. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena discere q̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ discendi cupidiores. ⁊ auditi sunt in ꝯsessu patrū. Johānes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atqꝫ humani iuris doctores. sepe cū his colloquiuꝫ habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neqꝫ bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia sua wiclefistarū insania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. possent in ꝯspectu dei ⁊ in ecclesia militanti sublime consequi locum. Stetere in ꝓposito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. seuerantes se sancti euangelij emulatores. se xp̄i discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus aploꝝ abijsse. que opes ⁊ delicias sectaret̃. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. ecclesiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per lasciuiā luxūqꝫ ꝯsumerent. Primores magne synodis vbi ꝑtinatiam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent resecanda censuerūt. Lata est in consessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse q̄ doctrinā ecclesie respuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbustus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cū resipiscere nollet sed descendens in laudationem Johannis hussi dudū ad ignem damnati virū illum iustū ⁊ sanctū appellans illa morte indignum. se quoqꝫ paratū quoduis suppliciū adire forti animo ⁊ constanti. Multi illū accessere viri eruditissimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cū ꝑtinacius in erroribus pseuerabat ꝑ consilium heresi damnatus ⁊ igni ꝯbustus iocunda fronte ad incendiū ꝑperauit. flamma adhibita canere cepit ympnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtulisse ꝑhibet̃. Cineres exustorū ne raperent̃ a bohemis in lacū proiecti. discipuli eoꝝ ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit. eamqꝫ veluti sacrā secum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ꝫ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̄ in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacesqꝫ omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum consecrant. celebrandamqꝫ quotannis decernunt.

Iheronimus hereticus

Johannes rochezana

Johannes rochezana heresiarcha apud bohemos ꝑ longa tp̄a ꝑfidiā seminauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuqꝫ tenuissimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuqꝫ victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus fact⁹ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaqꝫ ꝓmptus esset in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Postremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragensibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad basileā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ⁊ sequenti die absoluti ab anathemate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in ecclesiā introducti rochezane ꝑfidie sue non īmemor altare accedēs diuina re ꝑacta vni quē iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret. in quo errore pseuerans tandem senio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū pħm ⁊ oratorē ac historicum elegantissimū ac ꝓbatū tēpestate istac floruisse constat. eo q̄ innocentij septimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vsqꝫ ad ꝯciliū Constantie summa integritate fide secretarij officiū administrasset. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis sibi cura demandata vsqꝫ ad extremū vite tp̄s gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ scribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Basiliū de instituendis discipulis transtulit. Vitā q̄ꝫ viroꝝ illustriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯposuit. Trāstulit q̄ꝫ libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicū ethicoꝝ ⁊ pollitticorū libros. historiā gothoꝝ edidit. volumē etiā ep̄laꝝ ac sui tp̄is historiā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius historie cā senatus ei singulare premiū vsqꝫ ad mortē ꝯstituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1443. cū esset etatis anoꝝ. 74. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia ⁊ summa ipius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētinꝰ orator facūdissimꝰ. Et lrāꝝ aplicarū scriptor disertissimus. bisdē tpibus. Et ipe ob singularē doctrinā ꝛ dicēdi leporē. tū rome tūc ꝙ ꝯstantie vbi cōciliū habebat atqꝫ alijs in locis maximo habitus in precio Exñsqꝫ in cōcilio ꝗntilianū oīno ꝺpditū reperit. in monasterio ꝓpe cōstantiam hūc florentini ꝓpter ingenij ꝛ eloꝗntie ipius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiū optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. ꝛ honorarūt. Composuit aūt hic funebres orōnes ac alias plurimas. Et libꝛ facetiarū ꝛ eplarū. Et e greco dyonisiū siculū ꝛ alios latios fecit. De situ indie librum edidit ꝛ alia multa.

GAsparinus bergomēsis ex barziza rusculo natus. Grāmaticus ꝗdem ꝛ rhetor celeberrimꝰ. Hijs tpibus apud venetias ob singularē doctrinam in pcio exñs. etiaꝫ lrās latinas semimortuas ꝗsi ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes pmoti ediscēdi grā ad eū cōfluxere. Audita eiꝰ fama philippus mediolanēsiū dux euꝫ mediolanēsibꝰ edocēdis padua ꝛ venetia euocauit. vbi ciceronis puetusqꝫ codex interitū euasit. In ꝗ tres libri ciceronis de oratore ꝺpditi quos oblr̄atos multo labore suppleuit. ꝺfectus ꝗꝫ in ꝗntiliani de institutionibꝰ ꝛ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiā i lingua latina cōposuit. Habetur ꝗꝫ eiꝰ eplē ꝛ orōnes elegantes. Cristoferus quoqꝫ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ꝛ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoniꝰ de butrio iuris doctor

ANtonius de Butrio pria bononiēsis petri de ancharano ꝗ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̄ ceteris decretales ꝛ clementinas optime explanauit. duoqꝫ reptoria ad ius ciuile canonicūue ptinentia cōposuit. ac etiā ꝯsiliorꝫ opꝰ pꝰ se reliꝗt

FRanciscus zabarella natione patauinꝰ. ro. eccl̄ie cardialis pr̄byter. iuris pōtificij ꝯsultissimus. Vir p hoc tp̄us dignitatē suā vt p̄latos decet lr̄is ꝛ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctissimꝰ ꝛ eloꝗntissimus haberet copiose in decretalibꝰ ac clemētinis multa edidit. ꝛ alia ꝗdā memoratu digna ꝯposuit.

RAphael fulgosius natione placētinus excellētissimꝰ iuris cōsultus. tēpestate hac mlta ad declarationē iuris ciuilis ptinētia. Sup digesto ꝛ codice cōmentatus ē. ac ꝯsiliorꝫ opa. Raphaelē ꝗꝫ Cumanū iuris ciuil' ꝯsultissimū cōtemporaneū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri mlta ꝛ ꝯsiliorꝫ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriusqꝫ iuris doctor p ip̄m tp̄s apud bononiā insignis ꝛ clarus habitus sup primū secundū ꝛ terciū decretalium accurate scripsit. Sextū ꝗꝫ ac clemētinas elegantissime cōmentatus est. & ꝛ in inforciato ac digesto nouo ꝗdam cōposuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noīatissimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuiensꝭ egregiꝰ medicus. hac tēpestate floruit. Quē dicūt cūctos qui phīam ꝛ medicinā ꝓfessi fuerāt excelluisse. Et ꝓpterea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē affori smis ꝛ Tegni optime ꝛ egregie scripsit. Libellum pterea de intēsione graduū formaꝝ. ꝛ eaꝝ remissione cōposuit. Sepultꝰ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo senēsis vulgatꝰ medicꝰ post cū diuina ꝗdam ingenij ꝛ medendi grā. oēs ꝗ añ illū i ethruria floruerūt excelluisse credit. Qui sup p̄mo Auicenne ꝛ aphorismi hyppocratis scripsisse dr̄. Et cōsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tp̄a reddidit clarissima. Cui ꝓpriū nomē erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ꝛ phīe pitissimꝰ. prio apō senā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clarissimi pclarissima monimenta in iure post se reliquit. Unde ꝛ decretales oēs plurimis voluminibus ꝛ egregijs sup omēs declarauit. Etꝰ ꝗꝫ extāt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniūx Sigismūdi

BArbara Sigismūdi ipatoris coniūx ex domo ciliē si quāuis senectute cōfecta post obitū mariti nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ꝛ ipatoris cadauer vna vehit miserabile spectaculū ꝛ hūanaꝝ reꝝ singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas i tāta reꝝ nouitate pñt hinc defuncti regis corpꝰ fletū elicit. Inde regie vincl'a cōmiseratōeꝫ excitāt. Libera deinde i bohemiā se recepit apud greciū regie. Ibiqꝫ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōsenuit. nobil' genē. infamis vita mulier. In tantāqꝫ demētie cecitatē ꝓlapsa ē. vt sctās vgies ꝗ p fide ihū morte sbiere stultas publice ꝯpellaret. ꝗ voluptatis gaudia gustare nescierūt. Nihil deīn homī suū esse dicebat. nisi voluptates. pꝰ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aīas cū corpe afferebat. Sꝫ hāc tā scelestē feminā i domicilio hereticoꝝ ex peste apud greciuꝫ defunctā scelerati ꝛ abhomiābiles hussitaꝝ sacerdotes. pragā duxere. atꝫ itra sua sacra regū tumul' ꝯdidē. Nō sunt ꝗgibꝰ scp̄te leges. nec ꝗcꝗ i bohemia ñ pmissū. fuit i exhauste libidis mlier. ācillas ieiunātes ꝛ orātes icrepauit. ꝗ corpꝰ frustra macerarent. Fictūqꝫ celi numen placere vbis crederent. Viuendū suauiter dū vita suppetit. fruendumqꝫ voluptatibus.

Anno mundi.6630. Anno xpi.1431.

Linea summoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

Eugenius quartus papa.pria venetus.familia candelmeria ppľari ꝗdez ꝯs antiqua.pře angelo natus.gabriel antea vocatus. hoc anno ꝗnto nonas marcij pōtifex creať.Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos.celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit.⁊ eū secum romā recusantē duxit.⁊ primo thesaurariū fecit.deinceps epm senensem.post ī cardinalē retulit.demū pontifex fact⁹.nil eo honore elatior. nulla in re pristinā vitā mutauit. Pricipio aūt pontificatus sui:malis cōsilijs ductus.diuina hūa/naqꝫ oia pturbauit.Nā ⁊ pplm romanū ad arma exciuit.Et cōcilio basilieñsi vñ infinita mala orta sunt auctoritatē dedit.approbatis eoꝝ p litteras aplicas decretis.Veꝝ postea ad seipm rediens oia prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ⁊ venerati one dignus.grauis in dicendo potiusqꝫ eloquens. modice litterature.multe cognitionis historie pśertim. liberalis ī omes. tū vel maxime in litteratos.ꝗrū familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū ca/rolū poggiū.aurispā trapesuntiū.blonduz viros doctissimos secretis suis ad/misit.ad iram nō facile mouebať ob iniurias illatas.⁊ maledicētiuz hoīm.aut mimos ⁊ dicteria scribentiū. gymnasia oia qꝫ diligentissime fouit maxime vo romanū.ad qđ ome genus litterature adhibuit.religiosos mirūimmodū dilexit.eosqꝫ opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit.bella aūt ita amauit.qđ mirū in ponti/fice videri debet.Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu ī basilienses cōcitauerat.Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille.Constans pterea in pactis seruādis ē habitus.nisi qđ pollicitus fuisset qđ reuocare qꝫ pficere satius esset.splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocareť.familiares hūit admodū paucos. ꝫ viros doctos. Et qꝝ opa in grauibus rebus vti posset. Impator sigismūdus cuz sex mensib⁹ senis substitisset ad eugeniū cōuersus inito cū eo federe romā pfectus. Corona imperij donať.verū mortuo sigismūdo impatore a ꝗ basiliense ꝯciliū incrementū habuerat.Creatoqꝫ ab electoribus alberto austrie duce concliū ferrariense inchoauit.eo profectus impator grecoꝝ ab eugenio susceptus ē.inde florētiā transtulit.Exornare deinde eccliam dei edificijs ⁊ sacellis ē annixus.vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Moriť aūt pontificatus sui anno decimo sexto.septimo kal marcij.āno.M.cccc.xlvi. Vir ingenio ⁊ gestis rebus insignis.etatis sue anno sexagesimo quarto. ꝗ anno btūm Nicolaū toletanū in sanctos retulit confessores.Sepeliturqꝫ in basilica Petri.sepulcro marmoreo. hoc epitaphio.Eugeni⁹ iacet hic quartus cor nobile cuius.Testanť vite splendida facta sue. Istius ante sacros se pbuit alter ab ortu.Alter ab occasu cesar vterqꝫ pedes.Alter vt accipiat fidei documēta latine.Alter vt aurato cīgat honore caput.Quo duce ⁊ armenij graioꝝ exempla secuti.Romanici agnorūt ethiopesqꝫ fidem ⁊c.

Felix quintus anno dñi.1438.die.17.nouembris.eugenio pontifice a basilieñsi ꝯcilio philippi ducis pcutatione deposito.Et in scismate pontifex electus.sedit annis.9.quo creato euestigio magne seditiones in eccia dei exorte sunt.cū xpiana respub.trifariā diuisa.aut felicē aut eugeniū seqreť.Essentqꝫ qui neutrales vocarētur.qꝛ neutri obtemparent.Hic itaqꝫ felix primus sabaudie dux fuit.ꝗ prius comites appellabanť.Et sygismūdo cesare titulo ducatus obtento.cū annis ferme.xl. post pris prouincie gubernacula tenuisset.Aucto prno imperio.parta vndiqꝫ pace.ac demū relictis principatus glorice fastib⁹.in heremū se recepisset.cū sex viris equestris ordinis etate etiā pvectis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūciasset. ad ripallie locū tanqꝫ paradisum delitiaꝝ sibi delegit.Cūqꝫ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basilieñsi cōcilio pontifex electus fuit.barbā totondit qꝫ pmissum nutriuerat.Ducatū primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit.stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit.Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanqꝫ rōne psul eccie coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina bñdixit plebib⁹.officia curie ordinauit.cardinales doctrina ⁊ auctoritate pstātes assumpsit.Verū cū paci ⁊ hūilitati amator existeret mortuo eugenio pōtifice illico nullis pulsatus pcib⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noīe pape cardinalatus honorē retinuit.ī pria sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuz in senectute bona.fuit aūt clarissim⁹ pnceps preter gen⁹ ⁊ sue elegātie formā. ac regiam dignitatē ⁊ pmptā eloqntiā morib⁹ ītegre. vita ⁊ religiōe sctūs.ī subortos clemēs.ī bello magnanim⁹.⁊ ī oēs iustissimus.ac demū nimiū felix.si seniū suuz ecclesiasticis titulis non fedasset.

Scisma ꝫ.xxiij.iter eugeniū ⁊ felicē vsqꝫ ad nicolaū.v.ob varias disceptatōes an pontifex eēt sup ꝯciliū pdurauit.ñ sine scādalo reipub.xpiane.

Solis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ dissidia secuta sunt.⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominū in leodio.

Albertus austrie dux. Et pdicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq̃ rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis imꝑator post sigismundū creatus. impauit annis duob⁹. Uir q̃dē optim⁹. ꝛ in omi virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq̃ prestaret. fuit in bellis audax. ꝛ manu promptus. Js primo apud albam regalē cū ꝯiuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝯsensu ꝛ applausu ppl'i coronatus ē. Inde pdie nonas Maij rex bohemie designat'. diademaq̃ suscepit. Inter hec ꝛ electores imperij apud franckfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ꝛ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuȝ in iussu baronū. ꝛ nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq̃ licebat. q̃bus haud ex vsu videbat' suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismūdus romane rei ꝯsulturus. ytaliā germaniā ceterasq̃ ꝓuincias pagrasset. hūgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atq̃ ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu imꝑiuȝ acceptaret. Uocati tñ ad regem q̃ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq̃ ꝑtem dicta. Uicti pcibus pcipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuȝ dedere. imperiū summa ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Jlle imperio auctus. hūgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni ꝛ preciosam regni suppellectilē in arce ꝯuauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit'. q̃ dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq̃ custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē ꝛ danubiū collocat. interea turcoꝝ imꝑator euicto castello ex cecatoq̃ dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuȝ igit' dissinteria laboraret sentiensq̃ periculū. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q̃ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus cū iam strigoniū preterisset. ꝛ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoq̃ testamēto. in villa q̃ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ꝛ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōceperant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neq̃ em̄ biennio toto imperauerat. statura eius ꝓcera fuit. neruosum ꝛ validū corp⁹. facies terrifica. more gētis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̃ lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Linea imperatoꝝ

Albertus

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente ꝛ ꝑua admodū freq̃ntia. auctoritateq̃ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. epoꝝ ꝛ alioꝝ prelatoꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicȝ placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemoꝝ ꝛ reformatione ecclesie ob q̃ð ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq̃ premeret'. Et q̃ð Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq̃ principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̃dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̃ secum aderant consensu. Sed imperator alijq̃ȝ principes ꝛ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemꝑauerunt. Uerūetiam eum bis terq̃ȝ mouerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius em̄ dubius quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoq̃ equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ꝛ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝑter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ꝯuentus illico dissipatus est.

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaq₃. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. eñ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnum dicit. Uel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuisse basiliscũ. Et post ei⁹ defectonem nomẽ vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ simł vrbis ptes vniũtur. Is fluui⁹ germanie celeberrim⁹ ex rheticis alpib⁹ ort⁹. Qui varijs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ rupib⁹ coartat. terribili fremitu eluctuat. pcipue pe oppidũ Schaffhusen. ingenti impetu pceps ruit. Et sb oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima p̃ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandez atrox spumans amplo iurgite ad augustã rauricã. vsq₃ et basileã euoluitur. Et eã in duas ptes disiũgit. Ciuitati q₃ ac ponti ĩ occulto insidiat. cũ terremotib⁹ sepenumero quassata sit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̃rẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aq̃s replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã augustã (cui⁹ vestigia supra basileã cernũt) defecisse arbitrãt. Cui⁹ nomẽ basilea a descriptorib⁹ p⁹ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã h₃. q₂ ĩnõ mltã h₃ nauigatõem. vt cũ magnis onerib⁹ ad mltas regiones nauigari possit Ursulã q₃ diuã v̄ginẽ cũ sodalib⁹ a colõia nauigijs p rhenũ ad basileã ascẽdisse historie tradũt. Rhen⁹ aũt ⁊ si accolis multa q̃nq₃ dãna ĩfert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h̄ vrbs etate nr̃a latericijs domib⁹. pulcerrimis edib⁹. mõsterijs tẽplisq₃ magnificẽtissimis. hospitalib⁹ ãplis. alijsq₃ vrbiũ necessarijs cũ mag̃ ambitu ⁊ menib⁹. fossisq₃ pfundis exornat. h₃q₃ agrũ ãplissimũ inter mõtana ɔstitutũ. q̃ ⁊ frumẽti viniq₃ boni feracissim⁹ ẽ. Estq₃ vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃ h̄ euenit ĩ hac. qđ ĩ ceterĩ ãtiq̃s vrbib⁹ (q̃₂ descriptio p̃cessit) euenire solet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta q̃dã vetustissimo₂ ope₂ ɔspiciãt. ve₂ ita ruinis ⁊ terremotib⁹ q̃ssa ac vetustate ip̃a cõsumpta. vt nec ei⁹ figure. nec ad quẽ vsu₃ fabricata fuerint. quãuis diligẽtissimus pspector q̃at agnoscẽ. Hec tñ mirũimmodũ aucta. Et p⁹ terremotũ cursus ĩstaurata. Nouissime nr̃is tpib⁹ bona₂ artiũ gymnasio ornata fuit. Pi⁹ eñ summ⁹ pontifex ei⁹ nois scõs ob loci comoditatẽ post susceptũ põtificatũ in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

ſis plura egregie ꝑfecit. Sita ē aūt i alſacia. cui q̊ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro uicia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēſis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxiſſet ingentēq̨ metū baſilieſi/ bus intuliſſet. ⁊ ſuitēſes ex federe ſocij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſiſſent. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hȝ hec inclita vꝛbs duas ꝑtes vt ꝑmiſ ſuȝ ē. Maioꝛ hȝ tres vꝛtices. in vno vetuſtiſſimū diue marie extat tēplū ſummū: ep̄alis ſedes auxilio diui hein rici iꝑatoꝛ ſcōi oꝛnatū. In alio canonici regl'ares ad. ſ. leōbardū degūt. In t cio eccīa ſcti petri ſituata ē. Pri mū q̨ȝ monaſteriū cū abbacia ad ſctm̄ albanū in acie vꝛbis extat. Inde minoꝛes. auguſtinēſes ⁊ p̄dicatoꝛes in eo loca ſortiti ſunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ ſpacioſa loca occupāt. Et moniales ad ſctāȝ katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ꝑs vꝛbis celeberrimū hȝ monaſteriū carthuſienſiū. ⁊ eccīaȝ theodoꝛi ⁊ ſcti nicolai ac alias baſilicas. In hac q̨ȝ vꝛbe multe ſctoꝝ reliq̄e ſūt ac oꝛnatꝰ varij q̄bꝰ deco (rata exiſtit

Friderico poſtea ro. iꝑatoꝛi amedeꝰ dux ſabaudie quē clerꝰ apō baſileā ꝯgregatꝰ eugenio q̄rto a ſummo pōtificatu pōtificato poito in illiꝰ locū ſuffecerat felicēq̨ papā q̄ntū vt ꝑmiſimꝰ vocaue rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ foꝛma ꝑſtātē in m̄rimoniū obtulit. ſilēq̨ dotꝭ noīe auri nūmū du cēta milia. ſi eugenio relicto ſe petri ſucceſſoꝛē appellaret. hoꝛruit ceſar minimeq̨ ſacro ſuo eccīe ſacra fedare voluit. atq̨ ad ſuos ꝯuerſus. vēdere inq̄t alij pōtificalia ſolēt. hic libēter emat ſi reperiat venditoꝛem.

Leonellꝰ eſtēſis ferrarie marchio ꝑmogenitꝰ ex Stella nobili adoleſcentula pellice ſuſceptus. patre Ni colao apud mediolanū defuncto in ferrarienſi regno ſuccedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūa nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis inſignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iuſti cia gubernauit. ⁊ vꝛbē ferrarienſem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia ſuperbiſſima in vꝛbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas ſtrauit. Monaſteriū ſctē marie oꝛdinis ſcti dominici erexit ⁊ ſe poſt moꝛtem ibi ſepeliri fecit. Hic iohannis frācīſci ganȝage mantuani filiā duxit vxoꝛē. ex qua nicolaū vnicū filiuȝ mire pulchꝛitudinis ſuſcepit. cuius tutelam ⁊ regni curā boꝛſio moꝛiens cōmiſit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteꝗ̄ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes ī sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ singularē deum conuerti. multi metu baptismum suscepere. Ex quibus vnū fridericus anteꝗ̄ imperaret in cubiculū suū accepit. eūq̄ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūq̄ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem in instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minat̄. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad suppliciū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebraicū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se ꝓiecit atq̄ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermones suū vienne audiret somno grauatū esse atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cūq̄ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamq̄ rex excitatus attētissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriant̄ nō ē desperata eoꝝ sal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cōsultus. nenō ⁊ lingua greca latinaq̄ vir eruditissimus Chrisolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrariensium principū olim familiarissimus ꝑ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet̄ inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes composuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ⁊ eisdem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoq̄ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̄ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiū genuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s sui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuracius sup octo libris phisicoꝝ ꝯmetat⁹ est. ⁊ sup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basiliense celebrat̄. Mortuo em̄ sigismundo impatore a quo basiliense concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiscit̄ ⁊ eugenius eo ꝙ aduentare impatorē constantinopolitanū Io. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores susci pi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̄ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi faterent̄ ⁊ spiritumsanctū a patre filioq̄ ꝓcedere. vtq̄ ī azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i consecrarēt. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vō vt faterent̄ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̄ legittimū successorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonẽsiũ dux. occupata genua vrbe. magnũ exercitũ inter forꝝ cornelij liuijq; forũ cõtinebat. Quapropter suscipit͛ aduersus eũ a florẽtino pplo bellũ. qd vsq; ad obitũ eiusdem ducis durauit. annis. f. xxv. Infida tñ nonnũq; ꝛ insidiaꝝ plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nũc in merore fuit. Cũ illud regnũ florẽtissimũ supra modũ per heinricũ regem anglie vastat͛. postq; aũt alios bello deturbauit. nõ sine grandi iactura suoꝝ infelicissime vitam finiuit. Joannes quoq; dux burgũdie hoc regnũ eque lacerauit q̃ breui post occidit͛ ꝛ malorum multoꝝ occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandẽ pacem cõposuit. quã burgundi acceptarũt. Anglici non consenserũt. verũ ioannes burgũdie dux post treugas initas cum sacramentũ ambo diuinissimũ sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit͛. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalia fuerũt. Miles vnus eurialus noĩe Sygismũdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senẽsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq; speciosissimi. Vex lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dũ sygismundus illic degeret. Hij nãq; ceco amore adinuicez solo visu exarsere. Et tandẽ ad cõcupitũ finẽ puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiã facta fuit sepatio. Ex qua tãtã vterq; contraxit tristiciã. ꝙ lucrecia post longas lacrimas egritudinẽ incidit. Et qꝛ cor suũ aberat inter brachia matris indignantez exalauit aĩam. Eurialus vo postq; obisse verũ amatorẽ cognouit. magno dolore pmotus. cõsolationẽ vllaz admisit nisi postq; cesar ex ducali sanguine virginem castissimã sibi matrimonio coniũxit. Ex quoꝝ exemplis monẽtur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui eñ nũq; sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Ipse nãq; per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum historiã pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciã. tpe concilij basilieñ.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cuz magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq; obsidione cinxit. Cui nomẽ est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habẽt i feudũ. Ibi cum aliquãdiu delphinus maneret. cũ castellanis tandẽ conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet͛. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq; tecto. Postq; aũt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq; aduentum suũ publicauit. ꝫ non vno modo apud omnes. Apud aliquos nãq; se in auxiliũ nobilitatis venisse predicabant. tanq; in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoꝝ regem cõtra Swicenses. nõnullis aũt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsq; ad rhenũ protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinã obsessurũ se affirmabat. dicebat ꝛ pp̄ter ducem sygismũdũ se venisse. Et hos rumores vbiq; publicari studebat. Non ꝙ ita esset. ꝫ ꝙ fauorem ob eam causam sese putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq;. ꝛ. xx. milia censent esse. Concordatũ est inter delphinũ ꝛ alsacieñ. quinq; ꝛ. xx. milia hominũ ex suo exercitu p hyemez in oppidis alsacie recipi debere. ipseq; delphinus ꝛ thuriceñ. ꝛ alijs obsessis ferre opem promittũt. Veniebant iam delphini gentes q̃ vulgo vocantur armeniaci in subsidiũ quoddã castelli. quod swiceñ. pp̄e basileam obsidebant. suiceñ. vt hec senserant non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq; armeniacoꝝ turmas incidũt. stragem dãt. plurimosq; neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorẽ exercitum se recipiũt. Illi sanguinis cupidi ꝛ auidi victorie dũ gloriam querunt. ppriam salutem amittunt. Ventuz est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiceñ. irruit. Nonnullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentq;. Cõmittitur atrox ꝛ miserabile p̃lium. Caduntq; ex vtraq; parte q̃ plurimi. prelium a principio diei vsq; ad finem tractum est. Ad extremuz non victi suiceñ. ꝫ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campusq; liber eis mãsit. nõ virtute. ꝫ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicũt aliqui plures stratos esse q̃ ex suiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suiceñ. vlcisci volũt vitam amiserũt. Dum hec agũtur rex romanoruz oratores ad delphinũ mittit. episcopum augusteñ. ꝛ ioannẽ de aych doctorem. nonnullosq; milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperiuz cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ꝛ cum his delphinus suos ad regem destinat q̃nq; viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelateñ. ꝛ sancti calixti pluresq; alij doctores delphinũ adeũt. Et cum hijs ciues basilieñ. deprecanturq; neue concilio vel ciuitati noceant. Is rursum suos basileam cuz hijs nũcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam ꝛ oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq; suiceñ. factõis illuc ꝯuenerãt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinũ vocatu regis contra suiceñ. venisse. Tandem cũ deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoꝝ ad ppria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

BRixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes admodū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit ꝙ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaz lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq̄ꝫ brixia cardinalis q̄ꝫ sancte crucis vltro citroq̄ꝫ sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Insup̄ ⁊ bergomū eiusq̄ꝫ agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq̄ꝫ bello lacesseret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis suscipit q̄ꝺ p̄ annos tres maximo cū vtriusq̄ꝫ pp̄li dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

COsmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē rouocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. om̄iq̄ꝫ nō solum apud ytalos s̄ forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs sup̄auit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frācīscus fforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̄ꝫ eccl'iastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē bti marci euāgeliste ordis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo sup̄bissimas. vt om̄es sup̄ent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis s̄ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq̄ꝫ periti illā exornans. alia quoq̄ꝫ ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū p̄magnificū edificauit in honore diui laurētij. Que op̄a viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̄ꝫ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

NIcolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atq̄ꝫ elegantie p̄nceps laudatissimꝰ habet. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atq̄ꝫ sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq̄ꝫ in vtraq̄ꝫ lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

AMbrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq̄ꝫ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenū Laerciū de moribꝰ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq̄ꝫ opuscula docta cōposuit.

IOannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq̄ꝫ lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ op̄a describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasij quoq̄ꝫ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

ANtonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē seq̄tes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus coplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocli casum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq̄ꝫ ex viscoribꝰ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno leg' gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

BArtholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qꝺ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq̄ꝫ his ⁊ cōsilia in medicinis de p̄ticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsq̄ꝫ ad pedes. Sil'r de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. ⁊ alia multa.

HVgo quoq̄ꝫ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuz tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto
ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarũ sancti Augustini pr̃. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. freq̃ntissimꝰ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astãte pp̃lo romano omniq; cardinaliũ cetu) sctõꝝ ꝯfessoꝝ nũero aggregatur. Voluerat tñ ioannes. xxij. pontifex q̃ de eiꝰ sanctitate p̃cipuã habuerat noticiam. hũc ei honorẽ imptiri. ꝫ multis belloꝝ scismatũq; turbinibus vexatus. ac etiã morte p̃uentus. id hãc ad vsq; diẽ dilatuz ẽ. Is sanctꝰ ex pyceno oppido qđ sancti angeli nũcupat̃ sb firmana ciuitate m̃re amita. p̃re cõpagno mediocribus parẽtibꝰ natꝰ. adultus factꝰ corpus ⁊ aĩam dño ꝯsecrauit. In adolescẽtie p̃mordijs mũdo renũciãs ordinẽ heremitaꝝ beati augustini complexus ẽ. inde m̃ltis ieiunijs vigilijs v̄beribus corpusculũ afflixit. ⁊ cõtemplationi se totũ dedit. oĩs eiꝰ s̃mo aut rarus aut cũ opus erat de moribꝰ. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl̃ de amore dei fuit ⁊ celesti patria. cilicio circuloq; ferreo subtrito vtebat̃. q̃bus carnẽ suã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ꝑtulit. in eo q̃z ꝓphetie sp̃us fuit. ad eũ multi languẽtes. nõnulliq; malignis vexati spiritibꝰ ducti curati sunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu ꝑmanẽs. nũq; carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tp̃e reptus ẽ comedisse. Cũ q̃daz nocte diu in orõne ꝑstitisset. in cella sua obdormiẽs vidit ĩ somnis sydus clarissimũ situ non altũ. e loco natiuitatis ꝓgrediẽs qđ post oratoriũ chori in tolleto terminũ habuit. cognoscẽs ꝑ hoc se emigrandũ. in eo loco sepulturã elegit ad insinuandũ claritatẽ sanctitatis eiꝰ. Sicq; sanctissimꝰ vir celo receptus ẽ. huiꝰ aũt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurẽtius vallensis

LAurentius vallẽsis vt aiũt canonicus. nõ minꝰ ph̃us ⁊ theologus q̃z rhetor ⁊ grãmaticus. hoc tp̃e clarus exñs. ad ioannẽ tortelliũ amicissimũ suũ Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq; in dialeticã ⁊ in q̃ntilianũ cõmẽtarios dignissimos. Ep̃l̃as q̃z pauli suo mõ in latinũ v̄tit. Homeꝝ insuꝑ ⁊ herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiã aduersus multos cõposuit.

MAtheus palmerius natione florẽtinus historicus ⁊ ph̃us ac orator disertissimꝰ. ipis q̃z tp̃ibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio florẽtino annumeratus fuit. Chronicã eusebij de temporibus quã diligẽtissime emẽdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsq; ad annũ. 1448. ip̃e perfecit.

Blondus hystoricus

BLondus flauius foroliuiẽsis vir doctissimꝰ. ⁊ dicẽdi gr̃a gratissimꝰ eugenijq; põtificis secretariꝰ dignissimꝰ. ꝫ ipo tp̃e eas ob res multo habitꝰ ẽ in p̃cio. Qui p̃ter orõnes ⁊ ep̃l̃as innumerabiles a se editas. maximã gloriam ytalie cõtulit. q̄ p̄ ceteris latentẽ sup̃ mille annos historiã tanta attigit diligentia. vt duobꝰ ⁊. xxx. libris. eandẽ diffuse ornateq; oñderit. Nã omnẽ ne dũ ytalie ꝫ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionũq; statũ ꝑpulcre descripsit. Indeq; de roma triũphante libros. x. Et de roma instaurata libros. 3. ac de ytalia illustrata libros quasi. 13. ac alia m̃lta. Quinq; hic post se reliquit filios bonarum litterarũ feracissimos. nec patri inferiores.

Guarinꝰ veronensis

GUarinus veronẽsis crisolare bizantini discipulus grãmaticus. ⁊ orator ac ph̃us eruditissimus. grece latine lingue facũdissimus. ferrariãq; legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene discipuloꝝ turbã ad se erudiendã traxisset. maximũ laudis preconiũ ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ⁊ victorinus mantue publico salario võti. m̃ltos in vtraq; lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani ⁊ ferrariẽses p̃ncipes fuere. Hic guarinꝰ cũ eẽt ingenij excellentissimi grãmaticales regulas vtiliter ĩ ordinẽ redegit. indeq; strabonis geographi europã. ⁊ vitã q̃rũdam ex plutarcho greco latinas eloquẽtissime fecit. hñtur eñ ipius cõplurime elegantissime orõnes ⁊ ep̃l̃e a se edite. Deficiens tandẽ in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrãmate sepelitur.

GEorgiũ Trapezuntiũ virum doctissimũ ⁊ apostolicum secretariũ cum his floruisse constat. q̄ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. m̃ltis annis hyspanos gallos germanosq; viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriã ⁊ poeticam docuit disciplinas. Rhetoricã conscripsit ⁊ alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriusq; lingue eruditus strabonis asiam in latinũ conuertit. Ioannes quoq; aurispa secretarius ap̃licus rhetor luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cõposuit.

ANtonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaq; insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ⁊ iũcturis. ⁊ calculi passione tractatus cõposuit. Ferũtur ⁊ ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste ⁊ aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi.6646. Anno xpi.1447.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

NIcolaus qntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucenſ agri. humili loco ⁊ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholomeo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccc.xlvij. Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus. Laudat̄ eīn eius liberalitas qua in oīnes vsus ē. maxime erga litteratos q̄s ⁊ officijs curialibus ⁊ bn̄ficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponenduz ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sexcentis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ⁊ lr̄atos viros p omnē europiā. quoꝝ industria libri conqrerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̄ anno ⁊ ep̄atum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatuz adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Jdo motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ↄstituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus imp̄ator creatus vna cū leonora cōiuge p corona accipienda romā cōcessit. Et ab ip̄o coronā ⁊ bn̄dictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in v be edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ⁊ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. Jn vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingentez quibus coherceri hostes possent. ne edes pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent̄. Extant adhuc vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros p̄pulcros auro ⁊ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non p̄dijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̄ officiuz vendiderit neq̄ beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ cōseruator. iubileū habuit. beatum quoq̄ bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat̄ post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M.cccclv. morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri. honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xpi.1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generosparentibus natus. alphonsus cognomento boria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Uir certe magni consilij ⁊ vtriusq̄ iuris pacutus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex hijs antem facultatib⁹ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aq̄legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Jnsulas quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē p̄fitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. Jn meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq̄ eo modo atq̄ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et p̄pterea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad regez Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrez misit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄ ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū eadmūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xp̄i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat⁹ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq̄ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

FRidericus eius nominis tercius imꝑator Ernesti ducis austrie filius. Au-
strie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sub
lato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto cesar delectus. Inde coronã regni germani
ci apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in p̄sens.
annis. 53. Is postqꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ce-
pitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature
bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nã domus austrie principes (inter q̊s
plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerũt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerũt cũ
diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secu
tus. Defunctis parentibus q̄primũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo nostra re
demptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit; sacra visens loca.
vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ tēptatus. vbi cenauit. vbi
iudicatus curcifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est
terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceqꝫ reditum cũ gloria habu
it. Fuit em̄ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quã sapientia. grauitas et
vite integritas comitabant̄. corpore strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. aptꝰ ⁊ pa
tiens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua de-
niqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum ne
cessarium foret. Quõ neutralitatē ecc̄ie romane nocentissimam ex natione sua su
stulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori sumptu atqꝫ indu
stria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nũc fruimur ecclesiastice
societatis vnitas. Horremus t̄n ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neqꝫ no
stra historia est que maiestatē tanti principis ꝑ sua dignitate valeat explicare. ve
tustas em̄ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio
germanica que sibi obsequit̄. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cũ ea regũ ⁊ impe-
ratoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que lau
des eius habunde demonstraut. Demũ ꝑsona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Sati-
est tamen tacere q̄ꝫ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia ꝑcurrere. Uereor em̄ ne quis me
putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiã imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguendum esse. quod
viciũ a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericum nemo adulatũ di
cet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaqꝫ supra verũ extollunt. Cũ hec scripta
eius laudes diminute magis q̄ꝫ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde
retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiũ gubernauit. Omnes tandē qui mo-
do regnant quiqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericũ tanq̄ꝫ speculũ quoddã virtutũ contueri appetere ar-
bitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam hi
storiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ ꝑstringo que ad exēpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari pos-
se videant̄. Nunc igit̄ ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaũ quintũ rome coro
nari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus
iter ad oppidum sancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa ꝑegit. Ad quem locũ ⁊ ladislaum regē ꝓfi
cisci iussit. Inde villacũ se confert. id est oppidũ ecclesie babenbergensis supra dranũ situm non longe ab
ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari conuenerant. domi nobiles q̄ꝫplurimi qui romã videre. coronationē
ytalie spectare mores. militie cingulũ mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germa
nus cesaris erat. qui splendidũ ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̄e q̄ꝫuis Rome in anno
iubileo fuisset rursus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes
ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislaum
secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetorum patricios do
mi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad vi-
ctum omnia sine p̄cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequen
tes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flauescentes co
piosasqꝫ comas. lactea colla. cõmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. pruden
temqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra
etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditio-
ne australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad im
perium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rheniqꝫ partibus per vallem tridē
tinam Ueronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re co-
gnita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificē
tiam ostentabat. Omissa ferraria bononiã ꝑgit. vbi bessarionē legatũ ap̄licũ occurrentem reperit. Inde
petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore ma
ximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florētie moratꝰ donec edes cosme de medici ceterasqꝫ splēdi

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiā spectaret. Senas ꝓfectus est. Cū senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atq̧ illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciā rubescentibus ceruice facie cādida
ex integro venusta. Jmperatrix igit̃ senas deducta est ieiunij scd̃a die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cū legatis aplic͡ extra duas vrbis portas spō
se aduentū expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē
erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus ɔtinuauit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romā summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitat͡ in vrbe fuit
obuiā datū est. Uenit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta oīs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbē visere datū est. cunctarū gentiū columē romā. vbi de colle descensum est sacer senatus apli
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erāt vrbi oīs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Jmperatrix mirificis ornata cultibus portugalēsibus circūdata oīm ī
se occulos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
saris militie ductor obequitans suū cuiq̧ locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Postq̄ vrbē cesar intrasset eius equū manu regere marscalcꝰ
nudū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati san
ctorꝝ reliquias ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant siue baldachinū in-
troducere vsq̧ ad gradus basilice sancti petri p̄cedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedēs eburnea pōtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliū circūstante verbis paternis ⁊ supra modū benignis Frideri-
cū suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̄z ladislaus ⁊ albertus ac demū impe
ratrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardorꝝ regē co-
ronaret. Jdibus igit̃ marcijs apud sancti petri summū altare Fridericū in regē longobardorꝝ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores desponsata inter missarꝝ solennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniū benedictū. Abso-
luta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam
beati petri arā in sublimo throno ɔsedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. lenore alterū
deputatū. Fridericus postq̄ iusiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̄stitit q̄ ludouicū caroli filiū iu-
rasse decreta ɔfirmant. alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Jnde augustale paludamentū acce
pit. in mediā basilice ꝓfectus trinā benedictionē suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu
lis atq̧ brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rē diuinā inchoa-
uit. Jnter celebrandū diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrū quo regia potestas indi
cat̃. Pomū quod mundi dn̄m ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo co
rona aurea infulata p̄ciosisq̧ coopta gemmis cesareo capiti imposita. Jmꝑatrix q̄z post cesarē coronam ex
manibus pontificis accepit. quā ɔiugis Sigismundi fuisse ɔstabat. Cesar q̄uis ornamēta sibi p̄cio incre-
dibili cōꝑasset. Jn hāc tn̄ solenitatē palliū. ensem. sceptrū. pomū coronāq̧ caroli magni ex archiuis nurm-
bergensiū ad se deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuinisq̧ rebus est impositus modus leonora in suas
edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredū ascendit. eiq̧ ce
sar dextratoris officiū ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscēso vsq̧ ad ecclesiā sancte marie vna ꝓ
fecti sunt. Tūc papa in pallatiū redijt. cesar in pontē adriani ꝓfectus ē. vbi albertū fratrē pluresq̧ duces et
comites ad militie ꝓuexit honorē. ter quemq̧ gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcussi milites referunt̃. de-
inde cū sol occideret ad lateranū se cōtulerat. splendidū ibi ɔuiuiū habuit. Jmperator igit̃ Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̄gesimoscd̃o anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice ɔferret. statuit tanto regi morē
gerere. Ad regē igit̃ amicū ꝓfectus ⁊ post eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introi
erat ɔsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunq̄ vidisset nuptā ⁊ in alto locatā ample-
xus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctā ebdomodā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoq̧ alfonsus thesaurꝝ suū quicq̄
p̄ciosum habuit. Jnde cesar naues ascendit romā petiturus. Jmperatrix octo diebus apud auūculum po-
stea mansit. deinde manifredoniā profecta est atq̧ illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam re-
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile p̄ciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emisse ferebat. Js (postq̧ solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluēta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus fostari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq̧ festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq̧ ad littus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̄turbidam aeris faciē mu
tatūq̧ celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe
tentem eñ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ ꝛ heinricus rosensis na-
tione bohem⁹ cū ducētis eqtibus ꝛ mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furēti pplo frideric⁹. pupillūqꝫ adhuc
tenez dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses except⁹ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora
susceptos primo cristofez habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea re-
gem romanoz. cū filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Australes aūt ꝛ si fridericū cesarē accersi-
tis bohemis in noua ciuitate ꝛ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt
atqꝫ in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege
bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ꝛ p̄cipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatez in austria
abstulit. Que post mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ prī reddidit. In plerisqꝫ tm̄ locis. cū ei semp ingens cu-
piditas pacis ꝛ otij fuit. xp̄ianoz principū ꝓpter turcoz incursiones cōuentū p̄cipue anno. 1471. Ratispo-
ne edixit. Et post aliqs annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt
ꝛ pacē inirēt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcoz ꝛ infideliū nō in xp̄ianoz viscera ꝯuerti debere. Quā
obrē anno salutis. 1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝯsortē regni fecit. vt qd̄ p̄ senectute adimplere non posset. p
filiū regē ꝑficeret. Cū itaqꝫ cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ꝛ copia gentiū. etasqꝫ ꝛ pru-
dentia ꝛ magnificētia ꝯueniāt (q̄ p̄cipue sunt ad res arduas capescēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det
pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principat⁹. ꝛ omnē pplum xp̄ianū. ꝫ vniuersum orbē ad vnicā verā fi-
dem xp̄ianā ꝛ sanctā reducet ecclām. ad altissimi dei gloriā ꝛ honorē. sublimationemqꝫ throni sui cū laude
perpetua ꝛ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardin⁹ senenſ ordinis seraphici francisci professus: ꝛ instaurator egre-
gius sua etate declamator. Is apud senam vrbē etrurie nobili loco nat⁹.
qui postqꝫ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. patrimonio qd̄ non
tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās
seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorqꝫ paupertatis exi-
mius. cū ordinē illū labentē ꝛ institutione primeua longe remotū offendisset. re
ducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neqꝫ em̄ indurati maioꝝ cō
uentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inue-
nit. seorsum habitare instituit. hijsqꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemosina
struxit. Jubēs oēs vt prīs francisci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. ve-
stes laneas sine lino habere. cibo vinoqꝫ vti modico. plumas oēs effugere. ī sac
co dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū
malāqꝫ pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ꝛ hūc cru-
cifixū p̄dicare. que oīa primus ipe implebat. sobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo
plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ꝛ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circui-
uit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ꝛ ampli⁹ cenobia p ytaliā sui ordinis a fundamen-
tis erexit. ꝛ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum
ostendere. Cui⁹ rei nouitatē cū plerīqꝫ improbaret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc
in nomine ihesu curasse morbos. ꝛ fecisse miracula nō est ambiguū. Tandem apud aquilam brutiorū vr-
bem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ꝛ sexagesimo vi-
te sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M.ccccl. in iubileo adiutē-
te ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini ascripsit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

S. Bernardinus

Jubileus hoc anno. M.ccccl. rome freq̄ntissimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit
vt queadmodū ex lege veteri corpalis ꝛ animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remit-
terenturqꝫ culpe. ꝛ onera peccatoꝝ omibus. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente ꝑquirerent. In-
gens igitur populi multitudo. ex oīni xp̄iano solo p hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ꝛ am-
plius hominū milia diebus singulis p vrbem templa foraqꝫ vaderent. dissoniqꝫ mores. deformes habit⁹
ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neqꝫ victui necessaria defu-
erint. neqꝫ tumultus interciderint. Unica tamen horrenda visu ꝛ auditu stupenda. paucis diebus ante fi-
nem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppli mul-
titudo peteret. neqꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt.
Ingens euntiū ꝛ redeūtiū concursatio. Cūqꝫ hij atqꝫ illi a superuenientibus vrgerenſ premerēturqꝫ turmis
accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūqꝫ nōnulli equis mulisqꝫ veherenſ cum iumētis vna pro
strati calcatiqꝫ sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā
plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūqꝫ pedes
oppressi animas exularunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exe-
quiasqꝫ hijs solēnes fecit. Capellamqꝫ marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante
cladis memoriale.

Anno precedēti pestilētia ingēs q̄ꝫ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqꝫ in ytaliā ser-
pens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ꝛ galliarum fines misere. per omes fere popu
los debachabatur. Deinde in locis ytalie ꝛ q̄maxime mediolani deseuit. Sequētibusqꝫ annis vbiqꝫ peste
laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam su-
perior solis defectio ꝛ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimatus fuit. ano. 1442. renato supato. et pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia et sardinia atqz hyspania annis multis. Renatus em̄ rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnassz deiīcitur. qui massiliā vn̄ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū et petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex glorias pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et p̄fectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. et castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa et durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. et paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoqz tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime ꝑscripsit. q̄nto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē et in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnq̄ vllus alius p̄decessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū principūqz omniū quos nostra etas tulerit. et sapientissimus et fortissimus habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraqz principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

Julianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amator feruentissimus. Et omibus v̄tutibus tam diuinis q̄ humanis ornatus. quez superioribus diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem et vxorē alberti imꝑatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniūsset. Eo etiā regē ip̄m et vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū et andrinopolim a solis ortu vsqz ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem et octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislaus ip̄e polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julianus aūt ipse mortuo rege ceteros in ꝑlio exhortās. duz xp̄iani ex m̄ltitudie turcoꝝ terga v̄terēt ꝓ xp̄i noie occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quartus mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. et mense vno. Vir certe indicendo acerrimus et eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. et prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosqz. contraqz eugeniū pontificem. contra mediolanenses et alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumqz scriptis versantur. Qui etiam permagnifice et splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluz iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud sanctaz mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis et ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. cccclxviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima et cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia em̄ et in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. et infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. et seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqz fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constanstinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄rto kal.
iunias a mahumeto turchoꝝ principe p.50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno
regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggressus. cuius
descriptio in superiorib' habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasqꝫ
ex virgultis viminibusqꝫ ꝯtextas qbꝰ pugnātes tegerent̄ fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tn̄ (ma-
chine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turrī iuxta scti romani portā collidit. cuiꝰ ruina anmuralis
fossatū replet equatqꝫ vt via hostibus pateret. At cū turchꝰ tribꝰ iā locis ꝯcussis lapidibus muros despera
ret. Memoratu cuiusdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Est em̄ portꝰ ille in lōgū angustū
qꝫ ꝓtractꝰ. cuiꝰ orietalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostibꝰ aditus impossibilis erat.
quā ob rē vt coangustaret circūuallaretqꝫ magis vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis lacer/
toꝝ vi ad stadia septuagita trahi biremes. q̄ ascēsu grauiꝰ sublate post hac eo apice in decliuū ad ripā leuissi
me sinꝰ introrsum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudīs stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoita q̄ vasis vinarijs
colligatis sub constructis ꝯfixisqꝫ lignis q̄ exercitꝰ decurreret ad murū. dyametralisqꝫ cinctio ingressuz tran
situue ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiqꝫ nō solū ꝯstātinopolis orientis columen. s ipa qꝫ pera ne q̄d au
xilij grecis p̄staret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pere
untiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defensio remissior fieret turchi aīaduertentes acriꝰ incūbūt. In
ingressu demū porte octigēti circiter milites ex latinis grecisqꝫ periere. ⁊ iā hostis supiorē muꝝ tenebat saxa i
cines deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oībꝰ in rapinas itū ē. In huiꝰ aūt vrbis populatiōe cōstātinꝰ
paleologus ⁊ ipē m̄re helena genitꝰ orietis impator capite trūcatꝰ regni sil' ⁊ vite finē fecit. datis qꝫ edictis
vt a sex annis supra oēs vtriusqꝫ sexꝰ p̄sone necarēt̄. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormētoꝝ ge-
neribꝰ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbez currerent.
Sic nobilissima vrbs p constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M.c.xxx. vl'
circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus felicissimus ꝑsarū ⁊ armenie rex. cui' ꝓpriū nomen assimbe⁹ Anno .1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit. Hic ꝑmū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus ꝑsepe paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū in ꝑsarū regē coronare velle finxit ⁊ vsq₃ in thauris vrbē q̄ ꝑsaꝝ columen ē ꝓficiscit' oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrūcans ꝑsico regno' potit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat'. qđ latine magnū virū significat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi subegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ venetus nigropōte ꝑdito quedā oratorē misit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝯfestim copias suas recensuit ⁊ ꝑmo impetu sinaū ciuitatē cepit. Inde trapezuntiā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit. Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati sunt. inde aliq̄t interiect' dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē iniȷt ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Sumcassian⁹ rex ꝑsaꝝ ⁊c

Johannes capistranus

Johannes de capistrano ꝑ idē tpˢ apructio oppido nō longe ab aquila vrbe cōstituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius ꝑdicator. Ex ap̄lica iussione theutoniā ingressus est ac ꝑ carinthiaꝫ ac stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs obuiauerūt Eūq₃ veluti ap̄lice sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs accole vestimentoꝝ eius fimbriā auide contigere. egrotes ⁊ male habentes añ pedes eius attulere. e quibus plerosq₃ sanitati redditos rumoꝝ fuit. Morat⁹ est autē in germania dieb⁹ aliquot viam dn̄i ꝑdicans. mortalesq₃ oēs ad penitentiā vocans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petiȷt vbi vndiq₃ populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuotionisq₃ mittere. leuare in celū manus benedicere venienti. laudare mittentē. tangere. osculari qui ꝓpe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisq₃ comitibus ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. matutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisq₃ pactis sermonē ad populū latine ꝓnunciare. post hec interpres que dicta sunt ab eo q̄ntū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū sui ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. deniq₃ his qui se accedūt audientiā ꝑbere. mox vesperas dicere. hisq₃ ꝯpletis ad egrotos reuerti atq₃ cū his vsq₃ ad noctē se exercere. Eūq₃ demū ꝯpletorio et alijs dilectis ꝑcibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata absq₃ sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq₃ ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute neruisq₃ ⁊ ossibus ꝯpactū. letū tñ ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹ predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. multisq₃ sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes auaritiā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Eūq₃ audisset innumerabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congregato ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄icole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo deniq₃ mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Frācisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eq̄tē quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄ latinaꝝ excellentissime doctum ad hec vsq₃ tempora cū magna fama puenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam orationem semꝑ exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is itaq₃ crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demū mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasq₃ lr̄as plurimos docuit. ⁊ ibidem vsq₃ ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis et serijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ latinaꝝ Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passionibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt deniq₃ bononie anno salutis nostre M.cccc.lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ ⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiū gratitudine claruit. ⁊ multos ꝑmones ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Iurasse fridericū imperatorē nunꝙ̄ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome corona tus est. idq̄ʒ iuramentū constantissime tenuit. Cū em̄ iureiurando ꝓmisisset que bona possideret impe rium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando ꝙ̄ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec mon strata est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis ꝙ̄ alienationis speciem habere. p̄ sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. In eū quoq̄ʒ fridericū cesarem terciū cū nonnulli di cta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagit tas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

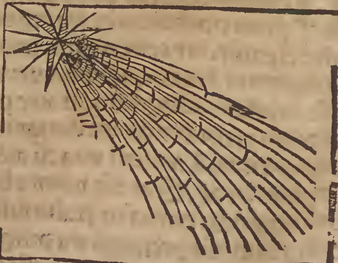
Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ si gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat᷑. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ milicie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ip̄m ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝯsensu rex designat᷑ suisq̄ʒ auspicijs de inceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis appara tibus bohemiā petijt atq̄ʒ in praga summos honores consecut⁹ regni coronā ac cepit. mansit ibi nō puo tp̄e nec vnꝙ̄ hereticoꝝ eccl̄ias intrauit. pri⁹ tn̄ ꝙ̄ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbē inuisit slesitaꝝ caput. Postea comes cilie a la dislao huniadis filio in castro regio obtruncat᷑. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ do lorē tn̄ suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. p cussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austri am. In austria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant᷑. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorit᷑. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputan dam aīūt. factione tn̄ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imꝑatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti ger manie principes. ẜ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igit᷑. x. kal. decembris egro tare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito ẜmone de cu ratione aīe actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam pe tijt ⁊ intuens saluatoris imaginē oratione dn̄icā orsus ꝓnunciato ẜ libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita mus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ genti bus imperans intra. iij. ⁊ xxx. horas postꝙ̄ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij vene no imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum impe ratoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq̄ʒ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisq̄ʒ opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infans denti bus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝓfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio men se gradu. 20 piscium p mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaꝝ di cunt ad confluentes sauū danubiūq̄ʒ situ a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan⁹ cardinalis san cti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito ho stium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. yd⁹ augusti. ob idq̄ʒ calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfigurationē dn̄i ꝯstituit

Terremotus ꝑmaximus anno dn̄i. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterū xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hoīm nō sit ⁊ nusq̄ʒ legit᷑ tam vehemētes fu isse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. ꝑcipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuita tibus ⁊ villis circumstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cū interitu magno hoīm pecorūq̄ʒ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̄ʒ veteris campanie vrbibus. Fuerūt ni hilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter ꝑmū ⁊ scd̄m etiā postea ẜ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Linea summoꝝ pontificū

Pius secundus

Paulus secundus

Anno mundi.6657. Anno xp̄i.1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus an/
tea vocatus.natione ytalus.senis oriundus.corsiniani ortus patre siluio.
matre victoria. Ideo prius eneas siluiꝰ poeta vocitatus hoc anno patrū omniuz
consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat̄.vir quidem oī laude
dignus eloquentissimus copiosissimusq̄.prudentie singularis.qui nō ad otium
sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū ꝑ etatem discere potuisset
grāmaticam didicit. Annū vo decimū ⁊ octauū agens senas ꝓficiscit̄ vbi a neces
sarijs ⁊ cognatis adiutus poetas primo.mox oratores audiuit.quibus faculta
tibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit.inde ad ius
ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secutꝰ basileā ꝑuenit. Deinde bar
tholomeū nouariensem ep̄m.⁊ post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secutꝰ
Iterū ad basileam ꝓficiscens semꝑ in honore apud omnes est habitus. Fuit em̄
scriba in illa synodo ⁊ lr̄aꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑsepe orauit.
Legationes plures ꝯcilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem
a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in a-
micos ⁊ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem.quē prin
ceps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio
subdyaconus creatus ep̄s tergestinus morit̄.in cuiꝰ locū eneas se quidē inscio
a pontifice ⁊ imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardina
liū refert̄.ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat̄. Accepta pōtificia
corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xp̄iane con
uertit. Sigismundū austrie ducem q͞ in cardinalē ad vincula petri aīaduertisset
diris execrationibus ꝓsecutus est. Maguntinū insuꝑ antistitē sede deiecit. Bene
uentanum q̄z archiep̄m sūmouit.nil regibus.nil populis timore aut auaricia cō
cessit.katherinā senensem inter sanctas xp̄i virgines retulit.pragmaticā in gal-
lia abrogauit.fodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et
religionis.admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ⁊ sigismundū malate
stam inducias composuit.vt mantuā vbi cōmunem xp̄ianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝓficisci liceret.media
igit̄ hieme ab vrbe discedit.mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legat/
toꝝ vis. actūq̄ est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret̄. Urbem aūt romam mult/
exornauit edificijs.⁊ tybure arcē construxit.ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentis
sime vite ⁊ otij inimicissimus.homo stature breuis.caput habuit ante annos canū.facie senecta. aspectu se/
ueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq̄ morosus neq̄ negligens. robustum ei
corpus natura dederat.quod tñ longe ꝑegrinationes ⁊ crebri labores attriuerant.accedebant morbi eius fa
miliarissimi tussis.calculus ⁊ podagra quibus ꝑsepe cruciabat̄. Duodecim cardinales suo pontificatu ve-
teribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchuz cū
innumerabilibus populis ꝓficiscerent̄.diuturna ⁊ lenta febri afflictatꝰ morit̄ anno sexagesimoquarto su-
pra quadringentos ⁊ mille.xviij.kal̄.septembris.anno vero pontificatus sexto.diebus sex minus. Funus
ancona romā defertur ⁊ in basilica sancti petri condit̄ ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribē
di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto
collocauit.cognitionē q̄z reꝝ antiquaꝝ nō omisit cū ꝯmentarioꝝ libros scripsit ⁊ plura alia.

Anno dn̄i.6663. Anno xp̄i.1464.

Paulus secundus papa patria venetus.patre nicolao.matre polixena.petrus barbo antea vocatus.eu/
genij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̄sbiter cardinalis hoc anno pridie kalñ. septembris pō
tifex creatur.vir certe magni animi.corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus
in mercaturā erat.que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū
esse.substitit adhortante fratre paulo barbo.ac lr̄is(lic et iam adultus esset)operam dedit.inde vocatus ab
eugenio archidiaconatū bononiensem.ac post ep̄atum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auū
culo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico.quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab
eugenio creat̄. Erat aūt natura blandus.natura humanus. Mortuo itaq̄ pio in eius locū suffectus ē. Duo
bella quidem parua in ytalia suscepit.que nulla re priꝰ repetita bello ꝟ insidijs incboata postea deseruit. In
colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sꝑ bn̄ficia ⁊ ep̄atus bis ꝯmitteret q̄ officiū aliqđ venale habe
rēt vñ elici munꝰ possz.his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat̄.nā ⁊ cardīales pauꝑes maxīe ⁊
ep̄os ⁊ prīcipes ac nobiles domo extorres.virgīes.viduas.egrotos freq̄nt̄ iuuabat. Curauit itē vt rome an
nona ceteraq̄ ad victū ꝑtinētia viliꝰ q̄ antea vēderet̄. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

sanctum marcū. tum vo in vaticano qd ad munificentiā pertinet extruxit. iustus quoq habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus et difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aūt georgij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros et germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq ac magnis p cijs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus et quicqd gemmarū in pcio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quor de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus ɔsistoriū habuisset. et iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em esu. cancror. pastillor. piscium succide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Nā duos pepones. et quidē pregrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin9 archieps ordinis pdicator. pfessus pater. historiarū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite et mor vir. et sacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tempibus. ob lrar gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa et grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgisq lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq audientibus magnā afferūt doctrinā et voluptatem. Ex quib9 extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib9 p necessaria. Sz et multos historiarū libros ad erudiendos mortales ɔposuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo epali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populor frequentia et veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuz ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aūt grauissima. et semp regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine et animi magnitudine. illum mutine et regij (vt premissum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab codē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos et alios ex pellicibus genuissz filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē et sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. et regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiū imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē et sygismūduz relegatos reuocauit. et eos ac nicolaū tanq filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinar humanarūq litterarū egregie doctus. et doctorum viror amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā et curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordini carthusiensiū a solo cōstruxit. deniq anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hijs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnuz eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario et antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. et regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauensez renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successōre. et sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. q peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat. et ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem converterūt. et hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuū recepit.

Anno abhinc ferme sexto ⁊ q̄dragesimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislau̅ polonie regē
de regni finib⁹ orta q̄stione. Utraq̄ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni siue nūe
ro militū. siue animi ferocia exultantes, duos gladios ꝑ fecialē. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū ac-
ciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t prelij signū recipio
Consecratoq̄ gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos
opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supuenietibus sternit cruentissimo ꝓlio. ea
die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno mgr̄o periere
Cesa ex plebe multa milia, qui supfuerūt capti. Prussia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit.
Seq̄ntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie, eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorn̄ abstulit. asserens portionē sui
regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgeñ. annis effluxis belluz aduersus Nurēbergenses enixissime gessit.
Greuēburgiū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēber
ga. muro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisq̄ illata fuissent ꝑ ludouicuz baioarie ducē. ad hos tu-
multus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tē
pora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgeñ. principes potentissimos. bellum
susceptum esset. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendissent. post plures strages princi-
pes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tꝑib⁹ p̄ri in regnū succedēs. Fuit
aūt carolus pientissimi animi vir. s; ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝯ heinri
cū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset.
Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puel
lam deus miraculose restitisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus car-
dinalis sancte crucis ordinis carthusieñ. pacē cū duce burgūdie cōposuit. quez
tñ postea ꝑ insidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq̄ caro-
li primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto mul
tos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl̄ie in regno minuere co-
naretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aq̄ta
nie ⁊ normandie dux e medio ꝑ eū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum
regni ꝓceres ⁊ burgūdie dux intellexissent id ex sua ꝓcuratōe factitatū. vetusta odia renouarūt. ꝯspirātes
ingētez exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari
fecit. at rex a suis destitut⁹ p̄isius cōmigrauit. regiā saltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida
euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē nicenū cardinalē in galliā mi-
sit. cū diu laborasset tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484.
Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie
regis. accersitis ꝓcerib⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit
pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ꝯstituta die qua no
uus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie domi-
q̄ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res ne-
cati suspitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi roche-
zana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohe-
mie regnū vt premissum est dudū in perniciosam iacobelli ⁊ hussitarū hereticā
prauitatem (vt cōmunionē sub vtraq̄ specie de necessitate fore eterne salutis ꝓ-
fiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicuz affirmauit. In manibus
ian ueñ. ⁊ bacieñ. ep̄oꝝ tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis reciperet insignia.
Qr deinceps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obli
gasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omibus ꝯria ageret. ⁊ hereticoꝝ
sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislaueñ. ⁊ ceteri catholici homagiū prestare, recusarūt. Ideo pa
pa pius. ⁊ post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus
secūdus anno. M. cccclxvi. publico cōsistorio eū heresi dānat. dignitateq̄ ac regno priuat. Tandem post
annū. 71. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Georgius rex bohemie

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū deducto. peloponessum occu-
pat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. In-
de mitilenē expugnat. diripitq̄ anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsq̄ terrestribus in pe-
loponeso veterē murū fossamq̄ ab vtroq̄ mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis eri-
gere adorsi. corinthum obsident. Turci v̄o laborātibus suis auxilio ꝓperantes ꝑ interruptas munitiōes
vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestātissimis senatoꝝ triremi-
bus. 12. ꝑ equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo ꝓ-
cul visis papa, 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

FRidericus īpator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ⁊ id aqua ꝑdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atqꝫ imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao ꝑdicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus ꝓceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinctꝰ ē. Comes cilie cuiꝰ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāqꝫ vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tn̄ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussore comitis ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atqꝫ aurea veste indutus capite cū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designatꝰ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta eñ reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor ⁊ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Naz multis vicibus ingenti ꝑlio turcis supatis. etiā ꝑtem bosine recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationibꝰ. cedibusqꝫ inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tn̄ ꝯposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. ⁊ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunatꝰ. Cuz videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc xc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaꝰ de cusa cardial'

NIcolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atqꝫ doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersariꝰ. integritate animi immutabilis. honestoꝝ laboꝝ indeclinatus etiā senectute patientissimus. bn̄faciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censeret studuisse Uir supra opinionē eloquēs ⁊ latinus. historias oīs nō priscas mō. ꝫ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūqꝫ didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huiꝰ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica ꝑfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ pleraqꝫ alia. Is aūt dū eccl'ie sue brixinēsis iura acriꝰ tueret a sigismūdo austrie duce capit. atqꝫ honesto ꝑuat carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate grauiter cōmotꝰ. facūda orone i sigismūdū publice inuehit. ⁊ eū grauioribꝰ interdictis deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardial' grecꝰ

BEssarion. S. R. E. eps̄ cardialis sabineñ ⁊ ꝯstātinopolitanꝰ p̄triarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiqꝫ celeberrimꝰ h̄ tpe floruit. de q̄ sapiētissimo dici pōt. Cuiꝰ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summꝰ p̄dicabat) In reꝝ oīm maximaꝝ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' ꝑspicientia. vt nihil de summis vnqꝫ rebus factū fuit si Niceni viriꝰ defuisset auctas. In studijs eñ maioribꝰ ⁊ hūanis oībꝰ ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusqꝫ tempibꝰ clariusqꝫ scripsisse. Et quāqꝫ summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice īmo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ip̄e diuinitatis secretariꝰ possit suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit̄ litterarꝫ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorꝫ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in omēs fere orbis ptes ppagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qđ si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ꝛ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ pclara opera malignitate temporꝫ amissa nō fuissent. Ideo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Deserat quasi totū qđ fundis in orbē. Omēs te summis igit̄ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

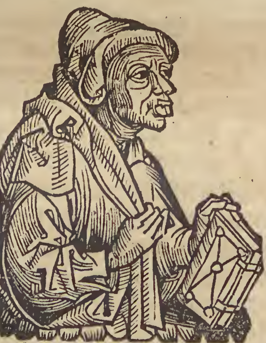

Nicolaus perotus saxoferratensis ꝛ Sypontinꝰ epūs egregius theologꝰ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē pueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ꝛ ad puerorꝫ eruditionē cōmode breuiterqꝫ libellū edidit. Comentarios etiā in multis auctoribus pcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

Robertus de licio ordinis minorꝫ pfessor. Et aquile marsorꝫ seu abrutij vrbis epūs in doctrinis sacris doctissimus vir. ꝛ noticie oīm ecclesiasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm pdicatorꝫ doctor. Hisdē tempibus ob eiꝰ clarissimā ꝛ admirandā pdicationis grām. ab omibus ytalis multo in pcio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ꝛ scripsit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad instructionē fideliū tractatus ꝛ sermones edidit. Qui ab omnibus psertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorꝫ ac phorꝫ monarcha. oīmqꝫ liberaliū artiū cūctarūqꝫ scientiarꝫ. facile princeps. pceptor meus eruditissimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum phabita p euꝫ orone elegantissima. insignia doctoratꝰ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em̄ sepius mecū animo cogito. q̄ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rerꝫ expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota fuit verborꝫ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorꝫ summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūqꝫ poetarū dimisit intactuꝫ. In astronomia vo geometria ꝛ arithmetica ꝛ musica opera a veteribus edita totis viribus pscrutatus fuit. Verum nec phia atqꝫ medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanq̄ mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit̄ suos auditores auscultando dociles. beniuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nāqꝫ maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue orōnis elegantiā cōmoditatemqꝫ considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Comentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepultꝰ fuit.

Matheolus perusinus medicus

Platina historicus

Baptista cognomēto platina. pria cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ꝛ pstātie vir. eruditione ꝛ eloquētia nulli inferior. hisdē tpibus ī pcio exñs. a paulo pōtifice maxio. bonis ꝛ dignitate indicta cā priuat̄ ꝛ ī carcerē detrudit̄. Et ibi vsqꝫ ad pauli mortē resuat̄. Ex q̄ tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberatꝰ. ꝛ in statū pristinū restitutus. neqꝫ q̄ ingenio suo abusurus. pter librꝫ quē de natura rerꝫ ꝛ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ꝛ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorꝫ principūqꝫ ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ꝛ eplas scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

Dominicus calderinꝰ pria veronēsis rhetor luculētissimꝰ. ꝛ tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ꝛ ī studijs hūanitatꝭ eminētissimus. p hoc tps ipe diuini īgenij fecit opuscula. ī iuuenalē. marcialē. suetoniū. et ī Ibin nasonis interptationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū ꝑercio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et nisi īmatura morte pūetꝰ fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

Marius philelphus frācisci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatusqꝫ poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissimꝰ esset funebras orationes preclarissimas. ꝛ alterius materie plurimas. ꝛ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuersis metrorꝫ generibus edita. Richmos quoqꝫ ꝛ cantilenas composuit. Deniqꝫ ꝛ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliarꝝ clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundiorꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit̄. Superiorib⁹ eñ annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxie ꝯtentiones agebant̄. q̄s cū leodiēsis eps̄ extiguere tēptasset a ꝯciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem epm̄ legatū eo misit. Is in carcerē trudit̄. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam presente ⁊ fauente ludouico frācorꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū iaytza tū loci natura tū vo meniorꝝ altitudine munitissimū deditione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanorꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die cene dn̄i astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxia coronatus. Post hec mahumetē turchorꝝ imꝑatorē in expugnatione dicti castri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentorꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiā rediijt. Tandē post aliqua tp̄a castrū siue castellū turchorꝝ sabatz denoiatū ad lit⁹ flumis zaue vel saui ꝑ eosdē ex lignis terraqꝫ multū curiose ꝑforti oꝑe p̄paratū (vt sequēs figura ꝑ omnē diametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quarꝝ tabularꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntqꝫ triclinia ambitu ꝓlixiore distincta portic⁹ in oī decore disposite. Area vo curtis ingēti ambitu cīcte vt amplitudo ip̄a regiā aulā ostentat. Dūqꝫ rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ absciderūt cū flauescēte copiosaqꝫ coma haste suffixu3 ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima nat⁹ fräcis
cus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulopon.
in diei crepusculo dũ solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto yd⁹ au-
gusti in eius locũ a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a
pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ inici
atus. Adolescentior factus patauinũ venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiã
capescendã. in quo moratus p viginti fere annos nobilis alũnus legendo orã
do scribendo vniuersum orbẽ splendidissimis sapientie radijs illustrauit. ⁊ iõ
de potentia dei librũ scripsit. librũqꝫ de sanguine xpi. librũ de futuris contingen
tibus ⁊ librũ de conceptione beate Marie virginis ac quedã alia. qui in ordie
minoꝝ p omnes dignitatis gradus ad cardinalatũ puenerat. Fuit aũt ante põ
tificatũ ac etiã in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissi-
me. in pauperes religiososqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deli
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pſertim paleologoꝝ fi-
lios. bosnieqꝫ reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nõ destitit. ⁊ rhodioꝝ
milites ac ferdinandũ a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem ro
manã cenosaꝫ ⁊ vetustate in plerisqꝫ collabentẽ instaurans. vias eius cultissime
et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa fecit ⁊ a se sixti põ
tem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctũ petrũ cultissimas reddi-
dit. Hospitale sanctispiritus in vaticano pmagnificũ fabricari fecit. in quo ⁊ vi
te sue ordinem splendide depingi voluit. Et cũ maxime beatissime virgini Ma
rie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora
uit atqꝫ alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in põtificatu egit qđ
merito reprehendi possit nisi ꝙ ipe (vt fit) suos nimiũ amauit. in queꝫ errorem
multi superioꝝ cecidere. Eũ ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ hieronimo Ria
rio necessario suo concessit. cui⁹ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iu-
bileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatũ Bonauenturam in sanctoꝝ cõ
fessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ põtifex fuit. summa eñ alacri
tate ⁊ animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuor
sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus ⁊ comis
fuit qui ipsius corpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuꝫ pe
trum in vaticano sepeliri fecit. cũ obijsset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

Innocẽti⁹ octau⁹ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honorato nat⁹. iohannes
baptista antea vocatus post sixtum pontificẽ ex cardinali pſbitero sancte cecilie hoc anno idibus augu
sti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om
niũ que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranius pater ei⁹ eque
stris ordinis vir pbatissimus. Hic eps melffideñ. inter ceteros patres cũ pauperioꝝ humaniorqꝫ haberet
Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatẽ dexteritatẽ atqꝫ modestiã maiorem inmodũ eũ dilexerat. i
datariũ asciuit ꝓter ipius humilitatẽ ac comitatem. facilitatem morum. moderationẽ ⁊ elegantiã pontifi-
ciũ munus pmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentissimus eo ꝙ senis ⁊ in vrbe legationis officiũ cuꝫ
optie funct⁹ fuisset magnã sui regiminis ⁊ prudẽtie spe patribus dedit. Hui⁹ põtificatus principiũ ciuiuꝫ su
orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nõ potuit. quibuscũ
qꝫ eñ oratoribus a principio ad pſtandã ex more obedientiã ne dũ in ytalia verũ ex germania ad se venien
tibus sumopere pacẽ postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis ei⁹
desiderijs obsistere posset paulopost in languorẽ maximũ pontificẽ pducere curauit. ⁊ illico interursinos ⁊
columnenses vrbis primiores dissidiũ excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiũ. qui vniuersum
vrbeꝫ suis factionibus pturbarũt. que res magnã animi dolorẽ põtifici infixit. nõ destitit tñ armis ⁊ minis
discordias extinguere. multa eñ circa pontificiã dignitatem ac rempub. xpianã ⁊ ecciaꝝ vtilitatem ordina
re pposuit ꝫ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatẽ. bellũ quoqꝫ ⁊ epidimiã adimplere nõ potuit. beneficũ
tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos p viribus se ostendit. nã post adeptã sanitateꝫ corporis dona ecclesie san
cte marie de populo condonauit. Leupoldũ ducem austrie diu defunctũ ob crebra eius miracula enarrata
in sanctorum confessorũ numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere ꝓe vrbem romanã
extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaqꝫ milia ducatorum ferũt.
Anno salutis M.cccc.xc. conuentioneꝫ oratoꝝ. regum. principũ ⁊ cõmunitatũ rome habuit p expeditiõe
ꝯ turchos. Collectionẽ pecuniaꝝ p plenarias idulgẽtias i germania p exeqnda expeditiõe fieri fecit. auxi
lio raymũdi payraudi archidiaconi. cui⁹ idultũ ne dũ ad viuos veꝝ ad iferos se extẽdebat. magnã copiã au

ri collegit. tādē oēs curā mētēq; ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccle. ⁊ ecōtra ipas rebelliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ zizino sultano) ppagādā ꝯuerterat. Fuit itaq; ꝯstātissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccle populos ⁊ romanos i primis q̃ felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit pterea in pauperes misericors. afflictoꝝ nō minus ꝯsolator q̃ pncipū susceptor liberalis. ⁊ dei ac sanctoꝝ ei⁹ pijssim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq;. Visitat⁹ a dño plurib⁹ lōgisq; morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora sumptis ex ritu xpiano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide adeo spm̄ reddidit creatori. vt securus de imarcessibili gloria videret celestē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq; est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq; magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū classe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq; magna suoꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructā ad infestāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus p mensem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq; quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus pmū circa libre principiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū migrasset pculdubio iudicatū sit. durauitq; dieb⁹. 80. Verū nō dū isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ⁊ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij ascon dicūt Mortales grauiter affecit. Sequenti em̄ anno siccitas incompabilis subsecuta est ⁊ pestilentie bellaq; cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ⁊c̄

Cristiern⁹ rex dacie suecie noruegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldēburg ⁊ delmenhorst comes vir quidē xpianissim⁹ ⁊ multis vtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romaz soluendi voti gratia p vniuersam lombardiam thusciamq; transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q; cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xpianis donare ꝯsueuerāt ⁊ ipe a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē em̄ de vniuarsali italicoꝝ principū pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent s; res pfici nō potuit. inde digressus p omnes ytalie vrbes transiens pbenigne vbiq; habitus est. domū deniq; reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo supuixit.

Karolus burgūdionū dux nussiā coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas obsedit s; cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius p vniuersum orbē xpianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declarat. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis himbribus romaz venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initū fedus solueret qd effecit. nam postmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ⁊ borsij frater scds ferrarie dux his temporibus nō sine magna ꝯtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq; in presens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq; ac rei militaris scientia eruditus. ppterea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolaneñ. tanq; virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ⁊ ieronimū comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq; eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiuersat venetis ruptisq; eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq; oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi alfonsus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strenuissimus ⁊ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuiss; Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die marci. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoqnto supra millesimū qter cētū in hebdomoda sctā a iudeis in tridētina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Iudei em̄ ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cuꝫ xp̄ianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cuiusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ diē pasce luce tercia vespere facto is añ fores p̄ris puerulꝰ more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus pueꝝ cui⁹ etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic gemini saligmā samuelqꝫ thobias vitalis moyses ysrabel atꝫ mayer añ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo primū nevagire posset sudariolū apposuerūt ꝛ extensis brachijs p̄mo p̄apulū forpicib⁹. mox genā dexterā p̄cidentes. Inde q̄sqꝫ forpice carnē ꝯuellit. Sudib⁹ deinde pacuti pupugere. cū ille manus alter plantas cōtinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias suspēse ihesu. fecere sic olim maiores nr̄i. sic ꝯfundant celo terra mariqꝫ xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ꝛ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝓperarūt azimas de sanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederūt. eoqꝫ mortuo statim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ꝛ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deinde anxij parētes gnatū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vrbis p̄tori scelus denūciarūt. Is p̄tor iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ ꝛ ꝯfestim vrbis iudeos ꝯp̄hendit ꝛ eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūt. q̄ diligēti examinatione cognito iudeos ꝯdignis supplicijs exterminauit. Presul eo t̄pe vrbis Io. hinderbach collegit extictū corp⁹ ꝛ sepulchro mādat. multis e vestigio cepit florere miracul. Inde ex oī xp̄iano orbe ppl'oꝝ ꝯcursus ad scti huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs ip̄a cū miraculis ꝛ opibus multis sit aucta Corpori v̄o ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Cōsimile etiā scel⁹ apd motā oppidū qd ē i finib⁹ agri fori iulij p⁹ qnquēniū iudei pegert. Nā etiā alium puerū simi mō mactauerūt. ꝓ q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuert ꝛ atroci supplicio ꝯcremati st.

Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vrbē capham quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa, ꝛ mercatoribus plurimū apta fuit hoc anno ciue genueosi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris sita.

Puelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit᷑ que vnū tantū caput habēs ꝟ duos podices. du asq̄ vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuoꝛ brachia ꝟ duo grossioꝛa q̄ ꝓ volūtate mouebat. alia tenuioꝛa τ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc parentes ꝑ italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus τ tiber reliquiq̄ oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. q2 nō secus ꝑ vias moꝛtales nauigabāt ac ꝑ eoꝝ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia τ q̄ maxime tiber secū traxit. ex quorum putrefactione τ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania moꝛte heinrici prouincia diuidit᷑ diuersis populoꝝ studijs. nā ferdinādus iohannis arrogonie regis filius helisabetham heinrici soꝛoꝛē in matrimoniū traductā τ alfonsus poꝛtugalie rex heinrici iohannam filiam ex soꝛoꝛe sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino poꝛtugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronimus

Johānes de mōte regio aleman⁹ nō minoꝛ anaximādro. milesio aut syracusano archimede. vtraq̄ lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceterasq̄ mathematicas disciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēsibusq̄ ꝑpetuo donat⁹ stipendio. τ in germania. pānonia ac rome multo in p̄cio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ꝑpulchrū ac q̄daz alia in astronomia magno cū laboꝛe suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq̄ a nostris diario dicta maxima cura ingenioq̄ edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq̄ gerardi cremonēsis theoꝛicis romā ad emendandaz pasthilem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraq̄ posteritati parat nō sine maxima studiosoꝝ iactura moꝛbo perijt. Usus ē p̄ceptoꝛe georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theoꝛice sciētissime imp̄sse circūferūt᷑.

Nicolaus estensis q̄ de impio ciuitat̄ cū hercule dissidebat. ferrariā clā ingressus primo septēbr̄ primo īpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vꝛbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ oꝛientalis francia appellat᷑) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationesq̄ inciderūt. Timpanista quidā aīaliuz brutoꝝ pastoꝛ apud vicū Niclashausen vocitatū sectatoꝛes plures nactus virus diffundere cepit. eo ꝑnicio sius quo τ sacerdotes τ religiosos in ppl'oꝝ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Is vō simulatā puritatē quandā τ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominiosaz foꝛe. theolonia τ pedagia dn̄is nō esse ꝑsoluēda. oēs aq̄s τ nemoꝛa oībus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū seminans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi v̄ginē mariā enarrasse p̄dicabat. Undiq̄ igit᷑ gētes votis occurrebant. Diebusq̄ festis maximo ꝯcursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit᷑ a Rudolfo epo herbipolen̄. missi exploꝛatoꝛes inde sectatoꝛē p̄ricipalē ad herbipoli ducētes igni tradiderūt. post cui⁹ moꝛtē hec ꝑegrinatio viroꝝ τ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēses q̄z sb̄ mulcta ne q̄s de ciuib⁹ suis accedēt ꝓhibuerūt

Galeacius maria mediolanen. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irã erepti sibi fundi a ioh an
ne andrea lamprogniano nobili mediolanensi eo die qui ꝓthomartiri ste-
phano celebris habet in ipius martiris templo ad araȝ incautus confodit. qui
post patrẽ franciscũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menses deceȝ
vir ꝓmptissimi ingenij ⁊ excelso ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in
vrbe mediolano extruxisset ꝑpulchre qȝ lapidibus sectis vrbẽ vbiqȝ sternere fecit
Et paternũ erariũ pecunijs exhaustũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuino
rum officioꝝ supremos cãtores maximo sumptu ⁊ impensa habere nitebat. Ve
rũ cum immoderata mulierũ libidine vteretur. post habita sue maiestatis honesta
te. coniuratione facta vniuerso astante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt
ꝑmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tẽ
plo eminentissimo loco iuxta ꝑentes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus fi-
lijs ⁊ filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johãnes aũt maria in festo ephie
etatis sue anno nono patrũ decreto in ducẽ sublimatus pulchritudine indolis ⁊
ꝓmptissimi igenij adolescẽs astãte pplo bireto ⁊ reliqs ducat⁹ ornamẽtis isignit⁹.

Carol⁹ burgũdionũ dux

Carolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustris
sima regiaqȝ francoꝝ familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim⁹ ac ter-
ribilis ꝗ iustus. liberalis. elemosinarius ⁊ diuinoꝝ obsequioꝝ feruentissim⁹ ob-
seruator. Is cũ vigesimũ etatis attigisset annũ. ⁊ gandauenses ciues a philippo
patre quoddã priuilegiũ extorsissent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit
vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q3! suscepto multas
cũ ludouico francoꝝ regẽ concertationes habuit. pace postmodum confecta a le-
odiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate ob-
tenta post cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe desolata re
licta ꝓ eduardo sororio anglie rege e britãnia a comite douerich ⁊ heinrico por-
tugalie rege pulso. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eosdem ⁊ ludouicũ regẽ bel
lũ suscepit ⁊ breui illũ in regnũ remisit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ mlt̄is
incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipos res ꝯposite fue
runt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidũ quod est in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obsedit

Sed cũ Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnũ discessit. Deniqȝ cũ multas ꝓuincias ingen
ti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbẽ ꝑuenit vt contra sueuos (quos vsitatio
ri vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum
tanta strage afficiũt vt fusus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus mortẽ obiuit. Tria itaqȝ oppida sibi dãnota
fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni here-
dem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ paceȝ q̃ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ihero
nimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. si-
xti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulqȝ franciscũ saluiatũ archiepm pisanũ cũ famulicio
300. hominũ florentiã misit. inqȝ diue liberate templo francisco saluiato eucharistiã celebrante composita
hora iuuante, Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisqȝ aduerse factionis iulianum
medicen ꝯfoderũt. Laruẽti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioqȝ precipuo impetus hostiles cober-
cuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisqȝ cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florenti-
ni vo cardinalem diui georgij vsqȝ dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno ꝑ italiã vagate brixie agrũ deuastarũt. cũ in bri-
xiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ man
tuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ nisi ludouici mantuani prĩ
cipis sollicitudo obstitisset. sata queqȝ in tota lombardia corrosissent.

Maximaqȝ lues hoc ipo anno ꝑ totã italiã vagata est. adeo vt hec pe-
stis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuȝ milia. ⁊ venetijs
supra triginta hominũ milia perierint. Eam eñ calamitateȝ solis eclipsis
indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atqȝ locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello iplicit in macedonia ⁊ foro iulij magnis
othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusqȝ reipub.
italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuis-
sent. ⁊ annos. 77. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ gretiã. macedoniã ⁊ foꝝ iulij a turchis vexati imminente
periculo cũ mahumeto impatore fedus ꝑcussere. Omnibus illi redditis que sue suorũue ditionis fuissent
ac tradita. Scodra quã obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos
nobiles aluminis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoqȝ conuenere anno. 1479. vt veneti
constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret.
ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tn̄ cōstantinopolis expugnationē grauia sensere bella. Cū q̄tuor ⁊ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ imꝑator ingenti classe maximaq̧ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaq̧ ea classis veloꝝ centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeq̧ in terrā exposito ꝑmū in vertice mōtis sancti stephani ⁊ circa eius montis colles castrametati sunt. ⁊ ꝑ tres ferme menses vrbē bombardis alijsq̧ missilibus indesinenter ꝑ duces suos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina eñ fauente clementia principis ⁊ suoꝝ v̄tuti fauente turchi funduntˀ. ꝓpulsantˀ. ceduntˀ. tātoq̧ impetu terga vertunt vt sibiip̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē eñ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendū igiť hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potētissimo iā muris potito restitit. Exactis igiť nouē ⁊ octagita dieb⁹ īꝑator rhodioꝝ littore classes soluēs phiscū nauigare ꝑ̄perat. illic milites ⁊ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cū clade ⁊ ignomia reuertiť. Petrus autem a pontifice sixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ⁊ celebriorē fecit.

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex solitarie vitā abstinentissimā hoc tp̄e habebat. q̄ ꝑ annos. xx. sine omī corꝑali cibo vixit. quē fratrē nicolaū appellabant. vir corꝑe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq̧ ⁊ ossibus compactus. Et q̧q̧ herenite diutius ieiunent. ⁊ illesi ꝓpter ociū ⁊ vitā vmbrosam sicut i carceratis ꝯtingit nō raro ⁊ sb̄ terra ꝑ̄prie. cū ꝓpter indigestionem plures in ip̄is aggregentˀ superfluitates flegmatice crude. cū sint cōtinue in deū intuentes virtute aīali. virt⁹ debilitatˀ naturalis vt nocumentum nō videatˀ ꝑcipe a ieiunio. Estq̧ consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absq̧ sorde. Cuius nonulli eū hominē gloriosum dixerūt suāq̧ vitā ad iactanciā interp̄tati sunt eoq̧ mercedem accepisse p̄dicarunt. Sꝫ sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretātur q̧ que patent. Cur virū calumnientˀ qui longā vitam in artissima pauꝑtate ⁊ solitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ⁊ humilitate ꝑseuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝑ̄pter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūq̧ gremiū fraudat: Is sanctus ⁊ iustus homo. qui auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obierit. qui nullū suꝑbie fomitem ostendit. sola fiducia futuroꝝ teneri arbitratˀ. retributionēq̧ thesauri celestis expectare potius iudicatˀ. Judicauit hoc ꝑpetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit sꝫ vultu semꝑ eodem. Sciebat se mortali culpa liberꝝ. bonis operibus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nr̄e. et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq̧ constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̄escit. q̄ ⁊ finitimis pp̄lis nōnulla vaticinia p̄dixit.

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vrbi imminet castrametati sunt vallo ⁊ fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus ad vesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archieps̄ obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ⁊ exarmatus medius ꝓsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi posse vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ⁊ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiqꝫ bonus ⁊ multa prudentia existimatus iuriũ ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritissimus postqꝫ multis annis patauij ius cũ magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctũ anthonium padue cum hoc epigrãmate. Anthonius rosellus de roziellis iuris monarcha. Qui cũ egregie doctus esset de monarchia ⁊ de potestate pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellẽtissimi vir. viriusqꝫ lingue eruditissimus ⁊ multaꝝ scientiaꝝ locupletissimus. atqꝫ inter platonicos doctores facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis phi libros qui antea neqꝫ apud grecos facile inueniebanť maxima cũ diligẽtia latinos fecit ⁊ in lucẽ omnibus protulit. neqꝫ eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipius platonis mentem partim argumentis. partimqꝫ breuibus ꝯmẽtarijs explicare tẽptauit. De valitudĩe qꝫ lratoꝝ ꝑscripsit ⁊ pleraqꝫ vtilia.

Mahumeth turchorũ imperator

Ahumeth magnus turchoꝝ imꝑator octauus ex clarissima othomannorũ familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea qꝫ in asia ⁊ grecia. 32. annis regnasset dũ in orientis expeditionẽ contra hungaros ꝓficisceretť anno etatis sue octauo ⁊ quinqꝫgesimo in castris nõ sine suspitione veneni moriť ⁊ cõstantinopolim delatus sepeliť. Is cũ patri in regnũ asie successisset quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrẽ in omnibus supare anixus ẽ. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinẽ cictis paterni regni virib⁹ ingẽtes copias ex asia in europã ꝑ hellespontũ classe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Castello qꝫ haud longe a bosphori littore ad euxinũ tẽdente ꝯdidit. Exin deficiente ob grecoꝝ auariciã ꝓsidio constantinopolim vrbeꝫ cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea imꝑator declaratus. Confestim peloponesum omnẽ armis cepit ⁊ xp̃ianũ populũ in seruitutẽ abduxit. Indeqꝫ in achaiã mouẽs ipaꝫ et achraniã ⁊ epirũ ⁊ maiorẽ macedonie partẽ atqꝫ bulgariã cũ rascia ⁊ seruia. ⁊ quicqͩ ab andrinopoli. sauũqꝫ amnẽ ⁊ danubiũ fluuiũ interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore ꝑterrita. bosniã postmodũ ingressus cuncta vastauit. mithilenem insuꝑ nobilem genuensiũ insulam cepit. Dehinc sinopem vrbẽ vetustissimã ⁊ trapezundam diripuit. earũqꝫ incolas vna cũ eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiã insuꝑ venetoꝝ insulã inuasit. quã vna cũ calcide eiusdeꝫ insule vrbe expugnauit. In asia itaqꝫ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontũ. bithiniã. capadociam. paphlagoniã. ciliciã. pamphiliã. liciã. cariã. lidiã. phrigiã ⁊ omnẽ ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cũ innumerabiles filios genuisset baisetũ ⁊ zaliabũ legittimos post se dereliqͭ pro quibus eo mortuo tumultus vrbẽ constãtinopolitanã inuasit. baisetũ tamen imꝑatorẽ constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij imꝑator ꝯstituiť ⁊ vsqꝫ in ꝑsens imꝑauit. Hinc zaliabus frater qͥ magnos mot⁹ in asia ꝓ regno cõcitauit. bursiã cepit ⁊ se ibi regẽ ꝯstituit quẽ baisetus bello suꝑauit ac asie paternũ regnũ obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totũ se immersit. Cum aũt anno. 1492. pannoniã ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dãna cedesqꝫ ꝑtulit. Zaliab⁹ ãt frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitani custodiebať. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsqꝫ in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbaroꝝ seruitute.

Estis ꝑmaxima ĩ tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊ 84. fuit vbi ad plurimũ deseuit. vt multa milia hominũ absumpsit. Eaqꝫ lues nurmberge a solsticio estiuali vsqꝫ ad solsticiũ hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vo senatores ⁊ iohannem mocenicũ ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentũ magnũ nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hostes suos ⁊ ꝓ fide xp̃iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝯgregauit. cõmunitates quoqꝫ ciuitatũ imperialiũ conuocauit. vbi de vnione ac pace principũ varie conuentiones habite. vtqꝫ omnia bella inducias haberent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradũ celtis germanũ virũ eruditissimũ in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaqꝫ ea tempestate inter sigismundũ archiducẽ austrie ⁊ venetos sedata sunt. Nec minorẽ dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̃a tempestate in bethica ꝓuincia vlterioris hispanie plaga que granata nuncupať vsqꝫ ad hec tp̃a regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentissimus ꝓhibeť. eo ꝙ quecũqꝫ ad hũanũ victũ sunt necesaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina auruꝫ et argentum producere dicunť. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regẽ Ferdinandus lusitanie ⁊ citerioris hispanie ⁊ tarraconie rex vna cũ helisabetha vxore superioribus annis omnino eijcere sarracenos decreuerũt. Bellũ igiť malaceñ. primo ꝑegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandeꝫ post longẽ obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri deducti ad magnã rerũ inopiã desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiõis ꝯclusa fuerť. Postromo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliũ equitũ ⁊. l. milia peditũ electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorẽ in ecclesiam dedicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe ꝯstātinopolitana admodū deseuit. Supioꝝ em̄ triū sydeꝝ ignes. q̄ deciduī ad terras fulminū nomē hn̄t. cū ꝯtagiū nimij hūoris ex supiore circulo atqꝫ ardoris e sbiecto p hūc modū egerāt. Turbato itaqꝫ aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui sider̄ ptu. Et cuz ī nube luctabat̄ flat᷒ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ꝛ longiore tractu fulgetra. Et quāqꝫ a saturni sidere pficisci ista ꝯsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsiniis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum e fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine puidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ꝯstatini imꝑatoris hēbat. fulgur ꝛ horrid᷒ impet᷒ ne dū ptē ei᷒ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt negociatores veneti ꝛ alij. octigētos domos ignis reꝝ edax ꝯsūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ rmāsit. Ea forma vt circul᷒ deuastatōis īfra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā aduxim᷒.

Fulgur
S. sophia
Johis bap^te
S. Johes Crisostoma
Domus mag̃ turci
S. crucifixus
Destructio antiqua
Circulus deuastationis fulg.
Stabula camelorum
Stabula equorum
Circulus deuastationis fulg.
Viridariū
S. georgius

Cum varia reꝝ miracl'a effluxis tpib᷒. vt oñdim᷒ euenert. Uisa ei horrēda oñta corona trabes tellur̄ hyat᷒ sanguine᷒ pol᷒. ardētes clipei ꝛ alia. Lac pluere e celo visū. ꝛ lanā. carnē ꝛ cruorē descedē. visi ꝯcurrētes mōtes. Et lūa solqꝫ triplex. cruce sigtus lapis excidit tpib᷒ friderici scdi ipator̄ (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd᷒ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. ipatore. ad agros ei᷒ ꝓprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesqꝫ triāgula fuit. missus ab obliq̄. hūc senserat Enßheim. Sūt gaudia q̄ sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat᷒ humū. in ptes distract᷒. pōd᷒ tū gue adhuc hz. ꝛ ad oñtatiōnē obbuatur. tanq̄ futuꝝ omen.

Bella p h̄ tpa inter regē maximilianū. ꝛ regez frācie. ob ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Linea summoꝝ pontificū
Alexander sextus

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoric⁹ boria antea vocatus. ep̄us portuensis. Uacante sede post obitū Innocētij octaui, oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranēsem. xxvi. die augusti. corona papali decorat⁹. Uir magni animi. magneq̨ prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq̨ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ disciplinaꝝ laude. ⁊ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixt⁹ tercius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoq̨ ex sororib⁹ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem. ⁊ rhodoricū hūc boriam. cuius v̄tutis ⁊ glorie liquidissimū documentum extitit. ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Uel etiam ꝙ nō multo post vicecancellarij locum sortitus Uoꝝ oīm scientia preditus ⁊ expientia refertissimus. vere designādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si herilis ⁊ regia ipius faciei dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre ꝓuincias aeris salubritate tempata. oīmq̨ reꝝ copia ⁊ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q̄ ⁊ corpis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oīm virtutum gloria summi clarissimiq̨ semp extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ sui antiquitate ⁊ situs pulcritudine ⁊ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illustris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamq̨ ⁊ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emulator. litteralis discipline. scientiarūq̨ peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū ⁊ salubre consiliū. adest ⁊ pietatis cultus. ⁊ oīm reꝝ cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xp̄iano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq̨ sublimes ⁊ periculosos scopulos transmigraturum. semitam tandem affectatam feliciter occupatuꝝ. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificat⁹ aduersitates sentiat. Magna tn̄ aīo ꝯcepit. Benignissim⁹ de⁹ sua gr̄a donet. vt singl'a ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xp̄iane ꝓsequatur

Genus hominū calamitosuꝫ iudei. ⁊ si supioribus tēporibus in plerisq̨ locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimuꝫ sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue ī Uratislauia patauia ⁊ ratispona ⁊c̄. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ⁊ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ⁊ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xp̄i contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infi delitatis ambiguū. Nec dubitet quisq̨ primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em̄ ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premisum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtuꝫ est eū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare. Ut qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus pregare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filiꝰ īpatoris friderici tercij. viuente adhuc pr̄e anno salutis. 1486. in franckfordiā cōi voto electoꝝ rex declarat̄. Nunc vsqꝫ vna cū pr̄e īpauit annis. 7. Uir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtuteqꝫ nemī cedens. īmmo humanitate ꝛ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ꝛ bello fortunatus. atqꝫ in om̄ibus fortissimus nec vlla viciorꝫ labe notatus. magnanimus atqꝫ in armis strennuus. Is tp̄e iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicior om̄i. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ꝛ nobilitatem viroꝝ antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pp̄lis potentibꝰ. Comitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atqꝫ zelandia eū summe colebant. Mechliniaqꝫ humana ꝛ salina atqꝫ frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potentē aduentasse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Uenisti tandē gratissimus. Quo aūt tp̄e maria eius vxor vixit cū om̄i pace ꝛ leticia regnū possedit Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū. ꝛ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vo sexto ꝛ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico impatore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p eos coronatus fuit. Elucebat eīm in eo inaudita principandi scientia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruor ꝛ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Uez post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. S ꝛ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Uictoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset. mēte reuoluens. q̄mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaꝫ dn̄i. ꝛ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas puīcias pdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ꝛ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit̄ ꝛ origo nr̄e salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ꝛ ve. testamēti mr̄. ꝛ ɔstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs. p singulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat̄. Iudei eīm cū federis archā amisissent. p recupatione. nullū belli piculū vitauere. greci ob raptā helenā. decenale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululuꝫ ampliādos cruētissima p̄lia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduersus īfideles possessores necessariū fore decernēs sibi ꝑsuasuꝫ arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā p̄mū ɔsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honorēqꝫ suū puifecerint. suum negligere ꝛ turpitudini notare nō patiet̄. Ac gl'iosum nomē deterīa supioꝝ infamia augere ꝑoptat. Quā obrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabat̄. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge p maximā. anno salut̄ p̄mo ꝛ nonagesimo sup̄ q̄dringētesimū millesimū pegit. p dies p̄les. vt pacem ne dū germanie. S toti orbi orbi ordīaret. p̄latos p̄ncipes ꝛ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ɔ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Hūcqꝫ p biennium pax vl'is fuisset. restabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti ptito agmīe ī diuersas vtriusqꝫ pannonie ptes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ꝛ austrie īfesta acie ɔsederāt fortalicia qd̄ ipi gētiliter tabernā vocāt se munientes. Ex q̄ excursionibꝰ suis om̄ia loca cedibus ꝛ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio multis ex his cesis. alijsqꝫ captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ꝛ baronibꝰ q̄ꝝ fines īuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. ptim excoriatos ptim ad rogū assatos. ptimqꝫ coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitqꝫ deꝰ gloriosus huic aduersitati finē. vt eccl'iam. vt religi-
onem. vt fidē xpianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incursibꝰ defendere possit. Videmus eñ vniuersam fere asy
am a phenicibus ⁊ medis ad hellespontū vsqꝫ turcoꝝ tyrannidi parere. Totāqꝫ traciā occupare. ⁊ vniuer
sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsqꝫ dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insu
le pene omēs a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate ⁊ desolate sunt. Et in ꝓximos germanos
⁊ hūgaros sepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atqꝫ ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. no-
bilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs
equi. hijs pecunie abunde suppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoqꝫ spe
randum erit. qui cause sue nequaqꝫ deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum
credimus. vinci ⁊ possunt. ⁊ sepe victi fuerūt per suporiores principes vti premissum est. Minor est infide
lium potentia ꝗ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maio-
rem ad eū concursum inueniet dedentiū se populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo
riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id omī christiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipe
maximū ⁊ florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex
hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaqꝫ victoria. quo ad mūdanam ⁊ celestem gloriā. plu
rimoꝝ quoqꝫ ⁊ amplissimoꝝ regnoruꝫ. ⁊ ingentes opes ⁊ clarissima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante
domino ihesu cum insigni victoria ⁊ glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex
Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xpia-
nis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget ecclesia. ꝗ festa
omīs xpiana societas agitabit. Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xpiane
reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiqꝫ ꝓsules ecclesiarum. ⁊ magistratus vrbis. longo extra
menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura ⁊ ostro
quecūqꝫ ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesqꝫ rosas ⁊ lilia e tectis in eum spargent. Et
varioꝝ serta florum sacro capiti annectent. Ipe curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūqꝫ ī
foro. quocūqꝫ in triuio substiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitqꝫ omīs populus victori vitā
⁊ gloriam. atqꝫ ita triūphans non in capitoliū falsiqꝫ Jouis edem. sed in apostoloꝝ principis beati Petri
basilicam deducetur. Ibiqꝫ maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xpi vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atqꝫ deosculatus sanctissimuꝫ
patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ yta
licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re
surget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemqꝫ regem immortalitati
donabunt. Nos quoqꝫ si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan-
to rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergense adijceremus. Vos valete ⁊
boñ cōsullte ex Nuremberga. x. kal'as Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xpi Millesimo quadrin-
gentesimononagesimotercio.

· H A · S · D ·

Cartas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posterioꝝ. ꝗ emē-
dare addere. atqꝫ gesta principum ⁊ priuatorum succedentium perscribere possunt. Non eñ omnia
possumus omnes. Et quandoqꝫ bonus dormitat homerus. In terra eñ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum
alueis splendens profertur gloria. pactolusqꝫ ditior est ceno ꝗ fluento. Varij quoqꝫ mirabilesqꝫ motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti-
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Quod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus em̄ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estqꝫ annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani septimus. Moderniqꝫ sūmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nāqꝫ munere ꝑ tot regum ac imperatorum gesta. summorūqꝫ pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus q̄ꝫ oportuerit exorbitatuꝫ est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si v̄o quicq̄ꝫ labore isto in ꝓteritoꝝ gestoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tā dem ꝑpauca de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne priora oīa sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū btītudinis ꝑpetue subseq̄tur

Um in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lr̄e ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniqꝫ finem habiturum. De quo nunc in fine operis disseremus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non potuit. qui celeste misteriū qđ nō nisi a prophetis ac deo discit̄ ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. q̄m quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliq̄n. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret queādmodum posset tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc ꝑscriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem disperire. consumi extinguiqꝫ videamus. que sunt vtiqꝫ mundi partes. Intelligitur totuꝫ esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̄d potest interire. Sed ⁊ omne quod sub visu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliq̄n ⁊ aliq̄n esse peritur ū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum reꝝ statum cōmutari necesse est ⁊ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vsqꝫ ad summū graduꝫ creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia ⁊ ꝙpe aurea possint iudicari. ita em̄ iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiqꝫ ab iniustis. Soli auteꝫ mali opulenti sint. boni v̄o in omnibus contumelijs atqꝫ in egestate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quisq̄ꝫ habebit. nisi aut quesitū manu. audatia ⁊ vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atqꝫ ita neqꝫ securitas. neqꝫ regimen neqꝫ requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiqꝫ bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc ꝑagrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanq̄ꝫ messem cuncta ꝓsternens. Postremo v̄o tam detestabile atqꝫ abhominandū tempus existet ꝙ nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atqꝫ interibunt. non modo ferro atqꝫ igni. verū etiā terremotibus assiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer em̄ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructuꝫ. nec seges quicq̄ꝫ. non arbor. non vitis feret cuꝫ in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoqꝫ cum fluminibus arescent vt ne potus quideꝫ suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoqꝫ in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atqꝫ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reserare hec sequentia ⁊ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quātisq̄ꝫ fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. ⁊ ex preteritis gestis q̄ꝫ in lubrico positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniqꝫ parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasqꝫ offensis daturos. Vos igit̄ qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iusticiā vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. sicut ⁊ in archanis sacre scripture cōtinetur. sex dieꝝ spacio consūmauit. Deniqꝫ septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numerꝰ legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quoꝝ dispares cursus ⁊ inequales motus reꝝ ac tempoꝝ varietates efficere credūtur. Descriptis itaqꝫ sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicat̄. Ab ascensione domaini aperta ianua q̄etis. initiū habuisse ferunt. vsqꝫ in presens cū sexta decurrit. ⁊ vsqꝫ in finem mūdi cum illa protendet̄. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruꝫ interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vesperam non habere edocet. De aduentu igitur antixp̄i. ⁊ morte fine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ seculariū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum ⁊ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

Imminente iam tempoꝝ conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habemꝰ. fidem israbelitice gentis. Et regnū persecutioneqꝫ antixp̄i. quā ꝑsecutionē triū semis annoꝝ futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos i mūdū aiūt. Qui israbeliticā plebem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad pressuram tanti turbinis partem electoꝝ insuperabilem reddant. Qui cum ip̄i primo tres semis annoꝝ predicauerint. Et sicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquoꝝ fidem. dilectōnemqꝫ sanctoꝝ meoꝝ. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ip̄os in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xp̄i gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixp̄us aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ip̄o simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioꝝ propheta. ⁊ seip̄m constituet ⁊ vocabit. deū se coli videbit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atqꝫ prodigia. Quibus visis irrheciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oībus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Iubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ sapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nūqꝫ fuit a principio mūdi. Quicūqꝫ crederint atqꝫ accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exqusitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbeꝫ terre mensibꝰ. xlij. Id erit tempus. quo iusticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisqꝫ reuerebitur. nō officiū pietat̄ agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōiqꝫ latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuꝫ hec ita erūt tūc iusti ⁊ sectatores veritatis segregabūt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cūqꝫ venerit hierosolimam antixp̄s se circūcidet. iudeis se christū fore ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auaricia subiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixp̄us ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ip̄o dn̄o. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixp̄i confestim sequeretur. Post quantū v̄o tempus cōsūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. merito sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neqꝫ angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixp̄o supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqꝫ saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixp̄i. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

PArens hoīm omniū Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite terminū (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnātem. legi mentis sue. In sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super eū venerint. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito brutorum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia explosa nocere. nec minus noceri posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corruerit. per incrementa viuendi ad mortē festinauerit. Nos quoqꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas sollicitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimū deniqꝫ terribiliū mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid em̄ eos apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ꝫ nature imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bellum assiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. Inde in pueritiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiaꝫ. In qua cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendimus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs demum anxietatibꝰ ꝯsumimur. Ex illa ī senectā descēdimꝰ. ꝗ q̄ꝫ ꝯtinuis ⁊ q̄ntꝭ nr̄a senectꝰ plena malis. ex senecta in decrepitā decidimꝰ. in q̄ cōtinuꝰ horror instātꝭ mortꝭ nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciamꝰ te nudū informē īter vagitꝰ ⁊ lacrimas nascētes. Exiguo lacte solādū tremulū atꝫ reptātē opis īdiguū aliene q̄ꝫ muta pascunt ⁊ vesciūt caduci corpis aī īnq̄eti morb̄ obsessuꝫ varijs sbiectū passiōibꝰ innūeris. Cōsilij inopem. alterna leticia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. q̄ꝫ quantumue sibi expediat. Quis cibi potuiqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto posita. multo labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fames contrahit. sitis arefacit. auidum timidūqꝫ fastiditatem. possessa deplorātem ⁊ presentibus simul ⁊ p̄teritis ⁊ futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi consciū vilissimis vermibus imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto ꝙ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et quocūqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. p Per singula momenta temporꝫ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infimis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnē vite cursum angustiarum laborum erūnarum. insidiaruꝫ plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutū fidei sumpserimus si ad alterius vite p̄parationeꝫ actiones nostras instituerimus. quantacūqꝫ ea sint que occurrūt superabimus. Mors quoqꝫ oīm doloruꝫ solutio est. vltra quā mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ nasceremur. iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vixerint) ⁊ esse cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯsequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neqꝫ doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ erūnis vllius subiecta est. Neqꝫ ipsi quoqꝫ morti quicq̄ꝫ obnoxia Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Adā contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuisceret. ⁊ in peccato persisteret. eius corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ipa cōmiserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud v̄o tātūmodo nostro reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonū nanciscceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝙ vnū nostrū est. id est vt in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ꝗ transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trāquillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarūt. mortē non mō malū non esse. sed bonoruꝫ omniū maximū. Verꝫ enīuero quoniā neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis scire datum est. Per q̄ꝫ salutare fuerit. prepatos nos esse. cū deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutū est. ꝗ insipienter factū potius existimare. Plerosqꝫ em̄ vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vsqꝫ ad medicorꝫ desperationem redactos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis reliquū videt̄. Nisi vt cum deo bn̄ sentientes eius p̄ceptis vt p̄misimus tū in oīm vita. tū in vite termīo maxime obediamꝰ. Credimꝰ firme oēs. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginē sui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum corpꝰ viciorꝫ sarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignatꝰ ē ad silitudinē sui facere. Quo spūs diuino ipiꝰ spū repletꝰ diuinitatꝭ pticeps. ⁊ felicitatꝭ eiꝰ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ sanctorꝫ choros.

Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
O pma mors hoim. reqes eterna laborũ
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorũq; graues adimis ceruice cathenas
Exiliumq; leuas. & carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona ptibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

Quam fragilis sit vita hominū. q̄z plena malorū
Quam breuis. et misera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq̄z senesq̄z
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mūdi
Profuerint: nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq̄z auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq̄z regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomīa nostra
Horrebat famam imperiumq̄z meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq̄z meumq̄z
Dilacerant corpus ossaq̄z lecta iacent
Quāuis diuitiis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit priscis equiparanda bonis
Non tamen hiis copiis potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq̄z priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omnisq̄z priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq̄z simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisq̄z senesq̄z
Matres atq̄z viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq̄z legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq̄z te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo.

De extremo iudicio ac fine mundi

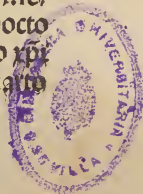
DIspositione summi dei sic ordinatū est. vt iniustū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat. Extinctaq; protinus omi malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumq; pacificū. aureū deniq; vt poete vocant seculū. deo ipo regnante florescat. Impletis igit͛ temporibus q̄ de⁹ morti statuit. terminabit͛ ipsa mors. Et q2 tempalem vitam. tempalis mors sequitur. Consequens ē. vt resurgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tempalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna est. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino seculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuersis gentibus intelligat͛ Diuus quoq; Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo continui sint vl' interpollati. non expressit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinē montiū. stās in loco suo quasi murus. Secūdo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes sup mare dabūt rugitus vsq; ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuoꝝ. ⁊ stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodecimo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ resurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ resurgent mortui. de quibus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortalis dei venerint. Ueniet igitur summi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoq; mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Uidebuntur quoq; eius cicatrices quinq; vulneꝝ. Ac in valle iosaphat omis homo iudicabitur. Sed cū mūdi ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios simul ⁊ impios. Tūc demū impios quidem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent spiritu dei dante honorez simul ⁊ vitā. Quod non modo ꝓphete futuruz esse ex dei spiritu: verūetiam vates ⁊ philosophi vt hidaspes ex instinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec eēm diuinoꝝ opeꝝ potest reddi ratio. Sed si a principio deus hominē nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitui veterem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissoluitur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusq; dispergitur colligi rursum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari: Ad quos responsionem ex sermonibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. ⁊ qđ seminas futuꝝ est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus ꝓut vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus ⁊ inualidus diuine potentie estimator es. vt dispersum vniuscuiusq; carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō credas. An non censeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demersas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ꝓpriam venā. ⁊ argenti aliā. Erisq; longe disparē. ferri atq; plūbi diuersam Intra speciem terre latere mortale deprehēdat ingeniū. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuscuiusq; carnis ꝓprium sensum etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹ adiuuare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in terram. nonne vniuscuiusq; seminis granum. quocūq; loci iactum fuerit competenti tēpore ſm nature sue speciem germē producet. vt statum sue forme suiq; corporis reparet. Ita ergo vniuscuiusq; carnis substātia. q̄uis varie diuerseq; dispersa sit. ratio tamē ipa que inest vnicuiq; carni est immortalis. quia immortalis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arrisit. collectū terre attractumq; substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et ita fit vnicuiq; anime vt non ad confusum ⁊ extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet͛. Cōsequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autē renascent͛. sed resurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūq; oīm memores erūt. Et ī bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate īnūerabiliū copiaꝝ. pñti deo gr̄as agēt. ꝙ malū oē deleuerit. ꝙq; eos in regnū vitāq; ꝑpetuā suscitarit. Hec sunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quorū testimonia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹ voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. ⁊ plura q̄ꝫ nos in hijs libris complexi sumus admirabiliā requirat. Postq; tandē fuit terre mortaliū confusio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in solio iudicare omēs animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritq; corpus quod resurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semp possint permanere cum xp̄o. peccatoꝝ vo vt absq; interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex ꝑpetuitatem glorie iustis donabit. Impijs vo prolixitatem confusionis ⁊ penas ministrabit. Quoꝝ corpora permanebūt ineternū. vt sufficere possint cruciatibus ⁊ igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perseipsum semper viuit ⁊ viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

sensum doloris afficiet. Quāta aūt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. ꝓficisci ad illum equissimū iudicem parentemqꝫ indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Uniuersos igitur oportet operā dare vt se vel qꝫ primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisqꝫ virtutibus. huiꝰ vite laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater em̄ noster ac dominus q̄ condidit firmauitqꝫ celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā vallauit montibus. mare circūdedit. amnibusqꝫ distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac ꝑfecit e nihilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur om̄es. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorū ciuiū atqꝫ dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis ī apocalipsi sonāt. in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina scripta. xij. tribuū filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamēta muri ciuitatis om̄i lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua orīūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoqꝫ prestantiori nostri parte. Quātope post longū erūnosum periculosum exiliū eas regiones atqꝫ illa loca plena magnificentie. ⁊ aduentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ om̄ibus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari v̄o a confusione ⁊ supplicio eterno. ꝑ xp̄m dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum sp̄ūsctō gloria ⁊ impiū in secula seculoꝝ Amen.

COmpleto in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

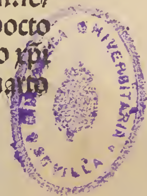
Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex existit) paulo post mētio fiet. quare ꝛ de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis ampla ꝛ vasta regio ꝫ inculta ꝛ in solitudīe posita. ꝛ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonias. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas ꝛ theutones. A septentrione mare germanicum ꝛ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiꝛ poloniam vocant. hec duo nomīa sortiꝛ. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ꝛ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsqꝫ ad etatē primi boleslai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho huiꝰ Boleslai filio natus fuerat. Iste igiꝛ Boleslaꝰ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ꝯtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmaciā ꝯtulit

sensum doloris afficiet. Quāta aūt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. pficisci ad illum equissimū iudicem parentemqꝫ indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Uniuersos igitur oportet operā dare vt se vel qꝫ primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisqꝫ virtutibus. huiꝰ vite laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater em̄ noster ac dominus q̄ condidit firmauitqꝫ celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā vallauit montibus. mare circūdedit. amnibusqꝫ distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfecit e nihilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur om̄es. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorū ciuiū atqꝫ dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis ī apocalipsi sonāt. in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina scripta. xij. tribuū filiorꝫ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamēta muri ciuitatis om̄i lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua orīūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoqꝫ prestantiori nostri parte. Quātope post longū erūnosum periculosum exiliū eas regiones atqꝫ illa loca plena magnificentie. ⁊ aduentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ om̄ibus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari v̄o a confusione ⁊ supplicio eterno. p xp̄m dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum sp̄ūsctō gloria ⁊ impiū in secula seculorꝫ Amen.

Completo in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex existit) paulo post mētio fiet. quare ꝛ de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis ampla ꝛ vasta regio ƀ inculta ꝛ in solitudīe posita. ꝛ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonas. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas ꝛ theutones. A septentrione mare germanicum ꝛ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiꝰ poloniam vocant. hec duo nomīa sortiꝰ. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ꝛ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsqꝫ ad etatē primi boleslai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho huiꝰ Boleslai filio natus fuerat. Iste igiꝰ Boleslaꝰ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ꝯtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmaciā ꝯtulit

vt τ imperium τ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit Nā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius sericas lānas muriceasq; vestes auro argentoq; decoratas p viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuicūq; licitum fuerat illa deferre τ deportare. Illic magnificis splendidissimisq; cōuiuijs ac theatris ceterisq; cerimonijs cesarem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quoꝝ fundi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instaurabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamq; videns cesar tanti principis liberalitatē τ mentis sublimitatē. diuiciarūq; abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignū fore. eū itaq; regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebrauit. Ne aūt Boleslaus iā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere cesari obtulit. Iamq; aucto regni imperio vsq; ad annos salutis nostre M.cccc. aut paulo antea rex polonie dū absq; prole discessisset. Tandē dux qui lituanis ac russie presidebat in regē electus fuit. ꝙ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū sceptrum deferebat τ xpianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaq; lituanos ac russitas ad regnū sarmacie sic adiunxit. vt non nisi absq; certa ꝯditione dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ princeps prutenos maritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi insignes vrbes extant Bantiscum τ thuronia. Est τ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur. multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicoꝝ tutus sit ad arcē accessus. Amplius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum τ turchoꝝ ꝑfidissima gente magnū toti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta τ in solitudine posita ē. vt τ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis fertilissima sit ita vt gramina in altitudine vnius celsi viri excrescant. τ apibus τ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant. sub arboribus nanq; aut virgultis τ siluis fauos sic educunt. Herciniū aūt celebratissimū nemus quo in tota europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit τ circa Cracouiā saltus suos extendit. ꝑ quos iturus potest vnusquisq; vsq; in lituaniā τ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagat̄ feraꝝ maximas educēs greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes fert que ferox ac immanis bellua est humanum genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frōtem latā τ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsq; laboribus. Metallū vero nullum q̄ plumbū sarmacia fert nō alia q̄ saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtunt̄. quod maximū p̄stat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in toto regno gaza extat. Nā sub terra excidunt̄ ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur Est et sarmacia ferax τ vberrima tellus omni genere fructuū τ quicquid ad pascendū humanū corpus expetit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Uladislai. de quo antea dixim⁹. Is tres (vt quidam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladislaus vocabat̄. alter casimirus. Uladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaq; hungarie τ bohemie τ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū τ xpianā religionē ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt τ ante constantinopolim castrametaretur vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Cassimir⁹ vero dux lituanis τ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in regē declarat̄ q̄ filiā ducis austrie sororē ladislai q̄ regno bohemie τ hūgarie p̄sidebat in vxorē duxit. Ex ea sex suscepit filios τ q̄nq; filias. Primogenitus vero Uladislaus vocat̄. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie discessisset τ regnū pannonie adeptus est. Huic erat ꝓximus frater. cui Cassimirus nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Iohānes albertus iā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fauente illi ꝓspera fortuna regnū virtute sua τ optimoꝝ doctissimorūq; viroꝝ consilijs gubernat. Inclit⁹ vero dux Alexander quartus natus regius est. cui fortitudine τ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui τ maximū toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequit̄ Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequit̄ vestigia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliq̄d felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ p̄nceps vltimū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus τ inquietam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad arcpiepiscopatū Gneznensem postea deuenit. Hij omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq;. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Diuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus ⁊ signifer. Natus anno salutis nostre M. viij. in rure quod Sczeppanowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino seruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ studijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt maiorum dignitatū honorē adipisceret. sed vt si quando locus statusue aut cōditio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupillouе iusticiam administraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Huc dū semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo presule repetere conabant. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo sanctus orationib⁹ ac ieiunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obtestabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte demostrauit. Iamqꝫ seuus Bolesla⁹ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes ꝑfidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregiosqꝫ ciues nefandis dirisqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt ꝑsulem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū ministri regij deuenissent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postq̄ꝫ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deijcit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id seruabant quousqꝫ ciues ipsi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deduct⁹ in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̄ꝫtū Rhenus ⁊ Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ⁊ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū menibus cingit. ꝓpugnaculis ⁊ celsis turribus. post paruo muro ⁊ ob vetustatem ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monasteria. vbi multus deuotorum religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Iacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. q̄ꝫuis nō dū in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi ꝑlurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philozophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Vladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarma-
cie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqꝫ
in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ stipē
dijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos sarmatas prisci
dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate insignes. humanitatē ꝛ hospi-
talitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quosqꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidior q̄ ceteris sar
matis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū ne-
cessitas ferre potest si sumit̄ profecto nihil nature humane ꝛ ad corpus ip̄m alendū conuenientius quicq̄ re
periri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ꝛ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pol-
let. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Cle-
pardiuz vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis
Quā diuus Vladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisqꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et
doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt
iam celū sustentare videant̄. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄
in boreā tendit vrbi imminet. ꝛ ex alio latere niuosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem
insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte
prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese
in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variasqꝫ lingnoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac cete
ris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū dedu
cit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuz in

decus diui wenzteslai ducis bohemie conditũ. vbi omniũ illustrissimoꝝ viroꝝ monumenta ac sepulture extant. multis opibus varijsqꝫ artibus extructe marmoreo allabastroqꝫ lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetũ est. In medio aũt templi extat celebre monumentũ in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt ⁊ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ⁊ sancti Georgii Post egregie nobiliũ curie ac edes sacerdotũ. qui noctu dieqꝫ templa venerant̃. Post primũ ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliũ est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat̃. Extra collẽ aũt ẽ monasterium fratrũ minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginũ. Huic ex opposito ad pontẽ ipm̃ ẽ insigne hospitale ⁊ sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quã Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanũ diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ⁊ templum quod ad sacrosanctũ corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ⁊ clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finẽ his imposuisse dignum statuimus

CRACOVIA

CLEPARDIA

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum
et apud externas gentes nominatissima a Uikbodo virigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson
quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccouiam di/
xere. Aucta ꝑ seuissimū principē qui kitto dicebat. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xp̄i M.c.iij. Ea por/
cio terre littoralis ē inter magnopolensiū holstadensiūqꝫ ducatus duobus fluminibus baguiso ⁊ trauo irri-
gua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagnib ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marc
mannoꝝ ⁊ martinopolensiū ortū habuit potens ac grauissimus xp̄ianoꝝ ꝑsecutor. qui dn̄os de vagerñ qui
de Stargardia seu de oldenburg vocabant in fernerñ ⁊ peldte interfecit. Un⁹ ex his ingenuus euadens in
daniam secessit heinricus nomine Gotstalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittom caput secu
ri abscidit inde suā ducens vxorē. Quo tp̄e heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia om-
nes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqꝫ xp̄iana sopita. Urbs quoqꝫ lubicēsis trina vice ob
principū bella p̄cipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alfesis de holchstein. qui p⁹ sedatā di-
scordiā vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ꝓpe swartau. postea ꝓpe
herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis re/
gionibus mirūimmodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qd̄ Stagnū vocant in noruegiam
Sueciam Liuoniam. in Russiā Littuaniā Prussiā Poloniā ⁊ Pomeraniā. in ducatū magnopolēsiū. in da/
niam Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnū francie omnes mercaturas ꝑ stagnū ꝑ terrā in Saxoniā westualiam
et marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē initiū suū habuisse sub signo libre
⁊ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt
Sētit tñ dulcē nucleū in amara testa. Deinde anno primo ⁊ tricesimo supra vndecies centenū domini inferio
ris vandalie lubecā deuastarūt qꝫ comes Alff de holchstein iterato instaurauit cū arce vbi nunc predicatores
habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenses memores damni illati copias in ꝓuin
ciā rugen educētes cladē ꝑ effusionē sanguis p̄ncipi ⁊ potētatui ei⁹ intulerūt. Episcopatū lubicēsiū anno sa
lutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerñ Geraldus auxilio ducis hein
rici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas ꝑ oīa necessaria in decimis villis ac possessionibus dota
uit. Creuit igit lubecū in potetissimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt frideric⁹ huius noīs prim⁹ hanc
vrbē ingenti exercitu obsedisset heinric⁹ lubicēsis ep̄s pacē a cesare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis
heinrici cesari obedientiā p̄staret. Is antistes summā eccl̄iā dicauit. ⁊ monasteriū ad sanctū iohannē in vrbe
extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. q̄uis monachi ordis diui benedicti hūc locū primo posse

derũt. qui nũc apud cismer ꝓuĩcie de holstein ꝓpe mare morã faciũt. His tẽporibꝰ lubecũ augustal' ac libera ciuitas effecta ab imꝑatore friderico libertatibus donata vt caput oĩm vrbiũ Stagnaliũ deinceps foret ⁊ in varijs priuilegijs etiã apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In noruegia ĩ ducatu magni ducis moschauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicã ⁊ curiã xp̃iano more habent). Ac ĩ plerisqꝫ locis ac regionibꝰ magnis exemptionibꝰ decorata fuit atqꝫ dotata. In flandria q̃qꝫ ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idẽ cesar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝑhabita eis confirmans ꝑ bullã aureã vltro donauit vt ꝯsules viginti quatuor habere possent (q̃uis numerus iste ꝑ raro completꝰ sit) Eosqꝫ nobiles effecit vt aurũ more equitũ deauratorũ (exceptis calcaribꝰ) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraqꝫ parte decliui posita vt aque ⁊ immundicies libere descedant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quã summã vocãt in meridie ac fine ciuitatis sita admodũ longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs ꝑter istã quatuor prochianis basilicis que septẽ turres celsas ꝑacutas ac pulcherrimas habent cupro ac plũbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cũ armis cesaris ⁊ vrbis insignita ẽ. Omni quoqꝫ decore edes sacre ornate extant. Inter has q̃nqꝫ eccĩas basilica gloriosissime virginis marie eminentiã obtinet Habet quoqꝫ duo monasteria vnũ ordinis ꝑdicatorꝝ. alterũ sancti francisci. ac hospitale ad sanctũ spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodũ munita ẽ. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbẽ posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forũ indies onustum piscibꝰ ⁊ carnibus videtur ac alijs necessarijs. Dilabiturqꝫ primo fluuius Baguiso a septentrione in meridiẽ inde in occidentẽ. Ante ciuitatẽ flumen trauus contrarie ex meridie in septentrionẽ fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecũ accedunt vsqꝫ ad murũ cũ maiores naues (onera plaustrorꝝ. cc. l. ducẽtes) in littore maris ꝑstant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nõ possunt. Nouissime anno M. cccc. xcij. episcopus Theodricus natus de hamburg' cũ rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimusquintus lubicensium eps̃ diuina gratia nunc gloriose ꝑsidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

· LVBECA ·

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit.
varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores
celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Ubi
aūt fidē xp̄ianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluui⁹
celebratissimus per medium totam perlabit. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattoꝝ riuo Bobro ⁊ alijs
fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exo
nerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem dieꝝ itinere a limitibus hungarie vsqꝫ in marchiam
brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergeñ. districtus fuit.
Et inde Ritzinum territorij bregeñ. ep̄alis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex po
lonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa dispensante
ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum
et romam mittendum instituit. Et sedem ep̄alem Uratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄misimus)
omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄ꝫ populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius
antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisteñ. diocesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in euꝫ
statuꝫ breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuo
sior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundās
Preter Uratislauiaꝫ insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Op
pel Swedenitz Testhen Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura in
signis structure Prouīcia ip̄a regi bohemie subiecta quā ab imp̄io ī feudū recognoscit. multi antea duces
et p̄ncipes hereditarij ip̄aꝫ nō tā possiderēt q̄ꝫ vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt q̄ꝛ ꝓpter cēsuū exiguitatē duca
lem statum ducere nequiuerūt. rapacitati idcirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus mor
te sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurim⁹.

Tēplaq; totius orbis sacerdotalibus ⁊ aliis ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ seculariū ⁊ religiosorū vtriusq; sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio ꝗ finitimis prouinciis cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē ꝗ censuuz dñi ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecuniarū summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Genti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. ꝗꝗ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresq; populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus. Digne igit historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures ꝗs adiūgere velit dat eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissimo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Auctor ⁊ princeps operose mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqꝫ
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqꝫ
Audias grates hominū. precesqꝫ
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqꝫ
Adde triumphos.
O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqꝫ sic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciciusqꝫ vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqꝫ gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Vt queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqꝫ motus
Austrie stirpis. faueasqꝫ felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Eteres reꝝ scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem iaceret ⁊ somniantes qdammodo res germanicas attigerūt. nanqꝫ si legamus vetusta tēpora inueniemꝰ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi tm̄ ⁊ agroꝝ culture dedisse operaꝫ. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. sed argenti prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipaqꝫ germania intra mare ⁊ danubiū. rursusqꝫ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebaṫ. nūc vo q̄tū transgressi sunt suos limites nō ignoraṫ. nā plus fere est qđ nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqꝫ in ipsa scithia seu sarmatia q̄ qđ intus habuerunt. Quid memoremꝰ nobilissimas vrbes splēdidissimasqꝫ. ditissima templa. opulentissimos principes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā esse que ꝯputatis omnibus germaniā supet. q̄ si resurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tp̄e iulij cesaris vixit germaniā ꝑagraret vt ariouistꝰ ꝓfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negāretqꝫ suā esse patriā. cū vineaꝝ ⁊ arboꝝ fructiferaꝝ cōsitoes vstitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. splendoreꝫ vrbiū. tantāqꝫ nitidā polotiā apud germanos cōtuereṫ. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germanis omnē barbariē expulit atqꝫ ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mereanṫ. Siue igiṫ noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes nationes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūie sunt. ⁊ vbi tot clarissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot argenti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roborꝭ. Cū deinde germanie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a meridie danubiꝰ. a septentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod prutenicū vocare possumus. nunc q̄tum extra hos terminos possideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaꝝ heluitiorūqꝫ fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaserunt ⁊ vsqꝫ in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄ꝫ bulmigeros qui nūc pruteni vocanṫ ex manibꝰ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico impio parere se aiūt. regēqꝫ habent principaliorē ex regni electoribus. Magni igiṫ bellicosi ac fortissimi deoqꝫ accepti germani sunt. quibꝰ adeo fines extendisse licuit. ⁊ sup oīnes mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraꝝ ille calcator oīm ⁊ orbdomitor iulius cesar q̄uis subactis gallis sepe rhenū trāsiuerit resqꝫ maximas in germania gesserit. bellicosam tn̄ ⁊ asperā sueuoꝝ gentē dimisit indomitā. Augustus octauianꝰ cui ⁊ parthorū ⁊ indorū reges munera miserunt. q̄ vnꝰ oīm romanorū fortunatissimꝰ creditꝰ est. Ille inquā felicissimꝰ imperator nullubi vnq̄ꝫ nisi apud germanos succubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpessus est. Lollianā maioris infamie q̄ꝫ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oībꝰ cesis longū esset recensere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanorū fortūe aliqn̄ cesserunt. postea tn̄ ⁊ ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqꝫ alijs diuersis gentibus sepenumero triūphabarunt. Nec romani cū rerū potirenṫ res magnas sine germanis auxiliantibꝰ ꝑegerūt. quorū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos cohors ex germanis potissime legereṫ. Scimus q̄ꝫ Gotfridum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hungariā ꝑcusisse. greciā penetrasse. hellospontū trāsisse. asiā ꝑmeasse. iherosolimā ex potestate infideliū vendicasse. victis ac ꝓstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. Q̄uis ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resistere conarenṫ. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuisse tradūṫ. atqꝫ multo maiores copias sola Germania cogere potest. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeniꝰ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tutela terre sancte quā sarraceni euertere conabanṫ. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonibꝰ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenensibus. sueuis. franconibus. bauaris iherosolimā penetrauit. Postremo q̄ longa ⁊ lata sit germanica natio. q̄ religiosa. q̄ verax. q̄ iusta q̄ promissi tenax q̄ populosa q̄ diues. q̄ta illic nobilitas. q̄ fortis ⁊ experta militia. q̄tus ecclīarū ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus splendor vrbiū. que celi facies. q̄ terre vbertas. cū prouinciarū decꝰ cū principe sit cōmune magis admirari q̄ recensere valemus. Cū igiṫ hoc opꝰ historiaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝑpauca de germania in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scđi romani pontificis rerum vbiqꝫ gestaꝝ in europa sub friderico tercio romanoꝝ impatore. Is em̄ etsi natione senensis sit se tn̄ germanū fateṫ cū de se scribat Sed cū nos iā annis supra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputamꝰ extraneꝰ existimare debere. Cumqꝫ impatori ipiqꝫ nationi longo tp̄e summa fide magnis laboribus seruierimꝰ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ipius honori atqꝫ vtilitati cōducant. ⁊ ita prorsus agamꝰ vt natione potiꝰ germani q̄ꝫ itali putemur. verū cū antiquiora illa tp̄a sub obscurā ambiguitatē p̄beant scribētibꝰ ⁊ temporꝝ descriptio haud facilis cognitu. q̄nqꝫ detrahit legentibꝰ fidē. Multa q̄ꝫ de his inter veteres discordia. quā inde nosci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑseuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnorūqꝫ termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqꝫ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tp̄a antonipij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tp̄s est ⁊ tn̄ tanta noīm variatio intercessit vt paucissimos populos ex his noīari videamꝰ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephorꝰ quippe cymeus Socratis discipulꝰ a suo tp̄e narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopompꝰ quos eadē tulit etas prisca illa minime attigerunt qui tn̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua motꝰ re eloquentissimꝰ Eneas omissis prioꝝ gestis in quibꝰ scriptores nōnūqꝫ dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceterꝭ regionibꝰ europe in isto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalatꝰ ocio viueret accurrate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ether a notus

Eneas pius papa Frideric' terci' romanoꝝ iperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio impatore p Germaniam ⁊ Europam gesta sunt cū locoꝝ descriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdensem incipiunt feliciter.

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdeȝ meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ arthetícis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ cesarū non tam gesta ꝙ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vsqꝫ ad wenceslaū Caroli quarti filiū. Cuiqꝫ illi opusculo ꝗtuor impatores deesse viderent̄. Nā Beneuenustus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem nostram impatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa ⁊ magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsqꝫ in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoqꝫ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū scripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuisset fateor operepreciium ab initio potius etatis nostre in hoc euum vsqꝫ reꝝ gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis ⁊ ꝑsertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ipa podagra nec tam recedit ꝙ reuerti t̄ libens fortasse ⁊ huic intētioni aliquādo subseruiet. Tu vale ⁊ si quid acerbius in quemꝗ scriptum offenderis non tam mee nature ꝙ stimulis podagre vrgētis adscribere. ⁊ quicqđ inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur historia

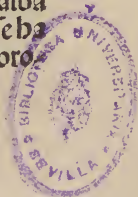
Que sub Friderico tercio ei⁹ nomīs imperatore apud Europeos et qui nomine christiano censentur insulares homines gesta ferunt̄ memoratu digna mihiqꝫ cognita tradere posteris ꝙ breuissime libet. Cōmiscebimus aliqua interdum alti⁹ repetitā. quemadmodū locorū rerūqꝫ ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

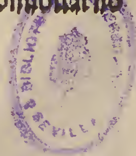
Hungaria que austrie friderici patrie cotermina ē: ꝛ in oriente vergit principiū narratiōis pstabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt tāq̃ʒ hūgari pānonioꝝ loco successerit. verū neqʒ hūgaria pānonie termīos implet. neqʒ illa tā lata olī fuit q̃ʒ nostra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ꝛ alpes q̄ ad italiā ꝛ adriaticū respiciūt mare. Pānonia ꝯtinebat ab occasu noricū enūqʒ amnē. ab ortu mysos ac triballos ꝛ flumē sauū ꝯtingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit ꝛ a theutonibꝰ īcolit. Stiria quoqʒ ysdē terminis cōtinet valeria quondā appellata. Hūgaria vō q̄uis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsqʒ sauum cōplexa ē. danubiū tn̄ transgressa ad polonos vsqʒ protendit. ꝛ q̄ quondā arua tenuere gepide daciqʒ possident. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̃ʒ ipa hūgaria. nā ꝛ dalmate quos sclauos. ꝛ illirici quos bosnēses ꝛ triballi seu mysij quos tū seruios tū rascianos appellāt. ꝛ gethe quos partim valachos partim transsiluanos noīant hūgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euō nostro turchoꝝ armis euicti defecerūt hanc prouiciam quatenꝰ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pannonioruʒ rege subacto: ꝛ amātinis inter sauū ꝛ dranum fluuios prostratis. Daciam vero trāsdanubiū que nunc hungarie porcio est Traianus impator edomuit ꝛ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianuʒ recupata est. Post romanos aliqn̄ huni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo humgarorum natio ex vltimis scithaꝝ finibꝰ inūdauit q̄ vsqʒ ī hāc diē regno potit ꝛ vltra citraqʒ istrū late dn̄at. Extat adhuc nō lōge ab ortu thanays altera hūgaria nr̄e huiꝰ de q̄ sermo ē mater ligua ꝛ moribꝰ pene simil q̄uis nostra ciuilior ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria quā danubius interlabit tēpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an
nos supra ꝙnquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberali-
tate insignis. corporis ꝗꝫ maiestate ac decore illustris. Ceterũ bello prorsus infelix. quẽ nõ turchi dũtaxat. sed
bohemi ꝗꝫ sepe acie fuderũt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cũ qua regnũ accepit. illius causa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios ꝙ aliqñ rebellassent gladio ꝑcussit. ob quã rem ⁊ ipe paulo
post (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ est. mulierisꝗꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in custodiam traditus
donec regni ꝓceres suppliciũ decernerent. Sed nõ defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiũ sanguinẽ conseruare ꝗꝫ fundere. dimissus ab ea bar
baram Hermanni comitis cilie filiã duxit vx : rẽ. nec diu postea cõpatis auxilijs regnũ vendicauit. de prodi/
toribus suppliciũ sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismũdi egre-
gia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud ꝑclarissimũ ꝙ ecclam catholicã in tris partes diuisaꝫ co
acto apud constantiã generali cõcilio ad vnitatem redegit. Italiã Galliã Hispaniã Angliã eius rei cã pera/
grans. Uitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quã
solennia coronationis expleret. Prussiam quã rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat restitui iussit. Cũ venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uenceslaũ bohemie regem ger/
manũ suũ ꝙ regno inutilis esset cõiecit in vincula. Quẽ is negligenter custoditũ magno reipublice malo qui/
dam bohemi e carceribus surripuerint coronã imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiã brandenburgenseꝫ friderico burggrafio
nurmburgensi dono dedit filiã Elizabeth ex Barbara natã Alberto duci austrie in matrimoniũ copulauit.
illicꝫ demũ apud znoymã morauie ciuitatẽ moriens regna quibus ꝑfuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalẽ cũ ꝯiuge coronatus bohemie ꝗꝫ diadema suscepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suũ sanguinẽ extollere decreuerũt romanũ ei cõmittentes im-
periũ. Id alberto suscipere nõ licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat̃ su
um regem theutonibus impare. atꝗꝫ ob eã causam iureiurando albertũ obligauerant ne suo in iussu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiꝗꝫ ꝑcibus ꝑbuere consensum. ille imperium
nactus in hungariã redijt aduersus turchos qui tunc rasciã inuaserant arma moturus. sed dum bude morã
facit (ea est regiũ sedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarũ quẽpiã ob delictũ fluuio demersit. id hũ
gari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicũ nomen exosum est. Excitat̃ euestigio tumultus. hungari arma
capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiũt̃ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budẽsibus Jacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ professor doctrina lraꝝ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultũ simulacrũ saluatoris crucifixi
manu gestans furenti armatoꝗꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma depo
nãt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neꝗꝫ em̃ tempus ferebat interpretem bñ sibi futurũ
autumant qui xp̃m suis ceptis ducem habeant. sublimẽꝗꝫ iacobũ simulꝗꝫ crucifixũ in vlnis attollũt ac ba-
chati ꝑ vrbem nũc istã nũc illã domũ cõpilant. fiunt tamẽ aliquãto minora spolia. ⁊ a cedibus tpatuꝫ est ob
presentiam iacobi qui mõ ꝑcibus modo lachrimis furorẽ incense plebis lenire conatus est. Sedato tumul-
tu Georgius palocius strigoniensis ecclie pontifex morit̃. apud quem ꝑciosa regni suppellex in custodia fu/
it. Rex strigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina;
et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. ꝗꝫ sacram appellant fideliꝗꝫ anui tradita archas
claudit atꝗꝫ obsignat. Albertus paulopost ad dranamvsꝗꝫ fluuium ꝓficiscitur ibiꝗꝫ castrametatꝰ maiores
copias expectat cũ quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbẽ rascie obsidentes. priꝰ tñ expugna
tũ est oppidũ ꝗꝫ auxilia venirent. ipe Budã reuersus cũ dissintheria laboraret Uiennã repetere statuit siue
moriturus inter suos. siue qd aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnãte obsignatoꝗꝫ testamento in villa que longa dicit̃
vi. kaln. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaꝗꝫ ꝑstaret. Fuit ꝗꝫ in
bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnũ
suũ cohercuit. Magna de se xp̃iane rei publice ꝓmittere videbat̃. nec minora populi de sua virtute concepe
rant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nõ sinit. repente occidit que breui ad summũ potentia creaue-
rat. neꝗꝫ em̃ biennio toto impauit. Statura eius procera fuit. neruosuꝫ ⁊ validũ corpus. facies terrifica mo
re gentis erasa barba. superius labrũ intonsum. vestem haud splendidã. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnꝗꝫ lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditũ est. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi
gnũ ac periculosum existimantes tãtũ regnũ vnius femine iudicio subiacere reginã magnis ꝑcibus hortan
tur Uladislaũ polonie regẽ qui populũ armis tuet̃ sibi vt virũ asciscat. Consentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio ꝑiudiciũ fiat si masculũ pariat. Legunt̃ in poloniã ꝑlati ecclaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latislaus postumus nascit̃. qui mox vt in lucẽ prodijt apud albã
regalem ⁊ baptismũ xp̃iane fidei signaculũ ⁊ militie cĩgulũ ⁊ sacrã hungarie coronã quã mater penes se ha
buit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cõmẽdauit. Legati q̃uis ꝓhibente regina Uladislaũ adiere quẽ magnis pollicitis oneratũ in hunga
riam traxerunt ⁊ imposito diademate regẽ salutauere. quo cũ diu Ladislai mater vario euentu armis cõten-
dit hungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dũ consobrine studet latislaoqꝫ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere maceratꝰ est. Dionisius archiep̃s strigoniensis qui postea cardinalatus ho-
nore donatus est genere ac moribus illustris vtriqꝫ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus eñ ad polonũ q̃uis publica fide accepta budam petiuisset nõ prius libertati sue redditus ẽ q̃ Uladi-
slaum in alba coronauit. ip̃e q̃primũ potuit domũ reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo inge-
nio. singulari facundia. excellenti doctrina q̃uis inducias belli inter Uladislañ ⁊ Elizabeth ad certũ tempꝰ
composuit pacem tñ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe-
cere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu ꝓmptꝰ latislai partes in hungaria tutatus est.
qui sepe cũ parua militũ manu ingentes hungaroꝝ polonorũqꝫ copias vicit. fudit. deleuit. hisqꝫ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctũ castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalibꝰ
ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amator multa cũ turchis secunda p̃lia fecit. ⁊ hostium
spolijs hungarica templa ditauit. primusqꝫ oĩm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse mon-
strauit. quibus ex rebus excitatus Uladislaus ⁊ ip̃e p̃lium cum amurate turchoꝝ impatere cõmittere nõ du
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericũ impatorem ⁊ vladislaum qui se regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori hungaros cohercere si qd̃ in au-
stria stiriaue damnũ inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestãtes. Gũ
tiũ oppidum in hungaria ẽ stirie atqꝫ austrie proximũ hoc latrones occupauere ⁊ plerũqꝫ circumiecta castel
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atqꝫ hominũ abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariã traiecit munimenta expugnauit. ex latronibꝰ. lxxx. furca suspendit. Cuꝫ
cecidisset in bello Uladislaus cõuentus hungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit̃ neqꝫ muris cinctꝰ neqꝫ magnificis domibus exedificatꝰ. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti fi
lius cõmuni procerũ consensu rex designat̃ suisqꝫ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius p̃lia q̃ꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouin-
ciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dũ rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albã tur-
chis quemadmodũ in rebus rascie referemus breui tempore superueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dñicũ corpus deferri. indignum esse aientẽ serui domũ intrare regẽ. iussisse sese
q̃uis deficientibus viribus in templum vehi ibiqꝫ de more xp̃iano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atqꝫ inter sacerdotum manus deo animã reddidisse. Felix sp̃us qui tante rei q̃nta gesta est apud albã nũ
cius atqꝫ auctor migrauit in celũ. Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungnria in austriã se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris mor
te quo cũ cilie comes apertum gerebat odiũ impellente ip̃o comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rursus in hungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hostiuꝫ ca
dauera inspicit comes ip̃e cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanq̃ꝫ regis auunculꝰ leges hũ
garis prescribebat. A ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat̃ inde necem consecutꝰ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirũimmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iussit. ꝑcussoreq̃ꝫ comitis ladislaũ natu maiorem capite plecti. Mathiã captiuuꝫ
duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eũ sequi mandauit. ip̃e paucos dies prage moratꝰ. siue
morbo pestifero vt pleriqꝫ tradidere. seu veneno vt alij affirmant diẽ obijt. nobilissimꝰ sanguis paterna ori-
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suã recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartũ romanoꝝ
impatorem in arce pragensi atqꝫ in ede sancti viti reconditum est. Defuncto latislao rege hungari ad ele-
gendum successorem ad kal'n. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniũt in-
ter quos michael zylagi magna militũ stipatus caterua p̃sto adest. xiij. milia equitũ. peditum. vij. milia eum
secuta ferunt̃. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cõiugis huniadis ⁊ mathie auunculꝰ fuit. cui
ꝓpter necem ladislai nepotis cũ plerisqꝫ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud
paruũ ingessit terrorem. nec iam ꝑculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat̃. Michael
ṽo conuentũ adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nõ vt vim congregatis inferat sed vt eos deterre-
at. si qui sint qui libertatem principum ac populariũ in assumendo rege ꝑturbare conent̃. Illud tñ seueluti
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regn o depulerit. clarasqꝫ gentis victorias pepererit indigna suis meritis p̃mia reddita. ex
filijs eius alterũ crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriã iohãnis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atqꝫ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute huas

ſet neqꝫ ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferatᷣ parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni
ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincie vtiliorem eſſe arbitrentᷣ nihil obſtare quo minus melior eligā
tur. fuit res aliq̄zdiu anceps cū baronum ſibi quiſqꝫ timeret. Poſtremo reconciliatiōe inter proceres facta
cuius auctorē iohannē ſancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū age
bat apoſtolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia viroꝝ
qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiētes magni ſecreti electionis exitū expectabant rex ac
clamatus. Nunc quiſquis hec legis ⁊ futura ꝑdicito ſingulare prorſus humane inconſtantie documentū
Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſqꝫ pene paribus. alter ex regio ſolio dū noue nupte thalamū ex
ornat deferᷣ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocaᷣ ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atqꝫ pactionibus empta referᷣ. Mirabile quod matrem re
pentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄z vinculᷣ
exemptum in parte hungarie que tranſdanubium in ſeptentrionem porrigiᷣ ⁊ nunc Sepuſium vocant
olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus huſſitaꝝ peſtifera labe infect⁹ milites
predandi cupidos vndecūqꝫ ad ſe venientes benigne collegit eoſqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuerſam regio-
nem illā tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partē diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſqꝫ menſis viritim diuiſit. ex quibus nō plus
accepit qui totū menſem q̄z qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſi
bi ex euāgelio ꝑceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima ve
nerant equā mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū
in armis haberet indieſqꝫ creſceret non aliter diſſipari potuit q̄z duce ipō Examite ad ſtipendia ladiſlai re
gis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiū ſita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multi
romanoꝝ cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi ⁊ balachi. Theutones e ſa
xonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen
ſes patrio ſermone appellati. Siculi hūgaroꝝ vetuſtiſſimi credunᷣ primi omniū qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q̄zuis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pe
coꝝ paſcū t. nobiles tn̄ appellāᷣ. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generoſum dn̄m ſalutāt. nec tributa pendūt.
niſi quo anno rex hungarie coronaᷣ. tūc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi tradunt. quoꝝ numerum
ſupra. lx. miliū eſſe ferunt. Juſſi vō in bellū exire niſi pareant capitali pena plectuᷣ. bona fiſco applicanᷣ
Valachi genus italicū ſunt quemadmodū paulopoſt referemus. paucos tn̄ apud tranſſiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue neſcios. Jn hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtriciū vocauere regie
corone ſubiectum. Jd ladiſlaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre op-
pidani diuqꝫ reſtitere. coacti tn̄ imꝑata fecerunt. Et mortuo Johanne eiuſqꝫ filio ladiſlao bude occiſo Mi
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Jlle indignatus q̄z
primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Jngreſſe ſunt pau
lopoſt tranſſiluanā turchoꝝ circiter tria milia ꝑdamqꝫ magnam abegerunt. pecoꝝ atqꝫ hominū quos inſe
cuti ſibinienſes ⁊ ipi theutones ad internitionē vſqꝫ deleuerunt. victores ꝑda recuperata domum rediere
Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exciū parās
que biſtricenſib⁹ aduerſuꝫ ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimā vrbē ſe continerēt fru
ſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. Apud hūgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtino
politanus grecis ac latinis litteris apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri
anus qui Alexandri magni geſta greco ſermone ꝯſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hortatu Sigiſmūdi
ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduerſus Malateſtaꝫ. qui
maronis ſtatuam in foro mantuano deijci iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui ſtudia hūa
nitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem epm̄ varadienſem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſorore nepoteꝫ. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litte
ras didicit. nec minus verſu q̄z ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Scien
ciam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Jnter quos Dioniſius excelluit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſeꝫ ſor
titus eſt eccleſiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. Jn re militari Nicolaus way
da tranſiluanus. Michael vrſatius. ⁊ qui caliſium inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō
tam hungaris q̄z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Ualachia per quã lata regio ẽ a transsiluanis incipiens vsqꝫ in Euxinuz protensa pelagus plana ferme
tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiẽ hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̊s nr̃a
etas rutheyos appellat ⁊ versus fluuiũ thirã nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus.
hanc terrã incoluere quondã gethe. qui ⁊ dariũ histaspis filiũ turpi fuga repulerũt ⁊ traciã pluribus cladi-
bus affecerũt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo de
ducta duce quodã flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lõgo tp̃is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia
dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est ꝗuis magna ex parte mutatꝰ ⁊ ho-
mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̃a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dra-
gulaꝝ. sed hij cũ danis impares essent atqꝫ ab illis multifariã opprimerent turchos in auxiliũ vocauere. q̊ꝝ
armis adiuti danos pene ad internitionẽ deleuerũt. Danis v̊o iohãnes huniades hungaroꝝ impio fretus
opẽ ferẽs nõ tã illos restituit q̃ꝫ sibi ip̃i claritetẽ ⁊ opes acq̃siuit. Quippe q̃ danoꝝ agros ex ptãte turcho-
rũ ereptos ⁊ sibi ⁊ posteris perpetua possessiõe retinẽdo occupauit. Ualachi ⁊ ĩsulas histri accolũt. inter q̃s
peucen insulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̃ꝫ sedes habent. valachorũ pars turchorũ imperio
pars hungaris paret. nõ me latet difficilimam esse prouinciarũ descriptionem qñ ⁊ autores ip̃i quos imi-
tari oportet non solũ varij verũ etiam inter se ꝯrij ac magnope dissentiẽtes. inueniunt ⁊ ip̃arũ ꝓuinciarũ li
mites pro dñantiũ auctate ac potẽtia sepe nũero ꝯmutãt. nã q̃ ꝓuĩcia latissima quodã fuit etate nr̃a aut ex

tincta est aut ꝑ modica. Ꝯ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimā q̄ videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̄a tp̄a Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓrsus ignorāt. macedoniā sub ematbione rege a q̄ ematbia cognomiata paugusti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū ꝛ gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igif veniā equū cēseo si q̄ mea scripta legētes nō eos locoꝝ termios offenderit q̄s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab aliꝭ accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Quis nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliq̄n bistoria ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significatiōnē requirat sic em̄ elucidior reddif.

Tracia

Post valachos igif ꝛ būgaros de q̄b⁹ sermo babit⁹ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia, vo vt pleriq̄ autores tradūt ipiq̄ ꝑstātiores amplissima prouicia ē lōge lateq̄ patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ꝛ strimon fluui⁹. sitq̄ macedonic⁹ ager. septētrionem bister claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ꝛ sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia ꝛ pliniū veronēsem fuisse video. ꝛ Strabonē ip̄z q̄ iuga mōtis bemi traciā diuidere mediā affirmat. idēq̄ dardanos. tribalos mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes babent nemo negabit q̄ scripta veteꝝ p̄nti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq̄z exinū protendūf inter bistrū ꝛ bemū mōtē babitacula sortiti. bos bodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca versus meridiē ad bellespontū vsq̄ romania ē natio greca quis olī barbara fuerit. Et iterū nostro tp̄e deleto grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agios pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̄b⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos babitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis cōditores. q̄ q̄m prius in traciam nauigassent. situmq̄ vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

xissēt. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vō imꝑatorem cognoīe magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facilꝰ parthoꝝ excursiōes cōpesceret tradūt eccīastici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta iecisse vbi quōdā agamenō ceteriqꝫ grecoꝝ pricipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte ceptū opꝰ cuiꝰ diu māsere vestigia infectū reliquisse atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuisse eūqꝫ sibi locū diuinitꝰ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse, noua menia erexisse. sublimes excitasse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opibꝰ exornasse. tm̄qꝫ illi decoris adiecisse vt altera roma n̄ immerito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū q̄ꝫ imꝑatorū putauere. Nomē vrbi nouā romā īpator īdidit. ꝟ vicit obstinatio vulgi vt a ꝯditore potiꝰ ꝯstātinopolis vocaret̄. In hac vrbe multa sub impatoribꝰ ep̄oꝝ ꝯcilia celebrata. multe suppr̄sse in xp̄iana religiōe surgentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diutiꝰ māsit q̄ de ꝓcessione sc̄tispūs. q̄uis in pluribꝰ agitata ac reiecta ꝯcilijs ad nostrā etatē vsqꝫ ꝑueniēs. deniqꝫ sub Eugenio quarto pon. maxio in florētina synodo. queādmodū suo loco dicet̄. nō solū a latinis ꝟ ab ipis ⁊ grecis dānata explosaqꝫ ē. Ueꝝ q̄ꝫq̄ꝫ Joseph patriarcha ⁊ Johēs impator gentis eiusce cū latina eccīa cōcordibꝰ animis fidei symbolū decātauerit Cōnstātinopolitana tn̄ eccīa credere qð romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝯsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātinꝰ q̄ ei successit siue deceptꝰ siue sponte sua insaniēs haud q̄qꝫ vnioni ꝯsentiēs videbat̄. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori suffectū qð ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat eccīastica bona inuadēs. miserat eo nicolaꝰ pōtifex romanꝰ ysidoꝝ ep̄m sabinensem vniuersalis eccīe cardinalē virū industriū ⁊ q̄ rutenoꝝ eccīam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄ nā r ōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiusqꝫ senatū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet̄. Uideo cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas dūtaxat verū ⁊ historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt̄. credo eos idcirco motos. qm̄ turchi troyā possidēt quā teucri coluere, ꝟ illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica ⁊ barbara est de cuius origīe atꝫ ꝓgressu q̄uis ꝓpositū egredi videar dicere haud alienū existimo. qn̄ sub euo nr̄o intātū hoc genꝰ hoīm auctū ē vt asiā greciāqꝫ tenēs latinū xp̄ianūqꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄ꝫ traiacēses aꝑiet de q̄bus institutꝰ est sermo. De turchis

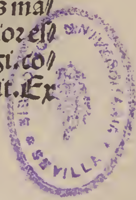

Turchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝯtra Babilo
nis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus
fornicaria. Comedit que ceteri abbhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec abortiuis hoīm absti-
nuit. diē festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis ꝙ sensit. Quis octa
uiano augusto in auro littoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tri
buta reddere aīaduertisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec
gens teste othone historico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis
egressa cū auarib⁹ q̊s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mltis vtrobiqꝫ desiderat[is] ꝯflixit. Exinde pōtū
capadotiāqꝫ transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clandestinis qui-
busdam excussionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris oportunis vnde ꝑ occa
siōes facile irruptiones fieri possent vsqꝫ adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersuꝫ
finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqꝫ procedente tp̄e nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
thiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minor vocat̄ ad oras vsqꝫ ionye ⁊ lit
tora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi ꝑfactiōes
secuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ saguntin⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit
vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otoman⁹ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomīs ex
collecticio milite nō parua manu per seditionē ꝯflata crassari passim ac non solū reliq̄as xp̄ianas vexare.
verū ⁊ hoīes sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ p̄ncipes
seditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū sese inuicē laniant ascitis vndiqꝫ oīb⁹ q̄ ꝓ ingenio prede rapinarū
qꝫ percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vi parti deditione in ꝑtātē
accepit. Ottomāno filius successit Orcanes q̄ re inchoatā a p̄re comode prosecut⁹ ad modū ꝓpagauit. euꝫ
amurates fili⁹ subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio disceptātib⁹ ab altero q̄ supari timeret in auxiliū ac-
cersitus turchoꝝ prim⁹ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postqꝫ ambos eneruatis cōsumptis
qꝫ virib⁹ fractos ⁊ defessos aīaduertit versis vt aiūt proris arma in eos sine vllo discrimīe per occasioneꝫ
cōuertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune in cheroneso ad hellespōti fretū cito cetera greca oppi-
da aperte petere bello palāqꝫ sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie par-
tem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salmanū et
pazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitē deducta est qui prosperos fortune adept⁹
afflat⁹ vsqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thes
saliā. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicam maiori ex parte occupauerit. Misos q̊ꝫ illirios tribalos cre
bris excursionib⁹ infirmauerit. Cōstantinopolim v̊o tū omni agro suburbanisqꝫ ac delicijs spoliauit. tuꝫ
longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissētqꝫ procul
dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ p̄potens rex instar torrētis ipo
incursu atqꝫ impetu cūcta prosternēdo ac vastando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno p̄
lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētiū in cui⁹ exercitu duodecies centena mi-
lia hominū fuisse tradunt̄ xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei voci
tauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. hoīes tanq̄ꝫ pecora trucidauit nō
etati nō sexui pepcit. Damascū nobilissimā sirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prā
dens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equū eo tanq̄ꝫ scabello vsus est. post cladē pazei
te filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm̄ ꝑiculū euasuri in tharciā traijcere ꝯtenderent
Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie
collatis signis p̄liū iniens tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta
Johannes dux burgundie in eo p̄lio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan ei⁹ fi
lio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato ma
oemetē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transda
nubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in asia turchorū
regulos armis regnisqꝫ penitus spoliauit. xp̄ianos sub impio suo degentes ꝙ durissime afflixit. Macho
mete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moreret̄. audita patris morte in traciā tra
ijcere conāte ipator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt reꝫ potiret̄ emisit ⁊ sum
ma ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cō
secutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tn̄ veneti possidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus diripuit
eaqꝫ victoria auct⁹ epirū atqꝫ etholiā nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va
stauit. oppida multa vi cepit diripuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis ꝙ pluribus iunctus est. Inter
quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercituꝫ
Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Sme-
dram tueret̄. cum coniuge ceterisqꝫ liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata est
tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hunga
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis
cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū Quis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cūcta restituit multa sibiipi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cū ⁊ ipe sua virtute repu
lisset hostes ⁊ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefellisset
i his vo que religiōis essent neqꝫ romane ecclie auscultaret neqꝫ maomethes legē sequeret. Libet q̄m hucvē
tum est huiꝰ opa ad finē prosequi q̄m male pugnatū esset in p̄lio varinensi. de quo pauloꝑꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentū georgius atqꝫ obuiā factus venientē intercepit ⁊ quasi hostē
coiecit in vincula. nec priꝰ dimisit q̄ oppida sue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophiaꝫ copias duceret videret qꝫ nō parua thurcis illaturꝰ damna amurati oīa hūgaro-
rum cōsilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximā xp̄ianis intulit cladē. queadmodū suo loco referet. Cū vo
turchi cōstantinopolim euicissent atꝫ in Seruiā ducere exercitū minaret. Scdo auxiliū petens ad hungaros
transit ⁊ in austriā vsqꝫ profectꝰ Ladislaū adijt regē. grandeuꝰ iā senex dignꝰ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermois auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistraneꝰ ordinis mi-
norū professor vite mundicia ⁊ inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tpe insignis quesiuit an audire se vellet annuē
ti qd̄ romana ecclia credit ⁊ docet exposuit diu secū ꝑ interp̄tē de sacris eloquijs disputauit ⁊ errorē sue gen
tis relinqueret magnoꝑe cohortatꝰ est. Ille hoc deniqꝫ respōsum dedit. Annis. xc. vitā ꝑduxi nec aliā religi
onē q̄ suscepi a patribꝰ noui. sapientē me ciues mei q̄uis infelicē hactenꝰ putauere. tu nunc qd̄ sepe agitāt
senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ patrū traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conspe
ctu abijt tā ꝑiculosū est religionē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom accepisset michaelē zilagi q̄ tūc
albe cū p̄sidio p̄erat fratrēqꝫ eius latislaū q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel ꝯp̄henderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aīaduertit curru desiliēs equū q̄ pene ducebat ascendēs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfossus ac discerptus interijt. sed nō impu
ne id georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggres-
susqꝫ cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē
ptus est georgiꝰ magno auri pondere nō tñ diu supuixit cū trunce manꝰ fluor sisti nō posset. atꝫ hic ꝑfidi ho
mis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ post eū gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quōdā amurates exceca
uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiēs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deinð lazarus de cuiꝰ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternū
regnum nitit vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis desperat. Iohānes cardinalis sancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut ap̄lice sedis noīe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nō sine graui ꝑiculo vix em̄ manꝰ turchoꝝ euasit Budā redijt. Nos amu-
ratis opa q̄ medio cursu reliquimꝰ ꝓseq̄mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tā suis amatꝰ q̄ nr̄is odiosus
cū centū milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populatꝰ ꝓuinciā. sterilis annꝰ impedimēto fuit ne regno
potiret cōmeatꝰ penuria ꝯpulsus redijt. Iulianus cardīalis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
uersus eū missus hūgaroꝝ extulit aīos ⁊ arma sumere ꝑsuasit. exercitꝰ xp̄ianꝰ vsqꝫ sophiā ad arcū magnū ꝓ
fectꝰ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Iohānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter impa-
rēt q̄ iohānis p̄sentiā minitātes. Cōgregato tñ nō paruo numero turchi q̄m xp̄ianis ꝯfligere nō dubitarūt
sed nō tā felix eius pugna q̄ fortis animꝰ fuit. Sup̄ati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hūgari
qui bello interfuere cupiditate gl̄ie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes imꝑatori Friderico
sup̄atos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaqꝫ multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo p̄lio cecidisse suis lr̄is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non
ducis tm̄ sed militis q̄z singulari virtute visum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̄ianoruꝫ victoria plus pauoris
q̄z damni attulit. nō hūgaricas tm̄ vires sed germanicas q̄z in se ꝯmotas arbitrātibꝰ. Cōsternati ergo ac ꝑ
culsi metu ꝑinde ac totꝰ occidēs cōiurasset. pacē petiere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potētie sue
q̄z casui victoriā imputarēt ꝑiculosum existimantes sepiꝰ tentare fortunā oblatos vltro ꝯditiōes pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iusiurādū ꝑ sua sacra ambe date ꝑtes p̄stitere. Despoto Seruie q̄ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Iuliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbat. Eugenio q̄z roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura insedit q̄z xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igit cardinali nullum valere fedꝰ quod se inconsulto cum hostibꝰ religiōis ꝑcussum esset. Vladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit.
nouū instaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorsit. Ex xp̄ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippus
tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic solus classem instruxit que vsqꝫ in helle-
spōtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū plerisqꝫ triremibꝰ eo missus classi p̄fuit. Vladislao qui alienum regnuꝫ inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialibꝰ nō deesse. Accersitis igit ex polonia ⁊ bohemia ceterisqꝫ vici-
nis gētibꝰ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Iohāni huniadi castroꝝ cura
cōmissa q̄dragīta circiter eq̄tū milia fuisse tradūt. pleriqꝫ dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūga-
rie pōtificesqꝫ q̄plurimi interfuere. Iulianꝰ scti angeli cardīalis milites cruce signatos nō paucos secū du-

xit iter p valachiam receptũ. Deinde transito danubio in mysiã ventũ vt p plana ⁊ cãpestria loca in roma
niã transirent. Amurates hostiũ cognito aduentu cũ grecis ⁊ turchis in europa manentibus nõ satis con
fideret exercitum ex asianis militibus comparauit sed angebat animũ traijciendi freti non mediocris cura. q̃
classem aplicam obtinere pelagus nõ ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuẽses quidã
curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nõ ampli
us q̃ȝ stadia quinqȝ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinũ pelagus. tm̃ est spaciũ quod europã
asiamqȝ disterminat. Bosphorꝫ Traciũ dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantẽ. Hic amuratis
exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus p capita tradito. que si vera est fama centũ milia fuisse
ferunt. Iaȝ xp̄iani locum attigerant cui varna est nomẽ. quoniã aduentare innumerabiles hostium copias
nunciatũ est. Cedẽdũ vlatislao cardinaliqȝ videbat̃. ⁊ ne circũueniri ab hoste possent munitũ montanumqȝ
locũ petendũ: at huniades aduersari ac resistere turchorꝫ se nosse vires dicere famam semꝑ vero maiorem
esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tñ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro
atqȝ ere fulgere. xp̄ianũ agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis ꝑgraue intentũ quo dux nõ
modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchorꝫ mores inspiciant̃ feminas magis existimare debere q̃ȝ viros
Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissi-
mi ꝓceres militant nunq̃ȝ deinceps hungaris contra turchos futurũ animũ vicit Huniadis sententia ex-
pectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem ꝓbuere q̃ȝ fama ipa vulgauerat siue q metuenti-
bus omnia vero maiora vident̃. siue q amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̃ȝ defue-
rat. Territus huniades eo conspectu tũ primũ periculi magnitudinẽ animo voluens de fuga regem admo
nuit. ille serũ consiliuȝ arguens pniciosam magis fugam q̃ȝ pugnam dixit. Commisso ꝓlio sperari victoriã
posse. sepe minoribꝰ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̃ȝ audaciã ⁊ ordineȝ
pstare victoriam. deũ quoqȝ respicere meliorẽ causam pstantioremqȝ se paucis si modo audeant exhibere.
Fugiẽtes victoriã hosti tradere ferrendaqȝ terga ⁊ multam suorꝫ cedẽ. Magnifica quoqȝ verba iohannis p̄
die dicta plenus irarũ exprobrauit. Iussisqȝ omnibus arma capescere ꝓliũ expectauit. Amurates in ꝓxio
colle consederat. ex quo suos pariter atqȝ hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitũ qui pu
gnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que
vento agitate instar alarum ꝑ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant̃ aurea equorꝫ fre-
na multorꝫ visa ⁊ multꝰ galearꝫ argenti atqȝ gemmarꝫ nitor. ipas quoqȝ gladiorꝫ vaginas ꝑgrandes vnio-
nes ornabant. nõ detrectauere xp̄iani certamen. itum est velocibꝰ in pugnam animis. supior acies nostra
turchos in fugam vertit. q̃ȝplurimis primo impetu ꝓstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil ta
le ferentem fugissetqȝ ꝓtinus pdito exercitu nisi circũstantes satrape cõprehenso eius equi freno ignauiaȝ
eius increpassent fugientiqȝ cõminati sunt necem. pstitit ergo inuitus iussisqȝ fortissimis arma sumere pre-
lium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nũc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem vi-
ctoria sese prebentem. cadebant hinc atqȝ inde q̃ȝplurimi. plures ex turchis quorꝫ corpa parꝫ tecta facile sa
gitte ensesqȝ penetrabant. Postremo quom nouꝰ in horas hostis incederet ⁊ sauciorꝫ loca integri occupa-
rent non tam virtute q̃ȝ numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo
suorum quos erga se non minus fortes q̃ȝ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cri
stianisqȝ animũ redderet in tumultũ quem tenere ab amurate diximꝰ circũiectosqȝ vndiqȝ currus impetũ fe
cit. ibi noua pugna cõmissa nouus iniectꝰ amurati pauor trepidatũ totis castris nec iã consistendi animus
aderat. quod si huniadi par animꝰ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea
dies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verũ ipe vt primũ cedere xp̄iana signa cõ
spexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atqȝ insalutato rege nutante adhuc
victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla in pugna salus visa ⁊ saluare aliquos q̃ȝ perire
omnes maluit. Poloni acceptã eo ꝓlio cladem huniadis vecordie atqȝ ignauie tradiderunt. ipe sua cõsilia
spreta conquestus est. Wladislaus sue sorti dimissus dũ fortiter circa mũimenta hostium pugnat equo deie
ctus obtruncatus est. caput eius hasta infixum p greciam atqȝ asiam in signum victorie populis ostentatũ.
Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones curruũ tuebant̃ necati. Epi ⁊ ꝓceres hunga
rie qui aderant eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dũ fugit amisso prelio quoniã iam hostes
euasisset hungarorꝫ pfidiam euadere nõ potuit potũ equo dantem stagnũ forte repertuȝ. latrunculi quidaȝ
nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eũ esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudũ cadauer fe
ris ⁊ volucribus dimisere. Hic exitꝰ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an
eloquẽtia fuerit grata hominis pñtia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui om-
nia p xp̄o ⁊ mortem ipam ferre suaserit. Huniadem vt ante diximus fugientem dispotus seruie cepit. Po-
loni regem suũ hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nõ interfectũ arbitrati cardina-
li venetiarꝫ eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neqȝ fretũ vti par fuerat custodiuit neqȝ trãs
uectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundũ fuerat eius officium nunciauit. de numero cesorꝫ minime cõ-
stat illud exploratũ est longe plures ex turchorꝫ acie cecidisse. Ceterũ ꝓ numero copiarꝫ longe maiꝰ damnũ
christianis illatum. Victor amurates neqȝ fugientes hostes insecutus est. neqȝ gloriabundꝰ inter suos ma-
gnifica verba iactauit. neqȝ vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior es-
set ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensqȝ vasa colligi. co-
pias que superfueran domũ remisit. ipe adrianopoli reuersus deo suo q̃ ꝓ victoria fecerat vota psoluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exꝑtes esse. incōstantiā q̄ꝫ fortune veritus que nulli ꝑpe-
tuo bona est. Accersitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō-
stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opib⁹ ⁊ auctoritate maior maomethi qui nōdū ꝑ etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̄ꝫ regibus liberi nascunt᷑. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacescere ꝓ̄sumpserunt. Sua queqꝫ calamitas domi attonitu
tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusqꝫ partis eliserat. nec turchis neqꝫ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noīe gebernauit ferocior huniades reiqꝫ militaris ꝑiti
or ignominiam varue acceptā obliuisci nō poterat ⁊ abolere infamiam. resartire damna quonā pacto vale-
ret dies noctesqꝫ meditabat᷑ spem bene gerende rei turchoꝝ quies ꝓ̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum ostenderant vires illis atqꝫ animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu-
ꝑare gloriā posset turchosqꝫ pessundaret. quibus si adfuit exercitus imꝑatorem tn̄ ꝓ istis ꝓrsus defutu-
rū arbitrabat᷑. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄ꝫ ducem exercitu carentem. Coactis itaqꝫ repē
te copijs ex hungaria accersitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̊ꝫ militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ꝫ mouisse ex hungaria nūciaret᷑. Eam rebus gerē
dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. ꝑculsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre posse nō credebat᷑. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit᷑ ac estuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū consilium
satis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄ꝫ reuocare ab ocio
amuratē. neqꝫ eñ veterani militaturi sub alio credebāt᷑ nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt᷑ q̄ꝫ sub
eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisqꝫ ne imperiū amitteret si pater iterū regnuꝫ
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯꝑato mox
exercitu in hostem ꝓfectus nō aliter q̄ꝫ si ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
sophiam transierat ꝓstratisqꝫ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant᷑ nō expectauit haniades ꝓuocari prior
ipe pugnam inijt. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄ꝫq̄ꝫ virtute prestarent
numero tn̄ suꝑati nō tam victi q̄ꝫ fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̄ꝫ suos neqꝫ minis neqꝫ p̄cibus
sistere potest cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ⁊ nonnulli ecclesiaꝝ ep̄i in eo p̄lio cecide
re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tn̄ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ⁊ asiatici regni
caput. Paulo anteq̄ꝫ obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōm endauit. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei ꝓdidit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoscerent postq̄ꝫ certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiuꝫ reddidit
funusqꝫ regio more fraternū duxit. Auspicia regni paricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue
rum chialapini noīe supposuisse ferunt illumqꝫ ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vo ad constantinopo
lim clam educatum. post capturam vo vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc esse quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re
mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ sepe tonsoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit᷑ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisqꝫ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi
tauit. copias auxit. in proceres ⁊ aulicos seuire ꝯtumeliariue cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiōne Cōstātinopolis

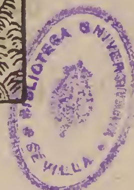
Voluerat iāpridem animo maomethes quo nā modo Cōstantinopolim sibi subigere posset neq3 ad suam gloriā ptinere arbitrabat' vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nō pareret. tantoq3 maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̄to ꝓ genitores sui idem conati turpib' accepti destitissent. Cū paucis igit' participato cōsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulās incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nō modo induxit sed contra inita federa contra iusiurandū intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animū greci diffidentesq3 suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proch pudor nostroꝝ principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̄iane religionis partem non viderunt q̄uis priuatis queq3 aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiq3 copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra mariq3 regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuū raptim extructo. turribus ligneis eousq3 erecti vt muros (q̄uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentoꝝq3 multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq3 summis vtrimq3 viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̄conis totis castris inclamatū est. Quīto kalend. maij milites omnes ieiuniū sanctificent sequenti die in armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militū direptioni futurā. Cōstituta die ieiuniū ad noctem vsq3 seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes cōuiuia passim habita ⁊ quisq3 amicū ꝓpinquū notūq3 habuit cū eo hilaris epulat' est. atq3 vbi satis ē bibitū tāq̄3 se deinceps nūq̄3 visuri eēnt amplexati exosculatiq3 simul vltimū vale dixerūt. In vrbe aūt sacerdotes sacras ferentes ymagines seq̄tes

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atꝫ oroībus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisqꝫ loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ⁊ āñmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ꝑtes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ⁊ āñmuralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit̄
fossa. Ceptū ē p̄liū paululū añ lucē cū miles turch⁹ ꝑiculi qꝫ more patientior esset ac vulnera ⁊ sanguinem
p̄daꝝ dulcedie pensaret pugnatū est in tenebris maiore turchoꝝ ꝑnicie in q̄s tela supna librabant̄. At postqꝫ
dies illuxit dato signo vndiqꝫ nō solū cōstātinopolis ſ; etiā ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis p̄staret. oppu-
gnari cepta est sua cuiqꝫ legioni muroꝝ ꝑs ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atqꝫ ignauos di-
stingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet̄. Pari mō ⁊ nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent̄ vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasqꝫ. Et
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēqꝫ testudi-
nē lanceis contisqꝫ ꝑscrutant̄ donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosqꝫ ꝓsternūt. fit strages ⁊ iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ſ; adest maomethes fortissimū quēqꝫ noīatim vocitās vtqꝫ in p̄liū
redeant adhortat̄. hos p̄mijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus sb̄-
ruere murū portasqꝫ quatere innixi humeris ⁊ sup iteratā testudinē scādentes ꝓhensare hostiū tela brachi-
aqꝫ nitunt̄. iteꝝ integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt̄. cernit̄ varia pereūtiū forma ⁊ plu-
rima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligurū metropolī nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat̄ in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aīaduertit ne cete-
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ſ; impator vt abesse Justinianū cognouit quo ierit ꝑ-
cōtat̄ inuentūqꝫ rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓpterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qđ turchi aduertētes acri⁹ incum-
bunt. Et qm̄ ꝑs muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna ex ꝑte oppleuerat ꝑ ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosqꝫ loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ſ; fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calca-
tusqꝫ obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma-
ta Theophil⁹ Paleologus ⁊ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosqꝫ obtrūcassent. deuicꝫ nō taꝫ victi qꝫ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju-
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiqꝫ seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
ri⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizantij menibus aīam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisqꝫ periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione opp̄ssi. ⁊ iā hostis superiorē mu-
rū tenebat saxaqꝫ in ciues deuoluēs ingrediētibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oībus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō sexus quēqꝫ ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt̄. senes exacta eta-
te feminas viles ad p̄dam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā ꝑniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēploꝝ
dona sibi quisqꝫ traherēt maiore alioꝝ vi trucabat̄. Cūqꝫ in exercitu mixto ⁊ dissono ex ciuibus socijs atꝫ
extern⁹ ꝯflato diuerse lingue varij mores atꝫ cupidines essent ⁊ aliud cuiqꝫ fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēpliū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martirꝝ que fuerant illa in vrbe p̄ciosissima cani-
bus obiecta ⁊ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-
fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ⁊ patrie libertatē seruassent. ſ; auaro in aurū nulla ꝑtās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tn̄ ⁊ posteritati tradere nō verebor qn̄ ꝑsuasum
mihi est futuꝝ aliqn̄ ⁊ fortasse anteqꝫ moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant̄. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū esse fatemur tubis ac tympanis ꝑcutibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoqꝫ fedāt ⁊ ad nostre religionis irrisionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona vndiqꝫ facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūqꝫ iactātes mi-
ris dehonestāt modis. ſ; nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea b̄titudinis ꝑfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atꝫ cōfundūt ꝑ ignauiā atꝫ desidiā. dū veri dei cultū perire sinim⁹ ⁊ i hoc
seculo bonū nomē ⁊ in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito
adbibisset vt sāguinē mero adderet p̄ncipes optimatesqꝫ ciuitatis captos crudel' ⁊ sanguinari⁹ carnifex fede
misereqꝫ iugulari iussit. kirilluc⁹ q̄ apō īpatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi ꝑcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Jnsignis hic an-
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris qꝫ turchoꝝ genti faustus le-
tusqꝫ. qui ab ortu saluatoris xp̄i secūdus ⁊ q̄nquagesimus supra millesimū q̄drigentesimūqꝫ cucurrerit an-
nū. Perēses vetus colonia genuēsiū qui ⁊ galathe nūcupāt̄ cognita bizātioꝝ clade priusqꝫ rogarent̄ mao

omethi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ↄtra fed⁹ direpta. femīe pueriqȝ ludibrio habiti
Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāq̃ costantino impatori turchoꝝ consilia
ꝓdidisset per miseros cruciat⁹ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod
amuratez dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maomethes tāto rex suc
cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter instructa accersitis ex oī regno
ꝓcerib⁹ penetratis tracie mōtib⁹ cū maximis atȝ infestissimis copijs ad sauū vsq̃ flumen ꝑuenit. c. l. milia
hoīm in ei⁹ exercitu fuisse tradunt plerīq̃ terciā ptē huic numero subtraxere. Calist⁹ terci⁹ q̄ p idē tp̄s ro-
manā cathedrā sortit⁹ erat iohānē cardialē sancti angeli cui⁹ supra meminim⁹ p̄stāte v̄tute virū q̄ germanos
in arma ↄsciret turchorūq̃ ↄpesceret impetū ad eas ptes legatū misit. Is ꝓmissa pctōꝝ indulgētia cūctis
q̄ ↄ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capistranio q̄ p idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū
haud puū ↄgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū s̄ inopis atȝ incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures
euāgelio nec diuin⁹ sermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti p̄nti rex statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi mo-
rientes inq̄rūt. credula pauptas facile p̄dicatorib⁹ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta mag
fide q̄ ferro acies. Huniades q̄z nō ꝑuas copias in armis habuit. appropiquabat spe plen⁹ ⁊ incredibili
supbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gl'iari inter suos hūgariā iā pe
ne victā asserere. latinoꝝ impatorē i ꝓpīquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ īstare finē turchis oīa
paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atȝ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis
iactare. s̄ q̄ gl'iosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atȝ infamis recessus fuit. albam ad ↄfluētes danubij sauiq̃ sitā ꝑ-
uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹
acies. pugnatū ē inter diu noctuq̃. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil
la maomethes relictis impedimētis p noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne seriē in historia bohemica ↄp̄hē
dim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardīalis cui⁹ auspi
cio res gesta ē. Huniades ⁊ capistrani⁹ q̄ p̄lio interfuere. verum neq̃ capistrani⁹ huniadis neq̃ capistranij
huniades mētionem fecere in eis l'ris. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scrip-
sere p suū q̄sq̃ misteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius re
gnū ⁊ opes q̄ gl'iam ptīt. Potuit capistran⁹ pr̄imoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl'iaz
v̄o spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse s̄ dei qui p paupes ⁊ inermes
rē xp̄ianā saluare voluerit. credim⁹ huic assertioni q̄uis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit
ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̃ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāq̃ manu demulcēs quas-
sansq̃ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thracie ad occidētē ⁊ meridiē ꝯiūgit macedonia terraꝝ imꝑio quodā potita q̄ inter duo ma-
ria ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. lat⁹ ei⁹ meridionale thessalie atꝫ magnesie terga ꝓtegūt. ꝑtē septentri
onalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite.
Epyrus q̄ꝫ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico lit-
tore dirachiū vet⁹ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidan⁹ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝯdita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legib⁹. ⁊ augusti cesaris qui grecas ibi litte
ras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli
ap̄li tū magni theodosij p̄ceps atꝫ implacabilis ira famosam reddidere. indignat⁹ eīn ob cesos in ea iudi-
ces aliq̄n clementissim⁹ imꝑator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ cesa tradunt
Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facin⁹ incorreptū. imꝑatorē ab ingressu eccīe ꝓhi-
bitū subire penitentiā ꝯpulit. nec maxim⁹ p̄ceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝑ morte hon⁹ sentētia añ dies trigīta nō exequat. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditorē ei⁹ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanue
lis imꝑatoris cōstātinopolitani fili⁹ hāc in ꝑtē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui pa
tri successit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ diximus imꝑator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vsqꝫ ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant imꝑio suo subiecit. Mira reꝝ mutatio
et fluxa hūani imꝑij gl'ia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaqꝫ
subacta ipiū ꝓtēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiu
gauit. hec in bactris. medijs. ꝑsis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoqꝫ victrix e vestigio liberi patris
atqꝫ herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoꝝ genti subiecta tributuꝫ pendere
⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄ꝫ ⁊ thessaliā nr̄o tp̄e turchoꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimp⁹. pieris. ossa. pyn-
dus. insuꝑ ⁊ othris. lapbitaꝝ q̄dā sedes turchoꝝ imꝑio paret. penes q̄s q̄nqꝫ ⁊. lxx. vrbes fuisse olī
plini⁹ affirmat. Totū peneū turchi possidet. Inter flumīa thessalia clarissimū iusteagomphos. hic fluuius
orit inter ossam ⁊ olimpū nemorosa ꝯualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio ei⁹ spacij nauigabilis. ī
eo cursu tempe vocant. q̄nqꝫ milia passuū longitudine vltra visuꝫ hoīs se dextra leuaqꝫ leuiter ꝯnexis attol
lentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramīe amen⁹ canor⁹
auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. s; olei mō suꝑnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por
tatū abdicat. penales aquas dirasqꝫ guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plini⁹ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. quis nr̄aꝫ magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse
tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄ꝫ in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic sunt philaꝝ angustie. ꝑsarum
cede insignes. q̄ licet olī ꝑsaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tñ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuꝫ porrecta euboicū mare criseūqꝫ sinū ꝯtigēs therbaꝝ
claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō
et hysmenus amnis ⁊ fontes dirce arethusa ⁊ agāppe. q̄ patria quodā liberi p̄ris atꝫ herculis fuit q̄ fortes
produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ⁊ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenīēses cū nōdū edificata foret megra. Proten
dit aūt actica ex boecia vsqꝫ in histmū corinthiacū ꝑte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū v̄o colūna fu
it in qua hic inerat titulus in ꝑte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in ꝑte v̄o megara
intuente. hec nō peloponesus s; ionia. Idē eīn actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis
sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā quis saxosaꝫ ⁊ sterilē. ple
riqꝫ tñ mirificis laudibus extulerūt. deorumqꝫ domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ⁊ parētū heroū.
In hac ciuitas atheniensis quodā nobilissima fuit nullius indigua p̄conij tāta eius suꝑfluit claritas. Ea-
dem nostro tp̄e ꝑui oppidi specie gerit. In eo tñ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē gre
ciam nominata. tū oꝑis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inuenirct rura ei ob eam rem tradita inquis
cuium ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungit totius grecie arx quodā dicta. nā p̄ter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atꝫ potētiā ipe locoꝝ situs p̄cipatū designat atꝫ imꝑiū. multi sinus insunt ⁊ promotoria multa. insi-
gnes etiā ⁊ ꝑmagni cheronessi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio simillimā dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis fini
bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt suꝑaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
sentire videt ysidoꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeuꝫ. Angustie vñ proce-
dit istmos appellāt. q̄nqꝫ milia passuū latitudis continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dicta-
tor. cesar gaius p̄ceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bil' colonia fuit. Greci p̄cipes postqꝫ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ
angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū par insu-
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ⁊ actica p̄ter athenas ad examiliū vsqꝫ pro-

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqʒ annuū (cedētibus se peloponēsibus) īperauit. At cū hūgari īstāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ turchos arma sumpsissent. confectisqʒ nonnullis feliciter plꝰs amplius instarent vrgerētqʒ hostes Constātinus qui postea apd constātinopolim imperauit ibiqʒ necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ꝛ negare turchis tributū ꝛ examiliū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ꝛ examiliū denuo destructū cū victor amurates apd varnā hūgaros delenisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū ꝛ thomā cōstātini frēs regno deijcere annixi sunt. nobilē quedā greculū ad regni fastigiū assumētes vtraqʒ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps visa iustior auxilia aduersus albanos demetrio fratriqʒ tradita. albā subacti priorib⁹ dñis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē se dicere posset cuiꝰ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xp̄ianos p̄cipes in⁊ sui pōtificatꝰ initio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū pculdubio ruituꝝ maomethiqʒ tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ʒ verba esse aīaduertit psoluto tributo ꝛ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi prsus subiectꝰ ē. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ꝛ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaꝫ eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqʒ ad summum promontorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd acheolꝰ amnis irrupit in corinthico sinu. Qd

si ita est acticā. boetiā. phocidē. thessaliā. magnesiā. etboliā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit̄. Idē tñ ptho
lomeꝰ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elicē. burā. belenā. pbereciā in achaia eē di
cit. ⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponessuz affirmat. nobis q̄ ꝑ nr̄i opis instituto res pelopon esiaticas ⁊ acti
cas breuiter absoluimꝰ ⁊ ad occidentē festinamꝰ. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāqꝫ protensam
cui etbolia vel cōiūcta vel ꝯmixta esse videt̄. hec hodie ducatꝰ appellat̄. Johannes vintimiliꝰ natiōe sicu-
lus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexantibꝰ acarnaniā turchis ac generꝝ obsidē
tibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragēqꝫ memoratu dignā edidit. nam parua manu
ingentes fugauit copias salutemqꝫ genero ꝑpit. q̄ tñ paulopostea ꝑ insidias captꝰ a turchis regnū amisit.
epirū tñ eius adhuc nomīe teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit̄qꝫ versus oriētē vsqꝫ ad ambrachi
um sinū ꝑ stadia mille trecēta septētrionalē eiꝰ ptē ptholomeꝰ macedonie ꝯiūgi tradit. orientale acha
ie vsqꝫ ad ostia fluminis acheloi. occidentale latꝰ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniū hoc idē ma-
re appellauit. in epyro. xxiiij. fuisse gētes theopōpꝰ tradidit. celebratissime chaones ⁊ molosi regnū qn̄qꝫ
tenuere priꝰ q̄dē chaones posteriꝰ molosi q̄ ꝑ regū cognationē ex eacidarꝝ sanguine progeniti mirūimmo-
dū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vetꝰ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā huiꝰ terre maritimā felicē atqꝫ
vberē tradidere. multeqꝫ olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. s ꝓpter populorꝝ rebelliones q̄
bus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vastata ē. lxx. eñ epyrotarꝝ vrbes a paulo emilio impatore funditus
euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ ꝑse rege supato. Ex q̄bꝰ maximū numerū viris mo
losorꝝ extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ q̄nq̄ginta milia in seruitutē redacta. Piliniꝰ veronensis hāc cladē macedo
nibus attribuit. duasqꝫ vrbes ruine adiecit. credo qꝛ macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāqꝫ gen
tem vno noīe pliniū ꝯphendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmissa est. in q̄ cesar augustꝰ
marcū anthoniū nauali ꝑlio vicit ⁊ sil' egypti reginā cleopatrā. nā ⁊ ipa huic certamini pn̄s fuit. Ob quaz
rez victor augustꝰ in ambrachio sinu vrbē ꝯdidit eiqꝫ vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. am
brachij sinus hostiū paulo ꝙ stadia q̄tuor maiꝰ est. circuitꝰ stadia. ccc. amplectit̄. optīa oī eiꝰ ex pte statio.
Ingredientibꝰ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tu-
mulo ad hostiū eminēs cui cāpus subiacuit lucūqꝫ habens in naualia. in q̄bus cesar vnum viginti naues de
cimarꝝ noīe reposuit. ab vno remorꝝ ordīe vsqꝫ ad deciremes adiūgens. Sinistra v̄o nicopolis est ⁊ epyro-
tarꝝ colonia. Cassope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie classis
noīe wilhelmꝰ marinꝰ triremes venetorꝝ insecutꝰ ꝯphēdit atqꝫ incēdit ī eodē littore apŏ acroceraunios mō
tes finiri hadrie nauigationē ioniuz incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare ausonium idē id
quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit̄ olī macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirathiū ⁊ appoloniā fuisse ꝓ-
didimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neqꝫ grecis neqꝫ illiricis notꝰ. Credimꝰ
hoc genꝰ hoīm ex albania quodā venisse q̄ vicina colchidi in asiatica scithia memorat̄ vt sepe barbararꝝ in
undatio nationū grecie atqꝫ italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis ꝑntibꝰ ortꝰ
parꝝ tenax catholice fidie ad maomethis īsaniā decliauit. Sz ꝙleuiter xp̄m deseruit tāfacile maomethis sa
cra cōtempsit. redijt eñ ad paternā legē. ⁊ ꝙuis vtrāqꝫ religionē ꝯtempserit neutri fidꝰ xp̄ianꝰ tñ mori ꝙ
turchꝰ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaz cladē morbo extinctꝰ Georgiꝰ scāderbechꝰ eiꝰ hereditatē
accepit nobili loco natꝰ q̄ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯsumpsit. mltas ⁊ magnas tur
chorꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit. solusqꝫ quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. ꝙuis ho-
die hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat̄. Rex alfonsus sepe milites in albaniaz misit ⁊ croyā vrbē
in ꝑtātez acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchorꝝ parti fauēs insidias patruo
moliret̄ ab eo captus est ⁊ ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus q̄qꝫ romanꝰ pontifex auxi-
lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄
breuissimus est in italia traiectus. hāc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellātem amurates recu-
perauit. nescio quod malū minat̄ ytalie.

De illiria

Post albaniā illirice sequūt̄ gētes ad occidentē septentrionēqꝫ verse. hoc genꝰ hoīm nostra etas scla
uos appellat. ⁊ alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci histri carniqꝫ nūcupāt̄. Bosnēses itrorsꝰ ad pā
noniā vergūt septētrioni expositi. reliq̄ adiacētes mari ad timaui vsqꝫ fontes ꝓtendunt̄. hinc ausoniā illic
pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem matrem appel
lari maris Srabo ꝓdidit. In bosna rex gētis steffanus noīe (sic eñ reges suos appellare ꝯsueuere) ꝙuis
xp̄i religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supiore vocato ad se Johāne car
dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite initiatis
turchis q̄bus cū federe iunctus erat bellū indixit. nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione ꝙplurī
mum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rerꝝ ꝓdunt al-
terū bonorꝝ alterum malorꝝ. nec primatū romane eccie tenent. nec xp̄m equalem cōsubstantialemqꝫ patri es
se fatentur. horꝝ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone ser
uientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus viris vota
persoluunt. ꝓmiscue inter monachos p̄finito tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nul
la xp̄ianorꝝ arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladibꝰ. Steffanꝰ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ si xp̄ianos ꝑ insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tñ oratores romā ⁊ auxilia sedis aplice petere nō erubuit. eiꝰ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. moꝝ ꝓstātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apđ eos aliq̄ꝺdiu detēta. impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā dimiserimꝰ quā ꝑmeasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū ꝓuinciaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Piniꝰ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ tragurīū marmore natū. in ea eē salonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ passuū abfuit. Jadera ꝟo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s cerciora desiderat priscos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atq̄ illiridē sil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol' quā caput histrie vocāt incōuenienter. italie tñ iūgit' adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Piniꝰ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictaꝫ ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. nullꝰ cm̄ ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie ꝓditū ē. ꝫ ꝯstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. deinde nauportū quē hodie labricū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto ꝟo ꝑ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vrbes italico ꝫmōe vtāt' vtriusq̄ lingue peritiā habētes. ꝑs ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū situ ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidanꝰ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepimꝰ. q̄uis australes ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄ partis subditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab impatore missi q̄uis inducias belli fecimꝰ et nouos termīos ꝯstituimꝰ vniuersaꝫ tñ litē amputare nequimꝰ.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tñ q̄ꝝ sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vsq̄ ꝓferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū hꝫ ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouīcia dū fridericꝰ impator coronā regni theutonici apđ aquēseꝫ ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ īpatoris frater cōiūctis viribꝰ labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs generi oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diuitē suppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ꝛ ipa regio carnis applicaꝭ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ꝛ meridiē alpes. italas ꝛ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesq͡ʒ feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quorū pcipuꝰ drauꝰ q̄ p stiriā ac pannoniā in danubiū ferꝭ haud inferior sauo. Imperiū ꝓuincie australes obtinent ꝛ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ pnceps reipublice gubernationē init solennitatem nusq͡ʒ alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie visunꝭ cuiꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc rusticus ascendit cui p successionē stirpis id officiū hereditario iure debeꝭ. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ꝛ oīs rustica turma. tū pnceps ex aduersa pratorum pte ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū añ ipm ꝛ insignia principatꝰ comes gorcye q̄ pallacij curā gerit. inter. xij. minora vexilla pcurrit. reliq̄ magistratꝰ sequūꝭ. nemo in eo comitatu nō dignꝰ honore videꝭ nisi pnceps p seipe rustici speciē ferēs. agrestꝭ ei vestis. agrestꝭ pileꝰ. calceusq͡ʒ ꝛ baculꝰ in manu gestatus pastorē oñdit. quē postq͡ʒ rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt eñ ipi corinthiani sclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduentare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. est ne xpiane cultor fidei ꝛ defensor. respondent oēs est ꝛ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At goricie comes. lx. denarijs abs te hic locꝰ emiꝭ. iumēta hec tua erūt boue atq͡ʒ equā ostendēs. vestimēta quoq͡ʒ pncipis q̄ pauloañ exuit accipies eritq͡ʒ domꝰ tua libera ꝛ absq͡ʒ tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iudicē esse iubet ꝛ surgēs iumentaq͡ʒ secū adducēs loco cedit. Pnceps vō cōscēso lapide nudū gladiū manu vibrās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittes. ferūt ꝛ aquā frigidā rustico allatā pileo bibere tanq͡ʒ vini vsum dānet. Deinde ad eccīam solienseм ꝓgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabulū habens ꝛ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq͡ʒ induit. cōuiuatusq͡ʒ splēdide cū proceribꝰ in prata reuertiꝭ ibiq͡ʒ pro tribunali sedens ius petentibus dicit ꝛ feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xpi saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis Ignonē noīe ingens cōuiuiū prouicialibꝰ pparasse. ꝛ aggrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis aureis atq͡ʒ argēteis. nobilibꝰ vō ꝛ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Interrogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ꝛ alta palatia q͡ʒ qui agros ꝛ hūiles casas colerēt. Rusticis qui xpi euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ꝛ nitidas esse aīas. nobiles ac potētes qui spurcicias ydoloꝝ sequerenꝭ sordidas ac nigerrimas. se vō pro aīaꝝ q̄litatibꝰ instruxisse cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruati sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio et arnone iuuauiensibꝰ epīs vniuersos xpi fidē accepisse. Hinc bonos inuescēdi pncipis rusticitati ductꝰ. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oīm deferebanꝭ. vocatꝰ in iudicio corā impatore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebaꝭ. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta cōmemorāt. multa priuilegia. facile id creditu ē q̄n impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primogenitꝰ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ꝛ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurciuʒ appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sumpto supplitio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq͡ʒ funus e publico faciunt ꝛ aīe gratas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit icrepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ꝛ bubulcis sepiꝰ q͡ʒ cū nobilibus conuersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ꝛ apertuʒ ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliq̄n ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundiorez pulchrioremq͡ʒ videris aliq̄n effare. mihi cū satis principem comiteq͡ʒ considerassem feda rusticitas visa est que dominatū assecuta egregium seruitio pmeret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ꝛ audacia plusq͡ʒ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vita functus filios bone indolis adolescentes ꝛ matri q͡ʒ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgiꝭ. latꝰ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ꝛ corinthus occurrit. eodē q͡ʒ prouīcia mōtana ē q͡ʒuis in orientē porrecta planicies nō pauas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exonerat. ille in danubiū. Urbiū populi plerūq͡ʒ teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis familie est in eo oppidū vetus qd̄ cilliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ꝛ opus fuisse lucij sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunt ꝛ romanoꝝ noīa principū sepulcralia marmora referūt. In eo pfuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓnissimꝰ ꝛ olī veronice cōcubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vō pater eius hermānus vt ē potentū iusticia ꝛ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū greges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. eccīarum bona diripuit. monetarum falsatores. veneficos. ariolos. nigromantes vndiq͡ʒ ad se consciuit. Et q͡ʒuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentiarum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuisset in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam rediJt. Huic vita fūctus Udalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ꝛ eloquentia maior. Quo sicut dictum est interfecto quatuor ꝛ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq͡ʒ bella cōci

uerat moriens q̃z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionẽ imꝑatori friderico tradendã censuerunt ea lege vt cõpetitoribus scđm prouincie cõsuetudinẽ in iuditio responderẽt. Relicta vlrici armis defendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cũ plura castella obtinuisset in cilia tãdẽ recepꝰ est. Arces loci tradẽte iohãne vitonitio natione bohemo. qui cũ fuisset magister militie comitis accepta cesaris pecunia a ꝯiuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ in expiabile facinus tãq̃ȝ scelus scelere redempturus imꝑatorẽ iã sibi secuꝝ ⁊ cũ paucis cilie morantem nocte cõcubia intercipere aggressus est. Corruptis nanq̃ȝ opidanoꝝ plerisq̃ȝ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cõstituta cum octingentis equitibus intromissus cũcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cõsuetudinẽ in arce supiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendũ suaserat. proceres q̃ remanserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cũctis stiriensibus opulentior cũ Georgio fratre abductus est. necnõ Ulrico austrie cancellario. Quis esset epũs ⁊ ad ecclam confugisset parsuꝝ est vsq̃ȝ adeo apud hoĩes nostri seculi diuĩa ⁊ hũana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locupletato nõ defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̃celebris inter stiriẽses nobilẽ quempiã fuisse cui sepe in animũ ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodã viro remedium petiuisse aduersus eã temtatione. Consiliũ datũ ꝓriũ vti sacerdotẽ cõduceret. qui sibi manente in arce quadã solitaria singulis diebꝰ rem diuinã faceret. paruisse nobilẽ atq̃ȝ in annum ferme cõtinuasse nulla suspendẽdi cogitatione interueniente. Postremo rogatũ a sacerdote vt ꝑsbitero vicino q̃ dedicationẽ ecclie in proximo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiã dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacri interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentũ. deniq̃z circa meridiẽ profectũ agresti cuidaz in nemore occurrisse qui rem diuinã in monte peractam esse populumq̃z omnẽ abijsse diceret. cõtristatum eo nuncio nobilem infelicẽ se esse dicentẽ qui eo die sacrũ corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepisse vẽdituꝝ si vellet nobilis emere ꝑmiũ quod interessendo diuinis meruisset. sagũq̃z nobilis petiuisse precij noĩe. venditione facta nobilem nihilominus montẽ ascendisse atq̃z orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̃ȝ vexatũ fuisse. In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. Quis in curia principũ argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝓpriam historiam edidimus. bre-
uibus tñ situs eius absoluet. hoc eñ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pãnonia superior
dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidende bauariã. septentrionẽ eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuant. Latitudo eius triū aut paulominꝰ die
taꝝ. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cõsita. ligni copiosa. agro feraci. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
ꝗ ꝗ̃maximas opes colligit. Danubiꝰ eã mediã secat fluuius omniū europe maximꝰ. Inter pcipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu muroꝝ duuz miliū passuū
cingit fossatis ꝓpugnaculis torribusꝗ ⁊ maximis suburbijs decorata. principū austrie pcipua ⁊ dignissi
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cõmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminã terre dñs. Nato vt pdictū ẽ ladislao tutelã eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui sub Alberto meruerãt cū stipendio se fraudatos dicerẽt prouinciã latrocinijs ac incen
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemis ⁊ hungaris excursio
nibus in austriã facientibꝰ. Ex sororibꝰ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johãnes huniades
cū regni hungarie coronã a friderico frustra repetisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriã omnẽ agruz
inter Viennam ⁊ stirie mõtes diripuit atꝫ incendit. Petentẽ ytaliã cesarẽ rogauerūt australes vti latislaū q
iã ꝓpe modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeūtẽ ex ytalia fridericū apud nouã ciui
tatẽ obsidione cinxere. quibꝰ ⁊ heinricus rosensis natiõe bohemꝰ cū ducẽtis eqtibꝰ ⁊ mille peditibus se
adiunxit. Et ꝗ̃uis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelã cesaris impedirent. Cõtemptis aplice sedis
mandatis ⁊ tãte maiestatis auctoritate derisa sceleratū ꝓpositū tenuere. Docta eo tpe Viennẽsis scola indo
ctã sententiã protulit. que p aplos ad futuꝝ cõciliū interponẽdū suspendi posse romani psulis mãdata re-
scripsit. Ciuitas viennẽsis ⁊ oĩs austria ex eo tpe in armis fuit sp temeritate religionis penas pendẽs. Ces
sit furenti populo fridericꝰ pusillūqꝫ adhuc tenerẽ ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ ad vr
bẽ viennã ꝯsanguineis vtriusqꝫ ptis ⁊ amicis de tutela. de oppidis. deqꝫ ceteris ꝯtẽtionibꝰ principū. q voca
ti ꝯuenissent arbitriū diffinirẽt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennẽses exceptꝰ cūcta ex volū
tate comitis administrauit. Ad cõstitutū ꝯcilij diẽ Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ saxonie duces. Albertꝰ
qꝫ brãdeburgensis Carolꝰ badẽsis marchiones ꝯuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
imperator legatos misit. quibꝰ ⁊ nos adiūcti fuimus. diu de iure ptiū disceptū. ſ cū oĩa ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderẽt q arma nõ protexissent infectis rebꝰ discessuz ẽ. Disceptata sunt oĩa q ꝓmise
rant australes impatori. dictū oẽ indictū fuit. neqꝫ lrĩs neqꝫ sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuẽtu ladislaus iohãnẽ huniadez q sibi regnū a turchoꝝ inuasione seruasset ad principatꝰ honorẽ
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatū ei bistricẽsem ꝯmisit. qd eo in loco minime licuit. neqꝫ eñ regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. ſ tãta reuerentia regū ꝗ̃ta eis p arma siue dat siue relinquit. Co-
mes cilie dū regẽ quolibet impellit ⁊ ad se cūcta rapiens Eyzingeriū viennẽsesꝗ ꝯtempnit. Concubinam
quã viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandẽ regio cadit ⁊ annuẽte eytzin-
gero e curia pellit. quẽ in exiliū ꝓficiscentẽ qtuor tñ equites comitati sunt. Alberto marchione branden-
burgensi ne p ꝯtemptū a populo lapidaret ad portã vsqꝫ vrbis securitatẽ pbente. Sed ꝗ̃feda ⁊ misera
bilis eius fuga. tã supbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nã pꝰ annū cū iã ex bohemia rex redisset su adẽtibꝰ
primoribus austrie baronibꝰ reuocatus. cū mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennã repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiã. ⁊ oĩs ferme nobilitas redeūti gratulata ẽ. Plebs
qꝫ q pauloañ lutū ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit sternere viã floribus q redeūti trãsitꝰ fuit minĩe du
bitauit. vt ẽ in vtrãqꝫ partẽ in modica siue annuerit siue oderit. Mira reꝝ mutatio ⁊ ludẽti fortune iocꝰ. ey
tzingerꝰ extra gratiã regis factus in castella sua recedẽs impatori quẽ grauiter offenderat recontiliatus est
Nec diu postea adeo supbierãt q ladislai regis ptes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerpa impatrix intrare psumpserint ⁊ vrbẽ expugnare cõtenderĩt. qd vbi nõ successit exulis
que obtinuerãt locis abierūt. Fuit sepe inter eos impatoreꝗ ⁊ regẽ incassum tractata ꝯcordia. neqꝫ eñ co-
mes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie principes At eo mortuo cū eytzingerꝰ ex bohe
mia missus ad cesarẽ leges pacis vtriqꝫ gratas dixisset ⁊ iã qetura ꝓpe diẽ austria videret interitus regis
subito nunciatꝰ nõ solū ꝯcordiã pturbauit sed magnaꝝ reꝝ ⁊ reipublice xpiane salutarẽ exorientẽ spẽ pror
sus abrupit. Australes ⁊ a cesare ⁊ alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe reqsiti prouincialiū ꝯuentū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouĩciã dixere. Albertus suo ⁊ Sigis
mūdi patruelis noĩe regie ptẽ hereditatis exposcens suasqꝫ calamitates ⁊ inopias tãto sanguini alienam
referẽs ꝯmiseratiõnẽ inducere conatꝰ ẽ. Cõuentꝰ rñsio fuit facturos prouĩciales qd ius eqtasue dictaret.
pꝰ ꝗ̃ frẽs inter se cõuenissent. Interea latrones trãsdanubiū in austriã ad morauie flumĩs ripã munitū lo-
ci cepit. interfectisqꝫ pugnãdo cõpluribꝰ qngẽtos ⁊ qnquaginta captiuos adduxit. ex qbus. lxxx. furca su
spẽdit que res magnū ei apud australes ⁊ nomẽ pepit ⁊ fauorẽ. Vlricꝰ vo eytzingerꝰ cū visitato apud no
uã ciuitatẽ friderico impatore cuiꝰ pti studebat viennã repetisset vocatꝰ ab alberto nihil mali suspicãs fidẽ
ter eū adijt a q mox captꝰ in vincucula cõiectꝰ est ⁊ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuibꝰ mur
murare dãnare oẽs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. Impator sepe rogatꝰ viennã petere aliꝗ̃diu
distulit. veritꝰ ne qua fraus inesset. interim Sigismūdꝰ ex athesi viennã descẽdit. deniqꝫ ad nouã ciuitatẽ

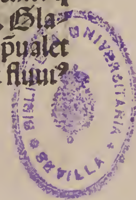
profect⁹ principatus insignia ab imperatore accipiens ꝑ veteri cõsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cũ sigismũdo viennã repetijt ⁊ ambo aduersus imperatorem cõspiratas austriã sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens imperator viennã petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni nois principe eo se contulit imperatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismũd⁹ nobili comitatu extra vrbẽ imperatorẽ salutauere. habebat albert⁹ tria circiter equitũ milia in armis expedita q̃ nõ longe a viẽna in quodã tumulo imperatori se ostẽdarũt magnũq; metũ veniẽti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat̃. Ferũt ei⁹ militie ducẽ alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atq; austrie facio. nam q̃s ꝓhibet quo minus fridericũ imperatorẽ eiusq; comites intercipiã. innue tm̃. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoies fauẽt. Subdubitasse albertũ aliquãtisper. demumq; respõdisse poterã ignoscere si qđ ais me ignorãte fecisses at mãdare turpia nõ possuz. postq; introgressi vrbẽ sũt albert⁹ ⁊ sigismũd⁹ in domo q̃ pragẽsis appellat̃ simul habitauere. imperator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouincialiũ noie custodiebat̃. Cõspirauere sigismũd⁹ ⁊ albert⁹ eam nocte aggredi ⁊ irrũpere armataq; militũ manu ingressi iter iureiurãdo se obstrinxere nõ redituros domũ nisi arcẽ intrassent. Sensere ciues moxq; arma sumẽtes ꝓsidiũ in arce mai⁹ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce nec dubiũ videbat̃ qn magno suo malo principes cõmissuri ꝓliũ essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcẽ stabile propositũ erat. ducib⁹ q̃ arcẽ intrare iurassẽt turpe videbat̃. infecta re domũ reuerti atq; vim inferre plenũ ꝑiculi erat. Postremo ꝯuẽtũ ẽ vt ingressi pricipes arcẽ paululũ immorati potato vino exirẽt atq; ita delusa magis q̃ ipleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiũ in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquã imperator. Delectiq; prouĩciales sunt q̃ lites fraternas dirimãt ⁊ summa illⁱ ptãs data. ẽ graue iudiciũ ꝯ potẽtes ẽ. Nobilitas ⁊ eccłiaꝝ ꝑncipes imperatori fauẽtiores sunt. plebei albertũ ꝑferũt magno se iudice q̃sq; tuet̃. Multa sunt in hoc cesare q̃ laudare possis. corp⁹ egregiũ ⁊ spẽs imperatore digna. anim⁹ sedat⁹ ac trãquill⁹. ingeniũ ꝑspicax. memoria tenacior. religiõis ardẽs zel⁹. ingẽs cupiditas pac̃ ⁊ ocij. Singularẽ virtutẽ in q̃uis hoie diligit dignãq; ꝑmio ducit. edificat splẽdide. ortos tñ ⁊ gẽmas plus equo admirat̃ ⁊ amat. ⁊ in reb⁹ gerẽdis tardior ac remissior ẽ. tenacẽ pleriq; accusauerũt et ad rẽ min⁹ attentũ. id fecere proxi añcessores sigismũd⁹ ⁊ albert⁹ cesares. q̃ꝝ prodigalitati cuiusuis ꝯpata liberalitas videri auaricia pt̃. Ceterũ frideric⁹ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tẽperãs Albert⁹ frater ei⁹ longe dissimilis. celer in aggrediẽdis reb⁹ belli ⁊ glie appetẽs. ꝑiculi cõtemptor audax. laboris patiẽs. manu atq; ingenio prompt⁹. pecunias inter amicos partit̃ ac profundit. inter opes paup. in pauptate diues. nulli⁹ rei magis q̃ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedẽti ꝑ austriã in aq̃lonẽ morauĩ occurrunt gẽs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hũgaros bohemosq; transdanubiũ sita. Hãc prouinciã euo nostro Sigismũdus imperator alberto genero suo. qui postea imꝑauit dono dedit. Rebellãtẽ ⁊ imꝑata facere recusantẽ albert⁹ magnis affecit cladibus. nã supra q̃ngentas villas vna excursiõe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pec⁹ oẽ pene abegit. iugũq; ferre ꝑfidã gentẽ coegit. In hac ꝓuincia ciuitates ⁊ opida romane eccłe ritũ tenẽt ⁊ catholice fidei cõsentiũt. Barones oẽs ferme hussitarũ labe infecti sunt. Hic cũ verbũ dei ꝑdicaret Iohãnes capistran⁹ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementi⁹ veheret̃ baronis nõ parui nois quẽ Ezernahorã vocãt secuta ꝯuersio. qui relicta priore ꝑfidia cuꝫ duob⁹ milib⁹ subditoꝝ veritatem romane sedis amplex⁹ est. Prothasius fili⁹ ei⁹ doctrina ⁊ moribus clarus nõ diu postea Olomucẽsis eccłe põtificatũ obtinuit. Ea ẽ vnica ciuitas morauoꝝ ep̃alis. Regnũ aliq̃n inter morauos fuit latissimũ ac potẽtissimũ. qđ vsq; ad filiũ Suatocupi durauit. cuius fortunã in bohemica cõscripsim⁹ historia. At cũ fili⁹ suatocupi eccłiaꝫ dei spernere cepit regnũ gẽti adẽptũ ẽ. qđ postea romani cesares in bohemiã trãstulerũt. In hac ꝓuincta cõplura sunt oppida plena populo ⁊ opib⁹ abũdantia. inter q̃ Brunna principatũ obtinet. znoyma sigismũdi obitu memorabilis. hac nulli transit⁹ patet nisi armato potẽtioriq;. latronib⁹ oẽs addit⁹ obsidentib⁹. Sermo gẽti mixt⁹ est theutonic⁹ ⁊ bohemic⁹. supant tñ bohemi quoꝝ ẽ regionis imperiũ. q̃ gẽtes olim morauiã incoluerint nõ facile dixerim. q̃tũ vo ex lectiõe ptolomei accipe licet martomãni ⁊ sudini cadiq; morauiã ⁊ austriã q̃ trãsdanubiũ iacet incoluisse vident̃.

De Slesia germanie prouincia

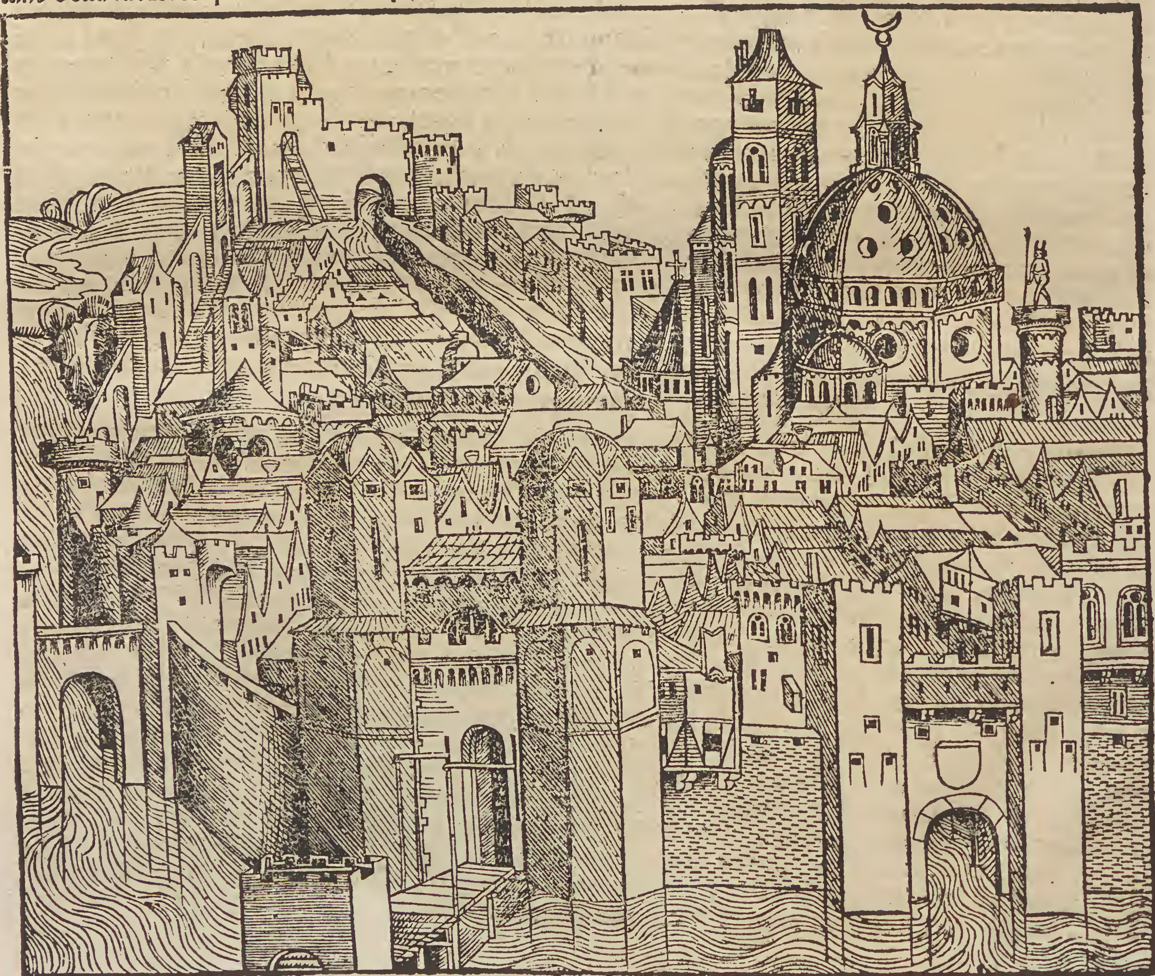
Slesia post morauiã sequit̃ haud ignobilis prouincia quã fluui⁹ odera ꝑlabit̃ inter oẽs germanie nationes late cognitus. fontes eius hũgarie mõtib⁹ que Slesie ad orientẽ iungũt̃ mare baltheũ cursuz terminat. Lõgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gẽtis wratislauia ẽ amplissima ciuitas ad ripaꝫ odere sitã priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui⁹ ep̃atũ maiores nr̃i aureũ vocauere. Hussitarũ bella luteũ reddidere. In hac vrbe regnãte apud bohemos wenceslao orta seditiõe cõsules quoꝝ ꝑmaptãs ẽ ꝑ fenestras ex ꝑtorio in forũ ꝑcipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirũ spectaculũ ꝑbuere. cuius rei auctores sigismundus imperator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nũero inter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidit̃ hinc scissa multas in ꝑtes prouĩcia freq̃ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnũ esse ferũt noie hulconẽ quẽ apoliẽsem appellãt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatib⁹ deditus vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. aiasq; cũ corpib⁹ sil̃ ꝓrsus interire putaret. Eccłiaꝫ vel nũq̃ vel raro ingressus ẽ. Sacramẽtis xp̃ianis prorsus abstinuit nisi q̃ abusus m̃rimonio vxore q̃ sibi ingrata esset relicta alterã supduxit. q̃ ne pellex appellari possit nõ nisi ꝑ solennia m̃rimonij cõiugi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cõstituti sunt. nũc tñ imꝑata facere detractãt. Georgiũ nouũ regẽ admittere recusantes. wilhelmũ saxonie ducẽ secuti. q̃ regnũ bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugẽ q̃ latislai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Gladius ei⁹ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori exꝑte theutonic⁹. q̃uis trãsoderã polonica lingua ꝑualet Ob quã rem nõ immerito quidam hoc in loco germanie terminũ esse oderam putauere. q̃uis idem fluui⁹ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia saruiatica

Libet in hac parte germanie linq̄re fines ⁊ ad orientē ac septētrionē sarmaticas inuisere gēte. s. Polonia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermīa. Hic cracouia ē p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū scola floret. Sbigne⁹ huic vrbi p̄fuit ep̄s lr̄aꝝ doctrina ⁊ morum suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ ep̄l'as multo sale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob singulares virtutes romana eccl̄ia insignē cardialat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiā paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs dom⁹ cōponūt plerasq̄ luto liniūt. plana regio ⁊ nemorosa est. Potus gēti cereuisia ē ex tritico atq̄ humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū siluestrē p̄ter cornu ceruo similē edūt. feras q̄z boues venāt̄ q̄s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atq̄ auro inops terra. vectigalia regi p̄ua Regnū in q̄tuor p̄tes diuisere maiores. has p̄ circulū anni rex ambit. q̄libet p̄s trib⁹ mēsib⁹ regē ⁊ curiam pascit. q̄b⁹ exactis ad alterā p̄tē fit trāsit⁹. Statuta sunt q̄ p̄stare prouīciales optet. si māserit vltra p̄finitus t̄ps rex suo viuere sumptu cogit̄. Cū rex gētis patrū nostroꝝ tēpestate obijsset relicta filia wilhemus dux austrie i mr̄imoniū eā accepit. illicq̄ reḡ p̄fect⁹ ē. Nō placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatislaū ex littuania vocauere electo q̄ wilhelmo cōiugē ei⁹ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ ⁊ ydola coluerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosuz se principē gessit. multos ex lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccl̄ias nōnullas erexit. ep̄os magno honore prosecut⁹ ē. inter eq̄tādū q̄tiēscūq̄ turres eccl̄iaꝝ inspexit detracto pileo caput incliauit. deū q̄ coleret̄ in eccl̄ia venerat⁹. Cū tartaris regni limites infestātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas memorabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ mr̄imoniū haud legittimū fuit. ex sc̄da iā ferme nonagenaria duo nati sunt filij Vlatislaus ⁊ cassimur⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnū polonie accepit. Cassimur⁹ lituanie ducatū cōsecut⁹ e. prior q̄z ad hūgarie regnū accersit⁹ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. qua re cognita solliciti poloni p̄ceres d̄ successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ puericiā i reḡ trāsegerat linguācq̄ gētis ⁊ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. respōsum datū ē Casinuꝝ lituanie ducē q̄ frater esset defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū p̄mūq̄ regnū cupiēti impedimētum afferre e dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latislaū alberti filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Frideric⁹ quoq̄ impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis ad hereditatē latislai vocat⁹ nūq̄ audire sustinuit q̄ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ magnū decus germanici noīs. q̄uis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄z ignauie tradūt alienis regnis quēpiā abstinere. ego qd̄ recti speciē h̄z nō laudare nō possum. Casinur⁹ aūt ⁊ si difficile a lituanis dimitteret̄ q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appellant̄ bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituauia ⁊ ip̄a late patēs regio polonis ad oꝛiētē ꝯnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoꝛoſa. witoldꝰ hu-
ic p̄fuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i ſacramentū accepit. Magnū witol-
di nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerīt vt iuſſi laq̄o ſe ſuſpendere parere potiꝰ q̄ꝫ pꝛīcipis indi-
gnationem incidere voluerīt. Detractātes impiū inſutos vꝛſina pelle. viuētibꝰ vꝛſis q̄s eā ob cāꝫ nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̄ꝫ alijs affecit ſupplicijs. Eq̄tās arcū ſp̄ tēſum geſtauit. ſi quē ꝯſpicatus ē
aliter incedere q̄ꝫ voluit cōfeſtī ſagitta ꝯfodit. multoſq̄ꝫ ꝑ ludū interemit ſanguinariꝰ carnifex. Ut eſſet inter
ppl̄ares ⁊ ip̄m p̄ncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi ſucceſſit. faciliꝰ eīn cernitis q̄ꝫ
barbe iacturā feratis. tōſus ip̄e mentuꝫ ⁊ caput ꝓdijt capitale intermīatꝰ ſuppliciuꝫ. Si q̄s ꝓuīcialiuꝫ pilos
faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellatꝰ priꝰ obijt q̄ꝫ legati diadema ferētes
ſe ꝯuenirent. Succeſſoꝛ Sindꝛigal vꝛſaꝫ nutriuit q̄ ſueta ex manibꝰ eiꝰ panē accip̄e ſepe in ſiluas vagebat̄.
redeunti vſq̄ꝫ ad thalamuꝫ pꝛīcipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiuꝫ cuꝫ fames af
fuit cōſueuit. cui pꝛīceps aperiens cibuꝫ p̄buit. Cōſpiꝛauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus pꝛincipem
atꝫ vꝛſe moduꝫ ſecute ſumptꝭ armis cubiculi pꝛīcipalis ianuā cōfricauere. credidit Sidꝛigal vꝛſam adeē oſti
umq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab inſidiātibꝰ cōfoſſus interijt. Prouīcie deinde gubernatio ad caſimiruꝫ ꝑuenit
Ad lituanos eſtiuo t̄pe difficilis trāſitus eſt. paluſtribꝰ aq̄s cuncta ferme obſidentibꝰ. hyems p̄bet aditum
aſtrictis gelu lacunis. mercatoꝛes ſup̄ glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meatꝰ (ſicuti in mari ſideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituauos oppida neq̄ꝫ frequentes ville
Opes apđ eos p̄cipue aīaliuꝫ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinoſq̄ꝫ noīa indidit. vſus pecunie ignotꝰ
locuꝫ eius pelles obtinēt. viliores cupꝛi atꝫ argēti vices implent ꝓ auro ſignato p̄cioſores accipiunt̄. Ma
trōe nobiles publice ꝯcubinos habet ꝑmittentibꝫ virꝭ quos mr̄imonij adiutores vocāt. Uirꝭ turpe ē ad le-
gittimā cōiugē pellicē adijcere. ſoluunt̄ t̄n facile mr̄imonia mutuo cōſenſu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis eſt. qđ ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuꝫ p̄bent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentꝭ ſclauonicꝰ eſt. latiſſima eīn eſt hec līgua ⁊ in varias diuiſa
ſectas. Ex ſclauis eīn alij romanā ecclāꝫ ſequunt̄ vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ ſequun
tur erroꝛes vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓpꝛias hereſes inuenere. vt bohemi. moꝛaui. boſnē-
ſes: quoꝝ magna p̄s manicheoꝝ imitat̄ inſaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent̄. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna p̄s euo nr̄o ad xp̄m cōuerſa poſtq̄ꝫ vladiſlaꝰ in ea gente polonie regnuꝫ
accepit. Noui ego iheronimuꝫ pꝛagenſeꝫ ſacris lr̄is appꝛime eruditū vite munditia ⁊ facundia ſingulari
claꝝ q̄ annis ſupꝛa vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco p̄n̄iāꝫ egit. hic oꝛiēte apđ bohemos
huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtifeꝝ virꝰ in poloniā trāſiuit. vbi acceptꝭ lr̄is a vlatiſlao rege cōmendaticijs p̄di
caturꝰ euāgeliuꝫ xp̄i ad witolduꝫ pꝛīcipeꝫ in lituaniā penetrauit multoſq̄ꝫ ppl̄os witoldi fauoꝛe fretꝰ ad ſa
lutiferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad ſinodū baſilienſem vocatꝰ a iuliano ſcti angeli cardiale. cuꝫ
de rebꝰ bohemicis ageret̄ narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant̄. Audiebam ego ex
alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ oꝛe relata cognoſcere. comites mei fue
rūt nicolaꝰ caſtellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuꝫ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiep̄i mediola-
nenſis ſcriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani ſecretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella tranſrhenum
apđ carthuſienſes cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. p̄reſfa-
milias ſuuꝫ quiſq̄ꝫ in angulo ſerpenteꝫ habuit cui cibuꝫ dedit ac ſacrificiuꝫ fecit in feno iacenti. hos iheroni
mꝰ iuſſit oēs interfici ⁊ in foꝛo adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maioꝛ ceteris quē
ſepe admotuꝫ igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos genteꝫ rep̄it q̄ ſacruꝫ colebat igneꝫ eumq̄ꝫ ꝑpetu
um appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuꝫ amici cōſulebāt
Illi noctu ad igneꝫ accedebāt. mane v̄o ꝯſulētibꝰ rn̄ſa dātes vmbrā egroti ſe apđ ignē ſacrū vidiſſe aiebāt.
q̄ cuꝫ ſe calefaceret ſigna vel moꝛtꝭ vel vite oñdiſſe. victuruꝫ egrotuꝫ facies oñſa igni. ꝯ ſi doꝛſuꝫ oſtentaſſet
moꝛituꝝ ꝓtendit. teſtari igr̄ ⁊ rebꝰ ſuis ꝯſulere ſuadebāt. Deluſioneꝫ hāc eſſe iheronimꝰ oñdit ⁊ ꝑſuaſo po
pulo deleto tēplo ignem diſſipauit xp̄ianoſq̄ꝫ moꝛes induxit. Profectꝰ introꝛſus aliā gentē rep̄it q̄ ſolē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudīs ſingl̄ari cultu venerabat̄. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio
vellet. rn̄derūt olī pluribꝰ mēſibꝰ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſimꝰ captū ꝯcluſiſſet in carcere mu
nitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄ꝫ malleo ꝑfregiſſe turrī ſolēq̄ꝫ liberatū hoībꝰ reſtituiſſe
dignū itaq̄ꝫ veneratu inſtrmentū eē q̄ moꝛtales lucē recepiſſent. Riſit eoꝝ ſimplicitatē iheronimꝰ inanēq̄ꝫ fa
bulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oñdit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ oꝛnauit celos ⁊ ad vtilitateꝫ
hoīm ꝑpetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios ppl̄os adijt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arboꝛ ꝓcerioꝛ fuit eo
cultu digniorē putauere. Pꝛedicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. deniq̄ꝫ vt ſiluā ſuc-
cideret impauit. vbi ppl̄s cū ſecuribꝰ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. pꝛioꝛ itaq̄ꝫ ihero
nimꝰ aſſumpta bippēni excellētē quōdā arboꝛē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij
dolabꝛꝭ alij ſecuribꝰ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoꝛis ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ an̄ oēs arbo
res religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝑcutere aliq̄ꝫdiu nullꝰ p̄ſumpſit. poſtremo vt ē alter al-
tero audatioꝛ intrepidās q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū ꝑcutere foꝛmidarēt eleuata bippenni magno ictu cuꝫ
arboꝛē cedi arbitraret̄ tibiā ſuā ꝑcuſſit atꝫ ī t̄rā ſemianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. iheronimū
accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄ꝫ iā quiſq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronimꝰ illuſi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū dixīmꝰ impe
rauit ⁊ nulla in p̄te leſum oñdit. ⁊ mox ad arboꝛē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū mag̊ fra-
goꝛe ꝓſtrauit totūq̄ꝫ nemꝰ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ ploꝛās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſucciſum querit̄ ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄
rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minoꝛes lucos in quis dij rn̄dere ſolebāt eos q̄ꝫ delere iheronimū vel
le. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū moꝛē extirpet. rogare igit̄ atꝫ obteſtari ne maioꝝ religionem
aufferri ſinat. ſequūt̄ ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la
res q̄ꝫ religionē a maioꝛibꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ verituſq̄ꝫ ppl̄oꝝ tumultū xp̄o potiꝰ q̄ꝫ ſibi deeſ

se plebē voluit reuocatisq; lr̄is q̄s p̄sidib⁹ puīciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo hoīeꝫ ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac p iuramentū affirmauit. dignum fide ꝛ ḡuitas sermonis ꝛ doctrinā oñdit ꝛ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri p̄iculuꝫ nō assumimus. p̄suasi tñ ꝛ nos ꝛ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē ecc̄iaꝫ obtinuit ysidor⁹ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē p̄maximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore p̄ueniūt. magnas ibi opes fama est. ꝛ multū argenti pellesq; p̄ciosas vendētes atq; ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq; deiectus fuerit p̄ricipatū vrbis assequitur p ea re q̄ armis dimicauit sepeq; vna die plures ascendisse ferunt ꝛ p̄sepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ꝛ xp̄i sacra suscip̄e coegerūt. cū esset antea gentilis ꝛ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qđ pleriq; veteruꝫ occeanuꝫ esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ greci atq; italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis p̄tē nr̄o generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus sinus adeo late patet vt incōp̄te magnitudis apđ aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qđ germanicū appellari p̄t. nā ꝛ germanie magna p̄te alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoīes esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tñ ꝛ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ꝛ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuonīā ꝛ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝟ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atq; hinc regnū polonie ad mare p̄tendit ꝛ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā p littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

POst maſſagetas prutenī ſe obiciūt ꝗ ripas vtraſq̃ viſtule amnis accolūt. Is ē ſarmacie atꝫ germanie
terminꝰ. Qui exoriēs in mōtibꝰ ꝗ poloniā hūgariāq̃ dirimunt. ptē polonie irrigat. pruſſiaꝫ vero ꝗ̃
lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vſq̃ dantiſcū ꝗ in loco baltheū influit. Hūc fluuiū alij viſtulā vt diximus ꝗ
bus etatis nr̃e ſermo ꝯgruit. Alij iuſtulā. ꝗdā inſtulā vocauere. qḋ vltra fluuiū ē ſarmatici iuris fuit. qḋ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē maſonite poloniq̃ rura coluit. occidētē ſaxones occupāt. aꝗlonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aꝗs irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicōſa oppida. mul-
ti maris ſimioſi reflexꝰ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piſcatio diues. Ulmerico olī hanc
terrā incoluiſſe iordanꝰ tradidit. ꝗ tpe gothi ab inſula ſcandia incōtinētēꝫ deſcēdere. ꝗ ꝑ inſtulā (vt ille ait)
wlmerigoꝝ terras inuaſerūt. Ptolomeꝰ aūt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac ſitones penes iſtulā fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vſq̃ ad fridericū imꝑatorem eiꝰ noīs ſcḋm fuit.
Sub eiꝰ ꝟo imꝑio cū amiſiſſent xp̄iani tholomaidē ſirie ciuitatē frēs theutones ꝗs ſctē Marie diximꝰ ap
pellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti ꝗ ne ꝑ ociū marcerent fridericum
accedētes pruſſiā germanie cōterminā xp̄i cultū ſpernere dixerūt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in ſaxones cete-
roſq̃ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ hoīm abigere. eē in aīo ſibi ꝯpeſcere barbarā gētem. annuat
tm̄ imꝑator ꝓuinciā ꝙ frībus ꝑpetuo iure poſſidendā tradat ſi eā armis acꝗrāt. iā em̄ maſonite duces qui
ſe eius terre ⁊ dn̄os affirmabāt ius ſuū fribꝰ ceſſerāt. Grata oblatio friderico fuit ꝗ collaudato ꝓpoſito ꝗs
voluere frēs ſub aurea bulla lr̄as ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tpe ꝗcꝗd prutenici iuris citra viſtula fu
it occupauere. Exin tranato fluuio vetuſtam ⁊ late patulam quercuꝫ in caſtelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄ſidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē ſepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete ſꝫ. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū ipſo arri
dens oēm eis pruſſiā ſubiecit. victe barbare nationes iugū ſubire. Ex illo tpe lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cultꝰ xp̄i gētibꝰ impatꝰ. Eccīe ꝗꝫ pōtificales erecte trās viſtelā pomeſaniēſis. culmēſis. ſambienſis
warmienſis. ad quā defuncto Frāciſco epo ꝑuitatē nr̄aꝫ poſtulauere canonici Calixtꝰ ſ. ponti. max. annuen-
te ſenatu apl̄ico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtibꝰ ſuo vtēs iure. nec ſubiecta fribꝰ. reliꝗs epōs religio-
nis habitū geſtare optet. Quo in loco munitā quercū fuiſſe diximꝰ. nobile oppidū exedificatū ē qḋ marie-
burgū vocāt. ⁊ arx nobilis atꝫ ampliſſima. Hic ſedes magni mg̃ri ꝗ cūctis fribꝰ p̄eſt pruſſiā incolētibus.
Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mg̃ri. alter liuoniā regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutones hu
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipiꝰ niſi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui
ꝓpoſitū ſit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduerſus ſalutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē veſtimen
tis albis vtunꝰ nigra cruce inſuta. barbā oēs nutriūt exceptis ꝗ in ſacris altaribꝰ ſeruiūt. ꝓ canonicis ho-
ris dn̄icā orōnē vſurpāt neq̃ lr̄as diſcūt. magne his opes nec minor potētia ꝗ̃ regibꝰ. Sepe cū polonis
de regni militibꝰ receptis atꝫ illatis gladijs cōtendere nec totis viribꝰ belli fortunā experiri recuſarūt. Cū
vlatiſlao caſimiri ꝗ mō regnat. patrē cōtraxerāt ambe ꝑtes validiſſimas atꝫ ingētas copias polonis litua
ni ⁊ tartari iūcti erāt ꝗs duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires conſciuerāt. poſtq̃ ꝓpe
ad. xx. ferme ſtadia vterq̃ cōſedit. exercitꝰ ſpe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ mag̃r caduceatorē ꝗ bellūꝫ
regi denūciaret ⁊ duos enſes in ꝗs ſtaret victoria miſit facta ꝑtāte vt quē vellet hoſtis eligeret. alterū ſibi
remitti iuſſit. Accepit vlatiſlaꝰ alacriter nunciū donatoq̃ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remiſit alterum
mox iuſſi ſunt milites arma induere belliq̃ ſignū datū. xl. milia eꝗtū in ambobꝰ caſtris fuiſſe ꝓditū inue-
nio. Ulatiſlaꝰ tartaros ⁊ lituanos primū inire certamē iuſſit ⁊ Polonis ſubſidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in poſtremis habuit florentem ordīs ſui militiā in exercitꝰ frōte collocauit. comiſſo p̄lio
inermes ꝗdā tartari ⁊ lituani magna ſtrage ceſi ſunt vrgebat tū multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna ſupra cadauera occiſoꝝ edebaꝰ. nec tā vulnerat prutenꝰ alacer ꝗ̃ excipe vulnꝰ tarta-
rꝰ videbaꝰ. Protractū ē diu certamē. ꝑacta ingēs occiſio lituani tartariq̃ velut pecudes mactabanꝰ. ac cū
nouꝰ ſꝑ hoſtis emergeret defeſſi tāta cede ꝑacta theutones verſare ferrū vix poterāt ⁊ iā remiſſius pugna-
bāt. qḋ vbi vlatiſlaꝰ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immitit. fit ſubita irruptio in
ſtauraꝰ q̃ p̄liū. nō tulere theutones recētis agmīs impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polonꝰ. Mg̃r ordīs vbi ſuos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs ſpeꝫ
eſſe aīaduertit collecta militū manu hoſti ſeſe obiectauit. occidiꝰ. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere
ꝗ̃ polonꝰ ꝑſeꝗ deſiſtit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter ꝗs viri primarij ꝗs vocāt
ꝯmētatores equeſtri dignitate inſignes cū ipo mg̃ro circiter ſex cētos. nec polonis incruēta victoria ceſſit
tartaris ac lituanis magna ex ꝑte ceſis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. ſupra mille geſtū ē pꝰ xp̄i ſaluatoris or
tū. Pruſſia fortunā regis ſecuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigiſmundo
ceſare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯſtituta ē. ꝑcuſſūq̃ fedꝰ pecunia polono data pruſſia reddita fratribꝰ. nec de
inde vſq̃ ad friderici tpa ꝗ nūc impat in poſſeſſione agri ſui turbata religio ē. Sub eiꝰ ꝟo impo cū popula
res graue ſibi iugū fratrū exiſtimarēt fedꝰ inter ſe inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri ſingulis annis certꝫ
in locis conuenirēt ꝗ ꝓuicialiū ꝗrelas ad vſus fratrū audirēt nec ſinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his ꝗ̃-
tuor ex religione viros aſſumi voluere. ꝗ̃tuor ex p̄latis ecciaꝝ. pariq̃ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ hiſ
q̃ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuiſa inter ſe religio fuit. alij magnū magiſtrū ſeꝗbanꝰ. alij ꝗſdā cōmē-
datores ꝗ mg̃ri regimen improbabāt. Mg̃r vt populares ſibi alliceret fedꝰ ip̄m incōſulto fratrū ꝯuētu ap
probauit. Fredericꝰ ꝗꝫ impator eidē federi robur adiecit cautiōe tm̄ inſerta ne ꝑ ſuas lr̄as ius religiōis lede
reꝰ. mortuo deinde magiſtro ꝗ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locū ſuffecto nicolaꝰ pon. max. legatū miſit ꝗ ꝓ-
uīciā pruſſie inſpiceret. cognitoq̃ rex ſtatu ꝗ̃tū legatꝰ retulit populariū fedꝰ dānauit. vtq̃ ab eo diſcedēter
anathema interminatꝰ impauit. ꝗbꝰ ꝑtinaciꝰ in ſententia ꝑſeuerātibꝰ ex ꝯſenſu ꝑtiū lis ad Fridericū ceſa-
rē deducta ē. ad quē rurſus cā cognita dānato federe iuſſi pruteni ſunt ad obediētiā fratrū redire ꝗ eā ꝓuin-
ciā e manibꝰ infideliū ſuis armis vēdicaſſent multoq̃ ſanguīe coemiſſent. ꝗ̃ re ciuitatibꝰ nūciata mox ar-
ma in fratres ppl̄ariter accepta ſunt. ex ꝗbꝰ plures capti atꝫ occiſi. caſtella eoꝝ euerſa. arces a fundamentis
eiecte ꝗnq̃ ⁊ ꝗnꝗginta oppida in eā rebellionē cōſpirauere. Sꝫ cū nō ſatis rē ſuā cōtra religionē ſine externa
ope tutā putarēt Caſimirū regē polonie ſibi dn̄m aſciuere deuotū fribꝫ ſanguinē qui fortunam patris eius

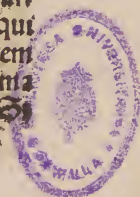
experti fuissent. ille cũ exercitu ꝓuinciã ingressus dedẽtes sese ciuitates in ptãtẽ accepit. cũ q̃ frẽs diu varia victoria dimicarũt. plures fuere ꝯgressus. inter q̊s memorabilior q̃ apud caniciũ oppidũ hãbit⁹ ẽ. xviij. milia polonoꝝ obsidionẽ in eo loco tenebãt. i q̊s etiã rex ipe casimir⁹ fuit. oppũgnabaꝛ oppidũ dies noctesq̧ machinis admotis. Rudolph⁹ pꝛiceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tũc religionis ductabat exercitũ. q̃ laturus obsessis opẽ cũ septẽ milib⁹ militũ aggredi regẽ nõ dubitauit. cõmissum ẽ pliũ in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̧ ꝯtentiõe atq̧ ardore. cesis hinc atq̧ inde cõplurib⁹. cũ suos referre pedẽ rudolph⁹ aĩaduertit increpãs ignauiã fugientiũ intermĩatusq̧ necẽ aciẽ sistit. ꝛ ꝓgressus in mediũ cũ recẽti pugnatoꝝ manu acre certamẽ instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita reꝝ mutatio. vꝛgẽte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̧ casimir⁹ retinet suos pugne seipm miscet ꝛ tanq̧ ex integro ptinaci ꝯtentiõe certaꝛ. occidiꝛ in pugna rudolphus. rex vo eq̊ deijciꝛ. meliores ex vtraq̧ pte occũbũt. Postremo cesum credẽtes poloni suũ regẽ desperata victoria fugã arripiũt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ẽ. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse feruntꝛ. ex teutonib⁹ q̊q̧ nõ pauci pire. Post eã cladẽ res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinãtib⁹ ppl'is q̃ belli fortuna cõuertiꝛ. stat tñ adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ martij iudiciũ moraꝛ. Fert inter hos frẽs olĩ mortuo mgr̃o cũ de successore agereꝛ vnũ fuisse q̃ rogat⁹ eligere quẽ putaret religioni vtiliorẽ seipm elegisse dicẽtẽ nolle deierare. scire se cogitatiõs suas. alioꝝ corda ignorare. si magistrat⁹ sibi cõmittaꝛ nõ dubitare q̃n reipublice bene consultũ eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicũ nomẽ icipit gẽs valida ꝛ latissima cui ab occidẽte wesera apd̃ ãtiq̊s visterg⁹ fluui⁹ ẽ minũ fac̃ plericq̧ vsq̧ ad rhenũ ꝓtẽdi saxones arbitrati sꝫ. aq̃lonarẽ plagã dani obtinẽt ꝛ mare baltheũ. ad meridiẽ frãcones. baioarij ꝛ bohemi siti sꝫ. orietalẽ plagam slesite sil'ꝛ pruteni obtinẽt. In his termis iclusi sꝫ thurigi. lusacij. pomeraniq̧ q̊s oẽs saxonici iuris eẽ volũt. priores tñ thurigos in ea ẽ ra ꝯsedisse q̧ saxones aiũt. hos em̃ grecã sobolẽ eẽ affirmãt. xe macedonic classib⁹ aduectã q̃ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qd̃ mihi nõ fit verisimile. Est em̃ vetustissimũ in germanica terra saxonicũ nomẽ cui⁹ oẽs veteres meminere. thuringos nemo antiq̊ꝝ noiat q̃ germanicas gẽtes enumerãt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tp̄e valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noīari repio. Ob quas rē male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonib⁹ in germania fuisse ɔtēdit. Fateboꝛ tñ saxonie limites aliq̄ñ minores fuisse aliq̄ñ maiores nā sicut imperia ita ⁊ prouīciaꝝ limites ex pte variant. Carolus magn⁹ īpatoꝛ mlta cū saxonib⁹ bella gessit priusq̄ xp̄i cultū acciperet eosq̄ magnis afflixit cladib⁹. Postq̄ vo deficiēte apd francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones oriētales rediit. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. singulari prudētia ⁊ reꝝ gestaꝝ magnitudie clari. maxime vo tres ottones q̄ sibīnuicē succedere de romana eccīa optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ oriente saxonie incolūt oppida sunt digna noīe Wismaria et Sundis Grisuoldia Stetinū ⁊ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ɔtēnēda. ⁊ hec q̄dē mari pxima multis ac diuitib⁹ negotiatoꝛib⁹ habitatū ē. ⁊ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius diocesis latissima est. nec minoꝛ magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in duas marchias diuidūt q̄ꝝ altera vet⁹ altera noua vocat. veterē marchiā plabit albis fluui⁹. in cuius littoꝛe Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ soltuedelū ⁊ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud mlto inferioꝛ albi. In cui⁹ rippa francfoꝛdia ē diues empoꝛiū ⁊ lucensis ciuitas. Spredo quoq̄ fluui⁹ eādē p̄uinciā irrigat equād⁹ tiberi. berlinū in ei⁹ littoꝛe iacet. Est ⁊ aliō flumē hoꝛtellū nūcupatū q̄d Brādeburgiū ex quo marchia nomē hȝ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē ⁊ marchionū tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Haelburgiū quoq̄ situ ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territoꝛium. cui p̄genitꝛa ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis eccīa. In hac quoq̄ puincia multa sunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honoꝛē martis a veterib⁹ ɔdita mersebur giū hodie vocāt. Silr lipzg vrbs diues mercatoꝝ empoꝛiū p̄claroq̄ studio insignitū. In thuringia nobile oppidū ⁊ caput gētis Herfoꝛdia magūtino pōtifici subiecta studijs liberaliū arciū insignis. Nuburgensis quoq̄ ciuitas duci saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt ⁊ lingua isdē moꝛib⁹ freti. Ceterū veri saxones madeburgēses nullo dubitāte habent. Bremēses quoq̄. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses hamburgēses. luneburgēses ⁊ lubicēses. In madeburga archiep̄al' sedes habet. ⁊ in honoꝛē scti mauricij ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ⁊ in eo scti Floꝛēti coꝛp⁹. Credūt quoq̄ vnam e sex ydrijs ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dño saluatoꝛe euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebib⁹ ostendūt materia marmoꝛea ē ac plucida vini capax q̄tū equ⁹ ferre possit. Alterā ac minoꝛē apud hildeniēses eē affirmāt. Vexillū quoq̄ sancti mauricij hic quotānis ostendit. magistrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ saxonica lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit q̄d magni Caroli auctoꝛitate firmatū tradūt. eoq̄ in decisiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoꝛitas habet. Bremēses gl'iaꝫ suā ducūt danoꝝ gentē ad xp̄m eē ɔuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia plabit fluui⁹. In medio vero tumul⁹ assurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ fere stadioꝝ cōtinēs lōgitudinē. in cui⁹ extremis angul' duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In medio late patet foꝛū magnificis canonicoꝝ edib⁹ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocat quod sub tumulo iacet suburbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccīe fundatoꝛ habet. cuius festiuitas quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. p̄bende. Archidiacon at⁹ supra. xx. esse ferūtur. In hac eccīa singulis annis vn⁹ ex pplo deligitur quē peccatis grauioꝛib⁹ inq̄natū putāt hūc veste lugubri induūt ⁊ obuoluto capite prima ieiunij die ad eccīam ducūt indeq̄ pactis diuinis officijs eijciūt. Is singulis q̄dragesime dieb⁹ nudis pedibus pambulat vrbē ⁊ eccīas circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitat⁹ a canonicis p vices q̄d apponit comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis pmittit. Die iouis scā post consecrationē olei rursus ad eccīam introducit ⁊ orōne facta a peccatis absoluit. pecuniasq̄ populus ei offert q̄ tñ eccīe dimittunt. hunc adā vocant ⁊ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optim⁹ ferax tritici. maturescētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoīem ferunt excedere. Brunsuica oppidū tota germania memoꝛabile magnū ⁊ populosum. munitū menib⁹ ac fossatis. turres q̄ȝ ⁊ pugnacula excellūt. magnifice dom⁹. p̄polite platee. ampla ⁊ oꝛnatissima templa. q̄nq̄ hic foꝛa. q̄nq̄ p̄toꝛia ⁊ totidem cōsolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ⁊ tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tp̄e defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xij. viri reipublice p̄sunt quos cōsules appellāt. quorū ppetua p̄tās ē. ⁊ ī eq̄stri dignitate ɔstituti st. popularib⁹ nisi vocet nulla de regimie vrbis cōsulēdi facultas. nec tñ huīc plebs videt sua cuiq̄ substātia tuta ē ⁊ libertas saluis legib⁹ vt velit viuere. equū iudiciū cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat. Saxonie nr̄a etate duces habet. frideric⁹ ⁊ wilhelmus frēs quoꝝ alter electoꝛē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulim⁹. Fuit cū brūsuicēsib⁹ de electoꝛatu dissensio. sigismūd⁹ impatoꝛ litē diremit. sentētia vt sepe fit potētioꝛi allusit. Alter horū fratrū natu senioꝛ robustissim⁹ venatoꝛ fuit. iunioꝛ alter belli appetēs ⁊ in armis exercitat⁹. Crudelia inter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄rine cā. ⁊ q̄uis de pace sepe mētio fieret īpediētib⁹ tñ appollonio quē vice dñm appellāt ⁊ alijs plerisq̄ potētib⁹ q̄b⁹ ea discoꝛdia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abijt. Sz cū vastat[ ] iā agris tota p̄uīcia pessum iret appolloni⁹ vo fraternarū incēsoꝛ discoꝛdiarū p annū iubileū romam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipzig veniret secū de pace acturus. annuit wilhelmus iter ingresso dixere consiliarij paratas sibi ⁊ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se pditum iret neue suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. qui fraternas contentiones alitis atq̄ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum festino cursu fratrem adijt. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ pepigit. Magnus vir qui se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ⁊ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem atq̄ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ⁊ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima oppida possidebāt. exterminati sunt appolloni⁹ in Coburga q̄d est frāconie oppidū aliq̄diu se defendit. Si

cũ salutem in eo loco desperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cũ thesauris suis clã fugiẽs ad bohemos migrauit. Ex
illo tpe q̄tẽ habuere saxones q̄uis bohemi castella q̄dã ab eis repetẽtes sepe bellũ minati fuerint. inducie
in hãc vsq̄ diẽ arma ptũ tenuere. nũc maior lis oritura videt̃ qñ wilhelmꝰ regie sororis maritꝰ ad bohe-
mie regnũ aspirare fert̃ q̄uis terre pceres aliũ regẽ sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati ho-
mĩs inserere facinꝰ. Cõradꝰ de kauff nobili loco apud saxones natꝰ bellice rei pitꝰ. manu pmptꝰ ⁊ aĩo im
perterritꝰ cũ se patria pulsum ⁊ pẽna hereditate priuatũ p iniuriã friderici ducis existimaret scelꝰ ⁊ incredi
bili nr̃a etate ppetrauit. Arx ẽ in misna in alto mõte ⁊ in abruptis vndiq̄ȝ rupibꝰ sita altenburgiũ pui̇cia-
les vocãt. ad radices mõtis opppidũ egregiũ munitũ ⁊ pplo plenũ. iacet in arce duo friderici adolescẽtes
Ernestus ⁊ Albertꝰ educabant̃. huc cõradꝰ intẽpesta nocte magnis itineribꝰ cũ paucis comitibꝰ ꝯtendit:
et admotis scalis pdente pedagogo arcẽ ingressus dormiẽtes adolescẽtulos in cubili ꝯphendit intermĩa
tusq̄ȝ mortẽ si vocẽ emitterẽt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ qn pductos in bohemiã magno p̄cio
venderet. suasq̄ȝ cõtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̃. iã siluã hirciniã q̄ bohemiam a saxonia diui
dit ingressus erat. iã piculũ oẽ trãsmissum putabat. cũ iunior captiuorꝝ labore ac fame deficiẽs ⁊ q̄tã sit̃ ⁊
cibũ poposcit. cuiꝰ p̄cibꝰ cõmotꝰ p̄d... ad carbonariũ q̄ndã diuertit afferriq̄ȝ panẽ ⁊ ceruisiã iussit. Interea
apud altẽburgiũ cognita tãte rei nouitate clamor exorit̃ attoniti oppidiani raptim arma capescũt ⁊ p̄cio-
sam vẽdicaturi p̄dã p̄cipiti cursu p̄donis vestigia insectant̃. siluã ingressis fortuna blandit̃. q̄ inter multos
tramites eũ teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariũ ibi cõradꝰ dũ puero cibũ ministrat ex improuiso capi
tur ⁊ oblatꝰ pricipi audacissimi sceler capite penas soluit. Fridericꝰ eodẽ pene nũcio q̄ captos atȝ abductos
filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domũ reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua de saxonie portio paret
Sũt em̃ in ea puincia multi alij principes. multe ciuitates q̄ vocant̃ impiales. multi epi ppriũ territo-
riũ hñtes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie pleriq̄ȝ oppida his ducibꝰ parẽt. Jus
aũt eligendi romanũ impatorẽ saxonie ducibus ex puo q̄dã pricipatu cõpetere asserũt inter misnã slesiãq̄ȝ
iacẽte. cuiꝰ caput oppidũ ẽ wittẽberg vulgariter. id ẽ mõs albꝰ. Jn saxonia argẽti mineras apud Goslariã
otto primꝰ impator inuenit q̄ꝝ magni fuerũt redditꝰ. ibi ⁊ palaciũ nobilis opis edificatũ. hȝ ⁊ fõtes ama-
ros saxonia ex q̄bꝰ sal coquit̃ albũ q̄d ad vicinas gẽtes defert̃. Saline vberrime atȝ ditissime apud lune-
burgiũ habent̃ ex q̄bꝰ multi monasteriorꝝ abbates ⁊ multi ecciarꝝ p̄lati vitã ducere cõsueuerũt. Fuit enim
questꝰ salis vberrimꝰ has salinas luneburgẽses violẽter vsurpauere. Ob quã rẽ ⁊ a nicolao põ. maxi. ⁊ a
friderico impatore augusto dãnati sunt. Cõsolatꝰ qui eiꝰ rei auctor habebat̃ auctoritate ap̃lica deiectus ẽ.
Sȝ fauore Bernhardi ducis brunsuicẽsis paulopostea in pristinũ statũ redijt. ⁊ q̄ nouiter cõsulatum adie
rant in carcerẽ cõijciunt̃. ciuitati rebelli ⁊ eccıasticorꝝ bonorꝝ rapaci sacris interdictũ ẽ. nõ tamẽ desunt qui
rem diuinã apud eos faciãt. Tantus est euo nr̃o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis eccıastice contemptus
Est in marchia brandeburgẽsi nõ magni noĩs ciuitas aquis circũdata quã hauelburg vocant. in eius dyo
cesis loco aspero ⁊ deserto paruũ oppidũ ẽ noĩe welsnach. hic tres hostie habent̃ ex quis cruorẽ sua spon-
te manasse tradunt. Ob eã rem magnus populorꝝ concursus est ⁊ nautarꝝ vota hic soluunt̃. Vulgo locuȝ
ad sanctũ cruorẽ vocant. Excessimus scribendi modũ saxonie ciuitates noiatim cõmemorantes. id fecimꝰ
quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanq̄ȝ extra orbem ea natio iaceret. somnian-
tes quodãmodo res germanicas attingunt. ob eã rem dabit̃ mihi venia fortasse ⁊ aliquis graciã habebit
si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subijciamꝰ paulo plixiores fuerimꝰ propositi nostri
metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̃ saxonie dania iũgit̃. Priusq̄ȝ germanie reliq̄s ptes absoluo de ip̃o danie regno vicinisq̄ȝ
regionibꝰ in aq̄lonẽ versis aliq̄ referre institui nõ indigna cognitu. tria sunt in septẽtrionẽ vergẽtia
regna sibiinuicẽ coherentia. danorꝝ q̄d hodie daciã appellãt. sueciorꝝ ⁊ noruegiorꝝ. Dania siue dacia di
cere volumꝰ ꝯsuetudini seruientes germanie portio ẽ cheronẽsi habẽs formã. hãc quõdã cimbri habuere
vñ illa inundatio barbarorꝝ emersit quã mariꝰ arpinas italiã petentẽ ac res romanas euertere minitantes
ad internitionẽ deleuit. Possidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturã facit. q̄d cymbri latrocinãdo in certis erra-
bundi sedibus ad paludẽ vsq̄ȝ meothym militiã agitarĩt. ab eis em̃ cymeriũ vocari bosphorꝝ arbitrabatur
quasi cymbricũ cũ grecorꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

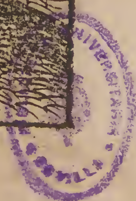
Suecia cincta vndiq̄ȝ mari plures cõtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis
hinc quoq̄ȝ populorꝝ innumerabilis multitudo egressa omnẽ olim europam armorꝝ turbine ac pcel-
la inuoluit. nã gothas qui hunos bello vincere pannoniã. misiã. macedoniã ⁊ omnẽ illiridem occupaue-
re. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demũ in hispania consedere hinc fuit origo.

De Noruegia

Noruegia q̄ de ip̃o septentrione sortita est nomen cõtinenti p ruthenos iungit̃ ⁊ in arcton protensa in-
cognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriq̄ȝ fabulant̃ cõtermina est. ad orientis partem ac meri-
diem baltheo mari alluit̃. ad occidentẽ brittannicus finit occeanus. Daciã theutones hodie danorꝝ appel
lant marchiã. cuius lingua germanis incognita ẽ. Ex noruegia venisse putant qui cimbrorꝝ occupauerint
loca. Jn hac terra patrũ nostrorꝝ memoria voldimariꝰ regnauit in suecia. magnus aq̄nus ĩ nortuegia quẽ
ferunt diuinũ fuisse hominẽ miro prouincialiũ amore atȝ obsequio cultum. huic cõiunx margaretha fuit.
Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnũ matri reliquit. ea ⁊ pa-
ternũ adepta ẽ extincto voldimaro. At magno in suetia hoiẽȝ exuẽte albertꝰ dux naupolensis vocatu ppl̃i
dyadema suscepit. Qui dñatũ vicine femine cõtemnẽs bello daciã noruegiamq̄ȝ lacessere cepit. occurrit ei
magraretha coactis copijs ĩ campis late patẽtibꝰ pugnatũ ẽ tanq̄ȝ ip̃a viri femie animũ induisset. victꝰ al
bertus captusq̄ȝ ⁊ in triũphũ ductus regnũ amisit. dimissus tandẽ infame seniũ in pp̃ria domo finiuit. mar
garetha clarissima mulier tribꝰ impauit annis ad senectutẽ vsq̄ȝ magnifice ⁊ religiose subditos guberna
uit. Demũ senio cõfecta cũ tm̃ p se ferre neq̄ret impiũ heinricũ pomeranie ducẽ q̄tuor ⁊ decẽ annos natum
sibi filiũ adoptauit regnaq̄ȝ illi cõmisit, ⁊ philippã regis anglie filiã dedit vxorẽ. Js cũ cõiuge sine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. iamq3 q̄nq3 ꝛ q̄nquagita regnasset annos. ad extremū sub impio friderici pplari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locū suffectus q̄ auūculū suū3. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare p̄misit. Xp̄ofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac norvegie coronā cristigerus accepit. Sueci v̄o in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie qd̄ hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet. Canutus p̄ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occisis vtrinq3 plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus v̄o nouo regno tumidus atq3 insolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ip̄i viuentē e gothia p̄pulsauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) p̄uo contentus vitā agere fert. q̄3 sint incerta mortalia ꝛ q̄tinuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄ decem annis delituerat vsq3 ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq3 carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xp̄i ecc̄ias p̄sequit. religionem comtemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare prohibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato ꝛ impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno p̄pulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele p̄pe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tp̄e in vnum redegit. cui ꝛ gothia paret. gothoꝝ quondā sedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites germanie inclusa tota aquilonibꝰ exposita ē habēs ad oriente morauos ⁊ slesitaꝝ ptē: ad aquilonē saxones ⁊ misnēses. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiq3 germanie pplis cīcta. Latitudo lōgitudoq3 eiꝰ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero p̄clarior eius amnis eā mediā irrigat. aliosq3 nō pui noīs fluuios excipiens vt multa viā que pene pragam mediam scīdit. tādē p ꝯualles ⁊ abrupta motiū nemorososq3 saltꝰ hercinie silue p̄ceps labit̃ p misnensez ꝓuīciā fluēs prope hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absorbet̃. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cui iānū cupri argētiq3 mineris celebratissimū. regio ꝓrsus frigida. armētis tm̄ feris ⁊ piscibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feracissimꝰ. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. multꝰ sanguis effusus. delete fūditus ciuitates. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmia belli zyſka ⁊ ꝓcopiꝰ ꝓuīciā ex arbitrio suo diripuē. iohes ⁊ iheronimꝰ qui pplm decepere in ꝯstātiēsi mag̃ sinodo demū ꝯbusti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ anglicus euāgelij corruptores tāq3 mgr̄i veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare pestiferū virꝰ nō potuere. vēceslaꝰ sigismūdꝰ albertꝰ ⁊ latislaꝰ qui apō eos veneno extictꝰ creditꝰ ē. Postremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui hussitarū labe infectꝰ putat̃ magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. s̃ oīa hec in historia que de bohemicis hijs rebꝰ edidimꝰ ꝯscripta sunt. ibiq3 de situ regiōis ⁊ gētis moribꝰ ꝓ captu nr̄o mētionē fecimꝰ. inde igit̃ assumēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicis deeē videbit̃. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad supiores reuertemur ptes.

De phrisia ꝓuincia germanie

Phrisones ad occeanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre iūgūt̃ q̄q̄ ⁊ ipos traiectēses pleriq3 phrisones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phrisingensis eccīe p̄sulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albertꝰ ep̄s magūtiuꝰ qui fuldense mōasteriū erexit. cū religionē xp̄i ꝑsuadere phrisis niteret̃ ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata. robusti ⁊ ꝓceri corporis. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl̃iat̃. q̄uis philippꝰ burgūdie priceps eiꝰ se terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moribꝰ. exteris nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud inuitꝰ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militaris inuisa. Sublimē virū q̄ se ceteris effert nō ferūt. mg̃ratꝰ ānuos eligūt qui republicā eq̄ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seuerꝰ puniūt. Sacerdotes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoīez posse ⁊ sup naturā arbitrāt̃ In pecoribꝰ oīs eoꝝ suba est. ager planꝰ ac palustris est multo gramīe fecūdꝰ. ligno caret bitumioso cesp ite ⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit cornelꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romā venisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidisset q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ intellexissent id honoris eaꝝ gentiū legatis dari q̄ v̄tute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis aut fide an̄ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoq3 ꝓuīcia germanie ad septentrionē occeano alluit̃ mari. qđ reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiūt insulāq3 cōficiūt. palustris pascuosa. pluribꝰ stagnis ac maris interfusa finibꝰ. nec deest qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̃. Aliq̄n frisei traiectenses. aliq̄n holādie traditos esse vt sepe regionū termios dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neq3 frisie neq3 holandie dant̃. Pricipatꝰ eccīe traiectensis impatori tm̄ subijcit̃ latāq3 possidet terrā diuersis meatibꝰ rheni iterclusaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicemꝰ rheno flumie distiguitur. Impitissime vo ne dicaz falsissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixerīt. Cū de pōtificis ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cliuensesq3 cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoq3 germanicꝰ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. ep̄s vrbis. xl. milia p̄ugnatoꝝ si q̄n necessitas ingruit educit ad bellū. Forma viris ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incursu et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria v̄tute defendūtur. Potꝰ genti ceruisia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū ep̄m vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliq̄diu ep̄atū quietem tenuit. deīn a ciuibꝰ eiectus romani pōtificis ⁊ vicinoꝝ pricipū aduersus rebelles subditos auxilia iplorauit. illi diefoldiū quendā ꝯ ius phasq3 sibi p̄sulē assumpsere. Martinꝰ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ꝯtēpsere eccīaz obstinati hoīes. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducis vicinorūq3 pricipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppls. vij. annis eccīe mādata ꝯtēpsit. desiderꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltraniū morsensez archiepi coloniensis germanū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien̄. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohes cesariensis ep̄s qui postea ad cardīalatu s honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiq3 gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulle victis leges fauent sacrosq3 canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoq3 impiū eludere traiecten̄. qui mortuo diefoldo ep̄m ab eo datū recipe recusarūt. s̃ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis conatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppli rheni ostijs obiecti. Inter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeq3 maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. q̄q̄ pleraq3 miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Dabitur suo loco de his quoq3 dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit. visurgo ab oriēte quā veserā hodie vocant. a septentrione phrisiā hꝫ ⁊ traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt. ex quibꝰ amasis fluuiꝰ orit q̄ Padeburnā ⁊ monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme puīciā intersecat ⁊ p phrisiā defluēs fert in mare. Salas q̄ꝫ fluuiꝰ westualiā irrigat. inter quē ⁊ rhenū cū drusus germāicꝰ belligeraret domitꝫ hostibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit antiq̄tas diffici le dictu ē discordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄ꝫ datis obsidibꝰ pacē obtinuere. quis calcata fide ⁊ pditꝫ obsidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄ꝫ a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tradit puos appellatos siccābros. oquenos ⁊ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasum fluuiū bruteros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aūt bello victos ab austro in aquilonē ⁊ occeanūꝫ dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant aq̄lonares ppli de q̄bꝰ supra diximꝰ. facile nāq̄ꝫ bruteros in prutenos sermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū westualis gessit ꝑlia eosq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ coegitq̄ꝫ xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū sepiꝰ abnegasset nec iusiurādū aduerterētvt metu pene rebelligionē cōpescerēt occultos ꝯstituit iudices q̄bꝰ ptātē deditvt q̄ꝫ primū deierasse aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio afficerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione p̄uia aut defensione pmissa. elegit eñi viros graues ⁊ recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide continuit. cum sepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui necati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄ꝫ durat etatem vocaturq̄ꝫ vetitum. qui ei presunt scabini appellantur. quorū ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quib⁹ malefactores iudicāt ea nōdū quisq̃ȝ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit
Ipoꝝ q̃ȝ scabinoꝝ mag̃ ps occulta ē q̄ p prouīcias discurrētes crimīosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt
probantq̧ vt eis mos ē. damnatiq̧ describūt in libro ⁊ minoribus scabinis ꝯmittit executio. reus igna-
rus sue dānationis vbicūq̧ reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles alique
ꝑsone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalib⁹ ꝑmissa ptās. In hac pro-
uincia nr̄o tp̄e susatenses ab eccl̄ia coloniensi destiuere. nec diutino vexati bello multisq̧ cladibus affecti ⁊
obsessione ꝑtinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cui⁹ rei causa ⁊ theodric⁹ coloniensis antistes. q̄
westualoꝝ prīceps habet. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad cli
uēsium opes cōfugissent coloniēses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepisset. Apud
monasteriū q̃ȝ eiusdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccl̄iaȝ quā walrani⁹ theodrici frater sibi debitaȝ existimabat
acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vn⁹ ex principib⁹ brunsuicēsib⁹ q̄ dux copiaꝝ fuit inter
ceptus ⁊ in ptātē coloniēsis antistitis fact⁹. Est aūt westualia regio admodū frigida neq̧ frumēti habun-
dans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinū qd̄ rheno vehit magno emit p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunt idq̧
raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de q̄ ꝓuerbiū esse dicūt viciosos ⁊ fallaces westualia facili⁹ q̃ȝ stul
tos gignere. Hic q̃ȝ theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri
seculi nemo locū negauerit. Origo ei⁹ ex familia morsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit.
Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gu
bernauit. Johānes monasteriēsem eccl̄iam multis annis vsq̧ ad exitū vite sue summa cū laude administra
uit. Walranius ⁊ ad traiacēsem eccl̄iaȝ ⁊ ad monasteriensem defūcto frē neq̄q̃ȝ aspirauit. q̃uis ad traiectā
cōcilij basiliensis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai pōtificis institutione vteret. Theodric⁹ ip̄e cū bono-
nie iuri pōtificio operā daret a Johāne. xxiij. summo pon. coloniēsem eccl̄iaȝ obtinuit. cui iā sex ⁊. l. annos
nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ si plurima ꝓ defensione eccl̄ie sue vario euentu bellā
gessit in quis mō strennui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq̃ȝ tm̄ domi aut sacerdotalia nu
mia aut ciuilē administrationē neglexit. corp̄e pulchro ⁊ supra ꝯmunē staturā eminenti. aīo magno ⁊ li-
berali. cui⁹ pallaciū illustrib⁹ sp̄ patuit hospitib⁹.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio q̄ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iū
git. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad impiū vocat⁹. imparē se esse dixit q̄ tante rei molē sustine-
re posset. maluitq̧ paruo impio parentib⁹ sibi relicto vtiliter p̄esse. q̃ȝ magnū accipiēs dissipare. id quoq̧
sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q2 lr̄as ignoraret. Fuit tm̄ legū cultor. q̄s sibi patrio sermone expo
ni iussit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq̧ comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformatur⁹
monasteriū qddā sue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sum-
psisse creditus est. nam ⁊ ip̄e ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ꝛ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francoꝝ sic appellata. Fran
ci q̄dē troiani ab origie fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni p̄ami ex sorore nepote ꝑ pontū euxi-
nū ꝛ meothidas paludes in scithiā ꝑuenerunt. ibiq̄ʒ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti
sicambri. Cōstat eñ p⁹ euictā incēsamq̄ʒ troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugis-
se. ꝛ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quib⁹ albani ꝓdierūt. ꝛ deinde romā qui orbis impio potiti sūt.
Alij sub Anthenore ꝑ medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sin⁹ ꝛ regna liburnoꝝ ad intimū adriati
cū pelagus accessere vrbēq̄ʒ cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui eneciū fugas secū duxit
a quibus postea dicti veneti q̊rū est hodie ingens ptās terra mariq̄ʒ. Tercij vt diximus in scithiā penitrarūt.
quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̄ʒ scitharū multi romano impio subiecti essent ꝛ ipi quoq̄ʒ tribu
ta penderūt. māserūt fectigales vsq̄ʒ ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt.
impator v̓o proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanoꝝ ferocitatē cōpesceret. allecto eo
p̄mio Sycābri arma susceperūt alanosq̄ʒ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impato-
re donati sunt ꝛ mutato noīe franci appellati. qd̓ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos
nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipāʒ libertatē effrenes fa
cti parere recusarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priam⁹ ꝛ anthenor antiqui noīs ac v̓tut] quibus copias
ductātibus p̄liū cū romanis cōsertū est. in quo priam⁹ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfue-
rūt ex scithia digressi sunt ꝛ ī germaniā profecti in ꝑtib⁹ thuringie cōsederūt cū pricipib⁹ suis priami ꝛ an
thenoris filijs marcomede scʒ ꝛ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede fili⁹ fuit foramūd⁹ quē si-
bi frācij regē creauere. ꝛ hic p̄m⁹ inter frācos regnauit. Huic fuit fili⁹ clodowe⁹ crinit⁹ a quo frācoꝝ reges
criniti sunt appellati. ꝑ ideʒ tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes
inuaserūt. Burgundiones quoq̄ʒ iuxta rhodanuʒ habitabāt. qui ꝛ ipi paulopl⁹ reges hr̄e ceperunt. Fran

ci vͦo trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatiqꝫ aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip-
pinā hodie coloniā ſup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aqtania
vſqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filiꝰ a q̄ frāci merоringi dicti ſūt.
Poſt meroneū hildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto Hildericꝰ regno p̄uatꝰ ad Biſinuz thurigie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs eiectis inde ronanis magni regni ſui ꝑtē recuꝑauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hildericū regnū recuꝑaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ꝛ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei peꝑit q̄ poſtea regnū adeptꝰ p̄mꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt vͥtate caret qδ pleriqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā p̄uſqꝫ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ꝛ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerē inter clodoueū ꝛ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atꝫ
obtētꝰ occidit. Romani q̄ꝫ reliq̄ ꝑ galliā habitātes exterminant. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̄ꝫ ꝛ aqtanis bellū indixit eoſqꝫ ſuꝑauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. q̄. xij. ꝛ centū annos aū id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqꝫ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſqꝫ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqꝫ filios clanculū
baptizabat. Eā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. qꝛ cū pugnaret ꝯ̄ ſueuos ꝛ pene victꝰ eſſet votuz vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex p̄lijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactiſ ſueuis xp̄iane re-
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqꝫ ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vͦo hilde
rico ſcδo ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo em̄ eo ꝛ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores damos q̄ regnū gubernāt. Anno dn̄i ſeptigēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē alij auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ꝛ ꝑ īſidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regiſ defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ꝛ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ꝛ vſqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennu
ens ducatū accepit galloſqꝫ bello rep̄ſſit. Prouīciā vͦo inter ligerim ꝛ ſeq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qδ poſtea apδ teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini groſſi filiꝰ fuit inclitꝰ vir ꝛ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ꝛ p̄r fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit imꝑatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqꝫ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ꝛ terrā ip̄am p̄mo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cuz creſceret impiuz ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ꝛ magna
germanie ꝑs a mōtibus p̄ri rheneis vſqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ꝛ in duas ꝑtes diuiſa fuit. nā qδ ē gallie occidētalis frācia dicebat. qδ ē germanie francia di-
cebat orietalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. naz q̄cquid eſt ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orietalē ꝑtinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē ap̄licā cōſolatꝰ ē. Carolꝰ em̄ q̄uis gallice potiret impio germanꝰ tn̄ fuit. ī
germania natꝰ alituſqꝫ. Cuiꝰ ſedes plerūqꝫ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ꝛ caput oīn
dit. Eius poſteri impiū tenētes in gallia ꝛ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orietales redijt. inter q̄s p̄mus habitꝰ ē otto. Eſt aūt impiū apδ germanos nō eo
mō vt nemo ip̄are poſſit niſi germanꝰ ſ; q̄m eligēdi ip̄atorē auctas germaīs tradita ē. Plerūqꝫ germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſaz cū vacaſſet impiū ꝑ obitū lodouici boſonis filij germani q̄ꝝ ea p̄tās germanū elegerunt ꝛ
francū ex orietali frācia. Hec p̄miſiſſe volumꝰ q̄m de frāconia ſermo incidit. ſunt eteni multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ꝛ illꝭ datuz impiuz eē volūt q̄s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia vͦo vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ꝛ baiorarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ꝛ
thuringos. ſeptētrionē idē thurigi haſſiqꝫ excipiūt. Prouīciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Ptolomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſuꝑiores germanos ab inferiorībꝰ eūdē diuidere affir
mat. neqꝫ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄ꝫ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſqꝫ
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſuꝑiores vocāt. Moganꝰ vͦo ex motibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuiates. q̄ꝝ illuſtriores ſunt Herbipolis ꝛ Frāfordia. In Herbipoli nobilꝭ ep̄i ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ꝛ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū aū ſe hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē ī q̄
ſnꝑi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi q̄ꝫ imꝑator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quaz
rē palā ē impiū datū eē germanis q̄n inter eos eligit ꝛ coronat ꝛ ſic demū ad culmē gl̄ie. rome q̄ꝫ diadema
ſuſcipit. Et ī franconia nobilis eccīa bābergēſis ad amnē regnicium ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcδs
imꝑator. quē accole religioſe colūt ꝛ ſctm̄ habēt. ibi q̄ꝫ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ꝛ ab ot
tone p̄mo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ꝛ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū ep̄o loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ꝛ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filiꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ꝛ aliquā-
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto ep̄us
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū litiſ arbitrū ſe dixit rogauitqꝫ albertū ad imꝑatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſiurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imꝑatorem mo
rari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba ꝑsulis ⁊ in ca
stellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imꝑatorem cum eo ꝑrexit vbi mox captus est ⁊ ca-
pitali sententia damnatus. cui archiepī fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satis
fecisse qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmisisset. infelix albertꝰ
gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hanibale romam missis vin
ctū remisere. Fraus eñ vt inquit maximus orator astringit piurū non soluit. Predia que albertus habuit
ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud
difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqꝫ arenosus est. multis in locis consiti colles vineis
gratum ꝓducunt vinum. maxime vͦo apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in mltos
partita est dominos. Quis Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina ecclīa ⁊ bā
bergensis plura obtinent loca. Palentinus qꝫ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brāde-
burgēses tanqꝫ burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe ꝑterea ciuitates imꝑiales apud fran
cones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vr-
bem pertinere. normberga eñ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. norici
aūt baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appel
lat͛. Ciuitas tamen in ꝑrochia bambergensi est que ad francones ꝑtinet. Ipi normbergenses nec baioari-
os nec francones videri volunt ſ terciū quoddā seꝑatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus pub
licis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit͛. in agro sterili ⁊ arenosa condita atqꝫ ob eam rem indu-
strioso pplo. omnes eñ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania
nomen. Aptissima imꝑatorꝝ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ norm-
bergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac pro
uincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentissimus fuit imꝑatori sigismundo inter caros amicos ha
bitus. Et qtuor filij fuerunt Johannes Fridericus Abertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus
esset electoratus imperij debebat͛. ſ iudiciū patris fridericum ꝑtulit qui scd̄o genitus erat ⁊ aptior ad obeū
da imperij munera videbatur. Pairꝰ itaqꝫ cꝫ moreret͛ hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum ele
ctorem istituit. neqꝫ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est.
cuius consilio multe ꝓuincie pacate sunt. Justi quoqꝫ atqꝫ honesti tenax habet͛. Qui cum posset regnū po
lonie ꝯsequi ꝑ electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaꝫ faceret. Abertus vͦo
germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comi
tes vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concur-
rentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē ꝑlia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus
confecit. in vno tamen victus succubuit. neqꝫ de pace ꝯuenit nisi postqꝫ exustis agris. attritis villis. abacti
pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqꝫ pax ex alberti sentē
tia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus
interfuit ꝑlijs qꝫ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. ca
stra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in
germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓstrauit ferocissimos
hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior iniJt. victor e ꝑlio excessit. vltimus in
expugnatione oppidorꝝ. sepe murꝝ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunqꝫ
detrectauit. neqꝫ vnqꝫ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium re
pertus est. qui nunqꝫ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunqꝫ nō victor
exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedaꝫ spe
cies in ꝓuocatores ꝑiter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnqꝫ dāno affectus. cum aduersarios ipe nū
qꝫ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō so
lum militares artes ⁊ imꝑatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ſ nobilitas quoqꝫ generis. pro
certasqꝫ corporis. ac venustas ⁊ viriū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ꝑtē frāconie ꝓximat. ea quoqꝫ ꝑlata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē
alpes italie iūgūt. sueui ad occidentē eiꝰ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubiꝰ mediam
ferme ꝑlabit. Inter austriā ⁊ bauariā aliȷ̄ ysarā aliȷ̄ enū terminū posuere. Sueuos a bauariȷ̄s lycꝰ distermi-
nat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cuiꝰ adhuc porcio media inter ratisponā ⁊ nurmbergā trās danu
biū sita (vt añ diximꝰ) noricū appellāt. Baioariȷ̄ aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū
cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boio
arios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuisse gentē. Huic opinioni strabo q̄nto ꝯmētatorio vires adhibet ita inq̄
ens. Priscis igit̄ vt dixi tꝑibꝰ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt de pado loquit̄. e quibꝰ amplissimi fu
erant boi insubres. ⁊ q̄ olī cū gesatis senones romana ꝑ impetū potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus
annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios vo e finibꝰ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes histro locos cum
thauristis habitarūt. bellū assidue ꝯtra dacos agētes. Cōstat igit̄ boios in pannoniā ꝯsedisse. quo ex loco
facile successu tꝑis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē qꝫ Strabo locū q̄ mō ꝯstātinēsis vo
cat̄ designās paululū ab eo distare rhetos ait. ampliꝰ helnecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt desertā boio
rū regionē esse affirmat vsqꝫ pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuisse. Idem
Strabo germaniā describēs boios priꝰ hirciniā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuasis
se locū atqꝫ a bois reiectos fuisse. Itaqꝫ satis ꝑsuasum esse p̄t boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager eīn eoꝝ
trans danubiū hirciniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutoni
co. neqꝫ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tꝑe fuit. nunc cultissima est. magnas atqꝫ ambiciosas
ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quoꝝ splendore nescimus tota europa que vincere possint. Ponti-
ficales vrbes in ea q̄nqꝫ sunt. q̄ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres
iuuaniā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ struma deformis. Impia cōtra patrē bella su
scepit. venerandū qꝫ senē ⁊ auctoritate insignē. q̄ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obse
dit. S supis vltionē tāti sceleris petētibꝰ priꝰ febre ꝑcussus occubuit. q̄ꝫ pr̄is animū in suā traheret sententiā

Ille in ptāte heinrici eiusdē familie duci postea fact⁹ breui tpe vitā finiuit. nec heinric⁹ diu supuixit. Qui cū ꝓhibuisset subditos in anno iubileo romā petere verit⁹ ne ꝓuīcia pecuniā exhauriret eodē anno ad p̄res suos addit⁹ ē. Successit ei lodouic⁹ fili⁹ ex sorore alberti cesaris nat⁹ magni animi adolescēs. glie cupid⁹ ꝛ pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice positis edictis e suis dominijs extermiauit. Uxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. q̄uis sepe multū conat⁹ reconciliari cesari ladislaū regē nequerit. Albert⁹ eiusdē terre ac familie princeps postq̄ p̄r ei⁹ arnestus puellā balnei custodē a se eo pdite amatā ꝛ in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore pegisset. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūsuiceñ. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. ꝛ venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedez obtinere diximꝰ tres archiepi fuere quoꝝ vltim⁹ sigismūdus noie dū scismatis ꝓcella deseuit. cū adhuc esset ꝑposit⁹ romanā ecciaꝝ magnifice iuuit. Is archieps a nicolao pon. creatus lr̄as aplicas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabat in eccia sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue q̄ anathemate suspenso pacez meli⁹ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ꝛ ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe visit inter theodricū magūtineñ. eccie p̄sulē ꝛ lodouicū comitez palatinū rheni crebre dissensiones fuere ꝛ sepi⁹ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atq̄ incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacob⁹ treuereñ. antistes ꝛ nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater ei⁹ cōsentiētib⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̄ dn̄s accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imppetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogat⁹ nicola. pon. q̄ntus id gen⁹ adoptionis cōfirmauit. Recusauit frideric⁹ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgeñ. litigando p sn̄iaz obtinuit. In marchionatu badēsi princeps Jacob⁹ iusticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lr̄aꝝ periciā deesse augeret. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit ediscere lr̄as ꝯpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singlaris industrie iuueni impatoris friderici sororē matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles eni flumis ꝛ athesis incolūt. cū sigismūdū pricipē suū in tutela Friderici cesaris existentē iā gratia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumptis armis p̄fectos prouicie q̄s cesar institu erat deiecerūt. ꝛ cū tridentini iussu epi cuius erant subditi in fide cesaris pseuerarēt cū exercitu eo puenere ciuitateq̄ metu pculsam proditione ceperunt ꝛ arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōibus cum cesare conueniētes minori q̄ crediderant felicitate suū dn̄m obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani ꝛ feroces ppli. cū thuricēses ex federe q̄d cū eis pepigerāt destituissent. cōpato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ ad internitionē cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū inuictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulātes congestis necatoꝝ corporibus ꝛ mensalia ꝛ sedilia ex illis apparauerint ꝛ aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouic⁹ delphinus vienneñ in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingēteq̄ metū basiliensib⁹ incussisset. Suiteñ. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphin⁹ appropiquare aiaduertisset mediū inter basileā ꝛ Suiteñ. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedib⁹ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ vicendo fessi Suiteñ. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naz paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rar⁹ tn̄ ex Suitēsib⁹ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi vindictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄m⁹ eius gētis cū annis ferme. xl. p⁹ p̄ris obitū ꝓuīcie gubernacula tenuisset ꝛ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̄ pace formidādusq̄ cumulatis opib⁹ sapia vicinis pplis ac p̄ncipib⁹ videret. ac demū relictis p̄ncipat⁹ glie fascib⁹ in heremū se recepisset ꝛ sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ꝛ pōpis ei⁹ renūciasset. Ad extremū summi pōtificatus honorē ex basilieñ. ꝯgregatiōe sibi delatū in eccie diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. ecciasticas cerimonias ꝛ orādi morem repēte didicit. stipatusq̄ magna nobiliū caterua ꝛ illustri comitatu circūdatus basileā prexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabant in maxia ppli multitudie q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē solennib⁹ pro more seruatis tāq̄ romane p̄sul eccie coronat⁹ ē. Celebrauit sepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordiauit. cardinales doctrina ꝛ auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arago-

num (qui tn̄ hostis Eugenij ꝓpe fuit) cū philippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oēs incassum abiere. Fuit ꝛ frideric⁹ impator apd̄ eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt. reuerentiā ei tanq̄ꝫ vicario ihesu xp̄i subditi ei⁹ tantū ꝛ suitēses populi ꝛ basilienses ꝛ argentinēses ꝛ qui alberto parebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit em̄ magna spes obtinēde germanie cū sex ṗncipes electores in eaꝫ sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Sꝫ cū illoꝝ consilia frideric⁹ ꝑuertisset ꝛ qui s̄b noīe sinodi basilee degebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniēte ꝑ legatos suos carolo frācie rege eccīe pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliat⁹ relicto noīe pape cardīalat⁹ honorē retinuit. i q̄ paulo postea n̄ sine boni viri opiniōe decessit. Felix pricēps ꝛ nimiū felix si seniū suū eccīastic⁹ titulis n̄ fedasset. Bolomeri⁹ qui eius quōdā ꝛ prim⁹ ꝛ dilectissim⁹ cōsilioꝝ pricēps fuerat, ingētesq̄ꝫ opes apd̄ eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ꝛ in lacū lemanū circa gebennā ṗcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cui⁹ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ ꝛ doctrina illustris. q̄ cū summos theologie p̄ceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardialatus eminentiā accepat ꝛ deinde vnioni consentiens a nicolao pon. max. cardīalatus demisso titulo cesariensi eccīe ṗfectus fuerat. in altissimis reconditus montibus ꝑuo monasteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hispania legis arabice mḡris librū quē vocant alchoranū ꝛ in quo maometis pseudo prophete. nō tā misteria q̄ꝫ deliramenta continent in nostrā linguā de nouo conuertit. ꝛ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ꝛ argumentis explosit. In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis scte cecilie eius vrbi epō quē basilee in consensu patrū ṗsidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ꝛ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus. Johannes comes armeniaci incesto sororis amore ꝑculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucē ponere res europeas. Cūq̄ꝫ dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere nitit ipius germanie superioris ꝛ inferioris florē omisit. Nihil em̄ de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ꝫ cesar in suis ꝯmētarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalib⁹ celebratissimisq̄ꝫ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos: fontesq̄ꝫ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̄ꝫ ppl̄o exuberans. Omisit itē vtrasq̄ꝫ rippas rheni a fontib⁹ suis vsq̄ꝫ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ꝫ oī ex parte vtrimq̄ꝫ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̄ꝫ ꝛ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ꝛ multorū fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta pene interranea. germania etiā inferior ꝛ totus pene occidentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini q̄nti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis supḃe. pplus hūanissim⁹ ꝑtim sua vberi terra. ꝑtim negociationibus. Nobilitas v̄o venationib⁹ intenta. in delitijs ꝛ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt v̄o eā alemanie ꝑtem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuꝫ turicensem influunt. in rhenūq̄ꝫ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castellisq̄ꝫ fortissimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor ṗcipuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ꝫ suū impiū mirum immodū dilatauit. Omisit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ꝫ celebritate ꝑspicuas. In quib⁹ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferiorisq̄ꝫ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ꝫ que animum suum oblectant legenda cōmitto.

In regno ip̄o francie qd̄ etate nr̄a Joāna v̄go lothorigien̄. diuinitꝰ vt credit̄ admonita virilibꝰ idumēt̄ꝗ ⁊ armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex p̄te mirabile dictu. prima inter primos pūgnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux p̄ne nec̄ iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingētes inter carolū regē ⁊ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atꝫ inimicitie succreuerūt. Carolus andagouensis eo t̄pe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoqꝫ princeps ⁊ frater eius spurius andagouensem gubernatione egris aīs intuerent̄. delphino vt a p̄re discederet suaserūt. sic eīm fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reijceret regnūqꝫ qd̄ in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat̄ meliori cōsilio regeret̄. Quibꝰ p̄motꝰ delphinꝰ insalutato p̄re ad niuernēses decessit. qua re cōp̄ta rex cōp̄ato raptim exercitu in alanconiuꝫ duxit. ⁊ expugnatis nō magno negocio plerisqꝫ munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū ꝓfectus. verum ciuitates mineruie delphinū aduersus p̄ris imperiū tueri nō auderent eū vt a se abiret rogauerunt. ille in borboniū se recepit. nec diu post metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post t̄pe captꝰ in ꝓfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga t̄pis mora renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege ꝗ ex eo ꝯiugio iducias belli sibi ac regͦ suo salutares cū anglicꝭ pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōclusis securꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ spolijs atꝫ incendijs diu agitatā tātisp̄ sineret ꝗescere. Delphinū cū magͣ p̄te copiaꝝ in heluecios. i. suitēses ⁊ basiliēses qd̄ supra ē relatū dimisit. ip̄e cū reliq̄ exercitu in lothorigios ꝓfectꝰ metēsesꝫ tullēsemqꝫ agrū vexauit. oppidūqꝫ nō p̄ui momēti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccl̄ia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝝ fraīcie atꝫ anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis subsistere. ipeqꝫ insidijs cū cohortibꝰ signū expectauit. ꝗ
recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidatis custodibꝰ tādiu locū tenuere donec Flotbetꝰ ad/
uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ptātē recepit. cuiꝰ rei pcepto nūcio ⁊ rex ipe p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia pte Frāciscus brittānie pnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouīciā pro rege anglie cū impio
tenebat. ꝗ postqꝫ tāti belli molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in rebꝰ gestis insignem
rothomagi apd̄ se eē iussit sperās eiꝰ cōsilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ꝟ fru
stra eiꝰ consiliū fuit. nā rothomagēses postqꝫ regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu
naꝝ sniaꝝ pacti salutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ impata facere promiserūt. ꝗbus a rege collaudatis ⁊ domū
cū psidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce suisqꝫ oibus in arcē sese recepit. ꝗ cū oppugnari
cepta esset interuētu renati regis vt agnitis ꝗ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū
suis liberi essent. ꝟ cū pfecti oppidoꝝ nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto ⁊ duobꝰ pꝰignis su
is clā recessit in angliā. arx postea dedita ē ⁊ pꝰigni ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbotꝰ vo cū
esset clara apd̄ oēs fama quā nō malis actibꝰ ꝟ robore corpis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte ꝗsiuisset.
data fide qd̄ aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt ꝗdā putāt absolutionē ꝗsiturꝰ. eiꝰ promissi qd̄ regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illd̄
ꝯstat talbotū cū in angliā redisset iāqꝫ rex francie euicta oī normānia burdegalēm ꝗꝫ armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum ⁊ burdegalē recupasse ⁊ alia pleraqꝫ castella ꝗ ab i-
perio anglicano destiuerāt ptim vi expugnasse ptim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restituisset
euestigio duos exercitꝰ īstruxit ꝗꝝ alteꝝ (cuiꝰ pfectꝰ erat gener suꝰ comes clarimōtis ac ducis Borbonij filiꝰ)
cū. xv. milibꝰ pugnatoꝝ in ꝗs totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al
terū quē ipē ductauit ex purpuratis suis conscripsit. quibꝰ ⁊ comes de scampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eꝗtes ex brittānia seꝗbant. iussit ⁊ hūc exercitū retento apud se comite rex pire. ꝗ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent puū qd̄dā castellū oppugnare ceperūt. Turri ꝗdā inter burdegalā ⁊ ca
castellū ipm occupata ac sagittarioꝝ psidio munita. Talbotꝰ vo postqꝫ sibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē
intellexit. eū pus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cū robore
sui exercitus iā vespi ad turri quā diximꝰ occupatā puenit. ꝗ pmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca
ptos circiter ꝗngētos interemit. Exin mane pfectꝰ cū accepisset regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāqꝫ sibi e ma
nibus pda elaberet iussis alijs seꝗ cū ꝗngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. sagittarijs ppere in hostes aduolās
tumultuariū pliū inijt. Cōsultauerāt aliqꝫdiu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝟ pudore ppin/
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circier tormēta enea ꝗ curribꝰ aduexerāt ea pte p quā
talbotꝰ vēturꝰ erat opposuerūt. multas pterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt qbꝰ ignari hostes cōfi/
ci possēt. vt ergo fures talboti miles itinere qd̄ vnū patebat in castra hostiū nescius machinaꝝ pcurrit. dato
tormētis igne pmo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qd̄ vbi talbotꝰ aīaduertit fili
um ꝗ se seꝗbat vt abiret ⁊ ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē sibi ex eo plio fu-
giendū in ꝗ pr pliaturꝰ eēt. Ego inꝗt fili multis rebꝰ clarissime gestis nec mori sine glia nec fugere sine dede
core possuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. sed cū filiū plꝰ pietas qꝫ eū cōmo
nitio pria moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoꝝ facta in hostes. ꝗ nūqꝫ
munitiones castroꝝ exire psumpserāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud puā illoꝝ stragē edidit. sed cū hostes ptī lo
co. ptī tormētis ac numero militū supiores essent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori pte suis. ⁊ ipe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
pcūbens cecidit. Hic pꝰ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potissimū con
stātia ⁊ audacia prostrauit. Burdegala iteꝝ in ptāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū ꝗ nūc reꝝ potit
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alteꝝ mioꝝ. alteꝝ pdica/
toꝝ religioni cōsecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū ꝗ sibi natꝰ ē frāciscū appellauit. scd̄m dominicū. Natꝰ ē ei
et terciꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo pre in brittāniā frācisco regnāte rediss ab eo captꝰ
⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci tradereꝛ impietatē fratris accusandus. ꝗ nō cōtentꝰ regnū sibi debitū oc
cupasse sed aīam ꝗꝫ sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rnsuꝝ infra annū ci
tasse. ob quā rē cū infra pfinitū tps frācīscꝰ idropisi laborās obijsset. vt ē religiosa galloꝝ nātio correctū cū di
uina cēsura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei successit. ꝗ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoꝝ mili/
tie pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia qꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē
sis ꝗ magno quōdā plio ab anglicis captꝰ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me
diolanēsi ducatꝰ tā qꝫ ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudaueñ. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ plijs victi. Ad extremū supra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo manꝰ dedere legesqꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū lucēburgeñ. maximū ac mu
nitissimū. qd̄ in saxonū ptātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. Delphinꝰ
wiēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma pstantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in
currit. Cūqꝫ nusqꝫ alibi se tutū arbitrareꝛ ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōueīt miserere mei
cōsanguinee inꝗt ꝗ sine terra sum filiꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā ꝗ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi minꝰ qꝫ mihi obediant. Volo post hec ⁊ brabancie oppida
florētissima ⁊ ambiciosas flandrie ciuitates ondit dnm eū ⁊ principē in conspectu suo appellari iubes. Vē
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqꝫ eñ plus qꝫ. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit qꝫ breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britāniā veteres vocauere. Rex heinricꝰ solitudīs ac ocij cupidus alieno magis ꝙ̄ suo iudicio regnū gubernauit. potēs apd̄ eū in primis auditꝰ dux soffulti fuit. ꝗ leges ꝓ suo arbitratu et pplīs ⁊ pricipibꝰ dixit. ſ; cū res anglica apud frācos minui cepiſſet ⁊ iā impiū gallicū in pristinā gliam emergeret. dux eboracēsis coactꝭ nō puis copijs nec paucꝭ stipatꝰ baronibꝰ lundonias venit regꝭ ꝯsiliuꝫ mutaturꝰ atꝫ vt ipē dicebat regꝭ ⁊ regni saluti cōsultās. nō expectauit eiꝰ aduētū soffulti ſ; nauigio rapti correpto ꝑ themisiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. ſ; destinatā ꝗs mortē fugiat. missi ꝗ eū cōprehēderēt ꝑ cōpēdia itinerꝝ cursuꝫ eiꝰ ꝑuenire. ipm̄qꝫ mox interemptū in prora nauis q̄ vehebatꝭ obtrūcauerūt. dux ꝗꝫ somerseti ꝗ ꝑdita normānia in angliā remeauerat potēsqꝫ apd̄ regē credebatꝭ. in carcerē cōiectꝰ ē. nobiles viri ꝙ̄plures necati. nec sacerdotio p̄ditꝭ parsuꝫ ē. Inter ꝗs ⁊ amicꝰ nr̄ adā molynes secreti regꝭ signaculi custos ⁊ lrāꝝ cultor amiſſo capite trūcatꝰ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū rediſſet somerseti princeps e carcere miſſus ꝑmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supm̄e sibi cladis cā fuit. Irritatꝰ em̄ ob eā cāꝫ priceps eboracēsis cū maioribꝰ copijs ꝙ̄ priꝰ lūdonias ꝑperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerseti exiuiſſet putās illū aut vborꝝ lenocinio placare aut regie maiestatꝭ auctoritate deterrere. nihil ꝑfecit. Ebrocēsis eqꝫ cū eſſet lōge potētior iuſſo rege vt in partē se reciperet in somerseti ducē ac eiꝰ equitatū irrupit eumqꝫ mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia eiꝰ insule in quo ē anglia supm̄a portio ē in aqlonē v̄sa. flumībꝰ haud magnis ⁊ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos brunali tpe fuimꝰ cū sol pauloamplꝰ ꝙ̄ tris horis terrā illūiaret. Jacobꝰ eo tpe regnabat q̄dratꝰ ⁊ multo abdomine grauis. ꝗ cū olī in anglia captꝰ. xi. annis in custodia fuiſſ. ac dimissus tādē suscepta ex āglicꝭ cōiuge domū reuersus plures regulos gladio ꝑcuſſiſſ;. ⁊ ipē tādē a suis domesticis interfectꝰ ē. Inter ꝗs vltiōe ꝑacta filiꝰ eiꝰ regnū suscepit. Audiueramꝰ nos olī arborē eē in scocia q̄ supra ripā flumīs enata fructꝰ ꝓduceret anetaꝝ formā hn̄tes ⁊ eos q̄dē cū maturitati proximi eſſet sponte sua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ⁊ in terra deiectos putrescere. in aquā v̄o dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s ⁊ in aera plumis pēnisqꝫ euestigio euolare. De q̄ re cū auidꝰ īuestigaremꝰ didicimꝰ miracula sp̄ remotiꝰ fugere famosamqꝫ arborē nō in scocia ſ; apd̄ olchades insulas inueniri. Illd̄ tn̄ nobis in scocia miraculū p̄sentatū ē. nā paupes pene nudos ad ecc̄ias mendicantes acceptꝭ lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijſſe conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia p̄ditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que ꝑuo a brittannia disiuncta freto. partiꝫ libera. scotorum amicitia societateqꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania regio latissima terra optīs ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in qnqꝫ reges diuisa ē. primū ac maximū castelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portusgallēsesꝫ. Quarto nauerre Quito regnū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machonieti. Ultimū ponūt in castella ꝑnobili ac late dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ sanguine creti nūqꝫ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragoneñ. nobili genere q̄uis extra mr̄imoniū natꝰ cū oli iohāni regi adeo insinuasset vt vnꝰ oīm regni regisqꝫ potēs videret. iohāneqꝫ nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie sctī Jacobi potētia sua opprimere ac regnū gubernare conatꝰ armis deturbasset. Postea tn̄ aduersante sibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ptātē suā recipiētibꝰ e curia pulsus. in possessionibꝰ suis aliq̄ꝫdiu priuatꝰ vixit. Felix si ꝯcesso frui ocio nouisset. ꝫ nulla ē regno deiectis q̄es. Dū ergo sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina ꝑcipitaret) vēdicare conat regi clā suadet vti ꝑ speciē venationis in saltꝰ sibi ꝓpinq̄ores egrediat se cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni optimates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑsuasio. rex cū paucis egressus paꝝ custoditꝰ. nā aluari iam pene nomē extictū erit vbi ad insidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites liberꝝ regē saluare dixit eūqꝫ secū abduxit. Quare vulgata ꝯfestim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eisdē iohāne atꝫ heinrico atrox ꝓliū ꝯmissum ē in quo plures vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qđ in ea pugna acceꝑat mortē obijt. Mgr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliq̄ꝫdiu postea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad extremū tn̄ potētū inuidia succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussu regis ingrata sibi q̄dā renunciātē e fenestra sue domꝰ ꝑcipitari iussisset mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali sn̄ia dānatꝰ nō tn̄ ignauꝰ occubuit. ꝫ numeratis suis in regē regnūqꝫ meritis. nō lacrimās aut eiulās ꝫ alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝓbuit. vir alti spūs nō minꝰ domi q̄ꝫ belli clarꝰ ⁊ cui sꝑ mag̃ in mēte sederunt. Johānes deiñ aliquot annos ꝑ se regnū admīstrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adolescēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̄ relicta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit impatricis sororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā hostilis terre ꝑtē diripuit atꝫ ꝑtriuit. Johānes cardīalis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scīa iuris eminēs cui iuuenis in dictādis epl̄is seruiui senio ꝯfectꝰ in eo regno. vn̄ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno nauarie ⁊ filiꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma suscepit. filiusqꝫ tādē regno pulsus ad alfonsuꝫ patruū aragonū siciliēqꝫ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōtesie mgr̄ ⁊ iohānes discretanus viri ꝑstabiles ab Alfonso missi recōciliari pr̄i filiū studēt. Joanna regis alfonsi ⁊ soror ⁊ cōiūx absente viro multis ānis aragonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobilissimis pricipibꝰ iura dixit casta ⁊ sctā mulier ⁊ digna que ꝓlē pepisset alfonso. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1491. totū regnū betice qđ hodie granata vocitat victꝰ barbaris regeqꝫ eoꝝ capto. ciuitateqꝫ granata populosissima armis fameqꝫ durissimaqꝫ obsessiōe obtenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie possidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic em̃ filij regis anteq̃ regnant appellant. magni nominis prin/ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto/rio nomie aliq̃diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ⁊ gene/ro suo restituisset. tandē subortis vtrinq̃ dissensionibus cum odio crescente ad ꝑlium ventum esset sagitta in/incertũ missa transfixus interijt. vir magnoꝝ operũ. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nõ/paruã sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis/et prudentia singulari ꝑditus neq̃ eũ vnq̃ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/te tenuit. cui cũ obijsset dilectissima ꝯiunx. eademq̃ soror patruelis vt aliam supdũceret suaderi non potuit./sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ⁊ xp̃iane religioni fructũ pariat. Qua/propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ⁊ expeditionem ꝑmisit./Annis v̄o sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitib⁹ contineri cupiẽs re/gnũ ãpliare occeanũ hispanicũ sũmis virib⁹ ĩgredit suasu ⁊ doctrina cosmographoꝝ sit⁹ terre ⁊ maris noscẽ/di. inuẽtisq̃ multis ⁊ varijs insulis ab hoib⁹ nũq̃ habitatis. Inter ceteras ꝑclarã insulã nõ sine suoꝝ letitia/adnauigat. nõ tamen hominib⁹ habitatã sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolẽ/dis homib⁹ aptã. ad quã diuersa hominũ genera colendã ĩmisit. Inter tñ ceteros fruct⁹ aptissima ē ad ꝓcre/andũ zuccaꝝ. qd̃ tanto fenore ibi nũc cõficit vt vniuersa europa zuccaro pl⁹ solito habũdet. nomẽ insule ma

dera est. inde zuccarũ de madera. Inuenit & alias insulas q̃plures q̃s habitari baptizariq̃ noibus fecit vt insulã scti Georij fayal de pico q̃rũ vnã hoibus almanis ex flandria habitandã concessit. feracẽ tricitici. Annis ðo posterioribus vt anno dñi. 1 4 8 3. iohãnes scðs portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victũ necessarijs instruxit easq̃ vltra colũnas herculis ad meridiẽ versus ethiopiã inuestigaturos misit. Prefecit aũt his patronos duos Jacobũ canũ portugalensem & martinũ bohemũ hominẽ germanũ ex nurmberga suprioris germanie de bona bohemorũ familia natũ. hoīem inq̃ in cognoscendo situ terre peritissimũ marisq̃ pacientissimũ. Quiq̃ ptholomei lõgitudines & latitudines in occidente ad vnguẽ experimẽto. lõgeuaq̃ nauigatione nouit. Hij duo bono deorũ auspicio mare meridionale sulcantes a littore nõ longe euagantes supato circulo eq̄noxiali in alterũ orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientẽ versus vmbra ad meridiẽ & dextrã proiciebat̃. Aperuere igit̃ sua industria aliũ orbem hacten⁹ nobis incognitũ & multis annis a nullis q̃ ianuensibus licet frustra temptatũ. Peracta aũt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliã pluribus ob calidissimi aeris patientiã mortuis. Insignũ aũt portauere pip grana padisi. multaq̃ alia q̃ longũ esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̃titas flandriã versus vehit̃. & licet nõ sit adeo rugosum vt oriẽtale tñ acumen formã & oīa vt verũ pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̃ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis & q̃tũ ꝓpositi nostri fuit septẽtrione decurso in patriã tandẽ reuersus nouitates italie cũ iã referende occurrãt. ab ea nimirũ vrbe incipiendũ esse arbitror cuius creberrimas mutationes & oriens simul & occidens admirat̃. Ea est genua ligurũ dña ac regina q̃ ciuilibus agitata discordijs memoria nr̃a impiũ maris amisit. In ea cũ excluso philippo maria mediolanensiũ duce eius ptore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̃ paulopost sublata libertate exactis Suardus Smarde⁹ ducatũ accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̃ & ipe olim añ philippi dominiũ ducali honore funct⁹ fuerat. Cũ hõ grãdeu⁹ ad gubernationẽ inutil videret

vix septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad .xvj. circiter horas regno expulit. Nā thomas resumptis viribꝰ ɔfestim fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli
sco iteꝝ ciuitas libertatē asseruit. Delectis deinde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratu/
ros qui thomā frigosum in carcerē ɔiecerūt. cū iam ter p̄rie sue ducē gessisset. Hoꝝ p̄riceps fuere iohānes
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adorinus iuris interpres. ꝫ hec quo-
ꝗ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli: nō tam capitanei ꝗ ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac
spinularū primoribꝰ in suā sentētiā tractis. collegas suos migratu abdicauit. ducalesꝗ fasces assumpsit. q̄-
bus paulo supra duos ānos ēvsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiectus. Barnaba v̄o nō/
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohāne anthonia flisco ⁊ aurianis fauētibus regno pe/
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bn̄ficio necem pauit interposito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano v̄o cum rexisset annis pauloamplius duobꝰ in magi
stratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
sophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū p̄ris ꝑcussoribꝰ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̄tuor. tam sue ꝗ aliaꝝ nobiliū familiarū p̄nceps . vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ip̄e antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto. qui cū se paꝝ gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducatu amo/
nit. ⁊ om̄es aduersarios vrbe pepulit. Quoꝝ p̄ricipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes
cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariꝗ ge
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ip̄a suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
signo dato. ⁊ in ip̄o portu pro menibus vrbis vndiꝗ pugnaret. Ingressi sunt aroganenses ducesꝗ mili/
tes. ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit. actum tm̄ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne
recludi suꝑne potuisset. ⁊ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̄si ex
integro ad bellū se parant. Cuius fama est. petrū animo fractum. galloꝝ opes implorare eorū regi p̄rie sue
principatū quē retinere nō p̄ot pecunia venditurꝝ. Apud insubres vrbeꝗ toto famosaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā ſbegerat. amedei subaudie ducis filiā m̄rimonio
sibi ɔiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe
stelano mḡro. multisꝗ regulis nauali prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc p̄fecto oblatum ⁊ ad se vsꝗ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di/
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ɔtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccle restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamꝗ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostibꝰ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄
tum peditūꝗ capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. ꝫ oībus per circuitū pp̄lis ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terroreꝫ incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atꝗ ho
stibus insultātem om̄es honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab om̄ibus
tanꝗ odio dignus relictus ē. vnus tn̄ oīm alphonsus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ip̄a arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore mortē obijt. ip̄o
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corꝑe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissimꝰ de/
formi facie ac terribili. instabilibꝰ ac pregrādibus oculis. ingenio ꝑacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in ꝑ
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corꝑis ac mūdi-
ciarū oīsꝗ lenocinij negligens. venādi cupidus equoruꝫ studiosus. ceterū quietis impatiēs. atꝗ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atꝗ dissimulandi egregius artifex in milites
ꝗ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt se
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibꝰ egre de se venire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit eorūꝗ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste ſuauit. Hinc cū vita decessisseꝫ. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca
ptum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus imꝑator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in se-
natu mediolensi. quoꝝ aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati ɔ venetos auxilij

insinuare se ꝑp̄lo. atqꝫ ide paulatim vendicare dn̄ium satagebāt. Sꝫ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
⁊ iꝑādi cupiditate. demortui pꝛīcipis militiā ꝯduxissꝫ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci
uium videret̄ inferre. Obtulit tn̄ impatori censuꝫ q̄tannis aureū poculuꝫ. si libera suis legibus dimittere
tur. Dilaniabat̄ in terra vndiqꝫ philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ m̄lta p̄
terea mīoꝛa oppida. dux subaudie ludouicꝰ valētiā ⁊ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem ca
roluꝫ defecere. qui suscepti a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien
ses intestinis agitati discoꝛdijs. diu ancipites fuere. quibꝰ potissimuꝫ se iūgerēt. Nonariēses comani. ale
xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiuꝫ sbiere parmenses ī societatē quodāmō recepti sunt. Fran
ciscus Sfoꝛcia ꝑ idē tp̄s in piceno agebat. q̄uis maioꝛē ꝓuincie eius ꝑtem iam amisissꝫ cū philippus nō
multo an̄q̄ moreret̄ sibi ꝑ cōes amicos recōciliata vt ad se rediret in venetos pugnaturꝰ accersiuerat ro
gato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atꝫ innstructis copijs iti
neri se accinxerat. cuꝫ moꝛs philippi enūciata. eū qui longo tp̄e. ad mediolanēses opes inhyasset. magis
ac magis ꝓꝑerare cōpulit. Quē vt longobardiā pꝛimū īgressus est mediolanēses incerti. quo mens eiꝰ in
clinaret. ne vl̄ ꝑ ip̄m vl̄ ꝯiunctus veneti suis cepti obuiā iret. Missis oꝛatoꝛibus oblatis non ꝑuis stipen
dijs cōduxere moxqꝫ duce sui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obdsideret impauerūt ip̄e dicto pa
rens dū ad placentiā ī obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanq̄ fastidiosum ⁊ insolēs
detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui ꝑ ꝯuen
tiones inhibituꝫ frācisco dicebāt nullaꝫ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frāciscus v̄o nō
se occupasse. s̄ dedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vere
rent̄ dissimulandū potius statuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare
adoꝛsus vrbem. q̄uis magna ⁊ foꝛti militū manu munitā armis tn̄ expugnauit ⁊ dipriuit. Mediolanense
regimen ꝑ id tp̄s penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝯsiliū direxere. ita res pꝛospere sa
pientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituꝫ delecti roboꝛis q̄ alpes
transierat apud alexandriā ꝓfligata deletaqꝫ fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio suꝑati. oēs pe
ne copias amiserāt ⁊ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ꝑtātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfoꝛ
cia ad īfestanduꝫ brixienses missus. siue qđ p̄ncipatū mediolanenseꝫ. cuius opīoem iā pꝛidē finxerat. alio
mō ꝯsequi nō posse sperabat. siue q̄ mediolanēses cū veneti amiciciā societatēqꝫ clam se q̄rētes. Ne solus
vtriusqꝫ ꝑp̄li p̄da relinq̄ret̄. ꝓueniendos cēsuit. pꝛioꝛ cuꝫ veneti fedus inijt. ī quo cuꝫ m̄lta hic atꝫ inde pro
missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeꝫ mediolani ditionēqꝫ eius obtinendā francisco cū copijs
ꝓficiscenti senatus venetus in peccunijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū de werme. ac nōnullas alias francisci
copias apud modoeciā fudissent. tandē relicti mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaꝫ suaꝫ iaco
bo picenino vxoꝛē despōdit carolus v̄o ganzaga haud ignotꝰ. copiaꝝ ductoꝛ. qui paulo an̄ a mediolanen
sibus deficiens ad frāciscū venerat. postq̄ deꝑtos eosdeꝫ mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto coꝛꝑe. foꝛma pene giganthea. viribus v̄o
q̄ magnitudini rn̄derent dicendi copia clarus l̄ris greci ac latinis īstructus s̄ aīo inconstanti. ⁊ ingenio ad
oē̄ facinus siue honestū siue nephariū ꝑato. Cui nō parua spes fuit oppꝛessa. mediolana libertate dn̄iuꝫ
vrbis arripe. s̄ foꝛtuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouariensesqꝫ ab eis defici
tes francisci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis spem sitā esse ꝯtuerent̄ wilhelmi mōtisferrati p̄nci
pis fratris impꝛio se ꝯmiserūt. Respublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeꝫ defluxerāt. lectiqꝫ viri. xij. qui
vrbi de moꝛe p̄essent. ex fece pp̄lari ignobiles atꝫ ignaui mḡratū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā multi modis
offenderant) suspectā h̄rent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaꝫ ad p̄ncipatū vrbis ar
ripiendū cōmodissimā existimauit. pꝛimarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim inter
ceptos ꝑ nocteꝫ obtrūcauere ac deīde in foꝛo plebi spectacl̄m obiecerūt. iter quos iacobinus bassius ⁊ gre
goriꝰ adolescens placidis moꝛibus ⁊ l̄ris eruditus. ⁊ nob̄ amiciciā ꝯiūctus. ꝓrsus īnocens supinus trū
catusqꝫ iacuit. Ne diu post iohanneꝫ caynū venerandū seneꝫ ⁊ filiū eiꝰ franciscū egregia foꝛma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. nisi qđ blance marie francisci cōiūgi sanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatibꝰ
necauere. Exin gregoꝛiꝰ lampꝛinarius iuri iterpꝛes. s̄b sp̄e legatōis tanq̄ ad īꝑatoꝛē mitteret̄ ī modoeciā
captus atꝫ īterfetus est magnus l̄ibtati assertoꝛ. Et qui testm̄ oli philippi pp̄lari fauens regimini laniasset.
Nec theodoꝛo bossio admodū ī cītate grancoso potenti pepcerūt. quā cū diu ī vincul̄ tenuissent. tandē ītere
merūt. Galeotus quoqꝫ tuscanus ⁊ ip̄e natu nobil̄ atꝫ opulentus ciuis īterci sus occubuit. Quibus ex re
bus cū iam nulla l̄ibtati foꝛma relicta esset. ⁊. xij. viri ausu tyrānico vrbeꝫ cedibus ac rapinis fedarent. suc
cessoꝛūqꝫ comicia ꝓhibentes. inuito pp̄lo sibiip̄is iꝑiū ꝓrogarent. Cōmota deniqꝫ atꝫ īcensa cītas coꝛre
ptis armis. nouo mḡratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica electos ī carcerem ꝯiecit. at cum neqꝫ h̄
mō respirare pp̄ls posset. Naꝫ ꝑditi oībus. excepta cītate comensi ac parmensi. q̄ in officiō ad vltim̄ ꝑsiste
bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Iteꝫ plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran
nos dempti vinclis tanq̄ l̄ibtati amatoꝛes. ⁊ optīe de republica meritos in pꝛioꝛem locum restituit. Illi ad
pꝛioꝛes artes reuersi. cuꝫ satellites magno nūero assumpsissent m̄ltaqꝫ suadente carolo spolia perpetrarēt.
nobiliatemqꝫ ꝓrsus oppꝛimerent nō tn̄ ei viaꝫ ad īuadenduꝫ pꝛīcipatuꝫ ꝑmisere. Qđ cuꝫ ip̄e aīaduertissꝫ.
⁊ iam sibi periculosaꝫ apud mediolanenses moꝛaꝫ itellexissꝫ. per internuncios francisco recōciliatꝰ. ac ma
gnis allecti p̄mijs laudam illi ꝓdidit. Tercōqꝫ iam fideꝫ fallens. nō sine magno mediolanēsiuꝫ damno ac
pleb̄ ꝯsternatōne ad euꝫ trāsiuit. nō tn̄ defuit tyrannis aīmꝰ q̄n postulati vndiqꝫ s̄bsidijs francisci iuguꝫ iā
ꝓꝑe ceruicibus imminens excutere conarent̄. Sꝫ cuꝫ alios frustra rogassent. venetos tādeꝫ ne se derelinq̄
rent peruicerunt. Nam neqꝫ ill̄ ex vsu videbat̄ franciscuꝫ etate floꝛentem rei bellice ꝑitissimuꝫ. cuius iaꝫ vi
res atꝫ arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri īꝑio quo suo poꝛtanduꝫ videret̄. Percusserūt igit̄
veneti fedus cuꝫ mediolanensibus. legesqꝫ q̄s tō citerioꝛ gallia sequi deberet scripserūt. mandantes Sfoꝛce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui pituꝝ vbi
venetis paruisset. imperiū eoꝝ ɔtēpsit. Et ꝙuis ↄeptus oībus videret. nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce
opam ferebāt. In obsidione tn̄ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū bra
chianis ad venetos trāsierat. Iam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus au-
xilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. qbus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebat. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci-
uitate summa oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obsidēs frāciscus. an obsessus dici debe-
ret. Uix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝑ ābis sese armis exu
erūt. Neq̧ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sȝ inter spem metūq̧ dubiꝰ. obsidionē de
die in diē v̄ba pro factis ostentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud
edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceteraq̧ id generꝭ aīalia māderent. nec ferre amplius famē multitu-
do posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūq̧ leonhardus ve-
netoꝝ legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitibꝰ aggrediūt. quo sine re-
sistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ɔiecerūt. Exīn missis ad frāciscū legatꝭ principatum
ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingressus dn̄ium vrbis accepit. Et deinde nō mltis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ
⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaȝ comū parmā-
q̧ in deditōem accepisset wilhelmoq̧ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū vene-
tis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeret neq̧ em̄ tante potētie par esse poterat. Rena
tum regē fortissimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectuȝ. ī auxi
liū accersiuit. q̄ cū supatis mōtibꝰ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amici-
ciam ac necessitudine cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācisci castris ɔiūgens. ī hostilē agrū descendisset expu-
gnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales omes ī eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox
terror venetos inuasit vt iā castra castris ɔferre ampliꝰ nullo pacto p̄sumerēt. nec iam retinere posse Brixiā
⁊ ꝑgamū agris amissis ɔsiderēt. Cūq̧ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infestaret repēte p̄ter oīm opini-
onē pax q̄ diu in senatu aplico fuerat agitata. deniq̧ apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. ꝫ ꝓbate ⁊ in-
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm̄ frāciscū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vti
lis ⁊ venetꝭ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insaniētis ppli furore dirutā frāciscus breui restauraui̇t
mira fortune siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hisdē manibꝰ sb̄ito refectū ē. q̄bꝰ fue
rat pauloan̄ reiectū. Franciscus philelphꝰ nobilꝭ satyraꝝ scriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ɔuersus res
Sforcie scribere cepit. Leodrisiꝰ trebellꝰ soluta orōne ac metro clarꝰ hr̄i cepit. Apꝺ venetos terra mari
q̧ potētissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq̧ claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti
q̄ppiā ī rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū ī suspitōem crimis adductꝰ ⁊ cru-
delissime tortꝰ. cū nihil mali ɔfiteret relegatꝰ ī peloponessuȝ miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducꝭ an-
dreas donatꝰ dum Cretā insulā ꝓ veneto iperio gub̄nabat dux īsule appelltꝰ. reuocatꝰ domū honore p̊ua
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia ī exiliū mittit. Armilaus īter venetos dignitate ⁊ aucte potēs duȝ ex con-
cilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. Q̄-
uis filio ducis id crimini dederint. Franciscꝰ barbarus studijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neq̧ il-
laudatis opusculis. senio ɔfectꝰ nō sine celebri noīe vita decessit. Imꝑator fridericꝰ cū romā rediens eo
se cū ɔiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoq̧ comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilibꝰ honori
bus tumulatꝰ est. Frāciscus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēsium duci brixiā bergamūq̧ ademerat. copias eiꝰ plībus locꝭ fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditōne suspectuȝ securi ꝑcusserat. Marsiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem te-
nuissent. duȝ p̄rnam hereditatē vendicare conat interceptuȝ necauerat. pacē cuȝ thurcꝭ nō tam honestā q̄
necessariā fecerāt. Imꝑiūq̧ venetuȝ terra mariq̧ lōge ampliauerat. gub̄natōni tandē cedere cōpulsus est
tanq̄ p̄ senio reipublice videret inutil. Ille hmōi ɔtumelia affectus ingrate p̄rie aspectuȝ nō ferēs. eamq̧
vitā recusans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuȝ principatuȝ suis ciuibus
reddidisset. egrā q̊ȝ ɔfestim aīam nature restituit. Cuiꝰ casum tanq̄ p̄uidisset baptista piasius cremonēsis
astronimꝰ pluribus antea mēsibꝰ p̄dixerat. Erat autē frāciscꝰ cum moreret nō lōge ab anno sue vite nona
gesimo. venerabilis senex p̄cipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut
audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senatꝰ optīe
nosset. Eiꝰ p̄r in egipto negociatꝰ. cuȝ ꝓphā regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rn̄sum ab il-
lo accepit. filiuȝ sibi eē. q̄ aliqn̄ sue ciuitatꝭ p̄ncipatuȝ asseq̄ret. Frācisco suffectꝰ pascal vir singulari prudē
tia ⁊ moribꝰ humanissimꝰ. cuiꝰ ducatuȝ nulla putāt bella susceptuꝝ. nisi vl̓ necessaria vl̓ ad moduȝ glīosa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ īter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari
bus exercitatꝰ. In eo bello qꝺ veneti cuȝ frācisco Sforcia post dn̄ium mediolani ab eo captuȝ gessere. par
tes illiꝰ secutꝰ. magnuȝ momētuȝ rebꝰ eiꝰ accessit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frācisco fefellerat ī vincula conie-
ctus. sb̄ eiꝰ fideiussione dimissus. cuȝ neq̧ sic ꝓmissioni sue satisfaceret oībꝰ q̄ ī mātuano agro tenebat op
pidis priuatꝰ ē. Sȝ cuȝ stipēdia venetis faceret. nō ꝑuas eoruȝ copias ī mātuanā duxit. vbi vastatis late
atq̧ incensis agris cuȝ fortuna p̄ncipiuȝ eiꝰ belli secunduȝ fecisset. ⁊ iā mātuani metu ꝑculsi. rebꝰ suis dif-
fidere viderent. Ludouicꝰ accersitꝭ ex mediolano auxilijs. milites suos ī aciē ꝑducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox p̄liū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
piti. ābo corpis atȝ aī viribꝰ p̄stantes. de glīa. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniq̧ victor
ludouicꝰ fuso fugatoq̧ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū ceꝥ. plībꝰ interceptꝭ ille deīde p̄ria
ex torris atȝ egenus morbo ɔfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄ncipe. oīm nr̄i seculi

fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ⁊ ī ea ⁊ ī filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus dn̄atū suscepit. princeps pacificꝰ. lr̄arū ꝑitus. ⁊ musice cultor. q̄ decedēte borsiꝰ frater eiꝰ. ⁊ ipi nicolao filius ex cōcubina pholomea senēsi ad pr̄icipatū vocatꝰ ē egregia forma iuuenis ⁊ ī armis cū laude vsatus. dicēdi ⁊ agendi ꝑitus. q̄ cū cesarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuersuz magnificentissime accepisset. sup mutinā ⁊ regiū ducatus honorē accepit. primusqȝ oīm ī estensi familia dux appellatꝰ ē. Eugeniꝰ pontifex dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo senēsis q̄ ꝑ idē tp̄s medicoruz pr̄iceps hītꝰ est. oēs q̄ ex grecꝭ studiosi ph̄ie eo ꝯuenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cū oppipare magnificeqȝ pauisset. finito prandio. epulis mensisqȝ remotis eos ī disputationē pedetētim placideqȝ pellexit. cūqȝ iam marchio adesset nicolaus. ⁊ m̄lti ī synodo excellētes ph̄i aduētassent. cūctos ī mediū ph̄ie locos adduxit. de q̄bꝰ inter se Plato ⁊ aresto. ī suis opibus ꝯtēdere ac magnoꝑe dissentire videnť. edicens eā se ꝑtē defensurū quā greci oppugnandū ducerēt. siue platonē illi siue aresto. seq̄ndū arbitrarenť. Cū greci certamē minime recusassent ꝓtractata ē ad multas horas disputatio postremo cū ⁊ ex ꝯuiuijs sn̄ia hugo grecorū ph̄os. alter post alter argumētꝭ ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpulisset. palā factū ē. latinos hoīes q̄ iam pridē bellicꝭ artibꝰ ⁊ armor gl̄ia greciā supauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oīm doctrinar genere anteire. Fuit aūt domꝰ estenꝭ virꝭ sꝑ doctꝭ amica. nr̄a etate nō solū hugonē de quo p̄fati sumꝰ magnis ad se p̄mijs traxit. sed m̄ltos ī iure ciuili. plures ī ceterꝭ facultatibꝰ honorauit. In studijs eloq̄ntie iohānē aurispā siculū grecis ac latinis edoctuz. q̄ versu ꝓsaqȝ claruit inter familiares hītum ditem hōūmqȝ fecit. Guarinꝰ aūt veronenꝭ oīm ferme pr̄ ac mgr̄ q̄ a nr̄a etate grecas lr̄ās didicere. admirabilis ⁊ oīm honore dignꝰ senex. q̄ oēm etatē suā legēdo. docēdo scribēdoqȝ. ꝑcurrisset. vnicū senectutꝭ sue refugiū ⁊ illō q̄dē honestū dignūqȝ suis exercitijs ac v̄tutibꝰ inuenit. In agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex mīoribꝰ formicis pastꝰ cā cōplures ascēderāt supuenere maiores nō paruo nūero q̄ illas ꝑtim occiderūt ꝑtim deiecerūt. Post duas ferme horas tanta mīor formicaruz vis excitata ē. vt totꝰ ager nigro tectus agmīe videreť accessere. Stipare oēs. ⁊ arboris vndiqȝ stipitē circūdantes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aīaduerterūt cōglobare se supne pugnā expectauerūt. postq̄ȝ sil' acies ꝯuenere cōmisso p̄lio. maiores morsu rabido. mō illas mō istas e minoribus interimere totiqȝ breui spacio cōfecerūt. vt cadentiū moriētiūqȝ tumultꝰ ad piri radices nō parua in terra succreuerit. Sȝ cū ꝑtinatiꝰ instarēt mīores spqȝ acies aciē p̄meret vigītiqȝ aut p̄les vnaz ex hostibꝰ circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄ȝ latera ꝯfoderēt. victe tādē maiuscule ⁊ ad vnū oēs necate. Illati p̄us temere p̄lij penas dedere. Hec acta sunt spectātibꝰ rōne copijs eccl'ie. cū. s. petri cathedrā eugeniꝰ q̄rtus teneret. ea nobꝭ q̄ se vidisse ait. vir fide dignꝰ ⁊ aucte retulit. Nicolaus pistoriēꝭ vtroqȝ iure cōsultus. q̄ tn̄ in castris ap̄licis nerij senenꝭ ep̄i vices agebat. Sil'e ꝭ illi est qd̄ in gallia belgica nō longe ab vrbe leodio ꝯstāti fama gestū ferūt nidū siue ī arbore siue ī rupe falco sibi ꝑauerat. ouaqȝ fouēs pullos auidus expectabat. hūc corui supueniētes loco deturbauere. ouis eiꝰ effractꝭ ac voratꝭ spectauere id e ꝓximo bubulci fugiētēqȝ trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones coruiqȝ. q̄si septētrionalez illi meridionalē ꝑtē tenētes. ordinatis aciebꝰ. ⁊ tanq̄ȝ rōis capaces essent. alijs q̄ cornua obꝭuarēt. alijs q̄ media ducerēt agmīa dispositꝭ. atrox ⁊ ferocissimū p̄liū ī aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. cederent. ⁊ iter resumptꝭ viribus certamē instaurarēt. totꝰ vndiqȝ s̄biectus ager. ⁊ p̄enis ⁊ cadaueribꝰ obtectus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. ꝭ etiā vnguibꝰ acerrime decertantes. coruos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tp̄e interiecto cū duo de leodinēsi eccl'ia contendentes. alter a gregorio. xiij. alter a bn̄dicto. xij. in ep̄m electꝰ. Erat em̄ inter illos de rōno pōtificio disceptatio. ambo cū copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Johānes dux burgūdie alter armis iuuit. alter leodiēꝭ pp̄lus seq̄bať. Pugnatū ē collatis signis. summa vtrinqȝ cōtētōe. horrendū cruētūqȝ p̄liū factū. In quo tādē victor iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile eiꝰ rei fanū ꝯditū ē. qd̄ nos illac postea trāsentes cesor ossibus plenū vidimꝰ. Sȝ de bello falconū ac coruor suā cuiqȝ opīoem relinq̄mꝰ veri ꝑiculo penes famaz dimisso.

Bononia q̄ nō tā studior mr̄ q̄ȝ seditōnū alitrix appellari p̄t soror ⁊ ipā genue. ac soliꝰ incōstātie ꝯstās cū factōe Jambecariā. nō sine cede m̄ltos ciues domo pepulisset. cōi canetulorum ac bentiuolior ꝯsilio. regi cepit. pr̄iceps factionū baptista canetulꝰ ⁊ hanibal bentiuoliꝰ fuere. ābo sanguinarij. ābo patratꝭ cedibꝰ insignes q̄ lȝ sil' ꝯparato sacro iūcti essent. nihil tn̄ inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fonte baptiste filio visurus puerperā cōp̄rem seq̄ť. eiqȝ manu p̄ꝛēsa ꝓ nouo natu cōgratulať. ab irruētibus ex improuiso baptiste satellitibꝰ obtrūcať. vt maīfeste apparuerit baptismi sacr̄m nō tā federis retinēdi q̄ȝ cedis patrate cā a baptista q̄situ fuisse. Sȝ nō m̄lta mors hanibal' fuit nā q̄ ꝑtes eiꝰ seq̄bāť. sumptꝭ paulopꝰ armis fugatꝭ aduersarijs plateā obtinuere. Baptista inditio tandē puerili ī specu quodā s̄bterraneo cū plerisqȝ cōplicibꝰ suis latitās reptꝰ. ⁊ fumo cōpulsus exire. mox p̄ribꝰ vulneribꝰ ꝯfossus ē. cadauer eiꝰ ī forū tractū ⁊ diu ludibrio hītū cū pleriqȝ more ferarū. cor eiꝰ dētibꝰ laniassent. cruorēqȝ bibere nō horruissent. tandē exustū ē. Apud florētiā ꝑ id tp̄s xanthꝰ latebat herculis bētiuoli quē quōdā eugeniꝰ pont. max. interfici siue iusserat siue ꝓmiserat filiꝰ extra m̄rimoniū natꝰ. paupem vitā lanificō ducēs. nec satꝭ gnarus quo p̄re genitꝰ eēt. Hūc bononiēses euestigio vocāt recusante quodāmō inuitū ī p̄riam ducūt. Eq̄tē ex lanifice faciūt. tutorē hanibal' filio reipublice p̄ncipē tradūt. cuiꝰ ea ī rebꝰ aduerꝭ fortitudo. ea ī secūdis moderatio hactenꝰ ostēsa ē. vt herculis filiū oēs norint. Qui cū exules ꝑ ꝓditōem nocte q̄dā vrbez intrassent. ac excitato rumore q̄si victores īsultassent. haud q̄q̄ȝ destitutꝰ aīo. excitatꝭ amicꝭ. correptꝭ armis. in eos ꝓsilijt. nec mora victos cesꝭ captisqȝ ex ciuitate p̄ribꝰ deturbauit. Bessarion eo tp̄e cardīalis nicenꝰ natōe grecus. prudētia singl'ari. ⁊ nr̄a suaqȝ lingua ꝑitissimꝰ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vsqȝ ad ipiꝰ pōtificꝭ obitū legatōe functꝰ. nobilitati plebiqȝ iuxta carꝰ fuit. Quis eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſqꝫ impare q̄rant. qḋ plane nūc experit̃. ludouicus ſctōꝝ q̄tuoꝛ coronatoꝝ cardinalis le-
gatꝰ. q̄ q̄uis ingenio valet. ⁊ ea ꝑditꝰ ē aucte. q̄ ſummi ſacerdotꝭ nepoti deberet̃ nō plus tñ ī vrbe p̄t q̄ſe-
natu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. Floꝛētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝯditam priſci
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſqꝫ
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. floꝛētiā longe meliꝰ q̄ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius q̄rtus id ꝯciliū qḋ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt plꝛes inter grecos ac latinos ſu-
per archanis oꝛthodoxe fidei ꝯtentiōes. q̄rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpū̄s ꝓceſſione. Cū greci
paclitū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioqꝫ ꝓcedentē aſſererēt. poſt mltas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanq̄ interpꝛes Nicolaus ſagūtinus vtraqꝫ lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaqꝫ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccīa invnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas impatoꝛē grecoꝝ ⁊ patriar-
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteqꝫ pauit p̄triarcha hic ſenio ꝯfectꝰ deceſſit. ⁊ apd̄
p̄dicatoꝛes intra eccīam humatꝰ ē. cui maffeus poeta laudenꝭ nō ignobilis epithauiū v̄ſibus imparibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulibꝰ floꝛētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū q̄
a floꝛētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cū eugenio ſiml' ⁊
floꝛentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno p̄lio victuꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archieps floꝛentinus
ap̄licis tūc copijs p̄erat. q̄ ea victoꝛia nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ em̄ ⁊ vni-
one grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atqꝫ aīo auctꝰ. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter q̄s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chieps rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̄ꝝ ſup̄ meminꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī
galliā iter ingreſſus. Sꝫ añ philippꝰ obijt q̄ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̃. audita v̄o amici
moꝛte. ⁊ q ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in floꝛētinū duxit. eo vt aiebat animo vt floꝛētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atqꝫ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſibꝰ ferendā q̄s veneti bello p̄mebāt ꝓfi-
ciſceret̃. noluerūt floꝛētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapꝛopter alfonſus ī agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū poꝛtas claudere auſi eoipo q̄ venerat die copijs circū-
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratij cla-
de cōfeſtim abſqꝫ certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum
natura ⁊ ope mūitū obſedit. quo tp̄e ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exoꝛta ē. vt neqꝫ extra tentoꝛia
q̄eſcere milites poſſent. mltis eoꝝ diſceptꝭ. mltis ꝑmane raptatis q̄bꝰ ex rebꝰ ⁊ qḋ annone inopia laboꝛa-
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sꝫ floꝛētini id opidum pꝛeſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a q̄bꝰ floꝛenti-
ni p̄us ademerāt. erat in comitatu regꝭ ſymonetꝰ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito floꝛētinoꝝ ſtipēdio ad eū trā-
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta quē rex anteq̄ tuſciā ingrederet̃. cū eq̄tibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝯduxe-
rat. cū ab eo indies expectaret̃. ad floꝛētinos trāſiuit. Fridericꝰ quoqꝫ vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī
armis floꝛētinoꝝ ſtipēdia faciebat. q̄ cū eſſent eq̄tatu peditatuqꝫ nō inferioꝛes rege. oēmqꝫ illi expugnādo-
rū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliū ī obſidiōe campilij ꝑſeuerare ⁊ p̄ſtim in mōtibꝰ cōmea-
tus penuria p̄mebat̃. Diuertit igit̃ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr-
bem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica toꝛmēta nauibꝰ afferri poterāt.
Abeſt inde tribꝰ ferme milibꝰ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cuiꝰ obſidione de q̄ poſtea dicemus laboꝛā-
ti regi caſtulionū. ⁊ ip̄m nō parui momēti oppidū ꝓdēte floꝛētinoꝝ p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ ꝑ deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age-
ret. a legatꝭ mediolanēſibꝰ aditꝰ ē q̄ opē eiꝰ imploꝛātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetoꝝ ſenatū
obtinere. Iam ei frācīſcꝰ Sfoꝛcia mediolanēſi pp̄lo indignatꝰ venetoꝝ auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatibꝰ nitebat̃. q̄ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
floꝛētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̄bꝰ accepta fiḋ ī caſtra ꝓfectꝭ poſtq̄ mādata expoſuerūt. bellū-
qꝫ recuſarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate
ſuſcepat. paucꝭ poſt diebꝰ ea lege pax floꝛētino pp̄lo reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulij q̄ ip̄ius bello floꝛē-
tinis erepta fuerat in ptāte regꝭ remaneret. Sꝫ cū frācīſcꝰ Sfoꝛcia mediolano potitꝰ eēt. oēſqꝫ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq̄ mediolanēſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus q̄ cum frācīſco eēt infeſtus e re
ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene-
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateqꝫ facta floꝛētinis q̄ frācīſci foꝛtunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun-
do bellū indicit ferdinandūqꝫ filiū ī expeditōem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo tp̄e admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalibꝰ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo-
rū ſcīa edoctꝰ. glīe cupidꝰ. inedie ac laboꝛis patiēſ. cui p̄r ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerūt ⁊ ī
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſiuꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fridericꝰ quoqꝫ vrbinas. q̄
ſupioꝛi bello floꝛētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. ī eiꝰ exercitu militauit. Floꝛētini v̄o poſtq̄ īminere belli ſibi tēpe-
ſtatē ſenſerūt Eſtoꝛē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoqꝫ alexādrū ſfoꝛ-
ciā ꝯduxere. q̄ ſil' iūcti. ſup̄ decē milia eq̄tū. peditū v̄o magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tñ ꝑ agrū
coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄bꝰ nō magni noīs vi captꝭ atꝫ direptꝭ. Follianū non
parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. pꝰ dies. viij. ꝑ deditōeꝫ accepit. Eq̄-
tatū eſtoꝛis apḋ mōtē policianū plꝛibꝰ captꝭ. nōnull' occiſ fudit ac fugauit. Reucininū ī agro floꝛētino ex-
pugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam
p̄ris exmplo ſeſe recepit. Quo tp̄e ⁊ antoniꝰ Olzinavadā ī littoꝛe maris ſitā nauibꝰ occupauit. ⁊ amplioꝛi

fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq₃ interea florētinoꝝ duces ad folianū castra mouissent. velletq₃ ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Iamq₃ itineri se cōmisis. tāta in castris lues cōsecuta ē. vt ꝑ languētiū nūero, nō mō ad rem gerendā. ꝫ vix admouēda castra sat ee͞t. Ob quā rē folianū summa vi expugnatū. nec minori ꝟtute defensum. tandē ab oppidanis clam ꝑsidio traditū ē q̄ tn̄ paulopost ⁊ ipi victoꝝ ꝑda fuere. oppidū incēsuꝫ. ac solo eq̄tū. Per id q̄ꝫ tp̄s gerard⁹ gambacurta. dū castella q̄tuor q̄ pr̄a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis ꝓdit⁹. castris amissis diu regē mendicādo secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a pr̄e ferdināḋ⁹ in regnū ꝯcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius pedestriū copiaꝝ haud ignobil' ductor manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset ī palatiū tandē accersit⁹. dū ingr̄atui ꝯtumacit̄ r̄ndet. capt⁹ ex altissimis fenestris ī foꝝ ꝑcipitat̄. cui q̄uis magno casu iā expirasset. securi tn̄ ceruix abscisa ē.

Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate cosmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ aucte eminuit. is ꝑnceps vrƀ hitus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄pl'imos ditauit. matrimonia ex argēto suo dotib⁹ m̄lta cōiūxit. Villas magnificētissime exedificauit. In eccl'ias ditissima dona cōtulit. monasteriū scti marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt̄ erexit. parochie sue tēplū cū paꝝ placeret prorsus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas erexisset. ampli⁹ tn̄ meditat⁹. op⁹ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ ī insigni vrbis loco. adeo pulcrū adeo amplū cōstruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult̄ in rebus florētinoꝝ prudentia. tū maxime q̄ḋ ī legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq₃ ciuitates ꝫ oratoriā spectāt ⁊ q̄ vocant hūanitatis studia. Norūt em̄ rectā scribēdiq₃ dicēdiq₃ artē nō bartholū aut innocētiū. ꝫ tulliū q̄ntilianūq₃ tradidere. Nos tres ī ea vrbe cog̃uim⁹ greci̅ ⁊ latinis l'ris ⁊ cōditoꝝ opa. fama illustres. q̄ cancellariā ali⁹ post aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretari⁹ apl'icus. trib⁹ q̄ndam romāis pōtificib⁹ dictaret ep'las illos ꝑcesserat colucius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeati⁹ mediolanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meōria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam sibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̄ꝫ colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactiones. q̄ tenuiores ciues magi̅ q̄ꝫ opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq₃ ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq₃ ppl'i fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq₃ trāsijt. Lucēses qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē expti. bis philippi mediolanēsiū duci̅ auxilio suā l'ibtatē defendere. ad extremū cū vicinis virib⁹ pares ee͞ nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis ꝑmeret. totiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis ꝑcussere. eas leges subeuntes q̄s dixere potētiores.

Inter florētiā ⁊ senā apud oppidū q̄ḋ sctm̄ cassianū appellat̄ anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti (vt ferūt) cubitis a terra sublimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pellere. ⁊ mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atꝫ incredibili sp̄us violētia. domoꝝ tecta ꝑ inane iactari muros deijci. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora radicit⁹ cōuelli. atq₃ cōstringi. hoīes ⁊ iumēta nō ꝑuis spacijs ꝑ celuꝫ ferri atꝫ raptari. hec noƀ q̄ se vidisse aiebāt retulere. ꝫ magi̅ nos (vt crederem⁹) ep'le a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dū apud eū agerem⁹ scripte. ⁊ in p̄ntia nr̄a lecte cōmouerīt.

Urbs sena vn̄ mihi origo ē. scḋm hodie locū in etruria obtinet. ameīssimo sita loco. Et si mihi fides h̄nda ē. ppl'o neq₃ rudi neq₃ inurbano. Hui⁹ rectores q̄ nobilitate postposita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ⁊ ꝑte ppl'i quā duodecim appellāt prorsus cōculcata. m̄ltis annis ī pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones h̄re ceperūt. q̄ ꝓut sue rei conducere arbitrate sunt. ita se vl' ppl'is vl' ytalie ꝑncipib⁹ cōiūxere. Cū ꝟo rex alfonsus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduceret exercitū. factōes ip̄e manifesti⁹ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos iuuādū eē ꝯsuluit. altera cum florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt ꝑmo regi̅ amici ⁊ ei⁹ castra ꝯmeatū misere. Sꝫ cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓxim⁹ castrametat⁹ ee͞t. dissemiātib⁹ in plebe q̄ florētinis studebāt alfonsum nō tm̄ florētie q̄ꝫ senaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi haud aliter alfonsi milites q̄ꝫ l'ibtate sue insidiātes obseruauere. Cōminuit aliquātisꝑ eā ppl'i suspitōem frāciscus martorellus ꝑstanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret̄. legat⁹ ad eos missus. ꝫ cum nō tam regis amore aut odio. q̄ꝫ priuati̅ ciuiū ꝯtētionib⁹ reipublice ꝯsilia turbaret̄. adeo tenuiter ānona ī castra regi̅ deportari ꝑmissa ē. ⁊ vt florētinis sil' ⁊ regi videret̄ lesi. Idē factū ferdinādus regi̅ fili⁹ alio postea tp̄e ī eosdem florētinos duxisset neq₃ em̄ ꝑncipio ei⁹ aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. Sꝫ veneti cū senensib⁹ ac regi federe iūcti eēnt vsq₃ adeo senēses legatōib⁹ agitarūt. Et vt ipi societatē tandeꝫ regi̅ inierūt. bellūq₃ florētis indicerēt publice. q̄ḋ breui sopitū ē veneti̅ apud laudā incōsulto rēge paceꝫ recipiētib⁹. Post hec senēsib⁹ aliud e vestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducib⁹ vsi sunt sigismūdo malatesta ⁊ eub'berto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostib⁹ q̄ꝫ ipis senēsib⁹ formidāda fuit. Suborta aūt īter sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aīaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. eubbert⁹ cū senēsib⁹ ꝑseuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō sine laude reꝝ gestaꝝ coꝝ copias duxerat cū pace vbiq₃ parta stipendio careret in etruriā ꝓperās senenses iure ꝑrne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. q̄ḋ cuꝫ frustra fuisset. acies in eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq₃ oppida ꝑtim vi ꝑtim ꝓditōe recepta diripit. Calixt⁹ tercius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi ppl'o auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florentini faciūt veneti quoq₃ ꝑ fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue ꝑbent. Cōmittit̄ ex īprouiso pliuꝫ. ex quo sine magno damno ꝑtiū discessum ē. Iacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē castilionū sese recipe. q̄ḋ oppiduꝫ eē dixim⁹ a florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret̄. expugnari tn̄ nō valuit. Inter hec Eubbert⁹

in̄ suspitionē actus tanq̄ꝫ cū pycinino sentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocat⁹ ad vrbē in sena-
tu senēsi trucidat⁹ ē. ⁊ ꝑ fenestrā in foꝝ ꝓiect⁹ ē. Pycinin⁹ paulopost vrbetelliū natura loci mūitissimū op
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna em̄ tantūmō via. istaq̄ꝫ artissima. ⁊ arcis oppositōne defensa p̄t adiri. reli-
quas ꝑtes stagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumēti viniq̄ꝫ copiā pyci-
nin⁹ repᵉrisset. tamdiu se ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū sese recepit. Sꝫ ea pax ex-
terno bello senēses soluit interno magis ac mag̾ īplicauit. nā reg̾ amici. ⁊ tanq̄ꝫ belloꝝ cā fuissent pycini
niq̄ꝫ studio fauissent. partim securi ꝑcussi sunt. ꝑtim relegati. multi cū sibi ꝑiculum in p̄ria imminere cerne
rent. spōte ī exiliū abiere. adeoq̄ꝫ ī eos q̄ suspecti sunt hīti. seueritas exercita ē. vt etiāꝫ florētinis videaẛ eē
seuitū nec dū maloꝝ finis qn̄ in ciuitate paꝝ pacata. noue indies machinatōes. aut fingūẛ aut inueniūtur
⁊ sanguis ciuilis in forū dispgiẛ. hoc fortasse malū equul⁹ ille p̄nūciauit. q̄ āno iubileo an̄ portā ei⁹ vrbis
q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter astāte pp̄lo. dū pareret expirauit. Erat em̄ hermofredit⁹. cuius feminei sex⁹
nullū ī eo vestigiū cerneretẛ. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere
ab ipa puericia socij. ⁊ studiorū cōione coiūcti. quis alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteretẛ. alter poeticā. Gre-
gori⁹ lollius. ⁊ frācisc⁹ patricius cui⁹ pl̄a extāt poemata. q̄ doctissimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā sibi retinuisse credū
tur. Marian⁹ sozinus ꝑ idē tp̄s scia iur̾ nō solū apud senēses. ꝫ tota ytalia late clar⁹ ē hīt⁹. Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū existimaẛ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuscie
maris sitū. Ilue insule oppositū. q̄ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido p̄fuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femīa martini q̄nti romani pōtific̾ sorore nat⁹. pa
cificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē sobolē nō suscipet. extra m̄rimoniū he
redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cui⁹ cū venter intumuisset. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adesset. incredibili
gaudio gesciens florētinis ac senen̄. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt. futuros cō-
patres magnis p̄cib⁹ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū man⁹ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt risum pp̄lo chachinnūq̄ꝫ excitauit. Ita ⁊ cōp̄nitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē tn̄ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrsin⁹ pacri vir ingenio ⁊ rei militar̾
ꝑitus in ei⁹ locū suffect⁹ ē nō suo iure ꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuisset. Hūc alfonsus cū in tuscia florētinorū
bello destinarēẛ. fauentē hostib⁹ repit q̄ꝓpter castris plūbino admotis. eū intra menia clausuꝫ terra ma-
riq̄ꝫ summis viribus oppugnauit. ꝫ nō miori v̄tute ipe ab interiori ꝑte ciues suos defendit quā regis mi
les ab exteriori muros īuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt m̄lti vtrinq̄ꝫ ceciderint. cōplures vulnera
ti in hostiū man⁹ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio m̄ltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduersi sunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatin⁹
Baldasin⁹ natione siculus q̄ ter muri fastigio app̄hēso q̄ prius tormēta disiecerāt conat⁹ est oppidū irru
ere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̄ꝫ calcis. q̄ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi de-
territus. grauisq̄ꝫ saxi ictu cū reuulsa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius statura q̄ mediocrē exce
deret robustis ac ceretib⁹ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu saltuq̄ꝫ nulli bo-
minū cessit. membroꝝ robori par anim⁹ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrim⁹. armatura graui armatus
galeatusq̄ꝫ humistās. sinistra sellā. dextra hastaꝫ equestrē tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū insilebat.
singulari certamīe q̄ter p̄liatus. bis ī ytalia. bis in gallia trāsalpina toti⁹ victor euasit. a trib⁹ hostiū equi-
tib⁹. eoipo florētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo seminecē eq̄ excussit. aliū citato equo medium
amplexus e sella extractū humi strauit. Terciū cubito grauiter ꝑcussum ī fugā v̄tit tāta porro modestia vt
nūq̄ꝫ ipe de se vl' rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝝūq̄ꝫ elegātia. oībus p̄terea grat⁹ dilectusq̄ꝫ. Per-
stitit aūt plibus dieb⁹ ad plūbinū alfonsus. ꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videretẛ neq̄ꝫ iā cōmeatus in
castris esset. ⁊ equi cōsumptis arboꝝ folijs fame perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī se viri delictū puniret. missis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmisit. Ea mortua sollicitis op
pidanis. quem sibi potissimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artib⁹ ad se trahere conarenẛ. re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suoꝝ ꝓsapia supesse. cui se cōmittere possent. Hic m̄ltos an
nos in militia versatus nec tn̄ aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄sierat. Ob quā reꝫ
dimissis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹ q̄ꝫ dn̄andi sollicit⁹
cū a plūbinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exin̄ fortune ludūꝫ
libenter amplexus tanq̄ꝫ vite reliquū dormiuisset. In alterū virū mutatus. cuius senex p̄cipatū suscepit.
Rexitq̄ꝫ postea plerisq̄ꝫ annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso v̄o qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊
stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit. Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū
ciuitas seniori preferret herede instituto. In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nāq̄ꝫ nicolao
quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis inuasus
obtrūcatus est. Exin̄ sedente Calisto tercio welhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē ciuitas ī
vltionē sollicita. dū malefactores inq̄rūẛ. dū isti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpessa ē. Vr-
bis rome iā tandē nobis sese res offerūt. q̄bus suā narrationē petētibus ꝟuato breuitatis instituto. satis-
facere pergim⁹. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus p̄rimonij btī petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercit⁹. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium
pisanum. qui plures alios eccl'ie insultatores bello victos neci dederat. Duꝫ pontem tyberis. quem sancti
angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. re-
pente inuasus vulneratus captusq̄ꝫ in arceꝫ rapiẛ. vbi pauc̾ post dieb⁹ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitã finiuit. Prouinciã deinde suã. sortitꝰ ẽ ludouicꝰ ⁊ ip̃e cardinalis aq̃legienſ pr̃iarcha. iã rebꝰ gestis ⁊
amicicia põtific̨ late cognitꝰ. q̃ pacat̨ rebus ĩ vrbe eugenio reditũ p̃parauit. Cõprehẽderãt rõni eugeniũ ac
libertatẽ asserẽtes. apud sctãm mariã in trãstyberina regione custodiebãt eũq; cũ deceptis custodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierãt. fremebat eñ ppl's. cũ externꝰ miles infestis armis ro
manos vastaret agros. hoĩes atq; armẽta surripiẽs. Sz cũ pl'imis ãnis eugenius abfuisset intellexerant ⁊
opulẽti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nõ tam vrbẽ q̃ vastã ac desertam speluncaz videri.
q̃bus ex rebꝰ missis ad eũ legat̨ vt in vrbẽ suã rediret. magnis p̃cibꝰ rogauere. Rediit ille nono postq̃ ef/
fugeret ãno. nec tã ignomĩose pulsus fuerat. q̃ exceptꝰ ẽ gl'iose. Fuit cuz frãcisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̃
postea dicemꝰ ⁊ ĩ aliis loc̨ p̃iculosum bellũ. qd̃ p̃ ludouicũ cardinalẽ ⁊ nicolaũ pyciniñũ iã sibi recõciliatũ
ↄfecit alfonso rege opẽ ferẽte. Cogitauerat frãciscus Sforcia tudertinã vrbẽ sibi amicã. nã eiꝰ aliq̃ñ poti/
tus clemẽti ciues impio rexerat. deinde rõni cũ exercitu parere. Erãt eñ inter cardinales nõnulli q̃ ludoui
ci potentiã indignãtes frãciscũ nõ q̃si aduersus eugeniũ. s; ↄ̃ eiꝰ cõsiliũ inuitabãt. inter q̃s nicolaũ capuen
sem ĩ vrbe g̃rosum ac potentẽ fuisse ↄmẽorant. nã eugeniꝰ p̃ id tp̃s eũ de ip̃a re suspectũ roma amouẽdum
curauit. Sz cũ auxilia eccl'ie p̃pe aduenissent frãciscus irrito p̃posito retrocessit. Eugeniꝰ ṽo q̃ cũ quõdaz ve
netis ac florẽtinis studiosissimꝰ fuisset. Cũ illi hostẽ suũ franciscũ aduersus ecc'iam armis pecuniisq; iuua/
rẽt ⁊ ip̃e ad ip̃oꝝ hostes declinauit. Alfonsum regẽ ac mediolanẽsiũ p̃ncipẽ. ⁊ rex q̃dẽ eiꝰ suasu vsq; ad ty-
burẽ venerat philippo cuiꝰ opes iã pene collapse videbãt᷑ laturus opẽ. aut ĩ tusciã ↄ̃ florẽtinos aut in gal
liã ↄ̃ venetos ꝓfecturꝰ. s; eugeniꝰ cũ q̃tuor cardĩales creasset. ex q̃bꝰ successorẽ suũ assumẽdũ esse p̃dixerat
in lectulo egritudinis iacẽs. pauc̨ post diebꝰ migrauit ad p̃res. ⁊ ĩ basilica. b. petri apud eugeniũ tercium
sepultꝰ. Priꝰ tñ q̃ obiret germani q̃ postq; duos de summo põtificõ cõtendere aĩaduerterant. neutralita-
te q̃dã vtẽtes. vtriq; recusauerãt obedire. destinat̨ romã legat̨. inter quos ⁊ ego vnꝰ erã a friderico impa
tore missus ob obediẽtiã ei iãiã morituro restituerẽt. Ip̃e ṽo theodericũ coloniẽsem ⁊ iacobum treuerẽsem
archiep̃os. quos põtificali dignitate p̃uauerat. mutata s̃nĩa ad pristinos reduxerat honores. Magnus p̃
fecto ⁊ clarus põtifex fuit eugeniꝰ cõtempsit pecunias v̓tutez apprime dilexit. neq; sc̃dis rebus intumuit.
neq; succubuit aduers̃s. neq; spes ei gaudiũ. neq; metꝰ tristiciã auxit. sedatꝰ aĩmꝰ eũdẽ sp̃ eiꝰ vultũ osten-
dit. s̃mone breui eoq; grauissimo vsus est. durus ⁊ asp̃ in hostes. p̃pitius in fide receptis ad hec ꝓceritas
corp̃is. oris decor. ⁊ venerãda ĩ sene maiestas q̃bus fidẽ adhibuit. plꝰ aliq̃nto credidit ⁊ maius impiuz q̃
par fuerat ↄmisit. huiꝰ p̃r cũ in egipto negociaret᷑ cũ p̃re frãcisci fuscari de quo iã mentio facta ẽ. ab heremi
ta. quẽ pariter adiit. nõ minꝰ letũ vaticiniũ quã ille accepit. ille eñ filiũ quẽ hẽbat futuꝝ p̃rie principẽ. hic
suũ inter sacerdotes ad summũ euasuꝝ didicerat. Eugenio ṽo gabrieli nomẽ inditũ fuit. Qui cum adole-
uisset defunct̨ parẽtibꝰ euãgelii nõ surdꝰ auditor p̃rimoniũ qd̃ ab illis nõ tenue accep̃at. inter xp̃i paup̃es
erogauit. Exiñ antonio corario comite eiusdẽ feruoris adolescẽte religionẽ intrauit. in q̃ summa cuz laude
v̓satus tamdiu cũ illo vixit. donec angelus corario gregoriꝰ terciusdecimus appellatus sedẽ petri sortitꝰ
cũ alter ab altero separi nõ posset. ambos aduocãs senẽsi eũ bononiẽsi anthoniũ p̃fecit eccl'ie nec diu mora
tus vtrũq; cardinalatus honore dignatus ẽ. in quo ambo claruerũt. s; hic summũ põtificatũ adeptꝰ mag̨
enituit q̃ ⁊ si oriẽte scismate in p̃ncipio sui pontificatus vsq; ad obitũ cũ basiliẽsibus cõtenderit. Corona-
to tñ sigismũdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccl'ie q̃s amiserat recup̃at̨ tyrãnis p̃ cir/
cuitũ deletis. ↄtumacia rõnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoĩem exuit. Hic me q̃uis aliq̃ñ aduersus eũ existi-
mans. deo sacrificiũ facẽ cũ basiliensibus sensissem. Nã in eo tp̃e tota nutabat eccl'ia. veniẽtẽ ad se benigne
recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl'icis s̃bdiaconatus honore donauit. Eccl'iaz quoq; tergestinã pau/
cis diebꝰ anq̃ moreret᷑ falso rumore vacantẽ audisset. mult̨ illã petẽtibꝰ. nisi vni p̃ oĩbꝰ destinauit. quod
postea successor ĩpleuit. Nicolaus q̃ntꝰ natõe tuscus. ex oppido sarezana. p̃re medico theologica doctrina
illustris. ⁊ omĩ ferme sciaꝝ genere insignis. post eugeniũ ĩ petri cathedra suffectꝰ. Qui pauc̨ añ mẽsibus
cardinalatũ ab eo cũ felicẽ apud germanos legatõem obisset. Nec diu p̃us ep̃atũ bononiẽsem acceperat.
Hic vrbẽ mult̨ ⁊ maximis edificiis exornauit. cuiꝰ op̃a si cõpleri potuissent nulli veteꝝ imp̃atoꝝ magnifi
centia cessura videbãt᷑. Sz iacẽt aduc edificia interrupta. ruineq; muroꝝ ingẽtes. Scisma qd̃ apud subau
diẽses aduc ĩ eccl'ia vigebat. explosit amedeũ papatui renũciãtẽ in g̃ram recepit cardinalatꝰ honorẽ ⁊ in p̃r
no dñio legatõem reliq̃t. cardinalibꝰ aliquot ab eo creat̨ dignitatẽ dimisit. roãnos lõga pace ditauit. iu-
bileũ feliciter gessit nisi qd̃ ĩ põte sctĩ angeli ĩ ↄcursiõe pploꝝ inprouide facta. ducẽtos circiter hoĩes. aut
ↄculcatos aut ĩ fluĩe eiectos p̃iisse ↄstat. Bernhardinũ senẽsez ordis minoꝝ ꝓfessorẽ. q̃ paulo añ obierat. in
nũeꝝ sctõꝝ retulit. Fridericũ terciũ ĩp̃atorẽ ⁊ leonorã augustã m̃rimonio iuxit. ac de more iũctos corona-
uit. familias habũde ⁊ cũ m'lta leticia pascẽs. Bis cardĩales creauit. ⁊ p̃mo q̃dẽ te vnũ antoniũ natõe ma
ioricẽñ. ad titulũ sctĩ crisogoni. quẽ sibi ph'ie studiis ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitõem ex oĩbꝰ parez
elegerat. Scd̃o sex creauit. aut doctrina p̃celebres. aut gener̨ claritate ĩsignes ĩter quos ⁊ germanũ suum
philippũ sctẽ susanne cardĩalẽ assumpsit. placidis moribꝰ ⁊ ĩcorrupte fidei virũ. Libros ex tõ grecia exq̃
sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinã cõuerti linguã curauit. magna p̃mia trãslatoribꝰ p̃bẽs. ⁊ acceptissi-
mi ei fuerñt in trãsferendis op̃ibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decẽber
⁊ Gregorius castellanus itemq; demetrius natione grecus. qui soluta oratõne vtens. cũ põtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod petcrent. non abstulerunt. In homeri ṽo poemate quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuentꝰ
est. q̃ acri eiꝰ iudicio satisfaceret. Oratiꝰ romanꝰ q̃ scribatũ apl'icuz ea de re cõsequutꝰ magnisq; pollicitatiõi
bꝰ illectꝰ. Iliadez aggressus. nõnullos ex ea libros latĩos fecit dignos. q̃s n̄ra miraret᷑ p̃isca ñ ĩp̃robasset
etas. Nicolaꝰ q̃z perotꝰ polibio e grec̨ comode atq; ornate ad nos traducto. Iohẽs tortelliꝰ aretinꝰ libro d̃
orthographia p̃itissime cõscripto. Albtus florẽtinus ↄditis de architectura egregiis voluminibus aliisq;

pene innūerabilib⁹ noua cudētes opa ei⁹ pontific̄ grām meruere. Adeo em̄ ingenia excitauit fouitqȝ Ni
colaus vt vix eū inueniri possit. in quo maḡ hūanitat̄ ꝛ eloq̄ntie. ceterarūqȝ bonarū artiū studia q̄ȝ suo tp̄e
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis vir̄ inscripta eē volumia. quot neqȝ suorū p̄decessorū. neqȝ īpatorū cuiuspiā noī dictata ꝯperim⁹. Unū tñ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū fo
roliuēsez q̄ res a declinatōe rōni īpij vsqȝ ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digessit
decades romā describēdo īstaurauit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis
vetustatē aperuit. ꝟ ita ferunt hoīm mores. p raro quēq̄ȝ extollit pōtifex. quē p̄cessor amauit. Ceterū Nico
laus ꝛ veterib⁹ ꝛ nouis codicib⁹ ornatissimā bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tria milia librorū voluīa
cōdidit. Sacrariū aplīcū vasꝭ aureis ꝛ argēteis. sacerdotalib⁹ indumēt̄ mirifice decorauit. Altaris orna
menta aulea q̄qȝ ex auro cōtexta mirādi opis coemit. Supellectilē toto palatio necessariā magnificētissi
me ꝯpatā duplicauit triplicauitqȝ. Legatoīb⁹ q̄s publice audiuit ita r̄ndit vt dubiū eēt. sapiam ei⁹ an elo
quentiā an maḡ admirere Si q̄s eē ī vrbe pegrinos existimatōe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xenijs
honorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. paupib⁹ xp̄i largas elẏmas dedit.
religiosꝭ mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ī eccl̄ias vrbis plīma dona ꝯtulit in p̄rimonio bt̄i
petri plīmas ac mūitissimas arces oportunis loc̄ erexit. hui⁹ tñ tā admirabil' tam expetēdi pōtific̄ vite ñ
defuerūt insidiatores. Stephan⁹ em̄ rōnus familiā porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ī vrbe mo
litus. ac ꝓpterea bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisqȝ mox
amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. eā vrbē q̄ totā sibi s̄biecerit orbem. Nūc sacerdotū imꝑio
s̄biacere. quos recti⁹ femīas q̄ȝ viros. d̄sqȝ appellauerit. venisse se patū p̄rie iugū excutē rē factu facilē si vi
ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die ī ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōp̄
hendi posse. ppl̄m libertat̄ amore. q̄ȝ ꝓclamari cū audierit mox opē audētib⁹ daturū ad colligandū autē
p̄sulē cathenā aureā secū attulit. a se iā pridē patā. quā cōgregat̄ oñdit neqȝ em̄ mox occidēduz p̄sulem ex
vsu eē dicebat. Sȝ obꝭuandū donec arcē sancti āgeli p eū recuparēt atȝ vt erat hō facūd⁹ facile ī suā s̄niam
cōgregatos traxit. atȝ eo facilius ꝙ inopes ere alieno grauatos ꝛ ob ppetrata scelera iudiciū formidātes
ad se vocauerat q̄bus nihil erat ī pace sperādū. Sȝ p̄sensit insidias nicolaus missisqȝ militibus cōp̄hendi
hoīem iussit illi eū iā aīo fractū. ꝛ apud sororē in archa latētē inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q̄ cōuenerāt
expugnati captiq̄ȝ sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista scicirra manu ꝓmpt⁹ ꝛ aīo intrepido. p medias pontific̄ cohor
tes inani gladio sibi apperiēs effugit. stephan⁹ ī arce sc̄ti āgeli alij ī capitolio suspēsi vitā finire atq̄ȝ ita pon
tifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impiū ꝭuauit. Felix pōtifex ꝛ oīm iudicio bea
tissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̄ianorū desidie atq̄ȝ ignauie me
morabile ppetuū. Accessit ꝛ aliud q̄d nō paruz eius gl̄iam īminuit. Nā cū pac̄ ytalie q̄ cū vehemēter ferro
vastabat̄ ꝛ igne. Ip̄e repator ꝛ arbiter cōcordi partiū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberationē du
cit suspectus eē frācisco Sforcie iā mediolanēsiū principi ac venet̄ cepit tanq̄ȝ eā s̄niam ꝓmere nollet. que
alijs pacē eccl̄ie alijs bellū allatura videret̄. Ob quā rē intercēdēte symoneto monacho ordinis heremi
tarū sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ꝛ ꝓrsus ignoti. ꝟ vite integritate ꝓbato veneti cum
francisco duce ꝯueniētes inter se cōcordie leges dixere. ꝯstituta die intra quā bello socij pacē ratā haberēt
visun ē id oīb⁹ monstri sil'e humilē ꝛ incognitū monachū ytaliā pacasse. ꝟ recusante alfonso pacez. q̄ in
scio dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de se hīta fuerāt suspitōem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte
crucis cardinali prudētia singulari ꝛ vite integritate cōspicuo. qui cum caietā. deinde neapolim ꝑuenisset
interueniētibus venetorū ꝛ aliarū partiū legatis differētijsq̄ȝ oībus tanq̄ȝ ex integro discussis alfonso re
gi nonsolū pacem suasit. ꝟ fedus in annos q̄nq̄ȝ ꝛ viginti inter oēs ytalie potentatus ꝑcussit. cuius ro
manus pontifex ꝛ cōꝭuator ꝛ iudex dictus est. Sed cū doloribus artheticis p oēm ferme pontificatū suū
Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeret̄. nec iā ampli⁹ mortalē pollutūq̄ȝ co
mitatū candidior anima dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ iñ pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonso
lū cōfirmata sunt. ꝟ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaqȝ primū eccl̄ia. deinde seneñ. ꝯmissa

Calistus tercius post eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere
natus. vn⁹ oīm q̄ suo tp̄e sciam iuris ꝓfiteret̄ eminētissim⁹. ꝛ q̄ cōsiliū reḡ alfonsi in q̄ multis ānis p̄sede
rat. Illiusqȝ artes ac cautiones p̄ se ferret. Is vt primū pōtificatus apicē adept⁹ ē mox aīm ad delendam
turcorū ꝛ legē ꝛ gentē cōuertit votūqȝ vouit. ad eā rem solennes misit in galliā. in garmaniaz. in hūgariā.
in orientē legatos primarios sancte ro. eccl̄ie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanū tñ cardiālē sc̄tē
braxedis magno ingenio virū ꝛ aīo securo ꝛ potēti expediem e gallia reuersurū putāt. Naualia q̄d antea ī
auditū fuerat rome cōstituit triremes q̄ȝplures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos
misit comitē iacobū pyciniñū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso milite suo rep̄ssit. Regi alfon
so querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ip̄e regat nisi summus apl̄ic⁹ gubi
natōem relinquat. veras eorū multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasqȝ credi
dit. qui fidem dedere cōtentioni alij calistum alij alfonsuz alij vtrūqȝ accusauere. Quorū alter regē sub quo
natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq̄ȝ vicario dei parēdum est ferre nō posset. His cardinales a calisto
creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quorū ꝛ si fuit etas aliquanto iunior. q̄ȝ tanta di
gnitas videretur exposcere. doctrina tñ ꝛ circūspectio ꝛ morū suauitas id honoris haud iniuria consecuta
censet̄. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semīe nat⁹. ī q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id
studium l̄rarum. is amor virtutis emicuit vt q̄ȝuis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā di
gnitatē ascēderit. Sc̄do loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo
tñ iudicio. nulli digni⁹ id honoris obuenit. q̄ȝ iohāni ep̄o zamorēsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

ꝗ vno de q̄dragīta annis romanā secutus curiā ꝑ oīa ferme officia castus innoxiusq̄ trāsierat cancellariaꝫ
vo ꝗ a tꝑe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq̄ indole iuuenē, eccl'iastice militie ducē ꝓfecit. Exin ꝓfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardi-
li sanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ipē q̄z nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Vincētiū natione hyspanū
⁊ osmūdum anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctōs redegit. Legatos ī Scithiā ⁊ ꝑsidē ī ethiopiā mi
sit. ꝗ xpīanos ꝑ orientē in fide cōtineret. ⁊ aduersus religionis hostes armarēt. Scbanderbecbio in alba-
nia multisq̄ aliis ꝑ greciam turcoꝝ bello laborātibꝰ pecuniaria subsidia largitus ē. Trāsfigurationis dn̄ice
festū instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq̄ pōtifex maximꝰ eligeret pluribus annis
ꝑdixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam ī hūgaria sustinuere anq̄ fieret vaticinatꝰ ē. Nūc quoq̄ de futu
ris multa ⁊ magna ꝓmittit. ꝗ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio ꝗ e ꝓsa-
pia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei sololes nulla esset vrsini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euersus cuiꝰ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti
euerso auxiliū ꝓbuere. deinde hortante pontifice ꝓsper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissi-
mi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissimꝰ ⁊ lr̄arū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos ⁊ euersum vsq̄ hodie impacate durāt inimicicie. Latinꝰ sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardi
nalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scīa ⁊ aīo. ꝗ alta curet. parua despici-
at insignis ex vrbe ꝓfectus. ad oppida sua recessit. tanq̄ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis in
sidias veritus. siue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocatꝰ. in hāc vsq̄ diē reuerti voluit. Calisto in
ter om̄es cardinales duo ad hoc vsq̄ tꝑs imprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagensis
ameno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenii quarti nepos patricia apud ve-
netos gente natꝰ. ⁊ industria potens. siue qḋ eoꝝ cōsiliis multū inesse crederet. siue qḋ alteꝝ francie regnū
alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū phīe studiis ⁊ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt fr̄em eius iacobū epm̄ feretranū q̄q̄ virtute prestātem sua potissimū ꝯsideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnibꝰ priuatorūq̄ hoīm causis antecessoꝝ suoꝝ facilitatē longe su-
perauit. Epl'as ⁊ regibus ac amicis ꝑ seipm̄ dictauit in signādis supplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus
absumpsit. De iure interrogatus ꝑcupide rn̄dit. leges canonesq̄ tam ei fuerunt in promptu. q̄ si heri aut
nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qḋ retinēdū existimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in ꝗ ipē ita excelluit vt suoꝝ ꝑdecessoꝝ. ꝗ sibi possit equari. vix
vnꝰ aut alter inueniat. Hic postq̄ ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̄z ecc̄iam ad mare balthem
in sarmathas sitū postulātibus canonicis ꝯmēdauit. cuiꝰ possessionē fremētibꝰ ea in regione crudelibus
⁊ atrocissimis bellū nōdū asseq̄ potui. In vmbria ꝗ hoc tꝑe sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates
intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nti sertorii quōdā p̄ria guelfarū ꝑtiū insidiis sepiꝰ agitata vix tan-
dē respirare potuit. Narnia quā sulphurio gurgite candidꝰ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi-
bellinoꝝ factione deꝑssa guelforū ꝯsilio ducta q̄escit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō orta
nis nō ipīs deniq̄ spoletanis sue calamitates defuerūt. Sꝫ asisina ciuitas oīm miserior īueta est. ꝗ dūmō
brachianāmo Sforcianā factōꝫ amittit. ⁊ nc̄ ꝑtē ꝗ supior. nūc alterā ꝗ īferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. ſ nulli potiꝰ vrbe iā pene deserta dici pn̄t. Pyceninū regio-
nē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
siliensibꝰ occupato. ⁊ nō solū philippi marie ſ alfonsi quoq̄ regis inimiciciis implicito vna quodāmō ex
cursione ademit. nōnullisq̄ post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. ꝗ in-
ter vgines cōiugi sue huiebat. ⁊ sibi mltaꝝ molestiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ꝑpetua ea vocata ē. apud nouari
enses honestis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis moribꝰ. nisi potētis dn̄i decepta blandiciis. vir
ginitatē cū adulterio ꝑmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facinꝰ. quesito qui eaꝫ
duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in
oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius ꝑge-
re in arcē rapta ē. nec vlteriꝰ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qḋ cum blāca frācisci ꝯiūx cordatissima
mulier cognouisset. nūq̄ deinde q̄euit. donec dimissis ꝑcussoribꝰ puellā q̄uis diligenter custoditā interfe-
cit. frāciscꝰ q̄uis ea re valde ꝯmotꝰ. vxoris tn̄ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugenꝰ iā phi-
lippo regiq̄ ꝯciliatꝰ nicolaū piciniū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq̄ vt iter in marchiā duceret
adhortatꝰ ē. annuit alfonsus. delectuq̄ militū hito cū florētissimis eq̄tū pedituq̄ copiis in picenū ꝑuenit.
Iūctisq̄ apḋ bisiū cū picinino castris eoq̄ totiꝰ exercitꝰ duce ꝯstituto ꝯterritos oppidanos ī deditōꝫ ecc̄ie
ꝯpulit. q̊ꝝ exēplo ⁊ scti seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frāciscꝰ accepissꝫ copiis suis ꝑ
munitiora ꝓuincie oppida distributis ꝓtrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exin̄ cū petrꝰ brunorꝰ vnus e
copiarū suarū ductoribꝰ. cū. dccc. eq̄tibꝰ ad regē trāsisset. maceracēses vo ac folētinates deditionē ecc̄ie fe-
cissent. Cōsentiētibꝰ venetis ac florētinis redire se in grām philippi ducis mediolani vt regis impetū euade-
ret amicis īterpositis simulauit. Credidit philippꝰ lr̄isq̄ ac nūciis vti copias ī regnū reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem īfectā relinq̄. ꝑseuerauit igit atꝫ acriꝰ instās cingu-
lū oppidū in deditōem ecc̄ie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territꝰ ē. q̄uis phi-
lippꝰ ea re cōmotus pacē cū venetis ac florētinis fecisset. Sꝫ aesim cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem. cui franciscus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordīes duxerat ⁊ sororē eiꝰ
in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rochanicōtratam cum de-
fendente ruberto francisci nepote. pluribꝰ diebꝰ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciſcus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſuꝫ tybicen quiaꝫ d
a franciſco ī caſtra vēit īpetrataqꝫ a rege ꝓ ſui ordīs more. liberi⁹ loq̄ndi venia. mlta nepharia ī nicolaum
pn̄tem franciſci noīe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorē ac pfiduꝫ appellans regemqꝫ admonēs ne illi ſe credat. cui fal
lere potiſſimū ſit. Poſtremo nicolaū franciſci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumqꝫ copie de
glīa de dignitate certarēt. apariturū q̄dē vno prelio ducū ſil' atꝫ eq̄tū v̄tutē ſil' a rege petijt vt equus ſpecta
tor pugne adeſſet. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmot⁹. haud leniorib⁹ ꝯuicijs ī frāciſcū abſentem
cōiect| fidē ſuā mlt| exemplis cōprobās egre ſibi eē r̄ndit. Corp⁹ ſuū vulnere ī ceruice recepto debilitatum
fuiſſe oñſuꝝ ſe ſingulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēſend⁹ eēt. niſi fortūa hāc ſibi facultatē abſtuliſſꝫ
oblatā tn̄ pugnandi cū exercitib⁹ cōditōeꝫ. leto ſe aīo. cū bona regis venia accipe. Poſtero die cū copijs ſu
is ſb ipām vrbē fauū patenti campo futuꝝ. qd̄ cū a ſe poſtulare nicolaū decoris tuēdi cauſa rex aīaduerteret
vtriuſqꝫ pt| ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝝ recepit. Sꝫ cū dicta die nicolaus ī campū cū ſuis ꝓceſſiſſet. atqꝫ inſultās
vrbis menib⁹ vſqꝫ ad portas cucurriſſet. Rex v̄o ꝓcul īde ad mille paſſus cū exercitu ꝯſediſſet. Libeꝝ vtri
qꝫ pti p̄ſtaturus campū frāciſcus ſine regi parū fidēs. ſine glīam ſuā de q̄ p id tp̄s haud dubie iactabat̄ ī di
ſcrimē adducere verit⁹. intra vrbē ſuos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciſcū ⁊ Nicolaū. nō emulatio mō viguit ob
rei militaris glīam. cui⁹ primas ptes ſibi vterqꝫ arrogabat. verū ⁊ ſimultas ingēs ob veteres inimicicias
q̄ olim īter Brachiū ⁊ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frāciſco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nō tm̄
hoſtes ſꝫ vt inimici inter ſe bellū gerebāt. nec ſb vno eodēqꝫ p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomē qd̄ ytalica līgua puū ſonat accepit. Sꝫ q̄nto mediocritate ſtatura ei⁹ īfe
rior. tanto aī magnitudo ſupior. Pauca ei v̄ba fuerīt atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſn̄iam cō
p̄henderēt. in milites ſuos īdulgēs. ī amicos liberal'. in hoſtes dur⁹ ⁊ aſper. dimicandi cupid⁹. q̄et| impa
tiens. glīe auidus. ⁊ ī picul' obeundis ꝓmpt⁹ ac ſecur⁹. plūi ex occaſione ꝓtin⁹ ſumpſit. hoſtē celeritate p̄
uenit excurſione fatigauit. leuis armature. eq̄te magiſqꝫ pedite vtebat̄. fortes atꝫ aſperos milites amauit.
hoſtiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plīmos ⁊ ī gallia cyſalpina ⁊ ī reliq̄ ytalia triūphos ex ho
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudīe ⁊ glīa mgr̄o ſuo Brachio maior euaſit. Franciſc⁹ aūt hone
ſto corpe fuit. ⁊ qd̄ mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mēbris ⁊ apte diſpoſit|. facie
grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copioſus ingenio pacri. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ī
miſtrandis reb⁹. ī laborib⁹ pferēdis infatigabilis. in occaſionib⁹ ꝓſpiciēdis acut⁹. ⁊ ſagax ī hoſtib⁹ fallē
dis. v̄ſut⁹ ⁊ vafer ī p̄ſagiēdis euitandiſqꝫ dolis. ac hoſtiū ꝯſilijs p̄uertēdis caut⁹ atꝫ ꝓuid⁹. Raro niſi ex
deſtinato cōflixit hoſtē. ſepi⁹ obſidēdo qꝫ decertādo cōfregit. peditatū ī mag̃ precio h̄uit argento atqꝫ auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̄ndis cōſilijs celer ac pſeuerās ī oī renouāda pn̄tia aī laboꝝ tollerātia. vſu
exercitatione cōſilio mirifice inſtruct⁹. q̄b⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaꝝ ducib⁹
inuētus ſit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare poſſet. Nā cū ſciā rei militaris atꝫ auctē pa
res viderēt̄. diu dubiū fuit. vter alteri an̄ponendus eſſet. Sꝫ hāc litē fugat⁹ paulopoſt nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ⁊ mediolanen̄. fortuna ī eū pleno cornu trāſlata ꝓrſus diremit. Ceteruꝫ
fani expugnatōꝫ cū rex difficillimā ītelligeret. nō frāciſci ſolū magni ⁊ pitiſſimi duc| pn̄tia defenſi. verūetiā
qꝫ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander franciſci frater eruptione facta. poſtremū agmen eius inuaderet. cōuerſis in euꝫ ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. ꝑuenienti franciſci ep̄la reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inſcripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata matu
rarēt quapropter om̄es de ꝓditione ſuſpectos armis eq̄ſqꝫ ⁊ om̄e ſuppellectile priuatos. in vincula cōie
ctos in arogoniā miſit ⁊ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuꝫ temaritani de
ditōem feciſſent in regnum ſuū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exer
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſqꝫ illi aduētaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus p̄
lio. fuſus pulſuſqꝫ fuerat. Cliuus in quo caſtra poſita erāt. ⁊ oppidū ꝓximū diſſipatos fuga ſ̄uauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininū vndiqꝫ veluti victor percurrere ⁊ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cū iam ſe itineri accingiſſet. noui regni motib⁹ domi retentus lu
pum virreū vrſinū garſiāqꝫ cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycinin⁹
a philippo in galliā reuocatus frāciſcū filiū cum pte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quē Sforcias ad mōtē
vlinum prius pugna ſuperatum intercepit quā reg| auxilia ei adueniſſent. Poſt hec ludouic⁹ aquilegien̄.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam preſtan
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
aufidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cū frāciſci recōciliatōem iā tandē mu
tilatā intellexiſſꝫ Italianū Forlanū ī reb⁹ bellic| late cognitū. q̄ pōtific| ptes adiuuaret eo trāſmiſerat. Cui
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniūgi non poſſent. Nā media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbina
cem agrū ſeſe recepit p̄triarcha montē molonē obſedit atqꝫ obtinuit. Deindē oppidum ſancti angeli vi ex
pugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopoſt ab eo ī regnū ad hiberna recedēs p agrū firmanuꝫ
nō ꝓcul a mōte ſctō cōſtitit cui⁹ aduētū ꝯterriti oppidani. emiſſis oratorib⁹ deditōꝫ fecere ſitqꝫ circumiecta
caſtella. deīde ad mōtē altū ꝓfect⁹. dies aliq̄t ibi māſit. Interī firmani ꝯiuratōne fctā ſpe ꝓpinq̄ auxilia a
frāciſco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulſo. q̄bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par/
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti ↄstituerat. in hiberna ↄcessit. Seq̄nti āno alfonsus remū/
dū buillum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄triarchā in pycenū misit. q̄ vbi cū iacobo caynano ī
eccle castra ꝑuenit. mox ytalianus forlanus mandāte philippo maria ↄphensus ē. at post triduo iussu pa/
triarche apud Roccācontratā securi ꝑcussus. montē fabrū deinde cepere. ⁊ aliq̄t castella friderico vrbina
ciū p̄ncipi eripuerunt. ſ3 cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
Philippus v̄o exercitu suo ad casale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex castris eccle iubēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello supior mōtē aureū ⁊ alterū ei ꝓxim
castellū sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. etiam fortune secutus. expugnauit. ⁊ eiusdē oppidū
gradrariū obsedit. Iterū rex alia p̄triarche auxilia misit. cū quibꝰ ī pycenū reuersus iacobū caynanū ꝓ/
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianū forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignū ab eo gestū. donec frāciscus philippo recōciliatꝰ illius stipēdia facturus
⁊ iā dux ↄ̄ venetos designatꝰ ex pyceno recessit. nā postea nō solū arx firmana ſ3 oīs ferme ꝓuīcia ī eiꝰ po-
testatē facta ē. In asculo iosias nobilibꝰ ortꝰ parētibus admodū adolescens iohānē francisci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ oē̄ belli tp̄s egregie defendisset. ↄspiratione cum paucis inita in-
cautū obtruncauit. S3 cū ⁊ ip̄e tirānū ī p̄ria gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde sb̄ eccīa quieuit. Cu-
ius anno abhinc supiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cū plerisq̄ latronibꝰ
occupās n̄ ꝑuas curas illi pp̄lo īgesserat. q̄ res ei parū ꝓsp̄e cessit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardīal eiꝰ ꝓuīcie
legatꝰ. obsidionē loco admouēs. postq̄ arce potitꝰ ē. captū ip̄m vinctūq̄ romā misit. In vrbino dux gē
tis oddo mr̄e colminiensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret pp̄lari tumultu interfectus est. Incentor nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protho
notariꝰ carpensis nobili genere ortꝰ. ſ3 ingenio pessimꝰ. qui nuptis ac v̄ginibus q̄pluribus vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū viciorū peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidīs
penas dedit cadauer eius in forū delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
usq̄ ↄiugē ex colūmnēsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im/
periū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātē assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̄clari copiarū
ducis filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutririq̄ iussit friderici noīe indito. ſ3 coniugio deinde contracto
cum filiū legitimū sustulisset cōuersa in eum cura fridericū aduc puerū militie tradidit. in qua ille etatē vsq̄
ad virilē ꝑseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pp̄lo vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ⁊
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admīstrandis rebus bellicis ↄsiliū. nec in capescen-
dis periculis animꝰ nūq̄ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforciā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ↄstātissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cōtra re
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex huiꝰ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmune pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui noīs oppida
abstulerūt eiusq̄ agrum ferro ⁊ igne vastarūt ip̄e cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ↄstituit. cuiꝰ nondū p̄ces exaudite sunt. quāuis
spem ↄcordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hestor arripuit. ⁊ ip̄e in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ sygismūdus ab alfonso declaratꝰ hostis extra vni
uersalem pacē factus ē. Fabrianen̄. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccle impiū redierāt. Multisq̄ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. In aquila marsorū vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus senen/
sis postq̄ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando ꝑagrasset. mortalis vite cursum ꝑegit. eoq̄ in loco sepultus cla
rere miraculis affirmat̄. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eorū. q̄ pa/
triam illi massam fuisse tradunt. q̄uis puericie sui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum eē3 mater eiꝰ massa
na ceterū pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ip̄e natus. ⁊ maiori ex ꝑ
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. ſ3 cum sepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i pauꝑes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obſuauit. declinansq̄ maiores conuen-
tus. eorū ductor ac mḡr effectus ē. qui fratres obseruantes appellant̄. maximū autē ei studium in edocen-
dis pp̄lis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat̄. ⁊
quasi alter paulus eēt vas electionis in admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres eū pp̄li sibi pontificē
elegerūt. vrbinas ferrarieēses senēses. ſ3 nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti posset ytalie ↄsulere vnā ītra vrbem cō
cludere Regnū iā neopolitanū īgressi ad felices alfonsi mirabilesq̄ regis cursus stilū ↄuertimꝰ. Post bellū
nauale qd̄ ip̄e cū genuensibus infeliciter gessit. tanq̄ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerit fecūdissima facta est. nā phi
lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe minorē victo aīaduer
tit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societateqꝫ secū equis conditionibꝰ facta eū magnis
muneribus donatū a se dimisit. Isabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonso de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat̄ cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaqꝫ ꝓsidio firmata neapolim se ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaserat. reꝑata in sicilia classe ꝓter spem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulso hostiū ꝓsidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex
portu venerij aducherent. Appulit paulopost caietā in eisdē nauibus. alfonsus deinde capuā petijt. que li
cet medio tꝑe ab ysabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuisset. virtute tñ iohannis vintimilij eiꝰ
loci ꝓfecti in fide ꝑstiterant. Ibi reimūdus nolanꝰ regulus alfonso recōciliatus est ⁊ mox scaphatū in insu-
la sarni sitū castruqꝫ maris in deditionē acceptū. Isabella vbi se viribus alfonsi imparē se esse cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliscū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā misit. ꝓfectꝰ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsedissetqꝫ ca-
puā nisi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudis
set cepissetqꝫ. Aggressus est tñ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fusculū ac eū
expugnatū in castris captiuū abduxit. eaqꝫ demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯsilio ⁊ amicis animis ꝓ regina bellū
ꝫ interuenientibus simulatibus copias separūt. interea duoꝝ mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
sum statuit ꝗ̄ recōciliationis ad eū noticia ꝑueniret. Erat alfonsus apud vicū iulianū tribus miliaribꝰ ab
auersa secutus in castris. cū sibi nunciatū ē hostes rupto induciaꝝ fedē aduētare sibiqꝫ minime tutū expecta-
re impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absqꝫ dāno suoꝝ qui postremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auersaꝫ sibi ad inhabitandū tradi ab Isabella peteret iacobꝰ impediret rursus
inimicicie inter eos suborte sunt. ꝫ cū tranenses excepta arce alfonsum dñm appellassent ⁊ arx oppugnari
cepisset. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obsidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Isabella rogatus
et iohannes anthonius vrsinus ⁊ multi alij se ꝯiunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthoniꝰ haud
ex animo bellū gerere crederet̄ ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narraret̄. veritꝰ patriarcha ne
intercluderet̄ cū paruo nauigio ingressus mare tanqꝫ pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga-
uit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso de
dita est ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius ꝯsilio scaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
sulmunensem ꝓfectus cū frustra vrbē obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsus interea quiescebat. ꝫ
albano ac celano agro subacto ad castrū vetus ꝑuenerat in valle subletia sitū cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū to-
to exercitu dimicandū esset se ad vtruqꝫ paratū esse. Cuqꝫ rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to-
to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more eiꝰ fuit qui ꝓ
uocet̄ diez ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficisci. qui campus lata planicie vtrisqꝫ
idoneus etē. ibiqꝫ eū ad diē octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsus es
set ꝯstituendū diceret preliū impeditū est. Alfonsus in nolanū ꝑrexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fue-
rant castra duxit exercitū. atqꝫ ita suo satis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
castrū vetus subegit. Afonsus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuz boffam
vallis dñm captiuauit. Casertinum regulū in fidez recepit. In lucaniā ducens oppidū anglū obsidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius erant.
quibus fretus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat̄ vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus
paululū a castris speculandi gracia in littore vagat̄ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad subeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exer-
citu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi germani iacere truncū cadauer inspexit Ad hec inquit
ego te frater stipendia duxi vt esses ꝙ mihi tuo sanguīe tuaqꝫ nece regnū parares. reconditqꝫ loculo corpus
iussit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret.
Sequentibus vͦo diebus cū oppugnatio repeteret̄ tanta vis imbriū cecidit vt necessario ab obsidione dis
cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum oppidum tradente quodaz milite multis oppidanis oc
cisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex peligninis reuersus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij oꝑtune in mari sitā ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus deerat
in potestatem suam accepit. Alfonsus vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ijciens salernitanos totamqꝫ ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Jacobus aūt can-
dola prestanti vir ingenio ⁊ a lraꝝ studijs non abhorrens atqꝫ imprimis rei militaris peritus. qui sb bra-
chio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi lagunisse oppugnare nitit̄ catarri ꝓ fluuio correptꝰ
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si ꝗ̄ta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Johannes vintimilius ⁊ tꝑe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam q̃z a rhenato deficientes alfonsum intro
misere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄sidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti
bus exclusit ⁊ oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerteret ꝑ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus ꝑ transuersos montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
sessis apud auersam opem ferre p̄sumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videret᷑. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iussit. que res mag̃
ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducemq̃z suū reposcerent anthoni⁹ dimis
sus est. qui ꝯtumeliam sibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonsum transiuit ⁊ arcem auersanaꝝ
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. ꝑsuaso ꝑ ep̄l'am xanto qui cū patre suo militauerat. p̄fectusq̃z
ibi presidij erat: desciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē proditione traditā. Ciues quoq̃z consternati in alfonsi potestatem venissent. quo t̄pe et
calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt: ⁊ castellū padula ⁊ ante vrsariam castra posita. Frā
ciscus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraq̃z oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quoꝝ custodiam cesari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiserat ip̄e in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicariū oppidum resistentibus oppidanis vi captū p̄da militi permissa
feminaꝝ decus regio more seruatū. Alexander aūt francisci sforcie frater sub vrbem thetini reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ iosiam cum copijs ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iosiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cū esset anthonij candole patruus illū s̄cd̄o
ab alfonso alienauit. Uenit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopost capreas oppidū in insula eiusdeꝫ nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delitias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simul
q̃z puteolos obsedit. qui aliq̃zdiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoq̃z quā vocant occanij recepta est. vrgebant᷑ interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant q̃z vel genuenses mari vel franciscum Sforciam cū anthonio candola auxiliū ter
restri itinere allaturos esse. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonsum ꝓfectus. si premium adsit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligūt᷑
viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre ꝑ ostensum aqueductum nocte vrbem ingressi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus signū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō
te conticuit ⁊ iam sol exortus erat. nec amplius q̃z viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q̄
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonsus aut cesos esse qui missi fuerant aut metu exilire non ausos. ꝓfectusq̃z ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesq̃z procul amouit. ingens v̄o pauor ⁊ ꝯsternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ strepitu ꝓderent᷑. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra redijt. Rhenatus tanq̃z periculū depulisset relictis custo-
dibus ⁊ ip̄e in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atq̃z in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit᷑ ad menia succurrit instaurat᷑q̃z preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuat᷑. Interea filius eius quē nominauimus anicole a statione sua domū veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandē ea sententia
vt reseratis paululū foribus manus ei inijciant eūq̃z ꝯprehensum tacere iubeant. s̄ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hostesq̃z intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓsiliunt primoq̃z impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimq̃z occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri impat. sed oppidani eā muri ꝑteꝫ
facile tuebant᷑. ⁊ qui ꝑ scalas in captam turrim euaderent grauiū saxonū deiectu obsistebant. dum pugnat᷑
acriter obequitans menia alfonsus locū quendam neglectum esse aīaduertit. eoq̃z celeriter scalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter sauciati pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratq̃z rhenatus eaꝫ turrim recepturus nisi a tergo subito cū ingenti clamo
re hostes iniecti terrorem intulissent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonsi militibus qui per
menia vrbem ingressus conscenso equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuectus oppinionem p̄buit ꝓ-
xime porte capte atq̃z infracte. Nō tamen rhenato defuit animus s̄ cohortatus qui aderant in hostes forti-
ter irruens eoꝝ impetum paululum repressit. mox v̄o crescente hostiū numero suos exterritos aīaduertit
sensim referre pedem capit atq̃z ꝑ diui ianuarij portam hostiū compluribus in arcē regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atq̃z ad p̄das discursuꝫ ē. a
cedibus tamen t̄patum. Mox v̄o ingresso rege ⁊ prede quoq̃z finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea nulle ꝑ belisarium e gothoruꝫ manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. supra millesimū ab ortu saluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumq̃z omni spe recuperande vrbis abiecta inde ad-

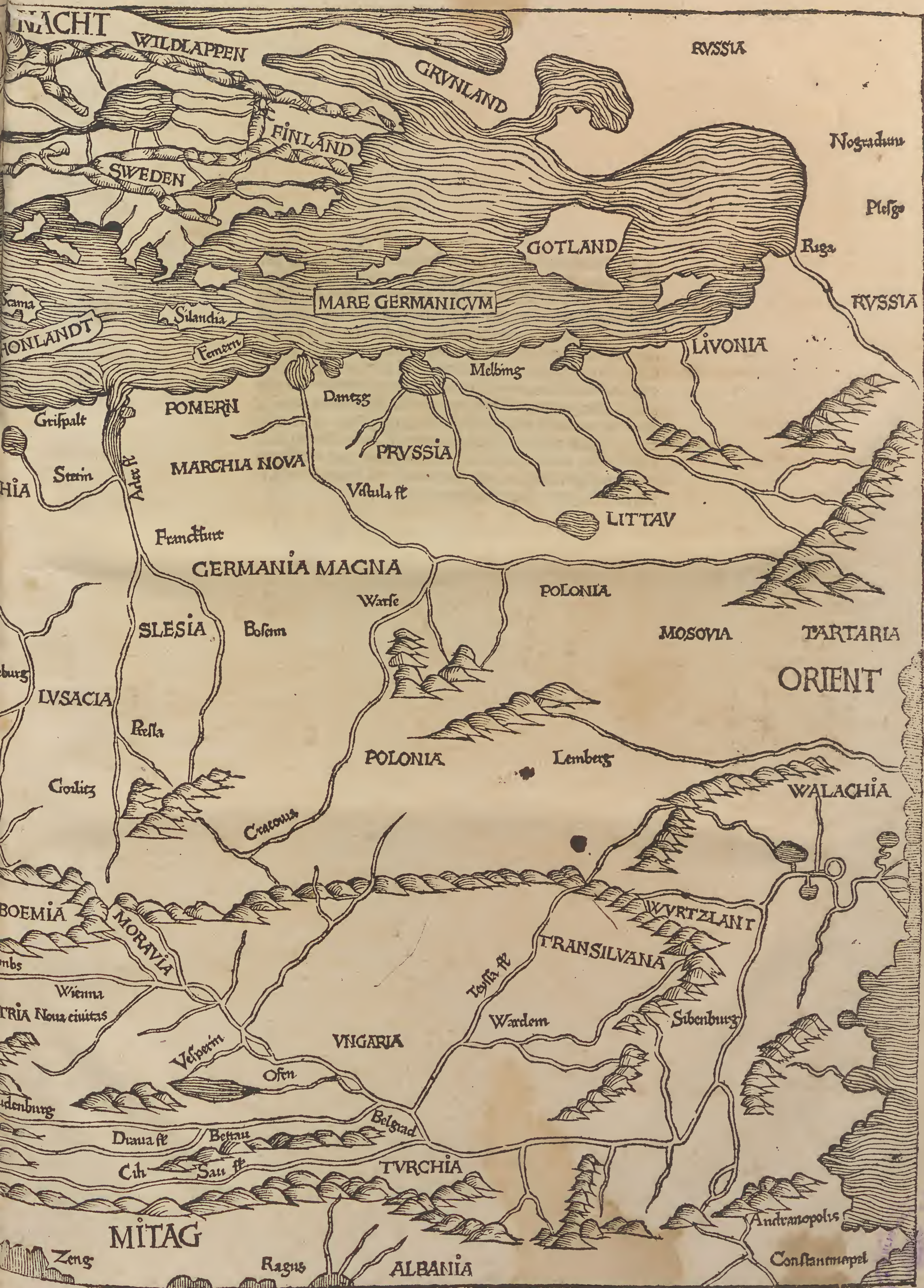
duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑseuerabant. capuana. mõtana. regia. sed capuana pactis pau
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliq̃nto postea ⁊ montana tardius recepte sunt.
Rhenatns ad eugeniũ florentie morantem sese contulit. Exinde in galliã vlteriorem abijt. Alfonsus muni
ta neapoli aduersus anthoniũ candolam ducens ad carpenonũ castra posuit. vbi cũ facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani-
mum addere consueui. iam ꝑsentia mea terrorẽ adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxq̃ gale
am induit signumq̃ pugne dedit. certatum est aliq̃ndiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an-
thonius ipe captus est. cui erroris veniã postulanti non modo ignouit alfonsus verũ etiã oppida q̃ a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis ꝑhumaniter habit[is]. nec quicq̃ ex anthonij sup
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosq̃ subegit. Man-
fredoniam ⁊ subinde arcem in potestatem recepit. omnesq̃ belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
q̃ regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ⁊ eugeniũ actũ ludouicus cardinalis aquilegiensis ⁊ sua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modũ
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanũ decernat appelletq̃. Ferdniando regis filio cui rex
post mortem regnũ destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamq̃ regno adijciat. Alfonsus con
tra eugenij auctoritati se subijciat atq̃ opituleť ad agrũ picenũ quẽ Sforcias occupauerat vendicandum.
Si q̃n pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorũ
suoꝝ sub concilij ꝑtextu basileam ꝓfectos reuocet. nec patiať tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub-
andiensi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atq̃ acu
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenũ alfonsus ⁊ que supra relata sũt
felici cursu ꝑrexit. Exinde domum rediẽs cũ genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuesiuz recipet illos. nec
comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dũ viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonsi gracia affecisset ad fontẽ populi nõ ꝓcul a theano quo iussi erant regni prin
cipes couenire cũ equitibus tricentis ꝓfectus tanq̃ vnus ex purpuratis auctoritate maiorũ interficere cõ-
stituisset. apud regem accusatus clã fugiens catãganũ ditioni sue oppidũ repetijt. extinctasq̃ regni lites ex
citare conatus nõ solũ vicinos proceres ſ3 venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regẽ arma susciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſ3 frustra illi cuncta successere. nã cum copijs rex aduersus eũ profectus ⁊ crotanaz
vrbem ⁊ omnẽ ei reliquũ agrũ ademit ipmq̃ in catãtiano reclusum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johãnem vo nuceũ q̃n ꝯtumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutuz regno
excedere iussit. Secuta est paulopost ꝓfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatũ est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericũ impatorem ⁊ leonorã impatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit q̃ntuz referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosq̃ magnifice ambos a se
remisit. Exinde q̃uis pacem vt ꝑdictũ est florentinis petentibus dedisset. cuz tñ capta mediolanensi vrbe a
francisco Sfortia leonelli marchionis esteñ. interuentu cũ venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum
tamẽ in tuscia bellũ gessit misso in eam expeditionẽ Ferdinãdo filio. de quo satis inter res ethruscas cõme-
moratũ est. Soluta est ⁊ pax cũ genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe
remus. Ob quã rem cõmota republica genueñ. Johannes philippus flisca gente ꝓgnatus cũ quatuorde
cim altissimis nauibus in portũ vsq̃ neapolitanũ adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasq̃ naues in-
cenderet. ſ3 repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montẽ cyrceũ
sex genuensiũ naues insecuta cũ homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̃q̃ de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamẽ ⁊ regẽ concordia fieri non potuit. Sed cuz
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticũ vexans litus. etiaz vrbem
ipam vt relatum est oppugnare nõ dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetiť. Fuit autem
alfonsus cũ Fridericus imperator ad euz venit annis circiter octo ⁊ q̃nquaginta natus. corpore gracili vul-
tu pallido. ſ3 aspectu leto. naso aquilino ⁊ illustribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsq̃ pro-
tenso. statura mediocri. cibi potusq̃ temperans. nec vino vsus nisi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grãmatice apprime peritus q̃uis latine ꝑraro loqueretur. historias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditũ in philozophia. archana
theologie ꝑscrutãs. omnia de ꝑsciencia dei. de libero hoĩs arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis questõnibus ꝑcontãti ⁊ ꝑsto ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus dan-
dis q̃uis breuis ⁊ circũfusus. nunq̃ tamẽ diminutus. Sermone blandus tersusq̃. Summa ei cura ne q̃s-
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̃ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligẽter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteã admirabilẽ ⁊ incredibicẽ composuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceterosq̃ lapides ꝑciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atq̃ aureis pannis ornauit. Uestiuit seipm nitide magis q̃ ꝑciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnã vite sue partẽ consecrauit. In bello seuerus ⁊
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanũ sanguinem in-
uitus fudit. scelera tñ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnũ quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumq̃ reddidit vt quacunq̃ iter habeas nullus ꝑdonuz metꝰ

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent
obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inspiciat sublimes esse arces ꝑ mare vadentes arbitref. Edificauit pluribꝰ in locis. ꝗ in neapoli supra
q̄ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq̄ tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica structura atq̄ artificio muriq̄ crassitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidissimo excitat. Reformauit ⁊ arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓ
fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exiccatis paludibꝰ dedit.
Magnus ꝑfecto princeps ⁊ in vtranq̄ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera sibi aduersancia etiam ter
remotum anno ab hinc scdo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostroꝝ memoria visuz
auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanq̄ scis/
mate perijsset. Cara ciuitas absq̄ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominuz inter cadentia tecta pe
risse ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes discisse disiecteq̄ sr. nec tēplū ī ea vrbe lesionē nō sensit. ꝗ hodie
iam ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no
strū veluti sidus q̇ddā ꝑfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit q̄ breuissime velut in epilogo ꝑclara facino
ra ꝑcurrere q̄uis temporis a nobis recepti pleraq̄ modū excedant. ex quibus illustriora huiuscemodi sūt.
Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hispania regna suscepit cū aliq̄diu sapiē/
ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina dissuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducez andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu
niuit q̄ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexan
drie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim q̄uis rhenatus ⁊ magnus inesset populꝰ expūgna
uit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem ꝓuicie ciuita-
tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō
tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosoriū prouincie regem cū copijs ad
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu pꝰ ex eisdez
barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien
te ꝑ suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stuporeq̄ dignꝰ quod pre
lio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus ⁊ in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentissimo regno potitus est ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
phillippum gratus inuentus vt ab illo supma voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothoꝝ soboles ex
quibus deriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaq̄ ambigunt. Illis ⁊ pre
lio vincere ⁊ regna sibi subijcere propriū fuit. quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filiuz
genuit. q̄ndo ⁊ ipse aragoniaz Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. ⁊ magister ytalice pacis factꝰ hispa
nicarum quoq̄ rerum moderator et arbiter esse videtur.

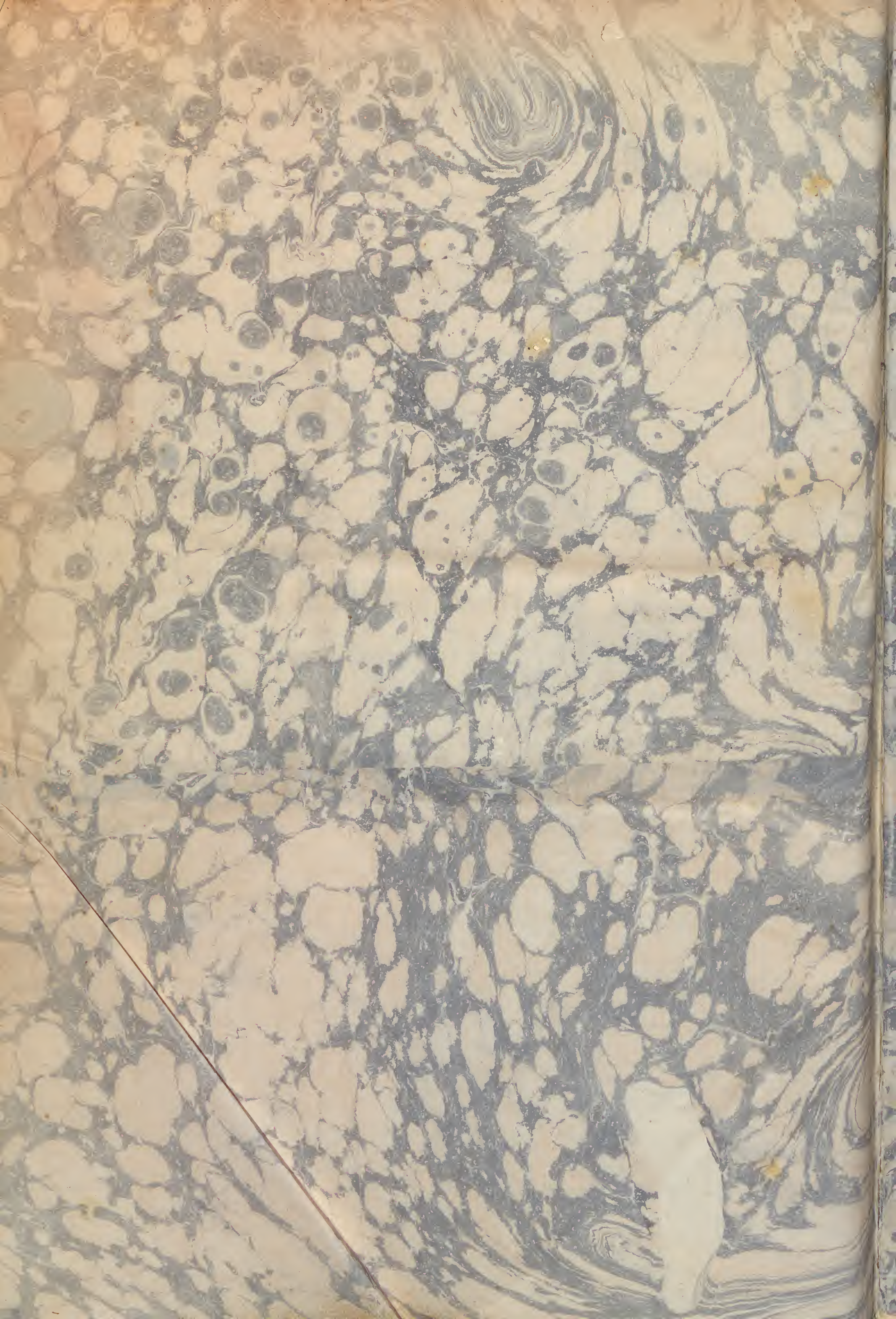
DEclaratur⁹ situ̅ ymagineq; germanie in seq̅nti tabella depicta̅. occurrit dictu̅ strabonis libro septimo: germani gallica̅ natione̅ imitantes. corpore procero. coloreq; flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus v iuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nome̅ iure indidisse videntur. cu̅ eos galloꝝ fr̅es eloqui volueru̅t. legitimi em̅ fr̅es romano s̅mone germani dicu̅tur. Est au̅t germania a vetustis reruz scriptoribus multu̅ neglecta. q: tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib⁹ inuia. barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad claroꝝ amnu̅ ripas culta era̅t. Reiecto au̅t ydoloꝝ cultu. religio neq; catholica mitior facta. quantu̅ coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima e̅. habe̅s ab orie̅te sarmatas ⁊ pa nnonios inferiores. a meridie alpes. ab occide̅te gallias. ad aquilone̅ oceanu̅ germanicu̅ ⁊ sinu̅ balticu̅. que̅ orientalem dicu̅t. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis alijq; innu̅erabiles ⁊ memorandi. Rhen⁹ inq; fontes habet in monte septimo altissimo alpiu̅ iugo. In cuius vicinio ꝓdeu̅t rodanus gallia̅ lugdune̅sem narbonensemq; alluens. Sil'ite r padus ytaliaz rigans. Ticinus qui padu̅ ꝓpe papia̅ influit. Athesis q̄ per agru̅ tridentinu̅ verone̅semq; tande̅ in adriaticu̅ mare exonerat. Defluit aute̅ rhenus ad aquilone̅ auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiu̅. Curie̅semq; percurre̅s agru̅ nauigabilis efficitur. Moxq; duos lacus ꝑclaros efficit. venetu̅ ⁊ acromu̅ hodie lacu̅ bodme ⁊ cellensez vocatos Relinque̅s in medio constantia̅ vrbe̅ concilio martini q̅nti insignem. Deinde flexuoso littoꝝ amfractu. varijs montiu̅ rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisq; recessibus alueu̅ suu̅ excauat. Iter per augustam raurica̅ hodie Basileam nobile̅ vrbe̅ defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosq; sibi nouos magno accolaꝝ damno querit. Argentina̅q; Spiram wormacia̅ Maguntia̅. Confluentia̅. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Mosella. Masa alijsq;. In oceanu̅ germanicu̅ multis hostijs effunditur. factis insulis. quarum alique a frisijs. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolu̅tur. Occurrit secu̅do danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe̅ vbi caput hercinee silue. in villa vulgo Boneschingen latine danubij locio. fluit autez ab occiduo in oriente̅. primo lentus ad duas dietas Vlma̅ vsq; celebre sueuoꝝ oppidu̅. Ibiq; auctus blauio bylaro alijsq; fluminib⁹ statim nauigabilis efficitur. per innumerasq; lapsus gentes. nobilissimasq; ciuitates allue̅s immenso aquarum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusq; eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinu̅. vastis sex ostijs euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiaz a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemia̅ mediam rigat. tandemq; per scopolosos recessus silue bohemice penetrans Missena̅ inclitam vrbem. Magdeburgu̅dumq; ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanu̅ tandem germanicu̅ ꝓpe hamburga̅ influit. Sunt item alij amnes clarissimi. quoꝝ fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco silua hercinia qua̅ hodie circa caput ⁊ fontes danubij inquilini siluam nigram nominant. s̅c̅d̅m pomponiu̅ mellam dieru̅ sexaginta iter occupa̅s maior ⁊ notior alijs. Sortitur au̅t alia ⁊ alia no̅ia prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em̅ ortus sui vsq; ad necari fluminis ripas percurre̅s. nomen silue nigre obseruat. a ripis vo Necari vsq; ad menu̅ flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vo vsq; flumen Lonam prope Confluentia̅ westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensq; franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in modum circuli vt in sinu̅ recipit bohemia̅ postea in montibus Morauie percurrit per mediu̅ pannonioꝝ a dextris. ⁊ polonoꝝ a sinistris. vsq; ad dacos ⁊ getas. aliud atq; aliud nomen sibi vendicans. Est autem germania regio totius europe permaxima. que tu̅ confinio societateq; romanoꝝ. tu̅ sacra religione ad eaz humanitate̅ est redacta. vt que̅admodu̅ numa pompilius feroce̅. indomitu̅q; romanu̅ populuz religione ⁊ iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝝ vicinaru̅q; sparsa congregauit imperia. ritus molliuit tot populoꝝ discordes ⁊ feras lignas. sermonis sui co̅mercio ad colloquia contraxit. humanitatemq; eis dedit. Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxij nemora opaca frumentoru̅ omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniu̅ fontiu̅q; vbertas. tota̅ eam perfundens. vndiq; negociationibus. co̅mercioq; potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neq; ingenijs. ritibus. viris. precipue i re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item o̅im fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa em̅ ytalia. gallia. hyspania item alie atq; alie nationes. argentu̅ quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum stannu̅ habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

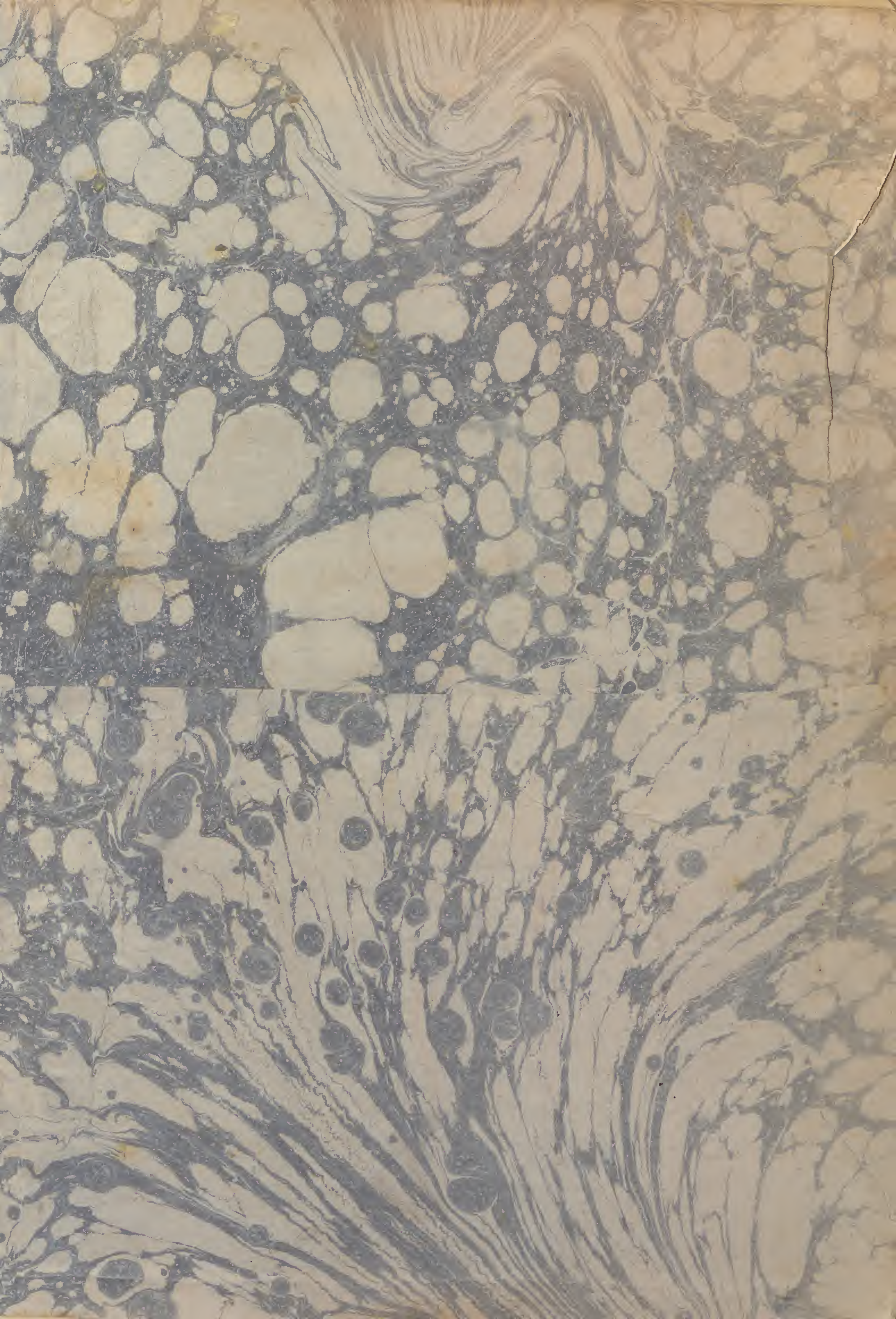

VSLANT
NORWEGA
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
Hamburg
Lubick
LVNDEA
HOLAND
Prug
Antorf
Traiectum
Monstri
FRISIA
Albis flu
Calis FLANDRIA
OCCIDENT
Tibulla flu
Leodiū
GELRIA
WESTVALIA
Visurgus flu
Colonia
PICARDIA
BRABANCIA
Mosa fluuius
Aquisgrānu
NORMANDIA
FRANCIA
MARCHA
SAXONIA
BRITANIA
Paris
Lutzelburg
Trier
Marburg
Palantina
Mosella flu
Erfort
Franckfurt FRANCONIA
Mentz
Menus flu
Heidelberg
Erabipulis
Sala flu
MIXIA
Orliens
Tors
Secana flu
Speier
Necarus flu
Bamberg
Egra
Sana flu
Argentina
Nurmberg
BVRGVNDIA
Basilea
Noiling
Salin
SWEVIA
Lucern
Vlma
Danubius flu
Lion
Vesontz
Zurch
SVEVIA
BAVARIA
Rodanus flu
Limag flu
Constancia
Bern
Augusta
Licus flu
Isara flu
Genf
Renus flu
SVEITZER
Iler flu
Isara flu
Monchen
Salsburg
Enos flu
Auinio
Durencius flu
Athesis flu
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Triest
Venecia
Janua
Verona
Vincencia
Padua

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogradum
Plesgo
GOTLAND
Riga
Scama
Silandia
MARE GERMANICVM
RVSSIA
HONLANDT
Femern
LIVONIA
Melbing
Grispalt
POMERN
Dantzg
PRVSSIA
Stetin
Oder fl
MARCHIA NOVA
HIA
Vistula fl
LITTAV
Franckfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warse
SLESIA
Bosen
MOSOVIA
TARTARIA
burg
ORIENT
LVSACIA
Presla
POLONIA
Lemberg
Gorlitz
WALACHIA
Cracouia
BOEMIA
MORAVIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
mbs
Teyssa fl
Wienna
TRIA Noua ciuitas
Wardein
Sibenburg
VNGARIA
Vesperin
Ofen
denburg
Belgrad
Draua fl
Bettau
Cili
Sau fl
TVRCHIA
Andranopolis
MITAG
Zeng
Ragus
ALBANIA
Constantinopel

Adest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus ꝗdem preclarum. ⁊ a doctissimo quoqꝫ comparandum. Continet em̄ gesta. quecūqꝫ digniora sunt notatu ab initio mūdi ad hanc vsqꝫ tēporis nostri calamitatem. Castigatūqꝫ a viris doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad intuitū autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer ⁊ Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Anthonius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamē viris mathematicis pingendiqꝫ arte peritissimis. Michaele wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarū solerti accuratissimaqꝫ animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt. Consummatū autem duodecima mensis Julij. Anno salutis nr̄e. 1493.

DE TEMPORIBUS

MUNDI

1493